FINISTÈRE ÉGLISE CATHOLIQUE

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé
Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011

110554

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (Nº 1) DISSADORN 1 A GENVER 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

BLOAVEZ MAD ! ! !
Da lennerien *Feiz-ha-Breiz* evid ann deiz kenta euz ar bloaz 1881.

I

Setu c'hoaz eur bloavez
Tremenet 'vel eun uvre !...
Evelse hor buez,
Siouaz ! a dremenn ive !...
A biou deomp hon deiziou
A nij 'vel ann deliou
Euz ar guez distaget,
Pa zeu ann Discar-amzer,
Ha gant ann avel douget
A dreuz ar parkeier !...

Euz ar c'havel d'ar bez,
Oh ! nag ann hent a so berr !
'Tal ann Or-a-vuez
Ann Or-varo a gaver !...
Euz a vuez ann den
Doue 'drouc'h ann neuden,
'Vel ma trouc'h ar guiader
Al lian euz he stern !...
Ann den a lein dibreder
N'eo ket sur da vel't mern !...

II

Oh ! nag a dud gouscoude a gaver er bed-ma
O veva 'vel n'ho defe maro 'bet da zouja !...
'N eur zacreal ann dud-se ho deveuz lavaret :
— « Piou 'deuïo abenn ouzomp ?... Ne 'z euz Doue ebet !

— Piou hon deveuz da zouja ?... N'eo ket ni ar Mistri ?..
« Hon ners a ra al lezen !. . Ha mallos d'ann hini
« Na fell ket dezhan suja !... N'en deveuz da c'hedal
« Nemet tol criz ar maro 'vel eun torfetour fall
« 'Vel eun amprefan dister
« Mad hebken d'ober fier !...

« Gouascomp eta ann Iliz a ra ar c'hontrol deomp,
« 'Zo kiriek d'hon dismeganz, a gav abek ennomp
« Rag n'omp ket ken diskiant da heul' he Doue Jezuz !
« Darc'hoeomp ganthi var ar penn; darc'hoeomp tauliou [nerzuz !.

« Gant Doue, emezhi, eo bet gret Rouanez ;
« He zron var eur Garregen en deuz he ziazez ;
« Hag euz oll ners ann Ifern a harpo da viken !
« Bremaik ni a velo ha doun 'ma he grizien !...

« Cleuzomp, toullomp a zindan, lakomp fors poultr dezhi!
« Mechans! 'vit eur garregen n'eo ket ouspenn deomp-ni!
« Dalc'homp 'ta goazed, dalc'homp mad !
« 'Ma Tron ann Iliz oc'h orjellat !...
« C'hoaz eun tolig hag e ma discaret...
« C'hoaz eun neubeud... goude e ehanfet !»

Setu comzou estlammus mevelien Lucifer.
Dezho ni responto dre c'hinou hor Zalver :
— « Adre ! adre ! keflou tan ann Ifern
« Pe souden 'vit flastret oll en eur bern !...
« Mar en deuz tron ann Iliz eun neubeut orjellet
« 'Vit diazeza guelloc'h eo en deveuz hen gret ! — »

III

'Vit da vuhez ar bed-ma bea paour a levenez ;
'Vit da gals a dud beza leun a fallagriez !...
Pa zav heol ar bloaz-nevez 'ztndan ar goabr tenval
Ann den just 'gemer fizianz ; laouenaat 'ra he dal ;
He galon a zigor 'vel ma tigor ar bleunv
Pa zav ann heol mintin goude glizen ann Env.

Ia ! bezomp leun a fizianz, rag eur bloavez-neve
A zo eun donezon gaër roët deomp gant Doue...
Penoz eta na ve ket evidomp eun dra vad ?...
Hano Jezuz hon diouall, siellet eo gant he c'hoad...

'Vell guechall, pobl Israël a droë ar goallou,
'Zivar benn ho bugale 'n 'eur groaza ho doriou
Gant goad euz ann Oan-Bask !... Hirio guir oan-Doue
Euz he c'hoad sacr a ziell dor ar bloavez neve
'Vit ma vo eur bloavez mad, eur bloavez talvouduz
'Vidomp-ni oll christenien, vidomp he vugale,
Eur bloavez a veritou hag e peb mad strujus,
Gouest da zistroi divarnomp goaligner just Doue !...

IV

Nij buan 'ta ! O va c'houlmik
Nij !... ha drant var da askellik,
Doug dreist lein ar meneziou
Va gouestlou-mad, va bennosiou
Da gement 'n eus roet digemer
Ken mad did a hed ann amzer.
Vitho kemer da vouezik flour,
'Vel pa ganez üz ar voaz dour,
Da gana dezho euz va fers
A greiz calon, euz da oll ners :
« Eur bloavez-mad a lavaran
« Da gement den zo en ti-man ;
« Eur bloavez-mad digant Doue...
« Joa ar Baradoz d'hoc'h ene !... »

BARS SANT FIACR.

Kemper, 1 a viz Kenver 1881.

D'al Lun, 20 a viz Kerzu, e oa deut cals tud d'ar Senat, o sonjal clevout ann autrou Buffet o c'houlenn digant Ferry perag e oa bet tennet ar c'hroaziou eus ar scoliou ; mæs egis Ferry ne helle ket dont, rag ma renke beza ive er Gambr en deis-se, ac'han da varc'hoas ne vezo græt netra.

Da c'houde ar Senat a vot d'ar red, egis custum, eur bern lezennou-bihan ha dindan neubeut amzer e vez achu he labour.

E Cambr ann Deputeet, e kendalc'her gant al lezen var obligation ar scoliou. Ann autrou Ferdinand Boyer a achu he brezegen. Ann oll mistri-scol cristen a dec'ho cuit d'eus ar scoliou pa vezo difennet outho parlant a Zoue. Hen a ve contant avoalc'h e ve obligation da zarempred ar scoliou, ia ma ve scoliou libr avoalc'h evid ma alje ann tad a famill cass he grouadur d'ar scol a blijefe ar muia dezhan ; pe autramant ma ve roet er scoliou eun descadurez gristen, mæs ne heller ket voti ann obligation-zepa ne vezo mui nemet scoliou ar Gouarnamant. Jules Ferry a glasc distruja ar pez oll so bet lavaret gant ann autrou Boyer, mæs ne teu ganthan nemet caochou ha lavaraou. Var he lerc'h, ann autrou Keller a ziscuez peger fall e ve al lezen-ze, ha pegement a zroug a rafe, ha kement hini ho deus prezeget a du gant al lezen a bac ho stal diganthan. Ar pez a glasker, emezhan, en eur achui, eo miret ne ve desket ho Relijion da veur a villion bugale. Goassoc'h eo ar pez a fell deoc'h da ober eget ne oa ar pez a rea ar Gonvention, rag hounez ne rea droug nemet d'ar c'horfou. Fallout a ra d'ar re so o clasc ober al lezennou-ze saotri ene ar vugale, a so guelloc'h caret eget ho buhez gant ann tadou cristen, hag ar re-man a vouio he zifenn, ma ve red. Caër ho deus bet lavaret ha discuez ar re ho deus lavaret peger fall a oa al lezen ze, ha pegement a zroug a rafe, ann Deputeet a lavar e vezo evesseat ous peb pennad eus al lezen en he bart he unan.

Dimeurs, er Senat, ann autrou Buffet, egis m'en devoa lavaret, en deus goulennet digant Ferry, piou en devoa græt conje da Herold, Prefet ar Seine, tenna ar c'hroasiou hag ann imaichou santel d'eus scoliou kear e Paris en despet d'ann displijadur vras a rea kement-se d'ar vistri-scol, ha dreist oll d'ar vugale, pa so bet clevet lod eus ar reman o lavaret : Oh ! ann dud fall, emaint o cass cuit ann Autrou Doue, na petra ho deus c'hoant eta da lacaat e plass. Ar gerent a ioa ive droug bras ennho o velet ar pez a rer, hag a so bet tennet cals bugale eus ar scoliou. Goude respont Ferry, Herold a sav er gador da lavaret en devoa guir d'ober ar pez en deus græt, rag ne deo difennet gant lezen ebet. Neuze ann autrou de Lareinty o prezec'h he dro, a lavar ne hell ket ann traou mont en dail-ze, hag e guirionez en despet d'ar pez oll a ra ar Franmasonet hag ar Radicalet, Hérold a renc coll, ha breman, var a lavarer, e vezo hanvet eur Prefet all en he blass. Me voar avoalc'h ne vezo ket cals a dud o cahout keuns dezhan. Breman e renco cuitaat palæs ann *Tuileries*, na ne achuo ket devi anezhan, petra benag m'en deus dija peget ann tân-goal ennhan, abalamour d'he neubeut a evez.

E Cambr ann Deputeet, e peger gant ar pennad kenta eus al lezen var *obligation ar scoliou*.

Ann autrou Freppel en deus græt eur brezegen dispar var ann affer-ze, mæs ar pez a c'houlenne, e vije bet kendalc'het deski ho Relijion d'ar vugale er scoliou à so bet taulet a gostez.

Goude ann autrou Freppel e teu Maze, da c'houlenn e ve merket el lezen, ar pez a renco beza desket d'ar vugale. Lacretelle, da c'houde, a glasc lacaat ann Deputeet da voti, e ve roet d'ar vugale eun tamic anoudegez d'eus Doue ha d'eus eur vuhez all ; mæs ann dra-ze a ve re c'hoas, ha ne assanter ket ganthan.

Ann autrou Trarieux a lavar penaus, ma ve difennet d'ar vistri-scol deski ho Relijion d'ar vugale, da vihana e tlefe beza difennet outho ive deski netra dezho control d'ar Relijion.

Chalamet a respont, o lavaret penaus er scoliou ne ve ket lavaret d'ar vugale ha be'z eus eun Doue pe neus ket. Desket e vezo dezho reolen ar vuhez vad ; fontet var betra ! Set' aze eun dra ha ne hellan ket her c'hompren. Me gred ar re all ne reont ket guelloc'h evidon kenneubeut.

Ma neus Doue ebet o c'hourc'hemen hag o tifen certen traou, piou en deus roet guir da dud eveldomp, difenn deomp pe c'houre'hemenn eun dra benag ? Ha m'ho deus kemeret ho unan ar guir-ze, piou a vir ouzomp kemer ive ar guir da refus senti outho ? Guelet a rit pegement a draou ziskiant a lavarer, pa ne anavezer ket Doue evid mestr ann oll.

Dimerc'her, 22 a viz Kerzu, ar Senatourien, egis m'ho deus græt re aliæs siouas, ho deus pleget eur veich c'hoas. Goude beza votet eun neubeut cresc var lod eus pennadou Budjet ar Relijion, a oa bet distaulet gant ann Deputeet, hag a so bet distaulet c'hoas, pa eo bet casset dezho Budjet ann dispignou, egis ma oa bet votet gant ar Senat, ar Senatourien ho deus assantet gantho, ha taulet a gostez ar pez ho devoa votet ar veich kenta. Caër en deus bet ann autrou de Kerdrel lavaret penaus ar Senat a dlie voti ar veich-man egis m'en devoa græt eur veich all, ne ket bet chilaouet, ha breman ann Deputeet a ve diskiant ma ne rafent ket ho c'hoant egis a garfent, pe guir ar Senatourien ho deus aoun d'ober poan dezho ha d'ho c'hontrolia. Petra benag m'en deus lavaret Cordier, penaus ma alje assanti gant ar Gambr var ann affer-ze, ne oa nemet evid enebi guelloc'h outhi var ann traou all. Heb dale e velimp petra c'hoarvezo.

Der Iaou, 23 a viz Kerzu, ar Senatourien ho deus peget gant Budjet ann arc'hant so da reseo, el lezen-ze eo ar pez en deus c'hoant Brisson d'ober a enep ar Relijiuset, gant aotre ar Gouarnamant pe heb ann aotre-ze, evid miret outho da veva oc'h ho c'harga a beb seurt mizou. Commission ar Senat a lavar da genta e renker ober d'ann oll Breuriezou ar pez a sonjer ober d'ar Breuriezou Relijiuset. Penaus e fell deoc'h lavaret, eme an autrou Chesnelong, emoc'h o clasc ober eul lezen evid lacaat ar Relijiuset da baëa ar pez ne baëent ket pa renke ar re all hen ober, pa eo anat d'ann oll hoc'h eus c'hoant teuler var gein ar Relijiuset ar pez n'ho deus ket ar re all da baëa. Ne deo mui ann egalite, mæs eun dra disleal eo, hag ann dislealdet, caër ho pezo lavaret hag ober, a vezo atau dislealdet.

C'hui a garfe lacaat ar Seurezet-vihan da baëa var ann aluzennou a zastumont evid ho feaurien ; mæs mar deo mad lacaat da baëa eun dra benag var ho rentchou d'ar Breuriezou a so græt evid gounis arc'hant, ne de mui leal, lacaat da baea ar re na reont tam convers, nemet dastum ann aluzennou digant ann dud vad d'ho lodenna d'ar beaurien.

Cals a deu da brezec var ann affer-ze d'eus ann eil tu hag egile, hag egis ma lavar ann autrou Clement ma ve c'hoant ober eul lezen var ar Breuriezou, e tlefe beza henvel evid ann oll, kense e ve guelloc'h distaga al loden-ze so bet lakeat e lezen ar Budjet gant Brisson. Siouas, pa ier da voti, 145 a enep 130, a lavar neus ket leac'h d'hen ober. Guelloc'h cals e vije bet gouscoude.

E Cambr ann Deputeet, d'ar memes devez e kendalc'her gant ar pennad kenta d'eus al lezen var obligation ar scoliou.

Ferry a respont penaus ar gerent a hello he rei m'ho deus c'hoant, mæs arabad eo e ve *red* he rei er scoliou. Ar Gouarnamant, emezhan, ne ket dizoue, mæs ne hell ket lezel ar Relijion da drec'hi varnezhan.

Reolen ar vuhez vad, eme Ferry, a dle beza fountet var ar ræsoun. Ar reolen-ze a hell beza dispartiet dious ar Relijion, heb ma ve græt evidse scoliou dizoue. Me garfe goud penaus !

Ann autrou Beaussire a c'houlenn e ve roet conje d'ar vistri-scol deski ho Relijion d'ar vugale araug pe goude ar scol, hag a lavar eo red her merca sclær el lezen.

Paul Bert a c'houlenn e ve desket d'ar vugale skiant Gouarnamant ar Republic.

Ann autrou Freppel a lavar, e carfe e ve lavaret mad petra a vezo e guirionez ar scol, eleac'h na vezo prezeget na var Doue nag a enep dezhan. Ar Gouarnamant hag ar Gommission ne dint tam a unan var ann affer-ze. Paul Bert a zo dizoue ha Jules Ferry a gred ez eus eun Doue. Den ebet ne respont anezhan, hag e voter ar pennad kenta, 346 a enep 136.

Setu aman ar pennad 2. Skiant ar Relijion a hello beza roet pe taulet a gostez er scoliou libr d'oc'h c'hoant ar mestr. Er scoliou ar Gommun e vezo roet eun devez conje d'ar vugale ouspen ar sul, ma hello ar gerent cass ho bugale d'al leac'h ma vezo roet ann descadurez-ze dezho. Mar deus ouspen eun hanter leo etre ann ti-scol hag ann Ilis, Conseil ar scoliou e peb Departamant, goude beza kemeret ali Conseil ann Ti-kear a hello rei aotre d'ar veleien a garfe her goulenn, da rei ann descadurez-se er scoliou d'ann devejou vacansou.

Ann aotre-ze na bado nemet bloas, hag a hello beza tennet gant Conseil ar scoliou.

Ann autrou Beaussire a garfe e ve roet conje d'ar vistri-scol deski ar c'hatekis pa ne ve ket mare ar scoliou, mæs ne assanter ket ganthan.

Ann autrou Bardoux, en deus discuezet pegen diæs e vè rei ann descadurez-ze pa ve pell ar vugale eus ann Ilis.

Paul Bert a respont ne vezo netra diæs gant ar pez so merket er pennad 2.

Ann autrou Ribot a lavar evel ann autrou Bardoux e tlefe beza merket el lezen ann devejou e pere ar belec a alfe antreal er scol da zeski ho c'hatechis d'ar vugale, mæs ne assanter ket ganthan kenneubeut. Guir eo, Barodet o veza goulennet ne ve roet sort descadurez cristen ebet er scoliou, hag e ve miret ne alje morse ar belec antreal er scoliou, ne roer ket he c'houlenn dezhan.

Voti a rer erfin var ar pennad 2, hag e ve taulet a gostez gant 237 a enep 220.

Guir eo, penaus ar Radicalet a sonj dezho n'e ket difeis avoalc'h, hag ar Gonservatourien a lavar eo re zifeis, setu ne blij da c'hour anezho, hag ho deus oll votet a enep. A.

KELEIER.

Angers. — Assiot, Prefet *Maine-et-Loire*, ker brudet ha ken disprijet, abalamour da gemennadureziou ann 29 a viz Meurs, a so c'hoarvezet eun dra ganthan, hag a laca ann oll en Departamant da ober goab anezhan. Lakeat en devoa er meaz eus ho c'houent, Trappistet *Bellefontaine* e kichen *Cholet*, ha kement-se en despet da glemmou ann oll bobl tro var dro. Mæs neus ket bet talvezet cals dezhan ann taul caër-ze. Ann Trappistet ho devoa cals chatal pa int bet lakeat er meaz. Ar Menec'h so bet casset cuit, mæs al loenet a chome var ho lerc'h, hag e oa red mad cahout tud evid entent outho. Hogen, neus ket bet cavet. Ar paisantet oll, o sonjal e vije bet red gervel ann Tadou endro evid-se, ho d'eus lavaret ne d'ajent ket. Neuze so bet red d'ar Prefet clasc soudardet hag archerien d'ober ar seurt labour-ze. Clasket so bet guerza ar chatal, mæs neus ket bet cavet prenourien. Casset so bet kelou d'ann Trappistet ec'h aljent dond endro, ma carjent, ann eil goude egile ; mæs int ho deus lavaret nan.

Deut a oa evelken ar mare d'ober eun dra benag a vad, rag ann traou ne hellen ket chomm atau er stad-ze. Ar Prefet, goude beza enebet pell amzer ous aliou mad he vignonet, en deus erfin

assantet gantho, ha roet urs d'ar soudardet sortial eus ann Abati, ha da Gommisser polis *Cholet* da denna ar siel.

Eur re benag, mignonet d'ann Tadou, o veza casset kelou dezho e oa en em dennet cuit ar soudardet, ann Tad Abad gant 30 Relijius, a zeuas endro, hag etro creisteis, heb en em guzet, eč'h antreas dre ann toul græt er voger, dre beleac'h e oant bet casset cuit, ha setu int breman en ho Abati hag en ho douar.

Hon Tad Santel ar Pab Leon XIII, en deus dalc'het assamble ar Gardinalet ; mæs n'en deus lavaret ger ebet var afferiou ar Frans.

Heb dale e vezo embannet eul lizer digant Leon XIII var Breuriez ar Feiz, ar Vugaleaich Santel ha scoliou ar Saô-Heaul. Hon Tad Santel a c'houlenn digant ann oll gristenien sicour ar re-zé dre ho fedennou hag ho aluzennou.

Prefet ar Seine, en deus lakeat tenna d'eus ar scoliou, ar c'hroaziou hag ann imaichou santel, dirag ar vugale hag en eur ober goab eus ann traou santel-ze.

Ann Intron Thiers a so nevez-maro e Paris, heb beza resevet ar sacramanchou egis he goas.

Ebars en Ilis Sant-Gregor-ar-Bras e *Rome*, e lenner kement-man var bez eun den eus a Vro-Saoz, hanvet Pecham. Eur gentel eo d'ar re a lavar penaus ar Gatoliket ne garont ket ho bro.

« Dindan ar mean-man en em gav corf Robert Pecham, ne badas ket chomm e Bro-Saoz da veva heb he feiz, goude ma oa ar Saozon dispartiet dious Ilis *Rome*, hag a rencas mervel e *Rome* gant glac'har d'he vro.

D'ann eil sul d'eus Corais 1879, eo m'ho deus ar Franmasonet condaonet ann Ilis gatolic. E Paris eo bet c'hoarvezet ann taul. Conseil-Bras ar Franmasonet en deus lavaret e oa red tenna d'eus calon ar Frans beteg ann hano a Zoue. Etro ar mare-ze, eun autrou hanvet Ducarre, a ioa Franmason he unan, a lacaas moulla er gazetennou eul lizer evid lavaret ne helle ket chomm gantho, pe guir e felle dezho enebi kement ous Doue. Setu dindan peu sort mistri en em gavomp breman !!!

Neus ken e Frans nemet eis maouez ho deffe ar groas a enor, ha var ann eis-ze ez eus pemp Seures. Setu aman ho hanoiou.

Seurez Santes-Helena, superiorez ann hospital e *Jouarre* (Seine-et-Marne), evid ar servichou rentet d'ar soudardet clanv epad ar brezel.

Seurez Barba, superiorez hospital de la Grave e *Toulouse*, evid ar memes tra.

Seurez Jeanne-Clera, superiorez Seurezet Sant-Visant-a-Baul e *Compiègne*, evid beza rentet servichou dreist.

Seurez Perrin, e *Toulouse*, evid ar servichou rentet ganthi pa oe distrujet eur gals eus kear gant ann dour-beuz.

Seurez Onesime, superiorez Seurezet Sant Josef en enezen *Martinique*.

Alia a reomp hol lennerien da vont da velet var ar Parc, e Kemper, patrom ann diou gear, *Rome* ha *Jerusalem*, traou græt mad int, ha braô tre da velet.

D'ann dec eus a viz Kerzu diveza, etro 7 heur dious ar mintin, eo bet peget ann tân-goal e *Tachen*, e parræs Plougonven, ha setu penaus :

Marie-Anna Guevel, groeg Seron, devezourez o chomm er gear-ze, a oa æt d'he devez eun hanter heur a oa, o lezel en he vele he vab oajet a nao bloas. Ar c'hrouadur-ze ne zaleas ket da veza dihunet gant ar flammou-tân endro dezhan, hag a veac'h ma hellas sortial eus ann ti gant he zillad en he zorn. Redec a reas da gass kelou d'he vam mæs pa zigouezas houman var al leac'h hag eun neubeut tud all ganthi, ne oa mui netra d'ober. Ar vroeg Seron pa oa æt d'he labour, he devoa lezet stag ous guele he vab, eur penn goulou rousin gant eun dalc'h coat. Ar c'hrouadur ne velas ket e achue ar goulou devi, hag ann tam diveza pa ne oa mui dalc'het, a gouezas var ar banc hag e lakeas ann tân en he vele.

Eur c'holl eo a unec cant lur. Netra ne oa assuret.

D'ann 9 eus a viz Kerzu diveza, so bet eun tângoal e *Kerdellan*, e parræs Guiclan. Devet so bet eur c'hraou a ioa daou-hanter etre Charlou ha Mannigan, labourerien douar.

Eur penn goulou lakeat gant eun dalc'h er voger gant Mannigan pa oa o vont da denna dour d'he loenet en devezo lakeat ann tân da bega en doën hag he zevet.

Eun den iaouanc d'eus *Tregunc*, hanvet Sellin, Joseph, hag oajet a 16 bloas, a ioa o c'hoari gant eur bistoloden goz, e ioa o paouez he c'havout e ti he gerent. Ar bistoloden-ze a ioa carget pell a oa, ha Sellin n'her gouie ket. Souden e teuas ann tenn er meaz, ha Sellin goal c'hlazet, e oe distaget diganthan he viz iod.

D'eus meur a zepartamant, eme ar gazeten *Le Français*, e scriver deomp, penaus ar Brefedet ho deus gourc'hemennet ous ann archerien mont d'ar presbitaliou dious ann noz ha divezat en noz evid guelet ha be ve e guirionez ar personet o chomm eno.

Ha ma ve æt ann dud da gousket abred, me chans ne vezo ket red sevel d'en em ziscuez dezho.

Anat eo n'ho deus ket cals a dra d'ober, hag eo collet ho fenn pa reont traou ken diskiant.

Dimerc'her, 15 a viz Kerzu, n'eus maro den er gear vras a Naonet.

Ar *Petit-Breton* d'eus *Guenet*, a ziscuez deomp eur veich muioc'h pegen diskiant eo mevellien Constans.

Mear Guenet en devoa fiziet labour ann Ti-kear nevez da eun entreprenour hanvet Deschamps, n'en deus ket allet c'hoas, en despet d'ar pez a c'hourc'hemenn al lezen paëa ar pez a c'houlenneur digant kement hini a vez carget d'ober eur pez labour benag evid ar Gouarnamant pe eur gear benag. Hogen, ann den-ze en deus græt banc. Petra a responto breman ar Mear da greditourien ann den-ze, pa zeufint da c'houlenn ho lod eus ann arc'hant-ze a dlefe beza bet pell so etre he zaouarn.

Issoudun. — Ma ve eun dra benag diskiant d'ober, e vezo atau cavet eur Republican evid dond a benn anezhan.

Dissul all, Pomperien Issoudun a dlie ober gouel Santes Barba, ha Conseil ann Ti-kear a oa boazet, abaoue 40 bloas so da rei dezho 500 lur evid ho sicour d'ober ho gouel hag ive eun tamic banket goudeze.

Dissadorn da noz, ar C'honseil en em assamblas ha d'ar Sul vintin da 7 heur, ar Mear he unan a zigasse eul lizer d'ar c'habiten kenta da lavaret dezhan penauz Conseil ann Ti-kear en devoa votet 500 lur evitho, gant ne iafent ket assambles ha gant ho armou d'ann offern, pe autramant ne oa netra da gahout.

Ar c'habiten o veza goulennet ali he soudardet, e leverjont oll a unan, penaus ne oa ket red teuler cont eus eur seurt gourdrousou.

Hag e oe græt ar gouel egis custum, hag ar bomperien eo a savas peadra etrezho da baëa ar mizou. A.

LEZ-VARN KEMPER.

Hano ar Jureet evid al Lez-Varn a zigorro d'al Lun, 10 a viz Kenver 1881, e Kemper, gant ann autrou Gautier-Rougeville da Bresidant.

Ann Autrounez,
Cazin d'Honnetin, e Taule.
Le Jeune, François-Louis, e Pleyber-Christ.
Le Huérou-Kerizel, François, e Poullaouen.
Voquer, Michel-Louis, e Peumeurit.
De Kergrohen, Michel, e Castellin.
Jegoudez, Thomas, e Conk-Kerne.
Kerguelen, Yves, e Braspartz.
Armand, Félix, e Brest.
Le Bleu, Gabriel-Pierre, e Brest.
Pustoc'h, Jean-François, e Scaër.
Crouan, Alexis, e Landevennec.
Le Garrec, Pascal, e Craon.
Robert, Jean, e Brest.
Tirilly, Emile, e Sant-Segal.
Flatrès, Pierre-Jean-Marie-Jacques, e Melgven.
Redon, Guillaume, e Plougasnou.
Fortier, Louis-Henri, e Lambezellec.
De Blois, Aymard, e Ergue-Armel.
Abgrall, François-Marie, e Sant-Thegonnec.
Danielou, Eugène-Lucien-Napoleon, e Douarnenez.
Cozanet, Jean-Claude-Noël, e Lesneven.
Colas, Constant-Alexis, e Brest.
Queinnec, François, e Landivisiau.
Darnault, Theophile, e Kemper.
Bourgeois, Jean-Marie, e Goaïen.
Rolland, Felix, er C'hastelneve.
De Kermel, Olivier, er Forest-Fouesnant.
Le Seac'h, Yves, e Pleyben.
Thomas, Guillaume, er Pontou.
Roger, Philippe, e Plougonven.
Bernard, Georges, e Pont-Croas.
Breton, Yves, e Sant-Fregant.
Le Crâne, Yves, e Conk-Kerne.
Coatelant, Jean-François-Marie, e Kerber.
Berthou, Hervé-Jean, e Landerne.
Perreau, Jules-Etienne, e Pont-Aven.

Evid derc'hel plass ar re a vankefe.

Le Bastard, Adolphe, e Kemper.
Lancelot, Felix-Joseph-Marie, e Kemper.
Cozic, Louis-Alphonse, e Kemper.
Le Bloc'h, Alain, e Kemper.

KELEIER ANN ESCOFTI.

Ann autrou Cosquer, person Redéné, so hanvet person e Loctudy.

Ann autrou Moal, cure en Elliant, so hanvet person e Treogat.

Ann autrou Gueguen, cure en Edern, so hanvet cure en Elliant.

Ann autrou Jaouen, belec iaouanc, so hanvet cure en Edern.

Ann autrou Quemeneur, cure e Landivisiau, so hanvet person e Redéné.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

I.

Corentin a ziscuez eus a be lignéz e tiskenn, hag a gont histor he c'hinivelez.

Me so bet ganet e bours eur goëletten var ann douar. Set' aze eun dra hag a so souesus dija, rag plas eul lestr a vez peurvuia var ar mor. Va zad a ioa unan d'eus micherourien ann autrou Surcouf, unan eus ar guella martolodet so bet biscoas. Ma ne anavezit ket histor ann autrou Surcouf n'hoc'h ket gouiziec ; neuze peus ken nemet mont da c'houlenn digant ar Saozon.

Ma mamm a oa bet magerez d'ann hini diveza d'ann autrou Surcouf. He lezhano a ioa Le Goff, d'eus borc'h *Paramé*. Guerza a rea eur fors kestenn *Dol*, a so egis avalou renetta e kichen marrons *Lyon*, ker brudet gouscoude.

Mar peus c'hoant gouzout hag hi oa calet he dargiz, peus ken nemet chilou. Eun devez e tigouezas eur sac'hat kestenn ken teô ha ker pounner, na helle den he gass d'ar c'haô. Eno oa gouscoude tud eus ar re grenva ; martolodet bet en Douar-Nevez, maltouterien, marc'hadourien dindan ar vantel, ha potr ar c'hirri d'eus *Dol*, a fougasse sevel aël he gar abenn breac'h. Oll e teujont ann eil goude egile da ziboueza ar sac'h. Hogen, kea da c'huitellat ! Panefe ma mamm-me, ar sac'h a vije c'hoas eno. Hi a deuas eta heb ober vân, pega a reas er sac'h, hag he samma egis eur sac'hat stoup. Mar d'oun stard var va c'hillorou, me so d'eus gouenn-vad. Ma mamm Kemper a oa anavezet mad tre e Sant-Malo, e Sant-Servan, ha beteg en enezen Jersey. rag m'he devoa taulet en dour dreist ar c'haë, eun devez ma oa bras ar mor, eun den a ioa deut re dost dezhi da sellet outhi.

Tata Kemper a bake rez chinc ma mamm. Eun denic dister a ioa d'eus du-hont e Breiz-Izel, finoc'h cals ha gouziecoc'h eget potret Landerne. Hen eo a rea ar gegin, a luskelle ar vugale, hag a dapone al luerou, epad ma rene mama ann tiegez. Eun tiegez braô a ioa duman !

Abars mont hirroc'h gouscoude, ne ve ket fall counta histor ar goeletten, eleac'h ma zeuis er bedman. Mar plich ganeoc'h, e oa bet gueichall lestr a vrezel, gant 12 pez-canol a beb tu. Hounez a ioa ar Brick ker brudet, d'eus Liverpool, paket gant ann autrou Surcouf, var plassou ann Indes, e mare ar brezel bras.

Ne viot ket cals daletoc'h evid clevout ann histor-ze.

Pevar e oant d'eus Breiz en eun tam cos botez doull, prest da vont d'ar goulit, goude beza collet ho batimant ann *Teir c'hoar*, d'eus Sant-Malo. Ann autrou Surcouf, eur martolot, eun novis hag eur mouss: n'ho devoa mui na bara, na dour, na butun, na netra. Ar martolot o velet ar brick o tont entramant hag ennho, ær varnhan, a lavaras: Set' aze *Grillet-Ru* ho deus c'hoant, m'eus aoun, da baca ac'hanomp ; guell a ze, eun dra benag a vezo da zribi diana.

Ann autrou Surcouf a respontas :

Ma ve græt prisonnerien, me eo a rai anezho, ha na zrebimp nemet hor zouben ; alo potret, *pare à virer*, ne vo ket pell all lestr-ze a vo deomp.

Ker buhan, o veza æt tre e kichen al lestr Saoz e savas er bours, hen gant he vartolot, he novis hag he vouss. Ar *Grillet-Ru* a ioa ouspen eur c'hant anezho ; n'eus fors, ne oant ket var evez, ha ne oa ket re pemp den var'n ugent da beb den. M'ho pije guelet ann autrou Surcouf hag ann tri all o skei er bern gant ho boc'hal ! Biscoas n'eus bet guelet tra braoc'h. Ar *Grillet-Ru* a rede da guzet e strad al lestr. Pa ne chomas mui hini ebet anezho var ar pont, ann autrou Surcouf a dachas varnezho ar scoutill vras, hag ar Saoz a oe digasset da Vrest gant 109 prisonier, hag eul lestr gounezet gant daou zen ha daou grouadur.

Setu pe seurt tud omp-ni e Sant-Malo, porsmor.

Hag ar breuven eo, rag ma'z oun bet ganet e bours brick Liverpool e Frans, ha n'e ket e Bro-Saoz, d'oc'h a beleac'h e oa ginidic, evel ar glaô, ar vrumachenn hag ann dud pourmonic.

Epad meur a vloas, ar brick a ioa bet græt eur goëletten ganthan, hag he hanvet ann *Emelie-Iaouanc*, abalamour d'eur voereb d'ann autrou Surcouf a ioa *Emelie* ive, nemet ne oa mui iaouanc, ar brick a oe casset da baca moruet var banc ann Douar-Nevez. Eur bloavez e tistroas d'ar gear toul evel eur blanken da lacaat boutaillou da sec'ha hag e oe sclenjet var ann aod, ar baour keaz botez goz. Eno oa chomet etal ann Erô, e laë d'an aod-vihan, digorret oll gant ann Heaul, mad da netra mui nemet da zisc'hlaoui razet. Mama Kemper a ioa chomet meur a veich da sellet outhi. Eun devez ma oa c'hoas oc'h ober ar memes micher, e teuas eur sonjesoun vad en he fenn. Chilaouit mad. Eun devez ma oa ann autrou Surcouf o vont d'eus Sant-Malo d'he staliou-bras e Sant-Servan, ez eas d'he gahout hag e lavaras dezhan :

— N'eus fors, n'eus ket cals etoues ann dud dibreder d'eus ann diou gear, a ve goest da vale ker soun ha c'hui, ru ho tiou-chod evel eur boketros, hag ho taouarn en ho chacotou, cabiten. Me eo ann hini am eus maget hoc'h hini diveza ; Madalen Le Goff, groeg da Jagu Kemper, hag e carfen ober eun tamic convers, gant honestis, mar plich ganeoc'h. —

Ann autrou Surcouf a sellas outhi :

— Madalen, da anaout mad a ran, va c'hommer. Sav eur stal gonvers, sac'h ann dien ! sav kement stal ha ma kiri, me n'hellan ket miret ouzid. Ma t'eus c'hoant, me a ro did va aotre ha va bennos. Alo ! louzen (en he c'hinou ar ger-ze a ioa couls ha va c'halon, va c'harantez), en em denn aleze ma hellin mont hirroc'h.

— Mad eo, a gendalc'has mama Kemper, oc'h he saludi ; neuze pa'z hoc'h contant, e vezo red deoc'h tenna hoc'h oll traou d'eus bours ann *Emilie-Iaouanc*, ha varc'hoas vintin doc'htu ma hellin, lacaat va ziegez ha va marc'hadourez ebars.—

Ann autrou Surcouf a ioa eur galon vad a zen, ann oll her goar, petra benag ma oa eun tamic lous he c'hinou, ha ma bec'he egis eun discolcher

moruet. Eleac'h mont hirroc'h, ec'h asezas eno var bord ann Erô, hag e respontas oc'h va mam :

— Louzen (ma mamm ne fachas ket muioc'h en dro-man eget egile), ann *Emilie-Iaouanc*, eo va magasin-me ; ma roan anezhi dide, e peleac'h e fell did e lacafen ar c'holtar, ar fard hag ann houarn ?

— Eleac'h ma caroc'h, autrou Surcouf, a respontas va mamm. Me am eus dec crouadur, hag heb dale em bezo unec.

— Guelet avoalc'h a ran petra t'eus c'hoant dober : te ac'h eus c'hoant guerza ar bern keuneut coz-ze ! mæs me ne fell ket din e ve dispennet al lestr-ze, eun tamic eo eus va histor hag eus va buhez !

— Hag eus ho cloar ive, eme mama Kemper ; mil gaulen bomm. He zispenn ! Oh! nan sur, er c'hontrol, he benseliat, he referri hag he renta caëroc'h cals, eget ne oa en devez m'hoc'h eus he c'hounezet var ar Saozon milliget ! Eun hostaliri eo e vezo græt ganthan, hag e uredo ar vartolodet di da eva da iec'het, me voar piou ; rag livet e vezo eoc'h d'ann nor, eur brick carget a *C'hrillet-Ru*, gant ar c'homsou-man : *D'al lestr paket gant ann autrou Surcouf !*

Ar c'habiten a c'hoarze oc'h he c'hlevet.

— Te so eur vaouez a speret, Madalen. Na breman, pegement a fell did paëa ann tam cos planch ze ne dalvezont ket eur pez scoët ?

— Me a roio deoc'h ar pez a garfot, autrou Surcouf de Riancourt ; c'hui a so casi ker pinvidic evel ma'z hoc'h bras. Ni n'hon deus guennec ebet er gear ; mæs hoc'h hini diveza a lenv en ho ti o c'houlenn he vam Madalen, eo me ann hini eo. Deomp hon daou da di ann noter. Erru hoc'h?

Neuze avad e tirollas ann autrou Surcouf da c'hoarzin, ken na helle mui, hag e tispacas heb ehana eun anter-cant pec'het ken spountus, ma lacaas da drei oll meillou avel ann Erô. (Lod a lavar n'e ket pec'het kement-se evid ar vartolodet, mæs ar gaou-ze ne ket guir). Goudeze e lavaras :

— Louzen, me a ro did ar c'hoz votez-ze evid eur sac'hat kesten a roi din evid 12 scoet, evid sicour dressa al lestr, hag e teui duman da gemer da lod eus ar c'hesten gant ma servichouriën, en eur eva eur chopinat chist. Kea breman d'ann diaoul da velet ha n'en deus ket casset va moereb ganthan. —

Mama Kemper na ielas ket da glasc moereb ann autrou Surcouf, gant aoun he dije renket he c'hass ganthi endro.

Setu ma oa va zata Kemper o tistrei d'ar gear goude he zevez. Var bouezic e teue o conta bed mein a ioa var he hent. Mama a ioa ker laouen, ma blantas ganthan eun taul troat a garantez, me voar ervad e peleac'h, hag e pegas en he vreac'h d'he lacaat d'ober eun dro zans dirag al lestr en eur gana var eun ton dianavezet : Alo ! alo ! grignol e laë, *boutique* e creis, hostaliri en traon, frico partout, alo ! græt hor fortun, alo ! dastum danvez.

— Da biou kement-se oll, a c'houlenne tata Kemper sebezet oll ? ar c'hrignol, ar stal, ann hostaliri ?

Mama oc'h he glevet a ehanas dansal.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Madou ann douar.

Neus ket bet græt cals afferiou epad ar sizun dremenet. Diæs bras eo guerza breman, rag ne fell ket d'ar veillerien prena. Ar priziou so izel. Guinis, 27 ha 29 lur ann daou c'hant lur. Ar segal a zalc'h d'he bris, petra benag so neubeut a glasc varnezhan. Ann hey caër a gav prenourien evid ober bier. Ar c'herc'h a zalc'h mad, 16 lur 10 g. da 20 lur 10 g.

Paris, *d'ar Merc'her 22 a viz Kerzu.*

Neubeut a afferiou ha neubeut a ed var ar marc'hajou. Ar verzourien a c'houlenn priziou ar marc'hat diveza, mæs ar prenourien a c'houlenn distaul. Ar guinis, 27 lur 10 g, da 29 lur 15 g., ann daou c'hant lur. Ar segal, 21 da 21 lur 10 g. er gar pe var bagou. Hey, d'oc'h 18 lur 10 g. da 20 lur 10 g. ann daou c'hant lur. Ar c'herc'h, d'oc'h 18 lur 10 g. da 21 lur 5 g. ann daou c'hant lur ive.

MARKIS PONTCALEC.

I

Ar Maltouterien.

En eur barrezik vian dem-dost d'ar *Faouel* hanvet parres *Lignol*, vardro eun anter heur vale eus ann hent-bras, a oa gueichall eur verouri vian, he hano Kervalanec. Anter-guzet e oa ha goaskedet etoues eur bochad guez-craon cos, plantet en dro dezhi, meur a gant-vloas a oa marteze, evit he diouall euz ann avel-voalern. Ann ti goloet gant eun doënn blenchou balan-glas, a ziskueze sclear avoalc'h d'ann tremenidi e oa tud paour o chomm er verouri-ze. Didrous a oa pep tra er meas hag en diabars euz ann ti. Enn tiad-mad a dud gouscoude a oa bodennet en dro d'ann oalet, didân caër. Sioul e oa peb hini mæs ann enkres ar vrassa a boueze stard var ho c'halonou.

Ann tad cos, astennet var eur paour kez tam guelelous, eun dornad cos-truillou hebken evit en em c'holoi, a grene ann derchenn ken a strake he zent ; he zaoulagad, anter-varo, na zistroënt ket divar ar vugale vian bodennet en dro d'ho mamm, hi livet fall ha gour-glanv; c'huec'h craouadur e oant eno ; ar c'hossa anezho en devoa a veac'h c'huezec bloas.

Eun tamik pelloc'h e oa eun den, harp he gein euz eun arc'h pe eur c'houfr-cos; stouët oa he benn ganthan, he vuzellou a voaske etre he zent, hag e chomme evelse beulzet heb ober ann disterra esman euz ar pez a oa endro dezhan. Bez' e helle caout vardro eun daou-ugent vloas benag, mes ar reusiou, ar baourentez hag ann dienez ho devoa glazet he bennad bleo du-pod, ha goloët he dal a roufennou don ; he zaoulagad a oa eat don-don en he benn, he zionjod rouzet gant ann heol, a oa cleuzet a anchou henvel euz gouliou. He c'hinou prennet-clos na vouie mui ar mod da vousc'hoarzin; he fri moan he fronnellou sarret a rea mad da anaout pegen bras oa

enkres he galon. Sioul e chomme, gant aoun ne zeuje eur barr counnar da darsa, ha d'hen lacaat d'en em zevel eneb Doue pe ann dud, en eur ziscarga he galounad gla-c'har,

Ar paour kez clanvour a zistroas he zaoulagad antervaro divar ar vugale vian en em zastumet endro d'ho mamm, hag ho faras var eur groaz-vras a oa er prenestr dirag he vele. Ar groaz-se, anat a oa, n'oa ket bet græt gant eun dorn gouiziec, mes, neus fors ; e calon ar micherour e oa griziennet dön ar santimanchou a feiz beo ; ha tân flamm he garantez en devoa hen rentet gouest da lacaat da bara eur skeudenn a c'hloar Doue var batrom ann Den-Doue bourrevet.

Ar c'hlanvour kez a chouchas ann dillad-vele endro dezhan. He gorf a oa ken uzet gant ann dienez hag ar c'hlenvet, ma na oa mui nemet croc'hen hag eskern ; ar spez eus ann den, en eur ger. Dastumet etoues he linservele, ar paour-kez tad cos a oa henvel euz eun den sebeliet, kentoc'h eget euz eun den beo.

Pegeit benag en devoa c'hoas da veva ar paour keaz reuzeudik-ma ? Doue hebken her gouie. D'ann deis arog ann autrou Lantenac, person e parres Lignol, en devoa digasset ann autrou Doue d'ar c'hlanvour, hen nouënet en devoa ive ; n'en devoe mui eta, ar paour keaz cos, nemet gortos ma plije gant Doue dont d'her gervel euz ar bed-man, e pelec'h en devoa labouret, bresellet, gouzanvet a bep seurt hag e pep mod. Biscoaz, abaoue ma oa couezet clanv, ne oa deut en he speret ar zonj da glasc ar medisin ; lakeat en devoa en he benn penaus ar medisinet na anavezent ket ar c'hlenvejou tam guelloc'h eget ar marechal du a oa e bourc'h Lignol, hag a vouie goestla ann izilt divoestlet ; ha neuze, emezhan, hag e rancfen gouzanv eun tammik, er barados em bezo amzer avoalc'h da ziskuiza euz ann oll boaniou em bezo gouzanvet er bed-man. A hent-all, gouzout mad a rea penaus ar penn-caus euz he glenved, a oa he zienez-vras, he c'hlac'har, he enkreziou hag ar c'hollou en devoa great.

Evel eur c'hristen mad, e lacaas eta he volontez etre daouarn Doue, hag e toublas heb en em glemm dindan ann dorn santel he c'hastize. Eun dra hebken he ankenie ; ar guel euz ar vaoues klanvidik a gemere soursi anezhan, hag her galve gant eur vouezik flour : va zad !.. hag ouspenn, ar zonj a rancje kuitaat ar vugaligou viaii a pere ar gagouillerez he devoa iaouankeat he galon ouspenn ann anter.

Nonna — mamm ar vugale vihan, — a oa azezet e costez ann dôl, stouet oa he fenn ganthi ; he divreac'h a goueze dinerzet ; he bisach dislivet evel bisach eur vaouez var var da dremen ; henvel oa deut da veza euz eur skeuden maouez great gant mein marpr guen, ken stra fuillet oa gant ar glac'har, mes eur glac'har, eun anken en tu all d'he ners. Pa zigoueze d'he daoulagat para var ar c'hue:h crouadur bodennet en dro dezhi, eun huanaden meurbed glac'harus, a ginnige he mouga ; sarra rea he daoulagat, evel evit mirout da velet ar goall-euriou a scoe en dro dezhi.

Ar c'hossa euz ar vugale, hanvet Silvanik, a oa o paouez achui he bemzec vloas : a veac'h ma oa deut c'hoas eus toues ar vugale. Bras a oa evid he voad ; moan eun tamik, mæs mempret mad ha nersus ; eur speret lemm a botr, eur potr bizachet mad, tâl huel ha fri caër. D'ann ampoent, e stourme outhan e-unan ; beac'h-ha-beac'h, en devoa o terc'hel cuzet en he galon ann anken vras a zante o velet pegen mantret oa he gerent muia caret.

He ziouvreac'h croazet var he bultrin, e starde kement he gostennou gant he zaouarn, ma ginnige he vizïad diframma ann tammou mezer-gros eus he chupenn benselliet. Scrijal a rea en he oll izili, evel ma vije bet o crena ann dero'hen, pa gasse he zaoulagât zivar he dadcos prest da dremen, var he vamm geaz mantret oll ; kinig a rea troc'hi he vuzellou gant he zent, kement ho goaske, evit ho mirout da lavaret comzou cassaus ha leun a zoan ; euz he zaoulagad glas, doas da veza ken splan ha hols c'hlas ann Envoure, e stlinke evel luc'hed, pa zonje er pez a dremene en dro dezhan. Ar paour-keaz Silvanik na vouie ket c'hoas penaus é tle eur c'hristen gouzanv heb en em glemm ar goaligner pounner a-sco ann den er bed-ma ; ne oa ket c'hoas bet boazet da c'houzanv ; he speret nag he galon n'ho devoa ket desket e scol ar goall-eur pegement a ners a zo red d'ar sperejou ha d'ar c'halonou trempet-mad evit stourm euz ar poanniou. He vreudeur-bian hag he c'hoarezet, egis ma oa deut neubeutoc'h ho skiant dezho, en em gave ive muioc'h dibreder ; na zéblantent ket comprenn tam ebet ar gaouad trubuill a scoe var ho c'herent. Franseza ha Nola a oa oc'h ober panerou gant broën ; en ho daoulagat e lintre eur skeudenn euz levenez ho c'halon, mes, ar broen a oa gantho adreus en ho ginou, a vire outho da vous c'hoarzin. Ivonik a oa da vad o tirusca eur voalennik kelvez ; Guenole ha Cado a unane ho zammik gouiziegez evit gallout dont abenn da ober eur vilinik vian, gant eun aval, eur graonenn-vras, eur vazik kelenn hag eul linen ganab.

Ar pevar grouadur iaouank oa azezet var al leur-zi ien: bleo melen Guenole ha Cado en em gemmeske gant bleo iell Franseza ha Nola, ken tost e lakent ann eil egile ho fennadou bleo hir ha rodellet, dizec'het gant ann dienez.

Ouspenn creis-deis e oa ; ann *Angelus* a oa sonet pell a oa e parres Berne hag e parres Lignol, ha gouscoude ar vamm na c'hoeze ket ann tân c'hoas ; ne oa er geuneudek nemet eur bodik lân sec'h hag eur fozat kenneud glas pe ziou ; ne oa sin ebet c'hoas euz meren ; na oa na silet ann toas kerc'h, na scloaget ar sidouarn. Ar vugaligou geaz a gommanse caout naon du ; mes na gredent ket en em glemm gant aoun d'obet poan d'ho zad-cos. Cado hebken en em lacaas da scrabat he ziouscouarn ann eil goude eben en eur droi ha distroi he graonenn, erfin, heb ober nag unan na daou, e kemer eur morzol, ha dao d'ar graonenn, hag hen d'he dibri evit clasc torri he naon. Ar potr Guenole a gondaonas ive he avel da dremen dre he vilin kerzantec ; evelse e teuas a-benn da zizonjal eun neubeut ar pred iod-kerc'h a dlee chomm a istribil en deis-se. Setu e pe stad trist e oa ann dud e Kervalanec. Guelomp breman penaus e oa ho zi en diabars. X.

Eur pennad all eur veich all.

ALMANAK ANN DEN HONEST.

96 pajen, daou vennec ar pez : e guerz e ti ann oll marc'hadourien leoriou.

Al leoric-ze so græt evid difenn ar Relijion hag ar vro.

Cavet e vezo ennan cals traou dudius da lenn var ar brezel d'ann Ilis ha d'ar Relijiuset marvailou ha pennadou scrid var stad al labourerien douar hirio ann deis.

En almanak-ze e tlie beza imaichou a ziscueze traou c'hoarvezet pa so bet chasseet ar Relijiuset eus he c'houenchou. Ann Autrou Prefet ar *Finistère* en deus difennet ho lacaat rag, emezhan, ne oant ket dereat. Ma ne ket *dereat* ann imaichou a ziscuez ar pez so bet græt, me chans ober ann traou-ze ne oa ket dereat kenneubeut ha gouscoude ann Autrou Prefet en deus lakeat e meaz eus ho c'houent daou rumm Relijiuset. Ar Gabusinet er *Mans* ha Relijiuset sant Beneat e *Solesmes*. A.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

CHUEZECVET BLOAVEZ. (N° 2.) DISSADORN 8 A GENVER 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

FEIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finistèr . . . 1 f.
Ar Morbihan . . . 2 scoed.
Costez-an-Nord . . .
Ar rest eus an Franz . . 2 fr.
An holl dour ha evelgile ar post.

N'eus ken Hestr, na ken Roue
nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 8 a viz Kenver 1881.

Der Gwener, 24 a viz Kerzu, ar Senat, goude ô beur ha cant labour, en deus erfin votet Budjet an arc'hant da reseo gant ar pez oa bet lakeat el lezen-ze gant Brisson d'eus he benn he unan evid distruja ar Brotiriezou Relijiuset. Evid lavaret ar wirionez, an Senat en deus lakeat ebars al lezen, ma kel hebken ar Brotiriezou Relijiuset, mæs ann oll Brotiezou all a-benkefe paea, ar pez ne oa e-soui Brisson toulet nemet var ar Fureet hag ar Sonnezet. Tout sont diagnier a-rai breman ann Deputeet d'al lezen-ze, pa vezo casset dezho cheinchal eul lia en e metr ar boent gant ar Senatouren. Hiliau, kenta ni hor gouro. Meus aounce vezo roet egis ma eo bet votet gant ar Senat, nag guelloc'h e vezo gantha lezi pakeiou ma dra benag ebarzo gel en em lacaat var var da goll muioc'h da benn eur veich all.

Evid ann Deputeet achuet ho deus voti al lezen var obligation ar scoliou gant *amende ha prison* egis m'ho peus allet hêr guelet en unan d'eus numerotou diveza, *Feiz-ha-Breiz*. Ma ve dalc'het sturs da lezen-ze, ped a ve lakeat diæs ganthi ; mæs me voar avoalc'h ne vo ket possubl hen ober ha kenseal lezen-ze, hag e ve votet gant ar Senat egis ma eo bet votet gant ann Deputeet, ne gredan ket e vefegal goz anezhi. Penaus e alfe ann dud paour divoueret ho bugale epad 7 bloas hag ho maga, couls lavaret da ehana. Pa n'hellont ket cahout boned dezho ho unan gant sicour ho bugale, penaus ec'h alfent-hi gounis peadra evitho oll, pa n'hellint ket tenna profit d'eus labour ho bugale. Unan eus ar præsoniou so bet roet gant potret ar Gouarnamant evid lavaret e ve hiviziken ar scoliou evid netra a oa evid miret ous bugale ar beaurien, pa ho dije guelet ar re all o paea ho scohou, epad n'ho dije ket allet hen ober ho unan. Ma 'breman pa vezo red marteze d'ar parræsiou maga bugale ar beaurien a zarempredo ar scoliou, piou lavar deoc'h ne vezo ket cavet unan benag eus bugale ann dud pinvidic evid rebeich d'ar beaurien ar bara a zrebint, o lavaret dezho, penaus ar bara a zrebfint, ne ket gantho eo bet paæt, mæs gant tud ar barræs, hag ar c'homsou-ze ne vent ket poll evid lacaat sevel etre bugale ar memes scol, ar memes parræs.

Dilun, 27 a viz Kerzu, er Gambr, ann anter eus ann amzer so bet implijet o clevout Laisant, Deputé al *Loire-Inferieure* o tamall d'anu autrou de Girardin, beza ar c'henta d'eus oll spierien ar Bruss e Frans, hag o chilou ann autrou de Girardin en em zifenn da veza ar pez ne gred den honest ebet e ve bet morse. Goudeze, e teu affer ar Budjet ann arc'hant da reseo a roa bet votet dea'c'h gant ar Senat. O clevout ar gazetennou Radicalet, biken ar Gambr n'he dije votet ar Budjetze, goude ma oa bet cheinchet kement all d'eus ar pez en devoa lakeat Brisson ennhan a enep ar Relijiuset. Heman, dieus he du, a felle dezhan lacaat ar Gambr da votal adarre ar pez he devoa votet tout taul kenta, mæs n'en deus ket allet hen ober. Ar Vinistret nag ho mignonet ne oant mui a du ganthan. Evelken, egis m'ho deus cheinchet eun dra benag ennhi, e renco mont adarrre dirag ar Senat.

Heman, d'al Lun, n'en deus græt nemet voti, voti, voti kement a so bet digasset dezhan, ken a oa scuis ar Senatourien da lacaat ho hanoiou er bouestou.

Dimeurs, ar Senatourien ho deus votet erfin ar Budjet egis ma oa bet casset dezho gant ann Deputeet, ha da bedir heur hanter, e teuer da lavaret dezho d'eus pers Presidant ar Republic, eo achu ho labour breman ac'han d'aun unec a viz Kenver 1881.

O veza n'he devoa mui ar Gambr d'en em assambli nemet evid chilou lizer ar Presidant a lavar dezhi dispartia, eur veich lennet al lizer-ze, int æt peb unan en he rout. Kenavo d'ar bloas a zeu. A.

Fris al loenet beô hag ar c'hlc.

Neus ket goal bell so c'hoas, en eur brezegen evel Ministr, Cyprien Girerd, eil da Vinistr al labourou douar, a lavare e oa joa ganthan o velet ann darn vrassa d'eus ar pez ho deus al labourerien douar da verza, creski ho fris abaoue eun

neubeut bloaveziou. Caochou a ioa ha netra ken. M'en dije ann autrou Girerd kemeret ar boan da sellet ous ar paperiou,en dije cavet en he vuroiou, pe autramant, sellet hebken ous taulen ar marc'hajou, n'en dije ket en em lakeat e danjer da goll he vrud vad, hag he vouiziegez e kever al labourerien douar, a labour ho douar e guirionez, rag aman ne hell ket beza hano d'eus ar re ne ouzont prezec nemet d'eus al labourou ho deus desket etâl ann tân o tomma. M'en dije ann autrou Girerd guelet mad ann traou, en dije allet ober eur sonj all ; mæs neuze n'en dije ket allet lavaret e ie ann traou evid ar guella dindan ar Republic, ar pez en devoa c'hoant da lacaat ann oll d'her c'hredi. Setu aman d'eus petra oa hano.

Emer atau o clasc interest ha brassa mad ann hini a renc prena, hag a so deread avoalc'h, gant ma vezo clasket assambles brassa mad ann hini a renc guerza. Teuler a gostez kement a vir ous ar pez a servich da vagadurez ar bobl beza marc'hat mad, setu eno ar pez a c'houlenn ar re so brema o c'houarn ar vro. Pegement a draou guir pe ziskiant n'hon deus-ni ket lennet evid ma hello ann autrou ann oll, a renc prena, hag alies guerza, cahout ar bara hag ar c'hic marc'had mad.

Hogen, ann autrou Girerd a dlefe beza gouezet couls ha ni, penaus en daou vloas diveza-man, al loenet e beô, ez eus bet cals distaul varnezho,nemet evid ar moc'h a so guelleat ho marc'hat en amzeriou diveza-man. Ann distaul-ze a so deut, rag ma vanke ar boued etoues ann dud, ha ma renkent guerza ho loenet da gahout peadra da baëa ho Gouel-Mikeal.

Al loenet e beô e oa distaul varnezho, kense pris ar c'hic a dlefe beza distaulet ive ; hogen, ne ket evelse eo æt ann traou, hag aman eo red deomp ansavout ne domp ket goest da gompren petra so c'hoarvezet. Pris ar c'hic ne ket bet distaulet evid ann autrou *Ann-Oll*, a renc prena, e plassou soken eo kereat. Gouscoude pris ar c'hic e beô, a oa distaulet ouspen daou vennec e miz Du 1879, d'oc'h ar pez a oa e miz Du 1878, a so c'hoas distaulet d'oc'h daou vennec var pris varlene.

Ac'hano e teu evid al labourer douar a verz he loenet, 100 lur pe 110 var beb loen, heb ma talvesfe e fæson ebet d'ar re ia da brena da di ar c'higer.

Ma n'her guelfemp ket, ne alfemp ket credi e c'hoarvesfe traou egis-se. Ar re a dremen ho amzer oc'h ober politic fall kentoc'h eget hini mad, a dlefe teuler evez mad e kement-se pe guir e vent atau e fougassi, n'ho deus ken c'hoant nemet rei ar vuhez marc'hat mad d'ar bobl.

Ar verzourien a verz marc'had mad, guir eo, mæs egis ma renc ar brenourien paea ker atau, ne talvez nemet d'ar c'higer. Ann dud divar ar meaz a c'houlenn hag a c'hortos, a bell so, siouas aoun bras so ne c'hortosfont pell amzer c'hoas, al liberteou a ra defot dezho,hag a rencont,da c'hedal, gouzanv d'eus pers eul liberte a so bet roet heb ræson, liberte ar gigerez, ne ra nemet gaou ous ann oll, ha ne deo mad nemet evid ar gigerien.

Hel lavaret so bet græt gant guirionez, evid ar voulanjerez hag ar gigerez, ne c'hoarvez ket egis gant ar varc'hadourez all a ve reizet ho fris,d'eus ar c'hlasc ha d'eus ar goulenn a so varnezho; aman e renker cahout. Ann oll evid beva, a renc prena kic ha bara.

Ac'hano e veler sclær, penaus mar de guerzet 25 pe 30 dre gant muioc'h ar c'hic evid ne dâl e guirionez, abalamour ma fell d'ar gigerien prena marc'hat mad ha guerza ker, e ve red da genta dioual ne ve goulennet digant ar brenourien muioc'h evid ne dâl ar varc'hadourez. Ar voien eo, lacaat ann *taxe*, a rai d'ar c'hic distaul doc'htu.

Hano so cals da vellaat magadurez al labourerien, hag a roer ali dezho da zribi muioc'h kic eget na reont,daô eo neuze dioual na zeufe ar c'higer da verza re ger ar c'hic-ze dezhan. Guelloc'h e ve he sicour evelse eget o clasc, evid rei d'ann oll ar vuhez marc'hat mad, digorri ar vro, couls lavaret, heb m'ho deffe netra da baëa, d'al loenet a ziaveaz bro, a deu d'ober gaou ha gaou bras ous ann dud divar ar meaz.

Ma renc al labourerien douar guerza ho loenet marc'hat mad, e tlefent, da vihana, cahout kic da brena marc'hat mad evid ann oll, evitho dreist oll. Me chans ne ket goulenn re ober eur seurt goulenn.

A.

KELEIER.

E Valloires (departamant ar Somme), ez oa eur gouent Freret labourerien douar. D'ar 5 a viz Du, ar Prefet en devoa roet urs d'ho lacaat er meaz, abalamour d'ar gemennadurezion milliget ann 29 a viz Meurs. Ma ! ar memes Prefet-ze a so o paoues rei urs d'ho lezel o tont endro d'ho zi.

Bourdel. — Eun devez eus ar sizun all, ne ouzon ket caër pe zeves, etro nav heur hanter, kenta commisser poliss Bourdel a so deut he unan da sevel ar siel oa bet lakeat ganthan var doriou ann ti hag ar chapell eus ar ru *Margaux* a ioa d'ann Tadou Jesuistet. Kerkent ann Tadou Carrière ha Roucanières so distroet d'ho zi.

Naonet. — Ann autrou Lecoq, Escob ar gear-ze en deus he unan lavaret en Ilis Sant-Nicolas, ann offern evid goulenn truez digant Doue, abalamour d'ar brezel a rer breman d'ann Ilis. Eur bobl vras a dud a leunie ann Ilis. Ar merc'het a oa e caon. Be so bet 5 pe 6 cant communion. Ann autrou'n Escop, tenereat meurbet he galon gant ar guel-ze, en deus grœt dezho, goude ann offern, eur brezegen calonec. Lavaret en deus, penaus pa oar oc'h ober d'ann Iliz eur brezel ken didruez, e oa

eur joa vras evithan guelet kement a dud hag a bep seurt condition, o tont da bedi en offern-ze.

Nice. — D'eus eul lizer scrivet eus ar gear-ze,e ouzomp, penaus en nozvez d'eus ar Sadorn, 18 a viz Kerzu, siellou ar Prefet, lakeat ganthan var Ilis Missionerien ann *Afrique* o veza bet torret, ar c'hommisser bras eus ar Poliss hag ar Prefet, ho deus lakeat en ho flass chadennou houarn,bras spontus, staget e peb penn gant eur c'hadenas.

Evel ne gavent hini ebet d'eus micherourien kear contant d'ober, a volontez-vad,al labour divalo-ze, ar Prefet en deus renket cahout micherourien Italianet,a so o labourat var ann hent houarn.

Poitiers. — Ann autrou *Bellot des Minières*, embannet evel Escop *Poitiers* gant hon Tad Santel ar Pab, en assamble diveza ar Gardinalet, a vezo sacret heb dale ebars en Ilis gatedral Bourdel, ha ragtal goude e teuio da gemer carg eus he escopti.

Clevout a reomp ive penaus ann autrou Thibault a so o renn scolaich Sant-Josef e *Poitiers*, rag n'eus ket bet falvezet ganthan,ober ar pez a ioa rener ar scoliou er gear-ze, o clasc, heb guir ebet, he lacaat d'hen ober, a so bet galvet ganthan da zont dirag Conseil ar scoliou e Poitiers, evid beza lamet he blass diganthan. Setu aman al lizer scrivet var ann affer-ze d'ar gerent gant ann autrou Thibault: en nhi e veloc'h petra so caus eo bet galvet.

« Ma dever eo emezhan, cass kelou deoc'h, pe« naus oun bet galvet dirag Conseil ar scoliou e « *Poitiers*, rag ma so tamallet din am eus lezet « ar Jesuistet en em assambli a nevez ebars e sco « laich Sant-Joseph, hag ouspen, am eus assantet « dougen hano rener ar scolaich, pa ne ket me a « oa e guirionez ar rener-ze.

« Neus ket merket evid c'hoas devez ebet evidse.

« Abred avoalc'h e cassin kelou deoc'h d'eus ar « pez a vezo bet barnet, hag ive d'eus ar pez a « sonjo din ar guella evid brassa mad ar scolerien.

« Auguste Thibault, *belec*,
« *rener scolaich Sant-Josef*. »

Alies e c'hoarvez darvoudou spontus e mengleuziou glaou douar. Kense, n'eus ket pell e *Seaham* e Bro-Saoz, e oe lazet daou c'hant micherour gant eun darvoud spontus evelse. Hini ebet anezho na hellas beza saveteet. Mæs unan eus ann dud reuzeudic-ze, Michel Smith, a gavas an tu da rei kelou d'he vreg, en eur scriva dezhi var ar podic stean e pehini e casse he voued ganthan.

« Mac'harit keaz, da seis heur er mintin-man, « e oamp c'hoas daou-ugent. Hiniennou a gane « canticou, mæs va sonj-me a ioa gant ma mab « Michellic. Sonjal a rea din e vijemp digouezet « er Barados hon daou assambles. Oh ! va groeg « ker caret, pedi a ran Doue d'as sicour, te hag « ar vugale. Kenavo, Mac'harit, ma sonjesonou « diveza so evidout hag ar vugale. Bez calonec, « ha desc ar vugale da bedi evidoun. »

Ann autrou Cazot en deus bet eur sonjeson, hag a so..... penaus ? drol avoalc'h, mæs neus ket leac'h da c'hoarzin, kentoc'h e ve leac'h d'en em c'houlenn ha prest eo 1793 da zont endro.

Roet en deus urs da glasc penaus dibenna ann dud, ar buhanna, gant ar c'hillotin ha gant ann neubeuta mizou.

Emer e guirionez o paouez digass dezhan eur c'hillotin deus eur giz nevez.

Evid beza dibennet ganthi, n'e ket red beza en he c'hourvez.

Ann avel eo a laca ar vachin da vont endro.Ann den a vez dibennet ganthi, evel ma ia ann toc gant eun taul avel.

Suède. — Ann Tad Moro, eus a urs Sant Barnabé, casset cuit eus he gouent e *Paris*, d'ar 16 a viz Here diveza, a so bet digemeret eus ar guella gant Roue ar *Suède*, hag ar prins-ze, petra benag ma eo protestant, en deus lavaret dezhan e ve contant bras hag eürus ma carje ar Relijiuset eus he urs dond da chomm en he rouantelez.

Ferry saveteet gant ar Gatoliket.

Unan d'eus lennerien ar gazeten gallec *Civilisation*, a scriv dezhi al lizer-man.

Autrou scrivanier,

Aotreit ganin e tigassfen da sonj deoc'h d'eus eun dra c'hoarvezet epad sesi Paris, hag a sell ous ar 17et hag ann 19et bataillon, d'eus gard national *Paris*, e ioa ennho ar re vrudeta d'eus catoliket Sant-Thomas-d'Aquin ha Sant-Sulpis, hag e vijent dalc'h mad clasket evid difenn ann Tikear, kellies gueich ma zigoueze gant ann dispac'herien dont da glasc affer ous potret ar 4 a viz Guengolo. Ni hon deus sonj da veza d'ann 31 a viz Here 1870, ho zennet tri pe bevar anezho d'eus etre daouarn ann dispac'herien. Ni hon deus sonj ive, penaus d'ann 20 a viz Kenver 1871, e oemp digemeret a greis calon gant Jules Ferry, pa en em gavjomp abred avoalc'h,antronoz emgann *Buzenval*, abred avoalc'h evid miret outhan da veza mouget gant Flourens hag eun neubeut lamponet all evelthan.

Her guelet a reomp c'hoas o vriata hor c'hommandant, ann autrou de Brisenoy, o vouchat calonec dezhan, hag o lavaret gant he vouez crenv. Ia, seblantout a ra din he glevout c'hoas, o lavaret, hag hen guennoc'h eget ar feuillen paperman :

Soudardet calonec ar 17et hag ann 19et bataillon evid ann eil gueich eo e recourit din va buhez ? Trugarez ! Trugarez !

Hag evid hon discuiza,e c'hourc'hemennas ser-

vicha deomp eur banne the. Ne ket en devez-se en dije sonjet ober ann articl 7 milliget.

Saveteet e oa bet gant scolerien coz ar Freret. ar Jesuistet, ann Dominicanet, ar Relijiuset all, hag e starde hon daouarn en eur lenva, ne gredefen ket lavaret, rag m'en devoa bet aoun, mæs laouen bras d'en em gavout en hor c'hompagnunez.

Eur c'hard national coz.

Kense, scolerien ar Jesuistet ho deus diou veich recouret he vuhez da Jules Ferry, hag hen a ra eur brezel didruez d'ho mistri ! ! ! N'heller ket beza anaoudecoc'h. A.

Kanaouenn ar Verc'hez.

VAR DON : *Ave Maris stella.*

Salud d'oc'h mamm Doue,
Guerc'hez leun a enor ;
Ann nor flamm euz ann Ee
Ha steredenn ar mor.

Gant geriou ann Arc'hel
Ar bed oll ho salud :
Mamm, lakit eur peuc'h guell
Da ren etouez ann dud.

Torret hor chadenno,
Reit goulou d'ar re zall ;
Goulet d'imp oll vado,
Pellâit diouzimp peb fall.

Diskouet ez oc'h hor mamm :
Kinniget hor pedenn
D'ann Nep 'nn ho korf dinamm
'Vidomp 'zo 'n em c'hret den.

O Guerc'hez hegarad,
Mad ha kun dreist ann oll,
Gret d'imp dont reiz ha mad
Ha kuit a bep diroll.

Gret d'imp kerzet sentuz
Er guir hent penn-da-benn,
Ma velfomp oll Jezuz
Er joa da virviken.

Gloar d'ann Tad eternel, d'oc'h ive,
Mab, ha Spered-Santel,
D'ann Tri enn eun Doue
Ra vo enor henvel.

BARZ AR GOUET.

ALIOU.

Pika ar plant.

Ar pez brassa eus ar plant na zougont had nemet ann eil bloavez goude ma vent bet lakeat en douar, ha lod soken, d'eus ar re ne badont nemet eur bloas, evel ar saladen, ar c'haul, ar panes, ar c'haul-irvin, ar bettarabes, ar c'holza, a dle beza hâdet e magerez ; goudeze pa int deut d'ho foent eo red ho fica en ho flass.

Ar mod d'ober al labeur-ze a so talvoudus bras evid lacaat ar plant da staga ha da greski e doare: gouscoude, red eo hen anzavout, na dauler ket evez avoalc'h, ha neuze ann traou ne ieont ket evid ar guella. Setu petra a renker d'ober.

Ne dleer ket tenna ar plant gant ann dorn eus ann douar, dreist oll pa ve calet ann douar; mæs sevel anezhan gant ar bâl pe ar reonv, ha neuze pa ne ve mui re stag ous ann douar, he gemer gant ann dorn, egis-se ne dorrer ket ar grouiou. Ma ve re seac'h ann douar, abars ober al labour-ze e renker doura anezhan, ha tenna ar plant nemet pa vezo dous avoalc'h ann douar en dro dezho. Eur veich tennet ar plant eus ann douar, e renker ho dibaba ; teuler a gostez ar re so re vihan pe glanv, hag implija ar re vella. D'ar re-ma a renker crena ar vrouien hir, nemet d'ar plant a glasker ho lacaat d'ober pennou, evel ar bettarabes, ar c'haul-irvin, ar panes ; d'ar re-ze e renker lezel ar vrouiou hir d'oc'h ho hed. Pa biker anezho soken, eo red dioual ar vrouien-ze da blega, hag eo red crena ann deliou dre ann anter heb touich ous ar galonen. Er mod-se e lakear anezho da labourat ha da staga guelloc'h.

Pa renker pica ar plant en douar seac'h, ha neus ket fæson glaô, abars lacaat ar plant en douar, eo mad souba anezho er beuzel distrempet gant dour ha ma laker assambles eun tamic uhel pe ludu, ann amprevanet ne douchint ket outho, hag ar plant iaouanc a stago cals guelloc'h. Ne ket diæs hen ober, na mizus, hag e ve guelloc'h hen ober atau ; staga guelloc'h a rafe ar plant.

Aliez e ve guelet er brezel, er chasse, ha beteg oc'h ober labourou er parkeier, tud a renc mervel e penn ho goad, goude beza bet glazet gant eun tenn pe gant eun troc'h græt gant eur benvec lemm benag. Ar guella d'ober neuze evid herpel ous ar goad da redec, eo starda mad etre ar blens hag ar galon gant eul liam benag, evel eur mouchouer pe eur gravaten, eun dornad plous pe eun tam ozil soupl benag, en eur ger, gant ar c'henta tra a gouezo dindan hon dorn, hag e ve red evidse rogi unan benag eus ann dillajou.

Eur veich cavet al liam, neus fors petra eo, e renker he lacaat endro d'ann ezel glazet eoc'h d'ar blens, da lavaret eo, egis am beus her merket deoc'h, etre ar blens hag ar galon d'oc'h a beleac'h e teu ar goad. Eur veich scoulmet al liam, e renker he starda ar muia ma heller. Ma n'hon deus ket ners avoalc'h evid he starda, eo red hen ober gant eun tamic bas d'eus eun hanter troatad hirder ha teoder ar biz meud. Ni a lacai ar vaz-ze da drei, ken ac'han ma velimp eo harpet ar goad da redec.

Meur a voïen so da viret na zeufe ann avaloudouar da vreigna goude ma vent tennet eus ann douar. Setu aman unan ha ne ket diæs hen implija.

Petra so red evid-se e guirionez ? Dioual doc'h kement tra a alfe noazout dezho. Red eo dioual ne vent en eur plass re domm, a rafe dezho kellida ; dioual anezho dious ar sclærijen a rafe dezho dont glas ; dious ar glebor ho lacafe da vreigna ; ha dious ar ienijen a rafe dezho scorna.

Dastumet anezho e kement ha ma alfot pa vezo seac'h ann amzer hag ann douar ive, ha lezet anezho eun neubeut var ann douar da sec'ha, goudeze e lakafoc'h anezho en eur c'hardi eleac'h ma sec'hefint tre. Pa vezint sec'het mad, dastumet anezho e caoiou, e cambrchou seac'h ha closet mad, ne lakit ket anezho e teoder ouspen daou troatat hanter pe dri. Closet anezho gant pleinch ha plous.

Talvoudus bras eo cheinch plass dezho beb ann amzer.

Ann *Angelus*..... hag ar Barner a beoc'h.

Piou ra ann trous-ze ? Piou a sonn ar c'hleier ken truezus ? a estlame eun nozvez a viz Du diveza, Radicalet *Baupreau* (Maine-et-Loire). Hag int goude beza touet ha græt eun hanter-tro en ho guele, en em roe da gousket adarre o cass da foar ann tri-mil..... diaoul ar c'hloc'h a sonne ann *Angelus* cals re vintin evitho.

Ar gristenien gouscoude a oa savet hag æt d'an Ilis da assista d'ann offern, hag ac'hano da gouent *Bellefontaine*, d'oc'h a beleac'h e casser ar Relijiuset cuit en devez-ze. Evid gallout mont he unan di da gonsoli ar Relijiuset, eo m'en devoa græt ann autrou person *Baupréau* sonn ann *Angelus* kentoc'h eget custum.

Ann autrou person ne sonje ket, m'ervad, penaus ar Radicalet ne garont ket ar sort music-ze.

Beza dihunet eur sort autronez ! ! !

Na pebes crim spontus
Nemet ar maro na helle
Paëa eur sort torfet....

Hag hen discuez a rejont anat d'ar paour keaz belec.

Ar re vouisieca anezho o veza en em assamblet, en em glevjont etrezho da lavaret e oa red he c'hervel dirag ar justis, ha lacaat he gondaoni, abalamour da veza græt trous epad ann noz.

E guirionez, græt ho deus evel m'ho devoa lavaret. Douget so bet clemm dirag barner a beoc'h *Cholet*, ha breman en deus renket barn ha be oa possubl lavaret e oa ann *Angelus*, ar pez a c'halver trous epad ann noz.

Setu eta ann affer dirag tribunal ar barner a beoc'h. Ann autrou Leboucher eo en deus difennet ann autrou person. Discuezet en deus penaus ann archerien n'ho devoe na guelet na clevet ann disterra, hag ouspen, penaus neus fors pegen striss e oa bet græt ann enclasc, ne oa bet cavet roud ebet a drouz, hag e oa, a dra sur, diouscouarn ar Radicalet o voudial d'ar mare-ze.

Ann eil adjoint a ioa o tougenn ar c'hlemm, en deus discuezet he vadelez, o lavaret ne vire netra e alfe beza condaonet ann autrou person d'ar boan ann disterra.

Ar barner a beoc'h a c'houlennas 8 devez abars dougon ar setans, hag abenn ann 8 devez, en deus condaonet ann autrou person da baëa ugent real, hag ar c'hloc'her pevar real. A.

Fizians ann Iliz en Aotrou Doue.

PSALM CXX.

Si Deus pro nobis, quis contra nos ?
Mar de Doue a du ganimp,
Dirag peu sort den a grenimp ?
SANT PAOL.

Ma daoulagad a zav huel
Trezeg ar meneziou santel
A belec'h e teui d'in skoazel ;

Skoazel d'in a berz ann Aotro
Ann hini 'n euz grét ann Envo,
Ann douar ha kement tra zo.

— Ho treid, 'mean, na lezin ket
Da stokan ouz ar mein kalet,
Ha neb ho tiouall, da gousket,

N' c'houlan ket, 'me 'nn Aotrou Doue,
Da gousket bannac'h e teufe
Neb a ziouall ma bugale.

Me a vezo ho tifenner :
Ma dorn a vo enn ho kenver
D'harpa ac'hanoc'h e peb amzer.

Me vo deiz ha noz a zevri
O viret ann heol d'ho tevi,
Al loar d'ho lakat var fazi.

Ann Aotro 'vez ouz ho tiouall :
Pa vec'h o vont da goll raktal
Hennez ho tenno a bep goall.

Pe vec'h er ger, pe vec'h e mez,
Hen a lako varnoc'h evez
Ac'han da bep peurbadelez. —

Gloar d'ann Drindet! gloar penn-da-benn
Digant he oll grouadurien
A viskoaz, breman, da viken !

BARZ AR GOUET.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

Corentin a ziscuez eus a be lignez e tiskenn, hag a gont histor he c'hinivelez.

— Da biou ? Dime, na petra 'ta ! Me am eus bet anezho. Penaus ! emoud aman c'hoas ? Kea da daul da linennou en Aod-Vras var ar Sablguenn. Ma na zigassas ket da benn varc'hoas eur Iann kement ha te, evid ann autrou Surcouf, me rai eun intanvez ac'hanoun !

Egis-se eo hon devoe eul lestr pevar c'hant donnel evid eur sac'hat kesten.

Gant ann 12 scoët a roas ann autrou Surcouf dezhi, va mam a reas eus al lestr coz-ze eur balæs guirion. Tata a stancas ann toullou gant stoup hag a livas anezhi gant coltar d'oc'h ann eil penn d'egile, d'oc'h al laë beteg ann traon. Goudeze e teuas tonton Piteux gant tri podat liou (tonton hag eontr so henvel), ann dro eus ann toullou dre leac'h ma passee ar peziou canol, a oe livet e ru. Gant liou guer e oe merket beteg peleac'h e tiskenne er mor gueichall ; patrom ar vreg Saoz a ioa er penn araug, a oe livet gant liou melen, nemet he bleô a achuas ar podat liou ru.

Panefe ann doen planch sapin coltaret e vije bet henvel tre ous ar c'hoz-listri fall a gass pell eus ho bro, bandennadou Alemanet, a gân a hed ann hent beteg ann Americ toniou anterramant. Braô eo d'ar re-ze cana a hed ann hent ; perag ? abalamour ma rencont lenva, a veac'h ma vent erru e penn ho beach.

Ann hostaliri a oe lakeat e strad al lestr, rez ann Ero var bord ann hent a ia d'eus Sant-Malo da Barame. D'eus a beb leac'h e teuer da velet an hostaliri-ze, hag ar pez a ioa scrivet eoc'h d'ann or : *d'al lestr paket gant ann autrou Surcouf.* Biscoas ne dremene ann autrou Surcouf dre eno, heb sellet outhi gant plijadur,ker braô græt a ioa: huelloc'h en em gave ar vagasin ; hol lojeis-ni a ioa var ar pont, hag eno ive en em gave eun neubeut cambrchou fermet gant mama d'ar vartolodet coz. Evid sevel var ar pont e oa eur skeul ; mæs ar skeul-ze a vije savet cuit beb-nos d'ann taul a eis heur. Goas a ze evid ar re ne oant ket deut d'ar géar ; ar re oll a ioa eno o loja, n'ho devoa ket conje da chomm e neb leac'h goude ann heurze, nemet en hon hostaliri-ni.

Mama ne oa ket eur goal hini ; evelken, ne c'hoarze ket pa vije hano eus he c'honvers. Pa save etre hi hag he merourien, e roe *butun* dezho ; ma voassae ann traou, neuzë e teue ann *avansamant*, ha ma ne oa ket travoalc'h c'hoas, neuze e teue ar *Justis a beoc'h*. Ar butun, ann avansamant hag ar justis a beoc'h a oa tri seurt taulion dorn, pe kentoc'h ar memes taul dorn atau pouneroc'h-pouner.

Ar butun a brondue ar c'horf eun tamic ; evid parea ann avansamant, e oa red mont da di ann apotiker ; mæs goude ar justis a beoc'h, n'oa ken remed nemet mont d'ann hospital.

Tata Kemper a vije bet guelloc'h ganthan mont da veuzi, eget ober ann disterra displijadur d'he vregig ; houman gouscoude n'he devoa scoet ganthan nemet eur veich evid mad. Pevar bloas ha pevar meutat he devoa just muioc'h evithan, ragse e taule evez varnhan couls ha var ar re vihan all, hag evid he vrassa mad ann hini oa.

Setu penaus tata en devoa bet diganthi eur presant a ioa just etre ar butun hag ann avansamant.

Tata Kemper a ioa eun den honest, mæs re a gare he vanne. Eun deves d'oc'h ann abardaës, e teujer da lavaret da mama e oa tri martolot eus ann *Auguste-Adolphe* oc'h ober tamou gant he zamic den, en hostaliri ar *Puns-heb-Guin*, adrênv marc'hat ar pesket.

M'ho pije he guelet o vont, tis varnhi, gant eur maill goat en he dorn ! Pa antreas en hostaliri e oa græt ar peoc'h ; tata hag ann tri martolot a ioa adarre oc'h eva assambles, nemet tata a ioa coenvet he dall hag eun toul dindan he lagat,

Mama a veac'h antreet en ti a serras ann or ; ne bretante ket beza collet he foan hag he amzer. Tata Kemper strafuillet oll, a dostaas outhi oc'h he fedi d'ober peoc'h ; gant eun taul dorn e tanfoultras anezhan beteg ar penn all eus ar sâl. Ann tri martolot a felle dezho lemer dre ar prenescher ; mæs hi a sarras anezho.

— Va bugale, emezhi, ar butun so ker ; arabat eo coll anezhan, n'eus tam avansamant ebet mui, me so o vont da rei deoc'h eun tamic justis a beoc'h. —

Neuze goude beza ho scandalet, rag m'ho devoa græt poan d'he goasic paour, e pegas e fri ar brassa anezho, hag a voascas ker crenv varnezhan, ma rencas ann den plega ha mont var benn he zaoulin : (Tata Kemper a ioa æt da guzet dindan ann daul.)

— Alo ! ar re all aman d'ann daoulin ive, eme mama, o kinnig skei gantho gant he maill goat.—

Ar vartolodet ne gredent ket mont dezhi ho zri assambles, mez ho dije bet ; ne felle ket dezho gouscoude daoulina dirazhi kenneubeut ; hogen, ann eil pe egile a renkent ober, evel ne sentent ket goal vuhan, mama a begas ar gounar ennhi, hag en em lacaas da skei, ken a c'houlennas ann tri martolot truez, o lavaret e rajent ar pez a felle dezhi.

Peb unan anezho a rencas rei eur bouch d'ar mail goat ; mama a roas conje dezho da baëa eur banne hag achu tout evitho. Ne chome mui netra d'ober nemet gouzout perag a oa bet savet etrezho ha tata.

Neuze eo ma gommansas tata, dindan ann daul, kement peden a vouie. Siouas ! savet a oa bet etrezho, rag ma oa bet falvezet d'ann tri martolot dont da eva chist en hon hostaliri-ni, ha tata en devoa lavaret : hini ar *Puns-heb-Guin* a so guelloc'h ! Goest e vec'h da gompren kement-se ? Tata! goas mama ! disprija hor chist-ni !

Pec'het en devoa, n'heller ket hen disnac'h ; mæs peger calet e oe he binijen ! Digasset d'ar gear var eur c'hravaz daou-bennec, e chommas teir sizun var he vele, guir eo e chomas mama ganthan etoc ann amzer-ze, o tomma tisan dezhan d'oc'h adalec ar mintin beteg ann noz.

Divezatoc'h am beus aliæs bet truez ous ar Brinset a gemer Rouanezet da briejou ; eur vicher

vad eo, mæs n'e ket æs.

Pa oa bet egis-ze goal fachet mama, tata, evid he digass endro, n'en devoa nemet digass da sonj dezhi, peger coz a ioa famill ar Gemperet. Neuze e save ourgouil en he fenn, hag hi en em gave, rag ker guir eo ne hell ket Sant Servan divisca he boutou da Sant Malo, ne voar den abaoue peur ez eus Kemperet var ann douar.

Be oa Kemperet araug Rieux ha Rohan, a so cossoc'h eget ann diluch ha pa iea ar gristenien d'ober brezel d'ann Turket da denna Jerusalem hag ann douar santel digantho, ann histor a lavar e oa unan eus hor famill-ni, eur C'horentin Kemper a verze *la goutte* d'ar soudardet. Ar pez so sur, eo e teue ar Gemperet d'eus Breiz-Izel. E mare Sant Corentin ha Sant Guenole, eun neubeut Kemperet a iea d'eus Conk-Kerne var ho bagou da verza sardin da botret ann Naonet. Tata a lavare e oa Sant Corentin ha Sant Guenole daou Gemper eus hor famill-ni, a ioa bet er c'honvers abars mont da Eskibien.

En hor famill-ni ne vije morse neubeutoc'h eget pemp mab, oll potret crenv ha mempret mad.

Ar c'hossa a vije hanvet Briec, ann eil Malo,ann drede Jagu, ar re-ze a chome er gear ; ar bevare a oa Guenole, henez a vije lakeat var ar studi da vont da velec. Ar pempet a vije lakeat er c'honvers, hag a oa sur d'ober afferiou mad ; ann traou oa renket en daill-ze abaoue crouidigez ar bed. Tata ne oa ken nemet eur c'hos Jagu, setu perag ne oa ket pinvidic. Mama he devoa dija pevar mab, Briec, Malo, Jagu ha Guenole, ha c'huec'h dimezel dierc'hen, a vije etoc ann amzer o tastum bigerniel etoues ar c'herrec evid ann Itronezet Saoz d'eus Sant-Servan.

Ar 27 a viz Eost 1825, da 6 heur eus ann abardaëz, avel su-verven, mama, evid ann unecvet gueich a c'hanas eur c'hrouadur. Æt a oar da ger-c'hat tintin Le Goff, ne oa ket amiegez touet, mæs a ioa carget da ziouall ar veret, hag a ioa unan dreist da louzaoui ar c'hezec clanv. D'oc'h clenvejou ar merc'het a oa cals guelloc'h eget neus fors pehini eus ar vedesinet. Pa en em gavas, e oan dija ganet hag em boa discuezet peger braô mouez e tlien da gahout, mare bénag.

Me a oa ar pempet potr, ha tata o cass eur banne guin tomm d'am mam, a lavaras dezhi :

— Setu aman eur C'horentin, itrôn Kemper, græt eo he fortun.

Mama he devoa evet he guin tomm abars beza sellet ouzin ; mæs goude, o veza guelet peger crenv ha peger iac'h e oan, e lavaras pedi ann amezeien da zont oll da eva eur banne chist d'am iec'het-me.

E Sant-Malo, pa ve hano da eva, e cavfot amezeien tre bete Sant-Briec. Abars pell, ar gambr en em gavas leun a amezeien hag a vignonet dianavezet, en em lacaas da gana ha da zansal egis eur vanden tigret. Ann *Emilie-Iaouanc* he devoa guelet cals goassoc'h eget ann dra-ze gueichal-goz pa oa iaouanc, mœs breman e oa oll drebet gant ar prenvet. Kense, dre ma oar o tansal, ar solier a gouezas a bez abars m'en dije allet den lavaret ouf.

Me n'am beus ket hen guelet, mœs tata a c'hoarze c'hoas eus ann taul caër-ze goude Revolution 1830. Patatras ! N'ouffen ket lavaret deoc'h ped costezen a oe torret en devez-ze, na pegement a chist mad collet ; mœs arabad eo deoc'h cridi em bije bet droug ! me ! Guele mama a gouezas soun var ar solier all, ar pevar troat anezhan var bevar sac'hat kesten.

(Eur penn-d all eur veich all.) A.

MARKIS PONTCALEC.

Ar Maltouterien.

(Kendalc'h).

Er penn al laë eus ann ti e oa ho zammik meubl hag ar pep guella eus ho ziegez gant merourien Kervalanec. Er penn ann traon, azalek toull ann or, e oa eur c'hraou evit repui ho loenet. Evit disparti, etre ar gegin hag ar c'hraou-ze, ne oa ken speurenn nemet eur gloëjenn græt gant balan glaz, a daule eur c'huez crenv ha touffus. Adre ar gloëjenn valan-se, harpet gant eun armel-vras commanset da brenvedi, e oa eur vioc'h rous, karnou var ann daou benn anezhi, ken treud a oa, hag eur marc'hik iell ha ne rea mui nemet passaat ; ker coz oa dija hag ann tad-cos, ker fall e oa eat ive, ma ne oa ket falloc'h. Treud-gaign e oa ; ha penaus larda dirag eur rastel goullo ? A vare da vare e c'houeze he fri en teil, hag e save he zaoulagad en eur ober eur zell truezus eus he vanjouer ; aveichou e tiscrongne he zent hirr d'ar rastel, hag e tape ieotennou dizonjet ganthan a istribill eus ar bizier. Pell a oa ne oa ket bet gouziet dindan ar paour keaz loënet, hag hervez feson, e tlient chomm heb tamm lein evel ho ferc'hen.

En eun taul-count, Nona a savas he fenn evel spontet, lacaat a reas he scouarn var dor ar prenestr evit silaou ; trous tud o savarad e cleve ; tostaat a rea ann trous; clevet a rea trous ho boutou.

Kerkent e tostaas ens ar guele-clos.

— Va zad ! emezhi, va zad, en em grenvaïd eun tammik !... Erru int... savit, va zad, emer o vont d'hon lacaat er meaz eus ann ti.

Ar paour keaz clanvour a hejas he benn.

— Va lezit da vervel e peoc'h, va merc'h, emezhan ; en em daulit d'ann daoulin, lavarit ar pedennou a gustumer lavaret evit disparti ann ene eus ar c'horf ; digassit din Croaz-vras va Zalver ; echu eo din...

D'ar poent-se, eun trous spontus, gouest da strafuilla bleizi, a oe clevet var ann hent. Eur scrijadenn a dreuzas calon ann dud keaz a oa er verouri. Clevout a reant moueziou merc'hed ha bugale o chouhal, oc'h ober ann hu varlerc'h pemp den, hag a rede arauzho couls lavaret, en eur zellet a beb tu, evel m'ho divije aoun araug eur vandenn archerienn. Goazet a deue ive d'en em vodenna ha da redec varlerc'h ar pemp den-ma, evel chass varlerc'h moc'h-gouez. Al labourerien a leze ho douar da labourat, ar messaërien denved, a zileze ho oanedigou, ha sulvui e creske ar vandenn, sulvui e creske ive ar iouadennou skiltrus, ar pouill hag ann droug-prezegennou. Ouspenn eur goas a droc'has bep a benn-bas dero ; ous-

penn eur messaër a gargas he zaouarn hag he c'hodellou a veïn ; ha ma ne goueze c'hoas nemet mallosiou var ar pemp maltouter, ar gounnar a c'hoë, a zave, a greske kement er c'halonou, ma oa prest da darza evel eur barr arneu, ha d'en em ziscarga evel ann tan-foultr var geïn potred ann taillou.

Eur sin, eur ger a vije bet avoalc'h evit lacaat ann tân er poultr ; ha lacaat ar vandenn vreuterien gez-se da ziskuez da botred ann taillou pegen spontus eo counnar potred Breis, pa vez ar guir a du gantho. Ar pemp maltouter a iea varzu merouri Kervalanek, a vele mad pegen bras e oa ho risk ; abalamour da-ze e lakent herr gant ho c'hammejou.

Buhan ha difree e kerzent varzu kear Piarik, ar pemp maltouter ; ho bizach a oa brundu gant ar gounnar, ho daoulagat a strinke tân pa darluchent endro dezho ; ho daouarn sarret, a oa prest da zistaga eur javedad e doare eus ar c'henta a dostaje outho.

Nona a oa daoulinet ehars guele he zad, evel m'hen devoa gourc'hemmennet dezhi ; ar paour keaz tad-cos a zalc'he etre he zaouarn krenus, ar Groas a behini ar guel en devoa laouenneat ha crenveat he galon meur a veich var hent ar vuez : her starda a rea var boull he galon, hag evit ar veich diveza e stagas he vuzellou dislivet, var dreid ar C'hrist freuzet gant ann tachou.

Buez ar paour keaz clanvour a oa bet, evel buez ann oll labourerien douar, eur vuez garo, tenn dreist oll ar pez a helfen lavaret. Ped gueich ne oa ket bet scornilet he zaouarn gant ar reo, grizillet he vleo gant ann erc'h hag ar frim, glebiet ha treuzet he zillad gant ar glaô. Dévez ebet na dremene heb digass beteg ennhan eun anken pe eun enkres benag. Meur a veich, e creiz ar grizill, ar gurun hag ann dour diroll, e velas o vont da goll oll frouez labourou poanius eur bloavez ; gouzanv a reas ann oll goalou-ze gant ners calon, hag heb en em glemm ann disterra ; e Doue hebken e oa he oll fizians, hag eus he zaouarn madelezus e c'hortoze he frealzidigez hag he vagadurez. Ar maro a falc'has ann darn vrassa eus he gerent ; coll a reas he bried muia caret, hag e guered parres Berne, nao groazik coad a zave var bzeiou he bried hag he vugale dic'halvet gant ann Autrou Doue. Eur verc'h hebken a jommas ganthan evit harpa he gosni ; Nona oa e hano Nona e devoa diskuezet d'he zad kement a deneridigez, Piarik, he fried calonek, a oa ken doujet a ken mad d'he dad-caër, ann oll vugale-vian a gare kement ho zad-cos, ma sonje dezhan tremen c'hoas er bedman deveziou eurus evel deveziou he iaouankis. Ar fizians da dremen he gosni e peoc'h hag el largentez a zivec'has eur pennadik he galon gouliet dre ar c'hollou en devoa great. Great en devoa he sonj da vervel euruz etre divrec'h Piarik ha Nona, he vugale muia-caret.

Mes, siouas, er bed-man, evel ma lavare hon tadoucos, ki ann esperans a varv peurvuia gant ann naon. Ar paour keaz tad-cos a c'hoarvezas evel-se ganthan ivez. Ann traou a droas var ann tu control, prest goude ma en devoa great ann tad-cos dilez, ha lezet he verouri etre daouarn Piarik he vab-caër. Lammet e oa bet digant Breiz-Izel he oll *guiriou*, ha kement-se, heb na gredas den ebet dont d'he difen. Ann dienez a greske e peb leac'h ; enn niver euz ar glaskerien bara, en em gave couls lavaret ann oll verourien bian, a oa bet lammet ho zammik danvez digantho, hag ouspenn, ann oll diegeziou tud lakeat var netra, dre laëronsiou ar valtouterien.

Hirra ma hellas, Piarik, den habask, didrous ha labourer eus ar choas, a glascas, guella ma hellas, païa beb bloas ann taillou divar he gear. Mes, pevar pe bemp bloas dioustu, ann eost a deuas da vancout couls lavaret oll ; ar guiriou divar ann traou a iea ato var gresk, en henvelep fæson ma 'n em gavas hor paour keaz den berr tre en he arc'hant ; ne oa ket memez evit païa d'ar valtouterien ar pez a dlee evit ar guiriou savet divar he zouarou.

Setu eun deis, ar valtouterien da c'hourdrous lacaat foar var he stâl, ha d'hen lacaat da redec ann hentchou evel ar c'hlaskerien bara all, ma na baëe dezho ann arc'hant a c'houlennent ; siouas ! ann deiz merket gant potret ann taillou evit ar beamant a oa digouezet.

Setu aze perag, Nona, beuzet en he daëlou, a bede ken stard he zad d'en em grenvaad da zevel eus he vele a boan ; abalamour da ze ive eo e chomme ar chiminal divouged ; dre ar memez abek eo e chomme ar paour keaz Piarik a za, he zivreac'h croazet var he beultrin, he benn stouet, he zaoulagad hag he dremm ken tenval ; âze ive e cavomp ar penn-caus ma oa en em zastummet al labourerien,ann amezeïen,ha cals tud all evit ober ann hu var ar valtouterien ; ar re-man a flerie gaat ann aoun, o velet ar vanden labourerien en em vodennet var ho zro tost da Gervalanek.

Pa velas Nona ar valtouterien o tostaad, e kuitaas troad ar guele e peleac'h e oa daoulinet, hag e redas er meaz eus ann ti, en eur serra ann or var he lerc'h, evit eassoc'h miret eus potred ar guiriou da vont ebars ann ti.

Ar baour-keaz maouez a grene euz he oll izili ; ann daëlou a zirede eus he daoulagad evel ann dour deus diou feunteun ; he bleo iell dispaket, a nije var he diouscoas; he daouarn aozet, en em strincas d'ann daoulin dirag cannadet ar gernez hag ar mallos.

Eur pennad all eur veich all. X.

PATROM

ANN DIOU GEAR BRUDETA EUS AR BED

ROME HA JERUSALEM

Breman e veler var ar Parc, e Kemper, en eun tamic ti savet evitho, *ar patrom* eus ann diou gear-ze, Cals ijin ha cals labour so bet evid dond abenn d'ober eun dra ker braô græt. Hogen, mar d'eo braô da velet, braoc'h e seblant c'hoas, pa glever ann hini a esplic anezho deoc'h. Evid *Rome* evid entent mad ar pez a lavar, e renker, red eo hen anzavout, beza bet mare benag er gear-ze ; mæs evid *Jerusalem*,ann oll e hell her c'hompren doc'htu, rag ma eo histor hor Relijion, ha ma velomp e peleac'h eo bet c'hoarvezet ar pez a anavezomp dija. Hoc'h alia a ran eta da vont d'he velet. Setu aman ar priziou.

Ann dud vras, pevar real ; ar vugale n'ho deus ket c'hoas 12 bloas, 10 guennec ; ann offiserien, 10 guennec ; ar soudardet, pevar guennec.

Evid ar veleien, pa ho devezo païet eur veich ec'h hellint mont goudeze pa girint heb païa netra ken.

Ne chomo ar re-ze var *ar Parc, e Kemper*,nemet beteg ar 16 a viz Kenver. A.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 3) DISSADORN 15 A GENVER 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivéz e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 15 a viz Kenver 1881.

PREZEGEN

Hon Tad Santel ar Pab Leon XIII

D'ar Gardinalet eus ann Ilis santel catolic ha romen, e palæs ar Vatican, d'ann 13 a viz Kerzu 1880.

Hor breudeur keaz,

Ma oe biscoas eun amzer a drubuill hag a anken evid ar Relijion gristen, eo a dra sur ann hini e pehini en em gavomp breman, pa velomp en darn vrassa d'eus broiou ann *Europe*, ar brezel didruez hag heb paouez a rer d'ann Ilis catolic, hag hi he deus peadra d'ober d'en em zifenn ha da zioual dalc'h-mad he liberte, he guiriou hag he enor. Ann droug o crenvaat bemdez a deu da hardissat, hag e tisprijer galloud ar Relijion so deut Deomp digant Doue ; lezennou ann Ilis so taulet a gostez, na ne ve nec'het den ebet gantho. Ouspen, ober a rer a enep d'ar Relijion lezennou disleal a laca var var feiz ha silvidigez ann eneou. Rag-se, mar deo ann oll gristenien ankenniet gant guirionez o velet e pe stad en em gav, ha peu sort brezel a rer dezhi, Ni a so c'hoas cals goassoc'h nec'het, hag Hon anken a so cals dreist kement a hellomp da lavaret. Evelken, eun tamic joa so ganeomp hirio distrei Hor speret a zivar ann oll draou glacharus-ze evid sellet hebken ous ar pez a hell Hor c'honsoli. Ni a fell Deomp coms ouzoc'h d'eus Ilisou ar vro Sao-Heaul a bere Hon deus comzet dija deoc'h pa oa red hen ober. Dija Hon deus roet da anaout deoc'h el leac'h santelman, d'eus ar soursi dreist Hon deus bet da evessaat ous poblou ar Saô-Heaul, adalec ann devez kenta ma'z Omp bet savet dre bermission Doue, var ar gador santel-man. Ha ma Hon deus hen græt, ne ket E vemp bet aliet da gement-se gant ar re all, abalamour ma oa red ho sicour en ho ezomou, mæs rag ma Velemp ho sperejou dre ar vadelez a Zoue oc'h en em drei varzu ar gadorman a behini e teu peb guirionez.

Ia, eun dudi eo Evidomp sonjal er gloar ho deus bet ar poblou-ze gueichall-goz, hag en anaoudegez-vras a dlefe ann oll dud da gahout evitho. Ac'hano e guirionez, eo deut ar penn kenta d'eus silvidigez ann dud ha d'eus ar furnez gristen. Ac'hano, egis eur steir vras, eo bet scuillet var broiou ar C'hus-Heaul, ar vadoberou talvoudus digasset deomp gant ann Aviel. Biken ne vezo collet ar sonj d'eus ann dud gouiziec ha santel-ze, ho deus dre ho santelez, ho scridou hag ho oberou, carget ar bed oll gant gloar ho hano. Rag-se, Hor breudeur meurbet enorabl, e fell Deomp e kement ha ma hellomp, renevezi en oll broiou ar Saô-Heaul, vertuziou ha santelez ann dud-ze. A hent all d'oc'h ar pez a velomp, ec'h hellomp credi penaus poblou ar Saô-Heaul distaget a bell so dious ann Ilis romen-man, gant grass ann Autrou Doue, a rai heb dale ho feoc'h ganthi.

O c'houzout ervad a bell so penaus e oa red Deomp kenderc'hel en hent-ze, e Oamp o clasc penaus ec'h aljemp rei d'ann oll boblou eus ar Saô-Heaul eun testeni d'eus Hor madelez en ho c'henver. Hirio eta pa hon deus cavet ann tu, e fell Deomp discuez aman sclær ha dirag ann oll ar sonj Hon deus, Hor breudeur enorabl, da rei deoc'h evid kenvreur, unan d'eus Eskibien ar Saô-Heaul, ar guella brudet dre he vertuziou, hag oc'h hen ober, n'e ket da eun den hebken hon deus c'hoant plijout mæs d'ann oll assambles.

Her gouzout a rit oll,Hor breudeur ker, penaus lod eus ann Armenianet a oa pelleat en amzeriou diveza-man dious ar gador-man eus ann Ebestel, a so savet keuns dezho, ha dre vadelez ann Autrou Doue, int distroet endro d'al leac'h ma oant bet pelleat diouthan. En oll afferiou so bet evid lacaat ar peoc'h da ren adarre, Hor breur enorabl Anton Hassoun en deus discuezet deomp dreist ar re all, he vouiziegez, hê garantez hag he furnez. Ann Escop bras-ze. rag plijout a ra Deomp digass deoc'h da sonj d'eus ar pez so eun enor evithan, goude beza, epad he iaouankis, græt he studi e *Rome*, a zistroas d'ar vro Saô-Heaul, eleac'h ma oe choaset evel Arc'hescop ha goude Patriarch Cilicien ann Armenianet.

Epad tost da zaou-ugent bloas, e reas gant ar vrassa furnez oll deveriou he garg. Pa savas etre he genvrois, hen, evid difenn he viriou ha lezen

guirion ann Ilis, e tiscuezas cals calon ha cals pasiantet. Etoues he oll vertuziou ar vrassa, eo eur garantez dispar evid ar gador santel-man.

Rag-se, Hor breudeur enorabl, hon deus he choaset evid renta eur C'hardinal da Ilisou ar Saô-Heaul, n'ho devoa bet hini abaoue Bessarion. Plijet gant Doue e talvesfe ann enor roet da eun Escop ker bras d'ar brassa mad ann oll gristenien, mæs dreist oll da re ar Saô-Heaul, en henvelep fæson ma velo kement a so eus ar Relijion gatolic e fell Deomp ho enori oll en unan, ha ma vezint goudeze aketussoc'h da genderc'hel e feiz ho zud coz, ha ma teuio ar re all da anaout pere eo Hor santimanchou hag ann testeni d'eus ar grassou puill a fell Deomp rei dezho d'eus pers ann Autrou Doue, ma carfent distrei davadomp hag heulia ar feiz hag ar garantez gristen, a so gloar hag enor ar gador-man var behini eo bet asezet Sant Per da genta.

Evid brassa gloar Doue ha brassa mad ann Ilis, ec'h Hanvomp c'hoas evel Cardinalet ann Ilis santel catolic ha romen, tri den all, a bere ne fell ket deomp, evid breman disclæria ann hanoiou.

Petra sonj deoc'h ?

Dre ar galloud eta a deu deomp d'eus pers ann Autrou Doue ann Oll Galloudec, dre c'halloud ann Ebestel Sant Per ha Sant Paul, ha dre Hon hini ive, e reomp Cardinal-belec eus ann Ilis santel ha romen, ANTON HASSOUN.

Henvel a reomp ive Cardinalet, ann tri all a bere Hon deus comset deoc'h huelloc'h,na ne Roimp ho hanoiou, nemet pa sonjo Deomp e vezo ar guella.

Hag e roomp deoc'h Hor bennos, e hano ann Tad † ar Mab † hag ar Speret-Santel †. A.

Göraden ier hèb iar.

AR GLOCHEREZ.

Mond a ran da brezec deoc'h d'eus eun dra, hag a sonjo da eur gals ac'hanoc'h ne de ket possubl, ha gouscoude am eus guelet al labouset o torri ar c'hlochou viou, ker bliou evel ma vijent bet goret gant eur vam-iar. Me am eus lennet penaus gueichal-goz,e bro ann Ejypt e vije goret forniou,ha lakeat ennho viou, a villierou, ha d'ann 24 devez, e teue anezho stanc ha stanc al labouset bihan. Mæs penaus e vije goret ar forniou-ze gant aoun na chomfent re ien, pe ne vent re dommet, penaus e vije savet al labousedigou goudeze, den ebet n'her gouie mui.

Ha neus ket cals bloavechou abaoue, c'hui hoc'h unan her grai hirio marteze, ma vije bet lavaret e vije goret viou ier, ouidi ha jibier heb iar na labous ebet, henez e vije bet lavaret dezhan, e oa diskiant hag amziot. Goassoc'h e vije græt goab anezhan, m'en dije lavaret e vije bet red sevel eur stal vras evid dressa ar binvijiri d'ober ar vicherze, ha gouscoude setu petra en deus græt ann autrou Voitellier d'eus Mantes.

Dre labourat cals epad pell amzer,en deus trec'het kement tra a seblante miret outhan da gahout he c'hoant, hag o trec'hi var ar re a glaske ober evelthan, hen eo hirio ar mestr e kement a sell ous ann traou-ze hag he c'hlocherezet eo a so ann estoneta hag ar brudeta en oll *Europe*.

Ar pez en deus lakeat ac'hanon ar muia souezet pa oun bet e *Mantes*, eo ar Gambr e peleac'h ema ar glocherezet-ze. Diou var'n ugent a so anezho a vez o labourat haonv-goanv heb ehana, hag ez eus ennho bete 3,000 vi assambles.

Bemdez e vez torret viou a gantchou, hag evid ann oll labour-ze.evid entent ous ann oll labouzedigou ze o virvi hag o pipia bemdez, eun den hebken so travoalc'h, ha gant divheur amzer beb mintin ha beb noz, e ve peadra da entent d'eus peb tra, ken mad eo renket ann traou.

Guelet am eus e creis miz Kerzu labousedigou a gantchou, n'ho devoa iar ebet da soursial outho, nemet ar vouestou a serviche da vammou dezho, ker bliou ha ker laouen evel ma vijent bet dindan diouaskel eur iar, hag epad ar brava devejou deus ann nevez amzer. Pegen talvoudus eo da verourezet so e chomm endro da Vantes, cahout da brena evelse labousedigou deut mad, a hellont da sevel er c'hreier pe en eur plass tomm all benag, a hellont goudeze cass var ar marc'hajou da verza er mare ma eo a veac'h commanset ar ier da c'hlocha. Guerza a reont pris vad ar ier iaouanc-ze, kense ne ket int a zisprijfe ar c'hlocherezet-ze. Ker mad eo renket anu traou-ze, ha ker sur eo ec'h hellint produi, ma heller eüs a vreman, en em glevout eun neubeut evid tenna profit d'eus eun dra ken burzudus.

Setu eno dress ar pez so bet c'hoarvezet e meur a garter eus ar Frans, hag a glevan e vezo græt c'hoas e cals plassou all. Ar re ho deus lakeat ho arc'hant assambles evid ober eur sort tra, a so sur da veza dic'haouet mad,

Cals ac'hanoc'h, d'eus ar re da viana a ia er c'honcourchou da zeski eun dra benag, ho deus guelet m'ervad glocherez Voitellier, e kement-se e sonj deomp e ve talvoudus lavaret dezho penaus eo doareet ar glocherez-ze ; eur veich all e livirimp penaus eo doareet ar vouest all a servich da vam d'al labouset vihan, da c'hortos e vent bras avoalc'h evid mond ho unan.

Ar glocherez a so eur vouest carre tommet gant dour zomm lakeat en eur vouest metal var hanterrond en em gav eoc'h d'ar viou.

Ar viou so var ar c'hoat e strad ar vouest, eun teoder brao a sabl glebiet goloet gant plous dindannho. Ar viou ne douchont ket ous ar vouest metal, na ne deu ket ann domder dezho na dre

zindan nag a gostez; ne teu groes beteg ennho nemet a zivar c'horre, hag evel ma eo ar vouest metal var hanter-rond, ho deus oll kement ha kement a domder, hag emaint evel dindan ar iar pa ve var he neiz. Ne ia ket muioc'h groez da gahout ann eil vi eget egile. Endro d'ar vouest metal etre ar vouest coat hag hi, ez eus eur viscad mad a vrenn esken evid kenderc'hel guelloc'h ar vroez ennhi. Setu perag e chomm tost da vad ann dour ken tomm ha ken tomm epad daouzec heur, ha ne heller ket guelet gant pouezer ann domder, e collfe ouspen eun degre pe eun degre hanter epad an daouzec heur-ze.

Ar pouezer-domder a lavar pe re domm eo ann dour pe re ien, a so lakeat en he za e creis ar viou. Ar glocherez ne deo sarret nemet gant diou veren lakeat varnezhi. Egis-se eo ec'h heller guelet da beb mare ar pouezer domder, heb digorri hag heb coll netra eus ar vroes. Egis-se e c'hoarvez m'en em gav tost da vad ar viou, egis ma vent pa vent lakeat d'ar iar. A zivar c'horre e teu ar vroez dezho hag eun tamic frescadurez dindan.

Oll viou ar glocherez o veza ken tomm ha ken tomm,ne ket red cheinch plass dezho gueich ebet; ar pez hebken so d'ober. eo cheinch tu dezho beb mintin ha beb noz, egis ma ra ar iar o tistrei d'he neiz pa vez bet o tribi.

Egis-se ho deus er vouest-ze ar pez ho dens dindan ar iar, eur vroes ingâl, ær avoalc'h hag eur vroes gleb. Erfin, hag ez eo kement-man ann dudiussa. D'ann devez ma tle ar viou torri, ec'h heller chomm heb scuiza, ha soken gant ar brassa plijadur, o sellet ous al labouzedigou-ze o torri ar viou ha dond er meaz anezho ho unan.

Eur veich all e livirin deoc'h, petra eo ar vouest a servich da vam d'al labouset-ze pa vez torret ar viou. A.

A neves so, so bet savet etre ar Gambetta ha Rochefort. Re hir e ve merca deoc'h abalamour da betra hag ouspen ne d'hoc'h ket goal nec'het m'ervad kenneubeut ha me gant hini ebet anezho. *Fachiri canailles ne bad ket pell.* Abars nemeur e vezo græt ar peoc'h. Da c'hortos, int fachet-ru ann eil deus egile ha Gambetta en deus aoun bras en em gavout gant Rochefort en eun tu benag. Setu aman var ann affer-ze ar pez so c'hoarvezet deves anterramant Madame Thiers.

Eur re benag,d'ober aoun da C'hambetta a lavaras da eun neubeut tud penaus Herri Rochefort a oa æt da c'hortos Gambetta en ti so varnezhan ann numero 14 var *Boulevard Voltaire* evid plâca eur re scouarnadou ar c'henta class gant Gambetta pa vije tremenet.

Ar brud-ze a oe casset ragtal da Andrieux ar Prefet Poliss, ha petra reas heman ?

Cass a reas kelou da eun neubeut serjantet ha commisseret da vont da gelc'hi ann ti-ze. Tud ann ti-ze a alfe beza testou d'oc'h kement-man, lavaret a rer soken ez eus bet goulennet digant lod anezho hag int n'ho devoa clevet netra.

Evid Gambetta e lavarer, mæs n'hellomp ket hen assuri deoc'h, penaus kerkent ha m'en devoa clevet ar c'helou-ze, en devoa casset eur serjant poliss da glasc he voitur hag e oa distroet d'he balæs ar buhana ma helle. Ne ket braô kement-se ? Evid eun taul caër n'heller ket disnac'h eo eun taul caër.

Groagez Rama.

I.

Vox in Rama audita est ploratus et ululatus, Rachel plorans filios suos et noluit consolari quia non sunt.

Eur vouez a oe klevet e Rama o lenva hag o c'hrial ; Rachel e oa o kungnal d'he bugale, ha na felle ket dezhi en em gonsoli rag ne oant mui.

Nag a c'hri a zo e Bethleem !
E peb ti ne glevan n'met klem...,
Pe seurt malheur gant Doue digasset,
Vit paëa ken abred hor joaüstet !
An Elet ho devoa gouscoude !
Kanet en aer en nosvez-se :
— « Peoc'h hirio var ann douar,
« Da gement den zo er c'hlac'har. » —
Hor c'halonou zo c'hoaz oll leuniet
Gant ar joa euz an deziou tremenet.
Herodez, roue dinatur,
Vit petra veler ho figur
Krena gant spont, chench liou gant avi ?
Ar bugel-ze divar barlen Mari
Na glask ket lemel ho trôn,
Ne ket adversour, mæs eur mignon ;
Guelit en dro dezhan diredet
Kement all a Rouaned !
Deuit ive. — Nan ; soudard, lem da zabrenn,
« Kers, da laza oll bugale Bethleem. »
Neuze oe guelet peb kavel,
Ruziet gant goad eur bugel,
Hag e kichen, he vam gant glac'har follet
O crial, o pedi e treid ar zoudardet ;
« Lezit ma mab, emezhi, dister,
« Da vagâ gant he vam dener ;
« N'euz var an douar den dinatur
« Ha n'en deffe ket plijadur
« O velet eur c'hrouadurik koant
« Vousc'hoarzin memez ouz e dyrant.
« Herpet ho preac'h, pe ho cleze
« A dreuzo ma c'horff, ha goude
« Lazo ma bugel var ma c'horff maro.
« M'ar fell d'hoc'h gouzout pegen kreo
« Eo karantez eur vam blenset,
« Ma bugel biken na lamfet
« Euz ma divrec'h em beo ;
« Na glaskit ket tro ha distro,
« Skoit varnoun da genta..... Aotrou Doue !
« Lazet 'n d'eus ma bugel heb true !
« Doue 'r Justiz, skoët ar muntrer,
« Pe roït din 'vit torri ma c'holer

« Eur c'hleze da venji ma c'hrouadur,
« Eur c'hleze..... pe deuit oll c'hui Natur,
« Deuit oll brema da venji
« Peguir netra n'hell konsoli
« Kement a vroagez o kungnal
« D'ho bugale lazet gant tud fall...
« Eur c'hraz, va Doue, roït memez be
« D'ar mammou glac'haret, d'ho bugale !...

II

Mouez an Innosantet.

Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium.

Hon ene evel an alc'hueder a zo bed lammet euz stignou ar chasseour.

C'hui brema, ô mammou nec'het,
Sec'hit ho taëlou ha guelet :
Na pegen kaër, na pegen dudiuz,
Emomp-ni oll en dro da drôn Jesuz !!
Ni a zo aman eur vanden,
Guisket ru, eur fleurdilizen
En hon dorn ha var hor pen
Ar c'haëra da gurunen.
Evurussoc'h c'hoaz vit ann alc'hueder
Ni zo echappet euz stignou ar pec'her.
Var an douar leun a velkoni
An ene ne ra n'met hirvoudi :
« Peur e hellin digor ma diouaskell
« Ha nijal vit biken ac'han pell-pell... »
Ni oa kouezet euz an envou
'Vel d'euz ho neiz evnedigou,
Brema emomp en dro rentet
En kreiz hor breudeur an elet,
Ganto ni a heuil an Oan divin
En eur gana meuleudiou eb fin.

III.

Laudate pueri, Dominum...

Kanit ta brema, bugale,
Kanit meuleudi da Zoue,
Euz ho kinou ken laouen, ken pur
Doue a den he c'hloar, he blijadur.
Mesket ho mouez gant mouez an elet
Ni deuz joa euz ho klevet ;
N'euz vit mammou kaëroc'h gloar
Da vea ganet bugale dispar ;
Ia, ouzoc'h ni zo fier, ni ho mammou
Hac ho kan dudiuz zec'h hon daëlou.
Ar jardiner kutuil bokedou
A zell euz ar c'huez, euz al liou ;
Fleur ar verzerien c'hui zo vel roz
Plantet brema e kreiz ar baradoz.
Doue en deuz ho kalvet d'he balæz
Vit kana an triomph nevez
Gonezet var e enebour,
Var ar serpant, an traitour ;
Vit confonti mouez an el miliget
En d'euz ho klasket c'hui Innosantet.
Ar bed oa karget a grimou,
Vel d'eur c'hlanvour leun a c'houliou,
Evit goalc'hi kement a dorfejou,
Evit parea kement a vemprou
E oa red kaout goad divlamm
Ho koad, bugale Innosant,
Pur e oa vel d'ar roz ru glaou,
Hac ho kinou oa c'hoas eb gaou,
Mæs ma Doue, c'hui p'euz difennet
Lakat ar goad innosant da redet.

IV.

Sub throno Dei omnes sancti clamant ; vindica sanguinem nostrum, Deus noster.

Dirag trôn Doue, ar Zent oll a c'houlen a vouez huel : Tennet venjanz euz hor goad-ni, Aotrou Doue. —

E peb amzer e peb korn ar bed
Goad ar verzerien n'euz redet ;
An avi, ar goler pe ar gruaute
Ho d'euz poulset meurt a fall Roue
Da lakat ober eb rezon
Persecuti ar Relijion
Varlerc'h Herodez, Neron
Hac an apostat Julien
D'euz skuillet goad avoalc'h en dro d'ho zrôn
Vid galloud eva gant dorn heb stoui kein.
Siouaz ! n'euz ket kant bloaz-zo
E zo bed guelet en hor bro
Ar veleien massacret euz an aoter,
An dud leal lazet pe beuzet en eur ster.
En hon deziou, pebez glac'har
An dud zantel oa kana gloar
Da Zoue ebars ar c'houenchou,
Hor breudeur hac hon Tadou
Zo bed stlenjet er meaz, saotret gant pri,.....
Mæz hint a ro-fe ho goad gant dudi.
Na loskit ket pelloc'h, Doue 'r justiz,
An Ifern da voaska var hoc'h Iliz,
Klevit breman mouez ho merzerien,
En envou hac en hon draonien : —
— « Evit venji, emetho, hor goad skuillet
« Ni a c'houlen dirazoc'h, prosternet,
« O Doue, silvidiguez ar bed oll ;
« Na loskit ket hor meritou da goll
« Ra vezo c'hoaz *ar peoc'h er bed rentet*
« *An oll boblou gant ho Feiz sklerijennet.* »

C. Barz Kerdevot.

E gouel an Innosantet 1880.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

Mama pa velas eur burzud ker bras a savas a-c'hanoun dreist he fenn, o chouhal ker crenv, ma oe clevet beteg e sant-Servan :

— Eur banne da eva ! Fri he dad a so bet flastret dindan seul eur votez ; mæs guelet peger chansus eo ar mab ! D'oc'h adalec hirio, m'hen tou deoc'h, e vezo græt eur marc'hadour anezhan.

A bell so, so bet anavezet penaus e c'hoarveze burzudou da genver devez ginivelez ar re a dlie sevel dreist ar re all, mæs biscoas n'eus bet guelet eur burzud ker bras.

M'am beus he verket aman deoc'h, eo da viret ne viot morse souëzet o velet ann traou souezus a c'hoarvezo ganin a hed va buhez.

II.

Ginivelez Jean Piteux. — Ar Vern-vihan. — Fanchette Le Goff. — Ni so casset d'ar scol e ti ann dimezellet Luminais.

Ar memes devez, ha couls lavaret, d'ar memes heur, e oe ganet e Paramé, va c'henderv Jan Piteux. Tam trous ebet endro dezhan, na netra torret kenneubeut. Hon daou e oamp badezet er memes devez, mæs ma faëroun-me a oe kereour ann autrou Surcouf, eleac'h n'en devoe nemet eur maltouter.

Me bari n'hoc'h eus morse gouezet perag e lake aun autrou Surcouf stoup e penn he voutou ? Gant ma faëron eo am beus clevet ann histor. Eun neubeut scoarnadou hag ann histor-ze, setu eno oll kement am eus bet morse diganthan.

Ann autrou Surcouf ne gare ket ar vartolodet *faraud*, ha ne gomse morse outho nemet gant bec he votez. Pa oa al listri var bouez partial, e teue da sellet ous ann ekipach, hag e roe he lod da beb unan : ar peziou arc'hant guen d'ar guir vartolodet, hag ann tauliou botes d'ar faraudet. Hag evel ma oa clanv he zaou veud troat ma ne vije ket bet stoup e penn he votez, en dije bet droug. N'ho pije ket cavet ann histor-man, m'ervad en almanac ar Marine.

Daou zevez goude ma oan discoaset, tintin Le-Goff d'eus ar veret, c'hui voar, a zigassas d'am mam diou vagaden da choas ; merc'hic eun alvocat ha dimezellic major ann artilleri. Mama, kentoc'h evid choas, a zalc'has anezho ho diou ganthi hag evel n'he devoa ket moereb Piteux muioc'h leaz eget eur garregen, Jan a rencas dont ive duman, setu ma oamp pevar oc'h ann daul endro da vama, heb ma rafe man. Pebes maouez evelken ! epad 18 miz e vagas ac'hanomp hor pevar ! Ann diou verc'hic a ioa eun dudi ho guelet, ha groeg ar major, a baë he mizou magerez gant comsou flour, a lavare var don potret Marseille, rag ma oa d'eus Tarascon, e oa *ouné bourzoudé*.

Me a oa lard egis eur c'hoz, pa ve lard, evid lavaret ar virionez penn-da-benn ; Piteux a ioa treut ha vil, ha chommet eo vil ha treut. Ann oll Piteuset a so evelse. Ne meus ket ezomm planta pour ennhan, rag va brassa mignon eo,

Ma roe mama Kemper iec'het deomp oll, arabad e ve deoc'h credi ne zalc'he ket ive lod evithi. Ne viremp ket outhi da labourat, er c'hontroll, biscoas ne oa bet guelloc'h renet he hostaliri. Heb dispega d'eus ann hini ac'hanomp hor pevar a ioa he dro, e tanfoultre c'hoas d'ar penn all eus ar sâl kement hini ne gâne ket a du ganthi var ann autrou Surcouf, ar politic, ar valtouterien hag ar Saozon. A hent all, ar c'hesten a ie mad atau, hag ouspen, mama he devoa dresset eur plass da lacaat ar moru da sec'ha. Sonjal a ra deoc'h marteze ne rea ken ? Claskit eur vaouez all evel mama Kemper, hag e velfot ha chomm a ra unan benag c'hoas !

En hon ti-ni e oa pemzec ginou da garga, couls lavaret pemzec forn, heb conta ar beaurien a zeue dre ann nor a drenv da c'houlenn eun dra benag. Mama a lavare aliæs dezho e iafe var ho lerc'h gant ar valaën, guir eo ; mæs int he anaie mad, ar gristenes madelezus ma oa hi. Atau e roe dezho eun dra benag, hag ar bara gris er mare-ze a ioa gouscoude 4 guennec al lur. Bah ! mama a chomas pelloc'h var zaô d'eus ann noz, hag a savas abretoc'h d'eus ar mintin ; pega a reas en he boc'hal hag e reas eun toul carre e cof al lestr eus ann tu all evid sevel eno eur stal nevez. En houman e vije guerzet eun neubeut eus peb tra ; coëffou ha tavancherou evid ar merc'het, ialc'hou-butun, higennou, coltar, goulou-rousin, goulou-soâ, bouteier-coat, palastrou ha bete violonsou !

Ha kement-se ne oa ket c'hoas travoalc'h evid mama ; aliæs e pede ar valtouterien da zont da danva he chist hag he odivi, hag etretant e prene marc'hadourez dre guz a zindan ar vantel.

Me am beus lavaret deoc'h dija. penaus touet ne oa ket sense pec'het evid ar vartolodet ; ma, e Sant-Malo, *prena dindan ar vantel* ne oa ket ive. Hag e Paris ? E Paris evel e Sant-Malo hag e meur a blas c'hoas, cals tud a sonj dezho beza tud honest, a ve souezet bras ma teufent da lenn ho c'hatechis eur veich hebken penn-da-benn !

Mama a ioa eur vaouez honest hag a enor, m'hen tou deoc'h, mæs he honestis hag he enor a ioa re ann dud ne ouzont netra. Ar guella a ioa ennhi a ioa he c'hourach d'al labour hag he vadelez a rea eun tamic mez dezhi.

Var bouez evelse, hag evel ma sonje dezhi gant honestis, heb lezel a gostez he ostizien, he c'hesten, he bugale hag he feaurien, mama Kemper a helle paca ann eil bloas dre egile, eun daou pe dri c'hant scoët, ho devoa græt gaou d'ar C'houarnemant d'oc'h 2,000 scoët benag ; prena a re dindan ar vantel, guin *Madère* ha sigarennou evid ann autrounez, dentelez evid ann intronezet, ha plajoù hag assiedou Saoz evid ann tiegeziou. Ah ! hel lavaret a heller gant guirionez, cals servichou he deus rentet d'ann dud ! nemet en amzer-ze he devoa re d'ober evid mont d'ann offern-bred.

Anaout a rit, c'hui, unan benag d'eus ar re ne ouzont ket ho c'hatechis hag a reüsfe ober gaou ous ar C'houarnamant ? Siouas ! e Frans. ma ne brenomp ket hon unan dindan ar vantel, evidomp eo e teu ar re all d'hen ober. Oll keris Sant-Malo a ioa leun a respect evid mama, hag, eun tamic muioc'h, Tata a vije æt varbenn he zaoulin evid prezec outhi.

Gouscoude ne vouie na lenn na scriva, mæs meur a reolen vad he devoa. Gant eur reolen vad hebken, eun den a hell gounit danvez, hag eur vro gounit gloar hag enor. Sonjit 'ta ! evithi he

unan, mama Kemper he devoa teir reolen dispar.

« Lacaat he fizians en eürusted vihan (me gred eo ann autrou Doue a hanve egis-se, dre garantez.)

« Lenva a dreon ann or ha c'hoarzin er prenestr.

« Cuzet he galoun, gant aoun rag al laëroun.

Ann hini en deus speret a dle entent kement-man. Ann oll, guir eo, n'ho deus ket kement a me, mæs ar re n'int ket sod da staga, a vezo e taill gounit d'ann neubeuta ugent mil lur leve, goude m'ho devezo lennet ann histor-man.

Ann oll her goar, Piteux ne oa ket eur potr a speret, ha gouscoude gant unan hebken d'eus teir reolen mama, en deus dastumet..... Pegement ? It atau en eün gant hoc'h hent, marteze e vezo lavaret deoc'h.

Mar peus c'hoant gouscoude, me lavaro deoc'h pehini d'eus an teir reolen a dalvezas kement dezhan. Eur veich, Piteux en devoa ker braô cuzet he galoun, ne hellas mui he c'havout goudeze. Ne sonj ket deoc'h e oa kement-se mad tre evid eur Piteux.

Daou vloas goude ma oamp bet disonet, Jan ha me, dre ma reamp re a drous tro ann ti, e oamp casset d'ar scol da di ann dimezellet Luminais. Ar scol-ze, brudet caër e Sant-Malo, en em gave e ru ar Pesketerez. Ann dimezellet Luminais-ze a ioa diou plac'h iaouanc coz, coz, hag hir, e vije bepred hanô d'eus ar maneriou ho devoa bet gueichall araug ar Revolusion. Evidoun-me ne alfen ket lavaret deoc'h e peleac'h e oa bet biscoas ar maneriou-ze.

Jamæs n'am beus guelet na birviken ne velin tud ken treud var ann douar ! Ar gossa anezho he devoa eur bas a sone egis eun taboulin ; heben, unan a oa egis mouez eur sutel, panefese ne vije ket bet possubl lacaat kemm etrezo, ken henvel ma oant ann eil eus heben.

Ho hanô oâ ann dimezel Hyppolite hag ann dimezel Camille. Houman a rea ann nochic, hag he c'hoar a ioa sod ganthi. Er goanv ho devoa peb a chupen martolot, hag en hanv peb a *garaco* græt gant lien goel ; hag evid boutou etoc ar bloas, e guiskent bouteier martolot, bet oc'h ober ar beskeres en Douar-Nevez,

Evel ma oant bet epad ar Revolusion e Bro-Saoz, e vevent evel ar Saozon heb bara, gant *the* ha *rhum* hag eur pladat avalou douar poaet en dour. En ti evid meubl, a a ioa daou *vartinet*, mæs hini ann dimezel Camille a ioa faraudez eun tam, a ioa tachou alaouret var he droat. Ne oa goest den da zeski netra gantho ; mæs peger brao en em garent ann eil heben, ann diou zimezel goz ze ! Pa oa re vihan ar pladat avalou-douar, ar pez a c'hoarveze aliæs, atau ann eil pe heben a levere: N'ouzoun ket petra c'hoari ganin hirio; n'am beus goust ebet da zribi ; couls eo deoc'h va c'hoar dribi ma loden-me gant hoc'h hini, pe autramant e ialo da goll.

Ni oa re vihan, Jan ha me, evid dont di bemdez var droat, mæs mama hon lakea hon daou en eur bontec-bras kement hag eur charaban a zerviche dezhi da vont d'ar bourvision, ha d'oc'h ann abardaëz e tigasse ac'hanomp adarre d'ar gear. Daouzec heur bemdez e chomemp er scol, hag evid-se, ann dimezellet Luminais a douche pevar real dre viz evid peb hini ac'hanomp. Tri ugent scolaër benag a ioa e scol gant ann dimezellet Luminais ; peadra evid chomm seac'h egis eur geuneuden.

En amzer gueïchall ez eus bet, a lavarer, tud pinvidic e Sant-Malo. Negosiantet Sant-Malo a save martolodet hag ho devoa listri avoalc'h d'ober brezel d'ar Saoz, hag a dra sur, René Duguay-Trouin a so bet ker fin martolot evel Jean-Bart. Ho fatroum ho deus ho daou e Versailles.

Ann histor a lavar penaus ar c'habiten Potier de la Houssaye, tad ar c'hamarad brudet da Surcouf, en em gave eun deves e palæs ar Roue Louis XVI:

A.

Ar pen touz.

Var don : *Debout chasseurs, vite en campagne.*

1

A dud dister me a so ganet,
Er falla toull euz ar c'heriou
Houhou, houhou, houhouhou, houhou
Ha var ar meaz me so digasset
Evit diskar ar c'hredennou
Houhou, houhouhou, houhou

2

Doue ganeoc'h-c'houi a so karet
Oll e toujit he c'hourdrousou, houhou etc.
C'hui ranko mont da brotestantet
Ha kranchat oll var ar c'hroasiou, houhou, etc.

3

Daoust deoc'h choui kaout peb a diegez
Dastumet deoc'h gant ho tadou houhou etc.
Daoust deoc'h beza kalz tud a zanvez
Oll e rencot heul va urzou, houhou etc.

4

Me hen ansao, eb beza divez
N'am euz poulouden er parkou, houhou etc.
Koulscoude me so mest ar barrez
Dirazhon lammit ho tokou, houhou etc.

5

N'ankounachait ket païsantet
C'houi so great da zougen sammou, houhou etc.
Evit beza bemdez pistiget
Gant pennou touz euz ar c'heriou, houhou etc.

6

Gueach all goz c'houi oll, païsantet
A c'helle dougen ar c'hargou, houhou etc.
Haviziken flastra vo ranket
Dindan ar bern a zeveriou, houhou etc.

7

Ni lakizien a so an noblans
Deomp ni an enor ar madou, houhou etc.
Deomp-ni da deuler kalz dismegans
Var beleïen hag ho c'homzou, houhou etc.

8

Ni pa zomp brema ar guir noblans
Ha ker naoneg ha koz gagnou, houhou etc.
Ni en em hasto da guignat ar Frans
Daoust da beb tu sevel klemmou, houhou etc.

9

C'hui a ranko dreist oll, Bretonet
Trei kein a grenn d'an ilizou, houhou etc.
Ho peleïen a vo harluet
Ha dious eget al lezennou, houhou etc.

10

Dar pennou touz guel ar soudanen,
So mezer ruz d'ar c'holeou, houhou etc.
Kassat a reont evel ar vossen
Jésus-Christ koulz hag ar c'hroasiou, houhou etc.

PAGAN KOZ

Madou ann douar.

Ne ket goal vâd er sizun-man ar c'heleïer var ann eost en douar, re zru eo ann ed d'ar mareman eus ar bloas. A hent all ar glebor eus ann douar hag ann dousder eus ann amzer a so gouest da lacaat al louzeier fall da c'hounid var ann ed er parkeier. Hag e guirionez ar guel eus ann ed a so braô tre, mæs pa seller piz outho e caver en ho zoues ann hanter pe ouspenn a louzeier fall. Eur mareadic amzer seac'h gant reô pe scorn egis m'hon deus breman a ve mad da gaout hag a rofe deomp guelloc'h assurentez da gahout eun eost mad. Ar priziou var an ed a so atau henvel ha kentoch ec'h alfent coueza eget sevel.

KEMPER. — *8 a viz Kenver. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 23 lur 50 g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 16 lur 10 g. — Kerc'h, 17 lur »» g. — Ed-du, 19 lur »» g. — Avalou-douar, 8 lur 5.

MARKIS PONTCALEC.

AR MALTOUTERIEN.

(Kendalc'h).

— Na zeuit ket, autronez, na zeuit ket, en han Doue, na zeuit ket tre en ti-ma !... Va zad paour, brevet gant ar gosni a zo o vont da renta he ene da Zoue... En han Doue, lezit anezhan da guitaat ar bed-man e peoc'h.... na deuit ket da greski he ran-galon var e dremenvan... C'hui a zistroo eun devez all, pa garfot ; condaonet omp: gouzanv a raimp hor c'holl a galon-vad, ann Autrou Doue a roio ners ha scoazel deomp ! Hon lezit hirio e peoc'h !...

— Tra, tra, peoc'h deomp gant daëlou merc'hed! n'hon n'eus ezomm ebet eus ho chestrou, estramagou nag ho tifrukerez, eme ar c'hossa eus ar valtouterien, en eur dostaat eus toull ann or ; cals re bell eo em eus deportet ganeoc'h... Ha c'hui sonj deoc'h hon eus-ni amzer da zont nao pe zek gueich evelse da bep merouri evit touch ar guiriou ! Ia da.

— Autrou, en han Doue, na zit ket, eme Nona, en eur scoulma he divreac'h endro da gorf ar maltouter, heur ar maro a zo sacr... soujit ervad ! Ha mar tenit da ranna calon va zad var he heur diveza..., ha ma teufec'h da lacaat da zevel en e galon eur barr counnar benag en eur zigass da zonj dezhan eus dienez he vugale lakeat var netra, lezet heb ti na foz, var red ar vro, o clask ho zamm bara a zor-da-zor !... Ha ma teufec'h da lacaat he ene, er moment ma e ma o vont dirag he varner, splan evel eur goulmik-venn, da zont da veza du-pod evel ar mal-vran, abalamour ma en devezo milliget he vourrevien ha bourrevien he vugale !... Araug petra oc'h eus aoun ? A sonjal a ra deoc'h ez aio ann ti-ma gant unan benag var he gein ? Ha n'oc'h eus ket kemeret peadra hag ouspenn eget na dâl ann dlee hon eus da baëa deoc'h ?

— Ia, plac'hik, c'hui a helfe guerza ar meubl, ar vioc'h...

— Ni n'omp ket laëroun, eme Nona, en eur sellet e creis daoulagat ar maltouter.

— Ha me n'em eus ket amzer, eme ar maltouter Jonsac... En em zisober a ra eus Nona en eur e funtal a benn breac'h, hagant eun dorn all e tigor ann or.

Ar paour keaz Nona, o velet kement-se, ne oe ket evit miret, eus he daoulagat beuzet en he daëlou, da strinka eul luc'heden gounnar.

— C'hui ne'z eus calon ebet en ho creis eta, emezhi...

— N'em eus nemet urzou , a respontas Jonsac.

Ar paour keaz tud a oa en ti, na zeblantent ket ober ezman ebet eus ar pez a dremene er meaz, evel pa ne vije bet netra. Ar c'hlanvour keaz a zalc'he he groas stardet var he vuzellou. Piarik a jomme beulzet en e zizesper ; Silvanik hebken e oa tosteat eus guele he dad-cos, hag e stage he vuzellou ous tâl ien ar paour keaz clanvour.

Lavaret e vije penaus ar c'hrouadur-se en devoa ezom d'en em scoassa eus he dad coz o vervel, evit beza treac'h d'ar ioulou fall a rea brezel d'he galon Ouspenn eur veich, he zaoulagad a baras var he dad, o clasc gouzout perag e chomme evelse beulzet ; souezet maro e chomme o velet kement-se. Pa velas Nona o lammet da ziarbenn ar valtouterien, ha da zifenn dirazho guiriou ar maro, ne oa ket evit comprenn penaus Piarik na rea esman ebet. Neuze o velet he voad o tomma, o virvi, he galon o lammat en he greis, ken a ginnige mouga, ar potr iaouank a glascas scanvaat he galonad en eur dostaat eus he dadcos.

Ar re iaouanca eus ar vugale, spontet ha strafuillet oll gant ar jolori a glevent er meas, heb gouzout mad gouscoude petra oa, na gredent lavaret grik nag ober eur finvadenn. Fransesa ha Nona a lezas ho faner broen a gostez. Ivonik a zalc'he en e zorn he voallennik kelvez anter dirusket, heb ober esman a netra. Guenole ha Cado o devoa c'hoant da lenva, kement a aoun ho devoe o velet ho zad-coz ken toc'hor, ken dislivet, hag o clevet ann trous hag ar mallosiou great gant ann dud oa en em zastumet endro d'ann ti. Ann dispac'h hag ann trous a oa ker bras, ma denas ann tad-cos, ar maro etrè he zent, da c'houlenn digant Silvanik :

— E peleac'h ema Nona eta ? Petra zo a nevez er gearma, va mab ?... Va daoulagad a so deut da veza ten val, coummoul zo savet varnho... Lavarit d'am bugaligou vihan tostaat ouzin... c'hoant em eus da bocaat dezho c'hoas eur veich araug... Na peur-achuas ket, mes he zorn a stardas dorn Silvanik. Ar potr iaouank a reas eur sell er pors ; Nona a oa ato o koms gant ar valtouterien, o pedi; oc'h erbedi, oc'h auza he daouarn, o lenva hag o tifen treuzou he dor eus ann dud eris a felle dezho mont en ti, heb respet ebet evit ar maro.

Silvanik a anavezas mad penaus ann tad-coz a ziscrede petra oa c'hoarvezet. Evit miret outhan da veza e

chal gant ar pez a c'hoarveze, en em hastas da dostaat ar dank dero ens ar guele ; goude e kemeras Guenole ha Cado dre ann dorn, hag ho savas var ar bank ; var eur sin ens ho breur bras, ann diou verc'hik all hag Ivonik dostaas ive eus ar guele.

Eur mousc'hoarzik a ziridas bizach ar c'hlanvour keaz; astenn a reas he zaou zorn krenus var bennou ar vugale iaouank :

— « C'hui ho pezo sonj ac'hanon, ket 'ta, emezhan ; « bemdez c'hui a c'houlenno evidhon digant ann Autrou « boue ar c'hras d'her guelet en e c'hloar..... Carit a « greiz ho calon, ho tad hag ho mamm; sentit outho... « dou...git... respet dezho... bezit ato bugale fur, « bugale leal, honest, clasket dreist pep tra, dreist oll « vadou ar bed-ma, silvidigez oc'h ene, ha servich ann « Autrou Doue... Bennos Doue ra ziskenno var ho penn « me ro deoc'h va hini, ra zeuio Doue d'ho renta eurus!»

Epad ma roe ar gentel diveza-ze d'he vugale-vihan, ar c'hlanvour keaz a oa savet en e ganveze, harpet var scoaz Silvanik. Goude, e pocas dezho ann eil goude egile, hag e c'hourvezas prest da dremen.

Er meaz, e tal treuzou ann ti, ann abadenn a deue da veza cris eus ar spontussa ; ar valtouterien a oa crissoc'h eget loened.

— Jermes, a grias Jonsac, ha c'hui Constant, crogit er vaouez-man, ha dalc'hit anezhi mad ; re a amzer hon deus collet dija.

Var ar ger, Constant ha Jermes a grogas e Nona dre ann diouscoaz evit he diframma a hent Jonsac ; ar vaouez keaz a reas eul lamm en eur scrija ; lammet a ra gant ann or anter zigoret, hag e chas ganthi en eur grial :

— Truez, en han' Doue, ho pe truez ouzin ! truez, mar ez oc'h christenien, ma oc'h eus c'hoas eur galon en ho creis, eun ene da zavetei.

— Eun ene! ah ! ia da ! a lavaras eur paour clasker boued, a oa er vandenn dud a oa o sellet, eun ene ! ar valtouterien n'ho deuz tamm ebet, eat eo gant ann diaoul pell so.

— Truez ouzin, en hano ho mamm garet ! eme Nona.

— He vamm a dle beza maro gant ar glac'har o velet he mab oc'h ober eur seurt mieher milliget, eme eur chil-gamm a oa eno, ben anavezet mad gant oll dud ar vro.

— Mar d'eo red nao gemener evit ober eun den, a lavaras eur pikol miliner, ar brassa gourenner oa er vro, e ve red caouut da vihana, nao valtouter evit ober eun hano a gemener !

— Ar seurt-se ne ket tud int, mes rest ar groug !

— N'eus corden ebet gant den aman, ma vo crouget ar chass clanv-ma ?

— Ma rencan dougen manch ar bleud, eme eur c'hlasker bara, Jonsac daonet-se eo a so caus.

— Mallos ru d'ar valtouterien !

— Deomp oll da zifenn ti Piarik, ous ar bleis-man ! Ann teotadou hag ar mallosiou-ze a goueze stanc evel glaô-mein var choug ar valtouterien ; stracal a reant evel tarsiou gurun ; bilimus e oant evel flim ann aër. Jonsac, brundu gant ar gounnar, o crena leiz he vragez, gant aoun na vije great eur goall dro benag dezhan, a zistroas a grenn eus ar bochad tud :

— Me a zalc'h aman leac'h ann hini en deus great al lezen ; eus he bers eo e teuan, ha mallos d'ann neb a lavaro ann distera pe a gredo touch penn he viz ouzin ! Hoc'h anveout a ran oll dre oc'h hanoiou kement emoc'h aze ; n'em eus nemet roi oc'h hanoiou d'ann archerien evit ho cass oll da roenva var Galeou ar Roue, ententit-mad ! Me'm eus lakeat crouga ouspenn unan eus ar vro-man, ha n'en devoa ket great kement hag o peus-c'hui.

Ar c'homsou-ze a Jonsac, a spontas, a strafuillas ar vandenn dud a oa endro dezhan ; den ne grede lavaret e oa he deod dezhan. Min trenk ha mourgassin ar c'hostamic maltouter fall, a ziskueze avoalc'h d'ann oll, ne vancje ket var he dol, mar cavje ann tu ; ouspenn unan a hent all eus ar re oa eno, a vouie divar ho c'houst, pe seurt ki e oa a bell-zo. E leac'h rei sicour d'ar paour keaz Nona, ann dud a oa ann tosta d'ann ti a zeuas var ho c'hij ; pa veljont kement-se, Jermes ha Constant a blantas eur buntaden e Nona, hag e lammjont en ti. Ann or a gouezas en he flas en eur ober eun trous spontus. Mes evel ma tigore ann or dre ann anter, ar voazet hardissa, a zigoras ann anter d'ann neac'h, hag a blantas ho fenn en ti evit guelet petra a dremenje. Jonsac, Jermes ha Constant a azezas var eur scanv, hag e tennjont eus ho godellou, liou, pleün ha paper *timbr*, evit lacaat ann nemorant eus ann traou a oa en ti dindan siell.

Eus ar guele-clos e oe neuze clevet eur griadenn henvel eus iouadenn skiltrus eun den o c'helver sicour a eneb al al laëroun :

— Potred ar guiriou ! ar valtouterien !...

Ann tad-cos paour a vele e oa revinet oll he vugale. Ann daëlou a goueze eus he zaoulagat a veradou bras, evel polos ; sevel a reas he zaouarn varzu ann Env, evel evit goulenn sicour da c'houzanv heb en em glemm re, ar gaouad diveza a drubuill hag a ran-galon. Nona oa diredet da gichenn ar guele, hag a starde he zad etre he divreac'h.

— Bolontez Doue eo ! emezi ; gouzanvomp heb en em glemm, evel hor Zalver Jezuz, o va zad, gouzanvomp a galon vad !... Doue na zilez morse ar re zister ; ar beorien a zo memprou da Jezus-Christ. Va zad ! va zad ! na sellit ket en han Doue ens potred ar guiriou... Al lezen eo, evid doare ; soja a dleomp d'al lezen... Na zellit nemet eus Croas sacr Jezus, na droit ho taoulagat nemet varzu ann Env ; guelit, ann ælez a so eno eus ho cortos.

Mes ar c'hlanvour na zeblante mui clevout kuzuliou Nona, ha dre ar zouflamm eus he boan, e savas en he ganvaze, e tennas he benn er meaz eus ar guele, hag e c'halvas en eur hiketal gant hik ar maro :

— Pia-rik ! Pi-a-rik !.....

Eur pennad all eur veich all. X.

Varia.

Eur mesvier touet en devoa lakeat liva he gambr ha pa oe deut ar mare da baëa ne felle ket dezhan hen ober, rag n'en devoa ket arc'hant na ne felle ket dezhan paëa ar pez a c'houlenjeur diganthan, rag ma oa re ger, var he veno. Me so bet a viscoas souezet gant eun dra. Ar vesvierien n'ho deffe morse arc'hant avoalc'h da baëa ar pez a vankont, na soken ann devezourien ho deus ezomm eus ho devez evid cahout bara d'ho zud ha d'ho bugale, ha pa ve hano da brena *la goutte* da vevi e ve atau cavet travoalc'h. Mar d'hoc'h goest da gomprenn me ne d'ounn ket. Penaus ! a lavare heman ugent lur evid liva va c'hambr ! Ma na renker ket beza divergont evid goulenn kement all evid kenneubeut a dra !

— Excusit ganin, Autrou, a respontas al liver ; peb labour en deus he bris. Me voar avoalc'h n'e ket gant ugent lur hebken hoc'h eus allet liva ho fri d'eus al liou en deus breman. A.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 4) DISSADORN 22 A GENVER 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 22 a viz Kenver 1881.

LIZER

D'E.U.S. PERS HON TAD SANTEL AR PAB LEON XIII

D'ANN OLL BATRIARCHET

ARC'HESKIBIEN HAG ESKIBIEN EUS AR BED CRISTEN

A SO UNANET GANTHAN ER MEMES FEIZ HAG ER MEMES ILIS GATOLIC,

Breuriez ar Feiz—Bugaleaich santel—Scoliou ar Saô-heaul.

Hor breudeur meurbet enorus, gras Doue var-nhoc'h ha bennos digant ann Ebestel.

Guir Rouantelez Doue a so ann Ilis, o veza re vras evid beza dalc'het en eur vro hebken, he deus bet digant hor Zalver benniget ann ners hag ar galloud d'en em leda bemdez muioc'h mui var c'horre ann douar. Hogen, petra benag ma teu dreist peb tra ann Ilis da greski en dail-ze dre c'hras ar Speret Santel, labour hag aket ann dud, he sicour evelken d'hen ober en eur mod benag, egis ann traou all var c'horre ann douar. Rag hervez furnez ann autrou Doue kement tra so, a dle beza casset d'he foent ha d'he zermen hervez ann doare a zere ar muia outhan.

Hogen ouspen eur rumm tud hag eur rumm oberou a so a hell evelse sicour ann Ilis santel da velet o criski niver he bugale. Er penn kenta anezho e cavomp ar re a brezeg comsou Doue. Jesus Christ en deus hen discuezet deomp dre he exemplou hag he gomsou. Hag ann abostol sant Paul (Rom, X, 14-17) a lavar ize o prezec divar benn ar Pabanet : *Penaus a hellint-hi credi en hini n'ho deus morse clevet coms anezhan ? Ha penaus a hellint-hi clevout ma ne teu den da brezec outho ? Deus ar brezegen eta eo e teu ar Feiz hag ar brezegen-ze eo comsou Jesus Crist.* Ann dever-ze ne apparchant nemet ous ar veleien guirion ann Ilis. Hogen cals sicour a hellont da reseo digant ar re a bourvez gant ho madou da oll ezomou ho c'horf pe a denn var ho labour grassou ann autrou Doue dre ho fedennou. Kense e velomp ober en Aviel ar brassa meuleudiou (Luc VIII, 3) deus ar groagez santel a sicoure *gant ho madou* hor Zalver Jesus Crist da brezec ar c'helou mad ha sant Paul a lavar penaus ar re a brezec ann Aviel ho deus ar guir da veva eus ann Aviel (I Cor, IX, 14.)

A hent all e ouzomp penaus Jesus Crist a reas ar gourc'hemen-man d'ar re a oa oc'h he heul hag a chilaoue he genteliou : *Goulennit digant mestr ann eost ma casso labourerien da labourat ennhi*, hag he ziskibien kenta oc'h heuil e kement-se exempl ann Ebestel a rea da Zoue beb ann amzer ar beden gaër-man. *Roit d'ho servicherien prezec ho comsou gant peb seurt fizians.* (Act. IV. 29).

Ann daou dra-ze eta, rei ha pidi, a so talvoudus bras evid creski var ann douar Rouantelez ann Eé, a so æs tre da viret gant kement den a so er bed neus fors e peu sort stad nag e peu sort condition. E guirionez piou eo ann den ker paour ne alfe ket, mare pe vare. rei eun aluzen dister, pe autramant e peleac'h ema ann hini en deffe kement da ober ne alfe ket, eur veich dre ann amzer, lavaret eur beden benag da Zoue evid ar vissionerien ? Ar re ho deus clasket bale var roudou ann Ebestel, dreist oll ar Babet a so ho brassa dever leda e peb leac'h ar feiz gristen, ho deus atau istimet cals hag implijet ar voïennou-ze da greski Rouantelez Doue er bed-man. Hogen ar fæson d'ho dastum ha d'ho implija ne de ket bet atau henvel hag henvel, mæs he guelet hon deus o cheinj aliæs d'oc'h ann dud, d'oc'h ar plassou, d'oc'h ann amzer.

Er mare ma vevomp breman, pa garer kement en em unani eun neubeut tud assambles evid cahout muioc'h sclærijen, muioc'h ners evid dond a benn d'eus ann traou diæs da eun den he eun, e velomp breuriezou oc'h en em founta e peb leac'h, hag hiniennou anezho evid sicour ar Relijion d'en em leda var ar bed. Etre ar re-ze e velan ar vreuriez santel a oe savet e *Lyon* e Frans tost da dri ugent bloas a so hag a so bet roet dezhi hano *Breuriez ar Feiz*. Da genta ne oe savet nemet evid sicour eun neubeut missionou eus ann *Amérique*. Goudeze henvel ous eur c'hreunen sezo, e crescas hag e teuas eur vezen vras, a grescas ke-

ment ma hell breman sicour oll missionou ann douar. Ar vreuriez santel-ze na zaleas ket da veza meulet gant oll pastoret ann Ilis ha carget a c'hrassou. Ar Pabet so bet arauzomp var ar gador santel-man, Pie VII, Leon XII ha Pie VIII a vrudas cals anezhi hag he c'hargas a beb seurt induljansou. Gregoar XVI a ziscuezas c'hoas muioc'h a vadelez dezhi hag eur guir garantez a dad. En eul lizer scrivet ganthan d'ar 15 a viz eost 1840 e lavar kement-man :

Istim a reomp hag e caromp dreist peb tra » ar vreuriez vras-ze ha santel meurbet a servich » dre eun neubeut aluzennou ha pedennou bem- » deziec da sicour ar vissionerien, da ziouall ann » dud fidel dious ar brezel græt d'ho relijion ha » d'ober en ho c'henver oll oberou a drugarez ken » evid ar c'horf, ken evid ann ene, ar vreuriez-ze » ec'h aliomp ann oll dud vad da rei ho hano de- » zhi. Hag arabad e ve credi n'en dije ket ann » autrou Doue en he vadelez bet he sonjeson o » rei deomp en amzeriou diveza-man eun dra ken » talvoudus d'ann Ilis ! E guirionez en eun amzer » egis houma, pa glasc ann droug speret e peb » fæson beza treac'h d'an Ilis, pried santel Jesus- » Christ, netra guelloc'h na helle c'hoarveout gan- » thi eget guelet ann dud fidel, entânet ho c'ha- » lon gant ar c'hoant guelet ar virionez gristen o » creski, en em unani dre ho fedennou hag ho » aluzennou, evid gounis ar bed oll da Jesus- » Christ. »

Goudeze ec'h alie peb escop en he escopti da ober herves he c'halloud evid sicour ar vreuriez-ze da greski bemdez muioc'h-mui. — Pie IX, bennos Doue var he ene, a gendalc'has ar pez oa bet græt gant Gregoar XVI. Ober a reas ive he oll galloud evid pinvidicaat ha creski ar vreuriez. Rei a reas a beb seurt induljansou d'ann oll genvreudeur ; lavaret a reas d'ann oll gristenien ne hellent ober netra guelloc'h eget rei ho hano d'ar vreuriez-ze. Muioc'h grassou a roas d'ar re a boanie ar muia d'he sicour hag erfin meuli a reas ha benniga breuriezou all a oa bet savet evid creski ar mad a rea *Breuriez ar Feiz*.

Rag er memes mare e oe savet diou vreuriez all: Breuriez ar *Vugaleaich santel a Jesus* hag hini scoliou ar Sao-Heaul. Ar genta a oe savet evid dastum ha sevel e guir gristenien ar vugale a vez dilezet da vervel gant ho c'herent pe abalamour d'ho diegui, pe abalamour d'ho faourentez, e bro ar *Chine* dreist oll. Ar vreuriez-ze eta a zastum anezho ha goude beza aveichou ho frenet gant arc'hant e laca ho badeza evid ma hellint, gant gras Doue, creski niver bugale ann Ilis, pe ma zigouez gantho mervel abars beza deut da dud ec'h hellint mont d'ar Barados.

— Ar vreuriez all a behini am eus comset ouspen deoc'h a sell ous ann dud iaouanc ; poania a ra kentre ma hell, o rei dezho eur guir gelenna- durez gristen hag e cass pell dioutho, ar gelenna- durez fallacr pehini a alfe ho zouelli, kement a c'hoant ho d'eus da zeski eun dra benag. A hent all ann diou vreuriez-man a sicour ar vreuriez all cossoc'h evitho, so bet hanvet *Breuriez ar Feiz* hag int, ho zeir assambles, sicouret gant aluzennou ha pedennou ann dud vad, ne glascont oll, nemet eun dra hebken, cass e peb leac'h sclærijen ann Aviel, ma hello ann darn vrassa eus ann dud anaout ann autrou Doue hag he servicha couls evel ann hini so bet casset ganthan Hor Zalver benniget Jesus-Christ. Gant guirionez eo eta, evel m'hon deus her scrivet huelloc'h m'en deus Pi IX so bet Pap arauzomp, roet a beb seurt meuleu- diou d'ann diou vreuriez-ze hag ho c'harget a beb seurt induljansou santel,

Rag-se ann teir vreuriez-ze a oa bet savet gant aotre ha meuleudiou ar Babet hag a laboure peb hini eus he zu gant kement a issu mad hag a garantez evid produi frouez a silvidigez etoues ann dud, a roe cals sicour evid soutenn ar mis- sionou, d'ar vreuriez so bet savet gant ar Babet e *Rome* evid cass ar c'helou mad eus ann aviel e peb leac'h eus ar bed, a seblante d'ann oll beza ker crenv ha ken nerzus ma sonje deomp e vijent eat atau var vellaat, Hogen ar brezel disleal ha didruez savet a enep ann Ilis er broiou cristen bete vreman, en deus noazet eun tam mad d'ann oberou, d'ar Breuriezou savet evid cass ar Feiz d'ann dud gouez. — Evid meur a ræson e neubeutaas niver ha talvoudegez ann aluzennou. E guirionez pa glever dalc'h-mad o lavaret d'ar bobl n'en de- vezo morse plijadur ebet nemet ann hini a hello cavout er bed-man, ha penaus n'en deus netra da c'hortos na da zouja goude ar maro, pa n'eus bu- hez all ebet, petra a heller gortos ken evid leda ar Feiz, d'eus ar sort tud-ze n'ho deus mui ken sonj na ken c'hoant, nemet clasc plijadurezou ann douar ?

Ar sort tud-ze ne ouzont mui pedi ha kense ne hellint ket dre ho fedennou goulenn digant Doue ma scuillo he c'hrassou var ar bed evid gounid d'ar sclærijen eus ann Aviel ar poblou sebeliet c'hoas en devalijen eus ar pec'het. Ne ket ar re-ze kenneubeut a roio peadra da veva d'ar re a labour hag a c'houzanv evid ar Feiz. A hent all ann am- zeriou fall e pere en em gavomp ho deus neubeu- teat carantez ha largentez ann dud vad rag ma eo neubeuteat ho danvez, pe c'hoas rag m'ho deus aoun evid ann amzer da zont hag e fell dezho ar- boel muioc'h da benn ann amzer-ze, ha kense ober neubeutoc'h aluzennou.

A hent all ezomou ar missionou a so cresket rag ma vihana bemdez niver ar vissionerien ha ne ga- ver mui den da gass ragtal e plass ar re vez sam- met gant ar maro, scuizet gant ho labour hag ar gozni. E guirionez guelet a reomp ar breuriezou Relijiuset chasseet eus ho zies gant ho enebourien

hag ar re-ze eo a gasse ar muia missionerien ; gue- let a reomp ar c'hloer iaouanc tennet eus ar semi- neriou evid rencout mond da soudardet : ha danvez ann Ilisou, ar veleïen hag ar Relijiuset guerzet e cals plassou — E tretant, so bet digorret hentchou varzu broiou e sonje d'ann oll n'en dije morse allet den mont betec ennho, muioc'h poblou so anavezet breman ha muioc'h broiou hag e c'houlenner stancoc'h soudardet ar C'hrist evid mond da brezec ann Aviel en oll missionou nevez-ze. Rag-se n'eus ket mui tud avoalc'h evid entent ous ann oll missionou-ze. Ne brezegomp ket aman d'eus kement a hell enebi ous ar vissionerien d'eus pers ann dud fall, ann heretiket. Evid guir, e c'hoarves aliæs e teu tud fallacr, hâderien gevier da gemer plass ebestel ar C'hrist, hag evel ne vanc ket ann danvez dezho, na sicour digant an dud, e kemeront plass ar veleien catolic pe autramant e kemeront ar plassou golo pe autramant c'hoas mar deo ke- meret araug ar plass gant guir prezegerien ann Aviel e savont eur gador a c'haou e kichen hini ar virionez o prezec ho c'hredansou fall, contant bras mar guellont diziski hent ar Barados d'ann dud-ze a glev disclæria dezho comsou ann autrou Doue diou fæson ken dishenvel.

Plijet gant Doue ne aljent morse cahout ho c'ho- ant ! A dra sur eo eun druez penaus ar re soken ne fell ket dezho chilou ar brezegerien a c'haou-ze pe autramant n'ho deus morse ho guelet, hag a c'houlenn dreist peb tra guir sclærijen ar virionez, eun druez eo eta e vankefe dezho eun den evid rei dezho da anaout ar guir lezen ha digorri dezho dor ar guir Ilis, E guirionez, ar vugale a c'houlenn bara ha neus den d'he ranna etrezho ; ann eost so guen ha puill er meziou, mæs re neubeut a viche- rourien a so hag abars nemeur e vezo neubeutoc'h c'hoas.

P'a'za ann traou en daill-ze, Hor breudeur eno- rurs, e fell Deomp creski devotion ha carantez ann dud fidel evid ma rafint ho fossubl evid creski ha si- cour aman dre ho fedennou hag ahont dre ho alu- zennou eun dra ker mad ha ker santel evel ar missionou ha *Breuriez ar Feiz*. Evit gouzout pe- gen talvoudus eo ar vreuriez-ze, travoalc'h eo sonjal er faveuriou so staget outhi hag ive ous ar ar frouez a silvidigez a hell da zougen. Ar Vreu- riez santel-se, e guirionez, a glasc gloar ann hano santel a Zoue hag ive ma cresco var ann douar rouantelez Jesus-Crist ; carga a ra a vadoberou ar re so kelennet ganthi hag a so tennet dre he si- cour d'eus pri ar pec'het ha d'eus ar stad a varo hag a vèz, dre eno, ne ket hebken galvet da ga- hout ho lod eus ar Barados, mæs a deu c'hoas tud dous ha desket mad d'eus tud gouez ma oant kent. Ouspenn neus netra talvoudussoc'h na frouez us- soc'h evid ar re a gemer pers ennhi rag pinvidi- caat a re ho ene, creski a ra ho meritou hag ann Autrou Doue he unan eo a deu da veza dleour dezho.

Hoc'h alia a reomp eta c'hui oll, Hor breudeur enorus, a dle clasc evel domp brassa mad ann eneou, hoc'h alia a reomp da labourat oll assambles ga- neomp da sicour ar missionou eus ho cuella ha lacaat hoc'h oll fizians e Doue hag o viret da veza spontet gant netra. Hano so aman d'eus silvidigez ann eneou evid pere en deus hor Zalver roet he vuez ha roet he c'halloud d'eomp-ni eskibien ha be- leien ma hellimp labourat da greski ann niver eur ar sœnt ha digass ann oll dud en Ilis santel a so guir bried Jesus-Crist. Rag-se en eur chomm peb unan er plass ma z'omp bet lakeat gant Doue hag e eur entent ous ann dud fidel so bet fiziet ennommp, greomp hor possubl evid rei d'ar mis- sionou ar pez oll ho deus ezomm ; prezegourien calonec ann aviel pedennou hag aluzennou ann dud vad.

Mar anavezit eta tud calonec douget evid gloar Doue hag a ve contant da vont d'ar broiou all da gass ar c'helou mad, couraichit anezho. Pa ho de- vezo kemeret cuzul digant eur re hag anavezet mad petra a c'houlenn ann Aotrou Doue digantho ra ziouallint da chilou re mouez ho c'herent, mæs ra sentint kerkent ous mouez ar Speret santel, Goulennit ive digant ann oll beleien a so dindan- hoc'h couls hag ar Relijiuset hag ar Seurezet a beb seurt urs hag ann oll dud fidel so bet fiziet ennhoc'h ma pedint heb ehan evid tenna grassou puill eus ann Ee var ar re all a ia da hâda e peb leac'h dre ar bed hâd comsou Doue. Ra zeufint oll d'en em erbedi ouz ar Verc'hez santel, mamm da Zoue a so goest da bullui ann oll credansou fall ; ous he Fried guerc'h sant Josef, choazet a bell so evel goard ha difennour gant cals missionou ha roet a nevez so gant ar gador santel-man evel patron d'ar bed oll ; ous sant Per hag ann ebes- tel all so bet ar re genta ho deus casset var ann douar kelou mad ann Aviel ; erfin ous ann oll sænt all torret ho c'horf ha scuillet ho goad oc'h ober ar memes micher.

Ra vezo unanet gant ho fedennou, ann aluzen he deus enn henvelep ners ma ra da dud so pell ac'hano ha roet da beb seurt labouriou dishenvel dond da gahout pers el labourou, er poaniou hag e meritou ar vissionerien. A dra sur ker criz ez eo ann amzer ma'z eus eur gals eus ann dud fi- del en dienez, mæs arabad eo falgaloni evid-sè rag ann aluzen a vez goulennet evid ar vreuri- ez-ze a so ken neubeut a dra na hell den beza lakeat diæs ganthi, petra benag ma teu calz eus ann aluzennou-ze, dastumet assambles, da ober sommou bras.

Ra zeuio, Hor breudeur enorus, peb unan gou- de ho kelennadureziou da veza certen penaus he aluzennou eleac'h beza eur c'holl evithan a so kentoc'h eur gounidegez rag ann hini a ro d'ar paour a ro e prest da Zous ha kense gant guirio- nez eo so bet lavaret e oa ann aluzen ar guella

convers var ann douar E guirionez, ma c'hoarvez, hervez comsou Jesus-Christ, penaus ne chomo ket heb pæamant ann hini en devezo roet eur verennad dour ien d'ar paour, pegen bras ne vezo ket recompans ar re a roio eun dra benag evid ar missionou, neus fors peger dister e ve hag a bedo evitho oc'h ober evelse meur a oberou a garantez, hag ar pez a so ar guella tra etoues ann oll traou guella, sicour ann Autrou Doue da savetei he nessa.

Fizians Hon deus, Hor breudeur meurbet enorus, penaus ar re oll a so evitho eur guir enor beza catoliket,o sonjal e kement-se oll hag o veza ive entanet ho c'halonou gant ho kelennadurez ne vankint ket d'ober ho dever en affer-ze ; ni her goulen digantho, serten ma zomp, ne c'houzanvint ket e teufe ar re fall da leda var ann douar galloud ha rouantelez ann droug speret heb ma rafent netra evid creski Rouantelez Jesus-Christ.

Da c'hedal hag o pedi Doue da sellet a druez ous oberou santel ann dud fidel e roomp deoc'h a vir galon hor bennos a Bap evid discuez deoc'h hor madelez en ho kenver, Hor breudeur enorus hag ive d'ar veleien ha d'ann dud fidel a so en ho carg.

Roet e *Rome* e kichen Sant Per d'ann 3 a viz kerzu 1880 ann drede bloavez abaoue na 'zomp savet var gador ann Ebestel.

A. LEON XIII, Pap,

Tennadec ar billet e 1881.

ARRONDISSAMANT BREST.

Plouziri, d'al lun 24 *Kenver*, 9 heur.
Landerne, d'al lun, 24 *Kenver*, 1 heur goude creisteis.
Locornan-ar-Fanc, d'ar meurs, 25, 9 heur hanter.
Eussa, d'ar meurs, 25, 1 heur hanter.
Brest (kenta canton, d'ar merc'her, 26, 9 heur 1/2
Lesneven, d'ar Iaou 27, 9 heur 1/2.
Daoulas, d'ar guener 28, 9 heur 1[2.
Plabennec, d'ar sadorn 29, 9 heur 1[2.
Lannilis, d'al lun 31, 9 henr 1[2.
Brest (eil canton) d'ar meurs 1 a *c'huevrer*, 9 heur.
Guitalmeze, d'ar merc'her 2, 9 heur 1[2.
Brest (trede canton), d'ar Iaou 3, 9 heur 1[2.

ARRONDISSAMANT CASTELLIN.

Pleyben, d'al lun, 24 *Kenver*, 8 heur 1[2.
Castelnevez, d'al lun 24, 2 heur goude creisteis.
Keraës, d'ar meurs 25, creisteis.
Huelgoat, d'ar merc'her 26, creisteis.
Castellin, d'ar iaou 27, 1 heur goude creisteis.
Ar Faou, d'ar guener 28, 2 heur goude creisteis.
Craon, d'ar sadorn 29, creisteis.

ARRONDISSAMANT MONTROULEZ.

Castel-Paol, d'al lun 24 *Kenver*, creisteis.
Plouescat, d'ar meurs 25, 9 heur.
Guitevede, d'ar meurs 25, 1 heur goude creisteis.
Landivisiau, d'ar merc'her 26, creisteis.
Montroulez, d'ar iaou 27, creisteis.
Taule, d'ar guener 28, 1 heur goude creisteis.
Sizun, d'ar sadorn 29, creisteis 1[2.
Lanveur, d'al lun 31, 1 heur goude creisteis.
Plouigneau, d'ar meurs, 1 c'huevrer, 1 heur 1[2.
Sant-Thegonnec, d'ar merc'her 2, 1 heur goude creisteis.

ARRONDISSAMANT KEMPER.

Briec, d'al lun 24 *Kenver*, creisteis.
Rosporden, d'ar meurs 25, 11 heur nemet cart.
Plogastel-Sant-Jermen, d'ar merc'her 26, creisteis
Kemper, d'ar iaou 27, 8 heur 1[2.
Douarnenez, d'ar guener 28, 11 heur.
Pont-Croas, d'ar sadorn 29, 11 heur.
Conk-Kerne, d'al lun 31, 10 heur.
Fouesnant, d'ar meurs 1 *C'huevrer*, creisteis.
Pont-'n-Abat, d'ar merc'her 2, creisteis.

ARRONDISSAMANT KEMPERLE.

Scaër, d'al lun 24 *Kenver*, creisteis.
Arzano, d'ar meurs 25, creisteis.
Kemperle, d'ar merc'her 26, creisteis.
Bannalec, d'ar iaou 27, creisteis 1[2,
Pond-Aven, d'ar sadorn 29, creisteis. A.

KELEIER.

Blanqui,unan eus goassa enebourien ar Relijion, a so, respet d'ehoc'h, *crevet* d'ann devez kenta eus ar bloas-man da 9 heur eus ann noz.

Scoet gant eur taul goad d'ann 18 a viz Kerzu en eur zont er meas d'eus eun assamble Radicalet eleac'h m'en devoa, egis custum, lavaret ann heuzussa blasfemou a enep Doue hag ar Relijion ne oa ket deut mui he skiant vad dezhan. Egis ma hellit credi,eo bet anterret egis eur c'hi; mæs breman,siouaz dezhan! en deus guelet e oa e guirionez eun Doue en deus he varnet ha gouscoude beteg ann termen diveza en devoa disnac'het ne oa Doue ebet rag roet en devoa hano da eur gazeten a scrive he unan evid coll ar bobl (*na Doue,na mestr*) neubeut a dud ho devoa kemeret marc'hat da reseo ar gazeten-ze rag da genta e tlie beza moullet bemdez hag e oa deut ne vije moullet mui nemet eur veich beb sizun.

CHATELLERAULT. — Hervez gazetenn *Courrier de la Vienne* rener scolaich *Châtellerault* en deus tennet cuit ar groas a ioa stag ous ar mogeriou en sâl el leac'h ma vije an scolaërien o tibri.

Henez a so unan eus ar re ho deus kemeret pers e conseil ar scoliou en deus ordrenet serra scolaich catolic sant Josef e *Poitiers*.

PARIS. — Disul all e oa daou vassoner o cuzet gant plastr ar c'hroaziou piket er mean var dâl ann ties scol ar 16e arrondissamant ru *Ranelag*. — Mevelien Herold pa int bet o tiframma ar c'hroasiou hag ann imaichou santel eus ar scoliou n'ho deus ket credet mond er scoliou so c'hoas renet gant ar Freret hag ar Seurezet. Pemp scol var 'n ugent so c'hoas anezho.

Gouzout assur a reomp penaus d'ann deves ma antrefint er scoliou-ze da æssaat ober ho micher divalo,ar Freret hag ar Seurezet so bet gourc'hemenet outho gant ann aotrou Guibert arc'hescop Paris cuittaat ragtal d'eus ann tries-ze.

BLOIS.— Eun taul skiant græt gant Prefet *Blois* : scrivet en deus e gazeten ar Prefectur penaus hivisiken e vije foariou e *Blois* beb sadorn kenta ar miz ; hogen scriva a ra ragtal varlerc'h ma zigouez gantho coueza d'ar sul e vezint appellet d'al lun.

Ma carfe ar Prefet discuez deomp penaus foariou merket ho devez d'ar sadorn a alfe morse digoueout d'ar sul !

EVREUX. — Eur baoures keas a so bet disnac'het a beb seurt sicour dezhi gant bureô a vadelez nevez savet, rag ma kendalc'h o cass he bugale dascol ar Freret ha kement-se en despet da c'hourdrousou unan eus ar re so pers er bureô.

GRENOBLE. — Ar siell a oa bet lakeat var ti ar Jesuistet a so nevez savet hag alc'huez ann ti so bet rentet d'ann autrou Chaper bet gueichal depute a zalc'he plas ar vistri.

MONTAUBAN.— Eun darvoud spontus so digouezet e parrœs Saillagot, Canton *Lamzerte* (Tarn ha Garonne.) Baout ann Ilis so disac'het da zeves Nedelec goude ar gousperou. Leis ann Ilis a dûd a ioa d'ar mare-ze, seis den so bet lazet hag 50 gouliet. Eun enclasc so great evid gouzout petra so bet caus eus ann darvoud-ze. Ann oll a oa glac'haret ha spontet d'ann deves ma eo bet græt anterramant ar re varo.

TARBES. — Ann autrou Reynold, escop *Adelaïde* (Australie) a so bet rentet dezhan, e Lourdes, dre eur guir burzud, he iec'het gaouet gant he labouron poanius ha breman e tistro leun a joa d'he Escopti.

TOURS. — Mear parræs *Courcay* o veza reüset pourvei eul lojeis dereat d'he berson, ann autrou arc'hescop *Tours* en deus casset ann autrou person-ze da leac'h all. Kerkent, conseillerien ann tikear ho deus casset eur re benag anezho d'ann autrou 'n arc'hescop da c'houlenn cass adarre eur belec dezho. M'ho deus gouezet, da vihana, lacaat ar mear diskiant-ze e meaz ar c'honseil d'ann electionou diveza !

GUENET. — Neus ket pell e santes Anna ann oll a oa sebeset o velet eur c'habiten iouanc a gonvers oc'h ober he belerinaich d'ar chapell santel-ze discâbel ha dierc'hen en despet d'ar glao a goueze. Epad eun tourmant he oll vartolodet a oa bet beuzet ha ne oa chomet ken beo nemethan.

Kense en devoa promettet ober en dail-ze pelerinaich santes Anna hag e oa deut da seveni he vœu.

POITIERS. — Ann Tadou d'eus Abati Liguge,e kichen *Poitiers*, ho deus renket cuitaat ar Frans a garent kement hag a enorent dre ho labourou hag ho vertuziou ha breman int digouezet e Abati *sant Dominic de Silos* eleac'h ma int bet digemeret gant ann autrou arc'hescop Burgos.

PARIS. — Herold, prefet ar Seine en deus sonjet rei da vistriscol tud ar bed ar scoliou renet gant ar protestantet, var ann affer-ze ar *Moniteur universel* a lavar gant guirionez ; Herold en deus c'hoant d'ober da oll vugale kear Paris evel d'he re he unan. Difenn a ra e ve desket dezho sort relijion, da c'hortos ma lacai ho c'hass d'ar veret evel chass.

CAMBRAI. — Ann autrou cardinal Reun Frances Régnier arc'hescop *Cambrai*, so nevez maro.

Ganet e *Sant-Quentin* (Maine-et-Loire) d'ann 17 a viz Gouere 1794, ann autrou Réguier a oe da genta professor e scolaich *Biaupreau* ha goudeze rener scolaich *Angers*.

O veza resevet ann ursou sacr e oe hanvet e 1830 vikel général hag e 1841 escop *Angoulême*.

E 1850 e oe hanvet arc'hescop *Cambrai* hag e 1869 ez eas da *Rome* da gemer pers er c'honcil.

Græt cardinal d'ann 22 a viz Here 1873 e oe daou vloas goude hanvet commandeur al Legion a enor.

Dous, leun a garantez hag a vadelez e oa caret meurbet en he escopti : hag ann oll ho deus glac'har dezhan. Tregont bloas eo bet arc'hescop e *Cambrai*.

Ann dra-man a c'hoarvezas d'ar Merc'her Ludu en eun hostaliri vras en eur gear ne fell ket din he henvel aman. Er sâl-dribi eus ann hostaliri-ze e oa bet savet diou zaul, var unan anezho e veler boued vigil ha var heben a beb seurt kic. Eun den iaouanc a zeuas heb dale da aseza ous ann hini a oa boued vijil varnezhi hag en em roas da zribi egis m'en dije bet naon. En dro d'ann daul all ho devoa kemeret plass eur fors tud, etrezho cals beachourien convers a save huel ho mouez ha ne oa ket travoalc'h gantho dribi kic mæs ouspen ober goap a reant dious ann hini a zrebe boued vijil. Unan anezho o veza deut memes d'he gavout a lavaras dezhan oc'h ober goap.

— Me chans em bo conje da rei ann eskern-man da lipat d'ho ki? ne rai pec'het ebet evid-se.

— Nan sur, ne rai ket. Roit anezho dezhan pa garoc'h. *Al loenet a hell dribi kic e peb amzer.*

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

Ann autrou de Pourtalès, cabiten ar soudardet, hanvet ar C'hant-Suiss, a glaske lacaat anezhan da gauseal, mæs ann autrou Potier ne brije ket cau-

seal gant ar re ne oant ket d'eus he anaoudegez. Pourtalès, o veza eta goulennet diganthan ha beô oa atau ann autrou Dumollet (henez a lavarer a ioa bet drebet he goff-car gant chass Sant-Malo), Potier a sellas a gorn outhan, mæs ne lavaras ger.

— Sac'h ann dien ! eme Pourtalès, me chans, cabiten, e lavaroc'h din ha guir eo e ve diouallet Sant-Malo gant ar chass ?

— Perag ne ve ket, eme Potier ? Roue Frans so diouallet gant ar Suisset. —

Ann oll traou-ze a so breman æt en ho roud. Ann autrou Potier hag ann autrou Dumollet a so maro, ar chass ive hag al listri. Arc'hant ann Indes ne ia mui da heul ann hent-ze. Sant-Malo a vev var bouez, oc'h arboel ar muia ma hell.

E ti ann dimezellet Luminais ez oa bugale tud pinvidic a baë pevar real eveldomp, netra ken, ha c'hoas e tisonjent peur e teue ann eginad d'ober eun tamic presant dezho.

Ian en devoa græt camarad gant mab eur marc'hadour, a vouie ober jiletennou nevez gant seiz he *barapluiou-coz*, mæs me ne ien ket da di ar seurt-ze. a fougasse beza ho prassa madoberourien abalamour d'eun tam bara calet bet e kichen ann amann. Ma mignon-me a ioa ar Vern-vihan, eun denjentil !

Ann noblans a so henvel ous ar groas a enor ; ar re n'ho deus nag ann eil nag heben, a zisec'h ho c'haloun o cranchat varnezho ; mæs den na granche var ar Vern-vihan, na ne vije ket bet braô cranchat varnhan.

Pebes potr braô ! me gred e oa c'hoas crenvoc'h evidoun ! ha calonec ! Eun devez d'eus ann abardaëz, eur vanden *Grillet-Ru* o veza deut da glasc affer oc'h ann autrou Surcouf, ar Vern-vihan, (hag hen ne oa ket c'hoas 12 bloas), a begas e cannen ann autrou Surcouf da rei ho stal d'ann aillonetze. Tri anezho a vije chomet var ar plass, panefe ma cavjont tud d'ho c'hass d'ho zi.

Ann autrou Surcouf a dennas eus he ialc'h eun dra benag da rei dezhan, mæs ar potr a ioa bras ann tam anezhan, hag ez eas abiou, o lavaret :

— Trugare, tonton Surcouf, fazia a rit ; me so ar Vern-vihan. —

Hag e tistroas da zribi hor souben-ni, rag ma ne felle ket dezhan kemer arc'hant, e oa contant avoalc'h cahout souben. Maget e vije du-man, couls lavaret dre *aluzen*. Me garfe evelken beza clevet eur re benag o lavaret ar ger-ze *aluzen* dirag mama, o parlant eus ar Vern-vihan ! Pebes abaden ! Be vije bet a dra sur assambles butun, avansamant ha justis a beoc'h.

N'hoc'h ket goest da gompren ? n'e ket 'ta ? Ma ! digoret ho tiouscouarn neuze. Ar Vern-vihan a ioa bet o vaga gant mama ; hanô he dad a ioa : *Fanch-Youen de Guern la Balue, markis Tombelaine*. Hen a oa maro en hospital, hag ar varkizez ive, ha mama a lavare atau : Ah ! m'am bije bet ann *Emilie-Iaouanc* en amzer-ze ! Ar C'hallaouet a ra aliæs goab ac'hanomp, o lavaret ez eus cals d'eus noblans Breiz ho deus cavet ho noblans etoues ann ed-du evel ma zastumer eun aval ; mæs ar Vern-vihan a ioa eur markiz guirion ; n'oa ket da lavaret nan. Mama en he arbel, a zioualle dezhan eur vouestad paperiou coz, a verke, d'eus ar sclæra, en devoa cals douarou ha cals maneriou ; siouas dezhan ! ar re-ze a ioa beuzet dindan ar mor meur a gant bloas a ioa.

Ann douarou-ze a ioa larcoc'h er mor eget menez Sant-Mikel, etre ar garregen a roer c'hoas hirio dezhi ann hano *Tombelaine* hag ann enezennou *Chaussey*. Be oa coajou d'eus ar re vrava (var ar baper), merouriou a fors, ha meillou, heb conta ar maneriou. Ann traou-ze oll d'oc'h ma gonte mama, a dalveze d'ann neubeuta, d'ann neubeuta, cant mil scoët leve ar bloas.

Eur sulvez, epad ann hanv, e cassas ac'hanomp oll da *Gancale*, hag eno e fermas eur vag evid mont da velet ann traou caër-ze. Ar mor a ioa eun tamic strabouillet, abalamour d'ann avel bras a oa bet ann derc'hent, mæs kement-se na viras ket ous mama da velet e goelet ar mor bannou ar meillou avel ha touriou ann ilisou. Guelet a reas soken castel-bras ar Vern, kement a brenest dezhan evel ma'z eus a zevejou er bloas, hag evel ma lavare deomp sellet outhan, ni her guelas couls hag hi, nemet ar Vern-vihan ne re ken nemet c'hoarziu. Mama a ioa droug ennhi oc'h he velet ober goab, mæs evel m'he devoa diou veich muioc'h a respet evithan eget n'he devoa evid ann autrou Surcouf he unan, ne gredas ket skei ganthan. Ma breur Guenole eo a rencas dougen ar samm, rag ma levere e vije bet guelloc'h mont d'ar gousperou. M'hel lavar deoc'h, Guenole a renke mont da velec.

Ne ouzoun ket ha mama a gare hini ebet ac'hanomp kement hag ar Vern-vihan ; me gred ne re ket.

Moëreb Piteux a varvas pa oamp seis bloas, Iann ha me, Evel ne chome ken nemethan duze en he di, e teuas da chomm evid mad en hon tini.

Be oa dija ar Vern-vihan ha va c'hiniterv Fanchette ; ar baourez geaz, collet he devoa he mam, ma moëreb Legoff, hini ar veret, c'hui voar. Tata, aveichou a gleme e oa re a dud, mæs n'her grea ket dirag mama. Houman a ioa eur vaouez dispar dre he madelez, petra benag ma lavare atau e oa red arboël. Pa zeuas ann autrou Surcouf, goude affer ar *Grillet-Ru*, da c'houlenn diganthi petra a alje ober evid ar Vern-vihan hi a respontas :

— Roet eur fusuil vraô d'ar c'hrouadur, ma hello mont da chasseal var al lenn duze en ho maner. A hent all, keit ha ma vezo duman, n'en deus ezomm a netra. —

Ann oll a lavare e vije bet guelloc'h dezhi cass anezhan da zeski micher ; mæs ne oa ket goest da lacaat kement-se en he fenn. Evid guir, ar Vernvihan gant he bennad bleô hir ha melen, dous evel ar seiz, gant he zaoulagat-c'hlaz, n'oa ket varnhan tress eun den nec'het gant al labour. Var ar poent-ze, Fanchette a lavare evel mama. —

Ann devez ma achufomp hon nao bloas, me ha Ian, mama a lavaras deomp abred an deis ;

— Deuet aman ho taou, marmouchen. —

Mond a rejomp strafuillet oll, oc'h he heul, en eur gambr all, rag doueti a remp ne oa mui ar mare da c'hoarzin. Neuze mama, a reas deomp aseza var he barlen, unan a bep tu, hag a lavaras e renke guelet mad oll kement hon doa desket.

Petra benag n'he doa tam ebet a zescadurez, ne oa ket moïen d'he zrompla, gant eun taul lagad e velas doc'htu ar pez a vouiemp ; Iann a vouie eun tamic bihan assambli al lizerennou, me ne vouien netra. Setu eno tout ar pez hon doa desket dindan pemp bloas. Mama na oe na souezet na fachet.

— Ma ! emezhi, n'eus tra da lare, all Luminaiset-ze, so merc'het leal, roët ho deus deomp kement a zescadurez evel m'hon deus roet a vounis dezho. —

Er mare-ze, ma breudeur all ha ma c'hoarezet a laboure, lod er pors, lod er staliou. Gant ar Vernvihan, Fanchette ha ni hon daou Iann ha me, ne chome mui er gear nemet Guenole. Henez, da c'hortos mont d'ar Seminer, a renke peb tra tro ann ti. Convers mama a ie mad tre, ha peb tra en ti hen discueze anat.

Mama Kemper a gendalc'has :

Ar pez a zesker er scoliou ne dàl ket cals a dra, ann dra-ze so mad d'ann dud dibreder. Me am beus savet va c'honvers heb anaout ann a d'oc'h ann ti, ha gouscoude te a vezo pinvidic ma mabic, rag te so Kemper ha Corentin. Netra na hello miret ouzit da c'hounit danvez, ann dra-ze so scrivet. Setu aman Iann, heman n'e ken nemet eur Piteux ; studia a renco evid gounit he damic buhez ; mæs evidout-te, oud sur da c'hounit danvez. Penaus ? ne voar den ; Perag ? alo 'ta ! abalamour ha fervad 'ta... ha neuc'he.

Hag hi d'ober deomp daoulammi :

— Ann dra-ze so bet a viscoas abaoue amzer ar Roue Dagobert. Ni hon deus du-ze en Americ, ne ouzoun ket tre e peleac'h avad, Corentin Kemper, da contr ha ma hini, gant corzennou sucr, esclavet, morianet, cafe, coat acajou, tachou jirofl, ha me voar me, evid ped cant million. En devez ma oud bet badezet, am beus lakeat ar brigadier da scriva dezhan. Gouzout a ra breman hon deus eur C'hemperic (Corentin), pempet mab, ha ma na gass ket did he heritach pa varvo, ne vezo nemet abalamour m'en devezo græt eun dra benag all ganthan. Ar brigadier ne ra ken nemet sorrienni eo ar vuhez-mar eul *loterie*. Ma ! neuze so deut eun numero mad ganes-te, ha setu... Alo ! *pare à virer* ho taou, ha chilaouet.

— Na c'hui so cristen ?

— Ia, dre c'hras Doue, a respontjomp hon daou assambles. —

Dallet hor mam gant ar respont-ze, ne gave goulenn all d'ober deomp. Neuze :

— Dide Piteux. Da bed heur al lanô hirio ?

Iann n'en devoa ket bet amzer sonjal, ha ne lavaras gric.

— Dide Corentin !

— Da eis heur ha cart, mama.

Neuze o sevel ac'hanoun dre ann tamic sinclen a starde va bragou, ec'h hejas ac'hanoun evel eur bluen, o crial :

— Mad tre ! mad tre ! ann dra-ze so guelloc'h eget bommou latin ! Ann hini a voar d'oc'h ar mor a so gouiziec. It da velet ha cavout a rafec'h morse fri ann autrou Surcouf etoues al leoriou ! Alo ! *pare à virer !* Pegement mil kestenen, pevar guennec ar c'haet ?

Iann eo ann hini a respontas ar c'henta en droman.

— Eis real. —

Mama a roas eur bouch dezhan. Evid ar justis n'oa ket par dezhi.

— Mad tre ! va logoden, emezhi, dide Corentin; guelomp : 10 guennec evid ho frena, 5 guennec evid ho charrea, 1 guennec evid ho dibaba, pegement a chomm evid ho guerza ?

— Pevar guennec var'n ugent, eme Iann, adarre

— Me oa o vont d'hel lare, emoun-me.

— Ma ! ma ! emezhi, peb hini he loden. Te a c'hoarzo er prenestr te, ha Iann a lenvo adrenv ann or, hag ann autrou Doue evid ann oll, mæs ar Vern-vihan eo a eureujo ar brinses, ma car, ar polisson !

— Peu sort prinses, mama ? emoun-me, me ne anavezan hini ebet e Sant-Malo.

— Ar brinses a so en histor a gont Laurant Bruant, emezhi. —

Goude beza c'hoarzet eun tamic, e lavaras :

— Evelse, pa ouzoc'h travoalc'h evid unan etrezhoc'h ho taou, ne iafot mui d'ar scol. Varc'hoaz kenta ez afoc'h da zeski ar c'honvers e ti ann intanvez Hélie... Na breman, tiz ho taou, da baca pesket evid ar Brigadier.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

KELEIER ANN ESCOFTI.

Ann autrou Linguinou, cure e Combrit, so hanvet cure e Landivisiau.

Ann autrou Nedelec, cure e Pouldregat, so hanvet cure e Combrit.

Ann autrou Guiodo, belec iaouanc, so hanvet cure e Pouldregat.

Beleien Maro.

Ann autrou Le Berre, person Dinéault ; ann autrou Pouliquen, person canton e Douarnenez hag ann autrou Prigent, cure e Penmarc'h.

Maro ann autrou Pouliquen, c'hoarvezet e Castel-Paol d'ar Meurs 11 eus ar miz-man, so eur c'holl eus ar re vrassa evid ann Escopti. Egis ar soudard a varv var ann dachen vrezel, ann autrou Pouliquen o vervel e Castel-Paol, da beleac'h e oa æt da brezec eur Retret evid ann adorasion, a so ive maro var dâchen a vrezel ar veleien, Egis ma helloc'h her guelet e lizer hon Tad santel ar Pab Leon XIII, moullet hirio er gazeten, ne heller ket meuli re ar re a ia da brezec ann Aviel d'ho breudeur, hag ann autrou Pouliquen a ioa atau prest da vont,kelliæs gueich ma vije goulennet. Eur missioner a oa d'eus ar re vella. Me voar avoalc'h neus ket cals parreziou en Escopti, eleac'h ne ve ket bet o rei eur retret pe eur mission benag, pe da vihana eur sermon, ha breman eo deut ar mare, d'ar re oll ho deus he gievet, da zisc:uez dezhan ho anaoudegez vad en eur bedi evithan.

Scoet eta gant eun taul goad er sizun araug e Castel-Paol epad ma oa o rei ar Retret, e harpas epad eun eis devez benag, mæs evel ma oa bet re grenv ann taul, e rencas mervel. N'en devoa c'hoas nemet vardro pemp bloas hag hanter cant, mæs neus fors peger iaouanc e oa, ne vezo ket æt ann daouarn golo dirag ann autrou Doue. A veac'h ma oa maro, e oe lavaret e oa red cass he gorf da anterri e Douarnenez, hag e guirionez, ann dud a ieas d'ar Merc'her e diou voitur var'n ugent var he ziarbenn, hag ann daou vil den benag a ioa ous he c'hortos e penn ann hent abars antreal e kear, ho deus discuezet avoalc'h e carent anezhan, petra benag n'ho deus ket atau heuliet he gomsou.

Ar c'horf a oe douget en eeün d'ann ilis parræs-ze he deus coustet kement a boan dezhan hag a drubuil a beb seurt, da c'hortos heur ann anterramant d'ar Iaou. En despet d'ann amzer fall-eur c'hant belec benag a ioa diredet di da renta enor d'ho breur ker carantezus ha ker caret gantho, hag ar pez brassa eus Douarnenezis a ioa ive oc'h heul ar c'horf. Ann autrou'n Escop a vije deut he unan d'ober ann anterramant m'en dije allet ; mæs evel ne oa ket possubl dezhan, en devoa casset en he blass, ann autrou Serré vikelvras en deus græt meuleudi ann autrou Pouliquen. Ker braô en deus prezeget, en despet d'he velconi, m'en deus lakeat da lenva ar pez brassa eus ar re a oa d'eus he chilou. Maro eo, emezhan, mæs en despet da ze e prezec c'hoas deoc'h ; prezec a ra dre ann Ilis-man savet gant kement a boan hag e prezego ive dre ar Mission a ia abars nemeur da zigorri evidhoc'h, hag evid pehini e oa bet reizet mad peb tra ganthan. Kense, pedit evithan, ne helloc'h morse hen ober travoalc'h.

De profundis. A,

MARKIS PONTCALEC.

Ar Maltouterien.

(Kendalc'h).

Constant ha Jermes, mevelien Jonsac, ho devoa digoret ar gloëjenn valan a oa var ar c'hraou ; distaga 'rejont ar vioc'h hag ar marc'h ; goude beza ho digasset eun neubeud er penn al-laë euz ann ti, e claskent ho c'hass var-zu ann or evit mont gantho kuit. Ho stlenja 'rankent zivar bouez ho nascou : ar vioc'h a vleuje evel ma vijer bet o clasc he c'has d'ar gigerez ; ar paour kez marc'hig iell e falvezaz dezhan plada he ziouskouarn ha diskuez he zent hirr evit crogi. Ar paour kez anevalet na oant ket boazet da veza goall gasset evel ma oant. Silvanik a oa ken mad evitho, ha Nona ho c'hare kement ma he divije bet aon da ober ann distera drouk dezho: al loëned a so bet crouët gant Doue, emezi, evit mezur ann den, hag evit se ne dlefer ket ober goall bers dezho, gant aon da zeiz ar varn hi en em safe a eneb ho mistri evit goulen venjans euz ar goall bers ho devezo bet. Ar vioc'h ken reiz evit ar c'hustum a ginnigas he c'hernou lemm d'ar Maltouter ; ar marc'h,beac'h dezhan o chomm en he sao var bevar droad, a zisvirras he ziviker adre hag a ginnigas torri he re da Gonstant. Ar valtouterien a ieas droug ennho o velet kement-se ; Constant a dorras he vaz dero var geïn ar paour kez marc'h ; Jermez a zachas var nasc ar vioc'h gant kement a c'hôl mar he filaz a stog he c'horf var ar leur-zi.

Beteg neuze Piarik a oa chommet beulzet evel kent ; na zeblante ket dezhan na guelet na clevet netra euz ar pez a dremene en dro dezhan. Coueza rea dindan ann tol a scoe var he dud evel ma couez ann ejen dindan tol morzol ar bosser ; bennbaouët e oa oll, na rea esman a netra, ne oa evit mui mestr d'he spered.Abaoue ann deis araug e oa evelse, gouzout a rea e tlie beza cásset kuit euz ann ti e peleac'h e oa maro he vamm,e peleac'h e oa ganet he c'huec'h crouadur, Nona eo he devoa lavaret ar c'helou trist hag e claskas er memez amzer lacat en he ene eul lodenn euz he ners-calon, hag euz he fizianz e Doue. Na hellas netra ; goude beza clevet ar c'helou doaniius-se Piarik a jommas mud, evel eun den collet he skiant-vad ganthan ; dizonjal 'reas e oa e penn eun tiegez hag en devoa boued da c'hounis d'he vugale laket var netra ; he benn a faoute gant ar vroez, hag he galon a oa ien sclas. Na zrebe mui, na gouske beradenn ; dirazhan e oa tremenet he bried beuzet en he daëlou, he vugale strafuillet, Piarik n'en devoa guelet, ha ne vele netra. He dad ker oa var he dremen-van, ann naon hen tourmante, mes na deuas ket en he spered ar sonj da glasc eur c'hinaouad boued, na da zaoulina e tal guele he dad var ann heur da vervel En eur guer kement e oa mantret he galon, ma ne vouie mui e-z-oa c'hoas eur ar bed-man : bez e oa evel eun den dal, bouzar ha mud. Eur spont oa he velet, guelloc'h eo guelet eun den foll da staga, eget eun den couezet evel-se en disesper, sonnet he izili,collet ganthan pep skiant-vad,pep santimant : netra tristoc'h eget eun den fall-galonet.

O velet ar pried-se muia-caret o chomm evel-se beulzet, heb ober mân na d'he guelet na d'he c'hlevet, Nona a c'houlennaz outhi he-unan meur a veich, ha ne oa ket deut da veza sot. « Oh ! va Doue, emezhi, ha guir e ve « ho peffe lammet he dammik skiant vad digant va fried « ker ; ha c'hoant ho peuz o va Zalver, da lacat var va « diouskoas dinerzet dre ar c'hroaziou pouner hoc'h euz « roët d'in da zougenn beteg-hent, eur groas c'hoas pou« neroc'h goest marteze d'am flastra euz ann douar ! « Truez o va Jezuz ! na revuzan ket ar groas-se, mes, « roït din, me ho ped, ann ners d'he dougenn ! » A.

Eur pennad all eur veich all.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 5) DISSADORN 29 A GE NVER 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 29 a viz Kenver 1881.

D'ar Meurs, 11 eus miz Kenver, eo e tlie, hervez ar Vam-lezen, ann diou Gambr en em assambli ; hag ho deus græt e guirionez, mæs e tlient beza ouspen d'ann devez-ze, atau, hervez ar Vamm-lezen, beza choaset doc'htu ho Fresidant ha kement hini a dle beza e carg etoc ar bloas. Kement-se n'ho deus ket græt, petra benag m'her goulenne, ne ket hebken Deputeet ann tu dehou, mes ive Radicalet ann tu cleiz. Gambetta en devoa eun tamic aoun ne vije bet lakeat unan benag da Bresidant en he blass, hag a felle dezhan gortos, ken ac'han ma vije bet distroet da Baris oll botret ann tu cleiz, hag e oe lavaret,evid plijout dezhan,e vije gortoset beteg ar Iaou, ugent eus miz Kenver abars ober al labour-ze. Setu petra so bet græt e guirionez, mæs n'eus ket bet talvezet cals muioc'h dezhan, rag mar deo bet hanvet adarre da Bresidant, n'en deus ket leac'h da fougassi cals, var 535 Depute benag so er Gambr, n'en deus bet nemet 252, mæs travoalc'h eo evithan, ha n'en dije bet nemet eur vouez, ma vije bet travoalc'h, n'en dije bet mez ebet evid aseza var gador-breac'h ar Presidant d'ober he vestr adarre er bloas-man egis m'en deus græt varlene, ha da fougassi eo bet hanvet gant ar Gambr ; ia dâ ! gant ann drederen anezho ne lavaran ket, ar pez ne viro ket penaus e velimp anezhan etoc ar bloas-man o commandi hag o cass peb tra en dro egis ma ve e penn ar vro, heb rencout gouscoude respont eus ann disterra tra. Ar re all, tost da vad, so bet hanvet e Cambr ann Deputeet hag er Senat, a so ar memes rumm er bloas-man evel varlene.

Derguener, 21 a viz Kenver, ar Senatourien n'ho deus græt ken nemet evessaat ous al lezen a lavare lacaat ar billejou voterez evit ann electionou dindan *Enveloppes*. Al lezen so bet taulet a gostez ha breman ne chomm ken nemet ar pez a c'houlenne ar Jeneral Robert a oa couls hag er memes amser divissussoc'h cals,kemer evid moulla pe scriva ar billejou voterez eur sort paper hebken pourveet gant ar Gouarnamant pe autramant ne ve ket contet ar moueziou moullet pe scrivet var paper all, mæs, evid c'hoas neus bet græt netra evid mad. A hent all er Senat couls hag e Cambr ann Deputeet, neus bet græt ken nemet guelet petra oa d'ober ha dre be penn e ve commanset da genta. Deomp-ni, cristenien, ne vern ket cals petra vo græt da genta, rag d'eus ar pez so bet lavaret e oa red hen ober, neus ket cals a dra a alfe beza talvoudus evid hor Feiz hag hor Relijion.

D'ar sadorn, 22 Kenver, neus bet græt e Cambr ann Deputeet nemet evessaat ous ann dle a so o poueza var ar vro ha var ar re emer o sonjal ho samma varnomp er bloas-man c'hoas. D'ober sense a beb seurt labourou,ne oa ket ezomm anezhô hag a vezo di'alvez evid ar vro, mæs a hello marteze sicour da ober ann electionou hervez c'hoant ar Gouarnamant. Setu oc'h ober petra e vezo implijet ann arc'hant-ze.

A hent all neus ket bet cavet eur guennec da rei d'ar re ho devoa collet ho zraou gant ann dour beuz. Ann Autrou Provost de Launay en devoa goulennet eun tam benag a sicour evitho, mæs neus ket bet assantet ganthan. Me chans, da genver devez ann electionou, potret ar C'hôtes-du-Nord ho devezo sonj penaus ar Gouarnamant en dous disnac'het outho eun neubeut eus ann arc'hant-ze a baëont beb bloas couls hag ar re all, hag e vouezint ober ho dever ! A.

Ann hentchou var ar meaz.

Ne ket travoalc'h sevel scoliou, red eo c'hoas cahout henchou evid ho darempred.

Ma vije deut ar Gambetta pe ar Ferry eur veich benag en hor bro-ni epad ar goanv, mare ann erc'h pe ar glaô, int ho dije guelet ho unan pegen diæs eo peurvuia cass bugale dister d'ar scol p'ho deus eun hanter-leô pe tri c'hart leô d'ober !

Ar c'henta tra d'ober couls evid ar scoliou evel evid guella mad al labourerien douar a ve lacaat e stad vad ann oll hentchou var ar meaz.

Eleac'h hen ober e cresker ann dispignou evid ar scoliou hag e tisnac'her ar pez a ve red gous-

coude evit dressa ha kempenn ann hentchou. Ne heller ket beza diskiantoc'h.

Beteg ar 5 eus ar miz C'huevrer ann oll ho deus guir da velet ha scrivet eo ho hano var listen ann electourien, ha ma ne ket, da lacaat her scriva. Egis ma vezo electionou evid ann Deputeet abars fin ar bloas-man eo eun dever a goustians evidhoc'h guelet ha scrivet eo hoc'h hano ma helloc'h mont da voti ha, mar d'hoc'h e guirionez cristenien, rei ho moueziou da dud a vouio difenn ho feiz hag ho Relijion.

KELEIER.

Hervez ar c'heleier, er gear a *Zôle*, eo bet digorret en Ti-kear, eur c'hahier evid kemer hanoiou ann oll dud ho deus c'hoant beza casset d'ann douar evel chass, heb na groas, na belec, na merc all ebet a Relijion. Conseillerien ann Ti-kear ive, ho deus prenet evid beza taulet var arched ann dud-ze, eul liser mezer ru gant pennou hag eskern tud varo varnezhan.

AUTUN. — Ann autrounez Guenard ha Bringuier, alc'huezerien eus ho micher, so bet casset kelou dezho gant architect ann Departamant,d'eus pers ar Prefet, penaus n'ho dije mui ken netra d'ober endro d'ann ties a sell, mod pe vod,ous ar Brefectur. Neus ken caus dezho da veza collet ho labour, nemet rag m'ho deus dresset ha kempennet dor ann Tadou Oblats, a oa bet foueltret gant dibotaillerien ar Gouarnamant.,d'ar 4 a viz Du diveza.

PRUSS. Miuistr ar brezel e *Prusse*,en deus goulennet e ve cresket vardro pemp gueich, ann arc'hant a gustumer voti evid ann aumonierien catoliket, ma aljent cahout, da neubeuta, kement hag ar Brotestantet. Hag e Frans n-eus bet lezet aumonier ebet gant ar sondardet.

SUISSE. — Abaoue eis bloas-so, ar gazeten le *Courrier de Genève* a zalc'h atau moullet er penn kenta, ar pez a ia aman valerc'h, nemet peb bloas e ve chenchet ar ped bloavez e ve.

Eis bloavez abaoue ma eo harluet
Ann Autrou Mermillod
hon Escop,
sitoïan Genève,

Loden ebet eus ar vro, na hell chasseal a zivar he douar, hini ebet eus ar re so bet ganet ennhi. (*Pennad 44 d'eus Mamm-lezen ar Suisse.*)

Peb sitoïan e *Suisse* en deus ar guir da vont da chomm eleac'h ma blijo ganthan var eur c'horn benag eus ar *Suisse*, (*Pennad 45.*)

Na hello den beza condaonet e mod ebet da neb seurt poan, abalamour d'he Relijion.(*Pennad 49*)

Egis a velet, ar Radicalet e *Suisse* a ra evel hor re-ni e Frans, derc'hel d'al lezennou pa blijont dezho, hag ho zeuler a gostez pa n'ho c'havont ket mad.

Ann autrou Mermillod so bet harluet d'eus ar *Suisse*, rag ma oa Escop ; he vreur so bet chasseet eus ar Frans, rag ma oa Cabusin, kense,ann daou vreur na hellont mui en em velet, nemet var al linen eëun a ra ann disparti etre ar *Frans* hag ar *Suisse*, oc'h astenn ann eil ann dorn d'egile. Setu petra eo al LIBERTE hirio evid Radicalet ann oll broiou.

Renan, eun den difeiz gouscoude, a laca moulla er gazeten *Revue des Deux-Mondes*, eun neubeut pennadou scrid hanvet : va bugaleaich ha va iaouankis, e peleac'h e cavomp al linennouman :

« Savet oun bet en eun tamic scolaich-bihan gant beleien carantezus. a zescas din al latin er gis coz. (Guelloc'h a oa eget ar gis nevez.)

« Ar veleien-ze e oa dleet ar vrassa respect dezho ; rag ma claskent dreist peb tra ober tud honest ganeomp. Ho c'henteliou, a zeue d'eus ho c'halonou vertuzus, a oa hervez ar greden a zeskent deomp. Ar pez a lavarer a zroug d'eus buhez ar veleien a so gaou d'oc'h ar pez am eus alet guelet va unan. Trizec bloas eus ma buhez am eus tremenet etre ho daouarn, na biscoas n'am beus guelet exempl fall ebet.

N'am beus guelet en ho zouez nemet beleien mad.

Setu aze comsou scrivet gant unan eus enebourien hor beleien hag hor Relijion a dâl ho fouez aour, d'ar mare-man pa tamaller e gaou kement a draou fall d'ann dud a Ilis.

BEVA AR REPUBLIC ! ! !

LIBERTE. — EGALITE. — FRATERNITE !

Setu aman pegement a Relijiuset so bet tennet eus ho zies e 1880.

2,464, Jesuist, 32 Barnabit, 4 Camaldules, 406 Cabusin, 176 a urs Carmes, 239 a urs Sant Beneat, 80 Basilian, 18 Bernardin, 26 Chaloni sant Iann Latran, 75 Cistersian, 91 Tad Sant-Bertain, 28 Tad Sant-Salver, 12 Tad Breuriez Sant-Thomas, 44 Tad bugale Mari, 153 Eudist, 168 Frer sant Iann Doue, 30 Tad refuj Sant Josef, 45 Frer sant Per en Ereou, 54 Tad hospitaliou ar Missionou, 53 Tad Missioner, 240 Oblat, 68 Tad ann Assomption, 170 Tad breuriez Mari, 20 Tad sant Irénée, 20 Tad Marist, 19 Tad Intron-Varia Sion, 3 Belec urs ar Bisaij santel a Jesus, 51 Belec ar Gonseption didaich, 25 Relijius sant Edme, 1,450 Trappist, 8 Belec sant Franses-a-Sales, 126 Redemptorist, 294 Dominican, 409 Franciscan, 4 eus ann Tadou Minimet, 31 Passionnist, 10 Camelian, 9 Tad eus ann Doctrin gristen, 14 Tad Somasc, 11 eus urs ann Dreindet.

Ann darn vrassa eus ar Relijiuset-ze a oa citoïanet eus ar Frans, electourien, ha goest da veza hanvet neus tors evid petra ; paëa a reant ar c'hargou, couls ha marteze muioc'h eget ar re all. Oll e oant madoberourien ha mignonet ann dud paour. Cals ho devoa heulief hor zoudardet var ann dachen a vrezel, hag ho c'houraich en devoa talvezet da lod anezho ar groas a enor. Enori ar Frans a reant dre ho vertuziou hag ho gouiziegez, neus fors, e hano al liberte, int bet chasseet gant ar Radicalet, dre gassoni ous ar Relijion.

Frer ar scoliou cristen a vez roët dezhan gant lod eus ann dud fall ann hano a *zivouiziec*, a sav

da 4 heur hanter eus ar mintin hanv-c'hoanv. Cals a so etoues ar re a blij guelloc'h mistri scol tud ar bed eget ar Freret, ha ne vent ket goest da c'houd pegen tenn eo sevel d'ar mareou-ze, pa verc ar pouezer-domder 10, 15 hag 20 degre izelloc'h eget ar scorn. A veac'h savet, ar Frer a ia var benn he zaoulin da lavaret he beden beteg 6 heur hanter. Goude ar beden hir ha calonec-ze, e sav gant muioc'h a gouraich d'ober he zever poanius, ha da genta betec 7 heur hanter, e chomm da studia evid ober guelloc'h he glass, ha deski ive eun dra benag evithan he unan. Neuze e kemer he hent da vont d'ann ti-scol. Ar Frer superior a ia bete dor ann ti da gimiadi dious ar Freret all, o lavaret dezho bemdez abars dispartia : *Bevet Jesus en hor c'halonou.*

Ar scol a bad d'oc'h adalec 8 heur beteg unec heur. Ho mern ne ve ket goal zru, hag etoc ar bloas, neus kemm ebet etre ann eil devez hag egile. Ar scol a zigor adarre d'oc'h adalec eun heur beteg pemp heur, neuze ar Frer en em ro d'ar studi beteg 7 heur. Da nav heur eus ann noz ec'h achu he zevez, goude ar scol-noz evid ar re vras. Neuze e teu ar pedennou hag ar c'housket, ma hello antronos cundui ar memes buhez adarre. Piou a alfe beza souezet goudeze ho deffe ho c'helennadureziou eun issu ken mad.

Ar brezel ous Doue.

I

AR BREZEL DISCLÆRIET.

Dixit inimicus : persequar et comprehendam, dividam spolia. implebitur anima mea.
Me a lammo varnhe ; m'ho flastro dindanon,
E rannin ho mado.
Eme ann enebour ; ha me roi d'am c'halon,
Kement a c'hoantao.
(Exod. XV, 9.)

I.

Deut, Bretoned, deut da glevet
Eur verz a so nevez-savet ;
Eur verz so savet a nevez
Varbenn ar brezel ous Doue.

Ar brezel græt en hon amzer
Gant eun tamm alvocad dister
Eneb da Zoue ann Envo
Ha d'ar re a bed he hano.

II

Gambetta ar Franmason bras,
A eure mervel evel chass
Er fanc Conlie ar Vretonet,
Ar Brussianet na laran ket.

Gambetta 'nn alvocad divez
Oe guelet gant eur giz nevez
O ren a bell ar brezelio
Sigarren c'houec en he c'heno.

Ann hini dennas goal-gastis
Var Frans, merc'h hena ann Ilis,
Pa ziframmas diouthi diou darn,
Bismarck ann den goad hag houarn.

Gambetta ar potr divergont
Neus ket credet renta he gont,
Goude furchan e ialc'h ar vro,
Gant ar falla lamponnet so.

Gambetta so evel Bismarck
Na gar na belec, na manac'h
— Ar venec'h hag ar veleien,
Re-ze so ann enebourien

Ann enebourien ar goassa,
Soudardet Jesus, da genta,
Hag he oll vipien goudeze,
Pa vo ar pred, me rei outhe.

II

AR GROGADEN GENTA.

Quia filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione suâ sunt.
Bugale ar bed-man, voar tenna ho spillen
Guelloc'h evid ne ra mipien ar sclærijen.
(Luc, XVI, 8)

Nep a oa penn hor bro neuze,
A so pell-vrudet he gleze ;
'Nn aotro Marechal Map-Mahon
Eun den a feis hag a galon.

A veac'h ar brezel Pruss echu,
Pa oe græt trous gant ar re ru,
Pa savas, mipien disleal,
Potret ar Gommun ous Bro-C'hall,

Pa oa tân, goad ha dispac'h criz
O ren a bep tu e Pariz,
Gant tud dizoue oant lakeat ;
Ar gristenien na rajent ket.

Gambetta ne dalvee nemeur
He deot neuze var he vreudeur,
Map-Mahon-se a lammas tre
Paris dioc'h skilfo ann dud gonez.

Ar potr *penn-follet* a lare,
D'ann aotro Map-Mahon eun de :
Pe senti dime a refet,
Pe lezel ho carg a so red.

Ne ket ann duc a Vajenta
A blegfe rag eur Gambetta !
Map-Mahon pa neus ket sentet
Lezel he garg en deus renket.

Eur born, a leveret gueichall
So penn kenta e bro tud dall,
Hag ar Juzevien a gavas ;
Guell evid Jesus, Barabbas.

Ar marc'hec dispont ha divlamm
Zo 'n em dennet dious he renc splamm ;
Dious he renc meur eo diskennet
Paouroc'h evid ne oa pignet.

III

— Aotro Gambetta æt ous krec'h,
Pa eo guir eo c'hui a so treac'h.
— Beza Roue 'r vro pa n'hallan,
He fresidant na deurvean.

Mear ar palœs oun, emezhan,
Ra vo 'nn aotro Grevi breman
Penn ar vro goude Map-Mahon,
Ganthan n'am bo ket kement aon.

Me chans e crapo enn he leac'h,
Primoc'h vit n'aje var he lerc'h,
'Beg tour *Malakof* ; pe d'he heul
E *Majenta* var he varc'h feul.

Ne ket hen rai da viken
Eur c'hloar ganvus did *Reischoffen !*

He gleze ne ket goal vrudet,
He lost-billard ne laran ket.

Mæs he deod a dâl eur c'hleze,
Rag hen so alvocad ive
Hag hen a zalc'ho he ialc'h cloz.
Guel evid ar brezelier coz.

Ne vo ket ker sod da zont paour
Pa hell serri arc'hant hag aour.
Da lacaat guerz var he dies
Pa hello prena re neves.

C'hoas eo daou dra hen lac dreist oll
Treac'h da drec'her *Sebastopol !*
Ne bleg ket da lezen Jesus
Ha d'am hini e vo sentus.

(Eur pennad all eur veich all) XX.

Goradeu ier heb iar.

AR VOUEST-MAMM.

Goude beza lennet ar pez am eus merket deoc'h ar veich diveza d'eus clocherez Voitellier cals tud a lavaro m'ervad ar pez hon deus clevet alies hon unan, eme ann hini a scriv kement-man. Ni voar avoalc'h ec'h heller gori viou gant ar glocherez, kelliæs gueich eo bet græt ne heller mui hen disnac'h : cahout labousedigou ne ket diæs ; ho sevel ! Eno 'ma ann dalc'h.

Kement-se a helle beza guir gueichal, mæs hirio ne dâl ket, rag ma eo guelleat cals ar benvec a zalc'h leac'h ar vam. Ne deo mui, red eo hen anzavout, eur bemvec hebken, eur guir iar eo, iar heb na mouez na buhez, mæs a so tomm he askel ha ker soursius evel eur vam-iar. Ha ne ket hebken e sonj deomp e heller en em zervicha anezhi pa ne ve iar ebet, mæs ann aliæssa e ve guelloc'h ganeomp ar vam-ze eget mam-iar all ebet.

Evid hen anaout ervad, guelomp da genta caliteou ha ziou fall ar vam-iar.

Hen anzavout a renker, neubeut a ier a so, memes etoues ar c'hlocherezet guella a ve goest da gass mad al labouzet bihan. Pa ve etoues eur vanden ier pedir pe pemp mam vad, ar verourez a zioual anezho d'eus he guella, he deus eur soursi bras anezho hag a glasc ho miret ann hirra ma 'ze possub. Mæs pegen neubeut a ier a so mad assambles da domma ho re vihan heb beza redèrezet ha re c'hlout. Ann aliessa re eo e caront al labousedigou rag ann disterra ma vent spontet emaint o vale varnezho hag oc'h ho stlapa du-man du hont evid ho difenn dious ann hini a ioa o tont da gass boued dezho. Aketus int da duria ann douar da glasc boued dezho, mæs hen ober a reont ken brutal ma ve tanfoueltret pell dioutho gant eun taul paô al labousedigou a zeue d'ho c'havout goude beza bet galvet gantho.

Heb sellet ha beza ez eo ann oll neizat ker crenv ha ker iac'h, ar iar kerkent m'he deus allet paca he liberte a ia atau var araug evel o clasc paca eun dra benag a vad hag e lez var he lerc'h da vervel e creis ann hent en despet d'he glemmou ann hini eus he labousedigou n'en deus ket allet mont de heul, taget ma eo bet gant ar ienijen ha gouscoude m'en dije allet en em repui dindan he vam e vije chomet beô. Ped gueich n'hon deus ni ket guelet ar iar o cuitaat he zi da c'houlou-deiz evit mont gant he labouset etoues ar ieot goloet a c'hliz. Pa teu en dro, al labouset a so couezet oll ho dionaskel ha ne ouzont nemet clemm ha goude beza bet eun neubeut devejou o redec evelse re vintin e rencont mervel.

Guir eo ec'h heller miret ous kement-man pa dauler eun neubeut evez, mæs penaus miret ne savje goarizi etre diou iar glocheres oc'h en em gavout an eil var hent heben ? O clasc difenn peb hini he neizat ec'h en em daulont ann eil var heben o chouhal egis ma ver d'eus ho c'higna. Ar re vihan, spontet oll, en em gemesc ha ma zigoues gantho clasc mont re dost d'ho mam ec'h hellont beza lazet didruez.

Ha red e ve conta aman kement a so bet græt evit miret ous ar ier da vont re bell da redec gant ho re vihan ? Re a labour e ve oc'h hen ober.

Neubeut a ier ive a so travoalc'h gantho dribi greun, evid lezel gant ho re vihan eur boued bara ha viou distrempet evitho gant kement a soursi. Erfin alies hag alies bras e c'hoarvez e teu ar vam-iar da zilezel ar re vihan re abred evid commans dovi adarre.

Gant ar vam all a gomsan anezhi deoc'h aman n'hon deus mui hini ebet eus ann diæsamanchouze hag e cavomp er c'hontrol ar memes caliteou ha guelloc'h soken eget gant eur vam-iar.

Ar vam-ze a so eur vouest carre. Ar strad anezhi so græt gat pleinch. Var ar re-man e ve taulet eun neubeut treaz ha plous draillet hag eo æs tre da nettaat. Ar c'haiss endro d'ar solier-ze so toullet e tri plass : unan euz ann toullou-ze so goloet gant eur roued neud orjal da lezel ann ear da dremenn. Dre ann daou doul all eo ma hell al labousset mont ha dont. Ar pez necessera eo ann hini a ra golo ar c'haiss. Eur voest zinc eo a zisken er vouest coat. Var c'horre ha var ann troiou eo goloet gant bren esken evid miret ne iafe ar vroez da goll, ha dindan eo goloet gant eun tam voulous dous hag eun tammic hir ar bleo varnezhan. Al labousset en eur dremenn dre ann toullou bihan a deu d'en em repui dindan ar voulous-ze a so tomm bras pa 'ma dindan ar vouest zinc leuniet gant dour berô. Ar vouest zinc a ve savet pe izelleat d'oc'h ment al labouset. Kense ouspen ma cav ar re vihan tomder er vouest-ze ec'h hellont c'hoas dressa ho fleun egis ma reont dindan askel ar iar.

Pegement ive e caront ho mam ! Evid her guelet clasket goloi ar vouestad zinc d'eus ann dour bero so ennhi, ha ker buhan ec'h en em lakint da bibia ken ac'han m'ho pezo adarre leuniet

ar vouest gant dour zomm. Hag ar vam-ze ne ket glout ; jamæs ne zrebo ar boued distrempet evid ar re vihan, ne sponto ket o velet eur re benag o tont tost dezhi, ne stlapo ket gant tauliou paô ar re vihan pell diouthi. Unan benag eus ar re vihan en deus neubeutoc'h ners eget ar re all pe autramant scuissoc'h eo evitho ; hen a chomo e peoc'h da doma epad ma vezo ar re all oc'h ebata.

Al labousedigou a sonjo da eur re benag ho deus ezomm cahout eur iar evid ho gervel hag ho c'hass ganthi d'ar parkeier da glasc ann oll traouigou-ze a so red dezho da gahout evit ober ho c'hresc. Fazia a rit ha fazia cals soken. Lakit ar voest-man e creis eur prat hag e veloc'h al labousedigou oc'h en em skigna dre ar prad dre ma velint eur gellienen, eur prenv benag da baca, hogen d'an disterra trous, d'ann disterra taul avel ec'h ouzont parfet dont d'en em repui er vouest-vam. Ne ket red cahout eur iar evid ho gervel, ann tamic skiant ho deus a ra dezho distrei ha dont buhan d'al leac'h ma vezo tomm dezho ha ma vezint en assurentez.

Talvoudus bras eo ive allout entent assambles ous eur vanden vad a laboussedigou heb beza nec'het gant enn doussen ier ho deus peb unan he fenn hag aliæs goal ziæs da renka. Talvoudus eo ive, rag neus ket ezomm pourvei daou sort boued hervez oad al labouset, rag p'emaint oll deus ar memes oad ec'h heller ober gant eur sort hebken. Evit sevel 300 labous bihan nemet ken, ar verourez a so nec'het, gant he c'hlocherezet epad ar bloas; gant clocherez Voiteillier hag ar vouest-mam neus ket ezomm ken nemet teir sizun goude ma ve torret ar viou. Evid achui, ar vouest-man græt gant ann Autrou Voitellier a so cals guelloc'h eget ar vam-iar : m'en deus plijet d'al lennerien ar pez am eus lakeat aman e brezonnec evitho var ar glocherez hag ar vouest-mamm Voitellier, ma clevont e ve en eun tu benag en ho c'hichen unan benag, d'eus ar sort-ze, ne hellan ober ken nemet ho alia da vont da velet penaus e heller digass labouset gantho heb iar ebet hag e vezo talvoudus bras evitho. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

III

Ann intanvez Hélie, Hélie ann tad, Hélie ar mab, Hélie ann niz, Hélie bara-seac'h, ha peu sort sonj a deuas em fenn da zevez va fasc-kenta.

Aliæs hoc'h eus guelet m'ervad, ann dud fidel, ar gristenien eus ann dibab, ober sin ar groas, pe da vihana stoui ho fenn, kelliæs gueich ma lavarent pe ma glevent ann hano santel a Jezuz ! Ma ! mez am beus oc'h hen anzavout, mæs mama Kemper a rea eur c'hement all tost da vad, kellies gueich ma lavare pe ma gleve ar goms-ze : AR C'HONVERS.

Eur galoun vad he devoa evid guir, hag e oa prest atau da rei, mæs lavaret e vije bet e oa en despet dezhi. Ken douget a ioa da gorbina, ma vije æt buhan avoalc'h da zaoulina dirag ar merrien, o velet peger bras berniou a hellent da zastum greun ha greun. Er bed-man ne oa ken nemet ar Vern-vihan a helle ober goab oc'h ar c'honvers dirazhi, ha c'hoas ne helle hen ober, nemet abalamour ma tlie ober eun taul convers caër d'ann deis ma tlie eureuji ar brinses.

Ar Vern-vihan a ioa breman eur potr iaouanc a daill, unan eus ar re vrava am beus guelet biscoas. Mama na felle ket dezhi en dije discuezet beza re vignon d'am breudeur all na d'am c'hoarezet, rag ma oa. emezhi, cals re huel evitho ; mæs evidoun ne oa mui ar memes tra ; rei a rea conje dezhan da ziscuez din eun tam benag a garantez, rag ma tlien eun devez cahout cals danvez evel Corentin ha pempet mab.

Gouscoude, derc'hent ma renken cuitaat ti va zad da vont da zeski ar c'honvers, hi a lavaras dezhan :

— Breman e vouifoc'h, autrou de Guern la Balue, hanter-markis heb guennec, ne dalvesfe netra ho mignognaij d'am mab Corentin ; er c'hontrol, noazout dezhan ann hini a rafec'h. Ma teufe ann intanvez Hélie d'ho cuelet o vont di egis eur faraud hag eun dibreder ma'z hoc'h, e pegte ar gounnar ennhi. Rag-se eta, mar d'e ho madelez, ne dremenfoc'h morse mui dre ar ru-ze, na ne iafoc'h da ziscuez ho fri en dro d'ar stal-ze eleac'h ma ia va mabic da ziski ar mod da c'hounit millionou.

— Ma carfec'h, mama Kemper, a respontas ar Vern-vihan, ne venn mui dibreder, hag ez afen da vartolot p'am eus c'hoant.

— Ia da ! emezhi, ma t'eus c'hoant da lacaat ac'hanoun da goll va fenn, digaloun ma'z out ! Te a sonj did eo e bours eur c'hoz votez goz ne deo mui mad nemet d'ober pesketerez moruet, ec'h helli cahout ann dimezel binvidic a roio did peadra da baëa dime da vizou magerez ! N'eus ket bet savet eur moger er mor e kichen Dol, hag ez eus breman parkeier mad eleac'h ma oa gueichal dour ! — Ma ! pa ho pezo eureujet ar brinses, autrou Guern de la Balue, c'hui a rai ive eur voger er mor, hag ho pezo douarou mad deoc'h ho unan, 16 leo dro. Neuze ec'h helloc'h rei din eur verouri vad, ac'hanta, marteze diou ma vec'h en humor vad, rag ar pez oll am beuz græt evidout, markis mec'hiec, n'eo nemet dre interest. Eur vi am beus roët did evid cahout eun ejen. —

Ar Vern-vihan pa gleve anezhi o tiræsouni evelse, ne vouie nemet lenva ha c'hoarzin assambles, rag ma vouie ne gomse en daill-ze, nemet dre garantez evithan.

Me, ann diot oa ac'hanoun, em boa eun tamic douet ne glaske mama guelet ar Vern-vihan eureuji gant ar brinses, nemet evid beza dic'haouet d'eus ar pez he devoa græt evithan. Iann Piteux a ioa sur n'he devoa morse mama bet ken sonj, nemet ne grede ket e cavje ar Vern-vihan eur brinses e neb leac'h, hag e lavare e vije coustet re ger sevel eur voger er mor var ar sabl, eleac'h ma ioa 150 troatad zoun dour.

Antronos, mama a viscas deomp hor guella dillad. Ar Vern-vihan ne oé ket roet conje dezhan da zont ganeomp, mæs abars ma'z ajomp cuit, e lavaras din goustadic e toul va scouarn :

— Te voar ; ma vez cannet, te gasso kelou din.

Ma breur Guenole, eun ælic, a ioa dija anat varnhan e iafe da velec, a lavaras din kemer pasiantet, ha tata Kemper na zebras nemet ann hanter eus he souben, abalamour ma oa losket.

Ne oan ket re c'hlac'haret, rag ma renken cuitaat ann dimezellet Luminais hag ho *martinet*. Ma brassa nec'hamant a ioa, rag ne aljen mui guelet va c'housines Fanchette. Nag ar chentila plac'hic ! gant lavaret din : *ne ri ket*, he dije lakeat ac'hanoun da lemel dreist mogeriou kær. Na me oa mignoun dezhi ! Choaset he devoa ac'hanoun evid he fried pa vijemp deut en oad ; mæs me vouie avoalc'h ne vije ket bet æs renca ann affer-ze, rag mama a levere atau dezhi :

— Ma merc'hic, groeg Corentin a renco cahout pleun var he zoc. Kense, arabad eo did lacaat da sonj ennhan.

Fanchette o clévout va mam, ne re ken nemet c'hoarzin. —

Ann ti a gonvers intanvez Hélie, Helie tad ha mab hag Hélie niz, en em gave er penn all d'ar gear, en eur vinojen a gasse d'eus ru Dinan da ru ar mogeriou-bihan. Eno e vije guerzet a gant luriou evel a vennegadou, ha setu perag e teue cals muioc'h tud da brena d'eus ar bern bras. Ral eo ann hini a gar mont da brena d'ar staliou-bihan. Ann oll,paour ha pinvidic,a vour mont d'ar staliou bras, couls evel ma'z a atau ann dour d'ar steir.

Me am eus guelet tud o tont d'eus Sant-Servan da di ann intanvez Hélie da brena eur guennegadic pebr, dre ma velent eno eur pez mell bern pebr malet, oc'h aveli eno toc ann deis, ha lacaat da siferni kement hini teue en ti.

Pa errujomp e tâl ann or, mama a lavaras deomp :

— Alo ! chommit soun ho taou.

Hi en em zressas he unan, hag a hejas he zavancher abars diskenn er stal. Goudeze e lavaras deomp :

— C'houeset mad gant ho fri.

Evid guir, e oa red mad cahout fri abars antreal eno, rag ne veleur banne. Me a ginnigas mouga o clevout c'houez ar soâ, ann heol, al louzeier, ann traou sâl hag ar regalis a flerie eno. Iann Piteux, er c'hontrol, a zigorre he zifron gant kement a blijadur da c'houeza, ma oa eun dudi he velet.

Den ebet na reas van d'eus hor guelet oc'h antreal. Ar mogeriou ho unan en ti-ze a anaie ar re ho devoa eun tam benag a vounis en ho chacotou.

Evel ma oa golo hor re-ni, hon devoe amzer avoalc'h evit sellet mad ous ar vistri.

Ann intanvez Hélie a ioa ar rouanez ; tremm eur c'houlin en humor fall a ioa varnhi, gris, gant daoulagat ru, hag eur tri ! na pebes fri ! Ar fri ze, kignet dre blassou, a zouge eur re lunedou houarn, stardet mad var ar bec anezhan. Hélie, tad ha mab, henvel ann eil eus egile, divisker broc'h, corfou crommet ha c'houezet, beb a vennaen etre ho daoulagat ejen, ne oa ken kemm etrezho nemet ho zavancher. Hini ann tad a oa guer, hini ar mab a oa glas. Gouscoude, eur c'hemmic all a ioa c'hoas etrezho ; pa ne oa tra mui da ober, pa oa conje da ziscuiza, ann tad a lakea he zaou veud da drei ann eil var egile, hag ar mab a lakea he viziet da drascal. D'ann tad e vije lavaret patron François, d'ar mab, e vije græt Fifi Jacquet.

Hélie ann niz, braoc'h, guelloc'h græt, hag eun den a zoare, a ginnige aveichou d'ann intronezet eur brisen butun Jersey, en eun dabatieren *coco* a ioa patrom eur ranic. Henez a zouge pennou mancheier coton glaz da zioual he habit mezer, hag a zouge atau eur pleun a dreon peb scouarn. Henez a ioa ann *autrou* Amédée.

Mama, goude ma oamp bet eur pennad mad o sellet, a c'houlennas diganeomp :

— Ac'hanta, potret, petra livirit ?

Iann na helle ket sellet travoalc'h, me am boa c'hoant lenva.

Ha gouscoude, ar guel eus ar re-ze oll o vont ebars ann ti lous-ze, a lavare din eo egis-se e ve dastumet danvez, hag e santen eun dra benag em c'haloun. A dra sur, ann danvez-ze ne servichfe jamœs d'ann intanvez Hélie ; red e vije bet merzeria Hélie, tad ha mab, abars ober dezho dispign eur pez scoët. Hélie ann niz he unan, ann hini a gare gouscoude ar guella ann dispign, na grede mont, *nemet dre guz*, da gemer eun tass a gafe en eun hostaliri, eleac'h ma verzer souben rous fall e leac'h cafe.

Mæs n'eus fors.

Aa re-ze ne arboelent ket evid dispign ; bernia a reant evid bernia.

Mama Kemper en ti-ze a golle eus he ment ; a veac'h ma vije clevet he mouez, hag hi a zalc'he he daouarn e croas egis en eun ilis. Cass a reas ac'hanomp hon daou da gahout ann intanvez en eur vousc'hoarzin, hag e lavaras cass dezhi ugent lur goulou 8, ar pez a reas ma oemp digemeret guelloc'h.

Mare al lein a ioa. Ann intanvez a rannas eur sardinen sal etrezomp hon daou var beb a dam bara calet. Ar servicherien all ha memes Helie, tad, mab ha niz, n'ho devoe ken. Neuze, mama abars mont cuit, a lavaras deomp :

— Emaoc'h en ti breman ! Po ken nemet sellet mad evid deski. Alo ! beac'h d'ar roenv.

Hirio ann deis, ne ia ket marteze ann traou mui en daill-ze, mæs em amzer-me, gueichal, du ze, avarisdet ann Heliet a ioa brudet ha meulet kenan. Keris oll a lavare : « Ann Heliet-ze a vev gant netra », couls ha ma vije bet meulet ho c'hourach hag ho c'harantez.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Fouriou Departamant ar Finistère

EVID MIZ C'HUEVRER.

Ar stereden (*) a verk ar Fouriou appellet.

1 Locornan, ar Relek, 2 Bannalec, Daoulas, Lannilis. 3 Pont-n'Abad, Castellin, Coray, Craon, Huelgoat. 4 Pouldavid, Dre-Nevez. 5 Locornan, Plouescat. 7 Briec, Brest, Brasparts, Penzes. 8 Rosporden, Irvillac, Lanhouarne. 9 Landivisiau. 10 Guipavas. 12 Montroulez. 14 Conk, Ploneour-Lanvern, Guiclan, Lampaul. 15 Scaër. 17 Pont-Croas, Plougerne, Plouigneau, Sizun. 19 Kemper. 21 Douarnenez, Poullaouen. 22 Lambezellec, Dineault,Castel-Paol.24 Scrignac, Berven, Cloastr. 25 Coray, Pleiben. 28 Lesneven, Pleiber-Krist.

KÉLEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Le Bleis, belec iaouanc, so hanvet cure e Penmarc'h.

Ann autrou Simon, cure e Sant-Thos, so hanvet cure e Sant-Salver e Brest.

Ann autrou Le Roux, belec iaouanc, so hanvet cure e Sant-Thos.

Ann autrou Le Michel. person Plouezoc'h, so hanvet person e Dineault.

Ann autrou Duclos, aumonier ar Freret e Landerne, so hanvet person e Plouezoc'h.

Madou ann douar.

Ar pemzec devez kenta a viz Kenver a so bet d'eus ar guella evid ann Eost a so en douar. A beb tu al labourerien douar a scriv ne heller ket cahout guelloc'h amzer. Cass a rer breman ann teil var ann douarou. Ar c'holza ez euz ive kelou mad anezhan, ha ne ket hebken en hor bro-ni, mæs ive e Bro-Saoz hag en Europe a-bez en em veuler d'eus ar mod ma ia ann traou hag en em ziscuezer leun a fizians evid ann amzer da zont.

Er sizun man neus ket bet casset cals greun var ar marc'hajou, marteze neus ket cals etoues ann dud. Ar pez so sur ar re ho deus a c'houlenn cresc c'hoas.

Kemper. — *22 a viz Kenver. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 23 lur 10 g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 16 lur 10 g. — Kerc'h, 17 lur »» g. — Ed-du, 19 lur »» g. — Avalou-douar, 8 lur 5.

MARKIS PONTCALEC.

Ar Valtouterien.

(Kendalc'h).

Evel ma vele avoalc'h n'e oa ket evit lakat Piarik da ziforfila eus ar c'housk morc'heduz-se, Nona a rea ar van d'hen dizonjal, gant aon da vilima goassoc'h ar gouli euz he galon.

Hag ouspenn, d'ar mare-ze he deveriou a verc'h a dlie beza great kentoc'h eget he deveriou a bried : Piarik e vije bet moïen d'he gavout divezatoc'h, elec'h he zad paour, Doue hebken a vouie pegeit amzer en devoa c'hoas da veva. Ezom bras he devoa eta da grenvaat he ene kez a oa dija o stourm a eneb ann ærouant hag ar spont euz ar maro, var bouez beza dic'halvet dirag barnedigez stris ha just ann Autrou Doue.

Nona eta n'e devoa ken soursi, ken aket nemet euz he zad ! D'ann deis araug, he devoa clasket distana rangalon he fried, mes heman her gourdrouzas gant counnar.

Nona a vele mad eta penauz ar guella he devoa d'ober e oa mirout da ziforfilla ar barr-counnar moredet abaoue ann deis arang : Hi a gare hag a anaveze ken mad Piarik. Paour kez Piarik ! chomm a rea ato beulset, collet he benn vad ganthan, heb ober esman netra, pa deuas unan enz ar valtouterien da lacat ar vioc'h da folla, da vlenjal, en eur denna var he nask. Al loën kez a ieas var he c'his beteg lacat he c'harnou a dre var dreid Piarik; kement-se hen dihunas ; ouz he velet ho pije lavaret e oa o tiforfilla euz eur c'housk-maro. Eun hijadenn a reaz d'he benn, goude e reas eun trous d'he vleo hirr, a stardas he c'houris en dro dezhan, e claskas harp mad d'he dreid, hag e strinkas en dro dezhan eur zell skeurd, leun a dan, evel sell eur bleiz : En eul lamm e scoulmas he viziad hir ha treud en dro da c'houzoug ar maltouter a jenche var nask ar vioc'h, hag her stardas beteg mouga.

Constant a zigoras daoulagad-polos ; he deod a deue er meaz euz he c'hinou, ronkell ar maro oa ganthan, eur finvadenn pe ziou a reas d'he ziouvrec'h, mes prest he dreid a zavas euz ann douar, hag en em gavas evel-se savet en ear dre ar c'houzoug, hag anter grouget etre daou zorn-Piarik.

Jermes a velas ar c'henta pebes riskl a oa evit he gamarad ; lammet a reas gant Piarik a vriad, hag e c'hoarias euz he oll galloud d'ober d'ezhan discrogi ; mes Piarik, foll gant ann disesper, hag heb gallond gouzout petra 'rea, na ziscrogas ket ; eur iouadenn skiltrus a lezaz en eur ziscordal goude da c'hoarzin : ar guel euz figur du-pod ar maltouter anter grouget eo hen lakea da c'hoarzin ; euzuz iskiz her c'have.

Jermes o velet ne oa ket evid dont a benn da denna Constant a dre daouarn Piarik, a c'halvas d'he zicour Jonsac ha Gobin ; kerkent ar pevar maltouter a zaillas var ar paourkez merour. Evit caout he zaou-zorn libr d'en em zifenn,Piarik a dolas he valtouter anter-grouget ken stard euz al leur-zi, ma jomas eno evel eur zac'had stoup heb ober eur finvaden. Piarik a oa bet en he iaouankis unan euz ar gourrinerien-vrassa a vije cavet e Breiz. Biscoas n'en devoa cavet he bar var dachenn ar gourinadek. En em zressa a reas 'ta 'vit ann emgann. Nona,ouz he velet,a skrijas : gouzout mad a rea pegement a risk a oa evithan. Ar reuzeudik kez a oa o vont da vancout da zuja d'al Lezen, goassoc'h c'hoas, da ganna ar re a oa carget da lacat suja d'al lezen. N'eo ket hebken her c'hass kuit a Gervanalek e vije great breman, mes her c'hondaoni d'ar galiou. Kent-se na varc'hatas ket ; kuitaad a reas guele he zad o vervel ; en em deuler a ra etre divrec'h he fried, en eur scoulma he divrec'h en dro d'he c'houzoug evit miret outhan da 'n em gann ha da veza cannet.

Mes petra helle Nona a eneb ar pemp maltouter deut da veza evel pemp bleis counnaret ; eleac'h ho c'halmi ne reaz nemet creski ho arraich : teuler eol en tan elec'h he vouga. Constant a oa diforfilet ; ne oa ket bet crouget mad : sevel a reaz var he vigernou, hag en em strillas evel eur c'hi o tont euz ann dour : choual a rea euz he oll ners gant he vouez raoulet :

« — Stagit he dreid hag he zaouarn d'ezhan ! Eun « tam boued evit prison *Guéméné*, da c'hortos ma vo « plantet en toull e Kemper. Eun affer, eun tol caër en « euz great, ni zo pemp... c'hui a zervicho oll da des- « ton !... »

Jonsac a voascas ken stard var all-daouarn ar baourkez Nona, ma rancas discroga euz gouzoug he fried ; ke-

ment a boan he devoa ; coueza a reas var ar scanv, hag e chommas fatiket, harp he c'heïn ganthi ous ann dol.

— Va Doue ! va Doue ! eme ar c'hlanvour, me ho kemer da dest ; ann dud ma a zo tud re gris, n'euz calon ebet en ho c'hreis ! eo, kalonou moc'h gouez...

Mes ar valtouterien a fazie cals, mar zonje dezho e oa achu ann abadenn etrezho ha Piarik ; pell a oa e oa chommet evel moredet, pennbaouet gant he galonad, mes breman e saill evel eul leon blenset gant eun tol-bir ; eun anter en em gave nerzussoc'h, biken n'en divije pleget gant ar re a deue da lacat he oll diad tud var netra hag en dienez ar vrassa. Ar guel euz he amezeïen a oa o sellet dre doull ann nor, a lakea he gounnar da eonenni goassoc'h-voas.

— Sellit mad eus ar pez a c'hoarvezo, potred ann tiall, emezhan, en eur ziskuez he zaou-zorn sarret d'ar valtouterien ; ar chass-se ne reont aoun nemet d'ar boltronet... d'ar grenerien... Beteg hirio me'm eus paët beteg ann diner diveza ar guiriou a zave ar Roue divar va zraou, kement-se ne oa nemet re leal ! mes n'anvezan ket d'al laëroun arc'hant-ma, ar guir da fermi ar guiriou divar ar c'heariou evel m'ho deuz great, evit galloud goudeze discroc'henna ar bobl ; me ne baëin ket dezho ar pez a c'houlennont... Ni zo Breizaded, potred Paris n'ho deus guir ebet da sevel netra divar hor c'houst ; me voar mad ann dra-ze, evit din da veza nemet eun azenn. ... Ar Stadou hebken, ia Stadou Breiz eo ho deus guir da lacaat cargou varnomp ; mes ann autrounez a zo e penn ar Stadou a oar mad tre pegement a gargou a hell paëa bep bloas ann debrerien iod kerc'h evel deomp-ni. Mar en deus ezomm hor Roue mad eus hon divrec'h, ni en em ganno beteg ar maro evit hen difenn ; mar hen deuz ezomm eus arc'hant hon eost, ann oll hen roïo dezhan a galon vad ; evit ann traou all, Doue hon diouallo, ha lealdet autrounez ar Stadou.

— Bevet ar Roue ! a iouas al labourerien hag ar beorien bodennet en dro d'ann ti.

En em savomp a eneb potret ar guiriou, ar valtouterien daonet ! Mui a gargou var ann holenn, ar Vreizaded na dleont ket paëa divar ar boued a zebront ; mui a gargou var ar butun, guir hon deus d'en hada en hol liorzou ; ha ma teu ar valtouterien da glask sevel ho mouez, mui a arc'hant divar ar paper timbr.

—D'ann traon ar c'hargou divar ann holenn, a chouhas ugent mouez a bouez penn.

— Ar valtouterien gant ann diaoul !

— Potred ar guiriou da foar ann tri-mil.

— Goaderezet ar bobl d'ar groug !

Piarik broudet dre ar c'homzou-ze, a lammas var ann dol, a drapas ar gontel-vras e vije o troc'hi ar bara, hag en eur drei a zioc'h he benn hag en dro dezhan ann arm skrijus-se, e reas eul lam e creiz ar valtouterien.

Risklus tre oa ann abadenn. Ar valtouterien a oa pemp, evit lavaret guir, mes Piarik oa ganthan he gountel-vras, counnar en he galon, eur gounnar hag a ie beteg ann araj, hag er grêa dec gueich nerzussoc'h. Ar merour kercouls hag ar valtouterien, a vouie mad tre, penaus d'ar c'henta goascadenn ann nor vije digoret, hag ann oll voazet oa o sellet, vije lammet var ann dachenn evit difenn Piarik, ha potret ar guiriou ho devije bet eun dizro fall.

— Sicour ! sicour ! mervel a rencan... eme ann tadcoz var he dremenvan.

Nona deuet ennhi he unan, a redas beteg ennhan.

— Va zad ! va zad ! emezhi, pounner eo ar groaz da zougenn... eur goall galonad eo ann dra-ma... na zellit ket eus ann emgann-ma, na barit ho taoulagad nemet var ar groas... pedit gant ar vugale vihan evit silvidigez Piarik.

Piarik a vranle ato he gountel-dol ; goas a ze d'ann neb a gredo tostaat outhan, he benn a gouezo evel eur penn ed dindan fals eur meder.

Ne oant ket evit chomm evelse da zellet ous Piarik o c'hoari vas gant he gountel gouscoude, rag ar valtouterien n'ho deus ket amzer da goll, var ho meno. Jermes, ann dispontica anezho, a ieas adrenv he gamaraded, gemeras eul louenn, a reas eur scoulm-red, hag a dapas ebars divisker Piarik, evel ma taper eur c'houlin en eul las ; neuze e reas eur senchadenn var al louenn, hag e tiscaras Piarik d'ann douar a stog he gorf ha var he c'hinou.

Ar c'huec'h crouadur a ziscordas da grial. Silvanik a lammas da zevel he dad ; Nona a ginnige mouga gant ar glac'har, ann tad-coz a gouezas var he vele, scoët gant glizienn ar maro.

Ann dud a oa o sellet, ho devoa guelet amarra he zivisker da Biarik, clevet o devoa oll ar c'hri hag ann huanadou eus Nona hag eus ar vugale ; sellet a rejont ann eil eus egile ; eur scrijadenn a oa eat dre ho oll izili ; eur marc'hadour ejennet a zistroas eus ar vandenn :

— Ma ganeomp, potred ?

— E ma, e ma, beac'h dezho ! a respontas ar voazed. Oll en em doljont en ti evel eur scour avel.

Neuze oe guelet eun abadenn evel na c'helfe den lavaret, Spontussa emgann !.... Mignonet Piarik a lamme var ar valtouterien en eur lezel ho iouadennou skiltrus, hag en eur lakaat da c'huitella a zioc'h o fenn ho bizier dero caledet en tân. Griadennou a c'hlac'har hag a anken kemmesket gant iouadennou scrijus ar gounnar hag ann arraj, a oe clevet er gambr, e pelec'h gouscoude ann tadcoz paour a oa var he dremenvan. Prest oa ar goad da redek a boulladou, rag al labourerien douar-se, a glaske en em venji var ar valtouterien, ha, dija, ar ger a vrezel oa clevet o iudal e creis diouscouarn ar valtouterien :

« Mil mallos-rus glaou tan ! » hag ar pennou-bas endro pell-zo. D'ar poënt-se, eun den iaouank a deuas a c'hôl en ti, en em buntas etouez ar vandenn, ha gant eur vouez crenv hag huel, boazet da rei urzou :

— Hag oc'h en em laza emer en ti-ma ?

Eur pennad all eur veich all. X

LE CONSEILLER DE L'ÉPARGNE
Propriété de la
BANQUE GÉNÉRALE DES INTÉRÊTS FRANÇAIS
Sera adressé **gratuitement** *tous les Dimanches, et pendant une année, à titre d'essai, à toute personne qui justifiera de sa qualité d'Abonné à un* **Journal Conservateur.**
Adresser les demandes à M. le Directeur, 177, Boulevard St-Germain, Paris.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 5 a viz C'huevrer 1881.

D'al Lun, 24 a viz Kenver, a veac'h ma oa assamblet ann Deputeet, ma eo deut unan anezho, Guillot, Depute ann Isère, da ziscuez peger sod eo ha pegen diskiant. Clasket en deus chican ous Constans, abalamour ma oa bet lavaret d'ann Eskibien ha d'ann Arc'heskibien, el lizer so bet casset dezho evid goulenn pedennou, *Monseigneur* ha *Votre Grandeur*, eleac'h beza lavaret dezho *Monsieur*. Ne fell ket dezhan evelken, emezhan, e ve lavaret dezho sitoian. Constans a respont, penaus *Monsieur* ha *Monseigneur* a so memes tra ; hogen, evel ma eo ar giz hirio d'ann dud dereat da lavaret dezho *Monseigneur*, n'en deus ket sonjet ober droug o prezec evel ann dud dereat. Petra livirit Constans ? Ne fell ket din ho tamall evid eur veich m'hoc'h eus savarret mad ; mæs disonjet e oac'h d'ar mare-ze, penaus ar Gambetta pa ro conje d'ann autrou Freppel da brezec dirag ann Deputeet, ne lavar morse dezhan *Monseigneur*, mæs atau, Monsieur le Député Freppel. Ha ma teufe breman Gambetta da sonjal ne gavit ket anezhan dereat pa brezec evelse, hen a ve goest da tacha ouzhoc'h, ha neuze, siouas deoc'h ! ne ket me a garfe beza en ho plass.

Goudeze Gambetta a lenn eul lizer digant eur Bonapartist, Dugué de la Fauconnerie, a lavar ne vezo hiviziken guelloc'h servicher ebet d'ar Republic evithan, rag, emezhan, pa ziscuez ann oll e fell dezho suja d'ar Republic, dever peb unan a so beza Republican. Evelken, pa eo bet hanvet eta gant Bonapartistet, ne hell mui chomm ho Depute, nemet int a gassefe anezhan en dro d'ar Gambr evid difenn ar Republic. Setu perag e laca he zemission.

Neuze e peger gant al lezen sense var liberte ar gazetennou, ne deo, en dail, nemet ar voien da denna digant gazetennou ar Gonservatourien ann neubeut liberte ho deus c'hoas evid miret outho da veva mui hiviziken. Evid-se so bet græt eul lezen ez eus ennhi dec pennad ha tri ugent. Travoalc'h evid luia ker mad ann traou, evid teuler en traon ha distruja ar gazetennou a zisplijo d'ar mestr, ha re evid ma vezo morse peadra a liberte. Hirio ec'h evessaër ous ar pennadou kenta, mæs ker fall eo doareet, ne blij na d'ar re ann tu dehou, anat eo, pe guir en ho enep eo bet græt, nag ive da Radicalet ann tu cleiz, ne fell ket dezho e ve græt en dro-man eul lezen a enep al liberte, gant aoun ne alfe servicha da eur re benag da ober gaou outho ho unan evel ous ar Gonservatourien.

D'ar Meurs, 25 a viz Kenver, ann Deputeet ho deus kendalc'het gant al lezen var liberte ar gazetennou. Var unan eus pennadou al lezen, buren ar Gambr ha Gambetta, goude beza goulennet he santimant digant ar Gambr, ho deus lavaret ne vouient ket caër petra a felle dezhi hag a so bet renket dastum ar moueziou. Neuze so bet guelet e oa ouspen cant muioc'h a enep ar pennad-ze eget a du ganthan, ha c'hoas e leverent ne vouient ket sclær petra a felle d'ar Gambr da ober. Anat eo ne blije ket da C'hambetta e vije bet taulet ar pennad-ze a gostez, ha kement-se a zesc ouspen, petra so caus ne fell ket da C'hambetta e ve gour pe gals da vihana eus re ann tu dehou ebars e bureô ar Gambr. Ann oll pennadou kenta beteg ar 23 a oa votet, p'en deus goulennet Floquet e vije tennet eus al lezen adalec ar pennad 26 beteg ann 40vet, ha lakeat e plass, penaus ne ve ket græt goassoc'h na velloc'h d'ar re a rafe eun torfet benag dre ar gazetennou eget d'ar re all. Breman, emezhan, neus ket liberte, na gant ho lezen ne vo ket kenneubeut, red eo eta rei al liberte evid mad.

Meur a dra a ve da lavaret en affer-ze.

Ar pez so sur, eo ne blij ket santimant Floquet da Gazot, hag heman a c'houlenn ne ve ket taulet evez ous ar pez a lavar Floquet, mæs e ve votet al lezen egis ma eo bet digasset d'ar Gambr. Ma vijer æt da voti doc'htu, Cazot en dije collet ; mæs he vignonet a c'houlenn gortos ac'han d'ar Iaou abars voti, hag en devezo amzer Cazot, mab Danton, da denna c'hoas he spillen d'eus ar c'hoari. Guelet a vo.

Er Gambr d'ar guener, 27 a viz Kenver, emer atau a veac'h gant al lezen var liberte ar gazetennou. Cals traou so bet lavaret eus ann daou du

var ann affer-ze, mæs evelken neus bet greet kon nemet cass al lezen en dro d'ar gommission evid guelet penaus he dije allet hi ober ar pez a c'houlenne Floquet. Dommaich eo evelken evid ar re ru goude beza implijet keit all amzer o clasc kempenn eul lezen evid miret ne alfe den ebet discuez e mod ebet ar pez a felle d'ar Gouarnamant da ober, evid ne allje den lavaret d'ann dud: diouallet, emer e clasc ho touelli ha setu da ober petra emer e clasc hoc'h alia, evid cahout ann oll gazetennou dindan ann dorn, ha beza collet he boan! Peadra ve d'ar Republicanet-ze coll ho fenn ma ne ve ket c'hoarvezet kement-se gantho pell bras a so. Dissadorn ni velo penaus he devezo ar gommission penseliet ann tamic lezen-ze a so sense var liberte ar gazetennou ha ne deo græt e guirionez nemet evid ho chadenna.

Er memes devez er Senat ez eus bet evesseat ous al lezen a lavar sicour eun tamic ar re ho deus kendalc'het hag a gendalc'h atau o sevel listri convers evid ar vro. Red mad eo ho c'houraichi eun tam benag, rag, a bell so, e labouront var goll ha gouscoude panefe ar re-ze abars nemeur ne vezo cavet mui martolodet convers er vro ha pa vezo savet tud evid al listri-brezel ne vouezfint ket ho micher, Ar re ho deus græt al lezen hon deus breman, ho deus clasket sicour guelloc'h listri-convers ar broiou all eget hor reni, mæs ne ket evelse e renker ober hag ar broiou all n'int ket ker sod ha ni. Erfin evel ma eo Tirard evid al lezen-ze, abars dispartia, ann oll Senatourien a vot anezhi var bouez pemp.

Dissadorn 29, eo deut adarre dirag ann Deputeet al lezen var ar gazetennou, mæs n'eus ket bet græt cals labour, neus votet ken nemet ar pennad 24^{et}, a lavar penaus ar re ho devezo er gazetennou aliet ar re all d'ober eun torfet pe eur c'hrim benag, a vezo punisset couls hag ar re ho deffe sentet outho, ha græt ar c'hrim pe ann torfet-ze.

Goudeze e voter al lezen var al listri a gonvers, egis ma eo bet votet gant ar Senat (mad avoalc'h!) mæs ma ne ia ket buhannoc'h al lezen var ar gazetennou, ne vezo ket cals amzer d'ober tra all ebet er bloas-man. A.

Ar Gouarnamant a fougass evel m'her grea Magnin en devez all e Cambr ann Deputeet, rag ma brodu beb bloas muioc'h-mui ar c'hargou lakeat var ar vro, da lavaret eo, rag ma tenner beb bloas diganeomp eun tam benag muioc'h arc'hant.

Kense, breman e lavarer deomp :

Pa gresc ar pez a reseo ar Gouarnamant var ann evaich, kement-se a ziscuez ez eus muioc'h tud oc'h eva guin e Frans.

Ar c'homsou-ze so gaou-bras ; ar pez so caus e resever cals muioc'h arc'hant var ann evaich, eo rag breman pa ne hell ket ar vicherourien, hag ar re n'ho deus ket cals moïen, eva guin, e rencont eva odivi.

Hogen, ann odivi a brodu cals muioc'h d'ar Gouarnamant eget ar guin.

Siouas, ma cresc ann arc'hant a deu doc'h ann tu-ze d'ar Gouarnamant, e vihana ive iec'het ha buhez vad ann dud. Ne ket daô eta d'ar Gouarnamant fougassi kement gant ann arc'hant-ze, pa eo ar merc e teu falloc'h ann dud er vro. A.

Eur Radical bet o tougen ar soutanen.

Guillot, Depute ann Isère, en deus prezeget: saveteet eo ar Republic ! Ar sitoian-ze, en devoa guisket evid ann deves-ze eul leviten eun tamic nettoc'h ha boutou dereatoc'h eget custum, ne blije ket dezhan e lavarje eur Ministr *Monseigneur* da eun Escop, a so bet falvezet ganthan m'ervad, lacaat ann oll da zisonjal en devoa gueichall douget ar soutanen : marteze e sonj dezhan ho deus ar re all græt evelthan, rag hen m'ervad n'en deus mui sonj eo bet guelet o tougen eur c'houlaouen goar er processionou, hag o vont d'ann offern, ha d'ar gousperou soken, eun neubeut araug he eured.

Setu eno ar pez a lavare en devez all kenvreudeur ar sitoïan Guillot ; ha guir e ve sitoïan ? Na perag ne ve ket ?

Ar pez a gousto deomp prezegen Gambetta d'ann Deputeet !!!

Bez ez eus e Frans 36,056 commun, ha ma lacomp eo bet coustet evid moulla ha staga d'eus ar mogeriou ar brezegen-ze pevar real ann eil dre heben, ar pez eo bet coustet d'ann neubeuta, setu e cavomp d'eus ann tu-ze 36,055 lur, gant ar mizou all ec'h alfe paca marteze 40,000 lur. Me chans e lavaroc'h eveldon penaus kement-se a so cals arc'hant dispignet en aner evid eun tam coz paper, ne ve ket mad soken da sec'ha ho fri, breman pa eo stag ous ar mogeriou. A.

Madou *Main-Morte* ne varv morse ho ferc'hen.

Evid entent eun tam benag petra eo ar sort madou-ze, eo red evessaat penaus en eur vro neus ket hebken tud a kic hag eskern evel Per, Jakes, Iann, mæs ive eun neubeut tud o veva assambles hag a so etrezho egis eun den hebken, egis eun Departamant, eun escopti, eun ilis, eur gommun, eun hospital, eur vreuriez.

Ann oll na hellont ket en em assambli evelse etrezho hervez ho c'hoant mæs red eo e teufe eul lezen d'hen ober. Al lezen eo a lavar peur e vezo græt eur gommun, eul lezen eo a lavar penaus eur vreuriez savet etre eun neubeut vicherourien d'en em zicour ann eil egile, eur vreuriez etre Relijiuset a hello ober oll kement ha ma hell eun

den hen ober. Eur veich embannet al lezen ne ket mui peb hini so er vreuriez, mæs ar vreuriez eo, en he hano, a brenn, a verz hag a hell mond dirag ar justis.

Na penaus ec'h heller lavaret eo ar madou-ze madou ha ne varv morse ho ferc'hen ? Rag ne apparchantont ous den ebet a gostez mæs ous ar vreuriez a bez, hag evel n'he deus houman na corf na kic, nag eskern, n'he deus dorn ebet kenneubeut pe autramant eo maro he dorn ar pez a so ar memes tra.

— Hag ar sort madou-ze ne baeont ket ar memes cargou evel ar re all ? Cargou var ar fond, var ann noriou hag ar prenescher ?

— Eo da !

— Ne baeont ket eur garg benag all ouspenn ?

— Eo abaoue ar bloas 1849.

— Na perag e paeont-hi ar garg-ze ?

— Rag evel ne varv morse perc'hen ar madou *main-morte* ar gouarnamant n'en dije morse touchet var ar re-ze ar c'hantvet diner hag ez eus lakeet eta varnho eur garg nevez a brodu d'ar Gouarnamant dindan neubeut bloaveziou talvoudegez ar c'hantvet diner-ze.

— Eur ger c'hoas : Breuriezou ar Relijiuset a so oll henvel en affer-ze ?

— Ne dint ket, lod a so ha lod all ne dint ket. Ar re a so a so hanvet breuriezou gant Aotre ar gouarnamant, Breuriez Freret ar scoliou cristen a so unan anezho; hounez he deus aotre ar Gouarnamant. Ann oll Breuriezou Relijiuset all n'ho deus ket ann aotre-ze ne dint ket evid se a enep al lezen mæs ne hellont na prena na verza e hano ar vreuriez, hag ar re oll a so ennho a zalc'h ho madou hag a renc paëa varnezho evel ar sitoïanet all.

— Ann dra-ze so sclær avoalc'h : Hogen pe guir madou ar Relijiuset n'ho deus ket aotre ar gouarnamant a renc paëa ar c'hargou, evel madou ar sitoïanet all hag ar re eus ar Relijiuset ho deus ann aotre-ze a renc paëa eur garg muioc'h eget ar re all abaoue 1849, ar garg var ar madou *main-morte*, perag ez eus bet græt a nevez so eul lezen all evid samma adarre ho madou ?

— Dre valis hebken ha dre gassoni, hag evid lacaat ann dud amziot da gredi penaus ma oa ar gouarnamant o chasseal ar Relijiuset eus ho zies hag oc'h enebi kement outho ne oa nemet rag ne baent ket ho lod eus ar c'hargou, ar yirionez eo e renkent paëa evitho ho unan hag evid ho madou kement ha muioc'h soken eget cals eus ar sitoïanet all. A.

Ar brezel eus Doue.

III

EMGANN AR SCOLIOU.

Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum, nequiores se..... Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus.

Mond a ra da gemer neuze seis speret all
Goassoc'h c'hoas evithan ;
Ken a zeu ann den-ze da veza muioc'h fall
Vit na oa da gentan.
(Luc. XI, 26.)

I

Gambetta eun deis a lare :
— Red eo ober lezen neve,
Da zifenn d'ar venec'h kristen
Scolia bugel hiviziken. —

Kement den fur so en Bro-C'hall
Ho deus eil-geriet ragtal ;
— Ar venec'h a so couls ha c'hui
Fransizien vad mar ne dint mui. —

Ma laras ar Senatourien,
— Ne rafomp ket eur seurt lezen. —
Ar Gambetta p'en deus clevet
Avoalc'h he galon 'n eus c'hoarzet.

Avoalc'h he galon a c'hoarzas
Mar so calon en he gof bras.
En he gof bras so cass-digass
Evel coummo var ar mor glas.

— Na feller ket senti dre gaër !
Ma ! senti dre heg a rafer
En tu all d'ar pez 'nac'he-t din
Heb goulenn ganeoc'h a dapin. —

II

Ha crog en he leor ar brassan ;
Eun diaoul a dro 'nn deillenou dezhan
Ken a zigoues eun enebenn
Goad ha fanc ennhi enn daou-benn.

Ar Gambetta dre ma lenne.
Skeude he dremm dre levene :
— Ho trugarecaat, va mignon,
Me choaso lezenno Danton. —

III

Eur pevar ugent bloas a so
Oa Danton ober lezenno,
Lezenno didruez, avad,.
Lezenno scrivet gant ar goad.

Peb manac'h a guitai he di,
Ma vo guerzet evidomp-ni ;
Eun ti all a vo d'he roet
Lec'h vint diframmet dious ar bed.

Divisca rai ar veleien
Ho zaë ragtal du pe venn,
Ho zaë ragtal pe venn, pe zu
Ma vo guisket d'he unan ru.

Ann oll re ho digemero
A vo troc'het d'he ho fenno,
E vo troc'het ho fennou d'he
Abalamour d'al *Liberte !*..... —

Met re c'houec oa he lezenno
Kense, bars en ho frisonio
Divarn-caër trivec'h mil den reis
A oe taget gant ar sort bleiz.

IV

Gambetta lare da Gazot :
— O mab Danton, pa n'hoc'h ket sot
C'hui voar ne ket deut ann amzer,
(Mar plich d'ann diaoul e teui ember).
Ne ket arru c'hoas ar pred mad

D'ad sevel pob lézen ho tad,
Ann oll var eun dro ne ket sur,
A neubeudo so muioc'h fur.

V

Ann aotro Cazot 'neus laret :
— Eul lezen so nevez-cavet
Beo-buesec hag hi goal-goz
Ar chapelio vo sarret cloz.

Ar venec'h a renco cuitaat
Ho zi ha guiscamant ho stad
N'hallint ket chomm tri var eun dro
'Vel sitoianet all ar vro. —

Al lezen-ze, Danton her greas,
Pa lake tarzo he wouez vras
Da dregarni 'peb corn Bro-C'hall
Ha calon ann oll da dridal.

Ann oll varnerien a respont :
Torret eo bet al lezen-hont
Gant trivec'h all so d'ei control
A ro memes guirio d'ann holl.

Sarrit ho pec, tud disleal
Græt vo eul lezen d'ho fouetal,
Græt vo lezen d'ho cass d'ar gear
Ha lacaat re all d'ho micher.

N'hec'h ket eus hon tu Barnerien,
Ma ! ni gavo galeourien ;
Potret ar Gommun a zeuio,
Ha pa vint deut..... ni a velo.

VI

Gambetta 'neus laret eur ger
Ha setu ma zistro d'ar gear
Tud ru a voad ar veleien
Ar venec'h hag ar varnerien.

Ha kerkent ma'z int hi distro,
— Menec'h estren lezet hor bro,
Da zeverien Paris ; ha c'houi,
Menec'h Bro-C'hall, cuit dious ho ti !

Ha nous ped barner, goardet ar peoc'h,
Ha meur a vinistr (so coantoc'h),
Ho c'harg kerkent ho deus lezet.
Gambetta ne reas van ebet.

Ha pa ve penn ar vro a ve
He goustians crac a stagfe
Dre lors c'houean, na venn ket voas ;
Tud a so da zerc'hel ho flas ! —

XX.

(*Ann dilerc'h eur veich all.*).

Soja hispida pe pez d'ober eol.

Meur a vouen soja a so talvoudus da c'hounid en hor bro-ni, couls evid ann dud evel evid al loenet.

Trojen ar *soja* a so eëun, eun troatat hanter hueldet,rijennou doun ennhi er penn al laë hag oll carget a vleo rouss.

Ar bleon a so bihan,d'eus liou ar velezen guin, dont a reont d'eus etre ann deliou hag ann drojen en eur blocat savet. Blevec int ha berr-berr. Ar c'hloss ho deus 4 centimètres hanter a hirder hag a so ennho diou hâden,ar gouennou nevez ho deus aliæs teir.

Hâda a rer ar soja d'eus hanter Ebrel da hanter-Vaë a rencadou 15 centimètres etre peb haden er rencou hag ann eil rencad eun troatad hanter dious hebenn, en eun douar na re c'hlib na re seac'h. Guelloc'h e ve, re seac'h kentoc'h eget re c'hleb. Ar memes soursi a renker da gahout anezhan evel d'eus ann *haricot*. Teir hâden d'ann hirra a laker e peb plass hag e croaser anezho.

Ar guella m'en deus ar *soja* eo, rag ne ra gaou ebet outhan ann amprevan a doul ar pez, ha ne ve lazet nemet gant ar scorn galet. Herpel a ra hirroc'h eget ar pez hag ann *haricot*.

Ma teu ar scorn galet araug ma ve dare tre ann hâjou, arabad eo ho displanta rag,ma teu ann amzer da veza peus-vad epad 12 pe 15 devez, e vezint sec'het mad, eleac'h ma tenner anezho eus ann douar e vreignont, neus fors pegement a boan a lakeer var ho zro.

Ar greun, pa vez seac'h, a so rond hag henvel ous eur bizenn vihan, mæs pa laker anezho en dour da souplaat abars ho lacaat var ann tân, egis ma rer peurvuia d'ar pez ha d'ann *haricot*, e cresc ouspen ann hanter, hag e ve henvel ous eur c'breunen *haricot*.

Ann trochou seac'h a vez roet d'ann denvet, hag a dalvez dezho da vagadurez tost kement evel ar foen hag ar melchen. A.

Ann topinambours.

Setu petra lavar eus ar re-ze ann Autrou Villeroy, den gouiziec var al labourou douar.

Anter-cant bloas benag so breman abaoue meus hadet eur penn devez arat gant topinambours. Abaoue, beb bloas d'ann nevez-amzer e tastumer anezho. Ann topinambours n'ho deus ket aoun rag ar reô nag ar scorn calet. Eur veich ma int bet tennet gant ann tranch e frouezer ann douar hag e tastumer c'hoas kement hini anezho so bet digasset var c'horre gant ar frouez.

Lacaat a rer teil beb tri pe pevar bloas. Goude beza dastumet anezho e arer c'hoas ann douar;goudeze e froezer anezhan hag e tastumer piz adarre kement topinambour so deut var c'horre. Ar re so chomet en douar a gellid abred ha pa vent huel avoalc'h e c'huener anezho hag ho rouessaat. Biscoas abaoue anter-cant bloas n'am eus hâdet a nevez ha gouscoude beb bloas e tastuman eun neubeut braô anezho. Ar guella ma ve teilet ann douar, ar muia ma ve da zastum. Miret em eus corsennou naô troatat huelder a oa deut en eur plass teilet mad.

Ar guella ma ve ann topinambours eo d'ann denvet; gouscoude ar c'hezec a zreb anezho peus vad. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(*Kendalc'h.*)

Ann hini goz a basse atau en eur labourat, ha ne viske morse nemet luërou toul, a lakea anezhi da *enrhumi*, atau goassoc'h-goas. Ann tad, ar mab hag ann niz, a rebeiche ann eil d'egile etoc ann deis ann tamou creun bara a zrebent ; hag evid ar seis pe eis servicher, atau o c'hlaouri, gant naoun-du, ne garfen ket lavaret gaou, mæs me oar avoalc'h, ma vijent bet lakeat oll assambles da deuzi var ann tân, ne vije ket bet dastumet *eun once soâ*, nemet ken.

Eun dra oa a ioa eur spount he velet ; beb lun e teue ar beaurien e tâl ann or, hag e roer dezho eul *liardic* da ranna etre daou. Den ebet ne alfe lavaret deoc'h pegement a boan a roe dezho oll ar garantez-ze en despet dezho. *En despet dezho* emoun-me rag ma n'ho dije roet netra,ann amezeien ho dije prezeget ; mæs pebes glac'har ha pebes melconi ! Etoc ann deis, ann Heliet a oa oll egis tud o tougen caon, hag ann intanvez a scuille daëlou-du, o counta ped liard oa bet roët. Be vije e tal ann or tud-coz a zeue di keit all a oa ma gonte beza roët dezho ouspen 500 liard, ar pez a ra daou scoët ; ma ! credit ac'hanoun ma kirit,meur a veich he deus sonjet mont d'ho gortos en eur c'horn-tro benag da c'houlenn digantho he liardou pe ar vuhez ! —

A veac'h ma oa mama distroet d'ar gear, e tigasser deomp peb a davancher glaz. Da Iann e oe roët eur vazoulen houarn d'ober bleud gant pebr ; din e oe fiet eur veill da vala cafe, a c'hoarze ken truezus, ma vije bet lavaret he devoa c'hoant ober goab ac'hanoun. Goude daouzec heur labour e oe roet deomp evid guele bouestou hir,e oa bet goulou-coar ennho.

Iann a lavaras din :

— En em blijout avoalc'h a ran aman.

Me ne ren nemet lenva o sonjal e oan cals guelloc'h er gear. Hol lestr-ni a seblante din eur palæs e sco ann turn-coz-man, eleac'h ma renken tremen lod eus va buhez.

Mama a ioa ive contant bras pa helle gounit eun dra benag ; mæs pebes kemm gouscoude etre hi hag ann Heliet. Hi he devoa kement a dud da vaga ! Ar Vern-vihan, tata Kemper, Iann ha Fanchette, ha kement arc'hant a helle da c'hounit, a serviche d'ar re all dreist peb tra. Pa lavare n'he devoa ket a galoun e lavare gaou. Me gred e vije bet contant da veza ker piz hag ann Heliet, da c'houzout arboel eveldho, mæs ne oa ket goest.

Meur a dra am beus guelet divezatoc'h. — Divarbenn ann dud piz, ann dud avaricius, mæs biscoas n'am beus guelet e neb leac'h eun tiad tud ker goas hag ar re-man. Ar goassa anezho gouscoude a ioa ann intanvez. Hounez, n'e ket beva a rea ; counta. Na ped gueich n'am eus me ket he guelet o c'huesa gant eur plijadur estranch penn he biziet loret gant *vert de gris* ar guennejen ! Morse n'am beus allet gouzout petra he dije græt e mad pe e fall evid gounit dec scoet ; mæs ar pez a ouzoun, eo e vije maro var ar plass en devez ma vije bet c'hoarvezet ganthi coll eur c'hement all.

Gouscoude hi a vouie ober digemer d'he c'herent, en he mod diana. Beb sul e vije frico en ti. Neuze ho pije guelét o tont d'ann taul a greisteis, daou pe dri eus he gerent ; va Doue ! va Doue ! biscoas n'am beus guelet eur seurt tremm egis ma oa var ar re-ze. Ann intanvez a lavare dezho aseza oc'h ann daul, mæs lavaret e vije bet n'ho devoa ket cals a c'hoant d'hen ober ; dond a reant evelken. Ann esperans a chomm atau e calonou ann dud ; ann dud paour ! dond a reant, rag ma sonje dezho ho dije allet, marteze, cahout eun dra benag da zribi !

Divarben ar re-ze, am beus c'hoas sonj eus eun dra spountus. Eur zulvez, ar c'hossa eus ar gendirvi, Hélie *bara-seac'h*, egis ma vije græt anezhan (e Sant-Malo e ve roet lezhanoiou d'ann oll), a c'houlennas eun tamic *moutarde*, d'he sicour da zribi he damic kic bevin seac'h. Evid lavaret ar virionez, Helie bara-seac'h ne oa ket eun den goal enorabl, mæs evelken, be en doa eur gurunen bleô-guenn endro d'he benn, ha me gred n'en devoa ket, abars prezec, troet he deot en he c'hinou.

D'ar goms-ze moutarde, ann intanvez Helie a savas en he sa, hag a chomas da sellet outhan. Ken anat a ioa e oa droug ha cals droug ennhi, ma reas aoun din ha m'en em lakis da grena.

Tenna a reas he zabatieren, ne vije morse greunen butun ennhi, hag he lacaat a reas adarre en he godel, heb beza he digorret ; anter-displega a reas he mouchouer, mæs ne sec'has ket he fri ; ouspen dec gueich e tennas hag e lacaas adarre he lunedou en eur grena gant malis ; kement a zroug a ioa ennhi ma kinige mouga.

Endro d'ann daul den ebet ne lavare cric. Clevet ho pije ar razet o crignal ho dent ho unan ebars en ho zoullou, kement a naoun ho devoa, hag ar paour keas *bonhommie* Hélie bara-seac'h spountet, rag ma oa bet divergond avoalc'h evid ober eur seurt torfet, en devoa leset he gountel hag he fourchettes da goueza. O velet ann daoulagat sparfel-ze o para varnhan, e veler anezhan o chench liou, beté ma zeuas guen-cân egis eun den maro.

Dond a reas abenn erfin ann intanvez da lavaret eun dra benag, ha gant eur vouez a c'huitelle egis eun aër-viber :

— Neuze, Bara-seac'h, te renc cahout moutarde !..... en hon ti-ni ! —

Ann neubeut comsou-ze a reas effet eun tenn pistoloden ; Bara-seac'h scoët e creis he beultrin, a oe diframmet â zivar he gador ha stlapet er meas. Biken jamæs mui ne veljomp anezhan goudeze. Lod a lavar e chomas da vervel en eun toul-moger benag.

Ann hini a blije ar muia ac'hanomp hon daou d'ann Intanvez, a oa Iann, rag ma zastume peb tra egis eur verrienen. Kense a roe conje dezhan da zastum pennadou breïn ar regalis coat pa vijent kempennet. Arabad e ve deoc'h cridi e oa glout avoalc'h Iann evid ho dribi ! nan, nan ; ho dastum a rea piz en eur poch paper cos, ha pa vije eur bernic braô anezho, e verze anezho d'ar fripônet bihan a vije toc ann deis o c'huessa ar pez a ioa er stâl. Ann intanvez a zioualle dezhan ar guenneïen a zastume evelse. Ann arc'hant-ze a ioa plasset mad.

Hélie ann tad ne oa ket eun den fall anezhan, nemet ma oa eun tamic laër en he gonvers. Hélie ar mab a vage eur bic, petra benag ma rebeiche ar re all dezhan e rea evelse eur goal-zispign; da hounez e conte he boaniou hag he anken ; atau e vije o redec, hag e rea m'ervad ouspen 10 leô bemdez heb mont er meas eus ar stal. Hélie ann niz, ann autrou Amédée, a ioa eun tamic *faraud*, brousta he doc a rea gant eur vroust glib d'he lacaat da leuc'hi, hag e tamaller dezhan beza laëret gueichall-gos eun hanter-lur *sucr-candi* da rei da eun intrôn.

Ann intanvez a furche chacotou henez kelliæs gueich ma sortie er meas eus ann ti.

Iann ha me e chommjomp en ti-ze pevar bloas hed-a-hed, heb morse tam ehan nemet e mare ar c'hatekismou. Ann intanvez na ie ket aliæs d'ann ilis, rag m'he dije renket paëa evid he c'hador ; evelken, eun tamic aoun he devoa rag ann Autrou Doue, abalamour d'ar c'hollou a c'hoarvez aveichou er c'honvers. Kense, keit ha ma padas ar c'hatekis, bemdez, diou veich bemdez, heb manc, e vije lavaret deomp :

— Alo ! lamponet, d'ann Ilis. —

En Ilis e caven va diou c'hoaric-leaz a ioa breman diou zimezel ; Mari Maud'hui, merc'h ann alvocat, ha Jeanne Saunier, merc'h ann offiser. Aveichou e lavarent bonjour din, hag ann dra-ze oa braô d'eus ho fers, rag n'ho devoa ket paët c'hoas ho mizou mageres da mama ; ha me oa ker fall guisket.

Fanchette, daou vloas iaouancoc'h evidomp, a ioa ive er c'hatekis, hag a oa unan eus ar gouieca. E tiski kemenerez a ioa ; hounez n'he devoa ket aoun sellet ouz ann dimezel Jeanne hag ann dimezel Mari, a ioa eun tamic re vras ann tam anezho.

Goude achu ar c'hatekis, e teue d'hor c'himiadi hon daou, Iann ha me, bete dor ann Heliet. A veichou e lavare deomp :

— Savet hoc'h braô dija var ho killourou, a drugare Doue, te dreist peb tra Corentin !

Eun devez d'oc'h ann abardaëz, e lavaras ouspen :

— Evelken, n'e ket eur vicher beza *meill-gafe*!

Hag e chomfen cant bloas var ann douar, biken na zisonjfin pegement a boan a reas din ar c'homsou-ze lavaret heb malis : *meill-gafe !*

Ha setu ractal antronos, va diou c'hoar-leaz, Mari ha Jeanne, o tont d'ar stal gant ho mitizien da brena chocolat.

Antreal a rejont er stal o c'hoarzin, o chalpat hag o rodal egis diou intrôn. Me, pa velis anezho a glascas cuzet ebars em zoulic, mæs en dail ec'h ehanis da blanta tro er veill, rag ann intanvez Hélie a vije atau he daoulagat o para varnomp, a lavaras ker buhan :

— Gounis da vuhez, marmous, arabad eo did laëres da gommana. —

Jeanne, Mari hag ho mitizien oc'h he c'hlevet, a zirollaz ho fidir da c'hoarzin.

Mari ha Jeanne a selle ouzin ; me a ioa stouet va fenn, evelken e velen anezho memes tra. Goude beza eur pennadic sellet ouzin, ec'h ehanjont c'hoarzin hag e trojont ho fenn ; neuze e clevis Mari o lavaret var bouezic :

— Ar marmous,eo ar paour keaz Corentin !

Ann diou vatez ho devoa ive anavezet ac'hanoun, hag e velen dre ho muzellou e lavarent a-c'hanoun ar pez em boa dija clevet gant Fanchette :

— *Meill-gafe* eo.

Mari ha Jeanne a brenas buhan ar pez ho devoa ezomm, hag en em dennas cuit. Araug am boa aoun e vijent deud da rei ar *bonjour* din, ha breman ne oan ket contant, rag n'ho devoa lavaret ger ebet din. Toc ann noz na hellis cousket berad. Me gave mad avoalc'h evid Iann beza *Pilouer-pebr ;* mæs me ! beza *meill-gafe !* netra goassoc'h avad.

Araug ann deis e savis cuit d'eus ar voest-goulou eleac'h ma oan o cousket, hag e teuis da gahout Iann da c'houlen diganthan ped guennec en doa dastumet o verza tamigou coat regalis brein. Iann a sente c'hoaz ouzin-me, petra benag ma oa guelloc'h deud cals evidoun gant ann Heliet. Ractal e savas eta da vont da c'houlenn ar gont eus he venneïen.

Ann intanvez Helie a vije ganthi en he guele eur pez mell cas melen, kement hag eul leue, a zerviche dezhi da bellaat ar guent. O clevout goulenn Iann ne respontas ket, ann dra-ze so sclær ; mæs lezel he lunedou da goueza a reas, hag ober eur pez daoulagat spountus dezhan, evel m'he devoa græt d'ar paour keas Bara-seac'h devez ar moutarde. Va gervel a reas ive doc'htu.

A.

Goude beza merket deoc'h ar pez a sonj d'eus binvijiri Voitellier,ar re so bet o sellet outho, e vije bet mad din lavaret eun dra benag deoc'h, d'och ar pez a lavar ann autrou Voitellier en he leoric, d'eus ar profit a heller da denna eus ar binvijiri-ze, hag ar fæson d'ho implija evid ar guella. Hen ober a rin neubeut ha neubeut, mæs ne vezo ket breman doc'htu. Evid hirio ne rin ken nemet merca deoc'h ar pris eus ar binvijiri-ze, ma hello guelet ar re ho defle c'hoant d'ho frena, ha moïen avoalc'h ho deus evid hen ober heb en em ziæza re. Gouscoude, arabad eo sponta, ma caver eun tamic huel ar pris, eun dra benag a so da c'hounit gantho, ha ne ket din da zeski deoc'h penaus eo red hâda abars eosti.

Pris clocherez Voitellier.

N° 1	Evid 50 vi.....	50 lur.
N° 2	Evid 100 vi.....	100 lur.
N° 3	Evid 150 vi.....	120 lur.
N° 4	Evid 250 vi.....	160 lur.

Pris ar bouestou-mammou
(evid sevel al labouset)

N° 1.....	30 lur.
N° 2.....	50 lur.
N° 3.....	60 lur.
N° 4.....	75 lur.

Kemeret e gâr *Mantes*, ann oll mizou all d'ar prenour.

Eur bouezer-domder (thermomètre), evid ar glocherez...	10 lur.
Eur seller-viou (ovoscope)...	5 lur.
Eur sec'herez n° 1.....	25 lur.
it n° 2.....	40 lur.
it n° 3.....	50 lur.
Eur sec'herez-vam gant eur plâs da bourmen endro evid sevel glujuri, ier-gouez (faisans) ha labousedigou munut a so diæssoc'h da sevel, peb numero	10 l.muioch

Roëd neud orjal, evid miret ne iafe re bell al labouset da redec.

Ar garrennad n° 1.....	8 real.
it n° 2.....	1 scoet.
it n° 3.....	16 real.

Eur feunteun da rei da eva d'ar ier bihan,

N° 1.....	6 real.
N° 2.....	8 real.
N° 3.....	1 scoët.
Eur feunteun brassoc'h da lacaat dour d'ar ier a ia 10 litrat ennhi	2 scoët.
Eur saill merket evid goud ped litrat dour e ve tennet d'eus ar c'hlocherezet	5 lur.
Eun all evid cass ann dour zomm.....	7 lur.
Eur foulin (entonnoir).....	4 real.

Ann autrou Voitellier a voar ive auza eur sort boued, a so magadurez ar guella evid ar ier-bihan, hag a renc beza distrempet gant leaz.

Ann diou lur ..... 4 real.

Ar re a garfe prena eun dra benag eus ar reze, pe gouzout eun dra benag muioc'h en afferze, a hell scriva d'ann autrou Voitellier, e *Mantes* (Seine-et-Oise). A.

Madou ann douar.

Achu eo ann erc'h ha ne ket re abred. Ne oa mui moien d'ober netra na da vont e neb leac'h anez beza en danjer eus he vuhez. Sonj am eus ne oamp c'hoas nemet tro ann hanter eus miz Kerzu er bloas tremenet, hag e clevis eun den oajet a zivar ar meaz o lavaret din : miz Kerzu so dous avoalc'h, mæs c'hui velo, miz Kenver a vezo rustoc'h. Na perag, emoun-me ? Rag ma so loar nevez d'ann devez diveza eus ar bloas coz. E guirionez, miz Kenver so bet eus ar re grissa. mæs breman mechans e teuio guelloc'h amzer deomp ma hellimp kempenn ann douar e doare.

Ar marc'hajou a chomm atau ann ed ar memes pris varnezho, ha gouscoude ni a sonj deomp e keraio heb dale pris ann ed, rag er bloas-man potred ann Americ ne hellint ket cass deomp ar pez oll ho deus a re, rag ne de ket eostet na kempennet mad avoalc'h evid-se. A.

Kemper. — *29 a viz Kenver. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 24 lur 10 g. — Segal, 22 lur 10 g. — Hey, 17 lur 10 g. — Kerc'h, 18 lur »» g. — Ed-du, 18 lur 10 g. — Avalou-douar, 5 lur 10.

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

II

Markis Pontcalec.

Ann den iaouanc deuet en ti gant kement a herr, hag en em blantet, pa oar ann neubeuta var evez, en abadenn stlamus a oa neuze e Kervalanek, a c'houlennas evit ann eil gueich en eur dostaat ous ar valtouterien a oa en dro da Silvanik ha da Biarik :

— Petra so nevez en ti-ma ? Lavarit din dioustu.

— Autrou markis, eme neuze unan eus al labourerien a lake touchantic ar spont e kreis ann oll, en eur c'hoari gant he benn-baz dero, mil ha mil bennos da Zoue en deus ho tigasset en ti-man ! Hen hebken a voar penaus e vije peur-achuet ann abadenn ganeomp.

O clevet ar c'homsou-ze : « *autrou markis* », Jonsac, Jermes, Constant hag ho lakissien all a zavas ho fenn. Anavezout a rejont ann dichentil a deue evelse, dre laër couls lavaret, da velet petra oant oc'h ober. Kerkent e savjont divar Piarik anter-vouget dindannho, hag hen lezjont evel ma oa, gourvezet e hars ho zreid, hc ziouvrec'h hag he zivisker amarret, heb gallout ober ann disterra finvadenn ; mes Silvanik a droc'has he liammou d'he dad en eun tol-cont.

Ar paour keaz merour, deuet prest ennhan he unan, a

zavas hag a dostaas eus ann dichentil evel evit goulenn scoazel. Ann den iaouanc a oa ken mad evit he genvroïs; he zaoulagat, splân evel dour ann eienenn, ker crac'ha re eür goulm, a bâre, gueich var eur vandenn eus al labourerien, gueich var eun all ; den na grede lavaret grik, na memes sellet eus bizach lugernus ann dichentil, ken mezek en em gavent oll.

Neuze Nona en em strincas d'ann daoulin dirag ann den iaouanc-se :

— Autrou markis, emezhi,en eur grena, ar goad a oa var bouez redec er gambr-ma, ha ma zad paour a so gouscoude var he dremenvan... Oh ! bezit truez ouzomp dre garantez evit Doue, hag en hano ho mamm muia caret ; Doue roïo ar joa d'he ene ! hounez oa eur zantez !

Ann dichentil iaouanc a zavas Nona gant ar brassa madelez.

— Bezit dinec'h, emezhan ; me renco ar stal, lezit-ho ganen...

Kerkent e paras he lagad lemm ha nerzus evel lagad eur scoul-vras, var ar c'habiten eus ar valtouterien.

— C'hui zo hoc'h hano Jonsac a gav din: n'eo ket?...

— Ann autrou markis a zo madelezus gouscoude, pa zalc'h sonj eus....

— Tavit gant ho acton a drugarez, rag setu aman a betra hoc'h hano a zigass sonj din : Breman ez eus daou vloas oc'h eus disc'hrisiennet kement plantenn-vutun en devoa en he liors, eur paour keaz den, penn-ti a barres Guemene. N'en devoa nemet ann tammic cost-se evit gallout prena he vara goanv ; c'hui hoc'h eus hel lammet diganthan ; couezet eo bet dre-ze en dienez ar vrassa, hag hirio ann deis ema o clask he voued a zor-da-zor, oc'h astenn he zorn evit goulenn ann aluzenn var ribl ann henchou-meur... Andre Bossage en devoa bet en donezon digant he vreur, eul lodenn-vad a holenn arboellet gant heman epad ma oa marc'hadour holenn : mad ! c'hui hoc'h eus great eur proces da Andre divarbenn ann holense, ha lakeat anezhan da goll he dammik skiant-vad gant he oll zanvez ; hirio Andre a zo en hospital ar re zot, hag he dud o clask ho bara... Tiik balan Jeannie, ar paour keaz grac'h ar bomboniou, hi camm ha mac'hagniet, a zo bet lakeat e guers ganeoc'h ; en deis all, em eus clevet e ranke mont da loja e tal ar berniou plous, pe e corn ar parkeier ; eur vaouez pevar ugent vloâs, ma n'eo ket eun truez !

—Autrou markis, c'hui voar pegen stris eo deveriou va c'harg...

—N'eo ket ho carg eo ho rent ken kris evel ma'z oc'h ! eme ann dichentil var eun ton rust ; me voar ho roujou dre ar c'harter-man, ha gouzout a ran ivez n'eus bleis ebet er vro eur galon ker kris en he greis evel hoc'h hini : ho roudou a zo merket dre ar c'heariou, gant ann naon hag ann dienez a lakit e pep ti....

— Petra ! ha c'hui a sonj deoc'h ni eo a laca cargou var ar vro ? a c'houlennas Jonsac var eun ton ken difeüs.

— Ne glaskit ket en em zidamall, n'eus digarez mad ebet a du ganeoc'h, eme ann dichentil. Ha dall hoc'h c'hui ? na velit-hu ket ez eus eun den o vervel en ti-ma? N'hoc'h eus mui respet ebet eta evid ann dud a zo e creis ann dienez ar vrassa, evit ar gosni, evit eun den var he dremenvan ? C'hui a so carget da seveni eur gemennadurez, ha nan da lacaat ann dud d'ar maro, ha neubeutoc'h c'hoas d'ho laza dre ho penn oc'h unan, evel m'ho peus bet c'hoant d'hen ober bremaic.

— Ha c'hui sonj deoc'h eta hon eus-ni amzer da zont alies guech d'ar memes merouri ? Ni a zo deut ama var gemmen rener ar vro.

— Gaou a leverit ! eme ar markis e counnar ; c'hui a zo deut aman evit seveni ursiou ar varc'hadourienn ho deus prenet ar guiriou divar ar c'hæriou-man, ha bezit sur, ar rener a roïo paëa ker d'ar varc'hadourienn disleal se, al laëronsiou a reont, hag ar gaou, ar c'hollou great gantho d'ar paour keaz merourien.

— Piarik n'eus ket paët ar c'hargou er bloas-man, guir hon deus da gass he loënet ganeomp, hag ho c'hass a reomp... Dezhan e vo goude da zibuna he gudenn dirag ann archerien hag ar barner a beoc'h, evit ann dispac'h en deus lakeat ama !...

Ann dichentil n'oa ket evit mirout da ziscuez pegement a gounnar oa ennhan o clevet ar c'homsou-se ; pa en devoa allet dont a benn d'her mouga eun tammik ; e tennas eus he c'hodell eur ialc'had reudet mad a aour, hag e c'houlennas :

— Pegement e tlee Piarik deoc'h ?

— Tri lur var'n ugent ha c'huec'h diner.

Ann autrou markis a lacas ar somm dezho var ann dol.

— Setu aze evit ar c'hargou, emezhan.

Goude, en eur sellet ous ar valtouterien gant eun ear leun a fae hag a zisprij :

— Pegement a istimet ann tauliou-feuk so bet roet deoc'h ?

— Ann dra-ze, autrou markis, eme Jermes en eur stoui beteg ann douar, ann dra-ze a vezo hervez ho madelez.

Ann dichentil a daulas dec loïs aour var ann daul.

— Rannit ann dra-ze etrezoc'h, emezhan.

Ar valtouterien en em dolas var ann aour-ze evel pemp ki var eun askorn. Eur veich ann aour er godel, hor potred a oa o vont kuit eus ann ti ; mes ar markis ho harpas dre ar c'homsou-man :

— Gortosit ! mar d'eo achu ganeoc'h, ganin-me n'eo ket.

Ar pemp potr lipet-man a jommas a za, stouet ho fennou gantho evel pemp laër dirag ar barner prest da rei urs d'ho c'hrouga.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

LE CONSEILLER DE L'ÉPARGNE
Propriété de la
BANQUE GÉNÉRALE DES INTÉRÊTS FRANÇAIS
Sera adressé gratuitement tous les Dimanches, et pendant une année, à titre d'essai, à toute personne qui justifiera de sa qualité d'abonné à un Journal Conservateur.
Adresser les demandes à M. le Directeur, 177, Boulevard St-Germain, Paris.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a'dle lezа great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle bezа casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 12 a viz C'huevrer 1881.

D'al lonnement iz Kenver, goude beza lavaret eo bet græt ma election ann autrou Dubost, Depute evid Latour-du-Pin (Isère), e kendalc'her gant al lezen var ar gazetennou.

Ar Gambr a daul a gostez ar pennad 25 a lavare penaus, ma teufe unan benag er gazetennou da alia d'ober eun droug benag, ma na zeue den da senti outhan, ec'h alfe beza condaonet da dri miz pe zaou vloas prison ha da 100 pe 3,000 lur amand, pe da unan hebken eus ann diou boan-ze mar geller rei ann hano a grim d'ar pez en devoa aliet ar re all d'hen ober. Voti a rer goudeze ar pennad a deu da heul, hag a so breman ar 25et hag hi a lavar penaus e vezo punisset ar re ho deffe clasket miret ous ar soudardet hag ar vartolodet da senti ous ho offiserien ; mæs teuler a rer a gostez ar pennad 26 a lavar evelhen :

Kement goaperez anat, n'eus fors penaus e ve græt, a enep Presidant ar Republic, a vezo punisset gant 6 miz pe zaou vloas prison ha 100 pe 3,000 lur amand, pe unan hebken eus ann diou boan-ze. Er memes mod, e vezo punisset ive ar voaperez a enep ar Senat pe Cambr ann Deputeet. Varc'hoas e vezo kendalc'het, mæs, egis a velit, ne ia ket goal vuhan al labour, eur pennad votet ha daou taulet a gostez, neubeut a dra eo.

D'ar Meurs, 1 a viz C'huevrer, ez eus bet savet beac'h var ann Deputeet, hag ho deus votet ar pez a chome c'hoas d'eus al lezen var ar gazetennou. Abars ma vezo votet evid mad, e renco dont eur veich c'hoas dirazho, hag e alfe c'hoas beza cheinchet meur a dra ennhi. Evelken, egis ma eo, e roio deomp eun tamic muioc'h liberte, ne lavaran ket eget n'hon deus breman, mæs hebken eget na dlefemp da gahout, ma ve dalc'het striss d'al lezen hon deus breman.

Pa oar o vont da achui, ann autrou Villiers a c'houlenn e ve lakeat e penn al lezen, ar pennad diveza-man :

D'oc'h ann devez ma vezo embannet al lezenman, e vezo pardonet kement poan ho deus bet d'ar re oll a vezo bet condaonet evid beza græt eun droug benag en ho gazetennou. Ma oant bet condaonet da baëa eun tam benag, m'ho deus paët, ne vezo ket rentet dezho, ma n'ho deus ket, ne vezo ket goulennet digantho, Gambetta a lavar e vezo evesseat ous ar pennad-ze, da benn ma teuio al lezen evid ann eil gueich dirag ann Deputeet. Ne chomm ken da evessaat outho nemet ann daou bennad kenta eus al lezen hag ar re so bet casset en dro d'ar Gommission da gempenn anezho guelloc'h. Da benn ar Iaou, e vezo abred avoalc'h evessaat ous ar re-ze.

Der Iaou, 3 a viz C'huevrer, ann Deputeet ho deus lezet a gostez al lezen var ar gazetennou, hag unan anezho, Antonin Proust en deus clasket chican oc'h ann autrou Barthelemy-Saint-Hilaire, Ministr ann afferiou evid diabarz ar vro, divarbenn ne le ket da sicour ar Gresianet diober brezel d'ann Turket. Unan eo d'eus sclissen Gambetta, hag e hano heman a oa o prezec, rag ann oll a voar en deus ar Gambetta promettet d'ar Gresianet mont d'ho sicour, ha mar peus sonj, eo hen deus bet sonjet neus ket pell, cass soudardet d'ho deski, hag e *Cherbourg* en deus græt eur brezegen a ziscueze anat e claske ober brezel da eur re benag. Hogen, ann oll ho deus discuezet ne felle ket dezho cahout brezel, ha breman hen a garfe cahout aotre ann Deputeet evid hen ober. Perag ? C'hui oll so bet o pesketa gant linennou a voar eo æssoc'h paca pesket pa ve tenval ann dour eget pa ve sclear, hag hen a garfe c'hoas paca pesket egis m'en deus græt e 1870, epad ar brezel gant ar Pruss. Ann autrou Barthelemy-St-Hilaire, er c'hontrol, n'en deus ket c'hoant mont d'ar brezel, ha setu perag e clasker affer outhan. Ann autrou Lamy, eur Republican, a ia a du ganthan, ha pa ier da voti, ann Deputeet oll a unan a lavar emaint a du gant ar Ministr hag evid ar peoc'h, setu breman, mar fell d'ar Gresianet mont ho unan d'ar bâl, e renkint paëa ar violons, ha ne ket ni a renco en em ganna evitho, petra benag m'en deus kendalc'het Gambetta d'hel lavaret abaoue en he c'hazeten ar *Republique française*, e renkemp mont d'en em ganna gantho p'hon devoa promettet. Ann Deputeet ho

deus lavaret nan, mæs kement a ardou so e corf Gambetta, ma alfe c'hoas cahout ann tu da vont, ma ne ve ket ar vro var evez.

Er memes devez er Senat, ann autrou Baragnon a c'houlenn ne ve mui Ministr ar Justis presidant Tribunal ann Disparti (conflits) a renc barn etre ar justis, hag ar Brefedet pa lavar ar re-man n'ho deus guir ebet ar varnerien ordinal da lavaret ger ebet var ar pez ho deus græt.Goulenn a ra ivè e ve lakeat en dribunal-ze barnerien, hag int ne alfent ket cahout aoun, e teufe ar Gouarnamant da denna ho flass digantho, ma zeufent da varn en he enep ; barnerien ne vent ket dindan dorn ar Gouarnamant, hag e alfent, e guirionez, barn hervez al lezennou ha ne ket renta servichou. Discuez a ra sclær avoalc'h, ne ket mad ann hini hon deus, hag e ve guelloc'h eun dra benag all nevez. Prezec a ra cals hag e doare, mæs ne hell ket achui he affer hirio.

D'ar Sadorn, 5 a viz C'huevrer, er Senat, ec'h achuer gant ann affer-ze, mæs caër en deus ann autrou de Larcy sicour ann autrou Baragnon,heman ne ket evid dont a benn da lacaat ar Senatourien da lavaret eo mad ober ar pez a c'houlenn. E kement-se, ker just ha ken leal eo ar pez a c'houlenn, penaus pa ier da voti en deus 136 mouez evithan, ha neus ken nemet 148 en he enep. Neubeut a dra eo, mæs travoalc'h eo evid coll, ha kense Cazot a hello chomm atau da Bresidant da Dribunal ann disparti, hag he Brefedet a hello ober ar pez a girint, hen ho difenno.

Dissadorn, 5 a viz C'huevrer, goude beza achuet al lezen var ar gazetennou ha lavaret e oa red gortos abars evessaat ous lezen Labuze, e ve deut ar mare da evessaat ous ar pez a fell d'ar Jeneral Farre da ober, evid lacaat ar c'hloer iaouanc d'ober oll eur bloas servich, ann Deputeet ho deus staget gant lezen Naquet, a c'houlenn e ve græt eul lezen evid rei conje d'ann dud d'ober divors p'ho devezo c'hoant. Louis Legrand, unan eus ann tu cleiz, a brezec a enep al lezen-ze. Mæs ann Deputeet ne reont ket cals a van eus he brezegen. Er sizun a zeu e vezo kendalc'het, ha neuze e vezo æssoc'h guelet peu sort sonj ho deus ann Deputeet en affer-ze. A.

Ar brezel ous Doue.

IV

AR VENEC'H TREC'HET.

Tanquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me ; quotidiè apud vos sedebam docens in templo.

Deut hoc'h gant clezeio ha bizier da gregi
Enn-on 'vel enn eul laër ;
Ha me bean en templ en ho touez o tiski
Ar mad e peb amzer.
(Matth. XX. VI. 55)

I.

Eur jeneral 'Frans en deus græt
Pez na raje cristen ebet ;
Lacaat sesi var menec'h sioul
Evel var bleizi enn ho zoul.

Eur penn-arme Bro-C'hall a reas
Pez na eure den reiz biscoas ;
Monet gant he vrezelidi
Da denna tud vad eus ho zi.

Kriz vije 'r galon na vouelje
E Frigolet nep a vije
O velet ann norio torret
Hag ar mogerio diframmet.

Peb manac'h stlenjet gant pevar
Mantret he ine gant glac'har
O vocat enn he voal-encrez,
D'ann treujo pa oa stlapet 'mez.

Kriz vije ar galon na vouelje,
Ar soudardet soken a ree ;
'Vid bean calet ho c'halon,
Meur 'hini oa cristen guirion.

Tavet, tavet ma zoudardet !
'Vit ma'z on escumunuget,
Ne doun na mui na neubeutoc'h,
Ken zard ha lard evel eun oc'h.

Ar beorien ivez a vouele ;
'Met Gambetta ho frealze :
Tavet, tavet, ne vonelet ket
Ar verouri vo kendalc'het.

Me gasso Dragonet d'ar vro,
Da veva loenet er parco ;
Ha pa grevjent var ann dachen,
Eur mado manac'h ne dint ken.

II.

Guelet so bet c'hoas torfejo
Sord a blij d'ann droug-sperejo ;
Ann noriou sacr e peb carter
Taulet en traon vel coat dister.

Sarret Iliso consacret
Goassoc'h evid ties collet
— Re a dies so da bidi,
Neus ket travoalc'h d'en em zaoni !

Communardet, Franmasonet,
Bevet 'nn ho ti 'vel ma carfet ;
Desket bugale mar fell d'ac'h ;
Difennet eo da beb manac'h.

Gant pe lezen ? eme 'r barner.
Gant ar mestr 'me eur vouez pounner
Teus tra da lare, barner kez,
Græt so eur gemennadurez ! —

III

Eun aotro gomse flour ha c'houec
D'ann alc'houezerien Sant-Briec.
— Ha c'hui garfe ma faotret coant
Dibotailla dor 'vit arc'hant ? —

Ni, dibotaillje c'houec ha flour
Dor eul laer pe eun torfetour,
Pe hoc'h hini, aotro Prefet ;
Dorio tud vad ne rafimp ket.

— Red eo gouscoude e vouescheu
Hag hen e chomm, he unan-penn
'Vel ma lavar, er ru Fardel
Ann tad ar Pach, eus Breiz-Izel,
Eun den dec bloas ha tri ugent.

Daou c'hant soudard ra iel kerkent
Da vrevi he zor gant bouc'hal,
Daou c'hant all da chomm d'hen dioual.

Ann daou c'hant den gant cals a veac'h,
Var ar prezeger còz so treac'h
Ma tigorjont franc ho ginaou,
Ar belec n'oa ket laret gaou.

Aotro Prefet ne ket souez,
Hen n'ema ket eus ho Preuriez
Ne ket Franmason 'vel ma'z e
Gambetta, Ferry hag ho re.

Ped gueich n'ho deus int ket laret
E vije guir d'ann oll roet,
E vije franc ha cavatal,
Ha breudeur ann oll e Bro-C'hall !

Hogen ho zad so tad ar gaou,
Lavaret ha derc'hel so daou
Ho girio-mel a douel ann dud,
Ho oberio a so c'hoerv-put.

Int a zislonc mil gaou spontus
Ous ar venec'h a heuil Jesus ;
Ho distruja fell d'he... Tud kez
N'int ket d'eus ar memes Breuriez.

V.

TRO AR BARNER.

Quantus tremor est futurus,
Quando judex est venturus,
Cuncta strictè discussurus'!

Pegen direis e vo ar spont
Dirag ar barner a dle dont
Da furchan piz 'bars e peb cont !
(Offeren ann Anaon.

I.

Menec'h Jesus a c'houlas crenn,
Beza barnet gant barnerien
Barnet gant barnerien leal
'Vel ve græt d'ar C'hallaouet-all.

Mar so lezen a zifenn d'imp
Ober ar scol, senti a rimp
Mæs d'eus sord-ze 'neus lezen 'bet
Evid hi c'hlasc n'hi c'haver ket.

Ann aotro Cazot pa glevas,
Da venec'h Jesus a laras :
'Vel ar re all vefet ket barnet
Ganin e vefet condaonet.

Ar mab Danton 'n eus laret guir
Ar mab Danton so paotr he c'hir
Menec'h Jezus barnet ganthan
Ho deus græt van d'en em glemman.

Me zo ganoc'h goal soueset,
En deus Cazot dezhe laret :
Daoust ha n'am boa ket ar galloud
D'ho condaoni heb ho clevout !

Eul lezen Danton, ann den fur
A roe din ar guir-ze sur.
Tud dianaoudec l 'm eus collet
'Met re amzer ous ho clevet !

II.

Græt 'neus Constans pez na raje
D'eus breuriez Jesus ma vije,
Mæs d'eus breuriez Jesus n'eo ket ;
D'eus breuriez eun all, laran ket.

Laret so d'han : Aotro Constans,
'Vidhoc'h beza ministr e Frans,
C'hui so bet scarzer..... lousdoni ;
N'hoc'h eus ket scarzet hoc'h hini.

Ni ziscouesfe splamm hoc'h eul laër
Ma vijemp lezet hen ober.
Ann aotro Constans, pa glevas
Guenn 'vel ann Ancou a zenas.

Autrounez ker, mar am c'haret,
N'am lesfet ket da vout barnet
Mar am c'haret, ma aotrone,
'Met gant ar mab Danton e ve.

Henez a voar barn heb fazi
Hag ar re all hag he hini,
'Met gant ar mab Danton a ve,
Pe Gambetta so d'eus va re.

III.

Ar Gambetta o vousc'hoarzin
A lare gant eur vouez lirzin :
Red eo laret ez on eun den
A voar c'hoari he daul 'velken !

Me rai teurel en traon peb croaz
A jomm e scoliou Bro-C'hall c'hoas ;
Me 'zifenno grons e cleyche,
Bugel ebet coms a Zoue.

Me 'ziscaro kement cristen
A so etoues ar varnerien,
Neb laro din renta contcho,
Couls ve d'han serri he c'heno.

Ar Gambetta, tavet, tavet
Ar vro he deus mez ho clevet,
Ann darn vuia eus he mipien
Hag ar guella so cristenien.

Lezint ket d'ho goasca pelloc'h
Na c'hui, na tud difeiz 'veldhoc'h ;
Lezint ket d'ac'h ho bugale
D'ober tud dizoue ganthe.

Ha mouez Bro-C'hall pa ve monget,
Pell c'hoas ganac'h ('vel na vo ket)
En env a so eur barner meur
En do eun deis benag he heur.

IV.

Æt ma guerzio, æt cuit timad,
Mipien ma buanegez-vad,
Ho panden scanv er vro Breton
Ra n' em scuillo dre beb canton.

Mar teu eur re d'hoc'h enebi
Pa ziscuillet ho falloni,
Laret d'he grons, a vouez huel
O tisplegan ho tiouaskell ;

Ann heaul-Doue var paper guen
A denn guir skeudenno beb den ;
Perag eta 'n em glemmet-hu ?
Potret ann diaoul mar d'hoc'h ken du ?

Æt 'ta, ma guerzio ; æt dinec'h
P'ema ar virionez ganec'h
Ha tommet peb calon e Breiz
Ous Doue, 'nn Ilis hag ar Reiz.

XX.

Divez.

Clocherez Voitellier.

AR GORADEN VIOU.

Ann oll a voar var ar meaz ar pez a sell ous ann affer-ze, evel ma ouzont peur e renker ober peb seurt labour, heb beza hen desket el leoriou.

Hogen, hirio ann deiz, dre ma gresc ann dud, ha m'ho deus c'hoant ann oll da veva guelloc'h, ne oa ket possubl mui cahout ier avoalc'h, hag evel ma'z eus bet renket, evid labourat muioc'h douarou ha guelloc'h, clasc binvijiri guelloc'h, evelse ive ez eus bet renket clasc ann tu da greski ann niver eus ar ier, evid ma alfe muioc'h tud cahout eun tanva anezho.

Clasket so bet da genta pere eus ar ier a oa ar guella clocherezet, mæs ne oa ket travoalc'h c'hoas rag ne ie ket buhan avoalc'h ; teir sizun evid clocha, ha teir sizun evid cass ha sevel ar ier, kement-se a oa re amzer collet. Neuze e clascjeur boaza, hag hen ober a rejeur, ar ier Indes da c'horo viou ier. Ne ie ket c'hoas buhan avoalc'h ann traou. Neuze, o velet ne oa ket par d'ar binvijiri, d'ar mecanicou a laboure dre ann ezen eus ann dour, e sonjeur goro viou ier dre ar memes moïen.

Setu eno penaus, oc'h anaout ervad petra oa red evid digass labouset bihan gant ar iar, hon deus sonjet ober ar benvec-man. Clasket hon deus, o sellet ar pissa m'hon deus allet, oc'h ar pez a c'hoarvez bemdez, da ober eur benvec henvel tre ous eur iar, hag e sonj deomp beza hen græt ker mad, ma hellomp lavaret gant guirionez, a sonj deomp, penaus eur verourez a voar entent ous eur iar glocherez, a vouio ive entent mad tre ous ar glocherez-man.

Henvel int ho diou.

Guelomp eta da genta e peu sort kiz e renker entent ous ar iar glocherez. N'e ket eun dra æs evid eur verourez lacaat viou gant eur iar da glocha. E guirionez, d'oc'h ar soursi a vezo bet kemeret da genta, e teuio mad pe fall ann torrat labouset.

Red eo clasc evid lacaat ar iar ennhan, al leac'h didroussa eus an ti, eleac'h ma baro neubeut a sclærijen, mæs a vezo ær avoalc'h evelken, heb ma ve re ien. Re a sec'hor a noazefe ous ann torrad, couls evel re a c'hlebor.

Choaset ha cavet plass ar iar, red eo ive dibaba ar viou. Ar re fresca ar re vella, ar re ne deo ket neat avoalc'h ar blusken varnezho, a renc beza taulet a gostez. Ar viou re vras evel ar viou re vihan, ar re n'int ket doareet mad, ar re ho deus daou velen, ar re so bet dovet gant eur iar glanv pe re goz, pe re lard, a renc beza lezet a gostez. Kense, ne vezo roet d'ar iar nemet viou mad e peb fæson.

Bemdez, d'ar memes mare, dious ar mintin ha dious ann noz, ar iar a vezo savet, ma hello mont da zribi, hag ar viou a chomo disolo. P'he devezo drebet travoalc'h e tistroio var he neiz, hag hi neuze gant he bec hag he zreit da cheinch tu d'ar viou oll, ann eil goude egile, hag hi neuze da blafa varnezho evid ho gori, o rei dezho atau ar memes groes.

Ar iar a chomm re barfet cluchet var ar viou, n'e ket eur glocheres vad, rag ne hell ket ann ær tremen dindannhi, hag al labous-bihan a renc mervel er vi, mouget evelse gant he vam.

Ar sort ier-ze a chomfe da vervel gant ann naon var ho neiz, ma ne zeujer ket d'ho sevel evid ho lacaat da zribi.

Pa anavezer mad he deus eur iar ar si-ze, ec'h heller he lezel pelloc'h savet a zivar ar viou, evid ma hello ar re-man ienaat, ha kemer ær avoalc'h.

Ann diæssa a so, eo d'ann devez ma torr ar viou, dreist oll gant ar ier a chomm re barfet var ho neiz ; red eo evessaat mad outho, ha sevel ar iar d'ann neubeuta pedir pe pemp gueich en deiz evid guelet ar viou so commanset da dorri evid trei a-nezho, ha lacaat atau tu al laë ar plass torret, eleac'h ma veler beg al labous. Ma ne rafec'h ket ec'h alfe beza mouget gant ann dour a. deu d'eus ar vi a alfe stanca ann toul-ze ha miret outhan da denna he alan.

Ar verourez soursius a dle sevel ann eil goude egile d'oc'h a zindan ar iar al labouset bihan, kerkent ha ma'z int deut e meaz ar vi, hag ho c'hass en eur paner da eur plass tomm dindan eun tamic penn-vele pleunv scaonv. Nemet goude ma eo torret ann oll viou, neuze e tenner ar iar d'eus ar plass eleac'h ma eo bet o trei gôr, hag o renta dezhi he labouset, e laker anezhi el leac'h ma renco ho sevel.

E cals plassou so bet desket ier-Indes da c'hôri viou-ier mæs ne rer ket cals rag aliœs ne teu ket da vad.

Evid allout deski ar ier-Indes da chomm var ar viou-ier abars m'ho deffe dovet ho unan hag e c'houlenfent glochat ho unan, setu aman petra so d'ober. Ne ket diæs.

Etro ar 15 a viz-Du e kemerer eur iar-Indes hag e laker anezhi en eur c'haiss pe en eur paner goloet. Plous avoalc'h a laker ebars evid miret ne alje sevel en he za er paner-ze eur veich diskennet golo ar paner varnezhi. Staga a rer ar golo pe autramant lacaat eur mean-pounner varnezhan.

Beb mintin e roer eur c'hart-heur amzer d'ar ier-Indes da zribi hag e laker anezho goudeze er prison. Goude eun neubeut devejou, ho deus desket ho micher nevez ha ma ve lakeat assambles eun neubeut ier-Indes da glochat er memes cambr peb hini anezho a ialo d'he neiz heb fazia morse. Lacaat a rer dezho neuze eun neubeut viou coz pe boulou plastr hag abars nemeur e veler d'eus ho mod e vezint mad da glocha. Neuze e lammer cuit golo ar vouest pe ar paner hag e roer dezho

peb a ugent vi pe vuioc'h hervez ho brassentez.

Kement-se a hell padout eis pe pemzec deiz. Lod eus ar ier-Indes gouscoude ne fell dezho, a bris ebet, chomm var ar viou, neuze neus ken d'ober nemet ho larda hag ho dribi pe ho guerza, ne dâl ket coll boued gantho,

Cals merc'het var ar meaz a lavar penaus pa laker viou gant eur iar eo red teuler evez e teufe al labouzet bihan da dorri en devèjou diveza araug ar c'hânn-loar.

Evid ar pez hon deus guellet hon unan, pe ve hano eus eur iar glocheres pe eus hor glocherezni, e vemp douget avoalc'h da gredi ar pez a lavaront ; anzavout a renkimp soken e sonj deomp e ver suroc'h evelse da zigass anezho da vad.

Ar ier-Indes, so bet allet ho lacaat da chomm var ar viou, a hell ober, heb ehana, pedir pe pemp torrad. Guelet so bet hiniennou soken mont beteg eis.

Beveich ma dorr ar viou eur vam hebken a gass ann oll labouset hag ar re all a gendalc'h o trei gôr.

Ar voïen-ze ne ket diæs, mæs aliæs e vanc ann torajou.

Ar viou a vez torret gant eur vamm re bounner hag ar re vihan soken a vez mouget dindan he faoiou pa vent a veac'h ganet. Ann neizou a vez saotret hag ar pez so goassa ar glocherez a vez drebet gant ann artouz hag al labousedigou da heul. Gant ar sort glocherezet-ze e renker coll pevar c'hant vi evid cahout cant labous hag eun dec iar-Indes d'ann neubeuta a renc coll ho amzer evid ober ken neubeut a dra. Ha pegement a labour so gantho, pegement a voued a ia gant labouset ker gloud evel ar ier-Indes ! Ha c'hoas, e penn kement-se oll, pebes coll ma teu eur c'hlenvet benag da goueza var ar glocherezet-ze !

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Ann dra-ma a c'hoarveze derc'hent hor c'hoëssion jeneral, hag ann intanvez a reas evidomp hon examen a goustians. Doue beniget ! Æs eo gouzout ne goust netra ann hanoiou fall hag ar viltansou, rag rei a reas anezho deomp leis he ginou.

— C'hui so ho taou, emezhi, diou aër-viber am beus tomet em grubuil, daou prenv-douar a dlefen beza flastret. Bemdez, ouspen dec gueich bemdez, c'hui ra pec'hejou marvel dre leziregez, avi, coler, ourgouil, gloutoni, ha me voar petra. C'hui so gaouierien, lamponet, canailles, muntrerien, hag am beus guelet cass d'ar groug meur a hini a dalveze guelloc'h evidoc'h, ras fall, Saozon milliget, collet ho teiz ganeoc'h. —

Iann a lenve. Me am boa c'hoant da staga ganthi hag he mouga epad ma kendalc'he :

— Ann *autrou* Piteux en deus 14 real ha daou vennec, mæs ne iafot ket d'ho lounca d'ann hostaliri gant al laëroun ! me a ziouall ann dra-ze dehan da brena eun den, benn ma vo deut ar mare da denna ar billet.

Kement a drous a reas, ma zeuas ann Héliet, tad, mab ha niz er meaz eus ho c'haëiou evid he sicour. Oll e oa droug ennho abars beza clevet abalamour da betra e oa bet savet etrezomp; mæs goassaat cals a reas dezho pa glevjont pegement a oa bet arboelet gant Iann.

— Pevarzec real ha daou vennec !!!

Evid achui, e oe græt beac'h da ziouscouarn Iann, hag evidoun, am boe va c'halanna digant peb hini eus ann Heliet. Eun taul paô digant patron François ; eur re scoarnadou, d'eus ann dibab, digant Fifi. Jacquet ; taulïou bas digant ann autrou Amédée. Evid ann intanvez Hélie, em boe daou zevez labour d'ober en eun, hag eun tam bara seac'h da lipat. Iann a lavaras din :

— Setu ni guelloc'h ! n'e ket 'ta ?

Pa ne oe ken nemedomp hon daou, me a respontas :

— Ann dra-ma ne bado ket atau. Me voar mad petra rin.

Abaoue, am beus guelet ha lennet cals leoriou, hag e hellan lavaret n'eus bet biscoas muioc'h ræsoun d'en em zevel ha d'ober freuz ha dispac'h.

Da zeves hor pasc kenta, e tihunjomp ker laouen, ne hellas ket ann intanvez Hélie he unan tenna diganeomp hol laouenedigez. Gouscoude en devez-ze penn da benn e oe egis eur giez-glan, rag ma oa ann oll o sellet outhi e mare ar proff, ha m'he devoa renket taul er plad eur pez dec guennec.

(Ar c'hloc'her a damalle dezhi guennaat centimou gant viverjant, espres-caër evid ann ilis).

Eur veich achu ann offis, eleac'h distrei d'ar stal, ez ajomp en eün d'hon ti-ni eleac'h m'he devoa mama Kemper græt eur banket en enor deomp.

Mama a ioa he breac'h ganthi en enchelp, abalamour d'eun dufell a ioa bet, var bouez ar Vernvihan, etre hi ha ma faëroun, kereour ann autrou Surcouf. Evel va faëroun e teue aliæs d'am zi, hag eun devez en devoa rebeichet d'ar Vern-vihan dribi dibreder bara mama Kemper. Antronos ar Vern-vihan a ioa æt da soudard, ha mama he devoa kemeret eur goaf evid rei he stal d'ar c'hereour.

Eno oe eun emgann e doare. Va faëroun a ioa ive eur goaf ganthan d'en em zifenn, hag en em gavjont ho daou var ann aod-vras, mare ann treac'h, en tu all da Rochebonne.

Ouspen cant den a ioa eno o sellet ; etre cala-

faterien, maltouterien ha martolodet, en em glevet oll evid miret oc'h ar polis da dostaat.

Va faëron paour a oe dizouget d'he di gant pevar den, mæs mama gounezet ar barti ganthi, a zistroas var droat d'ar gear. Setu perag n'en em gave ket ar Vern-vihan ganeomp.

Nemet henez, en em gavemp oll assambles er gear en devez-ze, ha tata Kemper en devoa conje da eva keit ha m'en dije bet sec'het. Hen a selle gant joa ous ment bras he botret hag he verc'het, hag a lavare :

— Set' aman Corentin, ma hini diveza ; ma ! beg he fri so huelloc'h evidoun.

Ha neuze e lounke chopinadou jist, couls hag eun den diou veich kement hag hen.

Iann, Fanchette ha me, e oamp laouen egis ma ver en devez caër-ze n'en deus par ebet etouez oll devejou ar vuhez. Me oa e creis etre Iann ha Fanchette, hag e trebemp hon tri d'oc'h ar memes pladat sivi-ru.

Va breudeur ha va c'hoarezet a cherisse ac'hanomp da biou ar guella. Ar re-ze a ioa neuze potret crenv ha merc'het coant, ne oant ket goal nec'het rag ma oa partiet ar Vern-vihan ; me gred e oant eun tamic jalous anezhan. Mæs mama ne oa ket evid coll ar sonj eus he muia caret, ha diou pe deir gueich e oe tost dezhi diroll da lenva, rag ma oa bet lavaret he hano. Tata memes m'eus aoun, a bacas eur bouch diganthi, rag m'en devoa goulennet eva d'he iec'het.

Eur veich achu dribi ar sivi ganeomp, me a lavaras da Fanchette goustadic :

— Te voar, me am beus sonjet eun dra.

Hag evel ma c'houlenne diganin petra a felle din da lare, me a respontas :

— Pa vezin distro d'eus va beach hir, ni a zemezo hon daou, ma kerez, couzines.

Me chans e oa sclær avoalc'h va c'homsou ? Ma ! ne oant ket en daill evid Fanchette, rag goulenn a reas c'hoas diganin, da beleac'h e felle din mont evelse evid distrei en dro. Eleac'h respont e liviris dezhi ar veich-man :

— Ann dimezel Mari hag ann dimezel Jeanne gant ho mitizien, ho deus c'hoarzet varnoun ; ha te t'eus lavaret *meill-gafe* dime !

Hi a selle ouzin sebezet, o clasc gouzout petra c'hoarie ganin. Neuze e liviris c'hoas :

— Me a fell din mont cuit, evid n'as pezo ket mez beza *Madame Corentin* pa vezo deut ar mare.

En taul-man e vousc'hoarzas ; mæs goulenn a reas c'hoas :

— Mont cuit ! da beleac'h ?

A drugarez Doue, ne oan ket nec'het evid gouzout petra respont, rag a bell so e oa ar sonj-ze ebars em fenn, var bouez e oe eta e liviris :

— Evid mont da beleac'h ? me ne ran fors ; ar pella guella ; me ialo da velet ma eontr Kemper (Corentin) en Americ.

Er moment-ze, ann oll a grie a bouez-penn endro d'ann daul :

— Ia, ia, tata Kemper, lavaret eun histor deomp.

Er c'heit-ze, Fanchette a lavare din e toull va scouarn :

— Mad tre ! eur sonjesoun vad t'eus bet, me a respount ; hogen, penaus a helli-te treuzi ar mor heb bag ebet ?

IV.

Histor Laurans Bruant, ar martolot a speret, a c'hounezas kement tam aour so 'bars er bed, gant eur bonton eus he vragou.

Ne ouzoun ket ha be oa va c'hiniterv o clasc va lacaat nec'het dre ar goulenn-ze, fazia cals he dije græt neuze, rag o kemer he daou zorn, e liviris dezhi :

— Ker guir evel ma oun den, Fanchette Le Goff, va c'hiniterv, te a vezo ker pinvidic evel groeg Laurans Bruant.

Dress er moment-ze, e oa tata Kemper o commans dibuna ann histor a ioa bet goulennet diganthan, hag e oa just histor Laurans Bruant, ar martolot ijinus, a zistroas da Sant Jagu he vro gant kement tam aour a ioa 'bars er bed. Mar peus c'hoant d'anaout eun histor vraô eus hor broni, n'hoc'h eus nemet chilou, rag tata Kemper n'en deus bet morse he bar da gonta marvaillou.

— Cric ! crac ! eur guenegat cognac ! eur scoët armagnac ! ar c'hasarc'h en da sac'h ! ar Saozon ne c'houzont ket c'hoarzin ! Beva ann autrou Surcouf ! En traôn ar c'hommisser ! Mad eo ! ha setu.

Daô eo deoc'h goud e oa Laurans Bruant ginidic d'eus borc'h Sant Jagu. Mogeriou he di a harpe ous mogeriou ann Ilis da goueza, rag crena a rea gant aoun rag ann archerien hag ar valtouterien ! Pebes malheur !

He dad a ioa martolot hag he vam martolodes, na petra 'ta ! ne vaga oe red gant troad eur c'horn butun, rag pa oa ganet, en devoa dija he zent araug. — Ar valtouterien n'int ket tud madelezus ; ann oll her goar ; ann dra-ze ne ra 'tra.

Setu ambarket Laurans potr scotill, e hours eun tam coz sloop ker pounner, ma renke cahout tourmant d'ober eul leô beb heur.

Ar c'habiten a oa manc d'oc'h he zec biz, ann eil a ioa clanv gant ar melenadur-guer ; ar mestr a gomse dre he fri egis potret Marseille, hag ann daou vartolot n'ho devoa nemet peb a hanter-lagat.

Ha gant kement-se, carget gant petra ? al lestr, ann hini a lavaran ; gant oalen gris bete goeledi.

Evid passajourien diou hini goz, ma rea trous ho dent en ho ginou. ann disterra ma c'houeze ann avel. Ne c'hoarzit ket c'hoas ! n'e ket estoun, ne gaver ket stanc eur sort batimanchou. Mad tre ! eric.

Ar mor so hir, sur avoalc'h, ma ! ledan eo ive. crac ! Eun devez, ar c'habiten a fallas dezhan goud e peleac'h en em gave evid cahout berroc'h he amzer. Gant eur c'helc'h barriken e velas pegen huel e oa ann heaul, ha gant ober cals chiffrou, e tivinas ec'h helle peus vad en em gavout eun tu benag du-ze, a zehou pe á gleis eus ann hent a gass du-man pe da leac'h all.

Setu eun taul avel o coueza var al lestr, heb beza casset kelou araug dre ann telegraf Ne oa den var evez, nemet Laurans Bruant, a ioa cousket ac'haolec var ann delez-vras, he zaouarn en he chacotou. Dalc'h mad !

Ar sloop, coz-votez, a voeledas doc'htu. M'ho peus c'hoant clevout petra c'hoarvezas gant ann diou bic coz, it da velet e goelet ar mor. D'eus ann taul-ze a gredan, ann oll a rencas lounca ho loa, nemet atau Laurans Bruant a gouezas eus ann delez var eur gaoued da lacaat ier, eleac'h ma reas eur *vœu* da lacaat eun daolen livet-braô, ebars e chapell Santes Anna e Sant Jagu.

Ann traou-ze so ker, chilaouet ha ne roer ket ledan a daulennou evid eur 6 pe 7 scoët, ha Laurans Bruant ne oa chomet nemet he gorn-butun ganthan ; mæs pa vez ann dud var bouez coll ho buhez, ne sellont ket ker piz-ze, hag hon Itrôn Santez Anna a ro termen d'ar vartolodet paour. — Lod a gar eur sort boisson ha lod eur sort all me a lavar ar virionez ; peb hini he c'houst, me a gar guelloc'h anezho oll, ne ket daô e savfe etrezomp evid-se. Iec'het deoc'h mama Kemper, hag ar gompagnunez.

Kense, dre sicour Santes Anna, Laurans Bruant ne chomas nemet pemp devez ha pemp nosvez var gaoued ar ier, ha goudeze e oe tantoultret etoues ar c'herrec var ann aod, eleac'h ma eonenne ann tarsou, evel m'en dije bet c'hoant ann diaoul d'ober he varo. Me chans ne renkin ket lavaret deoc'h e oa bet taulet var douar eun enezen gouez, eleac'h ne oa den o chomm !

Da benn eur maread amzer, e teuas commisser Impalaër ann dud gouez d'ober he dro gant serjantet ar polis, hag e cavas Laurans Bruant a ioa he lagat o vont da drei.

(Eur pennad all eur veich all) A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Dilun, 14 a viz C'huevrer, e vezo canet da zeg heur, e Douarnenez, eur servich evid ann autrou Pouliquen, bet person ar gear-ze.

Me chans, ne ket re Douarnenez hebken a vezo guelet en devez-ze en Ilis nevez évid pedi evid ann autrou Pouliquen, mæs ive ann dud divar ar meaz d'eus ar parræsiou tro-var-dro, ho deus he anavezet mad, hag a so dleourien dezhan d'eus cals grassou digant Doue.

Ann autrou Roudaut, bet cure e Sant-Corentin e Kemper, a so hanvet da aumonier ar Freret e Landerne.

Varia.

Glaô a ra a varazou.....

Enn neubeut soudardet gant ho offiserien a so o tremen var eun hent bras. Ker glib ha ker glib emaint ann eil evel egile.

— Pebes amzer ! eme eur soudard, atau glaô er rejimant-man ! Ma ve glebet da vibana peb unan herves he renc !

Marianna, eur geginerez, a so sod ar sotta.

— Penaus, eme he mestrez, eo goloet en daillze ar fornigel gant soa ?

— Chilaouet, itron, ar pacat goulou a oa couezet er feunteun, hag em eus ho lakeat etal ann tân da sec'ha.

Clevet en eur vagasin.

Ar mevel d'he vestr :

— Pe hano a vezo lakeat var al lizer-ze ?

— D'ann autrou Bernard, e Brest.

— Brest ? e peu sort Departamant ?

— Oh !!! Finistère.

Ha ker buhan, ar mevel o scriva var al lizer.

Ann autrou Bernard e Brest,
(Haut-Finistère).

Madou ann douar.

Epad miz Kenver, neus ket bet digasset cals ed var ar marc'hajou, mæs breman e caver peadra anezho. Hogen, eun tamic distaul a so er sizun man. Guelloc'h marc'hat eo hirio ar guinis eget ne oa er sizun nevez-tremenet, 27 lur 10 g. da 29 lur ann daou c'hant lur. Ar segal a zalc'h atau d'he bris, petra benag neus ket cals clasc varnezhan, 19 da 22 lur, ann hey braô a c'houlenneur evid ober bier, 17 lur 10 g. da 22 lur, ar c'herc'h 16 lur 10 g. da 21 lur 5 g., atau dre ann daou c'hant lur.

PARIS, *d'ar Merc'her 2 C'huevrer 1881.*

Cals greun var ar marc'hat, ar verzourien a ziscuez ho deus c'hoant guerza, mæs ar veillerien ne fell dezho prena nemet ma ve distaulet dezho 5 guennec pe 10 var priziou ar sizun dremenet. Ar priziou a so egis huelloc'h.

KEMPER. — *5 a viz C'huevrer.(Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 24 lur »» g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 15 lur »» g. — Kerc'h, 17 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 5 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Me a zifenn ouzoc'h, eme ann autrou markis, me a zifenn ouzoc'h, ententit mad, da enkresi mui hiviziken ann disterra merour a so o chomm tro-var-dro d'am douarou ! Ar c'hargou,a vezo paët em zi-me,ha pa ve red din discar ar vezen diveza eus va c'hoajou bras, guerza ar mean diveza eus va c'hastel, hen ober a rin a galon-vad évit rei scoazel d'ar verourien ha d'ar beaurien.

— Hag a zo mad, autrou markis, eme Jonsac.

Ar valtouterien a ieas kuit eus ar geriaden, mallosiou-ru mignonet hag amezeien Piarik var ho fenn.

Pa oant eat en disvel, pep hini a dennas eun alanad hir, evel ma vije bet he galon divec'het eus ar pouez ar pounnera. Piarik a stardas eus he vuzellou ha var boull he galon dorn ann den iaouank a oa deuet d'her savetei ; her goelc'hi a reas gant he zaëlou tomm-bêro.

Ann dichentil en devoa ken bras calonad hag ar merour. He galon a oa deut kement da domma o velet ann anaoudegez vad, ar respet, ar garantez a ziscueze dezhan ann dud-se, bremaic ken counnaret, ma sonje dezhan e vije mouget gant ann tan flamm eus he garantez. Guelet a rea mad penaus e oa mestr var galonou ann dud kezse ; eur ger, eur sin eus e bers, a vije avoalc'h evit ho lacaat da scuilla ar berad diveza eus ho goad evit plijout dezhan ha difenn guiriou ho bro. Gounezet e oa ganthan en eur mod ar c'haera, ar zantela, guir garantez ar bobl, rag ar garantez-se en devoa gounezet en eur heulia ar vertuziou brassa, en eur ober ar brassa dispignou !

Clement-Chrizogon de Guer-Malestroit, markis Pontcalec, en devoa a veac'h daou vloas var'n ugent. Bras oa dreist he genvroadijen,he izili guen ha nerzus, he visach caër ha splam evel bisach eun eal, a lakea da bara dirag ann oll,glanded splamm hon tud coz a oa deuet guechall eus bro ar Gress da ziaseza ho zeltou var douar Breiz-Izel.

He dal huel ha ledan, dirid ha glan-caër, a oa curunet gant eur pennad bleo iell-du ha rodellet. Eus e zaoulagat cuzet dindan he valvennou du-fin, e strinke eur sell leun a ners ; alies avad, ann druez eus kenvroïs reuzeudik ho beuze en eur mor a zaëlou. He vourennou eun tamic ielloc'h eget he vleo, a leze dizolo he vuzellou, prest ato da vousc'hoarzin. He zaouarn oa flour ha furmet braô ; he vouez, guech nerzus hag huel, guech flour evel mouez eun eal, he devoa ann ton skiltrus eus eur vouez boazet da rei urzou, heb gouscoude coll netra eus ann dousder nag ar vadelez a laca fizians ha carantez e calon ar sujidi. Ar guel hebken eus markis Pontcalec, a roe da anaout d'ann oll e oa eun den calonec heb he bar,gouest pa gavje ann tu, da scuilla he voad,da rei e vuez evit difenn guiriou eun all. Ar guir vreizad-se, eur penn Nomenoë var he zionscoas, oa gouest, mar cavje ann tu, d'en em lacaat e penn eun abaden, da drei ho fennou d'ann dud d'ann tu ma carfe, da zavetei eur rouantelez, pe da dremen he vuhez e creis eurusdet didrous eun tad a famil. Ennhan e caver ann oll vertusiou a ra deus eun den eur goas, hag ann oll gredennou a ra eun den eur c'hristen eus ann dibab. Goude Doue, ar pez a gare ar muia oa he vro. « Cristen oun, emezhan dreist pep « tra, breizad goude, ha dichentil ouspen. Ma varvan « var dachen ann emgann, va ene vo d'am Doue, va goad « ha va buez d'am bro Breiz-Izel, va c'halon d'am c'he« rent ! »

Clement Pontcallec oa mab da Charles-Renan de Guer-Malestroit ha da Bonna-Loïza ar Voyer, introu a Tregonnec hag a Haie-Paujel He dud ho devoa eun digemer eus ar guella hag eus ar c'haëra n'eus fors e peleac'h ez eent dre esceptiou Guened ha Kemper. Ouspen daouzec parres a oa dindan ann douarou a rea labourat evithan. Diskenn a rea dre he dad eus ann eil c'hossa eus lignez ann autrounez-Brou de Malestroit ho devoa guechall renet ha difennet ar vro, araug ma oa staget Breiz-Izel deus Bro-C'hall. Mab bihan oa da Iann de Malestroit, ann hini a gredas he unan couls lavaret eus dichentilet Breis, en em zevel a enep dimezi Charles VIII, Roue Bro-C'hall, gant ann Dukez Anna. Ar pez en lacaas da zevel a enep ann demizi-ze, oa abalamour, dre ann eured-se, Breiz-Izel e divije collet he lezennou he unan, ne vije bet mui renet gant gouarnerien a Vreis ; en eur ger, ne vije bet nemet eul lodenn euz Bro-C'hall . Ann Dukez Anna,deut da veza Rouanez Bro-C'hall,a glascas goudeze mes eu aner, lacaat Iann de Malestroit a du ganthi.Evitse e kinnigas dezhan ar c'hargou huella eus ar rouantelez ; ar vleinadurez eus ann oll armeou ; netra. Iann de Malestroit a reas faë var ann oll enoriou ha cargou huelze ; dilezel a reas ouspen, ar c'hargou izelloc'h en devoa araug, hag en em lacaas var ar memes renk gant ar re a bere Loïs XIV a lavare divezatoc'h : « Ar re-ze zo tud ha « ne dennont gounedegez ebet eus ho oberiou caër, ne« met ann enor da veza ho great. »

Clement de Pontcalec, a grede ann dud da genta, e oa galvet da veza eur brezeller eus ann dibab, eus eur c'hostez all, evel ma oa pinvidic-mour, e zanvez bras en akea e renk tud ar palez ; lacaat a reas en he benn eta mont d'ar palez, hag en em c'hreas marc'hec a enor eus gouard ar Roue. Mes heb dale e teuas da scuiza o chom da ober netra. O velet ne gave ket ann tu da ziscuez he ners-calon ha da c'hounis eun hano caër var dachen ar brezel, divlazet eus plijadurezou ar palez, e tilezas he garg a enor, prest goude ma varvas Lois XIV. Hag ouspen-ze, clenvet ar vro a oa staget e potr Breis. Ar c'hrouadur nerzus-se, boazet da veva e creis ar c'hoajou-dero bras ha da redec var gern ar meneziou huel, a golle he benn e creis oll plijadurezou kear-veur *Versailles* ; oll vuzisianet, oll ganourien ar palez, ne dalent netra e kichen sonerien ha canourien Breiz-Izel ; biniou Arfol a glevas guechall pa oa iaonankik tout, a drec'he kementse oll.

Clement de Pontcalec, eun dra netra er palez, a zonjas dezhan en divije rentet ar brassa servich, græt ar brassa mad da vro Guened ha Kemper. Dichentil Breiz-Izel a gare re al lealdet hag ar frankis,evit en em blijout etoues potret fin ar palez.

Kement a gleve, kement a vele e kear-veur Paris a oa control da gizou mad he vro, control d'he feiz beo ha stard, control d'ar furnez buezec a greske en he galon, evel eur blanten a c'huez-vad cuzet e creis eur vodenn land.

Hor markis iaouanc n'oa ket evit chomm evelse da goll ann amzer ; buhez ann den a zo re verr hag ann amzer re brecius, evit beza evelse tremenet etre ann ebatou hag ar pourmenadennou, evel ma rea tud ar palez. « Ann dra-man, emezhan, n'eo ket eur vuhez ! Ober al « lez d'ar Roue ha d'he dud adalec ar mintin beteg ann « noz ; beza diou, teir heur o c'hedal etal dor eur gambr « oc'h ober jestrou, o taoublega dirag tud eveldomp,egis « ma vent doueou ! Tra ! tra ! d'ar gear, da Vreis ; eno « ez eus labour da ober, eno e cavin ann tu d'ober eur « vad benag, ha da dremen va buhez evel ma fell da « Zoue, oc'h ober vad d'ann dud ezommec, hag o tis« trempa va bara gant ar c'huezen eus va zal ! » Kuitaat a reas Paris eta, laouen he galon, ha mall-bras ganthan guelet Breis-Izel. Eur mignon hebken a lezas eno var he lerc'h, ann autrou comt iaouanc a Laval, eur Breizad evelthan.

Eur pennad all eur veich all. X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 8) DISSADORN 19 A C'HUEVRER 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 19 a viz C'huevrer 1881.

D'al Lun, 7 a viz C'huevrer, e teu ann Deputeet da genderc'hel oc'h evessaat ous al lezen var an divors. Caër so discuez d'ann Deputeet peger fall eo al lezen-ze, dreist-oll evid ar vugale n'ho devezo mui na tad na mamm, goude ma'vo bet divorset ho c'herent, egis ma eo ar Gommission a du gant al lezen, pa c'houlenn ar Presidant hag evesseat e vezo ous pennadou al lezen pe ne vezo ket, 254 a enep 211 a respont ia.

Evelken, d'ar Meurs 8 a viz C'huevrer, pa gendalc'her gant ar memes lezen, ne ket æs goud petra so caus, pe abalamour so bet discuezet penaus pa ia daou zen da zimezi, ne rafent ket, ma vouifent e tlefent divorsi heb dale, pe autramant abalamour m'en deus lavaret Cazot, penaus ma ve votet al lezen-ze breman, egis n'eus ket cals a dud e Frans o c'houlenn anezhi, ec'h alfe miret ous ann Deputeet a so breman da veza hanvet adarre, hag a so bet savet aoun d'ar re-man, pa c'houlenn ar Presidant ha votet e vezo pe ne vezo ket ar pennad kenta eus al lezen, a lavar ec'h hello hiviziken divorsi ann nep a garo, 261 a enep 225 a respont ne heller ket hen ober, hag evelse e lavaront teuler al lezen-ze a gostez. (Eun dra vad !)

Er Senat, er memes devez, so bet votet ar pez a c'houlenne ann autrou Paris var ar mod voterez, evid miret ne ve collet kement amzer o voti pa oa ann oll a unan. Goudeze, e voter al lezen var ann assambleou. Ma ro muioc'h liberté d'ar re fall, e ro ive muioc'h liberte d'ar re vad, hag e hello talvezout cals deomp, rag beteg hen ann assambleou a vije ar muia enebet outho, a oa hor re-ni, ha ne oa ket re ar Republicanet, nag ar Radicalet soken.

Lyon n'he deus Mear ebet, hag eo ar Prefet ann hini a servich a Vear dezhi. Ma ! hi he deus c'hoant cahout eur Mear dezhi he unan, hag ar Senatourien, d'ar Iaou 10 a viz C'huevrer, ho deus roet he c'hoant dezhi. Votet ho deus ive eul lezen var ar minoret.

Evid ann Deputeet, er memes devez, goude beza lavaret gant ann autrou Ballue, e oa ouspen poent ober eul lezen da vihanaat ann niver d'eus ar re a vije roet ar groas a enor dezho evid servichou dreist ordinal, e sav eun tamic beac'h etre int hag ar Vinistret, divarbenn ann arc'hant c'houlenn Ministret ar Brezel hag ar Marine. Goude cals lavaraou a enep dezho hag ive a du gantho, ec'h assanter rei dezho ar pez a c'houlennont.

Dissadorn, 12 a viz C'huevrer, e tle dont adarre dirag ann Deputeet al lezen évid minella ar gazetennou ; mæs var goulenn Madier de Montjau, ez eus bet lavaret he lezel ac'han d'al Lun 14. Goudeze, eur Radical, Ballue, a c'houlenn tenna digant ar Freret ann doctrin gristen ha Seurezet Sant Visant-a-Baol, ann ties eleac'h emaint o chomm, hag a so d'ar vro. Caër en deus bet ann autrou Freppel lavaret e rente ar Relijiusetze cals servichou d'ar vro, hag e oa mad rei eun dra benag dezho evid ho dic'haoui, ann Deputeet ho deus lavaret e vije evesseat oc'h ar pez a c'houlenne Ballue hag he gonsorted, da lavaret eo, heb dale e vezo tennet ann ties-ze digantho.

En eur achui, ann Deputeet ho deus lavaret e vije evesseat ous eul lezen kinniget gant Louis Blanc, da lavaret ne ve condaonet den ebet d'ar maro, neus fors peger bras torfetour e ve. Eun dra vraô ! Neuze ar vuntrerien a hello heb aoun ober lazerez ar pez a girint, pa vezint sur ne vezint ket lazet ho unan. Ar sort lezen-ze, ma ve græt, a ve evid difenn ar ganailles hag ar Gommunardet, d'ho sicour da zont æssoc'h a ze abenn da zistruja heb aoun ann oll dud honest. A.

Comlic.

Er bloas-man e vezo electionou evid ann Deputeet. Me voar avoalc'h ne vezo gour etoues ar re a reseo *Feiz-ha-Breiz*, a ve diskiant avoalc'h evid rei ho mouez d'ann Deputeet Republicanet hon deus breman er pez brassa eus ar *Finister*, hag ho deus discuezet ken anat ho fallagriez kelliæs gueich ma so bet red voti evid eun dra benag control d'ann Ilis pe da vrassa mad al labourerien douar. Mæs evel ma alfe beza etoues hoc'h amezeien eur re benag hag a alfe c'hoas beza

douget da voti evid Gambetta pe unan benag eus he vignonet, a lavar couls hag hen : *Ar Glericalet* (ar gristenien) *setu ann enebour*, me a fell din digass deoc'h da sonj d'eus ar pez en deus græt ar Gambetta epad ar brezel e 1870, pa felle dezhan deski d'ann dud a vrezel petra ho devoa da ober, hag hen ne vouie ket ann disterra en affer-ze. Mar domp bet ker fall lakeat gant ar Brussianet d'ar mare-ze, a dra sur eo dezhan omp dleourien a gement-se, ha gouscoude m'en dije gouezet en em zervicha d'eus ann dud a ioa etre he zaouarn ha d'eus hor bolontez vad-ni, marteze eleac'h beza bet trec'het, ni eo hon deffe trec'het ar re all, mæs, ma zisprije ar Francisien all, e tisprije cals goassoc'h ac'hanomp-ni, Bretonet. Evid hen discuez deoc'h, e tigassin sonj deoc'h hirio d'eus ar pez a reas deomp e *Conlie*.

Di eo e oa bet casset oll dud iaouanc mobiliset d'eus pemp Departamant Breiz, hag e miz Here, pa oa a veac'h galvet ann dud iaouanc d'eus ann nemorant eus ar Frans. e Breiz, gant ar c'hoant a oa da zifenn guelloc'h ar vro ha da gass ractal ar Brussianet cuit, parræs ebet n'he devoa reüset cass doc'htu ar re oa bet goulennet diganthi. Ann autrou de Keratry a oa e penn ann dud iaouanc-ze, en devoa græt he sonj evelhen : dastum ar buhana ma alfe 40,000 den evid cass sicour da Baris kelc'het gant ar Brussianet ; crenvaat ann arme soudardet-ze gant eun neubeut soudardet coz, rei dezhi daou rejimant cavalierien evid mont arauzhi da velet ha possubl e vije bet tremen pe ne vije ket, hag erfin, rei dezhi martolodet Breiz evid canolierien.

Ann oll e Breiz ho devoa assantet ganthan a galon vad, hag eun dudi a oa guelet peger calonec a rea peb unan he zever en affer-ze.

Abars nemeur, ec'h en em gavas dastumet e *Conlie* 25,500 den. Evel ma oant bet guisket tost da vad abars dond d'eus ar gear, ar guiscamant a oa dereat avoalc'h, mæs n'ho devoa ket a fusuillou. Daou vil den hebken ho devoa fusuillou Snider roet dezho gant keariou Brest ha Naonet ; ar re all ne oa nemet bijer etre ho daouarn.

Ann enclasc a oe græt var ann affer-ze goude ar brezel, a ziscuez anat pegement a c'hevier a oe distaget oc'h ann autrou de Keratry, o clasc he lacaat da c'hortos c'hoas, kelliæs gueich ma c'houlenne armou, o tigass sonj d'ar Gouarnamant d'eus he bromessaou. Erfin, scuis o c'hortos ha melconiet, ann autrou de Keratry a gassas d'ar Gambetta ann depeich-man a ziscuez pegen counnaret a oa, o velet e lezeur he soudardet heb armou :

« Be m'eus 9,184 fusuillou coz ne heller ober netra gantho ; resevet am eus 5,000 spencers ha 2,000 remingstons a so mad avoalc'h ; mæs n'am eus ken, ha gant ar re-ze eo e fell deoc'h ez afen d'ar brezel ? Peadra a ve da c'hoarzin, ma ne ve ket hano d'eus silvidigez ar Frans, ha mar g'alfen disonjal e roer ar guella fusuillou da gement lampon a ia da *Dours* da chouhal *Beva ar Republic* neus fors d'eus pe vro e ve. »

Ar virionez a lavare, mæs ar sort guirionezouze n'hellent ket plijout da C'hambetta. Ne reas netra muioc'h eta, hag e lezas atau ar Vretonet heb fusuillou. Gouscoude, teir sizun goude, e casse kelou dezho da vont da zifenn dious ar Brussianet ar gear a *Alençon* e *Normandie*. Ann Autrou de Keratry a hellas evelken rei armou da 1,200 den hag e partias gantho, mæs ar Gambetta, goude beza casset eun depeich dezhan d'ann 22 a viz Du hag hi a lavare : Deuit, ni ialo assambles d'ann emgann, a gasse ann depeich-man d'ar 24 a viz Du, d'ann hini oa en he garg ar c'hanoliou e Roazon :

« Me a zifenn stris ouzoc'h rei netra, nag e fusuillou, nag e canoliou, nag e poultr, nag e cartouchennou d'ann autrou de Keratry pe da zen all eus he bers, heb cahout ann aotre sclear d'hen ober pe diganin pe digant ann hini a so o terc'hel va flass e *Tours*. Arabad eo 'ta cass netra dezho e fæson ebet. — Casset peus ann 50,000 cartouchen d'ann autrou de Keratry ?... — Ma n'hoc'h eus ket hen græt, arabad eo hen ober, cassit anezho d'ar Mans.

« Leon Gambetta. »

Kense, d'eus eun tu e casser ar Vretonet d'ar brezel, ha d'eus ann tu all e tisnac'her armou dezho. Erfin, evid tenna digant ann autrou de Keratry ar galloud en devoa varnezho, e lakejeur anezhan dindan ursou ann amiral Jaurès. Ann autrou de Keratry, p'en devoa eun tamic skiant, a velas buhan avoalc'h e oar e clasc cahout he zemission, hag he rei a eure.

Petra a zeuas neuze da veza ar Vretonet reuzeudic e Camp *Conlie*, etoues ar pri he rente henvel ous eur ieun ? Dougen a reant bouteier coat, rag ne oa ket a vouteier ler. Ne oa na saill da gerc'hat dour, na pod-houarn ebet da auza boued. Promettet oa bet cass dezho, mæs ne oe ket possubl hen ober, pe autramant ar volontez vad eo a vancas evid-se. Evid ober ar souben ne oa ken nemet podou potin, bras avoalc'h evid daou c'hant den, hag evid mont da gerc'hat dour ne oa ken nemet podou bihan, e ie eul litrat pe zaou ennho, ar pez a oa caus e oa red ober cals troiou, hag ann troiou-ze a vije cavet seul-diæssoc'h ma renker bale gant bouteier coat. Ar mobiliset a golle ho oll amzer oc'h ober ann troiouze, mont da gerc'hat dour, plenaat douar, kerc'hat traou dious ar magasinou. Evid deski dezho ann exercis, ne oa ket possubl hen ober, rag ne oa nag amzer na fusuillou.

En despet d'ann oll promessaou græt gant ar Gouarnamant, ne zigassjeur ket armou dezho. Hel lennet hoc'h eus soken huelloc'h, ar Gambetta en devoa difennet a grenn rei ann disterra tra da arme Breiz. Epad ma zisnac'her egis-se peb tra ous ar Vretonet, e oa deut ann dizro amzer, hag ann douar, meet gant bouteier coat tost eun hanter cant mil den, a oa æt kement da bri ha da fler, ne oa ket possubl ober ann disterra gammad heb mont ebars betec penn ann daoulin. Ne oa mui possubl soken d'ann dud mond da gerc'hat keuneut na plous. En oll teltou e rede ann dour. Lod anezho soken e oa é creis eul lenn. Ha red eo beza souezet neuze ho deffe credet ann dud oa bet dastumet e *Conlie*, hag e tilezer anezho eno heb armou, er pri hag heb dillad, ho deffe sonjet ne ket da zifenn ar vro e oant bet digasset di, mæs da vervel. A hent all, ar Brussianet a dostae bemdez, hag ann autrou de Marivault a oa bet lakeat e penn ann arme reuzeudic-ze, a sonjas dezhan e oa he zever tenna ar Vretonet d'eus ar stad truezus e pehini e vijent bet couezet ma vijent chomet c'hoas eun neubeut e *Conlie*, hag e reas he sonj digass anezho endro e Breiz, e plassou eleac'h na vijent ket bet da vihana en danjer eus ho bubez.

Gazetennou Roazon ho deus lavaret e pe stad truezus e oant pa zistrojont d'ar gear-ze, en noas, couls lavaret, pe goloet gant truillou, guisket ho zreit gant boutou coat goloet a bri, ha scuis maro; heb armou, rag neubeut a oa ar re ho devoa fusuillou, ha peu sort fusuillou, fusuillou-piston cos saotret gant ar pri ha merclet, ne hellent ober netra gantho. Biscoas ne oa bet roet guennec ebet dezho, rag p'en devoa goulennet Glais-Bizoin he unan, dre druez outho eun tamic arc'hant evid rei dezho, de Freycinet en devoa respontet : Ann autrou Gambetta en deus lavaret din gortos c'hoas abars cass arc'hant d'ar Vretonet, kense, n'hellan ket rei deoc'h ar pez a c'houlennit dre ho liser...

Ar Gommission he deus græt divezatoc'h eun enclasc var ann affer-ze, he deus discuezet anat, penaus evid ar re oa en em lakeat heb guir ha d'eus ho fenn ho unan e penn ar Frans d'ar 4 a viz Guengolo, arme Breiz ne oa ken nemet eun dra didalvez, ne oa ket da deuler cont outhi. Hag ar c'homsou-man, a achu ar pez a sonje dezhi e oa da lavaret varbenn ann enclasc-ze, hen discuez sclear. Setu int aman :

Ar Vretonet a oa diredet doc'htu d'ann dic'halv kenta ; lavaret e oa bet dezho e tlient mond d'en em assambli en eul leac'h en em gave hanter cant leo d'eus ho bro ; e vijent bet kemeret evel guir soudardet, hag e vije bet roet dezho d'eus ar guella fusuillou, hag e oant deut kerkent. Ar Gouarnamant ne zalc'has ket d'he bromessa. Chomm a rejont epad daou viz heb armou hag heb moien da zeski ann disterra. Int, o velet kement-se, a zeuas da sonjal ne oa ket c'hoant ober soudardet gantho, mæs ober miser dezho, hag ho lacaat da c'houzanv a beb seurt, heb ma talveste ho foaniou da netra evid silvidigez ar vro.

Ni a sonj deomp guelet sclær tri zra en affer-ze. 1° possubl a oa, ma vije bet c'hoant, pourvei armou mad d'ar Vretonet, evel ma oa bet promettet dezho ; 2° Ar re oa en em lakeat e penn ar Gouarnamant e Tours hag e Bourdel ho devoa aoun rag arme Breiz ; 3° M'ho dije bet ar Vretonet armou a zoare, anat eo e vije bet æssoc'h cals difenn ar vro, marteze vije bet moïen torri ar c'helc'h enebourien endro da Baris ha chasseal ar Brussianet.

Setu aman breman en eun neubeut comsou, histor Conlie.

D'ar c'henta dic'halv, he devoa roet ar Vreiz evid difenn ar vro, kement a oa bet goulennet diganthi e tud hag en arc'hant.

Ar Gouarnamant a zispignas ann arc'hant, a roas d'ann dud tri miz poaniou da c'heuzanv, hag a reas he bossubl evid disenori hano mad ar Vretonet.

Ha kement se oll ne dalvezas da netra evid savetei ar vro. »

Na breman, lennerien, digassit sonj eus ann traou-ze d'hoc'h oll amezeien evid miret outho ne vent diskiant avoalc'h evid voti evid Deputeet evel Gambetta hag he sclissen, rag epad ma c'hoarveze ann oll traou-ze gant ho pugale, ho kerent ha ganeoc'h hoc'h unan marteze, petra rea ar Gambetta ? Fumi a rea cigarennou eus ar re vella, hag e tastume danvez var hor c'houst-ni, rag ann den-ze en devoa beac'h o veva araug ar brezel, en devoa, goude ma oa achu kement a zanve, ne voar ket, m'ervad, ann niver eus he villionou, hag a ro beb bloas 14 mil lur commana d'he geginour.

Voti hoc'h unan hag ho re evithan hag he sclissen, me voar avoalc'h n'her rafoc'h ket, mæs ne ket travoalc'h ; grit ouspen, ho possubl, evid miret na zeufe hoc'h amezeien kenneubeut d'hen ober, hag ho pezo discuezet e carit dreist peb tra, ho Pro, ho Relijion hag ho Toue !

A.

HO PE TRUEZ !

Ar paour hag ar goanv.

Estote misericordes sicut et Pater vester qui in cœlis est.....

Bezit truezus evel ho Tad pehini so en envou.

An den euruz.

Taolit, taolit keuneud en tan,
Vad a ra he vroez pa gan...
Klozit an doriou bihan ha braz
An æl gant he halan a sklass ;
Var ann douar ar goanv a sten
'Vel d'ar maro he lisser ven.....
Na kaër be brema taost d'an tann
Hag en noz touesk dillad gloan !
Kuea ra 'n erc'h ; nag a dud didan,

Siouas ! ar sonj-se a ra poan !

AR PAOUR KÆZ.

Krena ra ma oll izili,
Koueza ran, n'hallan mont mui...
An avel frim a droc'h, a boas,
Heb truez ebed ma memprou noaz !..
E pelec'h caout eul lec'h skoachet :
Kerkouls ha me al labousset
Gant ar goanv so ive goasket.
Eunic, en erc'h vimp sebeliet,
Ma na zeu en he vadelez
Doue da gemer ouzomp truez !

AN DEN EURUZ.

Denit oll, diredet d'am maner.
Aman zo danz, so koaniou kaër,
Kreiz ar vuhez vad, ann domder,
Ar goanv a vo kavet re ver.
Hor bisaij-ni a chom seder,
'Vidomp ar goanv zo neve amzer.
Losket dibrennet an nor.
E kreiz an erc'h 'vel var eur mor,
Eun eunik kollet, eur paour kæz
A zeui marteze da c'houl truez.

AR PAOUR KÆZ.

E ti ar paour dre bevar c'horn
E c'huez an avel hag ar zorn.
Ha var bord he oaled ien
He vugale gant anouet a gren ;
Evit torri ho naon, ho mamm,
N'euz da rei dezho, siouas ! tam !
Ar bouronik en toul moger,
A gav eun neiz, eur preon dister ;
Echappet eo epad an noz,
D'ar sparfel, d'ar maro he c'hortoz.

An natur mud oll a ziskuez
D'ar paour ive karantez.
Var 'r mene aze da ziskui,
Didan ar ven da zisc'hlavi.
Al loned gouez er c'hoajou
Zell a druez hag a ia biou.
Kalon meur fall pinvidik
Refuz eur breur kæz reuzeudik.
Mæz Doue deoc'h hen gourc'hemen,
Ho pe truez ouz he beorien !

Deomp ar beden, deoc'h ar madou,
Deomp ar zouffrans, he meritou,
Deoc'h ar galloud gant aluzen
Da brena 'r gaëra kurunen ;
Mar prij Doue 'r verennad dour,
Petra dalve arc'hant hag aour.
Madou na vint guelloc'h plaset
Nemet e kalon eur paour kuzet.
Mar d'on evidoc'h estranjour,
Truez en hano Jezus paour !

En hano 'n Iliz katolik
Ho pe truez. Ar Republic
Gant lezennou injust, kruel
Gant naon glask hon lak' da vervel.
Siouas ! e toul dor ar c'houenchou
Kaer hon deus pedi, skuil daëlou,
Na zeu mui gant bisaich laouen
Eun den santel da rei aluzen.
'Ma brema ive c'houlen bara
Pa eo lammet digantan peb tra ! !

Aotrou Doue, c'hui peuz lavaret :
— « Skoit var an nor hag a vo digoret.»
Pa peus promettet chilou ar beden,
Chilaouet brema mouez ho peorien.
En hano kement all a vad
Gret e kenver tud emzivad,
Skuillet ho penedictionou
Var ho sent oa er c'houenchou.
Gret ma kavint d'ho zro ive digor,
E kalon peb kristen, e toul peb dor.

Ha ma alfe ginou eur c'hristen
Goulen ho malloz, 'vit ho enebourien...
Mæs, Jezus, pad ma oac'h var ar groaz,
An oll p'euz pardonnet, memez Judas,
Gant 'n exempl euz ho karantez,
Me ho ped da gemer truez !
Truez vit ar re a voasc hoc'h Iliz,
Truez ous ar re a zispriz
Peden ho peorien, mouez hoc'h Eskibien
Vel Saul, skoet anhe gant ho sklerijen.

BARZ KERDEVOT.

E gouel conversion Sant Paul 1881.

Clocherez Voitellier.

Ne c'hoarvez hini ebet eus ann oll diæsamanchou-ze gant hor glocheres-ni. Ne ket red cahout cals skiant na descadurez evid eutent outhi. Neus tam viou torret epad ar gorraden, neus ket labousedigou mouget pa dorr ar viou, pe autramant lazet gant ann hartouz pe ar c'huez fall eus ann neiz. Neus netra heuzus da velet, netra flerius da c'houessa.

Eur banne dour da domma d'eus ar mintin ha d'eus ann noz, cheinch tu d'ar viou, neus ken d'ober, hag e ver sur da velet ann traou cahout eun issu mad e peb amzer hag e peb mare eus ar bloas. Goude teir sizun, ec'h heller guelet al labouset o torri ho unan ar viou, ha neus ket bet red kemer cals diæsamant evid-se. Ar verourez hag intron ar maner a hell, couls ann eil evel heben, entent ous eun dra ken æs.

Ha ne ket hebken d'ar verourien ec'h hello ar glocherez-ze talvezout da gals, gant he sicour ec'h hello creski ar jibier er parkeier evel er c'hoajou, couls ar glujiri evel ar ier-gouez. Setu aman ar pez en deus cavet eun den gouiziec, ann autrou Joubert da lavaret divarbenn hor glocherez-ni.

« Glocherez ann autrou Voitellier a so da veza brudetoc'h, rag ma eo dizhenveloc'h d'eus ar pez oll so bet græt beteg hen. Ne deo mui ann abusetes a anavezer abaoue keit all amzer, græt evid labourat en eur gambr, pe autramant, eur benvec ken diæs entent outhan, ma renker beza desket abred hag a bell so d'en em zervicha anezhan.

« Glocherez Voitellier a so e guirionez benvec eur verouri ker crenv ha ken æs da embreger evel eur c'hleo houarn pe eur ribot da ribota aman. Lakit anezhi etre daouarn eun den n'en deus dorn da netra, ha ne hello e neb fæsoun o-

ber gaou ous ar benvec. Neus ennhi netra da dorri en eur entent outhi ha kement a so da ober a hell beza desket buhan. Evid lavaret guel, ar plac'h a renco entent ous ar glocherez-ze, a vezo desket avoalc'h pa hello lenn mercou ar bouezerdomder.

Setu penaus eo kempennet glocherez Voitellier.

« Peus nemet sonjal en eur vouest-coat, seulvrassoc'h m'ho peus c'hoant lacaat muioc'h viou ennhi. Ar vouest-ze, græt carre peurvuia, e vez staget gant guissou, ma ve æssoc'h he divonta evid auza ha kempenn ar pez a alfe beza foueltret pe dispennet ennhi.

« Eur veich staget assambles ar pevar gostez hag ar strad, e laker er vouest ar vouest dour zomm a so græt gant zinc. Ann dour-zomm-ze eo a dle rei groes avoalc'h evid gori ar viou.

« Eur veich lakeat mad en he flass, ar vouest zinc, e carger ar pez a chomm a blass etre hi hag ar vouest coat gant brenn-eskenn-ze, ouspen, ma zalc'h ar vouest-zinc parfet en he flass a vir ive ne iafe netra da goll d'eus ar vroes a deu doc'h ar vouest zinc. D'eus ar vouest-zinc e teu er meaz eus ar vouest-coat eur c'han dre behini e lakear ann dour zomm ebars, hag e penn ann traon-anezhi ez eus ive eur c'han all gant eun duellen e penn, dre behini e tenner dious ar mintin ha dious ann noz ann dour ieneat.

« Izelloc'h eget ar c'han dre behini e ve lakeat ann dour ebars, ez eus eun toullic bihan da lezel ann ær da antreal ha da sortial pa garger pe pa c'holoer ar vouest zinc, ha da ziscuez ive peur e ve taulet dour avoalc'h.

« E creis fass ar vouest ez eus c'hoas eur c'han ploum all, henez a dreuz ar vouest zinc d'eus al laë d'ann traon, hag ez a bete creis ar vouest, eleac'h ma ve pleget ar penn anezhan da zont e laë beteg 10, 15 pe ugent centimètres d'eus brasder ar vouest. Dre ar c'han-ze eo e teu dalc'hmad ær ann diaveaz beteg ar viou, hag evid ne rafe gaou ebet ous ar viou, eo ma renc tremen dre ann dour-zomm d'en em domma.

« En diabars eus ar vouest, tu al laë, ez eus eun tamic can all staget huelloc'h eget ann dour zomm. Dre henez eo e teu ezen ann dour zomm beteg e creis ar glocherez da c'hliba peadra ann ær ebars.

« Var strad ar vouest coat ha dindan ar vouest zinc, ez eus eur c'helc'h coat 5 pe 6 centimètres huelder. Henes so bet lakeat eno da viret na douchefe ar viou ous ar zinc.

« Erfin, ar vouest so closet gant eur golo pleinch staget ive gant guissou. E creis henez cz eus eun nor gant guer. Dre ar veren-ze eo e seller ous al labouset o torri clochou viou, hag ous pouezer ann domder a lavar peger tomm pe peger ien e ve en diabars. Dre eno eo ive e chencher tu d'ar viou, hag e tenner al labouset eu veich torret ar viou gantho.

« Hervez a velit, peb tra so renket mad e glocherez Voitellier, mæs ar guella eo, rag ma ne vanc morse ann ær ennhi ha ma heller rei glebor dezhi d'oc'h ma c'houlenn ann amzer hag ar viou.

« Ann autrou Voitellier n'en deus ket cavet evid c'hoas, pegement a c'hlebor a renco cahout he c'hlocherez evid beza mad tre ; sonjal a ra dezhan her gouio heb dale.

« Ac'hano ec'h heller guelet ar pez so ar guella er glocherez-ze :

1° Calsic ær tommet ha glibiet e doare.

2° Æs tre eo guelet, hag en eun taul cont, e pe stad ema ar viou er glocherez.

3° Ne ket diæs da embreger, ar pez a ra anezhi eur guir benvec merouri.

Ar *sec'herez* a so ann æssa ma'z e possubl. Eur vouest eo tommet ive gant dour zomm, ha goloet gant eur penn-vele scaonv a bleuny. Kerkent ha ma c'houlenn ar ier-bihan dribi, e casser anezho er *Vouest-mamm*.

A.

KELEIER.

Ann autrou Leuillieux, escop *Carcassonne*, so hanvet da arc'hescop e *Chambery*.

Ann autrou Jacquenet, person ilis Sant-Jakes e *Reims*, so hanvet da escop e *Gap*.

TOULOUSE. — Ar gazeten *Semaine de Toulouse* o scriva kement-man, a lavar neus netra suroc'h.

Ar sitoian Naquet, ann hini a so d'ar vuhez, o clasc e ve græt eul lezen var ann divors, da rei conje d'ann dud da veva evel chass, a oa eun deis o causeal gant unan eus he vignonet var ar guella fæson da sevel ar vugale. Ha setu he vignon o lavaret dezhan : te Naquet, n'oud ket eur Radical mad, pe guir ac'h eus 'roet da vugale da scolia d'ann Dominicanet so o chomm e *Arcueil*. — Ma mignon, eme Naquet, petra a fell did ? *Me a fell din, dreist pep tra, e ve savet mad va bugale.* Possubl avoalc'h eo e ve guir, rag eur Radical all a lavare ive : Ann descadurez roet gant mistri-scol tud ar bed, *hounez so mad evid bugale ar re all.* —

Hervez ar gazeten *le Gaulois*, setu eun dra c'hoarvezet epad ann electionou diveza. E *Theuley-les-Savancourt* (Haute-Saône), ann Tad Durond, Jesuist, so bet hanvet conseiller evid ann Ti-kear, hag evel m'en deus bet, couls lavaret, ar oll moueziou, e creder eo hen a vezo lakeat da vear gant ar C'honseil. Pebes taul troad da Gonstans ! ! —

MONTELIMAR, 25 a *viz Kenver*. — Diou commun d'eus arrondissamant Montelimart, ho deus hanvet evel conseillerien ann Ti-kear, lod eus ann Tadou Trappistet *Aiguebelle*. E *Montjoyer* so bet han-

vet daou, hag e *Reauville* unan. Heman en deus bet ar muia mouezioù. Lavaret a rer penaus e Departamant ann Isère, a so e kichen hini ann Drome, unan eus missionerien ann Intron-Varia ar Salette, ann Tad Perrin, so bet hanvet conseiller ann Ti-kear. E Departamant ann *Ardéche*, daou Dad Trappist d'eus Abati ann Intron-Varia ann Erc'h, so bet hanvet ive conseillerien ann Ti-kear. En eur gommun eus ar memes Departamant, eur Frer eus ar scoliou cristen a so a bell so ive conseiller ann Ti-kear hag adjoint.

Quentin, eur Radical, bet conseiller ann Ti-kear e *Paris*, ha breman cavet eur plass vad dezhan, sense evid entent ous madou ar beaurien e *Paris*, a so o paoues lacaat moulla eur pennad scrid var ar pez a ve da ober evid ar vugale a so, couls lavaret, dilezet gant ho zud.

D'oc'h ma lavar, e Paris ez eus 7,000 crouadur ha ne zarempredont scol ebet, hag etoues ar re-ze eo e caver ar re vez prisoniet evid clasc ann aluzen pe bezâ græt eun torfet benag ha casset dirag ann tribunalou.

E 1879, ez eus bet casset 1,672 anezho e prison ar poliss e *Paris*. Hogen, etoues ar re-ze ne oa nemet 80 plac'hic, hag ar pez so caus e oa ken neubeut eus ar re-man, eme ann autrou Quentin, eo abalamour ma'z eus er gear-ze cals ties evid digemer ar minorezet.

Na piou, mar plich ganeoc'h, autrou Quentin, a entent eus ar merc'hedigou-ze en ties-ze, nemet ar Relijiuset ?

Marteze abars pell e vezo tennet digantho ; mæs ive marteze e c'hoarvezo en ties-ze evel en hospitaliou, so bet lakeat ennho enfermourezet e plass ar Seurezet. Ann traou, a ia ker mad breman, a fallaio.

Setu aman ar pez a lavar ar gazeten *Courrier du Var* divarbenn traou c'hoarvezet ebars en hospital *Plombières*,

Eur plac'h iaouanc 25 bloas, Mari Pelet, a ioa bet digemeret en hospital Plombières ; goal glanv a ioa gant ar vreac'h du. Eun nosvez ma oa savet etre ann diou enfermourez, tud ar bed, e teuas c'hoant dezhi dont er meaz eus he guele hag e clascas hen ober ; hogen, dond a reas banadurez dezhi, hag egis ne oa den d'he sicour, e chomas disolo var he guele ann darn vrassa eus ann noz. Pa zigouezas antronos ar medisin gant eun enfermourez nevez, ar glanvourez, ien-sclass, a ioa o vont da vervel, hag e guirionez e varvas d'ar 6 a viz Kerzu.

Daou zeves goude, eur c'hlanvour all, eun den oajet, a varve ive, rag ne oa ket bet taulet evez avoalc'h outhan.

Joseph Lions, oajet a 80 bloas, e vije lezet he unan heb den ebet ganthan, petra benag ma vije bet red teuler cals evez outhan ; eun nosvez e couezas eus he vele var ann douar, hag e chomas a stoc he gorf var ar solier ien. Ne voar den pegeit e chomas pa ne oa ken nemethan er gambr-ze.

Ar re goz evelken a ioa er gambr all e kichen, o veza he glevet o clemm, a ziredas d'he sicour, petra benag ma oant clanv ho unan. Chomm a rejont ganthan ann nemorant eus ann noz, pa na zeue enfermourez ebet d'he sicour, hag ho devoe ar glac'har d'he velet o vervel etre ho divreac'h.

Reims. — Hervez ar gazeten la *Champagne*, ann electourien e commun *Arcis-le-Ponsart*, e canton *Fismes*, evid discuez e oant anoudec d'eus ar mad græt d'ar vro gant ann Trappistet abaoue ma oant deut da chomm en ho bro, ho deus hanvet da Gonseiller ann Ti-kear, unan eus ann Tadou Trappistet d'eus couent Igny.

Toulouse. — Ann autrou Tournamille, chaloni, d'eus Toulouse, a so bet hanvet da Gonseiller ann Ti-kear e *Labège*, e kichen *Castanet*, gant ar re oll a so bet o voti.

Ann autrou Plante, belec, a so bet ive hanvet da Gonseiller ann Ti-kear e *Mont-Gaillard*, gant ann oll electourien.

Sant-Briec, *25 a viz Kenver*. — Daouzec offiser d'eus arme ar vro *(territoriale)*, e Departamant ar C'hôtes-du-Nord, a so bet tennet ho flass digantho, rag m'ho deus discuèzet beza a du gant ar Maristet.

Autun. — Conseillerien ann Ti-kear en unan eus parræsiou Departamant Saône-et-Loire, ho deus græt eun dra hag a so ouspen diskiant. A bell so e oant o clasc enebi ous ho ferson, hag evel ma zeuas heman eun devez, scuis o velet ar pez a glascjer ober dezhan, d'ho disculia er gador brezec, ar Gonseillerien, pa zigouezas dezho en em assambli ar veich kenta goudeze, en em glevas evid gourc'hemenn oc'h ar *C'hard-champêtre* mont d'en em lacaat *gant he fusuil* dirag ar gador-brezec, kelliæs gueich ma savje ar person ennhi. D'ober petra, dâ vihana ? Da denna var gomsou ann autrou person pe autramant varnezhan he unan ? Piou voar ?

HISTOR BURZUDUS

ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

He zihun a rejeur gant tauliou treit, tauliou daouarn ha tauliou baz, hag evel ma oa pell bras n'en devoa ket drebet, e c'houlennas eun tam butun. Kers da c'huitellat. Ar c'hommisser a lavaras d'he serjantet polis he samma var ho c'hein, hag e cassjont anezhan da balæs ann Impalaër, eleac'h ma teuas cals tud d'he velet, rag ma oant oll Morianet, ha n'ho devoa morse guelet tud eus hor bro-ni.

Laurans a sonje dezhan : Ma ! aman e vezin°

guelloc'h me chans eget var vor en eun tam coz botez. Ma cartec'h cridi ! Ann Impalaër-ze a vouie peb ann amzer, d'ann devejou goueliou bras dribi kic tud, ha kerkent ha ma velas Laurans o tigoueout, e reas enaoui eur pez mell tantat tân, ha digass eur bilic vras da lacaat va fotr da boaad gant ognon, pour, carottes, pebr, hoalen hag eur bannaïc guin egr.

Ma vijec'h bet e plass Laurans, petra pije græt? Den ebet ne lavar ger ? Mar d'hoc'h gouiziec, savit er gador prezec. Ne sav den ? Ma ! ma zro eo atau neuze. Laurans, o velet ar c'heginour o tostaat outhan gant he gountel-vras evid ober tammou anezhan, a lavaras :

— Chilaouet ! chilaouet ! mar d'e ho madelez ; abars beza troc'het a bastellou, me garfe lavaret eur ger d'ann Impalaër.

— Heman oc'h he glevet a lavaras d'ar c'heginour : gortosit eun tamic c'hoas, lesit anezhan da gana.

— Respet deoc'h, autrou Impalaër, kic martolodet Sant-Jagu va bro, d'oc'h a beleac'h oun ganet, ginnidic, ne ket goal saourus pa ve bervet. Ma venn-me en ho plas, me ve guelloc'h ganin beza lakeat oc'h ar ber,

— Ann dra-man so souezus, eme ann Impalaër ; aliez 'z eus bet goulennet diganin beza ministr, cahout eur bureô butun, eur banne la goutte, eul liardic ; mæs biscoas n'en deus goulennet den beza lakeat oc'h ar ber ! Evelken, mar d'e he santimant ! Hag hen da Laurans : Ne fell ket din da refus d'eus ar c'henta tra a c'houlennes diganin. Græt a vo did evel m'ac'h eus goulennet. Ne fot ken ?

— Eo, va Impalaër, mar d'e ho madelez, eme Laurans, me a so re vignon d'ho Majeste evid ho lezel d'en em ampoësouni ganin er stad ma'z oun breman. Me so treut gagn, hag abars cahout ann enor da veza drebet ganeoc'h, me ve contant avoalc'h da larda eun tam. Ma carfec'h ive va lezel beô, me a rafe deoc'h eur presant ne ve ket goest tout ar pez hoc'h eus, da dalvezout ann hanter anezhan.

Ann Impalaër a hejas he ziouscoas, rag furchet e oa bet chacotou Laurans, ha ne oa ket bet cavet ann disterra ganthan.

— Te so oc'h ober goab en taul-man ! Discuez da bresant.

Ker buhan Laurans a zistagas unan d'eus bountonou he vragou, hag hen roas d'ann Impalaer. Heman, goude beza sellet outhan ha discuezet e cave anezhan braô avoalc'h, a lavaras :

— Petra ann diaoul a fell did e rafen gant ann dra-man ? me ne zougan ket a vragou !

Laurans heb lavaret ger, a gemeras eun alumetezen, ha goude beza he lakeat e toul creis ar bountonn, e tostaas ous ann daul, hag e plantas tro ennhan egis en eur c'hornigel.

N'e ket c'hui baltejen ho pije cavet ann draman !

Pa velas ann Impalaer hag ar vinistret e chôme ar bounton hag ann allumetezen en ho za'ch eur drei, e couesjont oll var benn ho daoulin endro da Laurans, o lavaret ho fedennou.

Pa ehane ar bounton da drei, int a lavare en eur lenva : c'hoas, c'hoas !

Hogen, Laurans ne oa ket sod anezhan, hag e lavaras e renke cahout eun dra benag evid he boan. Neuze e tigasjeur dezhan aour ha chatal ar pez a gare. Ar Rouanez memes a c'houlennas diganthan ha contant e ve cahout eur ministr oc'h ar ber evid he goan. Pa velas e oant follet oll o clasc guelet ar bounton o trei, e lavaras ne vije mui plantet tro ennhan nemet da sul.

Pa varvas ann Impalaër, Laurans eo ann hini a gemeras he blas. Er mare-ze ne oa ket c'hoas difennet guerza Morianet, ha Laurans a gavas ann tu da verza he sujidi d'ann negosiantèt eus ar vroman. Ann autrou Surcouf en deus prenet diganthan ha marc'hat-mad.

Gant ann arc'hant-ze, Laurans a ekipas me n'oun ket ped lestr biscoas, hag e teuas endro da Sant-Jagu ; eno e kemeras da bried merc'h ar c'hloc'her, hag hounez ec'h hellit cridi a oë pinvidic-mor, kement all a draou a oa deuet ganthan d'ar gear. Kense e lavarer c'hoas er vro : pinvidic evel groeg Laurans Bruant.

Achu eo. Ann daou vella so var ann douar, ann intron Kemper evid ar merc'het hag ann autrou Surcouf evid ar vartolodet. Me chans am beus gounezet eur banne !

(Eur pennad all eur veich all) A.

Madou ann douar.

Ar marc'hajou a so peus-vad egis er sizun tremenet. Evelken, mar deus eun dra benag, eo distaul ann hini so. Diæs bras eo ober afferiou, rag ann dud divar ar meaz a garfe cahout ho dic'haou evid ann ed, ha ne garfent ket he verza var goll, eleac'h ar brenourien ne fell ket dezho lacaat ar pris, pa sonj dezho ec'h hellint cahout e leac'h all guelloc'h marc'hat. Setu penaus e c'hoarvez dindan ar Republic, a dlie hon renta oll pinvidic, ha ne de ket goest da lacaat ann dud divar ar meaz da gahout ho bara. Eur bloavez pe zaou egisman, hag e vezo revinet oll ar vro, rag ar verourien na hellint ket paëa ho Gouel-Mikeal, hag ann autrounez a gollo ho rentchou pa ne gavint den ebet da gemer ho douarou e ferm. Setu e vezo deut neuze evid ann oll ar guir *egalite*. Lod a vezo revinet, ha lod all ho devezo collet ho rentchou, hag e vezimp oll ker paour ha kër paour ; mæs ar broiou all a vezo pinvidikeat var hor c'houst-ni, pe guir ne glasker ken breman nemet labourat evitho, ha neus tam soursi d'eus labourerien hor bro-ni. A.

KEMPER. — *12 a viz C'huevrer.(Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 24 lur »» g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 15 lur »» g. — Kerc'h, 17 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 5 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Ann disparti etre autrou comt Laval ha markis Pontcalec a oa eun dra cals brassoc'h ha crevussoc'h eget na c'hortose ann dud a bers daou zen iaouanc euz ho oad.

— E Paris eo e tere deoc'h chomm, a lavare autrou comt Laval.

— C'hui a zistroio da Vreis..... a responte markis Pontcalec.

Ha kerkent, dorn ann eil e dorn egile, e leveront a unan en eur boueza var ho c'homsou : — Breudeur vezimp epad ar vuhez, breudeur e varfimp.

Pa zigouezas Clement de Pontcalec var douar Breis-Izel, e santas he galon o tridal gant ar joa grenv ha nerzus a laca da dridal calon eur c'heaz forbanet pa zistro d'he vro garet. Ear touffus ar gear-veur na blije tam da boull he galon ; he zaoulagat a glaske ato, siouas en aner, ann dremm-vel c'hlas eus ar c'hoajou bras, hag eus menezion huel hanvet kein Breis, pe Meneziou-Du. Iez flour ar vreizadet a gave c'huecoc'h da glevet, eget ar c'haëra muzik ; he c'homs a rea couls pe vell eget nicun. D'ann abardaës ma tigoueze en he vaner, pa glevas mouez lirzin biniou Arfol o son drant ha laouen penn-a-benn eur voaremm, ann dour a zeuas en he zaoulagad, kement a dride he galon gant levenez.

Mes n'eus fors pegen bras e oa levenez ann dichentil breizad pa zigouezas e maner-bras Pontcalec, hini ar verourien hag ar goueriaded a oe c'hoas treac'h-par dezhi: eur gouel bras a oe evit oll dud ann daou escopti ; epad tri devez al labourerien a reas gouel ; epad tri devez e vije guelet ar goueriaded, ho dillad sul gantho, o tremenn a vandennadou dre ann hentchou, bodou bleuny balan melen eus ho zokeier, o vont d'ar maner da ginnig ho gourc'hemennou d'ho mestr iaouanc.

Autrou person Lignol, gant pehini oa anavezet mad abaoue bihanic, a zigouezas ive er maner, e penn bugale ar c'hatekis, evit saludi ann autrou markis. Epad ann anter brassa eus ar sizun, ann tauliou a jommas savet ebars ar parc bras endro d'ar maner, ar barrikennadou sistr melen evel ann aour a oe goulloet ann eil varlerc'h eben heb damant ebet ; mes dizurs ebet avad na zeuas da c'hoarvezout epad ar gouel caër-se a laouenedigez. Evit plijout guelloc'h d'ar goueriaded, ha creski e flijadur, ar markis iaouanc a lacas gajou evit ar gourrinadec ha c'hoariou all kement caret gant potred Breiz. Just d'ar poent ma en em gave ar botred iaouanc prest da vont var ann dachen, Clement Pontcalec a zigouezas ive prest evit ar fard ; he vleo tronset ha scoulmet var he benn, he ziouscoas hag he beultrin dizolo, he ziouvreac'h nerzus, eolet, prest da zigori ann abaden dre ar c'haëra crogad gourin.

O velet ann autrou iaouanc o tont var ann dachen evit discuez he hers hag he vouiziegez, ar botret iaouanc a nije, kement a fouge oa ennho. Mar teuas ar maout gant ann autrou markis iaouanc, me respont deoc'h en devoa gounezet, rag potret ar gourinadec o devoa crafet, mar gouient ; ha goude ann abaden, Clement Pontcalec a hulle lavaret a vouez huel, en eur zougen he vaout var e scoas : Me zo e guirionez ar mestr eus ar botred.

Adalec ann deis-se, ann dichentil calonec ne glaske nemet eun dra, scanvaat ar beac'h grevoz a boueze ker pounner var chouk ar goueriaded, ha bihanaat pe da vihana sicour ar beorien a vije guelet, e creis ann dienez ar vrassa, o clasc ho boued a zor-da-zor. Red eo en lavaret, Abaoue eun neubeut bloaveziou, paour keaz bro Breiz-Izel e devoa chenchet chupen ; Ar vro-ze, bro ann noblans dreist peb hini, ne devoa ket bete neuze anavezet petra oa beza dindan ar c'hargou ; mes ne zaleas ket da zeski gouzanv a bep seurt reusiou.

Ar voal-gass a iea ato var voassa, baz-ieo ar voaskerez a boueze voassoc'h-voas var he fenn astouet ; ar c'hargou-cos a oa hueleat ouspen eun hanter ; bep bloas e vije savet cargou nevez ; ar Gallaoued a glaske bepred ann tu da greski mnia ma hellent trubuillou ha djenez ar Vreizadet.

Adalec ma tigouezas e Breis, Clement Pontcalec en em zavas a grenn a eneb ar c'hos bourc'hisien a brene pe a gemere ar c'hargou d'eus ferm, hag a eneb kement a glaske tenna beteg ho diner diveza digant ann dud keiz a c'halvent *cos-coueriaded*, *troc'herien burug*, *turrierien douar*. Ar brezel a zisclerias d'ann dud-se a dlie padout da neubeuta keit hag hen. Ann autrou markis e oa ken mad da rei, ma rea largentes divar he goust ; dispign a rea oll he dam leve, guerza rea he zouarou evit dont abenn da zivec'ha ar beorien a oa er brassa dienez ; caer en devoa, ann niver anezho a iea ato var gresk. Ar vourc'hisien-vras, a oa neuze o clasc beza treac'h d'ann noblans, na zalejont ket da lacaat Pontcalec e renc ann dichentilet iaouanc firboucherien, dispac'herien, iskignerien, atho ho fri gantho e peb affer, ho zeod lijer o flemmad eur bourc'his benag, pe o lacaat ar re all d'en em zevel a eneb bolontez ar C'hallaoued, mes Pontcalec na reas van eus teotadou fall ar vourc'hisien, ho disprijout a reas, heb aoun ebet hag heb distrei a hed e votez eus ann hent èn devoa kemeret evit rei scoazel d'ann dud paour. Lacaat a reas a du ganthan soken, meur a zichentil all a voa ho douarou sco-ha-sco eus he re : ann autrounes *de Lambilly*, *d'Hervieux*, *de Mellac*, *du Couëdic*, *de Talhouët Le Moyne*, *de Mont-Louis*, *de Noyant*, oa eus ar re genta. En em glevout a rejont etrezho da boania eus o oll ners, heb damant ebet nag eus ho madou, nag eus ho buez, evit rei scoazel d'ar beaurien eus ar vro, evit creski ha delc'her dibistic oll guiriou Breiz-Izel.

Adalec ar mare-ze, Clement Pontcalec a gassas he sonj da benn heb marc'hata ann disterra. Guechal e care beza dalc'h-mad o chasseal ; lezel a reas ar chasse a gostez. Eleac'h mont da redec ar c'haro pe d'ober ann hu var ar moc'h gouez, ar markis a iea eus ann eil kear d'eben, eus ann eil ti d'egile, da glask ar beorien mezek, da gass sicour d'ann dud ezommec, da velet ar re glanv evit gouzout hag aketus vije Servan Tredern, he vedisin, da vont d'ho guelet ha da rei dezho louzeier evel m'en devoa gourc'hemennet Ar zàl, eleac'h ma vije guechal goardou maner Pontcalec o tibri, a chenchas en eul lezvarn ; nep a gare a helle dont da c'houlen cuzul, pe da zisluia e draou da eun heur en c. voa merket. Ann autrou markis en devoa guir lez-varn huel evel guir lez-varn izel, ha biscoas eur reuzeudic ne lezas da vont cuit a zirag he gador-varn, heb rei dezhan eur sicour benag pe lacaat fizians en he galon dre eur goms vad benag. Hen eo e vije ato oc'h unani ann amezrien pa zave tabud etrezho, oc'h ingala ho danvez d'ann tiegeziou tud, en eur ger, tremen a rea he vuhez oc'h ober ar mad, hag oc'h ober brezel d'ann droug Ar goueriaded a gare kement ho markis iaouank, ma oant sot ganthan, couls lavaret ; ha sur, d'ann amzer ma dremene ar pez a lavaran deoc'h ama, ann autrou de Montesquiou, neuze gouarner Breiz-Izel, en devoa cals neubeutoc'h a c'halloud var dud ar vro eget ann autrou markis iaouanc a Guer-Malestroit ha Pontcalec.

Eur pennad all eur veich all. X

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan livez e tle beza casset hivizlken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 26 a viz C'huevrer 1881.

D'al Lun, 14 a viz C'huevrer, ar Senatourien ho deus evesseat evid ann eil gueich ous al lezen var ann assambleou ha var hini ar minoret. Lavaret a reont e renker gortos evid ar genta; mæs evid ann eil, ker fall kempennet eo, ma tauler anezhi a gostez. Ker buhan goude e peger erfin gant al lezen var mizou ann *Douanes*. Feray, Presidant ar Gommission, evid en em zigarea, m'ervad, da zont ken divezat ganthi, a lavar penaus e oa cals labour d'ober, hag ar re oa carget d'ober al labourze, n'ho deus espernet nag ho amzer nag ho foan.

Ann autrou Fresnéau, ann hini a brezec da genta var al lezen, ne deo nag evid creski cals ar mizou nag evid ho zeuler en traon, hag e renker evessaat mad outho. Arabad eo, emezhan, ober, dre ho faut, ne ve mui ar vro e taill da c'hounid peadra da vaga he oll habitantet, rag e alfe c'hoarveout ganeoc'h ar pez a c'hoarvezas gant Bro-Saoz epad brezel *Crimée*. Evel na hell ket Bro-Saoz gounit ed avoalc'h evid magadurez ar vro, e renc prena digant ar re ho deus re evitho ho unan ; hogen, d'eus ar Russie e teue cals guinis dezhi ; rag-se pa oe disclæriet ar brezel d'ar Russianet, ar re ho devoa guinis da verza e Bro-Saoz a grescas doc'htu ho fris d'eus 30 lur dre zaou c'hant lur guinis. Ar memes tra a alfe c'hoarveout ganeomp e Frans, ma kemerfe ar vro ann habitud da brena he guinis digant ann Americanet pe eur re benag all, ma teufe da sevel etre int ha ni, e kerafe pris ar guinis en eun taul, marteze soken e c'hoarvesfe ne alfemp mui cahout tam ebet, rag ma alfe beza miret ous al listri da zont beteg ennomp. Ar re so e penn ar vro ne ziscuezont ket beza nec'het gant ann dud divar ar meaz, gouscoude var tregont den e Frans, 27 a vev d'eus ann douar. Lavaret a rer avoalc'h ouzomp enebi ous ar re all hag ober hor possubl evid ober guelloc'h evitho. Mæs neuze e tlefer ober deomp evel ma rer pa vez redadec kezec. Clasc a rer neuze ingala ar pouez etre ann oll kezec, en henvelep fæson n'en devezo ket muioc'h ann eil da zougen eget egile. Evidomp-ni, er c'hontrol, e tauler var hor c'hein eur beac'h cargou dreist hon ners, ha ne hellomp mui mont var araug ker sammet en em gavomp, neuze e lavarer deomp redec d'oc'h ar re all a so disamm-caër. Ma ne ket diskiant !

Evid hirio, ne responter ket anezhan, varc'hoas e vezo græt marteze.

E Cambr ann Deputeet e peger evid ann eil gueich gant al lesen evid chadenna ar gazetennou Votet ho deus hirio e ve casset dirag ann tribunalou, ann nep a lavarte eun droug benag var Presidant ar Republic. Ann dra-ze oa bet taulet a gostez ar veich kenta ma oa deut al lezen dirag ann Deputeet, hogen, mar deo bet votet en droman, neus ken caus nemet rag ma sonj da C'hambetta e vezo heb dale hanvet da Bresidant ar Republic, hag e carfe ne alfe den, heb beza punisset, goulenn cont diganthan d'eus ann arc'hant so bet staget ous he zaouarn epad ar brezel gant ar Prussianet. Anat eo evid ann oll, penaus m'en deus lakeat voti ar pennad-ze, ne ket e ve nec'het gant Grevy, mæs ne fell ket dezhan e teufe gour, goude ma vo bet savet er renc huella, da rebeich dezhan he droiou cam, panefese, m'en dije allet credi ne ket hen a ve lakeat e plass Grevy, n'en dije ket clasket kement difenn personnaich Presidant ar Republic.

D'ar Meurs, 15 a viz C'huevrer, var lezen ann Douanes, ann autrou Foucher du Careil, a lavar e tleer lezel da antreal er vro heb lacaat tam mizou ebet varnezho, kement a deu d'eus ann estren, rag, emezhan, neus ket leac'h da gahout aoun e teufe re a draou d'eus ann Americ. Henez so dall eta pa ne vell ket pe ne fell ket dezhan guelet ar pez a c'hoarvez bemdez. Pa achu he brezegen, e c'houlenner diganthan : n'ho peus ket lavaret penaus ec'h alfemp enebi ous ar pez a c'hoarvez hirio ganeomp ; mæs ne respont ger ebet, hag en em denn cuit. Var he lerc'h, ann autrou Dufournel, Senatour evid ann *Haute-Saône*, a brezec a du gant al labourerien douar. Kemer a ra ho interest, hag ho difenn a ra d'eus ar guella. Gaston Bazille er c'hontrol, a lavar penaus ar guella evid ann oll er vro, evid ar re a renc prena dreist peb tra, eo lezel da antreal ke-

ment a deu digant ann estren, heb lacaat ann distarra mizou varnezho, rag emezhan, ann traou ne hellont ket beza re vras marc'hat. Azen so anezhan ! ne vel ket hirroc'h eget beg he fri ! Ma vouife eun tamic dious ann traou, e renkefe anzavout, penaus pa vers mad al labourerien douar ar pez a c'hounezont, neuze e prenont muioc'h traou e kear, hag ar re gear, pa verzont muioc'h a brenn muioc'h ive, hag a laca ar vicherourien da labourat guelloc'h, hag evelse e ia guelloc'h ann traou gant ann oll, eleac'h pa ne hellont ket al labourerien douar cahout ann dic'haou d'eus ho labour, d'eus ho foan ha d'eus ho dispignou, neuze pa gollont arc'hant, ne hellont mui prena ann disterra, ha kense, re gear, pa ne c'hounezont mui. ne hellont ket lacaat ar vicherourien da labourat, ha neuze, pe vern d'ar reman e ve marc'hat mad ar bara, ma n'hellont gounit guennec ebet da brena ? Me chans ann dra-ze so sclær !!! Ann autrou Claude goudeze, a ziscuez penaus ar vro na hell pinvidicaat, nemet pa vers muioc'h eget na renc prena.

Garnier, er c'hontrol, a lavar penaus, n'eus bro ebet pinvidicoc'h eget ann hini a renc prena muioc'h eget n'en deus da verza. (Penaus ec'h heller lavaret ar sort traou-ze heb c'hoarzin ?

Tolain, eur Radical gouscoude, a lavar : ma renker hirio samma al labourou douar evid diveac'ha labour ar staliou bras, neuze, 300 bloas so breman, pa ne oa ken nemet al labourou douar e tlefemp beza dalc'het d'ar re man hebken, ha taulet ar re all a gostez ! Arabat eo samma hor c'henvrois ha disamma ann estrenn.

Var ar c'homsou-ze, e achu ar Senatourien evid hirio.

E Cambr ann Deputeet, e kendalc'her gant al lezen evid minella ar gazetennou, ne hello mui hiviziken nemet conta ar pez a vezo bet c'hoarvezet, heb rei ho santimant var netra. Hirio lod eus ann Deputeet, ho deus clasket lacaat ar Gambr da lavaret e vo barnet kement tra a ve da rebeich d'ar gazetennou, gant ar jureet ha ne ket gant barnerien, mar d'int græt d'oc'h c'hoant Cazot, ne vezint mad nemet da renta servichou, ha ne ket da renta ar justis, mæs, caër ho deus, ne hellont ket lacaat ann Deputeet all dalavaret eveldho.

Dimerc'her, 16 a viz C'huevrer, er Senat, e voter evid mad, evid ann eil gueich al lezen var ann assambleou. Ann nemorant eus ann deis a vez implijet o lavaret cals traou a du hag a enep, gant eul lezen var eur pennad hent houarn en deus goulennet Jaureguiberry e ve græt en Afric, en eur vro gouez, ha caer so d'ann autrou Labiche discuez penauz, pa so bet casset tud var ar plass evid guelet petra ve moïen d'ober, abars lavaret ober netra, e tlefer gortos petra a lavarfent, ar Senatourien a vot ouspen 8 million evid ann hent houarn-ze.

Der Iaou, 17 a viz C'huevrer, er Senat, ann autrou Pouyer-Quertier a ziscuez ar stad truezus e pehini en em gav al labourerien douar. Tirard, Ministr ar c'honvers, a fell dezhan respont, penaus ar Gouarnamant en deus græt cals evitho, en eur rei dezho ann descadurez, hag ouspen, emezhan, ne heller ket lavaret e ve paour eur vro pa hell prena muioc'h eget n'he deus da verza. Hag a so diskiant avoalc'h, rag ann hini en deus 10 mil lur leve hag a zispign beb bloas 15 mil lur ne zaleo ket da zont paour, ar pez a c'hoarvezo ganeomp heb dale.

Er Gambr, er memes devez, so bet achuet al lezen var ar gazetennou, hag a sav eun tamic dispac'h divarbenn d'ar *C'hredit foncier*. Goudeze, egis ma ve casset kelou da C'hambetta d'eus maro Menier, e ra ar brassa meuleudi anezhan. Perag ? Eur marc'hadour bras chocolat eo bet, hag eun den pinvidic bras ; mæs pe vern-ze deompni, cristenien, pa n'he deus servichet he zanvez dezhan nemet d'ober ann droug ha da sicour soutenn gazetennou fall ?

Der Guener, 18 a viz C'huevrer, ema ann autrou Pouyer-Quertier o clasc difenn ann dud divar ar meaz. Beac'h a so ganthan, e kement-se e lavar traou guir. C'hui, emezhan d'ar Republicanet, a ro deomp exempl Republic ar Stadou-Unanet en Americ da heulia. Ma ! greomp eveldhi ma kirit, ha neuze e kemerimp e guirionez interest hor bro-ni hag hini hor c'henvrois araug hini ar re all. Guelet petra c'hoarvez en Alemagn ; Ar re-ze ho deus ar bara d'oc'h 2 vennec al lur, ha gouscoude e veler anezho o cuitaat a vandennadou d'eus ho bro, rag ne hellont ket gounit peadra da brena ar bara-ze a so ker marc'hat mad gouscoude.

Var he lerc'h, ann autrou Paris a ra eur brezegen galonec d'eus ar re vella, evid difenn al labourou douar, ha discuez penaus ar c'henta d'ober a ve ingala mad ann traou etre hol labourerien douar-ni ha re ar broiou all. Mad tre en deus prezeget, mæs c'hui velo, kement a vezo lavaret gant mignonet ann dud divar ar meaz, a vezo disprijet, na ne vezo ket græt ann disterra evitho.

D'ar Sadorn, 19 a viz C'huevrer, e kendalc'her er Senat gant lezen ann Douanes. Ann autrou Paris a brezec a du gant al labourerien douar, hag a ra d'ar Senat voti evitho, en despet d'ar pez oll a hell ober Tirard, Gaston Bazille, Garnier, Beraldi, Wilson ha kement hini a so a du gant ann estren, kentoc'h eget gant labourerien douar hor bro-ni. Ar pevar pennad kenta eus al lezen a so votet.

Ann autrou Tolain, o velet penaus neus fors peger bras marc'hat eo al loenet, ar c'hic a vez ker atau, a c'houlenn e ve taxet ar gigerien.

E Cambr ann Deputeet, goude beza bet eun tamic dispac'h etre Ministr ar brezel hag eun neubeut Deputeet, rag ma oa bet lakeat e diou blass neubeutoc'h billejou er voest evid ann dud iaouanc, eget ne oa eus ar re-man o vont da denna d'ar sort, e voter al lezen evid hent houarn ar Senegal, hag e peger gant ann hini a lavar piou a gommando var ann arme, ar Jeneral, pe autramant ar re so carget da bourvei da oll ezomou ar soudardet, peb unan evid ar pez a sell outhan.

Diouallit dious kic sal ann Americ.

Ouspen ma hell al loenet o tont eus ann Americ, ober gaou ous convers al labourerien douar, e hellont c'hoas ober gaou outho en ho iec'het, evid ar c'hic sal da vihana.

Ann oll gazetennou a lavar, e gaver ennhan stanc-ha-stanc a beb seurt amprevanet hanvet *trichines*, a so goest da rei a beb seurt clenvejou d'ann dud, ha kement so bet lavaret gant ræson var ann affer-ze, m'he deus renket assamble-vras ar medisinet e Paris, teuler evez e kement-se, ha ne ket re abred.

Unan eus ar re so carget e Lyon da evessaat ous ar c'hic a ve digasset var ar marc'hat, ann autrou Leclerc, e oa red dezhan neus ket pell, teuler evez ous 26,000 lur kic sal, deut a nevez a oa, d'ens *Chicago*, eur gear eus ar Stadou-Unanet a ra cals convers gant kic moc'h sal, pe guir e lazer er gear-ze ouspen daou c'hant mil pennmoc'h er bloas, a vez salet eno, evid beza casset goudeze e Frans pe e Bro-Saoz. Ann autrou Leclerc a gemeras e pep caiss eun tam kic, ar c'henta deut, hag o veza sellet piz outho, ho c'havas leun a *drichine*.

Ne ouzoun ket ha goest e ven d'ho lacaat da gompren petra eo ann trichine ; evelken, ober a rin va fossubl evid-se. Peus nemet compren, eur prenv ker moan evel eur vleven, rodellet varnezhan he unan, na ne de ket brassoc'h gant ann tamic plusken a so varnhan eget eur c'hreunen mel. Setu petra eo ann trichine. Eur veich lonket ganeoc'h, e ia da glasc he blass en ho corf, eleac'h ma ve ann æssa dezhan mont. En ho kic, en hoc'h oll izili, e kement leac'h ma cav eun tamic toull da guzet, en em zastum eno, ha ne teu ket ac'hano.

Ne ket henvel ann *trichine* ous ar prenv penncarn. Evid cass heman cuit, ez eus ouspen eur sort louzou anavezet mad gant ar vedesinet ; mæs evid cass ann *trichine* e meaz ho corf, n'eus bet cavet louzou ebet c'hoas, ha ma c'hoarvez gant eur re benag dribi d'eus kic sal ann Americ, a ve trichine ebars, ar re-ze a chomo gauthan en he gorf epad he oll buhez. Creski a ra buhan ann niver anezho, hag ec'h hell beza anezho a villionou e corf eun den hebken. Pa c'hoarvez e ve re anezho, neuze e teu ann den da voassaat hag e vary !

Kense, me ho ped, diouallit dious kic sal ann Americ, pe autramant, mar fell deoc'h dribi anezhan, abalamour ma eo guelloc'h marc'hat, lezit anezhan da boaza mad (morse ne vezo re boas), evid ma varvo ar prenv na ne rai droug ebet deoc'h. Ma c'hoarvesfe ganeoc'h dribi kic hanter poas pe kic cri soken, evel ma c'hoarvez alies gant hiniennou, en em lacafec'h en danjer da baca ar c'hlenvet.

Dre eur gemennadurez roet d'ann 18 a viz C'huevrer, eo difennet lezel da antreal e Frans ar c'hic moc'h sâl o tont eus ar Stadou Unanet en Americ.

A.

Eur Mission en Enez Sizun.

D'ar zul, 23 a Genver, e tigore en Enez Sizun eur Mission roët gant tri Dad eus a Gemper. Ne ouzoun ket ha guelloc'h labour a reas an Tad Maner er blavez 1641 ; mæs goaranti a c'hellan ne gemeras ket muioc'h a boan a ne gavas ket a dud d'en digemeret gant eur joa vrassoc'h. Epad amzer ar Mission, on deus santet mad edo a du ganeomp abostol santel hon tadou koz ; rag kement a zo bet enhi a lavaro eb aoun da fazia n'o deus biskoas guelet kaëroc'h Mission. Feis an amzeriou kenta eus an Ilis a ioa divunet en oll galonou ; pep hini a ioa doun en e speret ar ioul da labourat evit e ene, heb damant d'ar boan na d'an dispign. Abaoue pemp heur vintin beteg seis heur anter dious an noz oa, kouls lavaret, leun an ilis dalc'h-mad. O velet e ioa kement a volontez vad etouez an enezis a oa bodet o zies en dro d'an ilis, an Tadou a lakeas da c'hoec'h heur anter ar pedennou dious an noz, benediction ar Zakramant, hag ar zarmoun da zigas da zonj da bep hini eus a gement en deveze klevet epad an deiz.

D'ar zadorn, etre diou a peder heur dious ar pardaës, e oue roët ar Mission d'ar vugaligouvihan. Azalec an oad a zek dervez beteg dek vloas oant diredet oll, pe var droad pe var breac'h ho mam. Renket e ouent var bankeier er penn kenta eus an ilis ; ann dud vras a ioa diredet evit guelet petra vije gellet d'ober gant christenien ker bihan, a gavas plas ous traon d'an ilis. Diez e ve klevet guelloc'h respountchou o tont eus a c'hinaou ker iaouank. *Piou zo mam da Jesus ? — Ar Verc'hez Vari*, eme an oll a boues-penn. — *Hag e vam-goz ? — Santes Anna. — Mad eo beza mezo ? — Ne ket.* Klevet a rit er penn all petra a lavar ar vugale vihan. — *Peur a varvo an ene ? — Biken. — Hag ar c'horf ? — Ne ouzoun ket. Pa blijo gant Doue*, a lavare lod all. — *Mad eo karet an tad hag ar vam ? — Ia. — Pehini anezho a garit muia ?* Respount ebet. Daoulagat ar vugale zo troet varzu an dud vras, a goude beza kavet eno lagat eun tad pe eur vam, pep hini a lavaras a vouez huel : *O*

daou er memes tra ; a setu an oll laouen a kontant, tad, mam a bugale. Goudeze, ar vugale a ganas kantikou kaer, hag a zeas d'ar gear gant benediction ar Zakramant a benediction ho fersoun. Kals glapezien a gafot hirio, hag a zigoro bras ho ginaou da lavaret n'eo mad al leanezet d'ober seurt. Me n'oun ket desket avoalc'h evit kaout abeg en dud a ilis, abalamour ma reont ali da zilezel an droug a d'ober ar vad ; mæs lavaret a rafen d'an dud desket-se dont da enez Sizun, digeri mad o diskouarn da zelaou bugale pemp bloas, a mont goudeze da lavaret d'ho mignounet ober kerkouls skol.

Er groas vean eus ar re gaëra a ouffer da velet, great gant an autrou Larc'hantec, a ioa savet er vered, hag a oue benniget d'ar zul goude ar gousperou. Me zo bet var vor ive, eme an Tad missioner, hag a voar peger risklus eo ar vicher. Eus a greis an tourmant, eus a galoun an tarsiou bras, eur sell var ar groas-man savet evit o tioual var ar mor kouls a var ann douar, hag en despet da lavar ho tud koz

E tremenot ar Raz
Eb kaout na spount na glaz.

An deisiou varlerc'h, ne dremene den e kichen ar groas heb daoulina a poket de zreid.

D'ar zul da noz oue digoret ar Mission evit ar re o doa great o fask kenta heb beza great tout o faskou etouez ar vugale. Epad an tri dervez-ma, bep pardaës, e veze leun an ilis a dud deut evit kana ar pedennou, selaou ar zarmoun a reseo ar venediction.

An deiz diveza eus ar Mission-man, e oue græt eur brocession vras var bord an aot, hag e oue benniget ar mor hag ar bagou. Ar vag savetaj a ioa lakeat er meas hag e resevas eur venediction spicial gant e equipaj enhi guisket evel pa za da rekour tud dare da veza kollet.

Pa deujomp en dro d'an ilis, e oue kanet unan eus ar brava kantikou en deus great an aoutrou Guillou : *Kavet am eus ar peoc'h...*

Evit achui an dervez, unan eus an Tadou a lavaras eur gerik benag : A brema, emezhan, em eus da lavaret deoc'h ar ger diveza hag a gavan kalet : « Kenavezo, kenavezo er barados. » Neuze e koumansas an darn vrassa eus ar re a ioa en ilis da c'houela a da hirvoudi a boues-penn.

Deiz ann disparti, pell araog an deiz, edo an oll enezis var an aot. An Tadou a bignas en ho bag en eur gana kanaouen ar c'himiad. Var an aot lod a denne taoliou fusuil, lod all a c'houele, lod all a respounte da gan an Tadou bep eil koublat. Pa goumansas ar vag kemeret her a tec'het dious an enez, an tri Dad en ho sa var ar pount, a zavas ho daouarn a zioc'h an enezis, en eur lavaret e latin a vouez huel hag a greis kaloun : « Ra zeui benediction Doue Oll-C'halloudus, Tad, « Mab a Speret-Santel da zisken varnoc'h, a da « jom ganeoc'h da virviken. » Z.

GLAC'HAR AR MARTOLOD

PE KUNZ DOUARNENEZIS

D'HO FERSON AN AOTROU POULIQUEN.

VAR TON : *Breuriez ar Feiz.*

DISKAN :

N'euz ket eur galon Breizad,
Ha na ve oll mantret !
Peb hini euz he zaoulagad,
Zant an daëlou redet !
Breudeur Enezis-douar,
C'hui a vouel d'ho pastor ;
D'eur Missioner dispar
Ganeoc'h kungn an Arvor !

I

Plegit oll ar goueliou guen
Var kement læstr var vor,
Ha stignet var bec ar vern,
Baniel du ar c'hanvor...
Allaz ! pebez kalonad,
'Vidomp martoloded !
Kollet da viken hon Tad,
Hon Tad muia karet !!

II

Doue, c'hui ro ar vuez
Hag hor blein d'hon termen ;
Ra vo groet ho polontez
Ha meulet gant peb den !
Pa c'houez er vag avel flour,
Pa grog enhi tourmant
Ar martolod kæz var vour
Ho ped pa n'hell dehoc'h kan.

III

Ma zeu ar voagou spontuz
Souden da lonka oll,
Mouez eun evnic truezus
Ve klevet vouel d'ho c'holl !
Mæz duz' en tu all d'ar mour
Strinket oll d'ann douar
He vugale, he vroeg paour,
Zo mantret gant glac'har !

IV

Anken evidomp dispar !
O kelou kri meurbed !
Pell deus divreac'h re he gar
Hon Tad a zo skoet !
N'euz nemed ar re a voar
E ma en hon andret
Hag a hell kompren glac'har
An oll martoloded ! !

V

Elec'h eur chapel dister
Da Zantez Helena,
E veler eun iliz gaer,
Burzud ar souezussa !
D'ho Kalon Sacr, o Jesuz,
Gantan eo bet goestlet
C'hui voar peger sourciuz
E oa en hoc'h andret.

VI

He unan en deuz merket
An dachen, an depein ;
D'ar mansoner n'euz desket
Meur a veich plas ar vein ;
He zorn en deuz astennet
D'ar paour, d'ar pinvidic
Ha setu n'eus dastumet
An danvez a damic.

VII

Karet en dije guelet
Plantet var bec an tour,
Ar groaz he dije merket
An termen d'he labour !
Mæs Doue, c'hui gar kemen
Pea ar madoberou.
Hastet p'euz dean an termen...
Leun oa a veritou !

VIII

Mæz piou zeui da gonsoli
Kement tud emzivad,
Piou a zeui c'hoaz d'hon hentchi
Ha ken eon ha ken mad ;
Ma renkomp koll hor buez
Siouas ! e kreiz ar mour
Piou rai dre he garantez
Souten d'hor groagez paour !

IX

Piou a iaï da c'houl truez,
Heb paouez, heb damant ;
Truez vit kement paour kæz
Revinet gant 'n tourmant.
Pa n'halle ket roi arc'hant
Vit maga 'r paourente
Neuze vel d'ar Pellican
He galon a roe.

X

Bennos deoc'h autrou Serré
Gant hon Eskob choazet
Da gonsoli dre ar fe
Glac'har 'r martoloded
Ho taëlou p'euz eb mirad,
Mesket stank gant hor re !
C'hui a gare ive hon Tad,
C'hui gar he vugale.

XI

Hervez ho komzou ken kaer,
He chonj chomo bepred
Evel eur stereden skler
Merket en hor spered.
E kreiz ar bed fuloret
Evel d'ar c'hoummou mour
Euz an env e vo guelet,
Asten dorn d'hor sicour.

XII

Ma ne d'hoc'h ket bet losket,
'Vit kundui, 'vit souten
Epad hor c'haëra retret
Hor Missionerien ;
C'hui p'eus 'vit meur a galon,
Goulennet gant Doue,
Glac'har ha kontrition
Hac ar peoc'h goudeze !

XIII

Kreskit, kreskit 'ta dinec'h,
Kearik Douarnenez ;
Astennit hir ho tivrec'h
Var ar mour, ar menez
Savet en dro d'hoc'h iliz
Ilizou all, tier neve !
Kreskit, dispar da ger Is,
Eur skoazell p'euz en eê.

BARZ KERDEVOT.

7 c'huevrer 1881.

HISTOR BURZUDUS

ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Endro d'ann daul ann oll a strake ho daouarn. Ouspen ugent gueich em boa dija clevet ann histor-ze, hag e creden avad e oa guir ; hirio soken n'oun ket sur c'hoas e ve gaou. Evid Iann Piteux, en eun tu benag en devoa lakeat dre guz eur bern bountonou, e ken cas e tigouesfe ganthan mont d'ar vro-ze. Me n'am boa ket c'hoas lakeat netra a gostez, rag ma sonje din em boa guir var ar pez a oa da Iann, ha var Iann he unan.

En eur vont endro, en devez-ze da c'haô ann Heliet, e c'houlennis diganthan petra a sonje dezhan d'eus histor Laurans Bruant.

— Me gred, emezhan, e ve muioc'h da c'hounit er vro-ze gant cornigellou guirion.

Setu petra oa ann den. Goude sonjal eun neubeut e kendalc'has :

— Ann hini a iafe di gant eun neubeut mad a gleïer bihan, sutilli hag *odivi* fall, henez a rafe guelloc'h c'hoas, m'eus aoun.

Er moment eün ma antreemp e caô ann Heliet, ann intanvez a ioa etal ann or d'eus hor gortos, a rannas etrezomp hon daou eun hanter-doussen scoarnadou, o lavaret :

— D'ho toul, chass brein ! c'hui so meô ho taou ; me chans ne c'houlenfot tam bouet, na varc'hoas, nag antronos, lounkerien ma'z hoc'h !

Me a lavaras goustad da Iann :

— Houman eo ann hini a savo counnar ennhi, pa velo ac'hanomp o tistrei d'eus ann enezen gouez gant eur samm aour !

Iann a chomas sebezet da seflet ouzin,rag n'em boa ket lavaret c'hoas dezhan petra a felle din da ober. N'em boe ket amzer da lavaret muioc'h, rag gant peb a daul paô, ann intanvez a gassas ac'hanomp d'hor guele.

V.

Ann Heliet a goll mil scoet en eun taul, hag ann intanvez a c'hounit eur vaz loaëc — Meuleudi ann intanvez. — Fanchette Presidant ar C'honseil-bras.

Traou a bouez am beus breman da gonta de-

oc'h, lennit eta gant evez.

Magasinou ann Heliet a ioa o paoues achui carga pa zistaulas ar priziou var kement tra a vije guerzet er stal. Patron François a vouie he vicher ; mæs ann oll a hell fazia, sonjal a rea dezhan e oa ann traou o vont da geraat, ha pedal e oa bet distaul.

Ann Heliet a gollas en dro-ze ouspen mil scoët en eun taul. Araug ar c'holl-ze, hon ti-ni ne oa ket henvel oc'h ar barados, mæs goude e oe eun ifern. Bemdez, meur a veich bemdez, e save e-trezho, hag aliæs e vije sach-bleô. Helie ann niz, ann autrou Amédée, a voal scoas gant patron François ; Helie ar mab, Fifi Jacquet, ne scoas ket gant he dad, mæs hen difenn ne reas ket kenneubeut, hag ann intanvez a scoas ganthan var he benn gant eun dufenn, rag ne sicoure ket ann autrou Amédée da rei stal d'he dad.

Ann intanvez eun nosvez, a begas ker stard ar gounnar ennhi, ma savas d'eus he guele evid mont da vouga patron François e creis ann noz. Ann amezeien a glevas eun trous benag, ha ma oa lod anezho a enep ann intanvez, cals a ioa ive a ie a du ganthi.

Peus ken nemet sonjal ! Mil scoët !

Abars pell, ne vije comset nemet d'eus ann affer-ze e kear, hag epad ma lavare lod : *n'e ket ar potr coz a zo cabus* ; hiniennou all a responte: *Peb unan a renc sellet e peleac'h lacaat he droat.*

Bete Iann ha me, a rencas eun devez en em ganna divarben ann affer-ze !

Ann avarisdet a laca ar goad da drenca. Ann intanvez a gouezas goal glanv, rag n'he devoa ket allet mouga patron François. Ar medisin oc'h he guelet ker fall, a c'houlennas beza paët ; digouezet mad a oa. Pega a rejeur ennhan hag he stlapa er meas, hag egis-ze eo ma hellas ann hini gos parea. Pa ne gemeras mui a louzou, e tistroas adarre ann diaoul en he c'horf.

Me ne d'oun ket eus ar re a lavar : *ar vedisinerez ne dâl netra !* nan, atau am beus anavezet e talie kement *lancette* ar medisin evel eun tenn canol.

Pa savas ann intanvez adarre, he divisker ne oant mui evid he dougen, hag e oe red dezhi kemer eur vaz loaïec. Bete neuze n'heller ket lavaret e oamp bet morse goal ganet ganthi. Eun taul dorn, eur buntaden benag bemdez, eun taul pao da sul, eun doussen scoarnadou d'ar goueliouberz, setu eno hor rentchou ; mæs pa zougas eur vaz loaïec, neuze oe eun affer all.

Siouas din ! crena ran c'hoas hirio ann deis, kelliæs gueich ma sonjan er vaz loaïec-ze ! Eur geuneuden calet a ioa, guisket gant ler ha kempennet ker braô, ma oa bet, m'ervad, coustet cals mounis d'ann hini en devoa lakeat he dressa. A.

Clocherez Voitellier.

Ar *Vouest-mamm* a so eur vouest-coat ive ; ar strad anezhi a zalc'h ar vouest carre e pehini ez eus eur vouest zinc a ve leuniet gant dour zomm kelliæs gueich ma ve ezomm. Ar strad eus ar vouest zinc-ze a so goloet gant voulous, ma hello al labouset en eur dremen dindan, frota ho fleun ous ar voulous, d'en em gempenn evelse. En daou penn eus ar vouest ez eus diou zor da lezel al labouset mont ha dont da zribi ha da eva herves ho c'hoant. Carennadou neud orjal renket endro d'ar *vouest-mamm*, a vir ous al labouset da vont re bell.

Ma zalc'her re bell al labouset, e crescont, hag abars nemeur e teu re vihan evitho ar plass etre strad ar vouest coat hag hini ar vouest zinc ; mæs neuze neus ken nemet sevel houman, hag e vez franc avoalc'h dezho.

Pell so ema clocherez Voitellier en implij. Pevarzec anezho a so dalc'h mad en implij e *Mantes*, hag ho deus atau eun issu mad.

« Evidomp-ni, hounez eo e guirionez ar guella clocherez evid ann dud divar ar meaz, rag ne ket diæssoc'h entent outhi eget ous ar benvec da droc'hi plous pe da zrailla bettarabes. A hent all, he deus bet cals metallennou, a oa dleat e guirionez dezhi, e *Lyon, Nancy, Compiêgne* etc, etc, hag he dije bet cals muioc'h m'ho dije comprenet ar re oa carget da rei ar priziou, penaus ar glocherez a hell, gant cals profit, derc'hel plass ar iar ha beza eur guir benvec da lacaat etre daouarn ann oll var ar meaz, ha ne ket eur benvec na hell beza mad nemet etre daouarn tud ho deus renket coll cals amzer abars gouzout en em zervicha mad anezhan.

« Kement-man a helle beza guir gant ar c'hlocherezet all, mæs ne de mui gant glocherez Voitellier, a seblant deomp ne heller re he meuli nag he recompansi.

PEU SORT SOURSI A RENKER DA GEMER EUS ANN TORRAD.

Aman, eleac'h rei kentelliou nevez, ec'h alfemp lavaret deoc'h lenn ar pez hon deus scrivet huelloc'h d'eus ann torrajou labouset græt gant ar ier rag ar memes tra eo.

Da genta, eo red evessaat e ve kempennet mad ann neis. Strad ar glocherez a vezo goloet gant tri centimetr treaz glib, ma vo glebor avoalc'h atau ; var ann treaz e vezo lakeat eur guiscat plous hag ar viou var c'horre.

Evel ma eo rond ar vouestad dour-zomm, ann oll viou a so ker tomm ha ker tomm, ha ne ket red cheinch plass dezho gueich ebet epad ma vent e c'hori. Travoalc'h eo cheinch tu dezho beb mintin ha beb nos evel m'her gra ar iar, kelliæs gueich ma zistro d'he neiz goude beza drebet.

Evid gouzout mad gant pouezer ann domder e vezo red lacaat ar penn teo anezhan e creis ar viou, ha ne ket var c'horre hebken.

Evel ma sav atau ar vroez var laë, e vez atau tommoc'h e laë d'ar glocherez eget d'ann traon, hag eo red gouzout mad peger tomm eo ar viou.

Eur veich renket kement-se, n'eus mui nemet evessaat mad da zerc'hel ar vroes da zaou ugent degre epad eun deves var'n ugent. Seblantout a rafe e ve goal ziæs hen ober, ha pedall neus netra æssoc'h, neus ken nemet tenna eun neubeut litrat dour ha lacaat dour bero e plass. D'oc'h ma ve huelloc'h pe izeloc'h pouezer ann domder, e ouzeur mad tre pegement a zour da denna ha da lacaat.

Ker mad eo kempennet ar glocherez, ma hell ann dour chomm daouzec heur heb coll, couls lavaret, netra eus he vroes, rag nemet etro ann decvet pe unecvet heur, e teu da goll eun degre hanter benag. Tri devez so travoalc'h evid boasa, neus fors piou, da renca mad ar glocherez.

DIGLOR AR IER BIHAN.

Deut eo ar mare d'ar glocherez da achui beza mui eur benvec nemet ken. Dre ma ro buhez d'al labousedigou, e seblant ive he unan cahout buhez. Goude ugent devez peoc'h ha siouldet, setu deut adarre ann trous hag ar vuhez.

Mar deo bet græt mad peb tra, d'eus ann ugentvet devez d'ann devez var'n ugent eo ma tle ar ier bihan diglora. Ann ugent devez-ze so bet seblantet goal hir, ha gant aoun eo ne teufe ket ann traou da vad, en em roer da sellet en diabars eus ar glocherez dre ar veren evid guelet eun dra benag.

Kense, pebes joa pa glever al labouset o pipial hag int c'hoas er viou. Ho c'hlevout a rer abars ho guelet ; mæs ar c'hri-ze a ro muioc'h pasiantet da c'hortos e vent digloret.

Abars nemeur, e clever guelloc'h anezho o pipial, hag e veler eur vi faoutet, ha daou, ha tri ; neuze ec'h heller guelet mad anezho o tiglora.

E creis ar vi, ar c'hlor c'houeet a sav hag a zraill a venudou. Digorri a ra muioc'h, ha setu beg al labous er meaz. En em heja a ra, hag ar c'hlor torret ganthan a zigor franc, astenn a ra he benn hag he baô, eun tamic beac'h c'hoas, ha setu hen er meaz ha libr ! Hogen, scuis maro eo : coueza ra evel semplet, hag e cousk. Oc'h he velet evelse plafet hag heb finval, e sonjfe deoc'h eo maro ; ne de ket, rag ann disterra trous a ra dezhan dihuna.

Arabad eo deoc'h, o clasc mond re vuhan, digorri ar veren da beb mare evid trei ar viou, ha clasc sicour al labouset da ziglora. A.

Hent-houarn Orleans.

Compagnunez ann hent-houarn Orleans, atau o clasc renta servich d'ar veaichouriên, he deus lavaret rei cartennou d'ann dud a renc beaichi alies d'eus eur station benag da eun all.

Adalec ar 15 a viz C'huevrer, e ro e peb gar cartennou eus ann oll classou evid eur gar all hag a bado 3 pe 6 miz, pe vloas.

Pris ar gartennou-ze a so bet merket en henvelep fæson ma vezint gueiloc'h marc'hat eget ar billejou mont-dont, a so eun distaul 25 dre gant varnezho evit mont da Baris pe dont ac'hano.

Rei a ra ive cartennou hanter-bris, d'ann dud iaouanc a so o chomm var ar meaz, hag a zarempred ar scolaichou e kear, couls ha d'ar potret iaouanc oajet a neubeutoc'h eget bloas var'n ugent a zarempred ar scoliou *dessin* e Paris.

Erfin, abaoue ar 15 a viz C'huevrer ive, e ro ive cartennou evid mond d'eus ann eil gar d'he-ben, d'eus ann oll gariou a so diservichet ganthi.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Hains, bet aumonier ar vartolodet, so nevez-maro.

Ann autrou Floc'h, belec iaouanc, so hanvet cure e Dineault.

Ann autrou Moëlo, ken anavezet dre he vadelez vras e kenver ar beaurien, a so bet anterret Dissadorn, 19 a viz C'huevrer. Cals tud a oa en he anterramant ; mæs muioc'h e vije bet c'hoas, panefe ma oa deves ar foar. Er sizun a zeu e livirin deoc'h eun dra benag divar he bouez ; evid hirio, ne c'houlennan nemet ar sicour eus ho pedennou evid dilivrans he ene.

De profundis.

Maro ann autrou Pouliquen, Superior ar Retrejou e Kemper, a viro ne ve, er bloas-man d'ann devez merket eur Retret evid ar voaset, a dlie digorri e Kemper d'ar 5 a viz Meurs. Ann autrounez Personet a so pedet da rei ar c'helouze d'ho faræssionis. Ar.

Foariou Departamant ar Finistère

EVID MIZ MEURS.

Ar stereden (*) a verk ar Foariou appellet.

1 Ar Ponthou, Sant-Thegonnec. 2 Bannalec, Daoulas, Lannilis, Lanneur. 3 Pont-n'Abat, Castel-Nevez. 4 Dre-Nevez. 5 Elliant, ar Folgoat, Locournan. 7 Briec, Brest, Guerliskin. 8 Pont-Aven, Irvillac, Conk-Leon, Plabennec, ar Fouillez, Guimilliau, Lanhouarne. 9 Landivisiau, Plougonven. 10 Hanvec, Huelgoat, Sant-Thegonnec. 12 Goaïen, Scaër, Castellin, Montroulez. 14 Ploneour-Lanvern*, Karaës*. 15 Pleiben. 17 Pont-Croas, Plougerne, Plounevez-Lokrist. 18 Teruc. 19 Kemper, Rosporden, Landerne. 21 Douarnenez, Guitalmeze*, Collorec. 24 Gouenou, Berven, ar Relek. 26 Confort, Coray, Craon, Huelgoat. 28 Plogastel, Lesneven, Pleiber-Krist. 29 Commana. 31 Lababan, Laz, Cloastr,

Madou ann douar.

Hervez ar c'heleier, doareet mad eo ann eost en douar ; ann erc'h hag ar scorn calet ho deus distrujet eur gals eus al louzeier fall hag eus ann amprevanet. Da vihana, n'ho gueler mui ker stanc abaoue ann dizro amzer.

Ar pez a renker da gahout breman dreist peb tra, eo eur maread amzer seac'h evid gounid ar guinis Meurs hag ar c'herc'h du. Deut eo ive ar mare da hâda ann avalou-douar, hag e ve talvoudus bras e vent lakeat oll en douar abars fin ar miz-man. Deut eo ar mare ive da hâda ar c'harottes ru ha guen, ann ognon da chomm en ho flass hag ar pour da bica.

Cals greun a gaver var ar marc'hajou, mæs neus ket cals clasc varnezhan. Ar guinis ne ia a du ebet ; ar segal hag ann hey a so cresc varnezho. Ar c'herc'h a zalc'h mad d'he fris, hag ar sort da hâda a gav pris avoalc'h.

KEMPER. — *19 a viz C'huevrer.(Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 24 lur 10 g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 5 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Goude ma en devoa casset cuit ar Valtouterien eus ti Piarik, ha goude beza digemeret a greis-calon ann testeniou a fideldet hag a vil bennos a bers kement hini a oa bet test eus ann abaden spontus digouezet e Kervalanec, ann autrou markis a jommas he unan e ti ar merour kez. Silvanik a lacaas buhan ar vioc'h hag ar marc'hik rous en ho c'hraou. Ar paour keaz Nona, beuzet en he daëlou, a starde en he daouarn dorn he zad paour o tremen ; he glac'har, he anken a oa ken bras, ma ne zonjê ket memes trugarecaat ar markis iaouanc en devoa saveteet hi hag he oll bugale. Piarik, heb gallout lavaret eur ger, ken mantret oa he galon ha ken strafuillet he speret, a gemeras Ivonik, Guenole ha Silvanik dre ar vreac'h, hag ho funtas dirag ann autrou markis, en eur ober dezho mont var ho daoulin :

— « Dalc'hit sonj mad, emezhan d'he vugale, mar hen « guelit er riscl en eur mod benag, c'hui a dle mervel e- « vit savetei he vuhez dezhan. »

Hag ar merour a reas sin ar groas evit discuez e tlie ar vugale mirout al Le-ze. Guenole hag Ivonik a selle eus ar markis gant daoulagat bras. Silvanik, deut dija en oad da gompren ann urs a roe he dad dezhan ha d'he vreudeur, a respontas gant eur vouez calonec :

— Ia, sonj mad am bezo, ya zad, ha mar cavan ann tu, bezit sur, me rai va dever.

— Oh ! va zud vad, va zud vad ! eme ar markis, tenereat bete gouelet he galon ; petra am eus-me great evit gounit kement a anaoudegez vad eus ho pers ? Ha n'eo ket eun dever evidon, ha n'eo ket dleat din caret va c'henvrois breizaded hag ho difenn a eneb ar goal reusiou hag al laëronsiou ?.. Ar re a enkrez ac'hanoc'h evel loened gouez, n'int ket eus ar vro-man, rag ar Vreizaded a zalc'h bepret d'ho ies-coz hag en em gar evel breudeur ! Ann dud-se a deu eus Paris, n'anavezont nag ho puez, nag ho kuiriou. Breiz-Izel na dlefe ket beza renet nemet gant Breizaded. Amzer, amzer ! Lezit da vont, va mignonet ! ni a gomzo evidoc'h, va zud-vad, ha ma na deu ket tud ar stadou da silaou hor c'homsou, ni a c'houlenno digor digant autrones ar Gambr-Huel, hag ar re-ze a gasso hor c'hlemmou bete ar Roue-bihan.

Pontcalec en devoa da genta comzet gant eur vouez truezus ha c'houek ; mes pa lavaras ar c'homsou divezase, eur gounnar cuset a lacaas he vouez da grena ha da grozal. Sevel a reas zivar ar scanv, hag e tostaas eus guele ar c'hlanvour :

— Va den mad, emezhan, ann Autrou Doue a blij ganthan ho kervel evel ma c'halvas ar paour keaz Lazar da gaout pers en he eurusdet hag en he c'hloar ; pa viot en Env, ne viot ket evit mancout da bedi evit ho pugale ; oh ! pedit ive evit Clemênt Pontcalec, pedit evit hor Breiz-Izel muia caret !

Ar c'hlanvour a astennas he zorn krenus, hag a stokas eus tâl ann dichentil ar groas coad en devoa ken alies stardet var he vuzellou dislivet ha var boull he galon, couls lavaret sclasset gant ienijen ar maro.

Pontcalec a oa couezet d'ann daoulin evit digemer bennos ar paour keaz clanvour. Goude e savas, hag e lezas eur ialc'had arc'hant da goueza er panerik broen great gant ann diou verc'h vihan. Kuitaat a reas ar verouri carget a vennosiou eus ar c'haloneka a bers Nona hag oll dud ann ti.

Ann autrou markis a gerse buhan gant ann hent, he benn stouet, o prederia var ar pez en devoa guelet, o sonjal er pez a velas en deis araug, hag er pez a velje c'hoas, heb mar ebet, antronos.

Mont a reas penn-da-benn gant eun hent leun a boultren ; ar c'hosteou e oa marellet gant ar bruk, ar bleunv melen balan, kemmesket gant bizigou rus ar brulu.

Eur vouezic hirvoudus hen tennas eus he brederiou.

Daoulinet var boultren ann hent, eur paour keaz coz, collet ar guelet ganthan, a lavare he chapelet calonec.

He benn moul, he zaoulagat heb sclerijen savet varzu ann env, he varo hir ha guen evel erc'h ar menez, a lakea da bara var he dremm eur skeuden euz glandet he ene, hag hen rente henvel eus ar brofetet eus ann amzer goz. Epad ann deis e vije evelse o pedi, var he zaoulin, asezet var seuliou he voutou ; eun toc plous a lakea dirazhan evit digemer ann aluzennou a vije roet dezhan eur veich dre ann amzer ; eur c'hi bihan, goloet a boultren, he vleo truillennec-truillennec, ma vije lavaret e oa guisket ker fall ar c'hi hag he vestr, a jomme toc ann deis en e gichen.

— Guillou, eme ann autrou de Pontcalec, va ialc'h a so goullo ; deuit d'ar maner benn varc'hoas, hag o pezo ann aluzen.

— Doue ra ho pinnigo, autrou markis ! eme ar paour keaz dall ; ho anavezout a.ran eus ho mouez, ha va c'halon zo diboaniet !

Eur tamic larcoc'h, ann dichentil iaouanc a gavas eur vanden peorien mac'hagnied ; mont a reant, serr en em ruza, a gear-da-gear da glask eur bastelladic vara, pe eur galetezen benag. Oll e tennjont ho zokeier evit saludi ann autrou markis, ho c'halon leun a joa hag a garantez.

— C'hui en em gavo dilun kenta er maner, eme ar markis.

— Ar beorien a anavez ho maner, autrou markis; gras deoc'h digant ann autrou Doue da jomm pell beo ha iac'h !

— Goulennit kentoc'h evidon digant Doue, ar c'hras da gaout eur maro caër, eme Clement de Pontcalec.

Eur pennad all eur veich all. X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 10) DISSADORN 5 A VEURS 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle heza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle heza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 5 a viz Meurs 1881.

Dilun 20 a viz C'huevrer 1881, e oa beac'h var ann Deputeet. Mar peus sonj, varlene, oa æt ar Presidant Grevy da Cherbourg, e oa æt ar Gambetta assambles ganthan, hag en devoa græt eur brezegen d'ar beaichourien convers, e oa en em glemmet cals ar Pruss anezhi, rag sonjal a re da Vismarck, guelet ennhi ar c'hoant en devoa Gambetta da vont adarre d'ar Brussianet. D'ar memes mare ive, em boa lavaret deoc'h penaus abaoue ma oa bet Roue ar Gressianet o tijunia gant Gambetta, heman en devoa promettet dezhan mont d'he sicour, hag e guirionez, d'ar mare-ze, e oar o vont da gass dezhan eur Jeneral hag eun neubeut offiserien d'eus hor bro-ni evid deski ho soudardet ; mæs ar gazetennou o clevout kementse, hag o velet e oar o vont da eur brezel spontus, en em glemmas kement, ma oe red lavaret d'ann offiserien-man chomm er gear. Abaoue, rag ma felle d'ann Deputeet ha d'ar Senatourienn guelet sclær en affer-ze e oa goulennet digant Ministr ann afferiou evid diaveaz ar vro, petra oa guir en affer-ze ; mæs ar re-man ho devoa respontet ne oa bet morse hano d'oc'h eun henvelep tra, neuze ann diou Gambr ho devoa goulennet rei dezho da anaout kement paper, kement lizer a oa bet casset d'eus ann eil vro d'heben, ma aljent guelet eun tamic sclærijen. Respont a rejeur e vije bet græt ; mæs ne oa moullet nemet lod anezho; ar Ministr a zioullas mad tre disculia ar re ho dije discuezet anat en devoa lavaret gaou.

Hogen, evel m'hon devoa bet anaoudegez d'eus eul lizer digant Barthelemy-Saint-Hilaire, da lavaret d'ar Gresianet ne dlient ket conta varnomp hag hon devoa cavet al lizer-ze etoues ar paperiou moullet evid Deputeet ann *Autriche*, etoues ar re so bet moullet evid Deputeet Bro-Saoz, hon deus cavet diou a ziscueze anat penaus hor Gouarnamant-ni, petra benag n'en deus guir ebet d'ober nag ar brezel nag ar peoc'h heb aotre ann Diou Gambr, en devoa promettet e guirionez cass d'ar Gresianet 30,000 fusuil, gant peadra a gartouchennou, hag ouspen, eun neubeut armou ha cartouchennou all gant eur Jeneral hag eun neubeut offiserien evid deski ar Gresianet. Ker buhan so bet savet c'hoant gant ann Deputeet gouzout piou en devoa græt ar promessaou-ze. Rag-sê, Devès, unan eus ann tu cleis, mignon bras da C'hambetta a sav er gador prezec da c'houlenn digant Ferry ar virionez en affer-ze. Ar Ministr a lavar cals traou ; mæs petra benag ma brezec epad cals amzer, n'en deus ket allet lavaret sclær na *ia* na *nan* ; tamall a ra ann affer-ze da Zeputeet ann tu dehou, egis ma ve ar re-man ho deffe insitet ar Saozon da rei da anaout ann affer-ze. Cavout a ra re bounner ar beac'h so bet taulet var he ziouscoa, hag e carfe en em ziscarga var ar re all. Var he lerc'h, eun all eus ann tu cleiz adarre, Pascal Duprat, a damall dezhan n'en deus ket respontet mad avoalc'h, hag a lavar penaus, petra benag ma lavarer ez eus eur Gouarnamant all cuzet ouspen ann hini a so asezet var gadoriou ar Vinistret, e sonj dezhan neus ket, rag ann hini a damaller dezhan cass peb tra d'oc'h he c'hoant heb m'en deffe da respont eus a netra, a so, a sonj dezhan, calonec avoalc'h evid anzavout ar pez a rafe. Gambetta o velet ker buhan emer ganthan, a lamm er gador prezec, hag a zisnac'h en deffe græt netra d'oc'h he c'hoant na rediet ar Vinistret d'hen ober ; mæs egis ma lavar n'en deus morse gouezet netra d'eus ann affer-ze, nemet pa oa achu ha pa eo deut ar Jeneral Thomassin da lavaret dezhan : « Me a dlie mond e Gress, mæs en dail, achu eo, rag ne d'an mui; » neuze re ann tu dehou a ziroll da c'hoarzin, hag e sav droug ennhan, rag ma lavar : « C'hoarzin mad a rai ann hini a c'hoarzo ann diveza. » Neuze e commans gant re ann tu dehou, o lavaret egis Ferry eo deut ann taul-ze d'eus ho fers, emaint o clase enebi outhan da benn ann electionou, mæs dond a rai abenn anezho, hag e vezo labour collet evitho. Ann autrou Paul de Cassagnac var he lerc'h a ziscuez, penaus Devès, Pascal Duprat ha Gambetta ne dint nemet furlukinet, e oant en em glevet araug, rag pa so bet guelet liziri consul Bro-Saoz, Gambetta en deus bet aoun e rafe gaou al liziri-ze outhan da benn ann electionou, ha neuze eo bet en em glevet gant Devès ha Duprat da rei

dezhan ann tu da zisnac'h peb tra, da lacaat ann dud da gredi ne oa ket evid ar brezel, mæs evid ar peoc'h. Goulenn a ra digant Ferry lavaret sclær petra so guir el liziri-ze, mæs caër en deus,ar Ministr ne respont ket, ne fell ket dezhan lavaret *ia* ha re anat eo ann traou ma alte lavaret *nan*. Setu en taul-man c'hoas, e vezo cuzet ar virionez ous ar vro.

Er memes devez, er Senat, ar re so a du gant al labourerien douar, ho deus bet ann tu gounis, hag ann autrou Pouyer-Quertier en deus goulennet,ma oa c'hoant cahout c'hoas bara ha kic marc'hat mad, lacaat ann *taxe* var ar gigerien hag ar voulanjerien. Hag a ve mad avoalc'h !

D'ar Meurs, 22 a viz C'huevrer, ann Deputeet ho deus evesseat ous eul lezen var behini en dail n'hellont ket en em glevout, pe vo carget ar Jeneral, pe autramant re all dindan he zorn, da bourvei da oll ezomou ar soudardet, pe autramant ar re-man diveza (*Intendance de l'armée*), eo a renco pourvei oll kement a vezo ezomm, ha respont ma vanc eun dra benag. A bell so emer a veac'h o clasc ober al lezen-ze var ann *Intendance*, ha pedâl ne heller ket dont a benn.

Er Senat, er memes devez, e c'hoarveze ar memes tra gant eul lezen all, gant al lezen var ann hent houarn o vont d'eus ar Senegal e creis ann *Afric*. Al lezen baour-ze ne ra ken nemet mont ha dont d'eus ann eil Cambr d'heben. Ma ! evid hirio ne vezo ket achu c'hoas, rag voti a rer he c'hass en dro d'ar Gommission ma vezo guelloc'h kempennet. Goudeze e peger adarre gant lezen ann *Douanes*. Emer c'hoas gant ar pez a sell ous labourou ann douar, ha mignonet ann dud divar ar meaz eo ho deus bet c'hoas ann tu gounis hirio.

Dilun eo ann Deputeet ho deus goulennet digant ar Vinistret petra oa guir er pez a lavare gazetennou Bro-Saoz. Hirio eo ar Senatourien eus ann tu dehou a ra ar memes goulenn ; mæs Ferry ne fell ket dezhan respont netra sclær. Ne voar netra. Set' aze Ministret avad hag a dâl ar boan. Promettet so cass eur Jeneral hag eun neubeut offiserien da zeski soudardet ar Gress, mæs ar Ministr ne voar netra. Ema dija ar fusuillou hag ar gartouchennou casset beteg ann Havr dre ann hent houarn, hag ar Ministr ne voar netra. Ha possubl e ve ? Neuze ne de ket eur Ministr hon deus, mæs eun duill keuneut. Ar virionez eo ne fell ket dezhan anzavout, rag ann duc de Broglie hag ann duc d'Audiffret-Pasquier a ziscuez anat e tle goud eun dra benag, ha ma na respont ket, eo abalamour ne fell ket dezhan hen ober, hag ann autrou Baragnon a ziscues d'ar Ministr ne lavar ket ar virionez, e vouie o clasc ober petra e oar, pe guir eo bet galvet ar Ministr dirag ar justis, abalamour d'ann affer-ze, mæs caër so, ar Ferry a respont atau ne hell lavaret ken, pe guir ne voar netra, ha ma neus ket bet moullet al liziri varbenn ann affer-ze, ne deo nemet abalamour neus bet scrivet gour. Cridi ann neb a garo hag eva dour n'en devezo ket a sec'het.

Er memes devez, e Cambr ann Deputeet, e lezer, evid hirio, al lezen var ann *Intendance*, pe guir e renc chomm Farre er Senat, hag ec'h evessaër ous eul lezen var ar re ho deus plassou en unan benag eus ann hentchou houarn. Ann dud-ze, evessait mad, n'en em glemm ket eus ho stad, er c'hontrol, nag ar re so e penn ann hentchou-houarn kenneubeut, mæs ann Deputeet a fell dezho ober ar pez ne c'houlenner ket digantho. Guelloc'h a ve d'ar Gouarnamant ober e kenver ar re so dindanhan, ar pez a glasc ober evid ar re n'en em glemmont ket. Ped a so, abaoue eun tachat so, a so bet taulet a gostez ganthan, hag ho devoa guir da veza dalc'het ha da gahout eur retret en ho c'hosni ? Mæs petra fot deoc'h ? ann Deputeet a so a du gant ar Gouarnamant,hag heman soken, a vel ar plouzen ne de ket e lagat mistri ann hentchou houarn, na ne vell ket ann treust teô a so en ho lagat ho unan. Ne ket red beza souezet gant-se, a viscoas eo bet æt ann traou en dail-ze.

Er Senat, d'ar Guener 25 a viz C'huevrer, e kendalc'her gant lezen ann *Douanes*. Egis ma lavar ar Ministr penaus douarou ann Americ ne badint ket atau o teuler guinis, ann autrou Fresneau a respont, penaus abars neuze hol labourerien douar-ni a vezo revinet. Ann autrou Pouyer Quertier a ziscuez æs avoalc'h penaus ann Americanet n'ho deus ket kement a gargou eveldomp, ha kense pa zeuont en hor bro d'ober gaou ouzomp, eo eun dever evidomp enebi outho, hag ouspen, petra benag ma verzont marc'had mad, ne dalvez da netra d'ar pez brassa eus ann dud, nemet d'ar varc'hadourien, a c'hounis muioc'h, mæs a vers atau ken her. Ar Gommission so bet hanvet gant ar Senat evid evessaat ous al lezenze he deus græt he fossubl evid sicour al labourerien douar, hag he deus lakeat peurvuia ar Senat da vont a du ganthi hirio evel en devejou all.

Dissadorn, 26 a viz C'huevrer, e Cambr ann Deputeet ez eus bet kendalc'het al lezen var ar re so e penn ann hentchou houarn hag ar re so didannho. Ar re-man n'en em glemmont ket, gouscoude, mæs ma so bet falvezet d'ar Gouarnamant ha d'ar Cambr lacaat ho fri e kement-se, ne deo nemet abalamour ma sonj dezho ne ket Republicanet mad avoalc'h ann dud-ze, hag e carfent tenna anezho davatho da labourat evid profit ar Republic. N'ho deus achuet netra hirio, er sizun a zeu e vezo kendalc'het.

Er Senat, er memes devez, eun devez mad evit mignonet al labourerien douar. A.

Ann Divors.

Setu aman eun dra nevez avad, hag ar groagez vad, heb lavaret ger eus ar re fall, a gavo peadra da glaboussat var ann affer-ze. C'hoant a so cheinch lezen ann dimiziou ! Ia, guir eo, marteze ne alfec'h ket credi, mæs egis-se eo. Var ar briedelez eo diasezet ann oll tiegez, ha ma tenner ar fond eus ann ti, heman a gouezo heb dale en he boul. Hogen, hor Republicanet n'int ket nec'het, lod anezho, gant ken neubeut a dra. C'hoant ho deus da cheinch kement-man, evel m'ho deus cheinchet kelliæs a draou all. Ma ve great eul lezen d'eus ho c'hoant, ne vezo mui a zimiziou evid ar vuhez, nemet evid eur maread amzer, ha pa n'en em blijo mui daou bried assambles, ann divors a roio conje dezho da vont peb hini eus he du ha da sevel tiegez nevez, ma n'ho deus ket aoun da vihana da veza brudet fall, rag en hor bro-ni, evid eun tachat da vihana, neus fors penaus e paro ann traou, ne vezo morse istimet eur goas en devezo diou vaoues, nag eur vaoues he devezo daou voas.

Ouspen ne ve ket al lezen-ze dereat hervez lezen ann honestis hag ar Relijion, ar pez ne laca ket ar Radicalet goal nec'het, hi a vezo fall ouspen e meur a fæson.

Petra a zeufo ar vugale da veza pa vezo æt ar vam eus eun tu hag ann tad eus ann tu all ? Ebars er c'heariou evid ann dud pinvidic, ez eus scolaichou,ha ties a beb seurt, eleac'h ma hello beza desket ha savet ho bugale mod pe vod. Mæs var ar meaz, siouas d'ann emzivadet, hag ar re ma pa vezo bet asdimezet ho zad hag ho mam, goude beza æt peb hini eus he du, a vezo guir emzivadet. Red eo cahout sonj eus ar vugale-ze ; pa eo ar maro a ra emzivadet d'eus ar vugale, neuze ann oll ho deus truez outho, hag e clasker ann tu guella d'ho sicour ; mæs pa c'hoarvezo kement-se dre ar goal ioulou pe lubrisite ho c'herent, ne ialo mui ann traou en daill-ze. Kers gant da dad, e vezo lavaret d'ar botret. Kers gant da vam, e vezo lavaret d'ar merc'het. Pe guir eo int ho deus roet ar vuhez did, dezho eo ive pourvei d'as oll ezomou.

Siouas ! ne vezo ket travoalc'h ho c'hass cuit evelse, hag e velit dija peger bras lamponet e teuio da veza ar potret iaouanc-ze, so bet desket dezho ann hent fall gant ho zud, hag ar merc'het iaouanc divez-ze, ne vezint mad nemet d'en em goll ho unan ha da goll ive ar re all assambles gantho.

Diouallit ive, c'hui groagez deut var ann oad, m'ho peus ar malheur da gahout eur goas goal gristen avoalc'h evid sonjal divorsi. Hirio e ouzoc'h ne viot ket lakeat er meaz, ha ma sonj deoc'h e ve unan eus ho mitizien o clasc ober re he fenn, e ouzoc'h mad tre ho c'hass cuit ; mæs varc'hoas, ma ve votet al lezen, ar mitizien iaouanc a rai al lez d'ann ozac'h, ha gant sicour ann diaoul e vezint eureujet ganthan. Neuze e vezo roet ann nor deoc'h. Ia ! ann nor deoc'h, groegivad, hoc'h eus roet, pa oac'h iaouanc, ho calon hag ho puhez, o sonjal e iafe atau var gresc evidhoc'h, istim ha carantez tad ho pugale. Petra hoc'h eus-hu græt evid beza casset cuit en eur fæson ker mezus d'eus ho ti ? Netra nemet cossaat Eur pennad bleo guen so var ho penn, hag ho tâl so ridet. Ann nor deoc'h ! Dispignet hoc'h eus ho iaouankis oc'h entent ous ann ti-ze, m'en devoa roet ar mestr anezhan he hano deoc'h ! Ann nor deoc'h ! Chui a rento he hano dezhan, mæs hen ne rento ket ho iaouankis deoc'h. Ann nor deoc'h ! Goulenn a rafoc'h diganthan ann hanter eus ar madou hoc'h eus akuisitet assambles, mæs ann den-ze n'en devezo mui ezomm ac'hanoc'h da bried, en devezo closet mad ar pez ho poa arboelet, hag a zisnac'ho ho lod deoc'h, ha ma claskefec'h mont dirag ar justis, ouspen ma ve cals mizou da baëa, caër ho peffe, ec'h alfe c'hoas marteze beza græt gaou ouzhoc'h. Ann nor eta deoc'h, ha ne zistroet mui ! Cahout a rafec'h en ho cuele hag en ho plass, eur vreg all a rafe goap ac'hanoc'h. En despet d'ho oad, ma cavit eur re benag a garfe ho kemer da blac'h, assantit ganthan, rag mar de tenn mond en ho cosni da gommananta, tennoc'h eo c'hoas goude beza bevet en he eaz, rencoud chomm heb na ti na boued.

Beteg hen, ar Republic n'he deus ket talvezet d'eomp da gals a dra ; mæs, me gret ne vezo ket kenneubeut goal dalvoudus ann Divors dezhi.

Meur a veich hoc'h eus clevet tud o lavaret, ha martezé c'hui peus hen lavaret ive : Couls eo ar Republic evel n'eus fors peu sort Gouarnamant all ha guelloc'h soken, ma ro deomp ar peoc'h gant ann estren, hag ar peoc'h er vro, ma hello peb unan ober he afferiou, ma ve libr peb unan da sonjal ar pez en deffe c'hoant, ha ma ne laca ket ar voulevers etoues ann traou. Hogen, setu ema ar Republicanet, abaoue ma int deut da veza ar vistri, o clasc chench-dichench kement tra so, beteg ann tiegeziou. Da genta, ho deus cheinchet an dud e carg, ha breman, ho deus c'hoant cheinch ann traou ; cheinchet so bet ann Ti-kear ha cheinchet ar scol, ha breman emer o clasc rei conje d'ar voaset da cheinch ho groagez, ha d'ar vroagez da cheinch ho goazet. E guirionez, re a draou ho deus c'hoant da cheinch ! A.

KELEIER.

CLERMONT. — Eur person coz hag enorabl eus hor meneziou, a oa æt da velet unan eus he genvreudeur, hag e chomas eun tamic re bell ganthan rag deut e oa ann abardaez pa reas he sonj distrei d'ar gear. Abaoue, den ebet mui n'en deus he velet beô. He c'hoar ankenniet, o velet ne zistroe ket d'ar gear, a ioa æt var benn hé hent, mæs en aner e oe, rag ne gavas ket anezhan. Sonjal a rer

penaus paket gant ann tourmant spountus a oa bet etre al lun hag ar meurs, e vezo couezet en eun toul don benag, ha sebeliet etoues ann erc'h. Evid c'hoas ne sonjer ket en dije allet beza lazet gant eur re benag.

CLERMONT, *eis devez divezatoc'h.* — Eun darvout goal c'hlac'harus a so c'hoarvezet e parræs *La Godivelle*. He ferson, ann autrou Pascail, so bet cavet maro, sebeliet dindan ann erc'h. Er gazeten diveza, pa lavaremp e oa collet, e tiscuezemp avoalc'h e sonje deomp e oa bet c'hoarvezet droug ganthan.

Dilun, 24 a viz Kenver, ann autrou Pascail a oa æt da *Espinchal*. Da deir heur goude creisteis e teue cuit ac'hano evid distrei d'ar gear. Hogen, paket gant ann tourmant, e oa bet faziet a zivar he hent. Antronos, d'ar Meurs, he barræsionis a ielas d'he glasc, mæs caer ho devoe clasc, d'ar Meurs ha d'ar Merc'her, ne gavjont netrà. Nemet d'ar Iaou etro creisteis, neuze e cavjont corf ho fastor. He gavout a rejont var menez al *Luguet*, pedir minuten bale d'eus eun ti eleac'h ma oa tud o chomm, gourvezet var he gostèz, he soutanen dam-zigor egis m'en dije clasket cahout ær, pa sante e oa o vont da vouga.

« Ar reuzeudic ! a scriver deomp, eur pennadic mad a hent en deus renket da ober abars en em gavout er menez eleac'h ma eo deut da vervel. He roudou so bet cavet var ann erc'h, ho deus discuezet anat e oa deut bete teir minuten bale dious ar *Godivelle*, mæs n'en devoa ket allet gouzout e peleac'h en em gave. »

GRENOBLE. — *Mear Gières ha croas ar scol.*— Poncin, Mear *Gières*, en despet d'al lezen, en devoa tennet *he unan* ar groas hag imach ar Verc'hes en em gave e scol ar merc'het ; mæs dre urs Conseil ar scoliou, renket en deus lezel ho lacaat adarre en ho flass, e peleac'h e chomfint breman, heb cahout aoun na zeufe mui ar Mear d'ho zenna cuit ac'hano. Eur gentel vad d'ar mearіou difeis. Discuez a ra dezho sclær hag anat n'ho deus ket guir, *evid c'hoas da vihana*, da denna d'eus ar scoliou ar pez a apparchant ous ar Relijion.

LUÇON. — Dissul, 30 a viz Kenver, ann autrou'n Escop en deus consacret ilis *Grues* er *Vendee*, dirag eur foul vras a dud. — Kerkent goude, eo bet partiet evid ar *Sables-d'Olonnes*, evid cass sicour d'ar re ho deus collet eur re benag eus ho zud er pense spontus so c'hoarvezet eno d'ar Guener 28. Eun daouzec bag so bet collet, ha tri den hag hanter-cant.

Ann oll so spontet e kear.

PAMIERS. — Ann autrou Belaval, Escop Pamiers, so maro er gear-zè d'ann oad a 74 bloas.

AGEN. — Dre destamant, ann intron de Rance, he devoa roet 5,000 lur evid sicour ann tri Frer a vije bet o ren scol ar Gommun e *Aiguillon* (Lot-et-Garonne), gant ma vije bet atau renet ann tiscol-ze gant ar Freret. Conseillerien ann Ti-kear o veza tennet ar scol digant ar Freret, heritourien ann intron de Rancé ho deus goulennet ho ar-c'hant. Ar Gommun he devoa lavaret ne rentefe ket ann arc'hant-ze, mæs condaonet eo bet d'hen ober gant ann dribunal, ha da baëa ouspen, interest ann arc'hant-ze abaoue 1849, ha c'hoas mizou ar proces.

Gounidegez sclær evid tud ar Gommun-ze da veza bet choaset tud difeis evid Conseillerien.

MORBIHAN. *Guened, 25 a viz Kenver.*— D'ann 13 a viz Here diveza, ann autrou Poitrineau, rener ar scoliou, a ioa bet oc'h ober eun enclasc egis custum, e scolaich Sant-Frances-Xavier e Guenet, a oe digemeret pa teue er meaz, gant tud o chouhal a bouez penn : *Beva ann Tadou ! beva al liberte !*

Ar re a chouhe evelse, rag ma sonje dezho e vije c'hoarvezet heb dale e Guenet ar pez oa bet græt e Toulouse, a ieas d'he ambroug beteg he di. Abalamour d'ann tamic dispac'h-ze, pemp den oe tamallet ha condaonet gant ar justis. Hogen, setu ma so bet roet en devejou diveza-man ar groas a enor d'ann autrou Poitrineau, hag a so deut sonj da gals tud d'eus ar c'homsou a oa bet lavaret neuze evid he veuli, gant ann autrou Frétaud, eil da Brocureur ar Republic : *Pa oa ann autrou Poitrineau oc'h heulia ann hent ar groas ankennius-ze...* Hogen, ann autrou Frétaud a oa bet disonjet lavaret e oa neuze o crapa dre hent ar groas..... al Lejion a enor.

BELLEY. — Ar belerinet o tont d'ar gear a *Ars*, ker brudet gant he ferson santel, ann autrou Vianney, ho deus aliæs clasket gouzout perag ne oa ket bet savet e kichen kear eun dra benag da ziskuez pebes tenzor a gaver ennhi :

Ma ! heb dale e vezo græt.

Abars antreal e kear, var eun tamic douar roet da Fabric ann Ilis gant ann autrou comt des Garets d'Ars, mignon bras d'ann autrou Vianney, e veler, eun neubeut misou-so, eun tamic cael houarn eus ar re vrava. Eno eo e vezo savet skeuden santes Philomena, santes ker caret gant ann autrou person *Ars*, hag hi eo a vezo difennourez ha scoazel ar vro.

LUÇON. — Disul, 6 a viz C'huevrer, da 8 heur, ann autrou'n Escop en deus lavaret en ilis ar *Sables-d'Olonnes*, eun offern evid ar re ho devoa collet ho buhez, e pense ar 27 hag ann 28 a viz Kenver. En offern ez eus bet græt eur gest evid ho groagez hag ho bugale. Goude creisteis, ann autrou'n Escop so æt da gonsoli ha da sicour tud parræs *La Chaume*, ho deus ive collet cals dre ann tourmant-ze. A.

Clocherez Voitellier.

Ar re n'int ket boas eus ar glocherez, a ve goest da goll ann torrad o sonjal mont re vuhan. Keit ha ma chomm ingal ar vroes da zaou ugent degre, arabad eo beza nec'het, dond a rai peb tra d'he vare, hag arabad e vezo deoc'h clasc sicour al labouset da ziglora, nemet pa veloc'h mad tre ne dint ket goest ho unan.

Nemet d'ann heur ma ver boaset da zigorri bemdez ar glocherez, nemet neuze ne rencoc'h he digorri evid tenna al labouset digloret. Egis ma bad peurvuia daou zeves ann digloradec-ze, e vezo red cheinch tu d'ar viou n'int ket faoutet c'hoas, ha da benn ann antronos e vezo achu.

En eur denna cuit al labouset digloret da genta, evid guelet pegement a zour da denna, e vezo red cahout sonj penaus al labouset a renc cahout muioc'h groes evid diglora, ha creski eun neubeut ann dour-zomm.

Al labouset n'ho deus græt nemet diglora pa eo bet digorret ar glocherez, a chomo gant ar viou beteg antronoz, neus ken nemet ar re so commanset da sevel ho unan a vez casset er sec'herez.

AR SEC'HEREZ.

Ar *sec'herez* a so eur vouest carre gant eur vouest zinc e creis, a ro d'al labouset eur vroes dous, mæs eun tamic ienoc'h eget ebars ar glocherez. Toullou græt var fas ar vouest, a zigass ebars ann ær ous pehini e renkint en em voasa.

Ar *sec'herez* a so goloet gant eun tamic pennvèle pleunv. Al labous a so ker mad ennhi evel dindan ar iar. Dindan neubeut amzer e teu d'en em gempenn ker brao, e ve lavaret ne de mui ar memes hini.

Al labouset ne chomont ket pell er sec'herez, dreist oll en hanv. Er goanv e rencont chomm pelloc'h, mæs kerkent ha ma eo crenv avoalc'h al labouset evid redec ho eun ha dribi, eo poent lacaat anezho dindan ar *vouest-mamm*.

E *Mantes*, eleac'h ne alfemp ket sevel ar c'hantvet eus al labouset a ziglor eno, ne chomont ket pell ebars ar sec'herez. Eul loden eus ar re vihan a vez guerzet d'ar verourien tro-var-dro antronos ma vent digloret, hag ar re all, ar re d'eus ar guella gouenn, a vez lakeat e bouestou evid beza casset dre ann hent-houarn e peb corn eus ar Frans, ha memes e meaz ar vro.

Dindan golo ar vouest-ze ez eus eun tamic penvele scaonv a bleunv, var ann araug eus ar vouest ez eus eun tamic boest hir goloet gant eur pleinch a so æs da sevel evid lacaat d'al labouset greun pe boued distrempet da zribi. Eur veich ma ve lakeat ar ier bihan er voest var eur viscat foën soupl sec'het mad, e carger ar vouest hir gant bleud hey distrempet gant leaz. Travoalc'h eo evid ho maga epad ann deves kenta, Goudeze e stager d'eus penn ar vouest eur sac'hadic greun mel gant ar c'homsou-man : *Ho pedi a rer da rei da zribi d'ar ier bihan*. Ma dle ar veaich padout daou pe tri devez, e laker c'hoas ouspen eur sac'hadic all bara distrempet, evid torri sec'het al labousedigou.

Potred ann hent-houarn a gustum teuler evez ous ar scrid-ze, hag a ro d'ar ier bihau ar pez so er sier-ze kelliæs gueich ma chomer a za en eur gâr, pell avoalc'h evid hen ober.

Casset hon deus egis-se bouestadou ier bihan bete *Munich* (e Bavière), hag atau int digouezet mad.

AR VOUEST-VAMM.

Var ann affer-man, peus nemet lenn adarre ar pez so bet moullet en gazeten eus ann 29 a viz Kenver diveza, ar pempet eus ar bloas. Ne verkin aman nemet ar pez a gavan a vuioc'h el leoric emoun breman oc'h he lacaat e brezonec evidhoc'h hag a so bet græt gant ann autrou Voitellier he unan. Ne ket goal æs, emezhan, merca sclær hag evid ann oll, penaus ec'h heller entent ous ar ier nevez digloret. E peb carter so bet græt ar guella ma oa possubl gant ar pez a vije cavet er vro, ha kement-se gant eun issu mad. Peb unan a renco ober evid ar guella ; eun dra hebken a renco da deuler evez outhan, ober peb tra e poent hag en amzer, ha teuler evez mad ous ar pez a zigoueo. Eul labousic daou zeves, en deus dija desket kijou hag e vezo red evessaat outho ; guelet petra a vanc dezhan, ha dioual da c'hortos e ve clanv abars entent ous he iec'het. Ann traou-ze ne heller ho diski nemet gant teuler evez mad.

Epad ar pevar devez kenta eo, ez eus ar muia poan gant ar ier bihan. Al labous ne renc cahout da zribi nemet pedir heur var'n ugent pe tregont heur benag goude beza digloret. Red eo rei amzer avoalc'h dezhan da beur-dribi ar melen vi a so c'hoas, couls lavaret, a bez en he gof. Ma teufe da zribi kentoc'h, ar boued ne rafe ket a vad dezhan, ha martese ec'h alfe he laza. Aliæs soken, e teu al labous bihan da vervel eis devez ha pemzec devez soken goude beza digloret, rag m'en deus drebet re abred.

Ar pred kenta a vezo eun tam milfic bara seac'h bruzunet. Goudeze e vezo kemesket eur melen vi poas assambles gant ar bara.

Antronos a hello dribi leaz poas, riz pe bleud hey distrempet gant leaz. Eun neubeut greun mel scuillet var ann treaz a roio labour dezho hag ho desco da ziscrapa.

Er penn kenta, ne renker rei dezho nemet neubeut da zribi assambles, dreist oll d'eus ar boued a blij ar mnia dezho. Ar bleud hey, pe kentoc'h ar vagadurez a auzomp hon unan evid al labouset iaouanc, a hell heb droug ebet, chomm atau ebars er vouest boued, rag hi eo a dle beza ho magadurez kenta. A.

HISTOR BUHZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

D'ann Heliet avad, ne oa ket bet coustet cals a dra, rag en eur verzidigez ho devoa he frenet.

Ped gueich n'e ket bet bronduet va c'horf gant ar vaz loaïec daonet-ze ! Kense, nos-deis e clasken ann tu d'he distruja. Siouas din ! ne oa ket æz hen ober. Eun dro o veza he c'havet, e taulis anezhi ebars ann tân ; mæs c'houez al ler o tevi, a ziscuezas buhan petra oan o clasc hen ober.

Iann a c'houzanvé ann taulioù cals guelloc'h evidoun, mæs eun taulic hemiken a lake anezhan da sevel.

Panefe ar vaz loaïec, e vije bet c'hoas e ti ann Heliet ; mæs pa vele ar vaz-ze, e iea kement a zroug ennhan, ma vije bet goest neuze d'ober ar brassa torfejou, hag abaoue, am beus he glevet meur a veich, o lavaret en devoa eun dro laëret eun neubeut aour-pimant da ampoësoni ann intanvez.

Abaoue he c'hlenvet, ar randonen goz-ze ne helle mui cousket, ha kense, ne lèze mui ar re all e peoc'h en ho guele. Kerkent ha teir heur eus ar mintin, hanv-c'hoanv, e vije clevet trous he baz loaïec dre ann ti. Aveichou e teue beteg hor c'hambric-ni, hag e tihune ac'hanomp a dauliou baz, hag e c'hoarze o velet peu sort min a reamp.

Ha gouscoude al laërez goz-ze, ann ampoësoun goz-ze, a ioa estimet gant ar pez brassa eus ann dud ; mama Kemper na vele netra dreist-hi, ha ni hon daou bemdez merzeriet ganthi, n'hellemp ket miret da saouzani gant ann hini goz fall-ze.

Hirio memes, pa scrivan kement-man, e velan c'hoas anezhi dirag va daoulagat, he baz loaïec savet eoc'h d'am fenn ha n'oun ket evid miret da spounta ha da grena.

Ia ! ann intanvez Helie a ioa eur vaouez egis ne gavèr ket anezho a verniou var ann douar.

Va breur Guenole na scube mui stal mama Kemper ; lakeat e oa bet evid mad var ar studi evid mont da velec.

Aveichou e teue d'oc'h ann abardaëz da stal ann Heliet evid deski deomp al lenn hag ar scriva, rag Fanchette he devoa lavaret din : *Ne fell ket din e vez eun azen etoc da vuhez.* Ann Heliet a rea digemer vad dezhan ; mæs a veac'h ma oa æt cuit e vije lavaret a beb seurt droug d'oc'h ar veleien, ha ni hon daou, e vijemp casset da fest ar vaz loaiec.

Tremen a reas meur a viz en daill-ze ; me a lakea va foan guella ma hellen da zeski, bete m'en em gavas adarre egis ma c'hoarveze beb bloas ar mare d'ar batimanchou mont d'ann *Douar-nevez* d'ober ar besketerez. Kelliæs gueich ma hellen en em laëres, e vouien mont en astach huella eus ann ti da sellet ous ar batimanchou-ze.

Ann Douar-nevez ! ann dra-ze oa ann Americ, hag evid mont ac'hano da enezen Laurans Bruant, ne oa ket marteze kement-se a hent d'ober.

Iann ha me a oa o ren hor 15 bloas. Brassoc'h e oan cals evithan, hag ann oll a gave e oan cals coantoc'h evithan.

Ann autrou Surcouf, peoc'h Doue var he ene, a ioa maro, ha cals re all ive évelthan. Ann intanvez Helie, hounez avad na helle ket meryel, ha mama Kemper a oa deut glaz he bleô.

Kement ha kelliæs e vijen o sellet ous ar batimanchou, ma teuas ann derzien din. Caër he devoa ann intanvez skei varnoun gant he baz loaïec, ne ren mui van ebet, ha Iann a chome sebezet o velet pegement a dauliou a hellen da reseo heb coueza clanv. Me ne oan ket bet diskiant avoalc'h da lavaret dezhan petra em boa c'hoant d'ober ; ar seurt-ze da Iann, n'e ket red beza nec'het kement-se gantho ; eur veich deut ar mare da vont en hent, e peger ennho dre beg ho fri, hag e casse anezho d'al leac'h a ve c'hoant.

Eun devez d'eus ann abardaez, e liviris da Venole :

— Te a lavaro da Fanchette beza prest.

— Prest d'ober petra ?

— T'eus ket ezomm da veza nec'het, hi a entento doc'htu petra so d'ober.

Antronoz, e oamp dastumet pevar en eur c'horn distro, d'en em glevout etrezomp var ar pez a ioa da ober.

Be oa eno Fanchette ha me, Guenole ha Iann.

Fanchette neuze a lavaras din disclæria d'ar re all petra 'm boa sonjet, mæs me a lavaras dezhi hen ober he unan, rag couls ha me e vouie petra oa savet e va fenn.

— Oh ! ma kirit, emezhi, me hel lavaro, memes tra ; n'e ket ken diæs-ze. Te, Guenole, t'eus ket ezomm da zigorri kement da zaoulagat. Ne vezo ket pell, te gano a du ganeomp. Iann ha Corentin a so var bouez partial evid ann Americ ; ha setu.

— Me, eme Iann, mont d'ann Americ ! n'e ket poënt !

(Eur pennad all eur veich all) A.

Er Beljic, eleac'h ma eo deut ar Radicalet da gahout ann treac'h evel en hor bro-ni, ez eus bet savet scoliou a enep Doue ; mæs ar guir gristenien ho deus kerkent savet scoliou all hag ho deus savet e gallec eun tammic guerz evid en em zifenn.

Setu hi aman e brezonec.

Na pezo ket ene hor bugale.

I

Clevit, clevit potred al lezennou
C'harmal a forz, criz 'vel loëned gouez :
« Goa d'an Ilis, d'hei ha d'he faos droajou ;
« Breudeur, plantomp he c'horf brein en eur bez»
Doun en douar, coz mistri trubarded !
'Rog an Ilis c'hui vo guelet tisken ;
Hor bugale da ren, na pezo ket,
Nan, biken, nan ! ni vouio ho difen. (*bis*)

II

Goad hon tud coz a verv en hor goaied,
N'hellomp dougen ho heudou dismegant ;
Mar claskit ve hon daouarn kiviet,
Ni respounto : Guell mervel 'get assant !
Ia, ken assur, kentoc'h vo pep nervenn,
Euz hor c'halon difframmet en hor c'hreiz ;
Mes eneou hor bugale da rên
Biken na po ! ni zo calet e Breiz. (*bis*)

III

Dre ma z'imp paour. c'hui o peuz sonjet mad
Æz hon plega d'hoc'h urzou milliget ;
En eur ioual al liberte dalc'h-mad
C'hui laro d'eomp : Ho ene pe ho poed !
Hor bara du varlec'h hor bara guenn
En despet deomp c'hui vo mestr da scrapa,
Mes eneou hor bugale da rên
Oh ! nan, biken ! n'emaint ket da verza. (*bis*)

IV

Na petra 'ta ! da Jesus ho Zalver
Vefent treïtour ann eneou guenn-se.
O na torfet ! ha ni eo a beder
Da rei zicour evit laza Doue !
Mes euz an env e teuffe var hor penn
Brassa malloz da goueza hep dale ;
Hor bugale na pezo ket da rèn,
Nan ! ho ene a zo tenzor Doue. (*bis*)

F. M.

Da gonfessored ar Feiz.

Psalmou 128 ha 125.

Usquequo peccatores, Domine,
Usquequo peccatores gloriabuntur.
Pe vete keit ar bec'herien, Aotro,
Pe vete keit ar bec'herien a fougeo ?
Ps. 93.

O passi graviora, dabit Deus his quoque finem.
Treo ker goas pe goassoc'h ho peus bet da [dremen
Doue d'ar re-man c'hoaz a lakai eun termen.
(Virjil.)

Menec'h Jezus.

Meur vech ho deuz gret d'in brezel
Baoe 'nn amzer ma oann bugel,
A c'hell laret ar bobl zantel.

Meur a vrezel d'in ho deuz gret
Ar re fall, a ba'z on er bet ;
Trec'h var n-on, avad, na oent ket.

Ma enebourien digalon
O skei a daolio kriz var n-on
A reaz em c'hik roudenno don.

Met guirion ha reiz eo Doue,
Hag ann eil varlerc'h egile
En deuz torret o fenno d'he.

Ra vo gret mez da bep-unan
A zav, Aotro, ouz ho pobl glan ;
Ra vo gret d'he, tec'het buhan...

Ann Aotro Doue.

... Ar re 've 'hadan gant daero,
Er memez tachen a vedo
Gant levenez, eun deiz a vo.

Pa oant o vont, hi a vouele ;
Karged a enkrez o ine
Ann had d'ann douar hi a daole.

Distrei avad a raint en dro
Karget a joa o c'halono
Hag o divrec'h a valano.

— Gloar d'ann Drindet ! gloar penn-da-henn
Digant hoc'h holl grouadurien,
A viskoaz, breman, da viken !

Barz ar Gourt.

Ann Americ adarre.

Ne ket hebken ar guinis, ar bleud, ar gloan hag ar c'hic a gasso deomp ann *Americ* hiviziken, commanset eo breman da 'gass ive deomp he amann hanter-sâl hag he avalou.

Epad ar zizun so bet achu d'ar 25 a viz kenver, he deus casset en Europe evid 572,000 lur ar-c'hant aman hanter-sal, hag evid 247,135 lur avalou fresc. N'hon deus ket ezomm a dra sur cahout aoun e tigaste deomp en hor bro ann aman hag ann avalou-ze, mæs miret a rai ouzomp guerza ar pez hon deus a re d'ar broiou all, pe guir ec'h hello guerza muioc'h ha guelloc'h marc'hat dezho eget ne rafemp-ni. Guelit breman ma ne ket poent d'en em zifenn, ha guelet ive pere eo ho cuella mignonet, ar re ho deus c'hoant miret ons ann Americanet da zont en ho pro d'ober gaou ouzhoc'h, pe autramant ar re a so guelloc'h gantho kemer hoc'h interest deoc'h-hu, eget hini labourerien douar ann Americ ? A dra sur, ho mignonet eo ar re so o clasc lacaat kement a vizou var ann traou o tont eus ann estren, evel m'hoc'h eus hoc'h unan da baëa var ho re. A.

Madou ann douar.

En Nord hag er C'huz-Heaul eus ar Frans ez eus bet glaoijer, mæs a hent all en nemorant eus ar vro neus bet nemet eun amzer seac'h ha ien, mad tre evid ann ed goanv hag evid kempen ann douar evid ann ed hanv. Plijout a ra cals ann amzer-ze d'al labourerien douar.

Cals greun so bet casset d'ar marc'hajou er sizun-man, guinis dreist oll. Hogen evel na hell ket ar veillerien guerza ho bleud abalamour d'ar bleud o tont eus ann *Americ*, ne fell ket dezho prena cals guinis nemet distaul a rafe hag al labourerien douar eus ho zu a gav dezho eo izel avoalc'h pris ann ed na ne fell ket dezho distaul muioc'h guelloc'h eo gantho derc'hel ar pez ho deus en ho c'hrignoliou. Ar priziou a chomm atau eta ar memes tra.

Kemper. — 26 a *viz C'huevrer.(Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 24 lur 10 g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 5 lur »».

MARIAIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Neuze e tistroas zivar ann hent, hag e ieas a dreuz ar parkeier, a hed ar guinojennou stris a heulie cam-digam eur vouez-dour-mâl. A bell e cleve al loaïou-milin o

fusta ann dour ken a eonenne ; dirazhan ann dour a verve c'hoas, hag a gerze en eur hirvoudi da guzet he eonen dindan ar mein hag ar pontchou ieot-glas eus ar ribl.

Na caëra gouazic dour-red ! e creis ar ster e caver, a vare da vare, enezennouigou bihan, great gant bleuniou kegid, pe pallennou loaiou-dour ; eur brouscoadic broen pe eur bouchad ozil a lakea ar vouaz-dour da zistroi cam-digam divar he hent. Beb eur pennadic, ann autrou markis a jomme a za, souezet oll o velet skeuden frizet hag arc'hantet eur penn-gos halek cleuz o finval gant ann dour ; pe o sellet eus ar vandennadou fusterezed-dour o nijal a zioc'h ar vouaz-vâl, mes ken tost d'ann dour, ma hen touchent gant begic ho eskell. Ar gouesclevet, spountet gant trous he voutou, a lamme er ster arauzhan en eur-ober gloukic, gloukic, hag a stenne da guzet en ho c'hamprouigou dindan mein ar stivel. Sarrnoz a dostaë, en eur stigna eul linser du ha tenval var ar guel ken dudius, ken caër, hag er memes amzer, ken melconius eus ann douarou tro-var-dro. Ann autrou markis a iea goustadicoc'h, seul-vui ma troe hag e tizroe dre he spered ann traou doanius en devoa guelet.

Ah ! mar en divije gouezet petra a c'hoarveze d'ar mare-ze eun tammic larcoc'h, en distro eus ar vouaz-dour ! Cuzet oa outhan dre eur vodenn haleg-glas, panefe-se, e vije redet da rei adarre scoazel d'eur baourez-keaz reuzeudic. Mes siouas ! ar vodenn haleg a guze ous he zaoulagat ann darvoud spontus ha glac'harus ; ha neuze, he speret oa ken touellet gant ar pez en devoa guelet dija, ma valee, heb gouzout peleac'h ez ea ; d'ar mare-ze e vije lavaret en devije daoulagat ha ne velent berad, discouarn ha ne glevent seurt, ken strafuillet oa gant he sonjesonnou ! Dre ar vodenn haleg-se, ar vouaz-dour a ledannea hag a rea evel eul lenn, en eur ober eur c'hanbras. Eno, eur vaouez oajet a bemp bloas var'n ugent, pe vardro, liou ann naon varnhi, distrujet oll ken treud e oa, a goueze d'ann daoulin var ann douar noas.

Eur c'hrouaduric bihan tre, a lenve, caer he devoa he luskellat etre he divreac'h hag her starda var boull he c'halon dileaz ; daou vugel all a oa a istribill eus he bros leun a druillou, hag a c'hrie en eur c'houlen eur c'hinaouad bara da dorri ho naoun. Pa e devoa peurc'hreat he feden, ar vamm geaz a lacaas he c'hrouadur bihan var ann douar, a dennas eus he godell eur mouchouer, hag e amarras ganthan dre ar c'hazellou eur potric coant, oajet a bevar pe bemp bloas; goude e scoulmas penn ar mouchouer eus linen he zavancher ; hag hi tenna eur mouchouer all eus he godell, hag ober ar memes tra d'eur verc'hic coant, oajet a dri pe bevar bloas. Ar vugale a sonje dezho e oa ho mamm o vont da c'hoari gantho, hag a zisonjas eun tammic ho naon-du, evit mousc'hoarzin evel eledigou. Ar vamm a gemeras eun dorn da bep hini anezho en he dorn cleis, ha gant ann dorn all, e savas he c'hrouadur bihan divar ann douar, hag en lakeas var he breac'h. Setu hi o tostaat neuze d'eus ribl al lenn, hag en eur gemer he herr, en em daulas en dour hi hag he zri crouadur.

Teir griaden skiltrus a dregernas dre ar stanken.

Ar vamm na lavaras gric ; starda rea he musellou eus tal he c'hrouadur bihan, evit mirout da c'hrial !

Mes ann teir griadenn spontus-se a dennas Pontcalec eus he uvre ; eur scrijaden a ieas dre he oll izili, hag evel cunduet gant he æl mad, e redas varzu ar voden haleg. Guelet a ra eun neubeut truillou o vont gant ann dour ; hag hen heb marc'hata, d'en em deuler dillad hag all er ster Scorff. Neunvi reas buhana ma hellas, hag heb dale e tizas ar vamm dre he bleo hir a jomme ledet var ann dour evel eul linzer gaon.

En eur e zenna var ar ribl, e chommas souezet maro o velet e oa daou grouadur stag unan a bep costez dezhi, hag unan all morgousket var boull he c'halon.

Petra d'ober ? Gervel ? collet en devije he boan ; den n'en devije clevet ; mont da glasc sicour ? re a amzer en devije collet ! Markis Pontcalec a reas eun enclasc mad d'he oll ners, hag e sammas etre he zivreac'h ar vamm hag he vugale geaz, hag a zeuas buhana ma c'hellas var he gis varzu ar vilin en devoa tremenet vardro eur c'hard heur araug.

Er vilin-ze ne vanke na pinvidigeziou na levenez ; ann ti oa goloet gant mein c'hlaz ; tro-var-dro carget a vleuniou, a vrouscoajou hag a dachennou marellet, ar marvaillou a iea endro en ti-ze couls pe vell eget en eur poull-cann. Peb hini a seblante beva e creis ar brassa eurusdet ; ar botred a gane en eur lemma ar vilin, eur plac'hic iaouanc a iea eus ann eil penn ann ti d'egile, evit discuez he daou lagadic glas, hag he c'hornetenn pe he bourledenn-venn ; trous guerzit ar vamm-gos a ziscane ous trous ann dour o coueza evel douar arc'hantet, var meinigou rouz ar poull-rod. Milin ebet er c'harter, n'en devoa kement a vrud na kement a hostizien evel milin ar pôtr Gildas.

Ann autrou markis a oa sur da gavout eno eun digemer ar guella, ar sicour ar prima hag ar gônizieka. Kenderc'hel a rea eta da redec, ar vamm hag ann tri grouadur ganthan etre he zivrec'h. Siouas ! ann dud kez o devoa gonzanvet kement a boan, ma ne oant ket en imor cauzeal ! pell ac'hano !...

Kerkent, eur plac'h iaouanc a lacaas he fenn er prenestr e creis ar bodou delliou glas eus ar vinienn a c'holoe oll mogeriou ann ti a ziaveas Pa velas ar markis iaouanc o tiredec bete coll he alan, eur vaouez fatiket ganthan etre he zivreac'h, Spern-Guenn a zigoras bras dor ar vilin, en eur c'hervel a bouez penn :

— Gildas ! mamm-goz ! na goassa tra ! va Doue, na goassa tra so c'hoarvezet !

Ar vamm-goz a daulas he c'higel hag he guerzid e corn ann oalet, hag a dostaas en eur grena ous ar plac'h iaouanc.

— Petra zo ? perag e comzes a voal-euriou ?

— Jildas, red var hent ann autrou markis, ha buhan. ... Doue voar pe seurt samm en deus cavet ! Lavaret e ve eur strollad tud varo. Va lezel a rit d'ho lacaat ebars va guele, mamm-goz ?

Ar vamm-goz na entente ket mad c'hoas petra oa digouezet. Comsou Spern-Guenn, he merc'h vihan, o devoa he strafuillet oll, ken a grene; harpa rancas he c'hein en dol evit gallout chomm en he za, hag e c'houlenne bepred pe seurt droug oa c'hoarvezet. Prest goude, Jildas a deue ebars ann ti gant ann tri crouadur etre he zivrec'h Pontcalec a zouge ar vamm, heb gallout lavaret eur goms ken mantret oa he galon Ar miliner iaouanc a bignas a herr en eur gambr a bebini Spern-Guen a zalc'he ann nor digor. Pa oa lakeat ar vamm-geaz hag he bugale var ar guele, ar markis, glib-dour he zillad, ken a zivere, mes heb ober van da c'houzout pegen glib he oa, a ziredas en traon da gaout ann diou vaouez eus ann ti :

— Mamm-goz Tiphene, emezhan, a c'hui Spern-Guen, diviskit ar vugale-ze hag ho mamm, ha frotit anezho ken a vezo deut buhez ha tomder ennho ; keit a ma viot oc'h ober ann dra-ze, Jildas a rei eun tantad mad a dan evit tomma eur bannac'h traou iac'hus aze da rei dezho.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest eus ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 12 a viz Meurs 1881.

Der Iaou, 3 a viz Meurs, achu molarjes gant ar Senatourien, setu int distroet da Baris. Ann deves se so bet implijet penn-da-benn evid chilou an autrou de Gavardie rebeich d'ar Vinistret ann oll traou a reont e meaz ann hent, hag ho oll disleal-det a enep ar Gonservatourien. Goulenn a ra e ve græt d'ar re oll n'int ket Senatourien sortial eus ar sâl, hag e tiscuezo neuze peger guir eo ar pez a lavar ; goulenn a ra rei eun tamic amzer dezhan evid esplica guelloc'h ann traou ; mæs ne assanter ket ganthan, hag ar Ministr Constans a respont ne dal ket coll amzer o respont ann autrou de Gavardie. Pa ne ve respont vad ebet da rei, eo guelloc'h prezec evelse, mæs lavaret injuriou ha goaperez ne de ket respont. Re ann tu cleis a ia a du gant ar Ministr hag a stanc he c'hinou d'ann autrou de Gavardie dre ho chouhadennou.

E Cambr ann Deputeet, d'ar memes devez, Clemenceau a lavar e c'houlenno cont digant Ministr ar Brezel d'eus ar pez so bet græt evid ar Gresianet. Sonjal a ra dezhan marteze ec'h hello cahout guelloc'h respont eget ar re all, mæs ne gredan ket en deffe. Dissadorn e velimp. Teuler a rer a gostez al lezen var servichourien ha mistri ann hentchou-houarn. Goudeze ec'h evessaer ous eun neubeut lezennou evid miret ne ve gourc'hemennet d'ar soudardet traou a enep ho c'houstians evid lavaret petra a renco gouzout potret ar c'hargou evid cahout ar sort plassou, hag evid guelet piou a renco pâëa pa bego ann tân-goal en eun tu benag.

Der Guener, 4 a viz Meurs, ar Senatourien ho deus kendalc'het gant lezen ann *Douanes* ; mæs kement so bet enebet hirio ous ar Gommission hag ous mignonet al labourerien douar, m'ho deus renket coll, ha ma so bet disnac'het outho ar pez a c'houlenner en ho hano evid ho difenn dious ann estren.

Dissadorn. 5 a viz Meurs, so bet eur goal zeves evid ar Ferry. Heman a sonje dezhan ne vije ket bet comzet mui ar Gresianet dezhan, goude ar respont en devoa roet da Zevès e Cambr ann Deputeet ha d'ann duc de Broglie er Senat ; mæs hirio ne deo mui ar memes tra. Clemenceau, unan eus ar Radicalet goassa ne c'houlenn ket cont diganthan d'eus ann 30,000 fusil, mæs hen a fell dezhan gouzout penaus en deus allet ar Gouarnamant guerza poultr, pa neus ken nemethan a alje ober ha guerza poultr e Frans, hag e c'houlenn ped mil lur poultr so bet guerzet, ped so dija rentet, ha ped a so c'hoas da renta. Ar Ferry a respont, penaus n'ho deus græt nemet ar pez a bermet al lezen dezho guerza poultr, hag e ve d'ann estren, pa ve muioc'h eget ne deo red. Ia, eme Clemenceau, guelet so bet ar Gouarnamant guerza poultr, mæs d'eus ann hini he devoa ann neubeuta talvoudegez, neus ket bet guelet beteg hen guerza poultr brezel. Ar poultr-ze, a respont Ferry, a so bet guerzet da eun ti a gonvers d'ens ar gear a *Vienne* en *Autriche*, perag e tamallit-hu anezhi deomp abalamour d'ar Gresianet ? Clemenceau a respont : Gouzout mad e vouiec'h avoalc'h e oa ann ti-ze oc'h ober cartouchennou evid ar Gresianet, ha setu perag oc'h eus guerzet ar sort poultr-ze d'ober cartouchennou, rag ne vijent ket bet couls, ma vijent bet græt gant poultr all. Ne vern netra e ve bet guerzet ar fusuillou, rag m'ho dije ann Turket lakeat huelloc'h pris, e vijent bet guerzet dezho ; mæs guerza poultr brezel, o c'houzout, hag e vouiec'h, e tlie servicha da unan eus ar re a oa o vont da staga, setu aze eun dra a so fall hag a dle beza rebeichet deoc'h. Ferry a lavar atau ne vouie ket evid piou a oa, ne anav nemet ann ti a gonvers en deus prenet ar poultr, mæs Clemenceau o tiscuez dezhan d'eus eun tu Ministr ann afferiou evid diaveaz ar vro, o lavaret e fell d'ar Gouarnamant kenderc'hel ar peoc'h, a varn ar Ferry dre he gomsou he unan, pa lavare penaus ne ve netra goassoc'h fallagriez eget alia ar Gresianet ober ar peoc'h, ha cass dezho armou dre guz. Ferry o clevout ar sort respont, a ia gant ar gounnar, hag a respont da Glemenceau : Ann traou-zé ne dint nemet lavaraou, ne gredefec'h ket tamall ar Gouarnamant en affer-ze, ha kerkent, Clemenceau a respont dezhan, e c'houlenn e teufe ar Gambr da voti penaus e cav abec etre comsou hag

oberou ar Gouarnamant, hag e kendalc'h he labour goude beza he damallet. Ar pez brassa eus ar Gambr a vot evid ar Ferry, ha setu hen saveteet adarre, mæs en dro-man, ken neubeut hag ann troiou all, n'en deus roet respont vad ebet. Goudeze, en despet d'ar pez oll en deus allet lavaret ann autrou Freppel evid miret, e lavarer penaus e vezo kemeret adarre ilis santes Jenovefa e Paris, evid anterri ar Republicanet brassa.

Er Senat, er memes devez, ez eus bet kendalc'het gant al lezen var ann *Douanes* ; mæs en eur vont, Tirard o veza lavaret, penaus Gouarnamant ar Vourbonet ne gare ket ar vro, a bac var he fri gant ann autrou de Lareinty, hag e ia da guzet en he doul. A.

Kic sal ann Americ.

Ann difen so bet græt da lezel da zont mui er vro ar c'hic moc'h sal eus ann Americ, en deus lakeat cals tud da gemer droug ha da gounnari. Ar re n'ho deus ket c'hoant beza ampoesonet ganthan a so contant bras e ve miret outhan da zont er vro, mæs ar re a c'houneze o conversi ganthan, rag cals a oa da c'hounis, ar re-ze so droug ennho pa n'ho deus mui tam gounidegez. hag ar re all a oa boaset da zribi ho goalc'h eus ar c'hic-ze, ha ne hellint mui hen ober, rag kic moc'h ar vro a ioa dija goal ger; hag a gerraio c'hoas, ar re-ze pa ne ententint ket petra so caus ne fell ket d'ar Gouarnamant e trebefent d'eus ar c'hic-ze goest da rei dezho a beb seurt clenvejou, ar re-ze a savo droug ennho hag a lavaro emer o clasc miret outho da gahout kic marc'hat mad da zribi. Ma ! ma carje ar Gouarnamant beza taulet evez pell so ous ar pez a vije lavaret dalc'h-mad, dioual dious moc'h ann Americ, ne vije ket c'hoarvezet kement-man. Mare so bet e vije savet er vro moc'h avoalc'h evid cahout kic d'oc'h eur pris dereat evid ann oll, ha cahout eun oc'h lard da verza, a rea cals sicour d'ar verourien da baëa ho Gouel-Mikeal ; hogen, pa gave ann dud kic moc'h da brena guelloc'h marc'hat, ne ient ket da baëa ker kic moc'h ar vro, hag ar re ho devoa maget ha lardet moc'h a renke coll varnezho, kense, ez eus bet c'hoarvezet ne vager mui nemeur a voc'h e Frans. Peb unan eleac'h maga tri pe pevar evel kent, ne vag nemet unanic benag, ha neus ket mui da verza, setu petra so caus e renker breman paëa keroc'h moc'h lard ar vro pa heller cahout. Ma vije bet difennet pell so lezel da zont e Frans moc'h ann Americ, hol labourerien douar-ni ne vijent ket bet divoazet da vaga moc'h, ha breman den ebet n'en dije græt van evid guelet difen lezel da zont e Frans kic moc'h ann Americ, rag ne vije ket bet manket deomp. Peus nemet sonjal er fæson ma iea ann traou eun dec bloas benag so breman.

Ma taulit evez mad er pez a lavaran deoc'h, ma ve leset d'ober ho c'hoant eur gals d'eus ann dud ne ouzont sort ebet eus ann traou eus ann douar, evid rei ar vuhez marc'hat mad d'ann neubeut micherourien kear, ne dint mad nemet da sevel trous ha dispac'h er vro, e raint kement ne vezo mui cavet den evid gounis ed en ho douarou, ha ma teufe eun dra benag da viret ouzomp ne alfemp tenna hor bevans d'eus ar broiou all, ma renkefemp beva var ar pez a ed a ve c'hoas gounezet er vro, neuze e savje eur gernes spontus er vro, hag e ve cals goassoc'h eget ne deo breman divoueret eun tamic kic sal, rag neuze ne ve ket cavet bara memes gant arc'hant en dorn. Moïen so da viret ne c'hoarvesfe mui traou evelse en eur ober lezennou mad var ann *Douanes*. Ar Senatourien a ziscuez cahout c'hoant d'ober guelloc'h eget ann Deputeet ; mæs pa renco al lesen beza casset endro d'ar re-man, marteze e vezo foueltret ar pez a vebet græt a vad gant ar Senatourien. Penaus e fell deoc'h e ve goest eur guchennat alvocadet pe vedisinet gant eur Ministr marc'hadour montchou evid Ministr ar c'honvers da entent ous guella mad ann dud divar ar meaz ? Desket kenvrois pere so ho cuella mignonet. A.

KELEIER.

Rome. — Ar 7 a viz C'huevrer, trede bloavez abaoue ma eo maro Pi IX, bennos Doue var he ene, ez eus bet græt er Vatican eur servich bras evithan. Hon Tad Santel ar Pab Leon XIII, en deus kemeret pers er servich-ze.

Epad ann deis er memes devez, ez eus bet leis a dud o pedi en Ilis-veur Sant-Per. Ann dud a oa diredet di, a felle dezho dreist peb tra pedi evid ho zad ken caret ; mæs ouspen, be oant ive o clasc tenna varnezho ho unan, bennos ha sicour ar Pab santel-ze.

Antronoz, ez eus bet canet adarre eur servich all en Ilis-veur Sant-Iann-a-Latran.

— Hervez ar c'helou casset d'ar gazeten gallec *Le Monde*, hon Tad Santel ar Pab en deus roet he aotre d'ar pez a oa bet merket gant assamble ar Gardinalet, evid al lidou e pere e vije disclæriet sænt da benn ann 8 a viz Kerzu kenta, ann den eürus Beneat-Josef Labre, hag ann den eürus de Rossi, belec ha chaloni e *Rome*.

— Ar Franmasonet ho deus, hirio ann deis ebars er bed oll, 12,000 loch (ann hano eo eus al leac'h e pehini en em zastumont). 1,500,000 den a zarempred ar plassou-ze, hag e caver 2,500,000 Franmason benag var ann douar. Peadra ve evid beza spontet o velet ann niver ker bras-se a dud ema ann droug-speret en ho c'horf, mæs, evel cristenien e ouzomp penaus n'ho deus ken galloud nemet enebi eun tam ous ann Ilis hag ous ann dud fidel. Evid distruja rouantelez Jesus-Christ var ann douar, ann dra-ze ne rafint ket.

Hor Zalver Jesus-Christ en deus lavaret d'he ziskibien kenta, hag en ho fersonaij deomp-ni oll a dlie dont var ho lerc'h : « Ober a rer brezel din ; græt a vezo deoc'h ive, ar servicher ne vezo ket græt guelloc'h dezhan eget d'he vestr ; hogen, bezet fizians : trec'het am eus ar bed, hag e vezin atau ganeoc'h ac'han da fin ar bed. »

Ma ve goest enebourien ann Ilis da gompren ar pez a lavar ar c'homsou-ze eus ann Oll-Galloudec, mar galfent guelet sclær ne hellont ket chomm heb dont da vir, marteze ec'h ehanfent enebi ous servicherien Jesus-Crist, pe guir ne hellint morse cahout ho c'hoant. Hogen, henvel ous skeudennou, imaichou ann doueou faus a so hano anezho en *In exitu Israël*, be ho deus daoulagat, mæs ne velont banne, ha kense, e redont d'en em goll heb gouzout da beleac'h ez eont da goueza, na ne velont ket digoret dindan ho zreit toul ann ifern a dle ho lounca.

— Impalaër ann *Alemagn*, Guillou coz, en devoa roet e presant he skeuden da Franmasonet *Berlin*, ha rag-se, d'ar sul 16 a viz Kenver, e oa æt ar Jeneral Ziegler, mestr-bras ar Franmasonet er gear-ze da renta trugarez dezhan. Ann Impalaër a chomas tost eun heur amzër o causeal ganthan d'eus ar pez a zerea ar muia ous ar Franmasonet, ha pa oa ar mestr bras o vont d'en em denna cuit, e lavaras dezhan evelhen : *Lavarit d'ho preudeur emoun atau ann hini coz !*

Goude eur sort comsou, arabad eo beza souezet e ve enebet kement ous ar gristenien en *Alemagn* hag abaoue keit all amzer.

Enor d'ar Groas. — Evid repari ann injuriou a rer breman ous hor Salver Jesus, setu aman petra a dlefe ar gristenien da ober

Cahout atau varnezho eur groas.

Dreist oll derc'hel peb unan eur groas en he di en eur plass dereat, ma hello ann oll he guelet, ha ma zigasso dezho sonj eo eun dever evidomp caret ann Hini en deus bet evidomp kement a garantez. Rei croasiou d'ar re n'ho deus ket na ne hellont ket cahout. Croas Jesus-Crist a so eur feunteun a c'hrasou evid ar re a ro anezhi evel evid ar re he reseo. He rei da zougen d'ar vugale vihan.

Daoulina aliæs dirazhi, peb hini en he bart he unan pe assambles gant ar re all, ha lavaret eur *Bater* hag eun *Ave maria*, gant ar beden-man a gustumer ober pa ver oc'h ober hent ar groas : *Hoc'h adori a reomp,o Crist, hag ho penniga; rag m'hoc'h eus prenet ar bed dre ho Croas santel. Adoremus te, Christe, et benedicimus tibi,quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum.*

— Eun dra hag ha dlefe hor c'honsoli eo, rag n'eus ket bet guelet biscoas eur guir gristen disnac'h Doue hag he Relijion pa oa var boues mervel; hag er c'hontrol, nao gueich var dec, pa ve lezet libr ann den dizoue ha difeiz e tisnac'h he vuhez fall evid distrei ous Doue ! ! ! A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Cerentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

N'oa ket peur-lavaret he c'her, ma lakis va dorn var he scoaz, hag e liviris net ha cras dezhan :

— T'eus ket ezomm da lavaret nan, rag dond a renki.

O clevout ac'hanoun, e chomas saouzanet, ha me heb soursial mui anezhan, da gana ractal soun Sant-Malo. —

Gouel tata Kemper a zigoueze antronos, ha setu perag hon devoa allet en em laëres eun neubeut d'eus hor prisoun. Ni oa en em dennet eno var eun tamic enezen a vije kelc'het gant ar mor d'ar gour-lân, ha kense, Fanchette a lavaras deomp :

— N'hellomp ket chomm re hir aman da glaboussat ; Guenole a renc mont d'ar scol, ha me am beus eur bern commissionou d'ober beteg e Sant-Servan. A hent all, ar mor a so o tont e laë, hag e teu buhan ; kense, Guenole, te so eur galoun vad a botr, ha me chans, ne glaski ket miret ous va c'houzin Corentin da vont da zastum danvez.

— Diodez ma'z out, eme Guenole, d'ober petra e iafe ar vugale-man d'ann Americ.

D'ann taul-man eo me a respontas, droug ennhon :

— Da genta tout, sac'h ann dien, me ne d'oun mui crouadur.

— Hag evid ar pez a sell ouzin, eme Iann, n'ho peus ket ezomm beza nec'het, guelloc'h eo cals ganin chomm e ti aun Heliet eget mont da redec bro.

— Te Piteux, eme Fanchette, te a rai ar pez a blijo ganin ; te so eun amziot ; hag ouspen, piou en deus goulennet da santimant ?

Iann ne lavaras mui ger ebet ; mæs Guenole oc'h heja he benn, a ziscueze ne blije tamm dezhan ann tamic affer-ze.

— Guenole, eme Fanchette, me a lavar did penaus da benn 5 pe 6 vloas, Corentin, ar paotric coant-man, a vezo braoa den so bet biscoas e St-Malo. Te sonj did e oa hir baro ann autrou Surcouf, ar veich kenta ma ieas var vor ?

Guenole, eun tamic sabatuet, a respontas gouscoude :

— Guir eo, plac'hic, mæs henez ne oa ket mab da vama Kemper. Houman ne fell ket dezhi e iafe Corentin da vouss ; ann oll ho deus he c'hlevet oc'h hel lavaret aliæs avoalc'h du-man, ha ne gavi e Sant-Malo, na gabiten, na vestrouer, a garfe ke-

mer Corentin en he vours en despet dezhi.

Netra suroc'h, ann hini en deffe hen græt, a ioa sur da gahout butun, avansamant ha justis a beoc'h, oll assambles, ha ne vije bet a hent all cavet den e Sant-Malo. na bras na bihan, evid ober ann disterra tra a alfe displijout da vama Kemper.

Fanchette gouscoude, ne felle ket dezhi coll ar barti, hag e kendalc'has :

— Ar gabitenet, serten eo, a renc suja da vama Kemper, rag biscoas n'eus cavet par dezhi, nag e Breiz, nag e leac'h all ; mæs me a lavar eo deut re vras Corentin evid beza meill-gafe, ne fell ket din e chomfe da veill-gafe, na ne chomo ket da veill-gafe etoc he vuhez.

— Ia, emoun-me, kentoc'h mervel eget chomm meill-gafe da viken ! Ha ma na fell ket da Iann chomm ganin-me, ez inn va unan, sac'h ann dien, beteg ar *Chin* hag ar *C'hochinchine*.

Piteux, oc'h va c'hlevet lavaret ez afen va unan, en em gavas laoueneat doc'htu, mæs Fanchette a lavaras ker buhan :

— Oh ! nan, nan ! ne fell ket din ez afes da unan. Te ve eur potr kempenn ac'hanout ! Da dud eveldout, va faour keaz Corentin, eo red atau cahout eur Piteux, evid lavaret ann heur dezho ha discuez e peleac'h e tro ann hent. Iann ne de ket ken digaloun evel ma sonj deoc'h, ha pa'm bezo lavaret dezhan ; *Iann, va c'houzin, ma ne iafes ket atau da heul Corentin, biken jamæs na sellfen ouzid ;* neuze e veloc'h ne lavaro ket nan.

Ar paour keas Iann gouscoude, en devoa muioc'h c'hoant lenva eget c'hoarzin, evelken, ne respontas gric, mæs Guenole a lavaras adarre :

— D'ober petra ez afe ann daou gronadur-man d'ann Americ ?

— Te Guenole, eme Fanchette, ne ouzout netra; ni avad avad a voar petra eo ar bed ! En Americ ez eus da genta ar iontr Corentin a so tout en aour hag eur bern traou mad a so d'ar c'henta so dibres avoalc'h evid ho dastum. Hag ar c'honvers 'ta ! Te voar, Corentin n'hell ket mancout da zont pinvidic-mor. Da benn pemp bloas e tistroio aman gant batimanchadou aour, ha te pe guir emaoud var ann hent da vont da velec, te a vezo beleget neuze, hag e eureuji anezhan gant unan benag a anavezes mad, hag a vezo eun dimezel a zoare da benn ar mare-ze.

Iann a lavaras evel en despet dezhan :

— Serten eo am beus aoun rag ann dour; mæs evelken, mar blich da Fanchette, me ialo memes tra.

Evid Guenole, e lavaras eun tamic rust da Fanchette :

— Plac'hic, te so goal divergont d'oc'h da oad !

— Gres peoc'h din ! ha causeomp braô :

Evid lacaat ann daou-man e bours eur vatimant benag, n'eus ket ezomm a gabiten, na kenneubeut a vestrouer. Corentin en deus sonjet en he benn petra oa d'ober, ha me am beus goudeze renket mad peb tra. N'eus ket leac'h eta beza nec'het penaus mont cuit, na penaus paëa ar veaich. Ar-c'hant eo a rencomp da gahout breman. Guelomp, Guenole, pegement a helles-te da rei ?

Ma oa bet sclær ar goulenn, ar respont a oe ker sclær ive.

— Netra ! n'am beus ket deg guennec ebars em ialc'h.

— N'eus ket hano a ialc'h aman, nag a zeg guennejen, eme Fanchette, me voar avoalc'h e roes d'ar beaurien kement a helles da gahout, caloun aour ma'z oud, ha ne ket me hen rebeich ouzit ! Mæs aman e c'houlennan eun dra benag diganes-te da sicour ober eun dra vad.

Ne vec'h ket goest d'am c'hredi; mæs Guenole a c'houlennas :

— Pegement e ve red da gahout ?

Hag heb gortos petra lavarfe Fanchette, e kendalc'has :

— Ar pez a ran n'e ket goal vad, mæs martèze eun devez benag, Corentin a rai eun dra benag a vras...

— Ha neuze, eme Fanchette ker buhan, e rento did pedir gueich kement ; m'hen tou aman en he hanô. Daou c'hant lur a renker da gahout.

Guenole, o clevout kement-se, a reas eur pez mousclen !

— Ne spountes ket, eme Fanchette, ouspen ann ann hanter am beus dija.

— Ouspen ann hanter d'eus daou c'hant lur ! eme Guenole, te, plac'hic, cahout kement all ar-c'hant ! E peleac'h oud-te bet o pesketa ar re-ze ?

Fanchette a zirollas da c'hoarzin.

— Ne kët er mor, da vihana. Peus nemet ober ar gont. Pemp louis aour 8 scoët a ra daou ugent scoët, n'eus ken mui 'ta nemet 16 pez ugent real da gahout evid paëa doc'htu ar varc'hadourez am beus dibabet ha prenet evid Corentin.

Me a oa ken tenereat va c'haloun, ma pegis e daouarnigou Fanchette, heb cahout ger ebet da lare. Evid Iann Piteux, e savas soun en he za,hag e estlammas !

— Marc'hadourez so ! Oh ! neuze me ialo d'he heul bete fin ar bed ! Me he c'hempenno hag a gemero soursi anezhi.

Savet a oa ar goad en he benn ; he zaoulagat a lugerne evel daou dam glaou ru-tân, ha Fanchette oc'h he velet, a c'hoarze bepred muioc'h-mui.

— Sellit anezhan 'ta, emezhi, ann hano hebken a varc'hadourez en deus lakeat buhez ennhan ! Ann oll n'hellont ket beza Corentin Kemper, hag eun neubeut Jannet Piteux a renker da gahout var ann douar !..... Setu ar mor e kichen ar c'herrec ! Alo ! Guenole, cavet e vezo ar 16 pez ugent real ?

Guenole a chomas eun tamic var var ; erfin e promettas, ha Fanchette o stracal he daouarn, a lavaras e oa poent en em denna cuit. Evid guir, e oe red deomp divisca hor bouteier evid paca ar mogeriou-bihan, hag abars m'hon dije paket dor Sant-Thomas, e oa savet goal huel ar mor. Fanchette neuze a ieas d'ober he c'hommissionou ; mæs abars dispartia, e lavaras da Iann ha dime :

— Varc'hoas e teuoc'h du-man da leina, pe guir gouel tata Kemper eo. Arabad e vezo deoc'h lezel e turn ann Heliet netra a gement a so deoc'h, rag m'eus aoun a zivar hirio, ne'z afoc'h mui da loja di...

(Eur pennad all eur veich all) A.

Clocherez Voitellier.

Evid ann eis devez kenta, e roomp diou veich bemdez leaz poas, hag eur veich riz. Er podic da lacaat dour dezho e renkint cahout atau dour neat.

D'oc'h adalec ann eil devez, e vezo red rei ær d'ar ier bihan, ha ne ve nemet eur c'hart heur, ha rei bemdez atau muioc'h-mui. Memes pa ve ann amzer ar falla, arabad eo ho derc'hel closet daou zeves doc'htu.

Dre ma teuont bras, ho deus ezomm cahout muioc'h liberte, ha pa heller ho lacaat er meaz da beuri ha da baca kellien hà prenvet bihan, ne ket red mui pourvei boued re vad dezho. Bleud hey, pe autramant hor boued-ni distrempet gant leaz, a so travoalc'h. Ier-bihan savet en daill-ze, a hell beza larteet kerkent ha ma vent deut d'ho zri miz hanter. Buhan, buhan e kemerint kic, hag e teuint cals brassoc'h eget ne rafent, ma vijent bet maget gant greun.

Evid al labouset e ve c'hoant ho derc'hel da gahout viou, ha dreist oll viou mad da glocha, d'ar re-ze e vezo red rei greun ma vezint crenvoc'h.

Ar Viou.

Ar c'henta tra a renc da gahout ann hini en deus c'hoant ober eun torrad ier bihan, eo ar viou.

Ar iar pa ne ve ket dalc'het, ha pa hell he unan choas he neis dioc'h he c'hoant, a echu he dovaden dindan ugent pe tregont devez, ha neuze e chomm varnezho da drei gôr. Ar pez brassa eta eus ar viou a so fresc, hag ar re so bet dovet da genta, closet mad ganthi en eun neis goasket mad, n'ho deus ket allet mond da fall, rag ne dint ket bet hejet nà disec'het re gant ann amzer.

Rag-se, e vezo red dibab evid ho lacaat er glocherez, ar viou dovet da ziveza. Peurvuia e vezo red lezel a gostez ar re so bet dovet ouspen teir sizun so epad ar goanv, ha pemzec devez epad an hanv. E mare ann domder vras soken, ar re so bet dovet ouspen 8 devez so, ne vezo ket red sonjal e vent mad ken. Viou cossoc'h a alfe, serten eo beza mad c'hoas ; mæs al labous a ve simploc'h, na ne ziglorfe ket assambles gant ar re all.

Evid dioual guelloc'h ar viou hag o kenderc'hel fresc epad pelloc'h amzer, so bet lakeat varnezho eur viscat graiss pe eun dra benag dru a vije se-c'het mad abars ho lacaat dindan ar iar ; mæs kement-se n'en deus talvezet da netra, rag n'eus ket digloret, nag unan eus ar viou-ze.

Kense, arabad e vezo ive lacaat etoues al ludu, ar brenn-bleud pe ar brenn esken, ar viou a ve c'hoant da lacaat da glocha, gant aoun e teufe ann traou-ze oll da stanka ann toullou, dre beleac'h a hell al labous bihan cahout ær da veva.

Evid dioual mad ar viou, e vezo red cahout eun arbel gant tiretennou, hag à beb tu d'ann arbel e vezo græt toullou eus ann daou gostez eoc'h ann direten, ma hello ar viou vo lakeat ennhi, cahout ær avoalc'h heb cahout re. Var strad peb tireten, e vezo lakeat eur viscat greun a vezo cheinchet peb ann amzer. Viou dioualet egis-se, a so couls da lacaat dindan ar iar, eur miz goude ma vent dovet,evel ma vent nevez dovet. Dalc'het hon deus lod anezho daou viz goude ma oant bet dovet, hag int a so oll digloret mad.

Aman hiniennou a c'houlenno, hag ar viou da lacaat da glocha, lacaat a heller anezho dà veaichi ?

Setu aman petra a sonj deomp var ann affer-ze.

Ar vi a hell beaichi heb droug ebet pa vez nevez dovet. Pa vez bet dovet eun neubeut devejou so, ann toull golo a veler er vi d'eus tu ar penn teô, ha ne ket anat, couls lavaret d'ann devez kenta, a vrassa bemdez dre ma ziseac'h bemdez gant ners ann amzer, hag ar vrassa ma eo ann toul-ze, ar plass-ze, ar muia ma ve hejet ar melen-vi e-toues ar guen, ha ma teuont d'en em gemesc re ann eil gant egile, ar vi ne hell mui dont da vad. Aveichou, guir eo, ec'h hello al labous beza furmet ebars ; mæs evel ma vezo torret lod eus ar stagellou dre ar beaich, n'en devezo mui ners avoalc'h da greski.

Pa so bet red eta lacaat ar viou da veaichi, ar guella eo ho lezel e peoc'h eun devez d'ann neubeuta abars ho rei d'ar glocherez.

Etoues ann oll viou all, ar viou ier eo ar re a hell beaichi ar guella heb droug ebet.

Ar viou ouidi ha goaïet, hag e vent fresc, a vez gaouet cals gant ar veaich. Collet int a dra sur, ma vent dovet a bell so, ha setu perag, mélen ar viou-ze n'en deus dalc'h ebet na ne zale ket d'en em gemesc gant ar guen.

Ar viou da lacaat da glocha a renc beza græt mad, na re vras, na re vihan, hag ar re n'int ket d'oc'h eul liou hebken, à renc beza lakeat a gostez.

Ne heller ket gouzout, pe mad eo pe fall ar vi, araug ann trede devez ma'z int bet roet d'ar glocherez, evid hen anaout, e renker sellet outho. Ar merc'het var ar meaz a sell ous ar viou, o lacaat eun dorn var c'horre, oc'h sclerijen eur c'houlaouen, pe autramant ous eur bann-heaul, mæs ne heller gouzout netra serten dre ar voien-ze. Æssoc'h eo sellet ous ar viou ha suroc'h, evid ann hini soken ne ket boas d'hen ober, gant eur benvec hanvêt ann *Ovoscope* (ar seller-viou), gant pehini ec'h heller guelet diabars ar vi, couls ha ma ve bet lammet ar c'hloch a zivarnhan.

Ar seller-viou a so eur vouestic coat, doun ha rond, eleac'h ma lakear ar vi ar penn moan en traon gant eun tamic troat evid he zerc'hel. Endro d'ar plass lezet gant ar vi ez eus eun tamic mezer du en henvelep fæson ma renc ann oll sclærijen tremen dre ar vi nemet ken.

Setu penaus ec'h heller en em zervich eus ar benvec-ze :

Kemer ar seller-viou gant ann dorn dehou, ar meut var ar c'hochou græt er vouestic rond, hag he zerc'hel ploum dirag eur c'houlaouen, ann tosta dezhi, lacaat gant ann dorn cleiz ar vi er vouest, ar penn teô e laë, hag he lacaat da drei var bouez gant meut ann dorn dehou. Mar de mad ar vi da glocha, e vezo guelet sclær ebars al labous bihan dindan furm eur giniden ru.

Ma ne oa ket mad ar vi da glocha, ha ma oa fresc d'ann devez ma eo bet lakeat er glocherez, e vezo, tost da vad, ker fresc da velet evel ma oa d'ann devez kenta, na ne seblanto ket cahout melen ebet e creis. Ma oa dovet pell a ioa, marteze ec'h alfe beza commanset da vreina, ha neuze e vo guelet ar melen var flott e creis ar guen.

Setu aman, petra ve guelet en eur vi gant eur seller viou, goude tri devez abaoue m'ema er glocherez (eur ginniden ru).

Goude daouzec devez, mar deo æt atau ann traou var vellaat, ne veler mui netra dre ar vi, hag ar plass golo er penn teva eus ar vi a so cresket. A.

Ann Asperges.

Ne ket red deomp lavaret deoc'h petra eo ann asperjes, ann oll ho anav ervad ; mæs ar pez ne anavezer ket mad, eo ar mod da entent outho.

Ann Asperjes en em blij en douar blod ha dizouret mad. Evelken, er broiou seac'h, ar sabl ne ket mad evitho, rag neuze e renker rei cals teil dezho, ha ne bad ket pell. Er broiou seac'h eta, ann douar pouner eun tamic a so cals guelloc'h evitho. Ann douarou a chomm atau gleb, ne dalvezont da netra dezho, rag neuze ar grouiou a vreign, hag ann asperjes a vez merclet pa zeuont er meaz eus ann douar.

Diou fæson so da gahout asperjes : 1° Hâda, 2° prena plant deut dija hag ho deus bloas pe zaou. Peurvuia n'eus nemet ar re a vers plant a had ann asperjes, ar re ne lacont asperjes nemet evitho ho unan, ne prijont ket hada, rag en daill-ze ne hellont cahout asperjes da zastum nemet d'ar bevare bloavez, eleac'h er mod all, ec'h hellont cahout da droc'hi da benn ann tri bloas.

Evidomp-ni, talvoudussoc'h eo ha divissussoc'h hâda greun eget planta plant deut, rag ann hâd ne goust ket ker ; gant pevar real pe eis real hâd, ec'h heller cahout peadra a blant da choas, eleac'h ar plant bloas pe zaou, a goust 7 lur pe 10 lur ar c'hant. Ar jardinerien ne rofint morse deoc'h ann ali da hada greun ; mæs atau e livirint lacaat plant na ne ket diæs gouzout petra so caus a ze ; ar marc'hadour n'en deus ket cals da brofita evid guerza ann had, hag en deus cals er c'hontrol pa vers plant.

Hogen, evel ma eo divissussoc'h hâda, e fell deomp lavaret deoc'h hirio penaus e renker hen ober. Da benn eur veich all e verkimp deoc'h penaus e vezo red implija ar plant ho pezo bet goude hâda.

Ann ali a roomp deoc'h da brena hâd ann *Asperge tardive d'Argenteuil*, cahout a rafoc'h anezhi en ties eleac'h ma verzer hâjou. Kerkent ha m'ho pezo prenet ann hâd ha kentoc'h soken, ma kirit, e kempennfot en ho chardin eur c'hornic douar disolo caër ha troët mad d'ann heaul, rag ann asperjes ne garont ket ann douar dizheauliet. Teilat a rafoc'h anezho gant teil æt da rotal (*terreau*). Dispenn a rafoc'h ann douar eus ar guella gant ar reonv hag ar rastell, rag ar guella ma vezo bruzunet, ar sura ma viot da gahout eun issu mad.

Eur veich græt-ze, epad ar miz Meurs e tigorroc'h anchou 12 pe 15 centimètres dounder, tregont centimètr etrezho, hag e cargoc'h anezho beteg ann hanter gant douar mad kemesket gant rotal. Var ann douar-man e vezo hâdet ann had asperjes, en eur lacaat evez da zioual ne vent re stanc, ha goudeze e vezo goloet ann had-ze, hag ann douar all gant douar mad, adarre kemesket gant rotal.

Ma ve goal seac'h ann amzer, e vo red teuler eur banne dour beb mintin epad eun neubeut devejou ma hello ann had didevi guelloc'h.

Goude ma eo didevet ann asperjes, neus ken d'ober nemet c'hoenaat ar plant gant eves, hag heja ann douar var he dro beb ann amzer, ma chomo atau var flod. Er miz Meurs goudeze ho pezo plant braô ha cals, na ne vezo ket coustet ker deoc'h A.

ALLELUIA.

PSALM CXLVIII.

Bonum est confiteri Domino, et psallere nomini tuo, altissime.

Mad eo meuli ar meurbed uc'hel,
Mad eo kana d'he hano santel.
Ps. XCI.

Meulit ann Aotrou enn envo ;
Meulit-han kaer, o c'houi a zo
Uc'hel, uc'hel, 'nn he splanderio.

Meulit Doue, ann holl Eled ;
Ra vo meulet ha kanmeuled
Gant he oll arme askelled.

Meulit-han, heol, meulit-han, loar,
O lugerni var ann douar ;
Stered flamm, kanit holl he c'hloar.

Bolz ann envo, ker glaz ha splam,
Koabrennou dour, skanv ha buhan,
Larit meurdez he hano glan.

Rag hen deuz eur ger laret
Hag ann oll-ze a zo bet groet ;
Gant eur gomz en deuz ho c'hrouet.

Laket en deuz krouadurien
Da bad evel-than da viken :
Tra na zav eneb he lezen.

Meul-han, douar, ha te, mor don,
Gant dragoned braz eur spouron
A verv 'nn ez toullo 'vel merion.

Erc'h ha skorn, tan ha kuruno ;
Kazarc'h, ha c'houez ann arnevio
A zeven he c'hourc'hemenno ;

Menezio braz, krec'hio izel,
Goue glaz varn-he 'vel eur vantel
A ve hejet gant ann avel.

C'hui, loened gouez ; ha c'hui chatal,
Aer o stlejan, pesk o nanvial,
Eün briz enn er o c'hournijal ;

Roueed kuruned aour ; ha c'hui
'Zo er bed-man o zujidi ;
Neb 'ra lezenn, neb ve senti,

Paotred, merc'hed, iaouanc ha koz,
Meulit ann Aotro deiz ha noz ;
Dezhan hepken eo dleet bennoz !

Ann hini zo uc'hel he c'hloar
Dreist d'ann envo ha d'ann douar,
'Neuz græt d'he bobl madou dispar.

Ra zavo 'ta dreist peb hini
O c'hanaouen a veuleudi
He vugale, mipien he di.

Gloar d'ann Drindet! gloar penn-da-benn,
Digant hoc'h holl grouadurien,
A viscoaz, breman, da viken !

BARZ AR GOUET.

KELEIER ANN ESCOFTI.

Ann autrou Le Duc, person Plougonven, so hanvet person canton e Douarnenez.

Ann autrou Rolland, person ar Fouillez, so hanvet person e Plougonven.

Ann autrou Perrot, person Sant-Seô, so hanvet person er Fouillez.

Ann autrou Roue, cure e Plouigneau, so hanvet person e Sant-Seô.

Ann autrou Picard, professor e scolaich Castel-Paol, so hanvet cure e Plouigneau.

Ann autrou Gelot, cure e Huelgoat, so æt d'ar missionou.

Ann autrou Buanec, cure e Ploudiern, so hanvet cure en Huelgoat.

Ann autrou Vigouroux, cure e Beuzec-Cap-Sizun, so hanvet cure e Ploudiern

Ann autrou Le Bras, Zacharie, belec iaouanc, so hanvet cure e Beuzec-Cap-Sizun.

Ann autrou Le Bihan, belec iaouanc, so hanvet cure e Sant-Melaine, e Montroulez.

ALIOU.

Lod eus ann dud a gav mad ar c'haul, mæs n'int ket evid ho dibri, rag ma eo re grenv ar vlas anezho. Oc'h ober ar pez a verkin aman, ec'h hellint ho implija, heb aoun da gahout poan en ho stomoc. Neus ken nemet lacaat assambles gantho er benvec eleac'h ma vent e poaza eun tam milfic bara closet etoues eun tam lien.

Pa vez poas ar c'haul, neus ken nemet tenna ann tam bara-ze, gant henez e vezo æt oll c'huesder ha peb seurt blas fall ar c'haul. Neus nemet c'huesaat anezhan, hag e vezo anat avoalc'h, kement a flerio. Ne vezo ken neuze nemet aoza ar c'haul peb hini d'oc'h he c'houst, rag deut e vezint ker mad d'ar vlas evel d'ar c'houez.

Er memes mod, ec'h heller renta ho blas vad d'ar graiss ha d'ann aman pa vent bet arneuet. Neus ken nemet ho lacaat var ann tân da deuzi ha da virvi gant eun tam bara rostet. Ann oll c'huez fall, ann oll blas fall en em daul var ar bara, hag ar graiss pe ann aman a vella ker buhan.

Madou ann douar.

Miz C'huevrer so bet peus-vad evid al labourou douar. Pa oa oc'h achui, so deut eun neubeut devejou glaô, ha goudeze, ann amzer so deut ien, hag a so bet reô. Ann tamic reô-ze ne rea gaou ebet ous madou ann douar, rag ne vire ket ober labourou miz Meurs, hag ouspen, miret a rea ne rafe re a rout breman ann ed goanv, ar pez a alfe noazout cals dezhan divezatoc'h ; kement-se ne ve ket mad e padefe re a reoijer, rag noazout a alfent cals d'ar guinizou ha dreist oll d'ar segalou. A hent all me gred eo achu evid breman ar ienijen, rag ann avel so gouziet abaoue eun daou pe tri devez hag e ra glaô ; soupleet eo ann amzer.

Labourou ann nevez-amzer a vez græt breman dre eun amzer eus ar re vella ; er c'hreis eus ar Frans hag er c'huz-heaul, e hâder eur fors kerc'h. Er sizun a zeu, ma ne teu netra da viret, ar vro a bez a vezo oc'h ober al labourou-ze, goudeze e teuio ar mare da hâda ar bettarabes e tu ann Nord.

Gallet e vezo, a sonj deomp ho achui kentoc'h er bloas-man eget varlene, rag guelloc'h eo fæsonnet ann amzer evid-sè. Lavaret a rer e vezo hâdet er bloas-man, tost da vad, kement a dachen evel e 1880, neus nemet goulenn digant Doue ma ve muioc'h sucr ennho er bloas-man.

N'heller ket lavaret e ve cals greun var ar marc'hajou, gouscoude bez ez eus peadra. Ar veillerien a brenn ken neubeut, ma chomm lod eus ann ed heb cahout perc'hen. Ann traou o veza en daill-ze, eo diæs tre d'ann dud divar ar meaz allout cahout cresc, mæs da vihana, allet ho deus miret ne zistaulfe ar prisiou.

Eun tamic distaul so bet evelken e leac'hennou var ar segal, en Nord hag e C'huz-heaul, mæs, e tu ar Saô-heaul, e chomm atau 21 pe 22 lur ann daou c'hant lur. Egis ma so bet casset cals segal d'eus ar Frans er *Beljic* hag en *Alemagn*, ne dle ket chomm mui ken cals anezhan da verza er vro; rag-se ive ne gasser ket cals mui var ar marc'hajou, ha kense na hell mui distaul.

Cals goulenn so atau var ann hey d'ober *bière*. Neubeut a gerc'h a gaver breman var ar marc'hajou, hag egis ma ve ann oll breman o clasc cahout couls evid ar c'hezec evel evid hâda, anat eo ne zistaulo ket c'hoas. Er c'hontrol.

Digoueout a ra atau eun neubeut guinis er porziou-mor, ha beb miz ec'h heller conta e resever egis-se eur million-hanter benag sac'hadou eis ugent lur.

Setu tost da vad ar pez so bet resevet er sizun dremenet.

Marseille, 132,952 sac'hat. Naonet, 39,600. Ann Hâvr, 48,000. Rouen, 11,200. Ar pez a ra etre tout 231,752 sac'hat. Hogen, egis ma so bet resevet c'hoas ouspen gant eur re benag 23,175, e heller lavaret ez eus bet resevet, e guirionez, 254,927 sac'hat eis ugent lur.

Ar prisiou so chomet atau memes tra, 27 lur 10 guennec pe 27 lur 15 g. ann daou c'hant lur, carget var girri ann hent houarn en Havr, eleac'h 34 lur ma renker ho faëa varlene d'ar mare-man eus ar bloas.

KEMPER. — 5 *a viz Meurs.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 24 lur 10 g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 5 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

Ar vamm-goz hag he merc'h vihan a zentas prim eus urs ar markis, poulset ma oant gant tan-flamm ar garantez a zeve ho c'halon.

— Tan aman, ha buhan! tan aman Jildas! ar beorien gez-se ho deus ezom e ve lakeat lennou tom en dro dezho.

— Ia, mes ha c'hui, autrou markis...

— Me! a respontas Clement Pontcalec, bez dinec'h ganen-me; me so o vont da zivisca ann dillad glib-ma, ha te gavo din aze en da armel coad dero, eur bragou-bras, eur c'houbl chupennou glas hag eur c'houris glas evel ma touger e Kerne.

— Guir! autrou markis, eme Jildas, c'hui viskefe ann dillad-se?

— Ann dillad-se, eme Clement Pontcalec, en eur boulsa gant he droad he vantel voulous guer brodet gant aour, ann dillad-se eo guiscamant ar pales, pa oa e Paris penner Malestroit; mes ar bragou-bras hag ar c'houris c'hlas, Jildas, eo guiscamant potr Breiz-Izel, he gleze a so breur d'as penn-bas dero.

Jildas a dennas eus he armel he zillad sul. Pontcalec hen guiscas buhana ma hellas, epad ma oa ar miliner iaouanc o c'hueza he tantad tan land-sec'h evit tomma al lennou. Pa oant tomm-bero, Jildas a c'hor-digoras dor ar gambr e leac'h ma oa ar vamm-gos hag he merc'h vihan Spern-Guen o kemer ar brassa soursi eus ar paour keaz bugale hag ho mamm. Eur volennad guin guen tomm a c'hortoze ar glanvourez, hag ar markis, asezet var eur scanv e costez ann tan, he zaouzornic guen astennet da domma, a c'houlennas digant ar miliner :

— Anavezout a res-te ar vreg iaouanc-se, Jildas?

— Mar he anavezan! autrou markis! iche! ni so bet er memes amzer er c'hatekis. D'ar mare-ze, hounez a oa eur verc'hic diboulamour, eur pennik-scanv evel eur zidanic; ar sonj e vije en ilis dirag ar guell a Zoue en devoa beac'h avoalc'h ous he lacaat da jomm e peoc'h var he c'hador; ato e vije o trei du-man, du-hont. He æl-mad nà gonte ket mechans evit eur pec'het he oll dibarfeted, rag, aliæs e teue da veza devot evel eun æl en eun tol-cont, ha neuze e roe deomp ar guella skuer eus eur c'hrouadur santel, ar baourez anezhi! Pa oa en he zeitec vloas, e timezas da eun den divroad. Heman a oa devot tre da japeliou ar bod-ilio, eul lip-he-verenn eus ann dibab e oa, gant ann dra-ze tout, eleac'h mont da labourat, e iea betec re alies da redec ar c'hoajou, da lapineta. Tamallet oa bet dezhan e vije o fureta, o tistruj ann oll goulinet ha gedon dre ar c'harter, hag evit doare, ne oa ket gevier oll ar pez e vije lavaret divar he benn, rag ouspen eur veich, goardou ar c'hoajou en gourdrouze, hag a lavare dezhan ho divije en disculiet. Teir gueich Ivona a hellas hen tenna deus tre daouarn ar barnerien; hi a vouie cauzeal ker flouric ha gouela ker calonec, ma ranne ar galon ous he guelet! Mes breman zo c'huec'h miz, ar goall-bez anezhan a oe tizet gant eur goard, just d'ann ampoent ma touge d'ann ti eur iorc'h en devoa lazet er c'hoad; al loën a voade c'hoas.

« Casset oe ar potr d'ar gaoued da Gemper, barnet oe ha condaonet... Er veich-ma, caër he devoa bet Ivona gouela, huanadi, ne oa ket bet guelloc'h dezhan na dezhi... Dizroï 'reas da Verne, he zri graouadur d'he heul, daou anezho, ann daou gossa a valee couls lavaret a istribill euz he bros, hag ar biana vije ganthi var he breac'h... Petra d'ober euz ar vugale gez-se : na pounnera beac'h evit divreac'h eur vamm!... mont a reas da glask he boued...

« Mes Ivona 'zo eur plac'h hag a zo bras ann tamm anezhi; ar zonj he divije ranket mont evel-se da astenn he dorn a zor-da-zor epad he buez marteze, ar zonj boanius-se he lacaas da fallgaloni ha da goll fizianz... Abaoue ma oa demezet da Leonard, he feiz a oa eet me n'ouzon da beleac'h, tamm duma, tamm du-hont, evel maoutenn eun danvad chommet a istribil euz ann drez hag ar spern var ribl ann hentchou... ha c'hui a voar hirio da betra en deus he foulzet ann dizesper...

(*Eur pennad all eur veich all.*) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 19 a viz Meurs 1881.

Dilun, 7 a viz Meurs, ar Senatourien ho deus kendalc'het gant al lezen var ann *Douanes*; mæs n'ho deus ket græt labour vad. Breman emaint gant potred ar Staliou-bras, ha var goulenn Tirar, ho deus disnac'het outho ar mizou a c'houlennent d'en em zifen dious ann estren. Tirard a lavar int deut re binvidic, hag e carfe, m'ervad, ho faouraat eun tamic da binvidicaat ann diavezidi. En eur achui, ann autrou Baragnon a c'houlenn e ve græt eul lezen da viret ne alfe Conseil Jeneral e neb Departamant, pa vezo red lodenna ar c'hommuniou evid ann electionou, ho lodenna d'oc'h he c'hoant hag heb ræson vad ebet, Hen a c'houlenne e vije evesseat ragtal oc'h ar pez a c'houlenne, mæs hen disnac'h a rer outhan. Daô a vo gortos c'hoas eun neubeut devejou.

E Cambr ann Deputeet, eur Radical, Rameau, a c'houlenn e ve taulet a gostez al lezen a lavar rei ho lod d'eus ar veret d'ar Gatoliket ha d'ar Protestantet eleac'h ma vent kemesket. Hen a c'houll e ve anterret ann oll er memes plass, mesc ha mesc. Ar Brotestantet nag ar Juzevien n'ho deus ket her c'houlennet, hag ann dud difeiz ha dizoue pe guir e sonj dezho n'ho deus ket a ene, a lavar neus kemm ebet etre ho c'horf maro hag eul loen brein, kense ne reont fors e peleac'h e vezint anterret; mæs kement-se a zisplij ous ar Gatoliket, ha travoalc'h eo evid ma c'hoantafe ar Radicalet hen ober. Caër en deus ann autrou Freppel discuez ne c'houlenn den eur sort lezen, e voter anezhi, ma! goude ma vezo bet saotret ann oll guerejou e Frans, e c'hoarvezo evel breman er c'hearіou-bras, e vezo red benniga be peb cristen abars he zisken ennhan. Ne vezo ket pell, e vezo roet deomp al liberte en despet deomp. Setu m'ho deus insitet ar Republicanet breman, e oa red lacaat ar vreac'h d'ann oll, eur veich, diou veich, teir gueich ha muioc'h soken ma ve red. Caër so da lod eus medisinet a so er Gambr enebi, me gred e vezo græt al lezen-ze, mæs evid c'hoas, neus bet græt nemet he voti evid ar veich kenta.

D'ar Meurs, 8 a viz Meurs, ar Senatourien ho deus kendalc'het gant lezen ann *Douanes*, ha votet eur pennad mad anezhi.

E Cambr ann Deputeet, ez eus bet votet eur guchennad mad a lezennou, hag etoues ar re-ze, unan hag a lavar petra a vezo d'ober ma teufe eur c'hlenvet spegus da staga gant al loenet.

Der Iaou, 10 a viz Meurs, ar Senatourien ho deus kendalc'het adarre gant lezen ann *Douanes*, achu e vezo heb dale. Neuze ann autrou Jules Simon a lavar eo poent evessaat ous al lezen var ann dud a justis; mæs Jules Ferry, a garfe e ve votet da genta he lezennou var ar scoliou-dizoue, hag a laca dre he gomsou flour ha fallacr ar Senatourien da assanti ganthan.

E Cambr ann Deputeet, Farcy a c'houlenn e ve recompanset gant ar vro, hen pe he dud, kement hini en devezo gaouet he iec'het, pe collet he vuhez dre ann tân goal, pe o soursial d'eus ann dud clanv gant clenvejou spegus. Goudeze e kendalc'her gant al lezen var *Intendance ann armée*, hag eo bet votet erfin evid ar veich kenta.

Goudeze e teue dirag ar Gambr, al lezen var ann assambleou, egis ma oa bet reiset a nevez gant ar Senatourien, hag a lavarer voti anezhi egis ma eo bet votet gant ar Senat. Dilun kenta e vezo guelet.

Commanset so bet ive evessaat evid ann eil gueich ous al lezen var porsiou-mor *Marseille*, mæs neus bet achuet netra. Dissadorn e vezo kendalc'het.

Dissadorn, 12 a vis Meurs, e Cambr ann Deputeet, Dreolle hag Haentjens a lavar ho deus c'hoant goulenn eun dra benag digant ar C'houarnamant, divar benn ann arc'hant a so sonj goulenn e prest digant ar vro; mes ne rer nemet ober goab outho, o respont gortos evid-se ann 19 eus ar mis-man, pa vezo re zivezat. Ann nemorant eus ann deis so bet implijet oc'h evessaat ous eul lezen var ar bagou a gass al liziri; hag a so bet savet trouz etre ann Deputeet eus ar porziou-mor brassa, da c'houd d'eus a beleac'h e tiblassefent. Neus bet great netra a vad evid hirio; da benn Dilun e vezo achu.

A.

KAON AR BEORIEN
D'HO ZAD AN AOTROU MOELO KOZ
EUZ A GEMPER.

VAR DON : *Kelven.*

Dishan.

Peorien kæz, tud emzivad,
Deuit oll dre ho taëlou,
En testeni euz ar vad
Groet gant ho Tad Moëlo !
Ha c'hui pec'her kaledet,
Kement den zo er poan...
He garantez discleriet
En eur c'haëra diskan.

II

Mari hor Mam, ô Guerc'hez,
C'hui gantan ken karet,
O Itron ar virionez
C'hui ho peuz he skuiriet ;
Deuit da gundui ma fluen,
Laket din em speret
Galloud vit skriv' eur loden
Euz he vuez brudet.

III

Ma delen zo c'hoaz troët,
Var eun ton glac'harus !
N'euz ket eiz-de tremenet...
Maro, c'hui sko founuz ! !
N'euz ket eiz-de m'euz kanet
Eur glac'har all dispar !
Glac'har ar martolodet
Euz a Enez-Douar !

IV

Mæs mar zo var an douar
Kalon hag a gomprën,
Pegen c'huero eo 'r glac'har
Ann dilez pegen tenn !
Den guelloc'h evit paour kæz
Na hell deomp hel lavar,
He zaëlou zo vel perlæz
Hag ho deuz priz dispar.

V

Deuit eta braz ha bihan,
Deuit da skuilla daëlou ;
D'he henor n'euz kaëra kann
Vel d'ho kunz, d'ho klemmou.
Doue n'hallo ket mirad
Da chilaou ho peden ;
Hounez eo var be eun Tad
Ar guella kurunen.

VI

Bennoz deoc'h belec santel,
Bet choaset gant Doue,
Vit Tad d'he beorien fidel
Euz escopti Kerne ;
Mar dije Doue kresket
An niver d'ho teziou,
C'hui o pije c'hoaz leuniet
Gant ho madoberou.

VII

Roet 'n dije peb hini
Loden euz he vuez
Evit galloud c'hoaz creski
Amzer d'ho karantez.
Mæs deja en dro d'ho pen
Oa eur skeuden a c'hloar ;
An Env oa euz ho koulen
Gant hast euz an douar.

VIII

N'ho kuelfimp birviken mui,
Strinket var ho taoulin,
Pedi vid'hoc'h, vidomp-ni
Dirag sant Kaourantin ;
Ho corff oll stouet neuze
Betec harz an douar,
Mæz ho calon pell nije
Dreist traonien ar glac'har.

IX

Guelit na pegen laouen,
Eo he visaich ractall ;
Na pegen soun eo he ben
Pegen seder he dall.
Hé zaoulagad o virvi
Tro var dro glask peorien...
Be n'euz, pe n'euz ket da rei !..
Deuit oll var he arben.

X

Euz dor dall an iliz veur,
Betec dor ar scolaich,
Gant e zaouzorn da nemeur
A ro oll heb partaich
Mæs mar deu da skarza he ialc'h
Siouas deomp ! re founuz,
Neuze heb sellet neblec'h,
E vale truezus !

XI

Sonj hon n'eus c'hoaz pa oamp,
Gueichall n'met bugale,
Euz etre divrec'h hor mam
Gant præz ni zirede ;
Da zaludi gant respet
An aotrou person coz.
Evuruz ous hor guelet
Deomp roe he vennoz.

XII

Ma kave en hé c'hodel
An distera diner,
E vije sur d'hor c'hervel
Tro-var-dro d'eur paner ;
Peb hini gant eur voestel
Tistroï ac'hano,
A gane a vouez huel :
— « Bennoz aotrou Moëlo !... »

XIII

He garantez na gare
Na muzul, na repoz.
O burzud a drugare !
Meurt a veich pad an noz,
En deuz douget var he c'hein
He vele d'eur c'hlanvour,
Ha roët are'hant he lein
Vit maga meur a baour.

XIV

Ha c'hui paour kæz intanvez,
Karget a vugale,
Diskuillet he vadelez
Evit oll gloar Doue ;
Ped gueich goude eur beden,
D'ar Verc'hez hor Mam vad
P'euz kavet he aluzen
En ti dindan eur plad.

XV

He galon a vissioner
A hirvoude bepred,
En noz, pe euz ann aoter
Vit sclerijen ar bed ;
Chilaouit ar beden gaër
A lare heb paouez ;
Ar bedennic-ze zo ber
Mæs leun a garantez.

XVI

— « Roet, m'ho ped va Doue,
« Baradoz d'am ene ;
« Pardon d'an eneou poaniet
« En tann ar purgator ;
« Var ar bed ar peoc'h scuillet ;
« D'hoc'h Iliz ar victor ;
« D'ho kraouadurien roet
« Ho kraz, madou, henor... »

XVII

Divar e vele maro,
En eur starda ar groaz
D'ar re oa var he veno
Hen a lavare c'hoaz :
— « Pedit, pedit bugale ;
« Ar beden zo eun hent
« Evit monet eón d'an ee ;
« Pedit hag e viot Sent. »

XVIII

Setu ma breman sclasset,
Siouas ! gant ar maro ;
He garantez chom merket
Var he visaich e beo.
E euridigez seder
A lugerne ru-glaou,
Vel gueichall euz an aoter
Pad momet ar c'horreou !

XIX

Kent araoc kass d'ar vered
He gorff betec ar varn,
Nag a dud zo bed guelet
Tont d'asten ho daouarn,
Vit galloud cahout eur loden
Outhan, ouz he zillad...
Kaër po, siouas ! peorien
N'halfot mui cahout ho Tad !...

XX

Mæz, Doue, græt ma chomo,
Bepred en hon touez,
He galon evit receo
Mouez clemmuz ar paour kæz.
Laket en hor sperejou
Sonj ar varn diveza
A zeui hervez he gomzou
Goude c'huec'h ugent bloas.

XXI

Mistri ha c'hui scolerien
E ty kaër al likæz
Vel ken aliez planten,
E var lein ar menez
Kreskit ha kreskit dinec'h,
Eur scoazel peuz en ee...
Biken an Ifern vo treac'h
Deoc'h-hu, o scoll Doue.

BARZ KERDEVOT.

23 C'huevrer, 1881.

Explication,

An aotrou Moëlo, chaloni, a oe ganet e Arzano er bloavez 1794, da lavaret eo, epad ar Revolution vraz. Goude beza bet person e *Loctudy*, e *Langolen*, e *Baye*, e oe galvet da iliz Sant Kaourantin e Kemper, eno, en deuz skuillet var he hent kement a vurzudou a garantez, ma oe hanvet Tad-gant ar beorien. Bras ha bihan, oll ez int bet karget euz he vadelezou. Eun den a beden a oa c'hoaz ouspen ; e ti ar scolaich eleac'h m'en devoa he gampr, eo bet surprenet meur a veich epad an noz, strinket d'an douar pe he zivrec'h e croaz, o pedi heb paouez nag heb taul evez e netra. Eul leor caër en deuz scrivet divar benn fin ar bed. Hervez he gomzou hag ar pez a zo bed roet dezhan a sonje da c'houzout gant Doue hag ar Verc'hez, ar bed-man na dle padout nemet c'huec'h mil bloas en oll. Pevar mil oa tremenet pa c'hanas hor Zalver, deuz an daou vil bloas diveza a zo dija trivec'h cant ha pevar ugent ouspen achuet. Sclear eo gouzout penaos ne zeus mui nemet eun neubeudic muioc'h eget c'huec'h ugent bloaz. Oad hor bugale hag hor bugale vihan var ho lerc'h.

B. K.

Hent houarn Orleans.

CARTENNOU MARC'HAT.

En devez all, e leveren deoc'h e roe Compagnunez ann hent houarn Orleans, cartennou marc'hat evid mond d'eus ann eil gar d'heben, cals guelloc'h marc'hat eget ar billejou *mont-dont* a ve roet a-veichou. Hirio e fell din discuez deoc'h dre eun neubeut chiffrou, peger bras eo ann distaul. Anat eo penaus ann distaul græt var ar gartennou marc'hat epad eur bloas, a so cals brassoc'h eget ann hini var ar gartennou kemeret evid c'huec'h miz pe tri miz ; kense, ne livirin netra deoc'h nemet d'eus ar gartennou-bloas.

Lacomp e ve eun den e *Kemper* a renkefe mont bemdez da *Landerne*, er c'henta class, e renkefe paëa 10 l. 45 evid mont ha kement all evid dont, ar pez a rafe evid ar bloas penn-da-benn 7,628 l. 10 g. Hogen, ma gemerfe eur garten marc'hat, ne goustefe mui dezhan mont-dont epad ar bloas, hag e ve ouspen eur veich bemdez, nemet 694 lur, da lavaret eo, eis real nemet daou vennec beveich. Evid ann eil class, eleac'h 5,730 lur 10 g., ne ve mui nemet 520 lur, 6 real nemet eur guennec *mont-dont* beveich. Evid ann drede class, eleac'h 4,197 lur 10 g., ne ve mui nemet 381 lur ; 4 real hag eur guennec beveich. Egis a velit, eun distaul bras a so, mæs evid ma ve talvoudus deoc'h kemer ar sort cartennou-ze, e ve red ho peffe ezom d'ober ar veaich-ze ouspen teir gueich ha tregont

mont-dont peb bloas. Ann distaul so ker bras etre diou gar tost ann eil dious heben, hag ar re so carget eus ar gariou a hello ho teski var gement-se. Setu breman gant peu sort conditionou ec'h helloc'h cahout ar gartennou marc'hat-ze.

I. — Roet e vezo e peb gâr d'eus Compagnunez Orleans, cartennou marc'hat evid 3 miz, 6 miz ha bloas; mæs ann hini en devezo kemeret eur sort cartennou, na hello morse: 1° Goulen netra endro d'eus ar pez a vezo bet paët ganthan. Ar pez a vezo bet paët, a vezo gounezet d'ar Gompagnunez ann hent houarn ; 2° Ne c'hello morse goulen dic'haou ma ne gavje plass nemet e voituriou d'eus eur c'hlass izelloc'h, neus fors petra ve caus a-ze ; 3° Dougen a renco dalc'h-mad he garten ganthan, hag he discuez pa vezo goulennet. Ouspen, e renco sina var eur c'hahier egis m'en devezo renket sina var he garten, ha ma na rafe ket, e renkefe paëa he blass, heb cahout guir da reseo mui ken netra eus ann arc'hant-ze ; 4° Ma ve cavet he garten etre daouarn eur re benag all, pe autramant, ma glaskefe en em zervicha anezhi evid eur pennad all a hent ouspen ann hini so merket var he garten, e collfe he garten he unan, ha n'en deffe tam guir da veza dic'haouet.

II. — Ann hini en deus kemeret eur garten marc'hat, a hell kemer neus fors pe sort trein e pehini en em gavo voituriou d'eus ar c'hlass so merket var he garten.

III. — M'en dije c'hoant pignat en eur voitur d'eus eur c'hlass huelloc'h, n'en devezo nemet lavaret da rener ann trein, ha paëa ar priz a so etre ann hini en deus paët gant he garten hag ann hini a baës ar beaichourien all.

IV. — Ouspen pris ar marc'hat, a renco beza paët oll doc'htu hag araug, peb unan eus ar re a gemero eur garten marc'hat, a renco rei 10 lur pa resevo ar garten marc'hat. Ann 10 lur-ze a vezo rentet dezhan pa zigasso ar garten en dro. Ma ne rentefe ket ar garten-ze kerkent ha ma ve achu ar marc'hat, pe da vihana, eis devez d'ann hirra tout goude ma ve achu, e collfe he zec lur.

V. — Ar gartennou a renc beza goulennet 4 devez d'ann neubeuta abars fin ar miz.

VI. — Neus fors pegen izel eo ar priziou-ze, e vezo c'hoas græt varnezho eun distaul eus ann hanter d'ann dud iaouanc a zarempred ar scoliou hag ar scolaichou, gant ma vezint iaouancoc'h eget bloas var'n ugent. Ann distaul-ze ne deo merket nemet evid ar re a zarempred scolachou Paris, mæs, me gred e ve græt ive d'ar re a zarempred scolaichou ar c'heariou all A.

KELEIER.

Ebars er brezegen græt gant hon Tad Santel ar Pab d'ar Gardinalet evid ann drede deis ha bloas abaoue ma eo bet savet var gador Sant Per, hon Tad Santel ar Pab Leon XIII en deus lavaret dezho, penaus, abalamour d'ar brezel a rer hirio e peb leac'h d'ann Ilis e oa e sonj rei eur Jubile vras d'ann oll Ilis. Er bloas-man eo e vezo digorrret ar Jubile-ze.

Ann autrou Duquesnay, escop *Limoges*, a so hanvet da arc'hescop e *Cambrai*, e leac'h ann autrou Regnier, maro.

Ann autrou Lamazou, person ann Intron-Varia *Auteuil* e kichen *Paris*, a so hanvet da escop e *Limoges*, e leac'h ann autrou Duquesnay.

Ann autrou Rougerie, person *Rochechouart* (Haute-Vienne), so hanvet da escop e *Pamiers*, e leac'h ann autrou Belaval, maro.

Ann autrou Billard, vikel-vras e *Rouen*, so hanvet da escop e *Carcassonne*, e leac'h ann autrou Leullieux, hanvet da arc'hescop e *Chambery*.

Ann autrou Combes, vikel-vras en *Aljer*, so hanvet da escop e *Constantine*, eleac'h ann autrou Gillard, maro.

Ano autrou Coldefy, person *Thiviers* (Dordogne), so hanvet da escop e *Sant-Denis* (gearveur enezen ar *Reunion*), eleac'h ann autrou Soulé, so hanvet da chaloni ar c'henta class etoues chaloniet *Sant-Denis* (e kichen *Paris*).

Luçon. — Ann autrou'n Escob, var goulenn ar Senatourien ha Deputeet ann Departamant, en deus canet eur servich bras, d'ar Merc'her, 23 a viz C'huevrer, da zeg heur hanter, ebars en Ilis parræs ar *Sables-d'Olonnes*, evid ar vartolodet paour so bet beuzet gant ann diveza tourmant.

Macon. Gazeten radical ar gear-ze, en em glem d'eus ann autrou'n Escop *Autun* er mod-man : « Commission ann hospitaliou a ioa o clasc cahout Seurezet Sant-Visant-a-Baul evid servich ann hospital, hag ann oll a oa accord dija, pa eo deut escop *Autun* da lavaret *nan*. Hen en deus lavaret d'ar Gommission : Be ho pezo Seurezet Sant-Visant-a-Baul, pa ho pezo lakeat er meaz ann intron Crassoux hag he mignones, tud ar bed hoc'h eus lakeat e penn ar re so carget d'eus servich hoc'h hospital. »

— Anat eo penaus ann autrou'n escop *Autun* ne helle ket gouzanv e teufe eur vreuriez Seurezet d'ober servich ann hospital, ha d'en em lacaat dindan ursou ann intron Crassoux, a so bet caus dija m'ho deus renket ar Seurezet Augustinet cuitaat eus ann hospital. A.

Clocherez Voitellier.

Mar deo troet da fall e vezo guelet c'hoas eur giniden-ru, mæs gant divisker hir kenan, tenvaloc'h eget d'ar bevare devez, ha var neun, etoues eun dra benag henvel ous dour lous ha du.

D'eus ar pemzecvet d'ar c'huezecvet devez, ne veler mui sort ebet dre ar vi. Ar plass golo er penn teo eus ar vi a so ar pempet eus brassentez ar vi, ha ne veler mui netra nemet dre ar plass golo-ze.

Pa vez al labouset o vont da ziglora, d'ann 21 devez, ar vi a so deut tenval tre. Ar plass golo a so ar pevar d'eus brassentez ar vi, ha ma seller mad gant ar seller viou, e veler mad tre ann divar c'horre d'eus penn al labous-bihan.

Penaus cahout atau viou mad da glocha ?

Evid se, e renker cahout daou blas evid ar ier. Unan eleac'h ma vezo dastumet ar viou da gass d'ar marc'hat, hag eun all evid cahout viou da lacaat er glocherez. Er plass diveza-man, e vezo red cahout daou gilloc ha 12 pe 15 iar d'ann hirra tout. Beb bloas e vezo græt eun dibab etoues ar ier iaouanc evid cheinch ar c'hart eus ar ier-ze hag unan eus ann daou gilloc, a vezo lardet da zribi pe da verza. Ar re-ze a renco beza dibabet etoues al labouset digloret e miz Mae, ar re-ze ve atau ar re vella.

Marteze, unan benag a lavaro, penaus daou gilloc dalc'het er memes plass gant 12 pe 15 iar a ve atau oc'h en em ganna, hag e ve danjer bras e ve sclær ar pez brassa d'eus ar viou ! Anat avoalc'h eo ma vent lezet assambles, kense a lavaran paca unan anezho bemdez d'ar mare ma ve taulet boued d'ar ier, hag he glosa epad eun devez, ma hello diskuisa ha dibri guelloc'h ; hag evelse peb killoc ne vezo gant ar ier nemet peb eil devez.

Red a vezo rei glachenn d'ar ier bihan ar muia ma vezo possubl hag ive kerc'h, guinis Spaign hag hâd cannab. Maget evelse, ar ier en em roio abred da zovi, hag ar viou a vezo cals guelloc'h da glocha.

Penaus larda ar ier.

Ar ier, a zreb, hervez ho c'hoant, neus fors pegement a dauler dezho, ne hellont morse dont lard avoalc'h. Kense e renker planta gantho en ho c'hrubuill ar muia ma ze possubl a voued, ne ket evid ho leunia a c'hraiss, mæs evid ma ve ho c'hic teneroc'h, saourussoc'h ha guelloc'h blazet.

Ar c'henta tra d'ober evid-se, eo ne alfe ket mont, a du ebet, al labous a ve c'hoant da larda, ha ne dle ober nag ann disterra finvaden.

Ar ier a ve c'hoant larda, à dle cahout etre 3 ha c'huec'h miz, ha beza bet maget mad a viscoas, rag ma neus ket bet manket morse bouet dezho, e crescont cals guelloc'h, na ne rencont ket chomm pell da achui larda.

En daill all, m'ho deus bet re a vizer pa oant bihan, ne lardont ket ker prim, hag ho c'hic a chomm atau divlaz.

Meur a fæson so da larda ar ier, mæs hiniennou anezho a so donjerus, hag hiniennou all a ra re a boan d'al labouset, ha petra benag ne larder anezho nemet evid ho laza mare benag, arabad eo evelken ober poan re abred dezho. Petra benag ma lavar lod, penaus ar guella voien da zigass an ier lard dindan neubeut amzer, eo ho lezel en ho lousdoni, eo red, er c'hontrol, ma ve peb tra neat ha kempenn var ho zro, ha setu pehini a vezo ho magadurez. Epad ar pevar pe pemp devez kenta, e vezo roet dezho diou veich bemdez guinis spaign hag ed-du.

E mare ar prejou, e roer sclærijen dezho, ha kerkent, ar ier en em garg a voued. A.

HISTOR BUHZUDUS
ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

VI

Gouel Tata Kemper. — Me a lavar henavezo da Fanchette. — Coket ar brigadier.

Iann ha me a zistroas goudeze, heb lavaret ger da gaô ann intanvez Helie. Eno, pep hini a ieas d'he labour, Iann da bila pebr ha me da vala câfe. Nemet pa'z ajomp da gousket ne helljomp lavaret ger. Neuze Iann, p'en devoa bet amzer da sonjal meur a dra, a lavaras dime :

— N'e ket red mont keit hag ann Americ ! gant ann daou c'hant lur-ze, ni a alfe sevel stal hon tri, Fanchette te ha me var ann erô. Ni a alfe guerza reun, higennou, cranket-saoz da voëta al linennou, pochou roëd da baca cheôr, crejerbihan da sevel legristi, erfin, kement tra a ve atau prenet gant ar Barisianet sod ne bacont morse netra, hag a sonj dezho gouscoude ec'h aljent paca eun dra benag ; heb counta ar guispet vor evid ann dimezellet Saoz, hag ar scritoliou cregen evid ar scolaërien. Abars pemp bloas, ni hon devezo gounezet daou vil lur gant daou c'hant.....

Me a hejas va diouscoas hag a respontas :

— Da benn pemp bloas, me a zispigno 2,000 lur da vern ha kement all da goan, hag em bo evid cass ar vreg da bourmen eur garriolen goloet a berles.

— Piou hounez, da vreg ?

— Fanchette, na petra 'ta !

— Ia ! ma ne domp na beuzet er mor, na devet, na drebet gant ann dud gouez dreberien-tud! a c'hrosmolas Iann, en eur chench tu en he vele. Me ne d'oun ket partiet c'hoas ! na ne d'oun ket.

Hag en em roas da gousket.

Evidoun-me n'hellis ket cousket en nosvez-ze, ha petra benag ma chomis dihun, na hellis nemet huvreal a hed ann noz. Abaoue ma vouien e oan er bed-man, ne ren ken nemet sonjal er pez a rafen pa vijen deut abenn da veza ker pinvidic ha Laurans Bruant. Ar muia plijadur am boa a oa o sonjal en devez ann distro. Oll habitantet Sant-Malo o sellet ouzin dre ar prenescher, hag ann intanvez Helie (goulenn a ren digant Doue he derc'hel beo ac'han da neuze), harpet var he baz

loaïec vàr dreuz ann or, o lavaret :

— Henez eo ar c'habiten Corentin Kemper ker brudet, bet e bet meill-gafe en ti-man. Ann draman so eun enor evidomp.

Goudeze e sonje din beza en eur sâl alaouret a beb tu, eleac'h ma oa diredet oll habitantet kear da lavaret din a beb seurt comsou braô. Eno e velis etoues ar re all va diou c'hoarezet leaz, Mari ha Jeanne gant ho mitizien. D'ar re-ze e liviris evid ober goab anezho :

— Ar veill-gafe he deus malet aour !

Pegement a vez ho devoa, rag ma oa bet gueichall re hir ho zeot.

Aman e renkis c'hoarzin ha lenva assambles. Mama Kemper a ioa o tont egis eun taul avel, gant he chupen martolot guisket var c'horre he jileten c'hloan ; stlenja a re he goasic oc'h he heul hag e taule du-man, du-hont, kement hini a ioa o stanca he hent.

Hi a save ac'hanoun etre he divreac'h, egis ma vijen bet c'hoas eur c'hrouadur, hag e cleven anezhi o iouc'hal a bouez-penn :

— Hola-he ! autrounez hag intronezet, heman eo ma mab-me ! Me a so mam d'ar c'habiten Corentin Kemper, a zispign teir gueich muioc'h en eun devez ne oa goest d'hen ober ann autrou Surcouf dindan eur miz ! Ha guelit peger mad eo caloun va ælic-me, pa ro conje d'he vam da vouchat dezhan !

Ne lavare ket travoalc'h, a drugare Doue ! cals siou fall am eus, siouas ! mæs cahout mez d'eus va mam ! sac'h ann dien ! n'e ket me her grafe ! Me a ziscueze dezhi va c'harantez ar guella ma hellen, hag e saven eur palæs evithi, hag e roën dezhi cals servicherien d'ober kement a lavarfe dezho....

Mæs scuis hoc'h dija d'eus va c'hlevet oc'h huvreal, ha me a venn goest da gonta ar seurt traou ze heb scuiza morse ac'han da vloas.

Pa oa ann deis o vont da darza, e couezas va derzien, hag ec'h en em gavis goal c'hlac'haret. araug levenez ann distro, e renken guelel glac'har ann disparti. Lenva a ren o sonjal e ien marteze da voucha d'am mam evid ar veich diveza ; ha ma zigouesfe da Fanchette mervel epad ma vijen æt da bell bro !

Ann intanvez Hélie a gavas ac'hanoun (ar pez ne c'hoarveze ket aliæs), savet, guisket va dillad, ha prest da labourat. Eun taul baz loaiec, distaget crenn, a zihunas en eun taul ar paour keaz Iann a reas eul lamm er meas eus he vele, o iudal egis ma vije bet ann dud gouez o vont d'he lacaat oc'h ar berr.

Iann ha me ne oe ket cals a gomsou etrezomp er vintinvez-ze, ha me en em daulas da labourat evel eur morian da viret ous ann intanvez da gahout digarre ebet evid derc'hel ac'hanoun er stal.

Pa sonas ar c'hreisteis, e tiviscjomp hon tavancher, o lavaret e vijemp deut abred en noz d'he visca adarre.

Evid ar pez a selle ouzin-me, n'am boa ket cals a dra da gass ganin. Va dillad sul em boa guisket, ha ne lenven ket ous ann truillou a c'holoe ac'hanoun da vemdez. Mæs Jean Piteux ne oa ket eveldoun, na ne felle dezhan lezel netra var he lerc'h.

Ouspen m'en devoa lakeat he zillad bemdez dindan he zillad sul, e oa carget he chacotou gant kement lornez en devoa dastumet dre ann ti. Ar pez a ioa ganthan ne dalie ket deg guennec, ha ne serviche nemet da lacaat anezhan da veza teoc'h. Aoun bras am boa ne vije deut ann intanvez da furcha he chacotou ; travoalc'h e vije bet evid coll ar stal.

Hogen, en devez-ze, ann intanvez he devoa eur sonjesoun all a drugare Doue. Æt a oa d'en em lacaat var dreus ann or evid hor guelet o vont a biou ha rei deomp peb a scouarnat, hag eur veich ma oamp sortiet, eleac'h distrei d'he labour e sortias ive er ru var hol lerc'h-ni da c'hervel ann amezeien.

— Sellit oll, emezhi, sellit ous ann daou lampon-ze ! Me chans ne lavaro mui den ne roomp ket da zribi dezho ! sellit ous Corentin pegen huel eo ; hag ar Piteux pa e deut davadomp, e oa treut egis eur raeden kignet ; sellit outhan breman pegen lard eo ! Teô e egis eur varriken !

Etretant, ni a ie ar buhana ma hellemp. Eur veich en assurans ne alje mui ann intanvez cahout peg ennomp, me a c'houlennas digant Iann :

— Penaus a helli-te dougen da loden eus ar varc'hadourez gant kement lornez a so endro did?

— Penaus ? eme Iann ; me a zougefe kear St-Malo a bez ma ve dime ! Ann danvez n'e ket diæs da zougen ; ar vizer eo a so pounner.

Pa errujomp e bours ann *Emilie-iaouanc*, e oa dija carget ar scudili a vouet. Tata Kemper, pa oa he vouel, a ioa ouspen badaouet dija, kement en devoa clasket torri he sec'het abaoue ar mintin, hag a gane egis eun doussen mouilc'hi bec-melen. Mama, en devez-ze, a ziscuezas deomp muioc'h carantez eget biscoas. Bouchat a re din ha va starda var boul he c'haloun ken a oan dielc'het, ha ne oan ket goest d'en em denna cuit.

— Te voar, emezhi, ar Vern-vihan a so eur ganailles. Arabad eo caret den estren ebet, me a zisprij anezhan breman. Ann digalon-ze n'en deus ket discrivet din eun tamic lizer abaoue ma eo partiet ac'han ! Ha n'en dije græt nemet scriva : Mam, cassit eur guennec benag din ; rag ar paour keaz calonic, na dle ket cahout re breman. Kense, eo did rei din levenez eleac'h ar glac'har am beuz, ar glac'har a ra din al lampon-ze. Ann intanvez Hélie he deus lavaret din e ie guelloc'h,

ann traou ganes-te du-ze ; me a fell din e lavarfe n'eus mui netra da rebeich did pa'z in dàvid va fourvision rousin. Breman e caran ac'hanoud evidoud, hag evid ar Vern-vihan assambles ! Alo ! Laca evez !

M'em boa calonad oc'h he c'hlevet !

Avanset mad oa ann deis pa savjomp d'eus taul Ar re oll a oa bet pedet, ho devoa casset peb hini he veuz, ha me a sonje din ne vije bet morse fin ebet d'hor meren. Pa oa var bouez achui, e tigouezas eun dra a sonjo marteze deoc'h ne dalveze ket ar boan ; mæs evelken, lakit atau evez outhan, rag pa vez hano ac'hanoun, ann oll traou so traou a bouez. Divezatoc'h c'hui velo.

Setu aman eta petra oa c'hoarvezet.

Aliæs eta, mama he devoa scandalet Tata, rag ma vije o tarempred eun tam pez mell canailles calfat, feneant, mesvier ha laër, a lavare lod e oa bet meur a veich er prisoun. Hiniennou memes, a grede e oa bet gueichall e servich ar C'houarnamant e Brest pe e Toulon.

Langourdaine a ioa he hanô : Aliæs em boa clevet he hano, pa vije mama ha tata oc'h en em lavaret traou braô ; mæs biscoas n'am boa he velet, dalc'het ha prisoniet evel ma oan e caô ann Heliet. Iann kenneubeut n'hen anaie ket. Ni a sonje deomp e oa ann den-ze ar falla ma ouffer da gahout, ha goest d'ober ar brassa torfejou ; na ped gueich, pa oamp fachet-du ous ann Heliet, n'hon devoa-ni ket lavaret : « Teuio ket Langourdaine eta da lacaat ann tân ebars enn turn-man ?

Eur veich m'hel lavaren adarre, Iann a respontas ac'hanoun :

— Te t'eus c'hoant c'hoarzin marteze ? ma ! Deac'h diveza am beus clevet ann intanvez hag he niz o causeal er c'haô var he bouez ; int anav anezhan !

Morse ne oa bet ken etrezomp.

Hogen, hirio, pa oa ann oll o vont da gemer ho c'hafe, mouez mama a savas dreist ann trous, o chouhal da data :

(*Eur pennad all eur veich all*) A.

ALIOU.

A veichou e paker loenet a ve c'hoant megina ho c'hroc'hen, da c'hortos ober eun dra benag gantho. Setu aman petra sô d'ober, hag ar pez a vercomp aman, a so mad evid ann oll loenet ne dint na re vras na re vihan, adalec ar bleis beteg al logoden.

Kerkent ha ma ve discroc'hennet al loen, e lakear ar c'hroc'hen en dour fresc epad 24 heur, goudeze e netteer anezhi gant eur gountel ne ve ket re lemm, evid tenna cuit, ar pissa ma vo possubl ar c'hic, ar c'hraiss, ha kement a so chomet stag ous ar c'hroc'hen. Ha goudeze e veginer anezhi.

Kemer a rer d'oc'h brassentez al loen, muioc'h pe neubeutoc'h, pemp pe 6 litrat dour, hag e laker anezho vàr ann tân da virvi. Neuze e tauler ebars, eul lur alum hag eun hanter lur holen kegin, a lezer da deuzi ha da virvi. Pa ve ieneat avoalc'h ann dour evid allont derc'hel ann dorn ebars heb cahout aoun da veza scotet, e planter anezhi epad eur c'hart heur benag, ha goudeze, e lezer anezhi da drempa epad daou zeves. Neuze e tenner anezhi, e lakear adarre da domma ann dour eleac'h ma oa bet soubet, ha pa eo adarre clouaret evel ar veich kenta, e lakear ar c'hroc'hen adarre ebars, hag e vaneer anezhi adarre etoues ann dour epad eur c'hart-heur benag, hag e lezer anezhi da drempa c'hoas epad 48 heur. Meginet avoalc'h eo neuze ar c'hroc'hen.

Eur veich tennet ar c'hroc'hen eus ann dour e lakeer anezhi en disheaul da sec'ha tu ar bleo dindan evid ma hellint sec'ha var bouez. Pa vent hanter seac'h, e rer beac'h dezho a bep tu diou veich bemdez, ken ac'han ma vent seac'h guenn hag æs da vanea.

Neus mui nemet dilarda ar bleo. Evid-se, ec'h astenner ar c'hroc'hen vàr eun tam planch, hag e tamouezer ludu derô var ar bleô gant eun tamouez fin, hag e lezer anezho epad 24 heur. Neuze e tenner al ludu cuit en eur fusta ar c'hroc'hen gant eur voalen, hag e criber gant evez ar bleo d'ho dressa egis ma oant kent.

Erfin, evid dioual ar c'hrec'hin, e vernier anezho diou ha diou, tu ar bleo kenver oc'h kenver.

A.

Hadou ann douar.

Er sizun-man, ne ket bet ingal ann amzer ; aveichou glao, aveichou heaul ; nosvechou ienn, devechou tomm ; hag arabad eo beza souezet gantse, rag ar mare eo ; emomp c'hoas e mis Meurs.

Egis m'hel lavaremp deoc'h er sizun dremenet, neubeuteat eo bet ann ed var ar marc'hajou, rag ann dud divar ar meas so bet dalc'het er gear er sizun-man gant ho labourou ; pa oa cals clasc eta var ann ed, ar re ho devoa da verza ho deus clasket cahout 10 guennec cresc dre sac'hat ; mæs n'ho deus ket allet cahout e peb leac'h.

Ar guinisou so atau d'eus etre 26 lur da 29 lur 10 guennec ann 200 lur. Ann edou all n'eus ket cals goulenn varnezho.

KEMPER. — *12 a viz Meurs. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 25 lur »» g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 15 lur »» g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 6 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

— Spontus eo ! spontus ! eme ar Markis.

— Ia, eme Jildas, mont en dizesper ker iaouang-all !

— Hag aon he devoa eta ne divije ket cavet bara er maner ?

— Ia mes kement-se a oa ato beva divar ann aluzenn.

— Fazia 'res, Jildas, eme Markis Pontcalec en eur zevel ; ann hini a astenn din he zorn evit caout eur guennek benag n'en em izela tamm ebet ! En eur roï sicour dezhan, ne ran nemet va dever. Ann danvez bras 'zo roët din gant Doue a zo, evit ann darn vrassa, loden hag herez ar beorien : ne vijen ket direbech ma ne rofen ann darn vrassa euz va madou d'ar beorien !... Ivona, o clask en em zistruja, va zamall dirag Doue, rag,ma ne felle ket dezhi dont d'am c'havout evit goulenn scoazel, ma dever din-me oa mont d'he c'hlask.

— Autrou markis, oll beorien parres Berne ho car ; Ivona zo ginnidik euz a eul leac'h all ; setu perag ne grede ket mont d'ho cavout...

— Goullo eo va ialc'h, eme ar markis, lezet em eus ar pez a oa ennhi e ti Piarik Kervalanek... Gra guella ma c'helli evit bianaat poanniou ar baourez kez Ivona. Me gred penaus ho tri, Tiphene ha Spern-Guenn, e teufoc'h a-benn da savetei greg ar chasseour, Eun tammik aotre benag em euz c'hoas, a sonj din... Me scrivo da gond Laval, va mignon, hag a c'hello caout he c'hras evit goas ar baourez-se !

— Doue r'ho paëo er bed all euz ann oll vad a rit er bed-ma, a respontas Jildas.

Spern-Guenn a zigoras dor ar gambr :

— Tomm eo ar guin ? eme-z-hi.

Autrou markis Pontcalec a ziredas da gass ar volennad d'ar verch iaouank. Oc'h anavezout ann dichentil dindan guiscamant vleudet ar miliner, Spern-Guenn a jommas sebezet maro, Tiphene he galvas prest goude, he moues he zennas a gichen ar markis ; mont a reas da gichen Ivona.Houma deut ennhi he-unan,he c'hein harp er penveleou, a starde var boull he c'halon pennou bleo melen he bugale.

— Piou en deuz va zaveteet eta ? eme Ivona gant eur vouezik flour : n'eo ket c'hui eo ?

— Nan, eme Spern-Guen. markis iaouank Pontcalec 'n hini eo.

— Tad ar beorien, eur guir Vreizad ! eme Ivona ; va bugaligou a bedo bemdes evithan, me hen lavar deoc'h. ia me hen tou.

— C'hui jommo ama da dremen ann nos,eme Tiphene gant eur vouez lent ; epad ann amzer-se, Spern-Guen a voalc'ho hag a zitiro deoc'h ho tillad.

— Nag a labour a roan deoc'h ! a respontas Ivona en eur huanadi, ar baoures-kes mamm a lavaras c'hoas goustadicoc'h : Pebes pec'het bras em eus-me great ! Autrou person Lignol, eur sant gouscoude, ha roi a rafe din-me ann absolvenn euz ar pec'hed-bras ha spontus-se ?

— Mechans, ne golfot mui ho fizians e Doue, va merc'h, a c'houlennas ar vamm-gos.

— Biken mui, eme ar glascoures bara.

— Neuse ann Autrou Doue ho pardono... kouskit e peoc'h, breman... Ar vugale a zo tommik tommik dezho breman, evel laboused bian dindan diou-askel ho mamm; kousket c'houec e-z-int, luskellet gant ho eledigou euz ar Barados... Bezet dinec'h ; a vare da vare va merc'h a deufo da c'houlen euz ho kelou...

— Bennos Doue, cant mil bennos Doue varnhoc'h ! eme Ivona.

Daoulagad ar c'hreg iaouank a serras, ar c'housked a ziskuize he oll izili.

Spern-Guen ha Tiphene a deuas er sal e leac'h ma oa Jildas hag ann autrou markis o tiviza etrezho oc'h en em domma.

— Mes, sellit 'ta mamm ! eme ar miliner iaouanc leun a levenedigez ; n'eo ket eur potr brao ha coant eo ann autrou markis pa eo guisket e kis Kerne ? kement penneres zo er vro,a daulfe bars ar Scorff ho goaligner dimezi, ma he guelfent , heb he anavezout, e Kemper, da zeis gouel Santes Secil, caëra pardon so tout er vro ; n'eo ket d'ar gouel-ze eo e ve guelet ar Roue coz Gradlon, var varc'h, var beg tour Sant Corantin, oc'h eva eur hanafad guin dirag bugale vihan he sujidi coz ?

Tiphene a jommas souezet maro o velet pegen brao oa ar markis gant ar viscamant-se. Spern-Guen ne lavaras grik, mes ar goad a bignas en he fenn, hag a livas he diou-chod evel diou rozenn.

Deut oa ann noz, Tiphene hag he merc'h a oa ho diou da vad ha didrous tre oc'h auza coan ;ann autrou markis ha Jildas, asezet unan a bep tu d'ann oalet, a zivize demc'housket, divar benn ar goall amzer, ann niver bras euz ar beorien, eus ann doare da c'hellout dont a benn da rei sicour d'ar re oa ar goassa e creis ar boan, etc. Erfin, ar miliner iaouanc a c'houlennas kelou Paris digant he vestr iaouanc,hag an dichentil d'he dro, a c'houlenne ma vije contet dezhan piz pere oa ar c'hustumou-cos, ar pardoniou brassa eus ar vro ; n'en devoa ket c'hoas collet tre ar sonj anezho e creis plijadurezou kear-veur *Versailles*.

— Nan, autrou markis, eme Jildas, gant he vouezic leun a zousder, netra ne zisonjer, ar c'hizou coz ha mad ne varvont morse ebars er vro-man, ken stard ha ken buezec e chommont en ho za ha kerrec bras fusted gant ann tarsiou-mor, pe lein ar meneziou curunet gant ar bruc glas-ru. Cahout a rear c'hoas e calon hor guersaouerien, eun ulfen eus ann tân a domme calon hor Barzedcoz ; Ma eo diskennet he delen alaouret gant Merlin en he vez, ni a voar c'hoas tenna eus hon rebecou soniou flour ha melconius. Bez ez eus ouspen eur c'hloarec, hag a oar guersaoui soniou caër leun a chalm, hag evelse ners calon potred Breiz-Izel a chomm atau stard ha beo evel en amzer gueichal. En nos-man memes, abars eun heur aman, kement hini a so tro-var-dro goest da c'houzout petra dâl hor guerziou hag hor c'hanaouennou-coz, en em gavo er vilin aman. Ne z'int cuit goude, nemet pa glevint ar gaouenn pe ar penn-ioud o lacaat ar stankenn da dregarn gant o iouadennou skiltrus. Beteg ar mare-ze, ni a chommo da gana guerziou-coz pe Barzas Breiz-Izel.

— Hag a so mad ! hag a so mad ! eme markis Pontcalec ; eun deiz a deuio, ha ne ma ket pell, fizianz em eus, e cavin eur gador er c'helc'had tud gouziec en em voden evelse bep noz endro d'as oaled, ne ket ta ? Neuze e teuin ive, bep noz, mar gellan, da grenvaad en ho touez va ners-calon, da domma va c'harantez evit Breiz-Izel... Breman am eus ezom da vale eur boutadic, rag sounnet eo ar goad em goazied... Nosvez-vad did Jildas! Kenavezo Tiphene... Doue ho pinnigo hag ho tivoallo, Spern-Guen !....

— Mar kirit, me ialo d'ho cundui eur pennadic var ann hent, autrou markis, eme ar miliner iaouanc.

Me so eur c'hrouadur eus Breiz-Izel, eveldout, Jildas, eme ar markis, hag ouspen, eur chasseour, te voar.

Ann dichentil a lacaas var he benn he dok bordou ledan, teir voulouzen varnhan ha pevar prenv marellet, evel ma veler c'hoas hirio gant potret Pouldergat pa vent en ho fod-houarn-bras. Disken a reas neuze treuzou ann ti-milin, hag e kemeras hent ar maner, penn da benn gant ribl ar ster-vras hanvet ar Scorff.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 13) DISSADORN 26 A VEURS 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

IMPALAER AR RUSSIE, LAZET GANT AR REVOLUTIONNERIEN. — Alies avoalc'h ho deus clasket ar Revolutionerien laza Impalaër ar Russie, ha n'ho devoa ket allet hen ober ; mæs en taul-man n'ho d'eus ket manket var ho zaul.

Setu penaus eo bet c'hoarvezet :

D'ann 13 a vis Meurs, e oa ann Impalaër o tistrei d'ar gear, goude beza bet o velet ann dukes-vras Catherine ; e oa o treuzi ar plassen Mikel, pa darsas souden our bomb dindan he voitur; houman oe bruzunet doc'htu, mes ann Impalaer n'en devoe droug ebet ; unan eus ar soudardet a ioa oc'h he heul oa bet lazet ha 5 all gouliet.

Ann Impalaer a ziskennas ragtal d'eus ar voitur, petra benag ma claske ar c'hocher mont en eeun d'ar pales, mæs ann Impalaer en devoa c'hoant guelet he unan peu sort distruj a oa bet great gant ar bomb genta. Hogen, a veac'h ma oa diskennet, ma darzas eur bomb all en he gichen, hag hounez a dorras dezhan he zivisker.

Ann Impalaer a oe douget ac'hano var eur gador-vreac'h, hag eun heur goude, e varve e creis ar vrassa poaniou. A,

Kemper, 26 a viz Meurs 1881.

Kelou maro Impalaer ar Russie o veza anavezet abars ma oa digorret ann diou Gambr, d'al Lun 14, anat a oa ne hellent ket en em assambli en deves-se ; egis-se eo ema ar reolen; mæs evid ar Radicalet n'ez eus reolen ebet. Gambetta a vouie avoalc'h en dije bet beac'h gant ar botret ru evid ober dezho dispartia, kense en devoa carget unan eus ann tu cleis d'her goulenn digantho; mes ar Radicalet a reas kement var Leon Renault, a oa henes, ma reüsas hen ober, hag e rencas ann autrou du Bodan, unan eus ann tu dehou, kemer he blass. Kerkent, ar Gambetta a lavaras mont da voti hag e varnas e c'houlenne ar Gambr dispartia.

Neuze e savas beac'h gant re ann tu cleis, er penn pella, o clasc enebi, hag unan anezho, Talandier, a lavaras eur goal goms benag, mæs ne oe ket chilaouet.

Er Senat, ar Presidant Leon Say, kerkent ha ma vouias e oa dispartiet ann Deputeet, a c'houlennas digant ar Senatourien hen ober ive, hag e oe græt ; mæs ne oe ket græt beb ma ziscuezas ar Radicalet ho bolontez fall ; ha ne ket estoun, rag egis m'hel lavare deac'h Rochefort en he gazeten: Hor Radicalet-ni ha Revolutionerien ann oll broiou a so breudeur, ha kense n'hellont ket en em damall ann eil egile.

Ann autrou Batbie, er Senat, n'en deus ket allet goulenn eta hirio digant Ferry, perag en devoa disprijet voterez ar Senat, o clasc miret ous ar Jesuistet ober scol goude ma oant bet dispartiet, pe guir lezen ebet n'he devoa lammet ar guir-ze digantho.

Hogen, ar pez n'en deus ket allet hen ober d'al Lun, a vezo græt d'ar Meurs, hag ar Ferry a glevo ar virionez memes tra.

Dimeurs, er Senat, ann autrou Batbie a rebeich ous ar Ferry ar pez en deus græt ous ar Jesuistet en ho scolaichou, o zerra anezho e kement leac'h ma oa chomet eur re benag anezho da brofessoret. Gouscoude, emezhan, pa oa deut al lezen-ze dirag ar Senat, o clasc lacaat ac'hanomp da vont a du ganeoc'h, ho poa lavaret n'en dije allet netra miret outho d'ober scol, ha breman, kelliæs gueich ma cavit eur re benag anezho oc'h ober scol assambles en eur memes scolaich, e rôit urs serra ar scolaich-ze, abalamour ma lavarit ho deus clasket renevezi ar vreuriez adarre. Ar guir a anzavit ho deus eta da veza Professoret, eo eur guir netra, pe guir c'hui,etrezoc'h, ne gemeroc'h ket anezho en ho scolaichou, ha pa fell dezho ober scol er scoliou libr, e seblantit lavaret dezho : « Ar guir hoc'h eus d'ober scol ; mæs n'helloc'h ket hen ober en ties eleac'h ma viot goulennet. » Ann dra-ze so ober goap.

Ar Ferry, o clasc he respont, ne ra nemet balbouzat ha lavaret a beb seurt sottoniou. Ann autrou Bocher goudeze en eur brezegen calonec ha gouiziec, a ziscues he fallagriez d'ar Ferry na ne oa ket possubl hen ober guelloc'h, ha gouscoude pa deu ar mare da vont da voti, 150 a enep 133, a lavar d'ar Ministr en deus græt mad

oc'h ober ar pez en deus græt.

E Cambr ann Deputeet, Talandier en em glem rag n'eus ket bet moullet e gazeten ar Gouarnamant, ar sottoni en devoa lavaret deac'h, pa oa ann Deputeet o vont da zispartia : « Penaus biscoas ne vije bet dispartiet Deputeet eur Rouantelez, ma vije c'hoarvezet eur goal darvoud gant eur Republic » ; Gambetta en deus respontet : ma ! varc'hoas e vezint moullet, petra benag ne d'int ket guir, rag dindan ann Impalaer, kerkent ha ma oa bet clevet e oa bet lazet ar Presidant Lincoln en Americ, var goulenn ann autrou Rouher, ann Deputeet a oa bet dispartiet ragtal. Epad ann nemorant eus ann deis, pa oar oc'h evessaat ous eun neubeut lezennou, Madier de Montjau, unan eus ar re falla eus ar Gambr, en deus gourdrouset ous ann autrou Freppel, ma ne rofe ket peoc'h doc'htu, kinnig ober eul lezen evid chasseal ar Relijiuset soken ho deus aotre ar Gouarnamant. Hag e ve fall avoalc'h ann den evid ober egis a lavar, hag ann Deputeet all a assantefe ganthan. Evesseat so bet ive eus porsiou-mor Marseille, mæs pe vern-se deomp-ni !

Der laou, 17 a vis Meurs, er Senat ez eus bet kendalc'het gant al lezen var ann *Douanes* ; hirio eo ar Ministr eo en deus gounezet, hag ar Gommission, da lavaret eo, potret ar stalıou-bras, ho deus renket coll.

Er memes deves e Cambr ann Deputeet, n'eus bet ken hano nemet d'eus potret Marseille gant ho forsiou-mor, ann traou-ze a sell nemeur ouzomp.

Der Guener, 18 a viz Meurs, ar Senatourien ho deus kendalc'het gant lezen ann *Douanes*. Tre ann nezerien gloan, coton, cannab ha lin ann hini oa, hag int ive ho deus renket coll evel potret ar staliou-bras. Lavaret e ve en deffe c'hoant ar Ministr, Tirard, revina kement den a so er vro evid pinvidicaat ann estren. Ar Gommission he deus græt he fossubl gouscoude evid kemer interest hor c'henvrois, mes ar Ministr en deus kement enebet outhi m'en deus allet lacaat ar Senatourien da voti a eneb dezhi. Peur ec'h hellimp-ni èta cahout Ministret hag int a vezo muioc'h nec'het gant interest tud ar vro, eget gant interest ann dud estren ? Pa n'hon devezo mui evid Ministret ha Deputeet, nemet tud hag int ne vezint tam evid ar Republic.

Dissadorn, 19 a viz Meurs, ar Senat en deus kendalc'het gant lezen ann *Douanes*. Hirio so bet c'hoarvezet ar pez a c'hoarvez peurvuia bemdez abaoue emer a veac'h gant al lezen-ze ; beb unan a vez atau o clasc guelet lezel libr kement a sell ous he labour he unan evid samma ann traou all. Hirio eta a so savet beac'h etre Deputeet *Lille* ha *Saint-Etienne*, divar benn ar c'hoton hag ar sei ; beb unan a so en em zifennet eus he vella, mes caer ho deus bet, hini ebet n'en deus allet cahout ann treac'h var egile, rag-se, ann Deputeet a oa e sonj achui hirio gant lezen ann *Douanes*, ha pedall e renkint c'hoas implija lod eus ar sizun a zeu.

Er memes deves, ann Deputeet etoues cals traou all, ho deus kendalc'het gant affer porsioumor Marseille, ha goude beza græt kement all a reus evel m'ho deus græt en devejou diveza-man, ho deus assantet gant ar pez a c'houlenne ann autrou Farcy, ober eun enclasc abars barn ann traou evid mad.

A.

Eur gentel theoloji.

Ar Relijion naturel

En drivec'hvet kanvet, fals doctoret difeis hag ourgouillus, goude beza disnac'het an oll guirionezou eus ar Relijion gristen, a lacaas en ho fenn sevel eur relijion nevez. A setu int o kemeret ho fluen, o scriva leoriou, cazetennou, o tistaga frazennou caër, evit embann dre bevar c'horn ar bed ar pez a hanvent ar Relijion naturel, da lavaret eo eur Relijion dereabl, pe a zere ous natur ann den. Var ho meno, ar Relijion-ze a so ken coz hag ar bed ; ne deus nemethi hag e ve guir ; an oll Relijionou all, dreist-oll ar Relijion katholic, a dle beza taolet d'an traon evit ober plass dezhi.

Lavaret a reant eta, da genta, n'en deus Doue biscoas discleriet netra d'an dud, na lavaret morse gric ebet dezho divarben an doare ma fell dezhan beza enoret ha servichet gantho. Doue, emezho, o crouі an den, en deus roet dezhan ar skiant vad, pe ar rezoun evit he vleina, he hentcha er bed-man, hag her sclerijenna var bep tra. D'an den, goudeze d'en em zervichout, da lacaat da dalvezout ar sclerijen-ze eus he rezoun evit anaout ha renta he zeveriou da Zoue ; ezomm ebet evithan da zeski netra var gement-se, na gant Doue, na gant den all a bers Doue.

Ia, tra spontus da sonjal ha da gomprenn ! krena ia va fluen etre va biziet o scriva eun dra kén euzus ; ia, evit an orin dud-ze hag ho diskibien (rag diskibien ho deuz c'hoas hirio, siouas !) kement tra en deus Doue desket, roet da anaout d'hon tud kenta ; kement tra en deus discleriet, revelet deomp divezatoc'h dre c'hinou ar batriarchet hag ar Brofetet, ha da ziveza, dre c'hinou adorabl hor Zalver benniget Jesus-Christ ; kement tra a zesk deomp, hirio an deis, an Ilis santel eus he bers ; kement-se oll evit an Deistet daonet a so contchou, rambreou, grac'herez, traou ivantet gant an dud ! Ar c'hanfartet so anezho ! d'ho ler e cousto pa gouezint etre daouarn ho C'hrouer hag ho Barner a zisnac'hont breman evit ho Zalver hag ho Doue !

Ar skiant, ar resoun netra ken, setu eta var betra e fell dezho founta, diaseza ar Relijion drefouet-ze hanvet gantho mar plich, ar Relijion naturel. Hounez eo, credabl, Relijion ar baotret rus a so du-hont e Paris, eun tachad-so, o c'hober labour divalo (plijet gant Doue dont dizale, d'ho c'habesta !)

An hano-ze a Relijion naturel, ne ket an Deistet, evit guir, ho deus cavet, ivantet anezhan. Doctoret, theolojianet catholic ho devoa diaraoc en em servichet avechou eus ar ger-ze o coms divarben ar Relijion a reas Doue da genta tout d'hon tad Adam, ha goudeze d'ar Batriarchet santel. Hag evit guir, ar Relijion-ze a ioa ive, en eun doare benag, naturel, da lavaret eo, dereabl ous natur Doue, ha natur an den, hervez ar stad m'en em gave an dud d'ar mare-ze. Evelato, ar Relijion genta-ze a ioa er memez amzer dreist natur an den : da lavaret eo, an den, anezhan he unan, an den, gant he skiant hag he resoun hebken, heb sclerijen na sicour all ebet abers Doue, n'en dije ket allet dizoloi, coumpren nag heuilla mad anezhi. Red mad e oa dezhan evit kement-se beza scoliet, kelennet, sclerijennet gant Doue. Hag evit guir, Doue en deus discleriet d'an den penaoz e fell dezhan beza enoret ha servichet. Setu eno ar virionez digatar evel ma'z eo dezket deomp gant an Iliz santel hor mam.

Goulen a rear brema divarben Relijion an Deistet ;

Da genta. — Ar Relijion naturel coumprenet e doare ma her c'hompren an dud hanvet Deistet, hag hen so bet biscoaz anezhi var an douar ?

D'an eil. — A bet he dije allet beza ?

D'an trede. — An doare da veva mad, da renka, da vleina pe da eüna mad ar vuhez (1) hac en a c'hell beza distaget, distropet dioc'h ar guirionezou discleriet, revelet gant Doue ? (2) da lavaret eo, an den hag hen a c'hell ren, eüna mad he vuhez, daoust petra dezhan credi divarben Doue, divarben an ene, destinadur an den hag ar vuhez da zont ?

D'ar pevare. — Penaoz respont d'ar re a fell dezho harpa, scora, diaseza an doare da veva mad, da ren eur vuhez vad, var ar resoun, var ar skiant creis pe ar goustians. (3) var an enor, al lezennou, ar sclerijennou a deu deomp eus ar pez a hanver e gallec *civilisation* ? (da lavaret eo, sperejou ann dud digoret, dic'hroset, sclereat dre an descadurez, ar skiantchou, an nevezentiou caër a bep seurt, dizoloet en amzeriou diveza-man), hag a lavar penaos an deveriou (ar praticou a Relijion), an traou a verc deomp ar Relijion da ober ne dint mad nemet evit ar bobl, ar sperejou gros ha pounner ; ha penaos an dud desket, an dud habil, ar sperejou caer, dic'hrozet ha lemmet dre ar studi, n'ho deus ezomm ebet da blega d'ar seurt doareou-ze, evit renta da Zoue ar pez a dleomp dezhan ? (4)

Ez eomp da respont da bep hini eus ar goulennou-ze, ha da genta :

I. — Ar Relijion naturel, e doare ma her c'hompren an Deistet, hag en zo bet biscoas anezhi var ann douar ?

Respont. — Nan, biscoas Doue, n'eus bet guelet var an douar eun henvelep Relijion. Petra entent an Deistet dre ar Relijion naturel ? Ar Relijion-ze, emezho, eo an enor, ar respet, an adoration, en eur ger, an deveriou a dleomp renta da Zoue hervez ma'z int desket deomp dre ar skiant pe rezoun an den losket en he roll, pe abandounet dezhi he unan.

Hogen. rezoun an den, evel ma lavare dezho guechall an autrou Berger, (5) ne d'eo morse losket en he roll, abandounet dezhi he unan, nemet en eun den gouez hag a vefe dilezet he unan peun, azalee ma'z eo ganet, hag a vefe savet etouez an anavalet er c'hoajou. Ni garfe neuze, gouzout pe seurt Relijion en deffe eun den evelse, deuet da veza ken diskiant hag ar chatal ? Pep den a reseo eun descadurez mad pe fall. Ar Relijion en devezo eun den sunet gant leaz he vam ha desket var he barlenn, hounez a seblanto atao dezhan, beza dreist an oll Relijionou all, ann hini a zere ar muia ous an natur hag ar resoun. Ma ez eus unan hag a zere muioc'h ous natur an den eget ar re all, penaoz eta ar filosofet coz, Plafon, Socrate, Epicure a Ciseron n'ho deus ket he anavezet couls hag an Deistet ? Eleal, ne ket skiant, spenet na gouiziegez a vanke d'ar pennou bras-se ; beza ho dije bet soken da verza d'ar furlukinet ma comzomp anezho. Ne gomprenomp ket eta, e neb fesoun, e c'helfe henvel Relijion naturel, eur Relijion ha n'eus bet hano ebet anezhi e neb leac'h var an douar, ha ne deus allet divoan na sevel nemet e sperejou tud solerijennet, a vihanic, dre eun descadurez gristen.

Nan, biscoas ar Relijion hanvet gant an Deistet Relijion naturel, ne d'eo bet anavezet nag heuillet gant pobl ebet. Kement hini en deus adoret ar guir Doue, n'en deus hen great nemet dre m'en devoa resevet ar gelennadurez roet gant Doue d'an dud er penn kenta eus ar bed, pe an hini a roas divezatoc'h d'ar Jusevien. It e kement hini so dindan an heol, ne gavot corn douar ebet eleac'h ma ve eur hoblad tud ha ne gredfe ket dre vir, ne e gaou, e teu ho Relijion dezho var eün digant Doue. Nan, c'hoaz eur veach, pobl ebet ne gafot hag a heuill sclerijen ar rezoun hebken evit renta ho deveriou da Zoue. Krouer ha Mestr ar bed oll, daoust hag hen a c'houlennfe beza enoret en eun doare a n'eo e neb leac'h anavezet ? Hor fals

(1) Morale. — (2) Dogmes.
(3) Sens moral.

(4) Les esprits cultivés n'ont pas besoin de s'astreindre aux formes du culte.

(5) Beleg habil bras, maro e Paris e 1780.

Doctoret ha rebech d'hor Relijion gristen,n'eo ket skignet avoalc'h dre ar bed ; evit ho Relijion naturel, da vihana, n'en deus den guelet doare na tress ebet anezhi ; ema c'hoas da c'henel.

A hent all, piou, nemet troet e ve he speret, pe touellet gant an diaoul, piou a c'helfe discredi en deus Doue, er penn kenta eus ar bed, discleriet d'an dud ar fesoun ma fell dezhan beza enoret ha servichet gantho. Eur virionez eo hag a so scleroc'h eget an heol pa vez o para e creis an deis. Digorit leor ar Scritur sacr hag e velfot Doue o comz, o cauzeal gant Adam, gant Abel ha Caïn, gant Noe hag he famill, hag o kelen aneho evel ma gelen eun tad he vugale. Ober a ra ar memes tra e andret ar Batriarchet Abraham, Isaac ha Jacob. An dud difeis, daoust pegen picous, pegen luch eo ho daoulagat ha pegen tall ho c'haloun, n'ho deus digarez vad ebet da nac'h na da ziscredi ar virionez-se a sav gant kement ners eneb dezho. Ar boblou paian soken, en despet d'an devalijen deo a so var ho speret, ho deus casi oll, dalc'het mad d'ar greden-ze ; credi a reant ho devoa ho Doueou comzet gant an dud, pa oa c'hoas ar bed nevez crouet.

Cassomp eta Relijion an Deistet da foar an tri mil... pe kentoc'h da gaoiou an Ifern a beleac'h ez eo difoupet.

Evelse bezet great.

Eur pennad all eur veich all. F. B.

Mission Cleden-Cap-Sizun.

Var bordic ar mor-bras, e parrez Cleden-Cap-Sizun, e tigoras eur Mission d'an 13 a vis C'huevreur. « Eur Mission eno, a lavare meur a hini ! Kercouls mont da drei mein da zec'ha. Tud ar vro-ze a zo guelloc'h troet da enebi ous ar veleien hag an honestis eget da ober missionou. » Ar re a gomze evel-se ne anavezent ket Cledenis. Ma carfent beza deut er barrez epad an deisiou santel, o devije cavet souezamant, o velet an ilis hag ar porchedou leun dalc'h-mad,o clevet an oll o cana a boues penn, o santout edo an oll galonou unanet evit pedi hag evit poania da vont var ann hent mad. An Autrou Doue, o velet kement a volontez vad, a so falvezet ganthan discues sclear d'ar re ho deus skiant penaos edo a unan gant tud ar Mission.

Deiz Mission ar vugale-vihan, e oe eur vintinvez damanik ; ar c'hoabr a rede a zioc'h ar penn, du-pot ho staon, hag a lavare en ho gobari: Diouallit, bugale, mar tit er meaz, me ho kempenno hag a zibikouzo ho taoulagat. — Oh ! eur mestr bennag a zo hueloc'h eget ar c'houmoul ; hag ar vugaligou da bedi Doue, ha d'ober ho frocession, heb paka berad dour ebet ; ar c'hoabr du a ioa tec'het a zivar ho fedennou hag ho laouenedigez evel ma teu da dec'het eur vanden vrini pa vez storloket dezho.

An dervez varlerc'h, evit procession an dud vras, Doue a falvezas ganthan dlscuez edo a du ganeomp, o rei deomp amzer gaër, epad m'edo ar glao o coueza puill tro-var-dro deomp. Eun dra *burzudus*, a lavare lod, eun dra *ebatus*, a lavare lod all a c'hoarvezas en deis-se ; ann oll a gounte pe a selaoue ar pez a ioa en em gavet gant Guillou. Ah ! ça Guillou, ne deui ket d'ar procession ? — Me d'ar procession ! Cleo, va mignon, mar teu enhez d'ober diou leo evit mont da brocession Cleden, e zin var he lerc'h. En eur lavaret kement-se, Guillou a ziscueze eul loenic coant, eun hano divalo dezhan (e respet deoc'h), peder gar ver dindanhan, diou scouarn vras ous eur penn dezhan, hag eul lostic troidellet var ar penn all. Kerkent ha m'oue lounket gant an aneval e dam pred, he scoas er meas eus he di heb lavaret ger da zen, ha setu hen o c'haloupat varzu Cleden, he berc'hen var he lerc'h, her varnhan hag ho crial : Hola ! hola ! diarbennit hennez, tudou. An dudou a reas ho fossubl evit paca ann acolist, mæs den ne deuas abenn anezhan ; mont a reas beteg ar procession, hag he vestr a deuas d'he heul en despet dezhan.

Ar sul, 27 a vis C'huevrer, a ioa eun devez dispar. En ear n'oa ket eur goabren, var an douar n'oa ket eur mouch avel, an eol a ioa splan, skedus oa an env ; guelet a reant er bed oll eur skeuden eus ar peoc'h hag eus ar genet a rene er c'halounou an deiz diveza eus ar Mission. Eus ar parresiou divardro oa diredet eun niver bras a dud gant ho dillad kaëra ha gant ho ear laouenna. Leun-chek an ilis, kazi ker leun ar vered. Ar procession a en em zispakas var diou renk o doa tost eur c'hardeur bale etre ar penn kenta hag ar penn diveza. Dindan urs eur beleg carget d'ho ren, pep rum dud a gane ho c'hantic heb soursi eus ar pez a ganent en dro dezo. Dious a leverer ar maout a deuas gant rumm dud ar Missioner bihan, o veza ma en doa chasset var he dro, dre guz, eun hanter doussen eus ar c'horzennou creva a ouffet da glevet e Breiz.

En em gavet oar var bar eur menez bihan goloet a letoun. An oll canticou a baouezas, an oll dud en em vodas d'ober furm eur gurunen endro d'ar menez. Neuze autrou persoun ar barræs, bras a vent, evel ma'z eo a zescadurez hag a galoun, a bignas var gern ar menezic, ar groas ar-c'hant vras etre he zaouarn, hag epad m'edo an oll sioul, daoulinet ha stouet ho fennou, e canas gant eur vouez freaz ha skiltrus comsiou ar venediction apostolic. Biscoas ne velis na ne glevis caeroc'h tra.

En distro d'ar vered, e oe benniget croas ar Mission. « Doue a lez ganeoc'h, eme ar Missioner, eun testeni eus ar burzudou caër great en oc'h eneou. Pa ho devezo kimiadet diouzhoc'h ar Missionerien hag ar veleien calounec diredet da

rei scoazel dezho, eur sell var ar groas-man, a zigasso da sonj deoc'h o poa goestlet beva unanet dindan doujans ar re zo roet deoc'h gant Doue evit ho ren d'ar Barados, hag o poa oll goarantet beva ato leun a lealdet e kenver ho Toue, beteg oc'h heur diveza.

Eur pesketaer coz.

KELEIER.

Eur belec calonec. — Er Savoie, d'ann 12 a vis C'huevrer diveza, eur bern spontus a erc'h distaget d'eus ar Menes-brein, en deus flastret ar gearic vihan hanvet Brevières.

Ann oll, en affer-se, a ro ar brassa meuleudi d'ann autrou person Brevières, en deus roet gant largentes oll ar pez en devoa evid ar re oa bet flastret ho zies hag ar re oa deut d'ho sicour. Abars nemeur, e oe drebet oll kemeut a oa en he di : guin, avalou-douar ha fourmaich. Evithan, e oa æt var leac'h ann darvoud, ha ne teuas mui ac'hano. Fraillet he galon ha beuzet he zaoulagat en he zaëlou, e chomas eno heb beza nec'het na gant ar c'housket na gant ann dribi, o rei d'ann oll ar skuer eus ar c'houraich. Hen ar c'henta a ziskenne er plassou danjerus pa oa bet græt doun avoalc'h ann toullou evit allout savetei eur re benag. Egis-se eo e sicouras da savetei tri den a oa bet sebeliet dindan ann erc'h. En eur plass all, eun den o vont da vervel, dalc'het etre ann treustou, a c'houlenne, kentre ma helle, eur beleg evid coëss, hag hen a redas ragtal di, petra benag ma renke evid-se lacaat he vuhez var var. Ar ster Isère, deut dreist bord, he devoa græt eul lagen ebars er stanken, hag ann dour-ze oa scornet. Eun neubeut Tignardet (tud o chomm e Tignes, (Savoie), o clasc mont varzu Brevières, en em gavas paket el lagen-ze. An autrou person, o velet petra c'hoarie gantho, a redas d'ho sicour ; egis ne oa ket goal deô ar scorn, e couezas en dour scornet beteg he ziouscoas. Renket en dije coll he unan he vuhez, panefe ma ziredas ker buhan d'he sicour daou zen all d'eus Tignes, Victor Boch ha Stanislas Favre.

— Egis-se eo e voar rei ho buhez evit savetei ho breudeur, ann dud-se a damaller dezho ne dint nemet tud digalon, hag e c'hisser bemdes ar chass Radicalet varnezho. Gazeten ar Gambetta, m'ervad, a ziouallo mad da rei da anaout eun dra ker braô. — Ma vije bet avad hano eus eur paour keas Relijius en dije græt beac'h da ziouscouarn unan eus lamponet bihan he scol, neuze vije bet eun affer all. Ar giz eo, petra fell deoc'h, atau daou bouez ha diou vuzul.

Clocherez Voitellier.

Pa ho deus bet ho goalc'h, e tenner ar boued cuit hag e cuzer ar sclerijen outho. Ann devejou varlerc'h, e plass ar guinis-Spaign hag ann ed-du e roer dezho bleud ed-du, guinis-Spaign pe kerc'h distrempet gant leaz-ribot pe leaz dienet, hag e roer dezho teir gueich bemdez da zribi, atau d'ar memes heur.

Evid distrempa boued d'ar ier, e renker teuler ar bleud en eur plad benag, hag e tauler al leaz varnezhi ken ac'han ma ve deut d'he boent, heb beza re galet gouscoude. Ma ve distrempet re danô e vezo red lacaat eun tam benag bleud muioc'h beteg ma vezo calet avoalc'h ann toas da dorri ha da veza bruzunet gant ar viziet.

Dour sclear a vezo roet da eva d'ar ier varlerc'h peb pred.

Guelloc'h e ve auza ar boued ier ann derc'hent hag he lezel da c'hoi eun tam, ha memes da drenca, rag neuze e ra guelloc'h vad d'ar ier. Mad e ve ive lacaat eun tamic holenn etoues ar boued-ze.

Ar boued avalou-douar distrempet, ne ket mad evid ar ier a vez c'hoant da larda, rag re a zour a so en ho zoues.

Goude 18 pe 20 devez egis-se, ar ier a so lard avoalc'h evid beza drebet. Setu penaus e heller larda ar ier pa fell dezho dribi ho unan. Mæs etoues ann oll moiennou da larda ar ier heb ober re a boan dezho, hag en eur ober dezho dribi muioc'h eget ne rafent ho unan, ar guella eo ann hini so bet cavet gant ann autrou Odile Martin, hag e heller her guelet e Paris hag e meur a leac'h c'hoas.

Da genta, o sonjal hebken er re a rea convers da larda ier, en deus græt eur benvec da rei bouet var eun dro,da bevar pe pemp cant iar, hag ann traou so bet renket ganthan ker mad, ma hell eun den hebken hen ober e neubeutoc'h eget eun heur amzer. Anavezet so bet penaus ar ier a vez lezet da zribi d'eus ho c'hoant, ne vent morse ken land eget na vent er penvec-ze. 18 pe ugent devez a so red evid eur penn iar, 14 pe 15 evid ann ouidi.

Ar ier ne evont ket, mæs d'an ouidi e renker rei da eva.

Ne larder nemet ier iaouanc adalec tri da 6 miz.

Ar ier so leveret gant lerennou ler, staget gant chadennou a beb tu d'ho loch. Red eo ho derc'hel neat ha kempen.

Ann autrou Martin, o c'houzout ne oa ket possubl da eun den hebken prena binvijiri ker bras, en deus græt re all evid ann tiegeziou evid 60, 30, 12 ha 6 iar soken. Ann hini diveza-man, a goust 100 lur kemeret e *Mantes*, ha m'ho peus c'hoant prena eun all brassoc'h, e vezo kemeret diganeoc'h goude ann daou viz evid ar memes pris, ha ma n'hoc'h eus ket c'hoant cahout gour ebet mui,ma vec'h æt scuiz ganthi, e vezo kemeret goude daou viz evid tri ugent lur. Æs-tre eo en em zervicha anezhi, ha ne goller ket cals amzer ganthi evid rei ho boued d'ar ier, rag dindan eur vinuten ec'h heller beza roet travoalc'h da c'huec'h.

Neus ket cals dispign kenneubeut evid digass al labouset d'ho foent, rag gant pedir lur bleud hey ha daou litrat leaz, ec'h heller larda eur pous-

sin dindan 20 devez, hag eun ouad dindan pemzec devez.

Ar boued a roer dezho, a ve distrempet tanoic avoalc'h gant dour ha leaz ; guelloc'h cals e ve gouscoude pa ne ve distrempet nemet gant leaz.

A.

(*Ann dilerc'h er veich kenta.*)

Varbenn ann arc'hant goulennet e prest gant ar C'houarnamant digant ar vro da benn ar 17 eus ar mis-man.

Lavaret avoalc'h a rer deomp, penaus ar vro a so atau o pinvidicaat, hag emer dalc'h-mad o c'houlenn arc'hant diganeomp, eur milliard ! nemet ken !!! Pegement e renkefemp-ni paea eta ma vemp paour ? ha da betra servicho da genta ann ugent million re a vezo paet evid allout tenna ann arc'hant-ze digant ar vro ? da binvidicaat eun neubeut marc'hadourien arc'hant, a so pinvidic avoalc'h gouscoude, ha goudeze d'ober hentchou houarn pe traou all evelse, a denno cals muioc'h a dle var ar vro, eget ne dalvesfint dezhi. Meur a veich hoc'h eus clevet ar Republicanet o lavaret penaus ar Republic a oa ar Gouarnamant ar guella marc'hat, ha pedall, biscoaz n'hoc'h euz renket paea muioc'h cargou. Ar virionez eo, penaus neuz Gouarnamant all ebet keroc'h.

Hogen, ar Republicanet a lavar gaou en afferze couls ha ma lavarent e mare ann electionou, pa lavarent deoc'h, m'ho pije votet evid ar Gonservatourien, ho pije bet doc'htu ar brezel gant ar Pruss, ha pa ho deus allet ober deoc'h lounca braô ho gevier en troiou all, ne ket daô dezho beza nec'het ganeoc'h, int a hello rei deoc'h da lounca ar pez a girint, kense, goude ann electionou, pa n'ho deus mui ezomm ebet ac'hanoc'h, e ouzoc'h peu sort hano e reont deoc'h. Araug ann electionou c'hui so : va mignon, mæs goude, p'ho deus allet cahout ho moueziou, neuze ne d'hoc'h mui nemet ginaouejen. Er bloas man, da benn ma vezo ann electionou, e vezo distaget deoc'h a beb seurt gevier livet braô, mes red e vezo deoc'h stanca mad ho tiouscouarn outho, ha credi parfet penaus ma votit adarre en dro-man evid Republicanet evel en troiou all, e viot collet ha da viken.

A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(*Kendalc'h.*)

— Respount 'ta lampoun ! Te so bet c'hoas o redec gant henez hag ann oll canfartet all !

— Ne fachit ket, mama Kemper, me n'oun bet gueich ebet gant Langourdaine abaoue ma eo æt d'ober ann *ours* gant furlukinet Sant-Servan.

— Petra ! eme mama o c'hoarzin, ken n'helle mui ! Æt eo da c'hoari ann *ours* gant ar furlukinet ! Braô avoalc'h evithan ! Ma ! kement hini a so aman d'eus va chilou, a renc derc'hel sonj mad d'eus ar pez a lavaran d'ezho : Kelliæs gueich ma velint ann autrou Kemper, ma goasic-me, mar plich ganeoc'h, o tarempred Langourdaine, Nicolas pe unan benag all eus ar gantartet, am beus difennet outho dont da eva da va zi-me, e pedan anezho da gass kelou din ho unan pe dre ar post, ma hellin-me dressa he chupen d'am goasic. Ma n'e ket eur vez evid eun den eus he oad, va fried-me, ha tad da gement all a vugale, mont da c'hoari ganaillez gant eun den fall, a c'hounid he vuhez o c'hoari ann *ours !* Ma ve en ho touez unan benag a anavesfe al Langourdaine-ze, e pedan anezho da lavaret dezhan, dre gaër, am beus aman evithan, en direten, eur justis a beoc'h, eun guirion ec'h hellit cridi, da flastra anezhan dindan va zreit bete ma tarzo, ha goest da viscorni pemp cant cole ann diaoul ! Clevet peus ?

— Ia, mama, ia ! a respontas ann oll a unan.

Hag unan ac'hanomp, me n'oun dare mui piou a oa, a gendalc'has :

— Peus ket ezoum mui da veza nec'het gant al Langourdaine ! Ann archerien a so bet hirio oc'h he glasc da delt ar furlukinet.

— Petra, eun taul fall benag en deus græt adarre ?

— Oh nan ! d'oc'h ann hini coz eo, er mare ma oa oc'h ober ar forban er Beljic hag en Holland..... ha n'e ket tout c'hoas ! ann archerien a so bet æt da glasc penn anezhan n'eus ket ouspen teir heur c'hoas da gaô ann Heliet.

Iann ha me a savemp hon diouscouarn da chilou, rag, ma oa c'hoarvezet, ne oa nemet abaoue ma oamp deut ac'hano.

Mama ker spountet, ma kinnige mouga, a estlamas :

— Ann archerien !.... da di ann Heliet !.... d'ober petra ?

— Me ne ouzoun ket, eme egile ; a beb seurt traou am beus clevet, ho devoa marteze, dre garantez, cuzet al Langourdaine en ho c'haô, assambles gant ann Nicolas.

— Ann Heliet a so tud a daill, eme mama. N'eus ken nemet ann teotou fall a alfe cahout abec ennho. Tud ker pinvidic !

Egile a respontas :

— Ne zisnac'han ket ; ar pez so sur, eo n'e ket bet cavet al Langourdaine en ho zi ; hag hiniennou a lavare ne oa bet eno nemet en eur dremen, e oa æt pelloc'h var eul lestr a ioa var bouez dizouara, gant aoun rag ar *C'hour d'Assises.*

Ann Nicolas-ze, ni a anaie anezhan ; be oa bet ganeomp e stal ann Heliet, hag ann oll a lavare e oa eur lampon eus ar re voassa. Eun devez all,

ar c'helou-ze ho dije lakeat ac'hanomp da sonjal meur a dra, mæs evid hirio, n'e ket gant ar sort forbanet-ze oamp nec'het.

Epad ma oa ar re all gant ar c'hauss-ze, ni en em laëras dious ann daul, hag a ziskennas hor pevar e cambr va breur Guenole ; eno, var daul va breur, e oa ledet ar varc'hadourez prenet evidomp gant Fanchette.

Iann a sonje dezhan cahout braouigou guer ha cuëvr, coutili bihan, etc. Mæs Fanchette a oa bet guelloc'h ganthi prena spilliou, nadoziou, neud a beb seurt liou, gloan d'ober stam, ha kement tra a verzer er staliou bihan.

— Ann traou-man, emezhi, a zalc'h neubeut a blas, hag e ve guerzet mad e peb leac'h. Abaoue ma oun eat da zeski micher, me am beus guelet cals tud hag am beus goulennet meur a dra. E tu ann hanter-noz evel e tu ar c'hreisteis, er pemp loden eus ar bed, ann intronezet so sod gant ar seurt traou-man o tont d'eus Paris.

Iann neuze a lavaras, penaus er broiou gouez, eleac'h ma ia ann oll en noaz, n'eus ket ezomm neud ha nadoziou ; mæs Fanchette a zirollas da c'hoarzin, o lavaret :

— Ann traou oa en daill-ze e mare Laurans Bruant, paour keaz Piteux ; mæs abaoue so bet chenchet kiz. T'eus nemet goulenn digant Guenole a voar al latin. Ar voazet er broiou-ze, a zoug breman rochedou fin ha chupennou mezer, hag ar merc'het saëiou eveldomp gant kelc'hou houarn.

Goudeze, oc'h ober van da veza crenvoc'h eget ne oa e guirionez, e savas he mouez, o lavaret :

— Arabad eo chomm hirroc'h da gousket, potret, setu ann noz o tont, hag ar gour-lan e vezo da seis heur ; poënt eo samma ha mont cuit.

Ne liviris ket nan, mæs va c'haloun a vanke din ken a sonje din coueza, hag en eur lenva e c'houlennis :

— Ne alfen ket rei eur bouchic c'hoas, nemet unan, da vama Kemper ?

Guenole oc'h va c'hlevout, a lavaras din e toul va scouarn :

— Breuric, lavaret nan a helles c'hoas !

Fanchette a begas en he vreac'h ; c'hoant lenva he devoa ive, mæs ober a rea van da c'hoarzin.

— Te, Corentin, emezhi, chomm soun var da dreit ! Sell ous Iann da velet hag hen en deus c'hoant da lenva.

Iann a ioa o sellet ous ar varc'hadourez hag ous he c'honta ; ar varc'hadourez a vije bet goest d'he lacaat d'ober tro ar bed, ha dija en devoa kemeret he lod, a ioa scoulmet en eun tam lien endro d'he zargis.

Dont a reas mez din, hag o sec'ha va daëlou gant va dorn, e savis va fenn :

(*Eur pennad all eur veich all*) A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Coulm, bet person *Beuzec-Cap-Sizun*, a so marô e presbital ar barræs-zo, d'ar 17 a viz Meurs diveza.

Madou ann douar.

Er sizun dremenet, ann amzer so bet bete re vraô. Lavaret e vije bet e oa digoueset ann neves amzer. Ann dud a so joa gantho, m'ervad, o velet ann traou o tont e lacë egis ma reont ; mæs gouscoude, arabad eo fiziout re evid c'hoas, rag ar re goz, a oa couls boazet eus ann traou evel-domp, a gustume lavaret :

Ar miz Meurs gant he vorzoliou,
A deu da skei var ann noriou.

Ar re-zé a vouie e tlie ar miz Meurs beza rust, ha kense mar de bet re soupl beteg hen, da gahout aoun so na zeufe he vorzoliou da skei varnomp divezatoc'h, ha ne rafent cals gaou ous madou ann douar.

Hogen, pa ne domp ket goest hon unan da viret ous eun henvelep darvoud, eo red deomp pedi Doue ha goulenn diganthan beza dionallet, en he vadelez, da gahout c'hoas eun eost fall er bloas man. Da c'hortos, red eo deomp beza var éves hag ober hor possubl ; ma en em zicouromp hon unan, ha ma greomp hon dever a gristenien, Doue a vezo ganeomp, na ne roi ket deomp brassoc'h samm eget he vemp goest da zougen. Er sizun-man ez eus bet neubeut a ed var ar marc'hajou, ha gouscoude ar priziou so chomet atau memes tra. Ar bleud a so kereat 10 guennec pe pevar real ar sac'hat daou c'hant lur. Ar segal so bet eun tamic distaul varnezhan, nemet e costes ar Saô-Heaul eleac'h ma zalc'h atau da 21 pe 22 lur ann 200 lur. El leac'h all e kinniger anezhan da 20 lur pe lur var'n ugent ; mæs var henes ne heller mui gortos distaul, rag neus ket mui cals anezhan etoues ann dud. Ann edou all a zalc'h mad d'ho fris, ar c'herc'h dreist-oll ; ar brenn hag ar foën so ker atau.

A.

KEMPER. — *19 a viz Meurs.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 25 lur »» g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 15 lur »» g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 6 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

III

JILDAS AR MILINER.

Jildas Conmor en devoa pevar bloas var'n ugent. Eur potr iaouanc brao e oa, eun dremm lent dezhan, peurvuia, mes, aveichou he visach a sclerijenne en eun taul count pa domme he galon o sonjal en eur mennos mad benag. Abaoue ouspen daou c'hant vloas, e oa ar voenn anezhan o chomm er vilin-ze ; merourien oant da autronez de Pontcalec ; er maner evel er vilin, asezet var ribl ar Scorff, ann eil rumm dud deue hag a dremene var

lerc'h egile, heb ma'oa guelet biscoas ann disterra dizunvaniez etre ar verourien hag ho mistri. Ar C'honmoréd coz ne oant ket evit cridi ho devije ho bugale vihan ehanet da veza merourien autonez de Pontcalec, kelt e vije chommet ar voen eus ann dud vad-se en maner. Euz oll bro C'hall a bez, var douar franc Breiz-Izel, e peleac'h peb goaz a zouge bleo hir, evel guechal ar Rouane, var ann douar-ze, ha n'en devoa biscoas anavezet ar voazaniez, eno hebken, ar merour a gare e guirionez he autrou abalamour ma oa caret gant heman, hag e vije cavet bepret ann unvaniez hag ar garantez ar vrassa etrezho. Pa varvas e creis he vrud, tad Jildas Conmor, heman a oa o pourchu he studi e seminear Santes-Anna Vened. He feiz stard, leun ha buezec, he gundu-vad, he aket da ober dreist pep tra he zeveriou a gristen, he vouiziegez bras, couls en theoloji hag er skianchon all, a reas da gredi aveichou, penaus e tlie eun deiz kemer ar zae zu. He vistri o devoa fizians-vras e kement-se ; pa c'houlennent digant ar c'hloarec' iaouanc' eun dra benag van ar poent-se, heman a vousc'hoarze heb respont ; he zaoulagat c'hlas, atau ken splan hag he ene a eal, a droe he soll varzu bolz ann env, hag a seblante lavaret d'ar beleg coz a glaske anavezout mennosiou eus he galon :

— Ann dra-ze a so cuzet ouzin Doue hebken her goar.

Hag ouspen, ann ene birvidic-se en em gave etre daou zour ; ann theoloji gant ar gened cuzet e misteriou divin eus eun tu, eus eun tu all, ar barzas gant ho ebad dudius, ho doare prezec ken lirzin hag ho faltaziou ker buzudus. Heb mar ebet, ar c'hloarec iaouanc a bede calonec ehars troad auter ar Verc'hes, hag a lavare aliez en he enor, ar psalmou caer great gant ar Roue David, epad ma huanade dindan ar bouez ar zorn just ous he gastiza, pe ar beden a lavaras ann eal diskennet eus ann envou evit saludi mamm hor Zalver, pe c'hoas ar beden discuezet deomp gant hor Zalver he unan. Mes goude beza digoret diou askell he spered, ha nijet var lein ann huela meneziou, ha c'hell spered eun den da bignat Jildas, en eur vale dre ar prajou marellet gant ar bleuniou a sonje, joa en he galon, ar mousc'hoars var he vuzellou, e corroll ar c'horriked pa skign al loar he splander ar c'hantet var leot glas ann tachennou. Pa zigouéze dezhan aseza e tal eur feunteun, na glaske ket hebken, tro-var-dro d'ann eienen, guelet skeuden burzudus Rivanona, Barzaz Breiz-Izel, ha mamm da Sant Herve, patrom d'an oll barzed breizad ; clask a rea ive guelet ar stouet a zioc'h ann dour eur gorriganez flour o criba he bleo hir melen gant eur grib aour. He galon a dride gant levenez, pa ne jomme ket souezet mic o lenn leoriou barzed cos ar vro, scridou santel ar menec'h divar benn buhez sent Breiz, pe c'hoas, guerziou devot savet gant ar menec'h ho devoa santeleat telen lirzin ar barz Merlin. Ouspen eur veich, hag heb na hellas gouzout penaus, e scrivas meur a bennad barzas kel lirzin ha cân ann alc'hueder, kement a c'huez-vad gantho ha gant eur parcad bleun melen balan pe eur barrad bleun guen ed-du.

Pa ziforfile, goude beza bet savet en he spered evelse var gern meneziou ar barzed, Jildas a vije beuzet he vizach en he zaëlou, chomm a rea soueset bras o lenn ar guersiou en devoa scrivet epad ann amser-ze. Kerkent, evel ma en devije rebechet he galon eun dra benag dezhan ho zeule oll en eun direten, hag e rede d'ann ilis, en eur goulen gant encrez outhan he unan, ma n'en devoa ket pec'het, o ranna evelse etre traou dister eul loden eus he spered hag he skiant pa dle ho zrei oll ha bepred varzu Doue.

He genvroadijen, he vignonet brassa a oa var ar studi er memez amzer ganthan, a oa evit Jildas leun a respet hag a zoujans ; gouzout mad a reant n'ho devoa ket ann dredereh eus speret Jildas, ha ne vijent ket bet souezet ann disterra ous he velet oc'h ober scol dezho : « rag, « emezho, a betra n'eo ket goest ann hini en deus ke- « ment a spered hag a vouiziegez ? » Tostaat a rea ann amzer ma rancje Jildas ober he sonj da choas ann eil stad pe heben, pa zigouezas d'he dad couéza en eun taul clanv fall ; cuitaat a rancas ar seminear evit dont da veilla he dad d'ar gear. Setu hen eun deiz o kemer hent ar vilin, a oa asezet braoic var ribl ster ar Scorf, en traon eus kear Rice.

Pa velas ar scolaer iaouanc ann huelen var behini e save, renket brao, ties caër an vorc'haden, pa daulas eur sell var doriou huel, var mogeriou ledan ha cranellet maner bras Pors-Nevez, unan eus manerion markis de Pontcalec, var ar c'hoajou bras a oa endro dezhan, e santas he galon o lammet, o tridal en he greis. Ne gave netra ken caer hag ar parcajou ed guenn a voagenne dirazhan evel ann tonennou-mor, casset ha digasset gant ann avel ; sonjal rea dezhan, o santout ann car vad a c'houeze en he vleo, beza douget en eun uvre var ribl ar mor, var unan eus reier bras Penmarc'h. Kinnig a reas coll he benn gant ar joa en devoa o velet e oa en he frankis, he gabestr ganthan var he vouez, o redec'dre al launeier, o friantal he iaouankis. Trei a reas he sonj varzu ann ti santel e peleac'h en devoa tremenet he vuhez beteg-hen ken didrous, dindan scoazel santel ar Verc'hes ; tenna reas eun huanaden hir, o sonjal n'en devije mui marteze ann eur vad da zistrei di ; ha ker buhan en eur obertis, e tigouezas var ribl ar ster-vras, he zreuzas a zivar ar pont coat, hag e pignas gant herr ann diri vein a gasse d'ar vilin.

Iann Conmor, he dad, oa prest da vervel. Eur c'hlenvet bras hen discare e creis he vrud ; guelet a rea e oa poent lavaret ganthan pedennou ann otrobenvan, ha ne c'hortoze mui nemet he vab evit rei dezhan he vennos diveza, ha distaga goude he galon eus oll draou ann douar.

Dsoulinet ehars troad ar guele, Tiphene he vamm a huanade, a vouele doureg ; biken n'he dije c'hedet le neuje Doue d'he scoi en he c'hrouadur ; fizians he devoa da vervel etre he zivrec'h, hag e sonje alies gant teneridigez he velet o tont da zevoulina var he bez da zul goude ann ofsou. Hag ann den iaouanc ha cleiw, eo a oa falc'het gant ar maro ; bi a jomme he unan, brevet gant ar c'hosni, ha den ebet d'he frealsi. Jildas, en em daulas etre divreac'h ar c'hlanvour, a stardas he vuzellou var dal droug-livet he vam-gos hag a gouezas goude d'ann daoulin evit pedi hag huanadi. He anken hag he c'hlac'har a oa ker bras ma na veias ket en plac'h iaouanc pevarzec pe bemzec vloas a oa eno oc'h ober labour, oc'h ober tizan, hag o renka ann tiegez, oc'h auza bouéd d'ar mevélien, mes didrous tre ann traou ganthi.

Autrou person Rice a deuas d'eus ann abardaez da velet adarre ar c'hlanvour, markis Pontcalec a zigassas he vedisin, mes na c'helle guellaat da Gonmor, mervel a reas, he galon soublet dindan bolontes Doue, goude beza lavaret d'he vab :

— Did eo breman, va mab, da gahout soursi eus ann diou vaouez-ma, did eo ho beva, rag n'ho deus mui nemedout er bed-ma.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Varia.

E ù ar medisin.

— Autrou, paket am eus eur pennad sifern eus ar re voassa, petra a rencan me da gemer e-vid-se ?

Ar medisin goude beza chomet eur mareadic o sonjal.

— Eur mouchouer, na petra 'ta ! —

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

CHUEZECVET BLOAVEZ. (N° 14) DISSADORN 2 A EBREL 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN AR GUIR BRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....} 8 scoed.
Kostez-an-Nort.....}
Ar rest eus ar Franz 9 fr.
Ar bronon all a vel gant ar post.

Nan ken Aotrou Doue hag ar Ken Roue
nemet hor Zalver Jesus-Krist.

An oll Dachanchon a dle beza gouzet bkizieu an oll evit ar Gonsoul da nellañ var ar gazetenn.

Dezhan dvezo ar beza casset bkizieu an oll evit ar Gonsoul da nellañ var ar gazetenn.

Kemper, 2 a viz Ebrel 1881.

Hiuio 24 a vis Meurs, er Senat, ez eus bet kendalc'het, ar P... ant al lezen var ann *Douanes*, evel ma het c'houevezet ar Verch all ar Ministr en deus lavaret evid ann Amerikaned. Cals traou ha ouis savar evid neubeut a dra.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, n'eo bet ken didrous na ken stoul ann traou. Ann autrou Duclerc, a c'houlenne digant ar Ministr, penag ne oa ket bet soustusset ar da net ann tu d'ar re a'ho deus ket danvez bras da briñia d'eus ar vro ho dije allet gouzis o presta arc'hant eus ar Gevrenn ent ; tunall a ra dezhan, ha gant reson, n'on deus labouret nemet evid profit ann dud privadic, marc'hadourien arc'hant, mæs ar Ministr a respont ne oa ket possubl ober guelloc'h eget n'en deus hen griet, hag ar Republica-net na petra ta ! pa ier da voti, a gann a du gant-han Goudezé Martin Nadaud, e hano ar Radicalet all, a c'houlenn e ve neubeuteat niver ann heuriou labour bemdez d'ar vicherourien, heb na ve, eas eo-her c'hompren, bihaneat ho leamant e liep fe-son. Elfoues cals traou sod all, e lavar penaus ma so bet kellies a Revolution n'eus bet ken caus ne-met abalamour ma c'houlenner ouspen deg heur labour bemdes digant ar vicherourien ; goude be-za lavaret calsic traou diskiantoc'h ann eil eget e-gile, e renc chana, evid hirio, abars beza bet he c'hoant digant ann Deputeet all.

Dimeurs, 22 a vis Meurs, ez eus bet kendalc'het, er Senat, gant al lezen var ann *Douanes*, n'eus ket bet graet guelloc'h labour hirio eget en devechou all, ha caer ho deus bet ann autrou Pouyer-Quertier hag ar Gommission poania, n'ho deus ket allet gounit ann disterra evid ar re a ra ho micher da labourat ar gloan. Ann autrou Pouyer-Quertier gouscoude en deus discuezet scler avoalc'h e oa red kemer ho interest, rag ma n'ho deus atau kemeret interest ho micherou-rien, hag a bell so n'ho deus morse bihaneat ho gounidegez. M'ho deus renket aveichou serra lod eus ho staliou, rag n'ho devoa mui labour avoalc'h, da vihana ho deus atau roet ar memes pris evid ho devoues, d'ar re a helleñ pourvel labour dezho.

Caer en deus ober, na frell ker minor ne rafe a Senatourien, a dlu gant an Ministr a'enep porzet ar gloan, hag ar re-ze eo achuz breman ev ho meg, arc'hent ma vezo kendalc'het gant al lezen ; e vezo ro-plaset, vit heunnes ne'rvad e savo trous hag dispac'h ma Deputeet Lyon ha Saint-Etienne, joa en devejou diveza man a onep ar c'hoton hag a dlu gant ar Ministr, a vezo breman a enep dezhan, hag arc'houlenno e ve laket evid diemn an nor ar muzou ne sonjo ket dezho e oa red ho c'hahout evid diemn ar c'hoton ; e-veis-se co ena lezen ar guir Republicaned, disarmañ hañ ha toulor ar beac'h var ar re all.

Dimeurs devesse e Cambr ann Deputeet, pouls de beza evesseat eus eun neubeut lezennou bihan, ho deus kendalc'het gant al lezen a lavar neubeu-taat ann niver heuriou labour bemdes d'ar vi-cherourien, heb neubeutaat ho leamant evid-se. N'ho deus ket achuet ganthi c'hoas evid hirio ; mæs credi avoalc'h a ran ho devezo skiant avo-alc'h evid chomm heb hetvoti ; hag a vo mad a-voalc'h, rag diæs avoalc'h eo breman cahout af-fer ous ar micherourien, mæs ma ve votet eur sort lezen e ve cals diæssoc'h c'hoas, rag int a sonjefe neuze dezho beza ar vistri, ha ne rafent nemet ho fenn.

Achu eo ha ne ket re abred. Der laou diveza, ar Senatourien ho deus votet evid mad al lezen var ann *Douanes*. Ann autrou Berenger en deus clasket avoalc'h lacaat ar Senat da voti eun tamic mizou var eul loden eus ar sec'h e profit ann dud divar ar meas a ra micher da vaga ha da sevel ar preonv-sei, mes n'en deus ket allet hen ober.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, Deputeet ann Aljerie ho deus clasket affer ous Al-bert Grevy, breur Presidant ar Republic, ha dis-cuezet e ie ann traou cals falloc'h eget ne'oant bet biscoas ; Albert Grevy en deus clasket en em zifenn, mes petra benag m'en deus lavaret kement a draou diskiant, na helle ket miret ann Deputeet da c'hoarzin oc'h he glevout, pa so bet hano da voti, ann Deputeet, eleac'h he damall egis ma

c'houlenne Deputeet ann Aljerie, ho deus lavaret ne oa netra da rebeich outhan ; hag e guirionez, penaus ho dije int allet he damall, pa neus ken caus nemetho mar d'eo bet hanvet da c'houarner ar vro-ze. Int a lavare oll en dije græt guelloc'h eget ar gouarnerien all soudardet a oa bet en he raug, ha lavaret breman en devoa græt falloc'h evitho, e vije bet anzavout e oant bet faziet, ha ne ket æs cavout Republicanet a garfe anzavout kement-se.

Der iaou, 25 a vis Meurs, er Senat, ar Jules Ferry en deus clevet adarre he stal digant ann autrou de Gavardie, mes ne ket goal nec'het ganthan, rag n'en deus respontet netra d'ar pez so bet tamallet dezhan. Ar pez a rebeche ann autrou de Gavardie dezhan hirio, a ioa beza roet en deves all da anaout d'ann oll Senatourien eul lizer casset da Vourdel dre ann telegraf gant ann autrou Carayon-Latour, petra benag ma eo difennet striss gant al lezen hen ober. Ar Ministr n'en deus ket respontet eur ger,aoun en devoa marteze, m'en dije hen great,en dije allet en em droc'hi ha rei peg varnhan, græt en deus guelloc'h eta ; n'en deus respontet ger ; kense ne vezo ket possubl he damall abalamour d'he gomsou, mes ober eur sort tra ne de ket din eus eur Ministr, ann traou-ze so mad d'ar furlukinet ha netra ken. Goudeze, ann autrou de Gavardie en deus clasket gouzout ar virionez var afferiou ar Grèce hag ann Turquie egis m'ho devoa clasket cals re all arauzhan her gouzout ive, mæs ne ket bet ken eürus evel ar re all ho devoa clasket arauzhan gouzout eun dra benag eus ann traou-ze, rag d'ar re all e oa bet livet braô eun tam gevier a zoare, hag hen n'en deus ket bet eur ger soken.

Dissadorn, 26 a viz Meurs, ar Senatourien ho deus votet eul lezen evid creski pension ar vartolodet *classet*. Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, ann autrou de Baudry-d'Asson a c'houlenn digant Constans, perag en deus daleet kement abars henvel meariou e lod eus communiou ar Vendee ; ar Ministr a respont penaus ne de ket divezat c'hoas, rag neubeut eo ar re so c'hoas da henvel, hag abars pell e vezo græt. Hogen, evid ar gommun d'eus pehini ez eus hano e goulenn ann autrou de Baudry-d'Asson, ar mear coz a oa bet torret abalamour m'en devoa scrivet eun dra benag control d'ar Republic, ha goude ann diveza electionou, n'eus ket bet falvezet gant ar C'houarnamant he lacaat da vear adarre. Kinniget so bet ar plass da lod eus ar Gonseillerien all, mes int ho deus reüset oll, evid ma vije bet red, m'ervad, henvel ar mear coz adarre ; hogen, eme Constans, m'hen assur deoc'h, ar c'honseil-ze a vezo torret kentoc'h eget ne zenfe ar Ministr da henvel adarre da vear eun enebour d'ar Republic.

Pa ier da voti, ann Deputeet n'ho deus nemet meuleudi d'ober eus ar Ministr hag eus he oberou.

Achu ann affer-ze a enep ar justis egis ma ve græt peurvuia, eo Madier de Montjau, eo a so a veac'h gant ar Vinistret ; ha setu perag : Eun neubeut gazetennou Radicalet o veza roet meuleudiou ha cals, d'ann dispac'herien Russianet, rag m'ho devoa allet en em zisober eus ho Impalaër, Cazot en devoa ho galvet dirag ar Justis, hag e oant bet condaonet da baea ann amand, ha lod anezho ouspen d'ober eun neubeut miziou prison. Madier de Montjau a damall d'ar Vinistret n'ho devoa ket guir d'ober ar pez ho deus græt var ann affer-ze, rag lezen ebet ne roe ar guir-se dezho. Cazot a respont da Vadier de Montjau ne deo nemet eur Jesuist ! (Piou en dije credet ?) Lavaret a ra ouspen, penaus m'ho deus hen græt eo evid chomm e peoc'h gant ar broiou all. Kense ar Gambr n'hello ket miret da lavaret en deus græt mad o c'hervel ar gazetennou-ze dirag ar Justis. Ne fazie ket, hag ec'h anaveze mad ar Gambr, rag ar pez a sonje dezhan e vije bet c'hoarvezet a so c'hoarvezet e guiriones. Pa so bet red mont da voti, ann niver brassa eus ann Deputeet ho deus roet ann tu gounid da Gazot.

N'hellomp ket ho zamall en dro-man, rag n'ho deus ket ræson aliæs, hag en dro-man ho deus bet ; ne oa ket possubl gouzanv ar gazetennou fall-ze da lavaret e oa bet græt mad laza Impalaër ar Russie, hag alia da laza ann oll Rouane all evelthan.

A.

Ar Radicalet n'ho devoa beteg hen nemet meuleudi d'ober d'eus ar Ministr Constans, a ziscuez, a nevez so, cahout cals droug outhan, ha setu abalamour da betra. Neus ket pell, Constans, scuis oc'h ober brezel d'ar Relijion, pe kentoc'h, o cahout aoun rag ann electionou, en deus scrivet eul lizer d'ann autrounez Eskibien hag Arc'heskibien eus ar Frans, evid digass sonj dezho penaus e ve votet beb bloas eun neubeut arc'hant evid sicour ar veleien oajet,ha ne ve ket implijet beb bloas an arc'hant-se, rag ann Eskibien hag ann Arc'heskibien ne c'houlennont netra ; ho alia a ra eta da c'houlenn muioc'h o prometti rei gant largentes oll ar pez a vo en hec'halloud, ha setu perag eo fuloret ar Radicalet. Int a damall dezhan beza troet kein outho. Fazia cals a reont, rag e kement-se Constans n'en deus clasket nemet gounid eun neubeut moueziou d'ar Republic ; hogen, mar ghell dre ann drubarderez-ze, cahout ann treac'h da benn ann electionou,hen a ziscuezo buhan avoalc'h dezho goudeze penaus goude, evel kènt, eo,couls eveldho,a enep ar Relijion.

A.

Setu aman peu sort tro a ra er bloas-man, er Finister, Conseil ar Reform evid ann dud iaouanc.

Miz Ebrel.

Dilun 4, Kemper (evid ann diavezidi), creisteis.

Dimeurs 5, Briec, creisteis.
Dimerc'her 6, Rosporden, 1 heur.
Der Iaou 7, Kemper, 8 heur hanter.
Der Guener 8, Douarnenez, 1 heur.
Dissadorn 9, Pont-Croas, 9 heur.
Dilun 11, Conc-Kerne, 9 heur hanter.
Dimeurz 12, Scaër, creisteis hanter.
Dimerc'her 13, Fouesnant, creisteis.
Der Iaou 14, Bannalec, creisteis.
Dimeurs 19, Kemperle, 2 heur.
Dimerc'her 20, Pondaven, 9 heur.
Der Iaou 21, Arzano, 2 heur.
Der Guener 22, Castellin, 11 heur.
Dissadorn 23, ar Faou, 9 heur.
Der Guener 29, Montroulez, 1 heur hanter.
Dissadorn 30, Montroulez (evid Taule), 8 heur.

Maë.

Dilnn 2, Landivisiau, 1 heur.
Dimeurs 3, Guitevede, 1 heur.
Dimerc'her 4, Castel-Paul, 8 heur hanter.
Der Guener 6, Lanveur, creisteis.
Dissadorn 7, Plouigneau, 9 heur.
Dilun 9, Sant-Thegonnec, 1 heur.
Dimeurs 10, Sizun, 9 heur.
Dimerc'her 11, Pleyben, 11 heur.
Der Iaou 12, Huelgoat, 9 heur.
Der Guener 13, Kerahez, 9 heur.
Dissadorn 14, Castelnevez, 9 heur.
Dilun 16, Dimeurs 17, Dimerc'her 18, Brest.
Der Iaou 19, Craon, 9 heur.
Der Guener, Plabennec, 1 heur.
Dissadorn 21, Locournan-ar-Fanc, creisteis.
Dilun 23, Lannilis, creisteis.
Dimeurs 24, Lesneven, creisteis.
Dimerc'her 25, Guitalmeze, 9 heur.
Der Guener, 27, Daoulas, 9 heur.
Dissadorn 28, Landerne, 9 heur.
Dilun 30, Plouziry, 11 heur hanter.
Dimeurs 31, Plogastel-St-Jermen, creisteis.

Even.

Dimerc'her 1, Pont-n'Abat, 11 heur.

Clocherez Voitellier.

PENAUS EN EM ZERVICHA EUS ANN OLL BINVIJIRI-ZE ?

Peleac'h lacaat ar glocherez ? — En eur plass distro ha pell d'eus peb sort trous. Savet a renc beza huell avoalc'h dious ann douar pe dious ar solier, ma hello ann ear tremen dre zindan.

Da betra servich caniou ar glocherez ?— Ar c'henta e laë, a so evid lacaat dour zomm er glocherez, henez a renc beza stanket gant eur bondspoue. Ann eil, e kichen, a ziscuez peur e ve leun avoalc'h ar vouest. Egis ma eo stris, e hell chomm divontet. Ann drede en traon, a so evid tenna dour eus ar glocherez.

En diabars ez euz caniou all a renc chomm digor atau. Daou en traon, evid rei ear d'ar glocherez, hag eun all a deu d'eus al laë d'ar vouest dour zomm, hag a so evid rei glebor avoalc'h d'al leac'h ma ve ar viou. Ne gaver ket ar c'han-man er glocherez evid hanter-cant vi.

En devez kenta. — Lacaat er vouest-zinc dour berô ha dour ien daou-hanter, ma verco ar bouezer-domder 40 degre. Mad e ve d'ann hini so he veich kenta d'en em zervicha d'eus ar glocherez, gortos 3 pe pevar devez abars lacaat viou ennhi da velet hag hen a hello cahout ann tu da genderc'hel atau ar memes tomder er glocherez.

Penaus entent ous ar glocherez? — Beb mintin ha beb noz e tenner d'eus ar glocherez hanter cant vi, c'huec'h pe eis litrat dour.

D'eus hini 100 vi, 10 pe zaouzec litrad dour.

D'eus hini 150 vi, 12 pe 15 litrat dour.

D'eus hini 250 vi, 18 pe 20 litrat dour, hag e laker kement all a zour bero en ho flass.

Evid musula ann dour, e renker cahout eur saill merket hag a goust ugent real.

Muioc'h pe neubeutoc'h dour a vez chenchet d'oc'h ma ve ann amzer ha d'oc'h ar vroes so gant ar ier-bihan er viou, hag a ia atau var gresc d'oc'h ma teu evitho ar mare da ziglora.

Penaus lacaat ar bouezer-domder.— Henez a renc beza lakeat eun tamic var gostez, ma hello beza guelet doc'htu pegement a verc; ar penn teô ann traon anezhan etoues ar viou eun hanter-troatat benag eus ann dro, hag ar penn al laë harpet ous ar vouest dour zomm.

Groes ann diabars. — Hounez a renc beza dalc'het ingal da 40 degre.

Arabad e vezo e savje jamæs dreist 41, na ne ziskenfe izelloc'h eget 37, dreist oll pa ver o commans. Beb mintin ha beb noz, pa ier da cheinch ann dour, mar deo chomet ar vroes dalc'h mad da 40 degre, ar bouezer domder ne verco nemet 39 pe 38 degre.

Ma c'hoarvesfe goude ma ve lakeat ann dour bero, e teufe ar bouezer-domder da sevel dreist 41 degre, neuze e ve red digorri golo ar vouest epad eun neubeudic amzer ; ma teufe er c'hontrol da goueza izelloc'h eget 40, e ve red lacaat eur balen gloan var golo ar glocherez.

Evid kenderc'hel ingaloc'h groez er glocherez, e ve guelloc'h cahout ingal ar balen gloan-ze varnezhi, gant dioual mad da guzet ar c'han dre behini e ia ann ear er glocherez.

Penaus renca ar viou.— E strad ar glocherez e vezo lakeat eur viscat treaz, daou pe dri centimetr teoder, gant eur viscat plous, draillet var c'horre, eur centimetr pe zaou, en henvelep fæson ma vezo ar viou eur centimetr benag izelloc'h eget ar vouestat dour zomm.

Abars renca ar viou er glocherez, ho souba en

dour clouar hag ho sec'ha ; egis-se e vezo tennet a zivarnho ann traou louz pe zru a alfe miret ous ar vroes glib da antreal er vi. Eor veich ma vezo carget ar strad, ec'h alfe beza lakeat var c'horre eur re benag evid ho lacaat e plass ar re ne vent ket mad pa vezo sellet outho gant ar seller-viou. Ar viou er strad, a renco beza renket sco-sco an eil en egile.

Penaus entent ous ar viou ?— Ar viou e renco beza græt eur merc varnezho gant eur penncraïon, ma vezo æssoc'h cheinch tu dezho beb mintin ha beb noz. Arabad e vezo ho heja en eur drei anezho.Epad ma vezer oc'h hen ober, ar glocherez a chomo ugent minuten benag digor, beb mintin ha beb noz er penn kenta, ha deg pe pemzec minuten pa dostaio ar mare d'ar ier-bihan da ziglora. Muioc'h pe neubeutoc'h ec'h hello chom digor d'oc'h ma vezo tomoc'h pe ienoc'h ann amzer. Ar glocherez a renco beza sarret, pa seblanto ar viou beza ien. En devejou diveza, e vezo red serra anezhi kentoc'h. Araug cloza ar glocherez, e ve mad rei dezho eun taul balaën pleun. Nemet goude beza achuet ann oll labonr-ze, ne vezo taulet ann dour-zomm ebars,

Da benn tri pe pevar devez goude ma vezo bet lakeat ar viou er glocherez, neuze e vezo red sellet outho gant ar seller-viou, egis ma so bet merket deoc'h huelloc'h da velet pere so mad ha pere so fall.

Ar glebor. — Er c'hlocherezet evid ouspen hanter cant vi, ar c'han bihan a zeu d'eus golo ar vouest zinc hag a ia beteg ar viou, da sevel adarre beteg e creis ar vouestad dour-zomm, henez eo a ra glebour avoalc'h. Kerkent ha ma ve taulet dour bero er glocherez , ann ezen eus ann dour a ia en diabars eus ar glocherez, ha gant ann dra-ze, ann ear en diabars a vez glib avoalc'h evid ann deis.

Lacaat ouspen er glocherez eur verennad dour a vezo cheinchet beb mintin ha beb noz, hag etro ar 14^{et} pe 15^{et} devez abaoue ma vezo ar viou er glocherez, scuila ar verennad dour-ze dre blassou etoues ann treaz. Evid ar glocherez hanter cant vi, ar verennad donr-ze a vezo peadra evid derc'hel plas eus ar c'han ploum a vanc dezhi.

Ann digloraden. — E mare ann digloraden, eo e renker evessaat ar guella ous ar glocherez. En devez-ze e vezo red derc'hel muioc'h groes ebars er glocherez, ma vezo possubl digorri anezhi meur a veich epad ann deis evid cheinch ear, mæs arabad e vezo evelken e savje dreist 40 degre, nag e couesfe izelloc'h, rag ma gouesfe bete 38, ar ier ne alfent mui diglori.

Kement vi a vezo faoutet e renco beza cheinchet tu dezhan da lacaat bec al labous bihan var c'horre, ma hello cahout æssoc'h a ze he alan, panefeze, ec'h alfe beza mouget gant ann dour a deu eus ar vi.

Goude ann digloraden, ar viou a hell chomm c'hoas eun neubeut heuriou er glocherez, ha kerkent ha ma tenner anezho cuit, eo red ho lacaat er sec'herez evid ann daou pe dri devez kenta.

Ar sec'herez. — Ar sec'herez a so eur vouest coat a so eur vouest zinc ennhi, evid lacaat dour zomm hag eun duellen evid lezel ann dour da redec. Dour berô a laker ennhi beb mintin ha beb noz. Evid golo, he deus eur c'holc'hadic pleun scaon.

Epad ar 24 pe 30 heur kenta, ar ier bihan n'ho deus ket ezomm dribi, mæs red e vezo ho sevel meur a veich epad ann deis ma gemerint nerz ha ma zeufint da voaza dious ann amzer.

Epad daou pe dri devez goude, e vezint savet 3 pe 4 gueich evid dribi neubeut beveich, na ne vezo nemet goude daou pe tri devez en haon ha pevar pe pemp devez er goanv, ma vezint lakeat dindan ar vam. Mad tre e ve soken epad ar sunvez kenta, lezel anezho dindan ar vam epad ann deis nemet ken, ha lacaat anezho beb noz er sec'herez.

Ar vam. — Merket hon deus avoalc'h deoc'h huelloc'h penaus eo doareet ar vam ; ne ket daô hen aslavaret aman deoc'h. Nemet ar pez a ia aman varlerc'h. Ar vam a vezo leuniet beb mintin gant dour berô hag e vezo lezet eun nor digor, ma hello ar ier bihan mont er meaz mar deo re dom evitho. Pa vezint closet dious ann abardaez, ho groes ho unan gant hini ann dour clouar a chomo c'hoas er vouest zinc a vezo travoalc'h beteg ar mintin. Keit ha ma eo dister al labouset, mar deo ien ann amzer, e vezo red tomma ive ar vouest dious ann abardaez.

Magadurez. — Evid ar brejou kenta, bruzuna milfic bara var ar ier bihan, int a zesc dribi oc'h en em bica ann eil egile. Evid ar prejou all, rei dezho evid boued, bara distrempet gant viou ; pe bara soubet gant guin ha dour ; bara ha chist ; riz poas pe greun mel ; ha goudeze, bleud hey distrempet gant dour, pe velloc'h c'hoas gant leaz. Lacaat evez e ve en ho c'hichen treaz fin da bica ma rai ho boued guelloc'h vad dezho.

Cheinch boued dezho beb ann amzer ma ve possubl, ha rei neubeut da zribi beveich.

Evid miret ne gavje diæs eur re benag distrempa egis-se re aliæs boued d'al labouset bihan, ann autrou Voitellier en deus auzet eur sort magadurez, a gaver ennhi kement a so red evid ar ier bihan, ha neus ken d'ober nemet he distrempa gant dour pe gant leaz, a so cals guelloc'h.

Netra guelloc'h eget ar vagadurez-ze so bet cavet mad tre gant ar re oll ho deus he implijet beteg hen.

A.

DIVEZ.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Sac'h ann dien, emoun-me, da betra lenva ! ar re all a sonjfe dezho em beffe aoun ! prest oun. T'eus ken nemet lavaret deomp hano al lestr ac'h eus choaset, hag ive penaus e hellimp mont d'ar bours. Iann, laca evez ! Chilou mad a rencomp hon daou, rag aoun bras am eus, ne c'hoarvesfe eur goal daul benag ganeomp.

Fanchette a begas en eun dorn din, hag a lakeas he dorn all var scoaz Guenole.

— Ar virionez a renker da lavaret emezhi ; Guenole a so eur potr mad. Petra benag ne blije ket re ar veach dezhan, eo bet o cavout tri gabiten ; mæs int ho deus goulennet ho zri, egis ma renkent hen ober, ha contant a oa Mama Kemper pe ne oa ket. Guenole, pa ma var ann hent da vont da velec, n'helle ket lavaret gevier, hag en deus renket anzavout e felle deoc'h mont cuit heb goud dare dezhi, ha neuze ann tri gabiten ho deus he gasset da.... beuri. Piou oa nec'het ? Guenole m'ervad. Mont da gahout cabitenet all, ne dalie ket, ann dra-ze vije bet henvel: butun mama, a so re anavezet gant ar vartolodet evid m'en deffe unan benag c'hoant cahout. Setu ma teuas da sonj dezhan d'eus unan eus he gamaradet scol, a so breman mestr discolcher e bours ar *Marie-Pauline,* d'ann intanvez Surcouf. E doare er goanv diveza, evid ann dra-man pe ann drahont, mama he deus roet eun tam butun da Doussaint, peadra evid chomm eun dec devez benag var he vele, hag henez, petra benag ne garfe ket ober droug da vama, a garfe avoalc'h evelken, ober eun tamic poan dezhi. Digouezout a ra mad ann traou. Hen en deus lavaret eta ne vije bet en abardaëz-man nemethan hag ar c'heginour er bours, rag ar re all a so pedet oll da goania divar goust ann intanvez Surcouf, rag varc'hoas vintin d'ar gour-lan, e vezo lakeat da vouel. Kense, Corentin ha Iann, n'ho pezo nemet clasc ar *Pauline-Marie,* sevel er bours dre ann abancou, ha mont goudeze da heul Toussaint Morin, a gasso ac'hanoc'h da strad al lestr e peleac'h e cuzo ac'hanoc'h mad tre etoues ann hoalen.

Iann a reas eur pez mell lamm a dreuz.

— Etouez ann hoalen !

— Ar iac'hussa plass eo eus al lestr, pe guir ann hoalen a vir ous kic al loenet da vreigna. A hent all, ne chomoc'h ket pell eno. Kerkent ha ma vioc'h eat en tu all d'ann enezenn *Cesambre,* ec'h helloc'h en em ziscuez, hag e lavaroc'h d'ar c'habiten a so eur galoun vad a zen : Ni a zo bet savet e bours ho lestr heb beza bet guelet gant den, evel diou logoden, rag ma vouiemp avoalc'h p'ho pije ket kemeret ac'hanomp a galon vad, gant aoun rag mama Kemper, a ro spount d'ann oll ; mæs breman, pa eo græt ann taul, m'ar d'e ho madelez, ne scoit ket ganeomp, mæs græt deomp labourat evid gounit hor bouet hag hon treiz, ha du-ze, var ar *Banc-vras,* en Douar-Nevez, ni hello ho sicour da baca moruet.

Ar brezegen-ze a gavis ker braô, ma liviris ker buhan :

— Pebes tiegez-vraô, a raimp ni hon daou, te ha me Fanchette, o cahout kement all a speret !

Iann, oa deut tenval he benn, hag a c'hrosmole :

— En hoalen ! hag a vo tauliou corden marteze.

Me neuse da ziscuez e oan den :

— Hag e ve ! guelloc'h cals eo ganin eget tauliou bijer loaïec !

Hogen, evid mont beteg ar *Marie-Pauline,* penaus ober, Fanchette ?

— Ar brigadier, emezhi, en deus eur c'hoket da vont da baca siliou-mor e costez ar *c'herrec-du.* Evid roenvat, ho pezo ar morian Coco ; henez ne ra fors gant justis a beoc'h mama nemet ma ve roët eur chopinat vad *la goutte* dezhan. Alo ! prest hoc'h ?

Epad ma oa o tibuna he histor deomp, e oa deut tre ann noz, hag er meaz e oa ken du ann traou evel en eur sac'h ; guelloc'h a oa evid mont cuit, mæs kement-se a helle hon lacaat goal nec'het eur veich digouezet er rad.

Reverzi-vras a ioa ; sevel a rea ann dour tre betec ann *Emilie-iaouanc,* hag ar morian Coco a ioa eno e kichen tre, o c'hortos ac'hanomp gant coket ar brigadier.

Pa oamp deut er meas, ha ni hon daou o crena, e sellis ous prenestr ar gambr eleac'h ma oa atau mama dalc'h-mad o rei da eva d'ar re all. Mouez skiltrus tata Kemper a glevemp freas o tont beteg ennomp dre ar brenest: o counta adarre histor Laurans Bruant ann hini oa.

Sin vad a ioa. Neuze e liviris da Fanchette :

— Te rai eur bouch evidoun da vama, ann tomma ma helli.

Guenole, oc'h va starda var boul he galoun, a lavaras din goustad :

— Ne ket re zivezat c'hoas evid chomm.

Mæs Fanchette a begas em breac'h. ha me o lemer ar c'henta er c'hoket, a lavaras :

— Kenavo. Ar re ho deus aoun a hell chomm er gear. Fanchette a zougo tocou ha pleun varnezho ; hag ann intanvez Hélie, caër he devezo, a renco dont da voucha da scleuc hor voitur-ni.

Iann a lamas var ma lerc'h-me, mæs ne lavaras ken :

— Gourc'hemennou d'ann oll. M'hen tou, me rento ann hanter d'eus ann arc'hant prestet, ma brofit din.

Neuze e liviris da Coco dizouara.

Hogen, Fanchette a ioa atau peg er c'hoket.

— Na me so disonj, emezhi; ancounec'heat am boa ar guella. Ouspen ugent lestr so er rad, hag oll guerniet henvel. Rag-se, Toussaint Morin ha me hon deus en em glevet, ma vezo æssoc'h deoc'h anaout ar *Marie-Pauline*, ma c'hoarvesfe e ve re denval ann noz evid allout lenn hano al lestr. Lakit evez eta. C'hui ialo da gahout ar vag dre ann tu dehou, hag e lavaroc'h eun tamic crenv, heb ma ve re gouscoude : « Hola, he ! ho ! ho ! » Ma responter ac'hanoc'h, dioullit, neuze ne vezo ket Toussaint Morin. rag hen n'en deus ket cals fizians e relegou ar c'heginour, ha lavaret en deus din ne respontje gric. Neuze e rencoc'h en em denna euit, ha mont da gavout eul lestr all. Er c'hontrol, ma ne responter ket ac'hanoc'h, savit buhan hag heb aoun er bours, ar *Marie-Pauline* eo a vezo.

Neuze e tispegas, ha Coco oc'h herpel ar roenv var al lec'het, ar c'hoket a zizouaras.

— Kenavo, Fanchette !

— Kenavo Corentin, bez sonj ac'hanoun !

— Oh ! da viken ! n'ancounac'hez ket bouchat da vama Kemper d'eus va fers-me !

Guelet a ris anezhi eun neubeudic c'hoas oc'h heja he mouchouer, hag e clevis mouez ankenniet Guenole o lavaret :

— Pedi a rin ann Autrou Doue evidhoc'h.

Netra ken. Commanset a ioa ann hent ganeomp, na ne vouiemp ket da beleac'h ez afemp da bara.

(*Eur pennad all eur veich all*) A.

Ar Ier.

E Frans, ez eus vardro 40 million ier, a dâl peb hini anezho eun dec real benag ar pez, a ra etrezho oll 100 million luriou. Ann 40 million-ze a ier e ve renevezet ha drebet ar pempet anezho beb bloas. Setu da genta eun dalvoudegez a 20 million e kic. Pemp million killejen a ve ive renevezet ha drebet beb bloas, ar pez a ra 5 million adarre e kic. Ann 40 million ier a ro beb bloas adarre, d'ann neubeuta, 100 million ier bihan, var bere e renker kemer pemp million var'n ugent evid derc'hel plass ar re gos a vez lazet beb bloas, ha lacomp e varvje eur pemzec million all benag d'eus clenvejou beb bloas, e chomo atau eun triugent million ier bihan da verza c'huec'h real ar pez, e vezo adarre 90 million. A hent all ann 40 million ier a ro ann eil dre heben, eur c'hant vi benag, ar pez a ra etrezho oll 4 milliard viou, 8 centim beb hini anezho, setu adarre 320 million, ha setu penaus e tastumer cals arc'hant, gant traou a sonj da gals a dud ho deus neubeut a dalvoudeges. A.

Evit gouel goulíou sakr hor Zalver.

« Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra ? Iste formosus in stolâ suâ. »

I

Henor deoc'h, gouliou Jezus, ma Zalver.
Hag en deuz dioutho ho koad zantel redet ;
Ia, redet en deuz puill, herruz evel eur ster
Ouz troad ar groaz ruziet.

II

Skeduz eo ar stered : skedussoc'h eo ho koad;
He c'houez-vad a zo treac'h da c'houez-vad ar bleuniou ;
Dousoc'h eo vit ar mel ; hen eo ar guella mad
Etouez ann oll vadou.

III

Gouliou burzudus, ennoc'h-hu peb ene,
Pa deui ann enebour, a gavo guir digor ;
Pa vin ennhoc'h, na vo netra din-me ;
Eus ann êe hoc'h ann nor.

IV

Hag hoc'h eus, ma Jezus, gouzanvet a anken,
Varnoc'h pa goueze stanc ar c'horeennou ler ;
Bruzunet gant ann taol, pa strinke ar c'hroc'hen
Eus ho corf ken tener !

V

O pebeuz kalounad eo d'eur c'hristen guelet
Gant eur gurunen spern toullet ho tâl skedus
Ho taou zorn hag ho treid treuz-didreuz gouliet
Gant tachou, ma Jezus !

VI

Guelet ho corf santel astennet var ar groaz,
Ho penn a grenn stouet, clozet ho taoulagad....
Hag ho caloun, ennhi diou vammen pa darzas,
Hag ann dour, hag ar goad !

VII

C'hui n'em ancounac'ha, carantez bras meurbed !
C'hui n'em ro evidomp, evidomp pec'herien !
Eus ho coad na chom ken, vit guir, n'ho coasied,
Eul lomm, eul lomm epken !

VIII

Paour keaz danvad collet, red var venez calvar ;
Eneou mastaret, didostaït buhan,
Oh ! neuiet e mor don ar vadelez dispar ;
Avoalc'h eo, c'hui vo glan.

IX

Setu me dirazoc'h daoulinet, ma Roue ;
Gant eur guir garantez me bok d'ho kouliou :
Grit m'ho carin aman, vit m'ho carin eun de
Muioc'h-mui enn Envou.

Amen. Barz Koatmin.

LEZ-VARN KEMPER.

Hano ar Jureet evid al Lez-Varn a zigorro e Kemper d'ar 5 a vis Ebrel, er bloas-man, gant ann autrou Lesquen, *Conseiller e Roazon, da Bresidant.*

Ann autrounez :

Feron, Henri, e Kemper.

Masson, Hervé, e Sant-Iann-ar-Bis.
Ruppe, Emile, e Spezet.
Robert, Ernest, er Roc'h.
Guillou, Guillaume, e Guerleskin.
Gourlaouen, Henri, e Plozevet.
Gélébart, François, e Milizac.
Blavon-Duchêne, Charles, e Kerahes.
Briat, Per-Casimir, e Lannilis.
Le Même, Henri, e Kemper.
Allain, Guillaume, e Querrien.
Bolloré, Eugène, e Kemper.
Barré, Julien, e Tregourez.
Thomas, Guillaume, e Brest.
Le Bars, Guillaume, en Esquibien.
Daniel, Per-Iann, e Ploneour.
De Lécluse-Trévoédal, Amédée, e Goayen.
De Lafare, Maurice, e Garlan.
Couriault du Quilio, Emery, e Bannalec.
Sanquer, Sebastien, e Commana.
Guichoux, Ernest, e Goayen.
Bertrand, Alexandre, e Brest.
Bihan de Pennelé, Ernest, e Guiclan.
De La Sablière, Georges, e Lokeorec.
Floc'h, Jules, e Douarnenez.
Peyrès, Corentin, e Kernevel.
Le Menn, François, e Sant-Salver.
Hautin, Iann-Vari, e Lambezellec.
Sellin, Yves, e Lanriec.
Pervez, Iann, e Plouvien.
Antoine, Fortuné, e Kerahes.
Quéré, René, e Torc'h.
Cadiou, Victor-Mari, e Brest.
Lacaze, Paul, e Landivisiau.
Fournis, Vincent, e Garlan.
Duhamel, Auguste, e Plouescat.

Evid derc'hel plass ar re a vankefe.

Serret, Arthur, e Kemper.
Seignette, Emile, e Kemper.
Motté, Iann, e Kemper.
Mell, Charles, e Kemper.

KELEIER ANN ESCOFTI.

Ann autrou Le Roy, cure e Sant-Caourintin e Kemper, a so hanvet aumonier Leanezet urs Carmes e Montroulez.

Ann autrou Menguy, cure e Guicar, so hanvet cure e Sant-Caourintin e Kemper.

Ann autrou Troadec, cure e Meill-ar-Vern, a so hanvet cure e Guicar.

Ann autrou Bolzer, belec iaouanc, so hanvet cure e Meill-ar-Vern.

Fouriou Departamant ar Finister

EVID MIZ EBREL.

Ar stereden (*) *a verk ar Fouriou appellet.*

1 Pouldavid, Dre-Nevez. 2 Locournan, Plouescat. 4 Briec, Plozevet, Kemperle, Brest, Brasparts, Penzes. 5 Elliant, Locornan. 6 Tregunc, Bannalec, Daoulas, ar Folgoat, Lannilis. 7 Pont-n'Abad, ar Roc'h, Castellin. Montroulez. 11 Scaer*, Brasparts, Kemeneven, Guiclan. 12 Pont-Aven. 13 Ploneour-Lanvern, Landivisiau. 14 Kemperle, Guipavas. 15 Kemper. 18 Douarnenez. 19 Plouneour-Menez. 20 Ar Forest, Lanveoc, Scrignac, Plouezoc'h. 21 Pont-Croas, Plougerne, Karaës, Plouigneau, Sizun. 23 Castel-Nevez. 25 Rosporden, Goulc'hen, Guitalmeze, Lesneven, Huelgoat, Lanhouarne, Pleiber-Krist. 26 Castel-Paol. 28 Coray, Berven, Cloastr. 30 Landeleau.

Madou ann douar.

Savet eo ar prisiou adarre, ha n'eus ken caus, evid e Paris da vihana, nemet ar c'helou so deut eus ann Americ, rag eno e vez bemdez cresc var ann ed, ne alfemp ket lavaret petra so caus e ia atau ar prisiou var gresc en Americ, rag peadra a ed a so er vro, hag ann Americ a alfe c'hoas digass ed avoalc'h deomp evid magadurez eur bloas; doc'h ma sonj din, eo ar marc'hadourien bras eo a so caus eus ar c'hresc ; int a lavar penaus ann eost a so en douar ne ket doareet goal vraô, hag a brenn ed a verniou, o clasc evelse lacaat ar guinis da geraat var ann oll marc'hajou.

En hor porsiou-mor-ni, couls ha var hor marc'hajou bras, ar pez so caus e sav ann traou e laë, eo abalamour na zigasser ket cals greun var ar marc'hajou, neus ket cals kenneubeut e grignoliou ar veillerien, hag ive ne zigasser ket cals greun breman digant ann estren.

Ann 200 lur guinis e New-York, a dal 22 lur 10 guennec, da lavaret eo, ez eus 11 guennec cresc. Ar bleud dre ma gresc he fris er broiou all so bet cresket he fris d'eus pevar real ive en hor bro. 23 lur 10 guennec a verzer ar galite ordinal, ha c'hoas ne gaver ket cals a dud o clasc prena ; ar sac'hadou merket Abel Leblanc, so da 65 lur ; varlene d'ar mare-man eus ar bloas, e vijent guerzet 68 lur. A.

Kemper. — *26 a viz Meurs.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 24 lur 10 g. — Segal, 22 lur 10 g. — Hey, 17 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 17 lur 10 g. — Avalou-douar, 5 lur 10.

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

En doare-ze eo e anavezas Jildas penaus Spern-Guen a oa eus he gerent. Ar paour kez plac'hic, he devoa collet hé zud eun neubeut miziou benag araug ; Conmor he eontr, gant truez ous ann emzivadez, he c'hemeras da verc'h; Tiphene he devoa evithi eur galon, eun deneredigez a vamm, ha Jildas a santas penaus hiviziken er c'harie evel he c'hoar.

Adalec ann heur velconius-se, Jildas en devoa great he sonj ha choaset ar stad e pehini e tlie tremen ar rest eus he vuhez. Goude beza rentet d'he dad he zeveriou diveza, adalec ann enterramant betec ar zervichou deis ar

bloas, Jildas a gemeras ar garg eus ar vilin, hag en em lakeas e penn ann tiegez. Meur a veich, en eur sonjal en amzer dremenet, en devoa cals keuns d'he gampric vihan er seminear, d'he heuriou eurus tremenet er studi, da chapelic ar Verc'hes e peleac'h e oa ken dous pedi. Neuze e tostee ous he daulic sapin, e kemere he bleuen da scriva guerziou, evit divec'ha he galon glac'haret, pe c'hoas en em lakea en he brenestr, e peleac'h e chomme hirr amzer, he spered o redec du-ma, du-hont.

Jildas na zaleas ket, gouscoude, evit renevezi ann timilin coz, couls en diabars hag en diaveas. Louzaouen ar mogeriou a c'holoas ar mogeriou bolzennet eus ann ti, gant he deliou glas, kemesket gant meur a vodenn bleuniou all leun a c'huez vad. Eun dudi oa guelet penaus oe kempennet ar jardinou hag al liorzou tro-var-dro d'ar vilin. Al louzaou renket ker brao, ar gerzier spern dreist oll, ma teue gant mall, red eo lavaret, al labouset d'ober ho neizou tro-var-dro. O clevout ar c'han dudius eus ann eostiket a vije dre eno d'ann abardaeziou ann nevez amzer, e vijec'h chommet souezet maro! Eur barados var ann douar oa deut da veza al leac'h-se, ha netra ken! En diabars eus ann ti, ar mogeriou a oa guennet, ar sal brasseat ha caëreat, evit ma halfe Tiphene ha Spern-Guen beza en ho flijadur o neza hanv-goanv evel ma oant boazet beteg-hen. Jildas en devoa dastumet en dro dezhan kement a blije da galon eur bars couls er prad hag er c'hoat hag evit en em ziscuiza eus he labour en em lakea da zeski d'eur vouale'h c'huitellat, pe da studia ar furm eus eur *fleuren*. Doue en devoa he grouet barz; he oll skianchou oa troet var ann tu-ze, heb gouscoude cahout tech ebet eus a vuhez ann darn vrassa eus ar barzed.

Jildas a varne ann traou crouet gant eunder ha lealdet ho anavezout mad a rea e guirionez. N'oa ket evit credi e vije gallet en eun doare benag caeraat dre he gomzou ar gened-se dreist peb gened e pehini e caver en eun taul lagad kement a zudi hag a vraventez. Abalamour da ze, pa roe ann depeign eus eun dra benag en he versiou, her grea peurvuia en eur ger, mes ar ger-ze a roe d'ann dud da douch gant ho bis ar sonj a oa en he spered, evel eun taul pluenn gleiz eus eur pentour a laca da bara dirag hon daoulagat ar skeuden eus eur vro pe eus eun dra benag all.

Eun den tempset mad hag eur spered ken lemm evel ma oa Jildas, na helle ket chomm etoues he genvrois heb beza, memes en despet dezhan, eun den a vrud. Ann digemer mad a rea d'ann oll, a c'hounezas calonou he oll amezeien; he vouez flour, he verziou lirzin a lacaas da zont da vilin ar Maner kement Kernevod a gare c'hoas clevet buhez ho zud coz lakeat e guerziou caër, hag a vouie dindan evor oll barzaz Merlin, buhez ar marc'hec bras Lez-Breiz, ar c'han a vrezel eus ho zud coz leun a veuleudi evit cleze ar re C'hlas, vit frankis Breiz-Izel ha glanded he baniel guenn evel saë kun ann erminik. Potred Berne, potred Lignol, potred eus ouspen ugent parres all a deue d'eus ann noz da vilin ar c'hloarec, lod a zileze ar scol-noz evit dont di, lod all a gave guelloc'h tremen eun nosvez venn evit ar c'housket, vit dezho beza scuis maro ho izili o labourat epad ann deis, kentoc'h eget mancout da zont da verzaoui da di Jildas.

Eur seurt scol-vamm a oa savet evit ar brezonec e milin Jildas. Epad ma vije eun darn vras eus ar botret iaouanc, ar mevelien dreist-oll, o vesvi, o roulli gant picheradou sistr en hostaleuriou, e sal ar vilin, goarniset a voukedou a c'huez-vad cutulliet gant Spern-Guen, en em zastume goazet, tud a bep oad hag a bep stad, unanet etrezho gant al liam carantezus eus barzonec ar vro. Heb dale ar vrud eus ann nosveziou caer-ze a redas dre vro Kerne a bez, couls lavaret; kement kemener, kement clasker boued, kement hini, en eur ger, a hell cana en eur ober he labour, a deuas da c'houlen digor e milin Jildas, evit deski pe clevout eur c'hlemvan nevez benag, eur ganaouen melconius benag evel can ar grizaë epad ar goanv, pe eur vers spontus benag evel moues karric ann ankou eus ann nos.

En deis-se memes ma en devoa ann autrou markis Clement de Guer-Malestroit de Pontcalec saveteet Piarik hag he diad tud eus ann dienes ar vrassa, hen tennet eus ar vizer hag eus ar galiou; miret ous ar baourez keaz Ivona d'en em veuzi ha d'en em zaoni, en deis-se Jildas ar miliner a oa da vad o verzaoui. Pa guzas ann heaul adre kein ar meneziou, pa chanas ar rod o trei, scuiz gant he zervez labour, hag ann dour oc'h conenni var al loaiou milin, ti Jildas ar miliner a gemere eun dremm dishenvel bras eus eun ti-milin.

Eur c'hleuzeur bras a vije enaouet eleac'h ar c'houlaouen rousin, a strake kentoc'h e corn ar jiminal; cadoriou scanviou a vije renket penn-da-benn da vogeriou ann ti; Spern-Guen a viske he dillad mont d'ann oferen-vintin, a stage eur seizen nevez eus he c'higel, a renke ar spillou d'ar vam-goz en he c'hueff evel eur verc'h a galon vad, ha goude, ann diou vaouez a aseze unan e peb corn eus ann oaled epad ar goanv, pe unan a bep tu d'ar prenestr epad ann hanv.

Ar vamm-goz a droe gant he zroad ar c'har-neza ken a barfile; Spern-Guen, he c'higel ganthi eus ar stagal, a droe he inkin gant he biziad flour ken a iude. Trous ar c'har-neza o froudal, hag ann inkin o stridal evel eur c'harv-radenn etoues ar ieot, setu petra glevec'h d'ann nos-se er vilin. Jildas a oa var dreuzou ann nor, prest d'ober digemer d'ann diavezidi, he dremm lent, leun a vadelez, he galon eurus, aveichou tommet evel en deiziou ma dlie lenn eur vers nevez benag dirag he vignoned.

— Deis mad deoc'h, Lorans, emezhan, en eur anavezout a bell eun den e creis he vrud a deue etrezec ar vilin. Pell so, pell so bras soken n'em eus ket ho cuelet.

— Me zo o tont a goste Treger, hag oun chommet eur pennad mad er c'hosteou-ze da ober eun dro etouez ann dud.

— Eun dro vad hoc'h eus græt, me zonj? eme Jildas.

— Ia ha nan; eun dro melconius a dra sur.

— Penaus kement-se? Hag ar merc'hed ho deffe torret ho c'higilli hag ho guerzidi oll er c'hosteou-ze? pe ne ouzont mui ar mod da neza?

— Neza reont ato, neza reont muioc'h eget biscoas, neza en deiz, neza en nos goassoc'h eget gorriganed!... Neza reont beteg discroc'henna pennou ho biziad, ha dizec'ha ar c'hranch eus ho ginou!

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Varia.

Ar re ho deus c'hoant cass chass dre ann hent houarn, a renc lacaat eur vuzell houarn dezho, ha goudeze e vent closet en eur penn d'eus lod eus ar wagoniou. Egis ma rencont paëa neubeutoc'h eget ar re a ia en trede class, lod a lavar ar bevare class eus ar plassou-ze.

Setu eun devez eur goapaër o tont da c'houlenn: eur billet pevare class evid mond gant ann hent houarn, mar plich ganeoc'h.

Ar reseour a respont:

— A galon vad; mæs c'hui voar, ar re a ia di a renc cahout eur vuzel houarn.

Ar goapaër o clevout ar c'homsou-ze, en em denn gant mez o velet eo paket he unan gant ann hini a sonje dezhan da baca. A.

Ar Merer: E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 15) DISSADORN 9 A EBREL 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset bliziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

LIZER
digant Hon Tad Santel ar Pab Leon XIII
EVID DISCLERIA EUR JUBILE DREIST ORDINAL
EVID AR BLOAS-MAN 1881.

D'hor breudeur meurbet enorus, ar Patriarchet, Primatet, Arc'heskibien hag Eskibien e peoc'h hag en union gant cador Sant Per hag ive d'hon oll breudeur caret, servicherien Jezus-Crist, silvidigez ha bennos digant ann Ebestel.

Ilis hor Zalver Jesus-Crist atau e brezel var ann douar, ha n'eus nemethi a alfe pourvei da silvidigez ha da eürusdet ann oll dud, he deus kement da c'houzanv en amzeriou-man a drubuil, ma heller lavaret he deus bemdes da herpel ous eun tourmant neves, ha ma hell beza comparachet gant guirionez ous ar vagic a ioa gueichall taulet ha distaulet var mor Genezareth, epad ma zouge ar Salver Jesus-Crist hag he ziskibien. Er mare-man, e guirionez, enebourien ar bed catolic a gresc atau ho niver, ho galloud hag ho hardieges; ne deo ket bet travoalc'h evitho disnac'h ho unan ar Relijion gristen, labourat a reont ouspen d'eus ho oll gallout da lacaat ann Ilis er meas eus ann oll broiou, ha d'he fellaat dious Gouarnamant ann oll boblou. Ac'hano e teu ne hell mui ann Ilis ober ar gefridi he deus bet digant Jesus he mestr, ha ma eo ankenniet e peb feson. Ann hini en deus ar muia da c'houzanv eus ar brezel difeis-se, eo ar Pab, da behini, goude beza lammet diganthan he c'halloud guirion, ha rentet diæssoc'h dezhan ober he zeveriou a Bap, ez eus bet græt van da lezel ganthan eul loden eus he C'halloud a Roue: Kense, Ni, lakeat gant ar Brovidans, var ar Gador santel-man, hag a rencomp soursial ous ann oll Ilis, hon deus anavezet a bell so, hag hon deus lavaret hag aslavaret aliæs, pegen diæs ha pegen tenn a oa evidomp ar stad reuzeudic-ze; ne fell ket deomp lavaret netra muïoc'h deoc'h, rag ann oll a anaves mad ar pez a c'hoarves aman, abaoue eun neubeut bloavechou so, er gear-man a Rom. Aman, e guiriones, er gear-benn eus ar viriones gatolic, e rer goap ous santeles ar Relijion, e tisprijer hueldet cador Sant Per, hag ar Pab he unan e ve græt goap outhan gant tud carget eus ar brassa visou. Tennet so bet diganeomp hor galloud var cals ties savet gant ar re so bet. Pabet en hor raog, hag hon enebourien n'ho deus ket bet mez soken da lemel diganeomp scolaich Breuriez ar Feiz, en deus talvezet kement evid creski ar Relijion gristen; ann ilisou cristen a so bet sarret, ha cresket ann niver d'eus templou ann Heretiket; bruda a rer al lezennou fall dre ar scridou hag ann oberou. Ar re a so ar galloud etre ho daouarn n'ho d'eus ken sonj nemet sevel lezennou noazus evid ann Ilis hag ann hano a gristen; ha kement-se dindan hon daoulagat soken. Deomp ni, a rencomp, dre urs ann autrou Doue he unan implija, hon oll soursi da ziouall ann descadurez gristen, ha da zifenn guiriou ann Ilis. Heb teuler cont eus ar galloud-ze en deus bet ar Pab digant Doue da ziski ann oll, e virer ouzomp cahout mui netra da velet var descadures ar iaouankis; ha ma n'heller ket tenna diganeomp ar galloud en deus peb unan da sevel scoliou var he goust, e teuer da enebi ouzomp beteg er scoliou-ze. Ar muia poan a ra deomp ar guel eus ann oll draou-ze, eo rag n'hellomp ket miret ne c'hoarvesfent, rag ni a so muioc'h dindan galloud hon enebourien eget dindan hor galloud hon unan, hag ar skeud-se a liberte a vez lezet ganeomp, a hell beza tennet diganeomp pe bihaneat pa blijo d'hon enebourien, rag-se n'hellomp ket conta varnezhi.

A hent all, e velomp e teu ann droug da greski bemdes muioc'h-mui var ar bed, rag ar boblou a so en em zistaget dious ann Ilis, e couez bemdez varnezho maleuriou atau brassoc'h-bras, ha kerkent ha ma eo mouget pe sempleat ar feiz gristen en leun tu benag, e teu ann diotachou hag ann traou diskiant da gemer he flass; pa zisprijer ar galloud en deus bet digant Doue ann hini a zalc'h he blass var ann douar, anat eo ne chomo mui gallout avoalc'h gant ann dud evit miret ous ar re fall d'ober ho c'hoant. Kense, petra benag ma so dija couezet cals maleuriou var ann dud, ez int goassoc'h spontet o sonjal er pez a hello c'hoarveout goassoc'h gantho oll heb dale. Evid ma hello ann Ilis trec'hi he enebourien ha pourvei da e-

zomou ann oll, eo red dezhi poania hag enebi cals. Hogen, er brezel-ze e pehini ez eus hano d'eus gloar Doue ha silvidigez ann eneou, petra ve oll ners ann den ma na zeufe Doue da rei scoasel dezhan ? Setu perag kellies gueich ma eo bet ann Ilis ankenniet gant he enebourien, he deus atau gonlennet digant ann Autrou Doue ar sicour a behini he devoa ezomm evid enebi ous he adversourien hag ho zrec'hi. Rag-se, o fallout deomp heulia ar pez so bet desket deomp gant ar re goz, hag o c'houzout ervad penaus ec'h hellimp sul-velloc'h cahout he sicour digant Doue, ma raimp ar guella pinijen eus hor pec'hejou, evid goulenn sicour ann eê ha pourvei da ezomou ar gristenien, ec'h embannomp, dre al liziri-man, evid ann oll bed cristen, eur Jubile dreist-ordinal.

Rag-se, dre vadelez ann autrou Doue Oll Galloudec, hag harpet var galloud ann Ebestel Sant Per ha Sant Paul, dre ar galloud hon deus bet digant ann Autrou Doue, petra benag ne veritemp ket, da liamma ha da ziliamma, ec'h aotreomp d'ann oll dud fidel, ken goaset, ken merc'het, eun induljans plenier eus ho oll bec'hejou e furm eur Jubile, gant ma rafint ar pez a ia aman varlerc'h. Evid ar re so en *Europe*, adalec ann 19 a viz Meurs, gouel Sant Joseph pried ar Verc'hes glorius Vari, beteg ann deves kenta a viz Du, pa rer gouel ann Oll-Sænt ; hag evid ar re so e meaz an *Europe*, adalec ive ann 19 a viz Meurs, beteg ann 31 a viz Kerzu eus ar bloas-man.

Aman ar Pab a verc ar pez a vezo da ober evid ann dud fidel a so o chomm er gear a Rom. Mæs egis ma hell peb Escop merca sclæroc'h en he escopti ar pez a renc ann dud fidel da ober evid gounid ar Jubile-ze, setu aman ar pez en deus gourc'hemennet ann autrou'n Escop Kemper.

I

Ar Jubile discleriet hag embannet gant Hon Tad Santel ar Pab en he lizer scrivet d'ann 12 a viz Meurs, er bloas-man, a hello beza gounezet gant ann oll dud fidel hon Escopti, beteg gouel ann Oll Zent, ann devez-ze er meas.

II

Setu petra a c'hourc'hemenn Hon Tad Santel ar Pab evid gouid induljans ar Jubile : 1° Coës gant ann dispositionou red ; 2° Communia ; 3° Bisita teir ilis diou veich, ha pedi ennho evid gloar hag eürusdet ann Ilis santel ha Cador Sant Per ; evid conversion ann Heretiket ha kement hini a so faziet a zivar ann hent mad ; evid ma vezo unanet etrezho ann oll brinset cristen, evid ma vezo ive unanet ha ma chomo e peoc'h ann oll dud cristen; hag erfin evid ann oll traou a c'houlenn hon Tad Santel ar Pab digant Doue; 4° Ober eun deves iun; 5° Rei eun dra benag en aluzen.

III

Oll beleien ar parræziou ho deus bet diganeomp ar galloud da goëss, a hello coëss kement hini a zeuio da c'houlenn coëss gantho, ha rei dezho, evid ar veich-man, evid ar pez a sell ous ar c'houstians ann absolven eus ar censuriou hag eus ar pec'hejou reservet d'ann Tad Santel pe deomp-ni, nemet eus ar re so reservet c'hoas e lizer Hon Tad Santel ar Pab.

Int a hello ive cheinch ar veuiou, e traou all æssoc'h da ober, mes atau talvoudus evid ar silvidigez, gant na vezint ket d'eus ar veuiou so merket e lizer hon Tad Santel ar Pab ne heller ket cheinch anezho.

IV

Ar Relijiuset hag al Leanezet, pe autramant ar re so er c'houenchou o c'houlenn hag o c'hortos beza digemeret etoues ar Relijiuset hag al Leanezet, a hello coëss, evid coëssion ar Jubile, gant kement belec en deus aotre coëss al Leanezet hag ive gant ann autrounez Chaloniet ha personet canton.

V

Communion ar Jubile a hello beza græt e kement Ilis, e kement chapell ma blijo d'ann dud fidel; ma fell dezho ober ho Jubile epad ann amzer Pasc, e renkint communia diou veich. Evid ar vugale n'ho deus ket græt c'hoas ho fasc kenta, ho c'hoëssour a hello lacaat dezho eun dra benag all e plass ar gommunien.

VI

Ar iun a so gourc'hemennet gant Hon Tad Santel ar Pab evid ar Jubile a so eur iun striss, da lavaret eo, eur iun epad pehini ne helloc'h dribi na viou, na leaz, na kement tra a vez græt gant al leaz, evel ann aman hag ar fourmaich. E kement-se ar re a gavfe re ziæs ober eur iun ken striss a hello goulenn dispans digant ho c'hoessour hag heman a hello lacaat eun dra benag all dezho e plass.

Hon Tad Santel ar Pab a c'hourc'hemenn ive eun tamic aluzen benag, a vezo implijet d'ober eun dra benag a vad. Hen a lavar ober ann aluzen ze dreist peb tra evid Breuriez ar Feiz, ar Vugaleaich-Santel ha scoliou ar Saô-Heaul, a glasc oll convertissa ar baïanet, ar schismatiket hag ann heretiket.

VIII.

Ann Ilisou a renco beza bisitet e Kemper, a vezo ar Gatedral, Sant-Vaô ha chapell couent ann Ursulineset. Beb hini anezho a renco beza bizitet diou veich.

Er parræsiou all eus ann Escopti, eo ann autrounez Personet a renco lavaret pere eus ann ilisou a vezo da visita. Pa vezo ouspen eur c'hart leo etrezho, ann autrounez Personet a hello merca eun Ilis all, nemet ken, gant ho ilis parræs, ha neuze peb hini eus ann diou-ze a renco beza bisitet teir gueich, pe autramant ho ilis parres hebken

hag houman a renco beza bisitet c'huec'h gueich.

IX

Ann autrounez Personet a rai processionou evid bizita ann Ilisou, a hello lacaat ar processionou-ze da gonta evid ar pez a garint a vizitou.

X

Evid al Leanezet ne hellont ket sortial eus ho c'houent pe ann dud fidel all, ne hellint ket ober ar bizitou, ho c'hoëssour a hello lacaat dezho oberou mad da ober pe pedennou da lare e plass ar re-ze, hervez ma gavint mad.

XI

Induljans ar Jubile a 'hell beza gounezet evid ann anaon.

XII

Er c'houenchou Leanezet ne hellont ket sortial ec'h aotreomp rei beb sizun, keit ha ma pado ar Jubile, benediction ar Sacramant. Epad ar benediction-ze, e vezo canet ar salm *Miserere* gant ar *Parce Domine* araug ha goude, ha teir gueich ar pedennou-man : *Cor Jesu sacratissimum, miserere nobis ; Cor Mariæ immaculatum, ora pro nobis ; Sancte Joseph, ora pro nobis.*

Hag e vezo al lizer-man, lennet e prôn ann offern-bred, d'ar sul goude ma vezo bet resevet.

Roet e Kemper, sinet ha siellet gant hon ardamezou, ha sinet ive gant secretour ann Escopti, d'ar 25 a viz Meurs 1881.

† D. ANSELME,
O. S. B.
Escop Kemper ha Leon.
Dre urs ann Autrou'n Escop:
PEYRON, *Chaloni a enor,*
Secretour ann Escopti.

Kemper, 22 a viz Ebrel 1881.

Dilun, 27 a viz Meurs, ann autrou Paul de Cassagnac, a oa bet tamallet dezhan, dissadorn diveza, gant ar Ferry ne gare ket he vro ; a c'houlen lavaret eur ger benag. Hen a fell dezhan discues en deus kement a garantes evithi ha muioc'h soken, eget ar Ferry ; rag, heb lavaret ger d'eus ar pez en deuz great he unan epad ar brezel gant ar Pruss, epad ma oa ar Ferry o rei bara fall ha du da zribi d'ar re all pa zrebe he unan bara guen, e tigass da sonj d'ann Deputeet, pe kentoc'h ne ket digass da sonj dezho hebken mes he lenn ann hini a ra, d'eus eur brezegen great gant ar Ferry abars ann electionou diveza, pa lavare, penaus ma vije bet votet evid Deputeet conservatourien, e oamp sur da gahout brezel gant ar Pruss ; hag e c'houlenn neuze diganthan, piou anezho ho daou a gar ar guella he vro. Achu ann affer-ze, ann autrou de Cassagnac a ziscuez penaus ar re so breman e penn ar vro n'int ket guelloc'h eget ar re a roe meuleudi da vunt rerien Impalaer ar Russie, rag Barthélémy Saint-Hilaire e 1832 a roe meuleudi da Louvel rag m'en devoa lazet ann duc a Verry mab da Charles X. Saint-Hilaire a respont penaus p'en deus hen great e oa iaouanc'na ne raje ket hirio ar pez en devoa great neuze. Sevel a ra da c'houde etre ar Ferry hag ann autrou Janvier de la Motte, ha goudese ar Gambr a stag adarre gant al lezen a lavar neubeutaat heuriou labour bemdez d'ar vicherourien, heb neubeutaat e feson ebet ho feamant; lod a c'houlenn soken ne ve neubeuteat e feson ebet ho feamant lod a c'houlenn soken e ve neubeuteat al labour ha cresket ar peamant. Hogen evel ne dro ket ar c'houarnamant a du gant ar re ho deus c'hoant e ve great al lezenze, meus aoun, ne vezo ket votet ha guel a ze.

Er Senat, er memes deves, n'eus bet great ken hirio nemet evessaat ous eul lezen evid renta eassoc'h d'al labourerien ar voïen da espern ann neubeut arc'hant ho deus da zivoueret ha ne ve ket arboelet hirio mes a ve alies dispignet e vean, rag ma eo re bell ar *C'haiss d'épargne* dioutho, eleac'h breman mar deo votet al lezen-ze gant ann Deputeet egis ma eo bet votet hirio gant ar Senat, ec'h hello beza roet d'ar Facteur evid beza lakeat er buroiou post ann neubeut guenejen a vezo bet arboelet epad ar sizun pe ar miz hag e vezo eas goudeze ho c'havout eno pa vezo ezomm anezho divezatoc'h.

Dimeurs, er Senat, emer oc'h evessaat evid ar veich kenta ous al lezen a lavar e vezo red cahout eur brevet da gement hini en devezo c'hoant ober scol evel mestr-scol pe evel eil. Ann autrou Chesnelong a ziscuez penaus ar pez a glasker dre al lezen-ze, ne deo nemet ober brezel d'ar Relijiuset, ha miret ous 5,000 anezho na hellint mui ober scol; eur bloas a roer dezho evid cahout ho brevet; ma n'ho deus ket allet he gahout da benn bloas, n'ho devezo mui conje d'ober scol ha ne rer kement-se nemet en ho enep, ann dra-ze ne ket leal. Kement a c'hoant ho deus ar Senatourien da blijout d'ar Ministr, ma vezo votet al lezen-ze, egis ma blijo d'ar Ferry, mes evid hirio ne vezo ket great c'hoas, rag lavaret a rer chana evid kenderc'hel der Iaou. E Cambr ann Deputeet, er memes devez, ho deus kendalc'het gant ar memes lezen ma oar a veac'h ganthi deac'h hag ann devejou all araug var heuriou labour ar vicherourien. Ar pennad kenta eus al lezen a lavar e renco beza eun deves ehan heb sizun ; neuze int a anzav ho eun ne hell ket ann den chom atau stag ous al labour ! guelloc'h e vije bet dezho beza sonjet kentoc'h e kement se, neuze n'ho dije bet torret varlene egis m'ho deus great lezen 1814 a zifenne al labourou sul. Ann autrou Keller a c'houlenn, mes en aner, e ve merket adarre el lezen-man e tifenner striss al labourou sul mes ne rer van ebet oc'h he glevet. Goudeze, abars achui, ann autrou Guichard, eur republican eus ann dibab, a c'houlenn e ve merket el lezen, eur boan calet benag a enep ar re en

em zervichfe eus ho galloud evid deski ann droug d'ar re so dindannho. Respont a rer dezhan penaus neus ket ezomm ober netra, rag er pennad 334 eus ar *c'hod penal* ez eus peadra evid punissa ar sort tud-ze : Da heul, e voter ar pennadou all ous al lezen hag al lezen he unan evid ann eil gueich.

Der Iaou, 30 a viz Meurs, er Senat, ez eus bet kendalc'het gant al lezen a lavar e vezo red hiviziken cahout ar brevet evid cahout ar guir d'ober scol. Ann autrou Chesnelong a c'houlenn e ve lakeat ann traou endro er stad ma oant, araug ma oa deut ann Deputeet da cheinch anezho dre gassoni ous ar Breuriezou Relijiuset ; kense, kentoc'h eget lezel ann traou evel ma oant kent, ho deus lavaret u'en dije ket bet guir d'ober scol, memes eur bachelier, ma n'en devoa ket ouspen eur brevet mestr-scol. Caër en deus ann autrou Chesnelong, n'en deus ket allet discuez d'ar Senatourien e oa ar virionez ganthan, rag petra benag n'en deus respontet ar Ferry anezhan nemet eur bern gevier, pa ier da voti, e tisnac'her outhan ar pez en deus goulennet, hag e roer ann tu gounid d'ar Ministr.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, etoues eun neubeut lezennou bihan ez eus bet commanset evessaat ous eul lezen, a lavar samma ar vro d'eus eur rent 5,000,000 beb bloas, sense evid dic'haoui ar re ho deus collet eun dra benag pa reas Napoleon he daul, d'ann 2 a viz Kerzu 1851. M'eus aoun n'eus ket cals eus a re-ze beo abaoue ma eo bet c'hoarvezet ann taul (tost 30 bloas a so); petra so caus eta ema ar Republicanet o clasc rei rentchou d'ar re-ze, var hor c'houst-ni, nemet abalamour ma eo erru ann electionou, hag emaint a veac'h o clasc gounid ar muia moueziou ma hellint d'ho Republic. Ha p'ho deus ann tensor etre ho daouarn, int a gemer ebars ar pez ho deus c'hoant pa eo ni, Iann Couer, ann hini a baëo, hag a sicouro anezho evelse da brena bijer d'hor fusta deomp.

Der Guener, kenta deves a viz Ebrel, ar Senatourien ho deus kendalc'het gant al lezen var brevet ar vistri-scol hag ann eil-vistri. Ar Ferry a garfe, a dra sur, e ve votet al lezen egis m'en deus he c'hinniget, ma alje lacaat er meas oll eil-vistri Relijiuset, mæs a drugarez Doue, ne hell ket dond a benn eus he daul. E guirionez, petra benag n'en deus ket allet ann autrou Delsol cahout ar pez a c'houlenne, ne renkefe ket ann eil-vistri cahout ar brevet, ann autrou Berenger en deus allet lacaat ar Senatourien da voti, penaus ann obligation da gahout ar brevet, na ve ket evid ar vistri-scol hag ar mestrezet-scol a ve e plass araug ann deves kenta a viz Meurs 1881. 138 a enep 134 ho deus votet a du ganthan. Potret ann tu cleis a so chomet saousanet p'ho deus clevet henvel penaus e oa bet ar voterez-ze.

Dissadorn, 2 a viz Ebrel 1881, ann autrou Fournier en deus allet lacaat ar Ministr da lavaret penaus ne vije ket red cahout brevet d'ar re ne ve carget er scoliou nemet da zeski grouiat pe ober eul labour all benag d'ar vugale. Ma ne vije ket bet lavaret sclær kement-se, ar Ministr hag ar Radicalet ho dije cavet eno peadra evid clasc chican ous ar Seurezet ; goudeze, ann autrou Berenger adarre a deu a benn da lacaat ar Senatourien da voti evit ar scoliou bihan (*salles d'asile*), egis m'ho deus hen græt deac'h evit ar scoliou all, penaus ar re a vezo hiviziken hanvet er scoliou-ze, a renco cahout brevet, mes ne vezo ket tennet ho flass digant ar re a oa e carg d'ann 1 eus ar miz Meurs er bloas-man, na ne vezo ket goulennet morse brevet digantho.

Goudeze e teu dirag ar Senat evid ann eil gueich, al lezen var ar scoliou evid netra. Ne rer nemet commans evessaat outhi ; Dilun e vezo kendalc'het.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, e teu adarre al lezen var ann *Douanes* ; m'ho peus sonj n'ho devoa ket bet cals a soursi, ar veich kenta m'ho devoa evesseat outhi, ous interest ann dud divar ar meaz ; ar Senat en devoa kemeret eun tamic muioc'h hoc'h interest, mes breman ema ann Deputeet o tispenn ar pez oa bet græt en ho kenver gant ar Senatourien, hag aoun bras am eus ne alfent gounid var ar re all ; guelloc'h eo gantho plijout da vicherourien kear eget deoc'h-hu, ha gouscoude, piou eo en deus ho hanvet da Zeputeet nemedhoc'h ? Piou soken a vezo sod avoalc'h evid ho henvel adarre da benn ma teuio ann electionou? Ma rafec'h ho tever, pa vezo red mont da voti, c'hui a reüsfe crenn ho moueziou d'ar sort tud-ze, n'ho deus sonj ac'hanoc'h nemet pa ho deus ezom ac'hanoc'h, ha ne ouzont mui, eur veich m'ho deus allet paca ho mouesiou, nemet labourat a enep deoc'h.

A.

Hûn Jezus var ann aoter.

Ego dormio, et cor meum vijilat. (Cant. V. 2.)
Me a hûn, ha ma c'haloun a so dihun.

I.

Selaouomp pried ar c'hanouennou santel o lavaret deomp ar gomz-sé ken c'houec, ha clascomp hen lacaat ervad en hor skiant : « Me a gousk, ha ma c'haloun a so dihun. » *Ego dormio, et cor meum vijilat,*

Ah ! ma en devjje discleriet deomp ar ger-ma epken : « Me a gousk, e leac'h cavout ennhan ann deneridigez da behini e tenn ma c'huanadou, na teufe din anezhan nemet nec'h ha spont. Jesus-Christ a hûn, hag ann diaoul, ma enebour, a zo dihun, a so tro-distro endro din o clasc va zaga. Jesus-Crist a hûn, ha ma skiantchou a zo atao var evez evit gedal ma ene, hag hen cabestra. Jesus-Christ a hûn ; piou a vo dihun evidoun ? Va c'harantez a hûn, var biou e c'hellin-me fiziout ? Va ners a hûn, piou a vo hiviziken ma scoazell ?

Ann hini a c'hortozan diouthan peb tra, a gousk, piou a zalc'ho he leac'h em c'hichen ?

Mæs, ann hini a zo en hevelep amzer va c'harantez, va c'hortos, va ners, a laka buhan ac'hanoun dinec'h : « Me a hûn, emezhan ; hogen, va c'haloun a so dihun. » Ha setu me ractal dizaouzan. Ann hûn, pa na drec'h ket var ar galoun, na n'eo ket calet ; ar c'housk, pa ve dihun ar galoun, na laka ket dievor. Dre-ze, m'az eo dihun he galoun, e teuio din he gennerz. He galoun a gavo bepred avoalc'h a lavaraou cuzet evit va c'helenna, a c'hened dianat evit va zouella. Petra ra a hunfe va oll skianchou, gant ma vo dihun he galoun ? Ar pez a ra Jesus-Christ, eo a dreist oll he galoun Hunit eta, Jesus, ma Aotrou ; me a so frealzet ; ho caloun a so dihun.

II.

Greomp breman ma vo scleraat deomp ar c'homsou-ze dre eur brederenn lemm, dre eur sell piz, ha pa n'eus pried ar c'hanaouennou santel deomp discleriet daou dra : « penaus hen a hun; ha penaus he galoun a zo dihun. » Clascomp dre pe vurzud a hun, petra benag m'eo dihun he galoun.

Ah ! pa zigouez din sellet ervad ous Jesus-Christ, ous ar vuez a zalc'h a viscoaz a berz he Dad, ous he c'henedigez, hag he vuhez en hon touez, ous he varo, ha dreist oll, ous Jesus cuzet en aoter, n'hellan ket ancounac'haat ar ger-ze : « Me a hun ha ma c'haloun a so dihun. » He unan a ro din sclerijen à grenn var hor Zalver.

Sellomp Verb Doue e creis he Dad : kent ma oe tennet ar bed eus a netra. Eno e man a viscoas, ha petra a ra eno ? Piou na gredfe a ve cousket eus eur c'housk hep derou hag hep divez ? Da vihana, e credfemp eo eun hun e kenver ar bed n'eo ket c'hoaz græt, e kenver ann dud da zont. Divezatoc'h hepken e cuitaio islonkou ann env ; divezatoc'h ebken e treuzo ar bed didermen a so etrezomp ; hag en he vadelez, e tiredo en hon touez. Mæs, da genta, e keit a ma chomm en he Dad, a henvel deomp beva evit he Dad, hag ar Speret glan ; evidomp e man evel en eun hûn a bad a viscoas....

Pell ac'hanomp, cristenien, eun henvelep comz : « Epad ma oan o hûn e creiz ma zad, a lavar deomp ar Verb peur-badus, ma c'haloun, pell amzer a oa, a oa dihun evidoc'h. » *Ego dormio, et cor meum vijilat.* He galoun a oa dihun evidomp, evel hen he unan an eus teurveet hen deski deomp dre c'hinou he zouganer : « Me am eus ho caret gant eur garantez hep ehan ; da lavaret eo : A viscoas ma c'haloun a oa dihun varnhoc'h hag evidoc'h.

Ia, a viscoas, en doa hon dilennet evit he vugale ; ia, a viscoas en doa niveret hon oll gammejou, ha dibabet ann æl a n'em zalc'hje en hor c'hichen da bellaat eus hon treid ar spiou aozet deomp var hon hent. Ia, a viscoas a oa dezhan anat hon reuziou, ha ganthan merket ar vouez hag ar galoun a deuje d'hor frealzi. Ia, a viscoas hor faziou a oa dirag he zaoulagad, hag ive ar belec'a dlie sevel he zorn varnomp evit ho guelc'hi. Ah ! a viscoas en deus eta gellet lavaret deomp ; Me a c'hun, ha ma c'haloun a zo dihun. *Ego dormio, et cor meum vijilat,*

Pan' eo deut ann amzer, Verb Doue en em ra den, hag a zisken evit beva en hon touez ; genel a ra en eur c'hraouic dister ; hen guelet a ran, bugel bihan, cousket etre divrec'h he vamm. A boan eur finvaden amzer hag amzer a ziscuez m'eo beo ; a veac'h e c'hell c'hoas leuskel eun huanaden, ha scuill eun daelaouen. He lagad, e leac'h en em zigeri, ha sellet piz ouzin, a so evel clozet ; he zivreac'h, e leac'h beza astennet var ma zu, a zo a ispil oc'h kerc'hen he vam. He dreid, e leac'h kerzet tresek d'in, a so mailluret. Penaoz, e teu din em spered, ar bugel-ma a zo ganet evid silvidigez ar bed, ha setu e man o hun !

« Me a hun, ome ar bugel ; hogen, bezet dinec'h, ma c'haloun a so dihun. » *Ego dormio, et cor meum vijilat.*

He galoun a so dihun ! Oh ! ia, a vrema, pebeuz carantez er bugel-ze ! Pebeuz Carantez ennhan, daoust d'he zistervez ! Pebeuz carantez ive e caloun ar vamm-ze a dle beza hor mam eun deis ! Pebeuz carantez deomp discleriet dre ar c'hraouicze, ann huanaden genta, ann daëlaouen genta-zé ! Abaoue m'eo deut ar bed, hag ann den paour ha pinvidic, huel ha dister, en deuz galvet en he gichen caloun dister ar mabic Jesus ! Mouez ann ælet o hopal d'ar vesaerien, eo he galoun o laret dezho : « Peoc'h var ann douar d'ann dud calounec. — Ar stereden a rên ar Rouane, eo he galoun a so ous ho hentcha.

Ann tregont vloas kenta eus he vuhez, Jesus ho zremen en eul leac'h distro, e Nazareth, cuzet dioc'h daoulagat ar bed, anconnec'heat ganthan, izel ann izela ; credi a rafec'h penaoz eur vuhez ken neubeut skedus a so eur guir hûn ; doare eun den cousket a so varnhan, e larfot marteze. Taolit evez, eme Jesus, dioc'h ann aket e lakan da veza dihun ; me voar ervad penaoz senti a so poanius evidoc'h ; diæs eo d'ho speret ker roc plega a gren ha beza madelezus ; n'eo ket re d'am c'haloun chomm ganeoc'h epad tregont vloas da brezec deoc'h dre ma oberou ann traou burzudus-se ; na n'oun ket cousket ken mic, ken na c'hell mui ma c'haloun beza dihun da lavaret deoc'h : « Sellit piz ouzin, ha desket ez oun leun a vadelez hag izel a galoun. »

Mar taolomp evez da vuhez Jesus var he hed, e velfomp penaoz en deus græt atau peb tra hervez ar goms a brederiomp varnhi : « Me a hûn, ha ma c'haloun a so dihun. »

Eun deis, e pignas var eul lestr gant he ebestel var lagen pe mor Genezareth ; sevel a reas eur

barr-arne ; e oa ar vagic'o vont da veza goloet gant ar c'hoummou ; ha Jesus, eme ann avieler, a hune. Ann ebestel a oa en dro dezhan, spouronnet, hen dihun, n'eur lavaret : « Saveteit ac'hanomp, e zeomp da goll. » — Perag e crenit-hu, eme Jesus, tud a neubeut a feiz ? da lavaret eo : « Me a hune, guir eo, mæs ma c'haloun a oa dihun evit ho scoazella. *Ego dormio, et cor meum vigilat.* Kemenni a ra Jesus d'ann avel ha d'ar mor, ha ractal e teuont da veza sioul.

En divez, pa zigouezas da Jesus, evit senti ous c'hoant he Dad, hag hor peur-brena, beza tachet var eur groas huel, e lein mene kalvar, pa astennas var hon tu he zivreac'h leun a vad ; pa deuas he benn griet a spern ganthan stouet, da lezel he alanad diveza, na gav ket deoc'h e fell dezhan adarre lavaret deomp : « *Ego dormio, et cor meum vigilat* ; mervel a ran, guir eo, mæs ar maro na hello biken tostaat ous va c'haloun. Me a lavar kenavo d'ar vuhez dister-ma, mæs ma c'haloun a zo eur galoun a Dad, n'ho tilezo ket evel emzivaded var ann douar. Cloza ran ma daoulagad ous sclerijen ar bed-ma, mæs daoulagad ma c'haloun a so digor varnoc'h, ha na scuizont mui ous ho sellet. Bruzunet eo ma eskern, ma izili so toullet treuz-didreuz, eur c'hleze en deus gouliet va c'haloun, mæs eus ar galoun-ze hanter digor, atao dihun, a zihun, a darz evidoc'h diou eienen burzudus ann dour, hag ar goad, ar vadiziant ha sacramant ann aoter.

BARZ COATMIN.

(*Ann dilerc'h er veich kenta.*)

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(*Kendalc'h.*)

VII

Penaus e tigemeras Toussaint Morin ac'hanomp ! — Peu sort tra souezus a c'hoarvezas ganeomp er penn kenta eus ar veaich.

Prenestr ann *Emilie-iaouanc*, eleac'h ma oa c'hoas ar re all o fricoti, a ioa dija deut ru he sclærijen, abalamour d'ann noz, hag e cleven c'hoas mouez tata Kemper o counta histor ar binvidica eus ar vartolodet.

Me oa chomet em za, na ne hellen ket distaga va daoulagat a zivar ann tour-tân paour-ze a zeue atau bihanoc'h-bihan ar sclærijen anezhan. Pa ne velis mui netra, e tistrois da velet oc'h ober petra a ioa Iann. Asezet var eur banc e talc'he he benn etre he zaouarn heb lavaret ger. Me a sonjas din e oa ar memes sonjou en he speret a ioa em hinime, hag e liviris dezhan goustadic :

— Guir eo, e chomm var hol lerc'h tud ho devoa cals carantez evidomp !

Hen a respontas :

— Ia guir eo ! Hounez so plac'h a speret, Fanchette, ha me gred breman he deus great guelloc'h prena traouigou munut evel m'he deus græt; n'int ket pounner na diæs da guzet, ma gouezfemp en eun danjer benag. D'oc'h ann dud a gavimp ne vezo ket diæs deomp, m'eus aoun, gounid tri c'hant evid cant.

Lavaret a ris dezhan, calon-bili, ha ne renken ket rei dezhan ann hanô-ze gouscoude ; rag Iann a rea diænez dezhan kement tra a chome var he lerc'h, n'e ket hebken ann dud, mæs ann traou ive. Keuz en devoa, n'e ket hebken d'hor c'herent-ni ho doa he savet hag he garet kement, mæs ive d'ann intanvez Helie, n'en devoa bet morse diganthi nemet tauliou-baz. Iann a ioa egis ar c'hijer ; derc'hel a rea, d'ar re ma oa boaset ho guelet bemdez. Derc'hel a re da batrom François, da Fifi Jacquet, d'ann autrou Amedée, ha ma vije bet possubl, en dije casset ganthan ar plous brein a ioa en he vele.

Ann treac'h a gasse ac'hanomp buhan, hag e tremenemp a dis e kichen al listri ho devoa taulet ann heor er pors. Difennet d'oc'h ann avel gant mogeriou kear, e sonje deomp e oa plean ar mor. Fazia a reamp ha fazia cals soken.

Ar c'henta ma sentjomp ann houl, a oe etre Sant-Malo ha Sant-Servan, e kichen dor Dinan, dre beleac'h e renkemp tremen evid dont d'ar pors, pa sortiemp d'eus caô ann Heliet. Er moment-ze, Iann a lavaras din :

Ann autrou Benier a so aze.

Ann autrou Benier a ioa eur maltouter en devoa urs furcha chacotou ann oll Heliet, goazet ha merc'het, evid guelet ha ne gassent netra gantho a gement n'en devoa ket paët ann *droit*.

Abaoue ne velen mui ann *Emelie-iaouanc* e oan laoueneat hag hardisseat. Setu me eta oc'h heja va c'hasketen hag o chouhal :

— Nosvez vad deoc'h, tata Benier, gourc'hemennou d'ann Heliet !

Iann en em lezas da goueza e strad ar c'hoket evel m'en dije bet ann autrou Benier dindan he vreac'h eur pez canol carget gant mindraill, hag e clevis anezhan o clemm hag o lare :

— Maleürus so ac'hanout ! setu ni disculiet !

Ar maltouter coz a lacas he zorn eoc'h d'he zaoulagat evid guelet sclæroc'h, ha ken tost e oamp dezhan, ma glevjomp anezhan o c'hrosmolat :

— M'eus aoun eo mouez al lampoun-ze da Gemper ! Petra c'hoari ta, ha c'hoant ho deffe ann Heliet discarga guin Spagn dindan ann Holland ? N'oun ket evid cridi... tud ken honest ! Evelse gouscoude eo e teuer pinvidic...

Ann Holland a so eur fort da beleac'h e teu ar soudardet d'ober ann exersis. Tremen a renker dirazhan evid mond er rad, hag e veler c'hoas enhan ar peziou canol coz ho deus kelliæs gueich cranchet preun var ar Saozon.

Lavaret a ris da Goco roenvaat creoc'h. Kementse hag ann treac'h a gassas ker buhan ac'hanomp n'hellemp mui beza guelet gant ann autrou Benier, mæs neuze ive e voassaas deomp, rag collet hon devoa goasket ann douar.

Ann avel ne oa ket crenv, mæs goalorn a oa ha reverzi-vras.

(*Eur pennad all eur veich all*) A.

Histor guirion soudard.... ar Verc'hez Vari.

Ann dra-man a c'hoarveze e 1853, e oan o sortial d'eus scol Sant-Cyr, o sonjal en em zic'haoui d'eus va daou vloas poaniou, mes ann den ne ra ket atau he volontez ; couezet e oan eus ann eil poan en egile. A veac'h digoueset er rejimant, e oa roet din da ziski eun neubeut potret iaouanc d'eus Breis, a ioa potret jentil evit guir, mæs ne oant tamm goest da zeski ann exercis. Unan anezho dreist oll, eun denic du, d'eus costes Pont'n-Abad, he velet a ran c'hoas, a ioa cals caletoc'h he benn eget hini ar re all ; plous-foen, dehou-cleis, barakic, ne entente eus netra. Ne oa ket possubl he zeski da vale d'ar pas gant ar re all, na da garga mad he fusuil. Ar re all oa dija commanset da veza desket peus-vad ; mæs va fotr Pont'n-Abat ne vouie ket muioc'h eget d'ann deves ma oa digoueset ; oc'h heulia e kement-se ar reolen a lavar d'ann offiserien discues ar brassa madelez e kenver ar soudardet iaouanc, em boa atau he gemeret dre ann dousder.

Eun deves evelken, e collis pasiantet, e c'hourc'hemennis d'ar serjant he gass d'ar sâl poliss, rag ma sonje din en devoa bolontez fall : Ah ! va letanant a respontas ar serjant, ar soudardet-ze d'ar Verc'hes Vari, ne dalvezont netra ! Goulenn a ris diganthan petra en devoa c'hoant da lare, hag ar serjant a lavaras din, penaus beb nos, va c'honscrit a zaouline, a rea he beden gant devotion, hag a c'houlenne digant ann Autrou Doue he sicour da zeski guelloc'h. Ar c'homsou-ze a reas din sonjal : Va mam a oa gristenes, hag e oan bet desket evel eur c'hristen ; ober a ris gervel ann den adarre da lavaret dezhan e saven he bunition. Kerkent a lavaras : Oh ! evid ann taul-man, e rin eun navet ker calonec d'ar Verc'hes Vari, ma renco chilou ac'hanoun. Ann navet a oe græt, hag en dail e oa græt mad, rag kement a zescas va soudard dindan neubeut devejou ma zeuas abars pell da veza desketoc'h eget ar re all. Kense, pegen fier a oa ar Breizad iaouanc, pa lavare dezhan breman ar serjant hag hen a oa dies he gontanti, mad-tre n° 3..., alo ta c'hui ar re all, kemerit skuer var ann n° 3, hogen ar Parisian a gendalc'he atau oc'h ober goab eus ar Breizad, mes heman ne fache morse, na ne responte ken nemet : bez disoursi, Parisian, me gavo ann tu varnoudte. Lod a sonje dezho penaus ar Breizad a oa eun den cassaus, ne c'hortose nemet eun deves da lacaat ar Parisian da baëa var eun dro, ann oll miser en devoa græt dezhan abaoue ma oa digouezet er rejimant.

Etretant, ar rejimant a rencas partial evid ar C'hrimée, ar Breizad, pa oa aketus d'ober he zever, ne zaleas ket da veza hanvet caporal, ha serjant ; ar Parisian er c'hontrol, pa oa guelloc'h d'ober goap ous ar re all eget d'ober he servich, a oa chomet soudard simpl. Eun deves m'en em gavent assambles e faction, ar Parisian a c'houlennas digant ar serjant : Ac'hanta ! serjant, droug peus ouzin atau ? Gortos Parisian, hag abars pell e veli. Ar Parisian e oa commanset da sevel aoun dezhan. En deves-ze memes, doc'h ann noz, e couezas ann enebourien varnezho, hag e rencjont distrei davad ar re all. Epad ann distro, ar Parisian a oe tizet gant eur bolod ha ne helle mont mui ; ma vije digouezet ar Russianet varnezhan e oa achu ganthan. Ar Breizad ne chomas ket da varc'hata, hag e sammas anezhan var he ziouscoas. E oant o vont da zigoueout er c'hamp, pa oe tizet he unan gant eur volot, hag e couezas. Dond a rejeur ragtal da gass sicour dezho, ha neuze ar Breizad a c'houlennas e teufe ar Parisian da rei ann dorn dezhan; setu, emezhan, penaus a voar en em venji soudard ar Verc'hes Vari. Pa zigouezas ar medisin, va faour keas Breizad a oa tremenet. A.

Ar mod da c'houzout pegement a bell renta eul loen a gic neat pa anavezer he houes e beo.

Pa anavezer pouez eul loen e beo, eo eas tre gouzout, tost da vad, pegement a gic neat ec'h hello renta ; bez' e vezo gouscoude brassoc'h pe bihanoc'h ar pouez-ze, d'oc'h ma vezo lartoc'h pe treutoc'h al loan. Kense e raimp teir loden eus al loenet, hag e verkimp pegement a hello renta peb hini anezho.

Setu int aman :

Eun ejen lard-puil, kenta calite, 58 da 63 dre gant.
— peus-lard, eil calite, 53 da 58 dre gant.
— trede calite, 48 da 52 dre gant.

Kense eun ejen kenta class, a bouezo e beo 1.500 lur, a rento 900 lur kic neat. — Eun ejen eil calite a bouezo 1,200 lur e beo, a rento 660 lur kic neat. Evid ar saout, a gustum renta eun tam benag neubeutoc'h kic, e vezo red distaul c'hoas daou lur dre gant var ar pouez.

Setu breman evid al leueou :

Evid eul leue, kenta calite, 58 da 63 dre gant.
— eil calite, 55 da 60.
— trede calite, 50 da 55.

Var ann denved, setu aman petra rento al loen touzet :

Kenta calite, 55 da 60 dre gant.
— eil calite, 50 da 55.
— trede calite, 45 da 50. — Var ar moc'h, ec'h heller cahout cals muioc'h kic da brofita.

Setu pegement a heller sonjal cahout :

Kenta calite, 75 dre gant.
— eil calite, 65 da 70.
— trede calite, 55 da 60.

Guizi ha moc'h coz, 50 dre gant.

Evid gouzout eta pegement a dalvezo eul loen, e vezo red d'ann hini en deus c'hoant he brena, creski ann niver luriou so ennhan e beo, dre ar pris a dâl al lur kic neat var ar marc'hajou.

Evid anaout pegement a boues al loen e beo, ne ket diæs her gouzout, rag hirio e caver, couls lavaret, var beb dachen foar, balansou crenv avoalch evid poueza ar pounera loenet. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Queguiner, cure e Cleder, a so nevez-maro.

Ann autrounez Floc'h, Claude, d'eus ar Relecq-Guipavas, ha Bescond, Per-Mari, d'eus a Gerber, cloer iaouanc, a so maro er miz dremenet.

Ann autrou Dantec, cure e Commana, a so hanvet da berson e Lanhouarne.

Ann autrou Le Bars, belec iaouanc, a so hanvet cure e Commana.

Ann autrou Salaun, belec iaouanc, a so hanvet cure e Cleder.

Madou ann douar.

Ar priziou a sav atau couls e Paris evel var ar marc'hajou all. Er c'hontrol, en Americ ez eus bet distaul, 9 guennec dre ann daou c'hant lur. Setu aman petra so caus a gement-se. En Americ, 15 deis so, e oa stanket ann hentchou gant ann erc'h, ha kerkent ha ma eo bet teuzet ann erc'h, ez eus bet digouezet eur fors ed er porziou-mor, ha doc'htu so bet distaul.

Ar pez so caus e ia atau ann traou var gresc e Frans, eo rag ma chomm neubeut a ed en hor c'hrignoliou. Ann daou c'hant lur guinis e New-York, a dal 22 lur 1 guennec ; bloas a so e talvezent 26 lur 1 guennec.

Var hor marc'hajou-ni. ar greun a dal dre ann daou c'hant lur, ar guinis etro 29 lur ; ar segal, 22 lur ; ann hey, 21 lur ; ar c'herc'h, 20 lur 10 guennec.

KEMPER. — *2 a viz Ebrel.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 24 lur 10 g. — Segal, 22 lur 10 g. — Hey, 17 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 17 lur 10 g. — Avalou-douar, 5 lur 10.

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

Mes c'hui a voar avoalc'h labour difre ne dâl ket egile; ha neuze, a veac'h ma ve deut ar viad eus stern ar guiader, eleac'h he lezel da venna dindan ar glizen beure evel gueichal, ez er prest hirio d'he flega a d'her c'hass d'ar marc'had... Arc'hant eo a vanc, hag arc'hant atau. Ar valtouterien a gresc a dorrædou er vro-man, evel al laou e chupen ar paour keaz truill.. Red eo paëa ha paëa garo ; guerza reer al lian, da c'hortos ma vezo red guerza ann diveza crouerad ed gant ann diveza plezen ognon. Lian a gaver er marc'hajou a verniou ; sul-vuioc'h a so, sul-velloc'h eo he varc'hat... Neus moien ebet da veva eus ar gonvers-se mui. Evit en em sevel outhi, e ve red dastum tout kement tam lian zo, ho bernia en eur c'hrignol benag evel ma rear d'ann ed, ha goude her guerza eus ann huella diner d'ann dud, pa vezo dizec'het ar merc'hed gant ann dienez o neza, ha pa na hello mui ho divreac'h dinerzet planta tro en ho guerzid !

— Eun dra spontus eo Loranz, c'hui a lavar eun tammic muioc'h eget ne'z eo guir, me sonj din, ive.

— Nan, ne lavaran nemet ar virionez blean, ha gouzout mad a rit, ne garan ket c'houeza ann traou, mes ho lezel evel ma'z int. Abaoue ma eo maro hor Roue cos Loïs XIV, Doue rai joa d'he ene, pep tra a ia fall, hag he vab bihan n'eus ket c'hoas ann oad da c'houzout petra dal ar c'hlemmou a ve græt dirazhan. Me lavar deoc'h ar pez a sonjan, Jildas, tremenet eo ann amzer-ze e vije clevet ties ann neuderez o tregarn gant canaouennou lirzin tud Kerne ; breman na glever mui gric, eun ton, eur ganaouen e dlefer gouscoude clevout c'hoas, ma n'eo ket disonjet tre gant ann dud.

— Pehini ? a c'houlennas Jildas deut da veza evel eun den sorc'henuet.

— *Drouc-kinnig Neumenoiou*, eme ar marc'hadour lian.

— Ha ken fall-se e ia ar stal ganeomp ?

— Ia, me hen tou deoc'h var ann eneou æt da anaon ! Me a anavez peadra guelloc'h ar vro eget na anavezit-hu parræsiou Rice, Lignol ha Berne ; me a ia en oll merouriou, ebars kement ti a zo var ar meas, hag e kear, en ties paoura eo zan aliessa, ha me hen assur deoc'h, n'oc'h eus na guelet, na clevet petra eo cahout dienez, ma n'oc'h eus guelet nemet dienez ar beorien a veler o clask ho zamm-boued. Ha c'hoas, al labourerien douar n'eo ket ken truezus ho doare evel hini ar guiaderien. Mar ho guelfec'h daoubleget var ho stern, eat ho c'hof en ho c'hein, brundu ho zal hag ho diouchod, ho oll izili o creua gant ann derc'hen, ho fenn stanket gant ar c'huez crenv eus ar c'hanab hag ann neud all. e scrijfac'h gant ann truez. Be vech ma clasc ar guiader coz marpa gant he dreid evit gallout tremen he vurjun dre ar steuen croazet, he alan a zo troc'het gant ar pistigou, ann dour a ziver eus he vleo ; c'hoant en devesfe da c'hourvez var he stern evit mervel, he d'ober eul linser evit he sebelia eus ann tam guiaden en deus anneuet. Mes guelet a ra he bried, dizec'het gant ann dienez, o clasc rei da zena d'he c'hrouadur bihan prest da vervel gant ann naon ; en dro dezhi eun tiad mad a vugale en em ruill dre ar pri, goloet a druillou, du ho staon gant ann naon ; gouzout a ra re vad, siouas, n'eus ket a vara var ann daul, na bleud en neo, na keuneud var ar solier, ha neuze e kemer adarre he vurjun ; vigourat a ra ar stern, ar marpou a luskell evel pladennou eur valans, hag ann den evel ma ne ve nemet eur rod evit lacaat ar stern da vont en dro, a denn eun huanaden hir eus he estomac goullo, hag a gendalc'h he vicher-gi.

(*Eur pennad àll eur veich all.*) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 16) DISSADORN 16 A EBREL 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, ha ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 16 a viz Ebrel 1881.

Dilun, 4 a viz Ebrel, ez eus bet kendalc'het, er Senat, gant al lezen var ar scoliou sense evid netra. Ann autrou Jouin, eur Republican, a lavar penaus eleac'h lacaat ar scoliou evid netra evid ann oll, e vije bet guelloc'h lezel ann traou egis ma oant kent, rei ar scol evid netra d'ar re ne oant ket goest da baëa ho scol, hag ober paëa d'ar re a helle hen ober, den ebet ne vije en em glemmet, rag, ma vije bet red lacaat ar scoliou bihan evid netra gant aoun m'ho dije bet mes ar re baour dirag ar re all, ha ma vije bet græt goap outho gant ar re binvidicoc'h evitho, neuze, e oa red lavaret doc'htu e vije bet ann oll scoliou evid netra, rag e kement scol a sell ous ar Gouarnamant ez eus cals eus ar scolærien ha ne rencont ket paëa ho scol. Penaus, emezhan d'ar Ministr, c'hui a sonj deoc'h eo re lacaat ar re a baës ar c'hargou da baëa 9,000,000 beb bloas, rag ma roer re æs ar scol evid netra d'ar vugale ho deus ezomm, hag evid ho dizamma, e fell deoc'h ho lacaat da baëa 27,000,000 eleac'h 9 ! Evid lavaret ar virionez, autrou Ministr, c'hui so eun den a speret ! Fallout a ra deoc'h e teufe ar Gouarnamant d'ober he unan ann oll dispign, evid ma alfe lacaat he zorn var beb tra. C'hoant ho peus da lacaat scol ar Gouarnamant e plass scol ar Gommun. Me a so evid rei d'ar vugale ar muia descadurez a vezo possubl, mes ne fell ket din ec'h alfec'h lacaat ho torn var ar scoliou egis m'ho peus c'hoant hen ober. Ar mestr-scol gueichall a ioa servicher ar Gommun hag ar gerent, hiviziken e vezo eun autrou bras deut d'eus Paris, a vezo carget da veilla varnomp. M'ho peus c'hoant cahout scoliou evid netra, na dlefec'h ket lacaat d'ho faëa nemet ar re en em servichfe anezho, ha dioual da lacaat lod eus ann dud da baëa deoc'h ho scoliou dizoue, ne servichfent sort ebet ous ho bugale, ha da baëa ouspen scoliou cristen a ve savet goudeze evitho.

Goude m'en deus respontet ar Ferry eur goms benag, ann autrou Chesnelong a sav er gador, hag a ziscuez penaus ar scoliou-ze evid netra, sense, a vezo e guirionez paët gant ann oll, paour ha pinvidic, hag a rebeich d'ar Ferry e sonj dezhan en dâl, penaus budjet ar Frans ne ket d'ann oll eo, mes d'ar Republicanet, mignonet Gambetta nemet kèn. Roit ho hano guirion d'ho scoliou evel ma reomp-ni d'hor re-ni, ha galvet anezho scoliou dizoue evel ma c'halvomp hor re scoliou cristen, hag e veloc'h neuze da beleac'h e casso ar pennou tiegez ho bugale. En eur achui, ann autrou Chesnelong a c'houlen e ve græt en affer-ze ar pez he devoa lavaret ann *Assemblée nationale*, e ve roet d'ann oll kerent billejou scol, gant pere ec'h alfent beza digemeret en oll scoliou. Ar Ministr neuze o tiscues anat he fallagriez, a respont : Ne assanto morse e rofe ar Gouarnamant tam sicour d'ar scoliou libr ; ann autrou Chesnelong neuze : N'oun ket souezet eus ho clevout, hag e velan sclæroc'h breman e fell deoc'h mouga ar scoliou libr, ar scoliou cristen. Var ar c'homsou-ze ec'h achu evid hirio.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, Farre, Ministr ar brezel, a ro da anaout ar c'helou a so deut eus ann *Tunisie*, eo en em savet lod eus tud ar vroze en hon enep, mes emezhan, emer gantho, hag abars pell e vezint trec'het ; ia, ma ne de ket Impalaer Tunis a du gantho, hag ouspen, a bell so ema ann Italianet o clasc c'hoari control ouzomp er vro-ze, hag ouspen, piou voar ha ne de ket Impalaër ann Turket en deus ho aliet da ziscleria ar brezel-ze deomp ? o clasc en em venji, abaoue keit all so ema ar Gambetta o clasc rei d'ar Gresianet eul loden d'eus bro ann Turket, ar re-man breman a gavfe eas lacaat ac'hanomp eun tamic dies d'hon tro.

Ann nemorant eus ann deis, ann Deputeet ho deus evesseat ous al lezen var ann *Intendance eus ann arme*, a so pell so var ar stern ; mæs ne hellont ket dont a benn anezhi.

Dimeurs, 5 a viz Ebrel, ez eus bet kendalc'het, er Senat, gant al lezen var ar scoliou, sense evid netra, hag e voter anezhi evid ar veich kenta. Goudeze ar Senatourien a lavar a vezo evesseat outhi evid eun eil gueich.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, ec'h achuer voti al lezen var *Intendance ann arme*, ha ne ket re abred, abaoue keit all amzer emer a

veac'h ganthi. Goudeze e teu eun affer all he deus cals muioc'h talvoudegez evidomp. Hano so da lacaat ar c'hloer iaouanc d'ober eur bloas servich, da neubeuta, lod a garfe e rafent ho femp bloas egis ann dud all, egis ne vent ket etoc ho buhez e servich ann Ilis hag ar vro ! Kement a vâl a so gant ar Radicalet e ve votet al lezen-ze (me chans, e sonj dezho e vezo scanvoc'h ho beac'h pa renco ar re all hen dougen couls hag int ;) ha kense Labuze en deus goulennet ne ve evesseat nemet eur veich ous al lezen-ze. Ann autrou Freppel a c'houlenn ve evesseat diou veich outhi ; talvoudus avoalc'h eo evid-se, mes ann Deputeet a varn en he enep, hag a lavar gant Labuze ne vezo evesseat nemet eur veich outhi. Ann autrou Lorois, o veza goulennet goude, gortos c'hoas eun tamic abars commans da vad ganthi, 311 a enep 135 ho deus lavaret commans doc'htu.

Setu eta Paul Bert o tifenn eus he c'halloud al lezen disleal-ze. Ar vistri-scol, emezhan, a renc beza servichet ar vro evid ma hellint deski d'ho scolærien he servicha, ha gouscoude, emezhan, guelloc'h ec'h hello ar mestr-scol servicha ar vro en eur ober scol d'ar vugale, eget en eur zougen ar fusuil he unan. Hag ar veleien neuze ? hag int ne chomont-hi ket etoc ho buhez, e servich ann Ilis hag ar vro ? P'ho devezo græt ar c'hloer iaouanc ho bloavez soudard, n'ho devezo mui tam servich d'ober e mare ar peoc'h. hag eur veich beleget, ne renkint mui mont da soudard nag e mare ar peoc'h nag e mare ar brezel.

Ann autrou Freppel a respont : penaus pa oa ar Brussianet e Frans, en devoa aliet ar c'hloer iaouanc da vont da soudard, petra benag ma bermette al lezen dezho chomm er gear ; d'oc'h ma ve ann amzer eo e renker ober, pa ve sioul ann traou, lezit ar c'hloer iaouanc er gear. Der Iaou e vezo kendalc'het.

Der Iaou, er Senat, n'eus bet græt ken nemet evessaat ous ar pez a renco beza græt abars pell, pa en em zastumo eun neubeut poblou evid guelet pehini eo ar guella, cahout assambles pesiou ar-c'hant ha pesiou aour evid mounis, pe autramant eur sort hebken anezho. D'oc'h ma so bet lavaret, me gred e vezo dalc'het ann daou sort mounis.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, ez eus bet kendalc'het gant al lezen a lavar e renco ar c'hloer iaouanc ober eur bloas soudard abars mont d'ar Seminear. Ann autrou Reille ann hini en deus savarret da genta, hag en deus disnac'het crenn, e rofe conje ar C'honcordat da c'houlenn ar servich soudard digant ar c'hloer iaouanc ; discues a ra penaus, couls ar vistri-scol, evel ar veleien, a rent kement a servichou peb hini en he stad, evel ma rafent en arme. Evid guir, ne ket evid ho disamma e vije dispanset ar vistri-scol hag ar veleien dious ar servich soudard, mes kentoc'h evid ma vije bet æssoc'h cahout tud avoalc'h evid ar scoliou hag ar parresiou ; ar pez a glasker dre al lezenman, eo enebi ous ar Relijion hag ar scoliou cristen, mes me chans ar Gambr ne voto ket eur sort lezen. Var he lerc'h, Ballue, eur Radical, a lavar ne ket calet avoalc'h al lezen-ze, rag ne ket eur bloas soudard hebken a fell dezhan goulenn digant ar c'hloer iaouanc, mes 4 bloas egis digant ar re all. Ann autrou Freppel en he brezegen, a ziscuez penaus al lezen a noasfe cals ous ann Ilis heb talvezout da netra d'ar vro. Ne vezo ket eur soudard muioc'h, mes beleien a vezo neubetoc'h. En darn vrassa d'eus escoptiou ar Frans n'eus ket beleien avoalc'h ; gant al lezen-man, ma ve votet, e vezo neubeutoc'h c'hoas. Paul Bert a ra van da respont eun dra benag dezhan, mes ne lavar netra a zoare, ha goude ma eo achu he brezegen, e lavarer e vezo evesseat Dissadorn kenta ous pennadou al lezen.

Der Guener, 8 a viz Ebrel, e teue dirag ar Senat al lezen var ann *Douanes*, goude m'ho devoa distaulet ann Deputeet ar c'hresc a oa bet lakeat e profit ann dud divar ar meaz. Caër en deus bet ann autrou Paris, e hano al loden vihana eus ar Gommission, 7 var 15, clasc difenn madou ann douar, renket en deus coll ha ni ganthan. Ar Senatourien Republicanet ho deus sujet ous ann Deputeet, hag ho deus votet al lezen egis ma oa bet digasset dezho endro. Goudeze ho deus votet egis ma oa bet græt deac'h gant ann Deputeet peadra a arc'hant evid en em zifenn a enep ann Tunisianet.

Eas eo guelet ema ann Deputeet var boues achui ho labouriou hag o vont da gemer eun neubeut vacansou, rag ma voter d'ar red eun neubeut lezennou bihan. Goudeze, e teu affer ar Jeneral de Cissey ; mar peus sonj am eus lavaret deoc'h, pell so, peu sort affer fall ha diskiant e oa bet savet varnezhan ; mæs caër ho deus bet he enebourien clasc hag ober, n'ho deus ket allet cahout netra guir, deus kement a oa bet tamallet dezhan. Var digarre ann affer-ze, ar re oa er Gommission ho deus cavet e oa peadra er pez ho devoa cavet varbenn servichourien Ministr ar brezel evid lavaret dezhan (d'ar Ministr), teuler guelloc'h eves ous ar re a oa dindanhan, ha var ar poent-ze evel var ar poent all, e voter egis ma c'houlenn ar Gommission ; neus ken nemet Farcy a lavar ne ket travoalc'h c'hoas, hag e renker ouspen, cass ann affer da Vinistr ar Justis, ma velo ha ne ve ket red gervel anezho dirag ann tribunalou ; hogen, egis ma c'houlenn eur gals eus ann Deputeet gortos ac'han da Zimeurs abars kenderc'hel, ec'h assanter gantho.

A.

Hûn Jezus var ann aoter.

Jesus en aoter ! Setu aze da biou e tenn hor prederennou, hag hor c'halounou. Ma n'euz fellet din, bete vrema, discleria deoc'h Jesus-Crist, adalec ann eê beteg ar c'halvar dre ar ger-man frealzus, petra benag n'eo ket kempenn : « Me a gousk ha ma c'haloun a zo dihun, » a zeo dre ma n'euz digouezet d'ar goms-se ken deread beza evidoun ger a zoare Jesus e Zacramant he vadeles. Tostaomp d'ann aoter, d'ann armel santel ; troomp hor sellou var Jesus ennhi cuzet. Pebeus distervez ! hag a zeo bihan hor spered dirazhan ! Hag a zeo sioul, ha bepred sioul ! pebeus hûn mik ! « Na faziet ket goulscoude, emezhan ; seul-vui en em ran dister, seul-vui ho caran ; seul-vui ez oun sioul, seul-vui e lakan evez d'ho comzou ; seul-vui en em guzan, seul-vui en em zizoloan evidoc'h; seul-vui a ran van da hûn, seul-vui ez oun dihun; *Ego dormio, et cor meum vijilat.* »

Ma breudeur ker, daoust piou ez oc'h-hu, ha pegen bras e ve ho tienez, ho reuziou, oc'h enkres, ho poaniou, ho pec'hejou, ho coall-oberou er bed-man ; e kichen Jesus en aoter en em frealzit, bezit dinec'h, hag heb doan; eno, Jesus a hûn, eno en em izella, da harz ma veoc'h spountet dirag he veurded ; eno caloun Jesus a so dihun d'ho lacaat dibreder... Jesus en aoter a hun. Evidoc'h da veza sempl, reuzeudic ha pec'herien, en em daolit e caloun Jesus a so dihun evidoc'h ; crouadurien diners, setu ho scoazell ; eneou glac'haret, setu ho laouenidigez ; pec'herien, setu ho silvidigez !

IV

Rag-se, caloun Jesus na gemer na han nag ehan ; he garantez hen doug da veza bepred var evez. Na scuiz tamm o tiouall ous ar pez a so ar muia talvoudec evidoun ; eus ma spered, evit her sclerijenni ; ous va c'haloun, d'hen entanna a vir garantez ; ouz ma mennoziou, d'ho ren ; ous ma skianchou, da derri ners ho droug-ioulou ! ous ann disterra eus va oberou d'hen huellaat ; ous va buhez, d'he santelaat. Pebeus dizoan evidoun, hag ive pebeus kentel talvoudus ! Setu aman ar pez a zishenvel va c'haloun haJesus ; pa gav din e hûn Jesus, eo dihun he galoun ; me a gousk ha ma c'haloun ive ; me a hun, hag a lez ar pez a so din gourc'hemennet ; me a hûn, dre ma'z oun clouar ha diek, hag emoun-me, ma c'haloun eo a gousk. Ma skiantchou a so bepred dihun ; ma droug-ioulou na baouezont tamm d'am lacaat e neac'h ; ma spered a so alies en aoun hag en encrez ; mæs ma c'haloun eo a hûn. Oh ! va Doue, grit ma'z in hiviziken var vellaat ! Grit ma huno ennoun-me ma skianchou kentoc'h eget va c'haloun, rag, dious ar galoun eo e sellet dreist pep tra : *Dominus intuetur cor.* (Reg. I. XVI, 8.)

V

Douar ha ludu ma'z oun-me ! Desket am eus, siouas d'in ! na n'oun nemet dienez ha paourentez ; ha na vin ket souezet mar digouez din hûn eur veich benag. Gret da vihana, ma Jesus, m'ho carin, m'ho carin a greiz va c'haloun, ha dreist pep tra, ma hellin, me ive, harpet var ho madelez, lavaret deoc'h : « Me a gousk, mes ma c'haloun a so dihun. »

Ma tremenin ma buhez, o ma Doue, n'eur garet ac'hanoc'h gant va c'haloun, n'eur servicha ac'hanoc'h gant va c'haloun ! oh ! neuze, eun deiz, hep dale, var divez ma buhez, pa vin ganeoc'h galvet, ma c'homsou diveza a vo ar re-man : « E zan breman da hûn eus hun ar maro ; mæs na hûnin ket a grenn ; ma c'haloun a so dihun ! dihun hag eürus a vo ganeoc'h, o ma Zalver, dihun a vo ennhoc'h ha ganeo'ch da virviken ! *Ego dormio, et cor meum vijilat.* Amen !

BARZ KOATMIN.

Hûn ar Mabic Jesus e kraouic Bethleem.

Var don : *Mari, mamm a Esperans, pe eun all.*

« *Botrus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi.* (Cant. 1 14.)

I

En envou eo bet tavet
Ar moueziou burzudus,
P'he d'eus ar Verc'hes canet,
Dodoïc, da Jesus.

II

Gant eur vouez flour ar floura.
Hon intron dudius
Kaër, skedus ar skedussa,
Lare d'he mab Jesus.

III

« Ma mabik, ha ma Doue,
Mestr ha rener ar bed,
Me a fraill a garantez,
Pa velan da c'hened.

IV

Ma oll vad ! pad ma hunez,
Da vamm na zelles mui ;
Mæs da vell, va mabic keaz,
Zo avoalc'h evithi.

V

Da ziou chot, ruz vel rozen,
Ro din-me levenez ;
Me drid, p'ho guelan epken,
A laouenedigez.

VI

Daoust ma hûnez, da lagad
Ro frealz d'am c'haloun ;
Ah ! pa vi dihun, ervad,
Pebeus joa evid-oun !

VII

Redit puill, daëlou euruz !
Oh ! ra n' ehanin ket
D'as priataat, ma Jesus,
Ma bugel ken caret !

VIII

Hûn mic, ma mab, es cavel !
— Ha Mari a vouele !
En dro mil ha mil arc'hel
Daoulinet, hen meule.

Quiesce, Domine (Psalm.)
Quærens me sedisti lassus.
(Off. def.)

IX

Ia, hûnit, o ma Zalver,
Rak, c'hui vo , hep dale,
C'hui vo, epad pell amzer,
Dihun evidoun-me.

X

Avoalc'h a ve eur berad
Vit hon gounid d'ann êe...
Mæs, c'hui scuillo oll ho koad !
Sioul, hûnit aze.

Emissiones tuæ paradisus...
(Cant. IV. 23.)

XI

Kerkent he lagad skedus
Var he vamm a baraz ;
D'eur sell eus he mab Jesus,
He c'haloun a dridaz...

XII

Hag ar Verc'hes, gant dudi,
D'he mabik a boke ;
Ha Jesus d'he vamm Mari,
Jesus a vousc'hoarze.

XIII

Hag etouez he bleo melen,
Luc'he he dorn guenn-kan,
Dornik Roue ha perc'hen
Oll vadou ar bed-man.

Qualis est dilectus tuus, o pulcherrima mulierum... et quæremus eum tecum. (Cant. V. 17.)

XIV

Ha ni a chomfe clouar
Neur velet kement-se ?
Desket deomp, Guerc'hes dispar,
Veldoc'h caret Doue.

XV

Hûnit, Jesus, hor Roue,
Ha grit, da vihana,
Ma vo evidoc'h hon ene
Ar c'havel ann dousa !

B. K.

Eun dreazen aour pe zioul.

Petra, ma bugelic, petra res-te aze el liors.... Perag da zornic guenn-kan a zastum gant aket ha bemdez, al lili, ar rozen, hag ar bleuniou ar muia kempen ?

— Oh ! ar bleuniou-ze, aotrou, me ho c'hinnig, pa ven distro d'ar ger, d'am mammic caret...

— Ha neuze ?

— Neuze ?... Va mamm a vousc'hoars din, hag a ro ar bleuniou d'am zad, ha ma zad eurus a zistag var va ziou chot eur pok ken dous, ken a ve leuuiet va c'haloun a ners, a joa hag a frealzedigez.

— Oh ! ma mignoun Breizad, al liors eo da galoun ; ar bleuniou eo ar sonjesonou hag ann oberou mad ; da vamm eo ar verc'hes Vari ; pok ann tad eo grassou ann Aotrou Doue. — Gra evel ar plac'hic vihan, hag e vi eürus.

Ann deiz a hirio a so eun erv ouspenn e parc ar vuhez ; ann had eo hon oberou mad ; mar fell deomp eosta mâd, hastomp hada, hag hadomp bemdez.

Pa ve guerc'h ar c'horfou,
Ve braz ar c'halounou.

B. K.

KELEIER.

Scriva a rer d'eus Rom da eur gazeten Saoz ar *Pall Mall Gazeten*, penaus, eun intron o veza goulennet aotre da savarret ous hon Tad Santel ar Pab, he deus discleriet dezhan e oar e sonj ho laza, he vreur ar C'bardinal Pecci hag hen ; d'oc'h ma lavare ann intron-ze, e oa dija merket ann deves hag ann heur evid-se.

Possubl avoalc'h e ve e ve guir, rag ann dud so ker fall hirio ann deis, hag e clasker kement enebi ous ann Ilis hag ar Pab, ne de ket estoun ho deffe sonjet ann dispac'herien en eun dra ker spontus. Me chans, mar de guir, en deffe eur fallacr benag sonjet ober eur c'hrim ken horrubl, ann autrou Doue a zifenno he unan he vikel, ha ne bermetto ket e c'hoarvesfe eun dra ken heuzus ! Gouscoude, piou ve gouest da lavaret peger fall eo sonjesonou ann dispac'herien ? Lavaret e ve ho deffe c'hoant laza kement hini ho deus bet digant Doue eun tam benag a c'halloud var ar boblou. Er sizun-man, e guirionés, ez eus bet aoun e Bro-Saoz, e vije bet græt eur *mine* dindan ann hent houarn evid lacaat Rouanez Bro-Saoz da lemer, rag abars he lezel da bartial dre ann hent houarn ez eus bet casset arauzhi eun trein all ne oa nemet wagoniou golo ennhan evid trompla ann dispac'herien m'ho dije bet c'hoant d'ober eun droug benag. E guirionez, neus c'hoarvezet droug ebet gant hini eus ann daou drein ; mes ma so bet renket ober eur c'hement all e Bro-Saoz, eleac'h m'en deus ar bobl kement a garantes evid he Rouanez, n'hellomp ket beza souezet penaus e *Rome*, eleac'h ez eus kement a ganailles eus ann oll broiou, heb conta ann Italianet, ec'h alfe en em gavout unan fall benag, eur Franmason benag, evid sonjal laza hon Tad Santel ar Pab, ha ne ket hebken sonjal, mes ive ober he bossubl evid cass he sonjeson da benn.

Gant pasiantet, amzer ha grass Doue e teuer a benn d'eus meur a dra. — Eur belec coz, en eur ziscuez, gant cals a blijadur, he ilis vihan eleac'h m'en em zastume peurvuia beb sul eun 200 den benag, a lavare :

Ma vouifec'h peu sort histor dudius a so e penn kement-man ! Ac'houdeves ez eus 20 bloas ; 5 bloas a ioa abaoue ma oan digouezet aman, hag evel ar pez brassa eus va c'henvreudeur, ne rean nemet hirvoudi o velet penaus den ebet, couls lavaret, ne zaremprede va ilis ; eur bloavez, deves ar Pasc kenta, setu daou eus ar re ho devoa græt ho fasc dious ar mintin o tont da va c'hahout ha da lavaret din :

— Autrou person, ni hon daou, Joseph ha me, e fell deomp chomm ar fura ma hellimp epad hon oll buhez, a lavaras din ar iaouanca anezho ; ma kirit, e teuimp d'ho cahout beb sul, hag e livirimp deoc'h oll ar pez hon devezo græt epad ar sizun ? Tenereat meurbet va c'halon, e c'houlennis digantho :

— Piou en deus roet ar sonjeson-ze deoc'h ?

— Oh ! den ebet ; Joseph eo en deus lavaret din e rofe kement-se plijadur d'ann autrou Doue ha deoc'h, hag epad m'hel lavare Joseph din, me am eus her sonjet evelthan.

— Ia, ia, va bugale, deut kellies ha ma caroc'h.

Hag e teujont, da lavaret din, egis ma oa, ar mad a reant en ho zi, hag ann aliou mad a roent en ti-scol.

Rei a ris conje dezho da gommunia, da genta beb pemzec deis, hag abars nemeur beb eis deis. Ho c'herent souezet da genta, en em gavas heb dale, eürus bras.

Dond a reas eun neubeut mamou da c'houlenn diganin reseo ive ho bugale assambles gant ar re all ; en em ziscuez a ris madelezus bras, mes ne falvezas ket ganin ho digemer re vuhan ; goulenn a ris abars ho reseo, beza ho guelet epad eun neubeut miziou o kemer pers beb sul en offern hag er gousperou, goulenn a ris ive n'ho dije bet tam punition ebet er scol etoc ann amzer-ze ; cals a fall-galonas ; evelken, da fin ar bloas e oant 4 ; goude 5 bloas e oant 30 ; dec bloas goude, e oant oll tud fur, bugale sentus, micherourien mad, prest atau da renta servich d'ann oll, ha dreist beb tra, cristenien eus ann dibab ; int breman a so deut oll pennou tiegez, hag eo int hag ho bugale a veler ken aketus o tarempred ann offisou.

N'eus ket pell, e varve, e Fontainebleau, eur vaouez oajet bras, — 90 bloas, — eur vaoues a speret a ioa ha pinvidic meurbet ; en he zestamant he devoa scrivet evelhen :

« Testamanti a ran d'am medisin ker gouziec hag en deus bet kement a soursi ac'hanon, m'en deus allet ober din beva ken coz all, kement a vezo cavet pa varvin, ebars ann arbel derô a so e corn va c'hambr. Alc'huez ann arbel-ze a vezo cavet dindan colc'het va guele. »

Ann heritourien o clevout lenn kement-se, a sonje dezho beza revinet neat, hag e velent tensoriou ho moereb goz o vont gant ar medisin. Heman ive, kerkent ha ma oe casset ar c'helou madze dezhan gant ann noter, a redas d'ann ti da velet pegement a oa bet lezet ganthan. Kerkent ha ma zigouezas ar medisin en ti, ann noter a astennas dezhan alc'huez ann arbel, hag hen ker buhan d'he zigorri, en eur grena gouscoude, hogen he joa ne badas ket pell ; ne oa ken en arbel nemet ann oll louzeier a ioa bet ordrenet dezhi gant ar medisin etoc he buhez, ha n'he devoa morse kemeret hini anezho. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Ann houlou a iea atau dounoc'h-doun ; ha coket ar brigadier, eun tam coz botez fall ha pounner, ec'h en em lacaas da vransellaat kement, ma gommansas ker buhan Iann Piteux da gonta he rochedou.

Evidoun-me, a drugare Doue, ne oan ket clanv, hag ec'h hellan hel lavaret gant guirionez, me so deut er bed-man martolod bete beg va ivinou, rag er mare ma scrivan deoc'h ann histor-man, ar mor ne anaie ket ac'hanoun. Biscoas ne oan bet, nag en enezen *Cesambre*, nag e *Dinard*, nag er *C'honchée*, prisoniet evel ma oan er stâl. En em gavout a ren evelken ken eas eno evel ma vijen bet var al letônen, hag e hellis consoli Iann ha beilla assambles var ar stur, rag ma kinnige ann houl dont a dreus deomp. Rust e ve peurvuia ar mor e rad Sant-Malo, ha carga a reamp beb taul.

N'am beus ket sonj beza guelet biscoas em buhez tenvaloc'h nosvez. Lavaret e vije bet e oa tân er mor pa darse ar goagennou ; Iann a glemme kenan hag a c'houlenne truez. Ar sclærijen-ze, ne serviche ket deomp da velet guelloc'h hon hent, a spounte anezhan, hag he lakea da gredi e oamp o vont da goueza en Ifern.

Ann tourmant a ioa o vont da goueza varnomp, ne oa ket diæs her guelet, ha d'oc'h sclærijen eul luc'heden eo ma velimp al lestr tosta d'eus ar re a ioa var bouez sevel ann heor d'ober penn var ann Douar-Nevez ; eun daou c'hant metr benag e oamp diouthi.

— Laca evez ! emoun-me da Goco. Ar *Marie-Pauline* a dle beza e kichen. Me bari hon devezo eur guel anezhi kenta luc'heden a deuio.

Iann a ruille hag a ziruille e strad ar c'hoket o lavaret he pedennou :

— Ma sant paëroun, ho pe sonj ac'hanoun ! Santes Barba, Santes Clæra, diouallit ac'hanoun dious ar gurun !... Me garfe beza o pilat pebr... ho pet truez ouzin !...

Etretant, Coco a lavaras e vele teir lestr, unan araug, unan a zehou hag eun all a gleis, hag a c'houlennas da gahout pehini ez afe. Me a respontas mont da gahout ann hini a ioa dirag, *par avantur*, egis ma lavare mama Kemper. Coco a bouezas eun tamic var ar roenviou, ha me gant

eun taul pole, e lakis ar c'hoket da vont da skei el lestr ; ne oamp ket goest c'hoas da c'houd mad petra oa, ken tenval ma oa ann noz.

Clevet am beus abaoue penaus breman kement lestr, kement coket a vez var ar mor, eur veich cuzet ann heaul, a renc`cahout diou letern d'ann neubeuta, da ziscuez e peleac'h ema. Mæs neuze ne c'hoarie ket ann traou en daill-ze. Var ann ugent lestr a ioa var bouez partial, n'ho pije ket cavet eur c'houlaouen soa enaouet. Tostaat a ris d'eus scoas diou al lestr, egis ma oa bet lavaret din, hag e c'halvis var bouez :

— Hola ! he ! ho ! ho !

Ger ebet.

Mama Kemper he devoa hel lavaret meur a veich me, n'helle ket mancout da gahout eun issu mad kement tra a rafen ! Couezet e oan doc'htu var al lestr vad. Gouscoude, gant aoun e vije bet cousket ann dud er bours, e c'halvis adarre, mæs creoc'h en taul-man ; hag en taul-man adarre, den ebet ne lavaras gric.

Neuze e liviris da Goco mont tre e kichen. Ker crenv a ioa ann houl, kement a save d'eus costez al lestr, ma teuas eun tamic aoun din ne vije draillet hor c'hoket, mæs dre vonheur ec'h hellis paca eur gorden a ioa eno e stribill, hag oc'h he faca dezhi, e credis ragtal e ioa bet lakeat eno evidomp gant Toussaint Morin, hag ar greden-ze a reas din beza kel laouen ha biscoas.

— Alo ! Iann, emoun-me, alo ! sav aleze buhan, erruet omp.

Iann en em glemmas goassoc'h, mæs ne voujas ket : Me a lavaras da Goco tenna he roenviou er vag pe guir e oan peg er gorden, ha sicour Iann da sevel, ma alje dont ive da bega ennhi ganin. Mæs neuze e oe eun abaden all, Iann a zirollas da lenva, da chouhal ha da lavaret :

— Me fell din mont d'ar gear !... Me vell breman n'oun ket mad da vont da redec brô !... Digassit ac'hanoun endro da di ann intanvez Helie, so bet atau ker mad em c'henver... Oh ! va Jesus! .... Oh ! va Doue !.... Pegement a garan patron François, Fifi Jacquet ha pila pebr !..... ma micher eo; bèva ha mervel a rin o pila pebr !

Caër em boa clasc he lacaat d'ober peoc'h, n'hellen ket dont a benn. Lavaret a ris dezhan em bije he staget, hag he savet er bours var bouez eur gorden. Mæs hen neuze a c'halvas ar poliss d'he zifenn. Evel ma oan crenvoc'h evithan, e taulis va dorn var he c'hinou d'he stanca, hag e liviris dezhan e toul he scouarn :

— N'e ket 300 evid 100 a vezo da c'hounid var ar varc'hadourez, mæs 600, 1200, ha marteze diou veich muioc'h !

O clevout hanô ar varc'hadourez e tihunas eun tamic, hag evel ma oan peget ennhan dre chouc ar c'hil, e c'houlennas :

— Na te a ve goest, evid guir, d'ober droug din, kenderv Corentin ?

— Ia ! kenderv Iann, emoun-me, ne goustefe ket muioc'h din da laza eget laza eur c'houlin !

En daill e credas e vijen bet goest d'ober ar pez a lavaren, rag ma pegas doc'htu er gorden. Me a reas dezhan sevel arauzon evid beza suroc'h ne chomfe ket var va lerc'h. Pa oe savet he benn dreist bord al lestr, e chomas keit da sellet ous ar pont, ma gomansis cahout aoun, ha ma c'houlennis diganthan :

— Petra a veles-te Iann ?

— Ne ouzoun dare, emezhan.

Ann nos a ioa tenval evel sac'h eur glaouer. Iann a stouas he benn eun tamic hag a lavaras deomp adarre :

— Var al lestr-man n'eus den ! Souezus eo ! Guelloc'h e ve deomp mont endro !

Ma lavarfen ne oan ket nec'het e lavarfen gaou, mæs re denn a vije bet d'am orgouil mond var va c'his, na ne glaskis ket soken mont da gahout eul lestr all, ken sur a sonje din beza e oamp digouezet eün gant ar *Marie-Pauline*.

Sevel a ris eta d'am zro, hag e ris d'ar Piteux, en despet dezhan, mont tre er bours. Doc'h ann traon, Coco a c'houlennas diganeomp :

— En em gavet hoc'h ?

Hag abars m'hon dije respontet, hini ebet ac'hanomp, e lavaras adarre :

— Beaich vad deomp ! varc'hoas pa lacafot da voel, e viot luskellet, ha me a renc tec'het cuit buhan, ma ne fell ket din cahout anezhi. Kenavo !

Her guelet a ris o pellaat dious al lestr hag o pega en he roenviou ; abars beza ho staget mad d'eus ann toulled, e vennas beza draillet oc'h al lestr. C'hoant em boa lavaret dezhan distrei, mæs ne gredis ket hen ober, ha marteze n'en dije ket chilaouet ac'hanoun.

Goassaat atau a rea ann houl, ha me, chommet peg evel ma oan ous bord al lestr en diaveas, e vijen luskellet evel eur vransigell. Eun tamic bihan e sellis neuze d'am zro var ar pont e peleac'h ma oa couezet Iann en eur bern : ne hellis kenneubeut guelet netra. Hogen, pa zistrois da sellet ous ar mor, na velis mui coket ar brigadier. Achu a oa, ne hellen mui mont en dro var va c'his ; ober a ris eur scrijaden ; mæs kement-se na viras ket ouzin lemer ive d'am zro var ar pont, ha mont da gahout Iann a ioa var benn he zaoulin, o lenva:

— Sac'h ann dien ! emoun-me, oc'h he sevel, n'oud ket eur c'hrouadur mui ! Laurans Bruant pa bartias, n'en devoa ket ar varc'hadourez hon deus.

— Me rofe ar varc'hadourez-ze oll evid c'huec'h real. N'eus bet biscoas Laurans Bruant ebet. Me am beus c'hoant mont cuit.

Hag hen o coueza adarre, rag m'en devoa guelet o tarza eur pez mell luc'heden ker sclær hag ann heaul, hag a ziscuezas deomp en eun taul cont ann naontec lestr all a ioa er rad endro deomp.

Ni a sonje deomp da genta ne oa den var ar pont ; mæs d'oc'h sclærijen al luc'heden-ze, e veljomp daou zen astennet var ar pont ; unan var he gof e kichen ar vern-vras, hag eun all var he gein e kichen ar stur.

Lavaret e vije bet e oant maro ho daou, hag en taul-man en em lakis da grena d'eus va oll izili.

Evid Iann, n'en devoa guelet netra ; cuzet a ioa he benn etre he zaouarn, hag e oa en em daulet da lavaret kement peden a vouie.

Varlerc'h al luc'heden-ze ne oe taul gurun ebet, nemet ann avel a grescas eun neubeut da c'houeza. Goudeze e peoc'has ann traou, na ne glevjomp mui nemet trous al listri oc'h ober beac'h da chaden ann heor, ha mouez ar goagennou o tont d'eus ar meaz da darsa varnezho.

Me a sonje din parfet, penaus ann den gourvezet etal ar vern-vras a ioa Toussaint Morin ; hogen, spountet oll e oan, o sonjal e oa deut marteze forbanet d'he laza, epad ma oa ar re all o fricota var goust ann intrôn Surcouf. Treuzi ar pont a ris evelken var bevar paô, o crena egis ma vije bet peget hanter-cant dersien assambles ennhoun. Hogen, a veac'h ma oan en em gavet e kichen ar pez a seblante din beza eur c'horf maro, m'en em gavis diveac'het ha consolet. Roc'hal a re ha c'huitellat egis eur gornigel.

— Escusit ac'hanoun, emoun-me, autrou Toussaint Morin, me so deut aman d'eus pers va breur Guenole, c'hui voar, ann hini so var ann hent da vont da velec, hag a so bet er scol assambles ganeoc'h.

Caër em boa gortos, Toussaint Morin ne respounte gric. Neuze e pegis en he vreac'h evid heja anezhan, var bouez da genta, eun tamic creoc'h goudeze. Ia ! ar muia ma hejen anezhan, ar gualla ma roc'he. Neuze e stouis va fenn da velet peu sort tremm a ioa varnhan ; mæs ker buhan e renkis en em deuler a drenv ; deuet a oa he halan beteg ennhoun, hag e oa sonjet din beza o tivonta eur varillat odivi jenièvre.

Iann Piteux o veza collet ar guell ac'hanoun, ne rea ken nemet lenva hag en em glemm :

— Corentin ! Corentin Kemper ! va c'henderv Corentin ! Na te ve digaloun avoalc'h d'eus va dilezel en eun anken ker bras !

Me ann neubeuta am eus eo ar basiantet. Eun taul dorn a zistagis eta var scoas ar c'housker, o iouhal en he scouarn a bouez-penn :

— Sac'h ann dien ! autrou Toussaint Morin, dihuna a rafoc'h pe ne rafoc'h ket ?

En taul-man, Iann o clevout ma mouez, en devôa gouezet e peleac'h e oan-me, hag e teuas beteg ennhoun o rusa var he gôf. Er moment memes m'en em gave em c'hichen, e couezas var va fri eur pez mell beraden glaô, kement ma sonje din e oa unan benag oc'h va scouarnata ; hag e commansas en eun taul eur barr cazac'h da gouezа ken drû, m'ho pije lavaret e oar o tiscarga sac'hadou pez seac'h d'eus ann dele-vras var ar pount, ken a rea eun trous spountus.

Ar c'housker ne zihunas ket, petra benag ma fuste ar barr casarc'h-ze var he fri. Ne zihunas ket mæs pec'hi a reas. Ni a sonje deomp da vihana e oa o pec'hi, rag ne dauljomp ket calsic eves ous he gomsou. Iann en devoa lavaret : « Ar varc'hadourez a vezo glebiet ! » ha ni kerkent da redec varzu ar scoutill-vras.

E guirionez, petra benag ne oamp bet morse nemet e ti ann Heliet e vouiemp mad tre penaus e oa renket diabars eul lestr, pe guir hor c'havel a ioa bet eur bric-goëleten. Goassoc'h nec'het e vijemp bet en eun ti græt gant mein ha raz. Iann ha me a ziskenjomp en traôn eta dre skeul ar scotill vras, ha ni en eün eleac'h ma vouiemp e tlie beza ann hoalen.

(*Eur pennad all eur veich all*) A.

Madou ann douar.

Sevel a ra beb sizun pris ann ed, ha kement-se evid eur reson vad, rag ne deus ket ed avoalc'h er vro. Gant ar priziou so breman, e sonj atau da lod eus ann dud penaus e vezo casset muioc'h ed var ar marc'hajou ; mes en aner eo ; ar verourien bihan ho deus drebet pell so ar pez ho devoa eostet hag ar re vras n'ho deus ket arboelet cals. Kense, pa neus ket mui ed avoalc'h er vro, e vezo cresc adarre var ann ed o tont d'eus ann estren, ha ne ket hebken e Frans, mes ive er *Beljique* hag en *Hollande*. Ann dra-ze so caus eo bet savet doc'htu ar prisiou en Americ. Evel ma vezo kement a ezomm a ed beteg ann eost neves, evel ma so breman, ha ne gresco ket en hon toues ann ed da gass d'ar marc'hajou, anat eo penaus ac'han d'ann eost neves ne vezo mui distaul var ar prisiou. Ann 200 lur guinis e *New-York* a so d'oc'h 22 lur 6 guennec ; 5 guennec cresc. Varlene d'ar mare-man e oant d'oc'h 25 lur 14 guennec. Var marc'hajou ar vro, setu ar priziou dre ann 200 lur : Ar guinis 30 lur 10 guennec ; ar segal, 22 lur 10 guennec ; ann hey, 21 lur ; ar c'herc'h, 20 lur 10 guennec.

KEMPER. — *9 a viz Ebrel.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 25 lur 10 g. — Segal, 21 lur 10 g. — Hey, 15 lur 10 g. — Kerc'h, 17 lur »» g. — Ed-du, 18 lur 10 g. — Avalou-douar, 5 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

— Oh ! na pegen poanius eo micher eur guiader en amzer hirio, ma eo guir oll ar pez a lavarit aze, eme Jildas, en eur huanadi. Nag a vizer !

— Her guelet am eus evelse e peb leac'h hag e peb am-

zer ; mes hirio ann deis ez eo deut da veza cals poaniussoc'h d'ann dud a so o chomm e pennou-ties, e peleac'h n'eus nemet ær fall ha c'huez tenn ; oh ! ma safen eur verz d'ar guiaderien, e scrijfac'h gant spont ous he lenn, ha guir ! n'oun ket goest d'ober guerz all ebet ken.

D'ar pred-se, eun den, bisach eur marmous stag outhan, camm eus ann daou-du, ken a vouee oll he gorf o vale, ma ne voar ket evit gouzout pehini oa ar gar guella dezhan ken stroellec oa, a bignas guella ma c'hellas diri vein ann ti-milin, hag, en eur gemer en he zorn he doc goloet a brenved a bep seurt liou, e saludas ar miliner leun a laouenedigez.

— Va brassa deves fest ganen, a ve pa hellan dont da vilin ar Rice. Doue ra vezo meulet ! guelloc'h eo ganen tremen va nosvesiou aman eget ho zremen e dans ar pardoniou pe e festou ann armeliou ! Ha Spern-Guen a daul c'huez vad atau, ha c'hui, mamm-goz, so iac'h atau evel eur frouezen dare !

— Trugarez, eme Jildas ; ann tiad a so iac'h mad evel ar beuz.

— Guel a ze, guel a ze ! plijadur a ra din ho cuelet, tridal ra va c'halonic ! checon me ho car ! Ne lavarfen ket kement-se eus ann douseged ; red e ve e teufe oll dud ho ti d'ober brezel din, abars ma em lacafint d'ober eur vros d'ar merc'hed-se pe da c'hriad eur rumm chupennou d'ar botred. Penaus dont abenn da ober dillad da zigouezout da dud teurs evel-se, pe da verc'hed hag a so henvel eus ar penn-god stoup a so aze gant Tiphene var he c'higel ! Mariannic-teo so droug-rus ennhi ; hounez a sonje dezhi e oa Bernard, ar marc'hadour kezec, o vont d'he c'hemer da bried ; ia da ! Meur a veich e vezo guelet ann eost guen o veleni, araug ma vezo canet son ar souben dre leaz gant Marianna.

— Doue ho pinnigo oll, tud ann ti-man ! eme eur vouez flour.

Milio ann hini oa, Milio ar mezaër eo a deue da zeski eur son nevez benag evit cana d'he zenved epad ma vijent o peuri er prad. Eur vialenn venn a oa ganthan en he zorn evel ma vije guechal gant ar bastored-coz. N'en devoa ket c'hoas c'huezec bloas achu ; he vamm oa unan eus ar merc'hed brava a oa en amzer-ze e costez Saille, hag en he mab e helle peb unan guelet ar brava patrom eus ar Græsianed a oa deut da chomm er vro-ze. He zaoulagat glas a oa ken lemm ha ken splan ha dour ar stivel goaskedet dindan ar guel bras pe dour ar feunteniou, var-ribl pere e vije guelet ar gorriganed o tirosta ho bleo melen hir gant cribou aour. He viscamant a oa dishenvel beo eus guiscamanchou ar vro ; he zaouarn ken guen hag al leaz. Evit da Vilio beza iaouanc-flamm, he visach en devoa eur skeud dreist ar c'hustum ha misterius tre ; dalc'h-mad e vije dreo ha chicand evel eur pintik ; ous he velet e lavare ann oll, e touge merket var he dal skeuden guzet ar glander eus he galon evel ar vugale a dlee Doue gervel abred da curusted he varados. Milio a gane couls lavaret dalc'h mad, epad ma tivoualle ann denved ; bep abardaez e iea d'ar c'heariou tro-var-dro evit clevet pe evit cana eur verz pe eur ganaouen all benag. Digemer vad a gave e peb leac'h ; eur galon ken mad, ken glan en devoa ! Mes da vilin ar Rice eo è care dont dreist pep tra ; laouen e vije pa helle cahout ann tu. Milio a gare kement Jildas ! n'helle ket cahout muioc'h a deneredigez nag a garantez evit eur breur. Eus he oll genvoadijen ne gave nicun gouest da rei kement a sclerijen d'he spered, na da lacaat he galon da domma kement gant tan-flamm carantez Doue, evel ma rea comsou he vignon Jildas, ar miliner. O comz gant ar c'hloarec iaouanc, leun c'hoas he galon a c'huez vad ar vertuziou hag ann oberou mad, (boukedou dudius divouanet en he ene glan, epad ann amzer re ver a dremenas er Seminear), Milio a sante he spered o steredenn.a dindan ar sclerijen-ze deut eus ann Env, he galon o tomma hag o tostaat en eur deuzi eus tan flamm ar garantez divin. Marteze ive gouscoude potr ann denved a gave ebad bras o velet daoulagat glan Spern Guen o para var he re ken seder ha daoulagad eur goulm var re he far.

Etrezec ennhi eo ez eas Milio goude beza saludet Jildas. Lacaat a reas en he c'hichen eur picol dornad bleuniou cutulliet er prajou pe er parcou, ha goude e comzent a vouez izel ann eil ous egile. Prestic, eur vaoues coz a deuas da dal ann nor, hag en em lacaas da lavaret he *Fater* ; Tiphene a anavezas ar baourez eus he mouez :

— Deut tre ebars en ti, Clauda, emezhi ; ni a zalc'h bepred evidoc'h eur muzulad bleud ; ho loden a so loden ann autrou Doue.

— Bennos ann autrou Doue varnoc'h oll, tud ann timan, eme ar baourez coz, ben ho paëo er bed-all, mechans... evidon-me n'her rin biken... kreski va dlee en ho kenver ne lavaran ket, rag c'hoant am eus da c'houlen diganeoc'h eur c'hornic benag evit mervel, pa na hellin mui loja e tal ar bernier plous gant ienijën ha scourn du ar goanv.

— Hag ho tiik balan, eme Milio, petra hoc'h eus græt outhan ?

— Va ziik balan en deus græt eun tantad mad a dan gouel Iann, siouas ! eme Clauda gant eur vouez demrust.

— Petra fell deoc'h lavaret ? eme Tiphene,

Ar valtouterien a so deut deac'h da c'houlenn arc'hant diganen-me. Goulen arc'hant digant Clauda! Ne m'oa ket memes eun tam bara, nemet eun tamic bara binniget em oa miret abaoue disul evit tenna bennos Doue var va ziik ... Ar re-ze ho deus goloet va banc (n'ho deus cavet netra ennhan nemet va zac'h daou bennec) ; ha goude beza dismerret va zammic plous-guele ha spontet ar razed a oa e kement corn so en ti, a so troet eur sonj en ho fenn, ar chass anezho ! en henvelep doare, evel ma ne gaven ket eul liard toull da rei dezho, ho devoa aoun da vervel gant ann dienez hi-hag ho mistri ; da vihana, ann dra-ze a rea poan benn dezho, red a oa va c'hastiza en eun doare benag, rag ann dud-se a fell dezho e ve lavaret : hars ar paour ! pa ne hellont cahout arc'hant. Petra ho deus-hi græt, al loened gouez anezho ? va staga gant eur gorden, ha va lezel evelse gourvezet e stoc va c'horf va zreid ha va daouarn liammet e creis va zammic lochen ! ha va lochen ne dalveze ket, c'hui voar mad godoer eur boutaouer... Neuze, evit peur-ober ho zaul caër unan eus ar valtouterien a dennas tân en he gorn-tond hag a scuillas ann ulfennou var ar gloejen valan sec'h a servich da zor, ha setu eun tantad pell so ! Va zi balan a zeve, ha me na hellen ket finval evit kemer ann tec'h.... va ziik a zeve goassoc'h-goas, oa ann tan crog en doen, hag ann ulfennou o coueza varnoun, n'hellen ket mancout da lacaat da flamma va zamm truillou, ha me vije bet rostet. Ar valtouterien a oa æt cuit en eur c'hoarzin. Me c'halve a bouez penn unan benag d'am sicour. Eur vaouez o tont gant he dillad eus ar ster, bet o velc'hi, a gemeras etoues he dillad glib eul linser, hag he zeulas en dro din; goude e sammas ac'hanon etre he divrec'h, hag e lacaas ac'hanon da aseza eus costic ar c'hleuz en eur ziamarra din va zreid ha va daouarn. Eno e chommis da velet va lochennic o tevi, ann daëlou em daoulagat, rag n'em oa nemethi d'am disc'hlavi, ha pa ne oa mui nemet eur bernic ludu eus ann ti a oa bet guechall maner Clauda, e kemeris eun dornad eus al ludu-ze, leis ar vouestic houarn-man, sellit, hag e zin a zor-da-zor da scuill eur meutadic, en eur c'houlenn digant an dud divar ar meaz:

« Beteg peur e c'houzanfomp-ni en hon touez ar val-
« touterien milliget da suna ar guella eus hor goad, ha
« da voasca ar Vreizaded dindan ho zreid ? »

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 17) DISSADORN 23 A EBREL 1881

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan livez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 23 a viz Ebrel 1881.

D'al Lun, 11 a viz Ebrel, er Senat, goude beza votet, d'ar red, eun neubeut lezennou bihan, egis m'ho devoa hen græt ann Deputeet Dissadorn, n'eus bet græt ken ann nemorant eus ann deis, nemet evessaat ous eur pennad hent houarn neves emer e sonj hen ober dre greis ar Vreiz, hag a vihanaio d'eus 10 leo hed, ann hent etre Roazon ha Brest pe Kemper. Egis ne ma ket ann oll a unan evid gouzout dre beleac'h e renco tremen, e c'houlenner gortos ken a vezo achu ar vacansou evid ma hello beza guelét mad dre beleac'h e vezo ann talvoudussa evid ann oll. Goudeze, ar Senatourien a lavar mont da gemer vacansou ac'han d'ann 12 a viz Maë.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, Pascal Duprat, unan eus ar Radicalet, e hano Conseillerien ann Ti-kear e Paris, a c'houlenn chican ous Andrieux, ar Prefet polis. Savet so bet etre int hag hen, ha breman ne vezo mui tam peoc'h, ma ne ve ket torret unan anezho, ar Prefet pe ar C'honseil ; Duprat a so evid ma ve torret ar Prefet, mæs ar Ministr a zifenn Andrieux, ha pa ier da voti, ann Deputeet a ro ann tu gounis da Andrieux.

Achu ann affer-ze, ann autrou Janvier de la Motte, a lavar e carfe gouzout d'ober petra e cassomp soudardet en Tunisie : Ar Gouarnamant pa eo deut da c'houlenn 6 million digant ar Gambr evid ann affer-ze, n'en deus ket lavaret sclear avoalc'h petra en devoa sonj d'ober, ha gouscoude ar Gouarnamant abars beza lezet ann Deputeet da vont da gemer vacaosou, a dlefe beza lavaret sclær e peu sort sonj e oa en affer-ze. Ar Ferry a respont, penaus ne hell ket lavaret muioc'h hirio eget n'en deus græt en deves all, rag ne voar ket muioc'h, mæs ann Deputeet a hell cahout fizians, ober a rai ar pez a vezo red, hag e casso ann traou keit ha ma vezo red evid difenn enor ar vro. Neuze unan eus ann tu dehou o veza goulennet petra ma e sonj ober en Tunisie, unan eus ann tu cleiz a c'houlenn d'he dro : Nag ann Tunisie, petra rai ive ? Aman Gambetta a ra he vestr evid difenn he Vinistret, hag evid ho difenn guelloc'h, e chomm var he gador Presidant, rag keit ha ma ve eno, ne heller ket enebi outhan gant kement a liberte, evel ma heller hen ober pa ve o prezec evel Depute.

Neuze e teu beac'h var ann Deputeet, lod o fallout dezho e teufe ar Gambr da lavaret he deus fizians er Vinistret, ha lod all, o fiscleria n'ho deus tam fizians ennho. Ar Ferry a lavar e garfe e teufe ar Gambr da voti ar pez a c'houlenn Paul Bert, penaus :

« Ar Gambr, leun a fizians e furnez hag e bolontes vad ar Gouarnamant, a les anezhan libr d'ober ar pez a garo en affer-ze ; » ha 339 a enep 134, a vot ar pez a c'houlenn Paul Bert assambles gant ar Ferry.

Dimeurs, 12 a viz Ebrel, Farcy en deus clasket lacaat ar Gambr da lavaret egis m'en devoa clasket hen ober Dissadorn, e oa red cass da Vinistr ar Justis ann affer a oa bet clasket ober d'ar Jeneral de Cissey ; mæs pa eo bet votet goude eur brezegen græt gant ann autrou Le Faure, dre behini en deus discuezet ne oa netra guir er pez a oa bet tamallet d'ar Jeneral de Cissey, 366 a enep 81, ho deus casset Farcy da beuri. Goudeze ann Deputeet ho deus lavaret e kemerfent vacansou egis ar Senatourien, ac'han d'ann 12 a viz Maë.

A.

Pell bras-so so bet lavaret e latin, penaus niver ar re sod a oa bras ha divuzul ; ma, etoues ar reze ez eus eur joa vras breman, abalamour d'al lezen var ar scoliou sense evid netra. Ne glever mui gant ar baltejen hag ar ginaouejen-ze, nemet ar c'homsou-man : Heb dale e vezo ann traou evid netra, netra n'hon devezo mui da baea ! D'ar vugale e vezo roet ar scol evid netra ! ne vezo mui netra da baea d'ar mestr-scol, ha kerkent, e clever oll vreuries ar ginaouejen o cana peb seurt meuleudiou d'ar Republic ha d'ar Republicanet, evid eur sort doneson. Hogen, banden baltejen ma'z hoc'h, c'hui a renc beza teir ha pedir gueich sottoc'h eget moc'h, ma ne velit ket penaus kement-se a so eur garotezen eus ann hirra am eus guelet, hag eo goal ledan ho couzoug, mar peus allet he lonca ken eas ? Penaus, c'hui sonj deoc'h eta e vevo hivisiken ar mestr-scol gant ær ann amzer,

hag a roio descadurez d'ho pugale, gant ma cassoc'h peb bloas eun dornad bleunv evid devez he voel ? Sod hoc'h, guir eo, mes evid c'hoas, ne d'hoc'h ket sod avoalc'h evid credi traou ken diskiant. C'hui voar avoalc'h e vezo red he baëa hiviziken evel ma rer kent. Ma ve paet eta evid deski ho pugale, neuze ne roio ket ar scol evid netra. Nan sur, mes n'eo ket ni a renco paëa ! Ar Gouarnamant eo ann hini a renco hen ober. — Setu eta dislonket ar sottoni a vez breman lavaret hag aslavaret gant oll ginaouejen ar vro ! Ar Gouarnamant eo ann hini a baeo. — Hag ar C'houarnamant, gant piou e vezo paet ? E peleac'h e kemero hen ann arc'hant a roio d'ar vistri-scol ? En hor chacot-ni, rag ne hello he gemer e chacot hini all ebet. Ar scol-ze evid netra, roet deomp gant al lezen, a gousto 18 million beb bloas d'ar re a baes ar c'hargou, set' aze avad eun dra, hag e heller lavaret e vezo evid netra !

Breman, ar re ho deus moïen da baea ar scol evid ho bugale a renc hen ober, ar re all ne rencont ket hen ober. Hel lavaret a heller gant guirionez, neus ket eur c'hrouadur breman e Frans a renkefe chomm heb mont d'ar scol, abalamour ne hell ket paea, rag kement hini a c'houl ar scol evid netra e ve roet dezhan, ar re ne c'houlennont ket ar scol evid netra, eo ar re ho deus moïen da baëa. Hogen, guelet petra a c'hoarvezo breman gant al lezen neves-ze, pa vezo ar Gouarnamant, da lavaret eo, ni oll a renco paea ar scol var ar c'hargou, ne vezo mui kemm ebet etrezomp ! Ar re baour a renco paëa couls hag ar re binvidic, pe guir ne vezo ket discarget ar beaurien eus ar c'hargou evel ma oant discarget da baea ar scol. Evid eul lezen sod, hounes a so eul lezen sod, ha n'he deus na furnes na talvoudeges. Eun dra all a so c'hoas ouspen ; pa oa paët ar mestr-scol gant ar pennou tiegez pe gant ar gommun, ec'h heller cahout peg ennhan; ma ne zalc'he ket mad he scol, mar doa mesvier pe merc'hetaer, ma roe exemplou fall d'he scolaerien, ann autrou Mear, ar Gonseillerien hag ar gerent a helle he repren; be oa etre ho daouarn; pa oa mad ann den, ne oa ket nec'het gant rebeichou ann dud-ze, rag n'ho devoa netra da damall dezhan pa roe scol vad d'ho bugale. Mes ma oa eun den fall, e renke en em gorrija pe mont cuit. Ne vezo ket mui d'ann autrou Mear, d'ar C'honseil na d'ar gerent e renco senti ar mestr-scol, mæs d'ar Gouarnamant hebken. Travoalc'h a vezo dezhan mar g'hell plijout d'ar Prefet, d'ar Souprefet ha d'ar C'hommisser poliss, ha ma teufe c'hoant gant eur re benag eus ar Gommun da rebeich eun dra benag outhan, hag e ve gant resoun, e lacai anezho heb aoun e meas eue ann ti-scol-ze savet gant ar-c'hant ar Gommun, hag eleac'h ne vezo ken mestr nemethan.

A.

Ar Brezel en Tunisie.

Peus nemet sonjal e ve unan benag ac'hanoc'h, den a beoc'h, fur, honest ha mignon d'al labour ; ann den-ze en deus ar maleur da gahout daou lampon evid amezeien, atau o clasc chican dezhan, unan a zehou hag egile a gleis, ar paour keas den-ze en em gavje ker fall lakeat eveldomp en Afric. Ann Tunisianet e tu ar Saô-Heaul, hag ar Marocanet e tu ar C'hus-Heaul Ar re-ze a so dalc'h-mad oc'h heskina ac'hanomp. Ma c'hoarvesfe ganeomp, siouas ! hon deffe adarre ezomm eus hon oll soudardet e Frans evel e 1870, ann Tunisianet hag ar Marocanet a ve goest avoalc'h d'en em glevout etrezho evid tenna ann Aljeri diganeomp. Kense, n'eus ket leac'h da damall ar Gouarnamant ma renc lacaat anezho d'ober peoc'h peb hini d'he dro, ann eil goude egile. Evid breman, eo a enep ann Tunisianet ez eus bet casset soudardet. Penaus ! a enep ann Tunisianet e casser soudardet enn Aljeri. Oh ! nan, n'omp ket eat c'hoas keit-se. Hogen, etoues ar re-ze, ez eus tostic-tost da zouar ann Aljeri, Musulmanet hanvet Kroumiret, ar re-ze, en daill, a so amezeien eus ar re falla, atau o laëres hag o clasc en em ganna, n'ho deus ken micher evid beva nemet ho laëronsiou. Ar re-ze eo ho deus d'ann 30 a viz Meurs, treuzet ann disparti, hag ho deus clasket affer ous eun neubeut eus hor soudardet-ni ; lazet ho deus eun dec benag anezho ; ha ne de ket dies deoc'h comprenn e renker ho lacaat da baëa eur sort torfet, hag ar c'henta guella, ha setu o vont d'ober petra emer breman.

Keit ha n'hon devezo affer nemet ous ar Groumiret hag ous ann Tunisianet soken, ann affer-ze ne devezo ket cals talvoudegez, ni hon deus bet affer ous ar Bedouinet, ha ne ket eur milier Kroumiret a ve goest d'hor sponta. Ne gommansefe ann traou da drinca, nemet ma gavfe fall ann Italianet ez afemp en Tunisie gant hor soudardet. Ar re-ze ho deus aoun e teufemp re c'halloudus var ribl ar mor Mediterranée, hag e carfent beza ho unan e leac'h m'en em gavomp-ni. E Tunis, e clascont e peb feson beza guelloc'h deut evidomp gant Mohammed-es-Sadok, a so Impalaër Tunis. Da gahout aoun so eta, ma c'hoarvesfe ne ve ket travoalc'h ganeomp kivija eun tamic al laëron, ha ma glaskefemp kemer ann Tunisie evidomp, na zeufe ann Itali da facha. Ar re a so atau prest da sponta, a sonj dezho e ve contant Bismarck e teufe ann affer-ze eus ann Tunisie, da lacaat sevel fachiri etre ann Itali ha ni. Ne ket diæs deoc'h compren evid petra ! Ma teufe da sevel brezel adarre etre ni hag ar Prussianet, eur goal affer a ve evidomp ma ve ann Italianet a du gant ar Prussianet. Red eo deomp cahout fizians ne c'hoarvezo ket eur sort tra ganeomp, ha pa vezo bet punisset ar Groumiret, e teuio adarre peb tra d'he boent, hag e vezo peb tra en urs. Evelken, netra ne hello miret ouzin da gredi penaus ne vije ket bet ken hardi ann Tunisianet, ma vije bet en Aljeri eur gouarner a zoare, eur guir soudard, eleac'h eur potr he leviten, rag neus ket pell, e Cambr ann Deputeet, Deputeet an Aljeri, a so Republicanet gouscoude, a lavare d'ar gouarner Albert Grevy : Emaoc'h o coll ann Aljeri.

A.

Ann Tunisie.

Ann *Times*, eur gazeten Saoz, o prezec d'eus ann tamic brezel a so savet etrezomp hag ann Tunisianet, a lavar :

Ma ne velfemp ket gant plijadur ar Fransizien o trec'hi var ann Tunisianet nag o c'hounid ho bro varnezho, ne ket hon deffe avi oc'h ho guelet o creski ho gallout hag ho douarou ; mæs Bro-Saoz, ar Frans hag ann oll boblou all eus ann Europe, ho deus touet e virefent na zeufe den da gemer evithan loden ebet eus ann Turquie. Hogen, Tunis, a so eul loden eus ann Turquie, petra benag ne sent ket caër atau ous Impalaer ar vro-ze. Kense, ma carfe ar Fransizien clasc mont re hir, egis m'hel lavarer, possubl e ve, e ve red lavaret eur ger benag dezho. Petra benag ma lavar ann *Times* n'ho deffe ket jalousi ar Saozon o velet ar Frans o creski he gallout hag he douarou, ne gredan ket e plijefe cals kement-se dezho, rag ma c'hoarvesfe, neuze, e vemp re dost d'ann Ejypt, ha pa lavaront ne fell ket dezho e ve bihaneat ann Turquie, neuze e reont goab ac'hanomp, hag e sonj dezho ne velomp ket sclær. Ann enezen Chypr, a apparchant cals muioc'h ous ann Turquie eget Tunis, ha gouscoude, ar Saozon ho deus he c'hemeret, pa sonje dezho e helle talvezout dezho da eun dra benag. Ar pez a velomp e kement-man, mes ne fell ket d'ann *Times* hen anzavout, eo, rag ma ve Tunis deomp, e vemp re dost d'ann *Ejypt*, ha ma sonj dezhi e vezo anaoudec ann Itali d'ar Saozon, mar g'hell ar re-man derc'hel ac'hanomp pell d'eus ar vro-ze ; mæs perag ne scriv ket ann *Times* eun tamic sclæroc'h ? Marteze e sonj dezhi hon trompla c'hoas dre he fallagriez ; gouscoude e tlefe goud penaus, abaoue 1870, hon deus desket meur a dra ha dreist oll disfiout eus ar Saozon milliget.

A.

Penaus e vanker da c'hounit ar groas a enor.

Ann dra-man a c'hoarveze e 1809 pe 1810. Ar fregaden a vro C'hall, *Jules-Cesar*, cabiten Dubern, unan d'eus guella martolodet d'ar mare-ze, a ioa o lovel var aochou Breiz, evid ho difenn dious listri-brezel Bro-Saoz.

Setu e teuas izomm bras cass eur c'hoket d'ann douar, mæs evid levia anezhan dre greis ar c'herrec a veleur du-ze o tarza var ann aod, e oa red cahout unan hag a ve anaoudec eus ann aod.

— Cassit din ar c'hontremestr Yvon, eme ar c'habiten d'ann offiser a dlie beza casset d'ann douar ; den ebet ne alfe anaout guelloc'h ann aod man evithan, peguir eo ginidic eus ar vro-man.

— Doc'htu, commandant.

Eun neubeut goude, e oa ar c'hontremestr en he za dirag ar c'habiten, ar bonnet en he zorn, o chilou petra en devoa da lavaret dezhan, hag o tiscuez evid he gabiten, muioc'h a garantez eget a aoun.

— Contremestr, eme ar c'habiten, lakit var pare ar c'hoket bihan, ha kemerit ganeoc'h eun neubeut martolodet evid cass hoc'h offiser beteg ann aod.

— Ia, va c'habiten. Hag ar c'hontremestr a oa o vont da ziscuez he seuliou, pa lavaras ar c'habiten dezhan :

— N'am eus ket achuet c'hoas.

— Escusit neuze, commandant, peus nemet pre sec, ha me a chilaouo.

— Chilaouit, Yvon, ho choaset am eus evid mont d'ann douar, rag ma anavezit ann aod-man guelloc'h evid hini all ebet er bours-man, ha ne hellomp coll sord amzer ebet. Araug divheur amzer e rencoc'h beza distroet er bours. Her gouzout a rit ; d'oc'h m'ho deus lavaret ar pesketourien deomp ez eus dre aman eur fregaden Saoz gant daou vrick vihan oc'h he heul. Pa vezimp ann neubeuta var evez, hounez a hell discoassa, hag am eus c'hoant rei dezhi eur gentel a zoare. Hogen, ma c'hoarvesfe ann taul, n'am beffe ket re eus va martolodet evid dont abenn anezho. Kense, e vezo red roenvaat stard, ha miret da chomm a sclenj.

— Bezit dinec'h, va c'hommandant, re aoun am beffe a hent all ma sav beac'h gant ar Saozon, ne alfen ket mont d'ar bâl gant ar c'hamaradet,

— Mad tre. Eur ger c'hoas. Hoc'h anaout a ran Yvon, hag e ouzon neus gour etoues va martolodet, calonecoc'h evidoc'h pa sav ann tourmant, pe autramant pa renker lemel var ann enebourien ; me voar ive neus gour a garfe guelloc'h evidhoc'h nag he vro nag he impalaër.

— Hag a so guir, commandant. Hel lavaret a hellan heb fougassi, me gred oun den, ha mar de red evid guella mad ar servich, me so prest, n'am eus aoun na rag ann dour na rag ann tân.

— Me voar avoalc'h, Yvon ; mæs evid hirio n'her c'houlennan ket diganeoc'h, ar pez a fell din a so æssoc'h.

— Peus nemet gourc'hemenn, commandant, hag Yvon en devezo sentet.

— Neuze, contremestr, ma anavezan ann tu mad ennhoc'h, ec'h anavezan ive ann tu goac. Pa velit eur voutail leun dirazoc'h, ne hellit ket miret da lavaret eur ger dezhi.

— Nan, commandant, ne lavaran ket nan. Gouscoude..... chilaouit, a valbouze ar martolot, deut ru-glaou-tân.

— Ne ket red deoc'h clasc digarez ebet evid eur si ken noazus evel ar vesventi, so bet kiriec deoc'h d'eus cals punitionou, ha caër am eus bet ober rebeichou deoc'h, petra lavaran, rei deoc'h aliou eur mignon, biscoas n'am eus allet ho corrija.

— Guir eo, commandant. Ober a ran va fossubl evelken, ha ne vec'h ket goest da gompren pegement a genteliou en em roan din va unan beb mintin ; mæs ne ouzon ket penaus e c'hoarvez pa teu ann abardaëz, e collan ar sonj eus va resolutionou mad, pa gavan ann tu ha pa teu ann diaoul d'am zenti.

— Ma carfec'h lavaret eur veich evid mad, *me a fell din*, evid eun den a galon eveldhoc'h, ne dlefe ket beza diæs. Ma carfec'h cahout sonj mad eus hoc'h interest oc'h unan. Guelet a ran n'eus netra var ho peultrin, ha neus ken caus nemet ar si fall-ze. Hirio, marteze e alfec'h cahout ann tu. Ma c'hoarvez ganeomp en em daga gant ar Saoz, poaniet egis custum, ha m'hen assur deoc'h, en despet d'ann oll rebeichou so bet græt deoc'h beteg hen, ar groas a enor a so deoc'h.

Travoalc'h, commandant, a respontas ar martolot, he lagat o virvi. Paket ar Saoz en ho rouejou, hag e veloc'h petra oun goest d'ober.

— Hogen, diouallit en eur vont d'ann douar, na zeufec'h da goueza en ho pec'het caret. Ne ket hebken mont d'ann hostaliri e tifennan, ma ve unan benag dre eno e kichen, mæs ne fell ket din e tiskennfec'h d'ann douar, na c'hui nag ho martolodet.

— Senti a rafimp ; commandant, hen toui a ran deoc'h.

— Mad neuze. En hent breman.

Pemp minuten goude, e oa ar c'hoket oc'h ober penn varzu ann aod, ha neubeutoc'h evid eun hanter heur goudeze, e oa o touari. Ann offiser neuze a lammas d'ann douar, hag e lezas er c'hoket ar c'hontremestr gant he vartolodet, o tigass sonj dezho d'eus ar pez oa bet gourc'hemennet gant ar c'habiten.

— Travoalc'h, travoalc'h, autrou, a respontas Yvon, a sonje d'ar mare-ze derc'hel mad d'he bromessa. Tost d'ar plass eleac'h ma oant deut da zouara (Yvon her gouie), ez oa eun tamic ti, stag eur bod ilio outhan, eoc'h d'ann nor, ha scrivet gant lizerennou bras :

AMAN EZ EUS GUIN MAD, CHIST MAD HEB DOUR.

Yvon a vouie mad petra oa scrivet, mæs ne cheinjas ket plass evid-se, hag evid miret da veza tentet, e troas kein ous ann ti.

Eun tachat a oa ma c'hortose ar vartolodet, croaset ho divreac'h var ar roenviou, e tistrofe ann offiser d'ober adarre penn var ar fregaden, pa zigouezas en ho c'hichen eur vag, gant daou besketour ennhi.

Unan eus ar re-man o velet Yvon, ne hellas ket miret da ziscuez dezhan he laouenedigez, hag o pega ennhan a vriad, en em roas da vouchat dezhan gant ann deneredigez ar vrassa.

— Penaus ! te eo, Yvon, te eo !

— Ia, me eo, e guirionez, a respontas Yvon, ker laouen hag hen.

— En em gavout evelse, dre beson, en eun taul pa ner ket en em velet abaoue tri bloas, martolodet ho deus græt kement a veaichou assambles, hag a so ker bras mignonet, daou viz ar memes dorn ! en em gavout evelse ! pebes eur vad !

— Guir eo ! me a sonje din e oas bet prisoniet gant ar Saozon var ho listri coz.

— Hag oun bet ive ; ho c'hustren fall he devoa lakeat ac'hanon da veza ken treut evel eur pesc mogedet. A drugare Doue, am eus cavet ann tu da vont cuit, hag oun distroet e Frans. Ma zad, siouas, a oa maro, ha va mam, clanv hag oajet bras, he devoa ezomm ac'hanon. Goulennet am eus va c'honje, hag am eus bet anezhi, ha setu me aman.

— Guell a ze did. Eur sonjeson vad ac'h eus bet o tont dre aman.

— Alo ! Breman, eme ar pesketour, ann neubeuta a hellomp d'ober eo eva d'hor iec'het. Ne vo ket daô mond a bell evid-se ; hostaliri ann tad Hoel a anavezan mad, ha te ive, a so aman tost e kichen. Alo, mignon, pe kentoc'h mignonet, deomp dezhi, emezhan, o prezec ous ar vartolodet all.

Trugarez, martolot, poan a ra din da refus, mæs er mare-man n'hellan ket mont. Ar c'habiten en deus difennet striss diskenn d'ann douar, da lavaret eo, sortial er meaz eus ar c'hoket ha ne ve nemet eur moment, ha dreist oll, difennet en deus antreal en hostaliri.

— Goal stris eo ar c'habiten, mæs ne vouezo ket, hag a hent all ne vezimp ket pell.

— Nan, nan, pa lavaran did, touet am eus, hag am eus.

— Me voar petra d'ober. Ni a hello eva peb hini da iec'het ar re all, heb disenti. Me ia da gass ragtal va fotr scotill da di ann tad Hoël, da lavaret dezhan digass deomp guer ha boutaillou.

— Mæs, mæs... ne ouzon ket ma.... marteze evelken... aoun am beffe, a respontas ar c'hontremestr, ne felle ket dezhan disenti ous he gommandant, mæs a oa o c'hlaouri gant ar c'hoant cahout eur banne ; ma sonj did gouscoude, mæs eur voutail hebken pe ziou d'ann hirra.

Ar pesketour n'en devoa ket gortoset aotre Yvon hag en devoa casset doc'htu he botr scotill d'ann hostaliri, d'oc'h a beleac'h e teuas ragtal gant ann tad Hoel, ho daou gant ho beac'h boutaillou ha guer.

— Re eo, a lavaras ar c'hontremestr, m'em boa lavaret eur voutail.

— Ha neuze ar re all à vije chomet da sellet. Ni ne d'omp ket tud evelse. Alo, mignonet, astennet ho torn ha kemeret peb a veren. Ha da genta, da iec'het ar c'hommandant, hen eo ar mestr, ha dezhan eo dleat ann enor kenta.

Ne oe ket red lavaret diou veich ha carget ar guer, ec'h evjont oll da iec'het ar c'habiten. Goudeze e oe red eva da iec'het ann daou vignon. Mæs neuze, martolodet ar c'hoket a zispegas dious ho guer, hag a reüsas eva ken, ne chomas mui, nemet ann daou vignon da eva da iec'het kement den a anaient, ma oe red lacaat ar pesketour meocollet en he vag, epad ma ruille ar c'hontremestr er c'hoket, meô-moc'h. Ar re all a glascas he lacaat da chomm soun var ar banc, mæs ne helljont ket hen ober, hag e ve red he lacaat en he c'hourvez, hanter-varo, e strad ar c'hoket. Neubeut goude e teuas ann offiser en dro.

— Hag ar c'hontremestr, emezhan, en eur zont er c'hoket.

Hen discuez a rejeur dezhan, gourvezet dindan eur banc.

Heja a reas he ziouscoas, en eur lavaret :

— Ar gonchen a lavar ar virionez ; neb en deus evet a evo c'hoas, mesvier brein ! n'eus ket da gonta var ann den-ze, hel lavaret em boa sclær avoalc'h d'ar c'habiten.

Eur pennad all eur veich all. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHÂN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Ebars el lestr ne ioa trous ebet ; mæs dre ma ziskennemp ha ma tostaëmp ous ar strad, e sonje din clevout atau crenvoc'h-crenv c'huez halan Toussaint Morin. Evid Iann e ioa laouen meurbet, rag m'en devoa allet lacaat ar varc'hadourez er goasket, evelken e sante eun dra benag eveldoun, rag lavaret a reas :

— C'huez ann odivi jenièvre a so goal grenv aman. Ann intron Surcouf a voar petra eo conversi; eleac'h cass al lestr goulo, he deus carget odivi hag e tigasso moru en dro.

— Ni eo ar moru evid breman, emoun-me. Setu aman ann hoalen, en em guzomp ebars ken a-c'han ma zihuno ann autrou Toussaint Morin. Ann diaoul a zen a so anezhan ! Henes a hell lavaret e ve calet he gousc pa vez carget gant jenievr !

Cavet oa ganin dor unan eus ar magasinou hag e oan eat dija bete penn va daoulin er pez a sonje din beza hoalen. Iann a heulie ac'hanoun evel ma vije bet va skeuden. Abaoue ma oa er goasket, na sante mui nag ann avel, nag ar glaô, ne spounte mui kement. Souden e lavaras din :

— Er c'heit ma sonje din du-ze e laë, e oan o vont da vervel em beus lavaret lezel ganes-te tout ar pez am beus. Kense ma c'hoarvesfe eur goaleur benag ganin, arabad eo did disonjal, em beus dastumet var va zro, ouspen ar varc'hadourez, kement tra a so deut ganin d'eus ti ann Heliet. Er c'hontrol, mar ghellan parea d'eus ann droug-côf ha diouall da berissa var ar mor ha ma varvjes-te a hed ann hent, m'hen tou dide, me a eureujo gant Fanchette, evidomp hon daou.

Ne fallas ket din ober poan dezhan er mare ma roe din oll ar pez en devoa ; mæs n'hellis ket miret da c'hoarzin o sonjal e oa diskiant avoalc'h da gredi ec'h alje Fanchette Le Goff eureuji gant Iann Piteux, goude beza bet var bouez cahout ann enor da veza hanvet madame Kemper Corentin.

Æt e oamp casi oll er pez a sonje din e oa hoalen, pa estlamas souden ar Piteux :

— Ann dra-man n'e ket hoalen eo !

Me a gemeras leis va dorn hag a gassas d'am ginou, hag e velis doc'htu e oamp en em lakeat etoues ar riz.

— Ni so bet faziet gant ar vagasin ! emoun-me.

— Pe kentoc'h gant al lestr, a lavaras Iann ker buhan. Mar teus sonj, n'hon deus allet entent netra p'en deus pec'het ann autrou Toussaint Morin. Ar rest eus ann ekipaj a ioa o tistrei, peb a sac'hat mad gantho, ec'h hellit cridi. Crial, cana, en em langachi a reant ann eil egile, mæs siouas, n'hellemp goud e mod ebet ar pez a lavarent, rag biscoas n'hon devoa clevet ar sort langach-ze.

Ar pez a oa sur, eo ne oamp ket e bours ar *Marie-Pauline*. Ni oa bet faziet, mæs n'e ket Fanchette a ioa caus ; n'he devoa ket bet sonj na ni kenneubeut, eus eul lestr hollandes a ioa ive var ar rad ha da gahout al lestr-ze eo ma oamp æt en eün. Ha setu petra oa c'hoarvezet ; epad ma oa æt lod eus ar vartolodet da fricota d'ann hostaliri ; ar re oa chomet er bours, ho devoa evet evid ann oll, ha kense, n'ho devoa ket clevet ac'hanomp o hopal, n'ho devoa ket allet respont.

Ann trous ne badas ket pell. Da benn eun teir minuten benag, ne glevjomp netra ken nemet ann tourmant o c'houeza atau goassoc'h-goas. Æt a oa ann dud da gousket ; Iann ha me a oamp beuzet er riz beteg hor ginou egis daou ponsin bervet, ha Iann a ioa deut laouen adarre, rag n'en devoa poan ebet mui.

— Ann Hollandis-ze, emezhan, a ra penn ive var ann Americ. Dime ne blije ket nemeur ann Douar-Nevez, re ien ann amzer eno. N'eus bro ebet pinvidicoc'h eget ann Indes. Ma zigouez ganeomp mont d'ar *C'hap Bonne-Espérance*, ni gavo

eno negosiantet a baëo hor marc'hadourez deomp gant aour ha dentou kezec-dour ; en enezen *Bourbon*, hon devezo sucr ; er *Martinique*, likuriou.

Me n'oun dare hag hen a chomas pell Iann Piteux o counta historiou, mæs æs en em gaven, ha gant ann dransill eus al lestr e couskis buhan.

Pa zihunis, e oa draillet va c'horf ha droug penn kenan. En dro din e cleven eun trous goest da vouzara eun den, ha ne ehane tam. Beb ann amzer e vije scoet va bisaij din gant eun dra benag a vire ouzin na helljen tenna va halan.

Caër am boa sellet endro din, ne gaven rout ebet mui d'oc'h va Iann.

Guelet a ren eun tamic bihan, egis ma vijen bet en eur c'haô doun ne vije bet nemet eun toullic bihan da rei sclærijen dezhi. Heb dale cals, ec'h anavezis penaus ar pez a vouge ac'hanoun, a ioa ar riz taulet du-man, du-hont, gant al lestr o vont araug dre greis ann tourmant. Eun taul, goassoc'h eget ar re all, a ziscuezas din penn Iann ; ma n'em boa ket allet he velet c'hoas, e oa, rag ma oa beuzet etouez ar riz. Lakeat a oa bet da vouel epad ma oamp cousket, hag evel ma oa goal rust ar mor, al lestr a vije taulet ha distaulet heb ehan hag atau goassoc'h-goas,

— Iann, emoun-me, emaomp en hent !

Iann a zihunas a daul ; hogen, pa zigorre he zaoulagat hag he c'hinou, al lestr o coueza en eur voagen doun, a tanfoultras varnhan tri zroatad riz dreist he benn.

N'em boe ket amzer memes sonjal cass sicour dezhan ker spountet ma oan va unan. Etâl dor ar vagasin, e oa figur eun den barvec gant daoulagat ejen o sellet ouzin. Digasset di gant trous va mouez-me, e oa d'ann neubeuta ker sabatuet ha me.

Piou a ioa ann den-ze ?

Netra ken nemet keginour ar bours, a ioa eno o tiplusca avalou douar ; mæs me a gemeras anezhan evid eun torfetour, hag ar gountel kegin a ioa ganthan en he zorn, a seblante din beza eur sabren.

Etretant, ar paour keaz Iann en devoa allet en em denna adarre er meas eus ar bern riz. Hogen, m'ho pije guelet ann den barvec pa velas penn Iann o tont er meaz ! Lezel a reas da goueza he gountel hag he avalou douar, hag e savas he zivreac'h en eur c'houlenn sicour :

— Abraham ! Cornelius ! Peeters ! (Per). Meinheer (autrou) Haas !

Eur goms benag a lavaras c'hoas ouspen, mæs ne hellis entent netra. Ker spountet a ioa evelken, ma sonje din e crede ann den, e oa chenchet e potret kement raëden a ioa e strad al lestr.

Iann a ioa evel eun den o vont da veuzi. Dre heja cals he zivreac'h hag he zivesker, e ioa deut a benn da sevel tre var c'horre, hag eun taul mor o veza he stlapet tre em c'hichen-me, e lavaras din e toul va scouarn :

— Ann dra-ze eo ! Etoc ann noz, n'am beus græt ken nemet sorrienni e oamp æt da goll ; breman e teuint da laza ac'hanomp ; set' aze petra eo ar beachou ; eun dra vraô !

(Eur pennad all eur veich all) A.

KELEIER.

Ann *Intransigeant* en deus bet eul lizer d'eus *Genève*, eleac'h ma lavarer dezhi, penaus eur plac'h iaouanc d'eus tu ar re oa en em glevet evid laza Impalaër ar Russie, e oa bet cavet ha prisoniet, ha setu dre peu sort comsou ec'h achu al lizer-ze :

Ann oll dispac'herien Russianet a so ankenniet aman, rag ma eo bet prisoniet ar plac'h iaouanc calonec-ze. Ar re so en ho fenn, ho deus barnet ar pez a scrivan deoc'h aman varlerc'h :

Mar deo barnet da vervel Sophie Petrowska, ha ma varv e guirionez, ann Impalaër neves a renco beza lazet ive.

Ne ket scuis eta evid c'hoas, ann dispac'herien oc'h ober crimou, pe guir a c'hourdrousont ober crimou neves.

N'eus ket pell, e Paris, eur medisin, ann doctor D....., a oa æt da velet eur vaoues baour, goal glanv hag er vrassa mizer ; kement a druez en devoe outhi, ma bromettas dezhi ez affe da c'houlenn sicour evithi digant ar bureô a vadelez. Hen ober a reas e guirionez. Kerkent e oe casset eur re gant ar bureô a vadelez da di ar vaoues baour-ze, da velet petra a alfe beza græt evithi ; hogen, ann hini a oa bet casset evid-se, kerkent ha ma antreas en ti, a velas e oa stag eur groas d'eus penn-guele ar vaoues-ze, ha setu hen ker buhan o counnari, hag o lavaret d'ar vaoues glan, penaus ne oa nemet eur glericales, na n'en devoa netra ar bureô a vadelez da rei dezhi ha d'he sort. Neuze en em dennas cuit droug ennhan, hag e guirionez, ar vaouez baour-se ne oe roet tam sicour ebet dezhi. Ne domp ket soueset e ve ken didruez ann dud-se evid hor peaurien-ni, ha gouscoude, ouspen ma paëomp hol lod eus ann arc'hant a vez fiziet ennho evid beza rannet etre ar beaurien, perag e teu neuze beb miz ar buroiou a vadelez da gestal en oll ilisou Paris ? Kemer arc'hant ann dud fidel, dond en ilisou da c'houlenn aluzennou ar gristenien, hag ho implija da zistruja ar Relijion ha disnac'h sicour d'ar Gatholiket, abalamour hebken ma'z int Catholiket, ne ket possubl guelet eun dra goassoc'h. A.

Pelerinaich.

Goulenn a rer diganeomp rei deoc'h ar c'helou a ia aman varlerc'h :

Da benn miz Even kenta, e vezo eur pelerinaich Breizad d'ar menez Salett, hag en eur vont, da Sant-Martin ha d'ar Visaich santel e Tours, e Fourvières, e couent vras ar Chartreuset, Ars ha Paray le-Monial. Ann treïn a ziblasso d'eus Roazon, d'ar Merc'her 8 a viz Even, da 5 heur 40 dious ar mintin. Ann distro a vezo d'ar Sadorn, 18 a viz Even, da 3 heur goude creisteis, ma hello beza kemeret er memes deves ann treïn evid Sant-Malo Redon ha Sant-Briec, ma hello peb unan distrei d'ar gear heb cahout re a zale.

Setu aman ar priziou evid ar plassou, mont-dont : Trede class, 85 lur ; — Eil class, 112 lur ; — Kenta class, 150 lur, evid ann hent houarn, hag ar voituriou d'eus Grenobl d'ar Salett, mes heb conta ar voituriou etre Vairon ha couent ar Chartreuset, ha re d'eus Villefranche da Ars.

Compagnunez ann hentchou houarn eus ar C'hus-Heaul, a ro billejou hent houarn mont-dont gant 40 dre gant distaul evid mont da Roazon ; ar billejou-ze a bado 15 deves. Peb tra so bet renket ker mad er pelerinaich-ze, ma hello kement hini a gemero pers ennhan, chomm heb beza re scuis eur vintinves, d'ann neubeuta, e peb chapel ha daou zeves penn-da-benn var ar menes Salette, Egis ne vezo ket cavet cals a blass, ha ma renker cahout gouscoude 40 den d'ann neubeuta, eo red scriva ar c'henta guella.

Cass al lizer gant pris ar plass d'ann autrou Perdrigeon, 7, rue de la Palestine, pe d'ann autrou Fougeray, libraire, rue aux Foulons, à Rennes.

Merca sclær ar gar d'eus Compagnunes ann hen chou houarn evid ar C'huz-Heaul, e peleac'h ho peffe sonj kemer ann treïn, ma helloc'h cahout, pa ziblassoc'h, eur billet mont-dont eus ar gar-ze da Roazon. A.

KELEIER ANN ESCOFTI.

Ann autrou Larc'hantec, belec iaouanc, so hanvet cure en Eskibien.

Ann autrou Sibiril, person canton e Landivisiau ha chaloni a enor, so nevez maro.

Madou ann douar.

Ehanet eo ar c'hresc var ann ed, hag e sonj deomp, ne keraio mui. Var ann darn vrassa eus marc'hajou ar vro, ar priziou so chomet ar memes tra. Eur re benag gouscoude ho deus bet cresc, abalamour da geleier ar sizun dremenet. E Paris, ar priziou n'ho deus bet na cresc na distaul ; hogen evel n'eus ket cals prenourien, rag ma caver ar priziou-ze re huel, abars allout guerza e vezo red distaul eun dra benag. Ann 200 lur guinis e *New-York*, a so d'oc'h 22 lur eur guennec. Varlene e oant d'oc'h 32 lur. A hent all, ar priziou a chomm egis er sizun dremenet.

Kemper. — *16 a viz Ebrel. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 25 lur 10 g. — Segal, 21 lur 10 g. — Hey, 15 lur 10 g. — Kerc'h, 17 lur »» g. — Ed-du, 18 lur 10 g. — Avalou-douar, 5 lur »».

ALIOU.

Penaus guellaat ann heol lamp a so teoc'heet. — Alies e c'hoarvez penaus da fin ar goany ne ve ket bontet mad ar voutaill, eleac'h ma chomm ann heol lamp ne ket bet implijet, pe autramant soken e lezer anezhi divontet ; neuze e teu da deoc'hi, ha n'eus mui moien d'he implija. Ne ket diæs he lacaat e tail da veza implijet en amzer da zont.

Red eo kemesc neubeut ha neubeut ha gant evez 3 gramm *acide sulfurique*, (henez a gaver da brena e ti ann apotiker) etoues 200 gramm, eur verennad dour glaô pe dour steir, lacaat anezho en eur voutaill a hell mond ennhi eul litrad hanter, hag e lakear ebars ive eul lur eus ann heol a glasker da vellaat.

Heja a rer mad bete ma teu liou al leaz d'ar gemescaden-ze, hag e kendalc'her oc'h he heja beb ann amzer epad 24 heur, neuze e ve bontet mad ar voutaill, hag e lezer ann traou da zilavi epad eis devez.

Da benn ar mare-ze, ann heol a so deut sclær ha mad da implija adarre, neus ken nemet he dispartia dious ann dour hag ann traou lous.

Penaus tenna profit eus ann haricot taichet. — Kelliæs gueich ma zastumer ann haricot seac'h dre ann amzer gleb, ha ma closer anezho abars ho dorna eleac'h o lacaat da sec'ha dious ann avel dindan eur c'hardi, e ieont da fall en ho c'hlochou. Teicha a ra ar greun, ha melenni pe zuad dre plassou.

Ann haricot en daill-ze, n'hellont ket beza implijet evid ar gegin, nag ho guerza ne heller ket ive. Red eo eta ho dibaba, ha dispartia ar re fall dious ar re vad. Gueichal pa ne vouier ket petra d'ober gantho, e tauler anezho er pors pe var ann teil. Hirio, so guelloc'h d'ober gantho ; red eo ho lacaat da boaat pe autramant da c'hoëa en dour zomm, hag ho rei da zribi d'ar saout a rai ho frofit gantho.

Bemdez e renc ar serjant mond da gahout he gabiten da lavaret dezhan ha bez eus eun dra benag nevez pe n'eus ket. Setu aman penaus a reas unan anezho ar gefridi-ze.

— Petra so nevez, a c'houlennas he gabiten diganthan, oc'h he velet o tont ?

— Neus netra nevez, cabiten.

— Mad ! neuze ec'h hellit mond en ho rout.

— Cabiten, escusit ac'hanon, da lavaret eo....

— Petra c'hoas ?

— Chilaouit... Ann hussard Cascagnol so bet torret he c'har dezhan gant eun taul paô-marc'h, hag ive eur marc'h so en em lazet, hag ar *maréchal-des-Logis* so bet scoet gant ar c'holera, hag eur marc'h so bet lavaret gant ar medisin cass anezhan en eur sâl a gostez, rag m'en devoa eur c'hlenvet pegus, hag eo bet tost d'ann tân beza devet ar marchossi.

— Hag e lavarec'h, serjant, ne oa netra nevez !

— Nan gabiten ; ouspen ar re-ze, n'eus netra nevez. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Eun dra euzus eo, eme Tiphene, eun dra estlammus! Ann dud disacr-se a baëo ker ho zorfejou. Evidoc'h-hu, Clauda, e'hui vel, ann daul-voued aman a so hir, eul leac'h a zo miret evit ar paour e costes hini mestr ann-ti; eur blijadur vras a reot deomp pa deufoc'h da aseza ganeomp eus ann daul-se evit ho pred.

Epad ma comze ar vamm-goz, Spern-Guenn a savas, a ieas d'ann dors, hag a zistagas eur picol pastell vara; goude, e ieas d'ann armel al leas, hag e kemeras eur scudellad leaz caouleged evit ar baourez goz! Clauda a reas sin ar groas, hag a seblantas rei he bennos da gement tra oa en ti.

Daoulagat Milio a daulas luc'hed counnar.

— N'eus den goest d'hon disober eus ar valtouterien daonet-se ta, emezhan, en eur grena, hag en eur ober sin ar goas.

— Eo, eme eun den bras ha teo, a oa o tont en ti d'ar poent-se; n'eus nemet, pa gaver unan benag anezho en he gostez he unan, faouti he benn dezhan gant eur penbas.

Hag evit lacaat he gomsou da veza ententet guelloc'h ha da gahout muioc'h a bouez, Porzou, he vas dero stag gant eur gourreen eus he hal-dorn, a reas eun taul c'hoari vas goest da vruzuna ar penn caleta eus potred Breiz.

— Nosves-vad did, Porzou! eme Jildas.

— Done ho tivouallo, bihan ha bras! eme ar pillaouer.

Ann oll a anaveze Porzou ouspen tregont leo tro-vardro. Porzou a oa ken anavezet gant ann dud ha Laurans; unan a brene lian nevez o tont eus ar stern pe o venna var ar prajou dindan ar gliz beure, egile a iea eus ann eil merouri d'heben, da brena cos-dillad, truillou, mezercoz, pillou a bep seurt, houarn cos, pep tra oa mad evithan... oll ho zeule en he sac'h daoubennec. Pa zeue ar sac'h da veza re bounner da zougenn, e vije lakeat ar samm var gein eun azenn, hag evelse e pade ar stal da vont endro beteg ann nos. Porzou a oa eun den leal, calonec ha madelezus; aoun en devije bet da lacaat eur c'hrouadur da vouela, n'en devije ket caret lavaret eur goal-gomz da zen, ha gouscoude e oa eas gouzout e teve he galon gant tan ar gounnar, pa deuas e ti ar miliner.

— Keit e vezo maltouterien e Breiz-Izel, emezhan, Breiz a vezo goasket goassoc'h eget eun danvad etre skilfou eur bleis. Ar c'homsou-se a lacaas eur scrijaden da dreuzi izili ann oll, hag ho c'halonou a scournas gant eur ienijen spontus; sioul a jommas peb hini, strafuillet oll! kerkent ann nor a zigor evel eun tenn; ar soner Arfol a lammas en ti, he viniou ganthan dindan he vreac'h. Potr ar biniou ivez a oa coummouluz he visach.

— Galormez en deus lazet eun den!... emezhan.

— Piou eta? eme ar re all en eur vouez.

— Loïs Jervol.

— Ne oa ket eun den. hennez! a lavaras ar pillaouer, una eus ar re ho deus clasket laza Clauda hag he devi, eur maltouter eo a oa... Galormez a baëo he dorfet, Jervol n'eus græt nemet dougen ar boan dleat d'he hini.

Heb mar ebet, e milin Jildas, e leac'h ma vije clevet dalc'h-mad beteg-hen canaouennou drant ha lirzin, na helle den beza e sonj en noz-se da glevet memes guersiou spontus, na canaouennou melconius. Ar c'heleier spontus, cals scrijussoc'h eget ar pez a hell spered ann den da binta, a boueze ken stard var galonou ann oll! ma ho devoa beac'h o tenna ho alan. Epad ma oant evelse o lavaret ann eil d'egile ho c'halounad hag ho ankenniou ar sal a deuas da garga heb dale gant al labourerien. Ar reman ive, dre ho bale goustad, ho bisach tenval ha nec'het, ho daoulagad ruziet gant ann daëlou, a ziscueze da bep hini pegen bras oa ho ran-galon pa sellent eus ann amzer dremenet, pa velent ar pez a c'hoarveze en dro dezho, ha pa sonjent dreist-oll er pez a dlie c'hoaz c'hoarvezout ma na deuje Doue d'ho sicour. Milinerien a dro-var-dro, pillaouerien, camaraded da Borzou, na zalejont ket da zont da creski ar vandenn. Eun divis bras a savas etrezho, pep hini a lavare he gomz divar benn ar stad truezus eus a Vreiz en amzer-ze, pep hini a bike ho chupennou d'ar valtouterien guella ma c'helle. Unan eus ar billaouerien, den oajet, guen-can he vleo, oa bet o chomm guechall e kichen Roazon, en amzer ma oa ann duc *de Chaulnes* e penn ar Gouarnamant eus a Vreis eus pers Roue Bro-C'hall.

— Me en em gavas e kear, n'ouzon evit petra, emezhan, d'ann deis ma taulas ar bobl, en em savet, eur c'has maro e carriolen ann dukes, ha prest goude am eus guelet o tevi eur c'harter a gear a bez. Mad! ann dra-ze ne oa netra e scoas ar pez a velomp o e'hoarvezout en amzer vreman. Re, cals re e c'houzanvomp; ni hon eus guir da goms gant frankis hag a vouez huel enep ar pez a rer deomp. Abaoue peur ar Vreizaded a zere dezho beza kemeret evit sclaved? Ma renkomp plega da unan benag, ni na blegfomp nemet d'hon tuchentilet; hon noblans hebken ho deus guir ha galloud varnomp, dezho ni a sujo, abalamour hi hon anavez mad hag hor c'har. Comt *Toulouse* n'en deus guir ebet da viret ouzomp da gahout evit mistri tud ganet en hon toues, ha goad ruz ar Vreizaded o redec en ho goazied. Ar seurt mistri-ze eo a fell deomp ar re-ze na c'houlennint ouzomp nemet beza prest d'ho servicha ha da suja dezho; pa ginnigomp dezho alc'hueziou eur gear n'ho revuzint ket gant disprij, var zigare ma n'int ket kinniget dezho var blajou arc'hant hag aour.

Ann oll a grene eus ho oll izili o clevout ar c'homsouze. Ne ket gant tersienn ar gassoni, ann droug-lans pe ar gouarizi avad eo e crene Jildas hag he vignonet; ar seurt tersienn ne de mad nemet dagontami calon ar paour dre he afot danjerussoc'h ha c'huerooc'h eget ar vestl; mes ar sonj eus ho frankis gueichall, eus ho noblans disnac'het, a lakea ho c'halonou da domma, da virvi en ho c'hreis, hag en despet d'ho ners calon, ar Vreizaded-se ne oant ket evit mirout da grena.

Guir oa ar pez a lavarent: morse, epad ann oll amzer ma oa ann oll broiou all carget a sclaved, ar Vreizaded na rencjont soubla ho fennou bleo hir da douza dindan gultanv ar sclavaj; coms a hellent c'hoas a vouez huel eus *ar frankis*, rag bepred beteg hen ho devoa bet pers er guiriou-ze eus eur bobl frank ha dishual. Abaoue ann deis ma en devoa ar Roue Nomenoë disammet ho zud coz eus ann oll gargou e kenver ar rouanteleziou all, ar Vreizaded o devoa dalc'het mad d'ho frankis. En ho c'halonou e oa griziennet, ken don hag ar garantez evit ar Relijion, ar garantez hag ar fidelite evit ho mistri; kement e talc'hent d'ho banniel guen marellet, ha d'ho herminic ken lintrus hag ann erc'h, ma ho devije caret kentoc'h mervel eget he stlabeza, hen disenori ann disterra.

Heb dale, ann dud a oa en em gavet e milin Jildas, a zigassas sonj eus ann amzer dremenet; peb unan a lavare ar pez a anaveze eus histor broïou Guened, Treger pe Gerne; guerzion spountus ar barzed coz a lacaas ar goad da sevel e penn peb hini; ar sonj eus ann eürusted hag eus ar gallout tremenet, ar guel eus ann dismegansou hag eus ar sclavaj a boueze varnezho en amzer-ze, a lakea ho c'halonou da virvi, hag eus ho ginou, e tilamme comsou flemmus evel teodou tân.

Var eur sin roet gant Clauda, Spern-Guen a guitaas ar sal, hag a zistroas heb dale, eur picherad sist ganthi en eun dorn, hag eur scudel houarn-guen en eun dorn all.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer: E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz: 7 lur.
Ar broiou all: evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivizken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 30 a viz Ebrel 1881.

Ar marc'h o clasc en em venji eus ar c'haro.

E gazeten Rochefort, l'*Intransigeant*, e cavomp eul lizer d'eus ann 28 a viz Meurs, ha sinet A. G. dre behini ann den-ze en em glemm e ve bet ar c'hommisser poliss ann derc'hent, en he di d'ann hanter noz o furcha he arbeliou, hag en deus casset ganthan lod eus he baperiou, portrejou ha journaliou. Evid lavaret ar virionez penn-da-benn, ar c'hommisser-ze e oa ganthan eur paper digant ar Justis, rag hen discuez en deus da A. G. Heman a c'houlenn ha be en doa ar c'hommisser ar guir d'ober ar pez en deus græt. Ann *Intransigeant* a respont dezhan dre vluen Humbert, penaus n'en devoa ket; penaus ann autrou A. G. a helle enebi outhan dre ners, ha difenn outhan da antreal en he di, memes dre ann armou. Lavaret a ra ouspen penaus en deus bet tort pa n'en deus ket hen græt.

Var ann dra-man, ne garfemp ket mont keït hag ann *Intransigeant*, rag ma sonj deomp penaus m'en dije ann autrou A. G. heuliet striss he vir, gant ar Gouarnamant hon deus breman, e vije bet coustet goal ger dezhan, hag ouspen ne deo ket brao ober goap ous buhez ann dud a boliss; mæs var ann oll poentchou all, red mad eo deomp hen anzavout, Humbert a lavar ar virionez. M'en dije A. G. reüset digorri he zor, ha ma vije bet draillet, neuze m'en dije enebet bete laza ann hini a glaske antreal en he gambr, e oa difennet gant ar pennadou 327 ha 328 eus ar *C'hod penal*.

Pennad 327. — n'eus crim ebet na netra da veza punisset evid beza lazet eun den, goal c'hlazet pe goal ganet eur re benag, ma oa red d'ann hini en deus græt ann traou-ze, en em zifenn he unan pe zifenn eur re benag all.

Pennad 328. — Entent a rer e ve græt ann oll draou-ze evid en em zifenn, mar dint græt evid miret na antrefe eur re benag dre ners, epad ann noz, en eun ti pe en eur gambr, eleac'h ma'z eus tud o chomm. Evid ne dalvesfe ket ar pennadou-ze e vè red en deffe ann hini so bet o clasc antreal en ti-ze, ar guir d'hen ober; hogen, herves al lezen, den ebet, n'en deus guir da antreal epad ann noz e ti eur re benag, neus fors gant peu sort digarez, nemet ma ve hebken abalamour d'eun tângoal, d'eus ann dour-beus, pe c'hoas, rag ma c'houlenn sicour ar re so er gambr pe en ti. Ann urs roet gant eur re benag eus ar re ho deus guir d'hen ober, ne ro conje da antreal nemet epad an deis, ha c'hoas, e renc beza roet herves ar reolen merket er pennad 77 d'eus ar Vam-lezen eus ann 22 a viz *Frimaire* eus ar bloas VII; pe c'hoas en pennad 291 d'eus reolen ann archerien. M'en devoa eta ar c'hommisser poliss urs evid antreal er gambr, dre zindan ann noz, ne dalveze ket ar gourc'hemenn-ze netra, na soken ann disterra; mæs ni garfe avad gouzout gant piou e oa bet sinet.

Heb cahout aoun da fazia, ec'h hellomp hel lavaret gant guirionez, ne ket gant eur barner e oa bet sinet, neus ket unan anezho, hag e ve d'eus ar re so bet hanvet da ziveza, hag hen a vè diskiant avoalc'h ne vouife ket peur na penaus ec'h hell beza roet eur gourc'hemen evid antreal e ti eur re benag, da furchal en despet dezhan.

Ar pez a ziscuez c'hoas sclæroc'h ne ket gant eur barner e oa bet roet ar gourc'hemen-ze, eo rag ma oar e clasc paperiou a apparchante ous eun den, ne rebecher crim ebet dezhan, pe guir eleac'h he brisonia, eo he gass e meas ar vro ann hini oa bet græt dezhan! Hogen, ma ne oa crim ebet da rebeich outhan, na netra a enep ar Justis, anat a oa ne helle ket beza bet carget barner ebet da evessaat ous ann affer-ze, na da rei eur gourc'hemenn evid mont da furcha en he di.

Neuze eo eta ar Prefet poliss, ann hini en deus sinet ar gourc'hemenn, mæs neuze ar pez so bet græt, a so cals goassoc'h a eneb al lezen! Hag e ve lavaret e rea micher eur barner en affer-ze, ne helle ket muioc'h eget ar varnerien all, cahout ar guir da rei urs da antreal epad ann noz e lojeis eur sitoïan. Mes, evel ne deo ket ker diskiant ar Prefet poliss, ma cassefe cuit da genta eur c'hriminal, evid cahout ar blijadur goudeze da vont

d'he gerc'hat d'he di, evid he lacaat etre daouarn ar justis, anat eo ne ket eun enclasc evel barner a so bet græt, mæs eun enclasc varbenn ar politic ; a hent all ar pez so bet kemeret en he di hen lavar avoalc'h. Setu eta pegen izel ez omp couezet ; pa garo ar re so ar galloud etre ho daouarn, ec'h hellint dond d'hon ti-ni d'ober eun en clasc, ha ne ket hebken epad ann deis, mes ive epad ann noz ! Humbert a sonj dezhan penaus : « pa n'en deus ket A. G. en em zifennet gant armou, » egis ma oa he vir hag he zever, herves ann *Intransigeant*, « e vouio da vihana en em zifenn dirag ar Justis. »

He vir eo, hag al lezen a so sclær avoalc'h en affer-ze ; ar *C'hod penal* a varn, e renc beza punisset kement den, pe d'eus ar justis pe d'eus ar polis a gredo antreal e ti eur re en despet dezhan, heb ma ve al lezen a du ganthan, hag heb m'en deffe bet eur gourc'hemenn e doare digant ar re ho deus guir d'ho rei ; ar guir a so evid ann autrou A. G., mæs n'en deus nemet gervel ar c'hommisser dirag ar justis evid guelet! Ar guir a roe dezhan al lezen evid en em zifenn ar Republicanet eo ho deus he zistrujet. D'ann deves ma so bet falvezet da eun neubeut sitoïanet all en em zervicha eus ar guir-se evid difenn ho zies, ez eus bet miret outho d'en em zervicha anezhan, rag ma zougent dillad ne blijent ket ous ar Republicanet. Int a c'houlenne ive sicour al lezen evid difenn ho guiriou, hag a so bet respontet outho, penaus ann tribunalou ordinal n'ho devoa ket ar guir da varn ar sort afferiou-ze, rag ma oant bet græt gant potret ar Gouarnamant, hag evel ma oa ar varnerien a du gantho, ez eus bet miret ous ar re-man da renta ar justis o c'hervel ann affer dirag eun dribunal ispisial, neuze int ho deus goulennet Justis digant ann tribunalou carget da varn ar c'hrimou, rag ma sonje dezho, abalamour ma oa eul lezen hel lavare sclær avoalc'h, ne vije ket bet possubl miret ous ar re-man da varn herves al lezennou. Neuze so bet respontet outho ne vouient ket petra lavarent, rag ne ket ar pez a oa bet græt a réa ar c'hrim, mæs ar Gouarnamant he unan. Hag evel ne oa ket kenneubeut en taul-man, ar santimant-ze santimant ann dud a justis, ar Gouarnamant en deus lavaret adarre e tlie beza barnet ann afferiou-ze gant eun dribunal ispisial.

Ar Republicanet n'ho devoa nemet meuleudi d'ober eus ar sort cundu-ze, hag ho deus græt goap ous ar re oa bet goasket gant Cazot a enep peb guir ha peb justis. Ni hon deus lavaret dezho sclær avoalc'h neuze, e lakeant bolontez ann den a enep al lezen, hag e oant o tistruja ar guir liberte, penaus e teufe eun deis en em zervichfe ar Gouarnamant en ho enep dezho ho unan, d'eus ar guir, direson ha divoder, a roent dezhan ; ma ! deut eo ann deves-ze, kentoc'h soken evid na sonje deomp. Ar poliss a so bet antreet dre ners e lojeis eur Republican, abalamour d'eur gourc'hemenn n'en devoa den ar guir d'he rei, en eur mare difennet gant peb lezen ; ma ! breman n'en deus nemet clasc gervel ar c'hommisser dirag ar Justis, pe autramant c'hoas ann hini en deus he gasset, hag ec'h hellomp hel lavaret dezhan, eus a vreman, heb aoun d'en em drompla, ne hello ket ober dezho ann disterra.

Kement-se a alfe rei joa deomp, rag ma rencont dougen ho unan ar bunition eus ar pez ho deus græt d'ar re all, mæs n'her rafimp ket, er c'hontrol, rag ar pez a ve græt a enep liberte ar re all, a ve græt ive a enep hon hini, mes en eur gemer hol lod eus ar pez so bet græt a enep liberte ar Republicanet, ne hellomp ket miret da gahout sonj eus ar gonchen-ze græt gant *Lafontaine*, var ar marc'h a oa bet falvezet ganthan en em venji var ar c'haro, abalamour ma rede heman buhanoc'h evithan ; evel ne helle ket dont abenn d'he baca, e c'houlennas sicour ann den ; heman a lacaas eur brid dezhan, hag a lammas var he gein, ha ne roas tam ehan dezhan bete ma oe paket ha lazet ar c'haro. Ann oll a voar petra a c'hoarvezas da c'houde ; pa glascas ar marc'h mont endro er c'hoat da beuri, ec'h anavezas e oa eur brid en he c'hinou, hag e rencas chomm da suja d'ann den. Ar Republicanet ive ho deus græt evelthan ; deut int a benn da voasca ar Relijiuset, mes evel ar marc'h, breman e renkint paëa gant ho liberte ar plijadur da veza en em venjet, ha n'eus fors pegen dudius eo en em venji, re ger eo a goust pa eo red paëa ar plijadur-ze gant hol liberte. En affer-ze c'hoas, ar Republicanet ho deus bet eun displijadur all, oc'h anaout ne oa ket muioc'h respet evid ho liziri eget evid ho zi. D'ar Sadorn 26 a viz Meurs eo, d'an hanter noz, ma so bet græt eun enclasc e ti A. G. hag heman en he lizer scrivet d'al lun 28, a lavar penaus ar c'hommisser en deus discuezet dezhan assambles gant gourc'hemenn ann enclasc, ar c'hopi eus eul lizer scrivet gant ann hini a oa bet chasseet e meas ar vro, da unan eus he vignonet, evid he bedi da zont da di A. G. da gerc'hat ar paperiou-ze, hag e oa dress al lizer-ze a oa bet caus ma oa deut ar c'hommisser poliss d'ober eun enclasc en he di. Hogen, setu ma lavar breman ar mignon-zé, penaus al lizer-ze scrivet dezhan d'ann 23 a viz Meurs, ne deo bet rentet dezhan dre ar post nemet d'ar sul 27 heb cahout ken merc varnezhi nemet timbr ar 27, hag ar c'homsou-man : « cavet re zivezat er voest » Penaus ec'h helle eul lizer o tont d'eus diaveas ar vro, ha n'eus varnezhi timbr ebet araug hini ar 27, beza « cavet re zivezat er voest d'ar 27, » ha penaus eus bet allet lenn ar c'hopi eus al lizer-ze da A. G. d'ar 26, d'ann hanternoz, hag he rei antronoz d'ann hini ma oa bet scrivet dezhan

cachedet ha closet mad ? Me chans, m'ho peus eun tam benag a skiant, ne vezo ket diæs deoc'h her gouzout, heb en em scuiza cals evid-se

A.

Penaus e vanker da c'hounit ar groas a enor.

Neuze e roas urs d'ober penn buhan var ar fregaden ; abenn neubeut amzer e oant digouezet ganthi ; mæs, evid Yvon, evel ne oa goest d'en em sicour e mod ebet, e oe red he sevel er bours var bouez eur gorden egis eur pacat stoup.

— Ann offiser, goude beza rentet cont eus he veaich d'ar c'hommandant, a rencas lavaret dezhan petra oa c'hoarvezet gant Yvon, hag ar c'habiten ne hellas ket miret da lavaret, o tenna eun huanaden hir :

— Eur martolot ker mad beza ken diskiant ! Eun den ker calonec ha ker scaonv he benn ! Ar reuzeudic so anezhan ! me renco he lacaat da vartolot nemet ken, rag en despet d'he galon, en daill all, n'hellan ket gouzanv eun exempl ker fall ! mancout en daill-ze d'ar starta promessaou, hag en eur moment evel heman, a gendalc'has ar c'hommandant o sellet gant he luneden hir-vell, eun dra du a veler o creski beb moment,

— Mad tre, autrou, emezhan, o sellet ous ann offiser, it da gemer ho plass evid ann emgann. Ema ar Saoz o tont deomp, tiz varnezhan. Me chans e sonj dezhan n'en devezo ken d'ober nemet digorri he c'hinou evid hor lonca, Guelet a vo, mæs goal lemm a renco beza he ivinou mar g'hell didamma ac'hanomp.

— Hogen, commandant, petra d'ober gant ann den-ze ? E peleac'h he lacaat ?

— Taulit anezhan e strad al lestr da gousket var he vin, epad m'en em ganno ar re all. Lezit anezhan ganin pa zihuno.

A veac'h eur c'hart heur goude, ar fregaden Saoz *The Black Prins* (ar Prins Du), gant ann daou vrick, a zigoueze e kichen ar *Jules-Cesar*, hag a loske var houman eur renkennad tennou, mæs houman ne oe tizet gant bolod ebet.

— D'ho tro breman, bugale, a chouhas ar c'habiten Dubern, gant eur vouez skiltrus, ha biset guelloc'h. Tan ! tan ! ha *beva ann Impalaër* !

Beva ann Impalaër ! a respontas ann oll vartolodet a unan, hag er memes amzer, ar peziou canol o crozal, e oe guelet o coueza var al lestr enebour, tamou lien, tamou guerniou gant tamou pleinch ha tamou izili tud.

— Tan eus ann tu all breman, a chouhas ar c'habiten.

Hag ann diou fregaden, epad eur maread amzer a gendalc'has o tenna ann eil var heben, e creis eur vogeden teô. Souden, ar c'habiten Dubern o velet ann daou vrick o clasc tostaat outhan d'ober eun toul benag enn he fregaden d'he lacaat da voe ledi, a zilesas eur moment ar fregaden Saoz evid ober gant ann diou vihan, ha neuze heb aoun, rag ar re-ze, e tistroas var ar *Prins-Du*, hag a dennas ker mad varnezhi, ma faoutas dezhi ar vern vras. Neuze e chouhas :

— Savomp en ho bours, bugale, savomp en ho bours, emaint deomp ! Beva ar Frans ! emaint deomp !

Hag en eun taul cont, setu ann oll Fransizien e bours ar Saozon ; cabiten ar re-man a rencas en em renta, hag ann drapo tri-liou a oe staget eus ar vern e plass hini Bro-Saoz.

— Braô, bugale, braô, a lavare ar c'habiten Dubern. En em ziscuezet hoc'h eus guir bugale ar Frans, hag ann Impalaër en devezo joa ouzhoc'h ; breman e vouezo ec'h hell conta var ar vartolodet couls ha var ar soudardet.

Neuze ar c'habiten Dubern a zistroas var he fregaden, ha pa oa o tont endro, e oe guelet skeud eun den o tont var ar pont dre eun toul scotill.

— Sell, eme eur martelot oc'h he velet ; setu mestr Yvon o tihuna ; eun tamic eo divezat.

Ar c'hontremestr a ioa e guirionez o tont var ar pont. Trous ar c'hanoliou o crozal, ne oa ket bet goest d'hen dihuna, ker meo a ioa, mæs eur veich uset ann ners eus ar guin, e oa bet dihunet, hag e teue e meaz he doul en eur frota he zaoulagat, souezet kenan gant ar pez a vele var ar pont. Ann armou torret, tamou izili, poulladou goad ha kement tra draillet a ioa var ar pont. Neuze o sevel he zaoulagat, e velas ar c'habiten gant he offiserien endro dezhan, o rei he urzou var ar pont, en eur ziscuez gant he vez ar fregaden Saoz gant ann drapo tri liou, stag ous ar vern.

— En em ganna so bet græt eta ? a hirvoudas Yvon, sabatuet ha disesperet assambles !

— Meus aoun so bet eun dra benag evelse, a respontas eur c'hamarad dezhan, ha ne oas ket garneomp, egis ma lavare egile. Guir ! peadra ve evid mont d'en em grouga gant glac'har, rag evid eun emgann, eo bet eun emgann a zoare. Ar Saoz en deus græt eus he vella. Hogen, ar c'habiten en devoa lavaret : va bugale, me am eus fizians ennhoc'h, bezit fizians ennhon ! *Araug 'ta ! deomp dezho !* Deomp dezho, hon deus respontet oll, evel eun tars gurun, ha neuze boum ! boum ! eun trous a rea ar c'hanoliou da zihuna ar re varo ; hag ar fusuillou ! pif ! paf ! vlan ! patatra ! hag en eun taul-cont, e oa al lestr deomp.

— Hag e oan cousket-me ! e oan cousket-me, canailles so ac'hanoun, a c'hrosmolas Yvon en he gounnar, ne d'oun mui frances ! ne d'oun mui den ! ha neuze collet he benn ganthan, e pegas en unan d'eus pistolodennou he gamarad, hag e oa o vont d'en em laza, panefe ma pegas egile en he vreac'h da viret outhan d'hen ober. Mond a reas ann tenn

er meas, mæs ar bolod a dremenas dreist penn Yvon, hag a ielas d'en em goll er mor.

D'ar mare-ze, e tigoueze ar c'habiten e kichen ar c'hontremestr.

— Petra eo kement-man, emezhan, o clevout trous ann tenn, hag o velet ar martolot o tenna ar bistoloden digant ar c'hontremestr.

— Va c'hommandant, a respontas ar martolot, ar c'hontremestr eo en deus c'hoant ober eur..... sottoni.

— Lavarit eun torfet, goude beza bet digalon, a respontas ar c'hommandant.

O velet ar c'hommandant, Yvon goloet a vez, ne rea nemet orjellat var he zivisker, ha neuze, o clevout rebeichou ar mestr-ze ken leun a vadelez evithan, her gouzout a rea, a ielas beteg he galon, hag ann daëlou o coueza puill eus he zaoulagat, e couezas var benn he zaoulin, o lavaret :

— Va c'hommandant ! va c'hommandant ! Guir eo, me so eur reuzeudic hag ann diveza eus ann dud, poan ebet ne vezo re vras evidon. Grit din eta ar pez a garfot, ha n'en em glemmin ket. Lakit fusuilla ac'hanon.

Hag ar reuzeudic a hirvoude, hag e oa eun druez guelet ann daëlou o redec var ann dremm-ze, a oa chommet sioul kelliæs gueich, en despet d'ar c'hrissa souffransou. Anat a oa, ma oa disesperet, e oa ive goal c'hlac'haret deus ar pez en devoa græt.

Ar c'habiten a oe tenereat he galon; ouspen, laouen egis ma oa da veza trec'het he enebour, ne helle mui sonjal punissa den ebet. Neuze o sellet ous Yvon gant muioc'h madelez, e lavaras dezhan:

— Savet, Yvon, ho torfet so bras, ha gouscoude ne lakin pinijen ebet deoc'h, punisset avoalc'h e viot gant ho mez hag ho clac'har. Evelken, pebes coll evidhoc'h !

Evel ma achue ar c'habiten o savarret, e teue d'he gavout eur martolot leun a voad hag a boultr he zaouarn hag he dremm, he zillad troc'het a dauliou sabrinier. O cass gant doujans he zorn ous he dâl a oa goloet gant eur mouchouer, rag glazet e oa bet, mæs, a drugare Doue ne oa ket goal c'hlaset, e lavaras :

— C'hui peus lakeat va gervel, commandant !

— Ia, martolot, n'e ket te so bet lamet da genta e bours ar Saoz ?

— Alfe beza, commandant.

— Hag eo, rag ar re all hel lavar a unan.

— Ne ket te ive ac'h eus faoutet he benn gant eun taul boc'hal, d'al letanant Saoz ?

— Eo, va c'hommandant.

— Ha goude beza discarret pevar pe pemp soudard ha martolot a stanke ann hent dide, ne ket te so bet crapet er vern, da lacaat drapo ar Saoz da gouezа ?

— Guir eo, va c'hommandant.

— Te so bet glazet ?

— Oh ! netra ! eur gignaden nemet ken, na ne dâl ket ar boan da sellet outhi ; eun taulic sabren. Mar d'am eus lakeat ann tamic lien-ze var va zâl, ne deo nemet evid miret ous ar goad da gouezа em daoulagat.

— Kers da gavout ar medisin, va fotr. Me a rai meuleudi ac'hanout ; evelken, ne helles ket chomm pelloc'h heb cahout da recompans. Dâl. Hag ar c'habiten o tistaga he groas a enor a zivar he beultrin, a stagas anezhi he unan var galon ar martolot laouen, o lavaret :

— He derc'hel a ri, m'ervad, rag mechans ann Impalaër ne gavo ket fall ar pez am bezo græt.

Neuze o trei varzu ar c'hontremestr, a selle ankenniet ous ar pez a dremene dirazhan heb cahout evelken ann disterra goarizi ous he gamarad, e kendalc'has :

— Set' aze ho pinijen, emezhan.

Yvon, egis ma vije bet scoet en he galon, a cheinchas liou ; dond a reas guen he vuzellou egis m'en dije collet he voad, hag e couezas d'ann douar simplet. Ar c'habiten o sellet a druez outhan, a velas kerkent ne oa danjer ebet evithan, hag e roas urs d'he sevel ha da gemer soursi anezhan.

— Evid ann dro-man, me gred eo pare na ne vezo mui meo.

E guirionez, adalec ann deves-ze, ar c'hontremestr ne oe mui guelet meô, ha kement a zonjer en devoa ous ar guin, ne c'houzanve ket he danva, kemesket soken gant ann dour. Pa vele eur banne dirazhan, e teue sonj dezhan d'eus ar pez en devoa græt hag e tistroe buhan he zaoulagat. Mar g'alfe ann oll vesvierien ober evelthan ! A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

VIII

Iann a ra eur c'horfat ; petra a c'hoarvez da c'houde. — Ober a reomp evel ann autrou Surcouf. — Al lestr Hollandes a so deomp.

Me n'am boa ket collet va skiant vad kement ha Iann. Abaoue m'em boa guelet ann avalou-douar n'em boa mui tam aoun rag ar gountel.

— Te n'oud ken nemet eun digaloun, emoun-me, n'hon deus ket græt c'hoas peadra a hent evid beza couezet etre daouarn ann dud gouez.

— Ne lavaran ket tud gouez kenneubeut ; mæs laëroun, forbanet, muntrerien, ar re-ze a gaver e peb leac'h.

Coms a re c'hoas, pa ziskennas var bouez, ar re oa bet galvet ; hini ebet anezho n'en devoa dremm eur goal den, mæs Iann Piteux a oe ker spountet ous ho guelet, m'en em lacaas da iudal, respet deoc'h, egis eun oc'h a stlenjer da laza.

Epad ma choment da sellet ouzomp, Klootz, potr ar gountel, a gonte eun tamic histor benag dezho. Goude ma oa achu ganthan, ar re all a tostaas ouzomp, ha Iann en em daulas d'ann daoulin o c'houlenn he vuhez.

— Autrounez keiz, emezhan, me ne dalvezan netra, m'hen tou deoc'h, n'oun ket mad da veza drebet ; treut gagn oun, hag eur goal glenvet pegus am beus abaoue m'emaoun var ann douar.

Ker spountet a oa, ma zistagas ar pez mell gaou man :

— Ann intron Helie, a gar ac'hanoun couls ha mab he lagat, hag e rofe a galoun vad evidoun, eur pez eis scoët benag.

Seblantout a reas din penaus ann hano-ze ann intron Helie, a rea dezho chilou guelloc'h, dreist oll, ann hini a lavarer Abraham anezhan. Goude beza sellet adarre ha lavaret eun neubeut comsou ann eil d'egile, Klootz, heb dispega dious he gountel, a begas em c'hollierou-me, epad ma bege Abraham e va c'housin Iann dre he vleô, ha setu penaus e tennjeur ac'hanomp er meaz eus ar vagasin-ze.

Divezatoc'h am beus allet deski eun tamic Hollandes benag, couls hag eus kement iez all a gomser dre ar bed. Gouzout a renker pa ver er c'honvers. Kense, ne garfen ket e teufe va lennerien beza ken.... diskiant ha va Iann Piteux. Ar c'homsou-ze a seblante deomp ker spountus a lavare netra ken :

Ma lezer anezho etoues ar riz e vezo saotret gantho.

Hag e guirionez, endro d'ar Piteux, e veler anat e oa bet clanv gant ann droug-mor. Ober a rejont din sevel d'al laë gant ar skeul en eur punta varnoun, da lacaat ac'hanoun da vont buhanoc'h. Evid ann hini a zalc'he Iann, evid he zougen æssoc'h, e lacaas anezhan dindan he vreac'h egis eur vichen bara lijer.

Treuzi ar pont ne rejomp ken. Ar mor a ioa eur spount he guelet. Beb taul e tarse varnomp, hag a c'holoe ar pont. En hor c'hichen e oa eul lestr all kement a veac'h varnezhi, ma touche he dele ous ar mor. Neuze avad e teuas aoun din, rag e oan o vont da gouezа ebars en eun toul, panefe ma zalc'has Klootz ac'hanoun var bouez va scouarn. Er moment-ze, ann heaul o veza deut da bara varnomp eun tamic, me a sonjas din lenn ann hanoman : *Marie-Pauline*. E clasc sellet outhi e oan c'hoas da c'houd ha ne oan ket faziet, mæs n'am boe ket amzer d'hen ober. Ordren a rejeur din disken dre eur skeulic ploum en eun toul cals tenvaloc'h c'hoas eget magasin ar riz. Ne oe ket re ziæs din disken tre beteg en traon, hag eun neubeut goude, Iann a ziruillas em c'hichen, lacaat a rejont neuze ar golo var ann toul, na ne veljomp banne ebet mui.

Dre greis ann devalijen, e savas truezus mouez Iann o lavaret :

— Anat eo breman eo ar re-man eur boblad tud gouez. Va laza ne rafint ket diana, rag emaoun o vont da lavaret kenavo.

— Na te, emoun-me, n'ac'h eus ket anavezet ar *Marie-Pauline*.

— Mad ! eleac'h respount ac'hanoun, emoud adarre o sorrienni hag oc'h huvreal. Guelloc'h e vo did chilou ar pez am beus da lare. Ma c'housin paour, ma chomes beô var va lerc'h, te a rai cana eur servich evidoun. Te rai va gourc'hemennou da vama Kemper ha d'ar re all ive er gear. Arabad e vezo ancounec'haat ive ann Heliet. Ar re-ze eo a vouie beva. Poan a ra din, rag n'ho guelin mui.... Patron Hélie eo en devoa lounket ann teir boutaillat vespetro, ne gavjeur mui anezho e nep leac'h. Fifi Jacquet hag Helie ann niz, a chenche ive peb hini eus he du, hag am beus guelet aliæs ann Intanves o vont dre guz da laërez, evid dribi, tamou silzic teô. Evid Fanchette, bez sur, ganin eo, e vije bet eureujet. Te n'oud ken nemet eur sac'had avel, eur sac'had ourgouil ! Da garet avoalc'h a ren evelken. Kenavo.

He vouez a oa seac'h, berr ha ken cheinchet, n'am bije ket he anavezet, ma n'am bije ket gouezet e oa eno em c'hichen. Souezet a oan ive ha souezet bras oc'h he glevet. N'em bije ket sonjet en dije allet prezec en daill-ze, hag e oa cals droug ennhoun o velet a felle dezhan, ne ket hebken en em henvelebi ouzin-me, mæs ive lavaret e oa guelloc'h evidoun ! Na petra eo ann ourgouil ! Iann kement ha me ! Red mad e oa lavaret e oa collet he skiant vad ganthan !

Gouscoude, pa sonjen e alje marteze mervel hag e vijen neuze chomet va unan en toul tenval-ze, e kinnigen coll va fenn ive d'am zro. Astenn a ris va dorn evid touch outhan, hag e cavis he gorf ien egis eun tam scorn ; he c'hervel a ris, mæs ne reas van.

Neuze e tec'his cuit pell diouthan, o sonjal e oa maro dija, pe guir en devoa lavaret kenavo din. Chomm va unan gant eur c'horf maro ! crena a rea va oll izili, ha va bleô a save a bic var va fenn. Evel ma valeen var bevar paô, rag na greden ket sevel, gant aoun na vije stoket va fenn en eun tu benag, e santis etre va daouarn eun dra benag henvel ous ar glaou ; eun tamic pelloc'h c'hoas, e cavis legumachou, coll, irvin, carottes, hag eun tamic pelloc'h c'hoas, eun dra benag blevec ha clouar a reas din cula buhan var va c'his. Me sonje din ec'h helle beza eul leon pe eun tigr. Souden en em gavis consolet, rag he glevet am boa o soroc'hal, eur penn-moc'h a oa, respet deoc'h. Sant Anton a ioa mignoun ar moc'h dezhan, ha me, goude beza clevet ann aneval-ze, ne oan mui nec'het ann dis-

terra, ne oan mui va unan, na ne oan mui glac'haret gant maro Jean Piteux, æt ker iaouanc d'ar bed all. Pa oan o sonjal en oll draou-ze, setu me o clevout gant spount Iann o lavaret :

— Guelloc'h e vije bet ganin, a dra sur, beza maro er gear, e vijen bet lakeat en douar beniget, ha breman e vezin stlapet er mor d'ar pesket ?

— Penaus, emoun-me, n'oud ket partiet c'hoas?

Hag etretant, e caven e oa guelleat he vouez, evid lavaret ar virionez, me sonje din a grenn ec'h helle ober goab ac'hanoun. Neuze e kendalc'has :

— Dommach eo ! me vije æt pell heb mont re vuhan ! Te n'oud ket eur goal botr, mæs en em gavout a res re. Dioual da gouеza ! Pardoni a ran did va maro. Te a lavaro d'eus va fers da Fanchette.....

— Peoc'h en toul-ze, marmous, Fanchette a dle beza va groeg-me.

— Da c'houd eo, emezhan, en eur c'hoarzin. Mama Kemper ne fell ket dezhi, ha ma lavar Fanchette ia hirio, marteze varc'hoas e lavaro nan, pa vouio beva ! Hounez n'eo ken nemet eur c'hrouadur.

Evid eun den o vont da vervel, ne sonj ket deoc'h e comse cals ? Ma ! lavaret a reas ouspen :

— Me ne ran ket fors, pe guir emaoun o vont da vervel ; mæs ker guir ha m'hel lavaran did, Fanchette a vije bet madame Piteux.

Malis ru a ioa ennhoun ; tostaat a ris outhan, hag e savis va dorn.

— Ober a ri peoc'h, pe me velo !

Iann a gemeras adarre he vouez c'hros ha druezus hag a lavaras adarre :

— Ar pez a c'hoarvezo aman, eo ma renkimp en em zribi ann eil egile ac'hanomp. Ne veles-te ket c'hoas peu sort sonj ho deus ? Ni renco mervel aman gant ann naoun hon daou.

Oc'h he glevet en taul-man, e velis e oa eun tamic troublet he benn :

— Gres peoc'h, cousin, emoun-me, n'e ket guir ar pez a sonjes ; aman n'heller ket mervel gant ann naoun. En toul-man ganeomp ez eus eur bern legumachou hag eur penn-moc'h beô.

Neuze e clevis anezhan o sevel en he za.

— Ni so saveteet, emezhan, me voar penaus he lacaat da boaza. T'eus nemet clasc daou dam keunent seac'h ; red a vo frota anezho ann eil ous egile ar buhana ma vo possubl, hag e heller cahout tân evelse, heb tont na diren. Te a ziblusco ann avalou douar epad ma vezin-me o tivoada ar penn-moc'h hag oc'h he zibleunia. Pebes frico !

Tostaat a reas ouzin, ha pa douchas he zorn ous va hini, e santis e teve evel eun tam glaou.

— Iann, emoun-me, ma faour keaz Iann, na te so collet da benn !

Eleac'h respount, e c'houlennas :

— Ped deves omp-ni bet etoues ar riz ? Na me ken diot n'am beus ket drebet eun tam benag anezhan ! Re glanv en em gaven neuze..... Hogen, ann den, pe ve clanv, pe ve iac'h, na heil ket chomm pell amzer heb dribi.

Caër am boa clasc he lacaat da entent ne oamp er bours nemet abaoue ann derc'hent da noz, ne grede ket ar pez a leveren dezhan, hag o pega em dorn, e kendalc'has :

— Arabad eo did clasc lavaret gaou dime, n'e ket ar galoun a vanc din : digass kentoc'h ar penn-moc'h aman ma vougin ha ma zrebin anezhan !

Neuze e tispegas d'eus va dorn, hag e couezas var ar glaou. Eur moment goude e couske, hag e roc'he egis hon amezec ar penn-moc'h.

Hed va buhez penn-da-benn, n'am beus biscoas guelet tristoc'h momenchou eget ar re a dremenas goudeze. Paca a rer derzien ar re all, na hell den hen disnac'h. P'en em daulas Iann da gousket n'em boa ket aoun mervel gant ann naoun, hag e vouien mad a hent all, pegeit amzer a ioa abaoue oamp partiet d'oc'h ti va mam ; ha da benn eun hanter heur amzer goude, ann devalijen, comsou Iann ha trous ar mor, a bouezas kement varnoun, ma pegas ar spount ennhoun.

Ne vouien mui abaoue pegeit e oamp partiet, me sonje din e oan o vont da vervel gant ann naon ; hag e c'houlennen diganin va unan ped cant leô biscoas hon devoa græt var ar mor gant eun tourmant evel hounez.

Souden, e clevis eun dra benag oc'h ober trous eoc'h d'am fenn, hag o veza digorret va daoulagat, e velis Klootz o tisken en toul, he gountel-laz en he gourich-ler hag eul letern bras d'eus bountoun he garaco.

Beteg hen, n'em boa ket guelet e oa luch ar pez vil oa anezhan, hag e caven dezhan eun dremm eus ar re falla. Gouscoude, o velet petra a zalc'he etre he zaouarn, e velis ne oa ket diskennet evid hon laza doc'htu da vihana. Be oa ganthan eun hanafat souben a daule eur c'houez vad, goest da renta ar vuhez da eun den hanter-varo. Eur veich digouezet tre en traôn e lacaas ann hanafat souben var ar glaou, hag o veza digorret he letern, e chomas da sellet ous Piteux a ioa astennet penn-da-benn hag he gorf na ne finve mui.

O velet peger bihan a oa ha peger treut, en devoe ann ær da gahout truez outhan, mæs pa zistroas ouzin n'hellas ket miret da c'hoarzin, ha me d'am zro, o velet e cave ac'hanoun eur potr lipet braô, ne gaven ket anezhan mui ker vil.

Eur pennad all eur veich all) A.

Ann Uhel.

Ann uhel a ve alies disprijet ha taulet a gostes gant ann dud divar ar meaz, ha gouscoude eo talvoudus tre evid laza ann amprevanet ha trempa ann douar ; diou reson, a lavar ann autrou de Vaugelas, a dall ar boan e ve taulet eves outhi gant ann dud divar ar meaz, hag e ve diouallet ne iafe da goll dre ho neubeut a eves.

Ann uhel pa ve implijet fall, a zev hag a ampoeson ann traou ; evid allout profita anezhi, e renker he dastum en eur plass seac'h mad. Ma ve lezet dindan ar glaô, e coll cals eus he zalvoudeges. Setu penaus e ve implijet gant al labourerien, hag int a voar d'eus ann traou.

En devechou kenta a viz Ebrel, e ve casset ann uhel var eun tamic douar, eleac'h ma ve sonj hâda ognon, ma kirit. Goude beza pladet ha rastellet mad ann douar, e leder travoalc'h a uhel evid peus-c'holoi ann douar, goudeze e rer antchou hag e hader. Neuze neus ket ezomm mui da gahout aoun rag ar buruc, a ra alies gaou ous ar sort hâderes-ze. Ar memes tra so bet græt ive gant kement a issu vad evid ann hâderes irvins panes, carottes, etc., a ra cals gaou ann amprevanet outho. Ann dour a zivar ann uhel a dalvez cals ive evid arrosi ar plant er podou pe gaissou: chasseal a ra ar buruc a vez cuzet etoues ann douar, hag a laca ann douar da vreigna kentoc'h ha guelloc'h. Evid-se, e kemerer 4 pe 5 lur uhel a lakear etoues eun tam lien teô, hag e voasker anezhi etoues dour eur benvec benag, bete m'en deffe kemeret eun tamic liou. Ann uhel a so mad tre ive pa en em zervicher anezhi gant dour raz evid liva ar guez peches hag ann oll guez all a vez lakeat e spalierennou ; setu petra so d'ober : evid 8 pe 9 dornad uhel, e kemerer eun dornad bleud soufr, hag e tauler anezho en eur benvec a hell derc'hel 18 litr dour raz, hag e liver trojen ar guez gant ann dour-ze, hag e vezo red teuler eves da liva ive ar mogeriou gant ar memes dour evid laza ann oll amprevanet. Ma ve lakeat eun tamic uhel e strad ar podou a renc chomm eun neubeut amzer var ar c'houchou, (berniou teil lakeat da domma ;) egis-se e vezint diouallet ne alje ar buruc antreal ennho.

Pa ve brumachen var ann douar, ha dreist oll en discar-amzer, e ve mad scuilla var ann hâderes coll pe draou all henvel outho, eur poultren raz hag uhel, kement-se a vezo travoalc'h evid dioual anezho dious ar balafennou, ar melc'houet soken, dious al labouset, e ken cas ec'h alfe al labouset ober gaou outho, liva ar guez coz gant dour uhel ha raz a so talvoudus bras dezho. Guez avalou coz a so bet netteat ha iaouankeat gant kement-se netra ken. Ann uhel hag ar rotal daou hanter, hell servicha cals da renevezi ar ieôt. Ann dalvoudeges eus ann uhel a so bet amprouet alies evel tremp evid ann douar, hag eo bet cavet atau evel unan eus ar re dalvoudussa. Ann uhel a so mad ive da zioual ann traou dious ann aëret. Mad eo gouzout ann oll draou-ze, neus morse re a dremp evid ann douar, na kemeubeut re a voïen evid distruja ann amprevanet.

A.

KELEIER ANN ESCOLTI.

BELEIEN MARO.

Ann autrou Caroff, bet cure e Telgruc.
Ann autrou Ladan, bet person e Lanriec.

Eur mod neves da hâda ar Fa munut.

(HARICOTS.)

Ann autrou Carlo, jardiner e *Lamballe* (Côtes-du-Nord), a scriv deomp, eme *Gazeten ar Jardinerien*, var benn eur mod neves da blanta ar fa munut gant perchou. Egis ma sonj deomp ec'h alfe beza talvoudus d'hol lennerien, e vercomp anezhi aman. Goude beza labouret ann douar egis custum, e ra kelc'hou varnezhan eur metr les c'het dezho pe vardro ; kement-se so eas tre da ober gant eur c'helc'h barriken a ve posed var ann douar, ha gant ar biz pe eun ibil coar e ve græt ann dro anezhan ; planta a rer en ant-ze, ann haricots 5 pe 6 centimetr ann eil dious egile ; goude e c'holoer anezho piz gant douar, hag e piker er c'nreis eün d'eus peb kelc'h, eur berchen hir gant scourrigou dezhi, ha ma ve red e piker scourrigou bihan all var dro ar c'helc'h, o stoui anezho varzu diabars ar c'helc'h, evid ma hello ar fa munut pa zeufint er meas eus ann douar paca ar berchen hir dre ho sicour. Eas tre e vezo derc'hel ann douar neat ha blod endro d'ann haricots, hag evel ne vanco ket ear d'ar plant ne hellint ket mancout da brofita. Groniou ann haricots plantet en dail-ze, n'en em gemeskint ket egis ma reont peurvuia, hag ar plant a vezo crenvoc'h, neubeutoc'h hâd a vezo implijet ive, ha d'oc'h ma lavar ann autrou Carlo, ann eost a vezo caëroc'h ha founussoc'h. Alia a reomp hol lennerien da blanta er bloas-man eun neubeut haricot er mod-ze, ne gousto ket cals dezho hag int a hello guelet ho unan, ha ker talvoudus eo ar mod neves-ze evel ma lavarer.

Ad

Madou ann douar.

Er sizun-man, ar priziou so bet chomet, couls lavaret, heb na mont na dont ; gouscoude, feson creski ann hini a oa gantho kentoc'h eget distaul. Var lod eus ar marc'hajou ez eus bet distaul, rag ma oa cals marc'hadoures er vro, mes ive var eun neubeut re all ez eus bet cresc, rag ma oa re neubeut. E New-York ez eus adarre 9 guennec cresc, Paris ne ia a du ebet ; ni a sonj deomp penaus evid breman ne heller ket conta na var ar c'hresc na var ann distaul, rag kellies gueich ma sav eun tamic ar priziou, e tigasset muioc'h ed var ar marc'hat, ha pa c'hoarves e teu cals ed assambles, kerkent e teu ann distaul.

Chomm a rai ann traou o vont en dail-ze, ken ac'han ma vo guelet pe vezo mad ann eost da zont pe ne vezo ket. E New-York, ann 200 lur guinis a so d'eus 22 lur 10 guennec. Bloas so, e oant d'oc'h 31 lur. Setu breman pris ar greun dre ann 200 lur var hor marc'hajou-ni. Ar guinis 30 lur 10 guennec, egis varlene. Ar segal 22 lur 15 guennec. Ann hey, 20 lur 5 guennec. Ar c'herc'h, 20 lur 10 guennec. Ann ed-du, 18 pe 19 lur.

KEMPER. — *23 a viz Ebrel. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 25 lur 10 g. — Segal, 21 lur 10 g. — Hey, 15 lur 10 g. — Kerc'h, 17 lur »» g. — Ed-du, 18 lur 10 g. — Avalou-douar, 6 lur »».

Buez
DOM MICHEL NOBLETZ.

Etouez al leoriou a gaver da brena, unan euz ar re a lenner gant ar brassa plijadur hag ar muia frouez, eo buez **Dom Michel Nobletz,** scrivet gant ann Autrou DREZEN. Al leor-ze, hervez ma lavar ann dud gouiziec, a so scrivet en eur brezonec dibab hag eaz da lenn.

Ar briz a so c'huec'h real. D.

Foariou Departamant ar Finister
EVID MIZ MAE.

Ar stereden (*) a verk ar Foariou appellet.

2 Briec, Kemper, Brest, ar Fouillez, Laz* Guerleskin, Lampaul. 3 Scaër, ar Faou, Locournan, ar Ponthou, Sant-Thegonnec. 4 Daoulas, Lannilis, Lanneur. 5 Pont-n'Abad, Plabennec. 6 Pont-Aven, Castellin, Lanhouarne. 7 Locornan. 9 Rosporden, Cast, Poullaouen. 10 Conk-Leon. 11 Bannalec, Landivisiau, Plougonven. 12 Hanvec, Plonevez-ar-Faou. 13 Ploneour-Lanvern. 14 Goaïen, Montroulez. 16 Conk, Confort*, Douarnenez, Castel-Nevez*, Collorec. 17 Pleiben. 19 Pont-Croas, Plougerne, Coray, Huelgoat, Ploudiern. 21 Landerne. 23 Beuzec-Cap-Sizun. 24 Brest. 25 Elliant, Gouesnou, Caraëz. 27 Lanveoc, Plougastel-Daoulas*, Berven*, Cloastr. 28 Plogastel, Craon. 30 Lesneven, Pleiben*, 31 Commana.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

En eun taul-cont, ar scudilli oll a dremènas eus ar stal var ann daul, Spern-Guen ho c'hargas a sistr melen ken a deue ann eonenn dreist ar bord ; Jildas a ginnigas ar scudellat genta d'ar pillaouër-cos Gouard, a oa he zaouarn croazet var he benn-bas, hag he oll izili o crena evel pa en devije bet ann dersien-vras.

N'e ket d'ho iec'hedou ho unan eo e evas ann dud-se ; nicun anezho na sonje er mare-ze er pez a selle eus ho iec'hed dezho ; eur sonj, unan hebken a garge ho spered, hag, heb beza en em glevet etrezho ann disterra, e stocjont ho scudilli, en eur lavaret a vouez huel ha nerzus.

— Bevet Breiz-Izel ! Da iec'hed hor Mamm-bro !

Tiphene a reas sin ar groas en eur grena, he guerzid a gouezas d'ann douar ; Spern-Guen a baras he daoulagat c'hlas leun a dân var bisach Jildas, o lugerni gant estlamm.

Hen lavaret em eus deoc'h dija, ann oll dud-se a oa barzed e guirionez;peb hini anezho en devoa savet meur a verz,meur a ganaouen a vije clevet ho chana d'ann nosveziou en dro d'ann tân; epad ma vije ar merc'hed o tizoloi ho kigilli, hag o planta finv en ho guerzidi, pe c'hoaz epad ma vije ar voazed o cleuzi eur votez, pe o c'hriad eur goloën evit lacaat guenan. Lod anezho, gouziecoc'h eget ar re all a nije ive huelloc'h ha pelloc'h var diouaskel ar barziach. Scriva reent guerziou hir, oberiou bras hag estlammus a vije c'hoariet da zeis ar pardoniou e Montroulez hag e Landreger. E bro Breiz-Izel, e peleac'h en em gav bez misterius Merlin, mestr ar barzed, ann delenn aour a gren bepred dindan biziad eur bars benag pa n'em gav eun neubeut tud bodennet assambles. Alies avad e c'hoarvez e ve great eur vers nevez, ne ket gaut unan hebken, mes gant meur a hini en em glevet evit kementse. En eur vandennad tud asezet endro d'eun daul var behini ne veler da noz nemet eur c'houlaouen soa hag eur picol picherad chistr melen aour, unan eus ar goumpagnunes, eun tamic gouiziec, he galon eun neubeut entanet gant ar pez a glev lavaret en dro dezhan, n'eus nemet sevel en he sav ha lavaret : « Savomp eur vers nevez» ha prest ar re all a gan assambles ganthan ar post kenta. Epad ma caner ar post-ze, ar bars entanet goassoc'h-goas a glasc ann eil post. Ha peurvuia ann eil post a goummans dre ar geriou diveza eus ar post kenta, en henvelep doare ma'z eo ar postou chadennet ann eil eus egile evel lagadennou eur jaden. Calonou ar gamaraded a deu heb dale da domma dre gomzou ar bars iaouanc, ha neuze pa ve scuis ar bars o cana, pa na gav mui petra da lavaret, ken scuis eo he benn hag he spered, eun all a gemer he blass, hag evelse, ann eil goude egile, kèn e ve peur-c'hreat ar vers.

A dra-sur, biscoas ne vije bet cavet guelloc'h ann tu da sevel eur verz evit ar vro, eget en amzer spontus-se e pehini Breiz-Izel a bez, a grie a bouez penn gant estlamm hag a glaske en em sevel divar ann douar e peleac'h he dalc'he evel flastred dindan he dreid ar brassa eus ar goall bersiou.

Spern-Guen en anavezas ken mad, ma ieas da gerc'hat da Jildas he rebec arc'hantet a oa a istribill eus eun treust dero, hag en lacaas en eur ruzia etre daouarn ar miliner iaouanc.

— Mad tre ! setu aze eur plac'h a zever, eme Milio, en eur stoca he zaouarn gant levenez. Eur verz, mistri ar barzed, savit fennos eur verz var benn bro gaër Breiz-Izel eur verz hag hèr pinto dirag hon daoulagat,gourvezet ha ien-sclass, evel eur bugel maro en he gavel,hag he vamm ous he luskellat, collet ganthi he skiant vad. Arfol, c'houez calonec en da viniou, ha te, Jildas, laca da grena kerdin da rebec ; alo ! goazed, savomp eur ganaouen nevez a vezo canet ha discanet varc'hoas e pevar c'horn Treger ha Guened.

— Ia, ia, eme Laurans, me en em garg d'he deski d'ar vreizaded a so o chomm er c'heariou.

— Me he chourgano a hed ann hentchou bras, eme Clauda, rag n'oun gouest mui nemet da chourgana.

— Hag ar pillaouerien he c'hano da dud ar meaziou, en eur vont da zastum ho sam pillou a zor-da-zor, eme Porzou.

— Eur vers, eur verz divar benn Breiz-Izel, a lavaras al labourerien douar en eur sevel ho fenn, en eur baca ho bleo a guze ho zal rouzet gant grouez ha tomder ann heol.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 7 a viz Maë 1881.

Ar Brezel en Tunisie.

N'eus ket par d'ar Republicanet evid ober ho bolontez hag ar pez ho deus c'hoant, heb sellet hag hi a ra conje dezho al lezen d'hen ober, pe ne ra ket. Er Vam-lezen, hon deus breman, ez eus eur pennad hag hen a lavar penaus ne hello morse Presidant ar Republic nag ar Vinistret, discleria brezel ebet heb aotre ann diou Gambr, ha setu gouscoude ar pez so bet græt breman e kenver an Tunisie.

Lavaret so bet da genta, ne oa hano nemet da zifenn ann Arabet hor sujidi a zo o chomm e kichen ann Tunisie, dious laëron ar vro-ze, mes setu breman e renkimp cahout brezel ive gant Impalaër Tunis, rag hen a lavar eo goest avoalc'h da zerc'hel ar peoc'h en he stadou, ha n'en deus ket ezomm cahout sicour soudardet ar Frans evid-se, na ne fell ket dezhan a grenn ec'h antrefent en he stadou, ha gouscoude, setu ni antreet ennho. Petra c'hoarvezo breman ? Cass a rai Impalaër Tunis he soudardet a enep deomp ! Ma ne teu den d'he sicour, ne gredan ket her grafe, mes ma teufe ann Italianet d'he sicour egis ma oa m'ervad promettet dezhan, (rag panefese, ne vije ket bet ken hardi,) ma ne ket abalamour d'ann Italianet ho unan, mes abalamour d'ar re a alfe dont gantho, ec'h alfe eur goal abaden coueza varnomp. Ha piou en deffe tennet ar goal affer-ze varnomp, nemet ar Vinistret d'eus ho fenn ho eun, heb consantamant ann diou Gambr. Egis m'ho deus ann Italianet ezomm da gahout en eun tu benag eur re a garfe presta dezho ann arc'hant a ra defot dezho, ha ne alfent cavout e nep leac'h ma ne gavjent ket e Frans, ne gredan ket e carfe ann Italianet discleria brezel deomp, mes d'eus eun tu all, eo ec'h alfe ann traou goassaat varnomp. N'eus ket pell am eus merket deoc'h er gazeten, eur pennad scrid digant eur gazeten Saoz, a lavare e oa Tunis eul loden eus Impalaerdet ann Turket, na ne alfemp ket kemer Tunis evidomp heb mont a enep ann emgleo græt etrę oll puissansou ann Europ, da zifenn na zeufe hini ebet anezho da gemer evithi loden ebet eus ann Impalaerdet-ze ; hogen egis m'ho deus, neus ket pell abaoue, ar Saozon kemeret evitho ann enezen Chypr, a oa serten e oa eul loden eus ann Turquie, ni a sonje deomp ne vije bet clevet mui sort trous ebet eus ann tu-ze, ha setu ema breman Impalaer ann Turket, ar sultan, o lavaret eo ann Tunisie eul loden eus he stadou, petra benag, a bell so, n'en devoa mui netra da velet var ar vroze. Casi sur, eo ar Saozon milliget ha traitour a garfe lacaat ac'hanomp dies er mod-se, pa n'ho deus ket allet hor sponta en dail all. Marteze eta da heul ann tamic brezel hon deus en Tunisie, ha ne vezo netra keit ha n'hon devezo da enebi nemet ous ann Tunisianet, ec'h alfe dont varnomp eun tamic brezel spontussoc'h, abalamour da zievesded hor Ministret. Neuze avad e vemp goal lakeat gantho, kement all a reus ho deus græt evid cass eun neubeut soudardet en Aljeri, ma ve red breman dastum hon oll soudardet evid eur brezel a zoare, ma teufe da goueza varnomp, hon enebourien ho deffe amzer avoalc'h da veza rentet beteg e creis hor bro, abars ma vije dastumet ann hanter eus hor soudardet-ni. Travoalc'h ho deus lavaret ar Republicanet, abalamour ma oa æt ann Napoleon d'ar brezel, heb cahout nag armou na cartouchennou. Lennet peus er gazeten penaus hor Ministret diskiant ho devoa guerzet fusuillou ha cartouchennou d'ar Gresianet,petra benag azisiac'hent beza hèn gret, ha gouscoude, kement ho devoa guerzet dezho, penaus en devejou-man, e ruiou Vincennes, e oar o c'houlenn d'ar vuhez, tud, ar muia guella, goazet ha merc'het, d'ober cartouchennou, rag ar vagasinou a oa golo. Ha breman n'hon deus nemet eun tamic brezel bihan, petra a c'hoarvesfe neuze ma gouesfe varnomp eur brezel a zoare ? Meus aoun e c'hoarvesfe gant ar Republicanet ho unan ar pez ho deus tamallet gant reson d'ann Impalaër Napoleon, penaus e sonje dezho beza prest, hag ho deus tennet varnomp eun abaden spontus e 1870. Abaoue so 10 bloas gouscoude, mes en dail n'ho deus ket desket netra, ha ne ket eston, rag ar Gambetta en deus græt kement a c'haou ous ar vro e 1870, eo c'hoas ann hini a gommand er bloas-man. Farre ne deo nemet he vevel,ha c'hoas eur mevel diskiant.

Ar gear Chio distrujet.

Chio, 9 Ebrel.

Ar gear a Chio, en enezen a zoug ar memes hano, a so bet oll distrujet gant eur c'hrenn-douar spontus, hag ive cals keriou bihan er c'hreisteis eus ann enezen, hag er c'hreis anezhi. Disul, 3 Ebrel, etro div heur goude creisteis, eo ma so bet surprenet ann oll habitantet dre ann taul kenta. Henes en deus sebeliet ragtal 10,000 den, ouspen 2,000 anezho o chomm er gear a Chio Abaoue disul beteg hirio dissadorn, ann douar n'en deus ket ehanet da grena, ha beb ann amzer, e teu eur stocaden neves da sponta ann dud goassoc'h c'hoas. Ar revin, ar vizer hag ar glac'har, a so dreist kement a heller da gompren. A drugares Doue ar c'honsul jeneral a Frans e Smyrne, en deus allet goud doc'htu kelou eus ar goal darvoud-ze dre ann telegraf, rag n'hon deus bet tam sicour d'eus ann dud e carg aman. Ar *Bouvet*, eul lestr gallec, a so digouezet aman d'al lun vintin, hag en deus poaniet ragtal da savetei ann dud.

Hel lavaret a rençan gant glac'har, habitantet Chio n'ho deus discuezet tam calon ebet, hag hini ebet anezho n'en deus heuliet ar vartolodet a dreus ann traou dismantret e kear. Cabiten ar *Bouvet*, ann offiserien hag ar vartolodet a so bet ar guella ma heller beza. Ma vije bet heuliet ar scuer vad a roent, pe gant ar soudardet Turket, pe gant ar re eus ann habitantet n'ho devoa bet droug ebet, e vije bet possubl savetei ouspen ann hanter eus ar re ho deus renket perissa.

Bete ma zigoueas ar vartolodet gallec, ne oa bet savet hospital ebet ; medisin ar bours, ne ouzomp ket siouas he hano, kerkent ha ma zigouezas, a rencas peb tra evid entent ar c'henta guella ous ezomou ar re c'houliet, mes siouas ! rag ma oa bet re a zale, e oe red troc'hi eur fors izili. Ragtal ma so bet clevet ar pez a oa c'hoarvezet e Chio, Midha Pacha gouarner Smyrne, en deus casset bouet da zribi ha teltou ; ar Sultan ive, n'en deus ket daleet o cass sicour d'ann dud reuzeudic-ze. A beb tu e teue di listri-brezel, hag oll, medisinet ha martolodet, a boanient da behini ar guella. Be hon deus breman var ar rad eun neubeut listri gallec ha saoz, unan eus ann Americ, eun Autrichian hag eur Gresian.

Ann oll ties a so distrujet ; n'eus hini ebet mui e ve possubl chomm ennhan, hag e c'hoarves ar memes tra gant ar pez brassa eus ar c'heariou bihan. Ann hentchou soken a so freuzet oll, hag a hent all n'eus ket mui a loenet samm, maro int oll gant ann naon pe flastret dindan mogeriou ann ties dismantret. Pa ier da velet ar pez a chomm eus ann enezen reuzeudic-ze, e clasker gouzout penaus eo bet græt eun distruj ker bras e ken neubeut amzer ; mes ne ver ket pell oc'h anaout penaus ar penn-caus a gement-se eo, rag ne oa ket parfet avoalc'h ann ties. Ar re oa savet gant mein benneres pe gant mein mason mad, a so chomet en ho za, hag ar re oa ennho o chomm, ho deus allet en em zavetei. Ann ties-ze gouscoude, a renco beza taulet en traon ive, rag tarzet int penn da benn. Ar muia ma caver a dud varo eo er ruiou, a so eus ar re strissa. Ar re ledana anezho ho deus 4 metr d'ann hirra ; ar re all peurvuia, ho deus 2 vetr hanter pe 3 metr. Araug Revolution 1822, Chio a ioa eürus ha pinvidic ; savet 2 pe 300 bloas so gant tud eus a Gênes en Italie, e caver ennhi cals palesiou ha cals ties eus ar re gaëra. Pa falvezas gant ar Gresianet ober brezel evid cahout ho liberte, e oe græt kement a zistruj ennhi, penaus hirio, goude tost 60 bloas, e veler c'hoas roudou ann distruj a oe græt neuze gant ann Turket. Ar bobl revinet neuze, a oa abaoue eun neubeut bloaveziou, o commans sevel var c'horre. Ar Gresianet a voar labourat hag arboel ; ha panefe ar c'hrenndouar milliget-ze, abars nemeur, Chio a vije bet unan eus ar guella porziou-mor ar vro Saò-Heaul. Dommaich eo e ve bet savet ker fall ann ties abaoue 50 bloas, mes egis ne oa ket danves, ne oa ket possubl ober guelloc'h. Ann oll ties neves so en ho za, hag e kement plass ho deus allet ann habitantet cahout ann tu da dec'het n'eus bet lazet den. Var ar c'haë hag endro d'ar gear, n'eus bet lazet den ; er c'hreis er c'hontrol, so bet græt eun distruj spontus. E Chio so teir loden, loden ar Gresianet, loden ar Fransisien ha loden ann Turket. E loden ar Gresianet, ez eus bet cals droug ; e hini ar Fransisien n'eus ket bet cals, rag eno oa eur jardin endro da beb ti ; mes e loden ann Turket, ann oll ties a so couezet en ho foul. Ar c'harter-ze en em gave e creis kear, n'en devoa nemet eur ru evid mont beteg ann dachen vras, hag e oa o chomm ennhan 1,500 Turc ha 300 Juzeô. Kense ar pez brassa eus ar re so bet lazet a so bet lazet dindan treit ar re all. Ar re so en em glevet e Smyrne evid cass sicour d'ann dud reuzeudic-ze, ho deus allet laçaat eun tamic urs er pez a reont evid cass boued dezho pe entent ous ar re c'houliet, mes red eo da genta a ve diouallet ar re veo d'eus ar vreignadurez hag ar c'hlenvejou, a alfe digass dezho kement a gorfou maro chommet dindan ann atrejou, ken tud, ken anevalet.

Er penn kenta, e tlefe beza bet græt eun dra benag en affer-ze, mes n'eus bet græt netra ; digasset so bet da anterri corfou maro bete 5 pe 6 metr d'eus ann hospital oa bet savet evid ar re c'houliet. Hogen, oll medisinet eus al listri-brezel so var ar rad, ho deus goulennet e vije cheinchet plass d'ann hospital-ze, hag abars ann noz hirio, e vezo casset en eun tu benag e meas a gear. Red eo ive rei cals meuleudiou da Seurezet Sant Visant a Baul, a gaver atau eleac'h ma ve ezomm anezho. A drugares Doue, ez eus cals anezho dre aman, petra benag ne ver ket evitho couls

ha ma tlefer beza. En eür ger, hag evid achui, eun darvoud spontus eo, ha m'az eus cals tud vad o clasc ober eun dra benag, ranna a ra ar galon gant glac'har, pa sonjer penaus ma vijent bet sicouret kentoc'h, e vije bet possubl recouri ho buhez d'ar pez vrassa eus ar re so maro hirio. Ar re a chomm c'hoas d'eus habitantet Chio, a so dastumet gant martolodet ar poblou brassa eus ann Europe, ha neus couls lavaret nemet tud eus diaveas ann enezen o pourvei bouet dezho hag oc'h entent eus ar re glanv. A.

KELEIER.

Ain. — Trappistet ar Plantay, chasseet eus ho zi d'ann 10 a viz Du diveza, ho deus dilezet ho c'houent evid mad. N'ho deus hâdet netra en ho douarou d'ann neves amzer-man diveza, neus mui tam chatal er c'hreier, ha neus breman netra tristoc'h eget ar plass douar-ze a oa eun dudi he guelet neus ket c'hoas eur bloas abaoue· Ar 600 devezarat brouscoajou ha lagennou, a oa deut da veza douarou mad dre ho labour aketus, na vezint heb dale nemet douarou lann, eleac'h ne vezo mui nemet brug ha peuri fall.

Er Syrie eo ma ialo breman ann Trappistet-ze da chomm ha ma savint eur gouent neves.

Allier. — Trappistet Sept-Fonts (seis feunteun), ho deus prenet e kichen aodchou Bro-Saoz, eun enezennic a bez, ez eus 400 devezarat ennhi.

Naonet. — Pa oa, neus ket goal bell so abaoue, al lestr ar Sant-Joseph o treuzi ar *Manche*, e couezas varnezhan eur goal varr amzer. « Abaoue ouspen 40 bloas so, emoun var ar mor, a lavare ar c'habiten, biscoas n'am boa guelet eun taul amzer ker spontus, na padout keit all. »

Epad 40 heur, ar vartolodet a sonje dezho e oant e vont da vervel. Oc'h en em velet en eun danjer ker bras, ar c'habiten a reas ar veu-man : « Ma saveteit ac'hanomp, o Intron Varia, ez aimp dierc'hen gant eur c'houlaouen en dorn en ho chapel, e Merquel (escopti Naonet), eun offeren a vezo lavaret eno en hon hano hag ez aimp oll da gommunia. »

Ar mor a beoc'has doc'htu, hag eun neubeut devejou goude, ar Sant-Joseph a zouare er pors. D'ar Meurs, 8 a viz Meurs, ar vartolodet Breizad-ze, evid seveni ho veu, a ioa o vont mintin mad varzu chapel ann Intron-Varia, ar c'habiten en ho fenn. Dierc'hen ha peb a c'houlaouen en ho dorn hag en eur lavaret ho chapelet. Pa errujont er chapel, e oe lavaret dezho eun offern, e pehini e resevjont oll ar gommunion. Erfin, abars en em denna cuit e canjont ann *Ave maris stella* gant kement a ners hag a galon, ma tregarne ar chapel hag ar menezïou tro-var-dro gant ho c'han.

Italie. — Kear Casamicciola, en enezen Ischia, a so neves distrujet, 200 ti a lavarer, a so couezet en ho foul, hag ez eus vardro 1 pe 500 den lazet. Hogen, herves ann daill, e renker guelet e kementse eur bunition digant Doue, rag setu petra a scriver en eul lizer deus ar gear-ze :

Arabad eo ober brezel morse, hag ous Jesus-Crist, hag ous he groas, eme ann hini a scriv al lizer. Clevet am eus gant va diouscouarn va unan, gant ann autrou mear hag ann autrou person Casamicciola, penaus en deves diveza d'eus molarjes, eur vanden merc'het gant dillad beleien, hag eur paysan eus ho ren, a zeuas da gahout ann autrou person ar barres evid goulenn croas ann ilis ; ann autrou person hen disnac'has outho o lavaret : grit goap oc'h ar re a garoc'h, mæs lezit ar groas hag imaichou ar sent e peoc'h en ilis.

Ar paysan ne fallas ket dezhan chilou alïou mad ann autrou person, hag e reas he unan eur groas coat, o staga eur vascaraden varnezhi, ha neuze e reas tro kear gant ann oll merc'het-ze guisket e beleien oc'h he heul ; ann dra-ze a c'hoarvezè d'ann deves kenta a Veurs, ha d'ar 4, eur c'hren-douar spontus a zistruje Cassamicciola. Setu aman eun dra all, mes guelloc'h goest da laouenaad eur galon gristen : « Be oa daou zeves abaoue ma oa bet c'hoarveset ann taul, pa veler, en eur furcha, en eun ti couezet en he boul, eur paner bras oc'h heja ; sevel a rer anezhan, hag e caver dindan, eun den oajet, a zalc'he eur groas en he zorn hag a belde. Abaoue daou zeves e oa dindan ar paner-ze, goloet gant mein ha douar, ha n'en devoa bet droug ebet ; sevel a hellas ragtal egis ne vije bet c'hoarvezet netra dreist ordinal ganthan.

Aix. — E Callas, canton Gardane, ez eus bet savet, neus ket pell, skeudenn ann autrou Imbert, escop-missioner eus ar Provans, dibennet er Choree gant he zaou gompagnon. Ann autrou n'Ar-c'hescop Aix ann hini en deus græt al lidou-ze.

Paris. — Ann autrou Czacki, goude beza en em glevet gant ar Ferry ha gant Barthelemi-Saint-Hilaire, en deus lavaret dezho penaus hon Tad Santel ar Pab a oa e sonj ober Cardinalet, ann autrounes Langénieux, arc'hescop Reims ha de Lavigerie, arc'hescop Aljer. Roet en deus kelou d'hor ministret penaus da fin ar miz Mae, e vije casset dezho ann toc a gardinal, pa vije ive embannet ann eskibien neves.

Neus ket pell er Beljique, eun neubeut tud d'eus pers ar Franmasonet, a ginnige eur pris vraô da eur vestres scol gatolic, ma carje kemer plass en unan eus ho scoliou. Ann tad, bet archer gueichal, den a feis ha calonec, a respontas he unan d'ann hini a ginnige d'he verc'h kement all arc'hant : Guelloc'h eo ganin e c'hounesfe va merc'h 500 lur gant ann autrou Doue, eget 5,000 lur gant ann diaoul. A.

Ar Jubile.

Vikelet bras escopti Cambrai, ho deus resevet eul lizer digant Cardinalet Breuriez sacr sacramant ar binijen hag hi a oa bet scrivet dre urs hon Tad Santel ar Pab Leon XIII, evid kenderc'hel evid Jubile 1881, ar pez he devoa discleriet evid Jubile 1879.

I. — Ar iun ordrenet evid gounis ar Jubile, a hell beza græt, hag e ve e mare ar c'horais, nemet ne vezo ket unan eus ann devechou difennet gant liziri hon Tad Santel ar Pab, ha gant ma vezo græt eur iun striss.

II. — Ar c'honje so bet aotreet gant lizer hon Tad Santel d'ar Breuriezou ha d'ar Chaloniet evid ober processionou ha neubeutadt niver ar bisitou, a hell beza roet ive gant ann autrounes eskibien d'ann oll dud fidel a gemero pers er processionouze evid bisita ann ilisou gant ar Chaloniet hag ar Breuriezou, ha soken gant ho ferson he unan pe gant eur belec all eus he bers.

III. — Ne heller ket ober he Basc ha gounis ar Jubile gant eur goession hag eur gommunion nemet ken.

IV. — Ar Jubile, evid ar pez a sell ous ann induljans plenier, a hell beza gounezet kellies gueich ma vezo renevezet ann oberou ordrenet, mes ne heller profita nemet eur veich d'eus ar faveuriou all a so aotreet dre ar Jubile, evid ar pez a sell ous ar pec'hejou reservet hag ar veuiou.

V. — Ar chapeliou bihan a hell beza merket evid ober bizitou ar Jubile, gant ma vezint d'eus ar re a ve græt ann offisou ennho, ha ma ve lavaret ann offern ennho.

VI. — Ar bizitou evid ar Jubile, a hello beza græt egis ma blijo gant ann dud fidel, er memes deves pe e meur a zeves, gant ma vezo græt ann niver bisitou.

VII. — Kement respont ive a oa bet roet ar c'henta a viz even da Eskibien ann Itali gant Breuriez ar Gardinalet evid sacramant ar binijen, a dâl ive oll evid ar Jubile-man. Netra na hello enebi ous kement-man.

Roet e Rom, e pales Breuriez ar Gardinalet evid Sacramant ar binijen, ar 25 a viz Meurs 1881.

A. cardinal Billio, *Prefet.*

Palombi, *Secretour.*

Ann Durboden

PE HISTOR EUN DEN NE FELL KET DEZHAN SENTI OUS AR VELEIEN.

I.

E pehini a ra al lenner anoudegez gant ann hini a scriver he histor,

Ann autrou Belenfant a oa eun den mad, dimezet, tad a famill, a c'houneze he vuhez gant honestis, leun a zousder hag atau prest da accordi gant ar re all var beb tra, nemet var eun dra, rag ma lavare e oa ar veleien o clasc he gommandi ha n'en dije morse sentet outho.

M'ho pije goulennet digant ann autrou Belenfent, penaus e oa ar veleien o clasc he gommandi, marteze e vije bet goal nec'het o clasc respont ac'hanoc'h.

Dious ar mintin, ann autrou Belenfant a save, a viske he zillad, a zigorre prenestr he gambr, sevel a rea var gaël he brenestr, hag ec'h entanne eur c'hornad butun en eur c'horn eus ar re vrava, hag a fume gant ar brassa plijadur. Biscoas ne glascas ar veleien miret ous ann autrou Belenfant, kemer unan eus ar plijadurezou-ze ; biscoas ne viras ar veleien outhan sevel var gaël he brenest na fumi he gorn butun ; goude he lein var behini ne glaske ar veleien guelet netra kenneubeut, ez ea Belenfant d'ober eun dro bourmenaden. Aveichou e kemere ann tu dehou, aveichou e kemere ann tu cleis, herves he faltasi. N'hon deus morse clevet ho deffe ar veleien clasket miret oc'h Belenfant d'ober he bourmenaden ordinal, na clasket he lacaat da vont a zehou pa felle dezhan mont a gleis. Deut ann noz hag achu he zeves, ez ea Belenfant da c'hourves en eur guele mad, hag e couske dous ennhan, heb ma zeufe kenneubeut ar veleien da glasc he zihun.

Neus fors, Belenfant a chome atau var eves. He gazeten he devoa lavaret dezhan : dioual mad atau ne rafe ar veleien ho mistri varnout, hag e tioualle ann den-ze. Petra pije-hu græt ma vijec'h bet en he blass ? Dalc'h-mad e vije clevet o lavaret :

— Ar Revolution he deus rentet he liberte d'an den, pa renke senti abaoue keit all amzer. Hirio ann den a so libr, ha ne renc mui senti ous den all ebet.

Evelse eo e comse Belenfant p'en devoa allet deski langaich ann dud neves.

Ha setu perag en devoa Belenfant kement a heus rag galloud ar veleien. Hogen, ann deves-ze a ioa ar Iaou Gambr-lid eus ar bloas 188..... achu a oa gant Belenfant he bourmenaden bemdeziec, hag e oa o vont da sevel gant diri he gambr, pa glevas eur vouez anavezet mad oc'h he c'hervel :

— Autrou Belenfant, eul lizer evidhoc'h ; eul lizer eus ann Hâvr.

— Digant va mignon bras Pinceloup eo ; roet ha roet buhan.

Hag heb gortos ken, e tigorras al lizer, hag e lennas.

II.

Ar pez a oa e lizer ar mignon bras Pinceloup, ha penaus ec'h hellas Belenfant ober he zever a zen libr.

A veac'h m'en devoa lennet al linennou kenta,

ma loscas eur c'hri a gounnar :

— Ah ! emezhan, ann diot ! ann aneval !

Hag eun neubeut goude e kendalc'has :

Ar Jesuist ! Hag o lezel ar borzieres saousanet oll, en em daulas d'ar red en diri, o sevel ar pazennou pevar ha pevar. En em gavet en he gambr, en em lezas da goueza en eur gador breac'h, o kenderc'hel : Canailles ! affronter ! spier !

O clevout eur sort trous, ann intron Belenfant a ziredas ragtal :

— Va Doue ! va mignon, petra c'hoarves eta ?

Hag hen oc'h astenn al lizer dezhi, a lavaras :

— Kemer ha lenn.

Ann intron Belenfant a lennas ar pez a ia aman varlerc'h :

« Va c'hamarad coz, varc'hoas en em gav Guener ar Groas. Me voar pegen dies eo e Paris an deves-ze evid ar pennou tiegez, ne gavont boued vijil da brena nemet gant ar vrassa poan. Ma keres, me viro ne gouesfe ar boan-ze er bloas-man var da vreg-te. Der Guener vintin, e resevi dre ann trein kenta hag heb cahout netra da baëa, eun durboden paket en deves-ze hag eun durboden eus ar re vella. Anaout a ran he breudeur. Ann durboden, te voar, a renc beza drebet doc'htu. »

Aman Belenfant, droug ennhan, a chouhas :

— Ac'hanta ! petra lavares-te ?

— Petra lavaran-me ? a respontas ann intron Belenfant gant dousder ; Me a lavar eo goal vadelezus da vignon, ann autrou Pinceloup, o cass deomp eur pesc ker braô. Setu me breman dianken evid hol lein Guener ar Groas, n'oun ket goest da gompren, e guiriones e vez ken counnaret.

Belenfant a groasas he zivreac'h, hag a lavaras:

— Ah ! ne ententes ket ?

— Nan-da !

— Penaus ! ne ententes ket ! Ma teuan da ober vijil da Vener ar Groas ha ma zreban pesket en deves-ze, e sentan ous ar veleien, me eun den libr !

— M'hen assur did.

— Ro peoc'h ! a hent all, ne ouzout ket penaus c'huec'h miz a so dija abaoue m'am eus promettet kemer beb bloas va lod eus eur banket a so bet savet dress evid ar re ne fell ket dezho senti ouz ann obligation-ze a rer dezho da zribi bouet vijil, obligation ne deo ket din d'eus eur bobl en deus taulet pell diouthan lezennou ar superstition.

— Ha petra a sonj did da zribi en deves-ze ?

— Merket eo, a bell so : Stripou, stripou ha stripou, hag ouspen, kic moc'h.

— Traou n'int ket goal iac'hus ! hag e peleac'h e vezo roet al lein-ze ?

— E ti Dugachard ?

— E ti Dugachard ! Dugachard n'ema mui er c'honvers, n'ema mui o chomm e Paris.

— Me voar avoalc'h, pe guir ema o chomm c'huec'h leo d'eus Dammartin var linen Soissons.

— Te iafe..... Alo August, ne di ket, ne ket possubl !

— Ne din ket, me eun den libr ! Me voar avoalc'h eo eun dispign vras, me voar ive eo c'hoas ien ann nosvechou, neus fors ; ne zrebin ket boued vijil en deves-ze. Canailles Pinceloup ! n'en dije ket allet choas eun deves all evid cass ar pesc-ze din ! al lun pe ar meurs ; mes nan, hen a choas dress Guener ar Groas, anat eo e oa o clasc va faca.

— Va mignon !

Me a lavar did e oa o clasc va faca. Eur Jesuist benag a so e kement-se ; mes Belenfant a vell sclær. Me so libr me ! hag a ran ar pez a garan, den ebet ne hello fougassi beza lakeat ac'hanon d'ober eur c'hammat, ma n'em boa ket c'hoant... eun durboden ker braô ! laër Pinceloup ! Alo ! ro din va dillad sul ma'z in cuit ; netra ne rai din cheinch santimant.

— August !

— Hogen, pa lavares beza libr, perag mont keit all da gerc'hat eul lein ker fall ?

— N'oun ket oblijet da vont ; chilaouit, madame Belenfant, den ebet n'en deus morse oblijet ac'hanon d'ober eun dra benag. Ar veleien hag ar Jesuistet eo ho deus c'hoant lacaat ann dud da zribi eur sort meujou pa blij guelloc'h re all dezho. Me ne fell ket din senti, hag hirio soken e ran eur sacrifis.

— Guelet a res !

— Fazia a ran, ne ran sacrifis ebet, mont a ran da di Dugachard, rag ma blij din, ne choman ket evid dribi ann durboden, rag ne blij ket din, me so libr, ententit, me so libr.

Ann intron Belenfant a loscas eun huanaden.

— Evel a giri, va mignon, nemet, te voar, ne lakin ket ann durboden da boaat evid Caroline ha me nemetken. He faredi a rin eun tamic en aman, mar g'hell padout beteg ar sadorn, guel a ze, mes, te voar, ann durboden ne c'hortos ket ; mar de collet, te eo a vezo bet caus.

— Ma ! eme Belenfant, neus fors ! græt em bezo va dever evel eun den libr.

Eur pennad all eur veich all. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Dont a reas eur re benag da sevel ar golo ha da c'hervel Klootz, heman a respontas en he iez, a la-

vare, me chans, mond a ran, mæs evelken, e chomas e'hoas da sellet ouzin ha da lacaat he zorn var va divreac'h, va diouscoas ha va c'hein, o lavaret m'ervad e oan eur potr mempret mad, neuze en em gavis, hag e liviris dezhan :

— Etre eur C'hemper hag eur Piteux, ez eus cals kemm, va den.

Heja a reas he benn evel ann hini ne voar ket petra ve lavaret dezhan, hag e savas he letern.

Neuze e velis e oa cals francoc'h al leac'h ma oamp, eget n'am boa sonjet da genta. Toul ann oc'h a oa d'ann tu dehou eus ar skeul, en tu cleiz ez oa eun or clikedet. Klootz a ziscuezas din ann or-ze o lavaret eun dra benag, a seblante din eun difenn da zigori ann or-ze.

Dont a rejeur neuze d'he c'hervel evid ann eil gueich, neuze e lacaas he letern e kichen ann hanafat bouet, hag e tennas d'eus chacotou he garaco diou loa-goat, diou verenn hag eur voutaill-bri berr mæs teô.

Ha gouscoude e vije bet lavaret ne oa netra en he chacotou, hogen, ker franc ha ken doun ma oant, m'en dije allet lacaat eur c'hrouadur bihan e pep hini anezho, hag ho pije credet c'hoas ne oa netra ganthan. Eun neubeut comsou a lavaras adarre o tiscuez ann or difennet hag en em dennas cuit, goude beza scoet eun tamic var va chot, dre garantez avad.

Eur veich lakeat ar golo var hon toul-ni, e felle din mont da zihun Iann, pa velis anezhan o sellet parfet ouzin, digorr bras he zaoulagat, hag int a lugerne en devalijen egis daoulagat caz. Neuze e lavaras din :

— Ententet mad ac'h eus breman ? Te eo ann hini a vezo drebet da genta, rag te eo al larta.

N'ouffen ket lavaret petra a reas ar c'homsouze dime. Ne greden ket eur ger d'eus ar pez a lavare Iann, hag evelken en em lakis da grena.

— Ne oas ket cousket 'ta, emoun-me ?

— Pa ve danjer, me so egis ar valtouterien, ne gouscan nemet gant eul lagat. M'em beus santet avoalc'h e lakea he zorn var va c'hostou, mæs guelet en deus doc'htu ne dalien netra da zribi ; te er c'hontrol, a so lard ha maget mad egis eur velc'hoeden. Te a vezo mad tre oc'h ar ber, va c'housin Corentin, evid ar re da vihana a gav mad kic tud.

Me a ioa droug ennhoun kena.

— Asa, te a ia da lavaret sotoniou adarre ?

— Sotoniou ar pez a giri ! Ne veles-te ket omp bet lakeat gantho er pez ma lacont ho boued ? Ni so aman gant ar c'harotes, ann irvin hag ar penn-moc'h, hag e rencomp beza drebet eveltho.

Me ne oan ket goal sur ne oa ket guir ar pez a lavare, ha kense, e savas muioc'h droug ennhoun, hag e liviris dezhan :

— Chilou mad, Iann Piteux, ha laca evez, mar d'out droug-sonjer, dalc'h da sonjesonou ganes, pe autramant te so sur da gahout avansamant.

Ar goms-ze a blije kement da Vama Kemper, eleac'h lacaat Iann da furaat, hen rentas goas-soc'h c'hoas, hag e c'hrosmolas :

— Paour keas maouez ! hi a rea nochic ac'hanout a so guir, mæs biken jamæs mui ne veli anezhi.

Redec a rea ann daëlou var va diou chot, mæs hen a gendalc'has :

— Me sonje din e oas calonecoc'h, hag ive e vijes bet contant da c'houd petra oa d'eus da c'hortos d'ober eur maro cristen ; mæs brema pa leveres canna ac'hanoun, me voar avoalc'h oud crenvoc'h evidoun, hag ouspen, drebet am beus bara da dad ha da vam, ha ne garfen ket ober droug d'am c'henderv compes. Kense, bez disour-si ! pa velin ar c'higer teô o lemma he gountel-laz evid ober tamou ac'hanoud, ne livirin ket did teuler evez. Peb hini evithan he unan ; me am beus travoalc'h gant va foaniou heb samma c'hoas re ar re all.

Goude ar brezegen didruez-ze, ec'h en em ru-zas beteg ann hanafat souben, hag e plantas he loa ebars ! Eun tamic aoun en devoa, mæs a ve-ac'h m'en devoa tanveet ar begad genta, m'en em lacaas da lounca ker buhan, evel ma custum ober hon amezec ar penn-moc'h, respet deoc'h. Iann n'en devoa ket tanveat aliæs eur seurt fri-cot. Ne oa ket eur souben evel en hor bro-ni, mæs eur souben hollandes, gant pesket, avalou-douar, kic sal ha kic ejen.

Carout avoalc'h a rean Iann Piteux, mæs n'am boa tam istim ebet evithan, me gred am eus hel lavaret e leac'h all. Me sonje din beza he vestr, ha cals dreisthan, ha gouscoude, heb ma vouifen na perag na penaus, hen eo a oa mestr din en eur fæson benag. Brema souden e oan o tarza gant ann naon, hag e oa bet travoalc'h gant com-sou diveza Iann evid torri va naon din. Breman oc'h he velet o lonca evel ma rea, e teue c'hoant din d'ober evelthan, hag e c'houlennis :

— Mad tre eo ta ann tamic frico-ze ?

Iann heb ehana, a respontas din ker buhan :

— Anat eo penaus mar teus c'hoant larda da gilloc-Indez, e roes dezhan boued mad ha cals.

Hag e reas din eun taul lagat. Al lampon a oa anezhan a glaske lacaat ac'hanon atau diæssoc'h diæs da gahout amzer avoalc'h da lounca ar pla-dat frico ; mæs brassoc'h ha gloutoc'h e oa he zaoulagat eget he gof. Klootz ann hini a dlie, her-vez Iann, beza va bourreo, en devoa digasset fri-co avoalc'h evid goualc'hi pevar den, ha pa ren-cas Iann ehana carget evel ma oa beteg ann heu-gen, e chome c'hoas ann tri c'hart eus ar pladat. Neuze e tennas pounner he alan, rag kinnig a

rea mouga, kel leun ma oa hag e lavaras :

— Evid mad, mad eo, ha dreist. Be oa ennhan peadra d'ober mern d'ann Heliet epad teir sizun.

Hag e kendalc'has gant madelez: Ne ket red len-va araug ann droug. Alo Corentin, kemer couraich ha dreb eun tam. Ha pa dlefe c'hoarveout droug ganes, ne ket daô evid-se chomm var iun. Ma venn me en da blass, na lesfen ket ar ioud da iena.

Hag en eur brezec, en devoa diventet ar vou-taill deô, hag e tiskenne en he veren eun dra be-nag a ioa ganthan liou ann dour sclær.

— Guelloc'h e ve ganin chist *Dôl* eget ann dra-man, mæs evelken d'as iec'het, Corentin.

Guellaat a rea dezhan. Goude m'en devoa evet e stlakas he deot d'oc'h he staon, hag e velis he zaoulagat o virvi.

— Eur banne squidam eo (audivi ann Holland) emezhan, hag hini crân soken. Clevout a res va c'housin Corentin ? Biken ne vije maro ann autrou Surcouf, m'en dije bet d'eus ar sort-ze en he glenvet diveza. Disken a reas din leis va gueren hag hen astennas din. Soun a zalc'he he benn, hag e selle eün dirazhan. Evid guir, ar squidam a oa crenv, hag er stad m'en em gaven, louzou all ebet na helle beza guelloc'h evidon. A veac'h ma oa scarzet va gueren, ma teuas va c'halon endro en he flass, hag oc'h aseza d'ann douar, en em la-kis da zribi mar gouienn.

Iann Piteux ne oa netra dime pa oa hano da lonca. Chomet e oa d'eus he zilerc'h ann tri c'hart eus ar pladat ; abenn dec minuten, e tisoloïs strad ar plad, hag e rencan hen ansavout, biscoas em buhez n'em boa tanveat guelloc'h rata.

Epad ma zreben, Iann a eve. Eur c'hrouadur mad a oa, ne oa ket mezvier, rag n'en devoa ket cavet ann tu da ziski ar vicher evid c'hoas. Evi-doun-me, kement e vouien poania da zribi, n'am boa ket cavet ann tu da sellet outhan.

— Da eva, emoun-me, goude beza lonket va loaiad diveza. Breman e alfent dont hag e ve eun anter-doussen gant ho c'hountilli-laz, seis mil gu-run, beac'h avoalc'h ho deffe o clasc va lacaat oc'h ar ber !

Iann a loscas neuze eur iouc'haden spontus, egis eun den o vont d'ar brezel, ha neuze, rampet var he zivisker, en em luskelle gant ar vatimant, egis ma ra ar vartolodet guirion.

— Eun anter-doussen ! emezhan, lavar kentoc'h eun doussen ha diou soken, sac'h ann dien ! Te sonj did e rofen conje dezho da gignat va faour keaz Corentin ! Me a gemerfe daou anezho dre ho chouc evid prada ar re all gantho. Hag e pec'he !!

Eur pennad all eur veich all) A.

Ar pacajou bihan dre ar Post.

Er *Journal officiel* d'eus ann 22 a viz Ebrel, e caver eur gemennadurez a lavar, penaus adalec ann deves kenta a viz Maë, herves ann emgleo so bet græt etre Ministr ar Post hag ann Telegraf eus eun tu, hag eus ann tu all ar re so e penn ann oll hentchou-houern, a vezo lakeat da ren ar pez a so bet ac-cordet etrezho evid ar pacajou bihan hanvet paca-jou dre ar post. Ar pacajou-ze ne hellint ket pouè-za ouspen 6 lur, hag a vezo a hent all dalc'het etre eur certen hirder ha ledander, a vezo rentet eus ann eil penn eus ar Frans d'egile evid 12 guen-nec ma renker mont d'ho c'herc'hat er gar, hag e-vid 17 guennec ma vent digasset deoc'h d'ho ti. Er priz-ze, en em gav ann daou vennec timbr e profit ar vro.

Epad ma oa Ministr ar Post hag ann Telegraf oc'h en em glevout evelse gant ann hentchou hou-arn, Ministr al labourou bras, eus he du, ec'h en em gleve ive gant ar memes hentchou houarn evid ar pacajou bihan bete 6 lur, ne alfent ket beza ke-meret evel pacajou bihan da gass dre ar Post, hag evid ar pacajou bihan all bete 10 lur. Allet ho deus en em glevout. Adalec ann deves kenta a viz Maë, ar pacajou bihan ne hellint ket beza digemeret evel pacajou dre ar Post, a vezo casset d'eus ann eil penn d'egile eus ar Frans, evid 4 real ma vent kemeret er gar, hag evid 5 real ma vent casset deoc'h.

D'oc'h adalec ar memes deves ive, ar pacajou bihan d'oc'h adalec 6 lur bete 10 lur, a renco paëa ive 4 real ha 4 guennec eus ann eil penn ar Frans d'egile pa iafot d'ho c'herc'hat er gar, ha 6 real nemet eur guennec, ma vent digasset deoc'h en ho ti, eleac'h 7 real ha 2 vennec ma renkent paëa be-teg hen. Egis a velit, ez eus eun distaul vras e ké-ment-se. A.

Madou ann douar.

Ann ed so braô avoalc'h er parkéier, mes dive-zat eo ha divezat lor soken. Beb bloas d'ar 25 a viz Ebrel, e custumer guelet pennou ed er segal, herves conchen ar re goz :

Da vouel Marc,
E ve pennou ed er parc.

Hogen er bloas-man, setu ma eo commanset mad miz Maë, hag a veac'h ma eo evodet ar segal.

Er sizun-man, ann traou so chomet ar memes tra evel er Sizun tremenet ; e New-York hag er Frans a bez, ez eus cresc. E Paris n'eus na cresc na distaul. E New-York, ann 200 lur guinis a so d'eus 22 lur 14 guennec, varlene e oant d'oc'h 30 lur. Setu breman ar priziou evid ann ed er vro dre ann 200 lur. Ar guinis, 30 lur 10 guennec ; ar se-gal, 23 lur 5 guennec ; ann hey, ar guella, 20 lur 5 guennec ; ar c'herc'h, 20 lur 10 guennec hag ann ed-du, 18 pe 20 lur.

KEMPER. — *30 a viz Ebrel. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 25 lur 10 g. — Segal, 21 lur 10 g. — Hey, 15 lur 10 g. — Kerc'h, 17 lur »» g. — Ed-du, 18 lur 10 g. — Avalou-douar, 6 lur »».

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Jildas a gemeras he rebec en eur grena; Arfol a c'houeze eus he oll ners er biniou, hag en eur heulia eus ar brava ann ton a denne ar miliner iaouanc eus he delen arc'hantet, e savas eun diskan eus ar c'haëra,leun a ners hag a jalm, cavet oa ann ton !...

En e sav-sond er penn al laë eus ann daul, Jildas na seblante mui na guelet na clevet. Æzen ar barzed a c'hueze var he dal ; he benn sond, he vleo hirr-melen taulet adrenv var he ziouscoaz, he zaoulagat leun a dan, savet varzu ann env, Jildas a goummansas gant eur vouezic goustad ha glac'harus he ganaouen nevez. Beb eun neubeut, ar vouez-se a dlie crenvaat ha dont da veza spontus evel ar c'homsou a dlie cana.

Ar c'homsou lavaret gant Milio ar Messaër, a servichas da anchen da son nevez ar miliner. Ia, Breis-Izel a oa gourvezet, prest da vervel, henvel eus eur c'hrouadur maro en he gavel, ha luskellet gant eur vamm collet ganthi he skiant vad.

Jildas a gomansas :

— Bretoned, savomp eur gentel
Divar benn potret Breis-Izel
— Deut da glevet, da glevet guitibunan ;
Deut da glevet, da glevet ar c'han.

Al labourerien douar, ar billaouerien,ar glaskerien bara hag ar milinerien a ziscanas :

— Deut da glevet, da glevet guitibnnan !
Deut da glevet, da glevet ar c'han. —

Jildas a gendalc'has da gana ar postou-man:

Potred Breis-Izel ho deus græt
Eur c'havel coant hag hen treset.
Eur c'havel caër carn olifant,
Varnhan tachou aour hag arc'hant.
Tachou aour hag arc'hant varnhan,
A luskellont gant nec'h breman.
Ha breman, oc'h he luskellat
Daëlou ver eus ho daoulagat.
Daëlou ver, daëlou c'huero ;
Neb a so ennhan so maro !
Zo maro, so maro pell-zo,
Hag he luskel o kana 'to,
Hag he luskel, luskel ato,
Collet ar skiant vad gantho.
Ar skiant vad ho deus collet ;
Collet ho deus joaiou ar bed.
Neus er bed evid ar Breton
Nemet nec'h ha poaniou calon ;
Nemet nec'h ha poaniou speret
Pa sonj en amzer dremenet !...

— Mouez Jildas a sempleas. Lezel a reas he rebec ar-c'hantet da goueza deus he zaouarn ; he ran-galon a vouge he vouez ; ne oa mui evit cana gant ar glac'har vras her mantre. Neuze Herve ar Rouz, eur miliner all, a behini ar vilin avel a droe he bannou var lein ar meneziou tosta, a gemeras he leac'h hag en em lacas da gana gant he vouez skiltrus :

En amzer goz, na velec'h ket
O vale dre 'man laboused ;
Kos-laboused c'hlaz ar guiriou
Sonn ho fenn ha bras ho genou.
Ne oa er vro guiriou nicun
Na var hoalen, na var butun.
Butun hag hoalen a goust ker,
Na gouste, gueichal, ann hanter.
Gueichal na velec'h dr' ann dachen
O redec, evel ar c'helien,
Ous c'huez ar sist d'ar varriken.
Guir a so var bep barriken,
Med var hini ar zonerien.....

Arfol a ehanas da c'houeza en he viniou, ha a reas eun taul lagad cleiz eus miliner ar meneziou du ; el luchaden-ze, Arfol a ziscueze kentoc'h he garantez eget he gassoni ; mes evel ma vouie ervad penaus ann taul lagad se a oa avoalc'h evit lacaat Herve ar Rouz da grenna he ganaouen, hor zoner a reas eun taul ilin da Borzou, e oa tre en he gichen. Heman, evit dezhan beza pillouaer. a dizas divar nij mennosiou ar re ho devoa canet en he raog hag a gendalc'has ar ganaouen, heuliet gant son lirzin telen Jildas ar miliner:

Na gasec'h ket, amzer gueichall
Hon tud iaouanc d'ar broiou all,
D'ar broiou all, oh ! da vervel ;
Pell, siouas ! eus a Vreis-Izel !...

Ar pillouaer kez na hellas ket cass pelloc'h he ganaouen ; sonj a deuas dezhan eus he vreur iaouanc, var bez pehini ar ieot a oa c'hoas o paouez divoana e guered parrez Lignol.

Ar c'hossa eus al labourerien a savas neuze, hag a lavaras gant eur vouez c'hros :

E Breis-Izel er maneriou
Oa tud vad o tifenn ar vrou ;
Breman, penn ann dol, e veler,
Neb a vire saout ar maner.
Er maner pa iea eun den paour,
N'hel loskec'h ket pell 'toul ann nour ;
Ann intron vad o vont d'ann arc'h,
Ziscarge bleud kerc'h leis ar sac'h ;
Boed a rea d'ann neb en doa naon,
Ha louzou d'ann neb a oa claon.
Boued na louzou mui na roer...
Re baour a dec'h eus ar maner ;
Penn-izel a dec'h ann dud paour
Gant aoun ar c'hi e toull ann nour ;
Gant aoun ar c'hi pehini a lamm
Gant ar c'houer ha gant he vamm....

Ann oll a stracas ho daouarn d'ar c'homsou-ze eus al labourer beteg teir gueich doc'htu, ken bras oa ho estlamm. Hag e guirionez, ma oa ar gouerien leun a respet hag a zoujans evit ar guir duchentilet eus ho bro, e kenver ar fals tuchentilet, noblans savet divar netra, e kenver ann dud a gemere, d'eus ferm, ar guiriou a vije savet en amzer-ze divar ann hoalen, ar butun ha cals traou all, couls hag e kenver ar vourc'hisien vras a brene bep eun neubeut, douarou ha maneriou ann duchentiletcoz, ann dud keaz-se n'ho devoa er c'hontrol nemet disprijans, cassoni ar vrassa ; ne oant ket evit ho gouzanv e mod ebet. Gouzout a reant re vad, siouas dezho ! penaus ann dastumerien arc'hant-se ho disprije, ho galve en eur voapaat *cos troc'herien burug* ; ne gavent dirazho na truez, na sicour, na scoazel ann disterra ! Pa zigoueze d'eun tiad tuchentil cuitaat ar vro, ann oll en em lakea e caon, ann oll a geunzie gant calonad, rag gouzout a reant penaus eun tastumer arc'hant benag a glascje dont e plass ann dud vad-se. Ar Vreizaded, caret, difennet gant ar guir duchentilet, a vouie ervad e oant casseet gant ar vourc'hizien, en em lakea dalc'h mad a du gant ann dud criz a oa ous ho goasca. Abalamour da ze, al labourer douar a deue da binta dirag daoulagad ann dud-man,eur skeuden eus ann amzer dremenet, hag ann amzer neuze, a deue da ziscuez dirazho pegen bras kemm a oa etre ann digemer-vad a gavent gueichal er maneriou, e amzer ann duchentilet-coz, hag ar goal-bers ho devoa da c'houzanv brema a bers ar mistri nevez, pere a oa peurvuia laëron tud *intru* hag enebourien d'ar guir Vreizaded, abalamour d'ann traou-ze oll al labourer douar a oe meulet gant kement a ners gant he gamaraded. He c'hlac'har a vougas he vouez, trei a reas neuze varzu he vignon, hag a lavaras gant eur vouez roc ha mouget dre ar ran-galon :

— Dide, Iann, mouget a ran gant va c'halonad.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (Nº 20) DISSADORN 14 A VAE 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Nestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivizken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 14 a viz Maë 1881.

Hor soudardet a so breman oc'h ober eur bourmenaden en Tunisie, pe kentoc'h var douar ar Groumiret. A veac'h m'en em gavont en eun tu benag,ma veler ragtal ann Tunisianet pe ar Groumiret oc'h en em denna cuit. Dibaut gueich, lod eus ann dud-ze, hardissoc'h eget ar re all, en eur vont cuit, a denn var hor soudardet-ni enn neubeut bolodou, a ra cals muioc'h trous eget ne reont a zroug, N'eus bet fesonet en em gana evid mad nemet e kichen gâr Ban-Bechir, gant eun neubeut soudardet Kroumiret, pe kentoc'h gant dilosterien ar soudardet Tunisianet ema breur Impalaër Tunis ous ho ren.

Kemeret so *Tabarka* hag ar gear *Kef*, heb ma teufe den da enebi, ne ket bet diæssoc'h kemer *Bizerte* hag he fortchou. Soudardet Tunis ne reont nemet pourmenn evel hor re-ni, heb gouzout da beleac'h ez eont, petra a reont, na petra ho deus c'hoant da ober, n'ho deus stanket ann hent deomp e nep leac'h, M'en devoa hor Gouarnamant c'hoant da ober brezel da Dunis evel d'ar Groumiret, pe var digarre ar Groumiret, eo bet faziet cals, na ne hello ket dont a benn eus he daul. Bete vreman, n'hon deus græt netra, hag ar brezel-ze ne deo goest, evid c'hoas, nemet da lacaat ann dud fur d'ober goap ac'hanomp. Ne gaver enebourien e nep leac'h, pe ma veler eur re benag, ken neubeut a so anezho, ne oa ket red cass 30 pe 40,000 den a enep dezho. Ha ker guir eo ar pez a scrivomp, ma oa ar brud deac'h penaus hor Gouarnamant ne glaske mui cahout nemet eul loden d'eus douar ar Groumiret, na ne c'houlenne mui cahout guir ebet a hent all var ann Tunisie. N'eus ket bet lavaret ha be oa eun dra benag a vir e kement-se pe ne oa ket,ha gouscoude e talvese ar boan d'hen ober. Ar sonj e pehini ema ar Gouarnamant, ar pez en deus c'hoant d'ober, hag e pehini e tlie beza sonjet abars commans, setu eno ar pez hon deus ezomm da c'houd, hag e tlefemp beza hen anavezet adalec ann deves kenta, ha gouscoude, caer hon deus goulenn d'ober petra omp eat d'an Tunisie, e kendalc'her oc'h hér c'huset ouzomp, pe da vihana e reüser hel lavaret.

Bizerte a so bet kemeret ! mad tre ! ha breman e mer o clasc fougassi gant eur sort victor, pa ne oa den evid difenn ar plass. Ezom bras a oa eus ar plass-ze a lavarer, evid kelc'hi ar Groumiret ; ne ouzomp ket hag allet so bet ho c'helc'hi evelse!

Ar pez a ouzomp, eo penaus cahout *Bizerte*, a so eun dra talvoudus bras! ne ket abalamour d'ar brezel netra-ze a enep ar Groumiret, mes evid en em renta mestr eus ann Tunisie. Ar pez a ouzomp eo penaus Impalaër Tunis en deus græt atau d'he sondardet kemer ann teac'h arauzomp, hag e seblantomp beza græt eun dra benag a enep dezhan en taul-man o kemer *Bizerte*. Ar pez a ouzomp, eo penaus en Europe, emer droug-contant a gement-se, heb lavaret ger d'eus ann Italianet, ho renkefemp ket beza goal nec'het gant ho chalpadennou ma ne ve ken nenietho. Ar pez a ouzomp eo, ma lavarer, ha gant reson, m'eus aoun, penaus Bro-Saoz milliget hag ar Pruss daonet ho deus c'hoant evel ann Italie cass listri-brezel da Dunis, hag evelse, ma n'hon deus ket gounezet cals a c'hloar o kemer *Bizerte*, ec'h alfemp da vihana, beza tennet eur goal affer varnomp. Ha ni voar ive, penaus hor Ministret ne velont ket goall bell, na soken bete bec ho fri. hag a so e-zomm bras beilla mad varnezho. Kense, poent eo e tistrofe ann diou Gambr da Baris, ma hello hor mignonet eus ann tu dehou goulenn digant ar Vinistret (rag re ann tu cleis n'her rafint ket m'ervad), petra a glascont, ha da beleac'h ho deus c'hoant da vont, mar gouzont ho eun. A.

Scriva a rer deomp d'eus Paris, d'eus pers Missionerien Sant-Lazare, evid hor pedi da lacaat er gazeten, ar pez a ia aman varlerc'h. Ann autrou Cluzel, escop *Heracle*, a scriv d'ann autrou Fiat, Superior jeneral Breuriez ar Missionou e Paris.

Ourmiah, 5 a viz Kenver 1881.

Va breur keas,

Grass ann Autrou Doue ra chomo ganeomp da viken.

Dre ho lizer d'eus ar c'henta a viz Du, e livirit

cahout cals c'hoant reseo eus hor c'helou-ni ; Siouas ! va breur keas, ne c'houlennan ket guelloc'h eget ho rei deoc'h, petra benag, ma ouzon ervad ne rafint nemet poan d'ho calon. C'hui a lavar hoc'h eus scrivet din meur a veich epad miz Here; me am eus scrivet aliæs deoc'h, mæs ar re a zouge ho liziri ha va re-me, a so bet lazet, hag al liziri distrujet.

Ar brezel a so eun droug bras e peb leac'h, mes goassoc'h c'hoas eo cals pa c'hoarves etre tud gouez egis ma helloc'h her guelet dre al lizer-man. Eun den goal vrudet er vro-man, ar cheik Ubeid-Oullah deus *Nawdjia*, a so dindan Impalaër ann Turquie, a so diskennet d'eus meneziou huel ar C'hurdistan, hag a so en em daulet var vro gaër Ourmiah, gant 7 pe 8,000 eus he soudardet. Henes eo ann hini en deus græt kement a vuntrerez e Bayazid, epad ar brezel diveza etre ar Russianet hag ann Turket, hag a rejont gouzanv tourmantchou ker spontus d'ann oll gristenien a oa o veva en Armenie, dindan galloud ar Sultan. Hirio ez eo cals goassoc'h c'hoas ; na gristenien, na Juzevien, na Turket soken, ne vent espernet ganthan. Pa dremenas dirag kearic *Eian-dem-Aw*, habitantet ar gearic-ze, a glascas en em zifenn, ha neuze soudardet ann iffam-ze, a lazas 4 pe 5,000 Turc, 50 tieges Juzeô, hag eun 20 tieges benag eus ann Armenianet, ha gant peu sort crueldet ! ar vourrevien-ze a ziframme ar vugale d'eus etre divreac'h ho mam, hag a stlape anezho en eac'h ; neuze e tennent varnezho peautramant, e tigemerent anezho var bec ho sabrinier ; ha c'hoas, e tlie ober goassoc'h c'hoas e plassou all divezatoc'h, rag o veza m'en devoa bet he vab ann treac'h e meur a blass, e teuas da lacaat ar sezi dirag Ourmiah epad 21 deves, o c'hourc'hemenn outhi en em renta, ma n'he devoa ket c'hoant e vije græt evithi evel evid Mian-Dem-Aw, ma renkefe antreal ennhi dre ners. Ar vro ne oa ket goest d'en em zifenn, ha ker spontet a oa ann oll dre ma tostae al lamponet-ze outho, ma gemeras ann oll ann teac'h ha ma zeuent d'en em repui davadomp, evid savetei ho buhez. Diou c'hant bourgaden distrujet, eun daouzec ilisat benag a gristenien, laeret, saotret, casset cuit ar gristenien du-man, du-hont, hag ann ilisou græt marchossiou gantho ; ar c'hroasiou, ann taulennou, ann ornamanchou hag ar veisseliou sacr scrapet gantho, beteg hor beleien eus ar vro, e oa bet laëret varnezho ho dillad. Red e ve cahout daëlou ar profet Jeremi evid lenva var ann oll distruj en deus lezet var he lerc'h e diou c'hant kear. E Djenisé, e Mazi-tsté, goude beza laëret ann oll chatal, ann arrebeuri, ann ed, ha casset ar groages, hag ar merc'het iaouanc gantho, e tevent bemdeis he dreit d'ar mear gant houarn ru, d'he lacaat da anzavout e peleac'h e oa bet cuzet he arc'hant ganthan.

E Ouzani, goude beza draillet a dauliou sabren kement ho devoa allet da baca, e tastumjont eun 30 benag etre groages ha bugale en eun ti ; e tauljont varnezho eur bern plous ha foen, hag e lacjont ann tan ; neuze e serrjont ann nor varnezho, hag ann oll dud reuzeudic-ze a oe devet evelse.

E Tchahar-Bach, goude beza devet kear, e cassjont gantho oll kement ho devoa ann habitantet. Eur c'holl eo, a leverer, a 200,000 lur. Ha da beleac'h eo eat ann dud paour-ze d'en em repui. a c'houlenfoc'h marteze diganin ? Emaint etal va dor da c'houlenn sicour. Dre aman ez eus cals heretiket, a rêr Nestorianet anèzho ; unan eus beleien ar re-ze, o tiscues din he zillad roget, a lavare : setu pere eo va dillad evid ann deis ha va guele epad ann noz ; al lamponet-ze n'ho deus lezet netra gantho. Unan eus eskibien ar re-ze a so e chomm e Guiavilan, a so breman en hon ti-ni ; n'en deus var he dro nemet eun tamic coz dillad, so bet prestet dezhan e Supurgan. Ann enebourien n'ho deus ket soken lezet eur pod-pri gantho.

« Ni en em zastum, emezhan, eun neubeut tud ebars en eun ti, eleac'h ma'z eus c'hoas eun nor varnezhan. Epad ann noz, ni en em zastum oll kichen oc'h kichen endro d'ann tân, dindan eun tapis fall ; evid dribi hag ober bouet, n'hon deus etrezomp nemet eur pod pri, hag e rencomp gortos e ve achu gant ar re all abars allout en em zervicha anezhan. Hor pedi a ran, autrou'n Escop, emezhan dime, roit da anaout d'ann dud vad eus ann Europ, e pe stad en em gavomp, marteze ho devezo c'hoas truez eus hor bro maleürus evel m'ho deus bet varlene, hag e vezimp c'hoas saveteet ; ma vemp dilezet gantho, e renkimp mervel, rag ne hellomp ket en em savetei hon unan. »

Evidomp-ni, va breur keas, e ouzoc'h avoalc'h e pe stad en em gavomp ! Tristoc'h cals eo hor stad er bloas-mân eget ne oa varlene, Ar sac'hat bleud a goust 200 lur, hag ann traou all a so ive henvel ho fris ; petra rai ann dud reuzeudic-ze a villierou, n'ho deus netra da zribi, nag ann disterra ? Ne deo mui evel varlene, pa oa possubl savetei eur re gant eur begat bara. Hirio emaint en dienes a beb tra. Ar re binvidica a so deut ar re baoura, ha neus ket unan anezho n'en déffe ket ezomm beza sicouret ; ha pa sonjer e pado kement se 8 miz c'hoas, ar vizer o vont atau var voassaat! Ar c'hlenvejou a ra dija cals distruj, hag heb dale e rafint cals muioc'h c'hoas. Ober a reomp hor possubl evid dastum er memes ti eun neubeut famillou evid tremen ar goanv. E ti ar Seuzezet ez eus bet digemeret kement a dud, ma eo goloet an oll solieriou gantho ; bemdeis, noz-deis e teu cals bugale da c'henel mes ive da vervel, kement anezho a renc perissa, rag n'ho deus tam bouet da zribi. Eur joa vras hon deus evelken e creis ar sort anken, rag ma hellomp savetei cals eneou, a vije, panefese, chomet pell d'eus hent ar barados. Alies en em gavan goal nec'het pa sonjan er pez a zeuio da veza kement all a dud reuzeudic ! A dra sur,

ma ne vemp ket sicouret en eur feson dreist ordinal, meur a hini eus ar re so bet saveteet ganeomp varlene, a renco perissa er bloas-man, Egisse e renco c'hoarveout heb douetans ebet. A beb tu, ar re so en dienes a zired davadomp ; petra a hellimp-ni da rei dezho ? eur veich c'hoas, petra a zeufimp-ni da veza ? Deut, va breur keas, d'hor sicour, ennhoc'h eo hon deus fizians, grit ho possubl evid hor soulaji. Goulennit evidomp sicour ann dud vadelèzus eus ann Europ, d'eus ar Frans dreist oll. Biken ne vezo muioc'h ezomm, deuit da sicour ann dud reuzeudic-ze a sell varzu ennhoc'h gant kement a fizians, ma'z int bet dija saveteet eur veich ganeoc'h.

Me chans e vezo eurussoc'h al lizer-man eget ann hini em eus scrivet deoc'h d'ar 5. Ann enehourien a so c'hoas var ann hentchou.

Pedit evidomp, ha credit e vezin atau ann hini ho car a greis he galon.

† Aug. CLUZEL,
Escop Heraclee.

Ar re ho deffe c'hoant cass eun aluzen benag evid ann dud reuzeudic-ze, a hello cass anezho d'ann autrou Fiat, *Supérieur de la Congrégation de la Mission, rue de Sèvres, 95, e Paris.*

KELEIER.

Blois. — Sul ar bleuniou a ioa ann deves merket da barres Sant-Nicolas evid ober he bisitou evid ar Jubile. Ne oa ket possubl ober anezho e procession, pe guir en devoa difennet ar Mear mont e procession dre ruiou kear, mes evelken, ar paressionis a falvezas gantho discues ho feiz ar guella ma oa possubl dezho, Oll en em gavjont d'ar plass ha d'ann heur merket. Tud eus a beb seurt stad, goazet ha merc'het, ar merc'het guisket e du gant ho bugale, a iea oll assambles dre ruiou kear, ar chapelet en ho dorn, egis ma vijent bet e procession, nemet ne oa na croas, na banniel gantho, ha kement hini ho guele o tremen, a renke, o velet ho devotion, cahout respet evitho, neus fors peger fall ec'h hellent beza a hent all.

Cambrai. — Gazetennou ann Nord eus ar Frans, a lavar deomp penaus ann alc'huezer a oa bet o tibotailla doriou ar c'houenchou gant dibotaillerien ar C'houarnamant, d'ar 6 a viz Du diveza, en deus græt banc abaoue. hag emer o vont da verza he draou dezhan dre urs ar justis. Ann hini a so couezet dindan censuriou ann Ilis, ker pouner evel ann escumunugen, a renc beza punisset gant ann autrou Doue, abred pe zivezat.

Carcassonne. — La *Fraternite*, gazeten Marcou, eur Radical, a so joa vras ganthi breman, ha setu perag !

« Ann eureujou hag ann anterramanchou græt heb belec a veler, emezhi, stanc avoalc'h (???) mes ar badianchou heb belec (?) n'ho gueler ket ker stanc. Dissul diveza, da 4 heur goude creisteis, ne leac'h m'en em zastum ar re ho deus pers e breuriez ar *Progrès*, goloet ann oll mogeriou gant drapoiou tri-liou, ez eus bet græt ar vadiziant heb belec, d'eus ar sitoïan (!) bihan neves-ganet, Recouly, hag e oe lakeat dezhan ann hanoiou Lois-Stephan.

Me chans, kement hag ober, pa ne oa ezomm belec ebet na netra a gement a sell ous ar Religion, ne oa ket daô lacaat dezhan hano sant ebet, guelloc'h e vije bet he henvel, carottes-panes pe toussec-buruc, pe eun dra benag all egis-se.) Ar bonnet ru a oe lakeat var he benn evid al lidou-ze, hag a goneze eun tamic var he scouarn dehou, a lavare sclær d'ann oll e vije bet goas abredi (??!) hag e heller lavaret eus ar c'hrouadur-ze, e cheuno ar garantes evid ar Republic gant leas he vam. Egis-se eo e teu ar vugale da veza tud a galon, leun a garantes evid ar vro, araug ma ve deut ann oad dezho. » Al lidou so bet achuet gant soniou leun a garantez evid ar Republic, hag eur gest, he deus rentet 25 lur, a so bet roet da vam ar c'hrouadur. Var ar re-ze e vezo,mechans, diasezet danvez ar Republican bihan. »

Hogen, ar *Fraternite*, ne lavar ket deomp petra so bet c'hoarvezet goudeze ; mes eur gazeten all, ar *C'hourrier de l'Aude*, hel lavar deomp : Antronoz, mam ar c'hrouadur-ze, Lois-Stephan, he deus græt cass anezhan d'ann ilis evid ober eur c'hristen anezhan. Kemeret he deus da genta 25 lur ann Tournier cos, he brezegen ne dalveze ket muioc'h, ha goudeze, hi he deus græt ar pez a blije ar muia dezhi. Ne d'eo tam diskiant mam ar c'hrouadur-ze.

Montauban. — Ann autrou Legain, escop Montauban abaoue 1871, a so maro, couls lavaret, heb beza bet clanv, d'ar Guener 22 a viz Ebrel, oajet a 72 bloas.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper;
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Chomm a rean sebezet o sellet outhan ; en em zere'hel ploum a rea var he gillorou, hag he zaoulagat a seblante ken teo evel craonv. O clévout anezhan o toui, e sonje din n'am boa ket clevet mad, Hen neuze oc'h en em gavout egis ma custum ar vesvierien d'hen ober, a gendalc'has :

— Ne ket te so caus, Corentin, mar d'oud eun tamic ginaouec. Me, peurvuia e ran ar sod evid ne ve ket discredet varnoun. Ah ! ah! me voar meur a dra va fotr ! Evomp. Ann evaich so mad. En eur eva, me cavo ann tu d'ober aman ar pez a reas ann autrou Surcouf pa gemeras al lestr Saoz var plassou ar *Bengale*. Ni a savo var ar pont, kemerv a rafimp sabrinier, pistolodennou, fusuillou, peziou canol, ha me voar me petra ! Ni a lazo kement hi-

ni so er bours,ha neuze beac'h araug, ha drebomp keit ha ma vezo boued, egis ma lavar tata. Me oc'h ar stur, te oc'h ober al labour hag en hent pell so evid ann *Amerique*, eleac'h ma hellimp guerza ar varc'hadourez, gant avel-vraô hag amzer gaër, paëa doc'htu, termen ebet da zen. A hed ann hent, ec'h evimp squidam, mæs heb lacaat dour ebars, sac'h ann dien ! Ia, heb dour, en deiz, en noz ! Tra la la, ne ket guir, Tin goz ?

Neuze e rencas ehana, en despet dezhan, evid tenna he alan. Me gave mad avoalc'h ar pez a lavare, ar goassa a gaven, e oa rag ne oa ket me am boa bet ar sonj-ze da genta. Anat a oa, gant ar squidam, Iann a sonje dezhan beza eun dra benag, hag en devoa c'hoant lacaat he droat var va fenn.

— 1° da genta, emoun-me, peoc'h en toul-ze,ha peb unan en he blass. Arabad eo did hen ancounec'haat, Me ann hini a vezo ar c'habiten ha te ar martolot.

Iann evid ober poan din, a c'houlennas :

— Perag e vezo te ar c'habiten ?

Abars respont, ec'h evis ar pez a oa chomet er voutaill, hag e liviris : Rag ma oun crenv, ha te so diners. Mæs Iann ne oa ket mui en humor senti, hag oc'h ober goab ac'hanon, e lavaras :

— Ann dra-ze so mad etoues ar mulet hag ann ezen, mæs etoues ann dud, guelloc'h a dâl finessa eget nerz.

— Ha te a sonj did cahout muioc'h finessa, Piteux, emoun-me, o serra va daouarn evid mond dezhan.

Iann a stagas ar voutaill oc'h he benn ; ne oa mui beraden ebet ennhi. Kement a ebat a ioa o sellet outhan meo, na hellis ket chomm pelloc'h fachet outhan, hag en em lakis da c'hoarzin kement, ma renkis coueza a stog va c'horf d'ann douar. Hen neuze droug ennhan, a lacaas he droat var va goug, o lavaret en dije lazet ac'hanon, ma ne c'houlennen ket pardon diganthan.

Hervez a velit, hen ie da vad ganthi. Me n'hellis ober ken nemet pega ennhan dre ne gof-car, hag e taulis anezhan d'ann douar d'am zro.

— C'hoariou daouarn, emezhan, c'hoariou canailles, te a ia re vrutal. Dioual d'ober droug din, ne fell ket din kemer mui ebat ganes te.

A dra sur, n'em boa ket cals a zroug outhan, rag he lezel a ris da sevel, na ne ris ken nemet lavaret dezhan evid ober goap :

— Pa leverez beza finoc'h evidoun, clasc ann tu breman da garga ar voutail.

Hen a oa du egis eur glaouer, rag m'em boa ruillet anezhan eun tamic etoues ar glaou.

— Corentin, dre ann digare m'az oud crenvoc'h evidoun, te ac'h eus græt droug din, mæs ar virionez eo, n'am beus bet biscoas goassoc'h sec'het. Eur sonjeson vad ac'h eus bet carga ar voutaill en dro. Pa hon devezo eur banne squidam all da eva, ni a lazo ann oll dud gouez-man. hag al lestr a vo deomp, hag a raimp penn var ann *Amerique*. Te a vezo cabiten ha martolot assambles ma keres; mæs me a fell din cahout va loden eus ar squidam.

Ancounec'heat am eus lavaret, penaus Klootz, hor madoberour, en eur vont cuit, en devoa lezet he letern var he lerc'h. Marteze e oa bet disonjet ganthan. Chomm a rea c'hoas ennhi eur pennadic goulou oc'h achui devi. He c'hemer a ris, hag ez is varzu ann nor a ioa e kenver loch ann oc'h.Gant eun taul troat e tigorris ann nor, hag e veljomp dirazomp eur renkennat barrikennou squidam. Iann oc'h ho guelet a taulas he gasketen e laë en eur gana son pesketourien Sant-Malo a enep ar Saozon.

Guelet am eus, va c'hommer, ia guelet
Te a gredefe !
Eur voruen hag eur Saozes
Evel m'as cuelan, am eus ho guelet
Me a oa neuze em æz
Laliranfle.

Guelet am eus, va c'hommer, ia guelet
Te a gredefe
Ne oa ket ar Saozes brein
A zrebe ar voruen
En he æz
Laliranfle.

Guelet am eus e oa ar voruen
Te a gredefe
A zrebe ar Saozes
E strad ar mor ha netra ken
Hag hi ne oa ket en he æz
Laliranfle.

Her guelet am eus, va c'hommer, her guelet
Hag her c'hredet
Rag evid dribi Saosezet
Neus ken nemet ar moruezet
Hag int æs tre
Laliranfle.

Dond a rea he zaoulagat e meaz he benn, hag e oe diæs bras din he lacaat da devel.

— Sac'h ann dien ! emezhan, set' aze barrikennou var barrikennou ! Digass ar voutaill aman din hag abars nemeur e veli piou eo ar fina ac'hanomp hon daou.

Punta a reas varnoun, hag en em daulas var ar barrikennou.

Kentoc'h ec'h alfec'h conta ar pez oll a so e sac'h eur pillaouer, eget ne alfen lavaret deoc'h ar pez oll a ioa e chacotou Iann Piteux. Tachou pleget, pennadou kerden, bontchou coz, tamou fourmaich ha tamou pillou. Be oa ganthan beteg ann dent diveza couezet digant ann intanvez Helie. Goude beza clasket ha diglasket mad, e cavas etoues ann oll draou-ze eun anter-minaouet kereour troadeet gant eun tam baz-cador coz. En em lacaat a reas da doulla ann tosta barriken dezhan, o lavaret :

— Ar fina ne ket ann hini a zigor eun nor ne oa ket alc'hueset ; me a ia da doulla ar varriken. Digass ar voutaill buhan.

Hag hen neuze abars ma oa anter carget houman, a gassas anezhi d'he c'hinou.

Birviken n'am bije allet credi e oa Iann Piteux eur mezvier. Digouezet d'ar poent ma oamp, gour ac'hanomp na helle eva cals mui ken. Kement a gouraich a roe ar squidam deomp, n'hon devoa mui aoun rag netra, Iann gant he vinaouet ha me peget e goug ar voutaill. Dioual d'ar pennou, ha truez ebet, a chouhe hen,

Me a c'houlennas truez gouscoude evid Klootz, abalamour d'ar souben, ha Iann a lavaras ne vije græt dezhan netra ken, nemet torri eur vreac'h hag eur c'har dezhan, evid miret outhan d'ober droug. Gant eun dorn en dije travoalc'h evid auza boued deomp.

Ann diæssa a oe sevel e laë gant ar skeul a ioa savet re bloum ha risclus. Iann a lezas ac'hanon da dremen ar c'henta. Eur veich æt beteg al laë, e savis ar golo a ioa ker scanv evel eur bluen. Ar re a voar eun tam benag d'eus ar brezeliou, a voar avoalc'h penaus ann hini a gouez da genta var ann enebourien, en deus al lans varnezho. En eur lemer var ar pont, setu me o cavout dindan va dorn sabrinier, pistolodennou ha bete fusuliou.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Ann Durboden

PE HISTOR EUN DEN NE FELL KET DEZHAN SENTI OUS AR VELEIEN.

III

Beaich Belenfant da di Dugachard, hag ar pez a c'hoarvezas goude.

Antronoz, vardro teir heur goude creisteis, e partie Belenfant dre ann hent houarn. Ann amzer so seac'h ha braô, emezhan, guelet a hellin ar vro. Dugachard a voar petra so mad, e tle beza eur barados eleac'h m'en deus savet he di. Be oa eun neubeut amzer abaoue ma oa Belenfant o sonjal en he liberte hag er plijadur a tlie da gahout e ti Dugachard, pa oe, en eun taul, taulet en tu all d'eus ar wagon, hag e loscas eur c'hri a anken ; ann trein a oa eat da stoki ous eun dra benag.

— Va buhez ! a chouhas Belenfant.

— Achu eo, eme unan d'eus potret ann hent houarn, o tigorri ann nor en eur vousc'hoarzin, ne deo netra ! eur wagon nemet ken a oa chomet var ann hent. Netra ! netra ! hag araug m'en dije Belenfant amzer da respont anezhan, e oa sarret ann nor ganthan hag eat cuit. Belenfant a dremenas he zorn var he dâl, goal c'hoenvet a oa hag a rea calsic poan dezhan ; kense, e c'hrosmolas gant counnar :

— Canailles ! Jesuist Pinceloup ! pa sonjan penaus panefe hen, panefe he durboden milliget, e ven breman e peoc'h em zi pe er c'hafe o lenn va journaliou ! Oh ! ar veleien milliget ! peur eta ec'h achuo Gambetta gantho eur veich evid mad.

Abalamour d'ann darvoud-se e oe eun tamic dale, rag red a oa diahubi ann hent ; erfin, e oe possubl mont var araug adarre. Evelken, c'huec'h heur a oa abars m'en em gavas ann trein e Dammartin. Belenfant a c'hoenve he dâl atau goassoc'h-goas, a ziskennas gant cals a boan. Be oa etal ar gar eun tam coz voitur, stag outhi daou varc'h, mez ho guelet, ken treut ma oant.

— Evid mont da di ann autrou Dugachard ? a c'houlennas Belenfant.

Ar c'hocher a sonjas eun tamic, hag a c'houlennas d'he dro :

— Dugachard ? chilaouit.... eun denic coz, en deus gounezet calsic arc'hant o prena hag o verza crec'hin coulinet ?

— Taulit muioc'h evez oc'h ar pez a livirit, eme Belenfant, droug ennhan.

— Lavarit, mar plich, ô verza tocou.

— Ar memes tra eo ! pignit ebars, autrou.

— Houman eo ar voitur ?

— Me chans peus daoulagat ! pe guir n'eus nemethi.

Belenfant a savas neuze ebars er c'har, hag heman, tri c'hart heur goude, a chome a za var ann hent. Neuze ar c'hocher a ziskennas da zigorri ann nor dezhan, o lavaret :

— Diskennit, autrou, aman 'ma.

IV.

E pehini e teu tâl coenvet Belenfant da voassaat, ha d'eus eun neubeut darvoudou ne oar ket o chilou anezho, mes ne d'int ket eassoc'h evid-se.

Belenfant, a oa peg eun droug spontus en he benn, a astennas he fri e meaz ar voitur. A zehou, a gleis, araug, a dreon, a dost, a bell, e peb leac'h ne oa nemet guez.

— Hogen, emezhan, ni so aman e creis ar c'hoat !

Anat avoalc'h eo sur. Ti Dugachard a so c'hoas pell ac'han, du-ze. Sellet, kemeret ann hent-man a so poues traon ganthan... peus nemet mont atau var eün. M'ho peus tiz, e viot eno da benn eun hanter heur ac'han.

Diverra a rea eur c'huezen ien d'eus tâl Belenfant, ne helle mui prezec, kement a zroug a oa ennhan, hag e tiskennas heb lavaret ger, ker buhan ar voitur a gendalc'has he hent.

— Gortosit ! a chouhas Belenfant, gortosit c'hoas.

Hogen ar voitur a oa dija eat da bell, hag a rencas Belenfant kemer ann hent a oa bet discuezet dezhan gant ar c'hocher. Tenvalaat a rea neubeut ha neubeut, hag ar reuzeudic a sellas ous he vontr.

— 7 heur hanter ! emezhan ! hag al lein a so

evid 7 heur. Oh !

Hag evel eun den o vont gant ar gounnar, ec'h en em lacaas da redec ha d'ober jestrou, egis eun den e ve ann droug speret ennhan. En eur vont gant ann hent, ne ehane ket da lavaret : Canaillesl canailles ! souden e couezas ; luiet e oa bet he droat en eur vrouien. Eürus evithan ec'h astennas he zaouarn, hag ann taul ne oe ket ker rust, mes pa savas, he vragou a oa roget var penn he c'hlin, rag ma oa eat da stoki var mein ann hent.

Deut a oa ann noz, du ha tenval. Erfin, goude 1 heur vad bale, e seblantas dezhan guelet enn ti en he gichen. Kemer a reas couraich neuze, hag ec'h hellas mont tre beteg ann ti, Skei a reas ; respont ebet. Neuze e scoas tauliou treit ar c'hrenva ma helle ebars ann nor, en eur chouhal a bouez-penn: Eh ! Dugachard ! me eo, Belenfant. Erfin, e tigorras ann nor, hag e oe guelet Dugachard oc'h en em ziscues var dreus ann nor oc'h ober daoulagat du :

— C'hui d'ar mare-man eus ann noz ?

— Ped heur eo eta ?

— 9 heur hanter ; leinet peus me chans ?

— N'am eus ket ; mont a ran da lavaret deoc'h.

— Asa ! petra so bet c'hoarvezet ganeoc'h ? henvel hoc'h ous eul laër, eur re benag ho deus eta clasket affer ouzhoc'h ?

— N'eus ket ! me.....

— Alo ! deut tre, a gendalc'has Dugachard drong ennhan. Re ien eo evid chomm da gauseal var dreus ann nor, eleac'h ma sco ann avel egis aman. Mont a reas Belenfant da heul Dugachard er sâl dribi, eleac'h m'en em gave tri barvec dianavezet ganthan, o fumi endro d'ann daul, achu ho lein gantho.

Ann autrou Gigonnet, bet medisin loenet, eme Dugachard, en eur ziscues anezho da Velenfant. Ann autrou Larcinet ; ann autrou Morillot. Ann tri-ze a sellas gant truez ous ann den a antree, coenvet he dal hag he vragou roget.

— Digassit eun tam bara ha fourmaich, a lavaras Dugachard gant disprij.

Belenfant n'en em gave ket eas, ne teuer ket evid leina da zeg heur eus ann noz, gouzout a rea e oa ann tort ganthan. Clasc a reas conta he histor, mæs e oar distroet adarre da brezec var eun dra goal dalvoudus : ar voïen da vaga bugale gant bronou guer.

Eun nevezenti talvoudus, a lavare ar medisin loenet gant eur vouez gross. Da benn 10 bloas a-c'han e vezo cheinchet peb tra er feson da sevel ha da vaga ar vugale.

— Escusit ganin, eme Belenfant, o clasc lavaret ive he goms en affer-ze. Seblantout a ra din penaus, Iann-Jakes Rousseau..... nan ! Voltaire... ... Eo ! eo ! lavaret mad a ran, Iann-Jakes Rousseau.... en he leor *Dictionnaire philosophique*, ... nan, fazia a ran.....

— Rousseau a so eun azen cornec, a estlammas ar-medisin loenet.

— Chilaouet.

— Ne chilaouan netra ! A hent all, c'hui so mezo !

— Mezo ! me ! re eo evelken.

Setu int ho daou fachet-ru, ken a zistagas ar medisin loenet eur scouarnat gant Belenfant. Dress er mare-ze, e teue ar plac'h gant ar bara hag ar fourmaich a oa bet goulennet diganthi. Belenfant a glascas lemer var ar medisin loenet, mes ar re all a lammas oll varnezhan, hag evel ma zalc'hent peg mad ennhan, ar medisin loenet a hellas placa ganthan kement en devoa c'hoant.

— Nl en em gavo c'hoas, a chouhe Belenfant !

— Ann den-ze en deus collet he benn, a lavare Dugachard ; er meaz ! er meaz !

Ha Belenfant, cannet, roget he vragou, discabel hag heb tam da zribi abaoue 10 heur amzer, en em gavas adarre he eun e creis ar parc, pe kentoc'h e creis ar c'hoat.

Ann noz a oa du-poc hag e collas he hent. Etro eun heur goude ann hanter-noz, e commansas ar glaô da goueza. Hen en em repuas dindan eur vezen vras, hag e chomas eno o c'hortos ann deis, gleb dour-teil, hag o siferni ken a oa eun dudi. Erfin, etro seis heur, eur paysan, a dremene, en devoe truez outhan hag he gassas d'ar gâr.

Er gar ez oa eun archer o pourmenn. Micher ann archerien eo disfiout dious ann oll ; heman o velet ann den-ze discabel ha roget he zillat, tremm varnhan eus eun den n'en deus ket cousket epad ann noz, a sonjas dezhan ec'h alfe beza eun torfetour.

Dress d'ar mare-ze, e oar o clasc eun den fall en devoa hanter vouget eur vaoues goz evid laëres 11 lur a zivarnhi.

— Ho paperiou ! a c'houlennas roc ann archer diganthan ?

Belenfant a roas eur goal respont, hag ann archer a begas ennhan dre he gollierou, evel en eun den n'en deus lojeis ebet. Belenfant na hellas rei da anaout piou oa nemet divheur goude, hag e oa 11 heur pa hellas distrei d'ar gear.

— Set' aze eur vuhez ! eme ann intron Belenfant ! peus ket a vez, eun den eus ho oad !

— Ia, a chouhas Belenfant, red eo hel laret, me c'halvo ann hent-houarn dirag ar Justis, hag ar medisin hag ann oll. Hogen, hag ann durboden ?

Ann intron Belenfant a hejas he fenn gant tristidiges, da lavaret ne dalveze mui netra.

Neus fors ! emezhan, n'am eus ket sentet ous ar veleien ! Guelloc'h eo ganin coll eun durboden eget coll va liberte !

DIVES.

A c'houdeves, Belenfant ne ehan mui da fougas-

si gant he liberte. Collet en deus he broces gant ann hent houarn, rag he dal coenvet ne dalie ket ar boan. Ouspen, ar medisin loenet eo, en deus he c'halvet dirag ar Justis, ha Belenfant en deus renket paëa dezhan 200 lur dic'haou. evid beza canet injur dezhan dirag ann oll.

Mes, da vihana, Belenfant n'en deus ket renket senti ous ar veleien, na dribi pesket da Vener ar Groas. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

BELEIEN MARO.

Ann autrou Le Gall, cure e Treboul.

Ann autrou Andre, person-canton e Sant-Thégonnec.

PARDON RUMENGOL.

12 a viz Even 1881.

Compagnunez ann hent houarn Orleans, a rai eun distaul eus 40 dre gant var ar billejou *montdont* a vezo kemeret evid mont da Rumengol da benn ar pardon, e kement gâr a so adalec Landerne beteg Kemperle. Ar billejou-ze a hello beza kemeret d'ann 10, d'ann 11 ha d'ann 12 eus a viz Even, hag e talvezint evid ann distro beteg ann diveza treïn eus ann 12 a viz Even. A.

Varia.

Fanch ar Peul, en devoa pemp breur. Eun deves, ne oa ket deut ar mab coz d'ar gear, ar re all a sonjas gantho ec'h alje beza marteze couezet er puns er jardin. Setu int eta o vont d'ar red di da velet. Ar c'henta a astennas he benn dreist ar men-puns, a velas he skeud he unan en dour, hag a estlamas : Va breur eo !

Ar pevar all a zeuas peb hini d'he dro da sellet, ha peb unan o velet he skeud, a lavaras ive : Ia ! guir eo, va breur eo ! Neuze, evel n'ho devoa ket a gerden, e teuas en ho sonj, evid he sicour, en em lacaat e stribil ann eil ous egile, ken ac'han ma alje ann diveza eus ar chaden beo-ze mont beteg he vreur. Ar c'hrenva a chomas e laë crog en diabars ar puns, o cahout ar re all oll stag ann eil ous egile, beteg ann diveza a strabouillas ann dour o clasc he vreur, hag evel ne helle ket dont a benn d'he gavout, e tirollas da lenva.

Er c'heit-se, Iann ar Peul, ar c'hrenva, ann hini a ioa peg e laë, a santas he ners o vancout dezhan, hag e lavaras hasta buhan, rag ne oa mui evid derc'hel.

Riscla a ran, emezhan, riscla a ran. Hogen, setu ar mab coz oc'h en em gavout d'ar mare-ze ; hen o velet petra a c'hoarves, a lavar ragtal d'he vreur.

— Cranch en da zaouarn, ma helli derc'hel.

— Guir eo, eme egile, o tispega gant ann daou zorn, ha setu penaus ez eo chomet Fanch ar Peul he unan eus eun tiad tud A.

Madou ann douar.

E Paris e chomm atau ar prisiou heb na cresc na distaul, var ar guinis dreist peb tra. E New-York hag e Frans peurvuia ez eus distaul, ar pez a ziscuez sclær eo ken dies e ve cresc evel distaul, rag ann neubeut centimou cresc a oa bet er sizun tremenet, ho deus digasset cals greun var ar marc'hajou, hag eo deut ann distaul, evel d'ann disterra distaul a vezo, kerkent e vo ann oll o clasc prena. Paris a ziscuez mad eta penaus e tlefe mont ar pris var ann ed ; evelken, alia a rencomp ann dud divar ar meaz da zerc'hel mad var ar prisiou, rag ne deo ket c'hoas dastumet ann eost soïen douar, hag abars neuze ec'h alfe digouezout ganthi meur a dra a alfe he gaouad cals. Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 22 lur 10 guennec ; varlene e oant d'oc'h 29 lur.

Setu aman pris ar greun var hor marc'hajou dre ann 200 lur. Ar guinis, 29 lur 10 guennec ; ar segal, 23 lur 5 guennec ; ann hey, 20 lur 10 guennec ; ar c'herc'h, 20 lur 5 guennec ; ann ed-du, 18 lur, ha c'hoas n'eus ket cals a glasc.

KEMPER. — 7 *a viz Mae.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 26 lur »» g. — Segal, 23 lur »» g. —
Hey, 16 lur »» g. — Kerc'h, 16 lur 40 g. —
Ed-du, 19 lur »» g. — Avalou-douar, 5 lur 10 g.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Ha Iann a gendalc'has da gana canaouen ar bars diveza :

Ar bloas oa ma mamm intanvez,
A oe d'am mamm eur goal vloavez.
Bez e doa nao a vugale,
Ha ne doa bara da rei d'he.
Ann neb en deus, hennez a rei,
Mont a ran d'he gavout, emei ;
Da gavout ann den divroet ;
Doue r' hen dalc'ho e iec'hed !
— Iec'hed deoc'h, autrou ann ti-ma
Deut oun ama da c'houzout eun dra ;
Da c'houzout hag en deoc'h a blijfe
Rei eun tamm boed d'am bugale ;
Boed d'am nao a vugaligou
N'eus int bet, tri dez-zo, autrou. —
Ann divroad a respontas
D'am mamm baour kent ha me c'hlevas :
— Kers alese, deus treuz va zi
Pe me losko varnout va c'hi. —
Gant aoun ar c'hi, cuit a zeas,
O vouela a hed ann hent bras.
Ann intanvez baour a vouele ;
— Petra rin-me d'am bugale ?
D'am bugale petra rin-me
Pa larint : « Mamm ! naon am eus-me ! »
Na vele ket he hent ervad
Gant ann daëlou en he daoulagad...
Enn hanter-hent pa oe digouet
Ann autrou comt he deus cavet ;
Autrou comt maner Pratuloc'h

O vont da heizal da Goat-loc'h ;
O vont da Goat-loc'h da heizal,
Hag hen pignet var he varc'h geal.
— Va c'hregig-vad d'in lavaret
Perag 'ta, perag a vouelet ? —
— Gouela ran var ma bugale,
N'am eus ket bara da rei d'he. —
— Va c'hregic, ne ket red gouela,
Dalit arc'hant ; it da brena. —
— Bennos Doue d'ann autrou comt !
Seurt-se a so tud, me respont !
Pa ve red din mont d'ar maro
Me ialo evithan, pa garo.

Eun trede labourer douar a lavaras kerkent, evit marc'ha guelloc'h var gomzou lann :

Seurt-se so tud a galon-vad
Pere a glev ous a bep stad ;
Pere a glev ous a bep stad,
Pere d'ann oll dud a so mad.

Thomas a stardas dorn he vignon Iann en he zaouzorn evel evit goulen diganthan conje da lavaret eur geric, rag hen ive en devoa eun testeni a anaoudegez vad da ginnig d'ar guir duchentilet eus a Vreis :

So mad d'al labourerien gez,
Ha n'ho lakafe ket e meaz ;
E meaz vel ar mistri neve,
Gant c'hoant da greski ho leve ;
Ho leve ; heb sonjal neb 'ra,
Er bed all, sur, he neubeuta.

Thomas a ziscargas evel-se he dammic casoni. Ann darn vrassa eus coueriaded Breis-Izel ho devoa oll ho douarou eus coummanad evit eun neubeut cargou a bep bloas d'ann duchentilet, e hellent kemer evitho ann oll dalvoudegez a dennent eus ann douarou-se, en eur ho labourat hag en eur ho stuia dre ar c'huezen eus ho zal. Alies ar memes rumm tud a oa o chomm abaoue daou, tri c'hant bloas a oa, er memes ti, o labourat ar memes parkeier ho devoa labouret ho zadou coz;ann duchentilet na deue morse en ho sonj da chench merourien, ha pa zigoueze da unan anezho mervel, tud ar maner er gouele evel unan eus ho brassa mignonet, evithan da veza bet unan eus ho izela servichouriën. Ne oa ket ar memes tra pa deuas ar manerіou bras hag ho douarou da goueza etre daouarn dastumerien arc'hant, tud pis breïn. Ar rema a gassas ar goueriaded e meaz eus ho douarou a oant boazet da gemer evel evit ho rouantelezic, hag ho goalgassas en eun doare didruez ha scrijus. Thomas a deue da veza evelse lakeat e meaz eus he verouri, e peleac'h he dud coz a oa bet o chomm abaoue ann amzer ma zimezas ann Dukez Anna d'ar Roue Loïs daouzecvet.

Eur pempet labourer douar a gendalc'has :

N'eo ket seurt-se lak da verza
Guele eur merour gant he dra.

Neuze mouez skiltrus Porzou a oe clevet o cana :

Ne ket seurt-se a laca paea
Daou scoet d'eur c'hreg o clasc bara ;
Daou scoet evit pez a beuras
He bioc'h eleac'h 'z eas a oll viscoas.

Eur pillaouer all, guen-can he vleo gant ar gosni a ganas en eur grena :

Ne ket seurt-se zifenn chasseal
Pa'z eont d'ar c'hoad, hi c'halv re all.

Eun denic coz loued da velet, bet gueichal labourer douar, mes revinet gant ann duchentilet nevez ho devoa lakeat guerza he stal, goude beza torret ar baille, hag er c'hasset evelse da glasc he voed, a chourganas en eur zifruca :

Ne ket seurt-se nac'hfe eun dle,
Eur scrid, avad, a dâl ho le.
N'int hi ket clanv gant al lorgnez;
Nemet ann duchentil nevez.

Eur seisvet labourer douar, gant eur vouez gouest da lacaat ar bassionou da grena var ann dranten, a ganas en eur skei gant he zorn sarret var ann daul, evit merca guelloc'h ann ton :

Ann duchentil nevez so cri,
Guell a oa re goz da vistri.
Re goz evitho da veza ter
A gar a galon, ar c'houer.
Hogen re goz, siouas d'ar bed !
N'int ket mui ker stanc ha ma'z int bet.
Stancoc'h e gaver debrerien
Evit ann dud mad d'ar beorien.

Porzou a ganas gant eur vouez cassaüs :

Ar beorien a vo paour ato,
Ha re kear ato ho debro.

Neuze Jildas a gemeras adarre penn ar c'han gant eur vouez meurbet glac'harus, hag a lakea ann dour da redec eus daoulagad ann oll :

Ato ! gouscoude oa lavaret,
« Falla douar ar guella ed ;
« Ar guella ed, pa deui endro
« Ar rouanet coz, da rena ar vro. »
Ar rouanet coz so distroet,
Ann amzer gos n'he deus ket græt.
Ann amzer gos na deui ket mui ;
Trubardet omp, siouas, deomp-ni !
Siouas deomp ! trubardet omp bet !
En douar fall, ma fall ann ed.
Goassoc'h-goas, crissoc'h-cris ar bed,
Diskiant eo neb n'her guel ket.
Diskiant neb eaz da gredi
E teui da goulmed ar brini ;
Da gredi e vleunio biken
Liliou var gouriou raden ;
Neb a zeas da gredi a gouez
Ann aour melen eus beg ar guez.
Deus beg ar guez na gouez netra
Nemet ann deliou sec'h na ra ;
Nemet ann deliou sec'h na gouez
Da ober lec'h d'ar re nevez.
Nemet ann deliou melen aour,
Da ober guele d'ann dud paour.
En em gonfortet, peorien geiz
Gueleou plun ho po eun deis ;
C'hui po, eleac'h guele guial,
Guele olifant er bed all !.....

Bisaich Jildas a daule skeud, kement e lugerne, epad ma cane ar c'homsou frealzus-se, epad ma rea ar bromessa caër, dudius-se ; guelet en devoa o lintra evel perlez, ann daëlou a goueze a veradou bras evel polos eus daoulagat ar glaskerien bara a oa eus he silaou, dreist oll eus daoulagat anter varo ar baourez coz Clauda.

Miliner ar meneziou-du a beur-glozas ar bomm-can var ann amzer dremenet dre ar c'homsou-man :

Savet eo bet ar gentel-man
Da c'houel Maria, goude coan ;
Savet eo bet gant daouzec den
En eur silaou son ann delen :
Tri glasc pillou, seis bad segal,
He vala flour ra ann daou all.
— Ha setu græt, setu græt, guitibunan ;
Ha setu græt, setu græt ar c'han ! —

Rebec pe telen arc'hantet Jildas ha biniou Arfol, a gassas da benn ar son, mes ken goustad, ken goustad, ma seblante mervel evel ann encleo, pell-pell a hed eur stanken.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Bèr'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 21 a viz Maë 1881.

Der Iaou, 12 a viz Maë, ann diou Gambr so bet distroet da Baris, hogen, n'ho deus ket græt cals a dra, petra benag ne dlient ket beza scuis pa ho devoa kemeret eur miz vacansou.

Ar Ferry ann hini kenta so bet savet er gador prezec, da lenn en he hano hag e hano ar Vinistret all, eun discleriadur varbenn ar brezel hon deus breman gant Impalaër Tunis. Evel ma oa c'hoant ganthan mont he unan da lenn ar memes tra d'ann Deputeet, e c'houlenn gortos ac'han da zilun evid evessaat ous al lezen var ar pez a vezo red da c'houd evid cahout ar guir d'ober scol d'ar vugale. Neuze, a veac'h ma eo sortiet, ma beg doc'htu ar Senat gant eul lezen so bet votet dija gant ann Deputeet varlerc'h al lez-varn, hag ann hanter kenta eus al lezen a vez votet ragtal, mes ann hanter diveza a vez taulet a gostes.

E Cambr ann Deputeet, ar Ferry a lenn da genta ar pez en deus lennet dija er Senat. Ann autrou Cuneo-d'Ornano o veza goulennet e teufe ar Miniſtr d'en em esplica guelloc'h var benn affer ann Tunisie, e responter anezhan, penaus da benn 15 devez e vezo roet eur respont dezhan.

Dissadorn, ann Deputeet en em assamblo evid evessaat ous al lezen a fell da Labuze ober, evid ma renco ar c'hloer iaouanc ober ho amzer soudardet evel ar potret iaouanc all.

Der Guener, 13 a viz Maë, er Senat, eo ar Ferry ar c'henta a sav adarre er gador-prezec. Hen a deu da gass kelou d'ar Senatourien penaus eo sinet ar peoc'h gant Impalaër Tunis ; hor soudardet a oa æt beteg he bales, hag ar Jeneral a oa eus ho c'hommandi en deus roet dezhan da sina eun tamic paper, dre behini ec'h ansav ec'h hello hor soudardet-ni derc'hel ann oll keariou a blijo gantho, hag ar souesussa so, hen a bromet rei he sicour deomp, evid lacaat ar Groumiret da baëa deomp mizou ar brezel, hag hen ne oa ket goest eun neubeut devejou so d'ho lacaat da chomm e peoc'h na da viret outho da vont da laëres ann Arabet a oa o chomm var hon douar-ni, pe guir hon deus renket mont da zifenn hor sujidi ; en dail emer o clasc ober goap ac'hanomp ; Barthelemy-Saint-Hilaire a scrive deac'h, penaus ne oamp ket æt d'ann Tunisie evid tenna ann disterra eus he stadou digant Impalaër ar vro-ze, na clasc ober hor mistri varnezhan, ha setu ma lavarer hirio ez aimp di evid sevel touriou-tân, hentchou bras hag eur fors hentchou houarn ! D'oc'h piou eta emer oc'h ober goap ? Petra a alfemp-ni ober muioc'h eta ma ve ar vro deomp-ni ? Neuze e kemerer ac'hanomp evid eur vanden tud sod, eur vanden ginaouejen, pa sonjer hol lacaat da lonca traou ken diskiant ! Evid hor Ministret, ar c'homsou n'ho deus ket mui ar memes talvoudeges, pe guir e lavaront, penaus ober kement all, ne de ket tenna he vro digant Impalaër Tunis, pa ne hello mui ober ann disterra tra keb hor c'honsantamant-ni, hag ec'h hellimp ni ober en he vro ar pez a blijo ar muia deomp, hag arabat eo lavaret penaus ne vouie ket hor Ministret e oant o sonj ober eur sort tra, rag ar Jeneral so bet æt gant he soudardet bete pales Impalaër Tunis, n'en deus ket renket goulenn ali digant den evid goud petra en devoa da c'houlenn digant Impalaër Tunis, petra a renke rei dezhan da sina ; me chans, e oa bet lavaret dezhan abars ma oa partiet da beleac'h e renkefe mont ha petra a renkefe da ober, goude beza digouezet tost avoalc'h da bales Impalaër Tunis evid lacaat sevel eun tamic aoun dezhan ; kense e credan en deus c'hoas ar Ferry lavaret eur gaou egis ma eo boazet da lavaret stanc, pa en deus lavaret er Senat, penaus n'en devoa ken kelou d'eus ar pez a oa bet sinet e Tunis, nemet ar c'helou a oa bet casset dezhan dre ann telegraf, hag en dije roet da anaout d'ar Senatourien pa vije deut kelou all beteg ennhan, hag hen a dlie goud ervad petra oa bet gourc'hemennet ganthan pe gant Ministr ar brezel, pe kentoc'h gant Gambetta, rag anat avoalc'h eo breman e oamp æt di evid ober ar pez hon deus græt e guirione ; n'eus ket bet falvezet gantho anzavout doc'htu ar pez a oa en ho sonj, gant aoun e vije bet enebet outho, mes ne ket ar Jeneralet ho dije credet ober netra d'eus ho fenn ho unan, ma ne vije ket bet gourc'hemennet outho araug. Ar Gambetta en devoa aoun bras, m'ervad, n'ho dije ket assan-

tet ann diou Gambr ganthan, hag en devoa difennet ous he Vinistret hen rei da anaout da zen all ebet, hag e guirionez, int a so bet secret avoalc'h, mes breman, me chans, ne vezint ket divergont avoalc'h evid lavaret n'ho deus ket discleriet brezel ho unan heb cahout consantamant ann diou Gambr egis m'ho deus hen disnac'het abars ma oa æt ann Deputeet hag ar Senatourien da gemer ho vacansou, ne oant ket æt d'ann Tunisie evid ober brezel d'ann Impalaër, mes hebken d'ar Groumiret. Int a sonje dezho, m'ervad, egis ma c'hoarvezo e guirionez: «mar g'hellomp ober ann taul abars ma vouio den netra, ha mar g'hellomp cahout eun issu mad, ne vezimp ket tamallet mes meulet», hag ho deus, m'ervad, sonjet mad avoalc'h evitho, rag Republicanet ann diou Gambr a vezo joa gantho e ve deut ho mistri abenn d'ober eur sort taul caër. Ni her guelo heb dale, ha casi sur er sizun a zeu. Ar Senatourien goudeze, ho deus commanset evessaat ous eul lezen a lavar, penaus e vezo roët avansamant hiviziken d'ann offiserien, mæs neus bet achuet netra ; varc'hoas e vezo kendalc'het. En eur vont, ar Jeneral Robert a ro he stal da Vinistr ar brezel, en deus græt a neves so eun dra disleal a enep ar Jeneral Bourbaki, hag er c'hontrol, græt en he genver he unan, ar pez n'en devoa ket ar guir d'hen ober ; entent avoalc'h a ra ar pez a fell d'ar Jeneral Robert da lare, rag epad he brezegen, ne ehan ket oc'h ober eur pez mousclen, e ve possubl lacaat 5 pe 6 iar da glocha varnezhi.

Dissadorn, 14 a viz Maë, so bet kendalc'het gant al lezen var avansamant ann offiserien, votet eo bet soken evid ar veich kenta, heb m'en deffe cals gouezet ar Senatourien petra oa, nemet ar Jeneralet hag ann offiserien all. Goudeze e voter e renco tremen ann hent houarn d'eus *Loudeac* da *Sant-Meen*, a so bet hano anezhan araug ar vacansou, hag e lavarer e tremeno dre tu ann Nord, petra benag ma gousto 15 million muioc'h dre ann hentze ; neus ket 90 Senatour er sâl, ha gouscoude pa ier da voti, e caver 153 mouez evid al lezen, ha 104 a enep; egis-se so bet contet, en dro-man, evel atau, moueziou tud ha n'ho deus clevet sort ebet eus ann affer-ze.

Dilun e teuio lezennou Ferry var brevet ar vistri-scol hag ar scoliou sense evid netra.

E Cambr ann Deputeet er memes devez, ar Prins de Leon en deus goulennet digant ar Ferry, perag e oa bet græt eun dra ken disleal d'ar Jeneral Bourbaki, ha roet da Vinistr ar Brezel Farre, ar pez n'en devoa tam guir da gahout, rag n'en deus morse rentet servichou dreist d'ar vro. Ar Ferry a lavar, penaus goude beza lavaret er penn kenta e oa sinet ar peoc'h gant ann Tunisie, e cav disleal tre e teufer da rebeich outhan n'en deus morse rentet servich ebet d'ar vro. Potret ann tu cleis a veul anezhan, mæs re ann tu dehou ne reont nemet c'hoarzin, rag ma ouzont ne ket evid ar vro en deus labouret, mes evid Gambetta ! ! !

Ann Deputeet ho deus evesseat goudeze ous lezen Labuze, a fell dezhan e iafe ann oll potret iaouanc d'ober ho amzer soudardet, couls ar c'hloer iaouanc hag ar vistri-scol evel ar re all.

Ar C'houarnamant a c'houlenn ne rafent nemet eur bloas servich. Caër en deus bet Labuze hag he vignonet difenn a grenn ar pez a c'houlenne, 290 a enep 202, ho deus lavaret ne vije ket mad rei he c'hoant da Labuze. Hon Deputeet-ni, memes ar Republicanet, ho deus oll votet evid teuler lezen Labuze en traôn. Ne d'omp ket souezet ho deffe ar Republicanet hen græt. Red mad eo dezho cahout eur voterez benag evid ar Relijion, ma hellint egisse fougassi int mignonet d'ar Relijion, ha dastum muioc'h moueziou, ha beza hanvet adarre da benn ma teuio ann electionou evid ann Deputeet, d'ar 17 a vis Guengolo kenta. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Kemer a ris anezho oll, hag heb soursial muioc'h d'eus Iann eget d'eus den all ebet, setu me o vont en eün da gavout ar c'habiten, ha gant eun tenn hebken, e tiscaris anezhan var ar pont. Eun dra souezus a oa. Gant ann autrou Surcouf pa reas he daul caër, ez oa re all ganthan. Me oa va unan, rag Iann a oa æt da guzet pa savas ar c'hoari, Me ne rean van, ganin va unan e oa peadra. Gant eun dorn e scoen gant ar sabrinier, ha gant ann dorn all e tennen assambles gant ann oll fuzuliou hag ann oll pistolodinier.

Ann Hollandis ne ket tud digalon int, anat eo, mæs enebi ous eun den eveldon ! Abars nemeur, ne oa mui var ar pont nemet corfou maro, hag e valeen er goad bete poul va c'halon. Ped den a oe lazet ? N'ouffen ket hel lavaret deoc'h, mar sonj deoc'h em boa amzer avoalc'h d'ho c'honta ! Guelet a ris Cornelius o coueza var Abraham, ha Peters var Meinher Haas, a oa toullet he gorf evel eur sil. Var ann divez, ar re a chome beo c'hoas, a ioa dastumet oll enn eur vodennad var ar pont. Me a sonje din beza lazet tud avoalc'h, gouscoude, e tigassis dirazho eur pez canol carget gant mindraill, hag e chouhis outho gant eur vouez crenv :

— Sujit doc'htu, pe'z hoc'h maro.

Int en em daulas var ho c'hof dirazoun, hag e rois ho buhez dezho, mæs ho c'harga a ris gant chadennou.

Neuze e teuas Iann er meaz eus he doul raeden hag e lavaras :

— Me chans am eus casset anezho d'eus ar guella.

Abaoue ann devez-ze, am eus guelet cals Revolutionou, hag atau, goude ma oa achu, am eus guelet Iannet Piteux, a gantchou, o tont er meaz eus ho c'huzaden, o chouhal a bouez penn :

— Me eo am eus hen græt.

Ræson ho deus pa greder dezho.

Evidoun-me ne chilaouis ket Iann. Al lestr a oa din p'em boa he c'hounezet. Kemer a ris Iann da eil, mad d'ober peb tra, hag e chomis da gabiten.

Neuze e teuas eur sonjeson vad em fenn, rag n'em boa ket cals a fizians e Iann. Lacaat a ris digass dirazon ann Hollandis prisonerien, hag e comsis outho ker braô, ma rejont eul le a sujidigez dime ha d'ar Frans. Neuze e tichadennis anezho, ha gant ho sicour, e hellis beilla mad var Iann bete penn ar veaich.

Ni oa æt m'ervad tost avoalc'h d'ann *Amerique* pa zihunis, rag me chans e ouzoc'h ne oa kementman nemet eun huvre, a drugare Doue. Iann ha me e oamp couezet meo-moc'h, abars beza allet lacaat hon troat var bazen genta ar skeul.

Eur boan eus ar re vrassa em scouarn, eo he devoa græt din dihuna; neuze e chenchis huvre ha d'eus eun huvre a vrezel e teuas din eun all a ioa cals henveloc'h ous ar virionez. Me oa distro e St-Malo, hag ann intanvez Helie a rea beac'h d'am scoarn gleiz, ober a rea kement a veac'h dezhi, ma astenne va scouarn bete ma hellas he dastum egis eur belen neud. Neuze e tigorris ann daoulagat en eur chouhal, hag e velis Klootz, ne vanke dezhan na gar na vreac'h. Gant eun dorn e oa peg em scouarn-me, ha gant egile e scouarn Iann, a iude cals goassoc'h evidoun. Klootz a stlenjas ac'hanomp hon daou egis-se bete caô ar squidam, hag a ziscuezas deomp ar varriken toullet gant Iann, n'he devoa ket ehanet bera dre ann toul minaouet. Eun neubeut heuriou c'hoas, hag e vijemp bet var neuny er squidam.

Iann en em daulas d'ann daoulin ; me a chomas em za egis eun den ; mæs e guirionez, e sonje din n'em boa mui da c'hortos nemet taul ar maro. Dorn Klootz a boueze dres kement hag eur vorzat maout, a rannas etrezomp eun doussen scoarnadou, peb a hanter. Biscoas n'am eus collet ar sonj eus ar scoarnadou-ze, me gred ne heller ket guelet guelloc'h scoarnadou. Beb unan anezho a reas din guelet ouspen daouzec mil goulaouen,

Goude beza roet deomp hon deleat en dail-zé, Klootz a zigassas ac'hanomp en dro e toul ar glaou eleac'h ma roas eun tam bara seac'h hag eur podad dour sclear. En em lacaat a rejomp da zribi, mæs ne oamp ket laouen, hag er c'heit-se, Klootz a serras dor caô ar squidam gant eur pez mell cadenas.

IX.

Iann a goëss he bec'hejou. — Eun tourmant er c'haô. — Ar Razet. — Savetei a ran al lestr.

Pa oa æt Klootz en he rout, Iann a lavaras din :

— Setu petra eo clasc lacaat ar c'harr araug ar c'holeou ; ma tije lezet ac'hanon e penn ann affer, al lestr e ve deomp breman. Te eo ac'h eus goulennet lacaat squidam heb dour ebars er voutail. Me chans ne gredi mui lavaret ac'h eus speret ?

Me oa clanv ha scuis maro hag eun droug penn spontus, egis ma c'hoarvez gant ar re vez meô evid ar veich kenta.

— Mama Kemper he devoa louzou mad d'oc'h peb seurt clenvet. Truez a renker da gahout ouzomp, pa momp keit all d'oc'h ar gear, setu petra a velan : Te eo a so caus eus hon diæsamant, peguir eo te ac'h eus toullet ar varriken gant da vinaouet. Setu ni breman lakeat e pinijen, ha n'hon devezo mui tam frico, chomm a renkimp hiviziken en devalijen ; guell a-ze. Lez ac'hanon e peoc'h ma couskin.

— Ia, eme Iann, egis-se eo, ne fell ket din mui e comsfes ouzin ; Te so en da gorf kement si fall so var ar bed. Mond da c'hounit danvez ganes-te a ra din donjeri, guelloc'h eo ganin chomm paour da viken. Egis-se, da vihana, ne vezo ket red daouhanteri.

He glevout a ris c'hoas oc'h ober he vele etoues ar glaou, hag en em lakis d'ober evelthan ; scuismaro en em gaven, ha gouscoude ne hellis ket serra va daoulagat. Ann tourmant a oa couezet varnomp pa oamp o tiblass, eleac'h bihanaat na rea nemet creski goassoc'h-goas, rag ann trous a greske dalc'h-mad, hag a oa spontus. Breman e clevemp ann tarziou-mor o coueza var ar stur, hag al lestr luskellet, a rea deomp ruilla d'eus ann eil tu d'egile.

Beb ann amzer, en despet d'ann trous eus ann diaveaz, e clevemp moueziou ann Hollandis var ar pont, ha ne hellemp ket fazia, ar moueziou-ze a oa moueziou tud spontet. Me a lavar *e clevemp* ; kentoc'h e tlefen lavaret e cleven, rag me sonje din e oa Iann cousket dous, hag em boa avi outhan. He c'halvet em boa eun neubeut gueichou, mæs hen ne responte ket ac'hanon.

Souden, ar penn-moc'h hor c'honsort, en em roas da soroc'ha truezus ; eun taul dransill eus al lestr a danfoultras al legumaichou dreistoun, na ne glevjomp mui goniou ar stur o vigourat.

Er memes mare, eur c'hri spontus a zeuas beteg ennomp a zivar ar pont, hag ez iz da stoca va fenn ous ar speurn, anter cuzet evel ma oan gant ar glaou munut hag ann avalou-douar. Solier hon toul ni eleac'h beza a uz, a ioa breman savet ploum.

— Autrou Doue, emoun-me ankenniet, petra c'hoarvez ?

Ann devez diveza, a respontas Iann gant peoc'h ha malis assambles, red eo en em goess ann eil d'egile, te dime ha me dide. Egis-se ve græt pa ver o vont da vervel, ha n'eus belec ebet.

Hag hen o commans lavaret he *Gonfiteor* gant ar vrassa peoc'h, ken am boa mez cahout aoun.

Hogen, ne hellas ket hel lavaret penn da benn.

— Red eo mond buhan, emezhan, rag dour a so dindannomp, setu ar razet o pignat var laë,

Er porziou-mor, kelliæs gueich e ve contet histor eul lestr benag o voeledi pa oa oc'h ober hent, ne vanker ket da lavaret ar c'homsou-ze, hag ouspen eur veich em boa bet aoun bras ha crenet pa gleven tata Kemper o lavaret en eur heja he benn hag iselaat he vouez ; guelet a rejeur ar razet o pignat d'eus strad al lestr a vandennadou..... sin fall.....

Iann ne fazie ket. Eur razeden, diou, ugent, ha me voar me ped ouspen, a rede strafuillet varnon, ha soken var va bisaich. Ar pen-moc'h a gommansas iudal hag eurchat egis ma vijer bet d'eus hé gignat e beo, hag al lestr oc'h ober eul lamm brassoc'h a danfoueltras ac'hanon bronduet oll var ar speurn all.

Ne gleven nemet ann traou o trascal a beb tu din, n'ouffen ket lavaret deoc'h pegen nec'het en em gaven en toul du-ze. N'her c'hreden ket, ha gouscoude, netra suroc'h, al listri a ronkel araug mervel ha neus netra poaniussoc'h eget ho zremenvan.

Mouez Iann a seblante din ne oa ket deut d'oc'h he blass, a gendalc'he : Laca eves eta da chilou ma c'hoëssion, pe guir e renker ober. N'am beus biscoas laëret netra ken nemet eur voestad sardin hag eur voutaillat squidam deac'h da noz hag eur lur preun, ha neuze fisell ha graiss dous, hag eun troat leue, ha neuze mel ha chocolat, ha spillou hag eur ganif.....

Er poent-ze eus he goëssion e clevjomp egis trouz eur pez canol o crozal eoc'h d'hor pennou dishenvel caër dious trous ann tarziou-mor.

— Ni so æt da skei var eur garregen, emoun-me, collet omp !

— Collet omp ! guir eo, eme Iann, mæs ne domp ket æt da skei var eur garregen, rag ann taul a so deut d'eus al laë, ar vern vras eo, m'ervad, a so bet torret evel eur blouzen. Prest oud da chilou adarre ?

Hag o kenderc'hel gant he goëssion, e lavaras :

— Lakeat am eus pebr malet ebars he luerou d'ar baoures keaz intron Helie, hag hi ker mad, eur veich m'he devoa scoet re ganin. Hi a lavare ; Eun dra benag a so o tribi seul va zreit. Evid c'hoarzin aun hini oa. Ah ! dienes am eus d'he baz loaiec. Hi he deus bet poan etoc eun deves. Red mad eo ebata... Me eo am boa græt eun taul e paner groeg ar verennaër, pa hadas he c'hafe er ru, d'oc'h adalec hor stal-ni beteg ann ilis gatedral. Ann dra-ze a oa fall tre ; arabad eo coll ann traou !... Me eo am boa distaget ar bountonou a zivar rochet Helie ann niz, d'ann devez m'en devoa bet c'hoant beza eus ar re vrava evid mont da zansal da eured ar valtouterez. Ar razet so tremenet oll, breman e teuio ann dour.

Dond a rea.

Abaoue eun neubeut,stag evel ma oan ous speurn cao ar squidam d'al leac'h ma oan bet tanfoueltret gant ann taul diveza, e teue ienijen din gant ann dour, oc'h en em zila dre gement toullic, kement jell, kement faout a ioa er c'hoat, evel m'en em zil dre zindan doriou ar scluziou. Ne teue ket goal vuhan, rag al lestr a ioa mad.

Me oa jalous, guir eo, o velet Iann Piteux oc'h en em zerc'hel e peoc'h, egis-se ne seblante tam ebet nec'het pa brezege. Evidoun-me ne gavan coms ebet crenv avoalc'h evid lavaret peger spontet en em gaven. Hogen, e creis ar spont am boa o sonjal e rencjen mervel didruez en toul-ze ken du hag ann Ifern, eleac'h na helle dond den d'am sicour, e kendalc'hen o clasc beza guelloc'h evid Iann.

Perag ne oa ket heman taulet ha distaulet eveldhon ? E guirionez, e cleven he vouez o tont atau d'eus ar memes plass beteg ennon. Perag e chome hen ken dispont, er c'heit ha ma oan me ker spontet ? Me sonje din beza caletoc'h evithan, ha breman e velen ne oan ket ; kement-se eo a rea va brassa poan.

— Iann, emoun-me dezhan, te a iafe tout e daëlou ma ne sonjfe ket din ec'h hellomp c'hoas beza saveteet ; lavar din eta petra ac'h eus te sonjet.

Eleac'h respont ac'hanon, e sonjas a vouez huel:

— Emaint breman e laë o clasc en em ziveac'ha d'eus ar vern vras, clevout a ran ann tauliou boc'hal.

Goude e lavaras din :

— Neus ket dour du-ze, eleac'h m'en em gaveste ?

Respont a ris :

— Eo, neus mui neuden seac'h ebet varnoun, ha te, e peleac'h emoud-te, na penaus ec'h hellesteen em zerc'hel ?

Red mad eo hel lavaret deoc'h doc'htu, evel ma oe lavaret deomp divezatoc'h. Al lestr collet he stur ganthan, ne rea ken nemet ruilla, hag ar pouez eus ar vern vras a daule anezhi dalc'h-mad var ann tu dehou, ar pez a ioa caus e chome atau solier her c'haô-ni ploum pe casi.

Me oa en traon, hag hen e laë ; setu petra so caus e rea goab ac'hanon, hag e lavaras :

Eur pennad all eur veich all) A.

Conversion eun dispac'her contet gant eur medisin.

Eur medisin ker brudet dre he skiant evel dre he relijion, a lavar deomp en unan eus he leoriou eun dra burzudus c'hoarvezet gant unan eus dispac'herien 1793, o vont da vervel. Setu petra lavar.

Etro ann hanter eus ar bloas 1826, e oan clasket da vont da velet eun den 60 bloas, ann hostis a zalc'he hostaliri vihan Dijon, n° 215, ru sant Jakes. Ann den-ze tizet gant eur goal glenvet en he ehu, en devoa goulennet ali digant ar guella medisinet eus he amzer, mes atau en aner, rag he glenvet a oa æt atau var voassaat gant ar bloaveziou, ha dre ar goler a gemere bemdeis pe casi. D'oc'h ar veich kenta e velis doc'htu e oa clanv da vervel ; gouscoude e rois louzou dezhan evid neubeutaat he boaniou, ha kement a vad a rojont dezhan, ma hellas discuiza en nosvez-se, evel n'en devoa ket hen græt a bell so. Antronos, e oa kel laouen, ma stardas calonec var va dorn, e lavaras am boa he saveteet, hag e touas heulia piz hag a boent da boent kement a lavarfen dezhan. Discleria a ris evelken d'he dud, penaus ez oa danjer bras, ne oa ket da fiziout d'ar vellaën en devoa bet ar c'hlanvour, mes en em servicha anezhi evid ober dezhan lacaat urs en he afferiou. Vardro 6 heur dious ann abardaës, e teujer gant mâl da gerc'hat ac'hanoun ; ne oa ket evid ann hini coz, mes evid he vreg, a o bet goal c'hlazet ganthan en eur dorri dezhi eur volen *porcelaine* var he feultrin. Goude beza louzaouet ar baoures keas maoues ze, e oan o vont cuit, pa begas he fried, n'am boa ket lavaret ger dezhan, na soken sellet outhan, pa begas em dillad o lavaret gant eun ear truezus :

— Penaus, autrou medisin, mont a rit cuit heb sellet soken ouzin ?

— Penaus ec'h alfen-me entent c'hoas ous eur c'hlanvour, e oan deut a benn da neubeutaat he boaniou dezhan, hag a ra he bossubl evid distruja ar pez am eus græt. Ouspen, autrou, a liviris gant eun ton garo dezhan, clevet am eus penaus ho poa goal injuriet ho taou vedisin kenta, ha penaus ann autrou Portal, ar c'hossa ac'hanomp, n'en devoa ho tilezet, nemet abalamour m'ho poa bet ann hardieges da sevel ann dorn varnezhan. Gant kement-se oll, sonjit er pez hoc'h eus græt d'ho pried, ha guelet ha neus ket peadra e kement-se da sonjal ha ne ve ket red din ho tilezel.

— Ho rebeichou a so re just, autrou medisin, a respontas ar c'hlanvour, tort bras am eus bet soken o voal skei gant va fried, mes ma vouifec'h ive, autrou, ar pez a c'houlenne hi diganin ! hi a felle dezhi em bije lakeat gervel eur belec, hag am eus bet atau heuz hag horrol outho.

Sonjeson ho croeg ne oa nemet da veza meulet, o kinnig deoc'h sicour eur belec da lacaat ho coustians e peoc'h, e roe deoc'h eun testeni neves eus he c'harantes, ha ma zisplije kement-se deoc'h, e tlefec'h beza he reüset nemet ken, ne dlefer ket beza scoet ganthi.

— Mes erfin, autrou medisin, c'hui a so gouiziec, petra rafec'h-hu ma vec'h em fiass ha ma ve kinniget deoc'h eun henvelep tra ?

— Me ! ne zalefen ket lacaat va c'houstians e peoc'h, rag ma'z oun cristen. ha goude, rag ma'z eo mad tre peoc'h ann ene da zoussaat ar poaniou, ha memes da barea ar c'hlenvejou.

— Souezet bras en em gavan ganeoc'h, penaus goude beza græt ho studi, ho peus eun henvelep santimant !

— Va studiou n'ho deus græt nemet creski va feiz.

— Ma ! neuze, eme ar c'hlanvour, galvit eur belec, rag abaoue pell so am eus eur beac'h pounner var va c'houstians.

Kerkent he vreg a lakeas kerc'hat dezhan unan eus cureet Sant-Jakes, hag a veac'h ma antreas er gambr, ma lavaras ar c'hlanvour dezhan en eur grena : Deuit aman, autrou, ha tennet diganin ar gountel-laz-man am boa lakeat dindan va fenn-vele.

— Pegen dieves hoc'h, va mignon, d'en em lacaat egis-se en danjer d'en em c'hlaza.

— Eh ! autrou cure, m'em boa he lakeat eno evid he flanta en ho calon, ma vijec'h deut aman a enep va bolonte. Ia ! a gendalc'has hen dirag ar re oll en em gave eno, e miz Guengolo 1793, am eus lazet 17 belec, ha c'hui a vije bet ann 18et, panefe ma eo deut eur bann d'eus gras Doue da bara varnoun ha d'am sclerijenna.

Ar belec neuze a dennas ar gountel spontus-ze diganthan, hag e chomas he unan gant ar reuzeudic-ze a reas he goession, hag ar belec en eur vont cuit a lavaras da dud ann ti,e oa o vont da gerc'hat d'ar c'hlanvour ann diveza sacramanchou, pa lavaras dezhan ar c'hlanvour gant eur voues hanter vouget gant he hirvoudou :

— Deut endro, autrou cure, ha deuit ar c'henta guella da va c'haout, ezomm bras am eus da veza consolet ganeoc'h ; mes arabad eo lacaat da zisken em c'halon va zalver Jesus, ne vouien, n'eus ket c'hoas pell so, nemet blasfemi he hano. Ne d'oun ket din eus eun henvelep eürusdet.

— Doue a so leun a vadeles, a respontas ann autrou cure dezhan ; discues a rit cahout rè a c'hlac'har d'eus ho pec'hejou, evid ma zalefen ann disterra da gass deoc'h ar sacramanchou hoc'h eus kement a ezomm anezho er stad truezus e pehini en em gavit.

— Ho reseo a rin eta pe guir hen gourc'hemennet ouzin, mes goude beza goulennet pardon digant ar re am eus roet goal scuer dezho gueichall dre va zorfejou. Ragtal e ra gervel daou eus he amezeien, he gamaradet gueichall, hag e c'houlenn pardon digantho d'eus ar scueriou spontus en devoa roet dezho gueichall en Abati hag e couent Carmes, eleac'h ma oa bet lazet kement a veleien; bouchat a reas d'he vreg en eur lenva hag e reservas ar gommunion var he zaoulin gant ar brassa devotion ; he goessour a lavaras dezhan mont da c'hourvez en he vele, mes hen a oe guelloc'h ganthan chomm e peden e penn ar guele, hag e res-

pontas :

— Gouzout avoalc'h a ran n'am eus ket mui cals amzer da veva, ne hellan kinnig da Zoue nemet va fedennou ha va daëlou, lezit ganin da vihana ar gonsolation da vervel var benn va daoulin; neubeut a dra e vezo evid effasi va oll crimou.

Etro ann hanter noz, e loscas eun huanaden hir hag e varvas e peoc'h,atau var benn he zaoulin hag o vouchat ous ar groas n'en devoa ket ehanet d'he guelc'hi gant he zaëlou.

Antronoz-vintin, tremm ann den coz-se n'he devoa mui ann ear divalo en devoa bet etoc he vuhez.

Deut a oa caer meurbet, hag e lenner var he fass al laouenedigez hag an eürusdet a so ar merc eus eur goustians guelc'het gant eur guir glac'har.

A.

Eur gonchen.

— Oc'h ober petra emhoc'h-hu aze, a levere eun deves mevel ar prins Djebel, da eur paour keas clasker-boued coz hanvet Lazar.

— Her guelet avoalc'h a rit, me chans, o tribi va lein emaon.

E guirionez, Lazar a oa o leina gant eun tam creuny bara, eur penn ognon hag eul lomic dour, hag evid ober eur sort pred, ne oa red cahout na tapis, na taul, na toal, nag arc'hantiri, na guer caër, kense Lazar a oa deut da aseza var ann huella pazen d'eus dirien ann diabars d'eus pales Djebel. He respont a zisplijas da vevel Djebel.

— Assa ! emezhan, e peleac'h e sonj deoc'h beza, mar plij ganeoc'h ?

— En eun hostaliri.

— En eun hostaliri ! C'hui a gemer palæs ar prins Djebel evid eun hostaliri ? En em dennit aleze ar c'henta ma helloc'h.

Hogen, Lazar n'en em dennas cuit na buhan na goustad, hag e chomas atau er memes plass o tribi hag oc'h eva, hag o tifenn atau a grenn e oa en eun hostaliri. Kement a drous a rejont, ma clevas ar prins Djebel anezho, hag e tirollas da c'hoarzin evel eun diskiantet, o velet e kemerer caëra pales *Andrinople* evid eun hostaliri, rag Lazar a zalc'he atau d'he gomsou, ha dirag Djebel he unan soken, e tifenne beza en eun hostaliri ha ne ket en eur pales. Evel ne felle da zen her c'hredi, setu Lazar o c'houlenn digant Djebel :

— Guelomp. Araug ma oa ann ti-man dide, da biou a oa hen ?

— D'am zad.

— Ha da biou e oa hen araug da dad ?

— D'am zad coz.

— Digant piou e oa deut d'as tad coz?

— Digant ma zad cunv.

Ma ! lavar din breman, mar plij, pa varvi, da biou a vezo ?

— D'am mab.

— Ha da biou var he lerc'h ?

— D'am mab bihan, me chans.

— Sac'h ann dien ! set' aze cals tud o vont hag o tont, ha ne fell ket did c'hoas e vemp en eun hostaliri !

Lazar a lavare ar virionez : ne ket hebken ties ann dud a so hostaliriou, ar vuhez he unan a so henvel ous eun hostaliri vras, e peleac'h ar veaichourien en em heuil ann eil rumm goude egile, eleac'h ne rer nemet antreal ha mont cuit ; petra servich deomp eta en hostaliri-ze, bernia madou, dastum danvez ha clasc sevel dreist ar re all ? Antreomp ennhan eta ; discuizomp eun tamic, ha kendalc'homp o vont varzu ann Eternite ne achu biken.

A.

Ann divroed.

Allaz, allaz, setu me pell
Deuz ma bro garet Breis-Izel,
N'he guelin ken aroc mervel.

Pa oan-me bugelic bihan
O vessa ar zaout en Kerledan
En eur zastum bleuniou balan ;

Allaz piou en dije laret
A dleen cuitaat ma loened
Hag ar vro 'lec'h ma'z oun ganet ?

Me sonje na oa tra er bed
Ker caer hag al lannec bleuniet
Leun a venan hag a evnet.

Me gave na oa tra ker caër
Evel tourellou ar maner
Lec'h oa an otrou Kervouster.

Me gave ne oa tra ker caër,
Ker dudius ha ker seder,
Evel mouez skiltrus va c'hleier.

Me sonje ne oa iez er bed
Nemet hini ar Vretoned ;
Cals re a draou am eus desket !

Cals re a draou am eus desket,
Cals re a draou am eus guelet,
Collet am eus an eürusdet !

Kenavo d'id, Breis, kenavo,
Beteg mervel me a laro
Eurus an neb a chom 'n he vro.

Kenavo, ilis beniget
Elec'h ez on bet badezet,
Na zistroin ket d'as cuelet.

Var be ma zad me ne d'in ken
D'ar sul da laret eur beden
Araog monet d'an oferen.

Na glevin mui er pardonio
Cana guerzio coz sænt ma bro :
Na velin mui ho relego.

Otrou sant Ervoan Landreger
Ne velin ken ho pardon caër
Na glevin ken mouez ho kleier.

Santes Anna, mamm goz Breizis
Na rin ken an dro d'hoc'h ilis
Deis ar pardon gant Tregeris,

Ann evn bihan na guita ket
Al lannec e lec'h eo ganet
Ha setu me so divroed.
Ar guenneried a zistro
D'an nevez amzer d'ho nezio ;
Me na zistroin ken d'am bro.
Bet oun dre vor ha dre zouar,
Ha guelet am eus traou dispar ;
N'am eus cavet nemet glac'har !
Neb lec'h nemet en Breis-Izel
Na gaver brema tud santel...
Allas ! ar bed n'a ket var vell.
Barzed Breis-Izel, 'n han Doue
Dalc'het stard epad ho puez
Evit difen ar virionez.
Intron Varia, me ho ped,
Miret ar feiz nerzus bepred
E calon an oll Vretoned.
Me a laro beteg mervel
N'eus bro ker caër ha Breis-Izel,
N'eus bro ker mad ha ker santel.

Eun Divroed.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Billant, cure e Ploneis, so hanvet cure e Treboul.

Varbenn ar Ier lard.

Evid ar ier a vez lardet en ties, ne ket travoalc'h e vent lard ha pounner, red eo c'hoas e ve guen ar c'hic anezho. Setu penaus ec'h heller hen ober. Epad ar 15 deves diveza, ober boued ar ier gant bleud pe greun seac'h mad, kemesc gantho 10 gramm hoalen gris dre peb litrat dour, ha kemesc gant ho bouet eur c'hroanenn benag teô evel eur greun guinis, ma vezo æssoc'h dezho dribi ho bouet. Dreist oll 12 heur araug laza al loen, ne renker rei dezhi nemet neubeudic tre da zribi ; neuze ne chomm tam bouet nag en elaz nag er bouzellou, ha pa ve lazet ar ier er stad-ze, e ve æssoc'h ho diouall pelloc'h hag ho c'hass da bell. Arabad eo tenna nag eur bluen digant ar penn-iar arang ma ve divoadet tre, rag keit ha ma red c'hoas ar goad en he goasiet, ma ve tennet he fleun diganthi e chomm e plass ar pleun eur merc ru ha ne ket braô guelet ar sort-se var groc'hen ar ier divleunniet,Arabad eo disonjal ive penaus eur penn iar lazet pa ve c'hoas boued ganthi, na hell ket beza diouallet ouspen 8 deves, eleac'h ma ve græt ar pez a vercan aman, ec'h hello beza diouallet epad 15 deves ma ve soupl ann amzer ha troet d'ar glaô, ha tost da deir sizun, ma ve ien ha seac'h ann amzer.

Pa garoc'h dribi eur penn iar bervet, lakit anezhan e ien en eur podat souben great araug, ha lezit anezhan var ann tân da boaat a hir amzer ; neuze e tennoc'h anezhan var eur plad, e tauloc'h varnezhan eun neubeut hoalen gris pilet, hag e treboc'h e tomm unan eus ar guella meuchou a heller da danva. Peurvuia, ne anavezer ket peger mad eo eur penn-iar poazet en dail-ze, ha drebet gant hoalen gris, mes peus nemet hen ober, ha ne ve nemet eur veich, ne c'hoantafoc'h mui ho dribi en eur mod benag all.

A.

PARDON RUMENGOL.

12 a viz Even 1881.

Compagnunez ann hent houarn Orleans, a rai eun distaul eus 40 dre gant var ar billejou *montdont* a vezo kemerel evid mont da Rumengol da benn ar pardon, e kement gâr a so adalec'h Landerne beteg Kemperle. Ar billejou-ze a hello beza kemeret d'ann 10, d'ann 11 ha d'ann 12 eus a viz Even, hag e talvezint evid ann distro beteg ann diveza trein eus ann 12 a viz Even.

A.

Tamall a rer da gals a dud divar ar meaz ne ouzont ket petra so ann talvoudussa evitho, e talc'hont atau d'ho c'his coz da labourat ann douar, ha ne tizont ket heulia ar scuer vad a vez rêet deho gant ar re a so douget evid al labourou douar. Ar viriones eo, penaus ma ve desket d'ann dud divar ar meaz, pehini eo ar guellâ feson da labourat ho farkeier ma vent desket var ar pez a zesc deomp ar skiant guirion e kement-se, ha var ar binvijiri neves so bet cavet, neus ket pell abaoue evid-se, e iafe kement var araug al labourou douarze, evel m'ho deus grêt ar staliou brâs abaoue 60 bloas.

Hogen, petra so caus e talc'h kement al labourerien douar d'ho c'hisiou coz, ha d'ho mod coz da labourat ho douarou ? N'eus ken caus nemet abalamour m'ho deus re a gargou da bâea.

Da betra e talvezo dezho prena mecanicou, binvijiri neves, trempa ho douarou gant ann trempou neves so bet cavet gant ann dud gouisiec, ma n'hellont ket guerza ho eost gant profit pa vezo dastumet, ha ma rencont rei da botr ar c'hargou ar peb guella anezhi ?

Ar re a damall eta d'ann dud divar ar meaz ne ouzont ket labourat ho douarou ha ne fell ket dezho deski hen ober guelloc'h, ne dint nemet eur vanden furlukinet e ve poent mont var ho lerc'h gant eur penn-baz d'ho fusta, da velet hag int a ve goest ho unan da zeski eun dra benag, ha planta eur fustaden vad a skiant prenet gantho.

Ali.

M'ho peus c'hoant cahout aman melen, a scriv eul labourer douar d'eus costes Amiens, n'ho pezo nemet kemer daou velen vi, ha pa veloc'h e vezo ann dien o commans teoc'hi hag ann aman oc'h en em zastum, taulet doc'htu ann daou velen vi er ribot ha kendalc'het o vesca ann dien beteg ma vezo en em zastumet ann aman. Lavaret a rer ne alfe ket cahout braoc'h liou.

A.

Madou ann douar.

Lod eus ann dud a vez atau o clemm araug e ve c'hoarvezet droug gantho, evid c'hoas, ne ket red beza nec'het gant ann eost kement ha m'ho devoa aoun: evid ar vinien,ar reô he deus grêt cals gaou

outhi. Setu aman penaus ez a ann traou en eun neubeut departamanchou. El *Loiret*, e clemmer gant re a c'hlaô, hag avel ien, ar pez so caus na hell netra ober rout ; en em gonsoli a rer evelken o sonjal ne hell ket ann amzer-ze padout pell c'hoas, ha da benn ma teuio ann domder, ann traou a rai guelloc'h rout adarre. Er *Mayenne*, abaou ma eo ehanet ar glaô hag ann amzer ien, ar guinis, ar c'herc'h hag ann hey a ra rout ker buhan ha bouet-toussec. Eun dudi eo guelet breman ar meziou. Er *Seine-et-Marne* ez eus bet eun neubeut barrou arneu ha grizil, mes n'ho deus græt droug ebet d'ann eost a so en douar. Aoun so evelken rag ar razet hag ar muloss da benn ma teuio ann amzer gaër. Er *C'hôte-d'Or*, ar reô he deus græt cals gaou ous ann dud divar ar meaz. Er *Manche* a so joa gant ann oll ; ar guinis, ar c'herc'h hag ann hey n'ho deus bet sort droug, hag ar foenejiri a so eus ar re gaëra. Ar guez avalou a so eun dudi sellet outho, hag e sonjer cahout eun eost puill a avalou. Er *Cher*, ann eost guinis hag a beb seurt greun all, couls hag ar pez bihan hag ann haricot a so fesonnet eus ar guella. Petra benag so bet goal dauliou avel er *Charente*, ar guez rezin n'int ket bet gaouet gant revijer miz Ebrel. Er *Seine-Inferieure*, ann oll a so joa gantho ; ann ed goanv a so eus ar re vella, hag ar pez so bet hâdet en neves-amzer diveza-man a so feson vraô ganthan. Er *Vienne*, e c'hortoser gant fizians e teufe ar bleunv er vinien. El *Loire* n'heller ket cahout guelloc'h amzer, ha ma kendalc'h ann traou o vont en dail-ze peb tra a vezo evid ar guella ; ar vinien evel ann ed. Joa so ganeomp o velet ann traou o vellaat dre ma teu ann amzer vraô ha tom ha neus ket leac'h mui da gahout aoun, e ve fall ann eost er bloas-man ; al labourer douar en deus ezomm cahout eun tamic fizians e vezo guelloc'h ann eost er bloas-man eget ne deo bet daou vloas so, panefese ec'h alfe falgaloni.

KEMPER. — *14 a viz Maë.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 26 lur »» g. — Segal, 23 lur »» g. — Hey, 16 lur »» g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 19 lur »» g.— Avalou-douar, 5 lur 10 g.

A.

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

Ann oll a dennas eun huanaden hirr ha glac'harus ; Milio ar messaër a savas en he sav sonn, he benn ru glaou tân :

— Daouzec den o deus savet ar gentel-man, emezhan, mes pobl Breis-Izel a bez e c'hano da zeis gouel ho sant paëron, el leuriou-nevez e peleac'h en em zastum ar ia-ouankis ; ar billaouerien her c'hano ive en eur vleina dre ann hentchou, ho marc'hic-rous prenet e foar Lamballe ; ar glaskerien-bara he lavaro var dreuzou maneriou bras ar guir ducheutil, evit ho zrugarecaat eus ann digemer vad a vo bet roet dezho ; her chouhal a raint ive pa dremenfint dirag ar c'hastilli coz, bet prenet gant ann dastumerien arc'hant, gant potred ar guirion ha cals chass all, ha n'ho deus ket a vez da voall-gass ar Vreizaded evel ma reont ; dreist-oll, hi her c'hano pa velint o tremen groagez ann dud cris-se, ho deus casset meur a barreziad tud da glasc ho boued evit staga millouerou eus brosiou ho intronezet. Ar gentel-se divar benn *ann amzer dremenet*, a so eur gurunen a c'hloar evit hon duc chentilet-coz, eun testeni eus ho guir garantez evit ar Roue bihan, eun testeni a zisprijans hag a gassoni evit ann dud-se couezet eus lost ar c'hirri, a glasc hirio hor rena hag hor goaska.

— Calon Breis-Izel a bez a so discuezet e disolo er ganaouen-ze, eme Spern-Guen, a behini ann daoulagat a daule luc'hed, hag a steredenne gant levenez, en eur bara var bisaich he lez-vreur Jildas,

Neuze e kemeras picher ar sistr, hag e tiskennas er scudilli tout endro d'ann daul, hag en eur zisken eun tassad dezhi he unan :

— Breis-Izel ne ket maro, emezhi ; Breis-Izel na hell ket mervel !

Oll vignonet Jildas a lavaras kerkent en eur vouez :

— Nan ! Breis-Izel na hell ket mervel !

— Piou er graio salo ? a c'houlennas Porzou, en eur huanadi.

— He mistri coz, a respontas Jildas ar miliner. Mar am c'hredit oll, tud Breis-Izel, potret Berne, Lignol hag ar meneziou, ni a ialo, hor penn-bas dero ganeomp en eun dorn evel beachourien, hor chapeledou en eun dorn all evel pelerined cristen, da skei var doriou maner bras ann denchentil a gavo deoc'h a ve ann nerzussa, ar c'haloneca, ar gouestla da gemer hon difennadurez, da rei deomp scoazel, d'hor c'hundui var ann dachen da zifen hor guiriou ha da sevel hor bro a zindan treid hor bourrevien. Ni a lavaro dezhan petra a c'hoarvez, ni a laco da bara dirag he zaoulagad eur skeuden eus ar goalleuriou a sco varnomp en despet d'hor fidelded, d'hon lealded, d'hor c'harantez e kenver ar Roue, hag e kenver ar guir vistri ho deus guir da gommandi deomp. Ni en erbedo da lacaat he gleze a zenchentil da zont da sicour hor penn-bas dero, da lacaat dindan ann armou oll goueriaded Breis-Izel evit ober anezho eun arme, hag en ho fenn, eur mestr goest d'ober dezho caout ar gounid var dachen ar stourmad, ha da ziscues evelse d'ar goaderezet a so hirio ous en em larda divar hor c'houst, a betra eo goest « ann troc'herien burug. »

— Ia, ia, eme Arfol, Jildas a gomz fur tre ; evit difen hor guiriou, evit torri hor chadennou, ni hon deus ezom eus scoazel hor guir difennourien ; nicun anezho na reüzo he scoazel deomp, me hen tou gant guirionez !

— A dra sur, eme Laurans, nicun ebet eus maneriou ar guir duchentiled na brenno he zoriou eus potred Kerne ; mes, evit hada ar sonj eus ar sacrifis calonec-se e speret ann oll duchentiled, eo red mad cahout da alvocad evit difenn hor striv, eun den a vouen huel, a galon vad heb he bar, hag a ve chilaouet mad he gomsou gant ann noblans oll a bez.

— Comset ho peus herves ar furnes ar vrassa, eme Loïs, en eur sllaca gant he zaouarn.

— Ann den-ze, eme Milio en eur sevel he doc en ear, ann den-ze a so cavet pell-so ! hen anavezout a reomp oll, her c'haret a reomp a greis calon !... hag he hano a strinces en eun taul eus ginou ann Vreizaded :

— Clement de Guer-Malestroit, markis Pontcalec !...

— Ia, ia, Clement Pontcalec, set' aze eun den !...

Eun estlamm nerzus a lacaas prest da virvi ar goad e goazied ar barzed-se. Ann hano caret-se a zivec'has ann oll calonou ; al levenez, ar fizians a bare var ho zal ; starda a reant ann eil daouarn egile ; eun emgleo a oue simantet, siellet etre al labourerien calonec-se evit ato. Prest goude en em glevont etrezho evit en em gahout adarre unanet antronos en eul leac'h distro ; ha goude en em dennjont peb hini en he du, evit mont d'ar gear. Ann noz a ioa sioul, ann oabl sclær, glaz ha steredennet, evel baniel Breis-Izel dispaket a zioc'h penn ann dud calonec-se prest da vont da zifen ho mamm-bro, ha da scuill ho goad var dachen ann emgann evit prena eur stad deread evid peorien gez Kerne goall gasset gant ann dud fall.

(*Eur pennad all eur veich all.*) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou ar die heza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle heza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 28 a viz Maë 1881.

Dilun, 6 a viz Maë, e teue evid ann eil gueich dirag ar Senat, unan eus lezennou ar Ferry var ar scoliou, ann hini a lavar penaus hiviziken ar re oll a vezo e penn eur scol benag, a renco cahout ho brevet. Ar veich kenta ma oa deut al lezen-ze dirag ar Senat, ann autrou Berenger en devoa allet lacaat ar Senatourien da voti, penaus ar re vije bet e carg pa vije bet votet al lezen, ne vije ket bet red dezho mont d'ann examen evid cahout eur brevet divezatoc'h egis ma oa c'hoant ar Ferry. Heman, er c'hontrol, a c'houlenne, evid lezel ho flassou gantho, ho dije promettet en em bresanti evid cahout eur brevet, en daou vloas kenta goude ma vije bet embannet al lezen ; en dro-man e roer dezho tri bloas eleac'h daou, evid cahout ar brevet, kense, ar Senatourien en dro-man, a gav dezho eo cals guelloc'h al lezen egis-se, ha pa ier da voti, 155 a enep 138, a lavar eo cals guelloc'h ar pez a c'houlenn ar Ferry eget ar pez a c'houlenn ann autrou Berenger. Eun testeni muioc'h eo, penaus ne heller ket conta cals var ar Senat, rag ne de ket goest da voti eun dra vad, diou veich doc'htu. Ann disterra tra a ra dezho cheinch santimant, pa vez hano da blijout d'ar Vinistret, pa dlefent sonjal er c'hontrol, penaus eo ar Vinistret a dlefe beza ho servichourien. Evelken, n'eus ket bet allet achui voteres al lezen-ze hirio, varc'hoas a vezo kendalc'het, hag e vezo eul lezen fall muioc'h.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, ar reman ho deus evesseat ous eul lezen var ar guir ho devezo ann oll hiviziken da sevel breuriezou etrezho nemet ar Relijiuset. Na perag ne vezo ket roet al liberte-ze d'ar re-man ? nemet abalamour ne fell ket d'ar Republicanet ho deffe ar Relijiuset ar memes guiriou evel ar re all, rag evid ar sort tud-ze n'int ket nec'het pe vezo libr ar re all d'en em servicha eus ho guiriou, pe ne vezint ket, gant ma hellint ho unan hen ober, ha c'hoas e fougassint ne garont netra kement evel al liberte ! Furlukinet ! ! !

Abaoue eun tachad so, ann autrou Bardoux en deus goulennet e ve græt eul lezen evid henvel oll Deputeet eun Departamant var eul listen hebken, eleac'h henvel unan hebken e peb carter egis ma rer breman; hirio, ar Gommission a oa bet hanvet evid evessaat ous al lezen-ze, o veza achuet he labour; ann autrou Boysset en deus roet he santimant da anaout d'ar Gambr; hen a c'houlenn ne ve cheinchet netra er pez a rer breman, nemet e ve martèze cheinchet eun dra benag el lodennou ho deus hirio eun Depute da henvel ; lavaret so e vije bet evesseat ous al lezen-ze der Iaou kenta. Egis ma eo ar Gambetta a enep al lezen-ze, m'eus aoun da benn ann deves-ze, e savo trous ha dispac'h er Gambr. Guelet avoalc'h a vezo.

Dimeurs, 17 a viz Maë, ar Ferry, ker contant ma oa, ho deffe ar Senatourien taulet a gostez ar pez ho devoa votet ar veich kenta var goulenn ann autrou Berenger, en deus assantet e ve votet var ar pennad 4, ar pez a ia aman varlerc'h :

« Ar pez a c'hourc'hemenn al lezen-man, ne sello ket : 1° ous ar re oa e penn scoliou ar gommuniou, pe ar scoliou libr, d'ann deves kenta a viz Kenver 1881, ma oant e carg abaoue 5 bloaz ha ma oa deut ho guir dezho d'eus lezen 1850 ; 2° nag ous ar merc'het a oa e penn ar scoliou bihan, abaoue 5 bloas d'ann deves kenta a viz kenver 1881, hag e oant oajet a 35 bloas ; 3° ne sello ket kenneubeut ous ann eil-vistri nag ann eil-vestrezet ho devoa ive d'ar memes mare 35 bloas, hag e oant e carg abaoue 5 bloas d'ann neubeuta. »

Voti a rer goudeze, evid mad, al lezen var ar scoliou sense evid netra, nemet ma lavar ann autrou de Ravignan, abars ma ve votet var al lezen a bez : « Me, emezhan, abars ar voteres, a rencan lavaret em hano hag e hano va mignonet, penaus ma ne fell ket deomp voti al lezen-ze, ne deo nemet abalamour ma eo græt dress a enep al liberte. » Ann autrou de Kerdrel neuze a c'houlenn digant ar Ferry cont eus ar pez so bet græt a enep ar Jeneral Bourbaki, hag ive a enep peb guir e profit ar Jeneral Farre, mes ne ket eürussoc'h eget ar prins de Leon e Cambr ann Deputeet, na ne hell ket dond a benn da lacaat ar Ferry da rei eur respont vad dezhan.

E Cambr ann Deputeet, ho deus kendalc'het gant

al lezen a oa deac'h var ar stern gantho : « Var ar Breuriezou micherourien. » Votet ho deus ann daou bennat kenta eus al lezen. Divezatoc'h e vezo achuet,

Der Iaou 19 a viz Maë, e teue dirag ar Gambr ann affer a oa e dalc'h keit all a oa, var ar mod ma dlie beza hanvet hiviziken ann Deputeet. Breman, evel a ouzoc'h, peb arrondissamant en devoa eun Depute hag aveichou daou ma oa ouspen 100,000 den o chomm enhan. Evid ann electionou kenta e vezo hanvet e peb Departamant kement a Zepute evel ma vije hanvet beteg hen, mes ar re-ze a vezo hanvet oll var ar memes listen. Ar voterez a vezo egis-se henvel d'eus ann hini a oe græt e 1848. Kerkent ha ma oa assamblet ann Deputeet en deves-ze, ar Ferry a deu da lenn d'ann Deputeet ann emgleo a beoc'h a so bet roet da sina da Impalaër Tunis dre urs hor Ministret, hag a renc cahout, abars beza mad, aotre ann diou Gambr. Hogen, ne ket gant ann emgleo-ze ez eo nec'het ann Deputeet d'ar mare-ze, émaint o c'hortos eun dra hag en deus evitho brassoc'h talvoudeges, mall eo gantho pega gant lezen Bardoux. Heman ann hini a brezec da genta, egis ma dlie hen ober, ha ma oar oc'h her c'hortos eus he bers e tifenn he lezen eus he vella. Var he lerc'h, ann autrou Roger a zifenn ar mod voteres a heulier breman, ha ma ne oa ket bet taulet cals eves ous ar pez a lavare Bardoux, d'eus peb tu eus ar Gambr e roer meuleudiou dezhan, gouscoude, ne ket eas goud p'ema ar Gambr a du ganthan pe ne ma ket. Gambetta ann hini a sav en he c'houde er gador prezec evid respont anezhan. He brezegen hir hag enoüs, ne deo penn-da-benn nemet eur respont a fell dezhan ober en he vod ous ann autrou Roger. Goude prezegen Gambetta so bet bete re hir, ar Gambr he deus lavaret e oa poent achui, hag a so bet voteres evid goud hag evesseat e vije bet græt ous pennadou al lezen, ha 243 a enep 235 a so bet evid hen ober. Kerkent ha ma so bet clevet penaus e oa bet ar voteres, mignonet Gambetta ho deus straket ho daouarn, hag a so eat d'he gavout laouen evid he drugarecaat, rag hen ne c'houlenne ken, hag araug anaout penaus e oa bet ar voteres, ec'h en em gave goal nec'het, rag ne vouie ket da beleac'h e vije bet æt ann traou da baro. Lod eus ann Deputeet a c'houlenne gortos ac'han da varc'hoas evid achui gant al lezen-ze, mes muioc'h a oa evid hen ober doc'htu, hag ar re-man eo a c'hounezas ; 247 a enep 205.

N'er ket bet pell goude evid voti ar pennadou eus al lezen, ha gouscoude ez oa eis heur hanter abars ma oa achu. Kense ive e chomfint varc'hoas da ziscuiza.

Dissadorn, 28 a viz Maë, ar Senatourien ho deus hanvet da genta daou senatour evid ar vuhez, hag eo ann autrounes Victor Lefranc hag Herri Didier, ho daou eus ann tu cleis, ho deus bet ar muia mouezіou. Ann nemorant eus ann deis, ar pez a ra ar Senat ne dàl ket ar boan beza merket aman, ken neubeut a dra eo.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, ar re-man, goude beza lavaret e vije bet merket er *Journal officiel* hanoiou ar re ho devoa kemeret pers der Iaou er voteres, dre gus, a oa bet var ar mod da henvel hiviziken ann Deputeet, n'ho deus græt ken nemet kenderc'hel oc'h evessaat ous al lezen var ar breuriezou micherourien, mes n'ho deus ket allet c'hoas he achui. A.

Conversion ar Jeannin coz contet gant ann Tad Milleriot.

Tad unan eus hor micherourien d'eus breuriez Sant-Frances-Xavier, oajet a 86 bloas, a ioa clanv pell a ioa ; goulenn a ran d'eus he gelou digant he vab, hag heman a respont n'en deus tam relijion ebet.....

— Mad eo, emoun-me, ar veich kenta ma velin-me anezhan, me stardo ann dorn dezhan calonec.

— Ah ! va zad, arabad e vezo deoc'h fiziout, me voar avoalc'h e lavaro eur sottoni benag deoc'h.

— Guelet avoalc'h e vezo, Eun neubeut goude setu ni hon daou o keijat ann eil ous egile ebars ar ru.

— De mad deoc'h, autrou Jeannin, emoun-me, en eur bega en he zorn, penaus ema ar iec'het ganeoc'h ?

Mes hen a dennas he zorn gant rustoni :

— Me ne garan ket ar veleien.

— Ma ! ma na garit ket ar veleien, me a gar da vihana ar re a lavar sclær ho santimant eveldhoc'h.

— Ma ne garit ket ar veleien, e carit da vihana ann autrou Doue.

— Roit peoc'h din gant hoc'h autrou Doue.

— Gant kement-se oll, me chans, e rit eun tamic bihan a beden beb mintin ha beb noz ?

— Roit peoc'h din gant ho..... pedennou !

— Kenavo, autrou Jeannin, ar c'henta guell.

— Crena a rea gant malis.

— Mad, emoun-me ennoun va unan, lampon, te a renco paea evid ar re all ; va Doue, va sicourit; aveichou e rit din convertissa ann eneou ar veich kenta pe ann eil gueich. Evid heman e kemerin kement amzer a vo red. Dont a reas din ar sonj da gass dezhan eur pastes kic gant diou voutaillat guin cos, hag ann den a gassis eus va fers, a lavaras dezhan en eur antreal en ti :

— Autrou Jeannin, ann Tad Milleriot a gass deoc'h ar pastes-man evidhoc'h hag ho mab, hag ann diou voutaillat guin-man ive evid eva d'he iec'het,

Ann den counnaret da genta pa glevas va hano, a beoc'has buhan :

— Asezet eta, ann Tad Milleriot a so re vad.

Eun dra benag gounezet a oa atau ; eun neubeut devechou goude, setu me o vont d'he di.

— Autrou Jeannin, ho mignon eo a so deut d'ho cuelet.

— Va zad keas, asezet eta !

Guelloc'h a oa c'hoas, mes ne oamp ket deut d'ar poent ma felle din cass anezhan. Ouspen eur veich e renkis cass dezhan pasteziou ha boutailladou guin all. Beb miz ez ean d'he velet, ha beveich e o'hounezen varnezhan eun dra benag. Etrezomp ne oe morse cals lavaraou ; guelloc'h a oa ganin dont a benn anezhan dre ar galon. Neubeut ha neubeut e commansas pedi he unan, ha kellies gueich e vijen oc'h he velet, e lavaremp assambles eur *Bater* hag eun *Ave maria*. Erfin, goude beza gortoset meur a vloas, e oa gounezet ganin ; coess a reas, hag e tigassis he basc dezhan en he gambr, pell a ioa ne helle mui sortial. Hogen, araug reseo ar gommunion :

— Va zad, emezhan, me garfe lavaret eur goms d'am mab dirazhoc'h.

— A galon vad.

— Chilou, Jakes, da dad a ia breman da renoueli he gommunion genta en deus græt 79 bloas a so. Meus aoun te a so chomet a stlenj ive ; te so libr ; mes mar d'oud fur, te a rai eveldon. Hag e resevas ar gommunion gant devotion.

6 mis goude, ar paour keas den a gouezas clanv; ann Tad Milleriot a roas dezhan ar sacramanchou diveza, hag ann den coz-se a varvas egis eur sant d'ann oad a 92 bloas. A.

Histor eur barner a beoc'h ne oa ket laër, mes a oa diskiantet.

Evid beza barner, ne ket travoalc'h beza Republican, mes red e ve ouspen ne ver na laër na diskiantet. Setu eno e petra e tlefe sonjal eur veich evid mad, Cazot, Ministr ar justis, rag d'oc'h ar mod ma voar breman choas ar varnerien a beoc'h, e teuio a benn da lacaat disprij ar Republic muioc'h evid ne garfe. Gueichall, laër ha barner a beoc'h a oa daou hano ne hellent ket mont assambles, na kenneubeut barner a beoc'h ha den diskiantet. Barnerien a beoc'h ann amzer gueichall, ne oant ket oll goest da gahout ann tu da droc'hi amann gant eun neuden, mes e oant oll tud honest, din da veza meulet ha caret gant ann oll, hag e oa eun tamic doujans evitho. Abaoue ma eo ar Republicanet hor mistri, int ho deus roet deomp barnerien a beoc'h eus ar giz neves, hag ar re-ze alies a so tud divalo ; setu aman histor barner a beoc'h Republican Cavaillon, hanvet Marmey, hen discuezo anat.

Cavaillon so eur gearic vihan d'eus departamant Vaucluse, 5 pe 6 leo dious Avignon, var ribl ann *Durance*, brudet dreist-oll dre ann avalou sucrin a c'hounezer eno. Araug ma oa deut ar Marmey di da varner a beoc'h, ann hini a oa e carg a oa eun den honest, caret gant ann oll, hag anoudec'h bras eus ann afferiou. Pa c'hounezas ar Republicanet, e tennjont he blass diganthan, var ann digare ne oa ket mignon avoalc'h d'ar Republic. Red a oa evelken, cahout eun all en he blass. Eur medisin d'eus kear, Republican bras he unan, ha mestr ann oll Republicanet all e kear, a lavaras en devoa unan mad evid ar plass. Henes a oa ar Marmey. Be oa goest Marmey d'ober eur barner a beoc'h mad ? Cazot n'her c'houlennas ket ; lavaret a rejeur dezhan e oa tomm evid ar Republic, ann nemorant ne dalveze netra. Ar Marmey a oe hanvet eta.

Hogen, eun neubeut miziou goude ma oe bet hanvet da varner a beoc'h, ar barner a beoc'h neves-ze a oe paket o laëres, ann dorn c'hoas en direten, en devoa torret ar potaill varnezhan. Kerkent a oe prisoniet, hag evid ann affer-ze, e renke comparissa ar sizun dremenet dirag lez-varn Vaucluse. Marteze unan fall benag e vezo joa ganthan, o sonjal penaus ar barner a beoc'h Republican, ar sitoïan Marmey, a vezo bet condaonet d'ar galiou, pe da vihana da eun neubeut bloaveziou prison ? fazia cals a rafe ann hini en deffe eur sort creden; ar sitoïan Marmey a so bet cavet divlamm ! Divlamm! ia divlamm. Ar medisin he vignon, en deus lavaret e oa diskiantet, ha kense, ne belle ket respont eus he oberou, hag ann dribunal o veza cavet mad ann digarre-ze, eo bet lezet da vont cuit.

Ne ket me a garfe lavaret e ve coupabl ann hini so bet cavet divlamm gant ar Jureet ha ken gnen hag ann erc'h, mes evelken, abars achui, me garfe goulenn eun dra digant Cazot ma chilaouefe ac'hanoun. « Autrou Ministr, a lavarfen ; roit plassou d'ho mignonet Republicanet, roit dezho ar guella plassou ma helloc'h, rag ar mignonet a so atau ar mignonet, mes ma ve en ho zoues eur re benag diskiantet pe laëron, ni her goulenn stard diganeoc'h, ne roit ket plassou barnerien a beoc'h dezho, mes dalc'hit anezho kentoc'h en ho kichen, guelloc'h cals e vezint eno. A.

An brezel en Tunisie.

Achu e ve dija ar brezel en Tunisie, panefe ann Italianet. Ar re-man eo a eneb ouzomp ar goassa er vro-ze; hag ar Republicanet ho unan, eo a lavar deomp pe sort troiou cam emaint o clasc c'hoari ouzomp. Evidoun-me a sonj din evel ann eus hen græt atau, eo ann Italianet goal amezeien evidomp nemet pa glevan ar Gambetta hag he vignonet oc'h en em glemm anezho, e cavan ar re-man eun tamic goal zivergont.

Histor ann Italie hag ann Italianet ne deo ket ker coz-ze ne ve anavezet gant ann oll ; 25 bloas so abaoue, en Italie ez oa 5 pe 6 rouantelez bihan; ann Napolitanet en eur penn, hag al Lombardet pe

Piemonteset er penn all ; etrezho Parme hag ann Toscane, hag e creis, stadou ann Ilis. A dra sur, n'en em glevent ket goal vad etrezho, hag ho dije bet c'hoant aveichou mont ann eil d'egile ; mes Gouarnamant ar Pab, ne oa ket douget d'ober brezel, a zispartie Italianet ar c'hreisteis d'eus re ann Nord, ha kense, ne hellent ket en em daga ; ar guella ma oa evidomp pa ne oa ken nemet stadou bihan egis-se, a oa, rag ne oa hini ebet anezho goest da zont da glasc affer ouzomp. 20 coulin guen ne dalvezint morse eur marc'h guen. Ma ve hirio ann traou en dail ma oant neuze, ne ve ket dies deomp dont a benn eus ann Tunisie. Peb tra a vije bet renket buhan avoalc'h ganeomp eno, pe kentoc'h, anat avoalc'h eo n'en dije ket Impalaër Tunis roet ann tu deomp da vont d'ar vro-ze.

Hogen, piou so caus, nemet potret ann tu cleis, mar deo deut ann oll stadou bihan-ze, ne oant ket goest hini ebet anezho da enebi ouzomp, d'ober eur rouanteles vras, crenv ha galloudus, a hell breman hon lacaat goal nec'het ? Ne ket int ho deus insitet ann Napoleon III d'ober brezel ann Itali? Ne ket int ho deus chalpet kement a enep ar Pap, ha roet meuleudi d'ar re a laëre he stadou a zivarnhan ? D'eus ho c'hlevet, e oa eur vez en dije ar Pab eun neubeut douarou hag ar gear a Rom e creis ann Itali. Red a oa tenna he zouarou digant ar Pab, evid ober eur rouanteles hebken eus ann Itali. Ac'hano eo deut ar brezel a reont dalc'h-mad d'ar veleien, rag anat eo, pa oant oc'h enebi ous ar Pab, ne helle ket ar veleien beza a du gantho ! Plijet gant Doue n'en dije ket ann Napoleon III ho chilaouet ! ann Itali ne raje ket hirio eur rouanteles hebken, hag e ve cals æssoc'h d'ar Frans ober he c'hoant e Tunis.

Ha c'hoas, affer Tunis a so neubeut a dra ; hogen, peus nemet sonjal er pez a c'hoarvesfe ma goesfe varnomp eun tamic brezel gant eur rouanteles benag eus ann Europe, neuze eo e ve guelet anat ar gaou hon deus græt ouzomp hon unan, ha pegen noasus eo credi oc'h ar pez a lavar ar furlukinet. Ma ne ve nemet ar furlukinet a zoug tocou alaouret hag a red ar foariou oc'h ober boumboum, hag o touet e tennint ann dent heb droug ebet (evitho), ne iafe ket c'hoas goal fall ann traou mes bez' ez eus ive dre ar bed eur vreuriez furlukinet all a zoug leviten ha chupenn, ha ma vent scubet oll en eun taul, ne tlefemp ket cahout cals dienes dezho. Ar re-ze eo ho deus, 20 bloas so breman, insitet ann Napoleon d'ober eur rouanteles hebken eus ann Itali var goust hon Tad santel ar Pab, ha da rei evelse deomp eun amezec fall. Hirio, pa ma ar galloud etre ho daouarn, pa c'houlenner digantho rei deomp eur re benag eus ann traou a bromettent deomp pa oant c'hoas o clasc beza eun dra benag, int a sonj dezho lacaat ar vro da ober peoc'h, o lavaret ez eo ar veleien hag ar Relijuset a vir outho d'ober ho c'hoant. Me ne doun na gloc'her na mab da gloc'her ebet, na tad na breur da eur c'hloc'her, mes sonj mad em eus c'hoas d'eus 1870, hag e ve guelloc'h ganin e chomfe eun neubeut Capusinet muioc'h e Frans, ha beza assuret mad ne vezo mui guelet ar Brussianet en hor bro. Siouas, ma kendalc'h ann traou o vont en dail ma'z eont, meus aoun ne vezo ket pell ac'han da neuze. A.

Eur gouchen.

Sant Nicaise so savet var ribl ar Seine, cant leô vad d'eus Paris. Hirio gant ann hent houarn, ne ver nemet 8 heur oc'h ober ar pennad hent-ze. Breman so 50 bloas, e vijer 10 devez. Ar re a gav atau abec en amzer goz a lavar penaus d'ar mareze, hini ebet d'eus potret Sant-Nicaise ne bartie evid Paris abars beza græt he destamant. Marteze e lavarer re evelken, mes ar pez so sur, éo ne vije ket cals a dud oc'h ober ar veaich. Ne oa d'ober ann hent na dilijans na voitur all ebet, nemet ar pez a hanver neuze ar *voitur dour*, Be oa eun tamic coz bag plat a ie guelloc'h gant ar roenv eget da vouel, a zouare beb divheur evid kemer pe ziscarga eun dra benag pe eur re benag, hag eur veich sarret ann noz, ne vouje mui ac'han d'ann antronoz pa darse ann deis.

Kense, ann oll a chomas sebezet e Sant-Nicaise, pa glevjeur penaus Bertrand, perc'hen ann hostaliri *le Lion-d'Or*, a dlie partial evid Paris da benn daou zeves. Dont a rejeur d'he di d'eus a beb corn eus ar gear da gass commissionou dezhan.

— Amezec, a lavare unan eus ar re oa o chomm en he gichen, m'ho peffe ar vadeles da zigass din diou voal d'eus eur mezer henvel da heman.

— Bertrand, va mignon, prenn eur montr mad din ; me ve contant da zispign 100 lur evid cahout unan vad.

— Ne vankes ket kenderv, pa vezi rentet e Paris da vont da di va c'hemener, ru du Bac, 28. Te a rento dezhan ann tamic paper-man. Ar musul eo evid ober din eul leviten. Pa vezo achu houman, e vezo digasset did d'as ti, ha mechans, e cavi eun tamic plass evithi en da vall.

— Paëron,prenn evidon eur parapluie sei, ledan, braô ha crenv ; ar guella a gavi.

Hag ar re all, oll ar memes tra.

Bertrand a lacaas ann oll notennou-ze en he vall !

A veac'h ma oa distro, setu ann oll, kerent, mignonet, amezeien, o tont d'he gavout :

— Bertrand, va diou voal mezer ?

— Bertrand, va montr ?

— Bertrand, va leviten ?

— Bertrand, va farapluie ?

— Bertrand en devoa ancounec'heat ann oll commissionou, nemet hini Dubois-teô.

— Mes Bertrand, a c'houlenne ann oll kerent, mignonet hag amezeien, penaus hoc'h eus-hu græt evid disonjal va c'hommission ?

— Escusit ganin, pa oan var ar vag, am eus tennet eus va sac'h ann oll paperiou var bere ho poa merket ho commissionnou, me a felle din ho renca, hag e teuas souden eun taul avel a scubas hoc'h oll paperiou er steir.

— Penaus neuze hoc'h eus-hu allet ober commission Dubois ¿

— Sclear avoalc'h eo ; he dam paper ne ket bet scubet gant ann avel.

— Na perag eo hi chomet guelloc'h eget ar re all ?

— Rag m'en devoa dastumet er paper-ze, pevar pez 20 real, hag ho fouez eo en deus miret ous ar paper beza scubet gant ann avel.

Ann histor-ze a zigass din da sonj d'eus eun all a so ker guir hag houman, hag a so henvel tre outhi.

Eur paysan, en devoa eur proces, a iea da di he alvocat, kentoc'h diou veich er sizun eget unan, evid gout e pe poent en em gave he affer.

Ar paperiou a ioa atau dianket :

— Hogen, autrou alvocat, penaus e c'hoarves e ve atau dianket va faperiou,

— Ma mignon, a respontas ann alvocat, ne ves ket goest da gomprenn pegement a boan a renker da gemer evid clasc paperiou eur proces, ho dastum hag ho dioual, ken eas eo coll eur re benag anezho. Setu breman var ann daul-man ann oll baperiou a sell ous da broces, piou a alfe lavaret din en em gavint oll aman da benn 8 deis.

Ar paysan a ententas doc'htu petra a felle dezhan da lare.

— Sellet, autrou alvocat, emezhan, en eur lacaat var ar bern paperiou eun dornad mad a beziou 20 real, setu aman peadra evid miret ne iafe ar paperiou gant ann avel.

E guirionez, nicun ebet eus ar paperiou-ze ne oe dianket mui, hag ar proces-ze, a oa fesonnet padout da viken, a echuas heb dale gant eun issu mad evid hor paysan. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— En em zerc'hel a ran parfet, emezhan, rag me so eur potr a speret, te so taulet ha distaulet, rag ne d'oud nemet eun amziot, mæs evid beza saveteet, te pe me, kers da c'huitellat, ni so ker sur da veza collet, evel pa vemp breman bars er forn da rosta. Achui a ran va c'hoëssion ; n'am eus ket sonj da veza græt pec'het all ebet ken ; ah ! eo, me eo am boa didachet pazen ann diri, pa oe tost da batrom François beza torret he choug. Hen en devoa scoet eun taul troad ganin dre va divisker, kense n'am boa græt nemet va dever.

— N'am beus cuzet netra, hag e carfen cahout glac'har d'am fec'hejou..... petra benag neus ket peadra e kement-se oll da fusta gant eur c'haz. Dide eo breman da scarza da sac'h, arabad eo did cuzet netra ; te a dle cahout traou braô da gonta !

— Oh ! me, emoun-me, me so re vras pec'her ! Seblantout a ra din beza græt kement droug a heller da ober, ha c'hoas muioc'h. Be meus dour bete penn va daoulin, te voar, hag ann dour a sav atau. Va c'houstians so ken sammet, ia, ken sammet.

— Gres peoc'h, eme Iann, marteze ann Autrou Doue a alje cridi e lavares ar virionez ! ne lavares nemet just ar pez teus græt, na muioc'h na neubeutoc'h.

Souden, al lestr en em zressas en eun taul, hag e oan stlapet dre ann taul-ze bete troad ar skeul; eleac'h ma oa chomet Iann peg-mad.

— Me oa mad avoalc'h aman, emezhan, mæs Isidore (ann hano eo hon doa roët d'ar penn-moc'h dre garantez), a oa deut leun a valis, hag a bege em divisker. Te ac'h eus clevet anezhan, mechans, brema souden, o iudal. Be oa rag ma clasken he zaoulagat evid planta va minaouet ebars, hag hen so bet fachet ; en em dennet eo cuit. Du-ze e laë, ho deus achuet troc'hi ar vern, mæs setu ann dour o sevel ; savomp ive.

Evel Iann, me oa ive breman peg er skeul, mæs beac'h a oa ganin en em zerc'hel, kement ma rulle al lestr abaoue ma oa bet distaget penn ar vern a zalc'he anezhan parfet d'eus ar memes tu. Beb taul e save ann dour beteg ennomp evel ma vijemp bet en eur varriken anter-leun.

— Savomp el laë, emoun-me, pa hon deus cavet ar skeul, ni a vezo a dra sur cals guelloc'h var ar pont eget aman, rag eno e vezo tud endro dëomp.

Iann ne ie a du ebet.

— Kea 'ta, emoun-me.

— Ke da unan da genta ma teus kement a vâl, emezhan erfin. Me am eus madelez, hag e roin plass did da dremenn.

E guirionez, en em dennas eun tamic a gostez var ar skeul-ze ken hejet, hag ec'h hellis mond dreisthan. A veac'h ma oan tremenet, ma lavaras :

— Dioual da zaoulagat, Corentin ; en eur vont var laë, te a gavo ar razet, n'ho deus ket allet mont er meaz, pe guir e oa closet ker mad ar scoutil, n'eus ket deut eur verennad dour varnomp dre al laë. Abalamour d'ar razet eo am eus casset ac'hanout da genta. Daô eo hen anzavout mad, a-c'hanomp hon daou, ne ket te ar fina !

— Me ne doun ket nec'het gant ar razet, emoun-me, set' aze avad eun dra, ar razet !

Ne oan ket tavet c'hoas, ma oe piket va daouarn assambles gant dent bihan, a gantchou, cals lemmoc'h eget spillou. Savet e oan heb aoun dreist eun neubeut pazennou ; hogen, hanter hent ar scoutill o clasc pega e costez ar skeul, e lakis va dorn var eun dra benag soubl ha clouar. Clevout a ris eun tamic sutelladen henvel ous hini ar guennili, ha d'ar c'hri-ze a respontas eur mil benag henvel outhan. En despet d'ann trous spontus, a glevemp a hent all, e clevemp dreist ann oll trouz all, cri ann oll razet-ze o toulla, o c'huitellaat hag oc'h eskenna.

Biscóas n'am boa clévet eur sort tra.

Neuze en eun taul-cont en em gavjomp goloet penn-kil ha troat gant razet counnaret, ha Iann a ioa chomet var va lerc'h en em lacaas da iudal :

— Va dribi a reont ! va dribi a reont ! va buhez! va buhez !

Ar razet ! setu aze anevalet leun a skiant ! Ne mije ket bet amzer avoalc'h da gonta betec dec abaoue am boa græt droug d'ann daou genta, hag e oamp dija goloet gantho evel gant eul liser. Pouneroc'h e oant eget eur vantel ploum hag a zeve evel eur rochet reun. Eun taul gountel so poanius, hag e planter ennomp tauliou countilli a villierou. Fallout a reas din chouhal, kerkent eur raeden a lacaas he fenn em ginou.

Hounez da vihana a rencas paëa evid ar re all. Gant va dent, e ris daou damm anezhi. Hogen, ne roan ali ebet da zen da zribi ar sort loënet-ze, re fall magadurez eo.

Ma vijemp chomet c'hoas eun hanter vinuten all er stad-ze, ne vije bet cavet mui tam ebet ac'hanomp. Dre zarvoud-eo e oamp saveteet, pa oan o vont d'en em deuler d'eus al laë d'ann traon d'ar skeul, ker spountet ha kément a boan em boa evid beuzi va enebourien en dour, ar scoutill a savas souden eoc'h deomp o tiscuez ar sclærijen deomp.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Pelerinaich anv Itrôn-Varia a Esperans

SANT-BRIEC.

Eur procession, gant goulou, renet gant ann autrou'n Escop Sant-Briec, a vezo græt d'ar Meurs 31 a viz Maë 1881.

Dious ar mintin. — Da 9 heur, offern bred canet gant ar c'hloer iaouanc eus ar Seminear bras.

Goude creïsteis. — Ar Gousperou da deir heur.

Dious ann noz. — Da eis heur, en Ilis ann Intron-Varia a Esperans, sermon gant ann Tad Louis, Capusin. Da 8 heur hanter, procession.

Kement hini en devezo c'hoant cahout plass er procession, a renco derc'hel en he zorn eur c'houlaouen huel avoalc'h, ma vezo guelet ar sclærijen dreist he benn. Canet e vezo al litaniou ha canticou gallec ha brezonec.

D'ar Meurs, ann offerennou a gommanso d'ann hanter noz.

D'ar Merc'her, 1 a viz Even, e vezo lavaret mare benag, eus ar mintin, eun offern a drugarez, ha canet canticou. Dious ann abardaës *Te Deum* ha benediction ar Sacramant.

† AUGUSTIN,
Escop Sant-Briec ha Treger.

Pardon Locornan.

ANN DRO-VENI VRAS, 10 HA 17 A VIZ GOUERE.

Er bloas-man e tigouez pardon bras Locornan, hanvet ann Dro-Veni. Ar pardon-ze ne vez græt gant kement a solennite evel ma vezo græt er bloas man, nemet peb c'huec'h bloas. D'ar sul 10 a viz Gouere hag ive d'ar sul 17, e vezo græt ar Brocession hanvet ann Dro-veni vras, epad pehini e vez canet cals traou, græt eur brezegen var ar menes, hag en eur zistrei, canet ar gousperou. Sant Ronan a so unan eus ar sent muia brudet en hor bro, ha gant reson, rag he c'hallout a so bras dirag Doue ; red eo eta en em erbedi outhan gant fizians, ha mont d'he enori el leac'h m'en deus choaset evid he zemeurans. Mar pedomp mad, ann autrou Doue a roio deomp dre he sicour, ar peoc'h a behini hon deus ar brassa ezomm, hag ann oll faveuriou, ken evid ar c'horf, ken evid ann ene, ken evid ar bedman, ken evid ar bed all. A.

Mellezour ar Galon sacr.

Erru eo miz Even ; ar miz-se consacret da enori ar Galôn sacr a Jesus, ha ne guelloc'h goest netra d'ho sicour d'hen ober, evel al leor so bet græt var ann devotion-ze, gant ann autrou Kerlan, person Plouzane, dindan ann hano : *Mellezour ar Galon sacr* pe *Miz ar Galon sacr a Jesus*, e guerz e ti ann autrounez Lefournier, ru vras, 86, e Brest, hag e ti ann autrou Salaun, ru Kereon, 56, e Kemper. Al leor-ze a goust 7 real hag eur guennec ar pez. Al leor-ze goude beza discuezet perag ez eus deut sonj d'ann autrou Kerlan hen ober, a ziscuez e 40 pajen petra eo ann devotion d'ar Galon sacr, ha neuze e ro, eur meditation evid peb deves eus ar miz, ma vezo æssoc'h da beb unan gouzout mad penaus e hello enori bemdes ar Galon sacr etoc miz Even. Varlerc'h ar meditationou ze, ann autrou Kerlan, o c'houzout ervad ez eus eur gals eus ann dud ne ouzont ket caër pa antreont en eun ilis, petra da lavaret d'ho Salver Jesus, a zesc dezho petra eo ann heur santel, hag ar feson d'he implija, hag ive petra eo ann heur a Adoration, hag e ro eun neubeut kenteliou evid sicour ar gristenien da dremenn ann heur-ze gant devotion dirag Jesus er sacramant santel eus ann auter. Al leor-ze a achu dre eun neubeut pedennou d'ar Galon sacr, pedennou evid clevout an offern gant devotion, gousperou ar sul hag hent ar groas. Egis a velit, al leor-ze na hell beza, nemet talvoudus bras deoc'h e peb feson, kense, ne hellan rei deoc'h guelloc'h ali nemet he brena hag ober gant muioc'h devotion c'hoas er bloas-man miz ar Galon sacr, eget ar bloaveziou all, evid goulenn sicour, ners ha sclerijen digant Doue, ma hellimp anaout mad petra eo ar guella evid silvidigez hor bro, hag hen ober heb aoun rag den. Ann devotion d'ar Galon sacr eo unan eus ar re a blij ann neubeuta d'ann droug-speret ha d'ar Radicalet he vugale; eur reson a vuioc'h eo evid ann oll gristenien d'he fratica. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Kerbiriou, bet aumonier ar vistriscol iaouanc, e Kemper, a so hanvet person Eskibien.

Ann autrou Martin, cure e Scrignac, so hanvet cure e Ploneis.

Ann autrou Coquil, belec iaouanc, so hanvet cure e Scrignac.

Foariou Departamant ar Finister

EVID MIZ EVEN.

Ar stereden (*) a verk ar Foariou appellet.

1 Daoulas, Lannilis. 2 Pont-n'Abad, Castellin. 3 Pouldavid, Laz. 4 Landerne, Locournan, Plouescat. 6 Briec, Brest, Brasparts, Penzes. 7 Ar Forest, Ploneis, Poullan, Pont-Aven. 8 Bannalec, Landivisiau. 9 Guipavas. 10 Treguennec. 11 Castel-Nevez, Collorec, Scrignac, Lanhouarne, Montroulez. 13 Ploneour-Lanvern, Plozevet, Rosporden, Sant-Rivoal, Cloastr, Guiclan. 14 Plouneour-Menez. 16 Pont-Croas, Plougerne, Plouigneau, Sizun. 17 Menehom, Plonevez-ar-Faou. 18 Kemper, Scaër. 20 Douarnenez. 21 Castel-Paol. 22 Ar Fouillez, Landeleau. 23 Pont-Aven, ar Folgoat, Berven. 25 Rosporden, Sant-Alar, Huelgoat. 27 Lesneven. 30 Craon, Caraëz, Cloastr.

Madou ann douar.

Ar spont a oa couezet var al labourerien douar eur miz benag a so, ec'h alfe beza divalo ann eost er bloas-man, a so disparisset breman. Eur veich tremenet ar moment eus ar spontaden kenta, ar re a voar neus ken mestr nemet Doue var draou ar bed-man, na ne c'hoarves ganeomp nemet ar pez a blij ar muia dezhan, ho deus græt ho sonj da gemer ann amzer egis ma teu deomp deus pers ann autrou Doue. Hirio, ar pez brassa eus ann dud ho deus fizians cahout er bloas-man eun eost peusvad. Nemet e couesfe varnomp eur goal daul amzer benag egis ma c'hoarves aveichou, heb ma alfemp her gouzout araug, egis ar c'hasarc'h, evel hon deus her guelèt re alies siouas ! ar c'helou a deu beteg ennomp d'eus pevar c'horn ar Frans, a ra deomp credi penaus er bloas-man, er muia eus hor bro, al labourer douar a vezo dic'haouet mad d'eus he boan ha d'eus he labour. En *Eure*, ann oll a lavar beza contant d'eus doare ann eost a so c'hoas en douar, petra benag m'ho deus eun tachat so eun amzer seac'h ha ien. Ne glemmont nemet gant ar c'holza. Ar guez avalou a so disposet eus ar guella. En *Eure-et-Loire*, ann traou a ia mad gant peb tra. El *Loiret*, ar vroes a so deut abred avoalc'h evit guellaat ann droug he devoa græt ienijen ann devejou tremenet. Ar guinisou hag ar segalou a so eus ar re gaëra, hag ar c'holza so fesonnet en devezo cals greun er bloas-man. Er *Meurthe-et-Moselle*, n'er ket evid goud c'hoas dre just da beleac'h ez ai ann traou da bara. Ann amzer so bet goal ien, hag en deus padet goal bell evelse, mes ann heaul so deut egis el leac'hiou all pa fesonne ann ed meleni ha mervel. Ar vinien a so doareet mad avoalc'h. En *Oise*, ann nosvejou a so goal ien, hag ar bouet-loënet ne ra ket cals a rout. Goulenn a rer glaô, hag ar c'henta guella. En *Indre-et-Loire*, er c'hontrol, eo groes a c'houlonner, hag ann eost a so doareet eus ar guella. Er *Saône-et-Loire*, ar reô he deus græt eun tamic gaou ous ar vinien, mæs ar guinis, ar segal hag ar c'herc'h a so eun dudi ho guelet. En *Aube* ez eus aoun ne ve collet ar foen, rag al luzerne a so bet devet gant ar reô, ar guinis hag ar c'herc'h a so bet devet ive, mes evid c'hoas ne heller ket goud pegement a c'haou so bet græt outho. En *Deux-Sèvres*, ar parkeier a so doareet mad, conta a rer e vezo puil ann eost hag abred. Egis her guelit, ann traou so doareet mad, peurvuia, hag a so feson ne ket fallaat a rafint, mes guellaat, er c'hontrol. Caër ho deus bet ar varc'hadourien ober er sizun dremenet, ne ket cresc a so bet var ann ed, mes distaul. E New-York, ez eus pevar real distaul ; e Paris, ez eus distaul ive, ha var ann oll marc'hajou e Frans. Ar feson vad so gant ann eost a so caus a gement-se, gouscoude egis ne heller beza sur eus ann eost nemet pa vez dastumet er c'hrignoliou, e roomp ali d'ar re ho deus ed da verza, da zerc'hel mad var ho friziou. Ann 200 lur guinis e *New-York*, so 22 lur 6 guennec ; varlene e oant 27 lur..

Setu pegement a dâl ann ed dre ann 200 lur dre ar vro : Ar guinis, 30 lur 5 guennec ; ar segal, 22 lur 15 guennec ; ann hey, 20 lur 10 guennec ; ar c'herc'h, 20 lur 5 guennec ; ann ed-du a zistaul cals ive. A.

KEMPER. — *21 a viz Maë.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 25 lur 10 g. — Segal, 22 lur »» g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur »» g. — Ed-du, 17 lur 10 g.— Avalou-douar, 6 lur »». g.

Traou da c'hoarzin.

Lennet am eus en eul leor neus ket pell, penaus ann tribunalou so henvel ous eur bod spern dindan pehini eun danvad a ia d'en em repui a enep ar vleizi. Atau e chomm eun tam benag eus he gloan var he lerc'h.

Eur barner a oa bet cousket var he gador, epad eur proces, ha ne zihunas nemet pa 'c'houlennas ar presidant he santimant diganthan.

— Crouga anezhan, crouga anezhan, a respontas ar barner, en eur frota he zaoulagat dem-zigor.

— D'eus eur prat eo so hano.

— Ma ! ma ! neuze, he falc'hat !

— Urcher, lakit ober peoc'h er sal eme eur presidant eun deves all, neus ket moïen da glevout ann disterra, ha setu m'hon deus barnet pemp pe c'huec'h heb beza ho c'hlevet.

Eur presidant a c'houlenne eun deves digant eun alvocat brudet, perag en em garge eus kellies a afferiou fall !

— Autrou presidant, a respontas ann alvocat, collet am eus kement a afferiou mad, ne ouzon mui pere da gemer. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

IV

MOUEZ ANN DUD REUZEUDIC.

Mogeriou ledan maner Pontcalec a save e creis eur peziat douar fraost, en eul leac'h ha ne oa ket eaz da gemer a du ebet. Eus eur c'hostes, eul lenn vras ha ledan a vire da dostaat ous ar maner. Eus ar c'hosteou all, eur c'hoat bras, stank ar guez ennhan, carget a strouez, e peleac'h den n'en devije allet en em zireustla, a rea ann dro d'ar c'hastel — hag ann dro a bell, rag meur a leo ledandez en devoa ar c'hoat bras-se. — Er maner coz-se, difennet ken mad dre zoareou ann douar memes, eo en em zastume ann duchentilet coz eus a Vreis, en amzer ma rene brezel ar re unanet, da lavaret eo, ar brezel eneb anu hugunoded pe brotestantet.

Clement Pontcalec ne helle ket dibab guelloc'h eget choas ar maner-ze evit chomm. Eno, da bep mare, he vaillantis, he feiz crenv, he galon Breizad a vije broudet dre ar guel eus armou, harneziou coaget ha peuket, eus clezeïer gueet gant he dud coz o tifenn ho bro hag ho feiz. En eur sal-vras, e cave oll ann testeniou caër-ze eus vaillantis he dadou-coz. Eno ive, en eul leor-bras e peleac'h e oa scrivet ann traou a oa c'hoarvezet a bell-zo e Breis-Izel, e cave ann oberiou caër græt gant tud he lignez evit brassa mad ha difenn ar vro. Meur a veich, en eur sellet eus ar relegou-se eus ann amzer goz e pehini e vije græt ken alies beac'h d'ann hobregon (roched houarn) dre ann tauliou gour-gleze, goad hon denchentil iaouanc a verve en he voazied, hag he galon a huanade varlerc'h ann amzer-ze. Goulenn a rea alies diganthan he unan pe seurt implij a raje eus he amzer, eus he vuez. He zremen e peoc'h etre peder moger maner bras he dud coz ? Beva dianavezet gant ann dud e creis eun eurusdet a behini ar sonj hebken da na veza græt netra evit he gounit, a lakea he ziou chod da ruzia gant ar velconi ? Cuitaat Breis-Izel evit mont da gestal eur garg huel benag digant gouarnour Bro-C'hall ?

Mont d'ober al lez d'ar Roue bihan ha d'he voarded, evel ar floc'hed-all, goude beza ledet ehars ho zreid he gleze alaouret, en eur ger, mont da basca côl d'ar girvi a oa neuze o ren Bro-C'hall, hag o fringal en dro da gavel ar Roue bugel ?

Markis iaouanc Pontcalec na gave ket dezhan e oa troet he speret tam ebet var ann tu-ze. Ne gave ket d'he speret eun temps soubl avoalc'h evid plega, suja, soubla dindan urzou duc Orleans. Gouscoude e vele ervad, penaus eun den ken calonec, ken douget varzu ann oberiou caër, ha brudet evel ma'z oa, na dlie ket tremen he vuez oc'h heizal pe o chasseal en he goajou bras, o vragal hag oc'h ober gueladen d'he amezeien tro-var-dro, pe oc'h ober digemer d'ann dud a deuje d'he velet en he vaner.

Ar markis iaouanc a lavare meur a veich d'he chupen penaus e c'helle mad tre implija he amzer hag he vuez o soulaji, o vihanaat poaniou bras ann dud reuzeudic hag emzivad a gave ken stanc var he hent. Ann doare spontus meurbet e pehini en devoa cavet ann deis araug, Piaric hag he diad bugale, Ivona hag he daou grouaduric, a lakea c'hoas he galon da vantra gant glac'har. Eus eur c'hostez all, e vele ervad penaus, caër en dije implija he oll arc'hant, he oll danvez, he oll vadou evit sicour ar beorien a gave en dro dezhan, n'alje biken dont a benn da denna eur palevers anezho eus ar stad doanius e pehini en em gavent. Evit tenna ann dud kez-se eus poull ann dienez, ann arc'hant hag ann aour ne oant ket peadra ; red mad oa ho c'haout, a dra sur, mes ouspenn-t-ho e oa red dreist peb tra, beza prest da sacrifia he vuhez evit silvidigez ann dud reuzeudic, ha goall gasset gant potred ar guiriou.

Derc'hent da noz pa zigouezas Clement Pontcalec er gear, o tont eus milin Jildas, eur brederen vras-meurbed a lakea tenval en eun doare iskis, he dal boazet a hent all da veza ken laouen ha ken seder. Eus he zaoulagat e strinke a vare da vare eur sell du ; eus a voelet he galon e save criadennou bleis. evel eun den strafuillet. Kement a veac'h a oa var he speret, ma na sonjas ket tanva ar boed a oa digasset dirazhan evit he goan ; cuitaat a reas ar sâl evit mont d'ober eur bale var ribl al lenn.

Ann noz a oa caër ; ann oabl glas, marellet a stered, eur fourradennic avel a lakea da blega ar bleuniou hag ar c'horzennou var ribl ann dour, hag a dreuze en eur hiboudal a bell, a dreus bodou guez bras ar c'hoat tenval. Ann hirvoudou-ze eus ann avel, chourgan ann eunigou o c'hludi dindan ann deliou, a rea encleo gant sonjou doanius markis Pontcalec. D'ar mare-ze, he vuez a oa henvel beo eus ar skeuden a zisplege dirazhan doare ar vro ; sioul ha seder evit eur guel, mes strafuillet gouscoude en eun doare misterius ha cuzet dre hirvoudou ann avel a roufenne dour al lenn, hag a strille brancou ar guez en eur hiboudal gant eur vouez clemmus-clemmus.

A neubeut a neubeut, hag heb teuler evez var be du he gasse he gammejou, Clement a guitaas ribl ar stanc hag a ieas el lannec.

Na brassa disheveledigez etre al lannec-se hag al leac'hiou tro-var-dro d'ar maner. Plean evel eur planken, e seblante, dindan sclerijen droug-livet al loar, beza henvel eus eur mor goloet gant eur bezil. A bell, en dremvell, ann douar a seblante touch eus ann oabl, ha pep tra a oa d'ar memes resder er gompezennad lann-se, nemet e creis, vel eun tour-tan dic'houlou e creis ar mor, e save eur Menn-hir pe Beulvan, a behini ar skeud dreuze eur c'hostes eus al lannec vras, hag a droe dre ma kerze al loar. Ar mean drused-se a oa estlammus da velet evelse he unan e creis ar gompezenn. Ar goal-avel hag ar barrou goal-amzer n'ho devoa ket allet beteg hen hen disc'hrizienna ; meur a gant vloas a oa e harpe ous ann oll darsiou avel dirollet. Markis Pontcalec, ma carje beza tosteat, en dije gallet lenn c'hoas var ar roc'h hir voan-ze, e lizerennou ar gis-coz, hanter cuzet dindan an toualc'h gris, al lidou eus misteriou ann Druzed, relijion fall, discaret gant ann ners hag ar sclerijenn eus Relijion Croas hor Zalver.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar bröiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, nà ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

Anfoll Mac'manchou a dle beza greatdla Berchen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 4 a viz Even 1881.

Dilun, 13 a viz Maë, e Cambr ann Deputeet, so bet kendalc'het da genta gant al lezen var ar breuriezou micherourien, mes abars beza æt goal bell varnezhi, ez eo deut dirag ar Gambr, ann autrou Proust gant affer ann emgleo a beoc'h gant Impalaër Tunis. Ar Gambr a lavar e vezo evesseat outhi doc'htu. Clemenceau, unan eus ar Radicalet, a lavar ne ket possubl dezhan rei he aotre da eun dra a so goest da cheinch hor guella mignonet, en enebourien bras en hor c'henver. Delafosse, en deus clasket discues, hag en deus hen græt mad avoalc'h, ne ket d'ar Groumiret e oamp æt d'ober brezel, mes da Impalaër Tunis he unan, hag e oa bet disprijet ar pennad 9 eus ar Vam-lezen a lavar ne vezo ket discleriet brezel da eur re, anes cahout aotre ann diou Gambr, ne vel ket peu sort profit a hellimp tenna d'eus ann taul-ze, hag e lavar e vije bet talvoudussoc'h evidomp en em glevout gant ar puissansou all eus ann Europ, eget mont hon unan d'ober eun dra ken diskiant. Antonin Proust a respont, neus bet græt netra a enep ar Vam-lezen, pa ne ket bet discleriet ar brezel da Impalaër Tunis, na græt dezhan e guiriones. Ann emgleo so bet sinet ganthan, ne deo ket eun emgleo a beoc'h, mes eun emgleo evid goarantissa deomp hor guiriou, pa vezo græt ar peoc'h etre ni hag ar Groumiret.

Ann autrou Cuneo d'Ornano, a c'houlenn e ve gortoset eun neubeut, abars evessaat evid mad ous ann emgleo-ze ; daou dra a gav en affer-ze ; ar brezel græt d'ar Groumiret, hag e cav mad henes, egile a so bet græt evid difenn interest eur re benag en Tunisie, heman ne blij ket deshan, rag, emezhan, ne oa ket leac'h dispign arc'hant ar Frans na scuilla goad hor soudardet, evid difenn hebken interest eur re benag. Mar fell deomp emezhan, kemer Tunis, guelloc'h e ve he c'hemer doc'htu evidomp hag he staga ous ann Aljeri ; didroussoc'h ha dizanjerussoc'h e ve.

Aman, Barthelemi-Saint-Hilaire, a so bet fesonet sevel er gador-prezec, evid respont eun dra benag, mes re ann tu cleis ho deus miret outhan. Var gement-se, ann autrou Janvier de la Motte, en deus lavaret e vire ar pez brassa eus ar Gambr, ous ar Ministr discleria ar viriones ous ar vro, hag a so bet lavaret e oa bet evesseat travoalc'h ous ann affer-ze hag eo poent achui. Hogen, var eur goms lavaret gant ann autrou Lenglé, ar Ministr a so savet er gador, hag en deus discleriet ne oa ket guir en deffe lavaret e feson ebet Impalaër Tunis, e oa en despet dezhan en devoa sinet ann emgleo a beoc'h, hag en deus he viret beteg hen gant ar brassa lealdet. Mont a rer neuze da voti, ha 453 a enep 1 ho deus roet ho aotre d'ar pez a oa bet græt.

Er Senat, er memes deves, e tigasser al lezen var ar mod neves voteres votet gant ann Deputeet. Ann autrou Lambert Sainte-Croix a c'houlenn digant Constans, perag so bet lakeat en hospitaliou, enfermourezet, tud ar hent, e plass ar Seurezet, respont a rer dezhan penaus da benn dilun kenta en devezo respont. Var eun affer hent houarn bihan, e lavarer gortos eun tamic c'hoas. Neuze e teu evid ann eil gueich, al lezen evid teuler en traon ar pennad 336 eus ar *C'hode*, a lavar e tle Presidant al lez-varn digass da sonj d'ar Jureet d'eus ar pez oll so bet lavaret var ann affer abars m'en em dennint en ho c'hambr evid en em glevout etrezho. Ann autrou de Gavardie a c'houlenn gortos c'hoas abars ober netra evid mad, e ve bet goulennet ali oll tribunalou ar vro, mes Gazot, a lavar eo poënt achui gant ann affer-ze, ha 152 a enep 105, a lavar ne vezo ket gortoset. Goude eur brezegen græt gant ann autrou Baragnon, hag hen a c'houlenn e ve dalc'het d'ar giz coz, e voter ann daou pennad eus al lezen, hag al lezen he unan goudeze. Ac'han da Zerguener, ar Senat n'en em assamblo mui.

Dimeurs, 24 a viz Maë, er Gambr, ho deus achuet al lezen var ar breuriezou micherourien evid ar veich kenta ; meus aoun ne ket ann Deputeetman a hello he voti evit mad, rag setu ma commanser lavaret e vezo græt ann electionou cals kentoc'h eget na sonje deomp, hag e chomo budjet 1882 da voti gant ann Deputeet neves. Ann autrou Peulevey a c'houlenn goudeze, ha pell c'hoas e vezo difennet lezel da antreal er vro, kic sal eus ann Americ ? Lavaret en deus, penaus ann difenn-

ze he deus grœt cals gaou ous hol listri-marc'hadour hag ous ar c'honvers a hent all ; ar Ministr en deus respontet dezhan, penaus e oa eun dever evid ar C'houarnamant, dioual dious kement tra a alfe ober gaou ous iec'het tud ar vro, egis ma alfe hen ober ar c'hic-ze leun a *drichin*. Red eo, emezhan, derc'hel c'hoas d'ann difenn-ze, rag aman so hano d'eus iec'het ar vro, na ne heller ket c'hoari gant ar sort traou-ze. Netra suroc'h.

Dimerc'her ar Senat, e oa bet lavaret ne vije ket en em assamblet araug der Guener, a oa bet galvet gant ar Gouarnamant a-felle dezhan e rofe doc'htu he aotre d'ann emgleo a beoc'h so bet sinet gant Impalaër Tunis. Hogen, egis ma oa æt lod anezho d'ar gear, o sonjal ho dije bet amzer da zont endro da benn ar Guener, hag e vanc cals eus ar Senatourien, d'eus re ann tu dehou dreist peb tra, re ann tu cleis neuze a brofit d'eus kement-se evid cass ann traou cals buhanoc'h eget neus bet grœt biscoas. Ar Ferry ann hini a brezec da genta evid lenn ann emgleo a beoc'h, ha ragtal goude, e c'houlenn e ve hanvet ar Gommission a renco evessaat ous al lezen-ze, ma hello ar Senat rei Derguener he aotre d'ar pez a so bet grœt ; caër en deus ann autrou Fresneau lavaret, penaus ne ve ket dereat hen ober abars ma ve en em gavet ar re a sonje dezho ec'h aljent ober eun tamic beaich, ha neus ket bet allet cass kelou dezho, ne chilaouer ket anezhan, mes re ann tu cleis hen disnac'h o velet en em gavont cals muioc'h eget ar re all, hag e c'houlennont voti. Ann autrou de Gavardie a c'houlenn conje da brezec, evid guelet hag hen a hello lacaat ar Senatourien da c'hortos, mes ar Presidant a zisnac'h dezhan conje da brezec, o kemer evid he zigare eo commanset ar voteres, petra benag ne de ket. Pa ier da voti, 180 a enep 2, a lavar eo red henvel ar Gommission doc'htu. Re ann tu dehou n'ho deus ket votet. Neuze ann autrou de Gavardie a sav adarre er gador o c'houlenn breman e ve lavaret ne dâl ket ar voteres, mes ne lezer ket anezhan da brezec. Goudeze, e verker petra vezo grœt Derguener, hag e tispartier. N'int bet assamblet nemet eun heur, mes ne vec'h ket goest da gompren pegement a drous hag a zispac'h a so bet savet etrezho e kenneubeut amzer. Biscoas ne oa bet guelet kement all er Senat.

Der Guener, ar Senatourien ho deus roet ho aotre d'ann emgleo a oa bet grœt gant Impalaër Tunis, petra benag egis m'hel lavar ann autrou vicomt de Gontaut-Biron, e hano re ann tu dehou, m'ho dije bet ar re-man c'hoant da c'houlenn meur a dra digant ar Vinistret, dreist-oll evid ann oll traou hon deus goarantisset dre ann emgleo-ze da Impalaër Tunis, rei a rafimp, emezhan, hon aotre, petra benag hon dije c'hoanteet cahout muioc'h amzer ha muioc'h liberté evid evessaat outhan guelloc'h.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, e teu al lezen a lavar cass ann oll dud iaouanc da soudardet, cloer iaouanc evel tud all. Ann autrou comt des Roys en deus goulennet lacaat en eil loden eus ar re ve savet peb bloas, ar re ho deus c'hoant da vont da vistri-scol, 401 moues a enep 28, a lavar ne heller ket ober ar pez a c'houlenn. Ann autrou Bardoux a c'houlenn e ve lezet ann traou egis ma'z int breman, evid ma vezo atau ken æs cahout cloer iaouanc evid ar Seminear iou, ha derc'hel d'ar C'honcordat. Goude eun neubeut comsou lavaret gant Paul Bert a enep dezhan, 316 a enep 151, a lavar ne heller ket ober ar pez a c'houlenn. Ar Ferry neuze, so deut da c'houlenn adarre egis m'he devoa hen grœt ar Gommission he unan en taul kenta, e ve grœt henvel ous ar c'hloer iaouanc evel d'ar vistri-scol, o c'houlenn hebken eur bloaves servich digantho oll. Hogen, araug ma ve galvet ar Gambr da lavaret he santimant var ar pez a c'houlenn ar Ferry, ann autrou Freppel a so bet savet er gador prezec da zifenn ar pez a c'houlenne ; discuezet en deus gant cals a ners, pegen dizereat e ve guelet ar belec o cuitaat ar gador coëss evid mont d'ar c'hasarn. A hent all, ar servichou a rent ar belec d'ar vro a so cals dreist ar pez a ra eur soudard, hag arabad eo lavaret, penaus ar belec ne rent servich nemet d'ann Ilis ; ar mestr-scol a rent servich d'ar vugale, mes dezho hebken, eleac'h ar belec a rent servichou d'ann dud a beb oad hag a beb condition.

En despet d'ar brezegen gaër-ze, 354 a enep 119, a zisnac'h rei dezhan he c'houlenn ; varc'hoas e vezo kendalc'het.

Hon oll Deputeet Republicanet, a fougass kement gouscoude beza douget evid ar Relijion, ho deus votet oll a enep ar pez a c'houlenne ann autrou Freppel. Gaouerien ! ! !

Dissadorn, 28 a viz Maë, ann Deputeet ho deus votet da genta e vije heuliet hiviziken er c'houenchou, al lezen a verc, penaus e tle beza renket labour ar vugale er staliou bras. Ker buhan goude e peger gant al lezen var ar c'hloer iaouanc emer o clasc ho lacaat d'ober ho amzer soudardet. Ar Ferry, ann hini a goms da genta a enep ar pez a c'houlenn ar Gommission, a garfe e ve lakeat eur bloas servich hebken d'ar vistri-scol, ha d'ar c'hloer iaouanc 5 bloas servich. Ar Gouarnamant dre c'hinou ar Ferry, a c'houlenn e ve grœt henvel ous ar vistri-scol hag ous ar c'hloer iaouanc, n'ho deffe oll nemet eur bloas d'ober. « Etre ar vistri-scol hag ar veleien, eme ar Ferry, ez eus cals henvelediges, ne ket possubl eta lacaat kemm etrezho evit ann amzer servich ; gant ar pez a c'houlenn ar Gommission, ec'h alfe c'hoarveout, mare benag, penaus ann oll beleien, personet hag eskibien, en amzer a beoc'h evel mare ar brezel, a ve hanvet da zougen ar sac'h hag ar fusuil, ar pez a rafe ne ve ket possubl cahout mui beleien avoalc'h. » Guell a ze, a respont Madier de Montjau. « Ni, Ministret,

a gendalc'h ar Ferry, ma ne fell ket deomp beza Clericalet, ne c'houlennomp ket kenneubeut beza kemeret evid tud heb Relijion, na ne fell ket deomp miret ne ve ket cavet beleien avoalc'h evid ar parresiou ; hag ar pez a c'houlenn ar Gommission digant ar Gambr, eo discleria brezel d'ann Ilis gatolic. Ne ket guir lavaret ne rent ket ar veleien eur guir servich d'ar vro, rag ar pez vrassa eus ar bobl e Frans a c'houlenn ho c'hahout. Ha ne ket guir e fell d'ann darn vrassa eus ann electourien cahout sicour ar Relijion ? Ma ne ve ket guir, ne ve ket red voti beb bloas budjet ar Relijion. »

Ar Ferry a achu he brezegen o lavaret : penaus ar pez a c'houlenn ar Gommission ne hell ket beza grœt, rag ma alfe lacaat ann oll veleien da enebi ous ar Gouarnamant, ha kement-se, derc'hent ann electionou, ar Ministr a sonj dezhan penaus o sonjal e kement-e, ar Gambr a daulo a gostes ar pez a c'houlenn ar Gommission, hag e voto a du gant ar Gouarnamant. Ar c'homsou diveza-ze ho deus lakeat ann oll da c'hoarzin. Gouscoude, prezegen ar Ministr he deus plijet cals d'ar Gambr, rag he veulet he deus cals. Paul Bert en deus respontet : « Neus ket cals a gemm, emezhan, etre ar Gouarnamant hag ar Gommission ; ar Ministr a lavar penaus eur bloas servich ne viro ket e ve cavet beleien avoalc'h evid ober al labour ; hag ann autrou 'nescop Anjers, a lavar ar c'hontrol ; kense, couls e ve 5 bloas evel unan, rag ma ve atau possubl dezho tremen ann examen, evid n'ho deffe ken nemet eur bloas servich gant ma rofint ho 1,500, ha c'hoas, ec'h alfe ar Minist ho tisamma d'eus peamant ann arc'hant-se.. » Setu eta ar pez vrassa eus ar pez a gav Paul Bert da lavaret en affer-ze ; clasket en deus ouspen, discuez penaus ne ket al lezen-man a hello miret cavout beleien avoalc'h, pa so bet, emezhan, eskibien soudardet beteg ar 17ot cantvet. Evid ar pez a c'houlenn ar Gommission a lavar hen en eur achui, ma ve taulet a gostes breman, electionou a vezo heb dale, ha ni a so ann neubeuta hirio, a vezo ar muia varc'hoas. Neus ken nemet re ann tu cleis er penn pella oc'h he veuli. Ar pez a c'houlenne ar Gommission, a so bet taulet a gostes, ha lezen ar Gouarnamant a so bet votet gant 307 a enep 184. Ar pennad kenta a voter goude. Var ar pennad eil, ann autrou Freppel en deus goulennet e ve lakeat en eil loden eus ar soudardet iaouanc ar Relijiuset a brometfe chomm dec bloas oc'h ober scol ; mes 360 a enep 120 a reüs hen ober. Perin, eur Radical, en deus cals cassoni ous ar Vissionerien, a c'houlenn ne ve ket roet dezho ann dispans so bet votet evid beleien ar parresiou ; mes taulet eo bet a gostes ar pez a c'houlenne.

Evid achui, e tauler a gostes eul loden eus ar pennad diveza eus ann articl 20 *quater*, a lavare penaus ar vistri-scol hag ar veleien iaouanc ho dije bet dispans eus ann exersis e mare ar peoc'h hag ive e mare ar brezel, a renco ober ho servich e mare ar brezel, petra benag ma vezint dispanset e mare ar peoc'h. 345 a enep 139 ho deus votet kement-se. Al lezen a bez a vez votet goudeze gant 334 a enep 132. A.

Ar Gouarnamant n'en deus tam arc'hant, pa ves hano da sicour miser ha poaniou ann dud divar ar meaz, mes cavout a voar mad tre sommou bras evid rei d'ann teatrou e Paris.

Setu aman ar pez a roer dezho :

Ann Opera, 800,000 lur.

Ann Teatr frances, 240,000 lur.

Ann Odeon, 100,000 lur.

Ann Opera-Comique, 300,000 lur.

Ha setu penaus, va mignonet, labourerien douar, ne gaver ket eur guennec pa ves hano d'ho tivec'ha eus ar beac'h pounner a bouez varnoc'h, hag e c'houlenner diganeoc'h a gant mil luridu d'ho lacaat da baëa plijadurezou ar Barisianet ! Ac'han da bed a vare e c'houzanvoc'h-hu e ve grœt goap ouzhoc'h en dail-ze gant ar Republicanet ? Pe guir peus etre ho taouarn, ann arm eus ar voterez, ho moueziou, desket en em zervicha anezho evid choas evel ho Teputeet, tud hag int a vouio clasc guelloc'h hoc'h interest, eget ar Republicanet a so breman e penn ar vro, Choaset tud a Relijion, hag e ialo cals guelloc'h ann traou. A.

Tunisie.

Dre ann telegraf hon deus gouezet gant peu sort conditionou e vezo roet ho pardon d'ar Groumiret :

1° E rencont renta ho armou ;

2° Hor sicour da gass hon traou ;

3° Digass deomp loenet e beo ;

4° Lezel ar re goz, ar merc'het hag ar vugale da zistrei var ann douar a apparchant outho, ma hello guelloc'h hor soudardet-ni beilla varnezho ;

5° Renta deomp etre hon daouarn eun neubeut eus tud ho fobl da respont eus ho lealdet. Goude beza merket kement-se, evel m'her greomp aman, ar gazeten *la France* a gendalc'h :

« Ar pez a vercomp aman a vezo goasseet c'hoas evitho divezatoc'h, pa vezo merket da beb hini anezho pegement ho devezo da baëa evid mizou ar brezel.

Lacaat an Groumiret da baëa mizou ar brezel ! d'ar Groumiret-ze ne hellomp ket soken ho faca breman, pa vemp en ho bro ! Mignonet ar Gambetta a gemer eta evid baltejen ann oll dud honest d'eus Frans, pa n'ho deus ket mes sonjal ho lacaat da lonca eun sort gevier !

Ar Radicalet a lavar e cousto deomp ar brezel-ze 20 million, ha c'hoas ne lavaront ket travoalc'h m'ervad, rag ma cousto deomp ouspen 20 million, ha setu ann oll profit a denno ar vro anezhi. Ne

brezegan ket aman d'eus ar re ho deus eun interest benag er vro-ze, ar re-ze ho devezo da c'hounis, anat eo ; ne ouzon ket soken ha goest e vezo hor Gouarnamant d'en em zic'haoui e Tunis ; e guirionez, n'her c'hredan ket, mes sonjal lacaat ar Groumiret da baëa 20 million, ha neubeutoc'h soken ! diskiantoc'h eo cals c'hoas hel lavaret eget ne deo mont d'ober brezel dezho, a so gouscoude diskiant avoalc'h. A.

HISTOR BUHZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Biken n'em bije allet cridi e oa possubl ar pez a velis neuze. Ar razet a ioa o virvi penn-da-benn hag ar skeul, stag ann eil dious heben, ar pez ne vire ket e oa anezho varnomp a gantchou.

Amzer da denna va alan ha ne oa mui netra, ker buhan m'en em ziljont cuit dre doul ar scoutill.

Klootz a oa bet o sevel ar golo, a savas he droat evid flastra ann dilosterien, mæs ne hellas ket soken paca lost ann diveza raëden.

Petra benag n'en devoa ket leac'h da veza goal laouen, Klootz a zirollas da c'hoarzin, hag a reas sin deomp da sevel var ar pont.

Hogen, a veac'h ma oa savet va fenn ganin dreist ar pont, ma scoas ker crenv ann avel ganin, ma sonje din beza paket gant eur re. Er moment-ze eur voagen huel egis touriou castel Sant-Malo, a ioa o tont da darza varnomp. Oc'h he guelet egis eur vaout, e claskis mont endro da guzet e toul ar glaou, kement aoun oa ganin n'he dije hon lazet oll. Klootz a begas ennhoun dre ar bleo, hag e stlapas ac'hanon var ar pont, eleac'h ma chomis pladet. Ober a reas eur c'hement all da Iann, ne vouie mui e peleac'h en em gave, ker spontet ma oa, hag e serras ar scoutill endro. Poënt a oa ; ar voagen vras-ze a darzas var al lestr gant trous eur pez canol, mæs ann dour ne chomas ket pell var ar pont, redec a reas d'ar mor dre ann toullou græt evid-se. Klootz couezet d'ann daoulin, a blegas he benn evid guelc'hi en dour mor, he dâl goloet gant ar c'huezen. Ann taul mor-ze en devoa casset beteg ennoun eun dra benag, a ginnigas lacaat ac'hanon da goueza ; corf eun den a ioa, gant eun tam kic flastret e plass ar penn. Cuzet va fass a ris gant va daouarn. Klootz a chouhas din em scouarn eun neubeut geriou, ha ne vouien ket petra lavarent. Hogen, en eur zigorri va daoulagat adarre, e velis e oa stag ous he gein he vreac'h cleis ne oa nemet goad. Gant he vreac'h dehou, e pegas ennoun dre gouris va bragou, hag e cassas ac'hanon, oc'h en em stlenja var benn he zaoulin, beteg ar scoutill vras a ioa sarret egis ar re all.

Me leze anezhan d'oc'h va stleja, hag en em gaven souezet bras o velet e pe stad truezus en em gave ann traou en dro din. Var ar vern araug, e velis eun tam lien egis eur mouchouer ; ne chome ken eus ar vern vras, ha c'hoas ann tam lien roget ze, a draske evel eur c'hant scourje benag. Ann avel a rea stoup gant ar c'herdin.

Ar vern vras n'he devoa mui nemet tri zroatat huelder ; eun den mac'hagnet a oa harpet outhi, ha ne oa ket æs guelet hag hen a oa maro pe beô c'hoas. Daou zen a ioa o labourat var a dreon al lestr ; ar re-ze n'ho devoa blens ebet ; oc'h essaat lacaat eur stur e oant a sonje din. Eun dudi oa ho guelet ker calonec ha ken trankil evel ma oant. Ne velen den all ebet eus ann ekipaij.

Eun voagen all a ioa o tont d'eus ann tu dehou, ker spontus evel heben, ne hellen ket miret da sellet outhi, ha gouscoude aoun bras em boa.

Souden, ar voagen-ze savet eoc'h d'hor pennou, a vougas hor sclærijen. Klootz a c'hourveas var ar pont hag e ris evelthan, e kichen Iann a lavare kement a vouie a bedennou. M'em bije caret ober evelthan, mæs ne oan ket goest.

Seblantout a reas din e tispartie va c'halon diouzin pa gouesjomp en toul don a heulias ar voagen-ze a dremenas dindannomp eleac'h tarza varnomp.

Gant ann taul-ze e oan bet stlapet var tu cleis al lestr, hag em boa guelet tost avoalc'h deomp eur vatimant all o vont da goll, rag ma oa dindan ann dour, mæs ann ekipaij a ioa dastumet var ann dele vras.

Eun tamic pelloc'h e velis eul lestr diverniet a laoske tennou canol da c'houlenn sicour, rag guelet a rean ar vogeden o tont er meaz eus he lambourzou. Hogen, netra na gleven. A du ebet ne velemp ann douar, nemet eun amzer spontus, goabrou du hag eur mor fuloret.

Guelet a ris kement-se oll pa meus dalc'het sonj anezho, mæs me a sonje din beza oc'h huvreal.

Guelet a rean mama Kemper ha Fanchette, hag e teue sonj din ive d'eus caô ann Heliet. Meus aoun e carjen e vije bet em c'hichen ann intanvez gant he bas loaiec ; peget em bije er vaz, hag e vijen bet saveteet.

Hag etoues ann trous, e sonje din clevout mouez galloudus tata Kemper o lavaret : Da iec'het va groeg ! ar Saozon so merlusket ! Beva ann autrou Surcouf ! Sonjal a rea din beza c'hoas crouadur bihan er bouteg a gasse ac'hanon d'ar scol var gein mama, da di ann dimezellet Luminais.

Guenole, ar potr mad, ken din da veza caret gant Doue, a bede evidomp, m'ervad d'ar mare-ze, mæs Fanchette, va c'halonic baour, pegement a zaëlou a ie da scuilla, hi a gare kement c'hoarzin!

Sonjal a ren ive em diou c'hoar-leaz a leze ho mitizien d'ober goab ac'hanon hag a droe kein din. Marteze o clevout oan maro beuzet, e teufe dour en ho daoulagat, hag e lavarfent : « paour keaz

Corentin. » Coueza a reas ann drede goagen varnomp. Me a sonje din e oa ann diveza ; serra va daoulagat a ris, hag e santis beza var neunv. Panefe Klootz a begas ennoun dre va bleo, e oan ar veich-man taulet dreist bord er mor bras, gant ann den he benn flastret.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

KELEIER.

Rom. — Ober a rer e Rom gant ar brassa devotion lidou ar miz Mari, dreist peb tra, ebars Ilis santes Maria-ar-Peoc'h. Hounes eo so bet merket evid ann devotion-zé, gant ann autrou Cardinal cure. Hen ive, var gourc'hemenn hon Tad santel ar Pab, en deus scrivet d'ann oll personet eus kear, evid ho alia da gommans ar prezegennou evid ar Jubile, d'ann trede sul goude Pasc, pa ra ann Ilis gouel sant Joseph hor patron, evid unissa dre-ze ann devotion evid pried glorius Rouanes ann oll Guerc'hezet, gant ann enoriou a renter da vam Doue epad ar miz-man.

Rom. — D'ann 13 a viz Maë, hon Tad santel ar Pab en deus embannet 38 escop dirag assamble ar Gardinalet. Setu aman ar re so evid ar Frans :

Ann autrounes Duquesnay, evid Cambrai ; Leuillieux, evid Chambery ; Jacquemet, evid Gap ; Billard, evid Carcassonne ; Lamazou, evid Limoges ; Rougerie, evid Pamiers ; Combes, evid Constantine; Coldefy, evid enezen ar Reunion.

Strasbourg. — Kenta deves a viz Maë 1881, hon escop caret o tistrei d'ober he dro a escop er *Haut-Rhin*, a so digouezet endro da *Strasbourg*. Ann autrou'n Escop a so bet c'hoarvezet ganthan eur goal darvoud, en dije allet noazout cals dezhan. Couezet eo bet o tisken ann diri eus ti Intronezet ar Galon Sacr, e Kientzheim, e peleac'h ema o chomm, abaoue ma eo bet casset cuit ar Seurezet. Ne két danjerus ar gouli en deus græt d'he dâl, mes gouscoude travoalc'h eo bet evid miret outhan en em gavout er gatedral hirio, evid offisou sul ar Pastor-Mad.

Mandamant ann autrou'n Escop divarbenn ar Jubile, a so bet dalc'het gant ar re a gommand aman d'eus pers ar Brussianiet, abalamour d'eur re benag eus ann *articlou organiques*. Hogen, ann autrou'n Escop so en em glemmet, hag ann afferze so achu breman ; ann autrou de Manteuffel en deus roet aotre da gass anezhan endro, ha da benn dissul kenta, mandamant ar Jubile e vezo lennet en oll parresiou eus ann escopti.

Dre aman, ni so oll nec'het gant affer Tunis, ha ne gredan ket e ve dre aman, nag unan soken, ne c'houlennfe ket e teufe ann traou da vad evid soudardet ar Frans.

Aix. — Eur goal darvoud so c'hoarvezet gant an autrou Forcade. arc'hescop Aix. E oa o tistrei eus couent ar Premontreet, pa gemeras spont en eun taul, kesec he voitur o tremen dre Frigolet var hent Avignon da Darascon. Ar pez ho spontas, a oe clevout trous sutel ar marc'h dû var ann hent houarn, hag ez ajont da goueza en eun toul don, pa ne oa mui ar c'hocher goest d'ho ren, hag ar voitur ive a gouezas var he c'hostes. Pa gouezas ar voitur, ar vikel vras en em gave ennhi gant ann autrou Forcade, o clasc dioual ann autrou'n Arc'hescop, a astennas he vreac'h dre ar prenestr, hag e oe glazet he zorn dehou dezhan gant tamou guer.

Ar c'hocher so bet taulet d'ann douar a so bet glazet en he zorn ha dilec'het he alzorn. Evid ann autrou Forcade, ne deo bet nemet bronduet eun tamic. Antronoz en deus kendalc'het he dro evid ar Gonfirmation, hag e *Saint-Etienne-des-Grès*, eleac'h ma'z eas, e lavare ne sante droug ebet mui goude eur, sort darvoud, en dije allet beza cals goassoc'h evid ne deo bet.

Lourdes. — Lidou miz Mari a so atau eus ar re vrava aman. Ann ilis a vez leun atau. Dissul all, eo eun Escop eus ar C'hanada, deut da Lourdes e pelerinaich, en deus græt exersisou ar miz Mari. Ann Tad Maurin, eo en deus prezeget ar miz Mari; lavaret en devoa græt e rafe he bossubl evid plijout ha deski assambles dre he brezegennou, hag en deus græt egis m'en devoa promettet. Eun den a skiant eo, hag a voar prezec. Cals pelerinet a so digouezet dija, hag e c'hortoser cals muioc'h eus a beb bro, hag eus a beb carter eus ar Frans ; savet so bet eur plass æs ha bras meurbet evid ho digemer.

Lyon. — Pa oar o cass d'ann douar corf ann autrou person *Sainte-Blandine*, eun den a so deut da gana injur da unan eus ar veleien a oa deut evid ann anterramant. hag en deus tennet diganthan ar c'houlaouen a zouge en he zorn. Lod eus ar re oa eno, ho deus peget ennhan ragtal, hag he gasset da di ar c'hommisser polis.

Macon. — Eun den meô so antreet en ilis Monceau epad ar gousperou, hag en deus droug comset ous ann autrou person epad ann offisou.

Roazon. — Freret ar scoliou cristen, a so bet casset cuit neus ket pell, gant Radicalet Roazon ho devoa e kear, tri scol bras, e pere e scolient 1450 scolaer. Ar vistri-scol, tud ar bed, ho deus kemeret ho flass, ho deus digorret ho scoliou d'ar 25 a viz Ebrel. En unan eus ar scoliou-ze, ez eus bet 9 scolaer, en eun all 38, hag en drede 50 ; etrezho oll, 97. D'eus ar re-ze, ne oa nemet 28 a oa bet gueichal e scol ar Freret, ar re-man eta, var 1,450 a oa gueichal gantho, a so æt 1,422 d'ho heul.

Cannes. — Ar Seurezet a oa carget da evessaat ous ar re glanv ebars en hospital er gear-ze, o veza bet casset cuit ha kemeret tud ar bed en ho flass, ar pevar medisin a oa carget eus ar re glanv

er memes hospital, ann autrounes Amoretto, Gimbert, Roustan ha Bernard, ho deus ragtal casset ho dilez d'ar Mear.

ALBI. — Conseil Jeneral ann Tarn, en deus græt eur veu evid goulenn e ve kendalc'het d'ar c'hloer iaouanc ha d'ar vistri-scol, ann dispans ho devoa beteg hen, herves al lezen, d'ober ho amzer soudardet egis ar botret iaouanc all. Ar veu-ze so bet græt gant ann autrou de Falguerolles. Ar Republicanet ho deus ann neubeuta moueziou er c'honseil ze, n'eus ket bet falvezet gantho voti. Ar Prefet so bet falvezet ganthan lavaret eun dra benag, mes neus bet sort trous ebet.

GUENET. — Eürussa kelou evid potret ar Morbihan ! Lavaret a rer penaus Montluc, en deus græt kement a zroug en ho zoues, goude beza bet e Brest, dre urs Dumarest, *laz-preonv*, ann hini en deus, eus ar re genta, chasseet Freret ar scoliou cristen eus ho zi, a so bet hanvet da Gonsul, en devejou diveza-man. Mar gra kement a sottoniou er plass neves-ze, evel m'en deus græt evel Souprefet ha Prefet, e scuizo buhan ar re a renco cahout affer outhan.

PARIS. — Emile de Girardin, eur bastard, en deus græt trous avoalc'h er bed-man, a so maro neus ket goal bell so, mes mad en deus græt, ma oa ken diskiant he oll sonjesonou evel houman.

D'ar 5 eus a viz Meurs diveza, e scrive en he gazeten *La France*, penaus ne vije ket bet æt mad ann traou en hor bro, nemet pa ho deffe ann oll fransizien hanvet peb hini anezho, ann oll Deputeet var eur memes listen, da lavaret eo, en dije renket peb hini ac'hanomp scriva var he listen, 5 pe 6 cant hano heb anaout, couls lavaret, hini ebet anezho, ha goude, pa vije bet red conta ar moueziou, pegeit amzer ne vije ket bet red da gahout ! ar re ac'hanoc'h ho deus guelet eur veich benag conta ar moueziou evid electionou Conseil ann Ti-kear, ne vezo ket dies dezho comprenn ne ve ket possubl ober eur sort labour. E guirionez, pa veler peger fall en em zervich lod eus ann dud eus ho speret, ne ver ket souezet e rafent traou ken diskiant !

— Ar Ferry, Ministr ar scoliou, a dle beza bet o cavout ar Gommission a so carget da evessaat ous al lezen var ann obligation a so c'hoant da samma var ar c'hloer iaouanc hag ar vistri-scol, d'ober ho amzer soudardet. Ar Gommission-ze, var goulenn Paul Bert, unan eus ar goassa Radicalet eus ar Gambr, a oa e sonj goulenn, e rafe ar c'hloer iaouanc ho femp bloas, epad n'ho deffe ar vistri-scol nemet eur bloas da ober. Herves m'hel lavar ar gazeten *le Temps*, ar Ferry a c'houlenno e ve dalc'het d'ar pez a oa bet renket gant ar Gommission da genta, e ve græt henvel ous ministret ar Relijion evel ous ar vistri-scol.

— Aliæs e ve lavaret d'ar re ve o tioual al loenet er parkeier, lacaat eves ne stagefent ket ar gorden a so stag ous al loenet, ous ho breac'h dezho ho unan, ha gouscoude cals a so hag her gra. Setu aman eun dra hag a ziscues peger fall eo hen ober. Eur verc'h vihan a ioa o tiouall eur vioc'h var hent Saintes e kichen meil Sant-Sernin, hag he devoa staget ar gorden endro d'he breac'h; souden, setu ar vioc'h o sponta hag o vont da vreskin. Redec a rea, hag atau goassoc'h c'hoas, dre ma gleve chouhadennou ar plac'hic reuzeudic, a oe stlenjet pell avoalc'h gant ar vioc'h evid beza lakeat en eur stad spontus. En despet da gement soursi a oe kemeret anezhi, ar plac'hic a varvas antronos e creis ar brassa poaniou, abalamour d'ar gouliou spontus he devoa bet pa oa bet stlenjet.

— Breman eo deut ar gis evid ar c'heariou bras da zifenn ne iafe ar processionou er meaz eus ann ilisou, ha kement-se heb reson ebet ; hogen, neus fors peger fall ec'h hell beza Conseillerien ann Ti-kear, ne hellont ket atau dont abenn eus ho zaul; kense e Rouen, e oa ar Gonseillerien o clasc lacaat ar mear da zifenn ober ar processionou er meaz eus ann ilisou, mes heman en deus lavaret ne c'houlenfe ket eur voteres var eun dra ken iskis hag a so en em dennet cuit.

— Lenna a rer er gazeten Republican *Gaulois* :

Conseil ann Ti-kear e Fontainebleau en deus lavaret e vije bet lakeat e penn ann oll scoliou kear, mistri-scol tud ar bed, beteg hen e oa gouscoude e kear, eur scol renet gant mistri-scol tud ar bed, hag eun all renet gant ar Freret, kense ar pennou tieges a helle ober ho choas. « *Red eo gouscoude anzavout penaus e ti ar Freret, en despet d'ar brezel a vije græt outho, ez oa cals muioc'h bugale, eget er scol renet gant mistri-scol tud ar bed.* » Red mad eo hen anzavout, eur gazeten Republican eo a lavar kement-man.

Varia.

Eur chasseour gant eur *port d'armes*, a rea goap eun deves dirag eun den divar ar meaz, d'eus ann dispansou a ro aveichou ann Ilis eus he lezennou :

— Penaus, emezhan, ec'h hell c'hoarveout penaus dre volontes ann Escob pe ar Pab, ne ve mui pec'het ar pez a oa pec'het a ziagent ?

— Penaus, a respontas ar paysan ec'h hellit-hu chasseal heb beza paket, pa n'hellan ket hen ober va unan ?

Mac'harit vihan, merc'h d'ar c'habiten coz Pamphile, a so e vacansou ;

— Sell, va merc'h, a lavare deac'h he zad dezhi; carg va c'horn butun.

— Oh ! va zadic..... ne ouzon ket !

— Penaus, sac'h ar bier !... ne ouzout ket ar mod da garga eur c'horn butun !... Petra ve desket deoc'h er scol ?.....,....

X..... a zistro d'ar gear counnaret ; paket en deus eur scouarnad digant unan eus he vignonet goude beza en em langachet cals etrezho :

— Me chans, a choulenn he vreg, a anav mad anezhan, ne ialo ket pelloc'h ann traou !

— Nan, me chans, a respont X..... gant ma vezo louzaouet abred va gouli.

Abaoue eun neubeut bloavesiou, ann introneset ho deus kemeret ar giz d'en em ficha gant bleo ar re all, hag e carfent gouscoude lacaat da gredi e ve ar bleo-ze bet savet var ho fenn ho unan. Unan eus ar re-ze a oa æt da velet unan eus he mignoneset, hag o clasc he lacaat da gredi e oa e guirionez he fennad bleo dezhi, e lavaras oc'h ober jestrou :

— Ne vec'h ket goest d'am c'hredi marteze, mes ar perrukenner en deus va dalc'het tri c'hard heur er mintin-man evid kempenn va bleo !

He mignones neuze a respontas didruez :

— Perag beza chomet eno keit all ? ma carjec'h beza æt da bourmenn da c'hortos e ve achu he labour ganthan !

Etre soudardet.

— En daill ar Jeneral Farre en deus lavaret e oamp o vont da gastisa eun neubeut lamponet.

— Neuze ec'h alfemp mont da bell !..... gouscoude, ma carfe, ne vije ket bet red evid-se mont bete bro ar Groumiret.

En eun hostaliri :

— Amziot ! eme eun autrou d'ar mevel en deus lezet ar souben da goueza var he zillad :

— Autrou, hor souben ne de ket goest da saotri ho tillad.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Cariou, person Gouesnou, a so hanvet person canton e Landivisiau.

Ann autrou Peron, aumonier ar scolaich e Kemper, a so hanvet person e Gouesnou.

BELEIEN MARO.

Ann autrou Bourc'his, bet person e Plouegat-Moysan, hag ann autrou Plantec, bet person e Loc-Eguiner (Plouziri.)

Ann Trichine.

Ar Gouarnamant en deus difennet, gant reson, e teufe kic sal ann Americ er vro, rag ma oa goest da rei goal glenvejou d'ann dud, mes ne feson ket beza goal nec'het evid miret ne alfe ar sort kic salze dond er vro dre ar broiou all ; ne alfemp ket dont abenn da c'houd ped a so maro en Americ gant ar c'hlenvet-ze, rag cuzet e ve ouzomp, mes ann devechou-man a so deut ar c'helou beteg ennomp dre an telegraf d'eus Madrid, e Spaign, penaus 5 den a oa neves-maro er gear-ze, abalamour da veza drebet kic sal deut eus ann Americ, ha leun a drichine. Kement-se a ziscues e ve red ober eun dra benag evid miret ne gouesfe varnomp eur goal darvoud benag henvel oc'h henes. Setu aman hag a so goassoc'h c'hoas : Consul Bro-Saos eo a scriv d'he C'houarnamant :

Er bloas tremenet, ez eus bet er Stadou-Unanet eus ann Americ, 1,391,422 penn-moc'h a so bet sammet gant ar c'holera ; er bloas-man a so maro ouspen 700,000 all, hag eo ar morzadou eus ar re ze a gasser deomp evel kic mad, petra benag ma eo difennet antreal e Frans morzadou moc'h o tont eus ann Americ, ar re ho deus da verza a lavar e cassint anezho deomp memes tra, E guirionez, e lavarer penaus ar morzadou kic sal-ze a dle beza guerzet d'ar Barisianet, a vez casset da genta d'ar Beljic, da viret ne ve gouezet d'oc'h a beleac'h e teuont. » Rag-se ne hellomp ket alia re hol lennerien da veza atau var eves. Ma c'hoarves gantho rencout dribi kic sal eus ann Americ, e vezo red dezho he droc'hi a damou tanô, hag he lezel pell o poaat en dour bero evid laza ann trichines.

A.

All.

Ma ra cals gaou ar melc'houet ouzhoc'h evel ma reont er bloas-man e meur a blas ; setu ar voien da baca eur fors anezho :

Dious ann abardaës, lakit eleac'h ma reont ar muia distruj, tamou pleinch pe deliou caul, var bere ho pezo ledet amann pe graiss dous. Antronoz, e cavfoc'h var ann traou-ze eur fors melc'houet ha ne vezo ket dies deoc'h ho laza. Eun ali all : Mar teu ar buruc da glasc chican ous ho *fleurs* pe ous ho legumaichou, taulit, dious ann abardaez, eleac'h m'en em zastumont ar muia, flac'hadou ieot hir, fresc ha tener. Epad ann noz, ar buruc a cheincho gantho ann tamou ieot-ze en douar, hag er c'heit-se e lezint ho plant e peoc'h.

A.

Madou ann douar.

Guellaat a ra ann traou, breman neus ket leac'h daveza nec'het gant reo miz Maë; deus a bep tu e teu beteg ennomp kelou eus ar re vella, var ann eost a so c'hoas en douar.

En *Normandie*, er *Manche*, ann edou a so eus ar re gaëra ha ma teu eur beraden glaô e vezo calsic foën : ar guez avalou gouscoude so bet gaouet cals gant avelou seac'h ar sizun dremenet. Ar memes tra a c'hoarves er *Seine-Inférieure* nemed evid ar c'holza, rag abaoue eis deves ez eus eun amzer eus ann dibab. En *Nord* ann amzer a so eus ar re vella evid ann eost ; ann ed a so caër meurbet hag ar betarabes a so deut mad tre. En *Aisne*, ann oll greun so bet taulet en douar a teu mad, neus ken nemet ar bettarabes ne reont roud ebet abalamour d'ann amzer seac'h. Er *Marne* eo tremenet mad ar bleuny var ar segal, hag ec'h heller conta var eun eost puill, nemet er plassou eleac'h ma eo eat ar greun gant al logot. Ann ed peurvuia so braô, mes goulenn a rafe eur banne glaô egis ive ar c'herc'h, ann hey hag ar prajou a ra neubeuta roud abalamour d'ar sec'hor. Er *Maine-*

et-Loire ann amzer na hell ket beza guelloc'h evid ann eost : Ar c'holza soken a hav ker buhan ma vezo troc'het da benn dec pe zaouzec deves. Er *Vienne* eo eun dudi sellet ous madou ann douar Er *Sarthe* ar guinisou hag ar segalou ne alfent ket beza guelloc'h : hogen, re a c'hlaô so bet evid ann avalou douar e hâder cals anezho en Departamant-ze, ar melchenou ive a so eus ar re vella, hag evelse eo e c'hoarves en ouspen 20 èus ann departamanchou all ne hellomp ket ho merca aman rag re a zale a ve deomp. Var ar marc'hajou, e Paris hag New-York ar prisiou a so chomet ar memes tra neus ken nemet var hor marc'hajou-ni ez eus cresc var eur re benag anezho ha distaul var eur re benag all. D'oc'h ma ve muioc'h pe neubeutoc'h a ed var ar marc'hajou-ze. Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 221 lur ha 6 guennec ; bloas so e oant d'oc'h 26 lur ha 5 guennec.

Setu breman penaus e ve pris peb seurt greun dre ann 200 lur e peb corn eus ar vro : guinis 30 lur 5 guennec ; segal 22 lur 15 guennec ; hey 20 lur, pe 20 lur 10 guennec ; ar c'herc'h 20 lur 5 guennec ; ann ed-du etro 18 lur.

KEMPER. — *28 a viz Maë. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 25 lur »» g. — Segal, 21 lur »» g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur »» g. — Ed-du, 17 lur »» g.— Avalou-douar, 6 lur »». g.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Epad ma chome Pontcalec, evel eun den mantret, da bara he zaoulagad parfed ha parfed var ar Menn-hir, ar roc'h a zeblantas en em raona etre daou ; eur skeud all, sonn, eunn evel ar roc'h, iskis meurbed, a en em zistagaz a neubeut da neubeut euz skeud ar Menn-hir.

Pontcalec a oa breizad beteg he ivinou: en despet d'he feiz crenv ha birvidik ken don griziennet en he galon e chomme c'hoaz en he spered eul livadennik euz a falskredennou ann dud coz. Gouskoude evel ma oa eun den calonek da diæs da sponta, eleac'h dont var he giz e kerzaz var a-raog Ar stad enkrezet ha melconiet euz he spered hag euz he galon hen douge da gredi el lutinet hag en teuzou iskis : Seblantout a rea beza poulzet dre eun ners dreist he c'halloud e creis al lann vras, varzu ar skeud-den a finve e costez ar Menn-hir. Mes kerzet a rea heb en em hasta, heb ann distera tiz na tregas, evel ma kerzer varzu eunn dra ha na heller ket tec'het diout-han.

En oabl glaz al loar a bare skeduz ; ar stered a lintre evel goulou e goeled ar firmamant hag al lannek, dindan ar sklerder-se dem-venn-dem c'hlaz, en eur finval dindan c'houez goustad ann avel a oa henvel euz tarsiou guen ar mor.

Ar markis iaouank na helle ket c'hoaz anavezout pe tra oa en devoa guelet o finval eur c'hant kamed benag diout han. Henvel braz a oa euz spez eun den : seul ma dostae, ar spez a gerze var bouezikoc'h ; er fin e chommas dress a zav, evel evit gortos : neuse ar markis a velas hen devoa affer euz eur vroac'hig cos : houman a oa en he dorn eur pikol penn-bas dero evit harpa he c'hamejou dibarfed : evel ma vele en devoa ar markis evel aon o vont larcoc'h varzu-ennhi, ar vroac'hig-cos a lavaras gant eur vouez krenus hag en eur hinja he fenn :

— N'as pe aon ebet, Clement Pontcalec ; tostaat a hellez dispont tre euz ann hini he deus guelet da vamm c'hoaz bugel ha luskellet da vamm goz en he c'havel greet gant koat du ha carn olifant.

— Ar Gorrigan ! a grias Pontcalec.

— Ia, ar Gorrigan, he c'haloun leun-tenn a garantez hag a deneridigez evidoud hag evit tud da di, ha c'hoant braz dezhi da renta did he bennosiou hag he anaoudegez vad evid ann oll mad oberiou he deus bet digant da gerent.

— Petra rit aze, ken divezad anezhi, e creis al lannek, Annaïk, eme ar markis. C'hoant em euz da lavaret ho peffe beac'h o caout ann absolven digant autrou person Rice ma lavarfec'h dezhan da glask petra e teuit ama d'ann heur-man euz ann noz.

— Pontcalec, Pontcalec ! peb louzaouenn a zo divoanet euz ann douar var eur gourc'hemenn a hers Doue : ne 'z-euz hini ebet eta hag a ve didalvez na divalo : darn euz al louzou a zo lakeet gant Doue evit, dre ho bleuniou, chalmi hon daoulagad ha laouenaat hor c'halon ; darn all evit hor parea euz hor c'hlenvejou. Me n'em euz ket a bark da labourat, nag ann distera moudenn c'hlâz evit lakat dindan va fenn ; va daoulagad ne baront mui gant ken braz levenez ha guechall var ar bleuniou a c'houez vad kement caret gant ar guenann ; breman pa 'z-eo guennet va bleo dre ar gosni, pa'z'eo deut va c'hein da groumma, ha va izili da grena, me a vel ervad e tlean en em teuler gant muioc'h a aket da enklasc al louzeïer talvoudussa.

— Ma ! c'hui 'zo eur galon-vad a vaouez, Annaïk, eme ar markis !

— Ne ket, Pontcalec, me em euz evel ar re-all meur a voutad enkrez, meur a voutad casoni, mez seul ma tiskennan varzu ar bez e tistan din... Mil bennos did evit beza va galvet dre ann hano a Amaïk roet din gant va mamm; hén dizonjet em oa couls lavaret, ken boazet oun da glevet roï din al leshano a Gorrigan... Ha sonjal a ra da dud ar vro-man penauz me na ouzon ket pegen diforc'het pegen deliberet on ? Ha c'hoant ho defe da rebech bepred ha dalc'h mad din-me ann distruj spontus greet em zremm dre eur c'hlenved scrijus, va bleo glas, guenn memez, va zâl ken abred goloet gant ann anchou, va daoulagad ruziet gant ann daëlou c'houero ho deuz skuillet?... Hag eun dra leal eo kement-se gouskoude?... Pe seurt guir ho deuz d'am c'hemer evit eur sorcerez evit eun droug-spered, me ha n'em eus biscoaz greet ann distera droug da zen a gement a 'm efe gouiziegez ! Me n'em euz biscoaz laeret bugale evel ar Gorriganed, ha pa oan-me e fleurenn va iaouankiz, me ne dremenen ket va amzer ouz en em zellet e dour ar stivel en eur griba va bleo melen hir.

— Ar iaouankiz a zo berr-spered hag a renk caout eun dra benag da lavaret, Annaïk kez : na rit van evit ho c'homzou diskiant, ha pa o pezo ezom a arc'hant pe a voued, deuit da skei heb aon var dor ar maner : Eno e cafot ato dor digor, souben domm sistr fresk ha tan leiz ann oaled.

— Her gouzout a ran, her gouzout a ran mad tre, ha va bennos a bedan a galon vad varnout breman, evel ma peden ken aliez pa oas c'hoaz bihan e touez da vaillurou, evel ma 'meus pedet var da vamm-vad, Doue he fardono, a-t-euz collet re abred, siouaz !

— N'hoc'h euz ket lavaret din petra rit d'ar mare-man el lannek ! evit-se.

Ar Gorrigan a hejas he fenn, hag he bleo guenn hirr a flojas var he diouscoaz evel gouel eul leanez : ober a reas eur chourdik, mes goude beza marc'hatet eun neubeut, e respontas :

— Annaïk na hell cuzet netra ous mab he madoberourien. Guelet a rez va dillad lian guenn-cann, tennet en nos-ma memez euz ann armel ?

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 11 a viz Even 1881.

D'al Lun, 30 a viz Maë 1881, ann autrou Lambert-Sainte-Croix en deus goulennet digant Constans, perag en devoa lezet chasseal ar Seurezet eus ann hospitaliou, ha roet conje d'ann hini so bet hanvet ganthan da vestr var ann hospitaliou, da lavaret e vije tennet ann oll hospitaliou digantho ar c'henta ma vije bet possubl ; lavaret a ra d'ar Ministr, penaus, pe guir eo ganthan eo bet hanvet ann den-ze, eo hen a dle respont. Ar Ministr, goude beza anzavet eo e guiriones ganthan eo bet hanvet, a respont en deus he lezet d'ober, na ne voar ket a hent all, penaus en dije allet miret outhan d'hen ober.

— Biscoas, eme ann autrou Buffet, n'eus bet clevet kement all ! Eur Ministr, hag hen a lavar n'en deus netra da velet var ar pez so bet græt gant ar re a so dindanhan ! hag hen d'he dro oc'h ober meuleudiou ar Seurezet. Goude eun neubeut comsou lavaret gant Herold, hag eur respont roet dezhan gant ann autrou Paris, e ier da voti ; ann autrou Lambert-Sainte-Croix en deus goulennet e ve tamallet ar Ministr en affer-ze, ha 147 a enep 111, a lavar evelthan. Ma vije bet ar Vinistret Republicanet henvel ous ar re all, Constans n'en dije bet breman netra d'ober nemet en em denna, mes ar re-man a voar lonca aëret ha tousseget, ha.... derc'hel ho flass ! !

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, e teue al lezen goulennet gant Barodet evid cheinch ar Vamm-lezen. Barodet en devoa poaniet kentre ma helle en deves all, evid lacaat ar Gambr da evessaat ar c'henta guella ous ar pez a c'houlenne, mes Gambetta n'en deus ket c'hoant e ve græt breman doc'htu. C'hoant en deus e ve gortoset c'hoas, rag ma ne fell ket d'ar Senat voti ar voteres dre listen, en deus c'hoant d'ober aoun dezhan, o lacaat ar Senatourien da gredi, penaus, hen Gambetta, a alfe lacaat ann Deputeet da voti ne vezo mui a Senat. Kense, ann oll er Gambr a ziroll da c'hoarzin pa glevont Barodet, goude beza bet o prezec eun neubeut gant ar Gambetta, o tont da c'houlenn e ve gortoset eun tamic c'hoas, abars evessaat ous he lezen. Hogen, en dro-man, ar Gambetta n'en deus ket allet lacaat ar Gambr d'ober he volontes, ha 273 a enep 205, ho deus lavaret ne vije ket bet gortoset. Setu e peger doc'htu gant lezen Barodet, mes ne rer nemet commans ; varc'hoas e vezo kendalc'het.

D'ar Meurs 31 a viz Maë, ann Deputeet ho deus kendalc'het gant lezen Barodet ; Clemenceau ann hini a brezec da genta. He brezegen penn da benn ne deo bet nemet evid goulenn e ve-taulet ar Senat a gostes, rag, emezhan, ne de bet savet nemet evid enebi ous Cambr ann Deputeet, a so deut gouscoude ho galloud dezho digant ar bobl, na hell den enebi outhan, pe guir eo hen a so ar mestr, ha peb galloud a deu diganthan. Clemenceau evid lacaat santimant Barodet da gahout ann treac'h, a zigass da sonj d'eus ar pez a oa bet lavaret gant Gambetta, pa oa bet græt ar Vamm-lezen en *Assemblée nationale*, evid miret ne vije bet hanvet eur Senat, mes en dail, ne deo mui henvel ann traou d'eus ar pez a oant neuze, rag da C'hambetta ne oa bet manket nag ar meuleudion, nag ar strakeres daouarn, ha pa achu Clemenceau he brezegen, neus ken nemet ar Radicalet goassa eus ar Gambr oc'h he veuli, ha c'hoas, ne ket bras ann niver anezho.

Cazot en deus respontet dezhan ne oa netra da cheinch er Vamm-lezen, rag hi ne helle ket beza guelloc'h, mes he brezegen a so d'eus ar re falla, ha ne glever nemet c'hoarzeres ha goaperes, keit ha m'en em gav er gador prezec.

Naquet, *potr teurt ann Divors*, a ra eur brezegen falloc'h c'hoas eget hini Cazot, evid difenn lezen Barodet. Evid achui, ar Ferry a deu da enebi ous lezen Barodet, ha Madier de Montjau d'he difeon, hag e lavarer eo poent achui. Neuze e ier da voti, ha 254 a enep 186, a lavar ne ket red ober ar pez a c'houlenn Barodet.

Den ebet ne deo bet souezet gant ar voteres-ze, mes ar Gambetta a so droug bras ennhan, gant ar pez a so bet græt, rag breman e vezo cals diæssoc'h dezhan lacaat ar Senatourien d'ober ar pez en deus c'hoant, d'ho lacaat da voti ar voteres dre listen, rag ne hello mui ober aoun dezho.

Der Iaou, 2 a viz Even, eo deut dirag ar Senatourien, al lezen var ann obligation evid ann oll da zarempred scoliou ar Gouarnamant. Ann autrou de Fourtou a ziscuez ne ket græt al lezen-ze evid digass sonj d'ar pennou tiegez, d'eus ann dever ho deus da rei eun descadurez dereat d'ho bugale, na kenneubeut da skigna muioc'h mui ann descadurez, mes kentoc'h rei d'ar Gouarnamant hebken, ar guir en deus c'hoant da gahout evithan hebken da rei ann descadurez d'ann oll bugale ; kense, kement hini a c'houlenn evithan hag evid ar re all al liberte guirion, a dle voti a enep al lezen-ze.

Al lezen-ze ne dalvezo da netra, rag ma ia re enep liberte ar pennou tieges e peb feson ; red a vezo d'ann tad cass he grouadur da eur scol ne blijo tam ebet dezhan, pe mont he unan d'ar prison ; lavaret a renker e guiriones, penaus al lezen ze a so oll a enep al liberte.

Lafont-de-Saint-Mur a lavar beza leun a respet evid ar pennou tieges, ne gred ket er c'hontrol ec'h alfe enebi al lezen, emer ganthi a veac'h breman, e feson ebet ous ar guir-ze, ne vell nemet leziregez ha diegi ar pennou tiegez ho deus re neubeut a soursi d'eus interest ho bugale evid pourvei d'ho descadurez, hag ar Gouarnamant, herves ma lavar, en deus ar guir da viret e ve græt ker bras gaou outho. Ar pez a livirit a so fall, a respont dezhan ann autrou de Lorgeril, na ne ve ket mad da heulia, er mare memes ma teu ann descadures da veza dizoue ha da lezel a gostez skiant ar Relijion, en despet oll d'eus kement a oa bet promettet. Lavaret a rit caret al liberte ! ia da! tost da vad, e carit anezhi evel ma'z eo caret ann danvad gant ar bleis, na ne sonjit ket ouspen, penaus ho lezen, ne ra van ebet, na d'eus sempladurez ar vugale, na d'eus ho buhez peurvuia, hag evelse, e c'hoarvezo alies, penaus ar c'hrouadur dalc'het re hir amzer pell eus he gerent, ne zesko nag he Relijion, nag al labourou-douar, a so gouscoude ker red da c'houzout dezhan ann eil evid heben.

Var he lerc'h, ann autrou Corbon a ra eur brezegen hir ha diskiant, o clasc discues n'eus netra guelloc'h evid ann oll eget al lezen-ze, hag e lavarer gortos ac'han da varc'hoas evid kenderc'hel gant al lezen-ze.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, neus bet græt ken nemet evessaat eun neubeut ous ar pez ve ar guella da ober evid pourvei bouteier eas d'ar soudardet, ha voti eun neubent arc'hant goulennet gant ar Ministr, evid cass da Saint-Maixent ar scol soudardet a so breman e Avor.

Der Guener, 3 a viz Even, er Senat, so bet kendalc'het gant al lezen var ar scoliou red evid ann oll. Ann autrou Chesnelong en deus enebet ous al lezen, egis deac'h ann autrou de Fourtou, ha discuezet ive ne helle beza netra goassoc'h control da liberte ar pennou tieges. Ouspen, emezhan, pe guir ne vezo mui nemet scol ar Gouarnamant, hag e vezo difennet coms a Zoue ennhi e feson ebet, neuze, so c'hoant d'ober païanet ac'hanomp, eleac'h cristenien ma'z omp breman. A veac'h ma eo achu he brezegen gant ann autrou Chesnelong, ma teu ann autrou Waddington gant ar voteres dre listen, hag a lavar e renker kenderc'hel o voti egis so bet græt bete vreman. Lavaret a rer e vezo evesseat ous al lezen-ze der Iaou kenta, goudeze ann autrou Ribière a glasc respont ous ann autrou Chesnelong, mes, egis na hell ket cahout peoc'h evid-se, e c'houlenn gortos ac'han da varc'hoas evid kenderc'hel, hag ar Senat a assant ganthan.

A.

Ar Frans condaonet d'ar Republic gant Bismarck.

Evel ma gondaoner lod eus ann dud d'ar galiou, hor bro so bet condaonet d'ar Republic gant Bismarck.

Ar c'homt d'Arnim, bet gueichall cannad ar Pruss e Frans, hag a so neves maro e *Nice*, a ioa e 1873, a enep ar Republic en hor bro ; hogen, Bismarck, o c'houzout ervad, penaus ar sort Gouarnamant-ze e Frans, a oa ann hini a dalveze ar muia dezhan, evid miret ouzomp da sevel, ha da allout beza morse e tail da vont en Allemagn, da gerc'hat ann arc'hant hon deus renket rei d'ar Brussianet evid cahout ar peoc'h, e savas etre he gannad hag hen, hag heman a oe galvet da zistrei d'ar gear. Divezatoc'h e tamallas dezhan beza casset ganthan eun neubeut paperiou ne apparchantent ket outhan, hag e cavas e kement-se ar voïen da gontanti he gassoni, ha d'he c'hervel dirag ann dribunal, he gondaonas da 5 bloas prison. Hogen, ar pez ne helle ket Bismarck hen pardoni d'ann autrou d'Arnim, eo rag m'en devoa credet enebi ous ar pez a blije ar muia da Vismarck, e vije græt e Frans evid ar Gouarnamant.

Moullet so bet er gazetennou, al liziri casset gant Bismarck d'he gannad, e kenver ar Republic a enep ar Rouanteles. Talvoudus bras eo digass sonj aman eus eur re benag anezho :

« Ezomm hon deus beza lezet e peoc'h gant ar Frans, ha ma alfemp miret outhi dond deomp, ma ne falfe ket outhi derc'hel d'ann emgleo a beoc'h, ne alfe cahout tud all da zont a du ganthi. Keit ha ma chomo he unan, ne vezo ket red deomp cahout aon ; pa vezo a unan ann oll rouanteleziou, ar Republic ne hello ket noazout dezho, rag ar Republic e ve dies cavout eur re benag contant da vont a du ganthi etoues ar Rouanteleziou. Ar sonjeson-ze a so ken doun em c'halon, ma vir ouzin sicour e feson ebet, ar re a garfe digass eur Roue adarre e Frans. Eur Rouanteles e Frans, a ve goal zanjerus evid ann Alemagn ; neuze ne ve ket pell en em unanfe oll poblou ann Europ, a alfe hon lacaat goal nec'het, o clasc ober deomp, dre gaër, renons d'ar pez a so deut deomp goude ar brezel, ha da goll ar pris eus hol labour hag hor poaniou. Hon dever ne de ket renta ar Frans galloudus, oc'h he renta crenv en diabars, o lacaat eur Roue ennhi, nag oc'h he lacaat e tail da gahout mignonet. »

Me chans eo sclær avoalc'h ar c'homsou-se eus hon enebour touet ! Discues a reont anat, penaus dever peb frances, a gar he vro, eo enebi ous ar Republicanet so breman e penn ar Frans, pa ne c'houlenne ken Bismarck evid electionou ar 14 a viz Here, nemet ho guelet o cahout ann treac'h var ar Gonservatourien, ho dije allet digass ar Roue endro.

Arabad e vezo hen disonjal da benn ma teuio ann electionou adarre, hag e vezo red rei hor moueziou, da dud a alfe cass ar Republic da beuri, ha renta deomp ar ROUE HERRI V, a so ker spontet Bismarck gant ar sonj hebken anezhan. Eno ma silvidigez ar vro hag hon eürusdet-ni.

A.

Pa ia ann hini a so e penn eur vro, Roue, Impalaër pe Presidant, d'ober eun droiad etoues ar re so dindanhan, e cass ganthan eun neubeut metalennou ha croasiou a enor, evid ho rei d'ar re a sonjo dezhan ho deffe ho gounezet. Ma ! ar Gambetta, petra benag ne de ket c'hoas mestr d'ar Frans evel ma eo d'ann darn vrassa eus ar Gambr, a fell dezhan ober eur c'hement all. Ar gazeten Republican ann *Telegraph* hel lavar sclær avoalc'h: « Eun neubeut croasiou a enor, emezhi, a vezo roet en devechou-man. var digarre beaich Gambetta da Gahors, da beleac'h eo æt dilun da noz 23 a viz Maë, » hag eur gazeten all, *Le Soir*, a lavar ive : penaus conseil ar vreuriez a enor a so en em assamblet daou zeves so, evid rei he santimant var ar re a dle beza hanvet.

Eur re benag a c'houlenne ive ha mont a rafe ganthan da Gahors, unan pe vuioc'h eus he Vinistret ; breman, me chans, ne hell mui den cahout tam douetans var ann affer-ze, hag a ialo ganthan unan eus he Vinistret, hini ar c'honvers hag al labourou douar d'ann neubeuta.

Mes biscoas den n'en devoa sonjet he velet o rei croasiou ! En dail e tlie beza guelet heb dale, hag ann dra-ze a leverer, a rai cals vad d'ar Republic; ni so e Republic e Frans, beteg hor chinc, hag an oll en hor bro a so Republicanet bete mel ho eskern. Ar pez a velomp breman hen discues anat, mechans, pa ne gavont den all ebet evid he lacaat da vestr varnezho, ar pez brassa eus ann dud-se, a sonj dezho beza Republicanet eus ann dibab, pa n'ho deus dindan ho dorn, Napoleon ebet o tont endro eus ann Ejipte pe eus ann Itali, a gemerfe, buhan avoalc'h evid ober eun Impalaër ganthan, ar Gambetta ! ann italian-ze en deus græt kement a zroug hag a c'haou ouzomp epad ar brezel e 1870, ha marteze, mar g'hell dont a benn da veza hanvet e cals departamanchou evid ann electionou ar pez a alfe c'hoarveout, ne ve ket pell e kemerfe da genta plass ar Presidant, da c'hortos sevel huelloc'h goudeze. Ha pa sonjer, penaus m'hon deffe c'hoant cahout eur mestr hebken, hon deus dindan ann dorn unan d'eus gouen coz ar Vourbonet, n'en deus ken c'hoant nemet dont d'hor sima keromp he c'hervel ! Mes siouas, ann dud a so ken diskiant, ma ve guelloc'h gant ar pez vrassa anezho cahout eur Gambetta eget cahout Herri V. Na perag e vemp souezet a gement-se ? Ar Juzevien a so bet guelloc'h gantho Barrabas eget hor Zalver Jesus-Crist.

Gouscoude, Herri V a so eur c'hristen mad, en deus lavaret, n'en deus ken c'hoant nemet guelet Doue enoret ha mestr ar Frans, ma hello ober he vicher a Roue, eleac'h neus bet goassoc'h enebour d'ar Relijion ha da Zoue, eget ar Gambetta, hag e carfe e vent distrujet assambles. Siouas ! marteze e vezo guelloc'h gant eur gals eus ar Fransisien kemer evid ho mestr, ar Gambetta, eun den difeis ha dizoue, eget Herri V, ar Roue cristen ha mignon-ze da Zoue ! Ann dud a so ken diskiant ! ! ! Peurvuia eo guelloc'h gantho chilou hag heulia aliou ar re fall eget re ann dud vad. Plijet gant Doue digorri dezho ho daoulagat ! ! !

A.

Lizer ann autrou Barthelemi-Saint-Hilaire, da eur gazeten eus ann Alemagn, a ziscues anat deomp pegen izel eo couezet hor Republicanet ! Re 1793, da vihana, a helle lavaret gant guiriones, e carent ho bro dreist peb tra, hag a vouie enebi ous ho enebourien. Ar Republicanet hon deus breman, a so goal dishenvel dious ar re-ze, n'ho deus ken sonj, na ken c'hoant, nemet beza difennet gant ho enebourien, ha plijout dezho ; EUR PLIJADUR EO EVITHO DISCUEZ DEZHO HO ANAOUDEGES VAD DIRAG ANN OLL, e kenver ar Gouarnamant en deus tennet diganeomp eul loden eus hor bro, mes en devoa ive promettet dezho pa oa bet ann electionou diveza, en dije discleriet brezel d'ar Frans, m'ho dije bet ar Gonservatourien ann treac'h evid ann electionnou. N'HO DEUS NEMET MEULEUDI D'OBER EUS ANN ALEMAGN, EVID AR PEZ A RA EN HO C'HENVER, deut int evel sujidi da Villou goz, goassoc'h c'hoas izella servichourien int da Vismarck ; da Verlin eo ez eont da c'houlenn petra ho d'eus d'ober, ha da c'houlenn conje d'ober brezel d'ar Groumiret, pe da lacaat Impalaër Tunis d'ober ar pez a blijo deomp, hag e fougassont c'hoas oc'h en em lacaat ken izel. Ar c'hoant ho deus da chomm atau en ho flassou, ne ro ket amzer dezho da sonjal, penaus ar re so e penn ar Gouarnamant ann Alemagn, a so tud hag a voar ho micher, ha penaus ma teu ar re-ze da rei conje dezho d'ober eun dra benag, ne ket en ho interest dezho eo, mes en interest ann Alemagn ne c'hou-

lenn nemet izelaat ar Frans atau muioc'h mui, hag he renta da netra. A hent all, pe vern d'hor Ministret interest ar vro ? Ar sclissen daonet-ze a oa estranjourien deac'h, n'int ket nec'het gant ar pez a c'hoarvezo gant ar vro. Ar re-ze eo ho deus, abars ma oa couezet varnomp ar maleur d'ho c'hahout evid mistri, græt atau ho fosubl o clasc cheinch ar broiou, en henvelep feson, ma eo int ho deus græt ar brassa gaou ous ar Frans ; int eo ho deus aliet ann Impalaër da ober eur rouanteles hebken d'eus oll broiou bihan ann Itali, hag ive da greski kement ar Pruss, m'he d'eus allet hor flastra e 1870 Hor maleuriou er bloaves-se hag ar gassoni a ziscues deomp ann Itali, n'ho deus ket græt cheinch ho santimant e feson ebet e kenver ar Pruss. Ar sicour roet dezho gant Bismarck evid trec'hi ar Gonservatourien e 1877, a so eur servich, ha ne hel, ket beza ancounec'heat.

Arabad eo eta beza souezet mar dint couezet ken izel, n'ho deus mes ebet oc'h anzavout en em blijont o tiscleria a voues huel ANN ANAOUDEGES HO DEUS EVID ANN ALEMANET, p'ho deus conje digantho da veva ha d'ober eun dra benag. Kement-se ne c'hoarvesfe ket gant Gouarnamant eur Roue, mes n'heller ket beza souezet e rafe ar Republicanet eur c'hement all. Ho gazetennou soken, ne ziscuezont ket beza souezet, pa teu Barthelemi-Saint-Hilairé da vruda en eur gazeten eus ann Alemagn he anaoudeges vad evid gouarnamant ann Alemagn.

Setu aman petra lavar unan eus ho gazetennou, ar *Voltair* :

« Tud ha n'int ket bet kemeret morse evid ene-
« bourien da Vinistr ann afferiou evid diaveas ar
« vro, a lavar penaus hed dale ann autrou Barthe-
« lemy-Saint-Hilaire, a dle lacaat he zemission. »
Seblantout a ra deomp ec'h alfe beza guir, pa lennomp en eur gazeten eus ann Alemagn, eul lizer scrivet ganthan a neves so ; prezec a ra ennhi evel eun den ne ve mui Ministr ; e kement-se e renker hen anzavout, cheinchet cals eo ann traou, pa'z eo possubl e ve Ministr ann afferiou evid diaveas ar vro, a hell rei kelou eus ar Frans da eur gazeten eus ann Alemagn.

En eun amzer all, hag hirio soken e cals broiou lizer Barthelemi-Saint-Hilaire, a vije bet tamallet gant guirionez, rag m'en deus manket en he zeveriou oc'h he scriva, ha discuezet ne gare tam ebet he vro. Ar *Voltair* a gav e kement-se eun testeni deus cheinchamanchou bras er feson beva hag er sonjesonou, travoalc'h eo evid hor lacaat da gompren peger diskiant eo hor Ministret Republicanet ne glascont ha ne c'houlennont nemet eun dra. ne zenfe den ebet da denna ho flassou hag ho finvidigesiou digantho, hag evid-se, ec'h en em lacont dindan protection ann Alemanet, hag e carfent e iafe ar Frans d'ho heul. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Pell oun bet o scriva deoc'h kement-man, mæs ne oa ket c'hoas diou vinuten abaoue ma oamp savet var ar pont. Klootz a stlenjas ac'hanon buhan beteg ar scoutill vras, hag e puntas ac'hanon var ann diri, pa oa ar bevare goagen o tarza varnomp. Hounez na reas droug ebet din. Eur moment goude, Iann taulet er memes mod, a ioa oc'h hirvoudi em c'hichen, ha mouez Klootz, a chome var ar pont, a c'halvas :

— Cornil ! Peeters !

Hag eun neubeut geriou hollandes.

Ne vouiemp ket caër oc'h ober petra e oant endro deomp, gouscoude egis ma oa eur veren var golo ann toul-ze, ha ma zeue hon daoulagat d'en em ober d'eus ann devalijen, e veljomp buhan avoalc'h pevar den o labourat gant ar bangonellou kentre ma hellent. Daou anezho, Peeters ha Cornil, ous hor guelet o tont, en em dennas cuit, goude beza discuezet deomp petra d'ober dre sin, pa ne oamp ket goest a hent all da rei netra da entent ann eil d'egile.

Neuze e velis perag e oar deut d'hor c'herc'hat en hon toul duze. Ne oa ket tud avoalc'h evid tenna d'eus strad al lestr ann dour he devoa chasseet ar razet d'eus ho zoullou.

Kerkent ha ma oa æt cuit ann dour digasset gant ar voagen diveza, Peeters ha Cornil a savas var ar pont, hag e oe red mad deomp poania.

Da genta, ne vouiemp ket penaus ober, mæs goude beza evesseat ous ar re all e rejomp eveldho.

Peb hini ac'hanomp a vouie penaus ma oa possubl c'hoas beza saveteet, ar silvidigez a ioa etre hon daouarn, hag a reamp d'eus hor guella. Iann, petra benag ma oa bihan a vent, a ioa eur potric crenv, ha me biscoas n'em boa cavet eur potr guelloc'h græt evidon. Al labourou poanius hon devoa bet d'ober e ti ann Heliet, ho devoa boazet a-c'hanomp dious ar scuisder, ha neus netra guelloc'h evid pompa cals hag epad pell amzer. Da benn eur c'hart heur, Iann a lavaras din :

— Santout a ran e savan eur fors dour, abars pell e vezo disec'het al lestr.

— Labourat guelloc'h a res, emoun-me, eget n'am bije credet, mæs ganin, egis ma eo deleat, e teu teir gueich muioc'h eget ganes-te.

Ann daou Hollandes, a laboure gant ar vangonell all, a ioa scuis-maro. Red mad eo hel lavaret ive abaoue ma oamp partiet, ann tourmant a oa bet æt var gresc atau, hag hini ebet eus ar vartolodet n'en devoa allet discuiza.

Ar re-ze a ioa gouscoude daou zen crenv, hag a laboure mad c'hoas en despet d'ho scuisder. Peb hini anezho a ioa eur voutaillad squidam stag ous he c'houzoug, ha beb ann ann amzer ec'h event eur lampad, nemet ken.

— Ni, emoun-me, n'hon deus ket ezomm squidam evid labourat.

Iann a respontas din :

— Disonjet ac'h eus 'ta e pe stad oud en em lakeat deac'h da noz diveza. Me ive am boa evet eur banac'hic re, mæs ne oan ket ker meo ha te. Guelomp, poania evid disec'ha al lestr, Alo 'ta !

— Deomp 'ta, emoun-me, breman eo ne ve ket diæs deomp ober evel ann autrou Surcouf ha paca al lestr deomp !

— Re fall eo ann amzer, eme Iann, ha ma c'hoarvesfe ec'h ententefe ar re-man ar gallec, ni a ve goal lakeat gantho. Gra peoc'h en toul-ze.

Hogen, ann daou-ze ne ententent sord gallec ebet. Couscaat a reant d'eus ho za hag orjellat, petra benag ne ehanent ket d'ober ho dever. Oc'h hor guelet poania, e tihunjont eun tamic, ha pa glevjont ac'hanon o cana d'en em sicour, Iann ha me, e rejont van da c'hoarzin. Unan anezho soken a astennas he voutail deomp, mæs he, refus a rejomp, hag e liviris dezhan :

— Eur Breizad evid cahout calon ha ners, ne ket red dezhan mont meo egis eur Saos hag eun Autrichian.

Papa Kemper m'en dije clevet ha mama Kemper ive, ho dije va disnac'het ha lavaret marteze, abalamour d'ho hostaliri, ne oan ket mab e guirionez dezho.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Setu eta votet ar voteres dre listen e oa ar Gambetta, keit all so oc'h he c'houlenn ; be en deus bet 8 mouez muioc'h nemet ken, evel ma oa bet votet ar Republic gant eur vouez hebken. Voteres dre listen, pe voteres dre arrondissamant, pe vern deomp pehini a vezo choaset !

Ar voteres dre arrondissamant a seblante deomp discuez guelloc'h pehini a oa bolontes ar vro, ha dre-ze, al lealdet hag ann honestis a zifenne ouzomp enebi outhi. Hogen, d'oc'h ar pez a c'hoarves breman, pa anzav, ar Gouarnamant hon deus breman, e fell dezhan distruja kement ne de ket evid ar Republic, ar voteres dre arrondissamant n'he dije roet deomp nemet Deputeet dibabet gant ar Gambetta, ha pa sonjomp mad er c'hontrol, ar voteres dre listen a vezo cals talvoudussoc'h evidomp; gant ar voteres dre listen, eo so bet sebeliet ar Republic e 1848 ; gant ar voteres dre listen eo, ma vije bet allet digass ar Roue endro e 1871, hag e tlefe beza bet græt. Kement-se a ziscues ec'h hell renta deomp eun neubeut servichou. Neus fors penaus eo, arabad eo coms deomp eus ar voteres a so bet var ann affer-ze, egis ma so bet græt goude ma oa bet votet ar Republic gant eur vouez muioc'h hebken, arabad eo coms deomp eus bolontes ar Frans, rag ar Gambr a oa rannet, couls lavaret, etre diou loden, kement ann eil evel heben, hag ar pez a so ar sclera e kement-se, eo ne ouzomp ket da beleac'h ez eomp, hag ez omp henvel ous eur vanden tud dall....,.... Ra sello ann autrou Doue a druez ous hor bro caret ! A.

GUERS
en enor da Saveteriën Breis er bloas 1881
10-12 A VIZ EVEN, E PARIS,
græt gant unan anezho.

Var don : *Eun alarc'h, eun alarc'h tremor....*

Var eur garrek e lez ar mor, (*bis*)
Var zaô, guelit potret Arvor !

DISKAN :

Din din, daon, dre ann dour, dre ann tân, ia !
Cass scoazel d'hor breudeur ni a ia, ia !

II

Glaô bras a ra, gurun diroll, (*bis*)
Ann noz so du, ann avel foll !

III

Spontus eo trous ar mor bras, (*bis*)
Euzus guelet koummou ar raz !

IV

Ann droug-eles diredet oll (*bis*)
So klask kass ann dud keaz da goll.

V

Eus ann Env pa deu luc'heden (*bis*)
Da daul var ar mor sclerijen.

VI

Troet ho tiouscouarn en avel, (*bis*)
Ho lagat a furch ann dremvel !

VII

Etoues ar c'herrek var ar mor, (*bis*)
Eul lestr a stourm anter digor.

VIII

Var al lestr ann dud so spontet, (*bis*)
Gant ar c'hoummou e vint lounket !

IX

Enep ar mor hag ann avel, (*bis*)
Digant piou ho d'ho skoazel ?

X

Var saô, potret ! !! — Tud ann Arvor (*bis*)
Ne dec'hont morse rag ar mor.

XI

— C'hui n'hoc'h ket fur, va zudou kez, (*bis*)
C'hoant hoc'h eus da goll ho puhez !

XII

— Kement den ganet en hor bro, (*bis*)
A ra faë var ar maro !

XIII

Ouspen, var al lestr n'ez eus ket (*bis*)
Nemet Saozon milliget !

XIV

Neus fors !... ar Saozon so ive (*bis*)
Eveldomp bugale Doue !

XV

Savit gouveliou var guern ar vag, (*bis*)
Araok potret !... emaomp distag !

XVI

Ar Verc'hes da rei sclerijen, (*bis*)
A zigasso he stereden !

XVII

Araug ! mignonet, dalc'hit mad... (*bis*)
Doue ann env a so hon Tad.

XVIII

Hardi potret !... rag mont a ra...
Tud a galon a c'hell peb tra.

XIX

Krogit stard potret ! eun taul c'hoas !
Ni en em ziscuizo varc'hoas !

XX

D'al lestr breman ! krog er gorden (*bis*)
Dre 'r stur grea dezhan trei penn !

XXI

Guelit potret, eur joa diroll ! (*bis*)
Saveteet int ha beô oll !

XXII

Alleluia ! En hent ! neus fors, (*bis*)
Ni gano pa vezimp er pors.

Din, din, daon, dre ann dour, dre ann tân, ia !
Kass skoazel d'hor breudeur ni a ia, ia !

J. S.

Affer ar voteres dre listen.

Al lezen var ar voteres dre listen, a so bet casset en devechou-man d'ar Senat, mes ne ket gant hounes e tle beza ar Senat ar goassa nec'het breman, mes o clasc goud pe hen a vevo c'hoas pe ne rai ket.

Pe vezo ar voteres dre listen en electionou kenta, pe vezo ar voteres dre arrondissamant, kement se ne vern ket cals, hen anzavout a rencomp. Guir avoalc'h eo, e cavfemp guelloc'h ar voteres dre listen, o sonjal e vezo talvoudussoc'h d'hor re-ni, d'ar guir Gonservatourien, da lavaret eo, d'ar Gatoliket ha d'ar re a garfe guelet o tont endro ar Roue, mes, red eo hen anzavout, ar gounis pe ann treac'h ne zeufint ket ac'hano ; dont a rai ann eil pe heben d'eus ann avel a c'houeo e mare ann electionou, pe hon devezo-ni græt eun dra benag var sperejou ann dud dre hor c'homsou, pe hen a sello ann autrou Doue ouzomp gant truez pe gant coler. Kense, pe guir e carfemp guelloc'h e teufe ar Senatourien da voti ar voteres dre listen, ec'h hellomp goulenn digantho voti ar voteres dre arrondissamant, petra benag m'he deus ar Gambr votet ar voteres dre listen. — Egis a velit, ne ket dre interest her c'houlennomp digantho ; her goulenn a reomp ive heb poan hag heb aoun, rag ne rai ket cals a dra evid silvidiges ar Frans, ar pez a vezo votet gantho ; her goulenn a reomp digantho dreist oll evitho ho unan, m'ho deus eun tamic soursi c'hoas d'eus ho enor, deus ho galloud hag ho dignite, m'ho deus c'hoant beva evid renta c'hoas eun tam benag a servichou d'ar vro. Evid lavaret ar virionez, n'hon deus bet morse cals fizians er pez a alfe ober eur Senat reiset egis henes evid miret ous eur Gambr hanvet gant ann oll, d'ober ann oll diotachou a garfe, hag ec'h alfemp digass da sonj aman deus meur a bennad-scrid dre bere e tiscuezemp anat pegement aoun hon devoa ragse. Beteg-hen, feson ober ar Senat he deus discuezet ne oamp ket bet faziet ; mes mare benag, marteze ec'h alfemp en em drompla, hag e carfemp e c'hoarvesfe. Biken ne deo re zivezat evid ober ar mad, evit ober he zever, evid enebi ous ar re a fell dezho tenna hon oll galloud diganeomp, evid deski en em zervicha deus hor privilaichou ha deus hor guiriou. Ar Senat a gavo varbenn al lezen ar voteres a so neves digasset dezhan, hag a so dress a enep santimant ar pez brassa eus ar Senatourien, ar guella moïen da sevel adarre da gemer he blass en istim ar poblou, da ziscues ar pez eo hag ar pez a dlefe beza, ha da gemer erfin ar plass a so bet merket dezhan gant ar Vamm-lezen. He bedi a reomp da veza calonec avoalc'h evid-se, en he interest da genta, hag ouspen e interest ar vro, a alfe renta cals servich dezhi, eur Senat a vouife ober he zever. Mar teu ar Senat en dro-man adarre, da suja ous ann Deputeet, evel m'en deus hen græt beteg hen, ni a sonj deomp e vezo en em lazet he unan, ua ne dalvezo mui da netra hiviziken. Deut da veza didalvez, ne zalefe ket ket da veza taulet en traon, ha neuze, siouas deomp ! ar Frans ive heb dale a gouesfe etre daouarn eur Gonvention neves. D'ar Senat eo eta evessaat mad ous ar pez a rai, rag talvoudus bras e vezo evid ar Frans hag evithan he unan. D'eus ar pez a rai e c'hoarvezo eun droug pe eur vad benag evid ar vro ; mes evithan ez eus hano da veva pe da vervel.

A.

(Ami du Peuple.)

An devotion d'ar Verc'hez.

Respice stellam ; voca Mariam.

Sellet oc'h ar stereden,
Galvit Mari dre ho peden.
(Sant Bernard.)

Evit kerzet gant assurans
Var hent ar zilvidigez,
Lakit ardis hoc'h oll fisians
Goude Jesus er Verc'hez ;
Eus ann draonien-mâ a zaëlou
Cassit ho peden bepret
Varzu Rouanez ann envou,
Ha sûr, e viot salvet.

An Ilis hag he doctoret
Hag ar sænt a bep amzer
Evit hon dougen da græt
Ar Verc'hes mam hor Zalver
Evel gant ar memes ginou
Ha gant ar memes calon,
Ho deus canet meuleudiou
Mari hor mam, hon itron.

Clevit a hed ar c'hantveziou
Ho moueziou dous ha nerzus
O tisplega deomp vertuziou,
Gloar ha galloud mam Jesus
Hag an oll tenzoriou cuzet
En he c'halon oll dinam
N'en deus morse anavezet
Ar pec'het nag he gontam.

N'eus er bed-ma teod na pluen

Hag a helfe lavaret
Nag ober deomp ervad coumpren
Gloar ar Verc'hes benniget,
He oll genet, he santelez
He frivilachou dispar,
He galloud hag he madelez
En env ha var an douar.

Mari en env a so savet
Dreist ar sænt hag an ælez
Ha dreist an oll Seraphinet
Rag ma'z eo ho Rouanez ;
A zeo d'he mab carantezus
Tostic d'an Tad Eternel
Ema asezet, glorius,
Pried ar Speret-Santel.

Mari a so hanterourez
Etre Doue hag ann den ;
Hi a so guir alvocadez
Ha refuch ar bec'herien
Evel eur c'han misterius
Dre Vari ann oll grassou
En deus meritet deomp Jesus
A red puill en eneou.

Deomp eta, hep seurt nec'hamant,
Da c'hars trôn hor Rouanez,
Nann evit caout aour nag arc'hant,
Mes ar guir pinvidigez,
An hini en doa Salomon
Digant Doue goulennet
Hag a zired eus a galon
Hor Zalver crucifiet.

Sant Bernard, an doctor brudet,
Servicher bras da Vari
N'en deus ket aon o lavaret
Na eus bet biscoas hini
En deffe en em erbedet
Oc'h calon dous ar Verc'hez,
Ha na ve ket bet silaouet
Gant ar vam a drugarez

Ha pa vec'h ar brassa pec'her
En deffe biscoas bevet,
Etal islonne ann dizesper
Ha puns an ifern couezet,
Guelit en env ar stereden,
Galvit, pedit mam Jesus,
Ha Mari a raio souden,
Ouzoc'h eur sell truezus.

Neb am c'har me her c'har ivez,
A lavar deomp he unan,
Neb am c'har a gav ar vuhez,
Doue 'zalvo anezhan
Me a so mam ar garantez
Hag an Esperans santel,
Me a zo guir hent ar furnez
Hag ar vuhez eternel.

Pa zantet eneb ho speret
Ar c'hic, ar goad o sevel
Pa deui ar serpant milliget,
Satan d'ober deoc'h brezel,
Varzu an Itron Varia
Savit ho calon, timad,
Hi a deuio d'ho scoazia
Ha d'ho kenderc'hel er mad.

Bezomp oll eta cristenien
Devot d'ar Verc'hes Vari,
Bezomp fidel, hiviziken,
D'he c'haret, d'he enori
Pedomp anezhi alies
D'hor sicour ha d'hon difen,
Ha dreist-oll, da fin hor buhez,
Pa sono heur hon tremen.

F. B.

Ar scoliou sense evid netra.

N'eus ket pell, e Departamant ann *Haute-Garonue*, Ministr ann afferiou evid diabars ar vro, a responte da unan eus ar Gonseillerien a c'houlenne diganthan ober eun dra benag e kenver ann dud divar ar meaz, ne oa tam arc'hant evid-se, hano oa da zivec'ha ann douar a renc païa var ar fond 40 million. Hogen, er mare memes ma lavare Constans ne oa ket pinvidic avoalc'h ar vro evid discarga ann douar, e teue ar Ferry, Ministr ar scoliou, da lacaat ann diou Gambr da voti c'huec'h ugent million dezhan, 20 million evid ar scolaichou bras. ha 100 million evid ar scoliou bihan. En henvelep feson ma voar breman al labourerien douar, penaus ma n'heller ket ho discarga d'eus ar c'hargou spontus a so lakeat var ann douarou. ec'h heller da vihana, ho c'harga atau goassoc'h goas evid ar pez ho deus da baëa.

Penaus kement-se ? a c'houlennoc'h marteze.

Siouas ! dall e ve ann hini na velfe ket, penaus pa gresc budjet ar scoliou, ar c'hargou a dle creski ive. A dra sur, ar scoliou a vezo hiviziken evid netra, mes eur re benag a renco païa ann netraze ; ar pennou tieges ne renkint ket païa ann miziouscol ho bugale, mes gant petra ec'h hello ar Gouarnamant païa he vistri-scol ? Doue ra viro e lavarfen ne ket eun dra vad beza desket ! Gouzout mad a rit e lavaran deoc'h dalc'h mad rei descadurez d'ho pugale, pa hellit en ober.

Hogen, gueichall e oa kement-se ken eas deoc'h da ober, pa helle peb unan lacaat he grouadur er scol a blije ar muia dezhan ; pa gavec'h e kichen scoliou ar vro, eleac'h ma eo eur micher scolia bugale, ar scoliou libr, e peleac'h ar vistri a glaske dreist peb tra ober cristenien mad eus ho pugale, hag a laboure kentoc'h dre garantez evid Doue hag ho pugale, eget evid ann neubeut guennejen a oa red païa dezho evid m'ho dije allet beva, ha kense e oa ken eas deoc'h rei d'ar mare-ze ann descadurez d'ho pugale, pa gavec'h e kichen scoliou ar Gouarnamant ne oant ket evid netra, cals a vanke, scoliou ar Relijiuset a oant, couls lavaret, evid netra, ne de ket eta profit ar re a renc païa ar c'hargou en deus clasket ar Ministr e kement-se. Clasket en deus da genta ha dreist peb tra, enebi ous ar Relijion, hag eo c'hui ha kement hini a renc païa, evid ar plijadur ho devezo ar Vinistret, ha dreist oll ho mestr Gambetta, da gontanti ho c'hassoni a enep ann Ilis. Ne vezo ket discarget al labourien douar, lezet e vezint oc'h en em zifenn ho unan a enep labourerien ar broiou all, ha gounis ho buhez mar g'hellont, mes ar Gouarnamant a savo scoliou bras var ho c'houst, hag a zispigno ann arc'hant ho deus kement a boan da c'hounis evid païa ar vistri hag ar vestrezet-scol, tud ar bed, a rai defot dezhan, hag e vezo red ho faëa cals muioc'h, rag mar deo ken dies cahout hirio peadra anezho evid ar scoliou ho deus, e vezo diessoc'h pa ho devezo cals muioc'h scoliou, hag evid cahout travoalc'h, e vezo red rei muioc'h arc'hant dezho, ha c'hoas, ne d'int ket sur cahout travoalc'h, rag pa ne ma ket ar garantez evid Doue hag evid ar vugale e calon ar re a vez e penn ar scoliou, ne ket gant arc'hant, n'eus fors pegement e vezo roet dezho, e vezo possubl cahout tud avoalc'h evid o-

ber eur vicher ken tenn, a c'houlenn kement a basiantet hag a so ken inoüs.

Ha pa glemmo al labourer douar, pa lavaro d'ar Gouarnamant ne hell mui beva, ar Gouarnamant a responto : « Me ! n'hellan ket ober peb tra, travoalc'h eo, me chans, e rofen d'ho pugale bara ar speret ! »

Hogen, eus a vreman, al labourer douar a voar mad tre petra a alfe da respont dezhan gant guirionez, pe guir eo hen a renco paëa da botr ar rollou ar c'huec'h ugent million a vezo muioc'h da baëa, ne vezo mui netra da baëa d'ar mestr-scol, mes casset e vezo billejou deoc'h evid mont da baëa e ti potr ar c'hargou.

Livirit din, hag ann dra-ze ne vezo ket henvel ?

Eur c'hemm bras a vezo breman evelken ; ar pennou tieges hiviziken ne hellint mui cass ho bugale d'ar scol a blijo ar guella dezho hag a oa e guirionez eur scol libr, hag e pehini ne renkent paëa netra, mes int a renco cass anezho, caër ho devezo, da scol ar Gouarnamant, ne deo ket eur scol libr, pa n'hello ket ar vistri diski ar virionez d'ar vugale, mes hebken ar pez a vezo gourc'hemennet outho, ha n'he devezo kenneubeut nemet ann hano da veza evid netra, pe guir, egis am eus hen discuezet deoc'h huelloc'h, petra benag m'he devezo ann hano da veza evid netra, e rencoc'h he faëa atau, mes gouscoude en eur feson dishenvel.

A.

Madou ann douar.

Var ar marc'hajou neus na cresc na distaul, eun dra souezus a c'hoarves evel-en, hag eo ar c'hontroll beô eo a dlefe da c'hoarveout ; e Paris ez eus 5 guennec distaul hag e New-York ez eus 6 guennec cresc, pa dlefe er c'hontrol ann Americanet clasc guerza ho guinis ar c'henta guella, rag pa eo doareet mad ann eost er bloas-man ganeomp, anat eo n'hon devezo ket cals ezomm prena er bloas-man diganthi.

KEMPER. — *4 a viz Even. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 25 lur »» g. — Segal, 21 lur »» g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur »» g. — Ed-du, 17 lur »» g.— Avalou-douar, 6 lur »». g.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Ia, eme Pontcalec ; Guisket evel ma-z-oc'h, en em gavit henvel dress euz eun Druzez a Vro-C'hall.

— Tennet, divisket em euz va botilou ha va lerou, a lavarazaz ar Gorrigan ; herzet a ran var va zreid dierc'hen var ar ieoten rouez var ar bruk cragosset hag ar plant lann iaouank lemm hag a vroud evel nadoziou... red mad eo, Pontcalec, red-mad eo...

— Evit ober eun tol sorserez benag ? a c'houlennaz ar markis gant eur vouez eun tammik rog ha disec'h.

— Nan, nan, dre ar vadiziant zo var va fenn !

— Ha neuze petra glaskit evel se, mamm-goz, d'eus sklerijenn al loar, var ho treid noaz ha guisket oll e guenn ?

— Me glask ann *aour-ieotenn*, a respontas ar Gorrigan var eun ton leun a barfeded ha gant eur vouez misteriuz: ne 'm euz greet pec'het grevuz ebet abaoue ma en deuz ann autrou person roët ann absolven din euz va fec'he-jou... Me glask ann aour-ieoten hag he displanta a rin heb he zrouc'ha gant contel houarn na dir .. goude e rin eur boukedik anezhi, en eur lakat en he c'hichen louzaouen-ar-groaz.

— Annaïk, eme ar markis, ann aour-ieoten ha louzaouen-ar-groaz a zo louzeiër mad ha talvouduz evit louzaoui meur a vlens, mes temm ebet evit ober sorserez. Credet ac'hanon, na glaskit ket entend petra lavar al laboused dre ho c'han pe dre ho nij en eur en em zervicha evit-se euz ann huel var (pe dour-Dero). a zastume ann dud coz louët gant ken bras doujans : Lakat à rafac'h goall-gomz ouzoc'h divar benn ho sorcerez, ha me ne fell ket din e ve droug-sonjet re ac'hanoc'h ...

— Me ne ran ket a zorserez, Pontcalec, ha me zo eur gristenez-vad ; mes, larvar din-me, ha ne gredez-te ket e lavaraou ann divinourien ? ne gav ket did e-z-eus tud, hag ho deuz bet ar galloud digant Doue da c'houzout petra a c'hoarvezo en amzer da zont ?

— Ma ne gredan tam ebet en divinourien, eme ar markis, ne lavaront nemet sorc'hennou gragez-coz.

Ha contant e vez da ober eun tol-essa ?

Pontcalec a reaz eur chourdik.

— Pa z-eo guir em out var-var, ha ne gredes ket, ann draze ne ra ket ! eme ar vroac'h-coz.

— Pebez diotachou, Annaïk ?...

— Diotachou, comzou bugel, azennerez, kement ha ma carez ; gra ato eun tol essa.

Ar Gorrigan en em strinkaz d'ann daoulin var ann douar, a ziframmas gant he daouzorn eul louzaouen, he c'huzaz en he bruchet hag a gendalc'haz da gomz evelhen :

— Va lochen a zo tost tre aze, va goulaouen rousin a zo c'hoaz *var elum* ... Pa'z-eo guir e-z-euz beac'h var da spered o clask diroestla memosiou luiet ha kemésket, marteze eun ali vad ne rafe ket a zrouk did

Annaïk na c'hortozaz ket eur respond a-berz ar markiz iaouank Kerzet a ra buana ma hell a dreuz al lann ; Pontcalec a zonje distroi var he giz varzu ribl al lenn evit dont endro d'he Vaner, mes ar c'hoant da c'houzout pepetra hen devoa ar vamm-goz da lavaret d'ezhan a zoare a drec'haz evit eun tol ; hag ar markiz da vont da heul ar Gorrigan.

Lochennic ar baourez keaz a oa ken izel, ma oa cuzet dindan ar balann hag ar raden Evel ma e devoe lavaret, eur c'houlaouen rousin a oa var elum e corn ar chiminal Ar pez a zouge ar markis da vont da silaou discleriadurezou ar Gorrigan, pe kentoc'h d'he chilaou o tisamma he c'halon melconiet, oa ar c'homsou-ma : « Pa'z eo guir ez eus beac'h var ho spered o clasc diluia mennosiou reustlet... » Penaus a helle divinout kement-se ? Ann darvoudou spontus a oa c'hoarvezet ganthan epad ann deis, ho dije lezet var he zremm eur rouden peur badus? Ar mennosiou cus a vantae, a ranne he galon gant glac'har, ho dije tenvaleat he dal dirofenn ?

Ar Gorrigan a boulzas ann or, hag her sparlas gant eur vas valann, a strillas eun neubeut ar c'houlaouen rousin evit he divouncha ma vije eun tammic sclæroc'h; goude, o kemer eur scabelic dister a oa e corn ann oalet, her c'hionigas d'ann autrou markis ; hi e unan a asézas var mean ann oalet.

Ar markis iaouanc a reas eun taul lagad en dro d'al lochen, en eur denna eun huanaden hir ha doanius ; eur bernic raden seac'h goloet gant eul lenn gloan gros a ziscueze dezhan pegen paour oa guele Annaïc ; eun tri pe bevar bod pri a oa renket var rij ar chiminal, var eur c'hos taul prenyeded eur scudellad leas caoulet ha diou galetezen ed-du ; dirag ar prenestr, eur c'hoffr, prenveded ivez, a zerviche d'ar baoures keas-coz da c'horn he zamm dillad.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOÜRS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 25) DISSADORN 18 A EVEN 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakat var ar gazeten.

Kemper, 18 a viz Even 1881.

Dissadorn, 4 a viz Even, e Cambr ann Deputeet, n'eus bet græt ken nemet chilou eur brezegen hir lennet gant Casimir Perier var ar pensionou a dlefe beza paët d'ar soudardet coz, ha var ar guella fæson d'ho faëa, hen a c'houl e ve roet pensionou da gement soudard n'en devezo plass ebet goude achu he amzer servich, mæs d'ar re-ze hebken. D'ar re ho devezo pension, goude, pa vezo tennet ho flassou digantho, e vezo rentet ho fension dezho. Magnin en deus he respontet : lavaret en deus e oa mad ar pez a c'houlenne ar Gommission, mæs e oa cals guelloc'h ar pez a c'houlenne ar Gouarnamant ha divissussoc'h ; Dimeurs kenta e vezo kendalc'het.

Er Senat, er memes deves, so bet kendalc'het gant ar scoliou *red* evid ann oll. Ann autrou Ribière ann hini a goms da genta e hano ar Gommission. Evid lacaat ar Senatourien da voti al lezen a so e dalc'h, hen a lavar neus ket guelloc'h, eget ober ar pez a c'houlenn al lezen nevez. Evid ar pez a sell ous ar Relijion, ne eneber ket outhi, emezhan, oc'h astomma ar pez oll ho deus lavaret ar re all, peb unan a hello en he di pe e leac'h all, deski ar Relijion d'he vugale. N'en deus ket taulet eves penaus deac'h ann autrou Chesnelong en devoa dija respontet oc'h ar re ho devoa comset evelthan arauzhan.

Ann autrou Jouin a respont anezhan. Republican eo, mes evelken e carfe araug peb tra, e ve lezet he liberte gant peb unan, gant ar Gatoliket couls ha gant ar Republicanet.

E 1794 so bet clasket ober ar pez a c'houlenner breman, mæs abars pell ann oll a unan, a c'houlennas, da biou ar guella, ann descadures fontet var ar Relijion. Pa oan me er c'hollaich, eme ann autrou Jouin, e commanse hag e achue atau ar c'hlass dre ar beden, ha professor ar rethoric, a oa boaset da lavaret dalc'h-mad : red eo derc'hel mad d'ann traou bihan, neus ken moïen da genderc'hel er vertuziou bras, arabad eo deoc'h lezel morse ober goab anezho dirazhoc'h. Hag a oa guir. Ar pez a c'houlenner digant ar mestr-scol, ne ket deski he unan ar Relijion, mæs dioual da zeski morse traou control d'ar feis. En eur ger, eme ann autrou Jouin oc'h achui, al lezen a c'houlenner diganeoc'h he voti, a so eul lezen a enep al liberte.

Tolain, droug ennhan, rag ne fell ket dezhan clevout hano hebken eus al liberte... evid ar re all evid ar Gatoliket dreist oll, a lavar a beb seurt sottoniou, mæs ann autrou Pâris a ro he zeleat dezhan, hag a fust anezhan ar guella ma hell. Ac'han da Zerguener kenta ne vezo ket evesseat ous al lezen-ze.

Dilun, 7 a viz Even, e Cambr ann Deputeet so bet kendalc'het gant al lezen var pensionou ar soudardet, hag a so bet votet ar pez a c'houlenne ar Gommission, gant 258 mouez a enep 217 ; n'eus ken nemet eun neubeut pennadou a vezo votet der Iaou kenta.

Der Iaou, 9 a viz Even, e oa ann devez bras er Senat. D'ann deves-ze eo e teue dirag ann assamble-ze ar voteres dre listen, hag egis ma oa bet lavaret a bell so, hi a so bet taulet a gostez gant ar Senatourien, gant 148 mouez a enep 114. Er gommission hanvet gant ar Senat evid evessaat ous al lezen-ze oa bet votet gant ann Deputeet, hag e oa c'hoant lacaat he voti gant ar Senat, ne oa ken nemet eun Depute a enep ar voteres dre arrondissamant, egis a rer breman, ar re all a oa oll evid kenderc'hel ann traou egis ma oant, kenderc'hel o voti dre arrondissamant. Ann hini a oa evid ar voteres dre listen, Millaud, Depute Lyon, eo ann hini en deus prezeget da genta. Ne goms ket rust; mæs lavaret a ra dre gaër ha sclær avoalc'h gouscoude penaus ar Senat a renc dioual d'en em servicha re eus he vir, rag ne de ket mad atau hen ober. Anat eo ema o clasc sponta ar Senatourien hag ho gourdrous d'eus cassoni ha venjans Gambetta, mæs coll a ra he boan, hag ann autrou Jouin a respont seac'h anezhan, ne de ket possubl voti al lezen-ze, rag mond a ra dress a enep ar Vamm-lezen, ar pez a glasker, emezhan, dre al lezen-man eo digass endro eur Gonvention e Frans, hag ouspen, fallout a ra da eur re benag beza hanvet e meur a Zepartamant, ha neuze guelit pegen diæs e vezo evid Presidant ar Republic ; egile a *renco* beza presidant ar Vinistret, hag he c'halloud var

ar vro a vezo brassoc'h eget hini Presidant ar Republic, hag abars pell e teufe he unan da veza mestr, ha goassoc'h mestr eget eun Impalaer pe eur Roue. Ar Senat, me chans, emezhan, a so libr ive d'ober he volontés, ha ne ket dereat clasc he c'hourdrous e ken cas e teufe da voti a enep al lezen. Votet ar pez a c'houlenn ar Gommission hag ho pezo græt ho tever.

Dauphin, procureur Jeneral ann tribunal e Paris, a glasc distruja kement a so bet lavaret gant ann autrou Jouin, hag a fell dezhan ober goap anezhan o lavaret n'en dije ket comset en eur feson dishenvel ma vije bet unan d'eus Senatourien ann tu dehou, lavaret a ra cals traou diskiant, mes ne hell ket dont a benn da zisnac'h ar pez so bet lavaret gant ann autrou Jouin. Var he lerc'h e teu ann autrou Waddington e hano ar Gommission, ha pa vez achu gant heman, e c'houlenner mond da voti. Eur re benag a c'houlenn e ve galvet peb unan dre he hano, ar pez a rer e guiriones, ar mod voterezze so goal hir, mes egis ma renc achui peb tra gant ann amzer, ar voteres a achu hag a ro egis am eus merket huelloc'h deoc'h, 148 mouez a enep al lezen, ha 118 hebken a du ganthi. Ar c'helou so bet casset ragtal da C'hambetta, hag heman, oc'h anaout mad tre penaus e oa hen a oa trec'het en deus græt eur pez mousclen ! Guell a ze, n'eus bet græt nemet he zeleat dezhan.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, goude beza roet he c'houlenn da Farre, Ministr ar brezel, a c'houlenne 14 million evid peur-baëa mizou brezel ann Tunisie, ho deus bet achuet gant al lezen var ar breuriezou micherourien.

Ne ket henvel ann eil devez ous egile. Deac'h ar Senatourien a ziscueze e vouient pehini oa ar guella evid ar Frans, hag hirio ho deus græt labour fall evidomp ar Gatoliket, p'ho deus votet eur pennad eus al lezen a enep ann descadurez gristen.

Ann duc de Broglie en deus græt gouscoude eur brezegen gaër evid discuez peger fallacr eo al lezen-ze, ha pegen mad e vezo evid tenna digant ann oll liberte ar goustians. Breman peb unan a so libr e guirionez ; ma vez votet al lezen-ze egis ma so c'hoant d'hen ober, ne vezo mui tam liberte evid den ; ne ve ket dereat eta d'ar Senat voti eul lezen ker fallacr.

Ar Ferry a respont penaus morse ne hell mont ann traou beteg ar poent m'en deus lavaret ann autrou de Broglie, na memes, ma teufe ar Frans da goueza etre daouarn eur mestr radical, hag e anzav dirag ann oll (ar gaouier ma eo), penaus ne ia ket a du gant Corbon ha Tolain (daou eus Radicalet ar Senat). Lavaret a ra n'en deus bet morse na n'en devezo biken c'hoant da enebi ous ar Relijion (Furlukin 111) n'en deus bet clasket biscoas nemet eun dra, difenn ar Gouarnamant dious ar brezel a ra dezhan ar Gatoliket. Piou en dije morse credet e oa ni a rea brezel ous ar Gouarnamant. Ni eo hon deus clasket he zistruja ? Ne lavaran ket ne vemp ket contant cahout eur Gouarnamant guelloc'h cristen eget ann hini hon deus breman, ha neubeutoc'h enebour ous ar Relijion, mæs anat eo d'ann oll n'hon deus græt ann disterra evid he gass da beuri eleac'h ne alfemp ket, hag e chomfemp ac'han da varc'hoas cahout amzer avoalc'h evid scriva kement a so bet græt a enep ar Relijion. Kement-se a zigass da sonj deomp d'eus conchen *La Fontaine*, ann oan hag ar bleis ; heman a glaske a beb seurt digarreou evid discuez en devoa ar guir da zispenn ann oan divlamm. Ar Ferry ive a garfe ! lacaat ar re all da gredi eo ar Gatoliket a ra brezel outhan, evid cahout eun digarre sense d'en em zifenn, da lavaret eo, da enebi outho ar muia ma hello heb beza tamallet, mes, a drugare Doue, e velomp sclær avoalc'h, ha caër en devezo, ne hello ket miret ouzomp da velet ar pez a ra hag ar pez en deffe c'hoant d'ober. Neus fors penaus eo, en deus allet lacaat ar pez brassa eus ar Senatourien da gana a du ganthan, hag ar pennad kenta eus al lezen a so votet egis ma oa bet renket gant ar Senatourien. Varc'hoas e vezo kendalc'het.

Dissadorn, 11 a viz Even, er Senat, e kendalc'her var al lezen var ar scoliou *red*, hag e voter, couls lavaret, en despet d'ar Ferry, penaus, var goulenn ar gerent, ar veleien pe tud all eus ho fers, pe ar vistri-scol ho unan mar dint contant a hello rei d'ar vugale ann descadurez gristen, en ties-scol soken, pa vezo achu ar scol, pe autramant abars ma vezo commanset. Commission ar Senat ne fell ket dezhi e ve votet kement-se so goulennet gant ann autrou Lucien Brun, mes egis m'en deus lavaret ar Ferry deac'h, ec'h alje ar mestr-scol hen ober ma carje, ne gred ket hen disnac'h hirio, caër en deus, ha 139 mouez a enep 134, a lavar e vezo græt ar pez a c'houlenn ann autrou Lucien Brun.

Goudeze, en despet oll d'ar pez a lavar ann autrou de Ravignan, e voter ar pennad 3 eus al lezen, a lavar ne hello mui ar veleien beilla var ar scoliou egis ma roe dezho ar guir, lezen 1850.

Var ar pennad 4, e voter ive al loden kenta a lavar e *renco* ann oll bugale, adalec 6 bloas bete 13 bloas, darempred ar scoliou ; assanti a rer evelken ec'h hellint reseo ann descadurez neus fors e peu sort scol pe er famillou.

Ehana a rer neuze evid hirio. Dilun e vezo kendalc'het.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, emer a veac'h evid goud penaus alia ar sous-offiserien d'ober eun eil amzer servich.

Laisant, Depute Radical Naonet, a lavar ne ket mad al lezen evithan, mæs he voti a rai evelken, e kement-se e carfe ne ve roet carg ebet gant ar Gouarnamant, d'ar soudardet coz, ma n'int ket bet bloas, d'ann neubeuta, evel sous-offiserien en arme.

Farre a respont ne de ket possubl hen ober.

Ann autrou Keller a c'houlenn e ve roet beb bloas, da gement hini a gemero d'ober eun amzer servich nevez, eur rent dec scoët dre vloas ; carout a rafe ive e ve savet scoliou sous-offiserien.

Tezenas a respont e ia ann traou mad egig ma'z eont breman, ha ne ket arc'hant a vanc d'ar sous-offiserien, mæs enor. Kense, ann Deputeet a daul a gostez ar pez a c'houlenne ann autrou Keller. Voti a rer da heul oll pennadou al lezen, hag e tispartier ac'han da Zilun, goudè m'en deus clasket ann autrou Janvier de La Motte, mes en aner, lacaat he genvreudeur da evessaat, heb dale, ous Budjet 1882.

A.

TREC'HET.

Gambetta hag he re a so droug bras ennho ; ho gazetennou hen discuez anat hirio pa lavaront oll penaus ar Senatourien a so..... collet breman, p'ho deus clasket ober ho c'hoant. Me chans ne ket daô dezho sponta oc'h ho c'hlevet, hag e renker lezel potret ar Gambetta ober ho reus egis a girint. Gant ma sentint, arabad eo tenna digantho ar 24 heur ho deus evid milliga ho barnerien.

Nemet e rencomp goulenn diganeoc'h, lennerien sonjal mad ha parfet, d'eus petra so hano aman.

Aman oa hano d'eus eun dra, ne c'houlenne den ebet anezhan, nemet ar Gambetta he unan.

Piou e guirionez a c'houlenne ar voterez dre listen.

Ar vro ?

Ne ket guir, pa n'en deus ket allet ar Gambetta en despet da gement en deus græt, ober e teufe ar Gonseillerien Jeneralet ann diveza gueich m'ho deus en em assamblet, ha n'eus ket pell abaoue, ho lacaat d'her goulenn.

Be oa Presidant ar Republic ?

Ne oa ket kenneubeut, pe guir ne zisnac'he ket en devechou diveza-man, e oa guelloc'h ganthan ar voterez dre arrondissamant eget ar voteres dre listen.

Be oa ar Vinistret ?

Ne ket guir, rag ar pez brassa anezho a c'houlenne sclær avoalc'h evid ann oll ho dije caret guelloc'h en deffe gounezet ar voterez dre arrondissamant var ar voterez dre listen.

Ar Gambr a oa ?

Da genta ec'h alfec'h credi e oa guelloc'h ganthi ar voterez dre listen, pe guir eo bet votet gant 8 moues muioc'h, mæs ann oll a voar penaus e guirionez e oa ar pez brassa eus ar Gambr a enep, hag ar re ho unan a ioa evid ar voterez dre listen, ho deus en em gavet soueset bras o velet ho devoa gounezet.

Be oa ar Senat ?

Ne oa ket a dra sur, rag guelet so bet petra en deus græt ha perag en deus hen græt.

E leal, ne oa ket possubl en dije roet ar Senat he aotre evid torri ar Vamm-lezen, pa eo hen a so carget da veilla varnezhi ; penaus ! Den ebet ne c'houlenne ar voterez dre listen, hag e vije bet red evid plijout d'ar Gambetta, ober ar pez ne blije ken nemet dezhan ?

Evid petra e c'houlenne ar Gambetta ar voterez dre listen ?

Perag e claske hen lacaat ar re all oll d'ober he volontez dezhan he unan ?

Ni so libr pe n'omp ket ?

Petra eo ar vro gouarnet dre he bolontez he unan ? ma ne ket c'hoant ann oll discleriet gant ar re so bet carget gant ho c'henvrois da c'houarn en ho flass ?

Hogen, en affer-man, pehini oa c'hoant ar vro, pehini oa ar gourc'hemenn roet ganthi d'ar re a zalc'he he flass.

Setu petra m'ervad en deus sonjet ar Senat ; setu petra a sonjo ive kement den a skiant a garo prederia eun neubeut var ann affer-ze.

Ha ma ve hon enebourien Republicanet guirion eleac'h beza Radicalet, egis ma'z int, int a alfe eur veich tremenet 24 heur lezel ho fenn da goueza etre ho daouarn, ha lavaret :

— Goude oll, mad so bet græt deomp.

Ia-da, ho teleat so bet roet deoc'h, ha breman, pe chomoc'h pe mont cuit a rafac'h, anat e vezo, m'ervad, penaus ma claskec'h cahout ar galloud ne oa ket evid lacaat bolontez ar vro da drec'hi ; mæs hoc'h hini ho unan.

Ne oac'h tam nec'het gant ar Vamm-lezen.

Ar Republic ne blije deoc'h, nemet rag ma helle contanti ho calon

C'hoant ho poa da lacaat ar vro da lavaret dre ar voterez-ze, he devoa c'hoant ho cahout evid mestr.

Hag evid-se, n'ho poa cavet netra guelloc'h nemet discuez hoc'h unan d'ann oll departamanchou e Frans, piou ho dije bet renket da choas evel Deputeet.

Setu petra p'oa c'hoant d'ober. Ar Senat ne helle ober netra guelloc'h eta nemet ho cass da bourmenn gant ho lezen.

Ni en em gave goal lakeat gant ar Gambetta a oa o vont da achui he dam labour, ar pez a c'houlenn a bell so.

Eun Impalaër hon dije bet heb ann Impalaërdet, ar pez so ar goassa, pa ne rencfe ar mestr respont d'eus netra, egis ma eo kis ar Radicalet, ha ne vijemp ket bet pell evid coueza en isonc.

Benniget ra vezo Doue en deus hor saveteet !

A.

Beaich Gambetta.

Ne fell ket din ober egis m'her gra ar pez brassa eus ar gazetennou Republican, lavaret deoc'h piou so bet e cass boukejou da C'hambetta, piou en deus astennet he zorn dezhan, na piou en deus bouchet dezhan ; nan, ne brezegin ket deoc'h eus ann oll traou-ze, mes carout avoals a rafen goud

eun dra ; pe dihun oun, pe autramant o sorrienni? Me garfe goud ive ha guir eo emomp e Republic ?

Aman, eur re benag a responto ac'hanon marteze, hon deus ann hano a Republic, mes ne domp ket e guirionez e Republic. E Frans ne ket bet possubl na ne vezo morse, beza e guiriones e Republic, ne hellimp birviken cahout nemet ann hano. Eun testeni muioc'h eo d'eus eur viriones a so sclær avoalc'h, hag e oa gouscoude eur fors tud vad oc'h he ancounec'haat ; er feson-ze ar veaichze a so talvoudus bras evidomp, hag a dâl cals prezegennou, cals pennadou scrid ; setu aman pehini eo ar viriones-ze ; ann darn vrassa eus ann dud e Frans ho deus, dreist oll, er mare-man, c'hoant bras da gahout eur rouanteles, kentoc'h eget chom e Republic, ha kentoc'h eget chomm heb cahout eur mestr, e ve guelloc'h gantho kemer ar Gambetta, ma ne ket eun druez ! pa so unan mad ha cristen, ne c'houlenn nemet eur goms diganeomp evid dond da gemer ar plass a zere outhan. Deomp-ni eo da ziscues d'ar bobl ar guir Roue, d'he rei dezhi da anaout ha da viret ne gouesfe etre daouarn ar Gambetta ; discuez a rer heman deomp prest da veza digemeret evel hor mestr, hag en dro-man ne ve ket mui evel en dro genta, pa oa en em lakeat d'eus he benn he unan e penn ar vro, ann den sod ha diskiant-ze, egis ma oa bet hanvet gant Thiers, mes en dro-man e ve mestr dre volontes ar vro hag herves al lezen !... Me chans ne c'hoarvezo ket. Ne ket poent c'hoas, m'ervad cass ar Fráns oll a bez d'ar c'habanou, hag am eus fizians ne c'hoarvezo ket, hag e cassoc'h anezhan da Gahors adarre da verza sucr ha triac, pe guir ac'hano eo ginidic hag eo bet henes he vicher kenta. A.

Sunt lacrymæ rerum ..... (Virg.)
...Sunt quoque gaudia mœstis. (Virg.)

« C'hoarzin, gouela ; en hor bue,
Cavomp ann eil hag egile. »

Ma breur Breizad, pa 'n eo guir ar goms-se, a fell din hirio ober eun tamm prezegen deoc'h ma'z oc'h en dristidigez ; ha cana deoc'h eur ganaouen verr ha c'houec ma kar ar gazeten-man, d'ho caloun laouen, evelse bezet græt.

I

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo : Consolationes tuæ lætificaverunt animam meam. (Psalm, XCIII. 20.

Pe blijo deoc'h, pe ne blijo ket, red eo gouzanv; beza zo hag a c'houzanv evel al laër fur, hag eur re all a c'houvanv evel al laër fall. Ho daou a c'houzanvent, mes unan a reas talvoud he boaniou, ar pez na reas ket egile. Uuan a sonjas digemer he boaniou evit rei da Zoue eun digoll evit he faziou tremenet ; en em zistrei a reas varzu Jesus stag ous ar groas, hag e tigouezas dezhan clevet ar c'homsou-ma ken madelezus : Hirio ann deis e viot ganin er Barados. He genvreur a huanade, a scrije a bouez he benn, en eur leuskel leou-douet ha mallosiou, hag a varvas en disesper.

Beza so gouzanv ha gouzanv, gouzanv en eur garet, ha gouzanv heb caret. Ar sænt a c'houzanv peb tra heb laret ger, gant ar brassa levenez, ha ze, dre garantez. Ni a c'houzanv gant counnar, en eur vouza ; abred e scuizomp, dre ne c'houzanvomp ket gant carantez. Mar bije entanet hor c'haloun a garantez Doue, e vijemp atao o clasc gouzanv ; er poaniou eo e cavchemp hor plijadur, netra na vije deomp muioc'h dous eget gouzanv evit ann Hini en deus kement gouzanvet evidomp. Perag en em glemmomp-ni ? Ann dud keaz n'ho deus ket sclerijen ar feis, n'eo ket, siouas ! digouezet dezho anaout madelez ha gened dispar ann Autrou Doue, ho deus ann henvelep croaziou ha ni, mæs heb cahout ar frealzidigez hon deus-ni. Gouzanv a so calet, emezhoc'h ? Ar c'hontrol beo eo ; netra ne ro muioc'h frealz ha laouenedigez ma gouzanver en eur garet, ma carer en eur c'houzanv.

Ma mignon Breizad, taolit evez ; e hent ar groas n'eus a boanius nemet ar c'hammed kenta ; ann doan da gaout croasiou, setu aze ar vrassa eus hor c'hroasiou.

Ne fell ket deomp, dre m'eo pounner, dougen hor c'hroas ; evit hor c'holl e c'hoarves kement-se; rag n'eus fors petra a reffomp, ar groas a zalc'h ac'hanomp, n'hellomp ket tec'hel araug ar groas.

Allas ! eul loden vras eus ann dud a dro ho c'hein d'ar groas evit tec'ha cuit, mæs, seul-vui e tec'hont hag e redont evit-se, seul-vui e tosta dezho ar groas d'ho skei, ha da boueza pounneroc'h var ho scoaz. Ha c'hoant oc'h eus da veza fur ? kerzet var eün d'ar groas evel Sant Andre a lare en eur velet ar groas o para skedus er goumoulen: « Salud deoc'h, o croas vad, croas caret a enoran hag e claskan me a bell-so, croas e c'hoantaën a greis ma c'haloun, va zigemeret e creis ho tivreac'h va distagit eus ann douar, d'am lacaat etre daouarn va mestr en deus va frenet dre z'hoc'h-hu, coat benniget ! »

Selaouit ervad kement-ma ; ann hini a ia var benn hent d'ar c'hroasiou, ar c'hroasiou a dec'h pell diouthan ; ma tigouezont ganthan, e kemer ane, hag ho dougen a ra nerzus, heb fallaën. Unani a reont anezhan da Jesus : hen distaga a reont eus ar bed ; rei a reont dezhan ar galloud da dreuzi ar vuhez, evel a ra eur pount d'eun tremeniad a fell dezhan mont en tu all d'eur ster.

Sellit ar sænt, ne ehanent ket, ken o dije cavet eun tu benag da c'houzanv. Eun deis, eun den a Zoue en em glemme en doa re a boaniou : Petra, emezhan, am eus me græt evit beza castizet gant eur voalenn ken pounner ?

— « Ha me, a respountas dezhan Jesus, petra am eus me græt evit beza gouliet ha lakeat d'ar maro var menez Calvar ? »

Neur glevet kement-se, e tirollas ar paour keas den da vouela dourec ; goulenn a reas pardon, ha na glemmas hiviziken.

Setu Santes Caterina : diou gurunen he deus ; curunen ar glanded, ha curunen ar verzerenti. Hag eo breman eürus, ar santes vihan vad-se, da veza gouzanvet kentoc'h eget plega d'ann diaoul.

Eur veich e oa eur manac'h ken stag ous ar poaniou, ken ma reas eur houris gant eur funien buns, Evel ma starde anezhi endro d'he gorf, a ieas doun er c'hic ; ar c'hic a deuas da vreina, hag ar prenved a verve endro d'ar gouli spontus en doa græt ar gorden. He genvreudeur a c'houlennas ma vije pelleat eus ar menec'hi. Mont a reas seder da guzat e toul eur roc'h. En noz varlerc'h penn-rener ar menec'hi a glevas eur vouez a lare : « Ar guella eus ho menec'h a so æt cuit. » Ragtal a oa asclasket ar paour keas sant. Ar penn-rener a reas lemel ar funien, hag heb dale e vellaas ar gouli ; mæs ar manac'h a oa glac'haret-crenn he galoun a gement-se. — Oh ! pegen dous eo ar poaniou d'an hini a so a oll da Zoue. Ze so evel guin trenk-put a ve lakeat ennhan cals a eol ; ar guin trenk, evit guir, e chomm bepred guin-trenk ; mæs ar c'houervder anezhan a dec'h dre ma ve lakeat ennhan muioc'h a eol; hag en divez, na ve ken goall fall da eva.

Ni, pa c'houzanvomp, a hirvoud, a glemm ; ni garje beza atao en eur vouest coton, eleac'h e tlejemp beza dalc'het en eur vouest goloet a spern en diabars.

Dre ar groas eo ez er d'ar barados ; Jesus-Crist a ziscuez deomp ann hent. Kerzomp var he roudou ; greomp evel soudardet Napoleon kenta. Eur veich a oe red treuzi eur pount e coueze puill varnhan boulejou ann enebourien ; hini eus ar vrezilidi na grede tremen ; petra reas neuze Napoleon ? Kemer a reas ar baniel he unan, hag hen da genta var ar pount... hag he soudardet a ieas d'he heul. Ni ive, kerzomp varlerc'h Jesus en deus kerzet en hor raog.

Ar groas eo skeul ann Ee. Pebeus frealz eo gouzanv dindan lagad hor rener, ha gallout lavaret goude eun deves a boan hag a anken : « Mad, ma ene, hirio out bet epad diou pe deir heur henvel ous da vestr, evelthan goapeat, evelthan skoet, evelthan gouliet, evelthan curunet. Pebeus tenzor evit deis ar maro ! » Oh ! ia, hag eo mad mervel pa ve bet bevet var ar groas !...

Ar groas a so e peb leac'h eus ar bed ; peb hini en deus he lod er groas.

Ar c'hroasiou a so var hent an êe evel eur pont caër mineres var ster ar vuez. Ar re ne c'houzanvont ket a dreus ar ster var eur pount neud-houarn atau etal da derri.

Ann den a so heb croas a hello beza salvet, mæs biken ne vo nemet eur stereden dister ; ann hini en d'ho gouzanvet ha stourmet evit Doue, a baro eun deis skedus evel ann heol. Ar c'hroasiou teuzet gant flammou ar garantez, a so evel scourrou spern taolet en tan, hag a ia da ludu ; ar spern a so calet, mæs al ludu so flour d'ann dorn.

Lakeat eur bod raisin dindan ar voask ; petra a darzo ? Eun eienen eus ar guin ar c'houeca. Eus hon ene moustret dindan gouask ar groas, a dars ive eun eienen founnus, a so he bevans hag he ners.

Beza so spern a deu dioutho eur c'houezen flour ar floura ; eus ar groas a red eur c'houezen flouroc'h c'hoas ; mæs red eo starda ar spern en hon daouarn hag ar groas var hor c'haloun, evit ma redo dioutho ar c'houezen-ze ken talvoudus. Ann oll poaniou so dous pa vent unanet gant poaniou Jesus ; ma vijemp ebken eis deis en êe, pa deujemp var hor c'his, na gavjemp ken croasiou avoalc'h, pounner avoalc'h, na ve ken poan c'huero avoalc'h evidomp.

Ar groas a so eur rô kinniget gant Doue d'he vella mignonet.

Oh ! ma breur Breizad ! ho calon marteze a so rannet gant eun anken dianavezet d'ann dud..... Sonjit penaus a so croasiou a zigouez dezho creski e disheol croas hor Zalver. Ar re-ze eo, pa ve c'hoant, ar c'hroasiou ar muia talvoudus. Na sellit ket a beleac'h e teu deoc'h ho croasiou..... Eus a Zoue e teuont, avoalc'h eo. Ia, ma mignon ker, ma'z oc'h etal da gouneza dindan beac'h ho croasiou selaouit ac'hanon ; gallout a ran lavaret deoc'h ar pez a lavare eur sant n'eus ket pell-pell : Dalc'hit sonj a-ze. « Epad pemp pe c'huec'h bloas, emezan, a so bet droug-comset ac'hanoun : » *Sermonibus odii circumdederunt me, et expugnaverunt me gratis.* (Psalm. 108). Bet oun bet casset ha digasset a bep tu, evel eun den diskiant : *Concilium malignantium obsedit me.* (Psalm XXI). Ah ! croasiou am boa eleis, ken e tizec'hen divar va zreid : *Aruit ut testa virtus mea.* (Psalm. 21) Petra am eus me græt neuze ? goulenn digant Doue carout ar c'hroasiou, ha setu breman ho c'houzanvan heb re a boan : *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificaverunt animam meam.* Ma breur ker, hag e padefe hor poaniou epad ar vuez-ma var he hed, goulennomp gant Doue ho c'haret ; neuze e vezimp eurus er bed-ma da c'hortos beza eurussoc'h c'hoas en hor guir bro, ar Barados, ha da viken ! Amen.

II

Breman, ma'z eo seder ho caloun, canomp kevret eur ganaouen am beus clevet gueichal-goz étre Frinaudour ha Pors-Lahou. Savet eo bet gant eur c'haner (eur c'hoant a ganer, pe lavaran deoc'h), evit rei eur gentel d'eur c'haner all ; ha ze, kement a tremen ann amzer, me chans. Credi ran penaus den ebet, na sacrist, na kemener, nag all,

na gavo da lavaret enep ar son-ma, pe eo skoemp avoalc'h. Canomp eta hon daou var ton ann tra, la, la. Me ia da lavaret anezhi evel am eus he c'hlevet.

Magnificat kear X....

E kear vihan X..., penn-leac'h eus ar c'hanton,
Eun deis ma tigoras ann adorasion
N'em gavas canerien a gals a barresiou
Deut da sicour cana ar gousperou...
N'eo ket var don tra la la, etc.

Canet c'houec, penn-da-benn, a oa bet ann offis,
Ha deus ar bobl fidel a oa leun ann ilis ;
Psalm, antiphonennou, oll a oan canet mad,
Var don crampoez-guinis, bete ar Magnificat...
N'eo ket var don tra la la, etc.

Setu ar c'haner bras, dec leo tro-zro brudet,
Reud-pic var he scabel, ragtal n'eus antonet
Ar c'hantic caër meurbed hanvet *Magnificat ;*
Mæs na lezas ganthan, siouas ! na penn na troad ;
Couls oa cana tra la la, etc.

Neuze eur mestr caner, pa oa ann oll manet,
A savas var he blomm ; ar peoc'h a oa parfet
Hag hen hag o leuskel eun tanfoueltrad gougad
Evit digass d'ar gear ton ar *Magnificat.*
N'eo ket var don tra la la, etc.

Heman, goude ann offis, a lavar d'ar c'haner bras:
« Me 'm oa c'hoant da asten va femp biz var da fass ;
Te so falvezet did ober d'ann dud vad ma
Cana 'r *Magnificat* var don ann tra la la. »
Var don ann tra la la, etc.

Breman ta, canerien, me ro deoc'h eun avis ;
Mesulet ho toniou araog mont d'ann ilis ;
Kemeret eur c'hompas, ma'z eo deoc'h nesesser,
Gant aoun da gana deomp cantic mamm hor Zalver.
Var don ann tra la la, etc.

BARZ COATMIN.

KINIADELL.

Kuzul etre ar razed.

Eunn devez ar razed,
(Piou en dije kredet !)
A lakaz enn ho fenn, 'nn ho fenn doun a lakaz
Sevel evel ann dud var lein ar c'hargou braz.
Nao anezho, kozik enn oad,
Gant ar re all ne kavet mad
Da sturia ar vagad.
Ar re ze, me 'r re iaouank, zo gret evit gouarn,
'Vit trei a gleiz, a zeo, daoust ma kren ho daouarn ;
Ni zo re zibredet, iaouankik eo hor beg,
Hag a dorfemp marteze hor fri var ar c'herek.
Ni vefe koz vartoloded
Var mor braz ha spontuz ar bed,
Bezomp fisians enn dud oajet.
Ar c'huzul a oa padet pell,
Er c'halatrez etouez ar pell,
Rak, dre ma oa ar *Républik*
Pep-hini lare he c'herik.
Hanvet zo eta nao sturier,
Da laret eo, nao gouarner,
Em'aint kroget enn ho micher,
Kerkent a veler dond skoliou,
Soublerez ha manigansou,
Evit petra ?... c'houi oar, evit mond d'ar c'hargou.
Ar skolerienn neuze, diou pe teir guech ar bloaz,
A vije oll galvet gant ar gouarner braz
Da dremen enn he gambr ann eil goué' egile
Izili ar geiz a grene,
Rak aoun ho doa neuze,
Aoun en doa peb-hini
Na vije et siouaz ! peb karg e-biou d'he fri.
Eur vech ar galv peur-achuet,
E vije guelet ar razed
Lod laouen, lod-all ankeniet.
Darn a oa 'vel Iann ar c'hoarzer,
Darn all evel Iann lenver,
Pe c'hoaz evel ar c'hez alanik
Flemmet gant eur iarik.
Karg ac'heuz, a lavar Miston da Grabanen ?...
— 'Meuz ket, sac'h ann dien !...
Ha te, Mastou gez, eürusoc'h ez-oud bet ?...
E fi douac'h n'ounn ket,
Mes ann taull-man avad me ra va zalarou,
Ha prest ez-inn larkoc'h da gass va c'hilliourou ;
N'eo ket ar vech kenta d'in da veza flemmet,
Mes ar vech diveza-evelse bezet gret !...
Miston neuze glask he gelenn
Hag a gomz out-han evelhen :
« Ann dra-ze n'eo netra ;
Gortoz ar galv kenta,
Ha neuze marteze
Az po karg 'vel-d-on-me. »
— Nan, eme Mastotu, 'nn eur zibri bara loet
A zeuer heb dale da veza donjeret,
Ha neuze, Miston gez, klevet ac'h euz laret
Penaoz eur c'has skaotet
'N deuz aoun rak ann dour ien 'vel rak ann dour bervet.

KENTEL.

Na jomit ket re bell
Da glask eur garg huel :
Ma renkit chom keit-se,
C'heuz ket galloud da-ze.
Enn eur denna a bell gant eur fuzuil dister,
C'houi her goar koulz ha me, a goller ann amzer.

SUTER GOELE-BARA.

Sonjou d'eus brezel 1870.

AR VOLOT PRUSSIAN.

Deut eo er meaz eus ar fusuil milliget. Nijal a ra libr ha laouen ; c'huitellat a ra, clasc a ra eur re benag da laza ; ma,o laza. Sellet outhi hag he heuliet en he roud mar d'hoc'h goest ; setu hi oc'h antreal en eur penn frances, hag eun tamic pelloc'h en eur galon frances. O anken dreist peb seurt anken ! petra so bet lazet ganthi ? ma kirit, m'hel lavaro deoc'h.

Ann tam plomb-ze a so o laza ar pez so ar brassa er bed-man. Ema o laza ar skiant vad ; ar galon, ar garantez evid kement a oa mad ; laza a ra kement vertus, a oa loden ar bobl frances, ar guella oa var ann douar.

Kenderc'hel a ra o vont, ha varc'hoas pa vezo erfin couezet d'ann douar, e chomo var he lerc'h eun toul spontus, ne hello beza carget gant netra.

Ar poblou spontet a c'houlenno etrezho : e peleac'h ema ann hini a re eun dibab eus oll sonjesonou ann oll poblou, ha ne zalc'he evithi nemet ar re vella ? Ni so breman etre ar Saozon milliget hag ann Alemanet daonet ; e peleac'h ema breman ar skiant vad coz-ze, ar vadelez calonec-ze, atau prest da gass sicour d'ann dud reuzeudic ? e peleac'h ema ar Frans hag he speret ? — Lazet eo gant eur volot prussian.

[illegible]oblou a lavaro c'hoas etrezho : e peleac'h e[illegible]n-ze eus ar garantez atau enaouet, atau [illegible]on toues ? E peleac'h ema breman ann hi[illegible]e atau douget varzu ann traou guir, caër ha [illegible]? E peleac'h ema ar galoneca eus ann oll po[illegible]ou, e peleac'h ema ann hini a gare kement ar re ziners, a gare kement ann dud dister, a savetee ar re voasket ? — Lazet eo gant ar volot prussian. Hag ann Ilis a lavaro : Te ac'h eus va saveteet pemp gueich, Frans Clovis, Charles-Martel, Charlemagne, Sant Lois ha Jeanne d'Arc ; te, en em zalc'he son em c'hichen harpet var dorn da gleze, te carget gant Doue da zifenn ar virionez, te na helles ket mervel heb na zeufe ann oll da gahout aon evithi, va Frans, va faour-keas Frans, e peleac'h emoud-te ? — Siouas ! lazet eo bet gant ar volot prussian.

AR C'HROUADUR.

Ar c'hrouadur so clanv. Daou viz so ema he vam noz-deis e kichen he vele ; ne gred ket tenna he alan evit clevout guelloc'h hini ar c'hlanvour.

Ha setu ar pempet gueich d'ar c'hrouadur da glenver. Pa zeuas er bed-man, e oa mistic ha dister, hanter-varo, couls lavaret, he vam dre he c'harantez soursius, he deus roet ar vuhez dezhan evit ann eil gueich ; gant guirionez, ec'h heller lavaret ez eo diou veich he mab. Gouscoude, pegement a soursi e renco hi kemer c'hoas anezhan ! red a vezo he zeski, hag ar vam he unan eo a gass anehan bemdes d'ar scol ; hi eo a ra beb noz dezhan studia he gentel, petra benag ma'z eo he unan clanv hag heb mouez ; creski a ra evelken, ha setu hen deut bras ; he vam na ehano ket da veilla gant ar brassa eves var he ene evid miret ne ve saotret gant ann disterra goal exempl gant ann disterra pec'het ; poania a ra kement ma teu da usa he ners hag he buhez el labour-ze, hag e renc mervel.

Ha da beleac'h e ialo da bara kement all a soursi, kement all a nosvechou tremenet e kichen guele ar c'hrouadur-ze, kement all a boan implijet epad 20 bloas evid ober eur c'hristen mad anezhan? Ar Prussian a antren e Frans, ha d'eus ann taul kenta e laz ann den iaouanc-ze ker caret.

Spontus eo, n'e ket 'ta,ha gouscoude, netra guiroc'h. Ouspen 10,000 gueich eo bet c'hoarvezet kement-se deac'h, hag ouspen 10,000 gueich all a vezo guelet varc'hoas adarre. Ma ! pe vern-se ? Kendalc'homp o tioual dious ar c'hlenvejou, corfou beniget hor bugale, kendalc'homp o tioual ho eneou dious ar pec'het, descomp anezho ar guella ma hellimp, hag e ve red deomp mervel ma ve treac'h deomp al labour. Pa velo ann autrou Doue o coueza kement a Gatoliket iaouanc, guen-cann ho ene en ho innosans, birvidic feiz ho ene, marteze e sello a druez ouzomp, rag bez eus trugarez er Barados, pa varv eun den iaouanc divlamm ha cristen evid difenn ar Frans.

AR GUIRASSERIEN O VONT D'ANN EMGANN.

Be oant 2,000 calonecoc'h marteze eget ann 3,500 e Waterloo ; lavaret so bet dezho : ar c'hleze e meaz ha d'ann daou lamm, hag int ho deus tennet ho c'hlezeier hag a so partiet d'ann daou lamm. Lavaret so bet dezho : « Marvit ! » hag int a so maro. Red a oa e varvje 2 pe 3,000 den evid savetei 30,000, hag int ho deus ragtal assantet rei ho buhez ! Red eo d'ar re a scrivo histor ann amzer-ze divezatoc'h, chilou ha chilou mad ar pez a vercomp aman, ha dioual da ancounec'haat morse eun dra ken glorius a alfe buhan avoalc'h beza kemeret evel eur gonchen ! 2,000 e oant, neus deut endro nemet 200 hag ar re so chomet beô a garfe beza maro !

Dindan ar mindrail, ar soudardet ker braô-ze e oa eun dudi ho guelet, a zalc'he ho rencou egis ma reant gueichal e scol ar gavaliri e *Saumur* ; peger caër e oant o vont d'ar maro hag o vervel ; meulet ra vezint ! int ho deus hor saveteet. Ar c'henta a gouezas, a sonje en he vam e oa o paoues he c'huitaat ; ann eil en devoa eur verc'h vihan a behini ar sonj a dreuzas he galon evel eur gleze. Ann drede a lavaras hano he bried. Oll ho devoe sonj a Zoue. O ! madeles, va Doue, piou a alfe lavaret peger bras emoc'h ? Mes pegement a dleit da bardoni da eun den a lavar : « Mont a ran da vervel evid savetei va re. » Hag en em daul neuze ann daoulagat digor en islonc-ze, e meaz a behini ne teuer mui ! ! !

AR FIZIANS E DOUE.

En eun ilis vihan eus ann *Alsas*, eur sulves, epad ma ganer ar Gousperou, ann offis-ze ker caër ha ken neubeut heuliet, eur vaoues, dianavezet, a antreas en Ilis ; eur ganoures vras a oa pe kentoc'h, brassa canoures a oa d'ar mare-ze, Ganet er Relijion gatolic, n'he devoa ket c'hoas ancounec'heat he fedennou. Ar guel eus ann ilis-ze, hag ive eus ann oll bobl a ioa dastumet ennhi, a denereas he c'halon. Du-ze en *Alsas* ann oll a gan, hag her gra en eur feson dereat.

Hi en em lacaas da gana ive, hag e oe clevet souden dreist ann oll mouezhiou-ze neubeut desket ha rust eus ar bobl, e oe clevet eur voues sclær, huel ha braô meurbet ; ken a chomas saousanet kement hini en em gave en Ilis ; ann oll mouezhiou all a davas ragtal, heb beza en en em glevet, evid chilou guelloc'h ar vouez dispar-ze ; neuze he unan, hag heb goud m'ervad e oa he unan, ar ganoures vras a achuas cana ar salm e creis ann Ilisat tud-ze oc'h he chilou. Goudeze, e sortias dianevezet, egis ma oa bet antreet. Ma ! Kenvrois, d'eus ann histor guirion-ze e carfen tenna eur gentel evidomp.

Er moment-man ive e clevan oll mouezhiou ar vro o prezec assambles ; epad ma eo unan re hardi, e clevan eun all o falgaloni ; unan a so o fou-

gassi hag heben o tisesperi. Ne lavaran ket e ve braô ho c'hlevet evelse oll assambles.

Mes lavaret a ran ne tlefemp hirio var c'horre ar Frans a bez rei conje da gana nemet da eur vouez hebken.

Hag ar vouez-ze eo mouez ann Esperans. Ra davo ar re all dirazhi. Peoc'h, Peoc'h !

Ia ! Bezimp leun a fizians. Fizians e Doue, da genta a savo m'ervad, heb dale, ar pouez spontus eus he zorn couezet varnomp.

Mar blij ganthan hor c'havout izeleat avoalc'h gant he justis, e savo ac'hanomp dre he drugarez. Fizians e Doue, so bet boazet a viscoas d'ober traou burzudus dre ar Frans, hag a fell dezhan ober c'hoas, m'ervad, en amzer da zont.

Fizians er Verc'hes, en Intron Varia ar Frans ! He rouanteles eo a so couezet etre daouarn ann enebourien ; ra zeuio he unan da hentcha hon arme. Ne c'houlennimp ket diganthi lacaat ac'hanomp da denna ho bro digant ar re all, rag marteze e tistrofe he fass diouzomp ; mes hon dever eo goulenn diganthi silvidigez hag enor hor bro, hag hi n'ho reüso ket ouzomp. Fizians en arme vras eus ann oll Sent hag ann oll Eles, a ziskenno marteze d'eus ho flass er Barados, evid dond d'ar brezel assambles ganeomp.

Erfin, arabad eo falgaloni hon unan, arabad eo goacaat, bezimp evel ma vemp græt gant mein ; ne blegomp ket ; bezimp græt gant houarn, ne ienomp ket ! ra vezo atau tomm-scot hor c'haloñ gant carantez Doue ha gant carantez ar vro ! ! !

A. Leon GAUTIER.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Masson, aumonier al Leanezet Carmes e Brest, a so hanvet person e Guilers (Brest).

Ann autrou Quiniou, person Guilers (Brest), so maro er sizun dremenet.

Madou ann douar.

KEMPER. — *11 a viz Even.* (*Dre ann daou c'hant lur.*)

Guinis, 26 lur »» g. — Segal, 20 lur 10 g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g.— Avalou-douar, 7 lur »». g.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

X.

Ann tourmant a echu. — Choas a rer eur c'habiten nevez.

Sonj a so c'hoas e Breiz, en Normandie hag e Bro-Saoz, d'eus ann tourmant bras-ze. E mor ar *Manche*, nemet ken, er bloas-ze, e oe collet seis lestr var'n ugent Saoz ha seis d'eus Frans, hag ar bloas varlerc'h, ar moru a oé guerzet ker, pe guir e oa bet collet ar pez brassa d'eus pesketourien Sant-Malo o vont d'ann Douar-Nevez.

Pa velas ann daou Hollandez e labouremp ker braô ec'h ehanjont, ha setu int o causeal etrezho. Iann a lavaras din :

— Ne ententan ket ar pez a lavaront, hag eun dra souezus eo e ve pobladou tud a bez a ve ker diskiant ne ouzont ger gallec ebet. Evelken, gouzout mad a ran petra lavaront.

— Petra lavaront eta ? emoun-me,

— Int a lavar : Set' aze eur potr chentil; ar bihana anezho, talvezout a ra teir gueich he vreur.

— He vreur ! emoun-me, en eur zispega d'eus dorn ar vangonell, kement a zroug a ioa ennhoun. Te a sonj did eta int diskiant avoalc'h da gemer eur Piteux evid eur C'hemper ?

— Oh ! nan da ! eme Iann, int a vel avoalc'h m'ervad, peu sort kemm so etrezomp. Alo ! feneant, peg e dorn ar vangonel adarre ! Na te ve scuiz dija ?

Evel ma oa chomet a za eveldon, ann Hollandis en em lacaas da chouhal, ha me gred e lavarent :

— Labourit eta, traou didalvez, feneantet.

Ni oa en dour bete penn hon daoulin. Caër hon devoa bet poania, n'hon devoa ket allet lacaat rez ann dour da zisken, guir eo ; mæs sevel ne rea ket ive, ar vangonell ma oamp o labourat ganthi, Iann ha me, a oa bet græt m'ervad evid arc'h Noé, he divreac'h crom a oa d'eus ann diæssa da labourat, ha kelliæs gueich e pouezer d'oc'h va zu, e rea eun trous spontus; Lavaret e vije bet e oa peget ar red-cof ennhi.

Seblantout a rea din penaus ne rea ket kement a drous pa boueze Iann d'oc'h he du.

— Evid eur chopinat dour a saves, emoun-me ; me a sav teir barriken beb taul. Ma keres ober claoustre ?

— Pa giri, a respontas Iann, da loden eus ar varc'hadoures a vezo din, mar goulennes truez abars eur c'hart heur ac'han.

Me a dlefe beza taulet evez, pa c'hoarze evel eun Normand ma oa, mæs me a oa droug-ru ennoun, ha keit all a ioa, n'am boa bet tam sonj eus ar varc'hadourez, na vouien mui caër d'eus a betra a felle dezhan da brezec.

Ar varc'hadourez a ioa chomet etoues ar riz, ha breman ar riz a dlie beza dindan ann dour.

— Te n'ac'h eus loden ebet eus ar varc'hadourez-ze, emoun-me. Evid ar pez a dâl breman, me a ro anezhi did a galon vad.

— Te a lavar ar virionez ?

— Ia da !

Neuze eo avad e oe græt beac'h d'ar vangonel goz. M'ho pije sellet ous Iann o labourat, ho pije lavaret e oa o planta avel evid ograou ann ilisveur. Me, d'eus va zu, a boueze hag a save, mæs goud a vouien pegen tenn e oa evidon, eleac'h ann aneval Piteux-ze a seblante c'hoari gant eur bluen. Hag hen e vije bet e guirionez crenvoc'h evidon ? Goloet e oan a c'huezen, hag hen oa seac'h ha ru evel eur boket roz. A.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (Nº 26) DISSADORN 25 A EVEN 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan livez e tle beza casset bivizliken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 25 a viz Even 1881.

Da benn der Iaou ha bemdez goude, ann Deputeet a evessaio ous ar Budjet, na ne ehanint nemet pa vo achu.

Hirio, Dilun 13 a viz Even, ho deus evesseat ous eul lezen a fell da Laisant, Depute Radical al *Loire-Inferieure*, e ve græt evid lavaret ne vézo hiviziken nemet tri bloas servich, mæs ann oll *a renco* ho ober. Cals eus ann Deputeet a so a enep al lezen-ze ; kense ec'h estlamont o clevout Ballue difen lezen Laisant, hag o lavaret, penaus e ken cas ma ve red discleria brezel da eur re, e vezo atau possubl gervel ragtal ar Gambr da velet petra vo ar guella d'ober.

Ma ne ket diskiant lavaret e vezo possubl coll evelse 10 devez, en eur gervel ar Gambr etre ann devez ma vezo bet disclæriet ar brezel hag ann hini ma vezo red sevel soudardet. Evid rei muioc'h amzer d'ann dud diskiant-ze d'ober ho sonj, e lavarer e vézo kendalc'het varc'hoas.

Er memes deves, er Senat, ez eus bet kendalc'het gant al lezen var ar scoliou *red*, hag ez eus bet græt labour fall evidomp Catoliket.

Var ann eil loden eus ar pennad 4, ann autrou Wallon a c'houlenne : « e vije roet aotre d'ar veleien ha da vinistret ar Relijionou all, da zerc'hel scoliou eleac'h ma vije desket d'ar vugale kement a ve desket er scoliou all ; Ferry ha Ribière a eneb outhan, mes ar pez so anat, eo ne fell ket d'ar Republicanet, ne fell dezho sort ebet, cahout scoliou, gant beleien ous ho ren. Ober a reont a beb seurt meuleudiou d'eus ar vistri-scol.

Mad avoalc'h ! a respont ann autrou Jouin, ho mistri-scol a so tud eus ann dibab, ne lavaran ket nan, mæs anat eo ne vezo ket comset a Relijion en ho scoliou, hag e renco ar vistri-scol senti ous al lezen a vezo roet dezho.

Goulenn ann autrou Wallon a vez taulet a gostes gant 149 mouez a enep 125.

Var ar pennad 5, ann autrou Halgan en deus goulennet e ve lakeat 4 eus ann tadou ebars er Gommission a vezo hanvet evid evessaat ous ar scoliou, mæs ar Gommission ne assant ket ganthan, nag ar Ferry kenneubeut, ha 160 mouez o veza votet a enep ar pez a c'houlenne ann autrou Halgan, 114 nemet ken a du ganthan, e voter ar pennad 5 eus al lezen. Voti a rer ive ar pennad 6 a lavar, ec'h hello cahout dispans da zarempred ar scoliou, kement crouadur unec bloas en devezo bet eur paper da ziscues eo desket avoalc'h.

Dre ar pennad 7, ann hini so carget eus ar c'hrouadur, tad, goard, pe mestr, a dle pemzec deves d'ann neubeuta araug ma zigorro ar scol, rei da anaout d'ar mear, hag hen en deus sonj cass ar c'hrouadur da scol ar Gommun pe da eur scol libr pe rei ann descadurez dezhan er gear. Kement-se eo diæssaat re ar gerent, hag ann autrou de Ravignan a c'houlenn e ve lammet d'eus al lezen ar pennad-se couls hag ar pennadou 8 ha 9 a so henvel outhan, mæs ne assanter ket ganthan, na kenneubeut gant ann autrou Halgan, a c'houlenne e ve roet conje d'ar vugale a vije o chomm re bell d'eus ar vorc'h, da vont da scol eur Gommun all tostoc'h. Ar Ferry en deus respontet ne oa ket possubl ober kement-man, rag hano oa d'eus guiriou ar c'hommuniou, ha ne oa ket possubl her merca en eul lezen var ann descadurez. Var ar pennad 10, e vezo kendalc'het varc'hoas.

Dimeurs, 14 a viz Even, goude beza votet eun neubeut arc'hant evid peur-baëa mizou brezel ann *Tunisie*, ann Deputeet ho deus kendalc'het gant lezen Laisant var ar servich soudardet epad 3 bloas nemet ken. Langlois, unan eus ann tu cleis gouscoude, a lavar penaus eo guelloc'h ann traou egis ma vez græt breman, eget ar pez a sonjer ober. De La Porte en deus difennet lezen Laisant, o lavaret e vije ingalet guelloc'h egis-se cargou ar servich etre ann oll. Ann autrou Ribot a lavar n'e ket mad al lezen emer e clasc he voti, petra benag ma ouzeur ne vezo ket votet gant ar Senat, mæs evid beza hanvet adarre hag evid plijout guelloc'h d'ann electourien, eo emer e clasc he ober.

Farre, Ministr ar brezel, ne de ket evid al lezen ze, guelloc'h e ve ganthan pevar bloas servich.

Ann autrou Lorois a c'houlenn e ve casset al lezen-ze da eur Gommission dibabet etre soudardet ;

mæs ar Gambr a sonj dezhi neus ket amzer da c'hortos, hag e lavar eo poent achui.

Le Faure, evel Laisant, a c'houlenne ne ve nemet tri bloas servich, hag e ped ann Deputeet da voti lezen Laisant, egis ma eo bet renket gant ar Gommission, hag, e guirionez, petra benag ma lavar dichec avoalc'h ann amiral Cloué ne vezo ket travoalc'h 3 bloas evid ober martolodet a zoare, ann Deputeet, 440 a enep 20, ho deus lavaret e vije evesseat ous pennadou al lezen. Couls eo lavaret e vezo votet al lezen.

Er memes devez, er Senat, ez eus bet kendalc'het gant al lezen var ar scoliou *red :*

Var ar pennad 10, e voter ar pez a c'houlenn ann autrou Paris, e teufe ar gerent pe ar re all a renc respont eus ar vugale da gass kelou d'ar mestr-scol, pa n'hello ket ar re so en ho c'harg darempred ann ti-scol, da heman goude d'hel lavaret d'ar mear ha d'ar Gommission.

Var ar pennad 11, e sav eun tamic tabut o clasc goud penaus e vezo punisset ar mestr-scol a vanco en he zever.

Ar pennad 12 a lavar penaus ha peur e vezo punisset ann tad pa vanco ar c'hrouadur eun neubeut gueichou da zarempred ar scoliou. Voti a rer anezhan hag ive ar pennad 14 en despet oll d'ar pez a ra ann autrou Pâris, evid ma vent græt en eur feson dereatoc'h. Voti a rer ive ar pennad 15, a lavar penaus ec'h hello beza roet conje d'ar vugale da chomm 3 miz er bloas heb darempred ar scoliou, Commission ar scoliou e peb commun a hello rei 15 devez dezho ; pa ho devezo c'hoant cahout muioc'h e renkint goulenn digant ann inspecteur.

Var ar pennad 16 a lavare e renkefe kement crouadur e ve desket *e ti he dud*, respont da eun examen peb bloas, ha ma na respontfe ket en eur feson dereat, beza casset dre urs ar mear pe dre he volontez he unan da eur scol all, ann autrou Paris en deus goulennet digant ar Senatourien ne ve ket votet ar pennad-ze, hag en despet d'ar pez oll a lavar ar Ferry n'en deus bet morse sonj da enebi ous liberte ar pennou-tiegez (ar gaouier !) e tauler ar pennad-ze a gostez. Kement-se gounezet atau.

Achui a rer goudeze voti al lezen evid ar veich kenta, hag e lavarer e vezo evesseat outhi eun eil gueich.

Der Iaou, egis ma oa bet lavaret, ann Deputeet ho deus peget gant ar Budjet ; neus ket bet græt cals a dra, mes travoalc'h so bet græt evelken evid discues deomp, penaus, en despet oll da gement a so bet lavaret, e vije disammet ar vro deus eul loden vras eus ar c'hargou abars nemeur, hon devezo er bloas-man 3 ugent million muioc'h da baëa eget varlene : n'eus bet græt nemet commans.

Der guener, 17 a viz Even, ann Deputeet ho deus kendalc'het gant al lezen var ann tri bloas servich. Meus aoun e vezo votet en despet d'ar pez oll en deus lavaret Ministr ar brezel, evid discuez peger fall ha peger noazus e ve evid ar vro, mæs evid hirio, neus bet græt netra a dail ; ann Deputeet o velet ho unan ne vouient ket caer petra ho devoa c'hoant d'ober, ho deus lavaret gortos a-c'han da varc'hoas, da velet hag int a alfe entent eun tam benag guelloc'h, petra a felle dezho d'ober ; ann autrounes Keller ha Lorois, goude beza clevet petra a lavare ar Ministr eus al lezen-ze, he divije græt ar goassa gaou ous ar vro, ho deus lavaret ho dije sonjet beza traitourien d'ar Frans m'ho dije he votet.

Er Senat, er memes deves, neus bet græt ken nemet rei eun neubeut muioc'h galloud d'ar mearion en Aljeri, eget n'ho devoa betec hen, ken a-c'han ma vezo barnerien a beoc'h avoalc'h evid ho c'harga da renta ar justis, egis ma eo ho dever hag ho micher.

Dissadorn, 18 a viz Even, ann Deputeet ho deus kendalc'het gant al lezen var ann tri bloas servich, hogen, evel n'ho deus ket bet ann Deputeet amzer avoalc'h evid studia al lezen-ze, ha goud mad ho unan petra ho devoa c'hoant d'ober, ha ma eo deut ar Ministr da lavaret adarre, egis ma eo guir, penaus ma ve votet eur sort lezen, ne alfe ket respont e savje ar Frans a neves, e lavarer cass adarre al lezen d'ar Gommission evid evessaat outhi a neves hag he c'hempenn guelloc'h. Dilun kenta e vezo evesseat a neves ous ar Budjet, na ne vezo ket evesseat ken ous lezen Laisant, ken ac'han ma vezo bet votet ar Budjet.

Er memes deves, er Senat, neus bet græt ken nemet lavaret petra ho dijè græt ar Senatourien ar veich kenta ma vijent en em assamblet, hag a c'hoarvezo Dimeurs kenta. A.

Neubeutaat ar c'hargou.

Dre ma tosta ann electionou, ar Republicanet a so o clasc fougassi e reont oll ar pez a so possubl evid neubeutaat cargou ar vro, ne alfent ket lavaret brassoc'h gaou ! Dies bras e ve, e guirionez, d'ann hini a voar petra eo ann traou, comprenn penaus e heller, er memes amzer, dispign beb bloas atau muioc'h mui, ha discarga evelken ar re a renc paëa ar c'hargou, da lavaret eo, dispign muioc'h ha reseo neubeutoc'h arc'hant ? Neus ken moïen d'ober eun dra evelse, nemet o kemer arc'hant e prest.

Evid guir, ma gounezan deg mil lur ha ma zispignan dress ive deg mil lur, ne d'an ket dreist ma gallout ; mes ma ne fell din ober ken labour nemet evid eis mil lur ha dispign daouzec mil, eo red din kemer arc'hant e prest, hag eo evelse a ra ar Republic. D'eus 1875 da 1881, ar Republic he deus kemeret 2,500 milion e prest, hag he deus sonj kemer c'hoas 4,000 milion.

Marteze c'hui a lavaro penaus ann arc'hant-ze oll a vezo evid ober labourou bras ! var ar paper ez eo egis-se, guir eo, scrivet eo evelse el lezen he deus roet conje da c'houlenn ann arc'hant-ze e prest, mes, e guirionez, ne ket egis-se ec'h implijer anezho. Ouspen ann hanter eus ann arc'hant-ze a vez implijet evid peur-baëa ar Budjet dre eun hent distro benag. Evid lavaret ar virionez, ez eus bet græt van da ziscarga ar vro evid breman, d'eus 256 million, hag ez eus cresket ar Budjet evid atau en amzer da zont d'eus 210 million, pe vardro hag evelse eo, e sammer beb bloas eun dle neves var diouscoas ann dud keas, o lavaret e vezo paët eul loden beb bloas, ha pedall n'her grer morse.

Herves a velit, ann discarg sense a ve græt deomp gant ar Republic, ne deo nemet goaperes, ha pa renkimp er memes tra rei ar memes somm arc'hant var eun dra benag all, me gav din, pa ne rer nemet divisca Sant Per evid guisca Sant Paul, ez eo ann ann discarg-ze car tost d'ar voaperes all ho deus hanvet *ar scoliou evid netra.* A.

Ne rer ket brezel ous ar Relijion, ne glasker ket soken hen ober, eme ar Ferry gant ar brassa fallagriez, ha setu gouscoude ma sarrer eur scolaich, ha ne ket eur scolaich renet gant Relijiuset ! ! ! Eur seminear-vihan eo. Setu aman petra a scriver d'eus Dinan, d'ann 12 a viz Even :

Ann oll dre aman so bet saousanet bras o clevout penaus ar gemennadurez he deus gourc'hemennet serra ar seminear vihan (anavezet evel scol ann Ilis d'ar 5 a viz Du 1828), a ioa fountet var traou græt a enep al lezen daou pe dri miz so gant eur mestr studi. Græt e oa meur a enclasc var ann affer-ze ha pa oa bet ann hini so e penn ar scoliou en Ille-et-Vilaine oc'h ober ann diveza n'en devoa ket discuezet beza droug-contant

Ar seminear-vihan renet, abaoue ouspen 20 bloas, gant ann autrou Dagorn, belec enorabl, ker brudet dre he skiant evel dre he vertuziou, en devoa 300 scolaer. Sonjal a ra deomp e tiscuezo muioc'h lealdet ann autrou Grevy abars pell, en eur zigorri ar seminear a nevez, rag cals d'eus Republicanet galloudussa eus ann Departamant, ho deus discuezet anat, a lavarer, en affer-ze, ho c'hassoni a enep ar seminear hag ar Relijion.

Guenet, *17 a viz Even.* — Ar belec enorabl a oa en he garg scol libr Sant Franses Xavier, renet gueichal gant ar Jesuistet, so bet casset kelou dezhan d'eus ar setans so bet douget en he enep gant Conseil ar scoliou e *Roazon*, hag a lavar e renco beza sarret ar scolaich d'ar 25 a viz Even, d'ann diveza termen.

Eur fallagriez muioc'h, hag a ziscues ne rer ket brezel ous ann Ilis hag ar Relijion ! ! !

Lidou ar Relijion neves herves ar Franmasonnet.

Setu peu sort hano a roe en deves all da unan eus he fennadou scrid, eur gazeten, eneboures touet d'ar Relijion gristen ; ni a gemer hirio ar memes hano a lavar eur gazeten gristen, hanvet l'*Ami du Peuple*, hag emezhi, ar *Petit Parisien* ne hello ket cahout droug ouzomp evid-se, rag oc'h hen ober, ni a vrudo atau muioc'h-mui he diotachou, hag he sonjesonou herves Satan.

Ni a so sebezet e guirionez gant ar re-ze oll ho deus c'hoant lacaat ann oll da vont d'ho heul, ha neus ken nemet ho diotachou a alfe beza hevelebet ous ar pez a rencont anzavout bemdes, ne dint goest da zont abenn eus a netra. Chilaouit ar pez a anzav gant joa ar gazeten-ze ne vel netra en tu all d'ar Franmasonet.

Er penn kenta e lavar ema a du gant assamble oll enebourien ar Relijion, a so bet dalc'het en devechou diveza-ma e Paris, mes etoues ann oll traou so bet lavaret eno, ez eus unan, hag a ra dezhan eur blijadur disordren. Pell bras so e oa ar sonjeson-ze en he fenn, pell so ma oa en he c'halon.

Setu aman petra eo : « Ne heller distruja mad eun dra, nemet pa ve eun dra benag all da lacaat en he blass. »

Fallout a ra dezhi ne ve mui heuliet lidou ar Relijion gristen, hag e ve lakeat en ho flass lidou ar Relijion herves ar Franmasonet. Setu aman evid petra e c'houlenn kement-se, ha ne ket ni a garfe mont a enep dezhi, rag netra ne deo ker guir.

Netra tristoc'h emezhi, eget ann eureujou en Tikear, evid prezec hebken eus ar re-ze ! Eur gambr eleac'h n'ez eus netra ; eur sitoian benag a lenn deoc'h mod-pe-vod eur pennad benag eus ar *C'hode civil*, ha ne ve chilaouet gant den ebet ! eur *ia* lavaret ive en eur feson benag gant ann dud neves, ha neus ken. Goudeze, pa ves hano d'eus tud a voar sina, eur c'hommis a astenn eur bluen d'ann dud neves, a ro anezhi goude d'ho c'herent, hag ar re-man d'ann testou, hag e neubeutoc'h eget eur c'hard heur, setu achu oll.

Scrijal a ran pa sonjan en eun dra ken divalo, ha n'oun ket souezet ho deffe ezomm lod eus ann dud eus eun dra benag muioc'h.

Ne sonj da hini ebet d'eus ar re en em gav eno, emer o paoues ober eun dra, ha ne ket eur c'hoari eo, hag a so eus ar vrassa talvoudeges. Evid ann disterra acta a renc beza græt dirag ann noter, e ves græt eur c'hement all. Ar galon ne ket laouen o sortial eus ann ti-ze.

Neuze e ve red cahout eun dra benag evid derc'hel plass lidou ar Relijion. Hogen, ar *Petit Parisien* ne ket goest d'hel lavaret deomp, rag n'her goar ket he unan, mes setu aman eun dra benag all hag a so bravoc'h c'hoas :

Evid ann anterramanchou græt heb belec ive, neus netra divalooc'h, netra na goms ous ar speret, netra na lavar ann disterra d'ann ene.

Ar c'horf maro a ves casset en eur c'har a dreus ar veret, ha diskennet goude er bez, heb ma lavarfe ger hini ebet eus ar re so endro d'ann toul. Ar Gatoliket a lavar eo kement-se, lacaat corf ann den en douar, egis ma ve græt da eul loen (*enfouissement*), hag e guirionez, reson ho deus.

Ah ! ann oll ne dint ket Michelet, Quinet pe Raspail ! Evid ar re-ze, petra benag neus belec ebet oc'h heul ar c'horf, e ve græt dezho eun anterramant e doare.

Mes evid ann dud dister, petra hon deus-ni ? — netra. Ar re ho deus caret gouscoude ann den maro-ze, a gasser dirazho, ar re a voar pegement a dalvez ar galon-ze, he deus ho c'haret kement, ar re a ginnig mouga gant ho hirvoudou, — ann tad, ar vam, eur c'hrouadur, eur pried, — ann oll dud glac'haret-ze a lavar etrezho : « Ne hellomp ket e kement-se he lezel da vont en eun doare ken trist, » hag e c'houlennont digant ar belec he reseo en ilis hag he anterri.

Chomm a rai da vihana ann arched epad eun heur pe ziou var ar vascaonv, gant cals goulou endro dezhan ; esans a vezo devet ; clevet a vezo clemmou hirvoudus ann ograou hag ar c'hleier.... hag ar speret a vezo contant...

Arabad eo deoc'h hen disonjal, contanti ar speret a so talvoudus bras. Neus ket moïen da scriva netra guelloc'h, mes penaus cahout ann tu d'ober eun dra benag henvel ous lidou ar Relijion ? Eno 'ma ann dalc'h ! Ne ouzont ket, ha me voar avoalc'h ne gavint morse netra. Hogen, chilaouit c'hoas, ne ket achu : comset am eus eus ann eureujou hag eus ar maro ; ha sonjal a ra deoc'h ne ket red ive e ve dalc'het sonj d'eus ginivelez eur c'hrouadur dre eul lidou benag !

Pa deu eur c'hrouadur da c'henel, ec'h antren ganthan al laouenediges ebars en ti ; eun deves gouel eo evid ann oll tiad tud ; guisket e ve d'ar c'hrouadur neves-ganet eur saë-venn eus ar re gaëra, gant eur vantel hir, ru pe c'hlaz, goarnisset gant dantelezou ; hag e casser anezhan d'ann ilis gant ar brassa eves. A bell so, so bet choaset eur paëron hag eur vaërones, ha setu int en ho flass. Deves ar vadiziant, a rer presanchou a beb seurt ; ha gouel ann Ilis a so bet evelse evel ann digarre evid ober etre kerent eur gouel all, eus a behini e talc'her sonj atau.

Petra hon deus ni cavet etrezomp, Radicalet, evid derc'hel plass ar vadiziant ?

Ah ! aman e rencan rei meuleudiou d'ar *Petit Parisien*, gant lacaat amzer avoalc'h, en deus cavet eun dra benag, m'en deus anzavet parfet ne oa ket goest ar Franmasonet da gavout eun dra benag e plass lidou ann Ilis gatolic ; aman e tiscues ive pegen diot eo. Mar fell deoc'h chilou, m'hel lavaro deoc'h : « Ne zisplij ket din, emezhan, e ve lakeat eur paëron d'ar c'hrouadur, me a sonj din er c'hontrol eo talvoudus kement-se e meur a feson ; petra eo e guirionez beza paëron ? prometti kemer da vab ha kemer egis-se e guirionez ann hini a zalc'her var ar mean-font ar vadiziant.

Me voar avoalc'h er disonjet a bell so d'eus deveriou ar paëron, ha breman e ver paëron evel ma ver test en eun affer benag. Ma ! rentomp d'ann acta-ze ar pez a oa gueichal ; ra zalc'ho sonj ann hini a assanto kemer ar garg a baëron, penaus en deus sammet eur garg eus ar re bounerra, a alfe mare benag, rei dezhan deveriou bras da viret.

Eis deves-so e prôn ann offern bred em farres, am eus clevet gant va diouscouarn va unan, ar gentel catechis-ze, prezeget ger evid ger gant ann autrou cure iaouanc, a ioa pignet er gador, kense ne alfen ket lavaret deoc'h peger sabatuet oun bet pa meus lennet er *Petit Parisien*, ar pez a vercan deoc'h aman. Ma ! setu hen disculiet ha paket he zorn e sac'h ann Ilis ! Be oa en offern bred dissul, hag en deus servichet d'he lennerien ar pez en deus desket gant he veleien, ann amziot Fanch ar Peul-ze ! Hogen, deomp atau, ne ket achu c'hoas! Pebes gouel caër a velan-me em speret !

Digasset e ve ar c'hrouadur, hag ema eno ; kinnig a rer anezhan gant cals lidou d'ar vro, d'ar bed, d'ann dud. Ann tad hag ar vam a ra al lê d'ober anezhan eur sitoian leal pe eur vreg honest ha d'he sevel gant peb seurt honestis. Ar paëron hag ar vaërones a ra ive al lê da zerc'hel plass an tad hag ar vam ma teufent dà vervel. Ober a rer eun acta eus ar pez so bet græt, hag ann testou a sin.

Peger caër e ve kement-se ! Ha ma zeufec'h eleac'h he ginnig d'ar vro, d'ar bed ha d'ann dud, n'int ket nec'het ganthan, pe guir ema dezho dija, da ginnig ar c'hrouadur da Zoue, en deus aotreet e ve staget he vab unic ous ar groas evid prena ene ar c'hrouadur neves-ganet-ze, a deu evelse da gahout guir d'ar Barados, ha ne ket ker caër ha ker braô ? Hogen, setu petra ra ann Ilis. Ne oa ket red eta clasc lidou neves evid ar vadiziant, kenneubeut eget evid ann traou all.

Diotachou diveza.

Red eo lacaat eves da gontanti ar speret. Ar Gatoliket a voar mad tre petra a so ar guella da ober evid-se, ho deus gouezet mad hen ober ; deomp eo da heulia ar scuer ho deus roet deomp.

Travoalc'h eo, mechans, ha ne ket daô lavaret ken ; caër ho devezo sonjal ha lavaret, ho lidou ne dalvezint biken lidou va ilis-me, hag eo guelloc'h ganin kenderc'hel o veva en Ilis gatolic eget mont da Franmason, ha ne ve nemet evid he lidou!

(Ami du Peuple) A.

Claskit hag e cavfot.

Me am eus 21 boten chistr da lodenni etre tri a dud ; 7 ane a so leun, 7 goulou, 7 hanter-leun. Penaoz a rin evit rei da bep hini eus ann tri-ze, kement ha kement a chist, ha kement ha kement a votennou ?

		Botennou leun.	Goulou.	Hanter leun.
Kenta mod.	1ª den	3	3	1
	2	3	3	1
	3	1	1	5
Eil mod.	1ª	2	2	1
	2	2	2	3
	3	3	3	1

Penaos kement-se ? Setu aman.

Ar botennou a so ane 7 leun, 7 hanter-leun, ha 7 gouló ; ze dal 21 boten hanter-leun, n'eo guir ? Rag-se, pep den a renco cahout talvoudegez 7 hanter-leun ; hag en he loden, a renco beza eun niver dispar a votonnou hanter-leun, izeloc'h eget 7, da lavaret eo, 1, 3 pe 5. Gellet a vo 'ta rei da bep hini deus ann daou zen kenta, 1 pe 3 boten hanter-leun (evel vo c'hoant) ; ha goude, 3 pe 2 leun, da beur-ober ar 7 hanter leun a so dleet dezho. Evelse e velet penaos e tigoues ann diou loden genta ; ar botennou a chom a ra ann deirved loden.

— Perag a ve lavaret : Eur bic ebken, en nevez-amzer, a zigass ann amzer fall ?

Respount. — Pa ve ien ha gleb-dour ann amzer, er mare-ze, eur bic ebken a guita he neiz da vont da glasc boued ; eben a chom var ar viou ; eleac'h pa ve brao ann amzer, ar glao hag ar ienien na hellont ober netra d'ann neizad, hag ann diou bic a ia neuze da redec. B. K.

Lavaraou brezounec.

BRO TREGER HA GOELO.

1 Labour ann noz, labour ann de
Hag e vi pinvik heb dale
Labour ann de, labour ann noz,
Hag a vo did ar baradoz.

2 Souben al lez, ha patatez
'Laca fortun en tiegez.

3 Labourer treut
'Dastum neubeut.

4 Pa ruz ann heol 'dreg ar bre
Va amzer vrao beteg creiste.

5 — Petra ra did te muia van ?
— Guelet ma meren var ann tân. —
— Pa ve em c'hof, guell hen cavan. —

6 Ar vuhez so vel eur rozen
Ra nemet tremen ;
Mont a ra hurluberlu
Var he zu.

7 Daou dra ra ar guir labourer :
Beza eun den a boan, hag a aoter.

8 Divar ho neiz, eüned keaz,
Me ho ped da selaou ma mouez ;
Ma c'hourc'hemennou a refet,
D'am oll c'henvrois, p'ho guelfet.

9 — Ma'z out eur potr a so dihun,
Lar din : « Petra eo ar butun ? —
— Teurvezet, m'ar plich, em c'helen.
— Eur butun so eul louzaouen,
Eul louzaouen, ha nep he c'har,
A vo goasket abred, hep mar ;
A lak ann ezom 'bars ann ti,
Lak abred ar vaz da c'hoari ;
A ro da veur a dud terzien
Clenvet sant Ian, ha c'hoas ouspenn :
Eurus var divez ho bue
Mar tec'hont 'raog al Locmine.

10 Butuner stanc
A dro he gein d'ar banc ;
Butuner druz
A lak he c'hopr var 'ru.

11 Neb a gerz gant botou var n'ed
A iel dierc'hen da glasc he voed.

12 Eleac'h a so teil leis ar pors
Vo var ar planken meur a dors.

13 Ar c'hemener, al louf torchen,
Na badfe den en he gichen ;
Eur banac'h dan var lerc'h he bred ;
Mad vo he zerves var he hed.

14 Petra lar ar guenan ?
'Vit dastum, kemer poan.

15 Guerza ker, prena izel bris
Ra eus eul labourer bourc'his.

BARZ KOATMIN.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Alo ! Corentin, ar guella d'eus ar botret, a lavare hen oc'h ober goab ac'hanon ; alo ! Kemper, mestr ann oll, ne helles ket ober guelloc'h ! Truez am eus ouzit oc'h da velet ken dielc'het.

— Goest e venn da labourat eis deis egis-man, emoun-me, heb discuiza.

Hag e labouren ! Eun druez ! ar vangonel a ro-c'he evel eur c'horn cuevr.

Eur moment e velis ann dour couezet izelloc'h eget va daou ufern, mes dija, ne oan mui evid padout gant ann droug em c'hreis, hag ar goad o skei var va daou ividic.

Iann en em lacaas da gana ; me a chouhe : houp la ! la ! Dalc'h mad 'ta, ha beac'h dezhi. Ann daou hollandes a ioa harpet da sellet ouzomp.

— Dioual da goll da zaoulagat, emaint o tont d'eus da benn, eme Iann, souezet oun ganeste, mé ne doun tam diæssoc'h... Sell, da deot so breman e meaz da c'hinou evel hini eur c'hi. Achu eo ! dime a vezo breman ar varc'hadourez !

E guirionez, e oan o paouez coueza var ar solier disec'het, rag trec'het e oa ann dour ganin.

Araug coueza zemplet, e velis Iann o stoui var-

non, hag he glevet a ris o lavaret :

— Te voar ! me a rea van da labourat. Dorn ar vangonell a ioa torret d'eus va zu, na ne saven netra. Hounez so mad, ne ket 'ta. Arabad e vezo did mui clasc pehini ar fina ac'hanomp hon daou.

Me am eus sonj c'hoas, penaus va c'hoant diveza a oe pega gant va daou zorn e gouzoug Iann d'he vouga. Hogen, beb tra a renc cahout eun divez, memes ann tourmantchou. Pa zigorris va daoulagat, e velis ann oabl glaz eoc'h d'am fenn, hag en oabl, eun heaul skedus a domme ac'hanon gant he vannou, hag a laouenne va c'halon.

Me a oa var bont al lestr, harpet va fenn var eur penn vele græt gant kerdin, etre daou bez canol. Ar re-man a nevez spuret, a leuc'he evel kement tra all houarn pe cuevr, a veler var ar pont; gant bontchou e oa bet stanket ann toul da lacaat ann tân er poultr, ha breman e vije lakeat dour ennho egis en eur veol. Iann, daoulinet em c'hichen, a ioa leun he zaoulagat a zaëlou, hag e youche din he voalc'h.

— Penaus, emoun-me da Biteux en eur zihuna; te tije bet glac'har din, boued ar groug, boude beza bet var nez va laza.

— Diot a rencan beza, mæs evelken, egis-se eo; abaoue deac'h da noz ma'z oud couezet, am eus scuillet oll daëlou va c'horf, ha pa meus guelet e oar o vont da staga eur voul canol d'oc'h da droat .....

Ne hellas lavaret ken, heb difrunca hag hirvoudi,

— Oh ! emezan, me so eur galon vad a botr, m'hen assur did, hag e rentin did ann hanter eus ar varc'hadourez,petra benag ma eo gounezet mad.

Ne oan ket deut tre c'hoas, mæs e kement-se na'm boa droug ebet, er c'hontrol. Dond a rea buhan en dro ar vuhez ennoun, hag evel n'em boa ket clasket c'hoas cheinch plass, e seblante din n'am boa collet netra d'eus va nerz.

Abars respont, Iann a vouchas din adarre.

— Erfin e respontas, ne ket gant aoun rag ann *avansamant* em bije bet digant mama Kemper, rag biken n'am bije credet mui mond dirazhi ; mes Fanchette he devoa kement gourc'hemennet ouzin beilla varnoud..... Minheer Abraham eo a lavare lacaat ac'hanout en eur sac'h gant ar voul canol. Caër em boa touet dezhan ar guella ma hellen e oas c'hoas beo,ne felle ket dezhan chilou. Eur veich e teuas sonj din ec'h anaie henez ar gallec,kër fall ma selle ouzin. Pebes tremm fall so varnhan ! Kenderc'hel a rea atau oc'h da vailluri, ha panefe ma zeuas Klootz d'he gerc'hat evid sebelia Minheer Haas, me gred e vije bet goest va lacaat er sac'h assambles ganeste.

— Guir eta e felle dezho va lacaat en douar ?

— Lavar kentoc'h da lacaat er mor. Astenn da zorn en tu dehou,ar voul canol, hag ar sac'h a so c'hoas en da gichen.

Eleac'h astenn va dorn, e trois var va c'hostez evid sellet, hag e velis e guirionez em c'hichen eur voul canol 12 lur, eur sac'h hag eur pennadic pleinch. Iann a gendalc'he :

Ar sac'h hag ar voul canol a ioa evidoud da unan mæs ar pleinch he deus servichet d'ann tri all, Minheer Haas a ioa ar c'habiten ; Roboam, ar potr levier hag eur mouss 14 bloas, ken teo dija evel eur varriken. Ah ! al lidou-ze neus ket da c'hoarzin gantho. Planta a rer ac'hanoc'h er sac'h, ann treit da genta, goude beza lakeat ar voul canol e penn ar sac'h, hag e scoulmer ar sac'h dreist ho penn. Hoc'h astenn a rer neuze var ar pleinch, a vez douget ha lakeat var bord all lestr a drenv. Neuze e lavarer : *Haar,daar, maar, vouaar,mermichel, quouââcre,* pe eun dra benag evelse. Eur sort *Libera,* na petra 'ta, marteze en Hollandes. A dra sur, ne ket latin eo. Mar g'hellomp distrei da *Sant-Malo,* mare benag, tata Kemper, a voar goulenn eur guennegat *la goutte* e kement iez so var ar bed, a lavaro deomp petra sinifi kement-se.

Me oa sarret adarre va daoulagat, mæs evelken, he guelet a ren, ar plench-ze, var bord al lestr.

En despet d'ann heaul tomm o planta groes ennoun, e crenen gant ar spount da veza bet ken tost din beza astennet var ar pleinch-ze.

— Ha goude ? emoun-me.

— Goude e lezer da goueza var bouez penn ar pleinch so eoc'h d'ar mor, hag ar sac'h a gouez e roudenn al lestr. Va c'hredi a helles, ne veler ket cals a dra mui.

— Ha neuze ; achu eo ?

— Oh ! ne ket. Bez ez eus eur podat squidam ha tassou, hag e lavarer adarrer : *Fouaar, paar, quouââcre, mermichel....* hag e ever da iec'het ar sac'h. Sell oc'h ober vann c'hoarzin emaon, ha n'hellan ket miret da grena.

Hag e taulas he zivreac'h endro d'am goug, hag e vriatas ac'hanon calonec.

Abaoue hor bugaleaich, ne oa ket bet c'hoarvezet aliæs ganeomp bouchat ann eil d'egile. He garanteziou a rea vad din, hag en em gavis souezet o velet pebes tenerediges guirion a oa ennoun en he genver. Biscoas n'am bije credet. He garet a rean cals, mæs ne oa ket kement evithan evel abalamour d'ar re a zigasse hen din sonj anezho. Dond a rea sonj din ive d'eus hor bugaleaich-ni. Corentin ha Iann ! Biscoas ne vije dic'halvet ann eil heb egile ac'hanomp ha pa ne oa ken nemet eun aval da vern-vihan, e vije daou-hanteret etrezomp. Ne garfen ket lavaret re ; gouscoude, epad ma gomse ouzin, e seblante din clevout mouez mama Kemper, ha pa c'hoarze breman egis eur potr mad ma oa e sonje din guelet Fanchette o vousc'hoarzin ouzin.

Abaoue m'em boa sonj, ne oamp bet morse dispartiet ann eil dious egile, na memes eun devez.

Epad ma oamp er prison e ti ann intanvez Helie, he dremm treut ha disliou eo a velen da genta en he vouest saon lakeat e kichen va hini. O sellet outhan, e velen va histor penn-da-benn abaoue, pell so.

— Ah ! emezan, egis m'en dije guelet ar pez a sonjen :

— Sevel a rai etrezomp aliæs c'hoas m'ervad, abalamour ma eo re vras ann tamm ac'hanoud-te.

— Te eo kentoc'h, ne ket me a so re ourgouillus.

— Marteze ; mes evelken, biscoas n'oun bet ker spontet. Abaoue deac'h da bedir heur beteg er mintin-man, n'ac'h eus na finvet na tremenet da alan hag e oas ien sclass.

Eur pennad all eur veich all) A.

Ar miliner Disourei.

Var eur roz ar c'hoantan gant ar prins dibabet,
Dimeus a Zisoursi ar vilin oa savet ;
Ar guerser bleud ha brenn a oa gred evel-se,
Distag deus ann arc'hant e veve de-ha-de.

Treï a re he lien pa droe an avel,
Hag e kouske doussik vel bugel er c'havel.
Pa oa den da blijout, he valeres oa bras.
Hag ar mestr d'he vilin he hano a roas :

Oll botret ha merc'het ar c'hærio tro var dro
A ie da Zisourci da glask an ebato.
Allas ! biken eta var an tam douar-man
N'allo daou amezek anes Brezel bevan ?

Evid skrapad mado pe gant c'hoant d'ho difen
E vo ar rouane vel ar vilinerien.
En toll-man ar roue na oue ket ar furran
O klask flippad he dra d'he amezek nessan.

Linnenno kaer ha brao var baper oa tennet
Hag al loguellik paour ebars a oa lonket
Anez e vije red kol ar vel deus ar vro
Ober liorzo stris ha dallan n'alleo (pe 'r balléo.)

An hini a oa karget a dier a roue
Rez klask ar miliner ; evelhen e komse :
Da vilin a fell dimp, pegement a c'houllez ?
— Netra, biken da zen me na verzin hounez.

A fell dec'h a zo brao... ma milin a zo d'in-me
Kement da neubeuta vel ar Pruss d'ar roue.
— Lavar da hir, pot coz, tôl evez d'as komzo.
— Ha sklear dec'h e komsin ? da — ma ! me hen miro :

Chetu ma ger divean — Ar goms-se ken kalet
Vel eur skoer ar fallan d'ar roue so kasset.
Ar miliner pennek a c'halv da goms outhan.
Na dre gaer na dre heg na deu benn anean.

Disoursi a zalc'h mad: chelouet ta, roue,
C'houi c'houll prenan ma zi pennos hen guersfen me?
En-han varvas ma zad, ma mab neve c'hanet
Eur Post dam eo d'in-me, martese c'hon kalet.

A c'houi ve goag brepret ? Oc'h aour nag oc'h arc'hant
N'am gonefont ket vel evit ho komso koant,
Red a vo dec'h tremen, m'hen lar, ha me dalc'ho.
Kri a ve d'eur roue klevet koms ken garo.

Frederik eur pennad a zo goal gounaret
— Findapac'h, da vilin, me gred, neus da zodet
A me zo zotoc'h c'hoas ous hep goul da brena
Rag me c'hall pa garin heg hemer vit netra.

Me zo mestr ! — C'houi so mestr da gemer ma milin ?
Ia ma na vije ken eur barner en Berlin.

O klevet ar goms-se ar Roue so trec'het
O sonjal en enor a rer d'he lealdet.

Diroll ra da c'hoarzin, hag e lar : Otrone,
Red vo var a velan linenni a neve.
Amezec, mir da dra rag te a so eur goas
Didan eur republik a vel e rajet c'hoas ?

Mad a ve kouskoude disflout eun tammik
Leal gant miliner, ar memes Frederik
A ziskoueas kant gouech oa den a faltasi
Evel pa gemeras, eun de, ar Silezi.

C'hoant ar brud hag al lore o sevel var an trôn
Vel ar brezellerrien a grogas n'he galon
An Urop oe tanet. Eur prins eo c'hoario
Leuskel ra eur vilin 'vit laeres eur vro.

J. M. G.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Boustouler, person ar Merzer, en deus roet he ziles.

Ann autrou Roualec, person Gouesnac'h, so bet hanvet person er Merzer.

Ann autrou Floc'h, cure e Ploneour-Lanvern, a so hanvet person Gouesnac'h.

Ann autrou Queinnec, bet oc'h ober scol en eun tiegez, a so hanvet cure e Ploneour-Lanvern.

Ann autrou Bozec, cure parres Sant-Lois, e Brest, a so hanvet da aumonier ar gouent Seurezet Carmes, e Brest.

Ann autrou Le Bris, belec iaouanc, ginidic d'eus Plabennec, a so nevez-maro.

Madou ann douar.

Pris ann ed a so chomet er sizun-man, couls lavaret, evel er sunveziou tremenet ; fesonnet a oa evelken e savje ar priziou, mes ne oa ken caus nemet abalamour ma oa falleat ann amzer ; hogen, evel ma eo braveet ann amzer adarre, ann traou a so doare distaul varnezho. E New-York so bet 15 guennec cresc var ann 200 lur. Ann 200 lur guinis a dall er bloas-man 22 lur 5 guennec ; varlene e oant d'oc'h 25 lur 10 guennec. Setu breman pris ann edou var ann oll marc'hajou e Frans, dre ann 200 lur. Guinis, 30 lur ; segal, 22 lur 5 guennec ; hey, 80 lur ; kerc'h, ar memes pris ; ed-du, 17 lur 10 guennec.

KEMPER. — *18 a viz Even. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 26 lur »» g. — Segal, 20 lur 10 g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g.— Avalou-douar, 7 lur »» g.

Varia.

E Paris,ez eus var ar steir, batimanchou evid ar re ho deus c'hoant mont da neûnv, hag ar pez a ia aman varlerc'h, a c'hoarvezas en unan eus ar re-ze.

Eun autrou teô, strafuillet oll, a zigor dor al lochic eleac'h ma ier d'en em zivisca, hag a chou a boues penn :

— Mevel, eur re benag en deus laëret va bragou,.....

— Ne ket possubl, autrou, aman ne teu nemet tud honest. Mond a ran da velet..... eur re benag a vezo en em dromplet :

Pemp minuten goude, ann autrou teô, atan guisket evel Adam araug he bec'het, ha nec'het bras, a c'halv ar mevel adarre evid goulenn diganthan kelou he vragou.

Ar mevel a zistro hag a respont heb c'hoarzin :

— Autrou, ne gavan ket ho pragou ! Mes ive, sur hoc'h da veza deut ganthan ? A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Na c'hoantean netra, na c'houlennan netra, eme ar baourez keas, o anavezout mad dre ann dremm anezhan, petra sonje Pontcalec, me a ielo heb dale da rouanteles ar gozed da gemer va hed e costez ann dud all, dindan pemp troatad douar glib ha ien, hag abenn eun dec bloaz benag aman, va eskern a venno er garnel... Neus fors pegen bras paourentes, pegement a zienes, gant ma vezo ann ene e peoc'h ! Pontcalec, discues din da zorn,

Ann denchentil a astennas d'ar Gorrigan he zorn nerzus, mes flour, kun ha guenn-can evel al leaz ; ar baourez goz a sellas outhan parfed, parfed, epad eur mareadic amzer evel en eur scrija, ha prest goude, e lezas dorn ar markis da goueza en eun taul, hag a vougas eur griaden evel pa vije bet devet gant eur glaouen dan.

— Ac'hanta ? a lavaras ar markis ; petra ho laca da veza strafuillet evelse, va Annaic keas ? petra a spont a-c'hanoc'h ? Me am eus ho lezet d'ober ho taul essa ; heb credi tam ebet er gouiziegez-se, pehini a seblant din beza eur pec'het dirag daoulagat ann Autrou Doue, me am eus lezet va dorn ganeoc'h, evit ober plijadur deoc'h... Ha cals reustlou, cals goal-euriou hoc'h eus lennet ebars va flanedenn ?

— Te so eun den calonec, Pontcalec, a respontas ar vrac'h coz, en eur heja he fenn ; ar pez na lacafes ket en da speret ober, nag evit fougassi, nag evit en em binvidicaat, te her grafe evid soulaji, evit sicour ar heorien hag ann dud goall-gasset... Ne lavarin ket dide e mod ebet evel ma'z er dalc'het da lavaret d'ann darn vrassa eus ann dud, diouall mad eus ann techou fall, mes me lavaro did hag a aslavaro : Taul evez mad da gaout re a vadelez, re a garantez hag a galon, ha da ober sacrifisou dreist da ners, d'ober ar vad dreist da c'halloud.

— Cavout a rin ann tu eta d'ober vad ?

— Her c'hredi a ran.

— Heb dale ?

— Kentoc'h eget ne sonjit.

— Hag e tlefen refus ober ar vad a vezo goulennet ganin ?

— Her refus a dlefes, her refus a dlefes...

— Refus a rin ?

Ar Gorrigan a hejas he fenn.

— Te so eus eur vouen dud calonec evel ne gaver ket var ann douar, ha netra na viro ouzit da glasc ober da benn, nag ar spiou, nag ar boan, nag enebiez, nag...

— Ha goude, Annaic, ha goude ?

Ar Gorrigan a savas en he saô sonn, a bellaas outhi ann dorn a ginnige dezhi adarre ar markis, hag a lavaras

— Pontcalec, Pontcalec, dioual mad eus *ann Arvor.*

Hag en eur herpel he c'hein eus mantel ar chiminal, soun, droug-livet hag o crena eus he oll izili, e chanas da goms, hag a baras eur seti truezus meurbet var ar markis iaouanc.

— Trugares bepred evit ho comsou, petra benag ma n'int ket goal iac'hus evit ar galon, mamm goz ! Delit, kemerit ann daou lois aour-ze evit ma ho pezo peadra da brena eur guele, ha na zisonjit ket eus ar pez am eus lavaret deoc'h dija. Dor vras maner Pontcalec a so bepred digor evit Annaic.

Kerkent, ar markis o cuitaat lochèn ar baoures keas, a zistroas a dreus al lannec varzu he vaner, heb remercout ann disterra, ar Gorrigan a deuas var he lerc'h beteg ar menn-hir ; eno e harpas he c'hein, hag en em roas epad pell amzer d'he sonjou doanius ha meurbed glac'harus.

— Doue ra viro eus eur maro spontus ann diveza a vugale va mistri ! emezhi, en eur huanada gant calonad.

Epad ann amzer-ze, ar markis iaouanc e zigouezas var ribl al lenn, hag he speret carget a sonjou ankenius, heb gouzout mad petra a re he vrassa anken, he zaoulagat a bare, heb ho guelet, var ann doareou meurbed caer a zisplege dirazhan al leac'hiou tro-var-dro.

Digouezet er maner, eleac'h en em deuler var he vele evit en em rei da gousket, Pontcalec a asezas ous eun daulic vihan, hag en em lakeas da scriva eul lizer d'ann autrou comt a Laval, unan eus he vrassa mignonet. E oa goulou deis o tarza pa droas e penn ann autrou markis ober eur moredic. Mes prest goude, biniou ann Arfol o son en eur bignat varzu ar maner, hen dihunas gloc ;ann heaul a save da veg ar guez hag a bare braoic e cambr ann denchentil iaouanc ; heman a vouse'hoarzas da lagad skedus ann deis, hag o klevet son skiltrus ar biniou, a lavaras :

— Eun eured benag, m'oar vad !...

Mes en eur silaou guelloc'h, eleac'h soniou drant ha lirzin, Pontcalec a chommas souezet maro o clevout ar biniou o c'hoari eun ton a vrezel, nerzus evel bale Arzur, cassaus evel droug-kinnig Nomenoïou. Eun ezen a gassoni dreist-vuzul a c'houeze ebars er sac'h-lear ; ar soner a lakea anchenn ar biniou en eun doare ken scrijus, a vije bet goest avoalc'h he unan da gundui ann oll Vreizaded d'ann emgann.

Araug ma hen deus bet ar markis iaouanc ann amzer da c'houlen diganthan he unan petra zouge Arfol da c'houeza ker rust ha ker mintin en he sac'h biniou, e clevas eur vanden dud o tont er pors, savar bras gantho, hag en eur en em lacaat da sellet dre prenestr he gambr he anavezas en ho zoues Jildas ar miliner, Laurans ar marc'hadour lian, Rumengol ar c'hlasker bara, Silvestric mab ena Pieric ha Nona, Milio ar messaër, Clauda, Iann, Thomas hag al labourerien douar all, pillaouerien ha merourien all, en devoa guelet derc'hent da noz o tont da vilin Jildas, e peleac'h ho devoa lakeat en ho speret choas markis Pontcalec da lacaat en ho fenn evit difenn ho guiriou. A hed ann hent, ar vandenn a oa cresket eus eun niver bras a labourerien o vont d'ho farkeier, a belerinet a oa o vont da bardona, ho chapeledou gantho en eun dorn hag eur voalen venn en eun dorn all, eur vetalen binniget eus ho zoc, a glaskerien-bara, sac'h ann dienez gantho eus ho scoas.

Pontcalec na entente netra er pez a dremene ; guelet a reas hebken penaus ann dud vad-se o devoa ezom anezhan, pa deuent evelse d'he glasc, hag en eur zivoustra eun tammic he zillad en dro dezhan, e tiskennas gant prez e sâl-vras ar maner, hag a reas urs da lavaret da Jildas ha d'he vignonet da zont d'he gahout.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (Nº 27) DISSADORN 2 A C'HOUERE 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Ber'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 2 a viz Gouere 1881.

D'al Lun, 20 a viz Even, ann Deputeet ho deus commanset en eur ziscleria ne oa ket bet græt mad election Doyen, unan eus ann tu cleis, evid *Barle-Duc*, hag, e guiriones, e tlie beza bet græt falltre, pe guir ho deus torret he election, petra benag ma oa unan eus ho re. Doyen, o c'houzout d'oc'h a beleac'h e teue ann avel, en devoa græt he sonj da rei he ziles araug, mes ann Deputeet ho deus reüset he reseo, rag ne helle ket rei he ziles evel Depute, pe guir ne oa ket bet anavezet c'hoas er galite-ze. Doyen, o velet ar Gambr torri he election, en deus lavaret e vije eat a neves da c'houlenn moueziou he electourien, hag int eo ho dije he varnet evid mad. Goudeze so bet peget er Budjet, mes ann autrou Bouchet o veza goulennet, dre doues, petra oa bet græt evid peoc'hi kear Marseille, a so bet savet cals trous ennhi en devejou-man, etre ar vicherourien Italianet ha Fransizien. Constans a respont : ez eus bet græt ar possubl evid miret ne c'hoarvesfe mui kement-all.

D'ar Meurs, 21 a viz Even, er Senat, e teue lezen ann autrou Baragnon evid merca penaus e vije bet red lodenni ar C'hommuniou evid ann electionou pa vijent bet re vras, ha miret n'en dije allet hiviziken ar Prefet ober egis ma so bet græt beteg hen, ho lodenni herves he c'hoant. Barne, unan eus ann tu cleis a c'houlenn gortos c'hoas eun neubeut devechou abars evessaat ous al lezen-ze, ha rag-se, ann autrou Baragnon a renc kemer ar goms evid difenn he lezen, petra benag ma sonje dezhan n'en dije ket renket hen ober pa oa ar Ministr hag ar Gommission a du ganthan. Eur brezegen a ra eus ar re gaëra, ha kense, pa ier da voti, e lavar ar Senat, 135 a enep 132, e vezo evesseat ous al lezen-ze. Goudeze, ann autrou Fresneau a c'houlenn abalamour da betra e sarrer doc'htu scolaich Guenet dre ann digarre hebken ma so c'hoas 8 Jesuist var 30 oc'h ober scol ennhi, rag neus ket bet allet, evid c'hoas, cahout professoret all da lacaat en ho flass. A veac'h ma ra ar Ferry dezhan ann enor d'he respont. Lavaret a ra (ar gaouier!), penaus, pa oa bet condanet rener ar scolaich da gass cuit ar professoret Jesuistet en em gavè c'hoas er scolaich, ha n'en devoa ket hen græt, e renke beza sarret ar scolaich ; al lezen, emezhan, her c'houlenne ; hag ar Ministr a renk lacaat miret al lezen ! (gaou ! rag evid c'hoas neus lezen ebet a zifenfe ous ar Jesuistet ober scol, nemet faltasi ar Ministr) ; ne ket guir, neus lezen ebet. Ann autrou Lucien Brun, o veza goulennet gortos eur miz c'hoas abars serra ar scolaich, ar Ferry ne ra ket ann enor dezhan d'he respont. Neuze ann autrou Baragnon a c'houlenn e teufe ar Senat da voti var gement-man : « Ar Senat, o velet penaus, en eur serra scolaich Guenet eur miz hebken araug ar vacansou, e rer cals gaou ous ar scolerien hag ho zud, a c'houlenn e ve gortoset fin ar bloas abars serra ar scolaich ; » hogen, 149 a enep 148, a lavar ne heller ket ober ar pez a c'houlenn.

Er memes deves, ann Deputeet ho deus votet eul loden eus ar Budjet ; der Iaou e vezo kendalc'het.

Der Iaou, 23 a viz Even, er Senat, so bet da genta voteres evid henvel eur Senatour d'ar vuhez, evid derc'hel plasss ann autrou Littré, hag eo unan a gleis so bet hanvet, Deschanel. Var ar proses-verbal, goudeze, ann autrou Baragnon a damall da C'hasagne beza lakeat moulla er *gazeten officielle* eur brezegen dishenvel tre dious ann hini en devoa græt dirag ar Senat.

Casagne en deus respontet ne oa ket c'hoarvezet dre he faut, mes hen en devoa roet he baperiou d'ar moullerez, hag en em gave ennho calsic traou e oa bet disonjet ho lavaret en he brezegen ; eun digarre nemet ken; kense eun all eus ann tu cleis, Testelin, a lavar dezhan : « It, evid ann dro-man, mes diouallet mad d'ober mui. » Ann autrou Lucien Brun goudeze, a deu da zigass sonj d'ar Ferry penaus, d'ar 15 a viz Meurs, en devoa anzavet ne heller ket miret setans Conseil ar scoliou e Bourdel heb he aotre, hogen, emezhan, Dimeurs diveza hen en deus lavaret ne oa ket en he c'halloud difenn ne ve miret doc'htu ar sort setansou-ze d'ann deves merket gant ann dribunal !

— Sclear avoalc'h eo, me chans, a renc respont ar Ferry, eo me ann hini a lavar peur e vezo miret ar setans.

— Neuze, eme ann autrou Lucien Brun, me am eus ar guir da lavaret ne ket red cahout muioc'h fizians en envor ar Ministr eget en he lealdet.

Ar Ferry neuze lakeat goal zieas gant ar sort comsou, a damall d'ann autrou Lucien Brun, eo hen a renc beza disleal he unan, evid digass sonj evelse d'eus comsou lavaret keit all so. Anat eo ne ket kement-se eur respont, rag ar Vinistret ha dlefe morse disonjal ho c'homsou,ha gant reson eo ma lavar ann autrou Lucien Brun, penaus breman, da vihana,e vezo anat evid ann oll,en devoa ar guir ar Ferry da c'hourc'hemenn gortos eun tamic c'hoas abars lacaat miret ar setans,petra benag m'en deus lavaret ar c'hontroll er Senat. Eur goal zeves a vezo hirio evid ar Ferry ; d'ann autrou Wallon eo e renc respont breman divarbenn al leoriou so bet casset cuit eus ar scoliou e Paris, assambles gant ar c'hroasiou. Anat eo penaus al leoriou-ze so leoriou cristen. Ar Ferry, a respont da genta, neus bet casset hini, ha goudeze, pa lavar ann autrou Wallon so bet casset eur re benag, pe guir en deus cavet hiniennou, e lavar e tle beza eun coz benag evid beza chenchet, ha pa ziscues ann autrou Wallon dezhan tri neves-flamm, o lavaret e oa cals muioc'h, Ferry a respont neuze e vezo eur re benag en em dromplet. Hogen, pa renc respont d'ar rebeichou a ra ann autrou de Gavardie da unan eus he vistri-scol, egis ne gav netra dereat da respont, e lavar ne responto ger ebet, ann eassa eo; mes kement-se na ziscues ket e ve gaou ar pez so bet tamallet gant ann autrou de Gavardie d'ar re so dindan dorn ar Ferry.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, goude m'en deus lavaret ann autrou de Baudry d'Asson n'en devoa mui netra da c'houlenn digant ar Ministr, pe guir e oa bet græt ann affer er Senat, divarbenn scolaich Guenet, ez eus bet kendalc'het gant ar Budjet. Hirio, ar Radicalet ho deuz discuezet anat ho malis hag ho c'hassoni a enep ann Ilis, o clasc miret e ve votet Budjet ar Relijion, mes, evid c'hoas, n'ho deus ket allet dond a benn eus ho zaul, ann Deputeet all ho deus lavaret lezel ann traou egis ma oant, mes ne ia ket cals guelloc'h ann traou evid-se, rag unan anezho n'en deus ket bet mez lavaret ne oa ket deut c'hoas ar mare. Anat eo, penaus pa sonjo dezhan eo deut ar mare, hen eo en em gavo er penn kenta evid disnac'h ar Budjet-ze ha kement tra a sell ous ann Ilis hag ar Relijion.

Der Guener, 24 a viz Even, ar Senatourien ho deus votet ar pennadou kenta eus al lezen, a lavar penaus ec'h hello peb unan cahout avansamant ebars ann arme. Varc'hoas e vezo kendalc'het.

Dissadorn, 25 a viz Even, ar Senat, goude beza votet evid ann eil gueich al lezen a ro eur galloud dreist-ordinal da eul loden eus meariou ann Aljeri, en deus kendalc'het gant al lezen var ann avansamant etoues ar soudardet. Dilun e vezo kendalc'het.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, goude m'en deus unan eus ar Radicalet rebeichet da Brefet ann *Oriant*, ho devoa martolodet ann *Oriant* kemeret re a bers e processionou ar Sacramant, ha goude m'en deus respontet ar Ministr en devoa hen difennet, ha græt rebeichou c'huero ous ar Prefet, rag m'en devoa disentet outhan, ann Deputeet ho deus kendalc'het gant ar Budjet. Hirio ho deus acuhet gant hini ar Relijion, ha commanset hini ar C'honvers. A.

E peu sort sonj ema ar Ferry o sevel scolaichou neves.

Ar Ferry, Ministr ar scoliou, a fell dezhan sevel tri scolaich neves, e ru *Amsterdam*, e *Bourg-la-Reine* hag en *Trocadero*, e oa seul-vuioc'h a ezomm anezho, ma teu bemdes re vihan, re fall lakeat ha re neubeut iac'hus he scolaichou, evel ma renc beza tiæs eleac'h ma ve kement all a vugale o chomm.

Kense ne alfemp ket meuli re ar Ferry d'eus ar pez en deus great, ma n'en dije bet ken sonj o sevel ar scolaichou er plassou-ze, nemet da rei dezho muioc'h ear ha muioc'h sclerijen.

Siouas ! ne ket er santimant-ze hebken en deus lakeat ho sevel er plassou-ze ! Evid hen anaout mad tre, peus nemet sonjal e vezo scolaich ru *Amsterdam*, tostic tre d'eus scol ru *Madrid*, a so dalc'het gant Relijiuset ; hini *Bourg-la-Reine*, e kichen hini ann Dominicanet e *Arcueil* ; ha ne vezo ket pell hini ann *Trocadero* d'eus scol ar Freret e *Passy* ; neuze ne vezo ket dies deoc'h goud perag e saver anezho, hag er plassou-ze dreist oll.

Ah ! ma ne vijent bet savet er plassou-ze nemet o clasc guelet pehini anezho en dije græt evid ar guella, en dije græt ar guella scol, neuze n'hon dije bet ger ebet da lavaret, rag kement-se en dije talvezet kement d'hor scoliou-ni evel da scoliou ar Gouarnamant, rag o velet ar re all ober guelloc'h evidomp, e vemp atau douget d'ober guelloc'h evitho ; plijadur vras hon dije bet o velet scoliou ar Gouarnamant hag hor re-ni, ar scoliou libr, poania, da biou ar guella, d'ober atau guelloc'h-guel ann eil eget heben.

Hogen, re vad eo ec'h anavezomp siouas ! petra eo, evid ar Gouarnamant, liberte ar pennou-tieges. Gouzout mad a reomp penaus a fell d'ar Ferry e teufe he scoliou da drec'hi var ar scoliou libr !

Distruja ar re-man, ha dioual ne alfe den nemethan rei descadures d'ar vugale, setu petra a c'houlenn.

Ne ket evelse, a dra sur, ec'h hello dont a benn da vellaat ann traou ha ne ket evelse kenneubeut ec'h entente hon tadou coz al liberte guirion ! pa

c'houlennent cahout ear ha frankis evid ho scolaichou, int a oa ker soursius da glasc interest ann eneou evel interest ar c'horfou ; int ive evel ar Ferry, a c'houlenne ear ha frankis evid ho bugale, mes ne ententent ket ann traou er memes feson ; ma glaskent pourvei ear avoalc'h d'ar vugale evid dioual ne vijent gaouet en ho c'horf, e vouient couls ma ne oa ket guelloc'h, e oa red ive digorri da genta, ha dreist peb tra ho speret hag ho c'halon da sclerijen ar Feis ha da garantes Doue, hag evid ma vije casset dezho cals muioc'h scolaerien, e reant ho fossubl evid ober guelloc'h eget ne rer er scolaichou all savet gant ar Gouarnamant.

Ne ket dies d'ar Ferry, lavaret e roer guelloc'h descadurez e scoliou ar Gouarnamant, ha fougassi gant al liberte hag ar justis ! mes petra en deus græt eus al liberte ha d'eus ar justis, ar Gouarnahon deus breman ?

Hag hen n'en deus ket cavet guir ar Republic, n'eus netra goassoc'h dishenvel dious ar justis ! Hag all liberte ! petra so bet great ganthi pa zisnac'her ous ar gerent ar guir a zere outho da lacaat ho bugale er scol a blij ar guella dezho !

En aner eo eta e teuio ar Ferry da greski niver ar scolaichou ! Ar muia ma vezo anezho, ar falla ma vezint, na ne sortio mui anezho nemet sitoianet netra, rag pa ne velint ket ar re all ober guelloc'h evitho en ho c'hichen, ne teuio ket sonj dezho e ve possubl ober guelloc'h, ha mar galfe ar Republicanet beza cóz c'hoas en hor bro, heb dale ne ve mui e Frans nemet tud difeiz ha dizoue, pa ne vijé mui, ne ket hebken desket ho Relijion,mes soken comset nag eus Doue nag eus eur vuhes all. Ann descadures evel ma fell d'ar Ferry e ve roet en he scoliou, a rai ar brassa gaou ous hor bugale, rag ker fall e tesco anezho, e teuio eun amzer, ha ne vezo ket pell ac'han da neuze, ma gollo hor bugale beteg ann anaoudeges memes eus ar guir hag eus al liberte. A.

Ar Brotestantet, ar Seurezet hag ann dud clanv gant ar vreac'h.

En *Daily Telegraph*, eur gazeten Saoz, e cavomp ann histor-man. Gant sir Lewis Wingfield, breur lord Popencourt, eo ma'z e bet c'hoarvezet. Ar protestant-man, enebour bras d'ar Gatoliket, a lavar e oa bet tizet en he di, unan eus he vignonet gant ar vreac'h ; clasc a reas cals, mes en aner, cahout eun enfermoures evithan en unan eus ann hospitaliou dalc'het gant tud ar bed, mes ne gavas e neb leac'h ; neuze eur re benag a roas dezhan ann ali da vont da c'houlenn eur Seures catolic. Ann autrou Wingfield a anzav n'en devoa ket cals c'hoant d'hen ober, gant aoun e vije bet casset da beuri er gouent-ze, egis ma oa bet græt dezhan en ties all. Mont a reas gouscoude..... pegen saousanet ha laoueneat, n'en em gavas hen ket, pa glevas ar superiores o respont anezhan : « Eun den goal glanv gant ar vreac'h! ann dra-zé so evidomp; paour keas den ! mond a ran da gass deoc'h ragtal unan eus hor Seurezet. »

Rom. — Setu e pe poent ema en deves hirio, ar re vras eus ann Ilis :

Hon Tad santel Leon XIII a so ann 263et Pab abaoue sant Per. Ar Gardinalet a dlefe beza 72 anezho, a so 63 hebken ; ne chomm ken nemet unan d'eus ar re oa bet hanvet gant ar Pab Gregor XVI, ar c'hardinal Schwarzenberg, arc'hescop *Prague*, en Autriche. 48 a so bet hanvet gant Pi IX, ha 14 gant Leon XIII. En oll bed cristen ez eus 1,135 escopti. Egis ma so a hent all 290 escop hag arc'hescop n'ho deus escopti ebet, ez eus etre tout 1,425 escop. Kement-se a ziscues, penaus ann Ilis gristen ne ma ket c'hoas o vont da vervel, egis m'hel lavar Revolutionerien ann Europ.

Goal beden eur blasfematour chilaouet. — Unan eus beleien escopti Beauvais, a gass da eur gazeten gristen eus ann escopti, ann histor spontusman c'hoarvezet eun neubeut bloavéziou so e Pierrefitte-Savignies, e kichen Beauvais.

Be oa deves gouel-vras evid ar barres vihan. Eun den mad en devoa prenet eur groas gaër gant he arc'hant he unan hag he roet d'he barres, hag ar brocession a ioa o tigoueout el leac'h ma tlie beza savet ar Groas. Hogen, e kichen al leac'h ma tlie ar Groas beza savet ennhan, e oa o chomm unan eus ar re falla so bet biscoas var ann douar, hag hen en em gave d'ar mare-ze en he jardin.

Pa oar o sevel corf Jezus-Crist var ar Groas, hag oc'h he staga, ann oll a glevas gant spont mouës ann den difeis-ze, o lavaret ar blasfem spontusman : « *Me a vezo condaonet eta da velet bemdes ar monstr, ann iffam-ze, gant vá daoulagat ! ! !* »

Antronoz, heb ma alfe den goud petra oa c'hoarvezet, setu ann den-ze, heb beza bet poan ebet, o santout eun dra benag dreist ordinal en he zaoulagat; ho frotta a ra gant he zorn, mes en aner eo, ne vell mui sort tra ebet d'eus kement a so endro dezhan, ema e creis ann noz dua ha tenvala. Deut oa dall, ha dall evid atau. Breman avad ec'h alfe mond da bourmen en he jardin, heb ma rafe poan ebet ar groas d'he zaoulagat. Epad 20 bloas, he vuhez a oe spontus, heuzus da velet evid ann oll, e tiscueze anat e oa bet punisset gant Doue. Scoet gant mallos ann autrou Doue, eleac'h en em izelaat dindan ann dorn en devoa he scoet, e kendalc'has en he bec'het, hag e varvas egis eun den danet, goude eur vuhe a boaniou. Ar sonj eus eur bunition ker spontus, a so chommet atau er gearze, hag en deus desket ann oll da gahout muioc'h respet evid ar Groas.

Lenna a reomp er gazeten l'*Union*, eus ann 12 a viz Maë :

Da Vener ar Groas, er bloas-man, eun neubeut potret iaouanc d'eus *Boulogne-sur-Mer*, ho devoa clasket ober goap ous Passion hor Zalver.

D'ar sul Fasc, unan anezho, ann hini en devoa kemeret plass Judas, a oe tizet gant eur viscat vreac'h, a c'holoas anezhan evel eul lornes. He gass a rejeur d'ann hospital, eleac'h ma gollas he benn, hag e varvas daou zeves goude er c'hrissa poaniou hag heb ar sacramanchou. Ar maro spontus-se a viro hiviziken, me chans, ne garfe lamponet all ober traou sacrilaich evelse..

Bez' ez eus breman e Frans, etre Prefedet, Souprefedet pe Gonseillerien prefectur, 179 Juzeô ; penaus e c'hoarves kement-se? rag ma eo unanet a bell so ar Juzevien hag ar Franmasonet, dre ho c'hassoni a enep hor Zalver Jesus-Crist hag he Ilis.

A,

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Peur eo bet couezet ann tourmant !

— Peoc'het mad e oa dija pa oud couezet. Pa eo deut ann noz, e oamp deut abenn eus ann dour, ha Klootz en deus græt soubenn evel custum. Sell peger kempenn eo ann traou.

Ar pont a oa red evessaat mad outhan. Ne oa den ebet varnezhan nemet ar potr-levier nevez, hanvet Cornil hag hen oa cousket, luiet he vreac'h er rod ar stur. Eur vern hon doa collet, hag heben ne oa ken nemet penn ann traon anezhi gant he c'hastel var c'horre, ha var henez eun tamic guern vihan, gant eun dele a zouge eun tamic lien da vouel. Gant ar mouchouer-ze hag ar *foc,* eo ma'z eamp var araug luskellet gant goagennou hir, mæs dous, ho devoa heuliet ann tourmant.

A veac'h ma oa eun ezen avel. Beb tra a oa scubet ha guelc'het en dro deomp, ar pez a chome eus ar vern-vras, a ioa bet guenneat gant ar rabot ha coaret goudeze. Ne oa ket eur penn corden a stlenj nag e stribill e neb leac'h.

O sellet dreist ar bord, e velis pell-pell du-hont, eleac'h ma seblante ar mor touich eus ann env, eun dra benag hag e vije bet lavaret e oa ann douar ann hini oa. He ziscuez a ris da Iann gant va biz, hag hen a respontas :

— He velet a rer guelloc'h er mintin-man eget breman. Meus aoun ez eomp var hor c'hiz eleac'h mont var araug.

— Sonjal a ra did eo ann *Amerique,* emounme.

Iann a respontas :

— Ne heller gouzout netra. Evid c'hoas, ne hellan ket entent mad ann hollandes. Hogen, seblantout a ra din beza ho c'hlevet o coms d'eus *Java,* hag ive d'eus *Bahama,* ha marteze d'eus *Panama.* A hent all, ne doun ket goal sur c'hoas e ve ouspen daou zeves abaoue ma zomp partiet d'eus *Sant-Malo.*

Ma daoulagat a dlie beza re eun den goal-nec'het rag hen en em roas da heja he benn egis eun den ne voar mui caër e peleac'h ema.

— Na te, emezhan, sonjal a ra did hon deus lakeat cals amzer evid dont beteg aman ?

— Me am eus cavet ann amzer-ze keit ha va oll buhez.

Goudeze, oc'h evessaat ne oa den var ar pont, hag e oa c'hoas cousket Cornil ar potr-levier, e c'houlennis :

— Piou so lakeat da gabiten, e plass Minheer Haas ?

— Den ebet, pe kentoc'h ann oll.

— Neuze n'eus cabiten ebet mui ?

— Nan, abaoue deac'h emaomp e Republic.

— Hogen, piou a gundu al lestr ?

Iann a ziscuezas din heb c'hoarzin ann tamic tavancher a ioa stag ous ann dele var ar vern vihan, hag a respontas :

— Ann avel.

— Ha neuze ? petra a reont-hi oll ?

— Souben.

— Ha goude ?

— Pa eo poaz ar souben en em lacont d'he dribi.

— Ha goude ?

— Scuba, frotta, spura hag ober souben adarre.

D'oc'h ma lavaras Iann dime, e oa bet tri den maro ; unan casset gant ar mor dreist ar bord, hag ann daou all lazet pa oa couezet ar vern vras. Seis martolot a chome c'hoas, mæs daou pe dri anezho a ioa goal c'hlazet.

Ann derc'hent, ann tourmant a ehane eun tamic araug ma oan bet discaret d'ann douar, o clasc ober ar pez ne oan ket goest, hag e oa bet caus e oa savet va goad oll e va fenn.

Ann oabl a oa bet sclæreat. hag ann heaul o vont da guzet, a oa bet disoloet en eun taul. Neuze, ar pez a chome eus ann ekipaij a ioa en em zastumet var ar pont, eleac'h m'en devoa lavaret Klootz eun neubeut comsou a ioa marteze eur beden, rag m'en devoa græt sin ar groas, hag ann oll tennet ho bonnet, nemet Abraham n'en devoa græt van, ha ne oa ket red beza souezet gant-se, rag ne oa henvel ous hini ebet eus ar re all, hag e oa kentoc'h henvel ous eul lampon eget ous eun den honest.

Eleac'h divisca he vonet, en devoa hejet he ziouscoas ; Klootz hag hen ne oant ket mignonet.

D'ar mare-ze, Minheer Haas ne oa ket c'hoas maro. Goulenn a reas da eva, hag e tigasjeur dezhan eur scudellat squidam.

Goude beza evet, e reas eur brezegennic, casi sur, evid lavaret nettaat ha kempenn mad peb tra m'ervad, rag ker buhan en em lakejont da velc'hi, spura ha scuba.

Oc'h ho guelet o poania, Minheer Haas a vous-c'hoarze. Goulenn a reas eur scudellat all, ha Klootz a rencas eva ar pez a oa chomet eus he zilerc'h, rag ar gabiten a varvas abars beza evet ann hanter eus ar scudellat.

Ann autrou Haas a dlie beza eun Hollandes eus ar re vella, rag eun hanter doussen podadou squidam a oe evet endro d'he gorf. Ann noz a ioa caër meurbet, lavaret e vije bet e oa ann oabl en em spuret. Ar c'han loar a oa, hag e oa tost ker sclær evel en deis.

Petra benag ma oa deut caër ann amzer, al lestr a scuize cals, rag pe guir n'he devoa mui tam goueliou, couls lavaret, ne helle ket herpel ous ar goagennou. Ann Hollandis en em zastumas d'en em glevout etrezho. Oc'h ho c'hlevout prezec rust ann eil d'egile, Iann a sonjas dezhan ne oant ket oll a unan. Evid ho sicour d'en em glevout, e tigassjeur podadou squidam da eva. Nemet dious ar mintin na oe lakeat eun tamic tavancher lien var ar vern a oa bet savet var gastel ar vern vras. Goudeze, eva adarre.

Iann a sonje dezhan ne oa mui nec'het hini ebet anezho gant gouzout peu sort hent da heulia, na ne oa ken soursi gant Cornil ar potr-levier, nemet derc'hel al lestr abenn d'ann houl, evid dioual da baca re vras tauliou mor.

Vardro eun heur goude creisteis a oa, pa zeuas adarre ar vuez ennon. Pa achue Iann dibuna he guden, ar scoutill vras a zigorras da lezel corn-butun Klootz da dremen ; ar c'horn-butun a velis da genta, rag savet e oa da sellet en erc'h penn ar fumer. Ann Hollandis-ze so bet hag a so c'hoas eur boblat tud galloudus. Her guelet a rer avoalc'h d'oc'h ar pez a implijont. Den ebet na zreb, na ev, na ne fum eveldho ; couskaat a reont ive guelloc'h eget ar re all, ha nemet oc'h ho c'hlevet o roc'hal, e veler doc'htu int d'eus gouen ann dud-ze a vent huel so bet gueichal var ann douar.

C'huec'h a ioa anezho ; Abraham bleô-rod, a deue varlerc'h Klootz. Abaoue ma oa maro Minheer Haas, anat a oa e oa int ar vistri kenta.

Abraham a savas he benn da sellet ; goudeze e lavaras eur goms benag da Glootz, hag e tiscuezas ann tavancher lien a stoke ous ar vern. Daou zen a reas ann heuz da vont varzu ar vern, mæs Klootz a hejas he benn, hag a lavaras eur goms benag d'he dro ; ann daou zen a chomas a za.

Sclær avoalc'h a ioa ; Abraham en devoa lavaret: grit ann dra-man, ha Klootz ne rit ket, ha ne oa ket æs senti outho ho daou assambles. Neuze e kemerjont balaennou ho c'huec'h da scuba. Evid ar scuberez e oant atau a unan.

En eur scuba, Abraham ha Klootz a selle a gorn ann eil eus egile, bete moget ho c'horn butun a ie control ann eil d'heben.

— Abars fin ann deis, eme Iann, ann daou-ze en em zrebo !

— Me, da genta, a so a du gant Klootz, emounme.

— Ha me ive, eme Iann, sclær avoalc'h eo. Biscoas n'am eus guelet falloc'h tremm eget hini ann Abraham-ze, ha mare-mare e sonj din beza he velet en eun tu benag.

Eur pennad all eur veich all) A.

KELEIER.

MONTPELLIER. — Eun neubeut devechou araug sul ar Bleuniou, eun den hanvet Courrieux, ha lezhanvet Castille, plafoner eus he vicher, a oa bet goulennet evid labourat eus he vicher er Poujols ; er gambr eleac'h m'en em gave he vele, ez oa eur groas staget ous ar voger. Dious ar mintin, en eur sevel, e kemeras he blijadur o stlapa tamou traou ganthi evid he zorri, ha ne zaleas ket oc'h hen ober ; goudeze e tastumas ann tamou draillet evid ebata gantho. Pa oa o vont da zribi mern, Courrieux, oc'h ober goap, a c'houlennas digant mestres ann ti hag hi ve goest da lavaret dezhan ann deves hag ann heur ma oa bet lazet ar « paour keas Doue-ze. » Ar vreg calonec-ze a savas heb aoun he fenn, hag a zistagas ganthan : « E tleit her gouzout, rag græt a so bet dezhan evel m'hoc'h eus græt hoc'h unan er mintin-man.

Ann den difeis-ze ne roas ket peoc'h evid-se, mes kenderc'hel a reas oc'h ober goap ous ar Relijion, dreist oll ous Jezus hor Zalver maro var ar groas. Er sizun varlerc'h e teuas da labourat adarre e Bedarieux ; hag eno eo ma oa Doue ous he c'hortos. Eun deves pe zaou araug Guener ar Groas, e couezas d'eus ar bevare astaich eus eun ti, hag a varvas, couls lavaret ragtal. Gouscoude, egis n'en dije ann Doue a vadeles he bunisset er bed-man nemet evid savetei he ene, e reas amzer avoalc'h dezhan evid coëss, ar pez a reas gant guelloc'h santimanchou eget ne heller gortos d'eus pers eun den difeis evelthan. Ann oll e Montpellier ho deus guelet er goal darvoud-ze eur bunition digant Doue.

Lenna a rer er gazeten *la Guienne :*

Cahout a rer breman dre aman er voituriou, en hentchou houarn, var ar marc'hajou hag en hostaliriou, tud gouiziec, var ho meno, hag a so gantho dalc'h-mad affer ann Tunisie, a laca anezho goal nec'het, hag a lavar deoc'h heb mez, oc'h ober deoc'h al lagat : « Eur goal affer eo evid ar Republic mes arabat eo hen tamall dezhi ; » Ar Groumiret, ann Italianet, Impalaër Tunis, ar Jesuistet eo, ho deus ho lakeat da sevel ! Ar re-ze eo hir

ho breac'h. Arabat eo sponta evelken, rag pa so bet allet ho chasseal eus ar Frans, ne vezo ket diessoc'h ho chasseal dious ann Afric.

Ne ouffen ket lavaret deoc'h pe dre valis eo pe dre sottoni e lavaront traou ken diskiant; dre ann daou m'ervad, mes lakit eves, ar sotta ma eo ar gonchen-ze, ar muia ma vezo brudet, hag arabat e vezo deoc'h beza souezet mar clevit eur Republican benag etoues hoc'h amezeien o clasc lacaat a-c'hanoc'h, heb dale, da lounca ar sort gaou. A hent all, e veler anezho e peb leac'h ; Abel Peyrouton, o veza lavaret e oa int ho devoa tennet varnomp brezel ann Tunisie, « e renc beza guir, » rag henes ne ket boazet da lavaret ouspen eur gaou beveich. Kense, eur Protestant o veza deut da Baris evid prezec he Relijion, ez eus bet brudet ragtal, penaus ar Jesuistet, ar re a felle dezho dont di da brezec ann dispac'h, ha da lacaat ar bobl d'en em sevel a enep ar Republic. Kense, so en em zastumet tud etal ann nor d'ober trous ; lod anezho so bet prisoniet, hag ar sàl a so bet sarret, ha c'hoas e lavarer eo ar Fransizien ar bobl he deus ar muia speret var ann douar ! Petra a alfe eta beza roet dezho da gredi goassoc'h eget ann oll gevier-ze, ma vije bet int ar re sotta ! Pebes banden ginaouejen a so e Frans !

SCOLAICH AR GROAS SANTEL ER MANS SARRET DRE URS FERRY HAG HE VEVELIEN.

Var ann affer-ze, setu aman petra a gavomp er gazeten *Paris Journal* :

Ann autrounes Caillaux ha Vetillard, Senatourien ar Sarthe, hag ann autrou de La Rochefoucault, Depute ar memes Departamant, o veza clevet dissul petra oa bet barnet gant Conseil ar scol er Mans, a enep ann autrou Boulay, rener scoliou ar Groas santel er Mans, so bet difennet outhan d'en em servicha ken eus ar guiriou en deus da ren eur scolaich, epad ann tri miz kenta-man, gant urs da serra ar scolaich ragtal, petra benag m'en deffe c'hoant cass ann affer dirag ar C'honseil-bras, a so æt da gavout ar Ferry, en deus roet dezho digor ragtal da nav heur. Ann oll a voar eo bet douget ar setans-ze en he enep, rag ma oa chomet c'hoas eun nebeut Jesuistet oc'h ober scol er scolaich-ze. Ann autrounes-ze ho deus lavaret d'ar Ministr, penaus heb clasc hag hen en devoa ar guir d'ober ar pez en deus græt, e teuent d'eus pers 400 tad a famill en em gav ho bugale er scolaich-ze, evid goulen diganthan gortos c'hoas eun tamic, hag ho lezel da achui ho bloas.

Lavaret ho deus penaus ez oa tost da gant scolaër a dlie beza examinet er bloas-man, hag e rafe cals gaou outho ma ve sarret ar scolaich breman doc'htu, heb ma ve tam gounideges evid ar C'houarnamant. Ar Ferry en deus respontet, penaus ne oa ket en he c'hallout enebi ous ar setans douget gant ar re ho devoa guir d'he dougen, mes ne oa ket dies sevel eun tamic scolaich all dindan urs ann Escop, gant na ve professor Jesuist ebet ennhan. Hen ne vele ket, emezhan, petra vije bet possubl d'ober a hent all.

Hen a seblante rebeich d'ar Jesuistet beza en em zifennet beteg ann termen diveza. heb discues e mod ebet ho devoa c'hoant senti. Hogen, red eo evessaat penaus d'ann 13 a viz c'huevrer, var 30 professor, ne oa nemet 15 Jesuist, ne oa breman nemet 11, hag en devechou kenta eus ar miz-man ne vlie beza mui nemet 7, kense ne oa ket possubl cahout neubeutoc'h, nemet c'hoant e vije bet lacaat ar brassa disurj er c'hlassou huel. Neuze ann autrounez Caillaux, Vetillard ha Larochefoucault ho deus goulennet digant Ferry amzer avoalc'h evid sevel ar scolaich a neves, Ferry en deus hen disnac'het outho a grenn ; red eo, emezhan, e ve sarret ar scolaich da genta, hag ann dud iaouanc casset d'ho famillou. Er varnediges rentet gant Conseil ar scoliou e Caen, n'eus bet nemet eur vouez muioc'h evid condaoni ann autrou Boullay. Ann autrou Demolombe en deus difennet scolaich ar Groas santel gant cals a skiant hag a ners, mes n'en deus gounezet netra. Red e vije bet ouspen, sellet ous ar pez a oa ann talvoudussa evid 400 tad a famill ha 400 crouadur, hag ive evid kear ar Mans, mes ar Ferry so bet didruez. Kement aoun en devoa ne vije bet ann dribunal a du gant ar Jesuistet, ha ken tost eo bet da rei ann tu gounis dezho, n'en deus ket allet discues tam madeles en affer-ze.

Lez-Varn ar *Pyrénées-Orientales*, he deus barnet da zec bloas prison ha dec bloas da veza diouallet gant ar polis, mestres-scol *Rivesaltes*, ne oa tam glericales ; ar vaoues-ze hanvet Rose Saint-Paul, he deus paket ar gondaonation-ze evid beza lazet eur c'hrouadur, paket ganthi a zivar nij.

Ar prefet, Rivaud, en deus renket dre-ze tenna he flass diganthi ; hogen, ne vec'h ket goest da c'houd, ma ne ve ket lavaret deoc'h, peu sort reson en deus cavet evid hen ober !

« Oc'h evessaat, emezhan, penaus ann dimezel!!! « Saint-Paul, mestres-scol ar Gommun e *Rivesal-* « *tes, he deus cuiteat dious he flass heb beza* « *goulennet conje.* »

Kerkent ha m'he devoa gouezet e oa anavezet he zorfet, e oa eat d'ar *Spaign* da guzet, gant aoun rag ar pez a vije bet c'hoarvezet ganthi ma vije chomet er vro. Kense, (pe me so sod ma ne ket evelse e renker entent ann traou), eur pec'het bras eo evid eur vestres-scol cuitaat dious he flass abars beza bet conje d'hen ober, mes ne deo tam nec'het ganthi ar re so carget da deuler eves ous ho buhez, pe int a ren eur vuhes vad, pe ne reont ket, hirio evid ar re ho deus bet digant Ferry ar guir da varn ar vistri-scol, ar c'homsou ne lavaront mui ar pez a lavaront gueichall ; kense e lavarer eo diroll (*immoral*), ann hini a so e penn eur scolaich, m'en deus dalc'het eun neubeut Relijiuset etoues he brofessoret, hag e tenner diganthan evid ann digarre-ze, ar guir a zere outhan da scolia bugale, hag ar Prefet aman, n'en deus ket torret ar vestres-scol-ze, rag ma oa eur plac'h diroll, mes hebken, rag m'he devoa cuiteat he flass heb goulenn conje ! ! ! Al lez-varn he deus renket barn ar vestres-scol-ze, heb ma ve var ar plass, rag m'he devoa bet amzer avoalc'h, evid lacaat e-trezhi hag ann archerien al linen a zisparti ar Frans dious ar Spaign. Kement-se a ziscues ne daulont ket cals eves ann Inspectourien ous ho mistri hag ho mestrezet-scol. Setu eur vestres a ra scol bemdes, a veler bemdes, ha ne ouzeur ket e peu sort stad ema ; eun deves ann oll a voar e *Rivesaltes*, penaus dre 'nn abec d'he buhes direis ar vestres-scol he deus bet eur c'hrouadur, ha Conseil bras ar scoliou er Pyrénées-Orientales (2 leo d'eus Rivesaltes), ne voar, na ne glev netra ; goudeze, ann dimezel Saint-Paul a barti evid Perpignan, ha ne gemer ann hent houarn nemet goude beza renket mad he afferiou. Neuze eo, mes neuze hebken, ma ve casset ann archerien var he seulion ; ar feson-zé d'ober, a so henvel tre ous ar pez ho deus græt Farre hag he gonsortet pa so bet hano da gass hor soudardet d'ann Tunisie. Meur a scolaichou so bet dija sarret, rag ma oant catoliket evid beza græt traou, herves al lezen, mes e oant oberou direis herves Conseil ar scoliou hanvet gant ar Ferry. En affer-man e oapeadra evid lacaat serra ann oll scoliou dalc'het e Frans gant tud ar bed, ha gouscoude scol *Rivesaltes* a so atau digor ! ! !

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Le Berre, cure e Moëlan, a so hanvet cure e parræs Sant-Loïs e Brest.

Ann autrou Salaun, cure e Mahalon, a so hanvet cure e Moëlan.

Ann autrou Courtemanche, belec iaouanc, a so hanvet cure e Mahalon.

Madou ann douar.

Neus cheinchamant ebet var ann ed; hogen, evel ne gasser ket cals ed var ar marc'hajou, ne ve ket græt cals afferiou, mes lavaret e ve ho deffe c'hoant ar priziou da sevel. Eas eo guerza ann 200. lur guinis d'eus 28 da 31 lur. Ar segal a so 20 lur 10 guennec ; ann hey, 17 lur 10 guennec da 22 lur ; ar c'herc'h, 19 lur 10 guennec, atau dre ann 200 lur pouez.

PARIS, d'ar merc'her 22 a viz Even 1881, neubeut a dud var ar marc'hat ha neubeut a ed ive ; al labourerien douar a garfe cahout 5 guennec muioc'h eget d'ar merc'her all, mes ar veillerien a fell dezho gortos c'hoas abars prena. En eur ger, neubeut a afferiou ; 28 lur da 31 lur ann 200 lur guinis ; ar segal, 20 lur 10 pe 21 lur 10 guennec; ann hey, neubeut a glasc, 17 lur 10 pe 20 lur 10, d'oc'h ann danves. Neubeut a glasc ha distaul var ar c'herc'h.

KEMPER. — *25 a viz Even.* (*Dre ann daou c'hant lur.*).

Guinis, 26 lur »» g. — Segal, 20 lur 10 g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g. — Avalou-douar, 7 lur »» g.

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

Cloarec milin ar Rice, a leas ar c'henta ebars er sal ; var he lerc'h e teue Arfol, ar biniaouer ha Lorans ; ar re all a deue en eur bern, heb urs ebet, var lerc'h tout e teue Silvanic ha Milio, crog ann eil e dorn egile, evel ma vijent bet prest da vont ho daou d'en em sicour evit ober eur gefridi dies benag ma oa ezom.

Pontcalec a gerzas eun neubeut evel da ziambrouc ann dud keas. He sell leun a lealdet hag a vadelez a reas dezho da anaout ker buhan he volontez vad hag he c'hoant bras da ober he oll gallout ha memes dreist he c'hallout evit renta servich dezho. N'en devoa ezom ebet d'hen lavaret ; ann oll a vouie penaus he denzor, he oll danvez, hag oll kement a oa en he c'hallout a vije sacrifiet evit mad ha talvoudegez tud vad Breiz-Izel.

— Doue ho pinnigo, autrou markis, c'hui ha kement a so en ti-man ! eme Jildas ; va lezit da goms deoc'h en hano ann dud-ma, en hano Breis-Izel a bez, rag tud Treger, Guened ha Kemper a so o c'houzanv ar memes merzerenti. Goal-gasset, goal voasket ez omp gant tud criz ha galloudus ; n'eo ket ni a hell en em savetei, en em zisamma eus ar beac'hiou grevus a bouez var hon diouscoas ; den na chilaouefe hor c'hlemmou, hag a hent all, ni hon eus fizians e den all nemet ennoc'h c'hui.

— Comzit ! comsit ! eme Pontcalec, aoun bras ganthan na deuje Jildas d'he veuli, petra a fell deoc'h e rafen-me.

— Mar kendalc'h ann traou da vont evel ma'z eont, eme Jildas, na vezo mui heb dale nemet claskerien bara e Breis-Izel. Ken a savo unan benag evit difenn hor guiriou ni a chommo evel ma omp, da lavaret eo, tud revinet. laëret, goal-gasset, guerzet evel sclaved. Ar beorien a c'hourvezo evit mervel a hed ann henchou-bras, al labourer a renco ehan da labourat ann douar, pa ne hell mui tenna eus he labour talvoudegez ar c'hargou nevez a reer dezhan paëa var bouez ar c'hargou coz, ha Breis-Izel heb dale a vezo dismantret, revinet, drebet gant potred ann taillou, ha collet da virviken.

— Ia, Breis-Izel a vezo collet da virviken, eme ann dud all oll en eur vouez, ha ni..... guerzet !

— Petra d'ober, va mignonet, petra d'ober evit miret kement-se da c'hoarvezout, a c'houlennas Pontcalec.

— It da Baris evidomp, autrou markis.

— Petra rin-me evit mont di ? a c'houlennas Pontcalec ; ar Roue a so c'hoas iaouankic tre ; n'eo nemet eur bugel.

— C'hui gomzo ous ann autrou gouarnour ; c'hui zifenno dirazhan guiriou ar beorien.... Mar ne d'eo c'hui autrou markis, piou eta a blijo ganthan rei scoazel dezho?

— Va Doue ! c'hui sonj deoc'h eta penaus n'em eus ket ouspen cant guech clasket hag enclasket e pe daill, e pe zoare e alfen dont da vihanaat ho poaniou, d'ho tizamma eus ho peac'h ken grevus? Abaoue pell amzer zo dija, stadou Breis-Izel a ra eus ho oll gallout evit difen guiriou ar vro. Pell so emomp o stourm, ha ne fell mui deomp beza kemeret evel tud netra, evel sclaved ; mes

evit rei ann tu a vir deomp, e ve red...

— Her c'hemer hon unan, eme Jildas.

— Nan, a respontas Pontcalec, rag en eur ober ar pez a lavarit, Jildas, e teufemp d'en em sevel eneb peb guir ha peb urs-vad, ha ne ket hebken da c'houlenn ma vezo lezet hor guiriou hag hor c'hiziou coz ganeomp, evel ma hon eus c'hoant da c'houlenn.

— Hor flastra reont dindan ar beac'h grevus eus ann taillou, eme eul labourer douar.

— N'hoc'h eus-hu ket sonj, autrou markis, a c'houlennas Jildas, n'oc'h eus-hu ket sonj eus ann amzer-ze a vije guelet guez dero Breis-Izel, tud crouget eus ho brancou, eleac'h mez, e vije gollo ann dachennou foar er c'heariou da zeis ar marc'hajou bras ?.. n'hoc'h eus-hu ket sonj eo bet carget ar galiou a Vreizaded, evit beza refuset da baëa ar guiriou ?

— Sonj am beus, eme Pontcalec gant eur vouez goloët, ia, sonj am beus da veza clevet va zad o conta ann traouze.

— Ni na dleomp ket rei ar guiriou, eme Thomas ; Breis-Izel he deus ar guir da chomm heb rei ann taillou; guir eo, autrou markis ?

— Ar Stadou da vihana, ho deus ar guir da refusi paëa cargou, a lavaras Laurans.

— Guir eo, eme Pontcalec, a behini ar vouez a deue da veza goassoc'h-goas goloët.

— Abalamour da ze eo ive, autrou markis, eo e teu ar beorien d'ho cahout. C'hui voar ervad, ni ne zeomp morse d'ar Stadou, ni ! ne hellomp ket eta lavaret d'ann dud-se a so eno, pegen bras eo hon ezomou, pegen spontus hon dienes. Piou a rei scoazel deomp, nemet hon tuchentiled a bere ez omp ar verourien? Ha n'hoc'h-hu ket hor c'huzulerien hag hor mignonet dre vir. Abaoue meur a gant vloas ho maneriou a sav tostic tre d'hol lochennou, ni so boazet da zont d'ho cahout pa en em gavomp nec'het en eun doare benag. En dro-man n'eo ket evit goulenn diganeoc'h eul loïs aour, eun ali mad benag, eur goms hag a ra vad d'ar galon ; red mad eo parea gouli beo hor bro garet Breis-Izel, red eo he savetei, renta dezhi ar pare, ar frankis, mar ne fell ket deoc'h he guelet o vervel dismantret gant skilfou bleizi Bro-C'hall.

— Perag, a c'houlennas ar markis, n'en em glemmit ket ous ann Drede-Stad ?

Laurans a respontas var ann tomm :

Autronez ann Drede-Stad ho deus cass ouzomp, hag a so leun a zisprijans evidomp ; ann dra-ze a seblant beza iskis avoalc'h da gredi evit eur guell, guelet e ve ar vourc'hizien ken cris, ken terus e kenver ar beorien, eleac'h ann duchentiled a so bepret madelezus, carantezus, ma! egis-se ema ar stal gouscoude! autrounes ann Drede-Stad ho deus mez da veza bet dibabet eus hon toues, hag evit ober da gredi eo gaou ar virionez-ze e reont eus ho oll gallout evit her moustra dindan ho zreid. Nan ! nan ! ni n'hon deus ken amezeien nemet hor beleien, a laca laouen hor c'halon hag hon tuchentiled a ro scoazel deomp.

Ar C'hloarec a dostaas c'hoas eun tammic ous ar markis.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Traou da c'hoarzin.

Eur marc'hadour bras en devoa daou gommis, ha ne vele morse nemet unan er buroiou, atau ar memes hini. D'ann 30 a viz Ebrel diveza, o rei he arc'hant d'ann hini a gave atau ingal en he labour, e comsas outhan evelhen :

— Pe guir ne ve morse aman nemedhoc'h, ne meus ket ezomm cahout daou gommis, gant unan e rin avoalc'h.

— Guir avoalc'h eo, a respontas egile.

— Neuze e cassan ac'hanoc'h cuit.

— Me ! a respontas ann hini a vije cavet atau en he zever.

— Serten, a respontas ar mestr, c'hui ! n'hellan ket cass egile cuit, pe guir ne velan morse anezhan.

Ann autrou François ne ket contant eus he geginoures, nag ann intron François kenneubeut ; ragse e casser anezhi cuit, hag hi, goude beza dastumet he zraou, o kemer hent ar meaz

Hogen pa oa o vont da sortial eus ann ti, setu hi o tistrei, hag o stlapa eur pez 20 real da gi ann ti. Ann autrou hag ann intron a chomm sabatuet :

— Claudine, emint-hi, perag e taulit-hu ar pez 20 real-ze da Azor ?

— He zeleat eo a roan dezhan, ha c'hoas n'en deus ket he laëret ; abaoue emoun en ho ti, hen eo en deus guelc'het ann tri c'hart eus ar plajou o lipat anezho !

E ti eur perrukenner :

Eun autrou so deut da lacaat troc'hi he vleo ; pa vez achu, ar perrukenner a ziscues eur mellezour dezhan, o c'houlenn diganthan : mad ema ho pleo egis-se ?

Ann autrou a chomm eur mareadic o sellet, hag o renta ar mellezour d'ar perrukenner, ec'h asez adarre er gador-breac'h, o lavaret heb c'hoarzin :

— Nan, ne dint ket mad, troc'hit anezho din eun tamic hirroc'h.

E oar o tont da lacaat en douar, goas eur vreg baour ; endro dezhi ez oa eur fors tud o clasc he c'honsoli, mes hi ne felle ket dezhi beza consolet, ha ne ehane ket oc'h hirvoudi :

— Eun den ker mad ! eur micherour ker gouiziec ! ken aketus en he labour, ha ker crenv ! Pa c'hoarveze ganthan skei ganin, e oan sur da chomm tri deves doc'htu em guele ! ! !

En eul lein :

Eur goapaër, egis ma gaver anezho bete re stanc a lavar d'he amezec e toul he scouarn :

— Autrou, ne alfec'h ket lavaret din, mar plij, pehini eo ar vioc'h teô a so asezet du-ze e kichen mestr ann ti ?

— Eo, autrou, a respontas egile, hounes so mam d'al leue ous pehini e comsit breman.

Ar goapaer o clevout eur sort respont, en dije caret beza dalc'het var he deot, mes re zivezat a oa. A.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 28) DISSADORN 9 A C'HOUERE 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a die beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 9 a viz Gouere 1881.

Dilun, 27 a viz Even, er Senat, so bet græt van d'ober eun dra benag bete 4 heur, mes d'ar mareze, Leon Say, ar Presidant, o veza resevet eul lizer a roe kelou dezhan d'eus maro ann autrou Dufaure, ar Senatourien evid he enori ha dougen caonv dezhan, ho deus lavaret achui ho labour doc'htu, ha lezel ac'han da varc'hoas al lezen var ann avansamant etoues ar soudardet.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, so bet kendalc'het gant Budjet ar C'honvers hag he achuet. Var Budjet ar *Marine*, Perin, eur Radical, en deus cavet ann tu da harzal ous ar vissionerien, a so en dail he vrassa enebourien, rag kellies gueich ma gav ann tu, e ra he bossubl evid enebi outho, mæs mar deo unan eus ho enebourien goassa, ha ma ra brezel outho, ez eus re all er Gambr a gar anezho ; kense, ann autrounes Freppel ha baron Reille, ho deus ho difennet gant kement a galon evel m'en devoa Perin discuezet a gassoni evid enebi outho.

Dimeurs, 28 a viz Even, ann Deputeet ho deus kendalc'het gant ar Budjet, hag ho deus votet eul loden vad anezhan, heb ma savje tam trous na dispac'h.

Er Senat, so bet achuet voti hirio, ha cals buhanoc'h evid na sonje d'ann oll, all lezen var ann avansamant etoues ar soudardet, Votet so ouspen, eul lezen all a lavar penaus pa eo cresket breman ann niver eus ar soudardet a vezo e peb compagnunes, ha ma eo cheinchet ive ar mod d'ober ar brezel, ar c'habiten a vezo e penn peb compagnunez, ha ne vezo nemet unan, a rai he servich var varc'h.

Hirio der Iaou, 30 a viz Even, e teue er Gambr ar goulenn græt gant Deputeet ann Aljeri da Albert Grevy divar benn ar brezel a ra deomp ann Arabet, abaoue ma eo æt ar Gouarner nevez di. E sonjal e oar e vije deut Albert Grevy d'en em zifenn he unan, mæs n'en deus ket credet dont. Aoun en deus bet, m'ervad, clevout re sclær ar virionez, hag eo bet guelloc'h ganthan chomm en Aljer eget dont da Baris. Jacques, Depute evid Oran, en deus discuezet sclær, penaus ann oll brezel a oa bet græt deomp en Afric abaoue daou vloas, n'en devoa bet ken caus, nemet rag ne vouie netra ar Gouarner nevez, n'en deus ket anzavet ne oa ket mad evid ann Aljeri, eur Gouarner ne ve ket assambles eun den a vrezel, nan, enebet hebken en deus ous ann hini so bet hanvet, kag en deus lavaret soken, penaus ma oamp bet trec'het ha trec'het ker fall, e oa dre faut hor Jeneralet hag hon offiserien, kense, eur Gouarner soudard ne rafe ket guelloc'h, mes eun avocat all dishenvel dious Albert Grevy her grafe marteze.

A bell so e vouie heman e oa Bou-Amena o clasc sevel dispac'h, ha ne rea van ebet, ne ziscuëze ket beza tam nec'het gant ar c'helou a vije casset dezhan. Ar soudardet, a gendalc'h Jacques n'ho deus ket gouezet ober guelloc'h ho dever eget ar Gouarner, rag be ho deus bet Bou-Amena tost avoalc'h dezho evid tenna var he soudardet seis tenn canol, hag ho deus he lezet da vont cuit, var an digarre ne ket chomet da c'hortos hor soudardet-ni, na ne felle ket dezhan en em ganna. Ne ket æs anaout ar virionez d'ann hini ne glev nemet eur son, red e ve breman clevout petra lavaro hor soudardet d'ho zro. Evidon-me, n'am eus douetans ebet, m'ho dije allet paca ann enebourien n'ho dije ket manket d'hen ober. Mar de guir, n'ho deus ket hen græt, eo rag m'en deus ar Gouarner miret outho.

Journault, bet secretour Albert Grevy, a lavar e oa bet sonjet ober eun dra benag, ha cass soudardet varzu ar Maroc, pa oa anat e oa Bou-Amena o clasc en em zevel, mæs ne oa bet græt netra, ha setu perag en devoa roet ann diles eus he garg ; gouscoude, ma vije bet græt neuze ar pez oa bet sonjet, den ebet, o velet hor soudardet ken tost, n'en dije credet sevel. Var he lerc'h, ann autrou Gasconi a lavar eo bet c'hoarvezet kement-man, rag ar Jeneralet hag ar Gouarner n'hellont ket en em glevout.

Laroche-Joubert goudeze, a lavar penaus, pa eo peget ann tan-goal, ar c'henta so d'ober, eo he vouga, abars clasc piou en deus lakeat ann tân da bega.

Deut eo neuze tro ar Jeneral Farre, en deus great deomp eur brezegen diot egis custum, diotoc'h soken eget en troiou all, rag lavaret e ve en deffe c'hoant d'ober meuleudi Bou-Amena, a so doc'h ma lavar, eun enebour gouiziec, ha ne ket æs dont abenn anezhan, mæs hiviziken ne c'hoarvezo mui sort traou-se, rag savet e vezo fortchou stanc ha stanc.

Gastu, eun Depute all eus ann Aljeri, a respont e vije bet guelloc'h ober pell so ar pez a la-

varer ober breman, pe guir, ma vije bet sonjet ober eun dra benag, pell so e vije bet allet miret ous Bou-Amena d'ober neb sort droug.

Ar pez so bet c'hoarvezet eo dre faut Albert Grevy so bet c'hoarvezet : Evid lavaret ar virionez henez en deus discuezet ne vele na ne vouie netra.

Ar Ferry en deus clasket difenn Albert Grevy, meulet Bou-Amena ha pedet ann Deputeet da lezel gant ar gouarnamant ar soursi da entend ous ann affer-ze. Ne blij ket muioc'h he brezegen d'ar Gambr eget n'he deus great hini Farre. Gouscoude, pa renkont mont da voti e voter, abalamour ma plij d'ar Ferry, ar pez a c'houlen Meline: ar Gambr, o cahout fizians e vouio ar Gouarnamant ober ar pez a vezo red evid peoc'hi ann Aljeri ha rei he zeleat da beb unan hervez m'en deus great, a gendalc'h oc'h ober he labour ordinal. 282 mouez a enep 194 a vot evid ar pez a c'houlenne Meline hag a blije d'ar Ferry.

Nav heur nemet cart eus ann noz a so pa achuer.

Der guener, kenta devez a viz gouere, e teue evid ann eil gueich dirag ar Senat al lezen var ar scoliou *red*. Ar Ferry ha potred ann tu cleiza rai ho fossubl evid lacaat ar Senad da deuler a gostes ar guellaëdenn a oa bet lakeat el lezen en dro genta dre soursi ann Autrounez Lucien Brun ha Paris var ar pennadou, 1, 2 ha 16 hag hirio, en despet d'ar pez oll a lavar ann Autrou Oscar de Vallee a c'houlenn e ve desket ar relijion er scoliou d'ar vugale pa vezo goulennet gant ar gerent hag enn despet ive d'ar pez oll a lavar ann Autrou Chesnelong evid mond a du ganthan, en despet d'an diou prezegen vrao-ze 145 a enep 134 a lavar ne heller ket ober ar pez a c'houlenn ann Aotrou de Vallée. Re ann tu dehou ne gollont ket evid se couraich hag ann Autrounez de Parrieu, Bochet, Delsol a lavar e tlefe beza scrivet el lezen e vezo desket d'ar vugale reiza ho buhez hervez al lezennou cristen. Henri Martin neuze a ra eur brezegen ne vez ententet gant den hag ar senatourien a lavar gostos ac'han da varc'hoaz abars kendelc'hel.

Dissadorn, 2 a viz gouere so bet kendalc'het gant al lezen var ar scoliou *red* hag emer a veac'h gant ar pez so bet goulennet deac'h gant ann Autrounez de Parieu, Bocher ha Delsol. Ann autrou de Parieu a brezeg da genta ; anes ar pez a c'houlennomp, emezhan, na hell beza reolen ebet eus ar vuhez vad ma ne de ket fentet var Doue, var ann anaoudegez eus ar guir mad hag eus ann droug guirion, var ar greden ne varvo morse ene ann den ha ma eo heman libr d'ober ar pez a garo, ann droug evel ar mad.

Ar Ferry a respont dezhan ne heller ket ober ar pez a c'houlenn rag neubeutaat al lezenn ann hini a rafe, panefese e ve contant avoalc'h e ve scrivet el lezen ar pez a c'houlenn ann Autrounesze rag n'ema ket a enep ar relijion, er c'hontroll. (pebez fallagriez !!!) Hen ne c'houlenn nemet eun dra ha mignonet al lezen ive evelthan : e ve fentet descadurez ar vugale var ar virionez-man : Arabat eo deoc'h ober d'ar re all ar pez ne garfec'h ket e ve great deoc'h ho eun. Hogen, a estlamm ar baron Le Guay, ar pez a livirit eo gourc'hemennou Doue, perag ne fell ket deoc'h he henvel en ho lezen ?

Ar Ferry a gav dezhan eo æt re bell hag a garfe lonca adarre he gomzo endro, mes re zivezat eo. Neuze ar Senatourien all en em gav souezet bras o velet Jules Simon o kemer ar goms, hag he chilou a rer gant cals a evez. Hen a lavar : Pa ne ket spontet ar Ferry gant ann hano a Zoue, d'oc'h ma lavar, da vihana, perag ne laker ket anezhan el lezen, ha ne leverer ket sclær : Ar mestr a zesco d'ar vugale ho deveriou e kenver Doue hag e kenver ar vro, hag ar Senatourien, ar pez brassa anezho, pa ier da voti, a lavar cass ar pez a c'houlenn Jules Simon d'ar Gommission, ma lacai anezhan el lezen. Ar Ferry a so ker nec'het, evel eul louarn paket gant eur penn iar. Ar Jeneral Robert ne ket ken eürus pa c'houlenn ne ve ket punisset ar gerent abalamour da leziregez ho bugale, 134 a enep 123, a lavar doc'htu ne ve ket mad ober ar pez a c'houlenn.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, ar re-man, eleac'h kenderc'hel gant ar Budjet, ho deus collet ho amzer gant traou netra. Lavaret e ve ne dlefent mui mont cuit, hag e sonjfe dezho ho deffe pell bras c'hoas abars mont da c'houlenn moueziou adarre. Anat eo e teufe buhan ann Deputeet d'en em voaza da veza paët 9 mil lur er bloas ! ! ! ha ne garfent ket dispega anezho ker prim !

A.

Ar Veleien soudardet !

E meur a blass, memes e Breis, ez eus bet guelet beleien o rencout cuitaat ho labour bemdeziec evid mont d'ober ho devejou hent bras, egis ne vije ket bet mad ho disamma eus ar garg-se, egis ma so bet græt e cals plassou, rag, ma vez ezomm anezho pa sonjer ann neubeuta, n'hellont ket beza er memes amzer var ann hent bras, ha beza cavet er gear, er presbital, evid servich ann dud clanv, pe soken evid hini ar re iac'h ; ma ! setu ma so bet græt eun dra hag a so cals goassoc'h evitho hag evidhoc'h, d'ar Sadorn, 28 a viz Maë diveza. Ann Deputeet, couls Republicanet evel Radicalet, ho deus votet da genver ann deves-se, eul lezen, hag hi a lavar (334 a enep 132), penaus hiviziken ann oll cloer iaouanc a renco ober eur bloas servich, ha goude ma vezint bet beleget, pa vezint er parresiou, e renkint, Cureet, Personet hag Eskibien egis ma vezint, mont egis ar re all hag en despet d'ho c'harg, pa vezo galvet ho c'hlass d'ober ho 28 deves, ha divezatoc'h ho 13 deves etoues ar bragou lien, hag e renkint evid-se dilezel ho flassou ; goas aze evidhoc'h ma zigouez ganeoc'h cahout ezomm anezho epad ma renkint dougen ar bragou ru. Ha c'hoas, ann Deputeet ho peus hanvet, a lavar n'ho deus ket c'hoant enebi ous ar Relijion, me voar avoalc'h penaus e ve impossubl dezho hen ober, m'ho peffe skiant avoalc'h da benn ann electionou kenta evid miret d'ho henvel a neves, ne alfent mui ober droug ebet, mes c'hui a vezo adarre ken diskiant m'ho pezo muioc'h fizians en dud fallacr-ze eget ennomp-ni, hag e lavaroc'h ne ket possubl e ve cavet tud diskiant avoalc'h evid ober eur sort traou var ann douar, hag en eur henvel anezho adarre da benn ann electionou kenta e lacafoc'h etre ho daouarn ar voien d'ober atau brezel goassoc'h-goas d'ann Ilis, hag en em gavoc'h goal nec'het pa vezo tennet ho peleien diganeoc'h, hag e lavaroc'h !

Ah ! m'am bije gouezet ! Ma ! taulit eves mad ous ar pez a lavaran deoc'h aman, rag ne deo, siouas ! nemet re vir, ha caër e vezo lavaret deoc'h ar c'hontrol-beo, ar pez a vercan deoc'h, ne deo nemet ar viriones, hag eo ar re ac'hanoc'h ho deus votet evid Deputeet Republicanet, en despet d'ann oll aliou mad a oa bet roet dezho, eo ho deus græt ann droug, rag panefe int, ann dud fall-ze n'ho dije allet ober sort droug. Kense, da benn ann electionou kenta, diouallet da voti evitho, ha roet ho moueziou da dud a Relijion hebken, oc'h alia ive ho mignonet d'ober eveldhoc'h.

A.

Anterramant ann autrou de Ségur e Pluneret,

Parres Santes-Anna-Venet.

D'ar 17 a viz Even, a so bet græt ebars ann ilis Pluneret, anterramant ann autrou de Segur. Ann ilis a ioa eun tamic re stris evid derc'hel ar re oll a oa diredet di da gemeret pers el lidou-ze a gaonv. Goude ann offern, lavaret gant ann autrou person Pluneret, ann autrou'n escop Guenet en deus canet al *Libera*. Neuze eo bet casset ar c'horf varzu ar veret. Bé oa oc'h heul ar c'horf, cals Seurezet, Tadou Capusinet ha cals beleien eus ann escopti. Daou ugent den iaouanc a zouge curunennou a beb sort casset gant ar re ho devoa pers er breuriezou, renet ha sicouret gant ann autrou de Segur.

Cordonennou al liser caonv, a oa douget gant ann autrou Sauvé, chaloni Laval hag Angers, rener scolaich bras ar Gatoliket en Angers ; ann autrou de Couëtus, d'eus escopti Naonet, bet gueichal aumonier Zouavet ar Pab ; ann autrou comt Monti de Rézé hag ann autrou comt de Lambilly.

Ar c'haonv a oa renet gant ann autrou markis Anatole de Segur, comt Edgar de Segur-Lamoignon Armand Fresneau, senatour, he vab hag he vreur. E kichen ann arched, en em gave ann autrou Diringer, belec eus ann Alsas, en deus choaset chom franses, hag a serviche da secretour d'ann autrou de Segur, rag ma oa dâl ann autrou mad-man, hag ive Methol, mevel mad eur mestr-mad. Epad al lidou-caonv-ze, musisianet ha scolerien Seminearvihan Santes-Anna Venet, ho deus c'hoariet ha canet ho c'haëra toniou. Da greisteis hanter a oa achu.

A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— E peleac'h 'ta ? E *Sant-Malo ?*

— E peleac'h ken, pa n'oun ket bet e leac'h all .... Marteze e fazian evelken. Neus fors penaus eo, arabat eo ober traou diskiant. Ma sav etrezho, diouallomp mad eus ann tauliou ; pa vezint en em lazet etrezho, ni eo a zrebo ar c'hic sâl.

Abraham a oa calet he ben ; dihun a reas Cornil ar potr-levier oc'h ober beac'h d'he scouarn gleiz, ha var he c'hourc'hemenn, rôd ar stur a reas eun dro cren. Goudeze, Abraham heb mont tam re vuhan, a reas penn var ar vern, hag en em lacaas e taill da sevel var gastel ar vern.

Klootz d'he dro a savas he zioucoas ; mond a reas da gahout Cornil d'he dro. Evidon-me er c'heitse, collet va skiant-vad ganin, abalamour d'ann taul goad, ne oan nec'het nemet gant eun dra, gouzout da beleac'h e oa æt arme ar razet da bara.

— Anat mad eo, emoun-me da Iann, e cav atau al loenêt-ze eun tu benag d'en em repui var ar seac'h. E kement histor a gont papa Kemper, ne veler jamæs e ve bet beuzet ar razet.

Emaint oll var ar c'hastell, a respontas Iann. Pa eo savet Cornil er mintin-man er vern evid displega ann tavancher, int ho deus græt kement a drous evel eur milion guennili.

Dress, er mare-ze, e clevjomp eun trous spountus, egis ma vije bet oll limou sô var ar bed, o lima tachou. Abraham savet er penn al laë d'eus ar skeul kerdin, a stlape var ar pont gant he zaou zorn traou du a flac'hadou.

A veac'h var ar pont, ann traou du-ze a c'huitelle hag a rede, hag ar re oa chomet var ann dele, a ziskennas d'ho zro gant ar vern, hag e neubeutoc'h eget eur vinuten, e oant æt adarre endro d'ho zoul e strad al lestr. Den ebet ne ouffe lavaret deoc'h ped a oa anezho.

Ann Hollandis hag ar razet a so a viscoas enebourien. E bours ar batimanchou e *Rotterdam*, e veler aliæs eur c'hi boul-dog pe zaou, desket da laza razet ; mæs peurvuia da benn eur pemzec devez pe teir sizun, e c'hoarvez penaus ar chass a vez drebet gant ar razet. Eun dra spontus ha terrubl eo ar razet-ze eus ann Hollande.

O velet arme ar razet oc'h en em leda var ar pont Klootz hag he gonsortet a begas en ho balaennou evid flastra anezho, Cornil he unan a zispegas eus rod ar stur, ne oe nemet Abraham a chomas er c'hastel evid scoulma scout ann tavancher. Ar re all en em lacaas er chasse ; a dauliou dorn, a dauliou boutou, a dauliou balaen, e claskent flastra ho enebourien, hag evid ho distruja guelloc'h, en em dauljont varnezho penn-da-benn ho c'horf.

Hogen, caër ho devoe, ne helljont ket paca gour

anezho, ha ne chomas var ar pont nag eur vleven soken.

Klootz a ioa henvel he benn ous hini Abraham. Pega a reas er stur, tenna a reas ann dro roet gant Abraham, hag e savas var ar c'hastel evid cheinch tu da scout ann tavancher. Hogen, a veac'h ma oa achu ganthan, ma zistroas Abraham da drei ar rod adarre, ha da sevel er vern da cheinch tu d'ar scout.

Egis-se c'hoarvez kelliæs gueich e ve ann oll ann eil kement hag egile, hag ec'h heller chomm pell oc'h ober eur sort c'hoari.

Ne heller en em denna ac'hano nemet dre ann emgann pe ar choas.

Var eul lestr gallec, e vije bet cheinch bleô abars nemeur. Aman, beb unan a rea d'oc'h ar péz a sonje dezhan beza he vir, ar pez ne vire ket d'al lestr beza taulet ha distaulet gant ar mor.

— Diou veich dija, eme Iann, ho deus clasket dastum ar moueziou evid choas eur c'habiten ; ar veich genta beb unan en devoa en em roet he vouez dezhan he unan. D'ann eil gueich, Abraham en devoe teir mouez, ha Klootz kement all, rag Cornil en devoa dalc'het he vouez dezhan he unan. Abaoue, Abraham a gass squidam dezhan beb hanter-heur, ha Klootz souben d'ar memes mare evid he c'hounit. Meus aoun e vezo votet adarre abars pell.

E guirionez, Abraham ha Klootz a ioa ho daou o vont da gahout Cornil. Abraham a ioa ganthan eur chopinat squidam, ha Klootz eur scudellat souben. Cornil a gassas anezho ho daou da bourmen. Kement ha kement ive ho devoa clasket he drubardi ma oa leun tenn. Ne heller ket padout atau.

— Bez var evez, eme Iann, guelet ho deus e oas deut adarre e buhez. Arabad eo did cahout aon razho, mæs ne spontes ket ; cavet am eus ann tu d'en em denna cuit d'eus etre ho daouarn ma ne reont ket ar pez a blijo deomp. Ne hellas lavaret ken.

Abraham ha klootz a ioa o tont varzu ennomp. Hen anzavout a rencan ; dond a reas sonj din penaus ann ekipaij a alje choasout ac'hanon evid ar c'habiten.

— Va guelet ho deus oc'h ober beac'h d'ar vangonel, a sonje din.

Iann hen, en devoe eur sonjeson all.

— Goest e vent marteze d'hon lacaat da voti.

Eun tamic istim muioc'h am boe evithan, rag n'en devoa ket sonjet eveldon, ec'h helle beza choaset da gabiten.

Eur pennad all eur veich all) A.

Eur gentel theoloji.

EUR FUSTAD ALL D'AN DEISTET.

Penaos respont d'an dud digaz, dizeblant e kenver ar Relijion, a lavar *ez eo mad an oll Relijionou... n'en deus an den nag an amzer, nag ar galloud da evessaat, da glasc gouzout hag en so unan vad... e ve red evit ober eur seurt enclasc studia leoriou doctoret kement Relijion zo... penaus guella 'memp da ober, eo heulia Relijion an amzer ma vecomp, pep hini Relijion he vro. Evelse, broïs Frans, a dle heulia ar Relijion gatolic, pe sclerijen ho resoun, netra ken* (1) ; *ann dud a so e Genève, a dle derc'hel mad d'ar Relijion brotestant, hag ar re a vev e Constantinopl, ha dle plega da Relijion Mahomet ?*

Respount a reomp da genta, e ve dies lavaret, e neubeutoc'h a gomsou, muioc'h a ziotachou.

Caër ho devezo an dud incredul claboussat ha direzouni, eun dra a so sclear evit kement hini ne ket dall he speret ; n'ez eus ha ne hell beza nemet eur Relijion hag a deuffe digant Doue. Ar re all a so bet savet, ivantet gant tud, ha pe seurt tud avechou ! tud disacret, brein ho c'haloun, eur vez hag eun donjer clevet hano anezho.

E c'helfet lavaret, soken, n'ez eus bet biscoas var ann douar, abaoue ma'z eus anezhan, nemet eur Relijion, unan ebken ha bepret ar memes hini: ar Relijion gristen. Houman, roet gant Doue d'an dud er penn kenta eus ar bed, lakeat sclerroc'h, displeget splammoc'h ganthan dre al lezen a roas dezho dre c'hinou he servicher bras Moïses, he d'eus resevet digant he Vab hor Zalver Jesus-Crist ar furm, an doare e deus hirio, hag a gendalc'ho da gahout beteg ma vezo fin d'ar bed-man,

Guir eo, bep ar mare ez eus bet guelet o sevel rag eneb d'ar Relijion santel-ze, *superstitionou* gros, ar baïanet, froudennou, santimanchou faoz ar philosophet, an hereziou, cant ha cant rumad tud anfin hag a zouge pep hini anezho eun hano, hano ann hini en devoa touellet anezho, ha great dezho credi ar rambreou. an traou diskiant ha diboell divoanet en he speret. Ha setu penaos, e credfet buhan avoalc'h e ve bet, a viscoas, meur a Relijion er memes amzer. Hogen, ne d'eo ket ar Relijionou eo a so deut da greski gant ar seurt rumadou tud-ze. Petra eo eta ? Ann erroliou pe ar fals credennou, ar goal santimanchou a ia atao da heul, hag a teu da gontami, da drenka, da zismantri ar Relijion e calonou an dud a so er meas eus a Ilis Doue.

N'ez eus nemet eul lezen naturel etoues an oll boblou, en despet d'an taoliou treid ha reont aman hag ahont, da unan pe unan eus he gourc'hemennou. Evelse ive, petra benag ma'z eo bet ar Relijion en deus roet Doue d'an dud disc'hreat, dispennet gant ar baïanet pe an heretiket ; petra benag ma'z eus bet etoues ann dud credennou, santimanchou countrol d'ar pez a zesk deomp ar Relijion, evelato, eo guir lavaret n'ez eus nemet eur Relijion, atao ar memes hini, atao heuillet, ec'his

(1) Evel ma ra hirio an dud hanvet ar sonjerien pe ar gomprenerien libr. (Les libres-penseurs). Ar re-ma breman, siouas! a so ar voul pe ar stur gantho e penn rouanteles Frans. O Frans ! pegen zel hag etre daouarn piou ez out couezet !

pe c'his, a dost pe a bell, hervez an anaoudegez o devoa ann dud anehi. Hogen, lavaret a reomp ouspenn : daoust pe hano benag a vezo roet da eur greden, da eur santimant faoz, d'an ampoent m'ar d'eo countrol d'ar Relijion a deu a bers Doue, ar santimant-se na hell beza nemet eur pec'het grevus, eur pec'het bras eus a bers ar re na zilezont ket ho fazi, a chom aheurtet enhi pa deuont d'he anaout, hag eus a bers ar re ne glascont ket beza sclerijennet, pa sav eun douet benag en ho speret, evel pa n'effe fors d'an den trei gant ar gaou pe trei gant ar virionez. Gouscoude, evit parlant herves ar c'hustum, e comzimp egis ma ve, e guirionez, meur a Relijion, hag e tiscuezimp ne hell beza nemet unan guirion, unan vad, ha ne hell ket, dre-ze, an den chom digaz, dizeblant hag evel etre daou, var bouez ar Relijion a dle choas hag heuilla.

Hag evit guir, goulen hag en a heller chom digaz, dizeblant hag etre daou, e kenver ar Relijion a dleomp heuilla, a so ar memes tra egis ma c'houlenfet, hag en n'eus fors a ze deomp, hag en n'eus riscl ebet evit hor silvidigez, daoust pe ni a adoro, a servicho ar guir Doue, pe ni a droio gant supertitionou ar baïanet ; pe ni a heuillo Aviel Jesus-Crist, pe lezen Mahomet hanvet an Alcoran. Kement-se a so goulen hag en so libr deomp beza cristenien catolic pe hugunodet, diskibien da Luther pe da Galvin (1) ; ha ni so libr da furmi, pa garimp, eur rumad tud dishenvel a grenn evit ar Relijion eus a gement hini a so bet beteg hen, kercouls hag eus an Ilis catolic ; kement-se en eur ger, a so goulen hag an dud a hell chench Relijion evel ma hellont cheinch ti, pe cheinch liou d'ho dillad, goulen hag ar sclerijen hag an denvalijen, ar virionez hag ar gaou, ar ia hag an nann a so cavatal, a so ar memes tra dirag daoulagat ann Hini a so ar viriones memes, hag en deus evit ar gaou eur gassouni ar vrassa. Ia, setu petra c'houlenner. Hogen, ober eun henvelep goulennou a so ive respount dezho, a so discuez pegen balc'h, pegen diboell eo ar re a lavar, evit beza cuit da ober an disterra enclascs : *An oll Relijionou a so mad.*

A hent all, eus a dri unan a so ret : pe *ann oll Relijionou a so guir, pe ez int oll faoz, pe n'ez eus nemet unan aneho hag a ve guir.* Ni zifi hag a gantifi an Deistet da zislavaret, da vont eneb kement-se. Hogen, da genta lavaret : ann oll Relijionou a so guir a so lavaret eun diotach. Ar Relijionou-ze a so dishenvel bras etrezho. Ken dishenvel eo ho c'hredennou, ma lavar alies unan ar c'hontrol-beo d'ar pez a lavar unan all ; ma lavar unan guenn, pa lavar eun all ru pe zu ; ma lavar *nann* pa lavar eun all *ia*. Credennou control-beo an eil d'eben, penaos ec'h helfent beza guir er memes amzer ?

(1) Hanoiou an daou lapous brao ho deus savet ar Relijion brotestant er c'huezecvet canvet.

Penaos e fell deoc'h, evit scuer, e ve mad a red adori ar guir Doue, an Doue n'eus nemethan, hag e ve mad ha red er memes amzer, adori an doueou faos, Jupiter, Venus, Bacchus ha me voar ? Penaos e ve mad, e ve red anaout hon Tad Santel ar Pab evit vikel da Jesus-Crist var an douar, hag e ve mad, er memes amzer, henvel anezhan an Ante-Crist, adversour touet hor Zalver, egis ma ra ar brotestantet ? Ar ia hag an nann, ar guir hag ar gaou, na hellont ket en em ober assambles.

D'an eil, lavaret ez eo faos an oll Relijionou, ne d'eo ket neubeutoc'h diskiant. Kement-se a vé, couls lavaret, nac'h Doue, lavaret n'ez eus Doue ebet. Kement-se, a hent all, a ve terri ha bruzuna neat he fenn da relijion ar re ma enebomp outho. da Relijion an Deistet. Rag ar re ma a anzao ez eo red, a grenn heuilla ar relijion naturel ; anzao a reont eta ive, dre eno, ne hell ar relijion-ze beza nemet guir.

Eus an tri hon eus lavaret, unan a so red ne chom eta nemet an dra-man : Etoues ann oll Relijionou a so er bed n'ez eus nemet unan hag a ve guir, n'ez eus nemet unan hag a ve chomet egis ma'z eo bet great gant Doue.

Petra lavarimp ni c'hoas ? N'ez eus nemet eun doare, eur fesoun da gompren an droug hag ar mad, al lealdet hag an dislealdet ; en eur ger, n'ez eus nemet eun honestis, eun doare da veva honest, da veva mad, ha ne hell beza nemet unan. Ann Deistet a so accord ganeomp var kement-man, daoust ma rencont anzao o deus ar philosophet coz couls ha re an amzer-man scoet alies abiou, ez int faziet lourd, hag eat pell divar an arouden en andret ar beva mad. Hag evit guir, ne hell beza nemet eun honestis, eun doare da eûna, da reiza mad ar vuhez, rag fontet eo var natur hag ezomou an den, a so atau ar memes re ; evit parlant en eur c'his all, fontet eo var ar pez ma'z eo an den e kenver an dud all, ar pez ma'z eo ar bugel e kenver an tad a famill, ar servicher e kenver ar mestr tud eur vro e kenver an hini so en ho fenn. Hogen, ar memes tra a heller lavaret divarben ar Relijion a verc deomp hon deveriou e kenver Doue ; rag eus eur pers, al lezen naturel a ra deomp eun dever, rei da bep unan ar pez a so dezhan ; da Cesar, ar pez so da Cesar, ha da Zoue, ar pez so da Zoue ; eus eur pers all, ar Relijion a so ive diasezet var natur hag ezomou an den, da lavaret eo var ar pez ma'z eo an den e kenver Doue, e kement a ma'z eo he vestr hag he grouer. Red eo eta d'an oll plega da volontes Doue, henori anezhan dre an anaoudegez-vad, he garet ha senti outhan. Setu perag an ancounac'h e kenver Doue, an dianaoudegez, an ingratiri en he andret, an disprijans evit he urzou, rebelli da volontez Doue goude anaout anehi, profani an traou sacr, blasfemi pe lavaret eus a Zoue, comsou direspet ha dismegansus, an traou-ze oll n'ez eus leac'h ebet, bro ebet

dindan an heol, na ve bet atao credet ez int traou gouest da denna var an dud goaligner Doue. Evit ar pez a sell eus ar guirioneziou brassa, ar re a so evel ar grisiennou eus ar re all, ne hell eta, beza nemet eur Relijion guirion. Hogen, ervez ar guirionezou-ze, ar re a zisprij comsou Doue pa barlant, a so tud impi ha disacret ; ar re a stourm oc'h he volontes pa gommand eun dra benag, a so tud dizuj, tud divarn, a laca var ho c'houstians eur samm eus ar re bounnera.

Mes, ha guir eo en deus Doue parlantet, comset d'an dud ? Ia, a dra sur, evel hon deus dija lavaret. Comset en deus dezho, ha dre ar batriarchet, ha dre ar brophetet, ha dre Jesus-Crist. Mes aman n'ez eus menec nemet da c'houzout hag hen ez eo red d'an den clasc examina, hag hen en deus Doue comset deomp pe n'en d'eus ket. Setu aman petra respontomp d'ar goulen-ze. Kement Relijion so var an douar, ha lavar ez int bet great gant Doue. Red eo eta, d'an hini en deus eun douet benag guelet hag hen en deus Doue roet, desket eur Relijion benag d'an dud. Etoues an oll relijionou a lavar ez int deut digant Doue, ar Relijion gristen, hag hi skignet en oll garteriou eus ar bed, en em ziscues deomp evel eur Relijion græt oll a bez gant Doue, eur Relijion ha n'eus nemethi a helfe contanti speret ha caloun an den, ha pourvei da ezomou an dud kas etrezho. Red eo eta, d'an hini en deus eun douet benag var gement-se, guelet, examina, hag hi ha deu e guirionez digant Doue. Etouez an oll rumadou, an oll breuriezou tud hanvet cristenien, an Ilis catolic romen a gred hag a lavar n'ez eus nemethi hebken hag a heuill reis hag a boent da boent lezen Jesus-Crist. Red eo eta c'hoas eur veich, d'ar re n'her c'hredont ket, examina hag an Ilis catolic romen a so an hini n'ez eus nemethi hag a ve e guirionez Ilis catolic Jesus-Crist. Chom digaz, dizeblant, etre daou e kenver gouzout hag en a so eur Relijion roet, desket gant Doue d'an dud, pe n'ez eus ket, ha pehini eo ar Relijion-ze, ha n'eo ket eno mancout da Zoue hà mancout deomp hon unan ? Mancout da Zoue, en deus ar guir da zivizout ha da c'houlen ma teuio an den, great ganthan d'he henveledigez, da anaout ar virionez, Mancout deomp hon unan, ho riscla beza da viken daonet, he ken caz en deffe Doue comset, hag e ve fallet dezhan ma ve sentet outhan. Pe seurt digarez a helfe rei an den digaz, diseblant ha dibalamour, evit en em lacaat guen ha didamal pa barisso dirag ar barner souveren ? Ha lavaret a raio ne vouie ket ? Mes ma ne vouie ket eo dre he faot, egis ma'z eo bet digaz ha diseblant dre he faot. Perag ne anavez, ne voar ket ar virionez ? Abalamour ne fell ket dezhan clasc he anaout. *Noluit intelligere ut bene ageret.* Ha lavaret a rai ne voa ket en he c'hallout anaout ar guir dious ar gaou, ar virionez dious an errol ? Mes penaos e credo lavaret ne helle ket anaout ar guir Relijion, d'an ampoent, eleac'h clasc he anaout, n'en d'eus ket soken kemeret ar boan da velet, da examina hag hen so guir pe ne ket *ez eo mad an oll Relijionou*, hag en so guir n'ez eus kemm ebet etre ar virionez hag an errol, pa vez menec eus traou ar Relijion. Nan, netra na hell renta divlam dirag Doue dallentez ann hini a chom digaz hag etre daou he kenver ar Relijion a dle heuilla. C'hoas eur veich lavaret : *an oll Relijionou a so mad*, a so lavaret eun dra diskiant hag impi. Red eo d'an hini a so en douet, poania ha zevri da anaout hag en a so eur relijion roet gant Doue d'ann dud, ha pehini eo ar Relijion-ze. A gostez eta peb digarez fall. Var ar poent-se, dever an den na hell ket mont en tu all de c'halloud. Ma ra ar pez a hell dious he gostez, Doue a raio an nemorant : *Facienti quod in se est Deus non denegat gratiam.* M'ar d'eo he galoun eün ha didroidel, Doue a sclerijenno anezhan, a raio dezhan anaout ar virionez, hag ar virionez a savetei anezhan. Evelse bezet græt.

F. Bigarou.

KELEIER.

Processionou ar Sacramant e Paris ha dre ar Frans a bez. — Dissul, 19 a viz Even, a so bet græt processionou ar Sacramant e Paris, en diabars eus ann ilisou ; cals tud ho deus kemeret pers ennho. En ilis ann Intron-Varia, e Sant-Sulpis hag e Santes-Madalen, eleac'h ma heller sevel eur reposouar en diaveas eus ann ilisou, ar brocession a so bet eus ar re vrava. En ilis ann Intron-Varia, e oa ann autrou cardinal Guibert ann hini a rene ar brocession gant he eil, ann autrou Richard oc'h he sicour. E Sant-Severin, e oa ann autrou Ferrata, unan d'eus ar re so e Paris gant cannad hon Tad santel ar Pab, ann hini en deus great ann offisou.

Ober a rer a beb seurt meuleudi deus ar brocession so bet græt en diabars eus ar scolaich Stanislas. Dirag eur reposouar savet e penn ar jardin, eo bet renevezet consecration ar scolaich d'ar Galon-Sacr. Cals tud ho deus ive kemeret pers er processionou so bet great e ti Freret ar scoliou cristen, hag ive e jardin scolaich bras ar Gatoliket. E Sant-Sulpis, epad ar venediction roet er reposouar eus diaveas ann ilis, eun neubeut canailles a ioa en em lakeat en eün dirag, ho deus dalc'het ho zocou var ho fenn, hag ho deus clasket sevel eun tamic trous: neuze so bet savet droug gant ar gristenien en em gave eno var al leac'h, hag ho deus goulennet digant ar polis lacaat ar re-ze da vont cuit, hag ar re-man e guiriones, ho deus prisoniet unan anezho, oajet etro daou-ugent bloas, hag a seblante beza e penn ann oll lamponet-ze. —

— E *Gênes*, en Italie, e oa bet difennet processionou ar Sacramant, hag en despet da sinaturiou ha da c'houlenn 30,000 den, ne oa ket allet lacaat ar Mear da rei ann aotre d'he ober. Setu aman peu sort kelou so bet casset d'eus ar gear-ze d'ar gazeten *Osservatore romano :*

Epad ma so bet græt ar brocession en diabars eus ann ilis, eur foul vras a dud dastumet dirag, var dachen Sant-Laurans, a c'houlenne e vije deut er meas.

« Kerkent ha m'ho deus guelet ar re-ze ar bro-
« cession o tremen dirag ann nor-dâl, ar re oa var
« ann dachen ho deus he meulet kentre ma hel-
« lent. Ann autrou'n Arc'hescop, tenereat meurbet
« he galon, en deus neuze benniget ar bobl daou-
« linet var ann dachen ne ehane da chouhal : Be-
« va Jesus-Crist ! ! ! »

A.

Guerz ar Vreac'h e Kemper ha tro-var-dro.

Ton : *Guerz Jesuistet Kemper* pe hini *Kear Is.*

Petra so neves e Kemper
Ma ze ken trist ann dud e kear
Ha spontet oll ar pennou bras,
Gant trous ar c'hleier o sonn glas.

E Kemper a so digouezet
Eur paotr startoc'h 'vit Jesuistet
Ha ne losko ket ar Polis,
Da brena doriou he Ilis.

Digasset eo deomp gant Doue,
Evid hor fusta, bugale,
P'hon deus serret he Ilisou
Ha græt faë var he lezennou.

Hanvet eo 'bars ar vro ar vreac'h,
Da gals a dud eo dija treac'h
Merket 'neus leis anezho ;
Ha da gals all roet ar maro.

Ne vent ket c'hoas peur-dremenet,
Ma vez ho c'horfou paour breignet,
Gant ar c'hlenvet ar fleriussa,
Goest da bila ann dud iac'ha.

Varlerc'h ar vreac'h ia goustadic
Potret c'huero ar Republic,
Ha n'ez eont ket gant friantis,
D'her stleja cuit gant ho folis.

Conseil Kemper so bet guelet,
Epad ar bloas so tremenet,
O cass cuit Freret ar scoliou,
Dre ma zeskent bugaligou.

Perag, Conseillerien faro,
Loskit ar c'hlenvet divalo
Da skei hirio kement a dud !
Goassoc'h 'vit na vent loenet mud ?

C'hui pere domp a brezege
Enep ar Freret varlene,
Dre ma zeskent d'hor iaouankis
Caret Doue hag he Ilis !

Perag, Conseillerien Kemper,
Lezit ar vreac'h ebars e kear
P'ho peus tennet eus ar scoliou,
Freret caret gant ann tadou ?

Allas c'hui peus scoet didruez,
Var Freret leun a vadelez,
Ha pa'z eo deut deomp ar c'hlenvet,
Ez hoc'h oll tud berr a speret !

Marteze, siouas ! omp ive,
Cablus meurbet dirag Doue,
P'hon deus hanvet dre hor votou,
Tud enebour d'hon eneou !

Conseillerien oe guelet unec,
E miz Meurs, d'ann deves pemzec,
E mil eis cant pevar ugen,
O c'houll cass cuit Freret cristen !

D'ann dec a Vaë lavarent c'hoas,
Ha pemp neves gantho siouas !
Red vo conta var hor votou,
Ha cass cuit Freret ar scoliou.

En despet siouas ! d'ho zorfet
A neves ni neus ho choaset,
D'ann naô demeus a viz Kenver,
'Vit ren adarre kear Kemper.

Marteze eo evid ann dra-ze,
Omp fouetet breman gant Doue,
P'hon deus choaset dre hor moueziou,
Tud enebour d'he lezennou !

Conseil Kemper gant hon arc'hant,
Ho deus great cals traou diskiant !
Casset Freret eus ho zies,
Ha græt gouel bras d'al lazeres ! (1)

Græt eur gouel bras d'ar Republic,
Divar goust paour ha pinvidic,
'Vit beza draillet ann tier,
Gueichall goz 'vel en hon amzer !

D'ann tregont eus a viz Even,
E mil eis cant pevar ugent,
Ar C'honseil loske ho folis,
Da brena doriou eun ilis !

Anes 'ma breman ar siel
Var Sant Josef hag he chapel,
Kemperis nije he bedet
Da bellaat dioutho ar c'hlenvet.

Coms a rer siouas ! er c'honseil,
D'emeus ar moc'h, d'emeus ann teil,
Mes ne glever ket eun autrou,
O c'houlenn ervad pedennou !

Gouscoude, Doue a c'houlenn
Clevet pedenn he bobl gristen,
O c'houlenn outhan trugarez,
P'ho deffe great fallagriez ;

Ha ni siouas ! n'eus græt eleiz
Enep hor Bro hag hor Feiz
P'hon doa choaset er votadec
Enebour Lean ha Belec.

Daô vezo deoc'h, merc'het iaouanc,
D'ann ilisou mont stanc ha stanc,
Da c'houlenn gras digant Doue
Da zilezel hor goal buhe.

(1) Græt eur gouel d'ar 14 a viz Gouere, hanvet gouel ar Republic ; choaset eo bet ann deves-ze evid ober lid ar Republic, abalamour da gever ann deves-ze e oa bet lazet, e Paris, cals tud honest gant ann dud fall er bloas 1789 ; votet so evid ober ar gouel-ze er bloas-man gant Conseil ann Ti-kear a Gemper, 2,200 lur ! Guelloc'h e vije bet rei ann arc'hant-ze d'ann dud paour abenn ar goanv a zeu eget ho lacaat d'ober traou sod evelse. Me am bije eavet guelloc'h guelet Conseil Kemper o rei muioc'h a sicour d'ann dud paour ha d'al labourerien dister, eget guelet anezho o lacaat cargou ha droajou var beb tra, ha lacaat neuze ann arc'hant-ze da ober diotaich ! Ma n'ho peus ket vad da ober d'ann dud paour, lesit da vihana ar re all d'hen ober ! Ne ket red deoc'h ober d'ar re a baës cargou ha droajou, ne ket red deoc'h ober dezho paëa goueliou diskiant evelse rag ma n'ho deffe ket kement a gargou hag a zroajou da baëa, e vije æssoc'h dezho rei ann aluzen d'ann dud paour, ha scolia ho bugale.

C'hui dle ive, potret faro,
Eus a Gemper ha divardro,
Cuitaat crenn ann hostaliri
Eleac'h dond di evid mesvi !

Ganeomp-ni, siouas ! iaouankis,
Eo faë hirio mont d'ann ilis,
Dre ma ves eno prezeget
Enep ar pec'het milliget.

Arabad eo deomp, tud a Vreiz,
Selaou ar re voapa hor Feiz !
Eus Doue goulomp ma vimp treac'h
D'ann Diaoul kercouls ha d'ar vreac'h.

Lezomp breman al lavarou,
Evid monet d'ann ilisou,
Da c'houl ous Doue trugarez,
Dre Vari, hor mam, ar Verc'hez.

Ra vo caret e Breiz-Izel
En despet siouas ! d'ar brezel,
Pab, Eskibien ha Beleien,
Abers Doue deut d'hor c'helen !

Allet peus cana diaraug, penaus Conseillerien Ti kear Kemper ho devoa goulennet abenn diou veich ma vije casset ar Freret cuit, 11 a oa evid hen ober d'ar 15 a viz Meurs, ha da benn miz Maë, e oa deut ann 11 da 16. Tud fall Kemper en eur denna ar scoliou digant ar Freret, a lavare c'hoas e carent al liberte, ar frankis ! Casset eo bet cuit ar Freret, mignonet ar gerent hag ar vugale, gant pennou bras Kemper, mes ne d'int ket æt cuit eus kear, caër ho deus bet ann dud fall c'hoari, rag tud vad Kemper ho deus savet arc'hant evit kenderc'hel scol ar Freret. Al loden vrassa eus ar vugale a so æt da heul ar Freret en ho scol neves ; ann dra-ze a ziscues ez eo caret ar Freret gant ann Tadou hag ar mammou, a dra ne dint ket caret gant ar Republic hag ar Republicanet. M.

Madou ann douar.

Sevel a ra priz ann ed var ar marc'hajou. En Americ, couls ha var ar muia eus ar marc'hajou e Frans. E Paris, guir eo, eo chomet ann traou d'ar memes poent, mes feson cresc a ioa gantho, ha n'eus bet ken caus nemet ma oa mad ann amzer. Kense, ec'h aliomp ar re ho deus da verza, da zerc'hel eun tamic var ho friziou, rag cals ezomou a vezo, ken ac'han ma zeufo ann ed nevez var ar marc'hajou.

E New-York, ann 200 lur guinis a so d'eus 22 lur 17 guennec ; varlene e oant 23 lur 10 guennec.

Setu penaus ema ar pris eus ann edou var ar muia eus ar marc'hajou e Frans, dre ann 200 lur. Guinis, egis er sizun dremenet, segal, neubeut a glasc, couls lavaret, distaul, diæs eo cavout 21 l. 15 guennec d'eus ann 200 lur. Hey, neubeut aferiou. Kere'h, diæs bras guerza 20 lur. Guelleat eo marc'hat ann ed-du.

KEMPER. — *2 a viz Gouere. (Dre ann daou c'hant lur.)*

Guinis, 26 lur »» g. — Segal, 20 lur 10 g. — Hey, 14 lur 10 g. — Kerc'h, 16 lur 10 g. — Ed-du, 18 lur »» g.— Avalou-douar, 7 lur »».g.

Foariou Departamant ar Finister

EVID MIZ GOUERE.

Ar stereden (*) a verk ar Foariou appellet.

1 Scaër, Goulc'hen 2 Locournan, Kemeneven. 4 Briec, Confort, Brest, Poullaouen, Guesliskin. 5 Pont-Aven, Gouezec, ar Ponthou, Sant-Thegonnec. 6 Tregunc, Daoulas, Lannilis, Lanneur. 7 Pont-n'Abad, ar Roc'h, Castellin. 9 Goaïen, Montroulez. 10 Landerne 11 Ar Merzer, Cast. 12 Ar Fouillez, Guimilliau. 13 Ploneour-Lanvern, Bannalec. Landivisiau, Plougonven, Plouneour-Menez. 14 Hanvec. 16 Kemper, Landerne. 18 Douarnenez, Collorec, Lanhouarne*, Plouezoc'h*. 19 Pleiben. 20 Guitalmeze, Plabennec, Plegat-Guerrand. 21 Pont-Croas, Plougerne. 22 Rosporden, Hanvec, Craon, Landeleau. 25 Kemperle*, Lesneven, Lokéoret. 26 Commana. 28 Plogastel, Gouenou, Plougastel-Daoulas, Berven, Cloastr.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Ni a voar pegen bras sicour, pegen bras sacrifis a c'houlennomp diganeoc'h, autrou markis ; mes mar hon divije anavezet eun dichentil calonecoc'h, madelezussoc'h gouestoc'h egetoc'hui, hon divije her choaset evit difenn hor guiriou. Penner autrounez Guer de Malestroit a so ive ar penner eus hor brassa fizians deomp-ni oll. Ar pez hon deus lavaret deoc'h, c'hui en aslavaro d'ho mignonet, d'hoc'h amezeien ; epad ma c'hounesfot evidomp calonou ann noblans ha ma ho tougfot d'en em lacaat a du ganeomp, ni en em skigno e pep mare dre bep corn a Vreiz-Izel evit hada er c'halonou ankeniet eur c'hreunennic a fizians dre hor c'homsou mad. Ar pez na elfec'h ket ober dreizhoc'h oc'h unan; c'hui a hello hen ober dre sicour ann autrounez de Talhouët, Montlouis, Molac, Lambilly, du Couëdic ha ni, bezit sur, ni a ielo a dreus al lanneïer, var ribl hon aochou, ehars treid ha var sinaou hor meneziou da glask, ma ve réd, tud nerzus ha calonec evit labourat da zifenn ha da zelivra ar vro.

— Mes kement-se a ve discleria brezel ! a lavaras Pontcalec strafuillet oll.

— Ha n'omp-ni ket oll dija condaonet d'ar maro ?

Ar glac'har ar vrassa a denvaleas neuze tremm markis Pontcalec. Eun truez oa he velet, ken rannet oa he galon. Guelet a rea beteg re-vad pegen terrubl, pegen spontus a helle dont da veza eun deis ann enebies-se, græt da genta dre glemmou c'houero ha dre gals a damallou ; mes piou a gredfe assuri ne beurachufe ket dre ners, dre emgann, dre ar goad ? Gouscoude, ar beac'h eus ar c'hlemmou grevus-se græt dre vir abec gant ann dud reuzeudic-se a vac'he re stard var he galon evit credi nac'h dioutho ar sicour a c'houlennent.

Ar markis iaouanc na chommas ket pell evit ober he sonj ; en em sacrifia a reas heb marc'hata hag heb distro ; heb clask troidellou evit lavaret ar pez a sonje, he zorn var boull he galon evit discuez dezho pegement a fizians a hellent cahout en he gomsou, a respontas :

— Fiziet ennhon, va mignonet ; adalec ann heur a vreman, me en em garg da zifenn ho cuiriou evel va guiriou va unan, me zougo ho clemmou ken huel, beteg tron ar Roue bihan, ha ne ehanin d'ho embann ken a vezint silaouet.

— Buhez hir ha iec'het da varkis Pontcalec ! a grias en eur vouez ar gouériaded, pillaouerien ha milinerien.

— N'eo ket eus ar iouadenn-se e clevimp evit mont en araug var hent hor frankis, eme ar markis iaouanc var eun ton distag. Buhez ha frankis da Vreis-Izel, va mignoned ! Eurusted ha frankis d'hor bro garet, evel ma e devoa dindan he noblans coz hag he mistri gueichall !

Eur pennad all eur veich all. X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 29) DISSADORN 16 A C'HOUERE 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset bivizliken an oll scridou da lakaat var ar guzeten.

Kemper, 16 a viz Gouere 1881.

Dilun, 4 a viz Gouere, a so bet evid ar Gatoliket eun deves a joa er Senat. Ar gristenien a so en assamble-ze c'hoas; ho deus bet mez da suja atau d'ar Ferry, memes pa rea ar goassa brezel da Zoue hag a so en em unanet evid beza treac'h dezhan. Dissadorn ho devoa casset d'ar Gommission ar pez a c'houlenne ann autrou Jules Simon, e vije bet scrivet el lezen, e renkefe ar mestr-scol deski d'ar vugale ho deveriou e kenver Doue hag e kenver ar vro, mæs hirio, ar Gommission, goude beza evesseat mad ous ar c'homsou-ze, ha touellet m'ervad, gant comsou fallacr ar Ferry, a lavar dre c'hinou Ribières, unan anezho, ne heller ket scriva kement-se el lezen, rag mond a rafe dress a enep ar pez so c'hoant d'ober, lacaat kemm etre descadurez ar Relijion ha descadurez ar Gouarnamant. Hag ar Ferry, var he lerc'h, a ziscuez peger bras enebour ez eo d'ar Relijion gristen, pa gred heman goulenn digant ar Senatourien, deveriou e kenver peu sort Doue e vezo ar re a renco ar mestr-scol deski d'ar vugale ! Anat eo, emezhan, ne vanco ket ar vistri-scol da zeski ann deveriou-ze d'ar scolaërien, rag reolen ar vuhez vad na hell beza fontet nemet var Doue, mes ar Senatourien a voar avoalc'h eo dizhenvel tre oberou ar Ferry dious he lavaraou a lavar n'e ket travoalc'h hel lavaret, eo cals suroc'h her scriva ger evid ger el lezen.

Ann autrou Jules Simon dre eur brezegen nerzus ha gouiziec, a zifenn ar pez en deus goulennet. Me garfe em bije allet cahout plass avoalc'h er gazeten-man evid lacaat deoc'h oll kement en deus lavaret, mes, pa n'hellan ket hen ober penn-da-benn, n'oun ket evid miret da verca deoc'h aman ar c'homsou dre bere ec'h achu he brezegen :

E hano al liberte eo, hag evid enor ann descadurez am eus roet d'ar vugale epad 50 bloas, hag a so bet atau hervez ar Relijion, eo e c'houlennan penaus en eul lezen gallec var ar scoliou *red*, e teufe ar Senat, ne lavaran ket gant calon, mæs a vouez huel, da anzavout he respect evid ar Feiz hag ar Relijion,

Ann discleriadur-ze eus ho pers, na semplaio ket na zinerzo ket ann deveriou all, mes rei a rai da anaout d'ann oll, penaus ar Senatourien a fell dezho e ve enoret ann hano a Zoue, ha desket d'ar vugale er scoliou kenta ho deveriou e kenver Doue, en henvelep fesou n'ho devezo mui aoun nag ann tadou nag ar mammou, o velet ho bugale o taremprede ar scoliou-ze.

Evidoun-me, gant ar brassa plijadur eo e teuan da ziscleria kement-man a zivar ar gador prezec-man, da renta va enor ha va adoration da Zoue, hag en em gavin contant bras da veza cavet ann tu d'hen ober. Cahout a ran e kement-se va ourgouil ha va joa ar vrassa. Evid ar re ho deffe mez ober eveldon, ne gredefent ket ober eun henvelep act à Feiz, hag anzavout ho Doue dirag ho c'henvrois, ar reze e lezan gantho al liberte da chomm heb ober eveldon.

Diæs e ve lavaret deoc'h e pe stad en em gav ar Senatourien pa achu ann autrou Jules Simon d'ober he brezegen, n'ho deus mui mez ebet evid anzavout ho santimant, ha 139 a enep 126, a lavar e renco beza lakeat el lezen ar pez en deus goulennet. Kement-se gounezet eo, mæs ar pez a c'houlenne ann autrounez Batbie ha Lucien Brun, evid guellaat eun tamic al lezen, a vez taulet a gostez, hag e voter ar pennad 2 eus al lezen egis ma oa bet reizet gant ar Gommission. Varc'hoas e vezo kendalc'het.

E Cambr ann Deputeet so bet votet hirio Budjet al labourou bras.

Dimeurs, 5 a viz Gouere, ar Senat en deus kendalc'het gant al lezen var ar scoliou *red*, ha votet beteg ar pennad 15, mæs hirio n'ho deus votet netra deus ar pez a c'houlenne ar Gatoliket evid dous-saat al lezen, nemet m'en deus allet ann autrou Lucien Brun dond a benn d'ober lacaat el lezen, penaus pa zeufe ar vugale da vancout diou veich er scol, ec'h alje ar gerent beza condaonet d'ar prison, eleac'h *ma vijent condaonet*.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, so bet votet hirio Budjet ar Ministr eus ann afferiou evid diaveas ar vro. Madier de Montjau, eur Radical eus

ar re voassa, en deus var digarre ar Budjet-ze, clasket lacaat ann Deputeet da voti ne vije mui kendalc'het cannad ebet d'eus pers ar Frans e kichen hon Tad Santel ar Pab. Lavaret a ra penaus e tisplij cals d'ann Itali hon deffe c'hoas eur C'hannad e kichen ar Pab, hag a ra kement a veuleudi eus ann Itali, e tiscuez ken anat ar c'hoant en deus da blijout dezhi, ma renc ar Gambetta lavaret dezhan, penaus en affer-ze, ne ket ar pez a blij ar guella d'ar boblou all a dlefe clasc, mes ar pez a so ann talvoudussa evid ar Frans. Pa ier da voti, 300 a enep 186, a lavar e vezo kendalc'het ar C'hannad e kichen hon Tad Santel ar Pab. Anat eo ne vezo græt nemet rag ma blij d'ar Ministr, hag ho deus votet he vignonet oll a du ganthan ; mæs me gred, ma vije bet ar Gouarnamant a du gant Madier de Montjau, ha marteze abars pell e vezo, ho dije votet couls evid he gass cuit, evel m'ho deus votet evid he genderc'hel.

Ann Deputeet ho deus goulennet en em assambli bemdez evid voti ar Budjet ar c'henta guella, hag hirio, a veac'h m'ho deus sellet outhan. Eun tamic dispac'h so bet evid guelet pe torret e vije bet ann emgleoiou convers a oa o renn pe kendalc'het e vijent bet egis ma c'houlenne Tirard, hag eo heman en deus gounezet, kendalc'het e vezint evid 3 miz, adalec ann 8 a viz Du 1881.

Raspail, ar Radical marc'hadour camphr, en deus goulennet tenna he blass digant eur belec a so e Rom e terc'hel plass ar Frans en eun dribunal da behini e ve casset lod eus ann afferiou ; mæs 243 a enep 148, a lavar ne ve ket dereat ober ar pez a c'houlenn. Eun tamic trous so bet goudeze, varbenn ar pez a c'hoarvez pe a alfe c'hoarveout en Ejypt, mes achui a ra buhan, hag e lavarer e vezo kendalc'het varc'hoas.

Ni a sonje deomp e vije bet achuet hirio der Iaou 7 a viz Gouere, er Senat, voterez al lezen var ar scoliou *red*, mæs, ma peus sonj, digouezet e oant gant ar pennad 16 eus al lezen a so evid ar Ferry eur voïen da virèt ne alje ar gerent kelenn ho bugale en ho zi, oc'h ober dezho beb bloas respont da eun examen, ha ma ne rafent ket mad, redia anezho da vont da scol ar Gouarnamant, a vezo merket dezho.

Ann autrou Paris, en devoa allet ar veich kenta lacaat doussaat al lezen, en eur c'houlenn ne ve punisset nemet ar gerent ne rofent *tam descadures ebet d'ar vugale,* ha ne ket kerent ar re ne vent ket goest da respont d'ann examen egis ma c'houlenne al lezen. Le Royer, e hano Gambetta, anat eo, a c'houlenn e ve lakeat adarre obligation ann examen ebars el lezen, hag ar Gommission a c'houlenn amzer evid evessaat ous ar pez a c'houlenn Le Royer.

Goudeze e ve votet al lezen a lavar e vezo dic'haouet kement hini ho deus bet eun dra benag da c'houzanv, abalamour d'ar pez a reas Napoleon d'ann 2 a viz Kerzu 1851, hag e lavarer e vezo moullet ho hanoiou er *Journal officiel*.

Der Guener, 8 a viz Gouere, er Senat, so bet kendalc'het gant al lezen var ar scoliou *red*, mæs en taul-man, ann autrou Pâris n'e ket bet ken eürus evel en taul kenta, n'en deus ket allet lacaat ar Senatourien da voti annn disterra d'eus ar pez a c'houlenne. Etoues ar re a examino ar vugale, en em gav inspecteur ar scoliou. Hogen, evel ma eo anat, ne hello ket he unan examina ann oll bugale, anat eo ive e casso alies en he blass ar mestr-scol, hag heman, o cahout da examina bugale, neus ket falvezet d'ho zud ho rei dezhan da scolia, ne vanco ket peurvuia da lavaret ne vezint ket desket avoalc'h. Ouspen, na heller ket lacaat mer-c'hedigou dec bloas ha iaouancoc'h c'hoas da respont dirag ann oll, hag erfin, ne ket possubl e c'houlennfer digant ar vugaligou-ze, memes d'ar re 7 hag 8 bloas, pe guir ne laker kemm ebet etrezho, e renkint respont var gement tra a vezo desket en ti-scol, pe guïr, herves al lezen he unan, ar c'hrouadur ne deo sense ho anaout oll nemet d'ann oad a 13 bloas. Penaus, a c'houlenn ann autrou Pâris, ec'h alfec'h-hu voti traou so kement a enep ar skiant vad, guelloc'h eo voti en taul-man adarre ar pez so bet votet en taul kenta gant ar Senat ? Hogen, egis ma c'houlenn ar Royer voti ar pez a c'houlenn he unan, hag a blij cals guelloc'h ous ar Ferry, rag ma eo henveloc'h ous ar pez a oa bet scrivet da genta el lezen, ar Senat, egis am eus her merket huelloc'h, a vot oll ar pez a c'houlenne Le Royer, hag a daul a gostez ar pez a oa bet votet en taul kenta var goulenn Pâris. Pa vez deut ar mare da voti var ar pennad 16 a bez, ugent Senatour eus ann tu dehou, evid miret ne alfe Senatour ebet eus ann tu cleis voti evid eur re benag all eus ar re so chomet heb dont d'ar Senat hirio, a c'houlenn voti dre guz peb hini d'he dro pa vezo galvet, hag e renker assanti gantho. Hogen, pa ier da gonta ar moueziou, e caver c'hoas 91 a enep 84 evid ar pennad 16, a so votet neuze evel m'her c'houlenne Le Royer.

Dilun e vezo kendalc'het gant al lezen var ar scoliou *red*.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, so bet votet Budjet ar Brezel, hag er Budjet-ze, arc'hant avoalc'h evid rei fusuillou da oll vugale ar scoliou evid ober anezho soudardet abred, ma ne glasker ket ober cristenien abred.

Dissadorn, 9 a viz Gouere, ar Senatourien, goude beza votet peadra da beur-achui paea mizou brezel ann Tunisie, ho deus peget el lezen var ar gazetennou. 68 pennad a so el lezen-ze, hag en taul kenta so bet votet beteg ar pennad 23. Me chans e ialo buhan, ha profit e ve, rag petra benag ne deo ket kompennet eus ar guella, e ve talvoudus bras evidomp e ve votet araug ann electionou.

Er memes devez, e Cambr ann Deputeet, a so bet votet Budjet ar scoliou. Lammet a so bet aumonier scol ar vistri-scol e Paris, ha caër en deus bet ann autrou Freppel, n'en deus ket allet lacaat ar Gambr da voti peadra evid he genderc'hel en he blass.

Ann autrou Villiers en deus lavaret, ne ket travoalc'h, mes re, a so bet votet evid ar scoliou, pa so bet tennet digant ar gerent ho liberte da choas da be scol cass ho bugale.

Ann autrou d'Audiffred, en deus goulennet creski d'eus 4 million hanter ar pez so bet lavaret rei evid ar scolaichou bihan, evid ma vezo desket ennho ar pez oll a vezo desket er scolaichou all brassoc'h. Ar Ministr en deus respontet : Da betra sonjal deski traou nevez, pa gaver a veac'h professoret avoalc'h evid deski ar pez a zesker hirio ! Plijout a ra deomp clevout ar Ministr oc'h hen anzavout, p'en deus tennet ho scolaichou digant ar Jesuistet, ne oant ket nec'het int evid cahout professoret avoalc'h ha professoret gouiziec!!!

A.

Ar Brezel en Aljeri.

C'hoarvezout a ra aveichou traou hag a laca ann dud goal nec'het !

Er mare memes ma oa ar Gambr a veac'h gant brezel ann Aljeri, pa c'houlenne Jacques, Depute Oran, digant Albert Grevy, petra oa caus ne heller ket paca ar Bou-Amena-ze, a oa atau oc'h he heul bandennadou prisonerien ha traou laëret, eun hanter leô hed dezho, er mare-ze memes, e lennen er gazetennou ar c'helou deut dre ann telegraf, penaus Bou-Amena a oa contant renta he brisonerien ma vije roet arc'hant avoalc'h dezhan evitho !

Red eo, e guirionez, beva en eun amzer evel houman, evid guelet eur sort traou ! Hogen, ar re oll a anavez Albert Grevy, ne vezint ket souezet ec'h alfe en em gavout ar sort traou-ze pa vez hano d'eus afferiou ann Aljeri.

Setu eun dispac'her Arab en em zil gant ar re so oc'h he heul, etre daouarn ar re so e penn ann Aljeri. Be ve oc'h he heul he laëronsiou hag he brisonerien, hag hen a ia hag a zeu egis ma car heb ma virfe den outhan, hag e ra goab ac'hanomp.

Ha pa ve goulennet perag e c'hoarvez traou en daill-ze, Albert Grevy a respont egis eur c'hrouadur so bet tamallet dezhan beza græt eun droug benag :

— Ne ket me eo ; hen-hont eo !

Hen ! eo Farre, hen ! eo ar Jeneralet ! Anat eo penaus Ministr ar Brezel ne de tam gouiziec, ann oll her goar ; mes ker divouiziec eo, d'ann neubeuta evithan, Albert Grevy.

Piou, nemethan, a c'hourc'hemenn ous soudardet ann Aljeri ?

Ra anzavo, ma car, ar Gouarner diskiant-ze ne deo goest d'ober netra. Ann oll a vezo a unan var gement-ze, mes arabad eo dezhan tamall d'he amezec ar pez so bet c'hoarvezet dre he faut.

Hen eo ar mestr pe n'e ket ? Mar deo hen ar mestr, neuze eo hen en deus græt ann droug.

Hag arabad e ve en em drompla ? Ne fell ket deomp tamall da Albert Grevy, ma ne voar ket ; den ebet na hell anaout ann oll skianchou.

Ann hini ne oa nemet eun alvocat, ha ne oa ket c'hoas eus ar c'henta class, ne hell ket dihuna eur vintinves, o c'houzout kement a so red evid ober eur Gouarner mad, dreist oll en Aljeri.

Ar faut n'e ket dezhan, mes d'ar Gouarnamant en deus he hanvet.

Penaus ! ar Gouarnamant a vouie ne oa ket ann Aljeri unan eus ar broiou-ze a vez Gouarnet gant comsou, hag e cass dezhi eun den ha n'e ket eur c'hleze hag eun drapo en deus etre he zaouarn, mes lavaraou ; ha c'hoas peu sort !

It da c'houlenn digant ann Arabet, peu sort kemm a so etre eur soudard hag eun den all.

It d'her c'houlenn digantho, hag e veloc'h pegen neubeut a dâl evitho ho lavaraou-hu, hag e vent d'eus ar bloas 1789 ! ! !

Hogen, ho lavaraou-hu ne dint ket ker coz-ze.

Ganet int bet er bloaves fall-ze ma so bet ganet ar reolen-ze direis eus ar Gouarnamant a lavare : *En em denn aleze, ma gemerin da blass.*

Peb unan a glaske eur plass evid he vreur, he genderv, he vab caër, ha mignon he vignon.

Red a oa eta ive pourvei eur plass da vreur Bresidant ar Republic. Da betra e vije bet talvezet dezhan panefe-ze, cahout eur breur Presidant ar Republic ?

Ar Vinistret ho deus casset cuit ar Freret, ann dud-ze ken vertuzus hag atau en ho dever, mæs hon dic'haouet ho deus en eur henvel Albert, breur ar Presidant, Gouarner ann Aljeri.

Hag evelse evid ann oll traou all, rag ne de ket achu evid c'hoas.

Da c'hortos, ar Ferry en deus saveteet ar Gouarnamant ! Lavaret en deus ne oa ket cablus Albert, hag en deus goulennet digant ar Gambr hen discleria.

Hogen, ar gonchen a zesc deomp, eo red renta d'ar soudardet ar pez a so dezho, ha d'ann dud all ive. Ann Aljeri na hell cahout nemet eur soudard evid Gouarnour ; n'he deus tam ezomm eta d'eus eun alvocat.

Roit dezhi eta eur Jeneral evid Gouarner, mes eur Jeneral brudet hag anavezet ganthi.

A.

Eun dra dreist al lezen !

Er gazeten *La France Nouvelle*, e lennomp kement-man :

Hor Radicalet n'ho deus mui mez ebet nag aoun rag netra.

Scriva a rer d'eus Kemper, d'ar gazeten dispar l'*Indépendance Bretonne*, d'eus Sant-Briec :

« Eun dra eus ar vrassa talvoudegez hag a laca « ann dud nec'het,a c'hoarvez hirio en hon Departa- « mant.

« Ar C'hloër iaouanc ho deus tennet ar billet er « bloas-man, so bet galvet da gomparissa dirag « Conseil ar Reform.

« Emaint er mare-man soken er Prefectur, 37 anezho.

« Oll omp chomet saouzanet p'hon deus clevet « ar c'helou-ze !

« Al lezen a c'hourc'hemenno ous ar c'hloër ia- « ouanc d'ober ho bloas servich etoues ar soudar- « det, ar Senatourien n'ho deus ket c'hoas eves- « seat outhi. »

Anat eo ha serten, penaus ann hini en deus gourc'hemennet ous ar C'hloër iaouanc-ze comparissa dirag Conseil ar Reform, en deus græt eun dra dreist ann oll lezennou.

Ann dud iaouanc-ze a dlefe beza reüset senti ous ar gourc'hemenn-ze, na helle den ebet hen rei dezho.

Keit ha na vezo ket bet votet al lezen-ze gant ar Senat, ne de ket c'hoas eul lezen, mæs eun testeni nemet ken eus cassoni hor Radicalet a enep peb guir ha peb Relijion, ha piou voar ? Mechans, mar plij gant Doue morse ne vezo votet gant ar Senat eur sort lezen difeiz.

Reolen ar voteres.

Ema breman ar Gambr a veac'h gant ar Budjet ; ne vezo ket pell, ma kendalc'h o vont egis ma ra e vezo votet ganthi ; goudeze e teuio tro ar Senat, a voto anezhan buhan avoalc'h, ha neuze ann diou Gambr a ialo en ho rout, hag e vezo græt ann e-lectionou. Emer dija soken o clasc gouzout petra e vezint ; ar Ferry en deus lavaret, ne vijent ket bet græt, o rei urs d'ar re vo hanvet da cheinch ar Vam-lezen, pe da deuler ar Senat en traon, hag e vijent græt gant ar vrassa liberte. Netra guelloc'h !

Hogen, abars guelet petra a vezo ar Gambr neves, e vije bet red guelet petra eo ar mod voteres, nerves pehini e vezo hanvet, rag ar Gambr neves a vezo henvel ous ar mod voteres dre behini e vezo hanvet. Grit ma gemero ann oll e guiriones pers er voteres, hag ho pezo electionou, a ziscuezo e guiriones deoc'h, pehini eo guir santimant ar vro. Beza ez eo hor voteres-ni e guiriones eur sort voteres-ze ? Peus nemet evessaat eun neubeut ; pebes kemm a so etre niver ar re a ia da voti, ha niver ar re so e guiriones var al listen, hag e lavaroc'h din æs avoalc'h, pe eo voteres ann oll a gass ann Deputeet d'ar Gambr, pe ne de ket kentoc'h voteres eun neubeut tud a vihana ho niver bemdes. Red eo anzavout a vouez huel ar pez a so e speret ann oll, hag henes e ve eun enor bras evithan, pehini, o veza Ministr, en em servichefe eus he blass hag eus he c'halloud, evid discleria d'ar Republic, penaus m'he deus c'hoant beva, e tlefe da genta deski ac'hanomp da veza guir electourien.

Petra, a c'houlennoc'h-hu marteze, e fell deoc'h-hu da lare dre ar c'homsou-ze: « guir electourien?» Dre ar c'homsou-ze, ni a fell deomp lare, hon lacaat da anaout mad hon oll deveriou sitoianet da genta, hag ouspen, rei deomp ar c'hoant hag ar galloud d'ober ann oll deveriou-ze. Pa ian-me da leac'h ar voteres hag en em ziezan evid mond da voti, em eus ar guir da c'houlenn e rafe va amezec eveldon. Ma chomm er gear, e ra gaou ouzin, rag he voteres he dije marteze cheinchet cals ann traou. Arabad e ve deoc'h lavaret, penaus eur voues muioc'h pe neubeutoc'h, ne vern ket evid ar voteres, pa eo guir ne d'eo bet votet ar Republic en hor bro nemet dre eur voues muioc'h, ha netra ken. Hag ar skuer fall a ro ar re ne fell ket dezho mont da voti ! Ann den so douget dreist peb tra da zioual d'oc'h kement a hell he zieza, hag a vezo seul-velloc'h ganthan chomm er gear, eleac'h en em zieza evid mont da voti, ma velo seul-vuioc'h a dud o chomm er gear eleac'h mont d'ober ho dever.

Eleac'h sonjal eta er Gambr hon devezo, e tlefemp sonjal er mod voteres hon deus. E tlefemp clasc da genta, petra ve d'ober evid ma ve guir e ve gouarnet e guiriones ar Frans gant ar vro, da lavaret eo, e carfemp e ve douget eur boan benag enep ann dud lezirec evid mond da voti. Ententit mad petra a fell din da lare ; me ve contant e ve kendalc'het voteres ann oll gant ma ve e guirionez voteres ann oll, hag e c'houlennan ma ve græt evid ar voteres, ar pez so bet græt evid ar scoliou, rag neuze ec'h alfe ann Deputeet lavaret gant guirionez e vent e terc'hel plass ar Frans. Goulenn a reomp eta e iafe ann oll da voti, mes ma ne c'houlennomp ken digantho, petra a c'houlennfemp-ni digant ann Deputeet ? Anat eo, penaus anez beza diskiant, ne alfe den sonjal ha lavaret, ec'h alfe ar c'henta deut dont da c'houlenn diganeomp hor moueziou evid beza Depute.

Penaus ! Fanch pe Jakes n'en deus ket allet ober he afferiou he unan, en deffe ar guir d'ober afferiou ar Vro ? Guelit pegement a alvocadet dilabour hag a vedisinet heb clanvourien a so breman o leunia tauliou ar Gambr !

Sellit piz outho, ha lavarit din mar d'hoc'h goest peu sort resoniou ho deus da veza bet dibabet evel Deputeet, nemet abalamour ne d'int mad da netra?

Ah ! a respontoc'h ouzin marteze, int a so Republicanet !

Her gouzout a ran couls ha c'hui, mes ann hano ze ne ro ket dezho, me chans, ann anaoudeges eus ann oll skianchou ! red eo dezho, anat eo, cahout c'hoas ouspen eun tamic gouizieges a hent all.

Kense, eo red deomp lavaret deoc'h petra a dlefe beza ann hini a glaskefe mont da gemer plass e-toues ann Deputeet, hag ar Ferry, me chans, a vezo a unan ganeomp, pa livirimp ne dalves da netra cahout eur Gambr, pa n'eus e guirionez, nag electourien, na tud din da veza hanvet gantho.

A.

KELEIER.

EUR PERSON O RENCOUT PAEA PATANT. — Var listen ar re a renc paëa patant ebars en 9et arrondissamant e Paris, e lenner kement-man :

Pennad 68 eus al listen.

Ann autrou X..., ru Rodier, 60, marc'hadour souben ha bevin bervet, a oa dija kemener er memes ti, en devezo da baëa 167 lur 85 santim.

Hogen, peus nemet mont ru Rodier, n° 60, ha clasc eno eur stal marc'hadour souben ha kic bevin bervet, ne gavoc'h hini ebet, neubeutoc'h c'hoas hini eur c'hemener pe eur marc'hadour lianaich,ne veloc'h var ann nor nemet ar c'homsou-man :

Refuch evid bugale parres ann Intron-Varia-Loretta.

Ann ti-ze so bet fontet e guiriones gant ann autrou person ar parres-ze, hag eo ar person enorabl se,a dlefe beza meulet evid he garantes vras, eo a so kemeret evid eun hostis gant ar Republicanet, rag ma eo e penn eun ti, eleac'h a ve digemeret bugaligou ann dud ezomec, hag e vez roet dezho bouet ha dillad, hag ar Radicalet, na petra ta ! a lacai ar bobl diot ha ginaouec, da lavaret ne heller ober netra guelloc'h. Evidomp-ni, e velomp e kement-se eur voaperes græt espres-caër, evid goapaat eur belec enorabl, a voar sicour he nessa dre he vadoberou ha dre ann doneson anezhan he unan, oc'h ober vân d'he gemer evid eur marc'hadour souben ha netra ken, ha setu penaus e renc breman ar Gatoliket, evid cahout ar guir d'ober vad d'ho nessa, paëa cargou a zivar ann arc'hant a so roet gantho d'ar beaurien ! ! !

A.

Fara da se !
Ober peb tra anezhi he unan !

Henes eo coms ann Itali ; ober peb tra anezhi he unan, en eur mod all, ober peb tra heb sicour ar re all. Hag arabad eo deoc'h sonjal e vemp oc'h ober goap ac'hanoc'h. Ar goms-ze ne glever ken e pevar c'horn eus ann Itali ; er vro-ze ne goms ket eun den, ne scriver netra en eur gazeten, heb ma ve ar goms diveza eus ar brezegen, pe eus ar pennad scrid : *Italia fara da se.*

Guelit pebes ourgouil ! Ah ! c'hui a ra beb tra ac'hanoc'h hoc'h unan ! Ah ! ne vankit netra da zen all ebet !

Hogen, ma ne rit breman nemet eur Rouanteles da biou hoc'h dleourien a-se, nemet deomp-ni ? Piou he deus scuillet he goad evidhoc'h nemet ar Frans ? Ar viriones eo, penaus, panefe ni, n'ho pije bet bro ebet. Ah! Doue ra bardono deomp ar pe-c'het bras hon deus græt en deves-ze. Guelloc'h e vije bet evidomp, a dra sur, lezel ann Itali evel ma oa, eleac'h ober eur Rouanteles hebken anezhi. Hogen, ar pez so græt a so græt, ha pa eo græt lezit ac'hanomp da lavaret, penaus panefe ni e ve dija foueltret. Ann Itali a gendalc'h atau o lavaret gouscoude : *Italia fara da se !* ha setu hi breman o clasc e peb leac'h ann arc'hant a ra defot dezhi. Hag e sonj ober petra ema gant ann arc'hant-ze ? evid petra ema, eun tachat so, o clasc he gahout ? Anat eo ema o clasc mont da glasc affer ous eur re benag. Lavaret e ve he deffe c'hoant dont da glasc chican ouzomp. Mesvet eo bet gant he ourgouil, o sonjal er galloud he deus bet Rom gueichall-goz. Evid cahout kement a c'hloar eveldhi, he devoa græt he sonj kemer adarre Carthage en Afric, evid c'hoas n'he deus ket allet, en dro-man, dont abenn eus he zaul ; mes piou a alfe lavaret deomp n'he deffe ket c'hoant dont eun eil gueich da glasc ober adarre, ar pez n'he deus ket allet ober ar veich kenta : *Italia fara da se !*

Ha setu perag, pa neus ket allet hon lacaat, ni Fransisien, da rei dezhi e prest ann arc'hant a rea defot dezhi (brao e vije bet deomp, e guirionez, pourvei dezhi ar voïen da zont deomp), he deus renket mont da leac'h all da glasc tud ho deffe guelloc'h bolontes evidomp.

N'hon deus netra da lavaret d'ar feson ober-ze, ha gouscoude evid eur vro a fougass ober peb tra anezhi he unan, netra ne deo souesussoc'h eget he guelet atau o c'houlenn eun dra benag digant he amezeien !

Nemet, ar re a vezo sod avoalc'h e Frans, ma ve eur re benag sod avoalc'h evid-se, a renco teuler eves mad, penaus ann aour a vezo dastumet e prest egis-se, sense evid rei e plass ar billejou banc, ne hello ket dre ar pennad 18 eus al lezen-ze beza tennet ac'hano, pe cheinchet e peziou arc'hant, da lavaret eo, e fell d'ann Itali ober evel ann Alemagn cahout atau dindan ann dorn, ha prest pa garo, eun tam mad arc'hant evid ober ar brezel da eur re benag !

Italia fara da se !

Fallout a ra dezhi goulenn arc'hant e prest, evid ober ar pez a garo ha pa garo, heb ma alfe den e-bet miret outhi ! Ma gav tud sod avoalc'h evid presta arc'hant dezhi, ne dlefe ket beza divergont avoalc'h evid goulenn hon arc'hant-ni, rag ar Frans ive, *fara da se*; da lavaret eo, ar Frans, ne ia ket da velet petra ra ar re all en ho bro, ha n'he deus goarizi ous den, a zalc'ho he mignoniaich hag he arc'hant evid ho rei d'ann nep a garo ar muia ha pa garo, pa sonjo dezhi e talvezo ar muia evithi he unan, na ne roio netra d'ann Itali evid he sicour da zont d'ober brezel deomp !

A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Klootz a selle ouzin gant dousder ; Abraham he unan, a felle dezhan kemer eun ær laouen. Beb unan anezho a roas din tauliou bihan a garantez var beb a scoa, hag e leverjont eun neubeut comsou. N'hellan ket lavaret e vouifen c'hoas ann hollandes, mæs gouzout mad a ran e felle dezho lavaret din :

— Den iaouanc, guelet am eus cals tud o c'hoari gant bangonellou, mæs biscoas n'am eus guelet hini her rafe couls ha c'hui, hag er memes amzer, Abraham bleô rod a rea ann hini a bouez hag a sav var dorn eur vangonell. Evid Klootz, a rea ann hini a so o kempenn carottez, ar pez ne vire ket outhan da lavaret assambles : *baar, naar, couâcre.*

Da c'houde, Abraham a begas em dorn dehou, ha Klootz em dorn cleis, ha setu int ho daou oc'h ober beac'h din, ken a sonje din e oant o vont da va dispenn a bastellou. Neuze leun a anken, e liviris en hollandes:

— *Namaar de blouaar ! Mermichel.*

— Dispeget 'ta, loenet gouez so ac'hanoc'h.

Seblantout a reas din en devoa Abraham ententet ar pez a felle din da lare, rag dispega a reas. Klootz a reas evelthan, hag eleac'h daouhanteri a-c'hanon evid cahout peb a hanter ac'hanon, en em glevjont evid en em zervicha ac'hanon peb hini d'he dro. Divezatoc'h e velis sclær ar pez oa bet accordet etrezho.

A hent all, eleac'h ober electionou nevez, ec'h en em glevjont etrezho egis ma tlefe beza græt e kement leac'h ne de ket ann oll dud a unan.

Lavaret a rejont e vije bet Abraham bleô-rod ar c'habiten, d'oc'h adalec ar saô-heaul bete creisteis, ha Klootz goudeze ann nemorant eus ann deis. Egis-se, ann oll en em gavas a unan, pe guir ann hanter eus ann amzer e ie al lestr a gleiz hervez c'hoant Abraham, hag ann hanter all a zehou, d'oc'h santimant Klootz.

Ar re ho devezo c'hoant gouzout ha mont a rer buhan var araug oc'h ober egis-se, n'ho deus nemet sellet endro dezho, neus fors e peleac'h int bet ganet. E guirionez, ne anavezan carter ebet eus ar bed, eleac'h ne ve ket tu pe du d'ar re ve e penn ar vro, d'ann neubeuta eun Abraham hag eur C'hlootz. Hogen, distroomp d'hon afferiou. En em gavout a reas penaus sinalou Klootz hag Abraham a felle dezho lavaret ar pez em boa ententet. E guirionez, evid discuez deomp ho anaoudegez vad d'eus ar pez hon devoa græt epad ann tourmant, Abraham a reas deomp poania gant ar vangonel epad teir heur amzer, ha goudeze, Klootz a zigassas deomp he legumaichou da gempenn. Evid achui pa oa ann nos o tont, e oamp casset hon daou d'hon toul coz.

Setu penaus ec'h achuas ann devez-ze a behini ne gollin biken ar sonj.

Ne ouzon dare peu sort huvreou en devoa græt Iann, mæs me am eus anzavet va re-me, heb cuzet netra. Petra a vouien-me ? Histor Laurans Bruant. Gant aoun da sellet re huel, n'am boa ket goulennet beza roue doc'htu, travoalc'h e vije bet ganin beza cabiten nemet ken da gommans, ha setu oan couezet adarre en toul glaou-glib-ze, e kichen Isidor ne oa ket bet lazet gant ann tourmant, mæs a oa goal glanv. Eur c'houes trinc a oa breman en toul-ze, ken ne oa ket possubl padout pell egis-se. Pell e chommjomp gouscoude, Iann ha me, mezec ha prest da falgaloni. Hen a sonje eveldon en histor-ze ker leun a c'hevier, d'eus martolot Sant-Jagu, a c'hounezas oll aour ar bed gant eur bouton hebken eus he vragou, rag lavaret a reas souden :

— Ho dibenna eo a ve red ober d'ann dud dibreder-ze, a voar insita gevier egis-se, goest da lacaat bugale da zilezel ho staliou evid mont var ar mor en danjer da goll ho buhez !

— Marteze ne domp ket æt pell avoalc'h emoun me. Petra a hell beza marteze ann aod-ze ne veljer mui anezhi. Mar teus c'hoant goud petra a c'hoarvezo ganeomp, teus ken nemet chilou. Al loenet brutal-man eus ann *Hollande* ne ehanfint mui mezvi nos deis. Mar teus sonj, int nec'het gant maro ar c'habiten Haas, pe autramant disken en eur pors benag, te so faziet cals gantho. Int a gasso al lestr ar pella ma hellint eleac'h na vezo mui na douane, na poliss, hag en eur vont, egis ma eo goal fall al lestr ha diverniet, d'ar c'henta taul amzer, e ialo al lestr d'ar strad, evel ma vijes te æt, m'ho dije allet staga ar voul-canol d'eus da baô.

Peurvuia, pa lavare Iann eun dra, me a responte ar c'hontrol doc'htu, mæs en taul-man, ne hellis ket hen ober hag e renkis lavaret :

— Possubl avoalc'h ec'h alfe beza.

— Ha neus ket ezomm e teufe tourmant evid-se, a gendalc'has Iann. Ma ve eur garregen benag var ann hent, me so sur ez afent var eeün da skei varnezhi.

Hag epad dec minuten, ne ehanas ket o prezec evelse, heb ma alfen lavaret dezhan ober peoc'h. Anaout a rea kement danjer a ioa evid ar re oa var ar mor, hag ho c'honta a rea evel gant plijadur. Scrija a rean d'eus va oll izili, ha beveich ma chenche plass al lestr, em boa aoun he glevout o trascal hag o vont d'ar goulit.

Souden, e savis a daul o pega em fri gant va daou zorn. Hor c'honsort a ioa peget ann droug cof ennhan.

— Va sicour a ri, emoun-me da Iann, da laza Isidor ?

— Neus ket a zanjer e lacafen va dorn varnezhan ; evid paca ar vosen !

— Neuze, lavar din penaus ec'h hellimp mond ac'han ha deomp cuit.

— Guir eo, emezhan, disonjet a oan. Eur vag eo, hag hi d'eus ar re vella, ho deus he zennet a zivar ar pont, gant aoun e ve flastret, hag he lakeat da heul al lestr. Me voar peleac'h e vezo cavet eur re roenviou, n'eus ken mui nemet tenna he gountel digant Klootz, ni a ziskenno gant ar gorden, ha pa vemp ebars, ni a zistago ar vag pe troc'hi ar gorden, ha kenavo da viken.

Ar c'huez a flerie Isidor, a roe calon din kena.

— Me da sicouro doc'htu ma keres, hag e clasken planta va daou zorn ebars em dioufron.

Iann a savas d'he dro :

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Ar Men-hir.

Eur men-hir a zav sonn el lann var beg ar roz,
Evel tour eun ilis kreis eur geriadennic ;
Eur gross so bet lakeat var benn ann tasman koz,
Ha dindanhan gourvet, tud crenv so kousket mik.

Ar C'horret, a lerer, ve korolli da noz,
Endro d'han ; ho zenzor zo aze 'nn eun toullik,
O vont ebiou, eur paotr gouiziek var he vennoz,
A c'hoarz-goab, hag a hej he ziouscoas diskridik.

Hogen, meur a vil bloas pa vo hen eat abiou,
Arc'hant fall ar C'horret mar d'int eat da zeliou,
Ho men a chommo c'hoas, varnhan kinvi founus;
Mar d'e kals rummo all e hun e douar Breiz,
Ho gourvibien neuze a vouio, leun a Feiz,
Plega ho fenn kalet dirag skeuden Jezus.

BARZ AR GOUET.

Abaoue ann 20 a viz Even, eo possubl, abalamour da volontez vad Compagnunes ann hent houarn Orleans hag hini ar C'huz-Heaul, ober er memes deves, ann hent mont-ha-dont etre Kemper ha Montroules, goude beza bet peadra a amzer evid ober, pe e Kemper pe e Montroules, ann afferiou evid pere so bet renket ober ar veaich.

Kensè, ann trein 271, a ziblass breman d'eus Kemper da 5 heur eus ar mintin, en em gav e Landerne da 7 20, eleac'h ma gav eun trein d'eus Compagnunes ar C'huz-Heaul, a ziblass d'eus Landerne da 7 heur 30, hag en em gav e Montroules da 8 heur 57.

Ar memes trein-ze 271, en em gav e Brest da 8 heur 25.

Eun trein a ziblass d'eus Montroules da 5 goude creisteis, en em gav e Landerne da 6 heur 10, a ziblass ac'hano da 6 heur 50, hag en em gav e Kemper da 9 heur 43.

D'eus Montroules, ann trein a ziblass da 6 h. 50 dious ar mintin, en em gav e Landerne da 8 heur 23, a ziblass ac'hano da 8 heur 30, hag en em gav e Kemper da 10 heur 53.

Ann trein a ziblass d'eus Kemper da 6 heur 24 goude creisteis, hag en em gav e Landerne da 8 heur 49, eleac'h ma gav eun trein d'eus Compagnunes ar C'huz-Heaul, a ziblass d'eus Landerne da 9 h. 7, hag en em gav e Montroules da 10 h. 35 dious ann abardaës. A.

Ali.

Arabad eo sponta evid guelet ho fri o tivoada ; neubeut gueichou e ra droug ouzhoc'h, hag aliessoc'h ec'h hell ober vad ; kense, ar guella so d'ober peurvuia, eo lezel ho fri da zivoada. Gouscoude ma c'hoarvesfe e padefe re bell, e ve red clasc herpel outhan. Setu aman eur voïen hag a so dreist a leverer, evid miret ous ann divoada dre ar fri. Taulit evez mad, ha dalc'hit sonj, rag ne ket diæs da ober.

Pila primm eun neubeut eus al linat-ze a gaver bete re stanc en dro d'hon ties ; glibia gant ann dour a deu eus al linat-ze, eun tamic coton (ouate) hag he lacaat er fron, dre behini e teu ar goad er meaz, egis a velit, ne ket diæs da ober, ha gouscoude peurvuia, travoalc'h eo evid herpel ous ar goad.

Eur medisin coz.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Tande, belec iaouanc, a so hanvet cure en Huelgoat.

Ann autrou Rolland, cure e Sant-Martin e Brest, a so hanvet da aumonier ar scolaich e Kemper.

Ann autrou Leostic, cure e Milizac, a so hanvet cure e parres Sant-Martin e Brest.

Ann autrou Le Vern, belec iaouanc, a so hanvet cure e Milizac.

Ann autrou Claquin, belec iaouanc, a so hanvet cure e Loc-Melard.

Ann autrou Livinec, cure e Landerne, a so hanvet da aumonier ar prison e Brest.

Ann autrou Morvan, bet oc'h ober scol, a so hanvet cure e parræs Sant-Corentin e Kemper.

BELEIEN MARO.

Ann autrou Seznec, aumonier ar prison e Brest, hag ann autrou Bianic, cure Loc-Melard, a so maro en devejou diveza-man.

Madou ann douar.

Ne ve ket atau henvel ann eil sizun oc'h heben ; feson distaul ha distaul cals a so. Abaoue eun neubeut sunveziou e oa fæson cresc, mæs breman eo deut ann distaul ; dister eo evid c'hoas, mæs padout a alfe hag epad pell amzer. E guiriones, e Paris, Dieppe ha New-York ez eus d'oc'h 5 da 10 guennec distaul ; ha kense, pa ro distaul ar re ho deus ar muia ed da verza, ne ket lavaret ec'h alfe ar verzourien cahout cresc c'hoas. C'huec'h sizun benag a so red c'hoas evid anaout penaus e vezo ann eost er bloas-man, hag ac'han di, e sonj de-

omp e vezo distaul bemdez, dister evid lavaret ar virionez, mæs o vont atau var gresc.

Ann daou c'hant lur guinis e New-York, a so d'oc'h 22 lur 10 guennec. Varlene d'ar mare-man, e oant d'oc'h ar memes pris.

Setu aman pris ann edou var ar marc'hajou e Frans dre ann 200 lur. Guinis, 29 lur 15 guennec, segal, 21 lur 10 guennec, hey, 19 lur 10 guennec pe 20 lur, kerc'h, ar memes pris, ed-du, 18 pe 20 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 9 a viz Gouere 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 26 l. 10 g. — Segal 20 l. 10 g. — Hey 15 l. »» g. — Kerc'h 15 l. 10 g. — Ed-du 17 l. 10 g. — Avalou-douar 5 l. 10 g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Daouarn ar goueriaded en em stardas ann eil en egile, ha Pontcalec a gemeras en he zaou zorn dorn ann daou voaz a oa e pep penn eus ar chadenn veo-ze, hag a rinvas evelse ann daou benn eus unvaniez Breis-Izel evit difenn ar vro.

— Me a so deoc'h, madou ha buhez, deoc'h beteg mervel.

Arfol a grôgas en he sac'h biniou, hag a lacaas ar sâl da dregarn gant notennou iac'h ha nerzus, ton ar ganaouen a vrezel ann amzer-goz: *Droug-kinnig Nomenoiou.*

Pa ehanas, eur goms hebken a strinkas eus ginou peb hini:

— Argad!

Claskerien bara ha coueriaded a ieas er meas eus ann ti, ha Pontcalec, en eur sellet outho o pellaat, a lavaras gant eur vouez seder ha leun a habaskdet:

— Va enor ha va buhez am beus lakeat e gouestl, gouezomp dioual ar c'henta dinam, didach, ha difenn eben, pe he guerza ker.

Gouzout mad a rea e pegen bras riscl da goll he vuhez en em lakea. Anavezout a re mad avoalc'h he enebourien evit gouzout penaus ho brassa plijadur a vije bet o cavout ann tu d'en em zisober anezhan. A beb tu ne dlie cahout nemet spiou, rouejou stignet evit coll ann duchentiled a dlie kemer etre ho daouarn ann difenn eus guiriou ar vro. Mes araug sonjal en em lacaat e savete, Pontcalec a sonjas e oa Breizad dreist peb tra, hag e oa guelloc'h mervel iaouanc, falc'het var dachenn ann emgann, en eur zifenn guiriou ar vro, eget tremen eur vuhez eürus, mes didalvez, en eur maner etoues ann aour hag ar perlez.

Hag a hent all, abaoue derc'hent d'abardaës, pep tra en douge da gahout truez eus ann dud emzivad, ha da greski he gassoni e kenver ann dud criz ho goall-gasse. Ne gave mui en he speret nemet eur sonj: Pobl Breis-Izel a so e poan, ha den na sav evid hen difenn!..... Ar goal-bers spontus en devoa guelet ober da Bieric ha d'he diad tud e creis ar brassa anken hag ar brassa dienes, a seblante beza ar penn eus ann abadenn vras a baoueze tremen e sâl-vras ar maner. Pontcalec a oa iaouanc, calonec beteg re; roët en devoa he c'her; e oa o vont da seveni he bromessa.

— Hirio, memes, emezhan, me gemero ali mad ann autrou comt *de Kerglas.*

V

EUN DIJENTIL EN ALAR.

Autrou markis Pontcalec n'he oa ket evit padout en he vaner, eur veich ma oa æt cuit Jildas hag he vignoned all. Ar c'homsou. ar c'hlemmou, ar pedennnou ken truezus ha ken calonec eus ann dud vad-se, ar sonj eus ann darvoudou scrijus en devoa guelet derc'hent epad ann deis, a voaske ken stard var he galon tener, ma ginnige mouga gant glac'har. Seul-vui ma sonje he speret en traou-ze, seul-vui he galon a lamme en he greis. Seblantout a rea dezhan guelet en eun taul-cont o tarza dirag he zaoulagat ar goummoulen denval a guze outhan beteg neuze, ann implij a dlie ober eus he vuhez; hiviziken, her guelet a ra sclœr breman, he hent a so merket dezhan, n'en deus mui nemet kerzet dreizhan. Pell a oa e claske ann tu da ziscues d'he nessa ar brasder eus he vadeles, ann tân-flamm eus he garantes, ann ezomm bras a sante en he galon d'en em sacrifia evit eürusted he vignonet ha kement a gare. Beteg hen, chadennet dre guzuliou darn eus he amezeien aonicoc'h egethan, n'en devoa ket credet en em rei da anaout; mes breman, pa anavez mad petra c'houlenn ann autrou Doue diganthan, ne varc'hato mui. Leun a ners, he galon entanet, e oa o vont d'en em sevel evit silvidigez Breis-Izel; prest a oa da starda he c'houris-c'hleze endro d'he zargis, ha da deuler he benn gant he gleze dir teuzet e scudel digompez balans ar Justis, ma ve red, evit difenn guiriou he vro garet.

Goude beza kemered eur predic boed, Pontcalec a guitaas ar maner, tiz varnezhan, hag a gemeras ann hent bras a gasse varzu bourg Lignol. Ann heol meurbed skedus, a lakea da lintra evel perlez, ar beradou gliz a chomme a istribil eus ar bodou lann; al lannec, ken iskis da velet ann noz araug, a seblante breman beza guisket e perlez. Eur vogeden venn a bigne eam-digam eus creis al lannec varzu ann Env; eus chiminal mouded lochennic vanal ar Gorrigan eo e save. A bep tu dezhan, ar markis iaouanc a vele dispaket caër eur pallenn bokedou hanv goloet ann douar gantho, cleuniou hag all, evel gant eur vantel arc'hantet ha marellet. Clement, gant he iaouankis ken glan ha ken tener, calon entanet eur bars en he greis, neus fors pegement a stenn oa var he sperel ne oa ket evit chomm distan-tre dirag ar c'haërded eus eun deis aonv, pe dirag ar vraventez eus ar bokedou coant a oa o vragal a bep tu dezhan. Ober a reas eur stouic d'he gein evit cutuill eur guchennadic bleuniou *ros-sinel* a lakeas e touil-bonton he liviten seis-guer. Mont a rea var bouezic gant ann hent, he speret bepred encrezet dre ar sonj eus ar pedennou truezus, ar c'hlemmou melconius græt dirazhan gant Jildas, encrezet ive o sonjal pe seurt ali a roje dezhan ann autrou comt eus a Gerglas; beteg hen en devoa bepret heuliet gant ar brassa fizians ann aliou mad en devoa bet digant ann autrou gouiziec ha fur a iea da gahout. A hed ann hent ar markis iaouanc a gavas meur a vandennad bugaligou a rede dierc'hent caër hed grinennou ann hent bras, meur a baour keas claskour bara, gragez coz paour, daou-grommet oll, o neza, ken a barfile, ho c'higellad canab rous, en eur chourgana gant eur vouez crenus ha skiltr eur verz truezus meurbed.

Dre ma dremenent e kichen ann autrou iaouanc, ar voazed a ziviske ho zoc, ar merc'hed a rea sin ar groas, en eur bedi Doue da scuilla he venosiou var he benn gant arvrassa largentez, ar vugaligou a lavare en eur vousc'hoarzin dreo evel ælediguu: Deis mad deoc'h! autrou markis! A dra sur, Clement Pontcalec a helle en em gahout eürus ha leun a fouge, o velet pegement e oa caret gant ann oll. Ann oll a oa leun a respet hag a zoujans evit ann den iaouanc-ze ken calonec ha ken mad, ken trugarezus ha ken izel a galon; he c'her a oa ken leal hag ar guella taul gleze. Pa oa tremenet ganthan al lannec vras, Pontcalec a dreuzas eur brouscoadic guez pin ha guez sapr, a gemeras eur venoden a iea cam-digam a dreuz eur gonidou bras; digouezet er penn all ar gonidou, e velas er parc all dirazhan eur goaz, eur picol-mad a zen, da vad, o cass ann alar en dro.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer: E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 30) DISSADORN 23 A C'HOUERE 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz: 7 lur.
Ar broiou all: evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dlé beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 23 a viz Gouere 1881.

Dissadorn ne oa ket achu voti Budjet ar scoliou gant ann Deputeet, kense hirio dilun 11 a viz gouere, ar Senatourien ho deus kendalc'het gant al lezen var ar gazetennou, votet eo bet beteg ar pennad 39 evel ma oa bet votet gant ar Gambr, rag, caër en deus bet Jules Simon poania ha c'huezi n'en deus ket allet lacaat ar Senatourien da voti meur a dra a c'houlenne hag ho dije guelleat cals al lezen o rei muioc'h liberte d'ar gazetennou.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, pa oa achu voti Budjet ann dispignou so bet commanset voti Budjet ann arc'hant da reseo; hogen, e tlie beza disammet er bloas-man ar paper d'eus ar c'hargou pounner a bouez varnhan mez ne vezo ket rag var goulenn ann Autrou Sarrieu ann arc'hant a dlie disamma ar paper so bet implijet evit disamma ar gommuniou d'eus ar pez a dlie beza goulennet digantho evid ho loden da baëa evid rei ar scoliou d'ann oll *evit netra* 333 a enep 150 ho deus votet ar pez a c'houlenne ann Autrou Sarrieu, o sonjal beza hanvet adarre guelloc'h a ze.

D'ar Meurs, 12 a viz Gouere, so bet achuet gant ar Senat voterez var ar scoliou *red*, ann Autrou de Saisy a c'houlenn e ve leset libr ar gommuniou d'en em zervicha deus al lezen pe da chomm heb hen ober. Ribière a respont penaus ma ve votet kement-se e ve collet ann oll lezen hag e voter ar pennad 18 egis ma eo merket el lezen. An Autrou de Saisy a c'houlenn ouspen ne ve hanvet nemet evid eur bloas ar re vo dibabet evid cahout pers e commission ar scoliou mœs var goulenn ar gommission e voter hebken e chomfint e carg keit ha conseillerien ann ti kear. Ann Autrou de Lorgeril a garfe ne renkefe ket ar vugale mont bemdez d'ar scol pa ve ouspen eun hanter leo etre ho zi hag ann ti-scol, mœs ne assanter ket ganthan.

Ar Jeneral Robert a c'houlenn ne ve ket red d'ar merc'hedou mond d'ann ti scol pa ne ve nemet eur scol evid potret ha merc'het mœs hen disnac'h a rer outhan. — Ne ouzoc'h ket pegement a vezo enebet ous ho lezen, eme ann Autrou Buffet! Biken ne sujo ar mammou ous ho lezen. Ar c'homzou-ze ne vironf ket e ve taulet a gostez ar pez a c'houlenne ar Jeneral Robert. Ann Autrou Porriquet a lavar eo cals goassoc'h al lezen-ze eget re ar Republic kenta e 1793 hag e 1794. Ar Gonvention a lavare neuze e oa enebourien ar vro ar re a zisente en eur poent benag ous al lezen. Breman e condaoner anezho d'ar prison. Oben traou egisse ne ket mont araug eo mœs cula a dreon.

Caër en deus ouspen ann Autrou Porriquet pedi ar Senatourien da deuler eves ous ar pez a ramt, pa ier da voti, 173 a enep 116 a ia a dû gant al lezen. Abars ma ve deuet ar mare da achui, e teu ministr ann tenzor da gass d'ar Senatourien ar Budjet neves votet gant ann Deputeet.

Er memes deves ann Deputeet ho deus achuet voti Budjet ann arc'hant da reseo. N'en em assamblint ket araug dilun.

Der Guener, 15 eus a viz Gouere, ar Senat en deus avanset kement al lezen var liberte ar gazetennou, ne vanc mui nemeur evid he achui, hag emer e sonj he achui varc'hoas, petra benag ma'z eus ive eur Senatour evid ar vuhez da henvel e plass ann autrou Dufaure.

Dissadorn, 16 a viz Gouere, ar Senatourien, goude beza votet, egis ma oa bet digasset dezho d'eus pers ann Deputeet, ar Budjet evid ann arc'hant da reseo, ho deus kendalc'het hag achuet gant al lezen var liberte ar gazetennou. He votet ho deus tost da vad egis ma oa bet digasset dezho digant ann Deputeet, mæs ann autrou Jules Simon n'en deus ket allet cahout ar pez a c'houlenne, dâ lavaret eo, lacaat disamma ar paper d'eus ar c'hargou pounner a bouez varnezhan. A.

Hon enebour brassa eo hor mestr.

D'ar 14 a viz Ebrel 1865, presidant ar stadou unanet Lincoln a oe lazet gant eun taul countel pa oa en theatr, hag ar muntrer goude beza he lazet a estlame en eur heja he c'hour-gleze, *sic semper Tyrannis* « Egis-se e tlefe beza græt atau d'ar re ra ho mistri var ho breudeur. »

D'ann 2 a viz Gouere 1881, eul lampoun all a loske daou denn pistoloden var eur Presidant all eus ar memes Republic, Garfield eun den eus ar

re vella, ha n'en devoa ken c'hoant, abaoue ma oa bet lakeat da Bresidant, nemet enebi ous ar re a glaske dreist peb tra paca plassou paët mad.

Eun neubeut bloaveziou a ioa ne oa mui tam enebiez etre tud ann Nord ha tud ar C'hreisteis.

Seblantout a rea penaus oll sitoïanet ar Stadou Unanet ne glaskent mui ha dreist peb tra nemet labourat ha pinvidicaat ho bro dre ho labour.

Ar re her c'hrede a fazie cals gouscoude ; rag aman eo ec'h anavezer pegenn noazus eo ar sort gouarnamant-ze a hanver ar Republic.

Pa c'hoarvez en eur vro penaus ne ia mui ar galloud d'eus ann tad d'ar mab, mæs ma z'eo ann oll plassou beteg ann disterra d'ann hini en deus gounezet en electionou, n'heller ket beza souezet mui mar teu ann hini en deus c'hoant cahout eur plass benag ha ne hell ket cavout, mar teu dre valis ha dre voarizi da bega en he c'hour-gleze pe en he bistoloden ha da skei.

Gant eur sort kiz-beva en eur vro, ar vuhez vad a vez collet buhan avoalc'h ; hag a so bet discuezet alies avoalc'h da begement a viseriou hag a zismegansou e cass buhan ar vro e pehini eo peget. Evid coms hebken d'eus ar pez a sell ous ar Stadou Unanet, ann oll a laëre da behini ar muia ! Guelet a rer tud lakeat *paour* en eur plass hag a oa pinvidic-mor antronoz.

Piou a alfe c'hoas beza saouzanet e teufe eul lampon benag, o clasc cahout eur plass eleac'h me alfe dastum danvez *mod pe vod*, æssaat cahout dre eur c'hrinn ar pez ne deo mad nemet pa teu gant ann amzer hag al labour.

Da vihana evid ann hini en deus lazet Lincoln evit hellout cahout eun digarre, mar de possubl cahont eun digarre evid eun sort crim, re a garantez evid he vro eo he devoa lakeat ar gourgleze en he zorn. Potret ar C'hreisteis a oa o clasc venji var botret ann nord. Mæs evid ann hini diveza en deus clasket ober gant Garfield ne alfe cahout sord digarre ebet d'en em zifenn.

Garfield, ar Presidant, a ioa o clasc savetei he vro ; he guelet a rea o vont da berissa abalamour d'ar c'hoant bras-se ho devoa ann oll da zastum danvez coustet pe gousto hag ar c'henta guella, hag ez eo siouas ! rag ma glaske parea he vro d'eus eur c'hlenvet ken heuzus ma eo bet tost dezhan coll he vuhez dre zorn eur muntrer.

Clasket en devoa enebi d'eus he vella ous ar c'hlenvet-ze a zouge he genvrois da glasc paca ann oll plassou-ze eleac'h ne oa netra d'ober mæs calsic arc'hant da gaout var goust ar vro ; c'hoant bras en devoa d'asd'ezki dezho ar garantez evid al labour hag evid arboel ho devoa e ziagent, ha setu peu sort peamant en deus bet.

Ar c'hrim-ze a vezo punisset, m'ervad, mæs ne ouzon ket hag hen a hello deski deomp eun dra benag.

En eur fæson all, rei a rai d'eomp da gomprenn en tu-man d'ar mor pebes gaou a hell ober da eur vro dilezel he gredennou coz ha cheinch kiziou ?

Eun dra souezus eo! Dress pa oa eul lampon o tenna var Bresidant ar Stadou-Unanet, ar Senat, e Frans en devoa beac'h avoalc'h o lacaat kenderc'hel ann hano a Zoue en eul lezenn a lavare petra vije bet desket d'ar vugale er scoliou !...

Ministret diskiant ma z'hoc'h guelit hag ententit breman mar d'hoc'h goest perag hon deus kement enebet ouzhoc'h o clasc cahout ar pez a c'houlennomp.

Ah ! mar goulennomp e ve enoret ann hano a Zoue , eo abalamour ma ouzomp ervad petra eo eur vro e pehini eo bet collet ar sonj a Zoue evid clasc hebken madou ar bed.

Clasc a renker pinvidigeziou ha netra ken, cous tet pe gousto. Cahout ann eürusdet heb he gounis, ann danvez heb labourat hag arboel, ann enor, dreist ar pez a dalvezomp. Setu petra glasc ar politic hirio ann deiz ! hag e credefec'h o velet peu sort issu fall he deus, diframma Doue d'eus eneou hor bugale ? Alo ta ! Sellit petra c'hoarvez er Republic ar Stadou-Unanet ho c'hoar ! Guelit petra eo deut da veza etre daouarn potret ar politic.

Guelit ha prederiet ; ha livirit din goude, mar deo abred renta deomp hon aviel, hon auteriou hag hor Doue ! Mæs guelit hoc'h unan pegement e faziet pa leverec'h ne c'hoarvez nemet er rouantelezіou e ve lazet ann hini a so e penn ar vro. Her guelet a rit, c'hoarveout a ra ive er gouarnamanchou a vev dindan ar Republic. Petra so caus a ze ? nemet abalamour ez eus e peb leac'h tud ho deus c'hoant teuler ar re so eoc'h dezho evid kemer ho flas. Evid ar re-ze egis ma lavare ar c'honchenner ann hini a vezo e penn ar vro hag a viro outho d'ober ho fenn fall pe Roue e vezo pe Bresidant *henez a vezo atau ho brasa enebour*. A.

Ar gouarnamant so bet ken æs dezhan ober he c'hoant e kenver ar Relijiuset gant kemennadureziou an 29 a viz Meurs m'en deus c'hoant, a lavarer, d'ober eur c'hement all e kenver ar varnerien.

Abaoue ma eo bet casset al lezen-ze d'ar Senat, abaoue dreist oll ma eo bet hanvet ar gommission carget da evessaat outhi, ar gazetennou Radicalet, ar *Republique Française* dreist ar re all, ne chanont ket da lavaret penaus ma ne fell ket d'ar Senatourien voti al lezen evel ma eo bet votet gant ann Deputeet e vezo græt d'ar varnerien evel ma so bet græt d'ar Relijiuset. Setu petra lavar var ann affer-ze ar gazeten al *Liberte* :

Eur gazeten a lavar hirio, emezhi, penaus emer o vont d'ober eun taul trubarderez d'ar varnerien en deus ar gouarnamant ar muia c'hoant d'en em zisober anezho. Ma renker cahout fizians er pez a lavarer, seblantout a rafe penaus ar Vinistret a sonjfe dezho cahout ar guir da dorri dre eur gemennadurez heb mui ken ar varnerien a zisplijfe dezho. Heb gouzout dare dezho ho deus cavet penaus ne ket red cahout eul lezen evid cahout al liberte d'ho zenna euz ho flass, pa neus netra oc'h hen difenn.

Penaus ar varnerien a hell beza torret pa blijo d'ar gouarnamant ! Petra a laca heman da lavaret traou ker spountus ?

Rag na lavar netra var gement-se ar Vammlezen hon deus breman.

E guirionez Mamm-lezen 1875 ne lavar netra var stad ar Varnerien. Ar re all araug a lavare penaus e oant hanvet evid ar vuhez hag a verke penaus mod e tlefent beza choaset eleac'h ne gaver netra var an afferiou-ze ebars en hini hon deus breman. Ac'hano e creder lavaret penaus ann drede Republic n'he deus ket credet e oa red assuri ho flass d'ar varnerien epad ho buhez ha neuze ec'h hell ar gouarnamant ho henvel hag ho zorri d'oc'h he c'hoant.

Petra benag ma lavar ar gazetten e peleac'h hon deuz cavet kement-man ema eun neubeut devejou ar brud-ze o redec etoues ar varnerien, ne hellomp ket cridi en deffe bet den eur sonj ken diskiant na ne rafemp ket nemet pa lennimp ar c'helou-ze en unan d'eus gazettennou ar gouarnamant.

Ne ket diæs respont da eun dra ker control d'ar skiant vad.

Evid allout lavaret penaus ar re ho deus græt Mamm-lezen 1875 ho deus sonjet tenna digant ar varnerien ann assurentez eus ho c'harg, hag hen græt soken, e ve red discuez ho deus esseat hen ober. Hogen ne gaver netra henvel. Ne heller ket distruja eun dra so bet a viscoas, abalamour hebken ne barlanter ket anezhan. Ann assurentez e vezo rentet eur justis guirion eo dress rag ma ouzomp ne heller ket cheinch plas d'ar varnerien, hag e teufent da varn eun dra bennag a enep ar gouarnamant ha ne heller ket cridi e ve bet direspet avoalc'h ar re ho deus great ar vamm lezen evid lavaret dezho : *Me ne fell ket din sellet ha dereat so lezel ho plassen ganeoc'h epad ho buhez pe ho zenna pa girin kense ec'h hellin ho zenna.*

Traou a kement a boues ne heller ket mont evelse dezho. A hent all, hervez ar guir keit ha ne de ket bet torret evid mad eul lezen benag, he deus atau ar memes nerz hag ar memes galloud.

Ma neus ket bet eta lavaret er Vamm-lezen e 1875, ec'h alfe ar varnerien beza torret pa blijefe d'ar gouarnamant, eo rag na felle ket dezhi cheinch netra er pez a oa bet græt bete neuze. Ar re ho deus græt ar pez labour-ze, neus ket bet falvezet gantho cheinch ann disterra el lezennou hag er mammou-lezen all, ha kense, ho deus kendalc'het d'al lezennou coz-ze ho oll talvoudegez.

— Ar c'homsou-ze so sclær avoalc'h ha guirion ha gouscoude ne ket æs gouzout bete peleac'h e c'hello mont ar gouarnamant en deus græt evid distruja ar Relijiuset ar pez a anavezomp, a enep peb guir. Æssoc'h e ve soken dezhan breman ober he c'hoant, rag, pa so bet chasseet ar Relijiuset, ar varnerien ho deus tamallet ar gouarnamant, ha kense en deus droug outho. Mæs breman m'en deffe c'hoant ober eur c'hement all d'ar varnerien ne ve den a alfe ho difenn ! ! ! A.

Eun tamic meuleudi d'ar Gouarnamant.

Souezet hoc'h, marteze ! ma ! egis-se eo ; Ni garfe e c'hoarvesfe aliessoc'h hag atau soken, mœs anaout a rit hoc'h unan ne ket possubl hen ober. Setu petra so bet c'hoarvezet en dro-man.

Madier de Montjau en devoa goulennet eta e vije tennet cuit hor c'hannad digant hon Tad Santel ar Pab mœs hor ministr evid ann afferiou evid diaveas ar vro so bet savet he unan er gador brezec evid enebi ous eun dra ken estrainch ha ken divis.

— Penaus ! eme c'hui, reizet eo ann affer-ze herves eur reolen benag ?

— Certen a so, hag ar reolen-ze er *C'honcordat* eo e cavomp anezhi : (Ar *C'honcordat* eo ann engleo great etre ar Pab hag ar Frans da verça penaus e vezo reizet peb tra etrezho evid ar pez a sell ous ar Relijion.)

— Hogen dre ar *C'honcordat* so bet lavaret ho dije bet ar Pab ha Gouarnamant ar Frans beb a gannad ann eil kichen egile.

Penaus eta en deus allet ar Radical Madier de Montjau dont da c'houlenn e ve disprijet eul loden eus ann engleo-ze a so bet great a volontez vad etre daou c'houarnamant ha na hell kense beza torret nemet gant ho c'honsantamant dezho ho daou ?

Perag ? Ah ! aman eo e velomp gant guirionez petra eo ar republican guirion, eun den hag hen na hell miret netra dezhan d'ober he c'hoant. Rag mar deo al lezen e creis he hent ne ket nec'het ganthi mœs bale a ra varnhi.

Marteze n'hoc'h eus ket taulet eves avoalc'h ous ar pez eo ar Republicanet ! Disprij a reont al lezennou egis n'ho dije morse gouezet ober ken, ha ne heller ket beza souezet gant-se.

Tremenet ho deus ho oll buhez o tisprij ar galloud guirion hag o teski ar re all d'hen ober. Penaus ec'h alfent neuze pa ma ar galloud etre ho daouarn deski ar re all d'ober ar c'hontroll beo d'eus ar pez ho deus desket dezho beteg hen ?

Eur guir Republican pa sav d'eus ar mintin a dle clasc da genta ous petra e rai goab epad ann deiz. Ped gueich n'ho deus ket goulennet re ann tu cleiz ann disparti etre ann Ilis hag ar vro ? Gouzout a reant mad gouscoude ne oa ket travoalc'h goulenn eur sort tra evid he gahout ker

buhan doc'htu.

Ann Ilis hag ar Vro a so unanet gant liamou ar *C'honcordat*, hag heman na hell beza torret, hen aslavaret a rencomp, nemet ma ve a unan evid-se ar re ho deus he sinet.

Perag e ve red, siouas ! e ve discuezet anat beb ann amzer, guirionezou ken anat ha ken sclear ? Perag ? Nemet m'en em gavomp en eun amzer e pehini neus mui na Feiz, na lealdet, na sclœrijen, na peoc'h, e pehini ma c'hoarvesfe e ve tenvaloc'h ann deis evid ar Republicanet eget evid ar re all e ve tamallet barnet didruez ha condaonet da zisparissa, da veza taulet a gostez. Kense ne hellomp nemet meuli Barthélémy Saint-Hilaire da veza prezeget en taul-man a du gant ar rœson, ann histor hag al lealdet.

Ann Autrou Barthélémy Saint-Hilaire a gred e Doue, hag er mare m'en em gavomp breman, e renker cahout calon ha ners evid anzavout ar feiz gristen.

Ouspen calon a so oc'h hen ober, enorus eo ive ha talvoudus.

Peus nemet guelet pegen talvoudus eo bet evid al liberte p'en deus ar Senat votet ar pez a c'houlenne Jules Simon.

Ar re oll a so soursius da genderc'hel he hano mad d'ar Frans, ar re a so nec'het gant ho c'harantez evid ho bro, he furnes hag he lealdet. Ar re-ze oll a so bet evel diveac'het gant ar voterezze. Int ho deus guelet ragtal ec'h helle dont c'hoas devejou eûrus evid eur vro he devoa c'hoas calon ha ners avoalc'h evid enebi ous ar re fall en daillze.

Ah ! mar g'alfe ar re a heulie deac'h Jules Simon en em voda stard en dro d'ar groas sin sacr al Liberte hag ar Feiz ! Var saô eta, cristenien ! eun tamic calon : travoalc'h eo bet evid Jules Simon prezec e hano ar goustians ; travoalc'h eo bet da Varthelemy Saint-Hilaire ministr ar Republic prezec e hano ar *C'honcordat* evid guelet dont dezho ar pez brassa eus ar Senat hag eus ann Deputeet. Merket eo eta deomp petra so d'ober. Ra zavo re all evit difenn ar guir hag ar Relijion : ra brezegint ker calonec ha ker leal hag int hag ec'h alfent hen ober marteze gant ar memes issu vad.

(Moniteur.) A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Alo ! emezhan, grœt eo. Varc'hoas pa ne gavint mui ac'hanomp evid ober beac'h d'ar vangonel pe kempen al legumachou, e vezo canet c'hoas : *Naar, daar, couââcr* hag ho oll litaniou raniket. Hogen, silou ! Petra a raimp-ni pa vezimp æt a-c'han ?

— Roenvaat ! na petra 'ta !

— Varzu peleac'h ?

Eun tamic en em gavis nec'het, mæs buhan avoalc'h e respontis :

— Varzu ann aod a velemp deac'h.

Iann en em roas da sonjal. Evid lavaret ar virionez, speret avoalc'h en devoa.

— Setu petra c'hoarvez gant ar re n'int ket bet er scolaichou ! Ann dimezellet Luminais a laëre hor pevar real deomp. O chilou ar vartolodet a zaremprede ti ann intanvez Helie. am eus desket ouspen pemp cant hano d'eus ar jeografie ha d'eus ar re vrava soken. Papeïti, Zanzibar, Monomotapa, Teneriff, ha me voar-me petra, mæs e peleac'h en em gav ar re-ze, ar broiou-ze, ann dra-ze ne ouzon ket. Mar anavesfemp da vihana, ar broiou a gaver en eur vont d'eus *Sant-Malo* d'ann *Amerique*, ec'h alfemp marteze rei he hano d'ann aod hon deus guelet er mintin-man.

— Gortos ! emoun-me, me ia da lavaret did. Ar re ia d'ann Douar-Nevez, ez eus atau hano ann enezennou *Açores* gantho, hag ar re a deu d'oc'h ar Bresil, neus ken gantho nemet enezennou ar *C'hap-Vert*.

Iann a hejas he benn egis eun den gouiziec.

— Ann dra-ze, emezhan, ne deo ket henvel evid ar c'honvers ; ebars en enezennou ar *C'hap-Vert* e verzer meulons, hag en enezennou *Açores* eo guin dous.

— Na petra a ra ann dra-ze deomp, emoun-me.

— Petra, eme Iann, petra ? cals a dra sur. Me am eus atau sonj eus ar varc'hadourez.

— Penaus ? ha cavet ac'h eus-te ann tu d'he c'haout adarre ?

E oa o vont da respont, pa zigouezas gant Isidor chench plass, hag en em lacaas da fleria kement, ma rencas Iann donjeri, hag e lavaras din :

— A dra sur ne ket eur penn-moc'h Normandie eo ; int ho devoa he zigasset gantho eus ann Hollande, m'ervad, savomp gant ar skeul, ni savo ar golo eun tamic, ha neuze e teuio ann ær vad beteg ennomp.

Egis ma oan dija savet da hanter ar skeul, eo me ann hini a savas ar golo.

Ann amzer a oa eus ar re vrava, hag e teuas beteg ennomp eur bannic avel a refrescas ac'hanomp. Hogen, a veac'h ma tauljomp eves ous kement-se, ker souezet ma oamp gant ar pez a oa dirag hon daoulagat. Her guelet a rafot er pennad kenta.

XI

Guelet a reomp eur gear hag eun tour-tân. — En em lacaat a reomp da vad da brepari mont cuit. — Penaus e ve punisset al laëron.

Ne dalvesfe ket ar boan pega er bluen, ma ne ve ket traou da gonta, cals souesussoc'h ann eil eget egile.

Ar pez so c'hoarvezet ganeomp beteg hen, ne deo netra e sco ar pez a ia breman da c'hoarveout ganeomp.

Noz a oa. Ar c'henta tra a velis pa savis ar golo, a oe eur fors goulou ahed ann aod pell-pell du-ze. Ar guel-ze a zigasse sonj din d'eus ar pez a velen e *Sant-Servan*, pa saven e grignol ann Heliet evid sellet ous ar batimanchou o prepari mont d'an Douar-nevez. Da genta e teuas sonj din e oa duze d'ann tu dehou, eur fors bagou peskerez ; mæs dreist ar re-ze, e velis eur sclærijen ru, hag aliæs avoalc'h am boa guelet sclærijen-tro tour-tân Frehel, a so seis leô d'eus Sant-Malo, evid ma vije bet red din chomm pell da sonjal evid gouzout ez oa kement-se sclærijen eun tour-tân.

— Setu ni digouezet, eme Iann, kerkent ha ma hellas sevel he benn dreist ann toul. Guell-a-ze ! Ann Americanet ne goust ket cals a dra dezho hada touriou-tân var ann aochou, pa na goust netra ann arc'hant dezho ; breman e ouzon penaus ec'h hellas Christophe Colomb beza ken sebezet pa velas ann aochou-man evid ar veich kenta, rag ar memes aochou a ra ar memes effet dime. Te voar, ma ve græt eun toul gimelet a dreuz ann douar breman, ni a zigouesfe en eeün gant ann *Emelieiaouanc*, e peleac'h m'ervad, ez eus breman meur a hini a so ho sonj ennomp.

Aman Iann ne vouie ket petra lavare, rag al leac'h m'en em gav en eeün en tu all d'ann douar dindan *Sant-Malo*, en em gav en *Oceanie* etre ann douar *Diemen* hag ann *Nouvelle-Zelande*. Hogen, ann dra-ze ne ra netra.

Ar pez a rea din disfiziout eun tam, eo hon deffe græt kement all a hent e ken neubeut amzer ; fallout a reas din lavaret eun dra benag, mæs Iann a stancas va ginou din, o lavaret :

— Ne ket daô e savfe etrezomp evid ken neubeut a dra. Pa omp digouezet en *Amerique*, hon deus renket cahout amzer avoalc'h d'ober ar veaich.

Ne oa netra da lare. A hent all ne ket mui gant ar goulou hag ann tour-tân e oan nec'het, mes gant ar pez a velen var ar pont. Var adreon al lestr hag e kichen tre deomp-ni, Abraham bleôrod hag he vignonet a ioa o causeal gant Cornil ar potr-levier. Ne vouiemp ket ann disterra d'eus ar pez a lavarent, mæs a veac'h ma sellas Iann outho ma lavaras din :

— En em glevout a reont etrezho ! Tennoc'h a ze a vo deomp, rag abars pell ha marteze en nozman, e vezo lazeres er bours.

— Guell a ze, emoun-me, ho lezel a raimp oc'h en em zribi, hag al lestr, gant ar pez a so ebars a vezo deomp.

Iann ne sonje ket eveldon.

— Pa c'hoarvezas gant ann autrou Surcouf paca eur brick Saoz var plassou ar *Bengale*, e oa brezel neuze, hag ec'h hellas digass ar brick e Frans pa oa kemeret ganthan. Mæs hirio, ne deo mui ar memes tra ; siouas ! n'eus ket brezel etre ar Frans hag ann *Hollande*.

— Neuze ni a vezo laëron-vor. Te vez atau nec'het gant neubeut a dra.

— Ar vicher-ze ne ket eur vicher vad eo, eme Iann, hag a hent all ne domp ket travoalc'h ni hon daou evid mond da laeron-vor, hag ouspen n'hon deus ket canoliou, rag ar re so aman ne servichont nemet da lacaat dour. Eul laër-vor heb canoliou, set' aze hag a ve braô ! Ouspen, ha te garfe, Corentin, laza martolodet ar c'honvers egis denved ?

— Nan sur, ne garan ket kement-se ober droug. Prezeget am eus abars beza græt va sonj. Chenchomp caus, ha deomp d'ar vag adarre.

— Gortos c'hoas eme Iann. Red eo guelet ann tu guir hag ann tu a enep. Hogen, e peleac'h ann diaoul e hell ar re-ze lacaat kement a loncont ?

E guirionez, en eur brezec, Abraham hag he re ne ehanent o tribi hag oc'h eva, nemet evid lavaret beb ann amzer eun tamic *hartaar mermichel*.

— Me voar avoalc'h eme Iann, e ve eun dra benag all c'hoas da ober ; cass al lestr en dro d'ann Hollande pa vezo deomp, nemet ive ar re ema al lestr dezho, a alfe tamall deomp beza hon unan lazet ann ekipaij.

— Marteze, emoun-me, evid cahout ann digarre da zisnac'h ouzomp ar recompans hon deffe meritet. Ann dra-ze ive a alfe c'hoarveout.

— Red eo sonjal e peb tra, ne ket 'ta ? A galon vad, me rofe deg guennec evid comprenn ar pez a lavaront. Meus aoun Cornil en deus c'hoant cousket.

— Cornil en deus atau c'hoant cousket. Ma chomont aman ho zri ne vezo ket braô deomp paca ar vag.

— Ne chomfint ket aman. Heb dale e teuio Klootz gant he vignonet evid kemer ho servich noz. Evid achui gant mistri al lestr. Ann Hollande a so pell bras du-ze e penn ann *Europe*, re denn a ve deomp cass di al lestr-man diverniet. Hogen, eus ann tu all evid mont ac'han heb bouet gant ar vag ! Trugarez. Me renc ober mad va sonj araug.

Egis a velit, Iann a felle atau dezhan commandi hag a rea ann hini a so ar gouizieca.

Eur pennad all eur veich all) A.

Dibaba ann ed evid hada.

Ann Autrou Decrombecque, unan eus ar guella labourerien douar d'eus ar *Pas-de-Calais* a lavar kement-man var ann affer-ze. Prena a ran guinis digant marc'hadourien a lavar guerza ed da hâda

eostet ha dibabet e Bro-Saoz. Var c'huec'h a brenan peurvuiâ e cavan unan vad pe zaou. Ho hâda a ran hag eo en eur zibaba anezho, ec'h hellan cahout va guinis evid hâda ker brudet ha ker clasket gant ann oll. Ma n'hellan cahout nemet daou vad var ar c'huec'h am eus prenet e verzan ar bevar all d'ar veill hag eo henez ar c'henta dibab, ar brassa soursi a gemeran d'eus ann daou parcat all ; ar greun-ze eostet mad avez dibabet gant ann dibaber-Pernollet *(crible-trieur)* hag éc'h heller hâda anezho gant fizians. Ne deo nemet en eur zibaba stris ann ed ec'h heller cahout guinis mad da hâda ha nemet evelse ho deus allet labourerien douar Bro-Saoz cahout guinis ker brudet, mæs hirio eleac'h clasc cahout ar guinis guella ne glascont mui nemet da gahout ar muia ma ve possubl.

A.

Varia.

Dirag ann dribunal :

Eur paysan eus ann Normandie (ar re-ze a gar cals mont dirag ann dribunal), a damall da unan eus he amezeien beza laëret eur mouchouer varnhan. Hogen, ne hell rei netra evid discues eo guir he lavaraou !

Ar Presidant, eun tamic droug ennhan, a c'houlenn erfin diganthan :

— Travoalc'h a lavaraou ! Discuezit eta en eun doare benag, eo guir ar pez a damallit da heman.

Sclær avoalc'h eo, me chans, eme ann den ; peus nemet sellet ous ar mouchouer, va fresidant ! ia, sellit outhan ; anat avoalc'h eo, me chans, ne velit ket ennhan, ar memes liou eo, ar memes roufennou, peb tra so henvel !

Neuze ar Presidant o tenna eus he chacot he vouchouar dezhan he unan :

— Hola ! emezhan, kement-se oll ne deo ket eun testeni ; peus nemet sellet, va mignon, va mouchouar-me a so henvel tre oc'h henes.

— Ne ket eston, a respont adarre ar paysan, daou vouchouar so bet laëret varnon ! !

Daou soudard coz a so oc'h ober eun tamic politic, na perag ne rafent ket ?

— Ann Itali, meus aoun, eme unan, a so o clasc ober goap ac'hanomp.

— C'hoant am eus da vont da c'houlenn diganthi va breac'h am eus lezet ganthi e Solferino.

— Ha me, ma gar a so chomet e Magenta.

Eun Depute a so oc'h ober he dro evid goulenn moueziou ha beza hanvet adarre.

— Guelomp, Machu, emezhan, petra a renkefen ober evid beza sur da veza hanvet c'hoas ?

— Va Depute, red e ve deoc'h distruja ar phyloxera ! !

Ar phyloxera a so eun amprevan dister a ra cals gaou ous ar guez rezin.

Eur Saoz a antren en eur voitur eus ann hent houarn, eleac'h m'en em gave eun neubeut potret iaouanc o fumi sigarennou paper :

— Marteze ne garit ket ar moget butun, eme unan anezho dezhan.

— Nan, ne garan ket.

Ar botret iaouanc, var ar respont-ze, a laz ho sigarennou. Hogen, peger saousanet en em gavont, o velet ar Saoz o tenna eus he chacot eur pez mell corn butun teô, hag he entanni, hag evel m'en em glemmont oll, o lavaret dezho :

— Ah ! ne garan ket moget butun ar re all pa vent o fumi, mes moget va butun-me, hounes a garan avad.

A.

Ann uhel.

Aliæs ne ouzeur ket petra d'ober pa vez scarzet ar chiminalou :

Hogen neus ket guelloc'h teil d'ar vinien. Be peus eur gals ac'hanoc'h guez rezin dirag ho tiez ! Ma, neuze ec'h alfec'h tenna profit eus ann uhel evid ho guellaat. Setu penaus ec'h heller hen ober. D'eus ar miz Du, d'ar miz Kenver eo ar mare d'hen ober. Red eo tenna ann douar d'eus etro ar vezen ræsin, dounder ha ledander 10 centimetr : lacaat eun hanter litrat uhel en toul-ze ha goloi goudeze gant ann douar a vo bet tennet euz ann toul. 10 centimetr dounder a so travoalc'h : evelken guelloc'h e ve ma ve toullet dounnoc'h, dreist oll evid ar guez coz. Talvoudussoc'h eo. Ann uhel o veza teil avoalc'h, arabad eo lacaat teil all ouspen.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Pengam, cure e Plougastel-Daoulas, so hanvet cure e Landerne.

Ann autrou Salou, cure e Loperhet, so hanvet cure e Plougastel-Daoulas.

Ann autrou Braouezec, belec iaouanc, so hanvet cure e Loperhet.

Ann autrou Creignou, cure e Lambezellec, so hanvet person e Guipronvel.

BELEIEN MARO.

Ann autrou Gélébart, person Guipronvel, hag ann autrou Salaun bet person e Trebabu.

Madou ann douar.

Ar c'helou a deu betec ennomp d'eus ar c'hreisteis varbenn madou ann douar a so ker mad ha *ma hellont beza*. Taulit evez mad ne lavaromp

ket *a so eus ar re vella*, mæs ker mad ha ma hellont beza, rag ar barrou arneu hag ar c'hazarc'h ho deus græt cals gaou d'ann eost er broiou-ze. E Departamant ann *Tarn*, ann oll ne d'int ket a unan var ar pez a roio ann eost er bloas-man. Ar pez so sur, eo, e vezo neubeut a blous er bloas-man er c'harter-se. Evid ar greun e vezo peus-vad egis ma eo bet varlene. — E *Tarn-et-Garonne*, ann amzer so eus ar re vella evid al labourerien ; falc'het eo ann eost peurvuia. Mad avoalc'h e vezo ann ed en he c'hreun ; e plassou gouscoude, e vezo falloc'h evid na sonjer. Ar guez ræsin a so eun dudi guelet pegement ho deus græt a scourrou, mæs ar blocadou ræsin ne dint ket stanc. Ann ava lou-douar, ar guinisou Spaign hag ar fa-munut a so braouic avoalc'h. Eun neubeut glaô a vanc dre'z eno evid ho lacaat d'ober roud egis a vanc ive dre z'aman evid ann ed-du hag al legumaichou. — Er *Meurthe* eo dastumet ar foen eis devez a so hag int a so d'eus ar re vella. Clemm a rer evelken gant re neubeut. Ar c'herc'hou hag ar guinizou a garfe cahout glaô. Evid ar viniennou n'hellont ket beza doareet guelloc'h. — Er *Seine-et-Marne*, ar foen so bet dastumet mad gant eun domder henvel dious ann hini a ve er *Senegal* en Afric, kense int dastumet mad. Evid ar segal eo c'hoarvezet ar memes tra, hag e sonjer cahout eun henvelep amzer evid dastum ar guinis. Ne glemmer nemet rag ma eo re seac'h ann amzer. Daou zeves glaô breman, eis devez etre ann eil hag egile a dalvesfe cals. — En *Eure* eo dastumet ar c'holza, mæs neubeut a c'hreun a so bet dastumet, rag re zivezat ho deus he droc'het, dizillet a oa ar greun var ann douar abars ma oar æt dezhi. — E *Seine-et-Oise*, ar segalou so troc'het, ha ne vezo ket pell e vezo ive discarret ar guinisou. Ann avalou-douar a roio cals er bloas-man. Ann domder a ra cals gaou ous ar fa-munut. — Er *Marne* eo achu ann eost foen ; cals a so hag ann danvez sô mad. Emer o paoues achui troc'hi ar segalou. Ar re oa bet gaouet gant ar reo so bet fall tre ; ar re all a oa eus ar re vella. Ar guinisou ne alfent ket beza caëroc'h. Ar glaou arneu so bet padet eis deves doc'htu er c'harter-ze ho deus talvezet cals da beb sort eost, dreist oll d'ar bettarabes, avalou-douar hag a beb seurt legumaichou.

Cresc eo a so breman var ar marc'hajou. Ann 200 lur guinis a so d'eus 22 lur 14 guennec er sizun-man e New-York. Varlene e oant d'oc'h 21 l. ha 10 guennec. Var marc'hajou ar Frans setu ar prisiou dre ann 200 lur.

Guinis, 29 lur 15 guennec ; segal, 21 lur 5 g ; hey, 19 lur 10 guennec ; kerc'h, 20 lur ; ed-du, 18 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 16 a viz Gouere 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 24 l. »» g. — Segal 17 l. »» g. — Hey 14 l. »» g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 4 l. 10 g.

A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Ann den-ze a helle caout eun anter cant vloas benag ; eur c'horf mempret mad dezhan, eun den nerzus-tre evit eur guel, he vleo iell hir ha rodellet, a goueze a vouclou seizec penn-da-benn he chupenn mezer-moug. Eur bragou gloan du-ridet, græt a zivar eur viad tiegez ; eur c'houriz gloan glaz a oa endro d'he zargis, ha dindannhi eul lerenn velen ous pehini oa stag eur pez mell cleze dirr teuzet. Ann autrou comt a Gerglas eo a oa ann den-ze, unan eus ann dichentilet-se a oa, dre ho grad-vad kentoc'h eget dre ho faourentez, en em rivet eus douar caret ho mamm-bro Breis-Izel, ha ne ruzient ket, pell a ze, evit labourat douarou ho zud-coz. Guelet e vijent, ar c'harzou en ho dorn, o cass ann ejennet da arat, mes prest ho c'havjec'h bepret da zilezel ho c'harzou evit kemer ho c'hleze dirr da zifenn guiriou ar Vro hag ann Ilis, prest da ruzia dre ho goad ann douar trempet ha stuiet dre ar c'huezenn eus ho zal.

Pontcalec a reas tiz evit mont beteg ann dichentil a oa en alar ; ken touellet e oa gant he dam labour, ann autrou comt na gleyas ket ann autrou markis o tont beteg enhan ; mes pa astennas ar markis iaouanc he zorn gueñ d'ann autrou comt, dremm ann autrou de Kerglas a daulas skeud ; souezet bras en em gave.

— C'hui aman ! a lavaras, estlammet oll ann dichentil a oa en alar.

— Me va unan, eme Pontcalec, ezom bras em eus da goms ouzoc'h heb dale.

— Eun affer bras benag a so eta ?

— Eun affer bras tre.

— Hir a vezo ann diviz ?

— Credi ra din, eme Pontcalec.

— Neuze, va mignon mad, a lavaras autrou comt a Kerglas, evel n'em eus ket prez-labour, me a ia, mar kerit, da dorri va dervez, da lacaat *Merlin* hag *Arthur* en ho c'hraou, evelse ni hon devezo amzer, ar pez a garfomp da gomz en hon eaz eus hoc'h affer.

— Evel ma carfot, eme ann autrou markis.

— Marteze gouscoude ne gafot ket eaz comz eus ann affer-ze em zi, abalamour da Jenovefa a so er gear ?

— Eo, eo, en em hastas da respont Pontcalec, er c'hontrol ; den pa voar, a hent all, marteze hon devezo-ni ezomm eus eur sicour mad all benag, evit ann taul caer emomp o vont da glask ober ?

Kerglas a grogas sioulic e corn *Merlin*, hag en eur lavaret *dic'ha-aman* gant eur vouez dre gaër, evel eur mestr leun a anaoudegez evit oberiou he izela servicher, e tistroas ann den hag her c'hassas d'ar gear.

Ti ann autrou de Kerglas en devoa, abaoue eur c'hant bloas a oa, collet ann hano a vaner pe a gastell ; anat mad a oa gouscoude e oa bet guechal unan eus ar c'haëra maneriou. Unan eus ann touriou a goueze beb eun tamic en he boull, heb na deue ar sonj da zen d'en tinta na da starda ar vanson losk ; ann drez hag ar spern, ha

strouez a bep seurt a oa divoanet ha deut bras var ar bernou atred ; ann ilio en eur c'holoi ar mogeriou eus ho mantell c'hlas, a guze ar fraillou eus ann ti.

Ann dereziou mein vraz a oa evit pignat en ti n'ho devoa mui ho spled houarn : piou blantenn coat-irin-du ho devoa astennet ho griziou dindan ar vein ha savet ho scourrou e creiz etre ar pazennou euz ar scalier hag a ree evelse eur bardell ar gis-neve d'ann dereziou. Er rez al leur-zi eo e oa ann dud o chomm, evit doare, rag var ann astaj kenta, guer ar prenestou a oa torret hag a vare-da-vare e vije guelet bandennadou laboused-don o vont hag o tont dreizho, darn gant begadou ieot sec'h evit ober ho neiz, darn all gant begadouigou boued evit roi d'ho eunigou nevez diglochet.

En tu diou euz ar maner coz, a oa eur c'hraou chommet en he zav, n'ouzon penoz, e creiz eur bern atred euz ann tiez all couezet oll en ho foull. Eno e vije repuët *Merlin* ha *Brutus*, ann daou ejenn rouz, eur vioc'h vriz, teir c'havrik hag eun neubeud denved, erfin eur marc'h iell, oajet mad, a vije staget a veichouigou euz ar *charaban* pa ie ann Autrou de Kerglaz pe he verc'h e kear.

Pa zigouezaz ann dichentil - labourer - douar dirag he di, hen a lavaraz da varkiz Pontcalec :

— It tre ebars en ti, va mignon, Jenovefa ho tigemero gant enor, da c'hortos ken em bezo distaget va ejennet hag ho lakeat en ho c'hraou.

Kerglaz a ieaz eta varzu dor ar c'hraou, epad ma oa Pontcalec chourdet da zellet, beb ho guelet, euz ann dreill coat-irin a zerviche da vardell d'ann treuzou ha d'ann dereziou mein Kersanton. Eun espez aon a oa savet ganthan, anat mad a oa euz he zell ne oa ket he spered eaz, var var he oa cals soken Eun div heur benag kentoc'h he oa leun a dan, a nerz, hag a fisianz, ha setu hen brema couls lavaret evel eun den divarc'het net. Cals poan a rancas lacat evit senti ouz he vignon coz, hag he pignas, var bouezik, var bouezik, etal ann or, e savaz he zaoulagad evit ober eur zell truezuz euz ar skoed marbr guenn var behini e oa ken brao kizellet ardamezou tudchentil Kerglaz.

Ann or a zigore var eur zal-vraz divec'h caër da velet abalamour d'ar speurigner dero kizellet ker coant a guze mein daill ar mogeriou, hag abalamour d'ar poenson pe d'ar zolier gant he zreustou teo ha ledan bet livet ha kizellet ken brao guechall, mez breman goloet a zuad moget. Stern ar siminal e mabr roz var behini e oa pintet poltret daou varc'hek hernezet mad penn-kil-ha-troad : pladenn striz ar ziminal a harpent gant ho daou zorn maneget en houarn ; var ar bladenn striz ne oa na braoïgou aour nag braoïgou arc'hant, mes eur groaz vraz ha caër meurbed great gant carn olifant. En dro d'ar zal, a istribil euz ar speurigner e velec'h a bep seurt armou gant ho dournad dantelezet ho direnn c'hlaz ho barvenn lemm. Darn anezho a deue euz bro ar Zao-Heol : anat mad oa kement-se euz ar furm filzer ho devoa lod anezho. Eur marc'hek calonec-direiz, tad keunv pe tad coz da dad keunv ann Autrou Comt a Gerglaz, eo en devoa ho digasset euz ann Douar-Santel e peleac'h en devoa ho diframmet a dre daouarn ann Turked hag ar Mahometaned Darn all, dantet oll ar varvenn anezho, a ziskueze d'ann oll pegen nerzuz a oa bet ann toliou sabrenn en emgannou armou-guenn. Ar pennou-bas harnezet a ivinou houarn, ar gour-glezeier, pe ann dagou, ar c'hontilli-laz lemm evel otennou, a oa kemmesket heb urz etouez ar goafiadou pounner. Ne gavec'h ken braoïgou nemet ar re-ze er zal vras-se ; e creiz eun daol dero, ha tro-var-dro dezhi eun neubeud scanviou ; e costez ar mogeriou oa renket cadoriou ken huel ; dirag ar prenestr e oa greet evel eur gamprik-cuz ; var eun dolik vian e oa eun verzid, eul leor (ann heuriou brezonnek,) hag eur boukedik roz-guenn.

D'ann ampoent ma iea Pontcalec ebars ar zal, ann heol, o para dre ar prenest guer, a lakea da zigori ar bouked roz nevez kutuliet, ha da lintra ann alaour euz ann heuriou coz, goude ar skeudenn lugernuz a dremene dre eur goabrenn fibud pe bleud ann heol, evit mont da sklerijenna mein guenn al leur-zi.

Pontcalec n'en devoa ket bet c'hoaz ann amzer da velet, na da c'houlenn diganthan he-unan ha ne oa den er zal nemethan, pa zigoraz eun or e traon ar zal hag a lezaz da velet e creiz he stern dero du eur plac'h iaouank leun a c'hened.

Beza a belle caout eun tric'huec'h vlaz benag, pe er gis-se. He guiscamant a oa henvel braz euz guiscamant eur plac'h divar ar meaz. He broz lian ridet a ruze ous an douar, he c'horkenn euz ar memez danvez a starde he ment moan ha striz, he daouarn guenn a oa cuzet e manchou ledan he jeletenn Var he bleo melen, blansonnet peuz-vrao, he devoa lakeet, evel rojerez, eur bodik ilio glaz distaget euz ar vantell deliou ilio-red a c'holoe ann tour dismantret. Ouz he guelet evelse ken dreo ken seder gant he guiscamant venn ha garo, ho pije lavaret e oa dirazoc'h unan a Gorriganed Enez - Sizun, kement meulet ha canet gant ar barzed, abalamour d'ho braventez. Bravoc'h, caeroc'h e oa c'hoaz, rag var he bizach e lugerne skeudenn gened dinam eur verc'h gristeun, eun œlik-Doue. Gened meurbed burzuduz, curunenn heb he far, lakeat var benn ar iaouankiz dre ar gaëra euz ar vertusiou christen, ar guerc'hded, perlezenn ar bresiussa alaouret gand Mab-Doue, ha diskennet euz ann Env.

Kerkent ha ma anavezas Markiz Pontcalec, Jenovefa a reaz eur chourdik ; ober a reaz eur zell en dro d'ar zal evel evit guelet hag hen oa ket he zad ouz he c'hlask ; pa velas ne oa nemethi hag ann Autrou Markiz, ar plac'h iaouank a ruziaz evel eur c'hlaouenn dân hag a stouaz he fenn gant mez : erfin, e reaz euz he oll galloud evit trec'hi ar velconi eun tamik re-vraz he lakea da veza ken mezek, hag a dostaaz eun neubeud euz ann dichentil iaouank.

Ann Autrou Comt de Kerglaz hen deuz va fedet da chomm ama d'he c'hortoz, va dimezell, eme ar Markiz iaouank var eun ton leun a zoujans hag a lentidigez.

Ar verc'h iaouank a ginnigaz eur gador d'ann Autrou Markiz, a ieaz da azeza e cranell ar prenestr, hag a gemeraz he guerzid carn olifant dantelezet, kizellet euz ar c'haëra gant eun dichentil euz ann amzer goz, da lavaret eo, euz ann amzer ma oa ann Autrou *du Guesclen* prizounnier er Spagn, ha ma lavare d'ar Spagnoled : « Me « hen tou deoc'h, oll verc'hed Breiz-Izel a en em lakeo « oll da neza ken ho devezo nezet neud avoualc'h evit « va dasprena. »... En desped d'ann dienez vraz e pehini en em gave tiegez ann Autrou de Kerglaz, Jenovefa, eun nezourez evel ne gaver ket stank, na laboure, na neze morse evithi he-unan, nag evit he zud : kement guiad lien stank, lien euz ar moanna, euz ar *finna* (*Lien finôôô*) a zigasse ar guïader d'he zi a oa evit ober toaliou auter, ha sourpilizou da iliz parrez Lignol. Pa deue Autrou Person Lignol da lavaret dezhi e oa armeliou he secreteri leun tenn a lienach euz ar c'haëra. Jenovefa a leze he guerzid a gostez evit kemer he nadoz voan evid pinta, gant neud aour, arc'hant, pe seiz, patromou eus ar c'haëra var ornamanchou ann Iliz. Marteze, ma vije bet libr da ober ar pez he divije bet c'hoant, Jenovefa na vije biken deut er meaz euz ar gouent e peleac'h he devoa tremenet ann tri bloaz eurussa euz he buez.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL dreben.

Dezhan livez e dle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 30 a viz Gouere 1881.

Tolain, eur Radical, en devoa goulennet e teufe ar Senat da ziscleria e oa poënt renevezi ar Vammlezen, mes n'en deus allet cahout nemet tri all da gana a du ganthan.

E Gambr, er memes deves, e teue ann affer e oar pell a oa o class hen ober da Andrieux, Prefet ar poliss, evid beza lakeat dastum ha prisonia eur vaoues a oa bet discleriet dezhan ne gundue ket buhez vad, hag e roe skuer fall var ar ruiou. Ar vaoues-ze a c'houlenne aotre da gass Andrieux dirag ann dribunal ; hogen, egis ma sonje d'ann oll, petra benag m'en deus goulennet Andrieux he unan rei dezhi ann aotre-ze, ar Gambr he deus he zisnac'het outhi.

Dimeurs, er Senat, so bet votet eul lezen evid alia ar sous-offiserien da gemer eun angajamant neves en arme evid 10 bloaz d'ann neubeuta. Goudeze so deut eul lezen all, a lavare henvel merc'het professoret evid ober scol d'ar merc'het iaouanc ; ann autrou de Gavardie a c'houlenn diou veich, mes en aner, e ve gortoset c'hoas eun neubeut abars evessaat ous al lezen-ze, ma vezo guelet pegement a zispign ec'h hello tenna var ar vro; Ferrouillat, e hano ar Gommission, a respont ne alfe ket lavaret breman da begement e savo ann dispign, mes goulenn a ra evelken digant ar Senat voti al lezen.

Neuze ann autrou de Gavardie, pa n'en deus ket allet cahout dre gaër ar pez a c'houlenne, o velet n'eus ket travoalc'h a Senatourien er sâl evid ma talvesfe ar voteres, a c'houlenn e ve votet peb hini d'he dro pa vezo galvet dre he hano, ha petra benag ma eo maliset bras re ann tu cleis dre ar goulenn-ze, pa lavar Leon Say, goude beza gortoset tri c'hart heur, penaus n'eus ket 151 Senatour er sâl, ar pez a renker da gahout d'ann neubeuta evid ma ve talvoudus ar voterez, e vezo red voti a neves eur veich all. Petra benag so bet cavet 237 billet voteres er vouest en dro genta, neus ket bet o voti en dro-man, nemet 125 egis ma oa e guiriones er sal, ar Senatourien o rencout lacaat peb hini ho billet er vouest, n'ho deus ket allet ober en dro-man, egis ma c'hoarvez alies, lacaat er vouest billejou e hano ho mignonet.

E Cambr ann Deputeet, er memes devez, ann autrou du Bodan a oa a veac'h gant ar Ferry divar benn ann Aljeri, mes neus ket bet talvezet da gals a dra, rag ar Ferry o veza goulennet digant ann Deputeet cahout fizians er Gouarnamant, ar Republikanet, atau boazet da senti ous ar Vinistret ha d'ober ar pez a c'houlenjeur digantho, ho deus votet egis ma blije d'ar Ferry, hag er c'heit-se, hon tud iaouanc paour a gendalc'ho o vervel atau evel kellien, lazet gant ann Arabet hag ann domder, pa oa ken eas guellaat ho stad, en eur denna he blass digant Albert Grevy, ha cass en he blass eur Jeneral gouiziec, a vezo gouest da renca ann Arabet follet-ze.

Spontus eo, ar c'helou a deu beteg ennomp deus ar broiou-ze. Setu aman ar c'helou a gass ar *Figaro*, eun den a so gouscoude d'eus guella mignonet ar Gambetta :

« Peger buhan e renkint mervel aman ar paour keas soudardet iaouanc-ze, gant ann derzien tyfoïd hag ann diruj goad a laz anezho en eun taul-cont ha didruez ! A enep eur vanden cavalierien Arabet o stlenja d'oc'h lost ho c'hezec 500 soudard var droad, Jeneralet ar Frans d'eus ho zies e Paris, en Aljer pe en Oran, a gass hag a zigass hor soudardet, a vihana ho niver bemdeis, hag a vezo discaret oll gant ar c'hlenvet abars beza en em gavet var ann dachen a vrezel. Ann ursiou casset dre ann telegraf, a ve pedir heur var'n ugent evid mont beteg ar C'hreider, ha ma ne ve ket deut cuit heb dale hor soudardet d'eus ar C'hreider, abars dec deves, 180 den var 1,000, a vezo maro d'ann neubeuta. Ann tyfoïd, ann diruj goad hag ann dour fall, ar re-ze voar laza.

« Carget evel eun azen evid ober eun dra ken diva lo, ar paour keas soudard a renc mervel, heb ma dalvesfe ann disterra d'ar vro. Red eo e vouife ann oll ar pez a c'hoarves.

« N'eus ket pell e c'houlennjeur digant ar medisin a oa o tont d'ober he dro, ha ne ket labour a vanc dezho en hospital e Saïda :

« — Ac'hanta, autrou medisin, petra ra ho clanvourien ?

« — Mervel ! a respontas ragtal ar medisin.

« — Cals ?

« — Cals.....

« Hag ar medisin a dennas eus he greis eun huanaden hir.

Pegen truezus eo ann neubeut comsou-ze, ha pegen coupabl eo ar re ho deus tennet varnomp eun henvelep goaleuriou !!! pa vezo ann electionou e vezo deoc'h kenvrois, lezel er meas ann oll trubarderien ho deus tennet varnomp eur beac'h ker spontus.

Dimeurs diveza, ann Deputeet, en despet d'ar brezegen gaër græt gant ann autrou Freppel, evid miret, ho deus votet tenna digant ar Relijion, ilis santes Jenovefa, evid ober anezhi eun templ, e pehini e vije anterret hiviziken kement den brudet a varvje e Frans. Hirio, der Iaou, 21 a viz Gouere, ho deus votet eul lezen evid creski ann niver eus hol listri enTonkin. Abars m'ho deus dispartiet, ho deus votet,var goulenn Raspail, e vije evesseat doc'htu ous eul lezen evid difenn ous ann Deputeet rei ho hanoiou evid bruda guelloc'h ann oll sosieteou a ves savet dalc'h-mad evid goulenn arc'hant digant ann dud.

Der Guener, 22 a viz Gouere, er Senat, so bet votet da genta var al lezen evid rei professoret merc'het evid ar scoliou mestrezet-scol, rag der Iaou ne oa ket travoalc'h a Senatourien er sâl pa oar bet eat da voti, hag en taul-man ez eo bet votet al lezen doc'htu, 170 a enep 107. Ragtal goude so bet peget gant al lezen var ann arme a so e dalc'h tost da 5 bloas so ; keit all he deus renket chomm gant ann Deputeet, ha ne teu endro nemet cheinchet cals ; kement eo cheinchet soken, ma eo couls lavaret eul lezen neves. Hogen, Commission ar Senat a fell dezhi teuler ann oll cheinchamanchou-ze o gostes, ha voti anezhi tost da vad egis ma oa bet votet gant ar Senat en taul kenta ; hogen, ar Jeneral Farre, en deus enebet kement ous ar cheinchamanchou-ze dirag ar Gambr, a gav anezho mad hirio, hag a fell dezhan ho difenn dirag ar Senat. Ar c'henta ma sav etre hen hag ar Senat, eo var ar pennad 9, a lavar e hello ar re so carget da bourvei peb tra d'ar soudardet, scriva en eëun d'ar Ministr heb goulenn ali ar Jeneral. Farre hag ar Radicalet a garfe e ve votet kement-se, mes ne rer ket. Teuler a rer a gostes cheinchamanchou all goulennet gant ar Ministr, rag ar Senat ne ket nec'het ganthan, pa c'houlenn traou diskiant, hag e voter al lezen egis ma oa bet renket a neves gant Commission ar Senat. Seblantout a rafe penaus, goude beza collet en eun affer a gement a dalvoudeges, ar Ministr a dlefe lezel he blass gant eun all : mes Farre n'en deus na mez na calon, alies a veich en deus collet evelse. hag en deus dalc'het d'he blass ; varc'hoas e vezo Ministr adarre, hag en devechou varlerc'h ouspen.

Re zivezat a oa neuze evid pega gant al lezen var ar guerejou, ha re ann tu dehou ho deus goulennet gortos eur mareadic c'hoas, mes, egis ma felle gant ar Vinistret pega varc'hoas kenta gant ar Budjet, so bet lavaret ne vije evesseat ous al lezen var ar guerejou, nemet goude ma vije bet achuet gant ar Budjet.

Dissadorn, 23 a viz Govere, ar Senatourien ho deus peget gant budjet 1882. Ann autrou Fresneau a brezec da genta, hag a rebeich ous ar Gouarnamant dribi ann eost abars ma ve haô, o tribi dre avans ann arc'hant ne vezo da reseo nemet da benn eun neubeut bloaveziou, evel ma eo ar viriones ar pez a lavar, den ebet na respont anezhan, hag e peger doc'htu gant Budjet ann tenzor ; var ar Budjet-ze, ann autrou Caillaux a c'houlenn lacaat peb dispign en he leac'h ha dioual da gemesc anezho oll. Varroy, e hano ar Gommission, a lavar neus netra guelloc'h eget lezel ann oll dispignou-ze assambles, ha caër en deus ann autrou Buffet discuez anat, ne heller ket guelet sclær avoalc'h pa ve kemesket ann traou, anî autrou Magnin, ar Ministr, a respont dezhan, penaus Gouarnamant eur Republic a gar ar sclerijen, ar pez a so ar c'hontrol-beo eus ar virionez, pe guir ne fell ket dezhan kemer ann hent a gasfe ann oll da velet ar sclerijen-ze. Goulenn a ra ne ve ket votet ar pez a c'houlenn ann aotrou Caillaux, Ann autrou Bocher, neuze, a ziscues e pe stad fall en em gavomp evid ar pez a sell ous ann tenzor. Meuli a ra gant guirionez ar pez a oa bet græt e 1878 gant ann Assamble nationale evid neubeutaat ar c'hargou, hag ouspen, ne renker ket fougassi re er mare m'en em gavomp breman. Discarget peus ar vro, emezhan, d'oc'h 270 million, mes hen ober hoc'h eus græt oc'h en em servicha d'eus ar pez a brodue deoc'h a vuioc'h lod eus ar c'hargou ; paët ho peus 770 million dle mes kemeret hoc'h eus e prest 934 million. A hent all, hoc'h eus commanset labourou bras evid 1,200 million, kense, ar 770 million hoc'h eus rentet, a so cals neubeutoc'h eget ar pez oll hoc'h eus kemeret, ne dleit ket eta fougassi kement all. Ann teir prezegen-ze græt gant ann autrounes Fresneau, Buffet ha Bocher, a ziscuez peger nec'het eo Senatourien ann tu dehou gant ar brassa mad ar vro; hag a ziscuez ive peger dallet eo ar Senatourien ann tu cleis o clasc plijout d'ar Vinistret, rag pa ier da voti, goude eun eil brezegen græt gant Magnin, Ministr ann tenzor, hag en deus disnac'het, na petra-ta, kement a oa bet lavaret gant ann autrou Bocher, pa ier da voti, e tauler a gostes, 166 a enep 103, ar pez a c'houlenne ann autrou Caillaux.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, n'eus bet græt ken nemet torri election ann autrou Ollivier evid Guingamp ; tost daou vloas so abaoue

ma eo bet græt ann election, ha ma neus ket bet falvezet barn ann election-ze kentoc'h, ne deo egis m'hel lavar ann autrou Paul de Cassagnac, nemet abalamour ma oar o c'hortos ann electionou neves evid miret outhan da veza hanvet adarre. Ann autrou Ollivier ne ket bet dies dezhan discues penaus eo ann hini a ioa a enep dezhan en deus græt oll ar pez a damaller dezhan, hag ho deus kement hini a apparchante ous ar Gouarnamant, græt oll kement ho deus allet evid he lacaat da drec'hi var ann autrou Ollivier. Legrand, e hano ar Gommission, en deus clasket discuez e oa ann autrou Ollivier en devoa clasket prena ar moueziou gant guin, odivi hag arc'hant, ha ne oa ket guir ho devoa labouret kement hini a apparchante ous ar Gouarnamant, evid ar Republican a c'houlenne moueziou assambles gant ann autrou Ollivier; n'en deus ket allet hen discues ; e kement-se, pa so bet red mont da voti, egis ne zisplij d'ann Deputeet netra, neus fors peger control e ve ous ar guir hag al lealdet, pa fell d'ar Vinistret e ve græt, lavaret so bet ne oa ket bet græt mad election ann autrou Ollivier. Torret a so bet ive er memes deves election eur Republican, Pelisse, evid Marvejols (Lozère), rag ma oa c'hoas oc'h ober dever ar Souprefet pa oa bet hanvet.

A.

Prezeg a rer d'eus dilez ar sitoïan Albert Grevy, mæs ne lavarer ket pe hen en deus roet he zilez, pe ar Gouarnamant en deus tennet he blass diganthan.

En dije kinniget Albert Grevy he zilez, n'oun ket evid her c'hredi. Ma n'en deus ket casset kentoc'h he zilez ar sitoian-ze, ha kerkent ha m'en deus clevet peu sort divez ho devoa bet er Gambr afferiou ann Aljeri, red eo anzavout n'en deus ket cals calon, n'e ket æs ober mez dezhan, hag e renker he lacaat etoues ar re ne roont morse ho dilez. *Ar plass so mad, morse ne zispegin anezhi.* Setu eno he goms, anat eo.

En deffe ar Gouarnamant he stlapet er mor evid scanvaat al lestr ? Alfe beza, rag tud o vont da veuzi a glasc en em savetei mod pe vod. Neus ket cals a galon gant ar Ferry, ar Farre hag ar re all, ma lezont da goueza breman heb ræson vad breur Presidant ar Republic, goude beza he veulet bete re. Mæs goud a ouzoc'h neus netra crissoc'h e kenver ar re a vir outho da baca ann douar, eget eun den pe eun neubeut Ministret o vont da veuzi.

Eur goms hon deus c'hoas da lavaret en affer-ze, Re zivezat eo evid he gass cuit, pe re abred. Re zivezat eo goude ar pez so bet c'hoarvezet er Gambr re abred, mar de guir e teuio ann affer-ze dirag ar Senat.

Pe guir er bet digalon avoalc'h, pe kentoc'h divez avoalc'h evid he genderc'hel en he blass araug ha goude ann abaden genta er Gambr, daô eo, mar gouzont derc'hel d'ar pez ho deus græt evid mad, eur veich, he lezel e plass bete goude ann abaden a vezo er Senat, ma ve. Gouzout mad a reomp evelken, penaus evid derc'hel d'ho ger, ne oa ket da gonta var ar Vinistret hon deus breman.

Ouspen, penaus e ve possubl cahout fizians en oll lavaraou a vez clevet, pa glevomp ive so bet kinniget ar plass dâ Freycinet ha da Vrisson, ho deus disnac'het a grenn ho daou he c'hemer.

Da genta, m'ho d'eus sonj ar Vinistret lacaat eur Gouarner den ar bed e plass eur Gouarner den ar bed evelthan, ne ket daô cheinch. Petra benag ne ve ket Albert Grevy eur Gouarner dreist, hag e vije bet possubl choas eun all guelloc'h evithan gouscoude, couls hen hag eun all, nag ann den nag ann hano a zisplij deomp, gant ma rai ar gouarneur oll deveriou he garg. Ni a sonj deomp ne hello mont mad ann traou en Aljeri, nemet pa vo eur Gouarneur soudard, mæs, ma renker cahout eur Gouarneur den ar bed, Albert Grevy, ne dâl ket neubeutoc'h eget eun all, neus fors piou e ve. Ma ve guir eta ar pez a lavarer ema ar Gouarnamant e sonj hen ober e renkefemp lavaret ne ve netra goassoc'h.

Sonjal a ra deomp soken eo bet lakeat ar brudze dâ redec, kentoc'h evid gouzout petra garfe ar vro e ve græt eget evid he gass da benn ; e sonj gortos abars hen ober, guelet ha ne zisplije ket ket d'ar vro, egis ma rer aveichou pa vez c'hoant guelet daou zen o timizi, e laker ar brud da redec e vezo græt ann dimizi-ze heb dale hag e ve æssoc'h hen ober goudeze, petra benag kentoc'h ne sonje den ennhan. Evid guelet petra so guir eus ann oll traou-ze, gortosomp c'hoas eun neubeut devejou, petra benag pa velomp ar Gouarnamant teuler a gostez ar Jeneralet Cerez hag Osmont, ec'h alfemp credi e vezo kendalc'het d'ann Aljeri eur Gouarneur den ar bed, ha neuze Grevy, Brisson ha Freycinet, e ve ker fall ha ker fall ann eil hag egile.

A.

Ar furlukinet a ra ho mistri varnomp, ho deus discuezet eur veich muioc'h pegen didalvez e oant.

Pa oe votet al lezen var ann *Douanes*, Deputeet Republicanet ar c'heariou ho deus reüset lacaat *droajou* dereat var madou ann douar evid difenn labourerien hor bro-ni dious labourerien ar broiou all, mæs promettet e oa bet neuze, dizamma hol labourerien divar ar meaz-ni.

Pa eo bet deut ar Budjet dirag ar Gambr, e oa neuze ar mare d'hen ober.

E guirionez, eun neubeut eus ann Deputeet ho deus her goulennet, hag ann autrou de Ladoucette eo en deus prezeget en ho hano. Prezeget mad en deus, ne heller ket hen disnac'h.

Digasset en deus da sonj d'ar Gambr, penaus etoues ar re ema douar ar Frans dezho, eo bras an niver d'eus ar re n'ho deus nemet eul loden vihan anezhan, hag a so tost 4 million n'ho deus beb

bloas nemet 20 real cargou da baëa, ar pez a ziscuez n'ho deus ket cals danvez.

Distaul dious ann drederen ar c'hargou a bouez var ann dud keaz-ze, a oa ober eun dra leal, pe guir e oa bet promettet hen ober, mæs caër ho deus bet ann autrou de Ladoucette hag he vignonet difenn al labourerien douar ha voti evid ho dizamma, ar Republicanet so er Gambr ho deus oll disnac'het hen ober.

Me chans er Gambr a vezo hanvet heb dale, ne ket evelse e ialo ann traou. Cals muioc'h Deputeet a vezo ennhi henvel ous ann autrou Ladoucette, hag he vignonet a vouio prezec evid ann dud keaz, mar g'ouzoc'h, da vihana, ober ho tever, hag e vezo ann treac'h gant ar re vad, da lavaret eo, ganeoc'h labourerien douar. Pa ne voar mui ar Gouarnamant ho tifenn, deoc'h eo en em zifenn hoc'h unan. Var saô eta ! ha beac'h d'ar Republicanet.

A.

Cargou al labourerien douar.

Setu aman pegement a gargou a renc paëa beb bloas ann dud divar ar meaz.

637 million 442 mil lur.

Ma lakit e penn talvoudegez ann devechou hent bras, ho pezo:

691 million 442 mil lur.

heb conta c'hoas al loden a rencont da baëa ouspen eus ar gargou all a servich da zifenn cals micheriou all ne alfent ket beva panefe ar mizou lakeat var ar pez a deu digant ann estren, mæs evid madou ann douar, ne dint difennet e feson ebet.

Ha pa c'houlenn ann dud divar ar meaz digant ar Vinistret beza dizammet d'eus eur beac'h ker pounner, setu petra a respont ar re-man dezho :

Ar Frans a so pinvidic-mor, mæs ne fell ket dezhi ober ann disterra en ho kenver. Couezet hoc'h el lagen, guir eo, mæs ma ne fell ket deoc'h chom ennhi. en em dennit er meaz hoc'h unan egis ma helloc'h. Gant ne vancoc'h ket da baëa ann taillou ni n'omp ket nec'het gant ann nemorant.

Assa, mignonet, poent eo, me chans, ober eur sonj benag. C'hui etrezhoc'h, labourerien douar a so 25 million ac'hanoc'h, c'hui eo a zastum danvez d'ar vro, egis m'en deus renket ar Gambetta hen anzavout he unan, ha biscoas n'hoc'h eus bet ann disterra loden anezhi, livirit din ha ne ve ket deut ar mare evidhoc'h da deuler a gostez ar Radicalet-ze a so brassa enebourien al labourou douar pa vezo red ober electionou nevez abars pell.

Ann dorn a hell beza ha chomm ganeoc'h, ma kirit ; dispega a rafoc'h d'eus ann dud fallacr-ze, pe ho henvel adarre ?

En ho calloud eo, mæs m'en em lezet da vont da goll etre ho daouarn, arabad e vezo deoc'h clasc tamall den ebet, rag a bell so so bet roet aliou mad deoc'h, mæs beteg hen, c'hui peus græt ar scouarn vouzar ! Deskit ar pez hoc'h eus d'ober ! pe siouas deoc'h.

A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Anat eo, emoun-me o clasc troc'hi varnhan, n'am beus ket kenneubeut c'hoant mervel gant ann naon e creis ar mor bras.

— Te ! te ! atau te ! emezhan, en eur heja he benn, guelet a vo petra a vezi goest d'ober pa vezimp hon daou hon unan er vag, ha pa renkimp roenvaat marteze epad tri pe bevar devez heb discuiza. Daô a vezo did ober mad da sonj abars partial, rag goude e vezo re zivezat, ne hellimp ket dont mui en dro.

E oan o vont da respont dezhan, mæs guelloc'h e oe ganin tevel, hag e sonjis :

— Ia, guelet e vezo cousin Piteux, pa ne vezo ken nemedomp hon daou, ha ne ket diæs goud piou a vezo ar mestr.

Abaoue m'en devoa græt goab ouzin gant ar vangonel, e tisfizien anezhan, hag e sonje din n'en dije allet mui ober goab ac'hanon ann tress-laër a oa anezhan. Souden, e clevis trous a dreon al lestr, Klootz eo ann hini a ioa o tont gant he vignonet Peters ha Jansen evid kemer he servich noz. Neuze Abraham bleo-rod hag he re en em dennas cuit da vond da gousket, couls lavaret, heb prezec ous ar re all ; a veac'h ma oe gantho eun neubeut *taar, maar, houââcr.*

— Gortos, eme Iann, abars pell e veli ar reman diveza, a ia da cheinch al lestr penn-evid-penn.

Ne oa ket achu ganthan, m'en devoa Cornil plantet eun dro crenn gant rod ar stur epad ma save Klootz var ar c'hastel evid cheinch tu da scout ann tavancher, ac'hano e c'hoarvezas penaus eun neubeut goude, al lestr a chenchas bours gant cals a boan, ha neuze, e veljomp ar goulou hag ann tour-tân adreon en tu cleiz.

— Ac'hanta, eme Iann, petra lavaren did ?

— Te so eur sorser bras evelken, emoun-me o c'hoarzin.

Iann ne velas ket e oan oc'h ober goab anezhan hag e kendalc'has :

— Breman ec'h en em lakint da zribi souben evel ma ve pemzec devez abaoue n'ho deus bet tam, hag eva, ha goude, eva adarre ha cousket. En em glevomp buhan eta ; da benn eun hanter heur ac'han ec'h hellomp beza en hent evid ann aod-ze eleac'h ma veler kement a c'houlou. Me am eus c'hoant mond di ! Ar gear eus ar bed eleac'h ma'z eus ar muia goulou a lavarer eo *Pehin*, mæs a dra sur, ne domp ket c'hoas digouezet e *Chine*.

— Me garfe beza respontet mad anezhan. Sonjal avoalc'h a rea din ne oa ket ar *Chine* en *Amérique*, mæs ne oan ket goal sur kenneubeut, hag e tavis.

— C'hoant ac'h eus en em glevjemp evid mad ? eme Iann.

— Da chilou a ran, emoun-me seac'h ha dichec, lavar ar pez teus c'hoant d'ober, me velo goudeze.

— Ma ! setu petra eo. Red eo ober buhan, rag al lestr a so breman o pellaat dious ann aod, ha kement-se collet eo. Evid lacaat ann traou er goassa, supposomp hon deffe avel a benn, hag e vemp controliet gant ar red-vor, ne hellomp ket lacaat ouspen pevar devez evid paca ann aod.

— Pevar devez ! emoun-me, ni so e kichen tre, hag ec'h alfen ma unan paca ann douar dindan divheur amzer.

— Ta, ta, ta, ta, me n'en em lacaan ket en hent heb bara ha kic evid pevar devez, egis-se eo, hag ouspen, ma teufemp da zouara en eur plass eleac'h ne ve den ?

— Na piou neuze en dije enaouet ann oll goulou-ze ?

— Ann dra-ze eo marteze kelermen ha prenvetnoz, cals brassoc'h eget re ann *Europe*.

— Hag ann tour-tân ?

— Marteze eo eur menez o tislonca tân, en eur vro egis houman, ne heller morse goud netra assur.

Saouzanet e oan ganthan, e cave eur respont da beb tra.

— Dam ! emoun-me, kement a liviri !... Mæs penaus ober evid cahout bara ha kic evid pevar devez ?

— Ha dour ? ann dra-man eo ar pez necessera.

— Ha squidam..... ?

— Eun neubeudic hebken, rag te so re zouget da eva.

— Teus ket mez lavaret traou egis-se ? Erfin, penaus ober ?

— Ar squidam so aman en traon.

Ne rois ket amzer dezhan da lavaret ken.

— Travoalc'h eo din sonjal en toul milliget-ze evid ma iafen er vag heb netra. Isidor so counnaret breman. Chilou kentoc'h penaus ema o iudal.

Ar baour-keaz loen a iude ken a oa eun druez he glevout. Iann a gendalc'has :

Deac'h, epad ma oas simpleet ha ma roc'he ar re all, me am eus græt meur a dro a dreuz hag a hed el lestr. Den ebet ne oa var va hent, hag e ouzon e peleac'h e lacont ho zraou. Cornil a so cousket dija. Sell outhan. Kerkent ha ma vezo ann tri sac'hat boued all er memes stad, e savimp goustad var ar pont, hag e cassin ac'hanoud d'al leac'h m'en em gav ar bara.

— Mad ! ha neuze te a ielo da gerc'hat kic.

— Nan, te a vezo c'hoas e ialo. Eur pechat kig ejen a so, hag a so eur c'huëz ganthan d'eus ar re vella, hag eun tam jambon mogedet. Travoalc'h e vezo.

Ma lavarfen n'am boa ket c'hoant tanva ar c'hic bevin hag ar jambon, e lavarfen gaou, e kement-se e c'houlennis :

— Na perag eo din cass ann oll traou-ze ?

— Abalamour ma vezo cals traou all ganin.

— Na petra 'ta ?

— Dour da genta. Var vor evel el leac'hiou gouez, ann diæssa da c'houzanv eo ar sec'het. Ouspen, ar varc'hadourez em boa collet etoues ar riz d'ann devez ma oa peget ann droug mor ennoun, bet oun bet deac'h d'oc'h he c'herc'hat, hag evel ne servicho mui da netra he c'houfr d'ann autrou Haas am beus he lakeat ebars. Oh ! nag a draou talvoudus a so er c'houffr-ze !

— Arc'hant a so, emoun-me.

— Peadra ! ha minheer Haas n'en deus ket ezomm anezhan breman pa ma e goulit ar mor.

Neuze me, o clasc discuez e oan guelloc'h evithan :

— Te voar, ma iafes da laëres, ha ne ve nemet cart eul liard, ne vez mui va c'housin, nan da'l.

Iann heb facha a respontas :

— Laëres a so eur vicher a zisplij kement dime evel dide, pec'het eo, hag ann archerien, dre eur bermission a Zoue, a teu abenn atau d'ho faca deoc'h. Hogen, te voar penaus en oll historiou a gonte papa Kemper deomp, ne oa na pec'het na laëres, kemer butun, likuriou pe neus fors petra a apparchante ous ar Saozon pe ous ar c'hommisser.

— Fervad 'ta ! emoun-me, ann oll a voar ann dra-ze.

— Me am eus lakeat a gostez eta kelc'hou aour a ioa stag d'eus diouscouarn minheer Haas, he diren, he vlagen, oll boutonnou he chupen, ha 6 boutaill alaouret gant anisette ennho.

— Mezvier !

— Ne ket evidon, evid gounid ann dud gouez eo.

— Peu sort tud gouez ?

— Re ar vro eleac'h ma'z eus kement a c'houlou, hag ive re tro-var-dro.

Laca evez emoun cals honestoc'h evidoud. Kemer arc'hant ! Biken nemet dre ar c'honvers pe ar brezel. Mad ! aman zeus brezel, me chans eo'h helli compren breman penaus em bo travoalc'h da zougen gant ann oll traou-ze ! Te a gemero soken ann dour c'hoas gant ar bara hag ar c'hic... Sell Isidor ne ra trous ebet mui en traon, mæs c'huez fall a so atau ganthan.

Guir a oa, ar penn-moc'h a oa crevet ; mæs ma ne vouje mui, e flerie atau.

Iann a gendalc'has, rag ne helle ket tevel pa oa

hano eus ar varc'hadoures :

— Ma ve tud desket o chomm er gear eleac'h ema ar goulou, ne vezin ket nec'het evid-se ; me a ielo a di da di da ginnig va zraou, me anav ar vicher. Me a lavaro neus bet biscoas guelloc'h neud na guelloc'h nadosiou, pe guir e teuont d'ens *St-Malo*, ha mar deo re fin ar re so e kear o chomm mond a rin var ar meaz, bete m'en em gavin gant ann dud gouez. Dre sinalou e lakin anezho da gompren pegen talvoudus eo va marc'hadourez, hag evid eun nados pe eur pennad neud, em bo digantho perlezennou hag aour heb conta. Pa hon devezo peadra da brena eur marc'h pe eur chanval, e kemerimp dent olifant, pa vezint kinniget deomp crec'hen tigret ha coat cannel. Neuze e prenimp servichourien evid ober ar peb diæssa eus al labour ha laza ar serpantet.

— Ha ma tigouez ar serpantet ganeomp, abars m'hon devezo prenet servicherien ?

— Ni a zesco ho chalmi, pe autramant e lakimp anezho da gousket gant moget ar plant a gaver stanc er vro-ze. Hastomp buhan d'en em gavout eno, emaomp e vont da zigoueout e bro ann aour hag ar pinvidigeziou, ha goude beza dastumet danvez, e tistroimp da *Sant-Malo* da eureuji Fanchette.

Ar sonj-ze a oa dress va hini-me ; kense, e pegis calonec e dorn Iann, hag e liviris :

— Ia, egis-se eo, te a vezo ann den a enor evid va euret, mar d'oun contant ac'hanoud-te.

Hag hen da c'hoarzin, egis m'en dije bet c'hoant ober goap ac'hanon, mæs ne lavaras ger. Penaus compren kement-man ? He zisprij a rean atau kement, hag e sonje din e talvezen cals muioc'h evithan, gouscoude, ne oan ket mui ker sur da veza kement dreisthan evel ma sonje din kent, ennhoun va unan e sonjen : Ar potr a so fin, red a vezo beza var evez, mar doun fur, marteze e vezo red din he veuzi... Me chans ne renkin ket. Da vihana e c'hortosin keit ha ma hellin.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Ar C'honcordat.

Hor Radicalet ho deus c'hoant torri ar C'honcordat, unan eo eus ho sorc'hennou ; sonjal a ra dezho mar g'alfent hen ober, e teufent abenn da zistruja ar *c'hlericalisme* egis ho deus hen hanvet, mes red eo lenn ar *Relijion gatolic*.

En ho langaich diskiant, torri ar C'honcordat eo hanvet ive ann disparti etre ar vro hag ann Ilis, Ezomm ho deus, emint-hi, e vevfe ann Ilis hag ar vro dispartiet ann eil dious heben, egis n'en em anavesfent ket, ha ne renkefent ket en em zarempred mod pe vod. Heb ann disparti-ze etre ann Ilis hag ar Vro, ar Radicalet-ze, guelloc'h e ve deomp lavaret ar Republicanet-ze, n'hellont ket beza libr e guirionez, hag ho deus ezomm anezhi evid na bouezfe ket re varnezho galloud ann Ilis.

Da genta, seblantout a ra deomp penaus dindan ho c'henta Republic, ken neubeut dign da veza caret, e oa ann disparti-ze, etro ar bloaveziou 1792 hag ar re all varlerc'h, ha ne alfe gour anezho disnac'h ez eus bet, er mareou-ze ar galloud goassoc'h disleal so bet biscoas, guir eo e oa ar Republicanet eo a c'hoarie ho fenn fall. Setu petra so c'hoarvezet, Herves ar guir, setu eun affer all ; eur vro o cahout cals tud oc'h he ober, a so henvel avoalc'h en he fart he unan ous unan eus ar re a so oc'h he ober ; ouspen ho corf a so ar pez a veler ac'hanoc'h, e santit hoc'h unan ez eus eun dra benag all, eur speret ne veler ket. hag a hanvit hoc'h ene, ar poblou ho deus ive ho c'horf hag ho ene, ho c'horf eo Gouarnamant ar vro, ho ene eo ar Relijion, hag evid ar Gatoliket, ni a lavaro ann Ilis. Guelit ha c'hui a hello dispartia ho corf dious hoc'h ene heb mervel ! Ar poblou na hellint ket kenneubeut, anes mervel abred pe zivezat, dispartia ar Vro dious ann Ilis.

Kement-se eo eur virionez eus ar re sclæra, credet parfet gant ann den leal ha didroidel, ann den divar ar meaz o chomm var ar meaz, ha ne deo ket c'hoas mouget he skiant vad gant ar gaou. Hogen, ar skiant vad-ze hor Radicalet, hor Republicanet ha dispac'herien a beb seurt ment, n'ho deus tam anezhan da verza, ha mar dint mouget gant eun dra benag, ne ket gant-se. Ar muia anezho, ar re izela, ne dint nemet eur vanden ginaouejen, ho deus ken neubeut a feiz, ma loncont doc'htu kement gaou a ve livet braô dezho. Ar re vrassa anezho a so peurvuia tud a speret, a voar ervad ne heller ket dispartia ann Ilis dious ar vro, mæs a c'houlenn evelken ann disparti-ze, rag ann urs eo ober brezel d'ar Relijion gristen, ha ma eo æssoc'h en eur rei d'ar bobl beleien da zispenn, rei dezho assambles meur a dra all da lonca, ha da zastum evitho ho unan eun neubeut rentchou. Kense, ann urs eo 'ta, dispartia ann Ilis dious ar Vro, kement hini so Republican, mod pe vod, en deus her goulennet mare benag. Gambetta en diveza electionou, her goulenne, pa felle dezhan beza dibabet evel Depute gant potret Belleville, n'her c'houlenn mui breman, mæs varc'hoas ec'h alfe hen ober, rag hon dispac'herien pa ve ar galloud etre ho daouarn, ho deus sonjesonou dishenvel dious ar re ho devoa abars beza deut ar vistri, hag evid kenderc'hel ann hirra ma hellint ar galloud etre ho daouarn, ne glascont mui cahout ar pez a vouient ervad n'ho dije allet morse he gahout, mæs a bromettent rei evid discar æssoc'h a ze ho enebourien. Furlukinet so anezho! Ni garfe ho rei da anaout d'ann dud egis ma'z int e guirionez,

Ar re soken ho deus kendalc'het hag a gendalc'h atau o c'houlenn ann disparti-ze etre ann Ilis hag ar vro, hag a garfe rag-se distruja e Frans ar

C'honcordat, a c'houlenn e vent unanet, ar re-ze ne gredont ket atau goulenn sclær ann disparti-ze, mæs clasc a reont hentchou distro evid dont abenn eus ho c'hoant. Kense, eun neubeut devechou so, ar Radical Madier de Montjau, en deus, evid ann degvet gueich, d'ann neubeuta, goulennet e ve tennet cuit cannad ar Frans d'oc'h a gichen hon Tad Santel ar Pab. Hogen, ober kement-se a ve discleria ne ve mui Tad Santel ar Pab, ha ma ne ve mui Tad Santel ar Pab gant pehini ec'h alfemp en em glevout, evid torri ar C'honcordat evel ma so bet en em glevet ann Napoleon evid he sina, neuze n'eus Concordat ebet mui, hag ec'h heller dispartia ann Ilis dious ar Vro. Me chans, ma n'hoc'h ket dall, e velit ann dro, hag ec'h ententit sclær petra ho deus c'hoant d'ober ! Siouas ! d'ar Madier coz, ar Radical aheurtet-ze, ar Gambetta a gav mad hirio ar pez a seblante fall dezhan gueichall, pa enebe ous ar Gouarnamant, hag hen gant he vignonet, ho deus disnac'het da Vadier ar pez a c'houlenne, hag e chomo hor c'hannad duze evid eur frappat, da vihana, hag e kendalc'ho c'hoas ar C'honcordat ! Pell c'hoas ? Den n'her goar.

Araug m'en deffe allet ar Gambetta hag he vevelien cheinch santimant en affer-ze, mar plij gant Doue e vezint bet discarret !

Evelse bezet græt. A.

Setu aman eun neubeut comsou d'eus prezegen ann autrou Villiers, Dissadorn, 9 a viz gouere, er Gambr, var Budjet ar scoliou.

« Be hon devoa ar peoc'h evid ar Relijion hag al liberte eus ar scoliou, red a oa ho c'henderc'hel ho diou ; Hogen, ann autrou Ferry so bet guelloc'h ganthan lacaat ann disunvaniez e peb leac'h. Sonjal en deus bet græt penaus en eur voasca ann Ilis hag ar scoliou cristen en dije talvezet da scoliou ar vro. Guelloc'h en dije talvezet dezhi 'm'en dije miret ous scolerien Angers, Dijon, Chalons ha Reims scriva al liziri diskiant ha mezus so bet moullet er gazetennou.

« Fizians am eus ne rai ket re a c'haou ous scoliou ar vro al liziri difeiz ha dizoue-ze ! mæs fallout a ra din evelken digass da sonj d'ar Ministr, penaus eo d'eus unan eus ar scolaichou-ze so bet scrivet dezhan ar c'homsou divergont-ze : Goulenn a reomp e ve miret ous *ann aumonier da antreal er scolaich, evel ma so bet difennet ous ar c'hic moc'h da zont eus ann Americ e Frans, abalamour d'ann trichine*. Hogen, biken ne gassimp hor bugale d'ar sort scolaichou-ze, biken ! nan, biken !!! »

Mont mad a reont eta ! scolerien ar Ferry hag ann descadurez a roer er scolaichou-ze d'ar vugale a rai, m'ervad d'ann oll gerent cristen lavaret calonec coms ann autrou Villiers. *Biken !* nan *biken* ne gassimp hor bugale d'ar sort scolaichou-ze, nan, *biken !*

A.

Kempenn guelloc'h ann teil.

Unan eus ar re ho deus marc'hat da reseo eur gazetennic eus ar re vella, *La Gazette agricole*, a scriv kement-man da rener ar gazeten :

Autrou rener,

En ho cazeten eus ann 3 a viz Gouere, hoc'h eus moullet eur pennad scrid eus ar re vella var ar fæson da gempenn mad ann teil ; mæs ar pez a lavarer ennhan, a sell dreist oll ous ar re a labour eun tam mad a zouar.

Al labourerien douar a implij evid ober ho labour evel ann hini hoc'h eus roët he hano, 8 carr hag 8 den d'ho c'harga, a dle beza evessiant ha gouiziec avoalc'h evid goud hag entent pegen talvoudus ez eo evitho kempenn mad ho zeil.

Al labourerien dister, eo a dlefe beza desket var gement-se, hag e vezo talvoudus deski dezho eur voïen æs d'hen ober evid ann oll. Ma kirit, me lavaro deoc'h ar pez a ran va unan abaoue 15 bloas hag atau gant eun issu mad. Labourat a ran daou ugent devez arat douar gant daou loen kesec ha pemp bioc'h ; beb eis devez e ve scarzet craou ar saout hag ar marchossi bemdez. Bernia a ran ann teil dindan eur c'hardi 5 metr carre, hag a so græt eur pave beton evid leur dezhan. Ann haquen eus ar marchossi en em zastum en eun toul græt e penn ar bern teil, hag ive ann dour a red d'eus ann teil pa ziazes.

Lacaat a ran dindan eur viscat mad a zouar, hag ann teil var c'horre, beb mis e tigassan eur viscat all a zouar var ar bern teil, ha beb eis deis e scuillan var ann teil ann dour haon-vouez.

Er gis-ze o lacaat cals gouzil dindan al loenet am eus cals teil, hag eus ann hini guella. Beb tri mis e scarzan ar c'hardi, hag evelse am eus peadra a deil evid ma zamic douar.

Piou eo al labourer douar ne alfe ket ober kement ha me ? Ann dispign kenta ne deo netra e sco ar pez a c'hounezer. Ann teil-ze diouallet dious ar glaoijer hag ann heaul, dalc'het atau glib ingal e peb loden anezhan, cresket ar bern anezhan gant ann douar am eus taulet varnezhan hag en deus evet ann dour hanvoes, a so guelloc'h evid ann douarou eget ne ve diou veich kement all eus ann teil-ze, a veler peurvuia o tisec'ha er pors eus ar merouriou.

Aman marteze e c'houlenfoc'h, e peleac'h kemer douar ? Eun tamic e peb leac'h da genta, hag ouspen ne gredan ket e ve eur plass benag eleac'h ne vezo ket cavet eur c'hornic douar ne ve mad d'ober ken. M'ho peffe en ho kichen tamou douar raz ec'h alfent talvezout cals deoc'h implijet en daillze. Meus aoun ne denner ket eus ann teil e peb leac'h ann oll brofit a alfer da denna.

Loches (Indre-ha-Loire), 3 a viz Gouere 1881.

Gazette agricole A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Hameury, cure e Plouegat-Guerand, a so hanvet cure e Lambezellec.

Ann autrou Ferec, belec iaouanc, so hanvet cure e Plouegat-Guerand.

Ann autrou Le Roux, Iann, ginidic d'eus Sant-Thegonnec, person Melleroy (escopti Orleans), a so nevez maro.

Foariou Departamant ar Finister

EVID MIZ EOST.

Ar stereden (*) a verk ar Foariou appellet.

1 Briec, Brest, Brasparts, Coray, Pleiben, Scrignac, Penzes. 3 Daoulas, Lannilis. 4 Pont-n'Abad, Castellin. 5 Pouldavid. 6 Locournan. 8 Irvillac, Guiclan. 9 Karaëz. 10 Bannalec, Landivisiau, Plouescat. 11 Guipavas, Sant-Alar, Craon. 13 Ploneour-Lanvern, Montroulez. 16 Conk, Douarnenez*, ar Relèk, Rosporden, Kemperle, Huelgoat, Menehom. 18 Pont-Croas, Plougerne, Plouigneau, Sizun. 20 Kemper, Castel-Nevez. 23 Castel-Paol. 24 Scaër, 25 Berven, Cloastr, Lanhouarne. 29 Ar Folgoat, Lesneven, Argol, Karaëz*, Kemeneven.

Madou ann douar.

E costes ann Americ ez eus breman cresc var ann ed, mes e Frans, peurvuia var ar marc'hajou, ar priziou so chomet egis ar sunveziou tremenet, hag ez eus soken distaul e cals plassou. Fisians a so en dail e vezo mad ann eost kenta ; pe guir ne ia ar prisiou a du ebet, mes e kendalc'hont atau memes tra. Doc'h ar pez a vez scrivet d'ar gazetennou, d'eus peb corn ar Frans, ann eost a so doareet da veza mad avoalc'h er bloas-man ; ne vezo ket da glemm eus ann danves, mes marteze ne vezo ket kement ha ma sonjer cahout.

Ann 200 lur guinis a so breman d'eus 23 lur 2 vennec e New-York ; varlene e oant d'eus 22 lur 10 guennec. Setu breman pris ann edou e Frans, dre ann 200 lur. Guinis, 29 lur 15 guennec ; segal, 21 lur ; hey, 19 lur 10 guennec ; kerc'h, 20 lur ; ed-du, keroc'h, neubeut a c'hreun var ar marc'hajou, 19, 20 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 23 a viz Gouere 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 24 l. »» g. — Segal 17 l. »» g. — Hey 14 l. »» g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 4 l. 10 g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Mes na helle ket lezel he unan he zad kement caret, a behini ar guel a oa peadra evit leunia he c'halon a levenez. Dalc'het he devoa meur a hini a gustumou mad ar gouent, dreist oll, ar garantez evit al leac'hiou didrous ha distro he unan gant ann Autrou Doue hag he æl-mad, eun doujans vras, eur garantez entanet evit Doue ; ar gustum vad da gemer soursi evit dressa ha farda ann ornamanchou evit ar beleg ha renka e doare ann auteriou ; en eur ger, eur plac'h a oa hag a zalc'he he c'halon distag grons a draou ar bed-man, hag en troe bepred, leun a breder hag a zoujans, varzu ann Hini a so glander ar guerc'hezed. Setu aze ann helevez caër da velet en eur plac'h cristen, hag a lakea da zigori var diou-chod venn pennerez Kerglas, rosen ruz ar vodesti, gouard-mirer eus glanded ar galon.

Gant he guiscamant guenn-can evel ann erc'h hag he c'hurunen glaz-moug, Jenovefa a seblante heza ar skeuden guirion eus a vro Breis-Izel leun a feiz hag a c'hened, ha ne hell ket gouzanv ann disterra cousiadur var he mantell-venn ; dalc'het a ra bepred d'he ger : KENTOC'H MERVEL EGET BEZA STLABEZET !

Ann daou zen iaouanc a chommas heb lavaret eur ger ann eil d'egile, ken a deuas autrou comt Kerglas er sâl, e peleac'h e oa Pontcalec ous he c'hortos.

Tostaat a rea ar mare da gavout merenn ; ann dichentil-arer a sonjas e oa guelloc'h gortos eun tammic divezatoc'h abars coms eus ann affer bras divar benn pehini he vignon a oa deut da c'houlenn cuzul diganthan. Epad eta ma oa Vona-goz, mamm-magerez Jenovefa o tispaca var ann daul ann doall canab-var-ganab, hag o farda pep tra evit cahout merenn e poent hag e doare, epad ma oa Laou-goz, ar mevel, o tiskenn da gerc'hat eur picherad chistr fresc eus ar guella e oa er c'hao-du, ann daou dichentil a zivizas etrezho var ann dra-man hag ann drahont, heb lavaret eur ger, na tensal ober divar benn ann affer a encreze kement calon markis Pontcalec.

Eun hanter heur benag goude, Vona a zigassas var ann daul eur pladad mad a souben ; var he lerc'h ar potr-Laou a zigassas eur pladad col-pomm tomm bero, eur pez mad a gic-sal en he greis, a behini ar vogeden venn leun a c'huez vad a oa gouest da lacaat eul lontrec da c'hlaouri gant ar c'hoant ; daou bonsin rostet eus ar ber, a stoc linen ho c'hein, astennet var eur guele beler, petra lavaran, cresson feunteun ; eun tammic saladen tempset mad, ha setu tout ar meusiou a vije græt e ti ann autrou comt a Gerglas pa vije fest-vras ganthan. Araug aseza eus taul, ann autrou comt a lavaras a vouez huel ar *Benedicite*, goude e pedas ann autrou markis d'en em lacaat en he goste deou, he verc'h Jenovefa a gemeras eur gador en tu cleis ; ar potr Laou ha Vona a iea pep hini en he du evit ober mad ar servich... En despet d'an dienez e pehini en em gave, ann autrou de Kerglas a oa servichet gant muioc'h a soursi, muioc'h a zoujans eget ann darn vrassa eus he vignoned a zastume danvez a vernou bep pemp bloas var'n ugent en eur ober ho *louirni* (ho lern), dirag ann autrounez galloudus a oa goard evit ar Roue bian. Ann daou vevel coz-se a gave dezho, — ha ne oa ket heb abec — penaus ne oa nemet eun dra leal tre, ober eus ar guella ma hellent evit ober disonjal d'ho mestr muia caret, ar stad reuzeudic e pehini en em gave ; seul-vui a velent he zanvez o vihanaat, seul-vui e creskent ho aked. « Ha na dleomp-ni ket, emezho, der« c'hel plass hag ober servich ann niver bras a vevelien « a vije bet aman e tal pep dor, ma vije bet hor mestr « mad ken pinvidic hag he dud coz ?

Setu aze mevelien hag a dall ar boan ; neubeut ar re a gaver henvel outho en deis a hirio, siouas !.... Dre ma tostaë ar mare eus ann diviz divar benn he affer bras, ar markis iaouanc a sante he galon o vihanaat, eur beac'h pounner a boueze varnezhi. Aoun bras en devoa da jomm heb cahout gras vad ann autrou Comt a Gerglas, kercouls hag hini he verc'h iaouanc. Erfin ann daul oa diservichet da zastum ar guer hag ann doal, ar mevelien æt pep hini en he du, Pontcalec en em lacaas, da lavaret ar pez a oa c'hoarvezet en he di deus ar mintin, hag ar pez en devoa guelet en deis araug. X.

(Eur pennad all eur veich all.)

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 32) DISSADORN 6 A EOST 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 6 a viz Eost 1881.

Dilun, 25 a viz Gouere, er Senat, so bet votet eun tam mad eus ar Budjet, heb ma savfe trous etre ar Senatourien, nemet etre ann autrou Buffet ha Freycinet, divar benn al labourou bras a rer breman dre ar Frans. E Cambr ann Deputeet, ar brud o veza bet skignet, penaus ar Vinistret a oa e sonj lacaat deves ann electionou d'ann 21 a viz Eost, ar Radical Clemenceau a lavar e c'houlenno varc'hoas digant ar Ferry, perag ho deus sonjet ober ann electionou ker prim.

D'ar Meurs, 26 a viz Gouere, ar Senatourien ho deus kendalc'het gant ar Budjet, hag ho deus votet eun tam mad anezhan, heb ma savfe cals a drous gantho nemet var Budjet ann Aljeri.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, egis m'en devoa hel lavaret deac'h, Clemenceau en deus goulennet digant ar Ferry, perag e oa kement a vâl gant ar Vinistret lacaat deves d'ann electionou ken abred. Ar Ferry a respont divergont, penaus, ma carfe ne renkefe ket respont da eur sort goulenn, mes e kement-se e responto, rag, emezhan, n'en deus netra da guzet ; gaouier ! ! !

Mes eleac'h en em zifenn, e tamall d'ann Impalaër e vije græt cals goassoc'h ganthan ; possubl avoalc'h eo, mes ann Impalaër a so maro pell a so, ha ma rea traou disleal, ne ket red ober evelthan. A hent all, Clemenceau hag he re ho deus bet amzer avoalc'h evid en em brebari d'ann electionou, ha scrivet ho deus gant kement a liberte a enep ar Gouarnamant a bell so, n'ho dije ket bet muioc'h liberte da scriva, m'ho dije bet muioc'h amzer a-c'han d'ann electionou. Ma teu eta Clemenceau d'en em glemm e ve græt ann electionou re abred ha m'en em glemm eo bet tromplet ar vro, rag ma eo bet galvet potret ann 28 deves, en henvelep feson ma sonje d'ann oll, ne vije bet græt ann electionou nemet d'an 18 a viz Guengolo, kement-se ne deo nemet eun digarre d'eus pers Clemenceau hag he re, evid discuez perag e renkint coll egis ma rafint en electionou kenta. Clemenceau a respont, penaus d'eus ar pez en deus lavaret ar Ministr; eo anat e fell d'ar Gouarnamant ober ann electionou ar c'henta guella, hag a so bet falvezet ganthan trompla ar vro, en eur verca deves d'ann electionou en eun deves e pehini ne sonje da zen ho dije allet beza, abalamour d'ann deves ma oa bet merket gant Farre evid ar botret da vont d'ober ho 28 deves, a hent all, ann deves-se, ne ket dreat, rag d'ann 22 e tigor ar C'honseil jeneral, hag ar re ho deus c'hoant beza hanvet Deputeet, hag a so en assambleou-ze, ne hellint ket, kense, beza libr evid ann eil voteres. Ar vro ne c'houlenn ket e ve græt ker prim ann electionou, ne deo eta nemet faltasi ar Ministr a c'houlenn e ve græt ker prim. Ebars en eur Republic e tlefe beza lezet amzer avoalc'h gant ar vro evid ober he afferiou ; hogen, en eur poent ema a du gant ar Ferry, p'en deus lavaret e Epinal e oa red poania evid lacaat e meas ar Gambr ar 150 a so c'hoas eus ann tu dehou. Caër en deus bet lavaret, ar Gambr he deus lavaret he devoa fizians er Vinistret, guir eo n'ho deus bet ar re-man nemet 13 mouez muioc'h, hag etoues ar re ho deus lavaret ho devoa fizians ennho, ez oa 7 Ministr ha 5 eil-Ministr, ha 3 ho deus bet ho flassou digant ar Vinistret, a alfe, ma carfent ho zenna digantho, rag ar Vinistret na hellent ket miret da voti evitho ho unan, nag ho mevelien kenneubeut.

Dimerc'her, 27 a viz Gouere, ar Senat en deus kendalc'het gant ar Budjet hag he votet d'ar red. Dilun e oa deut dirag ar Gambr, al lezen var ar scoliou red, mes egis ma heller her c'hortos, ar c'henta tra ho deus græt ann Deputeet, a so bet teuler a gostes kement tra oa bet lakeat el lezen-ze evid he guellaat, ha breman pa neus ket mui amzer avoalc'h evit al lezen da zistrei dirag ar Senat ha da zont en dro dirag Cambr ann Deputeet, e renco al lezen-ze chomm c'hoas, ken ac'han ma vezo bet hanvet Deputeet neves.

Der Iaou, 28 a viz Gouere, ar Senat en deus achuet gant ar Budjet ha peget gant al lezen var ar guerejou, mes houman, abars beza achuet, a renco gortos ac'han da varc'hoas. Al lezen-ze a so græt dress enep ar Relijion gatolic, pe guir e lavar ne vezo mui eur veret a gostes evid peb rumm tud mes e vezo ann oll lakeat en douar mesc ha mesc.

Er memes deves, e Cambr ann Deputeet, ann

autrou Berlet en deus goulennet digant Ministr ar Brezel, perag ne dauler ket muioc'h eves ous ar pez a ve pourveet evid ar soudardet e dillad hag e boutou, ne oant mad da netra ; goulenn a ra e teufe ar Ministr da deuler muioc'h eves en amzer da zont. Ar Ministr a respont, na petra 'ta, e oa ann oll traou-ze couls ha ma hellent beza, prest da veza implijet doc'htu ha doareet d'ober eur servich dereat. Lavaret en deus ouspen, ez oa tud gouiziec carget da evessaat ous ann oll traou a vije pourveet en dail-ze.

Egis-se ec'h achu ann abaden, rag Berlet ne lavar ken.

Goudeze e voter ouspen, e tifenner ous ar vistriscol ober ann disterra tra ouspen ho scol, dreist oll netra a gement a sellfe ous ann Ilis.

Der Guener, 29 a viz Gouere, ar Senat, goude beza bet votet eun neubeut lezennou bihan, ha 120 million var eun dro evid ar scoliou, ha setu penaus hon devezo ar scoliou evid netra, pa renkimp paëa kement all hag ouspen, ho deus peget adarre gant al lezen var ar guerejou ; evel neus ken nemet eur pennad el lezen, ha ma oa bet votet deac'h ne oa netra ken da ober hirio nemet da voti var ar pennad neves a felle d'ann autrou de Ravignan e vije bet merket el lezen, e vije leset ar guir gant ann dud a beb Relijion, da brena eul loden douar evid anterri peb unan ann dud eus he Relijion, mes ne assanter ket ganthan ; hogen pa eo deut ar mare da voti var al lezen a bez, re ann tu dehou o veza anavezet penaus ne oa mui Senatourien avoalc'h er sâl evid ma ve mad ar voteres, a c'houlenn e ve votet peb hini dre he hano pa vezo galvet, ha caër ho deus re ann tu cleis enebi, pe ier da voti ne gaver nemet 130 hag e renker cahout 150 d'ann neubeuta evid ma ve talvoudus ar voteres er Senat. Kense ne de ket votet al lezen neus fors pegement a zroug ho deus re ann tu cleis, ha breman abars he vôti, e vezo red e teufe ar Gambr neves da evessaat outhi adarre.

Ha breman, kenavo ac'han da viz Here.

E Cambr ann Deputeet, ar re-man goude beza votet d'ar red eun neubeut lezennou bihan, ho deus clevet eur brezegen digant ar Gambetta, hag a so bet lennet dezho gourc'hemenn ann disparti hag achu. Ar Gambr neves a hello beza fall, mes falloc'h evid houman ne vezo biken. A.

Petra a rai ar Gouarnamant ? N'eus netra souesussoc'h breman eget ar pez a lavar ann gazetennou evid gouzout pedavare e vezo græt ann electionou ; peb unan a fell dezhan ober van da c'houd guelloc'h eget ar re all, ar pez a ziscuez anat ne voar den netra en affer-ze. Penaus a hent all ec'h alfemp ni gouzout eun dra benag ? Ha boaset eo bet morse ar Gouarnamant da rei deomp da anaout ar pez en devoa sonj d'ober, peus nemet guelet ar pez a c'hoarvez breman en Aljeri ! Eno e c'hoarves traou eus ar vrassa talvoudeges ; ahanta ! ne ouzomp ket guelloc'h hirio ar pez a c'hoarvez eno eget ne vouiemp d'ann deves kenta. Evid ober plijadur da eur vanden baltejen prest atau da lonca ar pez a ve servichet dezho, ez eus bet roet dezho da gredi epad eur maread amzer, penaus Gouarner diskiant ann Aljeri en deffe heb dale d'eus pers ar Gouarnamant eun neubeut devejou conje, a alfe marteze padout pell amzer ; hogen, a veac'h ma oa hanvet ar Jeneral Saussier evid mont d'ann Aljeri, ma anavezas ann oll ker buhan, penaus ne oa chenchet netra en Aljeri, nemet hanvet eur Jeneral muioc'h ; setu eno, var boues neubeut, ar pez oll hon deus allet goud d'eus afferiou ann Aljeri, travoalc'h eo ? deoc'h eo da respont ; evidomp-ni e ouzomp ar pez oll a heller da c'houd, ma ne voar ar Gouarnamant nemet tevel, abalamour ne voar ket he unan petra en deus c'hoant d'ober, ha ma ne voar ket petra en deus c'hoant d'ober, ne deo nemet abalamour n'en deus ket re a amzer evid enebi ous ar Relijion, hag evel ma renc cahout he oll amzer evid sonjal penaus dont a benn ar guella eus ar veleien, n'en deus ket bet allet cahout amzer avoalc'h a hent all evid sonjal penaus ec'h alje trec'hi guir enebourien ar Frans.

Ne ket dies dont a benn d'eus enebourien ne hellont ket en em zifenn evel ar Relijiuset hag ar Seurezet, mes ne heller ket ken æs mont d'ann Arabet, hag ar re so henvel outho, ha setu perag ar Gouarnamant ne gav ger da lare, ar gazetennou ne gavont netra da lare, rag ar Gouarnamant ne voar ket petra d'ober ha neus ket pell ar gazetennou a lavare deomp e oa bet ar Gambetta ann derc'hent o velet scol ar re vouzar ha mut, en em gav e ru Sant-Jakes, hag eur sonj a so deut deomp ker buhan ha m'hon deus lennet ar c'helou-ze, hag eo ne oa ket dao d'ar Gambetta kemer kement a boan m'en devoa c'hoant guelet tud bouzar ha mut, n'en devoa nemet en em lacaat dirag eur mellezour, hen ha kement hini ho deus pers én he c'houarnamant, hag en dije guelet peadra. E guiriones, biscoas neus bet guelet muioc'h tud bouzar ha dissoc'h da barea eget ar vanden Ministret ha Deputeet, n'ho deus ken c'hoant na ken aket nemet plijout dezhan, hag a ra he afferiou kentoc'h eget afferiou ar vro. Petra hon deus-ni goulennet evid guir hag a ve bet roet deomp ? goulennet hon deus beza discarget eun neubeut eus ar c'hargou pounner a boues varnomp, goulennet hon deus liberte ar goustians, goulennet hon deus dour evid torri hor sec'het pa ve tomm, evid laza ann tân goal ma teufe da bega, ha me voar-me pegement a draou all ouspen ! couls e vije bet deomp cana *ann hini goz*, marteze e vijemp bet guelloc'h chilaouet.

Ar Gouarnamant a so bouzar eta ; ha ne ket hebken bouzar ma'z eo, mes ouspen, mut eo var a gredan, rag pa ve goulennet eun dra diganthan ne respont ket, rag n'en deus netra da respont, rag ne fell ket dezhan discues re sclær ne deo goest d'ober netra. Arabat eo deoc'h eta, lennerien, clasc pelloc'h perag n'en deus ket ar Gouarnamant keleier da rei deomp. Ar Gouarnamant a so mut, rag ne de ket herves ar guir hag ar reson a fell dezhan gouarn, mes herves he faltasi, hag ar faltasi a so diæs bras dezhi lavaret evid petra e ra eun dra benag. Ar gazetennou a hell eta coll ho amzer keit ha ma kirint, o clasc gouzout peur e vezo græt ann electionou, ar Gouarnamant hel lavaro dezho pa vezo digouezet ann amzer, ha c'hoas ! Kement a vezo d'ober ac'han di heb conta al liziri a vezo casset d'ar Brefedet var liberte ann electionou, hag a verco dezho dress ar c'hontroll-beo d'eus ar pez a renkint da ober.

(Moniteur.) A.

Perag ema ar Gouarnamant o clasc cuzet ouzomp ar pez oll en deus c'hoant d'ober !

Falloc'h-fall ez a ann traou en Aljeri. Da gahout aoun so ne savje eno en hon enep eur brezel deus ar re spontussa. Ar re a so boaset d'eus ann traou ho deus ar brassa spont ne savje ar vro a bez en hon enep ; ar Gouarnamant he unan a vell sclær avoalc'h, penaus ma kendalc'h ann traou o vont en dail-ze, e ve possubl avoalc'h e ve collet ann Aljeri evidomp heb dale. Ar Gouarnamant n'hel lavar ket evid c'hoas, mes ar virionez-ze na hello ket chomm cuzet epad pell amzer. Ar pez a glasc hag a c'houlenn ar Gouarnamant, eo ne ve gouezet ar viriones nemet goude ann electionou. Cals tud a so nec'het breman o clasc gouzout perag a so savet c'hoant ker buhan d'ar Gouarnamant ober ann electionou d'ann 24 a viz Eost. Setu perag, evid peoc'hi ann Aljeri, e vezo red cass d'ann Afric 80,000 pe 100,000 den, hag eo ouspen poent ho c'hass di, ar c'henta guella, ha ma alfe gouzout ar vro araug ann electionou, evel m'her guelo goude, e peu sort stad divalo omp bet casset gant ar Fery hag ar Vinistret all eus ar memes sclissen a so oc'h ober ho mistri varnomp, rag ne velent sort ebet da beleac'h ez afent da bara, ne votefent ket evid ar re a vezo kinniget dezho gant ar Brefedet. Ne dalvesfe da netra lavaret muioc'h deoc'h ma ne d'hoc'h ket goest da gompren petra sinifi ann traou ha mar g'ouzoc'h entent ann traou, ne ket daô lavaret ken !!! A.

Ann Electionou.

Setu eta, Kenvrois, lakeat devez d'ann electionou. Peurvuia ar re oa Deputeet beteg-ken a zeufo adarre da c'houlenn ho moueziou diganeoc'h : Ar veich diveza lod ac'hanoc'h a helle lavaret gant guirionez ne anavezec'h ket ar re a c'houlenne ho moueziou, na ne vouiec'h ket evid piou voti mæs en dro-man ne alfec'h ket lavaret ar memes tra rag guelet hoc'h eus ho unan petra ho deus great ; ne votit mui evid ar re ho deus græt labour fall var ar relijion, nag evid Hemon, nag evid Arnould, nag evid Caurant, nag evid Nedellec, nag evid Swiney, nag evid Corentin Guyho. Guir eo ec'h alfent lavaret deoc'h penaus n'ho deus ket votet kement tra so bet græt a enep ar Relijion.

Ar virionez a lavarfent : n'ho deus ket votet ann oll traou fall-ze rag m'ho devoa aoun e vijent bet tamallet dezho, mæs n'ho deus ket votet kenneubeut a enep, goud mad e reant ne oa ket ezomm eus ho mouez evid ma vije bet votet al lezen, ha ne oa ket red dezho mond a du ebet : Hogen, a bell so, ar virionez he unan he deus hel lavaret : *qui non est mecum contra me est.* Ann hini n'ema ket a du ganin a so a enep din, ma ne oant ket evid al lezennou-ze, perag n'ho deus ket votet a enep. Ne heller ket beza assambles evid ar Relijion hag a enep d'ezhi ha ma ne greder ket voti ar pez a vezgræt a du gant ar Relijion eo couls voti a enep dezhi evel chom heb voti. Kense, ne dlefent ket lougassi, e mod ebet ho deffe dioullet piz da voti kement tra so bet votet a enep ar Relijion pa n'ho deus ket bet calon avoalc'h evid mond a enep ann oll lezennou-ze. Kense, ne heller ket mui voti evitho, ar re ac'hanoc'h da vihana a so hag a fell dezho beza cristenien mad hag anzavout ho Relijion a vouez huel.

Hogen marteze a c'houlennfot, ma n'e ket mad deomp voti mui evid ar re peus hanvet huelloc'h, evid piou a alfemp-ni voti hag a rafe guelloc'h ?

Da genta, sonjit mad penaus ma ne votit ket evid cristenien evit tud hag int a zifenno ho Relijion, abarz ma teuio mui ann tu d'en em zisober eus ann dud fall-ze e tremeno 4 bloas hag epad ann amzer-ze ec'h alfe c'hoarveout meur a dra didalvez evid ar Relijion evid pere e renkefec'h respont dirag Doue. Lezet peus ar re fall c'hoari travoac'h ho fotret fall, deoc'h eo breman deski en em zifenn. Hanvit eta en dro-ma evid ho Teputeet tud a Relijion hag a urs vad hag ar re-ze ne gavoc'h anezho nemet etoues ar re a zalc'h d'ar Roue Herry V ec'h hellomp cahout fizians ennhan rag hen en deus lavaret. Red eo e teufe ann Autrou Doue evel mestr e Frans evid ma hellin ive distrei d'am bro d'ober ma dever a Roue, hag arabad eo deoc'h credi penaus mar teu ar Roue en dro e teuio ann noblans ganthan, rag pell bras a so, ar Roue en deus lavaret sclær avoalc'h penaus ma ve rentet he blass dezhan na zeufe ket da ren e profit eur rumm tud hebken mæs e profit ar vro e profit ar bobl, ar bobl dreist oll.

Ouspen ma renkit henvel cristenien, e renkit henvel assambles tud hag a alfe digass ar Roue deomp en dro rag n'eus ken moïen da savetei ar vro hag ar Relijion.

Hogen bez ez eus tud en ho toues hag ho deus, dre interest evid ar vro dibabet euz ho touez eun neubeut tud a so doareet da labourat evelse ha setu aman ar re so bet choaset gantho evid beza kinniget deomp.

Evid arrondissamant Kemper.

Kenta loden.

Ann autrou ROUSSIN, Stephan, o chomm e parræs Pleuveil (Plomelin).

Eil loden.

Ann autrou contr-amiral HALNA DU FRETAY, ar re-ze so sur.

Evid al lodennou all eus ann Departamant, marteze ec'h alfe cheinch c'hoas, mæs setu hanoiou ar re a vruder a c'houlenno ar moueziou.

Arrondissamant Castellin.

Kenta loden.

DE LEGGE, Herri, bet Depute dija.

Eil loden.

DE SAISY, Paul.

Arrondissamant Brest.

Kenta loden.

Ann autrou LE GUEN.

Eil loden.

Ann autrou VILLIERS, Depute coz.

Trede loden.

Ann autrou FREPPEL, Depute coz.

Arrondissamant Montroulez.

Kenta loden.

Ann autrou DE KERMENGUY, Depute coz.

Eil loden.

N.....

Arrondissamant Kemperle.

Ann autrou LOROIS, bet Depute.

Setu aze hanoiou ar re ma vezo red voti evitho. Ar re-ze a so cristenien mad ha Roïalistet hag a hello hor zavetei mar de bolontez Doue; kense, votit evitho heb aoun hag heb chilou ar pez oll a vezo lavaret deoc'h en ho enep, ha mar g'hellit en eur vont oll d'ar voterez ober ma vezint hanvet evel ho Teputeet, ho pezo græt eun dra vad evid ar Relijion, evid ar Vro hag evidhoc'h.

A.

Affer an Aoutrou Le Bars Persoun Cleden-Cap-Sizun.

E Kemper ez eus ive, kercouls hag e leac'h all, Republicanet hag a gav brao dibri kic belec.

Aoutrou persoun Cleden a so bet galvet en devejou diveza dirag ann tribunal correctionnel. E penn ar varnerien a ioa ann aotrou Thurin; a bep tu dezan an autrounez Fougeyroux ha Cormier, barnerien. An aoutrou Le Bars a ioa tamallet da veza flemmet, dre gomsou, ar mear hag he adjoint, en ho fonctionou. Tostoc'h e vije bet ous ar virionez, ma vije bet lavaret: Er meas eus ho dever, pa eo guir e refusent rei eur *permis* d'ar re ho devoa guir da gaout digantho.

E plass ar Gouarnamant e ioa an aoutrou Marcaggi, sustitut ar Procuror; he vestr, an aoutrou Bachelot, a ioa tost dezan o c'houeza en he ziscouarn.

Dindan eur Gouarnamant all, ann affer-man en divije lakeat an oll da c'hoarzin; evit lavaret guel, ne vije bet affer ebet, rag ne ioa ket peadra da fouetta eur c'has.

Da zeis ar Iaou Basq (Ascension), e teuas daou zen da c'houlen an *armou* digant an aoutrou Le Bars, evit unan maro, hag er memes amzer da c'houlen poent an anterramant. An aoutrou persoun, bepret leun a respet evit al lezen, a c'houlennas permis ar mear. Evit doare, ne ioa en Ti-kear (mairie), na mear, nag adjoint na secretour. — Allas! e Cleden ne voar den pedavare e vez digor an Ti-kear! — An itron Alanou (greg ar secretour, hostis ha conseiller, oll assambles, petra ra al lezen d'ar botret-man?) a respontas ne vije roet ar permis nemet antronos.

An den maro a ioa tremenet araug an oferennou, a da 9 heur eus an noz ne ioa permis ebet.

Goude he goan, an aoutrou persoun, poaniet o sonjal ne ioa croas ebet e kichen an den maro, a ieas da Lamboban evit en em zizamma e unan, hag evit goulenn digant an adjoint eur billet anterramant, o veza m'e ma o chom e kear an hini a ioa maro.

Kentre ma tigouezas an autrou Le Bars, ec'h en em gavas eur bern tud endro dezhan. Hogen, cals anezho a drouze varlerc'h ar persoun, dre n'abec ma ioa bet refuset an armou. Neuze an aoutrou persoun a c'houlennas digant an adjoint a refus a raje ar permis. — Ar mear ne ma ket er gear, eme an aoutrou Le Bars. daoust a c'hui a refuso ive ar permis? — An dra-ze ne sell ket ouzon, eme an adjoint. — Me, pa ne vezan ket er gear, a vez va c'hureet em leac'h da ober va labour, ha c'hui, pa ne ma ket ar mear er gear, a tle ober he labour.

Hiniennou a lavaras neuze ne vije ket kement all a drous guech all evit caout an armou. — Possubl eo, eme an aoutrou persoun, mes breman pa oc'h eus taulet eun enebour etre ma divisker, en eur lacaat ar Berriet da vear, me a so var evez; me a ra va dever, dezan da ober he hini.

Procuror ar Republic en dije caret emichans, en dije an aoutrou person great an anterramant heb caout paper ebet digant ar mear, rag neuze e vije bet eas he gondaoni.

Gervel a rear test var test; netra, emezho oll, an aoutrou persoun n'en deus lavaret ger fall ebet a enep ar mear.

Ar persoun a so etre daouarn ar Procuror, chom a renko.

Hini ebet ne anzavo en deus lavaret an aoutrou Le Bars eo ar mear eun *azen!* Mad, testou all a vezo clasket. Aman a ranco testou discleria ez eo ar mear eun azen!

An aoutrou Marcaggi a ioa brao da velet, counnaret evel eun den diampennet. Allas! ar Fransisien n'int netra e kichen potret enezen Corse!

An testou a enep an aoutrou Le Bars. — Unan pe zaou an adjoint hag an Danze (var daouzec test), — a so testou mad; ar re all tout testou faoz! a lavar Marcaggi.

Sort ebet ne oe cavet a enep ar persoun. Marteze, gouscoude en deus parlantet dre *te* ous an adjoint! N'en deus ket great, mes ha pa en deffe! daoust ha bras e ve ar pec'het?

Allo! eur groas a enor d'an aoutrou Marcaggi ha d'he vestr, Procuror ar Republic.

Mear Cleden a so bet *paoul* en audians genta. Ne vouie lavaret ger ebet. — Gouscoude, eme ar Presidant, c'hui eo oc'h eus goulennet e vije casset aman ho persoun, petra oc'h eus da lavaret? — Plac'h va adjoint he deus lavaret din ez oun bet *trettet* a azen. — Set' aze tout petra en deus lavaret ar mear e gallec hag e brezonec.

En eil audians, ar mear en deus anzavet e ioa Alanou he secretour; netra ken.

Danze, en audians genta, a ioa en em droc'het he unan. — « Je ne sais pas ce que c'est ça, âne! — Azen. en deus lavaret eus ar mear? a c'houlennas neuze an hini a laca ar brezonec e gallec (an interprète). — N'en deus ket, eme an Danze.

Mad, d'an eil audians, Danze en em gav crenv, aoun en devoa bet eus he bersoun en dro genta. Breman n'en deus aoun ebet mui. — Ia, eme Danze, lavaret en deus azennet eus mistri ar barres.

Goudeze e teu tro Jeanne Quélen, (plac'h an adjoint!) Houman eo an hini he deus flatet ar persoun d'ar mear. — Ia, eme Jeanne Quelen, d'ar mear em beus lavaret en devoa great ar persoun eun azen anezhan, mes d'am mestr an adjoint n'em beus lavaret ger ebet. — An adjoint n'en deus clevet sort ebet gant he blac'h, hen lavaret en deus he unan. — Pedavare. eme ar Presidant, en deus lavaret ar persoun azen eus ar mear? — Keit a ma eo bet ma mestr oc'h ober ar billet. Mes ar persoun a ioa neuze e ti an hini maro o pedi Doue? — Lavaret en deus.

Setu tro ar *Jendarme*. — An aoutrou persoun en deus anzavet tout kement tra a so var ar proses-verbal, me am beus he lennet dezan. —

Neuze an aoutrou persoun a respont gant assurans:

— N'em beus anzavet deoc'h netra nemet ar pez em eus anzavet aman, en audians genta, n'oc'h eus lennet din proses-verbal ebet, rag n'ho poa great hini ebet; dizale e lavaroc'h em eus sinet ho proses-verbal; n'em eus netra da anzao.

Da c'houde a veler o tonet eur c'hrouadur pevarzec bloas:

— An aoutrou persoun en deus lavaret e vije bet Carval guelloc'h mear evit ar Berriet, rag ar Berriet n'eo nemet eun azen! ha goude, en deus lavaret: Te Carval, n'oud nemet eun ixolant!!!

Marianna Kersaudy, greg Mathieu Baraou; Anna-Marie Kerloc'h ha Gaït Brun, varlerc'h nao dest eus an audians genta, a lavar gant assurans, penaus an aoutrou persoun n'en deus lavaret ger fall ebet, nag eus ar mear, nag eus an adjoint. — Clevet ho deus tout....

Setu deut tro an aoutrou de Chabre, alvocat an aoutrou Le Bars:

— N'ouzoc'h ket piou emezhan, a so ar penn caus eus an affer baour-man? An abat Berriet, breur ar mear. Eur paour keas avieler, frouezen dizec'het eus ar seminear, — refuset e meur a examin evit beza beleget, — ha condaonet da chom heb surpilis ebet ebars en Ilis, setu aze an enebour, setu aze an hini a ra dismegansou heb ho far e parres Cleden, setu aze ar maleürus en deus contragnet he vreur da lacaat he autorite a vear e servich cassoni he famill.

Ar mear eus he gostez, a so sentus eus an abad diskiantet. Ober a ra muia ma hell, evit dieza he bersoun, ispisial evit an anterramanchou, rag en traou all n'en deus netra da velet var labour ar veleien.

Hogen, en eur zieza ar veleien, a laca dies ar barres...

— Setu aze an affer e daou c'her, eme an autrou de Chabre; an testou oc'h eus clevet, a enep an autrou Le Bars, n'ho deus great nemet en em droc'hi; an adjoint en deus dislavareten audians-man, ar pez en devoa lavaret d'an archerien (d'ar jendarmet), — Ar mear n'eus clevet netra. — Plac'h an adjoint a so eun test paour, p'e guir e tle beza douget da ober bolontez he mestr. — Erfin eur c'hrouadur pervarzec bloas, hag en deus ezom da brena eun tamic skiant, pa deu da lavaret eur ger sot, ha n'eo bet clevet gant den ebet: « An aoutrou persoun en deus lavaret e vije bet Carval guelloc'h mear evit ar Berriet! »

Dirag an testou-ze, oc'h eus daouzec test hag ho deus discleriet stard ha calet, n'en deus lavaret an aoutrou Le Bars ger ebet hag a elfe teuler an disterra dishenor pe dismegans var autoriteou ar barres. Goulen a ran eta ma vezo acquitet an aoutrou Le Bars, persoun Cleden, poursuet gant ar gassoni ha netra ken.

An tribunal, goude beza en em glevet, en deus condaonet an aoutrou Le Bars da hanter cant lur amand.

An aoutrou Le Bars en deus dic'halvet da Roazon.

X.

Scapuler Itron-Varia Carmez.

Induit me vestimentis salutis.
Roet en deus din eur viscamant a silvidigez.
(Isaïe LXI-10)

Den ebet ne voar, d'ar sur, hag hen a so e gras vad an autrou Doue hag en he garantes, pe hen a virit beza casseet ganthan. Den ebet, nemet Doue en deffe en discleriet dezhan, na hell beza sur da veza salvet. Setu e pe stad, e pe zoare trist hag ankenius ema an den paour var an douar. Heb mar ebet, e cuitaïmp, dizale, ar bed izel-ma, an draonien-ma a zaëlou hag a dristidigez, ne reomp nemet hirvoudi ennhan, evel divroidi ha treminidi ma'z omp, heb ma helfemp gouscoude, lavaret ez omp sur avoalc'h da gaout hor plass en hor bro celestiel, er barados.

Evelato, be ez eus mercou, sinou, hag a ro da anaout pere a so galvet da veza e niver ar re salvet, hag etoues ar sinou, ar mercou se, ar sænt a laca, dreist-oll, beza devot d'ar Verc'hes glorius Vari. Hogen, etoues an oll braticou a zevotion en henor d'ar Verc'hez Vari, ne z'eus hini ebet hag a rofe muioc'h a assurans da veza e niver ar re salvet, eget an devotion da scapuler Itron Varia Garmez, abalamour d'ar promessaou caër e deus græt ar Verc'hes d'ar re en em laca er vreuriez-se. Evessaomp eta pedavare, da biou ha penaos eo bet græt ar promessaou-ze, pegen caer ha pegen dispar int, ha var betra ez int harpet.

I

Devotion ar scapuler a deu deomp digant an den eurus Simon Stock, superior jeneral, da lavaret eo a ioa e penn urs Itron Varia Garmes en drizecvet canvet. Ar sant bras-se, ganet e Bro-Saos, a oe, a vihanic, touchet, tizet he galon gant grass Doue, en eun doare burzudus. D'an oad a zaouzec vloas, e care beza he unan, en eul leac'h distro benag, pell dious trous ar bed, ha speret Doue a gassas anezhan, da genver neuze, en eur guelerc'h pe desert. Eno ec'h en em roas d'ar rusta pinijennou. Ne zrebe nemet grisiou ha louzeier c'huero. Eur feun-

teun a roe dezhan an dour en devoa ezom evit torri eun neubeut e sec'het. Kleus eur vezen gueo a serviche dezan da vele, da gambr ha da chapelic, daoust ma c'helle, a veac'h lochat ennhan, ha ma oa red dezhan chom atau en e sav. En toull, er c'hao-ze ken stris, ne rea netra ken nemet pedi Doue, hag he ene, o sevel egis-se, bepret varzu Doue, a deuas da veza ken pur, ken glan ha ken santel, ma edo henvel oc'h ann ælez. Ha setu perag ar sperejou celestiel-ze, na zilezent mui anezan en he lochennic. Mam Doue, m'en devoa evithi eur garautes tener, er bizite casi bemdes, ha Doue a dostaë kement ha ken alies outhan, ma oa he eurusdet par da hini ar sænt er Barados.

En doare-ze e veve abaoue tregont vloas, pa deuas manac'het, relijiuset eus a Venez-Carmel da chom e Bro-Saoz. Dre ali ar Verc'hes Vari, Simon a heuillas ar Relijiuset-se hag a antreas en ho urs. Dont a reas da veza eur skuer evit an oll, ha dre assant ann oll Relijiuset e oe lakeat da superior jeneral ar Garmelitet. Abaoue pell a oa e c'houlenne digant ar Verc'hes rei dezan eur merc dispar benag eus he c'harantes evit he urs He beden a oe erfin silaouet. Rouanes an env, hag en dro dezi eun niver bras a ælez, a barissas dirazhan, o tougen eur scapuler en he dorn, hag o rei dezhan ar merc, ann errez-se eus he frotection, e lavaras ar c'homsou consolant-ma : *Resevit, va mab ker, ar scapuler-ma a ran evit prezant deoc'h ha d'an oll venac'h, d'an oll relijiuset eus hoc'h urs. Dre ar merc-se e fell din e vec'h anavezet hiviziken evit va zud ha va breudeur. Hennez a vezo eur sin, eur merc a silvidigez, eun errez a beoc'h hag a allians eternel. Piou benag en devezo an heur vad da vervel dindan ar viscamant santel-ze, ne c'houzanvo ket flammou ann tân eternel. « In quo quis moriens, æternum non patietur incendium. »*

II

Piou benag en devezo an heur vad da vervel dindan ar viscamant santel-ze, ne c'houzanvo ket flammou an tân eternel. Evessaomp pegen caër, pegen bras, pegen dispar eo ar bromessa-ma græt gant ar Verc'hes. An Tadou santel ha doctoret an Ilis ho deus, me voar ervad, comzet deomp en eun doare dudius, eus ar brotection galloudus ar Verc'hes Vari. Sant Bonaventur a lavar ec'h asten galloud Mari keit ha ma astenn oll galloud Doue memes. Pell da veza digemeret dic'hras gant Doue, eme sant Antonin, n'eo ket eur c'hrass eo a ra da Vari o selaou he fedennou, ne ra nemet en em akuita eus eun dever. Sant Per Damien a lavar e tosta ar Verc'hes oc'h trôn hor Zalver, nan evit pedi, mes evel eur Rouanes, evit commandi. Eun den, eme ar memes Tad santel, hag a vo ar Verc'hes Vari plijet ganthi pedi evithan eur veach, netra ken, n'ouffe ket beza collet : *æternum væ non sentiet, pro quo, vel semel, oraverit Maria.* Erves sant Jermen a Gonstantinopl, protection ar Verc'hes a so dreist kement a ouffemp sonjal, ha n'ez eus den evit compren pegement a ners e deus, ha beteg pegeit e tiz hag ec'h asten ar brotection-ze : *Patrocinium B. Virginis majus est quàm ut possit intelligentiâ apprehendi.*

Evelato, pegen bras, pegen habil benag eo an Doctoret-se, ne d'int goude tout, nemet tud eveldomp ; eleac'h, evit an traou a so bet discleriet dâ sant Simon Stock, ar Verc'hes Vari he unan eo a bromet deomp ar brotection-ze, ho deus ar sænt comzet deomp ken manific anezhi. Biscoas douet n'eus bet savet en hor speret var bouez galloud ar Verc'hes ; biscoas avad, n'hon deus bet ken bras assurans e lakaje da dalvezout ar gallout-se en hon andret, eget abaoue ma e deus roet deomp he ger, ha promettet deomp hen ober en eur fæson ken sclær ha ken anat. Deski a reont deomp ar sænt bras, ne memp leac'h ebet da gahout aoun, gant ma vo Mari a du ganeomp ; hogen, kement-se ne voa ket avoualc'h evit hon lacaat dinec'h ha diencres ; c'hoant hon devoa, ouspenn, gouzout hag hi a gemere interest evidomp ; rei a ra deomp ama, var gement-se, mercou ar re aneta, ne memp nemet digeri hon daoulagat ; staget e deus he frotection oc'h ar scapuler: *in quo quis moriens, æternum non patietur incendium.* Piou benag a varvo gant ar scapuler, na gouezo ket e flammou eternel an ifern.

Hogen, comprenomp mad, evelato, petra sinifi ar bromessa-ma eus ar Verc'hes glorius Vari. Arabat e ve credi e ve ar bromessa-se evel ma lavarfen eur fardel discaret pe eun nor vras, digoret franc dirag an oll vissou, an oll ioulou fall, an oll disurchou, en hevelep fæson e ve avoalc'h, evit beza salvet, dougen ar scapuler var ar peultrin, daoust penaus deomp ren hor buhez ; nan, kement-se a ve eun dromplerez hag eur fazi. Ar scapuler a savetai an neb a zoug anezhan gant respet, o rei dezhan ners ha courach da vale ferm ha stard var an hent eün, o tifen anezhan eneb he enebourien, o lacaat anezhan da genderc'hel er mad beteg ar fin ha da echui mad he vuhez, o renta eun ene mad da Zoue. Mar faziomp, m'ar couezomp er pec'het, ar scapuler a servicho d'hor savetei, o lacaat ac'hanomp d'en em gonvertissa dre eur guir binijen. Lakeomp, me supos, e teu eur c'hristen eus a vreuriez ar scapuler touellet gant an ærouant da fazia, da riscla divar an hent mad, Mari, an tenerra eus an oll mammou, a vouezo avoalc'h lacaat eur guir glac'har da zisken e gouelet he galon, Pa sonjo neubeuta, e lakai da bara dirag daoulagat he ene, eur sclerijen eus an Env a zifazio, a zidromplo ar c'hristen reuzeudic-se en eun taul cont, a zic'houto anezhan eus a vaniteou ar bed, a zisoloio ar rouejou, ar pechou stignet dindan he dreid, hag a rai dezhan guelet pegen heuzus eo goal-heur ha stad eun ene ha ne gar ket Doue, eun ene hag a so casseet gant Doue. He enebourien n'ho devezo mui galloud varnezhan. Mari a chadenno dezho ho daouarn. Souezet neuze o velet ne gav mui nemet dousder en traou a seblante dezhan ken poanius ha ken dies, hag o velet ne zant mui nemet dic'hout ha cassoni evit an traou ne oa ket evit distaga he galon dioutho, ar pec'her paour treac'h d'an drouc-speret, goalc'het e dour ar binijen, a gano eur c'hantic a anaoudegez vad hag a veuleudi d'ar Vam a drugarez, he devezo dilivret, tennet anezhan divar bord an ifern.

Gouscoude, ma en em aheurtet en ho tizurchou, en despet d'an oll grassou-se ; mar serrit ho taoulagat da gement all a sclerijen deut deoc'h dre ar scapuler, mar en em daolit, dious ho penn hoc'h unan, hag a ratez-vad, etre daouarn hoc'h enebour, etre crabanou Satan, en eur ger, m'ar fell deoc'h mervel en ho pec'het, e varvfot ennhan, rag Doue memes gant he oll galloud, ne hell ket contraign eur volontes ioulet d'en em goll. Hogen, ne varvfot ket neuze gant ho scapuler. Ma na hell ket Mari ho tiframma dioc'h ho tizurj, e tiframmo diganeoc'h he habit, he guiscamant. C'hui oc'h unan, a zivisko anezhan, evel ma'm eus Jennet divarben eur pec'her maleurus. Ar reuzeudic-ma, caer en devoa bet meur a droiad, clasc en em veuzi, n'en doa ket allet dont a benn deus he daul. Souezet, o veza ne vouie ket petra oa caus a gement-se, e taulas eves e oa ganthan eur scapuler. Hag hen, kerkent, diframma he scapuler, hag en em deuler adarre en dour, hag en dro-ze avad, a oe mouget ha beuzet en eun taul. Mervel a reas en he bec'het, mervel a reas soken, oc'h ober ar brassa eus an oll bec'hejou, ar pec'het a zizesper, pec'het Judas an traïtour ; na hellas ket, avad, mervel araug beza divisket an habit, ar viscamant a silvidigez, ar scapuler, na hell den mont d'an tân eternel, mont d'an ifern, goude mervel ganthan : *In quo quis moriens, æternum non patietur incendium.*

Eur pennad all eur veich all) F. B.

HISTOR RUKZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Evel ann derc'hent, al loar a oa braô ha sclear kenan, nemet e oa eur vrumachen deo o sevel var ar mor. Cornil, ar potr-levier a ioa cousket o starda he rod etre he zivreac'h, en he gichen, Peters ha Jansen, scuis o lonca, a ioa cousket, ho fenn var ho barlenn, etrezho eur plad golo. Eun tamic araug, Klootz gourvezet var he gein, a roc'he egis eur moroc'h. Deus al leac'h m'en em gavemp, e velemp kement-se oll evel var greis ann deis. Mar peus sonj, ni oa atau e penn al laë d'ar skeul, o sellet dre zindan ar golo hanter savet.

— Ma vije bet tud all e plass ar re-ze, a lavaras Iann, al loar-man a vije bet diæs avoalc'h deomp mæs evid ar re-man, hag e ve losket eun tenn-canol e kichen ho diouscouarn, ne glevfent sort ebet. Evelken, tenn da voutou, hag arabat eo ober trous.

Hag hen a dennas he voutou da genta, mæs me eo a savas ar c'henta var ar pont ; ann dra-ze ne zisplije ket din, rag discuez a ren evelse e oa me ann hini a gommande, goude beza guelet mad penaus ar pevar a oa var ar pont, ne velent na ne glevent banne.

Iann a gassas ac'hanoun a rus beteg ar scoutill vras eleac'h ma reas din disken atau ar c'henta. Me oa ar mestr, gant ma rafen oll ar pez a blije dezhan. Ha pa sonjan, ann traou a renke beza en dail-ze, pe guir ne oa ken nemethan oc'h anaout ann hent, hag o c'houzout e peleac'h m'en em gave ann traou.

Digass a reas din ar jambon, ar c'hic hevin, ar bara hag eur podad dour.

— Da sicour a rin, emezhan, p'am bezo glasket va zraou. Chomm aze ; dond a ran en dro doc'htu.

Guelet a ris anezhan o tisken dre ar skeul vras e kichen toul ar riz da beleac'h e oamp æt da guzet d'ann deves ma oamp savet er bours, o sonjal e oamp en holen a dlie servicha da sala ar moruet a dlie ar *Marie-Pauline* ho faca en Douar-Nevez.

Pegement a draou a oa c'hoarvezet abaoue ! D'oc'h al leac'h ma oan chomet em za, e cleven Abraham o roc'hat gant he vignonet. Heman ne roc'he ket ker crenv evel ann daou all, mæs ar reman ! Pebes corn-boud !

En daill all, ne gleven trous ebet ken, nemet al lestr o trascal hag oc'h en em glemm, kement a oa bet dismantret gant ann tourmant.

Eur pennad all eur veich all. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Jacob, cure e Plabennec, a so hanvet person ann Drenec.

ALMANAC ANN DEN HONEST.

AR VIRIONEZ VAR BEB TRA.

Pris : 2 vennec unan, e ti ar varc'hadourien leoriou.

Casset beteg ho ti dre ar post : 8 real ann dousen.

Casset *franco* en oll gariou eus ar vro ma comser ar brezonec.

50..... daou scoet.
Ar c'hant..... unec lur.

Madou ann douar.

Er sizun-man cals labour ha neubeut afferiou ; al labourerien douar chomet er gear evid dastum ann eost, n'ho deus ket allet daremprad ar mar-

c'hajou, kense so bet distaul pe gresc var hor marc'hajou d'oc'h ma oa cals pe neubeut a ed. D'eus ann Americ a so deut distaul er sizunman. E Paris, ar priziou ne zeont a du ebet herves m'hon deus hel lavaret deoc'h meur a veich : d'oc'h ma scriver deomp a beb leac'h var doare ann eost, ar priziou a chomo er bloas-man heb mont a du ebet, hag evid coms evelse, e kemeromp ann eost neves evel eun eost ordinal, hag e vezo neuze ar priziou hon deus breman priziou izel avoalc'h evid ne bouezint ket re var ann hini a renc prena, ha gouscoude e vezint huel avoalc'h evid dic'haoui al labourerien douar. Ann 200 lur guinis a so hirio e New-York d'oc'h 22 lur 3 guennec eleac'h 23 lur 2 vennec. Varlene e oant d'oc'h 21 lur 10 guennec.

Setu breman pris ann oll edou dre ann 200 lur dre ar Frans. Guinis, 29 lur ha 15 guennec ; segal, 20 lur 15 guennec ; hey, 19 lur 10 guennec; kerc'h, 20 lur ; ed-du, 5 guennec distaul.

KEMPER. — *Dissadorn 30 a viz Gouere 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 24 l. »» g. — Segal 17 l. »» g. — Hey 14 l. »» g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 4 l. 10 g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Me lavar deoc'h ar virionez, autrou comt, emezhan, en eur achui, va c'halon a so mantret oll... biken mui levenez na gavin var ann douar ken a velin tud vad Breis Izel dizammet eus guiriou ar Roue var ann oalenn, hag eus ann taillou grevus all a bouez var hor c'henvrois kez. Pell so avoalc'h, re hir amzer so memes, em omp o paëa ar c'hargou grevus-se, a bere e tliemp beza disammet evit mad, hervez ma'z eo merket sclear, hag e scritur moull, var an diviz a unvaniez etre Breis-Izel ha Bro-C'hall, ha var dec act græt var baper timbr ha sinet gant dec Roue, pere oll a rea al le d'hon disamma *net ha cras* a gement cargou, a gement taillou a dlient sevel divar ann nemorant eus ho sujidi. Ia, re hir amzer so emomp, douget dre hor c'harantes evit ar Roue, ha dreist oll evit hor c'henvrois goall-gasset, re hir amzer so emomp o scarza hon tenzoriou, o strana du-ma, du-hont hor ialc'hadou aour hag arc'hant ; e guiriones, cals re scrijus, re griz eo doare ann dud paour, ann dud divar ar meaz er vro-ma ; ni n'en em savomp ket enep ar guir lezennou, enep ann urs vad, enep ar Roue, rag ne glascomp ket chomm heb mont da suja, heb soubla d'ann neb en deus guir da gommandi deomp ; ar pez a glascomp, eo ma vezo respetet hor guiriou, na ne vezimp ket goal-gasset evel sclavet pe anevaled mud, en eur ger, ma vezo lezet ganeomp ar guiriou, ar frankis plean ha penn-da-benn ho devoa græt al le da viret ar Roued ho deus sinet diviz hon unvaniez gant Bro-C'hall...

— Kement-se a so eun affer-bras ! ha bras meurbed ! Pontcalec ! eme autrou comt Kerglas en eur boueza cals var he gomsou. Spontus, scrijus e vezo ann abadenn ; meur a boullad goad a vezo scuillet, ann dra-se so sur, araug ma teuimp abenn d'ober eun dra benag.... Sonji ervad, evit ober ar pez a leverit, eo red mad sevel eun arme, dastum ar bobl evit difenn ho guiriou, diverca hor c'hlezeier dir teuzet, lacaat ar penn-baz dero etre daouarn pep hini eus hor c'houeriaded.

— Gouard ar Roue bihan eta na silaouo ket hor c'hlemmoù, a sonj deoc'h, a c'houlennas Pontcalec eun tamic souezet ? Clemmou int hag ho deus leac'h da veza silaouet gouscoude !

— Ia, mes piou a lavar deoc'h e alfet mont d'he gavout, tostaat eus dor he gambr ? Ar prins a so eun den habask, eun den mad, eun den damantus ; mæs evel ma gar cals ar studi eus ar skiant vad-se a laca kement a doucher da veza aour pe arc'hant, eus eur c'hostes all evel ma'z eo tec'het da goll eun darn vras eus he amzer o pinta skeudennou, n'ouzon dare hag hen a deurvezo ganthan kemer amzer da silaou ho clemmou. Ha ma na hellit ket hoc'h unan coms outhan, c'hui voar erfad ne deufoc'h ket a benn d'ober couls lavaret ann disterra tra ; gouzout mad a rit penaus Gouarnour eur Rouantelès vras evel Bro-C'hall, a vez alies contet dezhan pemp ha nao gant ann dud a so oc'h ober al lez dezhan hag a gav ho mad o cuzet outhan ar virionez. Ar Roue pemp bloas evit pehini ann duc Orleans a gass endro car bras ar Gouarnamant, hen deuz beac'h avoualc'h o tilezel he ibatigou, he vraoigou, evit silaou kentilli fur he vestr-scol annAutrou Abat *Fleury*, belek gouiziek-braz. N'hon deuz ket ezomp eta da lacat hor fizians e den all nemet en Autrou Doue hag en nerz hon divrec'h. Doue jommo bepred hor Barner en diveza dalc'h, rag ann dud a ve gouestl avoualc'h d'hor barn ha d'hor c'honduoni evel torfetourien.

Ha guir e ve, Doue braz ann Env ken trist hon doare ma'z-eo red deomp sevel hor c'hlezeïer dir evid ober mired eur bromessa great gant ie? N'euz resped ebet mui evit ann traou sacreta — Bro-C'hall na zalc'h-mui d'ar ger he deuz touet dek guech, a lavaraz Pontcalec, meurbet trist eo hon doare, ia !.. — Me am euz guelet ar Roue coz pa oa c'hoaz he buez, a gendalc'haz Kerglaz ; Me oa neuze e fleuren va iaouankiz, e creiz va guella brud, ha va zonj, va spered ha va c'halon a oa leun tenn euz ar brud braz euz he Hano Caër. Sonjal a rea din penauz ar Roue braz-se, hag a gemere eun heol avad evit he ardamezou a dlie tomma, pe da viana clouaraat dre ar skeud eus he c'hloar kerkouls ha dre he vanelezou, he c'hrad vad, kement a dostae outhan : Siouaz! faziet e oan, hag eun tamm mad. Pa lavarin ar virionez blean gouscoude, eur skeudenn euz he c'halloud-braz tremenet a bare c'hoaz var he Heol-aour prest da vont da guzet, ha var eur scourrig dister euz he lignez anter voenvet, maro memez, couls lavaret.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 13 a viz Eost 1881.

Ar reson guirion.

Ouspen eur veich hon deus lavaret deoc'h, penaus ne oa bet kement a val gant ar Vinistret lacaat deves evid ann electionou, nemet rag m'ho devoa aoun rag ar pez a alfe c'hoarveout en Aljeri ; ann hini a gass keleier d'eus ar Frans d'ar gazeten Saos *Times*, a lavar ive eveldomp en eul lizer a scriv d'ar gazeten :

« Great a oa he sonj parfet gant ar Gouarnamant gervel ann electourien da benn ar 14 a viz Guengolo. Lizer Farre, evid gervel potret ann 28 deves, a oa bet lennet dirag ar C'honseil Ministret a bez, hag e oant bet oll a unan evid lavaret e oa red cass anezhi en he rout. Daou zeves a dremenas heb ma teufe c'hoant da zen ebet da zislavaret al lizer-ze. Hogen, etretant, e oa deuf eul lizer digant ar Jeneral Saussier, hag hi a lavar, penaus bete fin miz Eost, ne oa ket da gahout aoun e teufe re a veac'h varnomp, mes da benn miz Guengolo, herves ar c'heleier, a teue beteg ennhan, e oa red cahout aoun e savje ar vro a bez en hon enep. Kense, e vije bet red skei eun taul bras doc'htu, ha sevel cals soudardet var eun dro, ar pez a alfe marteze sponta ann electourien. » Al lizer-ze a reas d'ar Gouarnamant cheinch santimant ragtal.

« Da gahout aoun a oa penaus ma teufe ar brezel da sevel en hon enep en Afric epad miz Guengolo, ann electionou a vije bet a enep ar Gouarnamant, rag he enebourien ho dije tamallet dezhan ar brezel a ie da gommans.

Netra suroc'h, rag setu aman eur brezegen etre eur scrivanier d'eus ar gazeten *Le Voltaire* a so a du gant Gambetta gouscoude, gant Cannad ann Turket e Frans, hag a gavomp moulet er *Voltaire:*

« Setu penaus ez a e guirionez, ann traou en Tunisie, ar Bey, da lavaret eo, Impalaër ar vro-ze, n'en devoa ken galloud nemet ann hini a teue dezhan d'eus pers Impalaër Constantinople he vestr, evid ar Relijion hag evid ann douar ; Tennet eus he blass gant heman, ne deo mui netra.

Ma c'hoarvesfe ganthan pellaat 5 leo d'eus Tunis, ec'h alfe beza lazet ; evid ann Arabet, ne deo mui nemet eun traïtour. A hent all, ma teufe Impalaer Constantinopl da henvel eur bey all, ann oll Arabet a iafe ragtal gant heman. Impalaër Constantinopl n'her grai ket, mes aoun bras am eus ne teufe ann dispac'h d'en em skigna mujoc'h-mui ; hastet buhan enebi outhi, rag ann tân a so er poultr.

Er penn kenta n'ho poa da bunissa nemet eun neubeut laëron a oa bet a viscoas a enep deoc'h. Hirio, marteze, ho pezo heb dale ann oll Musulmanet a fell dezho difenn ho Relijion hag ho feson beva ha n'ho deus ket ezomm d'eus ho re-hu.

C'hui a c'houlenno marteze diganin petra a rai ann Turki ma teu ann traou da voassaat. Goal nec'het e lacafec'h ac'hanoun gant eun henvelep goulenn. A dra sur e lesfemp ac'hanoc'h d'ober ar pez a garfec'h en Tunisie ; ne ket hon affer-ni beza nec'het gant ar pez a c'hoarves en Aljeri, mes biken ne roimp conjé deoc'h da antreal en Tunisie.

Travoalc'h eo evidomp merca kement-man tennet eus ar *Voltaire*, heb lavaret ger ebet ken, gant al lenner e lezomp ar soursi da glasc petra sinifi ar c'homsou-se, nemet abars achui e rencomp merca deoc'h aman ive, ar c'helou-man roet deomp gant ann *Daily-Telegraph*, hag a ziscuez peger guir eo comsou cannad ann Turket. Herves ar c'heleier casset deomp d'eus Constantinople, ann Turket ho deus c'hoant cass cals soudardet da Dripoli; hano so da gass di 10,000 den ha 5 pe 6 lestr houarnet. A.

Ar pez a dlefe ober evid ann election kenta kement hini ho deus c'hoant goulenn mouezioù.

Achu eo ! ann deves so merket ; ar bobl a so galvet da benn ann 21 a viz Eost da henvel Deputeet neves. Abars fin ar miz-man e c'hoarvezo ganeomp eun dra ous pehini n'ho deus ket sonjet.

Beteg-hen, e oa dies bras gouarn ar Frans, rag ma oa re a dud o commandi, mes heb dale, e vezo diessoc'h c'hoas, rag eleac'h cahout diou Gambr hag eur gabinet Ministret, ni hon devezo teir Gambr. E guiriones, gallout ar Gambr a so breman na dle achui nemet d'ar 14 a viz Here kenta, ha re ar Gambr neves na vezint mad nemet goude ar

44 a viz Here, ha setu perag e vezo hivisiken adalec ann 21 a viz Eost daou rumm Deputeet assambles, ar re goz ne dalvezont mui netra a leverer, hag ar re neves ne hellint ket beza scuis c'hoas evid neuze, mes ne hellint ober netra.

Alfe c'hoarveout egis ma c'hoarves aveichou er politic ha ne c'hoarvez nemet eno, e tlefe Presidant ar Republic gervel ann Deputeet, ha neuze ne ket ar re neves a renkefe dont, mes ar re goz ne hellont mui ober ann disterra. Ar Gambr neves a chomfe da ziscuiza, hag ann hini goz a dlefe poania ma vouife c'hoas. Perag en deus ar Gouarnamant galvet ker prim ann electourien ? Ann oll gazetennou a so o clasc her gouzout ha ne hellont ket guelet ar perag. E Frans er boaset cheinch santimant alies, mes evelken ne cheinchomp ket beb sizun, hag ar voteres en dail, a vije bet henvel ma vije bet græt d'ann 11 pe d'ann 18 a viz Guengolo, d'eus ar pez a vezo pa vezo græt d'ann 21 a viz Eost. Mar deo bet choaset ann deves diveza-man gant ar Vinistret, eo dress, rag ma laca ann oll dies. Diesaat a ra ann electourien divar ar meas, rag e 25 Departamant e vezint dalc'het gant ann eost, diesaat a rai electourien kear a vezo e beaich er mare-ze, pe autramant o kemer ann er vad en ho douarou var ar meaz. Erfin, diesaat a rai ar re a c'houlenno moueziou hag a oa Deputeet kent, rag ne ro nemet 20 deves dezho evid en em drei hag ober ho oll afferiou. Eur miz a vije bet allet cahout evid ober ar sort labour, ma vije bet c'hoant hen ober heb en em scuiza re ; hogen, ar Gouarnamant neus ket bet falvezet ganthan, ha pa so bet goulennet diganthan, perag en devoa kement a vâl d'ober ann electionou, n'en deus respontet ger rag n'en devoa netra da lare.

Peus nemet comprenn pegen dies e vezo da lod eus ann Deputeet ho deus græt ho dever deus ar guella epad ar bloas. hag a renc breman, scuismaro, distrei d'ar gear hag ober ho zro e ken neubeut amzer evid goulenn moueziou, e guiriones e renker cahout truez outho ; peurvuia pa eo deut tost ann electionou e savarrer cals, hag en em zifenner d'oc'h kement a ve tamallet deoc'h gant ann enebourien, ar pez ne deo ket neubeut a dra. Guir eo penaus gant ar voteres dre arrondissamant e vez cals æssoc'h ann traou. Setu aman eta ar pez a garjen e ve græt : mar peus sonj ebars er Gambr a ia cuit, ez oa lod a oa bet hanvet, rag ma oant d'eus niver ann 363, ha lod all dress rag ne oant ket d'eus niver ar re-ze. Pevar bloas so breman, lod a lakea varlerc'h ho hano m'ho peus sonj : *Ann hen-man-hen, unan eus ann 363*, n'am eus ket ann enor da veza unan eus ar re a c'houlenn moueziou, mes,m'am beffe, eleac'h lavaret hag aslavaret atau ar memes tra ha scuiza va electourien, ma venn eus ann tu cleis, ne lavarfen ken nemet : *Me so atau eus ann 363* ; ma venn eus ann tu dehou e lavarfenn : *Me ne d'oun ket eus ann 363*,ha ma ne vijent bet morse Deputeet,neuze e lavarfent : *Ober a rin pe ne rin ket evel ann 363*, travoalc'h e ve, rag neuze e ve gouezet doc'htu e sonj ober peu sort labour e vent. A.

Ar Virionez.

Prefet ar Poliss e Paris, en deus renket, neus ket pell, lacaat he zemission, hag a so bet hanvet en he blass Camescasse, eur Radical so bet Prefet ar Finister e mare ar brezel gant ar Pruss. Hogen, pa eo deut d'en em ziscuez evid ar veich kenta dirag Conseillerien ann Ti-kear, setu penaus en deus respontet dezhan Presidant ar C'honseil : Ar Radicalet ne blij ket cals dezho e ve eur Prefet poliss evit beilla varnezho, n'eus fors piou a vezo o terc'hel ar plass. « Ni a sonj deomp, en deus lavaret ar Presidant, ar muia ac'hanomp, penaus, heb dale, e renco beza taulet en traon ar Prefet poliss. » Lod eus ann dud a sonje dezho, penaus e oa ous ann autrou Andrieux hebken m'en devoa droug Conseil ann Ti-kear, pa zisnac'he voti dezhan Budjet ar poliss ! Ma ! hirio eo eas dezho guelet pegement ho deus faziet. A dra sur, Andrieux, rag ma fache re alies, ha na felle ket dezhan suja ous ar C'honseil, a so bet caus ma so bet savet kentoc'h etrezho, mes e tlie c'hoarvezout atau mare pa vare, abred pe zivezat.

Caer en devezo Camescasse beza eur burzud a basiantet hag a vadelez e kenver Conseillerien ann ti-kear, couls e ve dezhan cana *ann hini goz*, m'en deus allet he diski er c'heit ha ma'z eo bet en hon toues. Evid breman emaint a unan, ha ne ket eston, rag kement tra so neves so braô, guelloc'h eo ann heaul o sevel, eget ann hini so achu he dro, mes ar stad-ze ne bado ket atau, hag e savo heb dale etrezho , e renco ober soken ann hini eo, rag Camescasse en deus hel lavaret, hen so ar Prefet poliss, hag henes a renc beza taulet en traon ar Prefet poliss, neus fors piou a vezo, rag he blass a ro re a c'halloud dezhan. Electourien, pere herves comsou ar Ferry, a glev bemdes lavaret e vezo græt ann electionou gant ar Republicanet oll a unan, ha ne vezo ket goulennet e ve cheinchet ar Vamm-lezen, ec'h hellit guelet hoc'h unan petra so guir e kement-se. E ve ann oll Republicanet a unan, ne heller ket hel lavaret, goude ar pez so bet c'hoarvezet en deves all er Gambr, p'en deus lavaret Clemenceau d'ar Ferry en devoa græt eun drompleres o lacaat deves ken abred d'ann Electionou. Bemdes e tispartiont goassoc'h-goas, hag e sav muioc'h-mui etrezho. Hag evid ar pez a sell ous ar Vamm-lezen, lennet ar pez a lavar gazeten Gambetta, ar *Republique française*, varbenn ar Senat, hag e lavaroc'h din petra sonj d'eus cheinchamant ar Vamm-lezen, ne ket hëbken ar Radicalet, mes ar Republicanet ho unan, rag epad m'ema potret ar Gambetta o clasc distruja ar Senat, ar Radicalet eus ho zu a so o clasc tenna ann oll gal-

loud davatho. Lavaret e ve ho deffe kemeret peb a loden eus al labour, evid lavaret ar virionez, n'ho deus ket kemeret peb a loden, ha mar dint unanet ne deo nemet heb goud dare dezho, rag ne dint a unan nemet pa vez hano da zistruja, mes goudeze, pa vez red sevel eun dra benag e plass ar pez so bet distrujet, ne gaver mui den evid hen ober. Ne ket red eta beza nec'het gant ar pez a lavar ar Ferry, rag epad eun darn eus ann amzer e vezo cheinchet ha dispennet ar muia ma vezo possubl eus ar Vamm-lezen, hag ann nemorant eus ann amzer int en em zrebo etrezo ar muia ma hellint.

Hogen, atau e c'hoarvez ar memes tra ! Ni hon deus sonj, penaus, ha neus ket keit all abaoue, penaus pa oar o commans enebi ous ar Relijion, e vije lavaret a vouez huel, penaus ne glasker chican nemet ous ar *c'hlericalism*, hag heb dale so bet guelet eo ous ar Relijion he unan e oar oc'h enebi.

Evid ar brezegen græt gant Presidant Conseil ann Ti-kear, e c'hoarves ar memes tra ; da genta, ar Radicalet a lavare penaus ne c'houlennent nemet guelet Andrieux oc'h en em denna cuit, hag a veac'h ma eo partiet ma estlamont : Ah ! chilaouet, muioc'h a rencomp da gahout ha guelloc'h, rag breman ni a fell deomp ne ve mui Prefet poliss ebet, re a c'halloud a roer dezhan.

Paour keas Camescasse !

Mousc'hoarzet en deus ous ann oll Conseillerien, ha lavaret penaus ne rafe ket re vrutal ar pez a sonjfe dezhan e ve he zever, mes ne vankefe morse d'ober he zever.

Abars pell, ni velo petra a c'hoarvezo ha penaus e savo buhan etre Camescasse, a renco difenn guiriou ar vro hag ar Gouarnamant, hag ar Gonseillerien ne glascont nemet ober ho c'hoant ha lacaat ann disurj e peb leac'h. A.

Eur sottoni muioc'h.

Ar Gouarnamant a so o paoues ober eun dra, mes e peu sort sonj ? Piou voar ? Casset en deus kelou d'ar re so dindanhan hag a garfe goulenn moueziou evid beza hanvet Deputeet, e ve red dezho lacaat ho dilez da genta. Marteze, o lenn kement-man, e sonjo deoc'h penaus ar Gouarnamant oc'h ober kement-man, n'en deus ket græt mad he sonj araug ; marteze avoalc'h, mes, evel ne deo ket ni eo a renc beilla var ar Gouarnamant, ma sonj dezhan ec'h hello cahout tud avoalc'h evid Deputeet en tu all d'ar re ho deus discuezet d'ober petra e oant goest o servicha ar Gouarnamant, ne ket ni a viro outhan. Eur ger nemet ken gouscoude.

Ar Gouarnamant a hell evid eur mareadic tenna ho flass digant ar re a so en he servich, hag a garfe clasc beza Deputeet, mæs marteze e vije bet leal ive dezhan beza lakeat he zemission he unan da genta, rag mar deo douget ann hini a so en eur plass benag d'en em zervicha d'eus ar galloud a ro he blass dezhan evid tenna d'he brofit,ar Gouarnamant a hell beza douget cals muioc'h d'en em servicha evid he brofit eus ar galloud a so etre he zaouarn, ha pa blij d'ar Gouarnamant ober eun dra benag disleal, netra na vir outhan d'hen ober. Ne alfe den discuez deomp peu sort liberteou so bet kendalc'het deomp gant ar Gouarnamant beteg-hen rag, ma ne fazian ket,d'eus liberte ann electionou eo a so hano aman ; ha ne d'omp ket goest da gomprenn, penaus a alfe ar Gouarnamant lezel ganeomp liberte ann electionou, p'en deus disnac'het ouzomp ann oll liberteou all. Guelet hon deus petra en deus græt d'eus guir ha liberte ar pennoutieges, ha penaus neuze ec'h alfe hen lezel ganeomp al liberte da voti herves hor c'houstians, pa velomp en deus gourc'hemennet e ve scoliet ha savet ar vugale e scoliou dizoue en despet da volonte ho zud. A dra sur ne vezimp ket casset chadennet d'ar voteres, mes piou ne voar ket e ped feson ec'h hell ar Gouarnamant poueza var ann electionou ? Me chans, ann arc'hant so bet goulennet e prest neus ket pell gant ar vro a servicho da eun dra benag. Votet so bet millionou evid creski ann hentchou hag ober beb sort labourou bras ; ma ! abars nemeur, e velimp ar millionou-ze o tansal, ha kellies gueich ma vezo en eun tu benag unan o c'houlenn moueziou, hag a blijo d'ar Gouarnamant kerkent, hag heb ober van, e vezo promettet hentchou houarn ha canoliou, ha buroiou butun soken d'ar re a hell he sicour da veza hanvet.

Ni a responto deoc'h : Gaou ha gaou bras, rag ne vec'h ket goest da lavaret petra so bet neubeuteat evidomp eus ar c'hargou ; promettet so bet, guir eo, hon discarga d'eus ar pez a so da baëa var ann evaich, hag a so bet græt van d'hen ober eun neubeut dija ; hogen ann discarg n'eus bet talvezet evid c'hoas, nemet d'ar marc'hadour, ha sort ebet d'ar re a renc prena. Hag evid ann dud divar ar meaz, petra so bet græt evid scanvaat ho beac'h? Netra ! ! ! Promettet avoalc'h a so bet e vé græt eun dra benag evitho divezatoc'h, ia, ma vé ar-c'hant ! mes aoun bras am eus ne teufe morse ann deves-se. Pa dosta ann electionou, e clasker ho trompla o sonjal cahout ho moueziou, mes pa ne vezo mui ezomm ebet ac'hanoc'h, ar sonj eus ar promessaou-ze a vezo bet scubet gant ann avel.

Ha piou so caus breman ma n'he deus allet ar Gambr ober netra ? Neus ken caus nemet ar Gambetta, pe guir e oa hen ar mestr. Evid lavaret e daou c'her, ar pez oll ho deus græt ann Deputeet coz, hag e dlefe beza travoalc'h evid ho lezel a gostez.

Petra ho devoa int promettet rei deomp ?

Ar pez oll a oa ezomm.

Petra ho deus roet deomp ?

Netra. A,

Ar Gambr hastet.

Gazeten Gambetta, ar *Republique française*, ne gav hano ebet guelloc'h da rei d'ar Gambr neves eget he henvel ar Gambr hastet, da lavaret eo, eur Gambr græt ar c'henta guella ha neus fors penaus. Ar gazeten a lavar ar virionez, guir eo, mes hag e vije bet roet deomp amzer avoalc'h evid ober ann electionou heb ho hasta, hag e vije bet daleet ann electionou beteg ann 18 a viz Guengolo, eleac'h beza græt d'ann 21 a viz Eost, ne vije bet tam guelloc'h evidomp, rag neuze, eleac'h cahout eur Gambr hastet he-unan, hon dije bet eur Gambr n'he dije gouezet evel ann hini diveza-man, nemet hasta peb tra, rag evid hounez ez eus bet amzer avoalc'h evid en em glevout hag ober beb seurt promessaou caër, ha gouscoude ha ne deus ket hastet he labour, da lavaret eo, græt peb tra heb sonjal hag heb teuler eves ; ne ket hirio ec'h alfemp digass deoc'h da sonj d'eus ann oll amzer so bet collet epad ar pevar bloas diveza gant ann Deputeet. Pell avoalc'h int bet e Paris, trous avoalc'h ho deus græt ha prezeget, ha græt soken meur a dra ne oar ket e c'hortos anezho digantho, mes n'ho deus græt morse nemet politic, ha neus ket netra ken didalves eget ober politic en eur vro, eleac'h ober afferiou ar vro !

Ma vije bet goest, da vihana, da lacaat ann oll Republicanet a du gant ar Republic, m'hon dije allet goud dindan peu sort Gouarnamant e tlefemp beva hiviziken, heb cahout mui aoun e savje ann disterra dispac'h er vro, mes anat eo, penaus hirio ar Republicanet a so rannet etre daou rumm tud a so atau a unan pa ves eun tamic droug da ober, mes a hent all ne dint morse goest d'en em glevout etrezho evid ober eun dra benag padus. Na penaus ec'h alfent en em glevout ? pa ves lod aneho o clasc derc'hel eun tamic c'hoas d'al lezennou, epad neus lezen ebet evid ar re all, nemet disurj ha faltazi ; kense, ne hellent ket en em glevout etrezho ; ne ket daô deomp beza souezet n'he deffe allet ar Gambr ober netra ! ne helle ket ober pa he devoa labour avoalc'h pa ne vije ket o tribi re ann tu dehou, d'en em zribi he-unan, ha kense da zribi ha da zispenn ar vro.

Aman, marteze, eur re benag a lavaro : Arabat eo lavaret n'he deus ket græt ar Gambr eul labour talvoudus evidomp, p'he deus allet hon discarga d'eus eul loden eus ar c'hargou,

Mar deo kement-se a hanvit liberte ann electionou, electionou guirion, ne ket dies ho contanti. Ne ket daô eta goulenn ho demission digant ar re a so en ho servich hag a garfe beza hanvet Deputeet ; guelloc'h e ve deoc'h mar fell deoc'h e ve libr ha guirion ann electionou, lezel ar plass gant eur Gouarnamant all à vouio guelloc'h evidhoc'h ober electionou guirion, rag ni n'hon deus tam fizians ennhoc'h. Abaoue ema ar galloud etre ho taouarn, c'hui peus græt oll kement a oa possubl evid mouga kement a oa mad e ene ar bobl. E peleac'h ema ar merit so bet recompanset ganeoc'h ? e peleac'h hoc'h eus kemeret evid rei guelloc'h plass dezho ar re oa a bell so er memes plassou ?

E kement hoc'h eus græt beteg-hen, n'hoc'h eus heuliet nemet ho faltasi, hag eo gant dislealdet e rafoc'h ann electionou. Re zivezat eo eta hoc'h eus sonjet goulenn ho demission digant ar re eus ho servicherien a garfe goulen moueziou evid beza hanvet Deputeet ; c'hui eo a dlefe beza roet ar skuer vad dezho da genta, ha m'ho poa c'hoant assuri liberte ann electionou, e tlefec'h beza lakeat ho temission d'ann deves soken m'hoc'h eus sinet gant ar Presidant ar gourc'hemenn evid merca deves d'ann electourien da henvel Deputeet neves. A.

Scriva a rer deomp d'eus Guipavas, evid rei deomp da anaout eun tamic prezegen græt eno gant eur martolot coz, hanvet Loaëc. Henes eo en deus sicouret, evid ar pez brassa, ar barres-se d'en em renca, en henvelep feson ma ve atau prest d'en em glevout etrezho ha da choas tud vad evid ann electionou. Ma carje ann oll en ho toues ober evelthi, e iafe cals guelloc'h ann traou, mes siouas ! ne ouzhoc'h ket en em zifenn na ne vouifoc'h morse. Evelken, lennit atau he brezegen, ha guelit penaus eo unan ac'hanoc'h en deus hen græt, unan a voar penaus ez a ann traou, ha penaus e tlefent mont evid mont eus ar guella. Lennit eta ar brezegen calonec-ze, ha ra talvezo deoc'h da zeski en em zifenn ha difenn guelloc'h ho Relijion evid n'hoc'h eus hen græt beteg-hen.

Va mignonet,

Alies em eus lavaret ouzin va unan, ma vije bet ar Republic ar guella Gouarnamant evel ma gred cals tud en devez hirio, ann Autrou Doue, crouer ar bed oll, ha mestr var gement tra a so, n'en dije ket renket ar bed evel ma her guelomp. Da genta tout en dije lakeat Rouantelez ann Env e Republic. Perag n'en deus ket falvezet ganthan hen ober ? nemet abalamour ma'z eo eur stad a zizurch, o veza ma fell d'ann oll commandi, ha den ebet ne c'hoanta senti. En Env ez eus bet ive eur Republican, a c'hoanteas eun devez e vije chenchet ar C'houarnamant, e vije lakeat ar Republic e plass ar Rouantelez, hag e lavaras : Ne zentin ket ! Gouzout a rit peger ker eo coustet ar ger-ze dezhan. Ann oll Republicanet all a ioa en Env a gouezas assambles ganthan en Ifern, hag hirio ne gav ket din e ve e penn kement Revolusion ha kement Revolusioner a so, hini all ebet nemethan. Hen eo a ro dezho scoazel ha cuzul er vrezel a reont da Zoue ha d'he Ilis santel.

Seblantout a ra eta, va mignonet, n'eo ket goall droet ann Autrou Doue gant ar Republic, hag o veza m'en deus crouet ann den henvel outhan, ann den n'eo ket techet ive dre he natur he unan da veza Republican, ne deu da veza Republican couls lavaret, nemet dre he ourgouill, dre he vissou, dre he ioulou fall, goude tout, sellit en

dro deoc'h ; barnit ar vezen dioc'h ar frouez a zoug, ha guelit dioc'h ho oberou hag ho c'homsou, petra eo ar groz eus ar Republicanet.

Ann den o tont er bed-man n'eo ket libr da choas ar re a blijo ganthan evit hen hentcha, evit her c'horrija pa vezo ezomm. Plega a renc dirag eur C'houarnamant ha ne ket bet choazet ganthan Gouarnamant ann tad a famill.

Gouzout a ran ho deus c'hoant breman da denna ar c'hrouadur a dre daouarn he dad evit hen teuler etre daouarn tud estren, var digarez rei scol vad d'ar vugale. Ar scol vad a raint d'ho pugale, eo deski anezho da goll ar respet a dleont da gahout evidhoc'h, o kemeret var ho sperejou hag ho calonou ar guir ho peus varnho, o rei dezho da santout ez eus en tu all d'ho zad unan benag hag en deus muioc'h a interest evitho eget n'en deus he unan ; ia, unan a so en tu all d'ann oll dadou dre he vadelez ha dre he c'halloud, tad eo deomp oll. Mes ne ket hen, ne ket Doue eo ho deus c'hoant a ve e calon ar c'hrouadur, huelloc'h eget ann tad a famill, ne fell ket dezho soken e ve great caus ebet anezhan er scoliou.

Evelse eo ho deus c'hoant lacaat ar famill da veza henvel ous ho Gouarnamant, eur c'houarnamant dizoue a renc cahout famillou dizoue. Daoust ha ne ve ket justoc'h pe guir eo cristen ar famillou e ve cristen ive ar C'houarnamant.

Daoust ha ne ve ket guelloc'h, hervez al lezen, e kemerfe ann dud scuer divar ar famill, ar c'houarnamant-se instituet gant Doue, evid renca ho Gouarnamant ho unan. Ha pe guir ez eus eur mestr hag en deus guir da gommandi ar famillou, perag ne ve ket ar memes tra en hor bro ? Lavaret a reont d'ann neb a fell dezho ho silaou, e rencomp beza oll breudeur... ni ive a lavar e rencomp beza oll breudeur.

Mes piou eo a lacai ar peoc'h hag ann urs vad etre ar breudeur nemet ann tad ? Eun tad eo a c'houlennomp evid ar Frans, hag a fell deomp da gahout, ann tad-se eo ar Roue ! ! !

Eur vro gouarnet mad, a dle beza a leverer, evel eul lestr o kerza var ar mor a dreus a bep seurt danjerou. Hogen, ha compren a rit c'hui e ve dizanjer beza var eul lestr ma ne ve den ebet da gregi er stur, nemet marteze eun diskiant benag ne voar netra dioc'h ar mor ? Petra c'hoarvesfe gant ar vatimant, ma ve kement hini a so varnhan o clasc commandi, pep hini o c'hedal he dro da gregi er stur evid cass al lestr tu-man, tuhont, aveichou araog, aveichou var he c'his, aveichou er mor-doun, aveichou var ar reier. Hogen, guelit petra dremen hirio en hor bro ; ar re ho deus gallet en em lacaat e penn, kenta tra a reont eo freuza al lezennou ho doa great ar re a ioa en ho raog da c'hedal ma teuio re all heb dale da ziscar ar pez ho devezo great ho unan. Penaus e fell deoc'h neuze e ve gouarnet mad al lestr ? Nan, evid ma raio mad he hent, e renc beza bleined gant eur sturier, gant unan hebken, gant eur sturier hag en deus guir da lavaret heb aoun ebet o cregi en he stur. « Aman emaoun evid ho tenna a zanjer, hag aman e chommin..... Ar sturier se, hen hanvet ho peus. ar sturier-se eo ar Roue. Kement hini a so eus hor bro, a so eun enor ganthan, ha rezon en deus, lavaret ez eo sitoian a vro Frans, mes neubeut a so ive ha ne ve ket eun enor evitho lavaret ez int cristenien. E peleac'h ema en hon touez, ann hini en deus keuz d'he vadiziant, e peleac'h emaint ar re ho deus c'hoant da vervel evel anevalet ? C'hoant hon deus eta oll da ober hor Relijion, evel ma'z eo dleet deomp, c'hoant hon deus da heuil ann hent a ziscuez hor c'houstians deomp hirio. E mer ho stanca ann hent-se ouzomp. Gouzout a ran ec'h hell ar bleis kemeret croc'hen ann danvad, evid gallout æssoc'h a ze laza ann denved all.

Gouzout a ran e vez lavaret alies : ne fell ket deomp ober droug ebet d'ar gristenien, ne glascomp affer nemet ous ar Glericalet. Mes petra eo eur c'hristen. nemet ann hini a ia vardro ann ilis pa vez he zever. Mad ! guelid ar re a ia vardro ann ilisou, daoust hag int eo a so deut mad gant ar C'houarnamant. Nan ! nan ! braô eo dezho ar re a so e servich ar C'houarnamant ma na gollont ket ho flass var ann digare hebken ma'z eont var dro ann ilis. Renons a rencont d'ho bara pe d'ho *Relijion*.

Petra eo eur c'hristen nemet ann hini en deus recours da vinistret ar Relijion gristen. Hogen, hirio ez eus c'hoant da viret e ve gallet cahout recours dezho. Pa gasset ar Relijiuset er meaz eus ho c'houenchou e lavaret deomp : Oh ! beleien ho parresiou ne vezo ket touchet outho. Hag hirio e clevan coms divar benn lezennou nevez, hag a viro ne vezo gallet ho c'haout pa vezo ezom anezho. Mont a renkint da ober ho c'honje, ho 28 deves, ho 13 deves, mont a renkint d'an arme evel ar re all. Mes neuze eta, piou a chommo ganeomp da ober ar badianchou, ann anterramanchou ? Mes neuze eta epad ma vezo ar veleien en arme, ne renko den ebet mervel, pe e renko ann dud mervel heb sacramanchou. Leverit eta freaz ha dizro, ho peus c'hoant da viret ouzomp da heuil hor c'houstians, hor Relijion, ha neuze e leverimp deoc'h : « N'hon deus ket ezom ac'hanoc'h d'hor gouarn, ha pe guir omp libr da voti, da choas hor Gouarnamant, n'hon deus ket ezomm ac'hanoc'h, c'hoant hon deus da gahout eur Gouarnamant, stard ha crenv, honest ha cristen. C'hoant hon deus da gahout evid hon hentcha eur sturier gouiziec ha calounec.

Her c'havet hon deus ; prest eo ann den a vanc deomp da ziredet d'hor sicour ; ne vanc netra dezhan evid ober eürusdet ar Frans. Ar Republicanet ho unan a renc anzao ez eo eun den eus ar re vella, dre he vertus, dre he vouisiegez, eun den dreist ar re all. Ne c'hed nemet beza galvet ganeomp evid diredi d'hor sicour, d'hor savetei euz ann oll danjerou a so a zioc'h hor penn, hag e chommomp var var ! ! ! hag eus a galon kement den honest a so, ne glever ket o sortial ar galv-se a dle hor savetei : *Deuit lignes Sant Loïs l Deuit Roue cristen ! Deuit mab hena ann Ilis ! Deuit ! rag mâl hon deus da velet o ren en hor bro, ann honestis, ar peoc'h, al liberte !*

Setu, va mignonet, ar pez en devoa eur martolot coz da lavaret deoc'h, ha mar d'ema ho calonou a unan gant he galon, e lavarfot ganthan a bouez-penn : *Beva ar Relijion ! Beva ar Roue !*

L.

Scapuler Intron-Varia Carmez.

Induit me vestimentis salutis.
Roet en deus din eur viscamant a silvidigez.
(Isaïe LXI-10)

III.

Mes ar bromessa-se eus ar Verc'hes Vari, ar bromessa-ze ken caër, ken consolant, hag hi a so sur ha serten ? Ha guir avoalc'h eo e deffe Mari, dre volontez Doue, roet d'ar viscamant santel hanvet ar scapuler, ar galloud burzudus da ziouall, da ziarbenn ac'hanomp eus ar flammou eternel, eus a dân an ifern ? Ia, kement-se a so sur ha serten, kement-se a so goarantet deomp dre gomsou eun den meurbed leal ha guirion, eun den carget eus a speret Doue, eun den savet beteg var ar bazen huella eus a skeul ar santeles : comsou an den eürus Simon Stock. Goarantet eo deomp gant ar re a so carget gant Doue da zeski deomp ar virionez heb galloud fazia. Promessa ar Verc'hes da zant Simon Stock, a so anavezet evit guir ha serten gant ann Tadou Santel ar Pabet, ha da genta, gant ar Pab Iann XXII. Araug soken, ma oa bet choaset da Bab, ar Verc'hez Vari a ra gant hema evel eur marc'hat. Apparissa a ra dezhan, ha prometti a ra dezhan e vezo savet var gador Sant Per, e vezo lakeat da Bab, gant condition ma raio he assant da zevotion ar scapuler, ma approuvo an devotion-se, ne voa, beteg neuze, harpet nemet var testeni ha var ar pez en devoa guelet ha clevet eun den hebken. Hag evit guir, he approuvi a reas, hag hen he unan en deus scrivet histor an apparition-ze. Seis Pab all o deus he approuvet var he lerc'h, hag ho deus clasket creski her ar gristenien da vont er Vreuriez santel-se oc'h aotrea d'ar re a antren enhi induljansou, ne voar den pegement. An Ilis evit startaat ha fermaat ar Vreuriez-se, he deus merket eun devez evit ober ar gouel anezhi, ha græt eun offis public, evit ma vezo dalc'het sonj eus an doare ma eo bet savet. Promessa ar Verc'hes a so sur ha serten. Piou a helfe doueti a gement-se, o velet gant pegement a brez hag a her e teu ar gristenien da gemeret guiscamant sacr ar Verc'hes ? An oll dud fidel eus an oll broiou, ho deus græt digemer vad d'ar scapuler, hag o reseo anezhan eus a zaouarn Mari, ho deus credet reseo eun errez assur eus ho silvidigez eternel· Abaoue tremen c'huec'h cant vloas, ann Ilis catolic he deus dalc'het mad d'an devotion-se, ha bet evithi eur respet ar vrassa Ar viriones eus ar bromessa græt gant ar Verc'hez Vari da Sant Simon Stock, a so goarantet deomp ive, dre an niver bras a viraclou en deus græt an autrou Doue, evit discuez e ro he unan he assant dezhi. Nag a bed tân goall a so bet mouget gant ar scapuler dre ar galloud a roe Doue dezhan ! Ped gueich, heb cahout an disterra droug, n'en dens ket en em viret he unan e creis ar flammou? Ped gueich, e creis tiegeziou, keariou devet oll gant eun tân spontus, ar ziel-se eus a Brovidans Doue, en deus diouallet, preservet dillad, ha beteg soken, bleo ar re a zouge anezhan ? Nag a bed, var ar poent da ober pense, ha da vont da goll e goeled ar mor, nag a bed, spouronet e creis ar flammou tân, al luc'het hag ar gurun, a so bet saveteet ho buhez dezho dre ar scapuler ! Nag a derziennou marvel ha spegus, nag a glenvejou criz ha n'oa pare ebet evitho, a so bet pareet dre ar scapuler ! Ne echufen ket, ma ve red din lavaret a begement seurt maro ar scapuler en deus diouallet bugale Mari. Eun exempl, hebken etre kant all Ar Roue Louis XIII o veza gant he arme dirag kear Montpellier, o clasc dont a benn eus ar gearze, an Autrou Champron Beauregard a resevas eun tenn fusuil en he beultrin, ha ne oe ket blesset e fæson ebet. Ar ploum, goude beza toullet an dillad a deuas da blada ha da voukaat pa en em gavas gant ar scapuler, heb ober droug na poan ebet dezhan. Louis XIII a velas gant he zaoulagad ar miracl-se, ha var an heur, e c'houlennas hag e viscas he unan ar scapuler.

Ar scapuler ! setu eno eta, eur voien eas hag assur da lacaat hor silvidigez a grenn er meas a riscl. Ah ! cristenien, ha pa c'houlenfe ar Verc'hes Vari diganeoc'h, evit assuri deoc'h madou ar bed all, dilezel kement a so deoc'h er bed-man ; ha pa c'houlenfe diganeoc'h evit en em garga d'ho renta salo da viken, ober oll kement ho deus great he devota servicherien ; ha pa ginigfe deoc'h eur rochet reun da zougen, eleac'h eur scapuler, ha red e ve chom da c'hina ? Ha na dlefec'h ket,er c'hontrol, hen digemer gant mall ha pokat mil gueich d'an errez presius-se eus ho silvidigez eternel ? *Si rem grandem dicisset tibi, certi facere debuisses.* Hogen, taolit eur sell var ar viscamant sacr-se eus ar scapuler. Mar guiskit anezhan, Rouanez an Env hag an douar, mam Doue. hag a so ive ho mam, a bromet deoc'h assuri ho silvidigez. Ober ar a ar bromessa-ze dre comsou sclear ha didroïdel. Her sevenet he deus, her seveni a ra c'hoas bemdez dre vurzudou hag a dle ober deoc'h cahout eur fizians ar vrassa : *in quo quis moriens, æternum non patietur incendium.* Iit eta, hardis ha dinec'h, da gahout ar re a so carget da rei ar viscamant beniget-se. Goulennet ar faveur dispar da veza resevet e Breuriez ar scapuler evit hoc'h eurusdet var an douar, evit hoc'h eurusdet epad an eternite. Amen.

F. Bignon

An Esperans.

Be a so en Env eur c'halloud a deu digant Doue, hag a ia dalc'h-mad da heul ar Relijius hag ar vertus ; hor sicour a ra da c'houzanv poaniou hag ankeniou ar vuhez, pignat a ra ganeomp var al lestr evit discuez deomp dor ar pors pa sav barrou goal amzer, ar planken a savete pa deuomp da bensea ; atau douss ha prest da astenn an dorn d'ar veachourien brudet, d'an tremenidi dianav. Evithi da

gahout eun talgen var he daoulagad, he zellou a diz beteg an amzer da zont ; gueich e talc'h en he dorn boukedou bleunv dem-zigor, gueich eur c'halir, hag ennhan, carget leun, eun evach dudius ; netra par d'he mouez lirzin ha flour, netra ken coant hag hi o vousc'hoarzin ; seul-vui ma tostaër oc'h pardaëz ar vuhez, seul-vui ec'h en em ziscuez pur ha skedus d'an dud consolet ganthi. Ar Feiz hag ar Garantez a lavar dezhi : « Va c'hoar ! » hag he hano eo an Esperans.

F. Bignon

KELEIER.

Pell a oa ne oa bet chasseet den ebet eus ar Frans, ne oa ket possubl e padefe ann traou en dail-ze ; evel ne oa mui Relijius ebet da chasseal, ar Gouarnamant en deus græt he sonj da glasc e leac'h all. Ar Gouarnamant eta, goude beza clasket gant cals eves, en deus guelet ec'h helle chasseal Don Carlos evid plijout d'ar Spaign , a ioa droug bras ennhi abaoue m'hon devoa dre hon neubeut a eves, manket da zifenn ar Spagnolet a ioa o labourat en Aljeri, o sonjal ec'h aljent hen ober disoursi hag a so bet paket ha lazet gant ann Arabet. Casset en deus eta eur gourc'hemen dezhan evid en em denna cuit eus ar Frans dindan pedir heur var'n ugent.

Ann digarre, so bet ann offeren so bet lavaret da zeves gouel sant Herri en Ilis Sant-Jermen-ar-Prajou. Don Carlos a oa bet o kemer pers en offern-ze egis ma rea beb bloas d'ann 10 a viz Here ha d'an 21 a viz Kenver, rag ma eo deus famill ar Vourbonet; ne helleur ket guelet e kement-se eta d'eus pers ar Prins netra control d'ar Gouarnamant, ous pehini n'en devoa morse enebet.

Eun dra disleal muioc'h eo d'euz pers hor Ministret ne ouzont a bell so, hen anzavout a renker nemet enebi ous al liberte ar muia ma hellont.

D'eus New-York e scriver d'ar 17 a viz Gouere, penaus e Alboh, er Michigan, ez eus bet guelet var ann oabl eur stereden lostec neves. Mar de guir, lod eus ann dud o velet pegement a vroes he deus digasset deomp ar stereden lostec so bet guelet en devechou diveza-man, a alfe credi e ve guir ar pez so bet dioganet gant eun amziot, e ve devet ar bed er bloas-man d'ann 15 a viz Du, mes arabad eo sponta, den ebet ne voar peur e teuio fin ar bed, eun dra eo a so cuset ous ann Eles soken, herves m'hel lavar deomp hor Zalver he unan.

Ne heller ket disnac'h en deffe ar Gouarnamant lakeat dies beteg ar Republicanet, o verca deves ken abred evid ann electionou. Ne oamp ket prest mes int ne oant ket ive, hag ann hanoiou so bet roet en devechou diveza-man, peurvuia ne d'int ket mad, ha n'eus netra serten, hag e peb leac'h e clasker en em anaout. —

Ar Republicanet a so, d'ar vuhez, o clasc eur chef benag ; caër so clasc, ne gaver nemet Gambetta, hag evid guir, ne vezo commanset ar brezel evid ann electionou, nemet d'ann deves m'en devezo græt eur brezegen. —

Ar Gouarnamant, gant aoun ne ve tamallet dezhan he oll ardou gant ar veleien divar ar meaz, en deus clasket lacaat ann Eskibien a du ganthan, o lacaat anezho da gredi, penaus en amzer da zont e rai he bossubl evid dic'haoui ar Relijion d'eus ann droug so bet græt dezhi beteg hen. Hogen, gouzout mad a rit pegen neubeut a dâl he bromessaou ! —

Lavaret a rer, penaus en assamble vras eus ann electourien a dle beza dalc'het e *Belleville*, hag e pehini ar Gambetta a rai eur brezegen vras, a so merket deves dezhi d'ar 14 a viz Eost.

Lenna a reomp enn oll gazetennou, varbenn ar revu so bet græt var oll soudardet Paris d'ar 14 a vis Gouere, penaus e oa bet scoet cals soudardet gant tauliou heaul, ha casset eur fors anezho d'ann hospital, lavaret a rer soken e oa bet maro eur re benag var ar plass. Setu eun noten casset dezho d'eus pers ar Gouarnamant var ann affer-ze :

« Evid ar soudardet var droat ha var varc'h ho deus kemeret pers er revu, ouspen ann diesamanchou so c'hoarvezet gant eur re benag, egis ma c'hoarves atau, neus bet casset d'ann hospital nemet 16 soudard, ha c'hoas, ne ket dao beza nec'het gantho ; eun den nemet ken d'eus an 49e a linen, a ioa distroet d'ar c'hasarn gant he rejimant, a so maro dious ann abardaëz scoet gant eun taul goad.

Ha pa ne ve maro nemet eun den, travoalc'h e ve evid discues ne dalves netra ann oll revuiou-ze ne servichont peurvuia nemet d'ober plijadur da eun neubeut tud dibreder, ho deus c'hoant cahout eun digarre da chouhal : *Beva ar Republic !*

Petra a dlefe ober bremañ ann dud divar ar meaz.

Ann dud divar ar meaz ho deus da baëa beb bloas evid ar c'hargou 691 million, 447,000 lur. A hent all e rencont paea cals mizou var ar pez oll a rencont prena hag ive ho lod evid difenn ar re a c'hounis an traou all eus ar vro. epad na ve netra o tifenn madou ann douar ha c'hoas ar ministr n'en deus ket mez lavaret dezho, ne ket ar-c'hant a vanc d'ar Frans, mes ne hell ober netra evidhoc'h : c'hui so couezet el lagen, guir eo ; mes ma ne fell ket deoc'h chomm ebars, en em dennet ac'hano ar c'henta ma helloc'h gant ma viot aketus da baëa ar c'hargou, ni ne d'omp ket nec'het gant ann nemorant. Guelomp eur veich evid mad ; ha ne ve ket possubl d'ar 25 million labourerien douar a zastum pinvidigez d'ar vro. Gambetta he unan hen anzav, petra benag emaint atau dindan ar beac'h, hag ar re-ze ne alfent ket teuler a gostes da benn eun neubeut devechou pa vezo deut ann electionou, ann oll enebourien n'ho deus ket gouezet voti eun dra benag evid difenn al labourerien douar ? En deves-ze e vezo ann dorn gant al labourerien douar ; me chans, e vouezint ober ho dever. E guirionez, ne ket possubl padout hirroc'h evelse hag eun dra benag so da ober : poënt eo renca ker mad ann traou, ma vezo ingaleet guelloc'h ann traou ha ma hello peb unan beva en eur labourat. Ne ket possubl lacaat kenver oc'h kenver ar c'hargou spontus a bouez var ann douar ha var ann dud divar ar meaz da lavaret eo var ho labour, gant ann neubeudic cargou a bouez var ar re a vev eus ho rentchou, ha

soken var ar staliou bras ha bihan ha var ar c'honvers. Al labourerien douar enn em gav er falla stad pe guir ne d'int morse sur da gahout eun eost mad ha gouscoude ar c'hargou a bouez varnezho e peb feson. N'hoc'h eus-hu ket guelet epad pevar bloas labour ann Deputeet a oa er gambr? gouzout a rit n'ho deus great netra evidhoc'h mar fell deoc'h e ve great ker goas hiviziken; peus nemet henvel anezho adarre ; arabad e vezo deoc'h clemm mar d'hoc'h fall adarre,n'ho pezo d'en em glemm d'eus den, nemet d'eus ouzhoc'h ho eun.

Voteres ar budjet n'he deus ket bet padet hirroc'h er Senat evid er Gambr, ha ne ket red beza souezet gant-se, rag ann tri c'hart eus ar re so en diou gambr ne ouzont ket petra reont : voti a reont egis tud dall : evid-se eo,eo lodennet ker fall ar c'hargou, ha ma ia atau ann dispignou var gresc. Lavaret a heller d'an dud divar ar meaz ha d'ar re all : dre ho faut eo ; amzer avoalc'h: hoc'h eus da repari ann droug, peus nemet kemer eur billet voteres e hano eun den enorabl ha lezel a gostez ann oll furlukinet-ze n'ho deus græt nemet ho troumpla. A.

Gaouier !

Ar Gambetta o kimiadi dious an Deputeet, en deus lavaret dezho dre gaër, 'me chans, da benn eun neubeut sunveziou en em gavimp oll adarre ama. 'Ne gredan ket ho deffe cals anezho credet ous ar c'homsou-ze, rag int ho deus allet sonjal ragtal penaus m'en devoa c'hoant Presidant ar Gambr guelet ar memes rumm Deputeet o tont endro n'en dije ket clasket kement guelet ar voteres dre listen beza treac'h d'ann hini dre Arrondissamant hag ouspen sonj ec'h hellent cahout c'hoaz deus ar pez a lavare d'ar mare-ze ; penaus ar guella talvoudegez eus ar voterez dre listen a ve lacaat henvel eur Gambr dishenvel tre d'eus ann hini diveza. Hogen mar g'ho deus allet lod eus ann Deputeet n'ho deus ket allet plijout ous ar mestr, credi re vuhan penaus ar c'homzou-ze eus ar c'himiad-man ma ne oant ket eun testeni a vadelez en ho c'henver, e oant da vihana ann assurans ne rafe netra ar Gambetta en ho enep, ar *Republique française* ne ket bet pell evit discues anat dezho pegement e oant faziet. En taul kenta he deus lavaret petra a sonje eus ar re a c'houlenn emoueziou hag he deus discuezet sclear pere anezho a blije ar muia dezhi. Ha brema ann oll a voar penaus gazetennou Gambetta a enebo, neket hebken ous ann deputeet coz a oa d'eus ar c'hreis eus an tu cleis, ha ne oant ket a du ganthan evit stourm ous ar Relijion, mes ive eus ar re ho devoa pers en *Union républicaine* ma n'ho devoa ket heuliet beveich ar mestr er pez en devoa c'hoant d'ober. Kense e velimp breman oc'h en em daga republicanet Jules Grevy ha Jules Ferry, republicanet Gambetta ha republicanet Clemenceau ha c'hoas ann oll Republicanet-ze n'ho devoa ket mez fougassi bez aoll a unan ; ne d'omp souezet sort ebet gant ar pez a c'hoarves, rag her gouzout mad a reamp kentoc'h. Hogen eun dra benag a zesco deomp evelken mar d'e digor hon daoulagat. Anat eo penaus ar re ho deus kemeret ar galloud 4 bloas a so breman ne oant ket oll a unan ; lavaret ho deus d'ar vro, penaus e oant oll a unan evid founta ar Republic, ha ma oant neuze e guirionez oll a unan, ne oa nemet evid cahout dezho ann oll plassou : kerzet ho deus assambles keit ha ma so bet red evid paca ar plassou, mes breman pa eo red ho lodenna etrezho, ne d'int mui evit en em glevout. Breman e veler penaus ne lavarent ket ar virionez pa lavarent e oant prest da zigemer kement hini a zeufe davatho a volontez vad ha n'ho deffe enebet nemet ous ar re ne felle dezho beza e mod ebet a du gant ar Republic. Hirio ne ket hebken re ar c'hreis euz ann tu cleiz e taulont a gostez goude beza en em zervichet anezho evid ober ar peb goassa eus ann hent, mes ive republicanet coz, guelloc'h cals evitho, abalamour hebken n'ho deus ket allet ho lacat d'ober brezel eveldho da gement a so mad ha santel. Ma ve ann dud a ve fur, e ve kementse peadra da lacaat da brederia ar re ho deffe c'hoant hiviziken da vont a du gant ar gouarnamant. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Guillerm, person Logonna-Daoulas, a so hanvet person Plouénan.

Ann autrou Kerloc'h, cure e Lambezellec, so hanvet person e Logonna-Daoulas.

Ann autrou Tanne, cure e Milizac, so hanvet cure e Plabennec.

Ann autrou Rolland, cure e Lanrivoare, so hanvet cure e Milizac.

Ann autrou Jaffrès, belec iaouanc, so hanvet cure e Lanrivoare.

Madou ann douar.

Mar sellomp er sizun-man ous priziou ann ed var ann darn vrassa eus ar marc'hajou, e velimp penaus en Americ evel e Frans, ez eus er sizun-man cresc e peb leac'h nemet e Paris. Mes sonjal a ra deomp penaus heb dale e vezo ive cresc e Paris. E guirionez eus a vreman ec'h heller credi penaus ann eost ne baco ket ar c'hant million sac'hadou a oa ar muia ma c'hortoser miz so breman, ha ne deo gouscoude, na tost soken eus ar pez a renker da gahout evid magadurez ar vro,red a vezo eta sonjal e vezo red cahout 15 pe 16 million eus ann Americ hag evel mar deo scanv ann eost er bloasman en Americ, ar priziou a renco keraat ; kense, ne hellomp rei ken ali d'al lennerien nemet gortos c'hoas.

Ann 200 lur guinis a so hirio e New-York 22 lur 8 guennec, d'oc'h 20 lur 10 guennec ma oant varlene. Setu breman pris ann oll edou dre ann 200 lur a dreus ar Frans : Guinis, 29 lur 5 guennec ; segal, 20 lur 10 guennec ; hey, 19 lur 10 guennec ; kerc'h, 19 lur 5 guennec ; ed-du, 18 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 6 a viz Eost 1881.* (dre ann 200 lur.)

Guinis 24 l. »» g. — Segal 17 l. »» g. — Hey 14 l. »» g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 4 l. 10 g. A.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 20 a viz Eost 1881.

Varc'hoas e vezo ann deves bras evidhoc'h, kenvrois, en ho calloud eo savetei ar Frans pe he lezel da goueza ebars el lagen ; deoc'h eo ober mad ho sonj ha guelet petra peus c'hoant d'ober. C'hui a garfe, m'ervad, ma renkit beva e Republic, cahout ann urs vad hag ar peoc'h, c'hui a garfe cahout al liberte da bratica ho Relijion herves ho coustians, herves ma oa bet promettet deoc'h da vare ann diveza electionou, gant ar re so bet choaset ganeoc'h evel ho Teputeet, lavaret hon devoa sclær avoalc'h deoc'h petra a vije bet c'hoarvezet ganeoc'h m'ho pije hanvet ar re peus choaset e guirionez, mes n'en deus fallet deoc'h anzavout e feson ebet e oa ar virionez a du ganeomp. Ni oa evidhoc'h tud diskiant a vele peb tra dre ann tu fall, pa lavaremp deoc'h petra a vije bet c'hoarvezet ganeoc'h, hogen her guelet hoc'h eus breman hoc'h unan, ha ne hellit ket disnac'h e oa guir ar pez a lavaremp ; guelet hoc'h eus peu sort brezel so bet græt ous ar Relijion, guelet hoc'h eus peu sort lezennou so bet votet var ar scoliou dizoue ha var ar mistri-scol tud ar bed, ha d'oc'h kement-se oll, neus ken caus nemedhoc'h, rag ma n'ho pije ket hanvet Deputeet Republicanet, ne vije ket bet c'hoarvezet kement all ; c'hui a alfe marteze lavaret din, penaus kellies gueich ma so bet hano da voti eun dra benag a enep ar Relijion, pe da vihana casi atau, ar Republicanet peus hanvet, ho deus diouallet mad da vont a du gant ar goassa Republicanet all eus ar Gambr, ha ne hellin ket hen disnac'h. Anzavout a rencan penaus kellies gueich ha ma sonje dezho ne oa ket ezomm eus ho moueziou evid sicour voti eul lezen fall benag, n'ho deus ket he votet, gant aoun hon dije hen tamallet dezho breman, mes ne gavoc'h e neb leac'h ho dije morse votet a enep al lezennou fallacr-ze. Hogen, hel lavaret am eus dija meur a veich deoc'h, ha ne hellan ket miret d'hel lavaret c'hoas, hor Zalver he unan eo en deus hel lavaret deomp : *qui non est mecum contrà me est* ; ann hini ne ma ket a du ganin a so em enep. Ma ne vijent ket bet eta a enep ar Relijion, ho dije votet a enep ann oll lezennou-ze, kense, caer ho devezo lavaret, pe int ho deus votet e guirionez a du gant ar Republicanet all pe n'ho deus ket, dezho eo e tle beza tamallet kement tra fall a so bet græt a enep ar Relijion, ha c'hoas, ar pez so bet græt beteg-hen, ne deo netra e sco ar pez a so c'hoant d'ober, mar teuit da henvel ar memes rumm ; beteg-hen so bet great cals gaou ous ar Relijion ; ar Relijiuset so bet græt dezho evel d'ar brassa torfetourien ; ann Tadou Jesuistet a so bet tennet a enep peb guir er meaz eus ho zies evel ar brassa torfetourien, miret so bet outho soken, ne ket hebken cahout scoliou dezho ho unan, mes ive kenderc'hel oc'h ober scol d'ar vugale e scoliou dalc'het gant ar re all. Goassoc'h so bet græt, pe guir hon deus guelet serra eur Seminer bihan ebars en escopti Sant-Briec, ha mar galfent cahout un digarre evid hen ober, e teufent da serra ragal kement Seminer ha kement scol gristen a so c'hoas er vro, hag ann Deputeet Republicanet peus hanvet en dro all, eo ho deus leset ober ann droug ze ma n'ho deus ket hen græt ho unan, kense eo deoc'h eo e renker tamall ann droug ho deus græt pe guir eo c'hui ho peus ho hanvet. Ma teufec'h breman d'ho henvel adarre, goude beza guelet petra ho deus græt pe leset da ober, c'hui eo a renkefe respont ; hag en taul-man ar pez ho deus c'hoant d'ober, pe autramant, ar pez a renkint lezel hen ober a so cals goassoc'h eget ar pez so bet græt beteg-hen. C'hoant ho deus da zistruja ar Relijion, hag evid-se, e rafint kement a vezo red,ne ket eas lavaret deoc'h breman doc'htu petra a rafint, mes credi a hellit e rafint kement a vezo red evid cahout ho c'hoant, hag ann oll droug a alfent da ober, e ve guir hen tamall deoc'h, rag mar teuit d'ho henvel goude beza guelet peu sort labour divalo ho deus græt en dro all; ar beac'h peus sammet var ho coustians, rag m'ho peus roet dezho ar galloud d'ober ann oll droug ho deus græt beteg-hen, marteze ne santit ket anezhan, mes dond a rai eun deves e pehini e vezo goal zieas deoc'h he zougen pa rencoc'h mont da renta cont da Zoue d'eus ho puhez ha d'eus hoc'h oll oberou ! diouallit eta da greski ar beac'h pounner-ze, o lacaat adarre etre ho daouarn ar galloud ho deus implijet ker fall ; diouallet d'ho henvel mui, choasit neus fors piou all ; marteze ec'h alfec'h en em drompla, mes en han'Doue, en han' ho silvidigez, taulit a gostes heb aoun hag heb damant, ar re ho deus ho tromplet eur veich ; hogen, be peus eur voien, ma kirit, da voti heb en em drompla ; votit evid ar re a ginniger deoc'h aman, ar re-ze so bet dibabet gant eves evidhoc'h gant tud hag a voar petra int, hag a anav anezho evid cristenien mad ; ar re-ze, ma hanvit anezho, a zic'haouo ar Relijion d'eus ann oll droug a so bet græt outhi bete vreman ; hag a hello lacaat ann urs vad hag ar peoc'h da ren en ho toues. Ar guel-

la reson evid miret ouzhoc'h da henvel ar re goz, eo, rag ma ve casset adarre d'ar Gambr ar memes rumm tud ho deus gouezet beteg hen plega kement d'ar Gambetta ha d'he Vinistret, ne ket hebken en ho Relijion e rencoc'h gouzanv, mes en ho tanves hag en ho pugale. Ar Republic n'he deus gouezet beteg-hen nemet creski ar c'hargou hag ho samma muioc'h-mui, ha ma ne ouzoc'h ket en em zifenn, her grai atau goassoc'h-goas, da gommans, setu petra a c'hoarvezo ganeoc'h heb dale ; ar brezel a so goasseat kement en Aljeri, ma vezo red heb dale sevel eur 80,000 pe 100,000 soudard, heb conta ar re so bet casset dija en Afric, ha goulenn 60 million, evid paëa lod eus ar misou, eun 30,000 den benag a so bet casset dija, mes n'eus ket bet guelet cals evid c'hoas, rag ar re-ze so bet kemeret lod du-man, lod du-hont, eus a beb corn eus ar Frans ; mes pa vezo savet kement all var eun dro, ne vezo ket moïen cuzet mui pelloc'h. Arabad eo deoc'h gouscoude credi, penaus ma ve hanvet Deputeet eus ann tu dehou, ne vezo ket brezel, siouas ! ann traou a so deut da veza ker fall, ma vezo red sevel atau ann niver soudardet-ze, neus fors piou a vezo hanvet, mes ar re a verkin deoc'h aman ho hanoiou, ar re-ze a rai, m'ervad, ho fossubl evid achui ar brezel-ze ragtal, eleac'h ma hanvit ar re goz, int ho devevezo atau fisians er Vinistret ho deus tennet varnomp eun henvelep abaden, hag ho deus discuezet ne oant goest nemet d'hon lacaat dounoc'h-doun en toul lagen.

Evid hoc'h interest hoc'h unan eta, evid ho Toue hag ho Relijion, taulit a gostes ho Teputeet coz, Hemon, Arnoult, Caurant, Corentin Guyho; Swiney ha Nedellec, ne glascont mui beza hanvet ; De Gaste, ne deo na kic na pesket, mes derc'hel a ra plass eun all a rafe guelloc'h evithan, rag hen ne deo nemet eur rever, eur sorc'henner.

Kenvrois, mar fell deoc'h ober ar pez a so ar guella evidhoc'h, hanvit peb unan en he garter, ar re a lacan deoc'h aman ho hanoiou ; grit ho tever ha Doue a rai ann nemorant.

Kemper, kenta loden.— Ann autrou ROUSSIN, Stefan.

Kemper, eil loden. — ann autrou Contr-amiral HALNA DU FRETAY.

Castellin, kenta loden. — ann autrou Henri GUERMEUR, avoué, e Castellin.

Castellin, eil loden. — Ann autrou Paul DE SAISY.

Kemperle, eul loden ebken. — Ann autrou LOROIS.

Brest, eil loden. — Ann autrou VILLIERS, Depute coz.

Brest, trede loden. — Ann autrou FREPPEL, Depute coz.

Montroules, eil loden. — Ann autrou DE KERMENGUY, Depute coz.

Grit ho tever ; votit evid ar re-ze, neus fors pegen neubeut e vec'h, mes arabad eo voti evid gour all d'eus ar re ho deus græt kement all a zroug deoc'h ha d'ar vro, rag neus fors pegen izel ho deus taulet ac'hanomp evid c'hoas, marteze ma rofec'h ann tu dezho, ec'h alfent lacaat ac'hanomp da goueza izeloc'h c'hoas. Caër ho pezo, ne heloc'h morse ober ec'h alfe beza ar re-ze tud vad, atau e vezint d'eus ann enehourien goassa da Zoue ha d'ar vro ; int a glasco ho trompla egis m'ho deus hen great ar veich all, mes arabad eo fiout tam en ho c'homsou flour ha livet braô ; ho pe sonj, penaus ac'han da zisul, ac'han m'ho pezo taulet ho pillet evitho ebars er vouest, c'hui a vezo, *va mignon*, mes varlerc'h ar Sul e teuio al Lun, hag ann traou a cheincho cals.

Aman e rencan conta deoc'h eun tamic histor, evid hen discuez deoc'h. Be oa en eur geric vihan eus hon Departamant, eun den a oa en em roet a vir galon d'ar Republic ; deut a oa eus ar guella Republicanet eus he garter, ha ne esperne netra, ne ket hebken e kenver he Zepute, mes e kenver ann oll Deputeet Republicanet all ; kement a veac'h a gemeras var he speret gant ar Republic hag ar Republicanet, ne zaleas ket da goll he skiant vad ; hogen, setu ann den-ze o rencout cahout ezomm e Paris evid eun dra a bouez eus eun den gouiziec, hag e teuas da sonj d'he vreg, penaus pa oa bet ker mad he fried e kenver Deputeet-ze, marteze unan benag anezho a alfe breman renta dezhan ar servich m'en devoa ezomm; scriva a reas eta da unan anezho evid goulenn ar servich-ze diganthan ; hogen, peger souezet en em gavas pa resevas evid respont, « penaus en devoa re a labour evid coll he amzer en dail-ze gant he electourien,» ha taulit eves mad aman,me ho ped, penaus ann den-ze ne oa ket eun electour ordinal, pe guir he di, he zanves hag he amzer, a oa bet atau e servich ann depute Republican-ze, hag en devoa collet meur a zeves ganthan ; ma vije bet hano eus eun electour all, peu sort respont en dije bet eta ? me gred ne vije bet sellet outhan na roet sort respont ebet, ha setu penaus e vec'h *va mignon* araug ann electionou, ha ne vezo ket sellet ouzhoc'h goude. Setu pehini eo anoudegez vad ar Republicanet ! ! ! ha c'hoas e viot diskiant avoalc'h evid coll hoc'h ene d'ober plijadur dezho ! ! ha pa lavaran coll hoc'h ene, ne lavaran ket re, rag paëa a rencoc'h evid ar sort pec'het ha kement tra fall a rafint, abred pe zivezat ! ! ! A.

Etoues potret ann tu cleis, ez eus meur a rumm tud ; hiniennou anezho a oa hanvet potret eus ar c'hreis eus ann tu cleis, rag hounes a oa ho flass er Gambr, ha,ma oa ar re-ze evid ar Republic, ne oant ket enebourien d'ar Relijion gatolic, hag e oa catoliket guirion en ho zoues. Hogen, setu ma glevomp, abaoue eun tachadic so, ar Republicanet all oc'h embann a vouez huel, penaus ne deo mui ar Frans gant potret ar c'hreis eus ann tu cleis, mes kentoc'h gant re ann *Union republicaine*. Ar-Vro so bet souezet bras ô clevout kement-se, rag ne oa ket en he sonj ; hag hi a c'houlenn digant ann oll : petra eo kement-se *Union republicaine?* Clevet am eus neus ket pell eun electour, hag hen a lavare e oa kement-se hano eur vreuriez musisianet. Hogen, henes ne vouie ket petra lavare, rag henvel a rer *Union republicaine* ar rummadze eus ann tu cleis a so abaoue eur frappadic-so oc'h en em zastum endro d'eun den ne deo ket c'hoas Presidant ar Republic, mes a so o clasc beza, hag a so oc'h ober e kichen Jules Grevy, ar memes micher a rea gueichal mab ar Roue kichen he dad.

Ne ket guir ar pez a lavaront ; ar Frans ne de ket a du gantho en affer-ze, mes int a sonj dezho, penaus en eur lavaret hag aslavaret atau ar memes tra, en eur voulla bemdes ar pez a garfent e ve, ec'h hellint dond a benn da douelli ar re oll a so c'hoas var var, hag a alfent credi oc'h her c'hlevout alies, penaus e ve henes ho santimant guirion.

Dont a rafint a benn eus ho zaul ? ne ket eas her c'houzout.

Etoues ann electourien, ez eus eul loden ne fell ket dezho clevout a bris ebet hano eus ann *Union republicaine*, rag ma rebeichont d'ar re ho deus pers ennhi e vent o clasc lacaat ho frofit ho unan araug profit ar Frans. Int a sonj dezho gant guirionez, penaus ar re so e penn ann dud-ze, n'int ket nec'het o clasc penaus ec'h hello beza discarget ar vro d'eus ar beac'h pouner a gouez varnhi, mes da c'houd penaus ec'h hellint dont a benn da veza Ministret ha da gahout plassou paët mad evid ho mignonet, ho c'herent hag ho amezeien. Lavaret a rer kement-se breman eun neubeut e peb leac'h ; er c'heariou ha var ar meaz ; ann dud divar ar meaz, petra benag na velont ket goal sclear evid c'hoas, a gommans evelken da zigorri ho daoulagat. Bez' ez eus ive ann electourien Radicalet, ar re-ze a heuil Clemenceau; evid ar re-ze, potret ann *Union republicaine* ne d'int mui calet avoalc'h, arabad eo mond a du gantho. Bez' ez eus ive electourien all, da lavaret eo ar re a zalc'h da eur re benag eus ar cheffou coz ho deus gouarnet ar Frans ; var santimant ar re-ze, ann *Union republicaine* na hell ket fazia ; goud mad a ra ne hello morse ho lacaat da gana a du ganthi, kense, e lavar anezho ne dint nemet tud disleal a ra a beb seurt gaou ous ar Republic, ha ne fell ket dezho anzavout ez a ann traou evid ar guella memes en Aljeri, hag eo Albert Grevy ar guella gouarner a alfe cahout ar vro-ze !

Erfin, bez' ez eus electourien a villionou, pere ho deus peadra avoalc'h da ober eus ho amzer, ha ne lennint morse ar pez a scriver bemdes var ann electionou ; ar re-ze na vouezint morse petra eo ann *Union republicaine*, ken neubeut ha n'ho deus gouezet petra oa ar c'hreis eus ann tu cleis ; ouspen ann hanter eus ar re a laca moulla er gazetennou pennadou scrid a sonj dezho beza eus ar re vella, a goll ho amzer ; evitho ho unan eo e scrivont. Ar pez brassa eus ann electourien n'ho devezo morse anaoudegez eus ar pez ho devezo scrivet. Ha c'hui a sonj deoc'h, penaus pa votas ar Frans evid ann Napoleon evel Presidant ha divezatoc'h evid Impalaer, e oa hor bro gant potret ar c'hreis eus ann tu cleis ?

A dra sur ne oa ket.

Ma ! ne ma ket muioc'h breman *Union republicaine* evid ne oa neuze gant potret ar c'hreis eus ann tu cleis.

Ma ra plijadur deoc'h, lavaret, ma kirit, eo ar Frans ann dra-ma pe ann dra-hont, mes arabad eo deoc'h clasc hon lacaat da gredi eo guir ar pez a livirit. Carout avoalc'h a rafec'h e ve guir, mes cals kemm a so etre ho c'hoant hag ar virionez.

D'ann 21 a viz Eost, ann electourien divar ar meaz, couls ha re gear a ialo da voti ; hanvet e vezo gantho ann Depute coz, m'en deus clasket araug peb tra, profit al labourerien, ma n'en deus ket hen græt, e vezo hanvet en he leac'h eun all guelloc'h evithan. A drugarez Doue e caver c'hoas tud honest e peb leac'h ; mes bezit dinec'h, abars rei dezho ar moueziou, ne vezo ket goulennet digantho hag int a so pe n'int ket eus ann *Union republicaine*. A.

Ar Gouarnamant a so atau o clasc trompla ar Vro ha miret ouzomp da c'houd ar virionez, ha setu petra a garfe unan eus he c'hazetennou hon lacaat da gredi: ann *Agence Havas* a scriv kementman : Ar *Morning-Post* a lavar so bet casset kelou dezhan d'eus *Marseille*, penaus Gouarnamant ar Frans en dije goulennet digant unan d'eus compagnunezou al listri dre dan a gass tud en tu all d'ar mor, lacaat etre daouarn Ministr ar brezel ar muia ma bello a listri dre dan, evid cass soudardet buhana ma vo possubl en Afric. Gouarnamant ar Frans a ve e sonj cass di c'hoas 40,000 pe 50,000 den araug miz Here; ni a sonj deomp neus netra guir er c'helou-ze.

N'eus fors petra lavaro ann *Agence Havas*, ar c'helou-ze so guir ; eun tamic re abred int bet embannet, mes neus netra suroc'h.

A hent all, setu eun neubeut linennou tennet eus eur gazeten all, a gustum ive goud peurvuia ar pez en deus sonj ar Gouarnamant da ober, ann *Telegraph*, hag a ziscues he deus lavaret gaou ann *Agence Havas* : « E Conseil ar Vinistret er mintin-man, ez eus bet hano eus ann *Aljeri*, ha d'eus ar brezel a renco beza græt eno heb dale, » peb tra a renc beza prest da benn *fin miz Eost*, ha pa vezo commanset e renco beza casset ann traou da vad hag e doare. » Gazetennou ar Gouarnamant a dlefe en em glevout abars scriva eun dra benag, mar dint goest, mes anat eo, penaus ma renc peb tra beza prest da *benn fin miz Eost*, ne ket eston guelet ar Gouarnamant oc'h en em glevout hirio gant eur goumpagnunez listri dre dan evid cass ar soudardet ar c'henta guella ; evid achui gant ann affer-ze, setu ar c'helou casset d'eus Berlin dre ann telegraf d'ann 3 a viz Eost d'ar gazeten *Courrier du Soir*, a so ive a du gant ar Republicanet. Aman emer o c'hortos ar c'helou, penaus e vezo savet, heb dale, diou arme e Frans, abalamour da vrezel ann Aljeri. » Sonjal a rer, penaus ann diou arme a vezo savet, a vezo ann drede hag ann 9et. A.

Fallagriez ar gouarnamant divar benn ann Aljeri.

Ar gouarnamant a so e clasc hon trompla er feson ar mezussa so bet guelet biscoas ; kelfies gueich ma hellomp dont a benn da c'houd eun dra bennag en despet d'ann oll soursi eus ar gouarnamant evid miret ouzomp da anaout ar virionez var netra, e fell dezhan discues penaus ne ia ket ann traou e guirionez evel ma lavarer.

Mechans ar re so var ar plass ho deus daoulagat ha ne heller ket disnac'h e ve c'hoarvezet e guirionez ar pez a scrivont hag ar gouarnamant n'en deus ket sonj d'hen ober kenneubeut, mes clasc a ra evelken, pa en em gavomp e derc'hent

ann electionou, trompla ar bobl; kement se eo eun dra goest da boueza var ann electionou, hag e rencomp lacaat ar bobl da deuler eves er pez emer oc'h hen ober. Ann *Times* en devoa lavaret penaus ar gouarnamant en devoa hastet ann electionou evid allout ober ar brezel da benn ann discar-amzer ha neus ket allet hen disnac'h. Ann *Univers* en deus lavaret penaus e oa bet hanvet aumonierien evid ar soudardet hag a ziscueze kement se e tlie beza brezel heb dale rag, herves al lezen neves var ann aumonierien, ne dle beza hanvet hini ebet eus ar reman, nemet pa vero brezel, hag ar c'helou ze nint ket bet disnac'het; ni hon unan, eme ar gazeten *Gazette de France*, hon deus roet ar c'helou penaus ne vije ket bet casset d'ar gear soudardet bloas 1876 hag e oar o prepari sevel diou arme, ha neus ket bet dislavaret ar pez hon devoa scrivet : ha setu breman ma lavar ann *Agence Havas* dre urs ar Gouarnamant « netra nag en Aljeri nag en Tunisie,nag e leac'h all na ziscuez e ve guir netra eus kement brud fall so bet lakeat da redec etoues ann dud.

E tu ar c'hreisteis eus provins Oran, neus hano ebet mui eus ann dispac'her, hag a so soudardet avoalc'h evid difenn ar vro d'eus kement hini a glaskefe dont c'hoas da enebi ouzomp. »

Aman ne ket hebken gaou a lavarer mes fallagriez a so ive. Ann oll a voar penaus ma neus tam brezel er mare-man ha ma ne glever hano e nep leac'h d'eus ann dispac'her Bou-Amena ne deo nemet rag ma eo breman ar *Ramadan* evid ann Arabet hag ouspen na heller ket mont e neb leac'h abalamour d'ann domder. Hogen ar Gouarnamant a voar ervad penaus da benn mis here e vezo red en em zifenn ha cass soudardet.

Evid-se eo, so bet lavaret ober ann electionou da benn ann 21 a viz Eost hag ober, herves he c'hoant, goude m'en devezo allet trompla ar vro, ann implij a garo d'eus goad hag aour ar Frans.

Ann *Agence Havas* a gendalc'h :

« E Tunisie ann traou a so couls, neus trous ebet na dispac'h, e hini ebet eus ar plassou eleac'h m'ho deus er mareou-man diveza en em ziscuezet hor soudardet. Keariou Sfax, Gabès ha Djebah kemeret ganeomp ho deus kement spontet ar vro arauzomp ma heller credi ne stourmo netra ous ar peoc'h. »

Eur gaou muioc'h !

Ne oamp eat, en taul kenta, nemet evid enebi ous eun nebeut laëron, hag a so bet renket goudeze kemer dre ners Tunis, Bizerte, Sousse, Kief, Djerbah,Gabes,Sfax,e peb leac'h ar Musulmanet en em zav a enep ar Fransizien : goude beza eat d'ann Tunisie evid castiza ar Groumiret n'hon deus ket allet guelet al liou anezho, omp digouezet e kichen Tripoli a apparchant ous ann Turket ha setu ma clevomp gazeten Gambetta ar *République française*, o lavaret e renkimp discleria ar brezel d'ann Turki :

« Neus fors penaus eo, bez' ez eus eun dra hag eo ouspen poënt e ve taulet eves outhan e Constantinople, beza ez eo penaus ma ne ve ket difennet, hed dale, ar brezel relijius emer oc'h hen ober en Tunisie en hon enep var gourc'hemenn ar Sultan, ar Frans a rai ar guella ma hello evid he achui ; ni so e peoc'h gant ann Turki, na ne fell ket deomp cahout brezel ganthi, mar fell d'ar Sultan enebi ouzomp e vouezimp pe naus he lacaat da chomm e peoc'h. E Constantinople eo e renker dibuna ar guden-ze, ma renker mont di, ni a vouezo hen ober: Dagenta so bet casset 10,000 den en Afric, goudeze 20,000 ha c'hoas 40,000 hag evid hen ober heb sponta ann electourien, ar Gouarnamant a gass di dre guz, 100 pe 150 den kemeret e peb rejimant. Bemdes e clevomp eo partiet eun neubeut soudardet. Evid hol listri brezel emaint oll, couls lavaret, etre Tunis ha Gabès setu ar pez a ves hanvet eur stad dereat gant ann *Agence Havas* ! hi a lavar c'hoas ; « ar soudardet a so er stad ar iac'hussa ma eo possubl en Aljeri hag en Tunisie evid ann hini a anav ar broiou-ze hag ann ners eus ann domder. Neus bet espernet netra evid pourvei d'ho oll ezomou ; peb tra so bet pourveet dezho gant largentez : »

Gaou ! gaou eus ar re vrassa !!!

A beb tu, evit guir, e tigasser deomp keleier ar spontussa eus ar stad truezus e pehini en em gav hor zoudardet :

Ar *Petit Parisien* a lavar :

« Ni hon devoa lavaret, penaus ma oa clanv hor soudardet, e oa rag m'ho devoa magadures re fall, ha c'hoas re neubeut ; ann *Agence Havas* a gemer ar c'helou a ro d'ann dud, e buroiou Ministr ar brezel, ni a reseo hor re-ni d'eus ann Tunisie, setu peu sort kemm a so etrezho ; kenderc'hel a reomp eta o lavaret penaus etoues ar soudardet en em gav breman d'ar mare-man e Bizerte, ez eus ouspen 30 den clanv var 100 soudard.

Setu petra lavar ann *Avenir militaire* : a beb tu e resevomp liziri d'eus ar plassou eleac'h m'hon deus soudardet er c'hreisteis eus ann Aljeri, hag oll en em glemmont d'eus ar boued a ve roet dezho, ha c'hoas e ve roet re neubeut anezhan hag e ve louet, hag ar re a scriv deomp eus al leac'hiouse, a lavar oll penaus neus ken caus nemet ar bouet fall, ma so bet couezet clanv gant ann typhus hag ann diruj goad eun neubeut eus hor soudardet.

Ar *Messager de Toulouse* :

Hor soudardet calonec eus ann 20et a so o tont endro eus ann Tunisie, eus Bizerte, ema ar c'hlenvejou hag ar maro o poueza varnezho : 200 soudard eus ann 11et a linen, a so partiet deac'h vintin evid kemer, m'ervad, plassou ar re so maro er bataillonou so bet casset a nevez so en Afric.

Ar *Gazette du Midi* :

Kenta regimant housardet a so deut endro eus ann Tunisie, goude beza bet gouzanvet cals. Ann derzien typhoïde a oa couezet var ar soudardet. Pevar deves a so ar jeneral Farre a roas urs cass tri escadron en Afric hag ar c'horonel a rencas respont penaus ez oa 200 den clanv. Ann hini a scriv euz ann Tunisie d'ar gazeten le *Clairon*, a lavar :

Hor soudardet a renc mervel rag n'ho deus na gueleou na colc'hejou,na lennou, na louzeier,ar re ho deus ar garg da bourvei da oll ezomou ar soudardet ne ouzont ket ober ho dever ; cahout a rencont tamou paper moullet evid lacaat digass kement a vanc hag ann tamou paper-ze a so c'hoas er voulleres. Da c'hortos, ar glanvourien a renc mervel ! Gardimaou a so eur garnel : ar Manouba hag ar Goulette a so henvel. Eun offiser coz a scriv eus ann *Aljer* d'ar gazeten *Paris-journal* :

« Neus fors petra lavaro ar ministr Farre, iec'het ar soudardet en Aljeri a so eus ar re falla ; ar mervel a so bras, kement a varv soken m'ho deus aoun ar soudardet antreal en hospitaliou,red eo ho c'hass di en despet dezho ; ho speret so ker clanv hag ho c'horf.

Ar c'hoant distrei d'ar vro hag ann disterra clenvejou a denn doc'htu d'ann derzien typhoïde, a samm enn eun taul cont ar paour keas soudard dinerzet : herves ma lavar ar re a voar eun dra benag neus ken nemet eur voien da viret ne ve ann Afric eur bez evid hon oll soudardet, beza ez eo dibaba soudardet evid ann Afric nemet ken.

Guelet a rit breman pegen neubeut a dâl dislavaraou ar Gouarnamant pa fell dezhan dislavaret ar c'helou a roomp. Ma ! Goulenn a reomp adarre diganthan IA pe NAN, ar pez en deus lavaret ann *Times* e vije bet brezel da benn ann discar-amzer,hag hen a so guir pe ne ket ? IA pe NAN aumonierien ar soudardet a so bet hanvet? IA pe NAN, e buroiou ministr ar brezel emer o prepari pe ne mer ket, sevel diou arme ? IA pe NAN, casset e vezo d'ar gear er bloas-man pe ne vezo ket class 1876 ? pe hen a responto ne ne rai ket, heb dale, goude ann electionou e vezo guelet ha ne oa ket ar virionez a du ganeomp ha petra benag n'hon deus ket ar guir da c'hourc'hemenn ous ar Gournamant rei deomp eur respont evel m'her greont ar *Justice* hag ann *Union republicaine*, ni a rafe claoustre penaus ar Gouarnamant ne lavaro ket e vezo casset class 1876 d'ar gear.

Gazette de France. A.

Neus fors ped gueich so bet discuezet deoc'h fallagriez ar Radicalet, ar re-man a so atau o clasc ho trompla, hag en dail e kemeront ac'hanoc'h evid tud diskiant, pe guir ne ehanont ket da lavaret deoc'h traou sod. Neus ket pell, eun den en dije renket cahout cals furnez, abalamour d'he vicher so bet clevet o lavaret dirag eur vanden ginaouejen a seblante credi ar pez oll a lavare. Ia, hanvit ar re a lavar ho peleien deoc'h ho henvel, hag heb dale, e veloc'h ann Noblans o tont endro gant ar Roue, hag int a valeo varnhoc'h hag ho stago eleac'h kezec eus ho voituriou. Ma vije en em gavet eur re benag eno evid he respont, en dije allet lavaret dezhan : kentoc'h e c'hoarvesfe kement all ganeomp, ma ve c'hui a alfe ober ac'hanomp ar pez a garfec'h, n'eus den crissoc'h eget ar Republicanet evid ho merourien, hag ar re ho deus douar tud-chentil e ferm, ne garfent ket cheinch gant ar re ho deus douar d'ar Republicanet. Hag e ve guir e ve ker glout ar Roue evel ma lavar he enebourien, e vezo atau æssoc'h goalc'hi eun den hebken eget 600 hag ho mignonet, hag ouspen, ar Roue, ma vemp eürus avoalc'h evid he velet o tont en dro, en deus hen lavaret, hag e hellomp cahout fizians en he gomsou, rag hen n'en deus tromplet den, mar g'hell distrei, ne teuio ket evid profit eur rummad tud hebken, mes evid brassa mad ar bobl hag ar bobl dreist peb tra. Herri IV so bet hanvet *tad ar bobl*, hag Herri V en deus hen touet beza eur guir tad evid ar bobl. Hanvomp eta ar re a alfe he zigass deomp en dro hag e raimp ar guella ma alfemp da ober, hag arabad e ve cahout aoun mar teu en dro, e teuio ganthan ann noblans d'he heul ; ne vezo ket guir, hag ar guella so, hen a rento deomp al liberte da veza cristenien hon unan ha da sevel hor bugale evel guir cristenien, ha da renta dezho guir scoliou cristen. Arabad eo chomm er gear, red eo mont oll da voti, ha teuler ar Republicanet en traon. A.

En em zifenn a renker.

Ar Gouarnamant en deus bet aoun e teufe ar Frans da zihuna. Ar Republic n'he deus ket credet mont d'ar voteres gant lealdet. Lavaret he deus gaou, o rei d'ann dud da gredi e vije bet ann electionou etro fin miz Guengolo ; en em servichet he deus d'eus Ministr ar brezel evid ober eun dra ken divalo, hag eun neubeut goude pa he deus credet n'hon devoa mui a amzer avoalc'h, ne oamp mui goest d'en em zifenn, he deus galvet ann electourien da benn ann 21 a viz Eost. D'ar re a-c'hanomp ho deffe collet fizians o velet ho disleal-det, e livirimp heb aoun : Neus fors ! red eo en em zifenn. Mar galfemp beza treac'h en despet d'eur sort fallagries, e ve brassoc'h enor evidomp, ha ma vemp trec'het da zeis ar voteres, trompleres ha trubarderes ar Gouarnamant, a viro outhan ne alfe lavaret gant guirionez, evithan da veza treac'h deomp, eo ar Frans a du ganthan. Neus fors petra a c'hoarvezo, en em zifenn a renker ; ma vemp treac'h, e tiframmimp hor bro d'eus etre skilfou ann dud fallacr a so oc'h he revina, hag oc'h he disenori ; ma vemp trec'het, ne vezo ket bet evelken didalves ar pez hon devezo græt. Daô eo deomp poueza eun tamic var gement-man. Ar Gouarnamant hon deus breman, mar g'hell padout ha ma n'hellomp ket taul anezhan en traon gant eun taul scoa, a gasso ac'hanomp, en eun toul fall benag, rag m'en devezo revinet kement a so mad e Frans ; penaus ec'h achuo ? dre eur brezel gant oll boblou ann Europ, pe dre eun dispac'h benag ? Da gahout aoun so rag eur brezel a ziaveas, pe rag eur brezel a ziabars ? Red a vezo deomp enebi adarre ous ar Brussianet, pe ouz ar Gommun ? Dies bras eo goud araug, pehini eus ann daou-ze a c'hoarvezo da genta, hag e lacai poueza egis eur pouez eus ar re bounerra var hor bro reuzeudic !

Hogen, piou a hello neuze nemedomp savetei ar Frans ? ne vezo neuze nemet ac'hanomp da rei calon d'ann dud ha dastum var eun dro kement ho devezo c'hoas eun tamic ners evid galloud difenn ar vro !.....

Hogen, evid ma hellimp hen ober, red eo hon deffe discuezet d'ar bobl da beleac'h e tle hor c'hundui ar stad e pehini omp lakeat gant eur Gouarnamant ken divalo, araug ma vezo deut ar pez a dle c'hoarveout assur. Red eo e c'hoarvesfe penaus hon deffe enebet ous eur sort trubarderien, ha discuezet anat varzu peleac'h e oant o vont. Red eo deomp eta mont calonec hag heb aoun d'ar

voteres, evid ma hellimp cass da Gambr ann Deputeet ar muia ma hellimp eus hor re-ni. Ar pez a rai breman ar re a vezo dibabet ganeomp, a ziscuezo sclear d'ober petra e vezint goest, pa renkint, dre garantez evid ar vro, rapari ann droug a vezo bet græt deomp gant ar Republicanet fallacr. Ar pez hon deus oll da ober, ni ha kement hini a zalc'h d'ann urs vad, a so merket anat deomp dre ar stad e pehini en em gavomp.

Pe vern deomp e vemp treac'h pe trec'het er voteres kenta, neus fors petra a alfe da c'hoarveout, red eo mont dezhi heb aoun ha kenderc'hel gant calon. Hen ober a renker evid beza desket mad da benn ma vezimp deut var c'horre d'hon tro, ha pa vezo deut ar mare, da savetei ar Frans ha d'he sevel adarre en he za. A.

Pa peus choaset mariou er gommuniou, n'ho peus hen great nemet evid hoc'h interest var ann douar, rag evid interest hoc'h ene peus ho peleien; guir eo e sell alies hoc'h afferiou couls ous ann ene evel ous ar c'horf, ha kense, ar guella ho peffe da ober e peb tra, e ve heulia aliou mad ho peleien, kentoc'h eget re ho mariou, rag ho peleien ho deus memes evid traou arbed-man eur sclerijen digant Doue, a ra dezho guelet scleroo'h eget ar re all, ar pez so ar guella, memes evid hoc'h interest er bed-man.

Hogen, peb galloud o tont digant Doue ec'h hellit cahout fizians er pez a lavar deoc'h ho mariou en hoc'h interest var ann douar, rag ann Autrou Doue a ro dezho ive eun tamic sclerijen. Ma prezegefent ouzhoc'h eta herves ho c'houstians, ec'h alfec'h fiziout dezho, mes alies e ouzont ho trompla a galon vad, oc'h ho alia da ober eun dra, pa ouzont ervad neus netra falloc'h, egis ma c'hoarvezo gant ar re ac'hanoc'h a zeufe ho mariou d'ho alia da voti evid ar sclissen Republicanet ho deus ho tromplet eur veich dija. Ma c'hoarvez goudeze eun droug benag ganeoc'h evid beza heuliet ho aliou, ec'h helloc'h rebeich outho, gant guirionez, beza hoc'h aliet fall, rag m'ho devezo bet tennet varnhoc'h peb sort tromplerez, oc'h ho lacaat d'ober traou enep hoc'h interest traou noazus deoc'h couls evid ann douar evel evid ann env. egis pa vezo savet ho pugale evid mond d'ann Afric. A beb sort gevier a vezo lavaret deoc'h evid ho trompla, mes c'hui a hello hen rebeich outho goudeze, mar d'hoc'h bet tromplet gant ar re oa bet carget ganeoc'h da gemer hoc'h interest ha d'hoc'h hencha. A.

Madoberou ar Republic.

Eur guer nemet ken da Iann Couer.

Ni so mignonet coz, Jakes, ha pell bras a so ec'h en em stardomp ann dorn, a galon vad, kellies gueich m'en em gavomp assambles. Plijadur vras e ves atau ganin da velet en eun tu benag, ha setu me hirio gouscoude en humor fall pa velan eun neubeut lamponet o clask hon trompla. Ah! ma vouifemp petra ve great en hon enep pell eus hor c'hear-ni, peger buhan hon dije-ni casset da beuri kement hini a so ous hor revina hag hor suna; hogen ni hon deus ezomm eus hon oll amzer evid labourat ha ne hellomp ket lenn cals traou, nemet da sul ec'h hellomp hen ober eun nebeut. Ma! Pe guir omp en em gavet assambles hirio, ma keres, me a lavaro did eun neubeut guirionezou: Ha da genta evid commans dre ar penn diveza, me chans, t'eus clevet prezec d'eus ann descadurez *red, evid netra ha gant mistri-scol-tud ar bed ?*

Eul lezen neves eo a so, couls lavaret, votet, nerai gaou ebet ouzomp nemet goude ann electionou, mes eo mad ec'h anavesfes anezhi araug.

En affer-ze ni a so oll a unan; red eo e ve desket ar vugale, e vouifent lenn, skriva ha conta; ken anat eo ez eo eun dever evidomp, ne ehanont ket hor beleien d'hon alia da gass anezho d'ar scol, ha pa gavont unan anezho douget da zeski e tibabont alies anezhan evid deski dezhan al latin, hag evid-se eo m'en em glevent heb bloas gant ann aotrou mear ha conseillerien ann ti-kear evid ober eul listen eus ar vugale paour a vije roet dezho ar scol evid netra. Evid ar re a helle paëa ho devoa da baëa bep miz 4 pe 5 real, da lavaret eo var dro eur guennec bemdeis.

Hirio, eo cheinchet peb tra; da benn ma zistroio ar vugale d'ar scol pa zigorro adarre, ar vugale ne renkint mui paëa netra evid ar scol.

Da glevout a ran breman o lavaret : guel aze! poënt avoalc'h eo hon deffe eun dra bennag evid netra. EVID NETRA !!! pegen diskiant oud-te va faour keas Jakes! e peleac'h ac'h eus-te guelet en deffe biscoas ar gouarnamant roet eun dra benag evid netra? Na te a ve bet boaset da velet eun henvelep largentes abaoue ma vevomp dindan ar Republic?

Chilou eun tamic? da amezec Per ne renco mui paëa miziou-scol evid ann 3 pe 4 bloas a zarempredo c'hoas he vugale ann ti-scol, ann dra-ze so guir, mes hiviziken, hag epad he oll buhez, e renco paëa cresc var ar c'hargou ha te a renko paëa ive, va mignon coz, petra benag ma eo desket da vugale, ha Iann da vab n'en deus ket a vugale a renco hen ober ive, evel da varechal, da galves, da garrer ha da veiller ne dint ket dimezet.

Ar vro eo a baëo! mes gant petra? Eno 'ma ann dalc'h! Mignon, cresket e vezo ar c'hargou d'eus 8 centim dre lur var ar gommuniou, ha 4 centim var ann departamanchou ouspen ar pez a renkes paëa beteg-ken. Te a renke paëa bete vreman 60 lur cargou a renki paëa 7 lur ha 4 guennec muioc'h ha kement-se evid bugale tud pinvidicoc'h evidhout; ouspen so; kemeret ac'h eus eur verouri d'eus ferm hag e renkes paëa ar c'hargou beb bloas var pris ar ferm egis ma ra peurvuia ar verourien, 300 lur teus da baëa bep bloas d'eus ar feat ze. Hivi-iken e vezo 336 lur hag epad ann 9 bloas ferm, deskadures bugale ar re all a gousto did 324 lur. Ma Jakes e penn 120 million ho deus votet ann Deputeet evid ar bloas-man, hag eun 30 million benag a gemero ar Gouarnamant en da ialc'h, e veli va mignon Jakes, penaus NEUS NETRA KEROC'H EGET AR SCOLIOU EVID NETRA.

Me so evid rei ar scoliou evid netra d'ar beaurien, ha ne ket evid ann dud pinvidic hag e sonj din eo necesseroc'h dribi ha beza guisket eget gouzout lenn. Petra rafeste varc'hoas ma lavarfe ar C'houarnamant, creski a ran ar c'hargou d'ann oll ha me eo a vago hag a visco hiviziken ann oll vugale *evid netra ?* ann *netra-ze* a goust ker ker eo lacaat ann oll traou e boutin ma vezint goudeze lodennet etre ann oll gant ar vro a renkefe pourvei da oll ezomou ann dud.

Neus ken ? C'hoas a so : ar scoliou-ze sense evid netra a vezo renet gant mistri-scol tud ar bed da lavaret eo e yezo difennet ous ar Freret hag ar Seurezet ober anezho mui hag e vezo ive difennet ous ar vistri ha mestrezet-scol deski d'ar vugale eur ger catechis, eur ger relijion ebet.

— Kement-se ne ket possubl a sonj did ? eo, va Jakes paour, possubl eo rag guelet eo bet c'hoas e 1793 ha Republicanet ar Senat, couls ha re ar Gambr ho deus he votet gant ho daou zorn.

Catechis ebet, clevout a res, peden ebet, relijion ebet, Doue ebet, netra mui er scol, nemet ar *Marseillaise* evid deski d'hor bugale cana en hostâliriou ha var ann hentchou gant mesvierien ar vro. Netra mui ken evid miret ous ar vugale da veza traou fall ha didalves, canailles ha lamponet. Na piou a zesco hiviziken ho c'hatechis d'hor bugale ? ne ket ni a hello hen ober pa zistroimp d'ar gear, scuis-maro gant hol labour, ha gousgoude hon dever stris eo : ne vezo ket kenneubeut hor beleien ma n'hellont cahout ar vugale nemet diou veich er sizun, da sul ha d'ar iaou! — Catechis ebet! na piou a zesco eta d'hor potret cahout respet evidomp ha d'hor merc'het chomm fur ?

— Da glevout a ran o lavaret : scoliou egisse ne vezo ket guelet hor bugale ho darempred!

— Fazia a res, va mignon, rag ar scoliou a vezo *red* hag heb dale ne helli mui choas ar scol, rag ne vezo ket da choas. Red a vezo fiziout hor bugale d'ar vistri-scol-ze ha gouscoude, ni eo a renco respont evitho dirag Doue ha dirag ann dud. Hiviziken da vugale ne vezo mui dide, mui d'ho mam, mes d'ar gouarnamant ha d'ar vro, ar Republic eo her c'houlenn. Doc'h adalec 6 bloas bete 14 bloas, e renki ho c'hass d'ar scol dindan poan da veza casset da unan er prison ha da vreg goude da varo; — ma chomes pell eus ar vorc'h, mar de fall ann amzer, ma chomm da vugale da ebata en hent, goas aze evidout! d'ar prison e renki mont.

N'eus reson, na digarre bet; e mare ann eost, e mare ann hâda, da vugale a renco mont d'ar scol. — Mar deo clanv ann tad, ar vamm intanves hag ezomec, goas aze evitho! ar vugale a renco mont d'ar scol, eleac'h chomm da sicour ho c'herent evid dioual ar chatal er meaz, pe ho breudeur bihan er gear. Facha a res Jakes, ha coleri; al lezen eo voted gant ar republicanet, al lezen eo votet gant tud ha neus ken en ho ginou nemet ann hano a liberte hag a denn diganeomp, a galon vad, ar guella eus ann oll liberteou, ann hini a leze ar guir ganeomp da zeski hor bugale herves hor c'hoant hag hor feiz! kement-se eo ar scoliou *red, evid netra* ha gant *mistri-scol, tud ar bed* a gousto 80 million beb bloas d'ar re a renc paëa ar c'hargou; a savo scoliou dizoue; a denno ar vugale digant ho zad; ar c'hommansamant eo eus ar Republic guirion, ha maro hor bro, arabad eo dide voti evid Republicanet, ha gra da bossubl evid miret ous pa vignonet ha da amezeien d'hen ober kenneubeut.

Da vignon,
Ian Goz.

Labour ann 363.

Setu aman e neubeut comsou peu sort labour divalo ho deus great ann 363 epad ho fevar bloas; Cavet ho deus ann tu epad ann amzer-ze d'en em assambli 484 gueich. Ma ne fazian ket 4 bloas a ro 1461 deves; d'eus an niver-ze a zevechou, distaulet 248 deves sul ha gouel; ouspen, ann daou zeves 14 a viz Gouere miret gantho abaoue m'ho deus choaset ann devez-ze evid gouel ho Republic, hag e chommo c'hoas 1401 deves mad d'ober peb sort labour, labour ann Deputeet evel labour all: d'eus ar 1401 deves labour-ze distaulet ar 484 deves ho deus labouret e guirionez, e chomo ganeoc'h penaus ann 363 ho deus epad 4 bloas kemeret 930 deves vacansou, da lavaret eo 2 vloas hanter ha 17 deves ouspen.

Epad ar 4 bloas-ze ho deus coustet deomp 27,595,600 lur seis million var n'ugent, pemp cant pemzec mil lur ha pevar ugent ha c'huec'h cant lur. Ma ve lodennet ar somm-ze etre ar 484 deves ho deus labouret, e cavoc'h penaus ar vro en deus bet da baea evid peb unan eus ann devechou-ze 57,371 lur 30 centim! ha m'ho dije great labour mad c'hoas, hogen gortoset eun tamic hag e veloc'h.

Var ar 484 deves, so bet, sense devecbou labour, 79 so bet implijet sense evit guelet ha great a oa bet mad ann electionou; me chans n'hoc'h eus ket collet ar sonj eus ann devechou hir-se epad pere ho deus torret electionou 80 depute benag Roialistet ha Bonapartistet oll catoliket ne oa netra da rebeich dezho, nemet ma oant catoliket hag assambles Roialistet pe Bonapartistet. Be so bet c'hoas var ar 484 deves-ze, 21 deves implijet e goulennou lod talvoudus ha lod all ne oant mad-nemet d'ober coll ann amzer.; ne chomm eta d'eus ann devechou implijet evid labour al lezennou nemet 384 deves! ha peu sort labour so bet græt epad ann devechou-ze?

Setu ar peb guella eus ar pez a so bet great : Difenn eus ar processionnou ha deus oll lidou ar Relijion en diaveas eus ann ilisou, distaul d'eus budjet ar relijion ha gourdrous d'hen teuler a goste ar pez a ve eul laeronsi guirion : voteres pennad eus lezen ar Ferry a so bet caus ma so bet tennet dre ners ar Relijiuset eus ho zies ann discadurez *red, gant mistri scol tud ar bed*, ha *neubeutoc'h evit netra eget gueichall evid ann dud paour*; al lezen var liberte ann descadurez torret; ar Relijiuset hag ar Seurezet tennet eus ar scoliou hag ann hospitalioù; al lezen a zifenne labourat d'ar sul torret; beleien ebet, mui evid ar soudardet, ma aljent ober eassoc'h ho deveriou cristenien; ar c'hloer iaouanc condaonet d'ober ho amzer soudardet ar pez a sco var cals tiegesion divar ar meaz; ann dud anterret er guerejou mesc'ha mesc; ilis santes Jenovefa e Paris tennet gant ar veleien evid rei da dud ar bed; voteres a du gant ar gouarnamant evid cass ar brezel e Tunisie; hag ac'hano ann dispac'h hag ann trous en Aljeri; kense heb dale eur brezel poanius ha mizus en Aljeri.

Setu!!! breman e renkoc'h anzavout ganin penaus ann 384 deves-ze a so bet coustet e guirionez deomp peb hini anezho 72,377 lur a so diou veich re ger rag re ho deus coustet deomp eus eun tu hag al labour so bet great ennho a so goal divalo anezhan he unan ha ne deo goest nemet da denna maleuriou varnomp. Anzavit eta, kenvrois keas, ne ket red deomp beza nec'het o velet o vont cuit ann assamble-ze tud diskiant ha dizoue.

Setu eno ar pez a felle din discuez deoc'h, kenvrois keaz p'ho deus ann dud fallaer-ze ann hardiegez da zont adarre c'houlenn ho mouezioù diganeoc'h!!!

A.

Ar pez a lavarer deoc'h hag ar pez na lavarer ket.

LAVARET A RER d'eoc'h penaus ar Gouarnamant en deus paët pe autramant en devezo paët araug ann 31 a viz kerzu 1882 evid tost da eur milliard dle kemeret gant ar gouarnamantchou all so bet arauzhan.

MES NE LAVARER KET D'EOC'H penaus m'en devezo paët *da benn neuze* eur milliard dle coz, en deus kemeret *eus a vreman* var he gein tost da zaou villiard dle nevez.

LAVARET A RER DEO'CH penaus ar gouarnamant en deus ho tizammet eus cals cargou.

MES NE LAVARER KET DEOC'H penaus m'en deus ho tiscarget eus eun tu, e tle beza ho carget d'eus eun tu benag all, pe guir abaoue 1876 e renkit paëa d'ar gouarnamant 51 millions muioc'h peb bloas eget ne oa da baëa araug 1876.

LAVARET A RER D'EOC'H penaus ma renc ar re a baës ar c'hargou, paëa muioc'h breman evid na reant kent kement se a ziscues eo pinvidikeat ar vro,

MES NE LAVARER KET DEOC'H penaus m'ho deus produet muioc'h ar c'hargou, ne deo c'hoarvezet nemet abalamour m'hon deus bet brassoc'h ezomou. Kense mizou ann *Douanes* ho deus produet 243 million eleac'h 185. Evel n'hon devoa ket e Frans travoalc'h a vinis nag a vin, abalamour d'ann eostou fall ha d'ar phylloxera a so bet renket lacaat digass guinis ha guin d'eus diaveaz ar vro hag ann *Douanes* ho deus produet guelloc'h mes kement se ne ziscues ket e ve eurussoc'h ann dud evid se.

LAVARER A RER DEOC'H penaus impalaër Tunis en deus promettet paëa eun dic'haou d'ar Frans evid ann dispignou bras so bet coustet deomp ar brezel a enep ar Groumiret ;

MES NE LAVARER KET deomp penaus, taul chans ann arc'hant-ze na gouezo morse e chacot ar Frans, hag a hent all ni a renco paëa ive eun dra benag d'ar Spaign evid dic'haoui ar re eus he bro so bet e provins Oran, hag eun dra benag all ive d'ar saozon ho deus collet eun dra benag epad ar brezel-ze.

LAVARET A RER DEOC'H IVE penaus e renkit, *dre anaoudeges vad*, voti evid ann Deputeet republicanet rag m'hoc'h eus bet var ho goulenn, sicour en arc'hant digant ar Gouarnamant evid hoc'h hentchou, hag ho ties-scol.

MES NE LAVARER KET DEOC'H penaus ann arc'hant peus paët evidh oc'h hentchou hag ho ties-scol d'eus ho chacot eo e teu ha ne ket d'eus chacot ar Republicanet eo deut ; ar sort tud-se ne dint ket ker prest da rei pa ve red tenna d'eus ho ialc'h, kense ne ket red cahout kement a anaoudegez vad outho, rag ne ket eus ho hini ho deus roet, n'ho deus great nemet lakaat endro en ho ialc'h ar pez ho poa tennet anezhi. Kense, d'ar re a glaskefe ho touelli gant ar pez a lavarer, respontit gant ar pez ne lavarer ket.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Provost, cure e Guisseny, so hanvet cure e Plouenan.

Ann autrou Guillerm, cure e Quemeneven, so hanvet cure e Guisseny.

Ann autrou Canevet, cure er Fouillez, so hanvet cure e Quemeneven.

Ann autrou Mazeas, cure e Meilars, a so hanvet cure er Fouillez.

Ann autrou Duédal, belec iaouanc, so hanvet cure e Meilars.

Ann autrou Cueff, cure e Bohars, a renc en em denna rag ma eo clanv.

Ann autrou Rannou, belec iaouanc, so hanvet cure e Bohars.

Madou ann douar.

Abaoue teir sizun ne ehanomp ket da lavaret deoc'h ema ar c'hresc o tont ; scleroc'h eo her gueler breman, rag ema anat e peb leac'h couls var marc'hajou hor bro evel e Paris hag e New-York ; eur c'hresc a so d'eus 15 guennec da 4 real dre ann daou c'hant lur, hag a so feson e creskefe c'hoas. Eur sort tra o tigoueout evelse, a veac'h ma eo dastumet ann eost, a ziscues n'eo ket couls ann eost evel ma sonjer. Varlène, pa lavarer e oa bet eun eost peus-vad, ann ed a oa chomet izelbris epad 6 sizun hag ouspen. Evid ar bloas-man hon deus cresc da c'hortos eta, mes egis na hello ket creski cals, var a gredan, e vezo red beza var eves evid guerza pa vezo cavet eur pris deread.

Ann 200 lur guinis e *New-York* a so d'oc'h 23 lur 3 guennec ; varlene e oant d'oc'h 19 lur 10 guennec.

Setu breman pris ann edou dre ann 200 lur var ann oll marc'hajou eus ar Frans. Guinis, 30 lur 5 guennec ; segal, 20 lur 15 guennec ; hey, 19 lur 10 guennec ; kerc'h, 20 lur 5 guennec ; ed-du, distaul.

KEMPER. — *Dissadorn 13 a viz Eost 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 24 l. »» g. — Segal 17 l. »» g. — Hey 14 l. »» g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 4 l. 10 g. A.

ALMANAC ANN DEN HONEST.

AR VIRIONEZ VAR BEB TRA.

Pris : 2 vennec unan, e ti ar varc'hadourien leoriou.

Casset beteg ho ti dre ar post : 8 real ann dousen.

Casset *franco* en oll gariou eus ar vro ma comser ar brezonec.

50.. ..... daou scoet.
Ar c'hant..... unec lur.

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 35) DISSADORN 27 A EOST 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 27 a viz Eost 1881.

Prefet ar *Finistère* n'en deus ket allet miret d'ober egis cals eus he genvreudeur, da damall deomp beza o skigna keleier faus dre ar vro o sonjal gounis en electionou, en eul lavaret d'ar bobl dioual na zeufe da denna varnezhan eur brezel spontus ragtal goude ann electionou ma teufec'h da henvell ann Deputeet diskiant coz ho deus great beteg-hen kement a c'haou ous ar Relijion hag a rai cals goassoc'h c'hoas en amzer da zont ma vent hanvet adarre, rag ho henvel c'hoas goude ar pez ho deus great, a ve, pe viot contant pe ne viot ket, lavaret dezho ; plijout a ra deomp ar pez hoc'h eus great beteg-hen, kense n'hoc'h eus nemet kenderc'hel hag ober goassoc'h c'hoas ma peus c'hoant ; ni ne vezimp ket neubeutoc'h a du ganeoc'h evidse.

Setu aman al lizer scrivet gant Prefet ar Finistère ha casset ganthan da veza staget ous ar mogeriou da zeves ann electionou.

O sonjal gounis en electionou, emer o skigna dre ar vro keleier faus ha goest da sponta ann dud ; ann hini a so o terc'hel en ho tepartamant plass ar gouarnamant, na hell ket miret da ziscues deoc'h ne dint nemet gevier. Lavaret a rer, dreist peb tra penaus ar brezel, so dija discleriet, e tle beza great ha penaus ragtal goude ann electionou e vezo savet ann arme, hini Breiz da genta ; ar c'helou-ze n'eus netra guir ennhi, n'eus ket hano da sevel ann arme, n'eus ket hano da sevel arme Breiz. Ann tadou hag ar mammou spontet dre ar c'heleier faus-ze a so brudet anat evid petra eo, a hell eta en em gonsoli.

LAGRANGE DE LANGRE.

Ma so eun dra benag fall ha faus en affer-man eo el lizer-man ma gavomp anezhan : da genta, ar Prefet en deus gortoset evid he gass ne vije bet mui amzer avoalc'h evid he respont en henvelep feson m'ho dije allet ann oll lenn ar respont a vije bet possubl rei dezhan. Hogen bez ez eus ennhan meur a c'haou: Lavaret a rer, emezhan, dreist peb tra, penaus ar brezel a so dija discleriet, e tle beza great; me chans, e kemer ar Prefet ac'hanomp evel eur vanden ginaouejen, ma sonj dezhan lacaat ac'hanomp da gredi e ve gaou kementse : trous avoalc'h so bet savet er Gambr hag er Senat, divarbenn da vrezel ann Tunisie da genta gant ar Vinistret heb beza goulennet ali ar re so o terc'hel hor plas e Paris evid ne ve ket possubl lavaret neus ket brezel er broiou-ze, pa so bet casset di kement a soudardet hag a vartolodet, evid ma ve possubl disnac'h ez euz e guirionez brezel ha ne ket vezo, rag tud avoalc'h so maro abaoue ma eo commanset. Tamall a ra deomp ive hon deus lavaret e vezo savet ann arme goude ann electionou, ia ! hel lavaret hon deus hag e lavaromp c'hoas, lavaret hon deus e vije bet savet da genta ann deirvet hag ann navet arme, mes n'hon deus ket lavaret e nep leac'h e vije bet savet doc'htu en taul kenta, arme Breiz, hogen hirio e lavaromp penaus pa vezo bet savet ann armeou all ha ne vezo ket travoalc'h gantho, e teuio ive tro arme Breiz, hag ouspen, neus fors peu sort arme a vezo savet, egis m'hon deus hel lavaret deoc'h, gant ann armeou e vezo dispignou, hag abars ma vezo savet ho pugale e rencoc'h paëa ho lod eus ann dispignou a renco beza great evid pourvei da oll ezomou ann dud-ze. Setu pehini eo ar virionez en affer-ze. Caër ho devezo potret ar gouarnamant hen disnac'h ! Kense ne ket red d'ar pennou tieges en em laouenaat re abred, rag egis ma helloc'h her guelet dre ar c'heleier deut eus ann Afric, ne ia ket mad ann traou er vro-ze ! hag, e guirionez, hel lavaret e rencomp a vouez huel hag heb aoun, hor Ministret, Prefedet, ha re all a so dindan ar gouarnamant, ho deus choaset mad ho amzer evid tamall deomp bruda keleier fall var ann Tunisie hag ann Aljeri, ha n'oun ket goest da gompren penaus ho deus credet lacaat moulla evid ar bobl var tamou paper guen merket varnezho hano ar Republic, penaus iec'het ar soudardet a so eus ar re vella, ha ne ket red beza nec'het gant aoun e ve savet tam soudardet ebet ken. Anzavout a rafen ganeoc'h, ma kirit, penaus ne de morse mad clasc gounis en electionou, o sponta gant ar brezel ma ve hanvet ar re so a enep deomp, mes c'hui a velit ker piz ar blouzen en hon daoulagat-ni, penaus na velit-hu ket ann

treust a so o stanca ho re-tu ? Penans ! C'hui eo Republicanet ha Radicalet a lavare d'ann Electourien d'ar 16 a viz Maë, penaus hon dije bet brezel gant ar Pruss m'ho dije votet evid ar re a oa kiniget dezho gant ar Marechal, c'hui eo a damallit hirio deomp emomp o clasc skigna keleier faus dre ar vro var ann Aljeri pa lavaromp penaus heb dale e vezo savet ann arme hag e vezo tennet ar vugale digant ho mam hag ho breac'h dehou digant ar pennou-tieges ?

Gant ar vez !!! Taulit muioc'h eves ous ar pez a livirit ! rag er mare memes e fell deoc'h difenn ouzomp prezec d'eus ar sonj hoc'h eus da sevel soudardet heb dale, er mare-ze memes, eo e teu ann traou da voasssaat en Afric ! ! rag ma ia ker fall ann traou er vro-ze, piou so caus, nemedhoc'h dre ho faut ha dre ho prassa faut, pa peus hanvet eur Ministr ar brezel diskiant hag eur Gouarner eus ann Aljeri, diskiantoc'h c'hoas evithan evid ar pez a sell ous traou ar soudardet ! ha n'en deus great nemet sottoniou en Tunisie hag en Aljeri ! Lavaret c'hoas eta ma n'hoc'h eus ket mez, eo ni a so o clasc bruda keleier faus ! Ar c'heleier fall, ha ne ket c'hui eo hoc'h eus great anezho ar pez ma'z int ? ne vezit ket souezet eta e lavarfemp anezho egis ma'z int e guirionez ! nemet marteze eo ni hon deus insitet, penaus eo savet oll en hon enep ar vro d'oc'h adalec Tunis bete meneziou ar Groumiret ! nemet e ve ni hon deffe lavaret d'ann *Agence Havas* scriva, penaus e oar oc'h embann ar brezel santel e *Sousse !* nemet e ve ni ive hon deffe lavaret, eleac'h ann *Times*, penaus e *Gabès*, ann Arabet a helle antreal el leac'h m'en em gavemp, a laze lod eus hor soudardet, hag a gasse eul loden all prisonnerien gantho ? Ne ket ni a scriv ann histor, ne reomp nemet scriva ar pez a c'hoarvez dre ho faut ! Evid guir, biscoas neus bet guelet eun den ken diskiant ha ken ourgouillus ! Ar Gouarnamant en devoa dindan ann dorn Jeneralet gouiziec ho devoa discuezet pell a oa d'oc'h petra oant goest er brezel, hag evid cundui ann afferiou er broiou en tu all d'ar mor, ha petra so bet græt ? Clasket so bet eun tam coz alvocat dilabour, n'en devoa ken evid he renta din eus eur garg ken huel evel gouarner Jeneral en Aljeri, nemet rag ma oa breur d'ar Président eus ar Republic, lavarit din ha mad eo eur sort politic ? Dastum a reomp breman ar froues so bet hâdet, neuze ma cavit anezho braô, me ne ran ket.

Da lavaret eo, ma ne zioualler ket, heb dale, ann Aljeri, a so deut deomp gant ar Roue hag ann drapo guen, a vezo collet gant ar Republic hag ann drapo tri liou ! Da lavaret eo, ma ne ve ket casset soudardet en Afric, ha cals, hag heb dale, peb tra a vezo collet evidomp er vro-ze, bete memes ann enor, ha kement-se oll, abalamour, eleac'h ma vije bet red cahout eur soudard, ez eus bet kemeret eun den ar bed, ha pehini ! ha ne helle netra ober muioc'h a boan deomp eget ar pez a c'hoarves, rag goest e ve d'ober deomp coll hon hano mad a Fransizien calonec ! Siouas, ne hellomp nemet clemm, ne ket ni a hello ober ann disterra. Sonjal a ra deomp, evelken, e vezo græt ar pez a so red, ha da benn ma teuio ann devesze, e velimp hag int ho devezo c'hoas hon enebourien ann hardiegez da lavaret e oa evid gounis en electionou, nemet ken, na ne oa ket dre garantez evid ar vro, ma lavaremp d'ann electourien dioual da rei ho moueziou d'ar re ho devoa tennet ar brezel varnomp.

Deomp breman d'ar c'heleier, mes araug e rencan digas sonj deoc'h d'eus ar pez a c'hoarvezas er Gambr d'ann 3 a viz Gouere ; ann Arabet, en em savet, a oa o kelc'hi *Géryville* hag ho devoa lazet ar Spgnolet ;

Ar Ferry. — Tamall a rit dezhan (da Albert Grevy) beza lavaret penaus e ie mad peb tra hag e oa *neubeut a dra* ar pez a oa c'hoarvezet e Géryville ; *Ma ! n'en deus great nemet he zever*. (Aman a sav trous en tu dehou hag e cals plassou en tu cleis ;)

Ann Autrou Journault. — Penaus *dever ar gouarnamant eo hon trompla !* Mar de guir ar pez en devoa lavaret ar Ferry en deves-ze, ne ket eston ho deffe great Prefedet ar gouarnamant ar pez ho deus great ; hogen e peb leac'h a so bet respontet dezho e doare ;

Setu aman petra respont ar gazeten *Etoile d'Angers* da Schernb Prefet Maine-et-Loire ;

En despet d'ann oll keleier sclear avoalc'h, a sonje deomp, hon deus moullet evidhoc'h er gazeten-man, ar gouarnamant dre zorn ann autrou Schernb, a lavar n'hon deus ket a vrezel hag eo evid ar guella, iec'het hor soudardet !

Neuze 'ta ! er mintin-man hon deus bet eul lizer digant eun den en deus guelet he unan hag a so breman o chomm en Aljeri ; henes a hell gouzout guelloc'h eget Prefet Maine-et-Loire ar pez a dremen eno, hag a scriv deomp ar pez a ia aman varlerc'h :

« Be hon deus breman dindan hon daoulagat frouez brezel ann Tunisie. D'eus eur rejimant, ar 7et Chasseourien var varc'h, ne chomm mui couls lavaret tam. Bez ez eus anezhan evel 300 den clanv gant ann derchen typhoïd, ha varc'hoas e casser cuit 200 marc'h eus ar rejimant-ze, ma hellomp housardet Bône entent outho ; hogen, piou eo a renco cass ar c'hesec ? eun neubeut soudardet var droat, Zouavet ha re all. Ann oll keariou var bord ar mor a so leun a dud clanv ha gouliet, hag e caver ann derchen typhoid e peb leac'h. Bemdes e Bône e varv 2 pe 3 soudard, ha c'hoas ne lavarer ket ar virionez penn da benn. »

A hent all, ar *Memorial de la Loire* a lavar ive ;

« Eun neubeut devechou so, hon devoa lavaret deoc'h, penaus d'eus 9 ugent artiller a oa bet casset d'eus Clermont d'ann Tunisie, a enep ar Groumiret, ne oa deut endro nemet daou ugent pe hanter cant soudard. Ni a c'houlenne beza disnac'het ma ne oa ket guir, pe cahout eur goms benag da lavaret deomp, penaus e oa bet c'hoarvezet ma oa guir, n'hon deus bet respont ebet, ne ket dies entent perag n'en deus respontet netra ar Ministr deomp, n'en devoa netra da lare. »

Prefet ar Gers o veza great evel hon hini, setu petra a respont dezhan ann *Appel au peuple :*

E Auch ar bataillon a so o tont endro eus ann Afric a so ann diou drederen anezhan clanv en hospital : dre gement leac'h ma dremenan, e clevan penaus cals tud iaouanc ho deus renket coll ho buez hag ez eus cals caonv er gommuniou ; It e canton Montesquiou ha contet ar soudardet maro gant ann derchen, bez ez eus 5 pe 6 anezho It da Chélan e leac'h eur paour keaz den iaouanc a so o paoues scriva d'he vam : — pedet evidoun, rag collet oun. Oc'h achui scriva kement-man ni a c'houlenno c'hoas digant ar Gouarnamant;

Guir eo, IA pe NAN emer o tastum soudardet e *Satonay* hag e *Orange*, a neubeudou o tont eus a bep corn eus ar Frans ?

Guir eo, IA pe NAN, emer o prepari eno ar brezel bras en deus lavaret ar jeneral Saussier e tlefe beza great da benn ann discar amzer kenta ?

Ni so o c'hortos e ve disnac'het kement-se.

Ha breman, kenvrois, ec'h helloc'h guelet pegen neubeut a dâl lizer ar Prefet ! ! ! A.

Electionou ann Deputeet evid an sul 21 a viz Eost 1881.

Setu aman ar re so bet hanvet evel Deputeet en hon Departamant-ni. Ne roan hirio nemet ann hanoiou. Er sizun a zeu e vezo roet ann niver moueziou dre gommun.

Kemper, kenta loden. — Ann autrou HEMON.

Kemper, eil loden. — Ann autrou ARNOULT.

Castellin, kenta loden. — Ann autrou CAURANT.

Castellin, eil loden. — Ann autrou GUEGUEN.

Montroulez, kenta loden. — Ann autrou DE KERMENGUY.

Montroulez, eil loden. — Ann autrou ROUSSEAU.

Brest, kenta loden. — Den n'en deus bet mouezion avoalc'h.

Brest, eil loden. — Ann autrou VILLIERS.

Brest, trede loden. — Ann autrou FREPPEL, gant 6,022 mouez muioc'h.

Kemperle, eul loden hebken. — Corentin GUYHO, gant 39 mouez nemet ken. Mæs ne ket sur e ve hanvet evid mad, rag cals traou a dreus so bet græt a enep ann autrou Lorois, hag ann autrou Guyho ne dle ket c'hoas kemer he villet henthouarn, rag ne ket sur e alfe mond da Baris ken, evel Depute, da vihana.

Egis her guelit, kenvrois, ar re ru, ho deus gounezet c'hoas en dro-man, hag ar Gambr ne vanco ket sclærijen dezhi. petra benag ne vezo ket eus ar re splamma, n'ho deus ket allet lacaat henvel ann autrou Belhommet, mear Landerne, ha marc'hadour bouji, a enep ann autrou Villiers, mes electourien eil loden Castellin, ho deus choaset Gueguen, lezhanvet *Goulou-Roussin*, ha kense, ne vanco ket sclærijen d'ar Gambr, petra benag ma vezo eun tamic tenval, mes splamm avoalc'h e vezo evelken evid ma alfe ar Republic kenderc'hel oc'h ober ar sort labour a ra. Eur *c'houlaouen-roussin* ne daul ket cals sclerijen, mæs tud dâl a ve mad avoalc'h d'ober eur sort labour. A.

Pa hon deus guelet ar Vinistret o scriva d'ar re oll a oa dindanho d'en em zioual gant ar brassa eves da vont a du gant hini ebet d'eus ar re a garfe cahout moueziou ann electourien, ni hon deus lavaret deoc'h, penaus evid dalla ann dud eo e vije scrivet eur sort liziri dezho, rag ma oa ar Gouarnamant è sonj da sicour e peb feson da veza hanvet ar re a youie avoalc'h e tlient beza a du ganthan, en eur sicour anezho dre zindan, mes lacaat eves da zioual mad atau da lezel guelet e feson ebet ar sicour a rofent dezho. Hogen, ma ne ket bet guelet e peb leac'h, e meur a blass, potret ar Gouarnamant n'int ket bet fin avoalc'h evid cuzet mad ar pez ho devoa c'hoant d'ober, hag ez eus bet guelet, kense, setu ar pez so bet c'hoarvezet e Departamant *Eure-et-Loire* (loden Châteaudun).

En hor bro-ni, a scriver eus ann arrondissamant-ze, ez eus bet c'hoariet eun tamic comedi eus ar re dudiussa, hag he deffe lakeat ac'hanomp da c'hoarzin, a galon vad, ma ne vije ket bet hano en electionou diveza-man d'eus buhez pe maro ar Frans.

Daou Republican a so, d'ar vuhez, o clasc beza hanvet en arrondissamant-ze, ann autrou Dreux, Depute coz, hag ann autrou Isambert, scrivanier kenta gazeten Gambetta ar *Republique française*; heman, egis guir, a so den ar Gouarnamant pa eo mignon Gambetta, hag eo red discues penaus mignon Gambetta a so oll-galloudec.

Hogen, bez ez eus e Châteaudun, eur vreuriès tud so bet savet gantho ho unan evid en em sicour ann eil egile. Pa oant en em assamblet d'ann 10 a viz Gouere, ann hini a brezege e hano ar vreuriez, en devoa lavaret, penaus ar vreuriez o veza goulennet sicour digant ar Couarnamant, n'he devoa allet cahout netra, mes penaus, abaoue, ann autrou Isambert o veza comset evitho, Ministr ann afferiou evid diabars ar vro en devoa respontet, penaus, heb dale, e vije bet roet ali d'ar vreuriez d'eus ar pez a rofe dezhi ar Gouarnamant en he vadelez ; ann ali-ze n'he deus ket renket he c'hortos pell amzer, rag a veac'h ma oa digorret mare ann electionou, ma oe casset kelou dezhi he dije bet, heb dale, eur sicour 200 scoet, ha Président ar vreuriez a roe egis-man ar c'helou mad-ze d'ar

re ho deus pers er vreuriez-ze.

Breuriez sicouriou ann eil d'egile, e Châteaudun :

« Ar Presidant en deus ann enor da rei da anaout da gement hini ho deus pers er vreuriez, penaus abalamour da c'houlenn ann autrou Gustave Isambert, unan ac'hanomp, herves m'en devoa hen roet deomp da anaout d'ann 10 a viz Gouere diveza, ann autrou Ministr evid ann afferiou evid diabars ar vro, en deus roet d'ar vreuriez eur sicour 200 scoet.

Ar Presidant,
G. ALLARD.

Piou a oe droug contant ? ne ket dies her c'housout, ann autrou Dreux ann hini oe ; hag hen o scriva ragtal d'ann autrou Constans evid en em glemm. Heman lakeat nec'het bras ganthan, a respontas gouscoude ragtal :

Autrou Depute ha va c'henvreur :

« C'hui peus roet din da anaout, penaus, herves m'hel lavar eur gazeten eus ho Tepartamant, eur sicour so bet aotret en devechou-man, da vreuriez ar sicouriou ann eil d'egile d'eus Châteaudun, am eus goulennet paperiou ar vreuriez-ze, hag am eus allet guelet sclear, penaus ma oa dereat ar goulenn he devoa great d'ann 9 a viz Gouere diveza, beteg hen n'eus bet roet netra dezhi, na ne helle ket beza græt, rag ma oa re dost ann electionou. Kense, re abred eo so bet brudet e oa bet roet eur sicour dezhi, mes, nemet re abred ne deo, rag netra na hell miret e ve roet dezhi eur sicour a oa dleat dezhi.

Ar Ministr,
CONSTANS.

Set' aze eúl lizer ha n'heller ket disnac'h eo bet scrivet gant eun den fin ; ar sicour so aotreet ; eun dra c'hreat eo ; a hent all, ar vreuriez he devoa guir d'he gahout. Hogen, rag ma eo tost ann electionou, hag evid lacaat ar re sod da gredi ne ia ar Gouarnamant a du gant den ebet, ann 200 scoet ne vezint roet e guirionez d'ar vreuriez, nemet goude ma vezo achu ann electionou ! Ann autrou Constans a so eun den fin hag a voar scriva liziri, n'heller ket hen disnac'h. A.

Ar bleizi.

— Ac'hanta ! Clevet mad eo ! ne chomoc'h ket, Iann ?

— Nan, nan, va groeg a so ous va gortos ; re a nec'h he deffe ma ne zigasfen ket dezhi ar re vihan en noz-man ; souezet bras e tle beza soken o velet ac'hanon o tale keit all, rag, panefe ma eo bet torret chastrennou va marc'h, e tlefen beza bet er gear pell bras a so breman.

— Goal zivezat eo gouscoude, hag ann erc'h a gouez goal stanc.

— Pe vern-ze ? ar vugale a vezo tomm dezho dindan ho fallen, ha teir heur amzer a ia buhan en ho rout.

— Egis a garoc'h ; kement-se a sell ouzhoc'h. Doue r'ho tiouallo, a gendalc'has ann Trepoff-coz, oc'h antreal en ti hag o serra clos ann or var he lerc'h.

Er c'heit-se, Iann, goude beza sellet gant tenebedigez ous he vugale, eur potr hag eur plac'h a oa cousket c'houec dindan eur bern lennou, a zistagas eun taul scourje e doare gant he varc'h treut hag heman kerkent o taoulammi.

Ann amzer a oa fall spontus, hag ar pez a vele dirazhan, a lavare dezhan avoalc'h en dije græt guelloc'h senti ous ann Trepoff-coz. Keit ha ma helle guelet, ann douar a oa goloet gant eur viscat erc'h teô, a seblante beza glaz d'oc'h sclærijen al loar a ioa o sevel. Ne heller anaout ann hent, rag ne veler ket anezhan, nemet d'eus eur vezen, d'eus eun ti, d'eus eur bod-spern benag a save dreist ann erc'h du-man, du-hont. E guirionez, red e oa da Iann anaout couls ann hent evel ma rea evid mont mad ganthan, dallet egis ma oa gant ar bluennou erc'h.

Ouspen eun heur a ioa e oa en em lakeat en hent; hag ar marc'h a c'halope ker buhan, ma oa græt ganthan ouspen ann hanter eus ann hent, pa droas Iann he benn evid sellet ous ar vugale a gouske ken disoursi, evel ma vijent bet en ho guele, hogen, o veza sellet eun tamic pelloc'h var ann hent, n'hellas ket miret da scrija ha da chench liou. Guelet en devoa pell du-ze var ann erc'h eun neubeut loenet du a dostaë outhan beb a damic.

— Ra vezo Sant Serge a du ganeomp, emezhan.

Lavaret e ve e ve ar bleizi o tont deomp ; guelloc'h é vije bet din marteze senti ous ann Trepoff-coz.

Hag hen da fusta he varc'h mar gouie, d'he lacaat da vont buhanoc'h. Mont a reas eur mareadic evelse, mæs pa zistroas he benn adarre, ne oe ket red dezhan sellet gant cals evez evid guelet, penaus ar bleizi ho devoa gounezet varnezhan. C'huec'h a ioa anezho, mæs n'en em gavent ket oll var ar memes linen.

— Abars deg minuten e vezint deut beteg ennomp, eme Iann. Petra d'ober ?

Souden, e oe anat n'en devoa ket c'hoas collet fizians.

— Eun dra benag so d'ober, marteze, emezhan.

Hag hen o fusta goassoc'h-goas he varc'h, petra benag m'en devoa heman cresket he dis abaoue m'en devoa c'huesset al loenet gouez, e stagas ar guidou en tu dehou d'ar gador, hag e tennas he gountel d'oc'h a zindan he zillad. Neuze, o veza peget er gountel gant he zent, en em lezas da goueza a zivar he gador er c'har. Ar bleizi a ioa deut tostoc'h c'hoas. Evelken, ann hini a ioa e penn, a ioa eun daou pe dri c'hant metr araug ar re all. Eur pez mell bleiz coz a ioa, hag evel ma oa cals treutoc'h eget ar re all, netra na vire outhan n'en dije allet redec buhanoc'h evitho. Iann a selle oc'h henez gant cals evez. Æt a oa da aseza er penn adreon eus ar c'har, hag evelse, he gorf a harpe ne alje ar bleizi paca he vugale.

Abars nemeur, al loen gouez a rea lammou bras spontus, en em gavas tre e kichen ar c'har, he glevout a rea o tenna he alan, beac'h varnhan. hag e vele he zaoulagat ru-glaou-tân.

— Guerc'hes santel, eme Iann, mar g'hellan laza heman, m'hen tou deoc'h e lakin eur c'houlaouen coar dirag ho skeuden, ha.....

Ne hellas lavaret ken. En eul lamm crenn, ar bleiz a oa deut er c'har dreist Iann, hag e oa æt da goueza e kichen al leac'h ma oa cousket ar vugale.

Ker prim hag eul luc'heden, Iann a saillas gant ar bleis, ha neuze e savas eun emgan spontus. Ar bleis a ioa peget e breac'h cleiz Iann, mæs heman gant he zorn dehou a blante hag a asplante he gountel e corf al loen.

Ar vugale dihunet a daul, a ioa ker strafuillet, ne hellent na finval na lavaret ger.

Souden, Iann a hellas sevel ; allet en devoa laza al loen gant eun taul countel, hag e taulas ar c'horf maro etoues ar bleizi all a ioa digouezet e kichen ar c'har.

Ar re all neuze en em daulas varnezhan evid he lounca, hag er c'heit-se, ar c'har a c'hounezas eun tamic c'hoas varnezho.

Iann goloet gant ar goad a rede d'eus ar gouli græt dezhan en he scoa gant ar bleiz, a drugarecaas Doue, pa sonjas en eun dra he lacaas strafuillet oll. Kement a vâl a oa bet ganthan stlapa d'ar bleizi al loen en devoa lazet, m'en devoa collet ar sonj eus he gountel, hag houman a oa chomet duze etoues ann erc'h. Iann n'en devoa mui eta netra d'en em zifenn, hag ouspen, coll he ners a rea dre ma golle ive he voad.

Gant cals a boan, e savas adarre var he gador, hag e fustas he varc'h kentre ma helle, o clasc gouzout pegement a hent en devoa c'hoas d'ober, hag e seblantas dezhan penaus ma alfe c'hoas gounit var ar bleizi epad eun hanter-heur e vije saveteet. Mæs aoun bras en devoa ne alje ket hen ober.

E guirionez, o veza sellet adreon, e velas e oa en em lakeat ar bleizi da redec adarre. Lavaret e vije bet soken e redent guelloc'h breman goude beza drebet ar bleis coz.

Souden e teuas eur sonj en he speret. Pega a reas en he vugale, ann eil goude egile, hag e stagas anezho gant lerennou ler var gador ar c'har, hag evel ma tostae atau ar bleizi, ar paour keaz Iann a reas eun duil gant ar plous a oa er c'har, ha gant ar goulou a oa el letern e lacaas ann tân er plous.

D'ar mare-ze, ar bleizi a oa deut tostic-tre. En eun taul-cont e pegas ann tân er plous, hag ar bleizi spontet a rencas chomm a za.

Ar c'har a iea atau buhanoc'h-buhan. Evelken, Iann, o sonjal he lacaat da vont buhannoc'h, a scoe, a scoe var he varc'h. Ar vugale strafuillet, ho devoa taulet ho divreac'h en dro da c'housoug ho zad, hag a guze ho fass etoues he zillad.

Beb ann amzer, Iann a selle a dreon da velet penaus a iea ann traou. Ann tân, goude beza devet ar plous, a ioa breman peget er c'har, hag a daule eur sclærijen ru var ann erc'h. Ar bleizi spontet gant ann tân, ne gredent ket tostaat re ous ar c'har, mes kenderc'hel a reant atau o vont da heul, o sonjal m'ervad e vije bet mouget ann tânze abars nemeur, hag ho dije allet paca ar re oa er c'har da goania gantho. Iann a vele avoalc'h petra a iea da c'hoarveout, ha gouscoude, ne golle ket fizians evid-se. O tistaga he vugale a zivar cador ar c'har, ec'h hellas gant cals a boan ho staga var gein ar marc'h, ha goudeze, o tistaga ar marc'h dious ar c'har, ec'h hellas en em zila he unan var gein he varc'h.

Heman divec'het pa ne renke mui stlenja ar c'har pouner-ze oc'h he heul, en em roas da redec gant muioc'h tiz, ha Iann, o veza savet he zaoulagat, a dennas he alan gant muioc'h frankis, rag guelet en devoa d'oc'h sclærijen al loar ann tosta ties eus he gear.

Sonjal a rea dezhan beza saveteet, hag a oa o vont da groaza he zaouarn evid trugarecaat ann Autrou Doue, pa velas souden eun dra hag a lacaas he voad da scorna en he voaziet.

Epad ma oa o tistaga ar marc'h dious ar c'har, n'en devoa ket taulet cals evez oc'h ar pez a rea ar bleizi. Hogen, setu petra oa bet c'hoarvezet : Al loenet gouez-ze ho devoa bet aoun tostaat ous ar c'har a oa o tevi, hag o kemer muioc'h tis, e oant æt, en eur redec buhanoc'h eget ar marc'h, d'en em lacaat etre ar c'har hag ar gear, ha breman e oant o tont endro evid paca ar marc'h hag ar re oa pignet varnezhan.

Iann a oa o paoues her guelet, ha breman ec'h anaveze mad tre e oa collet evid mad. Ar marc'h a oa re scuiz d'he lacaat da zistrei var he giz, abars beza æt a bell e vije bet paket gant ar bleizi. Sonjal treuzi ar vanden bleizi heb cahout droug hen hag he vugale, ne oa ket diskiant avoalc'h evid clasc hen ober. Mervel a renke.

Beza implijet en aner kement a gouraich hag a ijin e ken neubeut amzer, ha beza collet evelken I Iann a golle he benn. Souden e peoc'has. Græt a oa he sonj ; stoui a reas he benn varzu he vugale hag e vouchas outho gant teneredigez en eur zifrunca.

Etretant, ar bleizi a tostae atau. Eur pennadic hent nemet ken hag e oant digouezet. A drugarez

Doue, ar marc'h follet n'ho guele ket. Iann a c'hortosas e vent deut e kichen, ha neuze, oc'h ober sin ar groas, e lammas etoues ann erc'h en eur loskel eur iouaden.

Ar bleizi o velet ann den o coueza, en em daulas varnezhan d'he zispenn.....

Er gearic-vihan Iwailoff, ar paisantet,ne oant ket c'hoas cousket, a glevas eur marc'h o tont a diz d'ann daou-lamm e kear, ha goude ma oe ehanet trous ar marc'h o redec, moueziou bugale o iudal: Ar re zispontussa o veza deut er meas eus ho zies a gavas eur marc'h o vervel e creis ann hent, hag e kichen ar marc'h daou grouadur sempleet. Bugale Iann e oant. Ar re-ze oa saveteet. Ho zad pa n'helle mui ho difenn, en devoa roet he vuhez evid ho savetei. A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Me gave din e chome pell va Iann abars dond en dro. Pa zistroas erfin o tont d'eus cambr ann autrou Haas, e oa daoubleget dindan he veac'h.

— Petra ann diaoul a zigasses deomp aze ?

— Gres peoc'h, ar peb guella so chomet. Ah ! m'hon dije bet hor servicherien morianet hag hor chanval !

Ne garfen ket lavaret penaus e *Sant-Malo*, ann droug hag ar mad a so dishenvel tre d'eus ar pez emaint eleac'h all, mæs ni oa o paoues sortial d'eus ti ann Heliet, intanvez, tad, mab ha niz, ne oa ket henvel ho honestis ous hini ann dud all, hen discuezet am eus deoc'h huelloc'h. Ouspen, egis m'hel lavaras din Iann gant guirionez, ni hon devoa poaniet gant ar vangonel ha kempennet legumaichou, Kense, e tliemp beza paët, ne sonj ket deoc'h ? A hent all, hag ouspen, minheer Haas, marteze, n'en devoa ket heritourien, ha pa hell ar re so bet græt prisonerien brezel en em denna d'eus etre skilfou ho enebourien, ne de ket difennet outho cass eun dra benag gantho evid cahout sonj eus ho esclavaich.

Ouspen ar c'huec'h boutail alaouret hag ann traouigou bihan a serviche da vinheer Haas, Iann en devoa digasset ganthan eur bern dillajou, lennou, lianaij, calabousennou, hag ouspen, daou re heuzou a oa e stribill eus he choug.

— Kement-se oll a hell talvezout da gals deomp pa renkimp treuzi ar c'hoajou gouez dre beleac'h n'eus tremenet den arauzomp. Ma vouifes pegement a draou am eus renket lezel var va lerc'h !

Hag en devoa c'hoant lenva.

— Kemer eur re heuzou diganin, emezhan, marteze ec'h alfemp cahout prinset hag a breno ar reze diganeomp gant mein presius, poues evid poues.

— Hogen, maleûrus so ac'hanoud, emoun-me, ma rencomp disken gant ar gorden er vag, penaus e fell did ?....

Hen a droc'has doc'htu varnoun, o lavaret :

— Cassomp, cassomp atau ! Mar be red, ni rai ouspen eun dro.

Pa en em gavjomp var ar pont ar vrumachen a oa savet cals, ha savet var ar pont.

Ne veljeur mui nag ann tour-tân, nag ar goulou eus ann aod. Iann na hellas miret da lavaret gant levenez :

— Ac'hanta ! Corentin, pegement a chans hon deus-ni ; ar vrumachen-ze so digouezet mad evid cuzet ac'hanomp... Oh ! nag a drous a ra ar boutailladou anisette-man !

Staget en devoa ar boutaillou-ze endro d'he c'houg, ha kellies gueich ma chenche, e reant trous egis cleier bihan.

Rei a ris ann ali dezhan d'ho lezel en eun tu benag var he lerc'h.

— Lezel ! lezel ! emezhan, ha ma car ar Roue al likuriou dous !

Ni oa hon daou carget evel mulet, hag ez ajomp varzu ann a dreon eus al lestr. Tevat buhan a rea ar vrumachen.

Ne oamp ket æt a bell, ne velemp mui e peleac'h e lakemp hon treit. En eur vont, Iann a daule var va diouscoas ar pez a gave re bounner evithan.

— Clasc da velet, emezhan, ha te hello anaout e peleac'h ema toul Isidor dre aman, æssoc'h a ze e cavimp hon hent goudeze.

Caër em boa clasc, ne gaven netra. A drugarez Doue, e clevjomp en hor c'hichen eur roc'haden eun tamic crenvoc'h, egis ma c'hoarvez aveichou gant ar gouskérien, panefese, e vijemp heb dale digouezet er penn araug eus al lestr.

— Klootz eo, emoun-me, hag aoun bras am eus ne ve dihunet gant eur sort taul.

— Gres peoc'h, eme Iann, ha gortosomp eun neubeut ; ni hon deus amzer avoalc'h ac'han da varc'hoas vintin.

Eun neubeut goude, Klootz a roc'he adarre goassoc'h-goas, ha dre ann trous-ze, ec'h heljomp cahout hon hent. Epad ma oamp o c'hortos, Iann a lavaras din :

— Ne vezo ket goal æs deomp er vag gant eur sort brumachen deo a vir ouzomp guelet banne.

— Bah ! emoun-me, deomp araug atau da c'hras Doue.

Iann ne respontas ket ouzin, mæs he glevout a ris o c'hrosmolat.

— Eur veich ma vec'h commanset gant historiou n'eus fin ebet ken. Momentchou so, e sonj din eo *Sant-Malo*, hon deus guelet var adreon al lestr, ken tost evel ema hostaliri mama Kemper d'eus tour *Solidor*, ha momentchou all, e lacafen claoustre, ez eus ouspen eur miz abaoue omp partiet marteze daou, gant ann dra-ze e c'hoarvez evel gant ann tour-tân hag ar goulou ; Te so sur te, da veza guelet ar re-ze ?...

— Ma ne ven ket.

— Mad ! mad ! me voar avoalc'h petra a fell did da lare, e oa ann traou-ze dirag hon daoulagat, araug ma oa deut ar vrumachen. Mad ! me ne ouzon ket caër, pe meus guelet pe n'em eus ket. Ebars en historiou ez eus cals gevier ha cals tromplerez. Deus araug eun tamic, cousket int.

Eur pennad all eur veich all) A.

KELEIER.

Pemp bloas c'hoas da c'hortos abars ma vezo fin ar bed.

Red eo deomp trugarecaat ann autrou Doue ; en dail ne vezo ket c'hoas fin ar bed er bloas-man ; kense, ec'h hellomp c'hoas beva oll disoursi. Setu aman ann testeni hon eus c'hoas pemp bloas buhez nemet mervel a rafemp araug ann termen-ze.

Ann oll a voar penaus ar sul Fasc a so eur gouel a cheinch beb bloas, hag a vez merket he flass d'oc'h ma zigouez al loar. « Ar C'honsil a *Nicée* en deus ordrenet e tigouesfe atau Pasc d'ar sul kenta goude ar c'han loar a zigouesfe varlerc'h ann 21 a viz Meurs. » Ma ve eta ar c'han d'ann 21 a viz Meurs, ha ma ve ann deves-ze eur sadornves, Pasc a vezo d'ann 22 a viz Meurs. — Pasc na hell morse digouezout araug ann 22 a viz Meurs, na divezatoc'h eget ar 25 a viz Ebrel. Ar 25 a viz Ebrel a so ann diveza termen. Epad ar c'hantvet e pehini en em gavomp, Pasc na zigoueo nemet eur veich d'ar 25 a viz Ebrel, er bloaves 1886. — Er 25 a viz Ebrel e tigoues ive gouel sant Marc, er bloaves-ze e tigouezo ive gouel sant Georges, 23 Ebrel, da Vener ar Groas, ha gouel ar Sacramant da genver gouel sant Iann-Badezour. Hogen, bez ez eus eun diougan coz dastumet gant Nostradamus, ha lakeat ganthan en he leor, hag hen a lavar :

« Pa vezo staget ann Autrou Doue ous ar groas gant sant Georges, ha tennet eus ar bez gant sant Marc, pa vezo douget gant sant Iann, neuze e teuio fin ar bed, hag e c'hoarvezo kement-se e 1886, ha setu paket ann Italian diskiant a lavare e tlie digoueout er bloas-man d'ar 15 a viz Du.

Amiens — E. *Neuville-sous Corbie,* (escopti Amiens.) tud ar barres a c'hoanteas cahout eur groas neves e creis ar veret neves. Ann devez ma oe benniget ar groas, pa oa ar brocession o tremen daou eus conseillerien ann ti-kear ha ne oa bet ken nemetho o clasc miret ne vije bet savet ar groas, n'ho devoe ket mez lavaret a vouez huel, e vije bet guelloc'h lacaat e plass ar groas-ze eur marmous pe imaich ar Republic, hag eun anezho a lavaras ouspen : *mar galfe ar c'hrist-ze coueza ha beza bruzunet !* Eur miz goude, heman diveza, marc'hadour guin, a gouezas dindan rojou he gar hag e oe bruzunet he benn dezhan. — Egile araug ann deves-ze en devoa collet he verc'h maro en eun taul-cont, dre eur c'hlenvet dianavezet.

Limoges — Ann autrou Lamazou en em gave e Paris pa glevas kelou eus ann tan-goal en devoa devet kearic *Lavaud-Montjourde* e parres *Folles ;* ragtal e cassas da *Limoges* dre ann telegraf ar gourc'hemenn-man :

Autrou Marévéry, escopti, Limoges :

Casset doc'htu 500 lur d'ar re so bet devet ho zies e *Lavaud-Mont Jourde,* e *Folles;* lodennet e vezint etre ar re ho deus ar muia ezomm gant ann autrou mear hag ann autrou person.

Lamazou, Escop.

Ann autrou *Vérité* person *Vion* (Sarthe), en devoa egis ma oa he vir hag he zever, tennet d'eus tour ann Ilis hantronoz a viz Gouere, ann drapo oa bet lakeat eno evid ann deves-ze hag en devoa disnac'het a grenn he staga adarre da benn ar sul var lerc'h. Neuze oa deut souprefet ar *Flèche* gant tri gendarm var al leac'h hag en devoa gourc'hemenet staga endro ann drapo ous ann tour. Tribunal ar *Flèche* goude prezegen gaër ann autrou Pavie, en deus barnet n'en devoa great ann autrou Vérité droug ebet. Kense eo anat gouzout penaus ann diaveas eus ann ilisou ne apparchant ket d'ar mear egis a blijefe da gals anezho hel lavaret.

Heb dale, ar gazetennou a so a du gant ar Gouarnamant a lavar : *ragtal goude ann electionou,* e vezo cheinchet plassou da 150 pe 180 barner a beoc'h evid ho recompansi da veza gounezet, pe ho funissa da veza collet en electionou.

Eur mevel dirag Conseil ar Reform :

— Be peus eur reson benag evid beza dizammet d'eus ar servich soudard ?

— Ia, va mistri ho deus lavaret din atau couls ann eil evel egile, ne oan ket mad evid ar servich.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Grall, cure e Locornan-ar-Fanc, a so hanvet cure e Lambezellec.

Ann autrou Kerezeon, cure e Brasparts, a so hanvet cure e Locornan-ar-Fanc.

Ann autrou Dagorn, professor e Seminear-vihan ar Pont, a so hanvet cure e Brasparts.

Ann autrou Madec, professor e Seminear-vihan ar Pont, a so hanvet person e Pont-Aven.

Ann autrou Boleat, person e Pont-Aven, a so nevez-maro.

Foariou Departamant ar Finister

EVID MIZ GUENGOLO.

Ar stereden (*) a verk ar Foariou appellet.

1 Pont-n'Abad, Castellin. 3 Locournan. 5 Briec, Elliant, Brest, Guerliskin. 6 Pont-Aven, ar Ponthou, Sant-Thegonnec. 7 Confort, Scaër, Daoulas, Lannilis, Lanneur, ar Relek. 8 Hanvec. 9 ar Folgoat, Huelgoat, Menehom. 10 Montroulez, Sant-Thegonnec. 12 Ar Forest. 13 Ploneour-Lanvern, Lanhouarne. 14 Bannalec, Coray, ar Faou, ar Fouillez, Landivisiau, Plougonven. 15 Pont-Croas, Rosporden, Plougerne, Landivisiau. 16 Kemper, Landerne. 19 Beuzec-Cap-Sizun, Douarnenez, Plovan. 20 Guitalmeze, Lambezellec, Karaëz, Pleyben. 21 Laz. 22 Gouenou, Berven, Landivisiau. 23 Conk-Leon. 24 Plounevez-Lokrist. 26 Lesneven. 27 Pont-Aven, Commana. 28 Plogastel, Craon. 29 Kemperle, Cloastr.

Madou ann douar.

Ar c'hresc a gendalc'h atau ha buhan. E cavomp anezhi e peb leac'h; e Frans, e Paris hag en Americ. Dija e Kemper, ez eus cresc var ar bara, ar pez a zeu d'hor sponta goassoc'h, eo rag ma sav goal vuhan ar prisiou en Americ, ha gouscoude gant guinis ar vro-ze eo e renco beza græt er bloas-man evid pourvei d'ar pez a vanco deomp evid ezomou ar vro ; ne hellomp memes na sonjal bete peleac'h ez ai ar c'hresc ma neus ket travoalc'h gant guinis ar Stadou-Unanet hag ar Russi, gant ar pez a hellimp cahout eus ar Chili, eus ann Aostralie hag eus ann Indes, evid pourvei d'hon oll ezomou. Evidomp-ni ne gredomp ket e ve achu ar c'hresc evid c'hoas, rag cals neubeutoc'h hon deus er bloas-man eget varlene, hag ann ezomou a so brassoc'h.

Ann 200 lur guinis a so 24 lur 14 guennec e New-York ; varlene e oant d'oc'h 17 lur 5 guennec.

Setu breman pris ann oll edou dre ann 200 lur var ar marc'hajou e Frans. Guinis, 30 lur 10 g.; Segal, 21 lur 5 guennec ; Hey, 19 lur 10 guennec; kerc'h, 20 lur 10 guennec ; ed-du, memes tra.

KEMPER. — *Dissadorn 20 a viz Eost 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. »» g. — Segal 16 l. 10 g. — Hey 15 l. 10 g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 6 l. »» g. A.

MARHAS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Guelet a ris mad penaus ne ket er palez eo e oa din chomm ; petra en devije great eur paour keaz dichentil breizad evit chomm da chilaou e tal doriou camprou ann autrounez galloudus e kear *Versailles,* petra em bije me great ennho da veza talvoudus d'am bro garet?..... Ni etrezomp, tuchentiled a Vreis, n'omp ket evit beza atau o taou-blega linenn hor c'hein evel cals all dirag potred ar Gouarnamant; nag o stlenja eus hor c'hostez, a dreuz pont-aleou ar paleziou, clezeier alaouret dindan mantilli perlezet, pe glezeïer arc'hant gant ho dournad diamant, mad hebken da steredenna ann daoulagat e creis eun abadenn danz. Nan, nan, ar brabanserez-se na zere tamm ebet ouzomp. Leshanvet omp bet « *Potret ar c'hlezeïer dir* », ha n'eo ket heb abec. Ni a so bepred hag a chommo bugale d'ann dud calonec ha nerzus-se a varvas en eur zifenn ann Ilis hag ann trôn, bugale hag heritourien d'ann dud calonec-se a scuillas ho goad evit difenn Guiriou ha Frankis Breis-Izel. Na zere tamm ebet ouzomp, nan, mont da frotta, da dorchi, da ruza hor guiscamant mezer pe c'hloan gros, ous ann tamm voulouz pe seiz a ra froufrou toc ann deis dre bont-aleou palez ar Roue. Hag ouspenn, seblantout a rea din penaus, en despet d'ann digemer vad a vije bet roet din er palez, e vije bet evidoun *teuler ar froc en linadec* en eur chom heb daerempredi hor stadou, e peleac'h e tivizer divarben traou huel meurbet, hag evessaer ous brassa mad hor bro. Cuitaat a riz Paris heb ann disterra kunz, hag e teuis da chomm em c'hastel diranvet. Ann diveza pennerez eus eul lignes noblans-coz, evel va lignes, a blijas ganthi dougen a unan ganin, baz-ieo bounner ar briedelez. Epad c'huec'h vloas am eus bet ann eur vad da veva var zaou-anter ganthi ; græt he devoa din disonjal ar froudennou eus va fouge guechall, erfin, leun a vertuziou, carget a veritou, haô evit ann Env, Doue a gutulias ar frouezen vad-se he devoa meur a veich distanet poan va c'halon ; eur verc'hic hebken a chommas ganen evit laouenaat va c'hosni. Mes, ne sonjit ket, nan, ne sonjit biken, Pontcalec, em eus-me biscoas lezet a gostes mad ha guiriou ar vro, em eus-me clasket kentoc'h va eurusdet eget hini va c'henvroïs. Eveldoc'h e cav din eo poent ha poent divezat sonjal ober eun dra benag, eun taul essa da vihana, evit sevel hor bro d'ar renc huel he devoa guechall ; mes gouard ar Roue bihan, hag hen en devezo sonj ac'hanomp ? hag hen a deurvezo ganthan hor silaou ?...

Pell bras marteze, e vezo red deomp gortos, ann amzer eurus a velo o c'henel al lezen vad-se, a lacafe ar Roue hag he voard da veza kement caret gant ar bobl : me fell din lavaret, al lezen a dennfe digant merourien ar c'hargou, deut da veza ken pinvidic divar goust ar re all, tenna digant ann dud digalon-ze ann oll arc'hant ho deus dastumet dre ners hag en eur revina ar re all. En amzer Loïs XIV, ann autrou *de Chaulnes* ne lavare ket ar virionez d'ar Roue bras divar benn ar pez a dremene e Breis-Izel ; ar gouarnour a so hirio oc'h entent eus afferiou hor bro garet, na lavar ket muioc'h ar virionez da voard ar Roue bihan divar benn ar pez a c'hoarvez en hon touez. Siouas ! epad ma tispignfomp hor peadra, hor buhez memes evit sicour ann dud reuzeudic, difenn ha rei scoazel d'ann dud goall-gasset, piou gredo lavaret deomp ne vezimp ket kemeret gant tud ar palez evel sujidi en em savet a enep ho Roue, ho mistri ? Ha gouscoude hen toui a rafenn, ne raimp nemet ar pez hon deus guir da ober, ha c'hoas gant ar brassa evez da ober ann disterra gaou da zen, na da glasc iskin na venjans eus den ; na c'houlennomp nemet eun dra, ma vezo lezet ganeomp ar pez a so deomp.

X.

(Eur pennad all eur veich all.)

Ar Merer : E. LOURS.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'ap Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset bivizliken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

TAULIT EVEZ.

Ar golonen genta a heuil hano ar gommuniou a verc ann niver eus ann electourien scrivet var al listennou.

Ann eil, ann niver eus ar re ho deus votet.

Ann drede, hano ann hini a oa a du gant ar Relijion.

Ar bevare, ann hini a oa a du gant ar Republic, nemet e Brest etre Camescasse ha de Gasté, neus fors pehini anezho, n'omp ket nec'het gantho, rag ker fall int ha ker fall ann eil evel egile.

Kemper, 3 a viz Guengolo 1881.

Ann Electionou.

Egis m'em boa hel lavaret deoc'h Dissadorn diveza, e vercan aman deoc'h hirio, ann niver moueziou ho deus bet peb hini anezho, hag ar re oa a enep dezho e peb commun.

ARRONDISSAMANT KEMPER

KENTA LODEN. — Kemper, Briec, Conk-Kerne, Fouesnant ha Rosporden.

(1)	(2)	(3)	A. Roussin	Hémon
Kemper	2449	1867	473	1371
Ergue-Armel	575	446	74	345
Ergue-Gaberic	533	425	256	167
Kerfeunteun	647	445	229	215
Penhars	274	195	73	120
Plomelin	382	344	283	26
Pluguffan	379	273	224	52
	5176	3932	1606	2295
Briec	827	577	482	94
Landrevarzec	292	232	164	68
Landudal	242	172	133	37
Langolen	237	208	83	125
	1577	1189	862	324
Conk-Kerne	1178	624	134	488
Beuzec-Conq	520	357	54	303
Lanriec	413	232	55	177
Tregunc	895	446	153	290
	3006	1659	396	1258
Fouesnant	525	418	104	314
Clohars-Fouesnant	151	116	46	70
Ar Forêst	328	247	24	222
Gouesnac'h	213	161	75	86
Benodet	172	126	35	89
Pleuven	168	127	71	56
Sant-Evarzec	282	234	154	78
	1839	1429	509	945
Rosporden	364	267	45	220
Elliant	890	693	320	370
Sant-Yvi	322	271	156	115
Tourc'h	208	171	115	52
	1784	1402	636	757

El loden kenta penn da benn.

	A. Roussin	Hémon
Kemper	1606	2295
Briec	862	324
Conk-Kerne	396	1258
Fouesnant	509	945
Rosporden	636	757
	4009	5549

EIL LODEN. — Douarnenez, Plogastel, Pont-Croas, Pont-'n-Abad.

		A. du Fretay	Arnoult
Douarnenez	2389	1273	273	994
Guengat	283	236	146	90
Ploare	740	426	230	195
Plogonnec	693	466	323	142
Pouldergat	626	375	160	215
Poullan	385	249	202	46
Treboul	715	542	432	406
	5801	3567	1466	2088
Plogast-St-Jermen	417	291	124	166
Guilers	150	120	95	25
Landudec	251	242	175	37
Peumeurit	331	251	16	236
Ploneïs	363	258	117	138
Ploneour-Lanvern	768	468	214	254
Plovan	331	253	90	163
Plozevet	800	463	203	260
Pouldreuzic	406	259	162	97
Treogat	134	98	52	46
	5801	2673	1348	1422
Pont-Croas	565	382	66	316
Audiern	690	472	232	238
Beuzec-Cap-Sizun	495	314	203	111
Cleden-Cap-Sizun	558	377	211	166
Esquibien	563	308	90	226
Goulien	244	154	110	42
Mahalon	296	172	149	23
Meilars	247	137	85	52
Plogoff	489	337	165	172
Plouhinec	909	400	79	321
Primelin	362	136	63	73
Enez Sun	466	128	90	38
	5555	3317	1545	1780

Pont-'n-Abad	1163	839	159	684
Combrit	447	334	189	145
Guilvinec.....	359	279	30	248
Loctudy.....	473	354	122	233
Penmarc'h.....	655	423	46	377
Plobannalec.....	435	358	180	178
Ploveur.....	479	344	160	184
St-Yann-Trolimon	206	108	50	58
Trefflagat	247	157	68	89
Treguennec	148	96	55	41
Tremeoc.....	150	110	48	62
Enez-Tudy.....	157	134	1	129
	4859	3535	1109	2425

Ann eil loden penn da benn.

	A. du Fretay	Arnoult
Douarnenez	1166	2088
Plogastel-Sant-Jermen...	1348	1122
Pont-Croas.....	1545	1780
Pont-'n-Abad	1109	2125
	5368	7705

ARRONDISSAMANT BREST

KENTA LODEN. — Brest.

			Camescasse	de Gasté	Chiron
Brest.....	13353	6523	3582	1516	1341
Bohars	205	132	41	74	16
Gouesnou	398	231	59	165	5
Guilers.....	424	235	57	132	42
Lambezellec...	3401	1876	760	496	614
Sant-Marc	489	296	146	83	66
Kerber.....	1948	1032	380	122	209
	19729	10325	5025	2898	2329

Be so euu drede hanvet Chiron, eur Radical, d'eus ar re a c'houlenn e ve lodennet ar madou 'rre ann oll, hag henes en deus bet 2293 mouez.

EIL LODEN. — Daoulas, Landerne, Plabennec, Plouziry.

			Villiers	Belhommet
Daoulas.....	197	148	37	111
Hanvec.....	775	512	91	119
Hopital-Camfrout .	238	160	29	131
Irvillac.....	687	380	147	233
Logonna.....	169	301	81	220
Loperhet	398	283	233	15
Plougastel-Daoulas	1831	1182	602	585
Rumengol	152	101	27	74
Sant-Alar.....	133	95	20	75
Lanurvan.....	243	178	159	19
	5123	3340	1126	1916
Landerne.....	1895	1163	269	1187
Dirinon.....	110	114	205	105
Guipavas.....	1985	1270	661	611
Ar Forest.....	187	152	101	18
Pencran.....	112	102	93	9
Plouedern	357	275	227	17
Sant-Divy	179	146	126	20
Sant-Thonan	176	158	153	1
Tremaouezan.....	127	116	112	1
	5128	3996	1950	2035
Plouziry.....	316	250	219	30
Ar Merzer.....	225	172	100	72
Lanneufret.....	66	59	57	2
Ar Roc'h	245	193	131	61
An Trehou.....	312	232	116	86
Loc-Eginer	195	128	70	58
Treflevenez	130	101	95	6
	1519	1135	818	315

Plabennec.....	1021	733	189	235
Ar Vorc'h-Venn ..	180	163	298	61
Coat-Meal.....	172	152	110	12
Guipronvel	108	83	61	17
Kernilis.....	262	221	208	13
Kersant-Plabennec	215	186	176	1
Lanarvily.....	113	118	117	1
Ann Drennec.....	181	130	121	1
Loc-Brevalair.....	59	15	11	1
Milizac.....	173	358	303	55
Plouvien.....	613	113	211	195
Treouergat.....	77	61	63	1
	3810	2890	2270	602

En eil loden penn da benn.

	A. Villiers	Belhommet
Daoulas	1126	1920
Landerne.....	1950	2035
Plabennec	2270	602
Plouziri	818	315
	6161	1868

TREDE LODEN. — Lannilis, Lesneven, Eussa, Guitalmeze, Locournan.

		Mgr Freppel.	Glaizot.
Lannilis	906	695	180	210
Guisseny	762	631	162	175
Landeda.....	565	398	71	327
Plougerne.....	1591	1263	1102	161
Sant-Fregant.....	205	118	118	27
	3826	3135	2233	903
Lesneven.....	639	173	322	119
Goulven	238	166	118	18
Kerlouan	610	601	532	69
Kernoues.....	151	122	112	10
Folgoat.....	266	166	111	21
Plouzeniel	837	553	550	23
Plouider.....	779	533	529	1
Plouneour-Trez...	872	570	168	99
Sant-Meen	155	118	118	»
Tregarantec.....	139	125	125	»
	1886	3157	3078	393
Eussa.....	513	327	159	168
Guitalmeze.....	866	682	178	202
Breles	213	169	158	10
Lambaul-Plouarzel	201	160	31	129
Lambaul-Guitalm.	181	168	132	36
Landunvez.....	177	333	189	113
Lanildut.....	278	182	58	123
Larret.....	35	31	16	15
Plouguin	190	381	322	59
Plourin.....	359	235	209	21
Porspoder.....	188	305	59	211
Sant-Pabu.....	311	296	205	93
Treglonou.....	139	118	111	7
	1710	3069	1966	1085
Locournan ar Fanc	131	291	118	176
Lanrivoare.....	221	159	127	31
Ar C'honc.....	339	215	76	135
Loc-Maria.....	326	256	222	31
Enezen-Molenes...	121	111	89	25
Plouarzel.....	612	136	301	131
Plougonvelin	115	261	169	91
Ploumoger.....	532	381	352	27
Plouzane.....	581	368	311	52
Trebabu.....	77	58	58	»
	3658	2518	1829	705

Ann trede loden penn da benn.

	Mgr Freppel	Glaizot
Lannilis.....	2233	903
Lesneven	3078	393
Eussa.....	159	168
Guitalmeze.....	1966	1085
Locournan ar Fanc.....	1829	705
	9106	2086

ARRONDISSAMANT MONTROULEZ

KENTA LODEN. — Montroulez, Lanmeur, Plouigneau, Sant-Thegonnec, Taule.

			A. Mège	Rousseau
Montroulez	3783	2119	102	1708
Plouiann.....	711	199	328	167
Plourin-Montroul.	834	563	221	310
Sant-Martin	356	231	113	90
Santes-Seo.....	181	126	98	28
	5885	3511	1192	2333
Lanmeur.....	707	167	137	131
Garlan.....	311	222	85	136
Guimaëc	151	350	170	180
Lockirec.....	317	191	77	117
Plegat-Guerrand ..	531	382	30	352
Plouezoc'h.....	167	321	192	129
Plougasnou.....	1020	651	161	192
Sant-Yan-ar-Biz..	351	231	121	109
	1191	2821	976	1816
Plouigneau.....	1295	870	271	597
Botsorhel.....	132	323	308	13
Guerleskin.....	157	269	73	193
Lanneanou	211	179	89	90
Ar Ponthou.....	65	59	5	51
Plegat-Moysan ...	273	193	121	71
Plougonven.....	1051	630	171	151
	3811	2523	1011	1169
Sant-Thegonnec ..	1011	563	169	91
Ar C'hlostr.....	358	250	55	195
Pleyber-Christ....	916	599	291	306
Plouneour-Menez.	883	162	82	380
Loc-Eguiner.....	172	123	60	63
	3370	1997	957	1038
Taule.....	715	528	117	81
Carantec.....	379	281	210	39
Guiclan	1023	696	579	107
Henvic.....	385	278	260	18
Locquenole	177	110	96	11
	2709	1873	1622	257

Er c'henta loden penn da benn.

	A. Mège	Rousseau
Montroulez.....	1192	2333
Lanmeur.....	976	1816
Plouigneau	1011	1169
Sant-Thegonnec	957	1038
Taule.....	1662	257
	5793	6918

EIL LODEN. — Landivisiau, Plouescat, Guitevede, Castel-Paol, Sizun.

			A Kermenguy	Drouillard
Landivisiau.....	891	687	301	383
Bodilis.....	179	311	281	58
Guimiliau	390	258	238	20
Lambaul-Guimil..	610	170	362	108
Guicourvest.....	281	223	166	56
Plouneventer.....	672	516	502	13
Sant Servais.....	200	151	119	1
	3523	2619	1999	612

Plouescat.....	871	613	186	160
Lanhouarne.....	331	193	171	19
Guikar.....	311	266	136	131
Plounevez-Lochr..	1163	791	587	201
Treflez.....	361	301	181	117
	3013	2191	1561	631
Guitevede	191	361	269	91
Cleder	1338	953	715	237
Plouvorn.....	881	712	726	13
Sant-Vougay	337	259	230	28
Treflaouenan.....	230	162	157	5
Trezilide	96	73	67	6
	3379	2350	2161	380
Castel-Paol.....	1825	1163	686	677
Enezen Batz.....	270	160	51	109
Mespaul.....	313	236	169	67
Plouenan.....	770	623	377	215
Plougoulm.....	621	181	355	129
Roscoff.....	1138	703	305	398
Sibiril.....	350	301	208	99
	5287	3873	2151	1721
Sizun.....	989	596	275	321
Commana	721	172	272	199
Loc-Melard.....	305	215	151	61
Sant-Salver.....	339	267	130	136
	2357	1550	831	717

Ann eil loden penn da benn.

	A. de Kermenguy	Drouillard
Landivisiau.....	1999	612
Plouescat.....	1567	631
Guitevede.....	2161	380
Castel-Paol.....	2151	1721
Sizun.....	831	717
	8712	1091

ARRONDISSAMANT CASTELLIN

KENTA LODEN. — Castellin, ar Faou, Pleyben, Craon.

			A. Guermeur.	Caurant.
Castellin.....	718	528	110	117
Cast.....	135	276	68	208
Dineault.....	190	323	106	211
Locornan.....	172	132	78	55
Ploeven	153	115	66	17
Ploudiern.....	610	136	231	201
Plonevez-Porzay..	720	172	266	201
Meill-ar-Vern	263	191	8	185
Quemeneven.....	390	289	112	117
Sant-Coulitz	122	79	39	39
Sant-Nic.....	218	191	115	19
Sant-Segal	357	210	103	137
	1708	3278	1335	1933
Ar Faou.....	316	212	9	232
Logonna-Quimerch	65	57	21	32
Loperec	197	316	201	111
Quimerch.....	500	387	221	162
Rosnoën.....	111	316	113	171
	1822	1318	601	711
Pleyben.....	1379	909	380	526
Brasparts	775	611	127	180
Edern.....	178	331	282	52
Gouezec	513	393	311	79
Lannedern.....	162	131	92	39
Ar C'hlostr-Pleyb .	285	183	157	26
Lennon	101	302	211	89
Lokeoret	180	318	178	170
Lothey.....	221	171	117	57
	1730	3385	2158	1218

Craon	2184	842	245	554
Argol	350	245	58	457
Camelet	480	319	43	305
Lanveoc	344	230	43	246
Landevennec	252	181	8	173
Roscanvel	484	133	12	121
Teruc	499	414	75	339
Tregarvan	134	99	50	49
	4421	2403	474	1944

Evid al loden kenta penn da benn.

	A. Guermeur.	Caurant.
Castellin	1335	1933
Ar Faou	604	741
Pleyben	2158	1218
Craon	474	1911
	4568	5803

EIL LODEN. — Kernës, Castelnevez, Huelgoat.

			A. De Saisy.	Guéguen.
Keraës	555	464	93	371
Cleden-Poher	358	308	220	56
Kergloff	287	251	202	49
Motreff	293	232	210	15
Plouger	254	207	186	21
Plounevezel	247	186	58	128
Poullaouen	780	575	150	428
Sant-Hernin	351	277	127	150
Spezet	806	582	276	306
	3931	3081	1557	1537
Castelnevez	817	645	272	371
Collorec	336	286	255	31
Coray	539	439	188	249
Landeleau	311	275	68	207
Laz	308	241	154	85
Leuhan	385	298	111	186
Plonevez-ar-Faou	1089	837	187	645
Sant-Goazec	323	287	256	30
St-Thos	240	219	66	153
Tregourez	291	226	116	110
	4639	3853	1673	2067
Huelgoat	315	248	45	203
Berrien	606	450	124	327
Bolazec	191	135	37	97
Botmeur	203	161	68	93
Ar Fouillez	526	413	98	315
Locmaria-Berrien	187	169	60	109
Plouye	454	339	76	257
Scrignac	914	520	186	339
	3396	2435	694	1740

Evid ann eil loden penn da benn.

	A. de Saisy.	Guéguen.
Keraës	1557	1537
Castelnevez	1673	2067
Huelgoat	694	1740
	3924	5344

ARRONDISSAMANT KEMPERLE

EUL LODEN. — Kemperle, Arzano, Bannalec, Riec, Scaër.

			A. Lorois	Guyho
Arzano	438	361	214	142
Guilligomarc'h	246	226	96	130
Locunole	261	219	146	73
Redene	343	287	197	90
	1288	1093	653	435

Bannalec	1228	890	312	576
Kernevel	520	420	115	290
Le Trevoux	335	281	141	140
Melgven	594	515	77	436
	2678	2106	645	1442
Riec	940	642	290	321
Molan	1311	1067	719	341
Nevez	637	458	119	339
Nizon	369	293	224	67
Pond-Aven	321	240	34	204
	3578	2670	1386	1272
Kemperle	1388	1095	477	615
Baye	123	113	68	45
Clohars	923	710	111	295
Mellac	331	279	200	76
Tremeven	202	177	113	64
	2967	2374	1269	1095
Scaër	1221	849	450	398
Querrien	634	457	355	88
Sant-Thurien	260	222	61	161
	2115	1528	866	647

E loden Kemperle penn da benn.

	A. Lorois	Guyho
Arzano	653	435
Bannalec	645	1442
Riec	1386	1272
Kemperle	1269	1095
Scaër	896	647
	4849	4894

D'oc'h ann daulen-ze, ec'h hellit guelet penaus ar pez brassa eus ar re a dlefe beza bet hanvet eur martolot, den a vicher, a vije bet gouiziec evid anaout petra vije bet ar guella evitho, ho deus hanvet evid derc'hel ho flass, abalamour ma eo Republican, ha ne deo ken, eun den, hag hen ne deo tam anoudec d'eus ar pez a zere ar guella outho, couls hag ann dud divar ar meaz, a dlefe beza dibabet ive evid kemer he interest ha difenn ho guiriou, tud hag a voar d'eus traou ann douar, a so bet guelloc'h gantho henvel tud ha ne anavezont sord ebet, petra so mad evid al labourerien douar, mes a so Republicanet eus ann dibab. N'ho deus ket taulet evez, penaus en affer-man eur c'hristen na helle ket voti evid ar sort tud-ze, goude ann droug ho devoa græt beteg hen d'ann Ilis ha d'ar Relijion, hag ann hini e oant e sonj da ober goassoc'h-goas en amzer da zont, hag e velan abalamour da-ze, tud hag ho deus evelse guerzet ho ene d'ar Republic evid cahout eur barræs. Ententit mar d'hoc'h goest, penaus ho deus allet guerza ho ene da Satan evid cahout diganthan ar voïen d'he savetei, evidoun-me ne doun ket goest d'her c'hompren. Guelit a ran ive en ho zoues parræsiou all, ho deus roet ho moueziou d'ar Republicanet, rag m'ho deus ar sonj da gahout digantho peadra arc'hant evid sevel ilisou nevez, ha rei dezho evelse ann tu da lavaret n'emaint ket a enep ar Relijion. Hogen, ann arc'hant a roont evelse ne teu ket eus ho chacoutou, mes d'eus hor re-ni, hag evel ma'z eo ar Gouarnamant e sonj tenna ann ilisou-ze ha kement a apparchant ous

ann Ilis, ar c'henta ma hello hen ober, ne ket deomp e ro ann arc'hant-ze, mes dezhan he unan, rag evithan ema o sevel ties, pe guir ema e sonj ho c'hemer evithan. Ar *Finistère* a damall d'ar veleien beza græt ho fossubl ar muia m'ho deus allet, evid miret ne ve hanvet Republicanet evid Deputeet, ne ouzon ket hag int ho deus græt pe n'ho deus ket, mæs sonjal a ra din d'am santimant n'ho deus græt nemet ho dever mar gho deus græt. Ha n'int ket sitoïanet o paea ar c'hargou evel ar re all ? Ha n'ho deus ket guir d'ober ho fossubl evid ma vezo mad evitho hag ar Relijion ann electionou, cals guelloc'h eget ar Meariou ha Conseillerien ann Ti-kear, hon deus guelet a oa difennet outho mond a du ebet en electionou, hag a so bet guelet o redec ar barres hag o rei billejou evid ar Republicanet araug deves ann electionou, ha da zeves ann electionou soken !!!

Clevet hon deus ar Gambetta o lavaret d'he electourien, penaus pa ne felle ket d'ar veleien mond a du gant ar Republic, en devoa cavet ann tu d'ho lacaat da senti en despet dezho, hag e oa, da c'hortos e ve dalc'het evid ar vro ann arc'hant a roer d'ar Relijion, tenna digant beleien ar parreziou n'int ket personet canton, ann neubeut a roer dezho, ha ne deo ket ann interest soken eus ar pez so bet kemeret heb guir digantho, hag ar re ho deffe ezomm anezho a dlefe ho faëa, ha c'hoas e leverer ne rer ket brezel d'ar Relijion, ha n'ho deus ket guir ar veleien d'ober ann disterra evid en em zifenn ! Eur giz nevez eo d'ho lacaat da garet ar Republic! M'ho peus c'hoant derc'hel beleien en ho touez, ha cals ac'hanoc'h ho devezo, e rencoc'h ho faëa ma hellint beva, ma ne rit ket, int a renco mont da leac'h all da c'hounid ho buhez, ha c'hui a chomo heb gour. Neuze e velfot, penaus ma so æt ho pugale da veleien, ne ket evitho ho unan, rag ma vijent chomet er bed, ho dije gounezet muioc'h ha bevet guelloc'h, eget ne rafint morse o vezâ en em c'hreat tud a Ilis, rag cals a so bet er scoliou en ho amzer ha ne oant ket desketoc'h evitho, ho deus breman plassou pe cargou cals talvoudussoc'h, hag ho deus cals muioc'h a liberte hag a frankis eget n'ho devezo biken ar veleien. Neuze e veloc'h, penaus eo evidhoc'h kentoc'h eget evitho ho unan ma chomont er parræsiou, ha neuze, ma n'hoc'h ket difeiz avoalc'h evid ho guelet gant plijadur o vont cuit, e veloc'h penaus eo ar Republic eur Gouarnamant marc'hat mad, rag ne vezo distaulet netra, m'ervad, d'eus ar c'hargou a renkit da baëa breman, hag ho pezo ho peleien da baëa ouspen en eur feson benag, ma fell deoc'h e chomfent ganeoc'h, rag beva a renkint araug peb tra, ha ma ne roit ket dezho peadra da veva, int a renco mont da leac'h all, hag ez afint.

Pegen guelloc'h ho deus græt ho dever ann electourien eus a gostez Leon, p'ho deus hanvet ann autrou Freppel, Escop Angers, ann autrou Villiers hag ann autrou de Kermenguy, ar re-ze ho deus ententet mad, penaus heb ar veleien ne vijemp netra, ez afemp oll da dud gouez, hag en em gollfemp, hag a so bet guelloc'h gantho neus fors pegement ho deus renket poania, henvel tud a vouio difenn ho feiz, hag ho deus græt.

Aman e rencan meuli eta ar re ho deus votet evid ar Relijion, ha rei calon dezho da genderc'hel er santimanchou-ze, rag ne ket achu c'hoas. Breman pa so bet casset da Baris mevelien Gambetta ho deus he sicouret beteg hen d'ober ar goassa brezel d'ann Ilis, int a renco senti outhan, hag he sicour d'ober d'ar Relijion goassa ma hello, pe vint contant pe ne vint ket, ha ma fell dezho enebi ha miret da vont d'he heul, keit ha ma glasco, Gambetta ne zaleo ket d'ho c'hass d'ar gear da velet hag hen ne alfe ket cahout re all a rofe guelloc'h he volontez. Ne ket sur eta e alfe ann Deputeet nevez-man chomm 4 bloas penn-da-benn en ho flass, hag e alfe ann electionou dond endro araug ar mare-ze. Da benn neuze e vezo red d'ann dud vad en em voda adarre endro d'ar re ho deus goulennet ho moueziou en dro-man, evel difennourien ann Ilis, me voar avoalc'h e tistroio davatho eur re benag eus ar re ho deus roet ho moueziou d'ar Republicanet en dro-man, ha neuze ma rafe ho dever ar re n'int ket deut da voti, me voar avoalc'h ec'h alfe c'hoas ar Relijion gounis hag ar gristenien cahout al liberte da veva herves he lezennou hag ho feiz. Ma plijefe d'ar Republicanet en em goll, ne ket ni a virefe outho. Ni so muioc'h egetho evid al liberte, mar fell dezho mont da goll, ne ket ni a viro outho, gant ma lezint ganeomp al liberte d'ober hor Relijion ha d'en em zavetei.

A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Chomm a ris souezet o clevout ar c'homsou diveza-man. Me vije bet contant en dije bet Iann c'hoant chomm a dreon evid lavaret e oan calonecoc'h evithan, rag neuze e vijemp chomet var al lestr, e peleac'h en em gavemp mad tre breman, abalamour d'ar vrumachen. Ar veaich-ze er vag ne blije tam ebet din.

— Neuze e fell did mond var araug, emoun-me?

— Na te ?

— Me, n'am eus bet morse aoun rag netra.

C'hoarzin Judas a reas, hag e respontas :

— Alo! en hent ! deomp !

Evit discuez e oan ar chef, ez is da genta en eur c'huitellat eus sonic d'eus duman, mes evid anzavout ar virionez, biscoas ne oan bet nec'hetoc'h. Ann trous a rea Klootz gant he fri, a oa travoalc'h

evid hencha ac'hanomp ; Ni a reas hent en tu dehou dezhan evid paca bord al lestr, hag eur veich paket ar bord-ze, e heuiljomp anezhan beteg ann a dreon. Eno oamp e kichen ar pevar cousker, hag aveichou, dre douez ar vrumachen, e seblante din guelet Cornil gourvezet var rod ar stur.

— Cavout a res-te stag ar vag, eme Iann o tont varzu ennoun, en eur ruza var he gof ?

— Ema em dorn, emoun-me.

— Souesus eo peger maro eo ar mor, eme Iann; sin vad eo ?

— Penaus ! te a garfe marteze e ve dirollet, guelloc'h e ve did anzavout doc'htu e teus aoun.

— Piou lavar n'am eus ket, emezhan, o sevel souden em c'hichen, he zent o trascal ; me am eus droug cof, guir eo, mæs var araug ez an atau memes tra, hag ec'h anavezan gaolejen a gan huel evel killejen, hag a chomm e creis ann hent ; gres beac'h d'ar gorden.

A veac'h e oan peg ennhi, ma sentas ar vag doc'htu, egis ma vije bet var eur mor eol, a veac'h ma ziblasse al lestr, rag ne oa ket eun ezennic avel.

— Sin vad pe sin fall, eme Iann, æssoc'h a ze e vezo evid teuler ann traou er vag. Ouspen, ar re-man gant al lestr, na hellint ket dont var hol lerc'h-ni. pe guir hon devezo roenviou, ha neus banne avel.

— Te voar, emoun-me, o clasc ober aoun dezhan, e c'hoarvez atau ann dra-man pa ve ann tourmant e kichen.

— Bet hon deus bet eun tourmant braô avoalc'h beteg hen ; me chans, ann tourmanchou ne maint ket oc'h en em heul ken tost ann eil d'heben ! Astenn ar gorden din.

— He lacaat a ris en he zorn, hag hen neuze a zigassas ar vag tostic-tre d'ar bord.

— Sell ! pegen sentus eo, emezhan. Dond a ra evel eul leue bihan o clasc bron digant he vam, nemet ne veler ket anezhi sclear avoalc'h, lez breman eun dra benag da gouezа goustad ebars, da velet ha be ma en eêun dindan, rag ne dalvesfe da netra deomp e taulfemp hon traou er mor, eleac'h ho zeuler er vag.

Pega a ris en eur jileten da vinheer Haas, a oa bet taulet din var va scoa gant Iann, gant eun neubeut dillad all gantho oll c'huez vad ar squidam hag ar butun, hag e lezis anezhan da gouezа ebars er vag. He glevout a rejomp parfet o coueza ebars ha Iann na hellas ket miret da lare :

— Mad eo, emezhan, a hent all, dime eo deut ar sonj-ze, ha me n'am eus nemet sonjesonou talvoudus, ni so saveteet breman

Goud e vouien e oa diskiant ar pez a glaskemp da ober, pe autramant, ann affer-ze ne blije tam ebet din, rag gant Iann a oa deut ar sonj kenta, ne ouzoun ket, ar pez so sur ne ien ket dezhi a galon vad.

— Er penn kenta e ia peurvuia mad avoalc'h ann traou, mæs oc'h ar pez a deu da c'houde eo e renker teuler evez.

Clevout ar ris eun dra all o coueza adarre ebars, hag e oa eur re vragou da vinheer Haas.

— Guelet a ri heb dale ar pez a c'hoarvezo da c'houde, nemet e ve guelloc'h ganes chomm gant Isidor, mont a rin cuit va unan.

C'hoant bras a savas ganin da rei eur fustaden dezhan, hag e oa seul-vrassoc'h va c'hoant, ma sonje din e vije bet dihunet Klootz epad ma vijemp bet oc'h en em heja, ha neuze vije bet achu hor beaich doc'htu abars beza commanset.

— Mond en noz var ar mor gant traou laëret, te a sonj did ec'h hello kement-se tenna varnomp bennos Doue ?

Iann a oa d'ar maré o vont da lezel da gouezа capoten minheer Haas, hag e respontas :

— Da betra e hell servicha he zillad da vinheer Haas, pe ve er Barados, pe ve en Ifern ? ne doun ket laër ; hag ouspen, m'hen tou var va enor, hag e renkefen mond espres-caër evid-se, me a ielo divezatoc'h en *Hollande* da glasc he heritourien ha da renta dezho pedir gueich talvoudegez ann draman goude ma vezin deut pinvidic.

— Ha ma na zeues ket pinvidic ?

Neuze oc'h ober van da lenva, e kendalc'has :

— Te so eur ganailles, te so o clasc miret ouzin da heuilla va c'hoant.

Oc'h aseza var ann douar, e sec'has he zaoulagat gant he zaouarn sarret, o lavaret :

— Laëres ! ne blij sort ebet din, neus den honestoc'h evidon. Guelomp : disken er vag, ha digass ar pillou-ze en dro, ni ielo ac'han en noaz egis burug. Me voar oun sod, mæs evelken, guelloc'h eo chomm heb netra eget beza e creis ar mor dre ar vrumachen-man gant ar spont, cahout va c'houstians carget dirag Doue.

— Hag eur veich couezet etre daouarn ann dud gouez, ne chomo mui netra ganes-te da rei dezho da savetei da vuhez ! A hent all, eul laëronsi caër eo me chans, mond ac'han gant eur vag a dâl d'an neubeuta daou c'hant lur.

Setu hen o sevel ker buhan :

— Te a sonj did eta ec'h alfemp he guerza ?

Hag hen ker buhan o lezel da gouezа ebars kement tra a oa ganthan.

— Ann autrou Surcouf, emezhan, ne oa ket kement a gaochou ganthan, hag hen en deus digasset eur bern marc'hadourez, neuze te a lavarfe e oa hen eul laër ; dal, dal, pouf, teuler a ran da genta ann traou goac ne reont trous ebet ; pouf ! ann dra-ze ra eur guele evid ann traou all. Sell ! setu eur re heuzou ne ket bet clevet o coueza, abalamour d'an dillad ha d'al lianaij. Setu ar jambon ; setu ar c'hic bevin.

— Taulet ac'h eus ar varc'hadourez ?

— N'am beus ket, ema ganin c'hoas, ne zispegin ket diouthi ; kentoc'h e lacafen anezhi etre va c'hroc'hen hag ar c'hic. Ne chome mui da ziskenn er vag nemet ar boutaillou alaouret hag ar podad dour, hag ar re-ze ne oa ket possubl ho zeuler er vag dreist bord.

— Tennomp d'ar bez glib piou a ziskenno da genta, eme Iann, ann hini a chomo var ar pont, a ziskenno dezhan ar boutaillou gant eur penn fisel, hag egile a paco anezho er vag.

Pell bras a ioa ma oa collet ganin ar sonj eus ar gouskerien. Pa oan o vont da lavaret e vijen, a galon vad diskennet ar c'henta, e teuas sonj din da chilou eun tamic.

— Laca evez ! emoun-me da Iann, a scrijas doc'htu ; hag o pega en he vreac'h, « ne glever mui Klootz o roc'hat. »

Guir a oa, na Klootz, nag ar re all. Ar peoc'h bras a rene en dro deomp a sponte ac'hanon ; sellet a ris d'eus ann tu eleac'h ma tlie beza ann Hollandis, mæs ne velen ket ouspen hed eun hantertroatat.

— Arabad eo chomm da varc'hata, emoun-me ar goustadica ma hellis. Diskennomp, troc'homp ar gorden hag en hent pell so !

— Ia ! eme Iann ; hag ar roenviou ?

Disonjet e oamp d'eus ar re-ze.

— E peleac'h emaint-hi, hag ez in d'ho c'herc'hat.

— Peoc'h, eme Iann, ha dioual, me glev eur re benag o vale , ar roenviou a so en tu all d'eus rod ar stur ; mæs n'as pezo ket amzer avoalc'h da vont d'ho c'herc'hat.

Coll a rea he benn gant ar spont. Hogen, e oa o vont da lemel dreist bord, pa oan-me o vont da glasc ar roenviou.

Souden skeuden eun den bras dreist, a dremenas etrezomp ha bord al lestr, hag a lamas dreist bord, hag er memes mare, eun dorn d'eus eur ment dianavezet a begas ennoun dre va bleo. Epad ma ruille stlapet var ar pont beteg ennoun, Iann a hirvoude :

— Pec'het bras eo al laëronsi, ha Doue a deu d'hor punissa ; biken jamæs ne rin mui, m'hen tou var va enor.

Eur pennad all eur veich all) A.

Ann nenv steredennek.

* *
* * *
* *

Cœli enarrant gloriam Dei,
et opera manuum ejus annuntiat firmamentum. (Ps. XVIII.)

Ann env a lavar frez gloar ann Aotro d'ann oll,
O tiskleria he nerz, e ruill mil ha mil heol
He grouadurien splan, tolet enn oabl skeduz
Gant he zorn gallouduz.

Ann envo a verv a steret
Takenno flamm kreiz al ludu ;
'Vel eur moe sioul 'zo a bep tu
Gant goueliou guenn-kann roudennet.

Ann oabl a buill en euz displeget
Mein lugernuz he vantel du ;
Ann envo a verv a steret,
Takenno flamm kreiz al ludu.

Piou a livche vel ma ve ret,
O ma Doue, nemedoc'h-hu,
Ar seurt forniad elvenno ru
A dridomp-tre ouz o sellet,
Ann envo a verv a steret !

BARZ AR GOUET.

Madou ann douar.

Cresc ha cresc atau, setu penaus eo marc'hat ann ed e Frans evel en Americ. D'eus ann Americ eo e teu ar c'hresc ; Paris ne felle ket dezhi da genta assanti gant ar re oa o c'houlenn cresc, mæs renket he deus ober, rag ann Americ a gendalc'he atau o creski he friziou, hag ann dud, dre aman, so chomet saouzanet o velet pegen neubeut ho deus produet ann dornadijer kenta. Ar c'heleier a deu deomp eus ann eost eus peb corn ar Frans, a lavar e ve guelloc'h lavaret eo fall eget lavaret eo peus-vad. Gouscoude abars neubeut e tle beza savet ar c'hresc, d'ar poent huella, panefese, e vezo cavet heb dale muioc'h da verza eget ne vezo a dud o clasc prena.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 4 guennec, pa oant varlene d'oc'h 18 lur 15 guennec.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 30 lur 15 guennec ; segal, 21 lur 5 g. hey, 19 lur 15 guennec ; kerc'h, 20 lur 10 guennec ; ed-du, 18 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 27 a viz Eost 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. »» g. — Segal 16 l. 10 g. — Hey 15 l. 10 g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 6 l. »» g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Ar virionez a leverit, Kerglas, ia, ar virionez blean ha netra ken. Mistri Bro-C'hall a seblant atau coll ar sonj eus ar pez hon deus divizet caout pa hon deus roet hor grad vad evit ma vije unanet, staget hor bro eus ho rouanteles. Goulennet hon devoa chomm bepred Breizaded evel hon tud coz ; ha beva er frankis hag hervez hol

lezennou evel ar Vreizaded coz. Ebars en *articl seitec* eus contrat-dimezi ann Dukes Anna, ha ne oa ket divizet e chomje ann Dukes (evit dezhi dont da veza rouanes Bro-C'hall), Dukez a Vreis-Izel, oll-galloudec var ar pez a selle eus hor bro : ha ne oa ket divizet e vije gouarnet hor bro hervez he lezennou coz ; ha penaus Roue Bro-C'hall ne vije evit pobl Breis-Izel netra nemet « pried an Dukes, » da lavaret eo n'en devije netra da velet en hon afferiou ???

— Ia ! hag a so guir, eme ann autrou comt ; ouspen, eun neubeut miziou goude, frankis ha guiriou Breis-Izel, a oa embannet ha miret penn-da-benn gant tud ar Stadou-Unanet e kear Naonet. Den na dlie cahout ar guir da sevel cargou divar hor bro, nemet dre c'hrad vad ar Stadou-se ; eno ive a oe lavaret penaus ar Vreizaded na hellent ha na dlient beza gouarnet nemet gant mistri eus ar vro, Breizaded eveltho.

Eur vaouez a oa neuze e penn hon afferiou, o tifenn hor guiriou, o rei scoazel deomp, ha memes, hel lavaret a heller penaus ann enebiez cuzet a savas neuze etre Breis-Izel ha Bro-C'hall, ne oa nemet eun emgann mer-c'het. Guechall gos hon devoa guelet eur chas-bleo all etre *Jeanne de Blois* ha *Jeanne de Montfort* ; en droman e oa etre Anna de Beaujeu hag Anna Breiz-Izel, mes hon Dukes Anna, calon eur guir Vreizades en he c'hreis, na lezas morse merc'h ar Roue Loïs XI, gant he oll zroïou cam, hag he oll finessaou, da lacaat da boueza penn he meud var ann disterra bugel eus a Vreis. Divezatoc'h, pa lacaas hon Dukes vad, dre he eured gant ar Roue Loïs XII, curunenn Bro-C'hall var he fenn evit ann eil gueich e tivizas startoc'h c'hoas ma vije lezet he frankis hag he guiriou coz kercouls hag he lezennou gant hor mamm bro muia caret.

Pa en em lacan da lenn ar c'hontrajou-ze, ar scridouze, great oll var baper timbr, eme Pontcalec en eur grena ar gounnar a ginnig mouga va c'halon ; ha ne hellan ket credi penaus gouard ar Roue bihan en deffe ann hardisegez da zifreuzi ar promessaou great gant ar Roue *François Ier*, pehini, er bloavez 1532, pa oa bet unanet ar Stadou e Guened, a gendalc'has, a gavas mad, a siellas hag a reas a! le da viret he frankis, he guiriou, he discargou, he oll lezennou coz en eur ger, da Vreis-Izel, evel ma ho devoa great ar Rouaned all en he raug. Pe seurt guir en deus gouard ar Roue bihan, pe seurt guir, me garfe gouzout, en deus da zifreuza eur c'hontrat græt eus ann eil tu hag egile etre Breis-Izel ha rouantelez Bro-C'hall ? Roue Bro-C'hall en deus ar guir da ren var Vreis-Izel, lezennou Bro-C'hall n'int ket lezennou ho bro-ni, ni na dleomp beza gouarnet nemet dre lezennou hon tud coz ha nan dre lezennou nevez divroidi ; a dra sur, pa savo dispac'h etrezomp, e vezo tomm, spontus memes, ann abadenn !!!

Etretant dor ar sâl a zigoras, hag eur belec, gueancann he vleo evel curunen eun æl, a deue da velet ann autrou comt.

— Doue ho pinnigo, autronez, eme ar belec coz !

— Binniget ra viot, deuet mad ra viot, mil ha mil bennos deoc'h, autrou person, eme ann autrou comt a Gerglas en eur vont da ginnig ar vreac'h d'ann autrou Lantenac. ar belec santel ; e oamp o tivis aman da vad divar benn eun affer bras ha dies meurbed, divinit eus petra oa danevel ; eus guiriou coz Breis-Izel (guiriou ha na hell den lemmel diganthi heb beza disleal ha disacr), eus he frankis, eus he lezennou, en eur ger, eus he buez dezhi he unan ; hag en em savomp gant counnar eneb ar goall-berz scrijus eus ann dud criz a fell dezho guerza beteg croc'hen ann dud keiz eus ar vro-man evit carga ho zenzor a villionou. Setu ni aman breman niverus avoualc'h evit derc'hel leac'h daou eus urzou ar Stadou ; urs ann noblans hag urs ar veleien ; anavezout a reomp mad tre e pe sonj ema, ne ket ann drede stad, rag ar vourc'hizien a so oll o c'hlaouri varlerc'h ann enoriou hag ar galloud, mes ar bobl, ar bobl reuzeudic ha goallgasset, ar bobl-se a deu d'en em stlenja var he zaoulin noas beteg ennomp-ni, ni ho difennourien, evit hor pedi en hano Doue da rei dezhan scoazel, da zifenn dezhan he guiriou, he frankis.

Autrou person Lignol na respontas ket dioustu d'ann autrou comt. Silaou a reas eun neubeut mouez he galon, hag e oe guelet o tremen var he dremm dreo ha seder, eur skeudenn tenval ha doanius eus ar sonj glac'harus a dreuze er mare-ze dre he spered.

Eur belec mad ha santel mar oa unan, oa a dra sur ann autrou Lantenac. Kement en devoa a oa evit ar beorien, meur a veich e iunas evit gallout rei he bred d'ar paour a deue da bedi e toull he zor, bepred digor d'ann dud reuzeudic. He vadelez heb he far, he garantes birvidic a rea ma oa kemeret evit eun eil Jesus-Crist var ann douar gant he barressionis leun a feiz. Beza helle cahout eun triugent vloas benag, ar skeuden meurbed skedus eus glanded, eus santeles vras he ene a bare ken caër var dremm seder ann den Doue, ma oa douget ann oll, dre ar guel anezhan hebken, d'he enori, d'he respeti ha d'he garet.

Me a so cannad eun Doue a beoc'h, emezhan ; biken morse, eruet pe eruo, coustet pe gousto, me na falvezo ganen prezec ar brezel d'am denved, nag ho dougenn ann disterra, da glask en em sevel eneb ar re so o clasc ho zouza. Kercouls, marteze guelloc'h memes, eget hini ebet ac'hanoc'h me anavez ann niver bras a dud reuzeudic hag ho doare ar spontussa. Bemdez e velan pennou tieges o hirvoudi e creis ann doaniussa ran-galon, bandennadou tud oajet ha mac'hagnet o finvezi heb cahout eur c'hinaouad bara da lacaat etre ho dent, tiegeziou tud o redec ann hentchou heb ann disterra lochenn d'ho goudori. Gouzout a ran penaus biscoas na oe savet kement ha ken bras cargou divar ar Vreizaded, penaus den n'en deus ar guir d'ober dezho paëa cargou ; ha gouscoude, en despet da gement-se oll hag a ra kement a boan d'am c'halon, me ne gavan nemet eun dra hag a ve mad da ober, pedi ann Autrou Doue ma en devezo truez ouzomp.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (Nº 37.) DISSADORN 10 A VENGOLO 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Autrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan livez e dle beza casset hiviziken ann oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 10 a viz Guengolo 1881.

Calon ha Fizians.

Dond a rai electionou nevez, mare benag, ha d'oc'h ar pez hon deus allet ober en taul-man, ne renkimp ket falgaloni. Red eo deomp guelet ha guelet abred ha n'hon deffe ket leac'h beza laouen eleac'h conta gant tristidigez hon dud varo pe c'houliet, da lavaret eo, ann Deputeet hon deus collet, siouas ! Talvezout a rai kement-se da greski fizians ar re ho deus græt ho dever ha crenvaat ho c'halon d'ar re n'ho deus ket gouezet hen ober. D'eus ar re-man eo e rencomp cahout breman ar muia soursi, rag e politic, ar re-ze eo a so ann niver brassa.

E Frans, ez eus tost da vad, 10 million electourien. Ar Republic he deus bet vardro 4 million 500 mil mouez d'eus ar re-ze ! Eun niver spontus a voueziou eo, n'hellomp ket hen disnac'h, mæs, neus fors peger spontus eo, ne ket c'hoas ann hanter eus ann electourien. Ouspen 3 million n'ho deus ket prijet en em ziæza evid dond da gass ho billet, eun neubeut mouezion so bet dianket gant Bonapartistet pe Orleanistet, mæs ar Roïalistet ho deus bet, en despet d'ar brezel so bet græt outho eur million 100 mil mouez.

Ma ! petra benag ma eo cals disterroc'h ann niver-ze eget hini ar re ho deus votet evid ar Republic, ec'h ellomp fougassi ganthan, rag ma z'int oll a unan, na ne c'hortosont gourc'hemennou nag ursou nemet digant ho Roue, ha marteze ne ve ket diæs bras discuez deoc'h, penaus ann niver bihan-zé a alfe beza ann niver brassa, ma ve sellet piz ous mouezion ar re ho deus votet evid ar Republic. Evessaomp piz outho ha lavaromp eur veich c'hoas muioc'h, penaus :

Pa ne vez enebour ebet
Ne ket diæs beza gounezet.

— Hel lavaret a hellomp heb aoun na zeufe den d'hen disnac'h, penaus var ar 4 million 500 mil electour ho deus votet evid ar Republic, ez eus d'ann neubeuta 3 million d'eus ann dud-ze ho deus atau roet hag a roio atau ho mouezion d'ar Gouarnament a vezo e carg ; ha mar g'alfe ar bouestou eleac'h ma ve lakeat ar billejou voterez hel lavaret deomp, e lavarfent penaus ann electourien-ze ho deus, d'ann 21 a viz Eost, votet evid ar Republic, ho dije gueithall gos, votet evid ann Napoleon hag evid Henri V soken, m'en dije sonjet e oa dereat evithan distrei e Frans evel hor Roue, eun neubeut bloavechou-so, ha goulennet all ann oll Transizien.

Ar sort tud-ze n'ho deus ket morse sellet, n'int ket bet morse nec'het, o clasc guelet penaus ann hini pe ar re a oa e penn ar vro ho devoa allet sevel beteg ar poent-ze, hag evid ar re-ze a gan ar peoc'h dreist peb tra, hag a fell dezho he fouret coustet pe gousto, ar pez a soni dezho eo ar peoc'h, ar Revolutionerien ne d'int morse ann hini a so ar galloud etre he zaouarn, mæs ann hini a fell dezhe abalamour d'he virout dezhe.

Distaul a hellomp eta niver ar re-ze, d'eus niver ar re ho deus votet evid ar Republic, ha goude ne chomm ket cals muioc'h mouezion evid ar Republic eget evid ar Roue.

Ar re all, Bonapartistet hag Orleanistet ec'h hell dont evitho eun deves, e pehini ne gavint ho silvidigez, nemet dindan scoazel ar Roue, ha neuze eo anat guelet d'ann oll, penaus en despet d'ar pez a so c'hoarvezet en taul-man, eo suroc'h ar Frans da gahout heb dale, eur Roue en he fenn, eget da chomm pell amzer c'hoas dindan potret ar Republic.

Ar Rouane eo ho deus græt hor bro ar pez ema, int eo ho deus græt dezhi cahout ann treac'h en oll brezelio ne deus bet biscoas.

Heb ar Rouane he deus allet aveichou cahout ann treac'h var he enebourien, mæs aliæssoc'h he deus bet mez ha collou a beb sort, ha m'he deus gounezet a hent all eun dra benag er skianchou pe er guelloc'h beva, ne ket ar Republic he deus hen roet dezhi nag ar Gouarnamanchou all a so bet guelet ker stanc en hor bro, o tispenn hirio ar pez a oa bet græt en deves araug gant ar re all, digant ann dud

gouiziec hag ann amzer int deut dezhi ha dindan Gouarnamant ar Rouane e vijent deut couls dezhi, ha marteze kentoc'h, rag gantho he dije bet guelloc'h urs ha guelloc'h peoc'h, rag ma vije bet guelloc'h fizians ha guelloc'h couraich da labourat pa ne vijec'h ket bet atau en aoun da velet ar Gouarnamant o coueza pe oc'h ober traou e meaz ann hent. A.

Class 1876.

Ar *Gazette de France* he devoa lakeat, claoustre gant ar Gouarnamant, ne vije ket bet disnac'het ganthan, pa lavare ne vije ket bet casset er bloas man d'ar gear, ar c'hlass soudardet 1876, ha setu peu sort respont a roer dezhi evid lacaat ann dud da gredi, penaus ann oll brudou brezel so bet skignet etoues ann dud a so faus. Setu petra lavar breman var ann affer-ze ar *Moniteur universel* :

Mar peus sonj, d'ann devejou tosta d'ar voteres, Ministr ann afferiou evid diabars ar vro, a gassas eur gourc'hemenn striss d'ann oll Brefedet, evid ho alia da zisnac'h a grenn, ar c'helou-ze brudet dre ar vro, ne vije ket bet casset class 1876 d'ar gear pa vije digouezet ar mare.

Ni hon deus guelet oll gant pebes soursi ho deus ar Prefedet sentet ous gourc'hemenn ar Ministr, o c'hourdrous soken gervel dirag ann tribunalou, kement hini a gredefe lavaret pe scriva ar c'hontroll.

Varbenn ann affer-ze, sctu eun neubeut linennou lakeat gant ar Gouarnamant da voulla en eun neubeut eus he c'hazetennou :

« Class 1876 a vezo heb dale, casset d'ar gear ! Setu e peu sort feson : 1° da genta e vezo casset d'ar gear ar re a so en armeou, ne ialo ket er bloas-man d'ober exersisou bras ; 2° var ho lerc'h e teuio tro ar re ho deus pers en armeou, a renco ober exersisou bras er bloas-man ; 3° hag erfin, ar re so breman en Afric gant ar soudardet all, hag a vezo casset d'ar gear, kerkent ha ma vezo ar peoc'h oren er vro-ze. Ac'hanta ! ha ne ve ket deread gervel ive breman dirag ann tribunalou, ann hini en deus lakeat moulla al linennou-ze ? Rag hi a so henvel tre ous ar c'heleier en deus bet c'hoant ar Gouarnamant ho disnac'h, ha lacaat ac'hanomp da gredi ne oant ket guir araug ann 21 a viz Eost, o clasc gounis en electionou egis m'en deus græt.

Hirio ar Gouarnamant a anzav, penaus soudardet ar c'hlass 1876 ne vezint ket casset assambles doc'htu d'ar gear, mæs a neubeudou hebken. Ar re ziveza a cuitaio ann arme, a vezo ar re so breman oc'h en em ganna en Afric, ha c'hoas (ann hini en deus scrivet kement-man eo hel lavar), ne vezint casset d'ar gear nemet pa vezo achu ar brezel ha græt ar peoc'h ; (neuze eo guir ez eus brezel, ha ne ket achu c'hoas !)

Hogen, peur ec'h achuo ? Ar Gouarnamant a dlefe beza hel lavaret deomp.

Ma n'en deus ket hen græt, eo rag ne voar ket he unan.

Ha setu penaus, eo hen eo a zisnac'h he unan ar pez en devoa lavaret e faus evid ho trompla araug ann electionou. A.

KELEIER.

Er sizun dremenet e rede ar brud e Paris, penaus ar Vinistret a bez a dlie en em bresanti dirag ar Gambr assambles, evid goulenn digant ann Deputeet, hag int ho devoa c'hoas ho fizians, hag en em denna ma ve lavaret *nan* dezho. Hiniennou a lavar, penaus ne c'hortosint ket keit-se, hag ho deus sonj eus a vreman da lacaat ho demission, hag ann *National* a lavar deomp pere a ve neuze ar Vinistret : Gambetta da Bresidant, Jules Ferry evid ar scoliou, de Freycinet ministr ar brezel, Leon Say, ministr ann tenzor ha tri all eus ann *Union republicaine*.

Evid Camescasse, Prefet ar poliss, ne voar den kenneubeut e sonj d'ober petra eo ma ve hanvet Depute d'ann eil voteres e Brest. Lod a lavar e lacai he zemission evel Prefet poliss, hag e vezo roet he blass da Gazelle, en deus dija eur garg huel er Poliss ; lod all a lavar, er c'hontrol, penaus ne zisplijfe ket dezhan beza er memes amzer Depute ha Prefet ar poliss. Heb dale e vezo guelet.

Cals eus ar gazetennou ho deus lavaret e vije casset ar Gambr goz d'ar gear ragtal goude ann eil voterez, eleac'h neus ket bet hanvet eun Depute en taul kenta, mæs beteg hen neus netra assur e kement-se. Alfe beza græt gouscoude.

176 den, 230 marc'h ha mulet eus ar 15et escadron eus *train ann ekipachou soudardet* o tont eus ar gear a *Orange*, a so partiet d'ar 26 a viz Eost, da 7 heur d'eus *Marseille*, var al lestr dre dân *Ville-de-Madrid*, evid mont da Dunis. (N'eus ket brezel, na ne gasser ket soudardet d'ann Afric!)

Al liziri a deu deomp eus ar *Senegal*, a lavar deomp eo guir ar c'heleier a oa deut dre ann telegraf. Ann derc'hen velen a so oc'h ober er vro-ze eun distruj cals goassoc'h eget ar re he devoa græt biscoas beteg hen. 120 den eus ann Europeanet a so maro bete vreman, hag etoues ar re-ze 20 bourc'his. Abaoue miz Kenver diveza, a so maro er Senegal, daou offiser var'n-ugent, da lavaret eo : Ann autrou de Lanneau, contr-amiral ; 12 offiser d'eus soudardet ar marine, etoues ar re-ze, ar c'horonel Verges, ar gabitenet Croquelois, Mairet, Vener, Blanchard, hag ar sou-letanantet Faidherbe ha Maillé ; 3 offiser *marine* ha 2 eus ar ganolerien ; 1 apotiker kenta class eus ar marine, ann autrou Richard ; ann eil d'ann injenieur, ann autrou Duchemin ; 2 vestr evid dressa ar fusuillou, ann autrounez Ganot ha Lesteven. Ann autrou Faidherbe,

mab d'ann hini so e penn Breuriez al Lejion a enor, a oa eun hanter-morian (mulâtre), ganet er *Senegal*. He varo en deus strafuillet cals ann oll dud a liou all, a vez peurvuia espernet gant ann derchen velen. Ann oll a so spontet, ann Europeanet ne dint ket c'hoas tizet gant ar c'hlenvet, a dec'h eus ar gear a Sant-Lois. Meuli a rer cals carantez ar c'henta medisin, ann autrou Noury. — Goudé ma oa maro ann autrou de Lanneau, ann autrou Deville de Périère, commisser ar vartolodet en deus kemeret carg eus ar vro. En em glemm a ra cals, rag ne oa ket bet sonj cass ar soudardet du-man, du-hont, en despet d'ar gentel hon devoa bet e 1878.

Allet so bet cass ar spahisset da Richard-Toll, eleac'h n'ho deus ket eun den clanv, hag ar ganolerien da Lancy-Sar, eleac'h m'ho deus bet neubeut da c'houzanv ; mæs red a so bet lezel ar soudardet *marine* e Sant-Lois, eleac'h m'ho deus bet cals mervel. Var gourc'hemenn Ministr ar marine, ez eus bet casset d'ar *Senegal* tri medisin muioc'h eget ann niver a renc beza eno peurvuia.

Ne ouzeur ket petra eo ann offern er bed-man. Person Ars a lavare : Lesit eur barræs epad eun neubeut bloaveziou heb nag offern, na belec, hag ez afint beteg adori al loenet.

Ann oll a voar, penaus e 1793, parræsiou tud a bez en em lakea en danjer eus ho buhez evid allout clevout eun offern e gouelet eur c'haô, pe e creiz ar c'hoajou doun.

Eun deves, pe gentoc'h, eun nosvez, tud calonec eus ar Vendée, d'eus ar re oa hanvet calonou dreist gant ann Napoleon coz, a oa bodennet endro d'eun auter, græt gant scourrou guez, var behini eur belec coz, chomet d'eus dilerc'h ar c'hillotin, a ioa o vont da lavaret ann offern. Pa zigouezas mare ar gorreou, ann oll dud keaz-se, o velet ann hosti santel, na helljont ket miret da zifrunca, en eur lavaret :

« Oh ! va Doue ! setu c'hui eta deut endro ! Pegeit amzer so abaoue n'hon devoa ket ho cuelet ! (ann amzer-ze a alfe c'hoas dond endro.)

Georges Perin, ann Deputé Radical, a lavare d'ar 27 a viz Even, e Cambr ann Deputeet :

Prezec a re eus ar vissionerien :

« Int ho dije allet renta servichou bras deomp, en eur zeski ar gallec d'ar pobladou tud etoues pere e vevent. Mæs n'ho deus ket græt, rag guelloc'h e oa gantho deski dezho al latin. »

Ann autrou baron Reille hag ann autrou Freppel, escop Angers, ho deus græt eur respont dereat d'ar c'homsou-ze. Hogen, setu aman eur respont all roet ive dezho hag a so tennet eus al leor *Journal de voyage*, scrivet gant ann autrou Lucas, bet oc'h ober scol er seminer-vihan e Seez, hag a so partiet varlene e miz Guengolo, evid missionou ar *Chine* :

« En em gavet e penn ar C'hreisteis eus ar *Mor Ru*, eme ar missionner, e chomjomp e *Aden* var aochou ann Arabie. Mont a rejomp en eun da velet ann Tad François. Ar Relijius mad-ze en *Aden* a so evel eun tad evid ann oll vugale reuzeudic dilezet gant ho c'herent musulmanet ; en Arabie ne ouzer ket penaus he veuli avoalc'h. E Frans, Jules Ferry a lacafe anezhan er meaz. Ann Tad François a zigemeras ac'hanomp a galon vad ha gant ar vrassa carantez : *Egis ar soudard, ar c'habusin ne ket pinvidic, ann oll her goar* ; egis ma lavar ar son. Gouscoude gant poania cals ha clasc piz, e cavjer eur voutaillad guin hag eur banne dour. Cals plijadur a reas deomp ar c'havaden-ze. Torret hor sec'het, e oe red deomp causeal eun neubeut gant ar vinoret paour, guir vugale ann Tad. Hiniennou anezho a brezec mad avoalc'h e gallec. Gant rei dezho eun neubeut metallennou, setu ni deut mignonet pell so. Digouezet a oa heur ar scol, mæs ann Tad François en devoa dirouc'h penn. Me, pa oan dre c'hraç Doue iac'h ha dispos d'ar mare-ze, e c'houlennis ober scol en he blass, hag e rois d'eus va guella eur gentel scritur. Var gahier peb scolaer e scrivis eun neubeut geriou, hag unan anezho a oa eur mestr evid srriva a scrivas en taul kenta herves m'em boa græt va unan. Evid discuiza anezho, hag ober dezho tremen assoc'h ann amzer, ec'h ehanis eun tamic, hag e liviris dezho cana eur c'hantic. Int a gommansas kel buhan :

« Me so cristen, setu va gloar, »
Lavaret e vije bet e oamp en eur scol gallec. »

Eur respont mad. — Unan eus ar re voassa eus ann dud difeis e *Toulouse*, a geljas eus eur c'hrouadur o tistrei dious ar c'hatekis :

— Penaus ! mond a res d'ar c'hatekis, ma bihanic ?

— Egis a velit, autrou.

— Hag ec'h ententes ar pez a zesker dud eno ?

— Aveichou. Ne ententan nemet ar pez a heller da entent.

— Neuze ne renker ket her c'hredi ?

— Perag ne renker ket her c'hredi ?

— Abalamour ne ententes ket.

— C'hui a gred gouscoude hoc'h eus diouscouarn c'hui ?

— Serten ; mæs ma n'ho guelan ket, ec'h hellan touch anezho gant va daouarn.

— Ia da ! nemet ne hellit ket entent perag ne ket possubl deoc'h ho heja e peb fæson, eleac'h ma hell eun azen hen ober !

Ann den difeis a droas kein ragtal, ha, me gred, e red c'hoas.

D'ar sul, 28 a viz Eost, ar *Moniteur* a scrive kement-man : Varc'hoas ec'h achu corais ar Vusul-

manet, ha da gahout aoun so ne ve ann Arabet o c'hortos ann deves-ze evid mond adarre d'ar brezel. Credi a ran e vo trous ha dispac'h heb dale e tu ar c'hreisteis d'eus provins Oran. Neus fors penaus eo, ar Vinistret a damalle deomp beza lavaret d'ar bobl, o clasc cahout ann treac'h en electionou, hon devoa aoun bras ne vije bet red sevel ar soudardet heb dale, ar Vinistret a ra bemdeis dastum soudardet e porziou *Marseille* ha *Toulon* evid ho c'hass ac'hano d'ann Afric. Merca a reomp gant evez diblass ann oll soudardet-ze, ne ket hon deffe c'hoant rebeich ous ar Gouarnamant ma ra he zever, mes evid allout discuez dezhan eo d'eus he du so bet cals traou control d'al lealdet, o sonjal gounis en electionou, ha ne ket eus hon tu-ni.

Toulon, 26 a viz Eost.

Tri bataillon eus ann 8et, 28et ha 123et rejimant linen, etrezho ho zri 1500 den gant diou vatteri canoliou d'eus ann 34et rejimant artillerien, en em gav breman e *Toulon*, a ia da ambarki var al lestr *Aljesiras*.

Tunisie. — Ann *Avenir militaire* en deus resevet d'eus *Bizerte*, eul lizer goest da lacaat ar galon da ranna, o velet pegen neubeut a soursi a gemerer eus hor soudardet.

Lenn a ran en ho cazeten d'eus ann 11 a viz Eost (eil pajen, kenta loden), eun noten casset deoc'h gant ann *Agence Havas*, hag hi a lavar :

« C'hui a hello guelet dre gement-se pegement a renker da fiout da..... Ann *Agence Havas* o veza paët mechans, evid lavaret gaou, e lezfot ac'hanoun da goms eun neubeut deoc'h d'eus iec'het ar soudardet a so breman e *Tunisie*.

Keleier assur a hellan da rei deoc'h evid ar pez a sell ous ar soudardet so e *Bizerte*. Bez ez eus en hospital pe casset da leac'h all, 20 pe 30 den var beb compagnunez 150 den, hag ouspen e peb compagnunez 12 pe 15 den clanv er, c'hasarn, pe gentoc'h dindan ann telt. Ar c'hlenvejou a so ann derchen tifoid pe derchennou all. Evid ar boued abaoue ann deves kenta a viz Eost, ar soudardet ho deus hini peus-vad abaoue ma so cresket ho fe d'eus 4 guennec bemdez. Mes arabad eo disonjal penaus e *Bizerte*, ann avalou-douar a goust 4 guennec ann diou lur, eleac'h 6 centim evel e Sathonay, hag ar bara 10 guennec eleac'h 24 centim. Beb soudart en deus ouspen bemdez evid netra eur c'halopin guin.

Erfin, ann *Agence Havas* a damall da c'haou da eur gazeten, beza lavaret ne oa ket peadra a liseriou guele en hospital *La Goutette*. E *Bizerte* eleac'h m'en em gavomp tost 4 mis so, 36 heur d'eus *Marseille*, n'eus ket kenneubeut liseriou guele ! Eun 60 guele benag so bet casset aman, mes neus ket bet allet ho sevel, rag ne oa na col-c'hejou, na liseriou, ha n'int ket savet c'hoas d'ar mare ma scrivan deoc'h (15 a viz Eost, 1 heur goude creisteis). Hor c'hlanvourien a renc mervel var ar plous. Ouspen, ann hospital savet en ti eleac'h m'en em gav an telegraf, ne deo tam iac'hus.

Ar c'hlanvourien, dastumet e cambrchou heb prenestr, a c'houzanv cals, abalamour d'ann domder.

Heb en em glemm, ne ve ket roet aumonerien deomp, lezet ac'hanon da lavaret deoc'h, penaus ez eo eur Relijius ilalian (heb aotre ar Gouarnamant m'ervad), ann Tad Alessandre a renc entent ous ann dud clanv hag ober ann anterramanchou

Ar Relijius-ze a ra mad he zever, ann oll her goar hag her guel aman, mæs ma renker paëa eun aumonier, perag neus ket bet kemeret eun aumonier gallec ?

Lavaret a rer, penaus *Bizerte* a so eur plass ne vezo mui dilezet gant ar Frans, rag re dalvoudus eo. Mæs neus fors penaus eo, n'eus bet græt netra c'hoas e sonj chomm aman. Lavaret a rer neus ket a beadra.

Me a gav din e ve lavaret kement a c'hevier gant ann *Agence Havas* hag ar gazetennou all a apparchant ous ar Gouarnamant, n'am eus ket allet miret da lavaret deoc'h ar virionez heb lavaret re. Mar anavezit unan benag all e *Bizerte*, n'hoc'h eus nemet scriva dezhan evid goulenn diganthan ha lavaret em beffe gaou, m'hen assur deoc'h, peb tra so guir el lizer-man. —

Unan eus ar re a reseo ar gazeten *Etoile d'Angers*, en deus roet da anaout d'ar gazeten-ze al lizer a ia aman varlerc'h, scrivet dezhan gant eur missioner so bet o velet hospitaliou ar soudardet en Afric. D'eus *Carthage* eo ma'z e bet scrivet dezhan.

« Implijet am eus va devechou kenta a liberte evid mond da gass sicour ar Relijion d'ar soudardet clanv en hospitaliou ann Tunisie. Pourmenet am eus evid-se dre veneziou ar Groumiret ; E..... hag e....., oun bet digemeret ar guella ; ann oll offiserien a felle dezho ober eun tamic plass din dindan ho zeltou, ha va lacaat da chomm gantho, o lavaret a vouez huel, penaus e oa necesser bras cahout eun aumonier gantho, hag e oa eun druez guelet evelse kement all a dud iaouanc o vervel heb sicour ar Relijion.

« N'am eus ket allet disnac'h ous ar c'hommandant ar pez a c'houlenne diganen, hag am eus drebet ous he daul ha cousket var he vele he unan, hag hen ne ehane ket da lavaret din : « It da soursial d'eus hor c'hlanvourien, roit calon dezho, rag ho guelet a ran er vrassa tristidigez, ha mar tenan da c'houlenn digantho petra a so o c'hoari control outho, da genta e respontont din n'ho deus netra, mæs ma kendalc'han o c'houlenn atau ar memes tra, ec'h anzavont atau, e ra dienez dezho eun aumonier evid coëss. »

« Setu petra a lavaras din ar c'hommandant-ze,

guenn-cann he vleo !

Setu c'hoas eun dra all a ziscuez peger guir eo ar pez a lavaran deoc'h. Eur medisin a oa oc'h entent ous eun den clanv dare dezhan da vervel ; hogen, setu heman o tistrei ous ar medisin, hag o lavaret dezhan : « Te ! ne roes ket eur belec din ! Te eo a vir ous ar belec da zont beteg ennon ; te a so eur ganailles ; hag hen o tistaga eur scouarnat gant ar medisin. Me voar a so bet c'hoarvezet teir gueich ar memes tra, d'oc'h m'ho deus lavaret din offiserien ho deus her guelet ho unan, hag a gendalc'he o tenna ho mouchouerou evid sec'ha ho daëlou ; red eo beza goal gris e guirionez evid lezel hor soudardet heb beleien.

Cals clanvourien a so e peb hospital ; lavaret a rer ez eus d'ann neubeuta etre 50 ha 100 e peb hini anezho. E lod all, hag ispisial e *La Goulette*, *Manouba*, *Ghardimaou*, a so maro ouspen 40 soudard e peb hini anezho, hag ann niver-ze a gresc bemdez.

Ar vro a seblant beza e peoc'h evid eur guel't, nemet ma caver laëron goal stanc, mæs e guirionez, ann Arabet a sonj dezho beza bet treac'h d'ar Fransizien, ha n'ho deus nemet disprij evidomp.

Penaus ec'h achuo kement-se ? Ne voar nemet Doue, mæs a veac'h eo ma eo commanset ar brezel e Tunisie ! Ar pez so sur, eo penaus e collo ar *Frans* cals eus he soudardet eno, hag e renco dispign eur fors arc'hant. —

Unan d'eus soudardet iaouanc Angers, en deus scrivet d'he dad.

Bône, 12 a viz Eost 1881.

« Me so iac'h avoalc'h d'ar mare-man ; mæs e *Bône*, ez eus cals tud clanv gant ann derchen tifoïd, hag e varv cals en hospital.

« D'eus ann 11et chasseourien ez eus bet casset deomp 125 marc'h. Ann oll dud a so clanv ; ne chomm nemet 15 den iac'h var ann 8 ugent cavalier eus ann *escadron*. Int a so chomet e Sfax. — Eun druez eo ! »

Al lizer so bet scrivet e Bône d'ann 12 a viz Eost, hag hon deus he lennet e *Angers*, d'ar Meurs, 16 a viz Eost. Anat eo ema ann tu guir gant ar Republicanet, pa damallont deomp e lavaromp gaou, oc'h assuri ne ia ket caër ann traou en Afric !!!

A.

(Journal de Maine-et-Loire.)

Ann den eürus.

M'ho pije lavaret dirag ann autrou Javrais ne oa ket eürus-tre, en dije, d'oc'h ar mod vije bet, c'hoarzet pe héjet he ziouscoa. Eürus ? Piou eta e vije bet eürussoc'h evithan ? Ne oa ket dimezet, kense, n'en devoa greg ebet d'ober trous dezhan. na bugale da dorri he benn dezhan, na kerent kenneubeut, nemet he dad a ioa dija goal goz ma kirit, mæs heman, he lakeat en devoa en eun hospital. Eun dra benag en devoa beb bloas da baëa evithan, mæs kement-se na dlie ket padout atau. N'en devoa ket mignonet kenneubeut o clasc ober beac'h d'he ialc'h, pe autramant he lacaat da veza nec'het gant ho zrubuillou, kense, n'en devoa netra a alje miret outhan da veva e peoc'h.

Hag arc'hant eta ! Dreist-oll er mare-ze eus ar bloas. Rag derc'hent Nedelec a ioa, hag a hed ann deis he di a oa bet leun tenn gant ann dud o tont da brena c'hoariou ha braouigou evid ar vugale. Ann dud a renke evelken beza goal ziskiant evid dispign ho arc'hant da brena c'hoariou, mes Javrais a zioualle mad da lavaret a vouez huel ar pez a sonje var ann affer-ze, ne oa ket sod avoalc'h evid-se.

Javrais en em gave eta eürus-tre. E kement-se eo e sonje en devez-ze dious ann abardaez, asezet etal eun tantat mad a dân, o fumi gant eur c'hornbutun hir, hag oc'h eva beb ann amzer eul lampat eus eur banne dour zomm gant odivi auset ganthan he unan, goude ma oa achu conta arc'hant he vers en deves-ze.

Er meaz, ann erc'h a gouèze dru, mes eleac'h ma oa Javrais, ne santer ket ar grisder eus ann amzer. Tomm a oa dezhan, hag a oa joa ganthan beza beo. Javrais, hanter gousket, a sonje ennhan he unan er pez a rafe pa en dije guerzet he stal, goude beza dastumet danvez avoalc'h. Da c'hortos, ann amzer a ie abiou, hag hen ne daule ket evez. Dond a rea pounerroc'h-pounner he izili, lakeat en devoa he gorn-butun var ann daul en he gichen, rag ma oa jeinet ganthan, na ne voule ket penaus en dije allet sevel. Endro d'ann ti, peb tra oa si-oul-bras. Souden, setu ann hanter-noz o skei en ilis tosta.

— Hanter-noz, a c'hrosmolas Javrais, diaoul ! poent eo din mont da gousket ; ar grog daonet-ze a ioa re grenv ; ha.....

Hogen, ne hellas ket sevel, hag e seblante dezhan e oa staget gant tachou var he gador bréac'h. Neuze e velas ive e oa tud ganthan er gambr. En eur c'horn eus ar gambr, e oa asezet daou zen, eur goas hag eur vaouez ; ho anaout a reas ervad. Hé amezeien a ioa, daou zevezour ho devoa beac'h a-voalc'h o c'hounis ho zamic buhez. Penaus e oant hi antreet eno ? Javrais en devoa c'hoant avoalc'h d'her goulenn digantho, mæs ne oa mui goest da finval he deot. Ho c'hlevout a reas o causeal hag en em roas da chilou.

— Ar paour keaz den, eme ar vreg, mond a ran da lavaret va chapelet evid dilivrans he ene.

— Ma keres, eme he fried. Ann dra-ze ne rai droug ebet dezhan ; mæs casi sur ne vezo ken nemedout o pedi evithan.

— Perag, n'en devoa den ebet d'he garet eta ?

— Ne gredan ket. Ne garfen ket lavaret droug hirio, mæs ne veve nemet evithan he unan, ne ga-

re den, hag e veve atau he unan egis eur gaouen en he zoul. Neus ken nemet he heritourien. Ar reze a vezo laouen.

— Paour keaz autrou Javrais, a lavaras ar vreg etre he dent.

Javrais a reas eul lamm var he gador. Penaus ! anezhan a oa ma oa hano ! Neuze oa maro 'ta ! Fallout a rea dezhan lavaret e oa beô c'hoas, mæs ne helle mui na prezec, na finval. Neuze e oa guir eta ! Er memes amzer, Javrais a sonje ganthan he unan e oa goal drist mervel, heb m'en deffe den glac'har deoc'h. M'en dije bet mignonet ! Mes biscoas, ne oa bet falvezet dezhan cahout ! Ah ! m'en dije gouezet !

Epad ma oa oc'h ober ar sonj-ze, ann daou bried a ioa æt cuit, hag en ho flass, e oa deut he dad dezhan d'ann autrou Javrais, asezet e cador-breac'h he vab, hag en he gichen eur plac'h iaouanc. Hounez, Javrais he anavezas ragtal. Eur giniterv dezhan a ioa, eur vinorez, ne oa ket bet falvezet morse ganthan he darempred, rag ma oa paour.

— Paour keaz Maria, a lavare ann den-coz, peger mad oud-te ! penaus ec'h hellin-me morse trugarecaat avoalc'h ann autrou Doue, en deus da lakeat var benn va hent, hag ac'h eus va digemeret.

— Græt peoc'h, tad coz, eme ar plac'h iaouanc, o stanca he c'hinou dezhan gant he dorn. Me oa hirnezet va unan, ha breman pa hellan entent ouzhoc'h, me so atau laouen. Her guelet a rit, ar plijadur so evidoun.

Beradou daëlou a rede var bisaich disec'het ann den coz.

— Disonjal a res lavaret,penaus ma n'as pije ket va digemeret pa oun bet lakeat er meaz d'eus ann ti-ze, eleac'h ma oen bet lakeat gant va mab, e ven breman maro gant ar ienijen hag ann dienez.

Arabad eo cahout droug ous va c'henderv, eme ar plac'h iaouanc, ma n'en deus lezet netra evid paëa ho pension, ker buhan eo bet sammet gant ar maro ! E kement-se, souezus eo ne ve bet cavet tamm arc'hant var he lerc'h. Be en devoa gouscoude m'ervad, mæs cuzet mad eo ganthan en eun tu benag, hag eun devez benag e vezo cavet.

— Doue a voar, eme ann den coz beuzet en he zaëlou, penaus ne doun ket nec'het gant ann arc'hant-ze a oa Doue va mab, ha ne garfen morse guelet tam ebet anezhan, mar g'alfen lavaret gant guirionez eo bet eur mab mad ; mæs siouas !.....

Ar plac'h iaouanc a ioa daoulinet dirag ar potr-coz, hag o pega ennhan a vriad, e briate anezhan, o lavaret :

— Arabad eo deoc'h lenva mui. Guelet avoalc'h a rit hoc'h eus eur verc'h c'hoas. Evid va c'henderv, e renker cahout truez outhan ha pedi evithan. M'en deus pec'het, eo heb goud dare dezhan rag he galon a ioa mad m'ervad. Ma vije chomet beô, en dije ho kemeret ganthan ha soursiet ouzhoc'h cals guelloc'h eget ne hellan-me hen ober.

Javrais en em gave diæs. Eur beac'h vras a oa var he goustians, mæs he giniterv a lavare ar virionez, red mad e oa dezhan hen anzavout. Pec'het en devoa heb goud dare dezhan. Biscoas ne oa deut sonj dezhan da zigemer he dad, hag aveichou soken, ruzia a rea gant mez pa sonje e kement-se, en devoa c'hoanteet e varvje ar potr-coz evid ma vije bet achu paëa evithan. Ah ! m'en dije gouezet ! m'en dije gouezet ! mæs re zivezat a ioa breman.

Pa savas Javrais he benn, ne velas mui nag he dad, nag he ginniterv. Be oa breman en eur gampric vihan, neat ha kempenn, mes arrebeuri paour ennhi. E penn ar gambr, eun den gourvezet en eur guele bras, he benn var he zorn, a selle a bell ous eur guele bihan, e pehini e oa cousket he vugale. E kichen ar re-man, e vele eur vaouez, a veac'h goloet gant dillad paour, hag a c'hortose, stouet var guele he bugale, e tihunfe ar re-man.

— Ne zihunfint ket eta, a c'houlennas ann ozac'h gant dousder ?

— Peoc'h, eme ar vam, setu Paul dam-zigor he zaoulagat ganthan.

— Erfin, eme ann tad.

E guirionez, ar c'hrouadur a zihune, hag o velet he vam, e taulas he zivreac'h endro d'he goug, ha souden, ar sonj eus ann devez o tont dezhan, e stlakas he zaouarn ann eil ous egile.

— Ah ! emezhan ! Noel eo a so hirio. Daoust ha deut e ve ar mabic Jesus ?

— Ne ouzoun ket, a respontas ar vam.

Gouscoude en noz-man am eus clevet eun trous vras er chiminal, ma keres ni ialo da velet.

— Oh ! ia, mammic. eme ar potr o lemer e meaz he vele hag o vont da heul he vamm. Buhan, buhan, Louisaic, emezhan, o strilla he c'hoar evid he dihuna. Deus 'ta da velet ar pez en deus digasset deomp ar mabic Jesus. Hag ho daou e stribill d'eus goug ho mam, epad ma c'hoarze ho zad da viret ne vije guelet e oa ken tenereat he galon ma renke lenva.

Pebes laouenedigez ! pebes estlamm pa zigouezas ar vamm etal ar chiminal gant eur c'hrouadur var peb breac'h.

Rag deut a oa ar mabic Jesus ! Digasset en devoa eun taboulin evid Paul hag eur verc'hoden evid Loisaic.

— Braô ! braô ! a lavare ar vugale. Sell papa.

Hag evel ne teue ket papa e meaz he vele da velet ar pez oa bet cavet gant ar vugale, int a bignas var guele ho zad da ziscuez dezhan ar pez ho devoa cavet. Hag e oant laouen, hag e vouchent d'ho zad kentre ma hellent. Ar vam a ioa deut tost ive, hag harpet var scoa he fried, e tanvae ann eürusdet-ze.

— Reuzeudic so ac'hanon ! a hirvoudas Javrais ; tremenet am eus e kichen ann oll eürusdet-ze heb goud dare din. Mignonet evid va laouenad, va zad da entent outhan, ha bugale..... ia bugale, rag petra a vire ouzin kemer va c'hiniterv da bried ? Er c'hontrol, va buhez so bet didalvez d'ann oll, n'am eus bet carantez nemet evidoun ! n'am eus sonjet nemet da zastum danvez. Reuzeudic so ac'hanon.

Hag e lenve ar paour keaz Javrais, ha breman e vele sclær, collet en devoa he vuhez. Neuze e savas eur beden eus he galon. Va Doue, emezhan, ho pet truez ouzin. Aotreit ganin e tistrofen var ann douar, m'hen tou.....

Hogen, ne hellas ket achui ; scornet e oa oll gant ar ienijen, hag epad ma vele, e teue adarre ar sclærijen en he gambr, e reas eul lamm, hag e velas souden e oa distroet en he gambr. Clevout a reas ar bendulen o skei eis heur !

— Meulet ra vezo Doue ! emezhan, en eur sevel gant cals a boan, ne oa nemet eun huvre. Deac'h oun bet gounezet gant ar c'housket em c'hador-breac'h, ha setu ma zihunan breman nemet ken. Amzer avoalc'h am eus c'hoas da zic'haoui ann amzer dremenet.

Hag o redec varzu dor ar stal, e tigorras anezhi ledan, hag e antreas en ti ann ear hag ann heaul.

D'ar mare-ze e ioa eur vanden vugale o tremen dirag ann nor o vont d'ann Ilis.

— Hola, eme Javrais, holà ! deuit aman eun tamic potret.

Ar vugale, souezet, a antreas en ti.

— Dalit, eme Javrais, o kemer eur flac'hat c'hoariou, hag oc'h astenn anezho dezho ; setu deoc'h evid ho Noël.

Ar vugale ne oent ket pell o lodenna ar c'hoariouze etrezho, hag int o vont gant ho hent o c'hoarzin hag oc'h estlami en ho levenez.

Ha breman, eme Javrais, ne ket achu c'hoas. Red eo sonjal d'ar mignonet, d'am zad ha d'am c'hiniterv. Ah ! hiviziken, Noel ne vezo mui evidon ar pez a ioa gueichall .....

.....

Breman, neus ket eurussoc'h ti eget hini Javrais; hag alies, epad ma ve o fumi he gorn butun etoues he vignonet, o sellet ous he vugale o c'hoari gant ho zad-coz, e pouez gant dousder var dorn he vreg iaouanc, o lavaret dezhi :

— Ah ! er veich-man, da vihana, ne ket oc'h huvreal emaoun. A.

HISTOR BURZUDUS

ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Ann Hollandis-ze, neus fors pegen teô e oant, a ioa bliou avoalc'h pa garent. Peeters, ar skeud a ioa tremenet etre Iann ha me, ne lacaas ket ouspen eur vinuten evid disken er vag gant ar gorden ha sevel adarre var ar pont kement hon devoa taulet ebars hag e oa eur bern braô anezho.

Etretant, Klootz, Jansen ha Cornil ho devoa enaouet goulou ebars diou letern a sclærijenne etoues ar vrumachen daou pe dri troatat a dro.

Breman am eus c'hoant c'hoarzin pa sonjan pegen truezus e oa tremm ar Piteux, mes Doue a voar e oan ken ankenniet hag hen. Va c'halon hebken a seblante din cals brassoc'h eget va c'horf a bez.

Lavaret a rencan evelken ne oan ket dirollet da lenva evel ar paour keaz Iann a ioa savet varbenn he zaoulin, hag e lavare gant eur vouez truezus kement peden a anaie da c'houlenn truez.

Mar peus sonj, unan d'eus lavaraou mama Kemper a ioa :

Mar teus c'hoant lenva, kea adreon ann nor mæs evid c'hoarzin, deus er prenestr. Hag hi a gendalc'he :

— Ann dud peurvuia ne roont deoc'h nemet ar pez hoc'h eus dija, glac'har mar d'hoc'h trist, ha plijadur mar d'hoc'h laouen. Guir avoalc'h eo, ma ne ket goal gristen, hag e talc'hen d'ar pez em boa desket ganthi.

Gant va fevar bourreo en dro din, ha ne oe ket pell goude, ann nemorant eus ann ekipaij, e oar bet d'eus ho dihunn evid barn ac'hanomp, e talc'hen va fenn soun, hag e c'hoarzen soken, gant va daouarn em chacotou, egis ma vijen bet ar falla eus ar falla.

Ha gouscoude, breman pa scrivan kement-man, n'oun ket evid miret da scrija eus va oll izili. Me a sonje din e oant o vont d'hor c'hrouga; ne ket ous ann dele vras pa ne oa hini ebet mui, mæs ous castel ar vern, a vije bet lavaret e oa e c'hortos ac'hanomp.

Iann a vouie ervad e oant o varn ac'hanomp, a fougasse e oamp bugale d'ar re vrassa d'eus kear, ha kense, savet dilicat egis ma oamp bet, n'hon devoa ket allet gouzanv ar c'huez fall eus ann toulze. Ouspen, e lavare ne ket laëres hon devoa græt mes kemer e prest. Henvel a reas ar guella negosiantet d'eus *Sant-Malo*, hag e lavare e oa niz dezho oll. Prometti a rea eun arc'hant spontus ma veje lezet he vuhez ganthan ha netra ken,heb sonjal penaus ar varnerien ne ententent gric d'eus ar pez a lavare. Me, ne liviris nemet eur goms, hag eo evid Iann ma oa.

— Amziot, emoun-me, e peleac'h ema da finessa? Te a fougasso c'hoas beza finoc'h evidoun ? Neus fors pegement e c'houlenni truez. Beza digalon hag en em izelaat re, na viro ket ouzid beza crouget.

— Da c'houd ! emezhan.

Hag e guirionez, e seblante din clevout ann Hollandis o lavaret en ho iez raniket, hanoiou ar re vrassa d'eus negosiantet *Sant-Malo*.

Me n'am beus netra a enep iez ann Hollandis, mes brigadier mama Kemper a lavare, penaus duze en Indes, ar c'hezec-dour (hippopotames), a brezege ann hollandes heb beza hen desket, evel m'her gra ar perrokeet evid ar gallec.

Eur pennad all eur veich all) A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Quiniou, cure en Intron Varia-Garmes, e Brest, en deus roet he ziles, dre n'abek d'he iec'het.

Ann autrou Bourdoulous, belec iaouanc, a so hanvet cure e parres ann Intron Varia-Garmes, e Brest.

BELEIEN MARO.

Ann autrou Laot, cure e Loc-Maria-Plouzane, hag ann autrou Crenn, cloarec iaouanc, eus parres Loc-Melard, a so nevez maro.

Madou ann douar.

Ar c'hresc a gandalc'h atau goassoc'h-goas ; e cals plassou, ann 200 lur a so kereat d'oc'h 15 guennec en eur ober eis deves. Hogen, aman e rencomp aslavaret ar pez a Ieveremp Dissadorn diveza. Be so bet distaul e cals plassou hag e sonj deomp e vezo muioc'h c'hoas. Var daou varc'hatbras eus ar vro, evel en eur pors mor, ez eus bet distaul, hag evelse eo e vezo anavezet guir ar pez a lavaremp, o lavaret er sizun diveza, penaus ann ed na helle mui creski cals, rag, ma creskefe c'hoas e ve cavet cals muioc'h guerzourien eget prenourien, hag e renkefe distaul.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 14 guennec, pa oant varlene d'oc'h 18 lur 18 guennec.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur 10 guennec ; segal, 21 lur 15 g. hey, 20 lur 5 guennec ; kerc'h, 20 lur 10 guennec ; ed-du, 19 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 3 a viz Guengolo 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. »» g. — Segal 16 l. 10 g. — Hey 15 l. 10 g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 6 l. »» g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Gouzout mad a rit ivez da viana e pe du ema al lealdet ?

— Ia, eme autron person Lignol, her gouzout a ran, al lealdet a so a du gant tud Breis-Izel.

— Hag a be du e teu ar goal-berz ?

— Na zisonjit ket, eme ann autrou person, penaus ar c'hontrat a unvaniez etre Bro-C'hall ha Breis-Izel, eleac'h unani evit mad ann diou vro-ze, na servicho nemet da zerc'hel ar brassa enebiez etrezho. Seul-vui ma cresko galloud bras Roue Bro-C'hall, seul-vui ma skigno he c'halloud heb he far var ar broiou tro-var-dro dezhi, seul-vui ivez. Breis-Izel a glasco difenn ha miret he frankis. Breis-Izel na hell ket lezel difreuza ar c'hontrat a so ous he derc'hel e buez, hag eus ann tu all, Bro-C'hall a revuzo bepred ar pez e deus promettet ober dre ar c'hontrat-se, evit dezhi beza roet he ger dre he fenn he unan hag her siellet meur a vech dre al le.

— Ni n'hon deus biscoas torret hor ger ! eme Pontcalec'gant buanegez, beac'h dezhan en em zerc'hel.

— Her gouzout a ran, va mignon, eme autrou person Lignol, gant dousder, her gouzout a ran, mes kement-se na vir ket eo guir, penaus, seulvui ma cresko galloud ar Roue, seul-vui e clasko lacaat Breis-Izel er memes renk gant ar broiou all eus he rouanteles, evit ar pez a sell eus ar Gouarnamant ; dre hir-amzer ha dre he droïouiouarn, he talc'ho dalc'h-mad Breiz-Izel var vâr eus he buhez.

— Ia, eme Kerglas, trubarderes, gevier touet eus eun tu ; eus eun tu all, le touet ha miret, tud diners goalgasset, ho oll guiriou, ho frankis disnac'het outho ; a-c'hanta. ha n'hon eus-ni ket, ia, hel lavaret a ran a vouez huel, ha n'hon eus-ni ket ar guir hag al leac'h d'en em sevel a bez ha da ziscuez eo disleal kement-se.

— Autrou markis, eme ann autrou Lantenac, ne glaskin ket difenn gouard ar Roue bihan, hag a gendalc'h da ober en hor c'henver ar vicher divalo, commanset var bouezic, gant tud all en he raug.

— Evelse, c'hui gav deoc'h, autrou person, penaus daou Roue hebken, Charles VIII ha Loïs XII n'ho deus ket clasket ober trubarderez deomp-ni ?

— Eo, gant ann daou-ze hellomp conta c'hoas ar Roue *marc'hec*, hennez en deus bepred dalc'het d'he c'her. Ar Roue Herri II eo ar c'henta a vihanaas galloud ar Stadou en eur lezel heb ho unani, na kemer ali ebet digantho. Epad ma oa Charles IX var ann trôn, e oa bet savet cargou divar hor bro var urs ar re a oa o terc'hel penn eus tenzoriou Bro-C'hall, heb rei ann disterra kelou, na goulenn ann disterra cuzul digant tri urs ar Stadou ; ar goueriaded a rankas paëa ar c'hargou-se couls lavaret oll. Dindan ren ar Roue Herri III e commansas neuze, ar Stadou d'en em sevel ha da ober ho c'hlemmou. Er bloas 1632, ar c'hardinal *Richelieu* a reas paea cargou da gément hen devoa oalet d'ober tân (*droit de fouage*) ; ann arc'hant savet evelse a dlie beza implijet evit paëa coummananchou ar re a oa er c'hargou huel eus ar Stadou hag eus cambr ann Tenzor. Gouzout avoalc'h a ran, penaus ar Roue en devoa c'hoas melconi avoalc'h eus ar pez en devoa great, ma lacaas scriva « penaus n'en devoa morse « lakeat en he sonj ober ann disterra gaou eus guiriou ar « vro » ; mes tud Vreis-Izel a vouie erfad evit petra kemer ar c'homsou gaouïad ha trubard-se. Goude beza amzavet hor guiriou, Loïs XIV a roas urs da unan eus he Vinistret d'ho zorri, ho lezel a gostes, hag evelse « evit plijout d'ar Roue », eur gallout direis a zalc'has leac'h da varnedigeziou hor Stadou.

Hag evelse buez hor bro garet a deuas da veza bân, bânic tout.

— En dro-man e clasker lemmel he buhez diganthi tre.

— Breizad oun evel va zad, eme Kerglas, ha Breizad a varvin !....

— Autrou person, a lavaras Pontcalec, bezit sur n'eo ket eus hor ginou-ni eo savet ar c'henta iouadenn a frankis, nag ar c'henta clemmou c'huero. Ar beorien, ann dud verzeriet eo ho deus douget ho c'hlemm da genta ; eus ho lochennouigou balan eo savet ar vouez-se truezus mes nerzus, varzu hor maneriou-bras. Deac'h, em eus guelet ann dispac'h kenta e lochennic paour Piaric Kervalanec ; er mintin-man, eur vandenn dud-vad, kemeret da gannaded gant ar re all, a so deut d'am c'havout, d'am pedi ha d'am aspedi da gahout truez outho ha da rei sicour ha scoazel dezho ; beza e oant tud a bep stad, coueriaded, labourerien douar, milinerien, claskerien-bara, ha me voar me piou c'hoas.....

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 18, RUE FEYDEAU, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 17 a viz Guengolo 1881.

E peleac'h ema ar Gaouierien ?

Prefet ar Gironde en deus græt evel cals eus he genvreudeur, evel Prefet ar Finistère ; lavaret en deus, penaus *na oa ket red cahout aoun rag ar brezel, hag e vije galvet dirag ann tribunalou ha punisset ar re a vrudefe eur sort gevier, hag a lavarfe e tle beza brezel heb dale, o sonjal sponta ho c'henvrois, hag ho lacaat evelse da voti a enep ar Gouarnamant.*

Hogen, er mare memes ma scrive Doniol al lizer-ze da oll meariou he zepartamant, e voassae gant brezel ann Tunisie, hag hor soudardet taget gant bandennadou dispac'herien beteg 8 pe 10 mil den ho devoa beac'h avoalc'h ho zrec'hi. Ker fall eo ar stal, ma renc ar Gouarnamant hasta cass soudardet en tu all d'ar Mediterrane. Setu evid guir ar c'helou so bet casset d'eus Marseille d'ar gazeten *La France* :

« Casset so bet ar gourc'hemenn da gempenn doc'htu 5 lestr bras evid cass soudardet.

« Emer o prepari eun arme vras.

« Ar soudardet d'ober ann arme-ze a vezo kemeret ar pez brassa anezho e Sathonay.

« Ann hanter eus ar soudardet-ze a vezo evid Aljer, ann hanter all evid ann Tunisie.

« En taul kenta e vezo casset daou rejimant linen hag eur bataillon chasseourien.

« Eun neubeut goude, e vezo casset eun neubeut soudardet all. »

Doue ra viro na rebeichfemp ous Ministr ar brezel, cass ar muia ma hello a soudardet, evid achui var eun dro gant ann dispac'herien ! Ni hon deus atau lavaret e oa red cahout eun arme 40 mil den evid reisat ann *Tunisie*, hag ar pez a rer hirio, ni a sonj deomp e tlefe beza græt dija pell bras a so, ne ket hebken araug ma vije bet achu mare ar voteres, mæs araug soken ma vije bet digorret. Re eo so bet daleet araug pourvei d'ar pez a c'houlen interest ar Frans hag ar peoc'h en Aljeri.

Hogen, er mare memes ma eo savet ann oll Musulmanet en hon enep d'oc'h adalec *Tripoli* beteg ar *Maroc*, pa renc bemdeiz hor soudardet stourm ous ann Arabet, hag eur gals coll ho buhez, pa renker cass dalc'h-mad soudardet en *Aljeri* hag en *Tunisie*, cahout ann hardiegez da lavaret deomp n'eus ket ezomm da gahout aoun rag ar brezel, e renker beza goal zivergont ! Ar Republic ne ket ar Gouarnamant en deus ar c'henta clasket en em zervicha eus ar gaou evid gouarn ar vro, mæs red e ve e ve ar gaou eun tam benag henveloc'h oc'h ar virionez.

Ar Radicalet d'eus sclissen Gambetta a so breman oc'h ober ho mistri varnomp, ne ve ket fall dezho ma zioualfent ober ken anat goab ous ar bobl, petra benag omp sod avoalc'h, ne domp ket c'hoas ker sod, ma alje mevelien ar Gamnetta hag ar Ferry hon lacaat da gredi e ve nos da greisteis ha pa ve ann heaul o para, ha n'hon deus bet biscoas brassoc'h peoc'h pa ve hor soudardet oc'h en em gana bemdeis dalc'h-mad oc'h ann Arabet ha beza lazet gantho. A.

Eur gentel eus a histor ann Ilis.

Kenta pennad.

Prezegit ann Aviel d'an oll ; *Predicate Evangelium omni creaturæ,* en devoa lavaret hor Zalver Jesus-Crist d'he Ebestel. Ar re-ma, goude ma oue diskennet varnezho ar Speret-Santel, da zeis ar Pentecost, ne zalejont ket da senti oc'h ho Mestr divin, ha da vont dre bevar c'horn ar bed, da skigna al lezen nevez, Relijion an Doue crucifiet. En em zispartia a rejont evit-se, var dro ar bloavez pevar ha tregont, o kounta abaoue ginivelez hor Zalver binniget.

Pedavare eta, e paras da genta, sclerijen ar Feiz var Bro-C'hall (1) *hanvet hirio Frans* (2) *— Pegouls ha gant piou ez eo bet prezeget, da genta, ann Aviel en hon Escopti ?*

D'an diou goulen-ze e c'hoantaomp respont guella ma hellimp, oc'h heuil evit kement-se, roudou an dud gouisiec ho deus er mareou diveza-ma, scri-

(1) Bro-C'hall : i. e. Bro an dud crenv ha galloudus..... siouas ! petra eo deut da veza !

(2) Frans : i. e. Bro ar frankis hag al liberte..... guerzet hirio, corf hag ene, d'ar born Gambetta ha d'he gonsortet milliget.

vet histor an Ilis.

Hogen, evit ar pèz a sell oc'h ar goulen genta, daou santimant a ren brema, etoues ann dud desket var ar poent-se, Darn, varlerc'h sant Gregor, escop Tours, vardro ar bloaves 550, a lavar dichec ne deus bro Frans resevet sclerijen ar Feiz nemet e creis an trede canvet, dindan ar Pab Fabien hag an Impalaer Decius. Darn all, ha ni a so a du gant ar re-ma, a lavar grons e oue prezeget an Aviel en hor bro, da genver ar c'hanvet kenta gant diskibien casset evit-se, gant ar Pab kenta sant Per, pe gant unan eus an daou Bap a so deut dioustu en he c'houde : sant Lin ha sant Clement.

E pe du, e pe gostez ema eta ar virionez, ha piou credi var gement-se ? Eno ema ar guden e memp da zibuna eus a bers ann autrou'n Escob, Doue hen divoallo !

Mes araug clasc displega ar pez a so evidomp ar viriones var ar poent-se, e cavomp mad lavaret eur ger benag divarben ar re ho deus scrivet buhez ar sent hag histor an Ilis er seitecvet canvet, da lavaret eo, brema ez eus vardro tri c'hant vloas.

N'eus mar ebet, an dud-se a ioa tud speredec, tud a skiant ha tud gouisiec, tud hag o devoa lennet ha desket, aveichou soken dindan evor, eur maread leoriou coz-coz, ken bras hag ar re a servich da sul, er c'hœur, da gana an offern hag ar gousperou ; leoriou latin, gregach, hebreg ha me voar, bet scrivet, darn anezho, meur a gant vloas, ouspen mil bloas soken, en hor raug, divarben an traou, an darvoudou, c'hoarvezet dindan an heaul, abaou amzer hor Salver Jesus-Crist.

Hogen, en despet d'ho speret, d'ho descadures ha d'ho gouizieges, en despet d'an oll labour, d'an oll boan a gemerent, daou dra a viras outho da velet sclear ha splam ar virionez, ha ho lakeas soken, meur a veich, da fazia lourd e kever meur a dra, meur a zarvoud eus a vuhez ar sent hag eus a histor ann Ilis. A petra eo ann daou dra-ze ? Da genta an difisians re vras ho devoa eus ar re o devoa scrivet an traou-zo, an darvoudou-ze, e mare ar bed hanvet an oad-creis, (e gallec, moyen-âge), ha d'an eil, ar c'hoant, ar ioul direis ho devoa tud pennoc hag ourgouillus ma'z oant, da gahout bepret abec ha faziou e credennou coz hag e kelennadures Ilis Rom, mam ha mestrez an oll Ilisou.(1)

Etoues an dud amgredic-se, hanvet Gallicanet, kendirvi-gompes d'ar Brotestantet, an autrounez Launois (2) hag Ellies Dupin, a zalc'he ar renc kenta, a zouge couls lavaret ar banniel.

Var digarez ma cavent aveichou, ama hag ahont, etoues an traou merket var al leoriou coz, meur a gonchen, meur a zorc'hen, deuet, ne voar den penaus, d'en em zila, d'en em gemesc gant ann traou guir, setu int da nac'h oll a bez, kement tra a ioa var al leoriou-ze, en eur lavaret ne oa an traou-ze tout nemet rimadellou, conchennou ha grac'heres, netra da gredi enno. Ar goc'hen, respet deoc'h, a ioa var ho daoulagat a vire, evelse, outho, da velet an aour hag ar perles cuzet dindan ar mergl hag an traou estren savet endro dezho.

Evidomp-ni, kemeromp kentoc'h, lunedou an dud gouisiec o deus, en hon amzer, diverglet an aour, ha lakeat da lugerni dirag hon daoulagat eur maread perlezennou caër ha precius cavet gantho o pleustri, a zevri var histor Ilis Frans.

Silaouomp unan anezho : « Deut eo an heur, eme an autrou Darras, (1), da lavaret ar virionez pen-da-ben divarben ar mare ma paras, da genta ar Feis hag ar Relijion gristen en hor bro. E Frans santimant ar re a lavar n'ez oa nemet dindan an Impalaer Decius, da lavaret eo, var dro ar bloaves 250 e teuas, da genta missionerien en hor bro da brezec an Aviel, ar santimant-se en deus gounezet a so deut da veza treac'h a grenn, d'ar pez a ioa, gueichall-goz, santimant ha creden an oll, da c'houzout eo e deus Bro-C'hall resevet sclerijen ar Feiz da genver ar c'hantvet kenta, eus a zaouarn an Ebestel ho unan, pe eus a zaouarn diskibien casset evit-se gantho.

Ama a velomp merket sclear aoualc'h gueichall, gant un Escob, sant Fortunat (2) dre ar guersiouma :

Gallia, plaude tibi ; mittit tibi Roma salutem ;
Splendor Apostolicus visitat Allobrogas.

Frans, bez laouen ha sao da benn huel,
Rom a gass d'id ar madou eternel ;
Varnout e par splander an ebestel.

Ia, an oll gueichall, tud laic ha tud a ilis, rouane a sujidi, doctoret ha tud a lezen, bro Frans, oll a bez, e devoa miret, kendalc'het stard, embannet hag anzavet, oll a unan, ar greden, ar santimant-ma betec ar seitecvet canvet. Siouas ! divar neuze, poulset gant an avel, c'hueset gant an ifern koumoulennou teo ha tenval a so bet savet hag a ioa en em zastumet en dro d'ar virionez. Hogen, Doue ra vezo meulet ! Eur belec habil kena, rejent e Seminer bras Sant-Sulpis, e Paris, an autrou Faillon, henor dezha ! a so deut a benn, var bouez cals labourat, cals poania, o furicat eun druillad leoriou hanter zrebet gant ar prenvet, a so deut aben a lavaran, da ober ar sclerijen var ar poent-se. Bet en deus ket an heur vad da zigeri daoulagad he genvrois var an ankounac'h ken bras-se eus an amzeriou tremenet. Great en deus da eun darn vras eus ar sperejou caëra, e Frans, distrei d'ar greden goz, eur greden harpet var c'huezec cant vloas. C'hoas eur veich henor dezha.

Eur pennad all eur veich all) F. Bz[illegible]

(1) N'ez eus ha ne hell beza nemet eun Ilis ebken, ann Ilis Catolic Romen gant hon Tad Santel ar Pab hag ann Eskibien en ho fenn Hogen, henvel a rer evelato, ilizou ar c'harteriou ens ar bed eleac'h ma so eun Escob pe meur a hini hanvet ha casset gant ar Pab. Setu penaus a lavarer : Ils pe ilizou Frans, ilis pe ilizou Spagn, ilis Bro-Saos, ilisou bro Sao-Heol, ilisou bro Cuz-Heol..... Ilis Rom a so hanvet hag a so e guiriones mam ha mestrez ann oll ilizou-ze : *Mater ac Magistra omnium Ecclesiarum.*

(2) An autrou Lannoy a ioa leshanvet an Dineizher sent (dénicheur de Saints) hag ar Pab Beneat XIV a lavare anezhan e oa : *Eur gaouiad divezet* (menteur impudent).

(1) Chaloni a henor eus a iliz cathedral Kemper, maro eun tachadic-so.

(2) Escob Poitiers, mignon bras da Sant Gregor Tours.

(3) Hall-Bro... Bro-Hall ?

HISTOR BUHEZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Egis-se e custume c'hoarveout en oll historiou papa Kemper. Be oa ar *c'hàl-seac'h*, pa vije lakeat al laëron en eur sac'h da sevel anezho e laë ar vern evid ho lezel da goueza a stoc var ar pont.

Iann dre greis he hirvoudou, a c'houlenne digantho dre he spont eun dra all, hag a vije bet goal denn deomp m'ho dije ententet ar gallec.

— Arabad eo deoc'h beuzi ac'hanomp, cristenien vad ; staget ac'hanomp kentoc'h gant chadennou houarn evid ar rest eus hor buhez.

Ne ouzon ket ha goest e veac'h da sonjal er mod ma iea ann traou !

Ann diou letern a ioa var solier ar pont o teuler sclærijen var Iann, ne re ken nemet en em ruilla ha diruilla dindan lagat he varnerien didrous. D'eus eun tu, Abraham bleo-rod ne oa nemet hanter-cuzet gant ar vrumachen. Var henes e oa eun dremm eus ar re spontussa. D'eus ann tu all, Klootz gant he dremm leun a zruoni hag he gountel vras en he zorn.

Netra spontussoc'h.

Etrezho ho daou, eun neubeut friou ru-c'hlaz da Gornil, Peeters, Jansen, etc., hag adreon ar re-ze, mæs tenvaloc'h, e seblante din guelet spez minheer Haas. a oa guennoc'h he fri, rag ma oa maro, hag a zeue da glasc he billou en dro.

E oan o vont da zisonjal eun dra, d'eus kement a velen var ar pont dirag va daoulagat. Ar bern spontus eo dious hol laëronsiou, Ne ouzon ket c'hoas penaus hon devoa allet cass kement all a draou. Be oa etoues ann traou all, eur pacat lien coltaret, he unan ken teô hag eun den. Iann a lavaras din goudeze, e sonje ober ganthi disheaulerien ha saeiou kelc'het evid groagez ar brinset Ous ar bern-ze eo ma selle ann ekipaij ar muia, ha ne hellent ket compren m'ervad, penaus hon devoa allet dastum kement all a draou. Abraham, ann hini a brezegas da genta er mod-man :

— *Quouâcr, naar, daar, mermichel !* Hag e scoas var ar rolad lien coltaret.

— *Quouâcre,* a respontas Klootz, o tisplega capoten minheer Haas.

Hag ann oll goudeze, o c'hracal evel raniket ann eil guelloc'h eget egile.

Hag e guirionez, e seblante din clevout ann Hollandis o lavaret en ho iez raniket, hanoiou ar re vrassa d'eus negosiantet *Sant-Malo*.

Me n'am beus netra a enep iez ann Hollandis, mes brigadier mama Kemper a lavare, penaus dueze en Indes, ar c'hezec dour (hippopotames), a brezege ann hollandes heb beza hen desket, evel m'her gra ar perrokeet evid ar gallec.

Hogen, coler ann ekipaij a voassaë eleac'h neubeutaat, rag minheer Abraham en devoa prezeget varlerc'h Iann. Hénez ne brezege ket evel ar re all, hag en devoa goassoc'h tremm eget ar re all. Pa oe cavet ar jambon dindan ann dillad, neuze eo ma savas trous

Mæs ive, pebes jambon ! Lavaret e vije bet unan d'eus morzadou Klootz ; ann tam bevin goudeze a grescas ann trous, mes ar goassa oe, eo pa gavjont ar boutaillou alaouret gant ann anisette.

Neuze e savas ar goad en ho fenn kement, ha ma vije bet lavaret e oa ann tân o vont da bega en eol *baleine* a zirede d'eus ho zal. Ar re-ze oll, mignonet touet d'ann anisette, ne hellent ket miret d'hor c'hondaoni.

Guelet a rejomp anezho o parlant ann eil d'egile mes ne badas ket pell, ha kerkent Iann a bacas eur scouarnad. Eur scouarnad a oa ? Be oa kentoc'h eun taul gant ar morzad maout, rag dorn Abraham a ioa d'eus ar ment-ze, scouarnad pe voassoc'h, crenv avoalc'h a oe evid stlapa Iann simplet e tâl va zreit, mæs ne oë ket roet cals amzer din evid cahout truez outhan, treat Klootz, a ioa diou veich pounnerroc'h eget dorn Abraham, a bacas ac'hanon e creis va..... flaneden, hag e tanfoueltras ac'hanon beteg ar penn all eus all lestr.

Setu eno pehini a oe hor pinijen. Mama n'he dije ket græt guelloc'h.

Ne ouzon dare petra c'hoarvezas goudeze, rag ann taul troat-ze, petra benag ma oa bet roet din en eur plass pell avoalc'h eus va fenn, en devoa lakeat ac'hanon da goll tre va skiant. Me chans e oemp casset goudeze e toul ar glaou. Ar pez so sur ar c'henta ma anais e oa c'hoas buhez ennoun, e oamp, Iann ha me, gourvezet ann eil e kichen egile etoues ar glaou d'oc'h a beleac'h e oamp partiet ann derc'hent.

Dihun a rejomp couls lavaret assambles. Daou dra a helle beza caus d'oc'h kement-se.

Da genta, goud e ouzoc'h e ve lakeat dindan fri ar re ve semplet, traou crenv da c'houessa a vez peurvuia e boutaillou. Aman, ar voutail a ioa ann toul eleac'h m'en em gavemp, hag henez a ioa closet mad gant golo ar scoutill ? Hag ar c'huez crenv en devoa Isidor, a ioa goassoc'h c'houez ha trencoc'h ganthan abaoue ma oa maro.

Ann eil ræson a lacai ac'hanoc'h m'ervad goal nec'het, pa ho pezo clevet petra oa.

Eun emgann var vor ann hini oa en hor c'hichen.

Ann tennou canol, ha ne ket canoliou bihan a denne, mes canoliou d'eus ar re vrassa a glevemp

o crozal en dro deomp a rea kement a drous evel ar gurun o tarza.

Spontet egis ma oamp gant ann trous-ze, ne glevjemp ket da genta ar c'huëz crenv a anavezemp ker mad, hag ar c'henta tra a reas Iann, a oe stanca he ziouscouarn gant he zaouarn. Me, egis eun den a speret ma oun bet a viscoas, a c'houlennas digant Iann :

Te na gleves ket ann trous a ra ar boliji oc'h antreal el lestr.

— Peu sort boliji ? eme Iann.

N'en devoa ket bet c'hoas amzer avoalc'h evid sonjal d'oc'h a beleac'h e teue ann trous-ze, he sponte kement, pa glevjomp ken tost deomp eun tenn all, ma crenas peb tra en dro deomp.

— Sonjal a ra did e alfemp lemer ? emezhan, gant eur vouez strafuillet.

— Perag ne rafemp ket, emoun-me dizaoun. Ma tenner varnomp gant boliji ru-glaou, ha ma tigoues gant eur re benag anezho paca magasin ar poultr ?

Iann o sponta goassoc'h-goas, a lavaras :

— Gant boliji ru-glaou ! Ni hon deus eta eur vagasin poultr ?

— Ar santes Barba, emoun-me. Guelet ac'h euste biscoas tata Kemper conta eun histor e pehini ne ve ket eur santes Barba.

Eur pennad all eur veich all. A.

Ar Bara.

Er bed-man, peb unan a denn dezhan he unan, ne sonj nemet ennhan he unan. Peb meiller a garfe tenna ann dour digant ar re all da lacaat he veil da vont endro. Ober a ran mad va afferiou, gounis arc'hant a ran, ha kense, pe vern din e colfe ar re all, setu petra lavar ann darn vrassa eus ann dud, ha ne ket en eul leac'h hebken, mæs e kement leac'h so tud, pa ne vez ket roet d'ann den ar pez en deus ezomm da gahout evid he lacaat da c'hounis ar muia arc'hant ma'z e possubl. Neuze e scriver d'ar Gouarnamant, hag e c'houlenner diganthan a beb sort privilaichou heb beza tam nec'het d'eus ar gonsomatourien d'eus ar re a renc prena a suner anezho ar muia ma heller en amzer ma vevomp breman heb ma alfemp morse siouas! en em zifenn.

Ar skiant a zesc ar mod da entent ous interest ann oll ous ar re a renc guerza hag ar re a renc prena, a so diæs bras he anaout hag he diski hag e caver stanc ar re a fell dezho he anaout heb beza morse he desket. Peb unan a lavar he santimant heb beza morse græt mad he sonj ha pa glasker ober lezennou var ann afferiou a sell ous buhez mad ann dud eo ar pez a dlefe clasc da genta ha dreist peb tra ar re ma eo ho micher ober lezennou, ne deo ket possubl ober ann disterra tra talvoudus, rag ma so bet clasket rei liberte ar gonvers d'ann oll, ar pez a so noazus bras evid ar re a renc prena, ha ne dal netra nemet d'ar re ho deus da verza, ha ne zaleont ket da zont da veza pinvidic bras var goust ann dud paour. Setu petra a hanver al *libre echange*, ha biscoas n'eus bet netra ken didalve evid ar vro.

Ar voulanjerien, sclear avoalc'h eo, a c'houlenn beza lezet libr da verza ho bara d'ar pris a blijo ar muia dezho, hag ann distaul eus al lezen ar roe ar guir da beb mear en he barræs da verca pris ar bara hag ar c'hic, ann daou dra-ze ken red da vagadurez ar bobl. Eul liser evid goulenn kement-se a oa bet casset gantho da Gambr ann Deputeet, pa oa ann autrou Teisserenc de Bort, Ministr al labourou douar hag ar c'honvers. Al lizer-ze a oe casset da eur Gommission hanvet gant ar Gambr, ha setu aman comsou diveza ar Ministr, pa oe goulennet he ali diganthan.

« Emer breman o clasc petra c'hoarvesfe ma ve roet al liberte-ze ; allet so bet guelet e meur a blass e ve talvoudus hen ober, mes evelken, evid c'hoas, ne ket anat avoalc'h e ve deut ar mare da deuler en traon ar pennad 30 eus al lezen ann 19 hag 21 a viz Gouere 1791. Noasout cals ec'h alfe mareou ve, tenna digant ar mear ar guir a ro dezhan al lezen da viret ne savje re huel ar priziou. »

Ar Ministr a lavare ar virionez. Ni a sonje deomp evel dezhan e renker dioual da deuler a gostez eur voïen d'en em zifenn, a alfe beza talvoudus bras mareou ve, hag a servichfe couls d'ar paour evel d'ar pinvidic, rag evid ar bara evel evid ar c'hic ar re oll a renc prena, hag eo ni ann ann oll dud ann hini eo, ni a renc rei d'ar voulanjerien ha d'ar gigerien ar pez a c'houlennfint, mar g'en em glevfont etrezho, evid lacaat ar priziou da sevel, ha ne hellomp ket enebi outho e mod ebet.

Evid guir, convers ar voulanjeres hag ar gigeres ne de ket evel ar gonversou all, eleac'h ma ve keroc'h pe izeloc'h ar priziou, dre ma ve muioc'h pe neubeutoc'h clasc var ar varc'hadourez, rag pa ve pourveet da ezomou ann oll dud a so o chomm en eur gear, n'eus ket ezomm da gahout mui. Ne sonjer ket travoalc'h e kement-se, setu perag e leverer kement a draou diskiant.

Neus fors petra a rafoc'h pe a lavaroc'h, ne vezo drebet e peb leac'h nemet eur certen niver luriou-bara ha kic, atau ar memes hini, na ne ialo den da glasc bara pe kic, ha ne ve nemet hed eur c'hart leo eus he di, hag e ve guelloc'h marc'hat cals, kense ne hell ket eur boulanjer sevel stal e kichen eun all, var digare ec'h heller guerza guelloc'h marc'hat eget he amezec a oa anavezet arauzhan. Setu aman hag hen discuezo doc'htu.

Eur boulanjer a boas bemdeiz 5 sac'hat bleud, kense e boas bemdeiz vardro 2,000 lur bara a ro dezhan, ne ket travoalc'h, mes re a brofit, pa gont var beb sac'hat 22 pe 24 lur, hag ar bara a vez guerzet ganthan cals muioc'h eget ne dal. Dond a ra eur boulanjer all da sevel stal en he gichen, hag a renc dispign cals arc'hant evid-se. Evitho da veza daou voulanjer, ne zreber ket muioc'h a vara, kense beb unan n'en deus nemet ann hanter eus ann hostizien, hag hini ebet anezho na hell beva nemet drogaij a rafe pe verza cals dreist ar pris d'ar re a renc prena. Ma ne ia ket ann hanter eus ann hostizien davad peb hini eus ar voulanjerien, unan anezho a renco ober banc pe voasca re ar vicherourien. Ar memes tra a c'hoarvezo gant ar gigeres ous hini ar voulanjeres, rag cals muioc'h kic a ve drebet en eil mare eget en egile, d'oc'h ma ve ann dud o clasc beva guelloc'h, pe d'oc'h ma vent pinvidicoc'h hag ar pez a implijer a gic ne ket ken ingal evel ar pez a implijer a vara.

Rag-se, ne hello ket ar voulanjerien hag ar gigerien criski kement ann niver anezho evel niver ar re a zalc'h conversiou all, hag a hell beza guerzet memes da dud a so pell ac'hano o chomm. Prena a rer eur chupen, eur saë, eun toc, eur re voutou, eun tamic episeres pe traou all, a hell servicha en ti, eleac'h ma caver anezho ar guella gret re ar guella marc'hat, rag ne brener ket ann traouze bemdeiz hag e peb mare eus ann deiz, ha ma ve casset deoc'h beteg ho ti ar pez ho peffe prenet. Rag-se, ne deo ket henvel convers ar voulanjeres hag ar gigeres eus ann oll gonversou all, ha ne heller ket henvelebi anezho,

Setu ni en eur c'harter benag eus Paris pe en eur gearic vihan ; pemp pe c'huec'h boulanjer pe kiger en em glev etrezho hag a embann, penaus d'oc'h adalec ann antronoz e vezo guerzet ar bara pe ar c'hic kement-ma-kement, cals muioc'h eget ma talvezont. Int a hell ober ar pez ho deus c'hoant pa neus ken nemetho, hag hen ober a reont re aliæs, siouas !

Ar re vouiziec, ar re a fougass anaout d'oc'h ann traou, a lavaro marteze deomp breman petra ho deus d'ober ar re a renc prena, mar fell dezho en em zifenn ! Enebi ous ar c'higer pe ar boulanjer ; clasket hon deus hen ober meur a veich, mes digemeret fall omp bet ; lavaret so bet deomp, penaus ma ne blije ket deomp, n'hon devoa nemet mond da di eun all (ha penaus hon dije græt pa oant oll a unan), ne hellemp respont netra outho, rag ma oant en em lakeat er c'honvers, e oa e sonj gounis ar muia arc'hant a alfent. Hogen, da beleac'h mont pa ne oa ken nemetho ? Ma neus ket moien eta da enebi outho, egis ma rer d'ar gonversou all, red eo reisa anezho en eur mod benag all rag ne ket deread e ve lezet gant 5 pe 6 den al liberte da voasca ar re a renc prena herves ho c'hoant, hag eo gouscoude ar pez a c'hoarvez peurliessa.

Er moment-man, ar bara ordinal e Paris a vez guerzet 42 centim 1/2 pe 43 centim ann daou lur vara, pa ne renkefe beza guerzet nemet 38 pe 38 centim 1/2, pa ne dal ar bleud ne-64 pe 65 ar sac'hat 314 lur hag en eur rei ouspen dezho evid ho mizou 12 lur dre beb sac'hat bleud, pa ne oant prijet gueichall nemet 10 lur d'ar mare ma vije taxet ar pris ; 5 centim muioc'h eo eta evid ann hini a renc prena, hag evid-se eo, penaus ann autrou Haussman, goude beza evesseat piz ous ann affer, ar pez ne ra ket hirio ar re so e penn ann afferiou, pa ne ouzont ket, ann autrou Haussmann a lavare, penaus abaoue ne oa ket merket pris ar bara, ar re a renke paëa ho devoa cals millionou muioc'h da rei da voulanjerien Paris. Eun henvelep stad ne seblant ket deomp beza dereat, hirio dreist peb tra pa fougasser kement clasc e peb tra interest ar pez brassa eus ann dud.

Penaus ec'h heller eta merca pris ar bara ? Ës avoalc'h egis a veloc'h. Anavezet eo, penaus peb sac'hat bleud 314 lur a dle renta 400 lur bara ; pa rent ar bleud 128 lur bara evid beb 100 lur bleud. Re neubeut eo, rag bleud labouret mad a hell renta ouspen 128 lur dre gant, cahout a heller 130 ha 132 soken. Setu ar profit kenta. A hent all, gant bleud ar guinis e ve kemesket heb mez, bleud avalou douar a gemer cals muioc'h dour pe bleud fa, a so guelloc'h marc'hat eget bleud guinis, setu ann eil profit. Erfin, ar voulanjerien ne rencont ket paëa ho oll bleud 64 pe 65 lur ar sac'hat 314 lur. Setu eur profit all.

Gueichall, da lavaret eo, 12 pe 15 bloas so, evid merca pris ar bara, a zioualle ne renkefe all labourerien paëa re ger, var bris ar sac'hat bleud e laker 10 lur evid kempen ha poaat. Hirio, e lavarer ne de mui huel avoalc'h ar pris-ze, rag peb tra so cresket, ferm ann ties ha commana ar vevelien, etc. Lavarit kentoc'h eo ar voulanjerien a fell dezho cahout guelloc'h staliou ha braoc'h kempennet. Hogen, neus fors, lacomp 12 lur eleac'h 10 dre beb sac'hat, da lavaret eo, 2 lur dre sac'hat. Evid 5 sac'hat, kement-se a ra 10 lur bemdeis, 100 scoet er miz, 1200 scoet er bloas ; kement-se a arc'hant a hell paea meur a zispign.

Ac'hanta ! guelomp breman.

64 pe 65 lur evid peb sac'hat bleud, 12 lur evid ar mizou, 76 pe 77 lur kement-se etre 400 lur bara, a rofe 38 centim dre zaou lur, da lavaret eo 4 pe 5 centim muioc'h, eget ne ve da baëa ma ve c'hoas merket pris ar bara, kense ar mizou var beb sac'hat a sav, e guirionez da 22 pe 23 lur dre sac'hat, da lavaret eo, 110 pe 115 lur evid 5 sac'hat eo peurvuia ann niver sac'hadou implijet gant peb boulanjer, ar pez so re. Hogen, var 13 pe 14 mil lur bleud implijet bemdeis e Paris, pa renc paëa ann dud 10 pe 11 lur muioc'h var peb sac'hat, var 4,140 pe 4,150 sac'hat, a rai bemdeis 44,520 pe 45,540 lur bemdeiz, ha 16 pe 17 million er bloas. Ar re a renc prena, hag int a sonj dezho e ia peb tra evid ar guella, abalamour m'hon deus ar Republic gant ann dra-ze ? Evidoun-me, a sonj din eo

ar 16 pe 17 million-ze eun tamic re roet d'ar voulanjerien, ha paët evid ar pez brassa gant al labourerien hag ar beaurien, a renc, anat eo, dribi ar pez brassa eus ar bara-ze.

Commanat ar vevelien a so cresket ive evid cals; guir eo, mes discuezet hon deus e oa ouspen travoalc'h evid ho faëa gant ann eis real a roomp muioc'h evid labourat ar bleud. Hag ouspen, perag a ro ker bras pris ar voulanjerien d'ho mevelien, pa aljent ober heb anezho en eur implija mecanicou evid mea toas, a so bet ken talvoudus d'ar voulanjeres vras Seguin. Eur gis coz eo ! Ma ! goas a ze d'ar re ho deus dalc'het d'ar giziou coz, dreist oll mar dint ker noazus d'ar re a renc prena.

Ne chomm mui nemet ar pez a hanver bara fin d'oc'h pere hon deus eur ger da lare. Ar re-ze peurvuia a vez guerzet 5 guennec al lur, ha ma c'hoarvez ganeoc'h ho foueza, e vanc eur c'hartouron benag ennho, ar pez a ra ma renker ho faëa e guirionez 6 guennec al lur. Leal eo ha dereat ? Ann danvez guelloc'h, hag hi a dal ar c'hresc-ze er priz? ne dal ket a dra sur. Anzavout avoalc'h a rencomp e tle beza guerzet eun tam benag keroc'h ar bara fin eget ar bara ordinal, mæs e tlefe da vihana cahout ar pouez. Marteze unan benag a c'houlenno, perag neuze dribi bara fin ? ni a responto: anat eo rag ma eo fall ar bara ordinal, ha cals tud memes d'eus ar re n'int ket pinvidic, heb beza paour, a renc he lezel a gostes, ouspen, profit ar boulanjer eo, e ve ar muia guella o tribi bara fin. Hag ouspen, ha muioc'h mizou en deus ar boulanjer evid ar bara fin eget evid ar bara all ? N'en deus ket nemeur, petra benag en deus eun tam benag. Setu aze eta eun dra hag a so red evessaat outhan. Eur vez eo e renker paëa e peb amzer c'huec'h guennec al lur ar bara fin, ha ne heller ket cahout ar pouez.

Ar pez emomp o paoues hel lavaret a so guir, ne ket hebken evid Paris, mæs evid ann oll keariou Frans, bras ha bihan, ha memes ann oll keariou var ar meaz. Ni a anav keariou canton ha keariou all soken, eleac'h ma ve guerzet ar bara ker ker evel e Paris. petra benag ne ve ket couls, ar pez so goassoc'h. Ha ne dlefe ket potret al lezennou evessaat ous kement-se ? Neuze 'ta. Petra ra kement-se ous ann oll alvocadet ha medisinet dilabour so bet votet evitho ha ne ouzont ober nemet eun dra, carga ho godellou gant arc'hant ar bobl ! Da genta, ne anavezont ket ar ger genta eus ann affer ha n'int ket nec'het ganthi.

Evid disnac'h ar pez hon deus merket aman huelloc'h, ne ehaner ket lavaret heb ehan, ar c'homsou diskiant-man, ne dalvezont netra anezhan ho unan. Perag ne ve ket roet da gonvers ar voulanjeres ha da gonvers ar gigeres ar memes liberte evel d'ar gonversou all ? Evid eur reson hebken, mes eur reson talvoudus eo, rag ne deo tam henvel ar voulanjeres hag ar gigeres ous ar gonversou all, rag ne heller cahout nemet eur serten niver anezho, d'oc'h ann niver tud a ve e chomm e peb plass, ha neus ken moïen d'en em zifenn a enep faltasi ar re a zalc'h ar sort conversou-ze, nemet o verca dezho eur pris dereat ne vezo ket re huel. N'omp ket goest da entent, penaus na perag ne ve ket græt dindan eur gouarnamant diasezet var voteres ann oll, da lavaret eo, var guella profit ar pez brassa eus ann dud. Ni a gar al liberteou, kement ma ne de muioc'h eget ar re all, mæs al liberteou mad goest da lacaat ann dud da veva guelloc'h en ho æs, evid ar re ne dint goest nemet da noasout, ar re-ze ne plijont sort ebet ouzomp, rag ne dint mad da zen,

En eur ger, ar Barisianet a renc beb bloas, paëa tost da 17 million re d'ar voulanjerien, hag ar vro a bez a renc hen ober ive. Eur somm spontus eo; hag e tisnac'her rei eur guennec benag d'ann dud divar ar meaz, var ann digarre fall,e renker, araug peb tra, soursial d'eus ar re a renc prena. Lesel a rer heb guir ar voulanjerien hag ar gigerien, ha re all ive marteze, da gemer 25, 30 dre gant, hag aveichou ouspen, eleac'h ma vije bet lakeat mizou var ann *Douanes*, e vije talvezet ar mizou-ze d'ar vro, hag e vije bet allet distaul lod eus ar c'hargou ne reont nemet creski bemdeiz. Ha setu penaus a voar entent ous hon interest,ann dud a so e penn ar vro. N'ho devoa ket gouezet hen ober beteg hen. Gouscoude ho c'hasset peus endro adarre, abars pell e veloc'h ar pez ho pezo græt, rag n'en deus ket falvezet ganeoc'h evessaat ous ar pez hon deus lavaret. Egis ma so bet lavaret deoc'h beteg hen, e vezo lavaret c'hoas, paët ha paët atau hag e viot enoret. A.

KELEIER.

Sant-Briec, *28 a viz Eost*. — 210 den hag 20 offiser eus ar 118et, a so e goarnison e Guingamp, a so var boues partial evid ann Aljeri, ne c'hortoser mui nemet urs ar Ministr evid mond en hent. Pe guir n'eus tam brezel en Afric, egis m'hel lavar ar Brefedet, ne ket d'en em ganna mes da bourmen ez eont di. —

Ministr ar brezel en deus scrivet da C'houarner Paris ha da hini Lyon ha d'ar Jeneralet all a so e penn ann armeou, penaus, petra benag ne oa ket possubl rei peb a varc'h d'ar gabitenet er bloasman, en deus evelken ordrenet e ve roet eul loden bouet evid ho marc'h, d'ar gabitenet a ziscuesfe ho deus unan.

Guenet, *1 a viz Guengolo*. — Er mintin-man a so partiet evid mond d'ann Afric, 295 den d'eus ar 116et a linen, kemeret e Guenet hag e Alre.

Ar Jeneral hag ar c'horonel gant ann drapo a so æt d'ho c'himiadi beteg ar gar. — Piou en deus sonjet guelet ar soudardet-ze e vont cuit, perag cass anezho cuit, p'en deus lavaret hor Prefet neus ket a vrezel ! ! !

Ar Juzevien en hariu.

Psalm cxxxvi.

Var lez ar ster a Vabilon
E oamp asezet gant keuz don,
Pa deue sonj deomp a Zion,

Divar ann halec tost d'ann dour
A red dre ger ann enebour,
Oa skourret hor zelenno flour.

Ma teuas d'omp hor zrec'herien,
Hor mistri neve, da c'houlenn
E larjemp d'he eur ganaouenn.

Ar re a ra d'omp scuill daero
A lare gant c'hoarzadenno :
— « Canet d'omp eur zon eus ho pro ! —

Penaus, ma Doue, c'halljemp-ni
Cana canaouennou ho ti
E douar ann ermezidi ?

Mar teufenn d'az ancounac'hat ;
Jerusalem ker hegarat,
Kentoc'h disonjal ma dorn mat !

Ma zeod d'am staon ra stago-pec
Mar n'eo ken da sonj beo buec
Ma oll dudi, ma oll joa c'houec !

Ho pet konv, autrou en divez
Deus ar re eure d'ho pobl kez
Ha d'ho kear zakr eur goall-devez.

Ar re a c'harme gant counnar :
— Dispenn peb den ! discar, discar
Peb ti, peb moger d'ann douar ! » —

Goa d'oc'h, tud fall ! tud milliget,
Ho kear vo ive dismantret :
Pez a rec'h d'imp, d'oc'h a vo græt.

Eun den a deui digant Doue,
A dapo crog enn ho pugalc
Hag eus ar vein a stlapo ane

Gloar d'ann Dreindet ! gloar penn-da-benn
Digant he oll grouadurien,
A viscoas, breman, da viken.

Barz ar Gouet.

Hadou ann douar.

Re vuhan e oa deut ar c'hresc, hag evel m'hon devoa hel lavaret deoc'h ker buhan eo deut ann distaul. Var eun neubeut marc'hajou, eo guir e kendalc'h ar c'hresc, rag neus ket cals a ed er broiou-ze, mæs var gals marc'hajou all evel e Chartres hag e Orleans ez eus distaul. E Paris n'eus ket allet ar priziou derc'hel, nemet rag ne felle ket d'ar verzourien distaul sort ebet. E New-York soken ez eus distaul 9 guennec.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 5 guennec, pa oant varlene d'oc'h 18 lur 18 guennec.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans':

Guinis, 31 lur 10 guennec ; segal, 22 lur »» g. hey, 20 lur 10 guennec ; kerc'h, 20 lur 10 guennec ; ed-du, 18 lur.

Kemper.— *Dissadorn 10 a viz Guengolo 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. »» g. — Segal 16 l. 10 g. — Hey 15 l. 10 g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 6 l. »» g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

— Petra rafot ? a c'houlennas ann autrou person.

— Me sammo varzu Paris kerkent ha ma em bezo goulennet ha cavet scoazel digant mignonet galloudus all er vro-ma ; digouezet er pales, me glasco rei da anaout d'an duc a Orleans, gouard ar Roue bihan, ar viriones divar benn ar pez a c'hoarves er vro-man, hag a c'houlenno diganthan hag hen a gaver justis ha lealdet c'hoas e Bro-C'hall ; var va goulenn he tleo rei din ma vezo ar Stadou unanet neus ket pell so e Dinan, ha dizunanet kerkent, abalamour na falveze ket dezho lavaret rei *donezon-ar-Roue* (don gratuit) araug beza guelet hag hen ar bobl na vije ket bet re sammet a gargou dre gement-se, ma vezo ar Stadou, a lavaran deoc'h, unanet adarre, ha fizians vras em eus, penaus ennho, goude beza græt eun enclasc mad e doare, e vezo kendalc'het deomp ha miret evit mad hor guiriou ; anez-se....

— Ac'hanta, petra c'hoarvezo, a c'houlennas ann autrou Lantenac'en eur grena gant aoun.

— Anez-se,.. Brezel ! Argad !.. a respontas Pontcalec en eur zevel en he zaorn-zo. Brezel diskleriet ha greet gant ann Noblans evit difenn ar beorien, roi scoazel d'ann dud keiz goall-gasset;Argad etre ann dichentiled hag armeou Bro-C'hall evit difenn hon emzivadet, hon infanvezed, evit miret na vezo greet euz hor Breiz-Izel gared eur vroad glaskerien boued ! ...

— C'hui'zo birvidik, calonek dreist-vugul, Pontcalec, a lavaraz autrou Person Lignol gant eur vouez nec'het meurbet, mes ann autrou Cont a Gerglaz...

— Var dachennou ar brezel-ze, em c'hafot euz ar re genta, eme ann dichentil ; me lezo soc'h va alar da zibri ha da ruzia gant ar merk evit kemer va c'hleze dirr-ken guenn ha ken lemm hag eun otenn, ken flour ann douaro anezhan, uzet ma zeo bet kement gant ann dorn nerzuz her manege guecball. Brevet e viomp marteze oll dindan hor beac'h, rag eur goall abadenn a vezo ann emgann-ze etre eur vroad tud goall-gasset eneb eur rouantelez gallouduz meurbed. Nemet dre hirr amzer ha gant cals a boan na hellimp dont a benn da gaout ann tu gounid ; red mad e vezo deomp evit brezelli en em guzad a dre hor c'hleuniou, dindan hor reïer braz evel gedourien bleizi. Mar hor c'hasser cuit euz hor c'hastilli, ni en em denno el lochennou, ha mar tever hol lochennou soul pe valan ni en em denno er c'hoajou. Mes, me hen lavar hag hen tou deoc'h, tuchentiled Breiz, evel ho merourien calonek bleo hirr a laco ho ho laza beteg ann diverza kentoc'h eget coll ho hano hag ho c'hisou a Vreizaded : ha guelet e rafot, hon abadenn a vezo ken kalonok, ken iac'h, ken nerzuz ha ken spontuz evit hon enebourienn ma vezo sonj anez hi keit a ma vezo sonj euz Diviz caër an Vreizadet : *Malo mori... Guell eo vervel eget beza stlabezet...*

— Ia ! ia ! eme Pontcalec, commanset hon deuz dre doliou hucher, peurachui a raïmp dre doliou kleze.

Autrou Person Lignol a scrijas, hag a hejaz he bennad bleo guenn en eur huanadi.

— Dionallit mad, autronez ! emezhan ; dionallit mad na douchfac'h ho taouarn euz ar Roue, rag sacret eo gant oleo-zacr.

— Prest omp oll da lacat hon laza evit hen difenn'eme Pontcalec ; biscouz Breizad na glascas ober droug d'eur Roue ; mes, piou a oar en eur ziskleria brezel d'he Vouard ni ne reomp nemet savetei hor Roue bian Loiz XV, ne gav ket deoc'h?

— Markiz ! a respontas ann Autrou Lantenak gant eur vouez keunziet meurbed ha leun a c'hlac'har.

Mes Pontcalec, stlejet dre ann ners euz he zonjou birvidik na oa mui evit herpel da ziscarga he galonad.

(*Eur pennad all eur veich all.*) X.

Bulletin Financier.

Nos rentes sont l'objet de transactions très-animées, l'appréhension d'une élévation du taux de l'escompte a disparu. Le 3 0/0 s'élève à 85,50, *l'armortissable* ancien à 87,40, le nouveau à 85,60 et le 5 0/0 à 116,40.

Les Obligations de la Banque hypothécaire sont très recherchées par l'épargne qui trouve dans ce placement une sécurité parfaite en même temps qu'un revenu rémunérateur. Ces Obligations se délivrent aux guichets de la Banque hypothécaire au prix de 480 fr., et rapportent 20 fr. d'interêt annuel.

La période de hausse dans laquelle sont entrées les actions de la *Société générale de laiterie* est loin d'avoir atteint la limite à laquelle ces titres sont appelés à rester cotés. Le cours de 700 sera bientôt inscrit sur cette valeur et nous ne serons nullement étonnés de la voir s'élever à 800 fr. d'ici à la fin de l'année Ce qui fait surtout rechercher les Actions de la Société générale de laiterie, c'est qu'elles sont les seules qui détachent un coupon trimestriel, dont le premier sera payé le 1er juillet.

On vient de détacher un coupon de 12 fr. 50 sur les actions de la Compagnie d'Alais au Rhône et à la Méditerranée. Ces actions, cotées 472.50, ne tarderont pas à regagner le coupon pour s'élever ensuite à des cours bien supérieurs.

L'objectif principal de cette Compagnie est la navigation fluviale et maritime, qui lui est assurée et officiellement reconnue par l'Etat.

Le bassin houiller sera uni directement au marché méditerranéen par la voie des fleuves, et permettra aux chalands de la Compagnie de visiter les ports de Marseille, de Cette, de Gênes, etc, et d'y détrôner la concurrence anglaise.

Le trafic de la Compagnie du chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée trouvera une source abondante dans les régions qu'exploitera cette entreprise.

Les minerais, les farines, les blés, les vins et le bétail constituent en transport à la remonte qui égalera certainement celui de la descente.

Avec une perspective aussi large et reposant sur une base aussi solide, une telle entreprise doit donner les plus brillants résultats.

Les opérations de la Compagnie d'assurances le *Chomage* consistent dans la garantie pour le commerçant et l'industriel de la perte résultant de l'improduction de son capital pendant l'expertise et la reconstruction, la garantie du salaire des ouvriers et des employés ; pour le propriétaire d'un immeuble ce sera l'indemnité des loyers de la maison incendiée et momentanément inoccupée.

Correspondance spéciale, 18, rue Feydeau, Paris.

Compagnie Parisienne de Voitures

L'URBAINE

Les actionnaires de la Compagnie Parisienne de Voitures *l'Urbaine* se sont réunis, le 25 août, en Assemblée Générale annuelle.

Le rapport du Conseil d'Administration entre dans les détails les plus minutieux sur l'organisation, la marche et le développement de la Compagnie.

En voici le résumé :

Au 1er janvier 1880, les établissements de la Compagnie comprenaient les dépôts de La Villette, de la rue Grange-aux-Belles, du quai Jemmapes, de la rue Piat et de l'Etoile, soit un total de 23,314 mètres carrés.

Du 1er janvier au 31 décembre 1880, il a été fait les acquisitions suivantes :

1° *Dépôt de la Villette*, (500 chevaux). 6,372 mètres de terrain, 74, rue de Flandres, et quai de Seine, 73 et 75 ;

2° *Dépôt de Vaugirard*, (440 chevaux). 5,619 mètres de terrain, 96, rue des Fourneaux ;

3° *Dépôt d'Ornano* (600 chevaux) 7,316 mètres de terrain, rue des Portes-Blanches, presque à l'angle du boulevard Ornano ;

Dépôt Vauvenargues, (600 chevaux) et annexe générale pour les voitures d'été; 11, 813 mètres de terrain à l'angle des rues Vauvenargues, Championnet et Ordener.

Le matériel roulant s'est augmenté, pendant l'année, de 351 coupés, et 166 victorias et cabs et de plusieurs voitures de grande remise, ce qui, au 31 décembre dernier, donne les chiffres suivants :

742 coupés, dont 14 à 4 places ;

490 victorias et cabs ;

Et un nombre important de voitures de grande remise et de voitures de corvée.

L'effectif de la cavalerie, qui était de 1,135 chevaux au 1er janvier 1880, s'élevait à 2 044 au 31 décembre, soit une remonte de 900, indépendamment du remplacement des chevaux morts ou réformés.

A titre officieux, le Conseil a fait connaître que depuis le 1er janvier jusqu'au 1er juillet 1881, il avait acheté trois terrains et que l'effectif s'était augmenté encore de 394 voitures et de 468 chevaux. D'ailleurs, le nombre des voitures et des chevaux s'accroit tous les jours.

Les recettes par journée de voiture, se sont élevées à 16 fr. 25.

On constate une diminution de 0.16 par jour sur les frais généraux, de 0,21 sur les appointements du personnel payé au mois ; de 0,10 sur les impôts, de 0,08 sur les salaires des palefreniers et laveurs ; etc., etc.

Le bénéfice net par voiture et par jour qui était de 2 fr. 814 millièmes en 1879, s'est élevé, en 1880, à 2 fr. 839 millièmes, ce qui donne par voiture et par an un bénéfice net de 1,036,23.

Le rapport du Conseil d'administration constate le crédit de la Compagnie qui s'est affirmé par le grand succès des obligations émises pendant l'exercice 1880. Le produit de ces obligations sera totalement employé dans 4 ou 5 mois. La Compagnie devra-t-elle s'en tenir au développement que ces ressources lui permettent de prendre ? Devra-t-elle négliger l'encouragement qui lui parvient de tous côtés pour augmenter encore le nombre de ses voitures ? Le Conseil d'administration a pensé qu'il n'y avait pas à hésiter ; c'est pourquoi l'Assemblée avait été convoquée également à titre extraordinaire pour délibérer sur l'augmentation du capital : l'insuffisence des actions déposées l'a empêché de prendre une décision à cet égard. Une nouvelle réunion sera prochainement convoquée à cet effet.

L'assemblée s'est unanimemeut prononcée en faveur de l'augmentation du capital pour le développement de l'entreprise. Les actionnaires ont témoigné toute leur satisfaction des brillants résultats obtenus et après avoir ratifié la nomination de deux administrateurs, ils ont levé la séance en votant des remerciements chaleureux au Conseil d'administration.

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, redigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1881 (546 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.

2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages).— *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**

3° **Premiers éléments d'Histoire de France.** (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85.**

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll, baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 18, RUE FEYDEAU, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 24 a viz Guengolo 1881.

Piou so caus eus ar Brezel en Afric.

Me bari, ne vouiec'h ket ar pez ez an d'hel lavaret deoc'h ! Eun dra hag a sponto ac'hanoc'h, ma ne teu ket d'ho lacaat da vont gant ar gounnar, eun dra ker spontus ne d'oun ket goest da gaout e nep leac'h hanoiou ker rust ha ker garo ma hellin lavaret peger fall eo. Petra eo eta ? Ne vec'h ket goest d'her c'havout hoc'h unan, couls eo din eta ho tiboania doc'htu. Desket eta emomp var boues da gahout eur brezel eus ar re voassa, hag eo ar Gléricalet hag ar veleien ho deus tennet varnomp eur sort brezel ! Guelit ha ne ket poent ho dibenna oll pe ho c'hrouga !

Ia, kenvrois, ne vijec'h ket bet goest da gredi e vije bet tud diskiant avoalc'h evit bruda ha lavaret traou ker sod, ha gouscoude, setu petra ve clevet e peb leac'h gant ar Republicanet, gant ann dud fallacr-ze ho deus lavaret evid enebi ouzomp araug ann electionou, ne vije bet brezel ebet ha n'ho deus ket mez breman, pa ho deus allet ho trompla evit gounis en electionou, ho lacaat da gredi eo ni hon deus tennet var ar vro ar brezel hon dije clasket miret ne vije couezet varnomp.

Lavaret a rer ive, e plassou all, hon deus grœt cals reus gant eur brezel a bad abaoue c'huec'h mis heb ober cals distruj. Ia da ! beteg-hen n'en deus ket grœt, mæs chilaouit eun neubeut ! Goassaat a rai hag abars nemeur. Cass a rer atau dalc'h-mad soudardet en Afric, ha class 1876 a so kendalc'het atau en armé, petra benag ma eo achu he amzer. Guir eo eta e vezo breman ma ne de ket eur brezel nevez, da viana eur gendalc'h eus ar brezel gos, a gousto deomp cals mounis, hag ar pez a so goassoc'h, buhez eur gals eus hor soudardet. Ma ve guir eta, egis ma lavar ar re fall, e ve ar Gatoliket hag ar veleien ho deffe tennet varnomp eur sort taul, siouas dezho ! ha peger mad ho dije cavet ann tu ar Republicanet da zont abenn anezho en eur lacaat ar re sod da gredi e ve guir en eur feson benag !

Hag ar re so e penn hor gouarnamant, credi a rit-hu ne ouzont ket eus bet lakeat ar brud-ze da redec etoues ann dud, evidoun-me ne gredan ket. Int eo ho deus he lakeat da redec, pe autramant, gouzanvet hebken e ve brudet, ne ouffen ket hel lavaret deoc'h, mæs peb tra a heller da gredi d'eus pers ar re ho deus, her guelet hoc'h eus hoc'h unan epad ann electionou, disnac'het a grenn e oa tam brezel en Afric, pe autramant eç'h alfe goassaat ann tamic trous a ioa. Hirio, pa eo anat e oa ar virionez a du ganeomp, ha n'ho deus lavaret nemet gevier, ne hellont mui disnac'h e ve brezel ha soken eur brezel spontus, mæs cavet ho deus eun digare disleal en hon enep, mæs mad avoalc'h evitho, hag o cheinch sôn, e lavaront, pe autramant e lacont ar re all da lavaret, penaus mar deus brezel, eo ar Gatoliket hag ar veleien a so caus. Goest int d'hen ober, ia, ha d'ober goassoc'h c'hoas siouas ! rag grœt ho deus, rag ma ouzont e vezo cavet ginaouejen avoalc'h evid lounca ho gevier evel dour. A hent all, herves m'hel lavar ar gonchen, *ic fecit cui prodest*. Ann hini a servich ar gaou dezhan, eo ann hini en deus hel lavaret.

Hogen, deomp eo dioual ne alfe beza touellet unan benag en ho toues gant ar gaou lakeat e plass ar virionez. Ni a dle merca sclear deoc'h ar pez a dremen, ma helloc'h gouzout ar pez a ra ar gouarnamant hag ar pez a c'hoarvez evel m'hoc'h eus clevet ar pez hon deus grœt hon unan ha lavaret, ma helloc'h barn peb tra herves ma eo deleat, ha renta da beb unan herves he oberou, ha dioual ne alfent ober evel Pilat ha Caïphe, samma ho zorfejou var gein ann dud divlamm.

Ar pez so sur eo ne ket ar Gatoliket ho deus hanvet Albert Grévy evel gouarner ann Aljeri ! Ne ket int a gendalc'h anezhan en he blass eno, petra benag ne deo ket goest d'ober ann disterra hag eo hen en deus tennet varnomp ar brezel spontusze. Ne de ket kenneubeut ar Gatoliket hag ar veleien ho deus casset d'ann *Tunisie* ar brezel diot en deus sonjet hor Gouarnamant diskiant cass di, er c'hontrol, miret ho dije grœt m'ho dije allet, hag ar re ho deus grœt ar brezel-ze en despet deomp, anaout avoalc'h a reomp piou int. Ar re-ze eo ar Gambetta, ar Ferry hag ar Vinistret all hag ann oll Deputeet Republicanet oc'h ho heul.

Na petra glaske ann oll dud-ze, e bro ar Groumiret da genta, ha goudeze e rouantelez Impalaër *Tunis* ; ne ouffemp ket hel lavaret deoc'h. Hogen, lavaret a hellomp deoc'h ar pez hon deus lennet en devechou-man en eur gazeten saoz, ann *Daily-Telegraf*, penaus eun neubeut tud pinvidic bras, goude beza prenet arang ar brezel evid 35 million paperiou *Tunis* evid 220 lur peb unan, ho deus ho guerzet 485 lur unan, goude ann emgleo a beoc'h sinet e *Tunis*. Ar gazeten saoz-ze a gendalc'h o lavaret c'hoas ouspen, ma gredefe ann *Agence Havas* pe eur gazeten all guerzet da Vinistret ar Frans disnac'h ar pez a vercomp aman, ec'h alfemp æs avoalc'h rei hanoiou ar re ho deus græt ann *taul caër-ze*.

Den ebet n'en deus credet goulenn ann hanoiouze, aoun ho deus bet, ha setu ! Setu pere eo so bet ar penn caus eus ar brezel, ha ne ket ar Gatoliket hag ar veleien eo.

Hogen, pe vern-se ? Voltaire, unan eus falla bugale satan ha Doue ar Republicanet a beb seurt, en deus hel lavaret pell so : Lavaret gaou ! lavaret ar muia ma helloc'h, atau e vezo credet eun tam benag. A.

Evel m'eo dléet gra da zever
Ha goudeze cousk dibreder !!!

Kenta abadenn.

ANN INTRON RECCART, ANN AUTROU RECCART.

Ann autrou Reccart (en eur deurel eur samm paperiou var ann daul). — N'oun ket evit mont mui, *foutu net oun*.

Ann intron Reccart. — Petra ann traou-ze oll.

Ann autrou Reccart. — Billejou voti, sur ! Ha disonjet ho peffe, c'hui ive, ema varc'hoas ann unan var'n ugent eus ar miz, deis bras ar voteres ?

Ann intron Reccart. — Salocras, va mignon, n'heller ket beza dalc'h-mad o sonjal er memes tra, Gouzout mad a rit penaus, kercouls ha c'hui, e varnan hag e condaonan ann dud diegus ha diskiant-se a chomm heb labourat evit ar voteres, hag a lez evelse ann neb a gar d'en em lacaat e penn ar Gouarnamant. Fall ez a ar stal gant ann autrou Mear eta ?

Ann autrou Reccart. — Fall put. Hon enebourien, n'eus fors eus pe seurt sclissen int, tud pinvidic-mour, pe tud paour-rân, tud gouiziec bras pe azennet cornec, oll e votont a eur vouez, evel ma ho deffe en em glevet. Mes ann dud a c'halver *censervatourien* (ar grenerien), a so æt da leac'h all.

Ann intron Reccart. — Da beleac'h, da viana.

Ann autrou Reccart. — D'ober ho afferiou, da glasc ho æzamanchou, da virinica var ribl ann aochou. N'eus mui e Frans ann disterra emgleo evit ober vad ; n'eus mui a garantes evit ar Vamm-Bro; n'eus mui a Fransisien e guiriones ; n'eus mui a dud calonec ; crenerien, kemenerien oll n'eus ken.

Ann intron Reccart (en eur prederia gant calonad). — Ar penn-âbec a gement-se, eo abalamour ma n'ez eus mui a feis etoues ann dud. Ar Feis eo ann elven a laca da grogi ebars ar galon tân flamm ar garantez evit ar vro ; hag en eur domma ar galon, e ro dezhan ners da boania ha da c'houzanv pep tra evit he renta salo. Breman, pa ho deus allet ann dispac'herien fall dont abenn da ziscraba ann tân en oalet, da denna ha da deuleur du-ma, du-hont, ann etoïou eus ann tantad-se tân-flamm ar garantez evit ar Vamm-bro, na rei nemet mogedi eur pennadic, da c'hortos mervel evit mad heb dale, Ha neuze ne chommo mui e Frans nemet tud evitho ho unan, goaderezet, guenan-laër.

Ann autrou Reccart. — Ia, siouas, nemet re vir eo kement-se ! Ar sier-avel a ra eus ho oll galloud evit cahout mouezïou, a glasc lacaat ann oll da c'hueza enho ma savint dreist ar re all var ar gador vleina ; ar Gonservatourien ne zeont ket da voti evit ann dud vad, abalamour ne garont ket en em zirenca eus ho labour. Mes da labourat evit mad ar Vro, evit he brassa enor, evit creski he galloud, he sevel d'he renc, évit he savetei en eur ger, oh ! den, nan den na ve cavet hirio calonec aoualc'h evit kement-se.

Ann intron Reccart. — Den, Charles, re a leverit ive ?

Ann autrou Reccart. — Ne lavaran ket re. Perag mont da c'hoari mouchic dall, da glasc cuzet ar viriones ouzomp hon unan ; guelet aoualc'h a reomp, ne ra den mui es-man a netra ; ne reont foutre caër gant ar pez a c'hoarvez na gant ar pez a c'hoarvezo, gant ma vezint lezet e peoc'h da gousket ; e peb leac'h ne gaver nemet tud ien, tud clouar pe luduijenn.

Ann intron Reccart. — Assa, Charles, en hon touez-ni n'eus ket eus ar sort tud-se, da viana.

Ann autrou Reccart (en eur dostaat eus he bried). — En hon ti-ni, ia, aman, en hon touez ni a so eus ar seurt tud-se. Piou a gavoc'h-hu diegussoc'h, iennoc'h e andret afferiou ar vro (*ar politic*) eget ho mab hag ho mab-caër ?

Ann intron Reccart. — N'ez eont ket da blanta ho fri en oll afferiou bras eus ar vro, guir eo ; mes beteg hen gouscoude ez int bet æt da voti eveldhoc'h.

Ann autrou Reccart. — N'int ket bet deut atau, hag hirio ho deus lavaret din n'ho devoa ket amzer aoualc'h da goll evit dont da voti.

Ann intron Reccart (gant ners). — N'eo ket possubl ! Penaus, da zeis eur voteres ker bras ha ken talvoudus evit silvidigez ar vro, ez afent d'ho tilezel en eun affer ker bras ?

Ann autrou Reccart. — Va muia caret, n'eus affer bras ebet mui evitho.

Ann intron Reccart. — Charles, re, cals re a leverit. Comzomp a zevri. Hag ho guelet ho peushu er mintin-man?

Ann autrou Reccart. — Ia, ho guelet em beus, comset em eus outho.

Ann intron Reccart. — Roger Derbois a dlie mont ganeoc'h d'ober eur bale dre gear ?

Ann autrou Reccart (en eur ober goab). — Ia c'hoant en devoa da brena *chocolat* rous evit he verc'h vihan,

Ann intron Reccart. — Mes ann eil labour na vir ket d'ober egile ; n'eo ket dies prena *chocotat* rous ha mont da lacaat eur billet voti ebars er vouest ?

Ann autrou Reccart. — A dra sur, kement-se oa æs tre da ober, hag edo er sonj-se, mes disonjet en deus. C'hui oar ervad... eun dra ken didalvez, eun affer ken dister all, e ve lezet da ober da ziveza... hag erfin e tisonjer.

Ann intron Reccart. — Ann dra-se a so e guiriones eun dra eus ar falla ; mes Roger a hell mont da voti en abardaës-man. Da bed heur e vezo sarret ar vouest ?

Ann autrou Reccart. — Da c'huec'h heur.

Ann intron Reccart. — Amzer en deus, neuze amzer bras da vont da voti.

Ann autrou Reccart. — Amzer n'en deus ket, ha na zistroio ket d'ann ti kear evit voti.

Ann intron Reccart. — Perag ? da viana, ne ve ket daleat gouscoude.

Ann autrou Reccart. — Abalamour ma ia da velet he verc'h, evel ma ia bep sul, evit cass dezhi ar bastellat *chocolat* rous. Setu aze penaus ema ar stal ganeomp. Ann dud vella a so ken disoursi hag hennez eus afferiou ar Vro

Ann intron Reccart. — Ann dra-ze a so beteg re, ive. Sur oc'h e ielo da Santes Anna hirio ?

Ann autrou Reccart. — Ker sur evel ma emoun aman ; hen lavaret en deus din heb distro.

Ann intron Reccart. — Feis avad, me velo neuze. Ha Fanchic ?

Ann autrou Reccart. — Evit hor mab, ann dra-ze so eun affer all ; hennes na dizo ket mont gant ar prez redec lern pe c'hedon.

Ann intron Reccart. — Oh ! kement-se a so c'hoas diskiantoc'h, dao e ve lavaret eun dra benag dezhan

Ann autrou Reccart. — Abaoue ar mintinman emoun da vad o clasc hencha anezhan dre va aliou mad. Enebi a ra ouzin gant ar brassa doujans ma hell, evit lavaret guir, mes enebi a ra. Emer eus hen gortos, daou pe dri gi nevez en deus da zeski, lacaat a rafe droug da vont en he vignonet, a dra sur, ma ne da ket ; ha me voar me, ped ha ped abec ne gav ket evit chomm heb voti...

Ann intron Reccart. — E tliec'h beza dalc'het mad d'ho comsou, ha beza chommet heb ober van eus ann abegou diskiant-se ; ma, guir, ne dliec'h ket beza hen lezet da ober sotoniou evelse.

Ann autrou Reccart (gant buhanegez). — Me dlie tevel, ha setu ar pez em eus græt.

Ann intron Reccart. — Charles, va c'halonic, n'ouzon ket petra fell deoc'h da lavaret, comzit eun tamic sclerroc'h ; ann traou-ze a so grevus bras, ez-ma'z-int.

Ann autrou Reccart. — Feis serten, ann traou se a so afferiou eus ar brassa, eus ar grevussa. Græt am eus eta eus va oll gallout, evit lacaat Fanchic da zont e kear da voti ; mes n'em eus græt nemet coll va c'homsou ha va amzer. Hor mab, va muia caret, hen lavaret a rencan, a vale a gamejou hir ha bras en hent ar frankis a c'halvomp, ni tud a zoujans Doue, ann dizentidigez. Ar veich-man am eus bet leac'h d'en em glemm eus he vuanegez. Aze n'eus ket da lavaret nan, ar plijadurezou, ann ebatou, setu oll ar pez a c'houlenn ar iaouankis eus hon amzer, Fanchic n'en em ziæso ket evit mont da voti.

Ann intron Reccart. — Neuze avad, ni a velo e peleac'h ema ann dalc'h. Ne garfec'h ket goulenn eur veich c'hoas diganthan, em hano, d'ober ar blijadur din da vont d'hoc'h heul d'ann Ti-kear ?

Ann autrou Reccart. — Nan ! græt am eus ar pez a dlien ober, ha muioc'h marteze. Sonjal a ra din e vianafen va c'hred a dad en eur en em lacaat e tu da velet va mab o tizenti ouzin a nevez. Hag a hent all, ne ve ket mad din en em erbedi startoc'h eus ar potr Fanchic. Guelet a ra penaus en em gundu he vreur-caër, hag er mintin-man c'hoas en deus clevet va breur o lavaret penaus ne oa netra hag a rea neubeutoc'h a boan speret eget ar voterez hirio.

Ann intron Reccart. — Ho preur ive ! hen guechall ken calonec da labourat en amzer abadennou ar voterez.

Ann autrou Reccart. — Ia ; mes evel ma n'eo ket bet kemeret evit beza hanvet, ann den a falveze dezhan, hen a ia hirio beteg destamanti guelet hon enebour o cahout ann tu a c'hounid.

Ann intron Reccart. — Mes red eo beza diot o clasc guelet ann oll oc'h ober ar pez na blij nemet dezhan he unan, dreist-oll en amzer a vreman.

Ann autrou Reccart. — Sur eo ! egis-se ma ann traou gouscoude. Mar kendalc'h ar stal da vont evelse, ar Frans a so heb dale goloet a zismegans, collet net, rag evit lavaret ar virionez blean, eus he silvidigez eo a so danevel ; hor buez evel broad tud eo a c'hoariomp, eo e lacomp e riscl. Izeleat ha stlabezet aoualc'h omp dija dirag ar broïou all eus ann Europ ; mar galfe da viana cannadet hor bro derc'hel soun en he sav baniel hor brud-vad a so chommet beteg hen peuz-dibistig.

Hogen, en amzer vreman, d'hor c'hannadet eo e stag potret ann troïou-camm a so e penn ar politic. Mar deo guir lavaret : « Ar mab so henvel eus he dad », ha ne ve ket ken guir lavaret : « Ar bobl so henvel eus he renourien.» Henvel eur c'hannad! mes hirio, setu aze eun dra hag a sell kement eus pep hini hag hor buhez memes ; red e ve deomp cahout tud gouest, tud a ziazes, tud mestr dezho ho unan, tud a benn, leun a ners hag a c'houiziegez. Ha pa velan, em zi memes, ober kement a faë eus eun dra ken grevus, pa velan e caver guelloc'h ann ebatigou, traou netra, eget ober eun dever bras ha stris a genvroad, e kinnigan fallgaloni ha coll fizians d'en em savetei mui. (Oc'h astenn he scouarn da silaou). Setu hor mab o tont ; ho lezel a ran ganthan, ne ven ket evit miret da ziscuez pegement oun counnaret eus he zizentidigez, ha gouzout a rit, ne garan ket beza evelse o trouzal dalc'h mad. X.

Anter cant vloas e servich Doue.

Scriva rer d'ar gazeten l'*Impartial* :

D'ar c'huec'h a viz Guengolo, e oa eur gouel bras ha caër meurbed e parres Pleyber-Christ. Goueliou bugale Doue a so bepred leun a c'hened, a zudi hag a zevotion.

Ar Seurez Sant Cyprian, leanez venn eus urs leanezet ar Speret santel, superiorez eus couent leanezet ar garantez pe ti ann emzivaded, (maison de charité) e Pleyber-Christ, a rea da dud he c'houent miret evel eur gouel-bers ann deis caër-ze eus he anter-canvet bloavez abaoue ma oa en em roet oll da zervich Doue en eur en em ober leanez.

Ann darn-vrassa eus parresionis Pleyber Christ a so deut da gemer pers er gouel-ze a vugale Doue. Ho c'halonou anaoudeg a glaske pell a oa ann tu da ziscuez ho anaoudegez vad d'ann Eal-ze a garantez a so abaoue pevar bloas ha tregont o soursial eus ar re glanv hag eus descadures ar vugale ann eil rumm goude egile. A veac'h ma oa sonet ann eil bole, ma oa leun-tenn ann iliz a dud. Ar Vamm Superiorez, a bep tu dezhi diou leanez hanvet evit ann enor-ze gant Superiorez ar Gouent-Vamm, ha d'he heul eun niver bras a leanezed eus he urs hag a dud eus he c'herentiach, a deu e procession d'ann ilis, en eur gana ann *Ave maris stella*. Eul leanez eus ar gouent a zouge baniel guenn-cann ar Verc'hes dinam ; rubanou ar baniel a oa douget gant leanezet all a so a bell amser o kemer pers e labourou poanius ho mamm superiores.

Ann ofis bras, canet gant ann autrou Messager, person canton ha chaloni a enor eus Sant-Pol-a-Leon, ganet ha savet e parres Pleyber-Christ, a gommansas dre ar c'han melodius eus ar *Veni Creator*. Eur sonj hebken a domme calonou ann oll : trugarecaat ann Autrou Doue eus ar c'hras vras en deus roet d'ar barresionis en eur zigass en ho zoues al leanez Sant-Cyprian, hag her pedi d'he miret pell c'hoas e buhez, ma hellfint he c'haret muioc'h hag epad hirroc'h amzer. Araug ar Gommunion, ann autrou Kervella, person Sant-Per-Quilbignon, bet cure epad c'huezec vloas e Pleyber-Christ, a bignas er gador-brezec. Displega ra dre he gomsou calonec ha leun a dân, ar skeuden gaër eus a vuhez leun a skuer vad euz al leanez Sant Cyprian, hag eus ar burzudou a vadoberou a skign couent al leanezet-se er vourc'h hag er c'heariou eus ar barres. Araug communia, ar vamm superiorez, a deu, en eur grena, mes gant eur galon entanet, da renevezi ar bromessaou he devoa great dija anter-cant vloas araug, d'en em rei oll da servich ann Autrou Doue hag he breudeur. Var zivez ann ofis, ann autrou Jaouen, person Pleyber-Christ, eur guir den Doue, a bed evit oll madoberourien ar barres. Kerkent, heb ma na oar gouest da viret, ann daoulagat hag ar sonjou a dro varzu ar famill enorus de *Lescoët*. E parres vad Pleyber-Christ eo ema maner bras Lesquiffiou, ken anavezet ha kement caret gant ann oll, abalamour d'ar garantez vras eus ann duchentil a chom er maner-ze.

Ann intron varkizes *de Lescoët*, he c'herent hag ar pennou bras eus ar barres a oa deut da renta ann enor d'al leanez muia-caret.

D'ann abardaëz-nos, ar vorc'h a bez a oa sclerijennet gant goulou, evel evit eun tantad a joa. Tud ar barres ho devoa græt ann dra-ze dre atis ho æled-mad ha dreist oll dre atis ho anaoudeges-vad, ho c'harantez birvidig evit ar Vamm-Superiorez.

Setu aze penaus en em gar bugale Doue er bedman, da c'hortos en em garet guelloc'h hag en eun doare peur-badus er bed all, e peleac'h ez eus eur gurunen perles eus ar c'haëra o c'hedal al leanez santel Sant Cyprian , evit he anter-cant vloas tremenet o servicha Doue ; heb conta ann anter-cant vloas all a ziziran dezhi beva c'hoas evit eurusted ar re he c'har ha skuer vad oll vugale Doue X.

GUERZ
Var Brezel an Tunisi hag an Aljeri.

VAR TON : *Va c'haloun a zo fraillet,*
pe eun all.

Me ho ped 'ta, soudardet, euz a bep seurt arme,
Da zont da glevet brema kana eur verz neve,
Zo savet d'an dud iaouank a ia d'an Aljeri, (1)
Pe d'ober brezel siouaz ! ebarz en Tunisi !

Potret ar Gouarnamant a gass ar soudardet
'Vit ober brezel siouaz ! e bro an Arabet ;

(1) D'an nao varn-ugent a viz Meurs mil eiz kant pevar ugent, Gouarnamant ar Republic, enebour d'an urz vad ha da Zoue, enebour d'an oll Relijiuset ha dreist pep re all d'ar Jesuistet, ha skrive evit kass kuit an oll Relijiuset.

Eur bloaz goude ma oa bet skrivet an Dekret-se evit kass tud honest, Relijiuset santel euz ho ziez ha lakeat serra ho ilizou, eo en em zavet an Arabet enep ar Frans. Al lizer da gass ar Relijiuset kuit, a oe skrivet d'an 29 a viz Meurs 1880, an Arabet a zo en em savet enep ar Frans d'an 30 a viz Meurs 1881. Daoust ha dorn Doue ne ma ket aze !

Eleac'h gant an dienez, an domder, ar skuisder,
He varvont pell euz ho zud, 'barz er brassa miser !

En Afrik hag e Tunis e veler ho vervel
Gant ar sec'het, an dersien, soudardet Breiz-Izel :
Ha lod all lazet ive gant taul an enebour,
Pa'z int bet casset dezho gant Republik traitour.

Mar z'eus brezel e Tunis, eo gras d'ar Republik,
A so æt di da sicour tud da zont pinvidik !
Da zicour marc'hadourien d'ober hentchou houarn,
Enep c'hoant tud ar vro-se hag ar re he gouarn.

Eur vrezel euz ar c'hrissa zo tennet var ar Frans
Gant ar Republicanet. tud fall heb coustians,
Dre ma'z int eat heb ezomm du-ze d'an Tunisi,
Ha losket d'en em zevel potret an Aljeri !

Ia ! gant ar Président hag an oll Vinistret, (1)
Ar stad reuzeudik siouaz ! euz ar Frans zo karet,
Dre ma hellont evelse, ober ho aotrounez
E palesiou alaouret, pell euz al lazerez!

Dansal a reont ha bragal, eva, ober cher vad,
Epad ma ar Fransisien pell du-ze er gombat,
Pell du-ze ho combalti ebarz en Tunisi,
Pe ho vervel en Aljer dre faot Albert Grevy !

Mar m'omp hirio e brezel siouas ! barz en Afrik,
N'euz den kaoz a gement-se, 'met tud ar Republik,
Ho deuz great eur Gouarner d'euz breur ar Président,
Evit ober tro dezhan da c'hounit fors arc'hant !

Selaouit c'hoaz, païzantet, ar Republicanet,
Ha guelit penaoz siouaz ! gantho oc'h bet tromplet,
Rak int ho doa lavaret ne vije mui brezel,
En dra vije bet skivet Republik er baniel !

Kouskoude hon deuz brezel hag eo meurbet skrijus,
Ha stad soudardet ar Frans a zo ennhi poanius,
Pa ze guir renkont mervel heb kaout dour da eva,
Pe lazet gant n'Arabet, tud demeuz ar c'hrissa !

Breur ar Président 'veler e pales ho larda,
Epad ma ar zoudardet. siouaz ! ho tivouada ;
Var ann tachennou brezel dindan brassa tomder !
— Ha d'an dud ar Prefedet 'lar eo mad an amzer !

N'euz 'met neubeut deveziou 'peuz guelet, Bretonet,
Dre urz ar C'houarnamant skrivet gant ar Prefet,
Ha staget tammou paper euz an oll vogeriou
Evit lavaret deoc'h-hu n'oa ket a vrezelliou.

Perak 'ta aotrou Prefet gant ar Gouarnamant,
He 'larit d'ar baïsantet traou zo ken diskiant ;
Anat mad eo d'an oll dud ez euz sur eur vrezel,
Pa'z e guir emer bemdez kass soudardet pell, pell.

Allas ! ni a voar brema : perak omp bet tromplet
Gant potret ar Gouarnamant hag he oll Brefetet ;
En eur rei deomp da gredi n'oa netra en Afrik,
Voa c'hoant hon dije hanvet potret ar Republik.

Guir eo 'vit ar Prefedet hag ho mignonet vras
N'euz brezel ebet hirio na ne deuz bet biskoaz ;

(1) Gouzout a rit penaoz Gouarnamant ar Republik en devoa great eur gouel bras d'ar 14 a viz Gouere 1881, dispignet cals arc'hant evit enori an dud koz-se euz Paris ho devoa devet calsic a draou, lazet aleiz a dud. Mad, gouel ar Republik a zo great evit kaout sonj euz an dervez divalo-se !

Bretonet, daoust a na vije ket bet guelloc'h miret an arc'hant-se evit rei boued da zrebi d'ar Reservistet a zo ken poanius ho doare. Reservistet Kemper a oe lezet heb tam pe koulz lavaret heb tam en dervez ma oant en em gavet !

An oll dud a lavar, e varv hor soudardet paour, du-ze ebarz en Tunisi hag en Aljeri, gant an domder, an tersiennou a bep seurt, gant ar sec'het, an naon, en eur ger, e c'houzanvont eno an dienez a bep tra ! Pa vezont klanv, n'euz ket a louzeier zoken da rei dezho ! Kredi a ran e lavarer ar vrioriez, rak o velet lezel tud hag a zo e'hoaz et gear heb tam eun devez pen-da-ben, eo anat d'an oll eo goassoc'h e'hoaz ebarz ar broiou-se. Setu aze al liberte roet gant ar Republik.

Setu aze ar peoc'h ! Ia, ar Republikanet ho deuz tromplet ar Frans, rak int ho devoa lavaret ne vije ket bet a vrezel gant ar Republik ; ha koulscoude emaint da vad oc'h ober brezel ebarz en Tunisi hag en Aljeri ! Guelit, ar Republicanet a voar lavaret gevier evit paka mouezhou !

Rag int a vez azezet 'barz er saliou fichet,
Epad ve ar soudardet, var dachennou lazet.

An Afrik oa gounezet d'ar Frans gant ar Roue,
Ar Republik 'ra ennhi d'hon tud koll ho buez !
Rak-se guelit Bretonet penaoz an Drapo guen (1)
A gasse var gresk atau galloud ar Fransisien.

'Leac'h ar Republik fall-ma 'ra deomp koll hon danvez
Ha d'hor bugale siouaz ! er vrezel ho buhez !
Birviken ken n'hor bezo na peoc'h, nak urs e Frans,
Rak ar Republicanet eo a glask e goal-chans !

Hon Deputeet difeiz 'doa votet eul lezen (2)
Da viret eus soudardet da gahout beleien ;
Ha setu perak siouaz ! 'maint hirio o vervel
Heb sakramant na belek, 'pell d'euz ho Breiz-Izel.

Trist eo guelet eur zoudard mervel pell euz he dud,
Ha beza fourret en douar evel al loenet mud ;
Goude m'eo bet pistiget siouaz ! 'barz er stourmad,
N'ell mui kahout eur belek 'vit donet d'her c'hrenvaat.

Setu aze, bretonet, ar stad meurbet poanius,
En em gav ho pugale gant lezennou skrijus,
Great gant Republicanet d'enebi euz Doue,
En eur denna ar belek, allas ! euz an arme !

Ma karje c'hui, Bretonet, pa vijec'h o voti
Eleac'h Republikanet beza choazet mistri ;
Mistri leal ha kristen, 'dije great mad ho pro
Hag ho miret euz brezel, hag an traou divalo.

Digassit brema : Doue ! evit ho pugale
D'ar Frans, hor bro garet, Herri Pemp evit Roue !

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Eun tenn canol adarre.

— Hag ar boliji-ze a alfe tremen dre aman ?

— Perag nan ? ar re-ze a bac e peb leac'h, a-

(1) An Aljeri a zo bet staget euz ar Frans, dindan ren Charles X euz an hano. An Drapo guen pe ar baniel guen eo en deuz gounezet d'hor bro, bro an Arabet. Vardro daou villion hanter a dud a zo ennhi. Ar gear-benn a rer Aljer anezhi, a zo daouzek mil den a triugent ho chomm ennhi.

Meuleudi d'ar Roueet a voule kreski ar Frans, eleac'h ar Republik hag ar Republikanet ne reont nemet he dispenn !

(2) Hor zoudardet keas, ho vervel var tachennou ar vrezel, a c'houlen eur belek evit silaou ho c'hoession ! hag ar Republik a lavar dezho evel eur ganaillez ma'z eo : (marvit, marvit ma kerit, ne pezo belek ebet) ! Ia, truez eo guelet ar vugale baour-se ho vervel evit ho bro ebarz en eur vrezel didruez, savet gant ar Republicanet fall, heb sakramant ebet, pell euz ho c'herent, ebars en dienez a bep tra !

Sonjit, tadou ha mammou, penaoz ez euz bet kavet Deputeet ebarz er Finister, evit miret n'ho defe ar zoudardet beleien.

Setu aman hanoiou Deputeet ar Finister ho devoa votet evit cass kuit beleien ar zoudardet. Arnoult, Corentin Guyho, Lois Hemon, Nedelec.

Poent eo d'ar Republik-man torri he gouzouk, rak ne ra netra nemet ober drouk anezhi. Ober brezel diot goude beza promettet ar peoc'h d'an dud, revina ar vro, goude beza promettet eur Gouarnamant marc'hat mad ! Evit ar baïsantet, an dud divar ar meaz e ia fall tre an traou. Evit teurel ar Republik hag ar Republikanet en traon he vezo dao voti evit tud a vezo a du gant Herri V.

Gant Herri V, gant ar Roue, ni tud divar ar meaz, ni labourerien douar, hon devezo an urz vad hag ar peoc'h !

Gouzout a rit oll, penaoz n'euz kel pell c'hoaz, ar Prefeti e hano ar Gouarnamant, a lavare ne oa ket brezel, na ne vije ket brezel ! Ar Republicanet euz ho zu a lavare ar memes tra ! Rak-se guelit ez euz bet lavaret gevier deomp gant ar Gouarnamant, gant an Brefedet, gant ar Republicanet a oa o klask beza Deputeet, pe, e vije hanvet ho mignonet ! Tromplet omp bet gant ar Gouarnamant hag ar Republicanet !

Ar Roialistet pe ar re oa deuz tu ar Roue, a lavaret deomp er c'hontrol dioual oc'h ar Vrezel ! Mar fell deomp kaout urz ha peoc'h e Frans, eo red deomp klask ar Roue ! Goulennomp eta oll ma tenio ar Roue da ren e Frans ! Pedomp Doue evit ma kouezo ar Republikman ebars er vouilen !

Great gant eur paisant guisket gant dillad glaz !

veichou soken e veler anezho o treuzi al lestr d'eus ann eil penn d'egile.

— Na perag ann emgann-man ?

— Kea da c'houlenn digant Minheer Abraham.

O clevout ann hano-ze, Iann a daulas he zaou zorn var he ziou chot, hag ec'h hirvoudas :

— Ah ! evid henez, me voar avoalc'h am eus he velet en eun tu benag all abars dond aman. Al loën-brein so anezhan ! torret en deus din va javedou, mæs pa vezin deut bras, m'hen talvezo dezhan. Me ne fell ket din e ve scoet ganin. Na !

Eun tenn canol adarre. Iann a chomas sebezet ganin, rag en taul-man ne ris van ebet.

Eun neubeut goude :

— Sell ! emoun-me, tennou fusuil breman.

Hag e clevjomp e guirionez trous ann tennou fusuil epad teir minuten.

— Bah ! eme Iann, ar re-man so pell diouzomp hag a hent all, n'hellomp ket miret ; ne ket 'ta ? Na te, cals poan ac'h eus c'hoas ?

Lacaat a ris va dorn var ar plass m'en devoa scoet Klootz ; blonset cals e oan ha bronduet, mes ne ris van ebet, hag oc'h heja va diouscoas, e respontis :

— Ne deo netra.

— Guell a ze ! Me sonje din e oa græt tamou ganes-te.

— Ne oa ket tre collet da anaoudegez 'ta.

— Nan da ! ober van a rean da veza maro, gant aoun n'en dije scoet adarre ann Abraham ganin, mes couezet e oan e kichen eur bern traou hag am beus allet paca adarre eun neubeudic braô eus hon traou.

— Neuze, Iann Piteux, te so laër evid mad ?

— Laër te da unan ! Hiviziken, te a vouio ne fell ket din clevout goal hanoiou diganes-te. Cals am beus sonjet abaoue deac'h da nos. Te ac'h eus lezet peb tra din da ober. Ma carjes beza bet kentoc'h o kerc'hat ar roenviou, e vemp breman ebars ar c'hoajou bras o sellet ous ar marmouchen o lemmer d'eus ann eil guezen d'heben, ha marteze hon dije cavet pell so ouspen eur vouez dour gant tamigou aour, hogen, ne dâl ket e savje etrezomp. Ma meus græt eur pec'het o kemer ann neubeudic traou-ze, pa zin da goess me a glevo, hag e livirin, penaus ann Hollandis-man ne dint ken nemèt eur vanden laëron ha tud dibreder a eve squidam ar vistri.

— Peu sort mistri ?

— Mistri al lestr, na petra 'ta ! Marteze e fazian, mæs deut so sonj din penaus ar re-man ne iafent mui biken d'ann *Hollande*, hag ez afint da laëron vor. Ar re-ze so enebourien evel ar Saozon milliget, hag ar muia a ve tennet digantho, ar guella. Papa Kemper en deus hel lavaret. Be meus bet keunz d'ar pez am boa græt, mæs eun dra diskiant a oa, breman n'am eus mui. Petra ac'h eus-te evid clemm hag hirvoudi en daill-ze ? Ha tizet e vijeste bet gant eur voled canol en da lagat ?

Eur pennad all eur veich all. A.

Maronad Fransis Rochard.

I

Eur ger araok.

Ma Doue ! pa'z eo ann douar
Eun draonienn leun a c'hlac'har
Lec'h 've treid ar birc'hirinet
Roget gant dress ha mein kalet ;
Pa vemp dreiz-hi ho tremen
Eun neubeudic deziou hebken
O kerzet, kerzet heb paouez.
Ken a gouesfomp skuiz-stanc er bez ;
Pa n'hon eus epad hor bale
Ken dizoan ha ken levene
Nemet harpan ous breac'h eur breur
Taolet vel-domp en anken-veur ;
Ous breac'h eur breur pe eur mignon
Pe eur vreg hor c'har a galon,
Hag ankouat enn o c'homso
Ann oll reuziou so var hon tro ;
Ma Doue, c'hui a so ken mad,
Ma Doue, c'hui a so hon tad,
Perag he lammet creis ann hent
Hon c'heneiled hag hor c'herent ?
Strafillet dre 'r seurt disparti,
Petra c'halljemp ober ? — Pidi
Ha derc'hel da vont, o c'hortos
Diskuis e peoc'h er barados.

II

E kear ar Mans.

Ar vech kenta ma her guelis
E oa er Mans, Rochard Fransis,
Bars er scol vras eus ar gear-ze
Evessaer ar vugale.
Daoust penaus omp deut mignoned ?
Ganed ma oa kichen Naoned
Gant ar iez ne oa ket Breton,
Ha me, Breis-Izel em c'halon !
Ganthan stumm eur Pariziadic
Penn-skan 'vel eul laouenanic ;
Ha me goal-denval ha pounner
'Vel n'eo bet biscoas Pipi-Gouer !
Mes ne ket ann heveledigez
Zo bepret mamm ar garantez,
Pa gav ann eil en egile
Pez enn he unan a vanke.
C'hoas, pa veze anavezet guell
Ar potr henvel ous eur bugel
E vije guelet ennhan, splan
Speret beo ha calon aour-flamm.
Na oamp ket pell d'en em anaout,
Na oamp ket pell d'en em garout,
Ha dorn-ha-dorn ez omp nijet
Da vro ann huvreou alaouret ;
D'ar vro d'eus ann huvreou aour
Eleac'h ma ia meur a zen paour
Hag a deu ken paour ac'hane,
Carget hebken a levene.
Ne ket ann aour hag ann arc'hant,
Treo huelloc'h a oa he c'hoant :
C'hoant dont gouiziec ha pell-vrudet,
Hag ober mad ha joa d'ar bet.
Petra chomfenn d'ober aman ?
Red eo mont da Baris, 'mean,
Gant aoun na ve mouget em c'hreis
Anu tân sacr am dev ken direïs !

III

Paris.

I

Paris, penn fall eus hor bro gez,
Trec'h d'he galon vad aliez !

Paris, kear-veur ar sclerijen,
A denn varnoud peb balafenn,

A denn balafennou Doue
Da goll bars er flamm ho buhe,
Da goll ennoud ho buhe paour
Pe loski ho diouaskel aour !

Ped ene caer t'eus discaret !
Ped den laouanc e t'eus lammet,
T'eus lammet lemm a greis ho brud
Heb damant da zaelou ho zûd !

Ha ped hini, siouas, siouas
Ker didrue, a lamme c'hoas !
Na deu ket da leuc'h dious ann êe :
Leuc'h ann ifern ann hini e

II

Fransis Rochard en deus cavet
Bars en Paris pez en eus clasket :
Nijal en deus great he hano
Eun deis, he mil ha mil geno

Cavet en doa eun doare gaer
Evit scriva en eun taul berr,
Vit scriva buhan var eun dro
Eur son a beb ton ha girio.

Nijal a re he bluen scan
Da heul ar prezec a priman ;
D'hen heul ken tost hag ar skeuden
A lamm kerkent var seuliou an den.

Ann eostic-noz pa ra e cuz
Trei-distrei he vouez dudiuz,
Kent ma ve an ecleo o tasson,
Nije Rochard scrivet he son.

Ar re zesket er soniri
A roe d'han mil meuleudi ;
Ann dud a zeue a vandenn
Pa zisclerie he gavadenn.

Ken a oa clevet ho trouzal
Stlacadec daouarn leiz ar sal ;
Hag o tont endro, he larent :
— Ar paotr iaouanc-ma rei he hent ! —

III

Fransis Rochard en deus cavet
E Paris pez ne glaske ket :
Ann dienez ann heuzusan
A zo deut da gregi ennhan.

Ann dienez hag ann naon criz
Dienez aotronez Paris,
Zo guisket e dillad lost-pic
C'hoarz glas e pleg ho bec moanic ;

Naon du tre d'he goan ar c'haeran ;
A hellfe eun den d'huvrean ;
Ann naon du eus aotrone kear
A zreb deliou e liorzou caer,

A zerr tammou bara taolet
Gant ar vugale d'ar c'houlmet,
Hag a glasc, evit ho lounca,
Eur feunteun bennac d'ho glebia.

Hag e creis-ze, teue he vrud
Stancoc'h-stanc dre c'hinou ann dud :
Maget oa gant moged al lorc'h,
O c'hortos eun dra voetussoc'h.

Paour keaz Fransis a vouie rez,
Ma tiscuillche he voal-enkrez
Nije scoazel digant he dad,
He vignon ker, pe he vam vad

Met na brizas, da c'houl diboan,
Na scriva ger, na laret mann :
Couezet 'n eur mor drouk, e venne
N'em denn he unan ac'hane.

(*Ann dilerc'h er veich kenta.*) Barz ar Gouet.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ar Retret a oa merket e Kemper evid ar Merc'het, da benn ann 8 a viz Here, ne vezo ket roet er bloas-man.

Ann Autrou'n Escop a Gemper, en deus bet digant hon Tad Santel ar Pab, ann aotre da astenn gras ar Jubile beteg ann 8 a viz Kerzu.

(Dre urs ann Escopti.)

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

— Na gredan ket, emezhan, na fell ket din en em ober tammaler, ha gouscoude Mab ena ar Roue Braz a zo maro, he Verc'h cosa ivez, ho bugale couls hag int ne maint mui er bed-man. Endro da Vouard ar Rone bihan na velomp nemet beziou fresk beo, peb hini anezhan hen deuz hen tostaët a bazenn da bazenn euz ann trôn, hirio, eur bugel pemp ploas heb ken a vir outhan da azeza var dron Sant-Loïz, ha Loïz XIV : poent divesat eo, a gav din, digori mad hon daoulagat...

— Petra vennit divar ben kement-se, autrou Person, a c'houlennas ann autrou Cont a Gerglas ?

— Autrounez, a lavaras ann autrou Lantenac gant eur vouez truezus, hag a ziscueze pegen bras oa he rann galon, pa zic'houinas sant Per he gleze evit difenn hon Zalver eneb ar soudarded fallacr a deue, en despet da lezennou ar Juzevien hag ar Romaned, evit he c'harrotti Jezus a c'hourc'hemennas da Ber lacaat he gleze en he c'houin en eur lavaret ouspen ar c'homsou gourdrouzus-ma leun a virionez evit ann amzer da zont evel evit ann amzer dremenet : « Neb a lazo dre ar c'hleze, a varvo dre ar c'hleze. » Evessait mad, prederiet er goad em oc'h o vont da lacaat scuilla ; niverit ma hellit ar gragez em oc'h o vont da intanveza, ar mammou a lacfot da goll ho bugale ha da deurel evelse en dienez ar vrassa. Na zisonjit ket, penaus seul-vui e ielo var gresc'h enebies eneb Gouarnamant Gouard ar Roue bihan, seul voassoc'h he viot castizet c'hui hag ann dud en em savo a du ganeoc'h Dalc'hit sonj mad, oh ! en han' Doue ! Dalc'hit sonj mad eus ann doare scrijus ma oa bet castizet, dindan Gouarnamant ann duc a *Chaulnes*, ann dud a oa en em savet eveldhoc'h evit difenn ar memes guiriou a glaskit difenn hirio en eur gemer ann armou evitho.

— Sonj mad am eus a gement-se, eme Kerglas ; ar re a deuio d'ann emgann en hor c'hostez a so bugale d'ann dud calonec-se a varvas en amzer-ze en eur zifen ho guiriou hag en eur glasc miret na vije lakeat cargou var ar butun ha var ann timbrou-post.

— Er gis-se, a c'houlennas Pontcalec en eur bared he zaoulagad var autrou person Lignol, c'hui reuzo da venniga hon armou ? autrou person !

— Benniga armou hag a laco breudeur d'en em laza !

— Ar guir a so a du ganeomp, gouscoude.

— Guell eo mervel merzerien eget evel dispac'herien.

— Ni ne deomp, ha ne vezimp biken dispac'herien. Ar Roue beb he Vouard, Breis-Izel lenn a frankis, setu petra fell deomp, setu abek hor brezel. Ma zigouele morse da Vro-C'hall lavaret ha kemer hon oberiou var ann tu fall, ann histor guirion ha leal a ve aze evit discuez pegement eo gaou kement-se, ha lacaat dirag daoulagat ann oll, penaus biscoas Breizad na veritas ann hano a zispac'her.

— N'ouzoc'h c'hui ket ped ha ped den reuzeudic a oa bet torret var ar rod pe grouget tro-var-dro da Gemper ha da Vened ? Ha niveret oc'h eus-hu biscoas ann dud a oa stlenjet da finvezi e prisonniou ar Rouantélez ?

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Bulletin Financier.

Il règne une certaine inquiétude sur le marché qui influe naturellement sur les cours de nos fonds d'Etat. Le 3 0/0 s'inscrit à 85,45, l'*amortissable* ancien à 86,75, le nouveau à 85,49 et le 5 0/0 à 115,95.

Les valeurs de Société de Crédit se maintiennent au niveau des cours précédents.

Les obligations de 500 fr. 4 0/0, émises à 485 fr. par la *Banque hypothécaire de France* continuent à être recherchées et sont bien tenues en Banque.

Le placement est de toute sécurité. Ces obligations rapportant 4 0/0 net en titres nominatifs, sont délivrées *sans frais* au siège de la Société à Paris, 4, rue de la Paix, ainsi qu'aux guichets des principaux établissements de Crédit et de leurs succursales et agences.

Les obligations émises en 1880 et remboursables à 400 fr., sont vivement recherchées sur le marché du comptant ; ces titres nous paraissent appelés à regagner prochainement leur cours d'émission de 480 francs.

Les actions de la *Société générale de laiterie* ont un courant d'affaires des plus suivies. On se rend compte du développement qu'est appelée à prendre cette entreprise qui, fondée depuis six mois à peine, a déjà pour ainsi dire acquis le monopole de la vente du lait à Paris.

Nous rappelons qu'un coupon trimestriel sera détaché le mois prochain des actions de la Société générale de laiterie. Le moment est donc bien choisi pour mettre en portefeuille une valeur qui dans un temps donné atteindra de très hauts cours sans que la spéculation n'y ait jamais touché.

Les actions de la Compagnie d'Alais au Rhône et à la Méditerranée ont un marché actif au cours de 470. A ce prix, ce titre offre un placement des plus sérieux rapportant 25 fr. d'intérêt, c'est-à-dire plus de 5 0/0, avec une certitude de plus-value considérable dans un délai très-prochain.

On sait que la Compagnie de chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée a été officiellement reconnue par l'Etat, qui n'a pas hésité à couvrir de son pavillon cette entreprise de premier ordre.

En effet la production houillère du bassin du Gard s'élève en moyenne à 1,800,000 tonne par an et peut facilement atteindre plus de 3 millions de tonnes aussitôt que les débouchés ne feront plus défaut.

Par une singulière anomalie, ce sont ces charbons anglais qui, jusqu'à ce jour ont envahi le marché méditerranéen. Les moyens de transport notoirement insuffisants et la possibilité d'atteindre pratiquement la mer ont amené cette situation. Mais aussitôt que la Compagnie d'Alais au Rhône aura organisé les services de son exploitation, les houilles du Gard arriveront sur le marché dans des conditions de prix et d'aménagement inespérés, grâce au système combiné de la voie ferrée et de la navigation, et les charbons anglais seront à jamais détrônés dans tous les ports exploités par la Compagnie.

On écrit de Madrid que le Gouvernement poursuit activement la liquidation des comptes de la Compagnie des Asturies, Galice et Léon, qui aux termes de son contrat, devait avoir exécuté à la date du 4 août le quart des travaux concédés. Cette liquidation ne donne lieu à aucune difficulté, le montant des travaux exécutés étant supérieur de 2 à 3 millions à celui que la loi exigeait. La décision du gouvernement sera rendue sous peu de jours, et constatera officiellement ce fait qui témoigne de l'extrême activité déployée par cette jeune Compagnie.

La Compagnie d'assurances le *Chômage* apporte une solution très désirée dans le monde industriel. Ainsi que que nous l'avons déjà dit le rôle du *Chômage* commence où finit celui de l'assurance contre l'incendie, c'est-à-dire qu'il garantit à l'assuré la réparation de tous les préjudices causé par un sinistre. Le *Chômage* se recommande ainsi aux grandes administrations privées, aux propriétaires fonciers, aux officiers ministériels aussi bien qu'aux industriels et aux commerçants.

Correspondance spéciale, 18, rue Feydeau, Paris.

LE CHOMAGE

Compagnie anonyme d'assurance et de réassurances

à primes fixes

Contre le chômage des capitaux, la perte des salaires, loyers, etc., résultant de l'incendie.

SIÈGE SOCIAL : 1, RUE DU QUATRE-SEPTEMBRE, PARIS

Capital social : **Cinq millions** de fr.

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS

ET DES VALEURS INDUSTRIELLES

Société anonyme au capital de **1,500,000** francs.

SIÈGE SOCIAL : A PARIS, 15, RUE DU 4 SEPTEMBRE

Se charge spécialement des ordres de Bourse à terme.

Révolution dans l'art de se raser

RASOIR MAGIQUE AMÉRICAIN

BRÉVETÉ S. G. D. G.

Cet appareil, véritablement merveilleux, justifie son nom ; il permet à toute personne de se raser sans avoir aucune habitude, et cela sans crainte de coupure, dans n'importe qu'elle position, assis ou couché, aussi bien sur la terre ferme que sur un navire en marche. Fut-on aveugle ou agité par un tremblement nerveux, on peut se raser d'une façon plus parfaite que ne le ferait le barbier le plus expérimenté par les procédés anciens.

Le résultat qu'on obtient par l'usage de ce nouveau rasoir est tellement extraordinaire qu'il est certain qu'il va remplacer l'ancien système ; il suffit de l'avoir essayé une fois pour ne plus vouloir se raser ni se laisser raser par d'autres procédés.

N. B. — Ne pas confondre avec les autres systèmes déjà inventés qui n'ont aucun des avantages du **Rasoir magique Américain**.

Pour le recevoir franco, envoyer 3 fr. 50 en mandat, à M. ARNAUD, 8, rue Paul-Lelong, Paris.

1—4

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, redigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1881 (516 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité,* — Prix : **3** fr.

2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages).— *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**

3° **Premiers éléments d'Histoire de France.** (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85**.

2—4

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 18, RUE FEYDEAU, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 1 a viz Here 1881.

Afferiou ann Aljerie.

Alo-ta ! Hag ann traou a gendalc'ho pell amzer c'hoas o vont en daill-ze ?

Ni evid guir, ne garomp tam ar Gouarnamant, na ne domp ket soueset ma ne respont ket ouzomp pa c'houlennomp eun dra benag diganthan. Hogen, ma zigorfec'h ar gazetennou all, ar re soken a so a du ganthan, ec'h alfec'h guelet hoc'h unan, penaus biscoas n'hon deus lavaret a enep Ministr ar brezel ar pez a lavaront ho unan.

Ha ne ket ni a lavaro ne reont ket mad.

Biscoas n'eus bet guelet eun den, e guirionez, ken diskiant ha ken diot. Biscoas n'hon deus guelet eur Ministr ken neubeut nec'het gant buhez ar soudardet.

Lavaret e ve ne voar ket petra ra, na soken petra en deus sonj d'ober.

Kemer a rer e peb rejimant, e peb bataillon, e peb compagnunes e Frans eun dornad soudardet, cass a rer anezho en Afric, hag a veac'h ma'z int disambarket, ma anavezer eo red cass re all adarre d'ho sicour, hag er c'heit-se e tremen ann devejou, ar sunvechou, ar miziou, ha c'hoas, ma ne rafent nemet tremen heb ma ve græt cals a dra, ne ve nemet amzer collet, mæs dre ma ia ann amzer abiou, ann dispac'h a gresc bemdeis en henvelep fæson ne voar den ebet mui peur ec'h achuo ann abaden.

Siouas, penaus ec'h alfe achui, pa n'en deus morse gouezet na clasket gouzout, ar Ministr, pegement a soudardet e oa red dezhan da gahout evid lacaat ann urs vad er vro-ze !

Ha ne ket hebken n'en deus morse gouezet pegement a soudardet e renkefe da gahout, mæs n'en deus ket gouezet soken petra d'ober gant ar re a ioa dindan he zorn.

Guelet petra so c'hoarvezet gant soudardet ar c'horonelet Correard ha Sabatier.

Roet so bet urs dezho mont atau var araug, mes neus ket bet sonjet cass var ho lerc'h eun neubeut soudardet all d'ho soutenn, ha setu ma rencont breman, unan anezho tec'het rag ann enebour, hag egile chomm a za.

N'e ket guir kement-se ?

Ha penaus ne ve ket guir ? netra oll ne alfe c'hoarveout. Penaus e ve goest ann oll soudardet iaouanc-ze kemeret e peb corn eus ar vro, n'en em anavezont sort ebet etrezho, ne anavezont ket kenneubeut ho cheffou, penaus ec'h allent-hi ober eun dra benag talvoudus ? Eur chupen mensehet eo a rog doc'htu, ne ket eun armé eo so bet casset da enebi ous ann Arabet.

Ann Arabet ! Ah ! red eo deomp lavaret ive eur goms benag anezho ; petra a dle sonjal ar re-ze a-c'hanomp o velet e pe feson diskiant e c'hell deomp ober breman ar brezel dezho ?

Bez' ez eus eur Gouarner jeneral eus ann Aljeri hag a dlefe en em gavout er vro so, nzid ennhan, pa'z eus kement a zispac'h emañ, ma ne ma ket, eleac'h chomm en Afric d'ober van da c'hounis ann arc'hant a goller ganthan, en deus tec'het ac'hano, hag ema breman e *Mont-sous-Vaudrey*, o lapineta gant he vreur, Presidant ar Republic.

Hag en *Tunisie*, pa dlefe breman ann oll beza a unan o clasc dond a benn eus ann dispac'herien, setu ma lavarer, penaus ne ket Mustapha hebken, (ar c'henta Ministr), en deus lakeat he zemission, mæs ann Impalaër he unan.

Eur veich c'hoas, da beleac'h ez eus sonj cass ac'hanomp ?

Ha pell amzer c'hoas e vezo græt goab ac'hanomp.

Ann dra-man a bado c'hoas pell amzer ?

Hirio ann oll a voar ar virionez en affer-ze, hag eo Ministr ar brezel he unan a gass hag á zigass hor soudardet, hag a ro urs dezho da vont a zehou pe a gleis.

Ma ! ne lavarfemp ket c'hoas cals a dra evid-se, pe guir e rencomp he c'houzanvi hag he lezel d'ober herves he faltasi, mæs da vihana e tlefe kemer ar pez en deus ezomm a soudardet evid paca ann enebourien ar c'henta guella hag ho zrec'hi. Ne de ket c'hoas re zivezat evid repari he fautou, mæs neus ket amzer da goll. Ar Ministr a so bet faziet;

souezet bras e vemp n'en deffe ket græt, rag ne vell ket caër anezhan, mæs ma ne ket goest da repari ann droug en deus græt, n'en deus nemet laçaat eun all en he blass evid repari he ziotachou. Evid trec'hi ann Arabet, ne ket travoalc'h beza mignon d'ar Gambetta, red eo anaout mad he vicher, ar pez a vanc d'ar Jeneral Farre. A.

LOURDES 1881.

Er bloas-man n'eus ket bet pelerinaich escopti Kemper da Lourdes, mæs pa so anavezet ervad ne oa ket possubl cahout unan a gostes evid ann escopti he unan, ez eus bet taulet eves a oa tud fidel escopti Luçon e Vendée o vont da ziblass evid mond da Lourdes evid ann degvet gueich hag ar re ho devoa sonj mont da bardona d'ar plas santelze a reas ho sonj mond di ive assambles gantho. 1300 anezho ho devoa respontet d'ar galv a oa bet great dezho gant ho escop hag evel ma oa merket dezho ann deves evid diblass d'all lun 29 a viz Eost d'eus gar *La Roche-sur-Yon* e oa daô d'ann 213 breizad eus ar Finistère a dlie mont ive da Lourdes da bardona en em gavout er plass-ze d'ann 28 da noz. Eun dudi a oe guelet penaus ar veleien hag ann dud fidel a beb condition a ziredas d'ho digemer pa en em gavjont d'oc'h ann noz e *La Roche-sur-Yon*; da c'houd piou a ioa en dije digemeret ar guella ar Breizis, hag en dije casset ganthan ar muia anezho. Ann Autrou 'n Escob *Luçon* he unan evid discuez dezho he garantez en devoa casset d'ho diarbenn unan eus he vikelet bras ann Autrou Garreau.

Ar Vretonet gant ann Autrou Levicomt de la Houssaye, chaloni ar Gatedral Kemper, ous ho ren, ne chomjont ket pell er gar evid goud da beleac'h mont da reposi hag e oent heb dale casset d'ar c'houenchou pe d'ann ties all. Ker mad a oe great dezho ne hellint morse ancounec'haat eur sort digemer. Alies e fougasser gant carantez dreist ar Vretoned evid repui ann diavesidi, e lavarer heb ehan n'eus ket par dezhi, mæs hiviziken e renkimp anzavout penaus carantez ar Vendeanet evid ann diavezidi a so c'hoas cals en tu all dezhi.

Antronoz da 7 heur dious ar mintin ann oll pelerinet en em gave dastumet ebars an ilis caër La Roche, ann Autrou person madelezus a so e penn ar barræs-ze abaoue 39 bloas a reas dezho ar guella digemer. Epad ann ofern lavaret gant ann Autrou Levicomt de la Houssaye e oe canet canticou brezonec ha vendeanet. Achu ann offern ann Autrou Garreau ar vikel jeneral a bignas er gador hag en eur gommans he brezegen e saludas ac'hanomp « Catoliket ha Bretonet, ho saludi a ran. » Goudeze dre eur brezegen nerzus e tiscuezas penaus ar Vendre ha Breiz a so diou c'hoar dre ho feiz ha dre ho c'harantez evid ann Ilis, hag e oa deut e guirionez ar mare-ze diouganet gant ann den eürus Grignon de Montfort e pehini ar gristenien a anaient ervad ar verc'hes pa veler sevel kement a ilisou en he enor hag ober kement a belerinaichou.

Ann Autrou Rossi o lezel he galon da brezec en deus trugarekeat an Autrou'n Escop Luçon d'eus ar sonjeson vad en devoa bet cass he vikel vras d'hon diarbenn : trugarekeat en deus ar vikel vras d'eus he zigemer ker mad hag ann oll eus ho madeles hag eus ho c'harantez en hor c'henver,

Ouspen, evid discuez guelloc'h hon anaoudeguez vad en ho c'henver goude beza pedet evit-ho e oe great en hon toues eur gest talvoudus e profit peaurien ar Roc'h.

Neuze e oe roet salud ar Sacramant ha peb unan en em dennas d'he di prest da vont en hent.

Pa oe deut ann heur, ar re oa deut d'hor c'herc'hat d'ar gar ann derc'hent a gassas ac'hanomp beteg ann trein gant ar memes madeles.

Pa ziblassas ann trein vardro 10 heur, oll a unan e oemp clevet o chouhal assambles *Beva ar Vendeanet !* Hag ar reman d'ho zro a respontas ; *Beva ar Vretonet !* Etre lavaret hor chapelet ha cana canticou e tremene buhan hon amzer. Pa vije eun tamic ehan d'ann devotion e comser eus Lourdes, eus ar joa a ioa da danva eno ha d'eus ar grassou a oar e c'hortos digant ar Verc'hes. Ar re ho devoa great dija ar veaich a gonte ar burzudou lio devoa guelet hag ho c'homsou a entâne calonou ann oll a garantez evid Mari.

E Luçon e oe eur c'hart heur ehan. Eno e kemerjomp ann Autrou Catteau, eun escop iaouanc à so e guirionez eun tad evit ar Vendeanet. Fallout a reas dezhan ober ar veaich en hon toues ha ker madelezus en em ziscuesas en hor c'henver ne oa ket eun heur abaoue ma oamp en he goumpagnunez hag a sonje deomp beza e guirionez d'eus tud fidel he escopti.

D'eus Luçon da Lourdes ne c'hoarvezas ganeomp goal darvoud ebet. Lod ho devoa clasket hor sponta o lavaret e vije bet losket varnomp peb sort mallosiou ha soken goudrousou hon laza na n'hon deus clevet nemet bennossiou. Ann oll a vouie ervad ne oamp ket tud o clasc guelet dispac'h o coueza var ar vro, mœs tud fidel a ie da glasc digant ar verc'hes lod eus ar grassou a scuil ker stanc e Lourdes.

Antronos vintin da zec heur en em gavomp e Lourdes ha ker buhan ha ma veljomp ann ilis, ann oll a estlamas hag e oe canet ar *Magnificat*.

Da bedir heur a oamp oll dastumet en Ilis parres, Vendeanet ha Bretonet, hag ez ajomp var diou renc e procession beteg ann Ilis veur beb unan o cana canticou en he ies. En Ilis veur e oe canet ar gousperou ha clevet eur sermon digant ann Tad Sempe, superior ar vissionerien, D'eus ann Ilis veur e tiskenjomp d'ar c'haô eleac'h ma veljomp eur fors tud o pedi hag en ho zoues eun den sesiet eur he oll izili, eur plac'h iaouanc 18 bloas a ioa o vont da vervel o terc'hel he daoulagat var skeuden burzudus ann itron varia ar c'hao.

Lavaret a rer ez eus tud var ann douar ha ne ouzont ket pedi ; ar re-ze eo a dlefe dont da Lourdes, eno e teskefent.

Da 8 heur, e oe græt ar brocession gant goulou, hag ouspen 4,000 pelerin a gemeras pers ennhi, Vendeanet, Bretonet, cristenien *Tours* hag ar *Charente*. Eno, ann Autrou'n Escop *Luçon* a reas deomp eur brezegen, hag a lavaras ne vele dirazhan nemet eun assamble cristenien unanet evid pedi assambles, hag unanet ive dre ar memes carantez evid ar Frans hag ann Ilis. Evithan e sonje beza er moment-ze eun escop catolic carget gant Doue da venniga he oll vugale.

A veac'h ma oa achu he brezegen, setu ni en hent o cana ken a dregarne ar stanken, ar c'hantic caër *Ave, Ave Maria*. Peger brao a oa, mar peus c'hoant her c'hompren, n'hoc'h eus nemet cahout sonj eus ar c'homsou-ze a lavare 3 bloas so breman, ann autrou Pouliquen, person Douarnenez, maro e creis he vrud, siouas ! Dor ar barados eo a so aman. En eur achui ar brocession, ann autrou'n Escop Luçon a harpas dirag ar skeuden curunennet evid benniga ar bobl cristen, ha peb unan en em dennas d'he lojeis, nemet ar re ho devoa c'hoant, en despet d'ho skuisder, tremen ann nos er peden en ilis-veur pe er c'haô.

Antronos vintin, offern ar gommunion a oe lavaret evidomp en ilis-veur, ha d'ann aviel, ann autrou Levicomte a reas eur brezegen gaer var ar c'homsou *Sancta maria, mater Dei*, mæs evel me oa lod en hon touez ne anaient nemet ar brezonec, ann autrou Le Bail, aumonier ann hospital e *Montroulez*, a esplicas evitho e brezonec ann *Ave maris stella*.

Goudeze e oe casset ann dud clanv d'ann dour burzudus, hag e comzer d'eus eur vaoues d'eus Ploare, clanv gant eur boan galon diranj, hag a so bet æsseat cals dezhi, ma n'heller ket lavaret soken eo pare tre.

Neus ket bet allet ober hent ar groas var ar menez, petra benag ma oar e sonj hen ober, mæs ar glao he deus miret ouzomp.

D'en em zic'haoui, e oe canet ar gousperou deomp da deir heur, hag ann autrou Rossi a reas eur brezegen d'eus ar re nerzussa, var ar brezel a rer hirio d'ann Ilis, ha ne 'c'hoarves nemet abalamour ne bedomp ket pe e pedomp fall. Achu oa ar gousperou, ha ne oa ket ehanet ar glao.

Dious ann abardaez, e carjemp beza græt adarre ar brocession gant goulou, ha da eis heur en em gavemp dastumet evid-se dirag ar c'haô, mæs ar glao a gendalc'he goassoc'h-goas, hag ann autrou'n Escop a reas deomp sevel doc'htu d'ann Ilis-veur, eleac'h ma lavaras deomp ar chapelet ha ma causeas ganeomp eus ar Verc'hes. Ne skuizemp ket oc'h he chilou, ker brao a brezege, hag e sonjas deomp adarre beza er barados. Achu ar gauseaden birvidic-ze, ni a ganas eur c'hantic, hag ar Vendeanet a ganas eun all, ha peb unan en em dennas cuit, mæs tenvaleat a ioa hor penn. rag ma vouiemp e oa deut ar mare da zistrei d'ar gear. Evid ann antronos a ioa e guirionez. Ann autrou Levicomt a lavaras ann offern er c'haô evid ar Vretonet, hag ann autrou Rous, cure Douarnenez, a lavaras ar c'himiad d'ar c'haô. D'ar mare-ze hon deus guelet en hon toues eun banter cant den benag guisket e caonv hag o scuilla daëlou puill, ar re-ze a ioa pelerinet Douarnenez, deut da Lourdes da c'houlenn digant Doue dre sicour ar Verc'hes, ma ehano ar c'hlenvet en ho zoues, ha ma sello a druez outho en dienes vras e pehini en em gavont.

Evel guir vreudeur cristen, ec'h unanjomp hor pedennou hag hon daëlou gant ho re.

Ann autrou'n Escop Luçon, a lavaras neuze ann offern, hag a roas ar gommunion, hag ann Tad Sempé a drugarecaas ac'hanomp eus hor feis, hag a lavaras deomp kenavo en distro. Neuze ann autrou'n Escop a lavaras deomp eun neubeut comsou calonec evid creski hor c'houraij hag hor bennigas oll. Neuze, neus fors peger tenn her c'havemp, ez ajomp da vouchat ous ar roc'h santel ha benniget, hag e oe red mont cuit.

Ne oamp ket diblasset c'hoas evid mad, ha n'hon devoa ken sonj nemet goud peur e tistrofemp, ha n'hon devoa ken laouenedigez en eur vont cuit nemet o sonjal, penaus da benn bloas ma ve æssoc'h deomp cahout eur pelerinach deomp hon unan, ec'h aljemp beza marteze eun daou vil benag eleac'h 213.

D'ar Iaou. da 11 heur eus ar mintin e oamp diblasset d'eus Lourdes, hag antronos vintin e lezemp e Luçon ann autrou'n Escop ar gear-ze, a roe deomp he vennos eur veich c'hoas, epad ne glever nemet : *Beva ann autrou'n Escop ! Beva ar Vretonet ! Beva ar Vendeanet !*

Er memes deves, dious ann abardaëz, e oa achu hor pelerinaich, hag e oamp distro iac'h ha salo d'ar gear. *Eur pelerin.*

Class 1876.

Ministr ar brezel a so o paoues gourc'hemenn e ve casset da 600 den ann niver soudardet eus ann oll bataillonou a so en Afric. Rag-se, kement rejimant en deus dija casset soudardet en Afric, a renco cass 100 den muioc'h dre beb bataillon, ma hello paca ann niver-ze.

Gourc'hemennet en deus ive, penaus ann oll soudardet deus class 1876 *a apparchant ous eur rejimant en deus casset lod eus he soudardet d'ann Afric, pe a so var boues cass eur re benag*, a vezo dalc'het en arme.

Hogen, ar re a voar eus ann traou, a voar ervad penaus 100 rejimant var 144, ho deus dija casset eur bataillon, hag ar 44 all ne zaleint ket oc'h hen ober ive. Anat eo, penaus class 1876 a vezo, couls lavaret oll, dalc'het en arme. Ali d'ar baltejen a so bet guelloc'h gantho credi ar gevier a gonte dezho ar Gouarnamant, eget ar virionez a lavaremp-ni. Araug ann electionou, ar Vinistret ne gavent ket dereat ansavout ar sort traou-ze, sonj ho devoa soken difenn ouzomp lavaret deoc'h ann disterra tra anezho ; mæs, goude ann electionou, ann traou ho deus cheinchet penn-da-benn en eun taul cont. Peleac'h ema ar gaou !!! A.

Evel m'eo dleet gra da zever
Ha goudeze cousk dibreder !!!

Eilved abadenn.

ANN INTRON RECCART. — FANCHIC.

Fanchic. — Doue ho pinnigo, va mamm, n'em eus ket ho cuelet abaoue ar mintin-man.

Ann intron Reccart. — Binniget ra vezi, va mab. E guiriones, n'em eus guelet liou ebet ouzit, ken neubeut. Pe sort tra a vras e oas-te oc'h ober eta ?

Fanchic. — Edon o renca va fuzil. Ar paour keas Iann a gempenn va armou evel eun drochic. Eur paotr eo eus ar guella, hag en em gannet en deus em c'henver evel eul leon var dachenn vrezel Loigny. Calonec eo meurbet ; mes ne d-eo na crenv na kempenn dreist-oll.

Ann intron Reccart. — Ah ! Fanchic, Loigny! nag a sonjou spontus a sav em speret en eur glevet ar goms-se hebken. Va c'halon a scrij gant spont.

Fanchic. — Ha me, me a scrij ive eun tammic. Ar bouliji-ze ! ar veindrailleres-se ! ar goad ! ar vuntrerez ! ar c'hriadennou ! ann arraij-se. Ha pa chomfen daouzec cant vloas e buhez, va mamm, n'helfen biken disonjal eus ann abadennou scrijusse. Chomm e buhez goude eur seurt emgann, kement-se na zigoues nemet dre viracl (dre vurzud).

Ann intron Reccart. — Hag ann dra-ze a garg ar vro a anaoudegez vad. Va Doue ! nag a ners calon, nag a vurzudou a vadelez a gaver en eun den entanet dre ar garàntez evit he vro ! Gant pegen bras teneredigez e carer ar paour keaz bro Frans gouscoude.

Fanchic. — Ar Vamm-Vro, c'hui vel ! n'eus netra araug, netra goude, mamm. Evidoun-me, ne oan ket evit credi e vijen bet gouest da gaout cassoni kement all. Mes pa velen ann divroidi fallacrse o voustra dindan ho zreid douar hor bro garet, e seblante din beza leun a ners hag a gounnar evel eul leon.

Ann intron Reccart. — Difenn a rer bepret gant vaillantis ar pez a garer a greis calon, ha netra na gaver re ziæs na re boanius pa so carantez e gouelet ar galon.

Fanchic. — Ann dra-ze so sur. Petra ar bern paperiou-se a so aze var ann daul, va mamm ?

Ann intron Reccart. — Billejou voti eo ez int. Dal, set' aze unan.

Fanchic (en eur vont var he giz). — Trugarez, va mamm, lezit, me ho ped, da vont abiou va guir da gemer pers er voterez. Abaoue ar mintin-man em eus bet kement a c'hourdrouzou hag a scandal digant ma zad divarbenn ar voterez daonet-se, ma sonj din eo torret va fenn.

Ann intron Reccart. — Fanchic, n'eo ket mez did coms en doare-ze ? Biken ne assantin e rafes scuer fall d'ar re all en eur chomm heb kemer pers er voterez. Gouzout mad a res pegement a zroug en deus great ar goall scueriou-ze d'ar vro dija.

Fanchic (o vont hag o tont a basiou bras dre ar sâl). — Mar chomfenn bep veich heb kemer pers er voterez, e rafenn scuer fall, ne lavaran ket nan deoc'h ; mes evit eur veich dre ann amzer, pa gaver ann tu, ha pa vez abec. Eun ibil diforc'h benag e caver e pep tra ; hag ouspenn, biscoas n'em eus santet va izili o crena gant tersienn ar voteres a so o voasca va zad caret.

Ann intron Reccart. — Abalamour ne teus ket c'hoas a gomprenadures aoualc'h nag a skiant prenet evelthan. En amzer gustum, ne rafenn ket marteze a gals a esman o velet da lizeregez ; mæs ann amzer vreman a so fall, va mab, ha red e ve en aslavaret did ?

Fanchic. — N'eus ezom ebet d'en lavaret, her gouzout mad a ran ; mes petra rai eur vouez muioc'h ebars ar vouest ?

Ann intron Reccart. — Mar comsfe ann oll evelse, ne dalvesfe ket ar boan lacaat voterez.

Fanchic. — Eur c'holl netra e ve kement-se ; a dra sur, ma'z eus eun dra ziot var ar bed, eo ar voterez dre ann oll ; rag er gis-se e c'hoarves alies e ve hanvet tud eus ar falla pa ve labouret ar muia evit ann dud vad.

Ann autrou Reccart. — Na fell ket din diviz divarbenn ann droug nag ar mad a gaver er voterez dre vouezïou ann oll ; mes gouscoude, pa'z eo guir ema egis-se ar stal ganeomp er vro-ma, red mad eo ober ganthi.

Fanchic. — Me na viran ket eus ar re all da vont da voti, ar c'hontrol eo a so guir, ha memes, ma n'am bije ket bet eun abadenn chasse da ober, me vije eat a galon vad, evit ober plijadur d'am zad, da blanta eur billet ebars ar vouest. Evel ma e m'eus ezom da vont d'al leac'h all, me lez ar voterez a gostez, ha netra ken.

Ann intron Reccart. — Hag e chommez heb ober da zever.

Fanchic. — Hag eun dever eo, e guiriones, mont da voti ?.....

Ann intron Reccart (en eur boueza var he c'homsou). — Eun dever eo eus ar strissa. En amzer ma oas en arme, epad ar brezel, petra tije lavaret, Fanchic, ma e tije guelet lacaat da gommandi e penn eun arme, eleac'h eun den anavezet mad dre he vouisieges, he oberou caër, pe eleac'h eur jeneral o tont d'en em ziscues dreist ar re all dre eun taul micherour eus ar re gaëra, eus ar re vrassa, petra tije lavaret mar e tije guelet lacaat e penn ar soudardet, eleac'h ar seurt mistri bras-se, ar c'henta deut, ar c'henta couezet eus lost carr ar Gouarnamant, eun den heb gouizieges, heb ann disterra ners calon, ann disterra carantes evit ar vro.

Fanchic. — Me am bije cavet kement-se diskiant, diot-put. Hag e guiriones, egis a leverer, evel ma'z eo d'ar penn reisa ha bleïna ar memprou en ho oberou, ar fallagries pe ar vadeles eus ann oberou-ze a sell eus ann ursiou fall pe vad a ro ann hini so e penn.

Ann intron Reccart. — P'eo guir ema ann traou er mod-se, n'hellan ket comprenn e vez ken diegus, ken lizerec e kenver ar voterez ; penaus helles-te chomm heb ober ann disterra esman, pa veles etre daouarn pe seurt tud e couez al lodenn eus galloud ar vro, memes eus galloud ar Gouarnamant ez out galvet da reïsa, da gundui.

Fanchic. — Ne lavaran ket deoc'h ne vemp ket bet dem-sot meur a veich. Me lavar *ni*, petra benag ma helfenn en em ziscarga eus ann dibab fall a gannaded divalo a so bet lezet da ober en hon toues.

Ann intron Reccart (en eur astenn d'he mab eur billet). — Va mabic paour, n'e ket evit dasprena ann amzer dremenet eo e comzan did aman, mes evit diouall ann amzer a vreman ha dreist pep tra ann amzer da zont. Evit-se, hag evit se hebken, eo a lavaran did kemer ar billet-man ha mont da voti, ma hellin lavaret as pezo sentet da vihana eus lavaraou ann dud coz, hag eus ger a enor da dad :

« Evel m'eo dleet gra da zever
« Ha goudeze bez dibreder ! »

Fanchic (en eur vont var he gis). — Doaniet bras oun meurbet da chomm heb ober ar pez a c'houlennit ; mes kement-se a so dreist va galloud hirio. Evit mont da heizal d'ar c'hoat, eo red din trei kein d'ann Ti-Kear. Va armou n'int ket prest, ha ne m'ho nemet dress ann amzer da zigouezout eleac'h emer eus va gortos. Gouzout mad a rit, va mamm, penaus n'hellan ket ober d'ann autrounez-se chomm d'am gortos ; ar re-ze ive a so tud en oad hag e guir da voti eveldoun, ha gouscoude, n'int tam muioc'h chalet gant ar voterez.

Ann intron Reccart (en eur astenn bepred he billet). — Te hello mont da heizal varc'hoas, Fanchic.

Fanchic. — Ha gant ann traou-ze oll, cavout ann guella daremprejou kemeret gant ar re all, ha marteze ann aneval anter varo dija gant ar scuisder. Nan, nan, a lavaran deoc'h, dalc'hit ar billet voti-se ganeoc'h, n'eus ket moien din, nan, e guirionez. Eur veich all, me ra ar bromessa da vont da voti evit ober plijadur deoc'h, hirio n'eus ket a voïen. Doaniet bras oun da rencout ho cuitaat, va mamm, mes clevet a ran mouez va eontr a so o tont aze ; hennez a deuio da sermon din divarben ar voterez didalvezse, clasc a rafe soken va stlenja betec ann Ti-kear, rag clenvet ar voterez a ve bet gouest d'her c'hemer a nevez, hag evidoun n'e ket possubl e mod ebet, n'eus ket moïen, crenn ha cras.

Ann intron Reccart. — Fanchic, ne fell ket did ober plijadur din ?

Fanchic (en eur serra ann nor var he lerc'h). — Ha pa em beffe c'hoant bras, n'eus ket moïen, nan... X.

Eur pennad all eur veich all)

Ne de ket c'hoas digorret ar Gambr, hag emer dija o clasc gouzout penaus distruja ar Relijion ha beleien ar parræsiou, goude beza distrujet ar Relijiuset.

Goude Revolution 1793, ann Napoleon kenta o velet ne helle mui ar peoc'h hag ann urs vad ren e Frans ma ne teufe ket ar Relijion endro, a sinas gant hon Tad Santel ar Pab eun emgleo evid reiza ar fæson beva etre ar Gouarnamant hag ann Ilis, ha setu eno ar pez a hanver *Concordat*. A bell so ema ar Republicanet o clasc distruja ann emgleoze a vir outho en eur fæson benag d'ober d'ann Ilis ar pez a garfent. Hogen, setu ma lavarer hirio, penaus ker buhan ha ma vezo renket ar Gambr nevez, e vezo digasset dezhi eul lezen da ober evid torri ar *C'honcordat*. Ar *Temps*, eur gazeten protestant, a voar ervad petra en deus c'hoant ar Gouarnamant da ober, ne de ket a enep al lezenze, er c'hontrol, discuez a ra dre beu sort hent e renker bale evid ober eun dra talvoudus, ha setu petra lavar :

Ar *C'honcordat* a so eun emgleo a beoc'h na hell beza sinet nemet gant Presidant ar Republic, kense neus ken nemet eun hent da heulia, ma ve c'hoant dont a benn da zispartia ann Ilis dious ar Gouarnamant, red e ve e teufe unan benag eus an Deputeet da c'houlenn digant heman e pe daill emaint ann eil e kenver heben.

Ma blijefe d'ann Deputeet ann disparti, e tlefe rei eur voteres evid-se, hag ar Gouarnamant neuze a dlefe ober ar pez a vije bet discuezet dezhan, ha goudeze cass kelou d'ar Gambr d'eus ar pez en deffe græt evid senti outhi.

Her guelet a rit, ar pez a glasker eo dispartia ann Ilis dious ar Gouarnamant ha teuler en traon budjet ar Relijion. A bell so e oar o fesoni hen ober, mæs beteg hen ne oa nemet ar goassa Radicalet, hag hirio eo ann oll Republicanet ho deus c'hoant d'ober ann taul. Ne hellit ket beza souezet gant-se, rag a bell so hon deus discuezet deoc'h e clasc petra e oar, hag evid-se eo ec'h aliemp ac'hanoc'h d'en em viret da voti evid ar Republicanet, mæs cals ac'hanoc'h ho deus disfiet ouzomp, heb dale e velfot petra c'hoarvezo. A

Maronad Fransis Rochard.

IV

Divean ma velis Rochard
En doa savet dre eun taol stard,
En doa savet he benn e mez
Deus doriou c'hoerv ann dienez.

Ar c'hentellio en doa clasket
A zeue breman d'her c'havet ;
Ar vuez d'han oa vousc'hoarzin
Vel goude goalorn heol lirzin.

Hogen hen na vousc'hoarze ken,
Ken goas a oa bet he anken ;
Ar c'hloar, 'vel ma vele brema,
Na dalve ket eun tamm bara.

Kement joa meulet creis ann dud,
Tanvet ganthan, oa bet c'hoerv-put,

Ha n'ho doa lezet var ho lerc'h
Met calon dev, encrèz ha nerc'h.

Bue Pariz, ken fol, ken ter,
Re d'han brema heuz ha donjer,
Pa vele reis pegen goullo
Eo dans, ebat hag arvesto.

Hag e oa he galon mantred
Gant keuz d'ann amzer dremened,
D'he vloavejou sioul ha santel
He ti he vamm pa oa bugel.

Mogerio coz scol-di Goueran
Lec'h 'n oa bevet disi ha glan
Eunet gant dorn beleien vad,
A badsave rag he lagad.

— Petra chomfenn d'ober aman
Pa'z eo guir hon dines ha clan ?
Me so clan gant clenvet ar vro :
O vont d'ar gear me vellao.

IV

NOZE.

Guellaat er gear n'en deus ket gret,
He gorf oa bet re voal-aozet ;
Guellaat he gorf n'en deus ket gret,
He ene ne lavaran ket.

Evel meur a hini, siouas !
O tremen dre ar scolio bras
En doa lezet e berr-amzer
Feiz he dad hag he vamm dener.

Met sempl aoualc'h vit ancounaat,
Ne oa ket fall vit he c'hasaat :
Hep plega dezhi, c'hoas e touje
Lezen vad ann Aotrou Doue.

Al lezen-ze ken huernet
Gant re ziroul ha tud ar bed
A gav anezhi re stris ha garv,
Zo c'houec meurbed en heur ar marv !

Al lezen-ze eo a roas
Peoc'h dudius ha douster vras
D'ar paotr kez tri bloas var'n-ugen
O vont da c'hourvez er bez ien.

Ma chome ann oll souezet
Neb a zeue d'he zarempret
Oc'h he velet gouzanv heb clemm,
Ha gant ar joa skedi he zremm,

Gant joa bean had deut cristen
Hag he ine dinamm ha guenn,
Hag hen tostic d'ann tremen goall
A gass dious hor bed d'ar bed all.

He dad, hag he vamm, hag he c'hoar.
A vouele dru gant ar glac'har;
Na gavent den ho frealje
Nemet Fransis : hennez a re.

— Tevet, ma zad, tevet, ma mamm :
Meus ket keuz mont cuit iaouanc-flamm
(P'eo guir oun galvet gant Doue)
Dious eur bed am eus caret re.

Vit ma buhe bean bet berr
Na vezo ket bet enn aner,
Pez a vad so bet gret gani
A vo dastumet a zevri. —

Kenavo a lavar kerkent
D'he vignonet ha d'he gerent ;
Hag e tremen vel eur bugel
A gouez kousked en he gavel.

V

EUR GER VARLERC'H.

Ia, ann oberiou ho peus gret,
Paour keaz Rochard, vo dastumet ;
Ho labouriou ken talvoudus
Var ho lerc'h a vo talvoudus.

A ioul ve frouézus ivé
Ann danevel eus ho pue
Zo bet gant ho mignon scrivet
Egis m'en deus he anavet !

Scrivet eo bet en brezonec :
Rag, heb gouzout ar sort prezec,
E oa ker d'oc'h evel eo din,
Hag e felle d'oc'h hen diskin.

Guir ho poa, paour kezic mignon !
Ze zo iez cristenien guirion :
Ar re a goms ar prezec-se
A drid calono reis enn he

Int a voar eo guel pedennou
D'ann anaon, vit meuleudiou,
Gras d'he ha d'in eun deis monet
Ganeoc'h da bales ann Drindet !

BARZ AR GOUET.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Red eo hel lavaret deoc'h, trous ann tennou canol ha discarg ar fusuillou ne ehane mui. A hent all, trous ann emgann ne bellae na ne dostae, hag eun dra all a oa a lakea ac'hanon goassoc'h ne-c'het eget gant ann trous-ze. Al lestr ne ie mui a du ebet, hag e vije bet lavaret e oa bet lakeat adarre var he varc'h epad ma oamp cousket.

Marteze, hoc'h en em gavet diæs aveichou o velet ar re oa dindannoc'h sevel ho zroat evid flastra ho penn deoc'h ; ar feson ma responte Iann ac'hanon a lakea kement a zroug da vont ennoun, ne oan mui goest da sonjal e netra ken. Iann Piteux, ma servicher gueichall, ne ket hebken beza kement ha me ann hini a glaske, mæs soken, beza va mestr hag ober goap ac'hanoun.

— Me n'oun bet tizet gant bolet canol ebet em lagat, hag ar stad truezus e pehini en em gavomp ne de ket goest da lacaat ac'hanon da lenva. Te brema souden dirag hon enebourien a ruze var da goff hag a c'houlenne truez, epad ma oan me chomet em za dirazho egis eun den.

— Mad ! mad ! eme Iann, arabad eo facha ; te voar pegement a soursi am beus bet ac'hanout var pont al lestr pa oas chomet clanv goude ann tourmant ; guir ! me am eus cals carantez evidout, ha te a ve eur goal amziot ma zigouesfe ganes-te facha, rag m'am beus goulennet ha tizet e oas bet gant eur volot canol en da lagat. Me so lakeat eun tamic diæs gant Isidor, ha dre-ze e venn eun tamic taniussoc'h ; arabad eo did teuler evez.

— Eun tamic diæset, emoun-me !!!

— Te n'oud ket ?

— Mervel a renkin ampoesonet gant ar c'houez trenc-ze.

Ne garfen ket chomm re bell o prezec d'eus ann darvoud-man, mæs red mad eo din anzavout penaus pell a ioa, Isidor ne oa mui kic sal dous. En toul-ze ken tom, eleac'h ne vije ket cheinchet ann ear goal aliæs, Isidor a ioa o vont da vreigna. Ne oan mui evid padout, hag e kinnigen beza mouget

gant ar c'houez fall-ze.

Ha c'hoas Iann a lavare e oa *eun tamic diæset.*

— Me so o vont d'as sicour, Corentin, evel am beus græt ar veich all pa oa deut ann dour mor varnomp en toul-man, te oa hanter veuzet ha me a oa seac'h mad va zreit, hag e vezo atau egis-se keit ha ma vevimp assambles, te dindan ha me var c'horre. Deus em c'hichen hag e vezi saveteet adarre.

— Al lampon so anezhan ! a sonjen-me ; marteze en deus cavet eun toul benag e peleac'h lacaat he fri.

En em stlenja a ris evelken beteg al leac'h ma oa, rag ne oan ket evid mont mui, hag e cavis adezhan o c'houessa unan d'eus boutaillou alaouret minheer Haas.

— Ac'hanta, emezhan, piou eo ar fina ac'hanomp hon daou ?

Hag e kendalc'has en eur scuilla eur banne likeur var va mouchouer :

— Te a lavaro trugares din, da vihana.

Kement a vad a rea c'houez ann anisette d'am c'halon, ma taulis ma divreac'h en dro d'he c'houg da vouchad dezhan, hag hen a vouchas din ive.

— Ne gredan ket e alfe ann dra-man cahout eun divez mad, ha pa ver evid mervel assambles, eo guelloc'h beza mignonet.....

— Boum ! boum ! pif ! paf ! mont a reont mad du-ze. Ma so bet lazet, ha ne ve nemet eun hanter doussen tud gouez gant peb tenn, ne dle ket beza mui cals a dud er vro-ze.

Eur pennad all eur veich all. A.

Madou ann douar.

Cresc eo a so ha da vad er sizun-man, abalamour ma eo bet cresket pris ann ed en Americ, ha gouscoude ne hellomp ket ehan d'hel lavaret ha d'hen aslavaret deoc'h, ne gredomp ket ec'h alfe mont mui ann ed a du ebet, nag o tistaul, nag o creski, rag 30 lur pe 30 lur 10 g, ann 200 lur guinis, a so eur pris dereat, peb cresc pe peb distaul, a hent all ne ve ket evid padout.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 19 guennec, pa oant varlene d'oc'h 19 lur 5 guennec.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur »» guennec ; segal, 22 lur »» g. hey, 21 lur »» guennec ; kerc'h, 20 lur ; ed-du, 18 lur.

KEMPER.— *Dissadorn 24 a viz Guengolo 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. »» g. — Segal 16 l. 10 g. — Hey 15 l. 10 g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 6 l. »» g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Ne ran ket a fors ha pa'z afenn d'ar Bastill pe d'ar galeou ar rest eus va buhez, a respontas Pontcalec, memes ne rafenn ket fors evit guelet va fenn condaonet da goueza dindan boc'hal ruz ar bourreo. Tuchentilet Breiz-Izel ho deus eun dever da seveni ; ann dever da zifenn ho merourien, da rei scoazel dezho, da zifenn guiriou ar vro; ann dever sacr-se a vezo sevenet bepred gantho, coustet pe gousto. Araug eur miz hag ann deis hirio, me am bezo sinatur ann noblans a Vreis, ha ni a scoulmo eur gevredigez, eun unvaniez ker crenv etrezomp ma na hello biken Bro-C'hall gant he oll nerz dont abenn d'he discoulma, na d'he zorri.

— Ha neuze, autrou person, ne n'em lakefot ket a unan ganeomp ? a c'houlennas autrou comt Kerglas.

— Autrou comt, be veich ma vezo ezomm ac'hanon var dachenn ann emgann, me vezo cavet bepred prest da vont da rei ho sacramanchou diveza d'ho soudardet var nez da vervel, prest da grenvaat ho c'halon, da bansi ha da louzaoui ar re c'houliet, da lavaret evit ar re lazet pedennou clemmus hor mamm santel ann Ilis.

— Na c'hortosen ket neubeutoc'h a bers ho ners calon hag ho madelez, a respontas Pontcalec, ho trugarecaat a ran a greis calon.

Adalec ar moment ma e oa en em lakeat markis iaouanc Pontcalec da goms gant he zad divar benn ann doareou da renta ar peoc'h ha da viret he guiriou da Vreis-Izel, Jenovefa, a lezas he guerzid da gousket var he barlen evit silaou gant ar brassa evez ar pez a lavarent ; he bisaich a oa ru evel eur c'hlaouenn, dan, he daoulagad c'hlas a steredenne evel diou verelaouenn, he daouarn flour ha guenn a grene, he fenn a gosteze gueich varzu comt Kerglas he zad, gueich varzu ar markis iaouanc, mignon bras he zad ; seblantout a rea kemer pers couls en truez ho devoa eus ar Vreizaded goal-gasset, hag en ho c'hounnar eneb ann dud criza rea goal-bers dezho.

Erfin, daou vab-lagad ar markis iaouanc a baras en eur dremen e creis daou vab-lagat Jenovefa ; ruzia a reont kerkent evel diou gerezenn.

Ar markis iaouanc a chommas sebezet o velet pegen bras ners calon a ziscueze ann dremm anezhi. Abaoue ma anaveze Jenovefa, e cave ennhi ar scuer eus eur plac'h izel a galon, devot evel eun æl, ha caer evel ar Verc'hes. Compez ha kempenn, evit dezhi beza guisket simpl, ne oa nemet caeroc'h da velet. En he dillad guencann, eur bóked bruc-ru pe bleun balan melen en he c'hostes, kuchennouigou ieot glas pe deliou ilieo e bouclou melen he bleo frizet, ar plac'h iaouanc a seblante eun teuz, eur skeuden eus ar c'haëra, caëroc'h eget ar c'haëra Mari-morgant a velas biscoas martolod o tremen Beg-ar-Raz. Jenovefa a hent all, en em zalc'he bepred en distro, gant aoun na vije bet, re d'ann oll, ann dud o sellet outhi. N'ouzon ket penaus e tigouezas dezhi chomm heb beza var evez outhi he unan evel ma vije bepred peurvuia, ha lezel da darza dirag Clement Pontcalec ann nec'hamanchou a voaske he c'halon.

— Va dimezell, a lavaras ar markis iaouanc, al labour bras emomp o vont da ober, a c'houlenno sicour ar merc'het calonec. Biscoas ne'z eus bet guelet brezel e pehini n'eus ket bet cavet eur c'hreg calonec benag ; pa zigoro eta ar brezel en hor brouscoajou hag en hor parcajou balan ha Iann, ni hon devezo ezomm eus daouarn scanv ha tener evit louzaoui ha guelc'hi gouliou.....

— E leac'h m'en em gavo va zad, me en em gavo ive, a respontas Jenovefa gant ners.

— Prederiet e t'eus e kement-se, va merc'h ? a c'houlennas ann autrou comt a Gerglas, sebezet oll.

— Ah ! Intron Varia ar Folgoat ! mar en'm beus sonjet ? feis sur em eus græt, hag e talc'hin d'am ger, eo, va zad ; ha vreman, e hellit lacaat ho merc'h en niver ar gragez calonec a Vreis-Izel a so prest da sculia, mar d'eo red, ar berad diveza eus ho goad evit difenn ar vro. Kerkent ha ma vezo sinet ha siellet ar C'hontrad-a-Unvaniez a dle unani etrezho tuchentilet ar vro, me a c'houlenno ann enor da veza lezet da vrouda ar bleuniou lili var ar baniel seis guenn a dle ho pleina var dachen ann Argad hag ho tougenn da drec'hi hoc'h enebourien, rag na hellit ket, c'hui, beza trec'het, pa'z eo guir ez oc'h en em savet evit difenn guiriou ar beorien eneb laëron ar c'hargou hag ar c'hos-mistri a fell dezho hor flastra dindan ho zreid, var zigare ma'z int *tud couezet eus lost ar c'harr.*

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Bulletin Financier.

La Bourse est ferme. Nos rentes, après avoir été l'objet de réalisations, reprennent leur mouvement en avant. Le 3 0/0 est à 84,80, l'*amortissable* ancien à 87, le nouveau à 85,370 et le 5 0/0 à 116.575.

Les Sociétés de Clédit conservent une excellente tenue.

On constate de nombreuses demandes d'obligations de la Banque hypothécaire.

Dans sa séance du 14 Septembre, le Conseil d'administration de la Banque hypothécaire de France, a autorisé des prêts pour une somme de 5,590,000 francs, ce qui porte à 20 millions le montant des Prêts en cours de réalisation.

Les Prêts déjà réalisés dépassent 125 millions, c'est en conséquence un portefeuille de 150 millions environ, qui se trouve actuellement assuré à la Société.

Dans le groupe des valeurs industrielles les actions de la *Société générale de laiterie* donnent lieu à des transactions des plus suivies. En dehors du coupon trimestriel qui sera détaché le mois prochain, ces actions vont bénéficier d'une hausse très-sensible à la suite des recettes encaissées, qui promettent un chiffre d'affaires considérable d'ici à la fin de l'exercice courant, portant un dividende sérieux à distribuer aux actionnaires.

La Banque universelle, 49, rue Lepelletier, à Paris, met à la disposition de sa clientèle un certain nombre d'actions de la *Rentière*, nouvelle Compagnie d'assurances qui vient de s'établir à Bruxelles, afin de pouvoir étendre le cercle de ses opérations à l'Alsace-Lorraine, pays interdit aux Compagnies françaises.

La *Rentière*, est une Société anonyme d'assurances sur la vie à primes fixes, constituant des rentes viagères d'après des combinaisons nouvelles, sans déposséder les rentiers de leur vivant. Elle exploite en même temps les branches incendies et accidents.

Son capital est de 15 millions de francs divisé en 30,000 actions de 500 fr. chacune.

On nous donne d'excellentes nouvelles sur la Compagnie de Chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée. En plus des éléments de succès que lui garantissent ses traités avec les grands industriels du bassin d'Alais et la prochaine ouverture de ses services, les meilleures éventualités s'ouvrent pour cette Société.

Il est question d'un prolongement qui ferait de la ligne d'Alais au Rhône l'égale des lignes ferrées les plus productives de la France.

On nous promet des renseignements plus précis.

En attendant nous ne saurions trop vivement engager nos lecteurs à employer leurs capitaux sur les titres de l'Alais au Rhône, actions et obligations.

Les actions se négocient de 470 à 475 francs, coupon détaché. Les obligations varient de 302 à 305 francs. Il y a, en très peu de temps, une hausse de 75 francs à prévoir sur les actions, et une hausse de 45 à 50 francs sur les obligations.

Les opérations de la Compagnie le *Chômage* consistent dans l'assurance et la réassurance contre les dommages causés indirectement par le feu, l'explosion des appareils à vapeur, ou du gaz servant à l'éclairage et la chute de la foudre même non suivies d'incendie.

Correspondance spéciale, 18, rue Feydeau, Pari .

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, redigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1881 (516 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.
2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages).— *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**
3° **Premiers éléments d'Histoire de France**. (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85**. 3—4

Révolution dans l'art de se raser

RASOIR MAGIQUE AMÉRICAIN

BRÉVETÉ S. G. D. G.

Cet appareil, véritablement merveilleux, justifie son nom ; il permet à toute personne de se raser sans avoir aucune habitude, et cela sans crainte de coupure, dans n'importe qu'elle position, assis ou couché, aussi bien sur la terre ferme que sur un navire en marche. Fut-on aveugle ou agité par un tremblement nerveux, on peut se raser d'une façon plus parfaite que ne le ferait le barbier le plus expérimenté par les procédés anciens.

Le résultat qu'on obtient par l'usage de ce nouveau rasoir est tellement extraordinaire qu'il est certain qu'il va remplacer l'ancien système ; il suffit de l'avoir essayé une fois pour ne plus vouloir se raser ni se laisser raser par d'autres procédés.

N. B. — Ne pas confondre avec les autres systèmes déjà inventés qui n'ont aucun des avantages du **Rasoir magique Américain**.

Pour le recevoir franco, envoyer 3 fr. 50 en mandat, à M. ARNAUD, 8, rue Paul-Lelong, Paris.

2—4

LE CHOMAGE

Compagnie anonyme d'assurance et de réassurances

à primes fixes

Contre le chômage des capitaux, la perte des salaires, loyers, etc., résultant de l'incendie.

SIÈGE SOCIAL : 1, RUE DU QUATRE-SEPTEMBRE, PARIS

Capital social : **Cinq millions** de fr.

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique**, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison** radicale des Maladies de tous les Organes et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS

ET DES VALEURS INDUSTRIELLES

Société anonyme au capital de 1,500.000 fr,

SIÉGE SOCIAL : A PARIS, 16, RUE DU 4 SEPTEMBRE

Se charge spécial. des ordres de Bourse à terme

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou ch. MENNESSON Reims

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 41) DISSADORN 8 A HERE 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest enz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 18, RUE FEYDEAU, A PARIS
est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 8 a viz Here 1881.

Farre ne deo nemet eur viblen
A ia hag a zeu gant peb avel.

Ar Vinistret oll a ioa bet droug bras ennho, pa ho devoa guelet Farre d'eus he benn he unan gourc'hemenn e renkefe class 1876 chomm c'hoas en arme, hag ar veich kenta m'en em gavjont assambles goudeze ne vancjont ket d'hen discuez dezhan, o lavaret ne dlie ket beza græt eur sort tra, hag e guirionez, peus nemet sonjal, ar Gouarnamant dre c'hinou ar Prefedet, Souprefedet, Gardou-champêtr ha kement mevel all a so dindanhan, en devoa lavaret sclær avoalc'h hag a vouez huell e mare ar voterez, penaus n'eus fors petra c'hoarvesfe, ne ve ket kendalc'het class 1876 en arme.

Hag ar c'henta tra a rea ar Jeneral Farre, o velet penaus dre he faut e ié ann traou atau var voassaat en Afric, oa bet gourc'hemennet der-c'hel ar soudardet-ze en arme.

En daill, ar Vinistret a hell c'hoas cahout mez, guelet ho deus pegement a c'haou a vije bet evitho lavaret ha dislavaret d'eus ann eil devez d'egile, hag ober goab en dail-ze ous ar vro.

Rebeichou ar Vinistret all ho deus græt d'ar Jeneral Farre guelet sclear ne oa ket var ann hent mad ? Int eo ho deus græt dezhan ordrenn lezel da gousket ar gourc'hemenn casset ganthan d'ar Jeneralet all ? n'ouffen ket hel lavaret, mæs ar pez so sclær n'ho deus ket hen græt ragtal, rag gazeten ar Gouarnamant, ar *Journal officiel*, so bet moullet antronos ma oa bet en em assamblet ar Vinistret, a ioa moullet ennhi ar vrassa hag ann hirra meuleudi d'eus ar pez a ioa bet gourc'hemennet gant ar Jeneral Farre varbenn class 1876. Hogen, ar guella so eo rei aman deoc'h lod eus ar pez a lavar, guelet a rafoc'h hoc'h unan pegen diskiant eo.

« Æs avoalc'h eo bet, eme ann *Officiel*, creski niver ar soudardet casset d'ann *Tunisi* ha d'an *Aljeri*, abalamour d'ar servich 40 miz. Evid hen ober e guirionez, eo bet travoalc'h chomm heb rei conjeou goanv er rejimanchou ho deus casset soudardet d'ann Afric.

« Red a so bet ive kenderc'hel, bete goud, en arme, er rejimantchou ann Aljeri hag ar bataillonou distag en em gav breman en Afric, soudardet ar c'hlass 1876 a heller derc'hel beteg ar c'henta a viz Gouere 1882, hag a vezo casset d'ar gear, ar re anezho da vihana a so c'hoas e Frans, kerkent ha ma vezo achu ann exersisou bras. Kement-se so bet great dija meur a veich evid ar soudardet a vije casset d'ar brezel, mæs hirio eo red mad hen ober. Ann dud iaouanc-ze a vezo casset d'ar gear kerkent ha ma vezo peoc'het avoalc'h ann traou evid-se. »

Her guelet a rit, ar Jeneral Farre n'en deus ket assantet gant ar re all d'ann taul kenta ; abars en em renta, en deus clasket c'hoas ober he benn. Fallet so bet ganthan enebi, mæs en aner. Ar Vinistret all hag ar vro so bet treac'h dezhan, ha deac'h er gazetennou so a du gant ar Gouarnamant hag a vez moullet dious ann abardaez, ann oll a helle lenn eur gourc'hemenn casset dre ann telegraf gant Ministr ar brezel d'ar jeneralet all, hag a lavare evelhen :

« Paris, 17 a viz Guengolo.

« Doc'h adalec hirio, hini ebet d'eus soudardet 1876, a dle beza casset d'ar gear er bloas-man, na vezo casset d'ann Afric. Kense ne vezo kendalc'het hivisiken hini ebet eus ar soudardet-ze etoues ar re a vezo casset d'ann Aljeri, ha ma ve unan benag en hent evid mond di, e renco beza dalc'het e Paris pe er pors-mor e peleac'h e tlie ambarki evid beza casset endro d'ar plassou d'oc'h a beleac'h e oa partiet,

« Ne vezo ket daô eta mui clasc cass d'ann niver a 600 den ar bataillonou so bet pe a vezo casset d'ann Afric, mæs ma c'hoarvesfe e tlefent, rag ma vezo casset soudardet 1876 d'ar gear, e tlefent diskenn izeloc'h eget 500 den, e vezo red clasc er meaz d'eus soudardet 1876, peadra a soudardet all evid achui ar 500 den, ha cass ragtal ar soudardet ze d'ann Aljeri. »

Egis a velit, al liser-man a so dress ar c'hontrol d'eus ann hini oa bet scrivet er sizun dremenet ha ma ne de ket ann noz, ann deis eo en deus græt dezhan cheinch santimant.

Class 1876 a vezo eta casset d'ar gear *evid breman*, da c'hortos, n'eus fors petra a vezo græt d'ar re all, ha ne vezo mui possubl tamall d'ar

Gouarnamant dirag ar Gambr beza tromplet ann electourien, ha beza lavaret gaou evid cahout ann treac'h en electionou ; mæs penaus e vezo punisset Farre eus he fautou ? rag ne sonj ket deomp en deffe den ebet sonj he veuli, evid ann tauliou caër en deus græt. Ha mar de guir e renc ar Ministret respont eus ho oberou, red a vezo heb dale da Farre cuitaat ar plass-ze na dlefe beza bet morse fiziet ennhan.

Emomp e c'hortos eun dra benag hag ar vro ganeomp.

Emomp e c'hortos hag ar vro he deus seul-vui-oc'h a vâl da velet eun dra benag, ma vel dre noten ar *Journal officiel* ha kement a hell clevout a hent all, penaus ez a atau goassoc'h-goas hon afferiou en Afric.

Ha penaus ne'z afent ket ma chomm ar stur etre daouarn eun den ken diskiant evel ma eo ar Jeneral Farre ?

Penaus ec'h alfe beza peoc'het ann traou ? Penaus ec'h alfemp dont da veza adarre mistri var ann douar so bet hag a so atau deomp en Afric, ma ne teu ket eun den gouiziec, nerzus ha galloudus da bega er gidou ?

Albert Grevy a so æt da *Vont-sous-Vaudrey*, da ziscuez d'al lapinet ann ners hag ar vouisiegez ne voar ket implija du-ze en Aljeri ; eun dra benag eo, guir eo, mæs ne de ket travoalc'h.

Ne alfe, da vihana, beza marteze travoalc'h nemet goude m'en devezo ive ar Jeneral Farre discuezet deomp he seuliou. A.

Histor ann amzer goz.

Couls e vije bet deomp he henvel histor ann *amzer vrem*an, rag eun histor bemdeziec eo ; hon tadou ho deus he guelet, ni a vell anezhi breman, hag heb douetans ebet, hor bugale her guelo ive. Goude m'ho pezo he lennet e veloc'h sclear ar viriones d'eus ar pez a vercan deoc'h aman. Ann dra-man a c'hoarveze e gar *Rambouillet ;* ni oa eno cals tud o c'hortos e tremenfe ann trein ; be oa tud eno a beb oad hag a beb seurt stad. Eun trous a oa hag eur jolori evel var ann dachen foar. Eleac'h mont peb unan da gemer he blass er c'hambrjou a so evid peb class, ni oa chomet oll peurvuia er sâl eleac'h ma roer ar billejou. Hogen setu daou velec oc'h antreal ; heb ober ann disterra trous ez ajont ho daou da aseza var penn eun daul en eur c'horn distro e kichen eun neubeut tud ezomec. Daou pe dri den iaouanc, oa anat avoalc'h ne oant ket tud desket mad,a zeuas neuze d'en em zerc'hel en ho za dirazho ha da lavaret injur dezho, hogen, hini ebet eus ar veleien ne respontas ger ; ann dud iaouanc neuze o tont da hardissaat, a fellas dezho mont hirroc'h hag ober eus ar seurt goaperes-ze a blij kement peurvuia d'ann dud diskiant hogen, setu eun den coz, huel a vent, o sevel eus he blass, hag o vont, tis varnan, varzu ar veleien ; en em lacaat a reas en he za dirazho da ziscues anat d'ann oll e felle dezhan ho difenn, hag e lavaras d'ar re iaouanc gant eur voues a ziscueze eun den a galon :

— En em dennit ac'han ! ouzin e ve breman e e lavarfec'h injur, ha n'ho lezfen ket da ober !

Oc'h he glevout, hini ebet eus ar re oa er sâl ne lavare ger, petra benag ma seblantent rei meuleudi d'ann den coz. Ann dud iaouanc saousanet hag evel spontet, a c'hrosmolas eun dra benag, mes ne zalejont ket en em denna cuit. Ann den coz a zistroas ragtal da gemer he blass heb lavaret nag eur ger soken d'ar Relijiuset. He vleo guen-cann, he dâl roufennet-don a ziscueze e tlie cahout eun dec bloas ha tri-ugent benag. Ann trein o veza digouezet ragtal, ez eas ann oll beachourien da gemer ho flass, hag ann den coz goude beza æt da velet gant cals eves ha be oa ar Relijiuset hag ann dud iaouanc èr memes wagon pe ne oant ket, a lavaras eur goms benag da rener ann trein hag a gemeras he blass he unan. Laouen bras en em gavis oc'h he velet o tont da aseza dress dirazhon. Ar pez em boa he velet ober a roe din ar brassa c'hoant d'he anaout ; kense, goude beza chomet eur mareadic heb lavaret ger, e liviris dezhan, penaus, panefe va oad bras ha va c'hlenvejou, e vijen eat arauzhan da zifenn ar Relijiuset dious ho enebourien. Hen a vousc'hoarzas gant malis, hag a respontas ac'hanon:

— Guelet am eus eleac'h ma ve cals tud, peb unan eleac'h en em ziscues, a gav atau eun digarre benag evid dioual d'ober ann disterra ; ne zisonjer d'eus eur sort lachentez, nemet pa vez hano eus eun dispac'h benag pe d'eus laëron.

Chomm a reas c'hoas eur frappadic goudeze heb lavaret ger ebet, ha setu hen o c'houlen a daul diganin pe oad e oan-me ha peu sort micher.

Pevar bloas ha pevar ugent, emoun-me, bet noter em amzer, hag ouspen goal glerical, evel ma seblantit beza.

Ma amezec en em roas da c'hoarzin, hag a respontas :

— Aman n'eus hano ebet a glericalet ! Chilaouet hag e velfot :

— Hanter-cant bloas so, e oan beachour a gonvers, hag e tremenen va buhez er voituriou etre Toulouse ha Paris. Be vijen alies en hostaliriou etre *Montauban, Cahors, Limoges* hag *Orleans.* Aman e vije drebet lein, ahont e vije cavet mern, ha beb abardaez e vije cavet eur guele mad goude eur goan dreist. Me oa eun den laouen hag e oan roue ann daul ; ober a rean goap ous ann Ilis hag ar Roue. Eun deves ar voitur, goude beza achuet he labour bemdeziec, a antreas e pors hostaliri ar *Marc'h-Guen* e creis caëra carter *Limoges.* Carget a oa a veachourien goloet a fulac'h, scuis-maro ha contant avoalc'h da gemer eun tamic ehan. Be

oa ennhi tri beachour d'eus *Bourdel* ha *Marseille* ho zri eus va guella mignonet, a oa abaoue daou zeves oc'h ebata en eur enebi ous eur paour keas belec. Ebars en hostaliri ar *Marc'h-Guen* e vije græt cher vad ; epad coan, va mignonet a reas goap eus ho guella ous ar belec, ha me ho sicouras ive ; kement a rejomp, ma velis daëlou en he zaoulagat, hag hen en devoe kement a boan na hellas ket dribi. Ar re oa test eus hor sotoniou ne vouesjont nemet tevel evel atau. Hostaliri ar *Marc'h Guen* savet oll gant pleinch he devoa e peb astaij caëliou-prenestr evid mont d'eus ann eil penn d'egile eus ann ti ; ker divalo ha ker prenvedet a oa coat ann diriou, ma crene pa save unan benag var laë. Ar c'hrambjou dispartiet etrezho gant speurinier scaonv, a oa henvel ous lochouigou eul lestr coz. Ma mignonet ha me e oe roet deomp eur gambr ledan, pevar guele ennhi, en astaich huella. Ar gambr-ze a blije cals deomp, rag ma oa bras ha ma oa plass ennhi evid hor marc'hadoures. Evid kimiadi dious ar belec a oa o vont varzu ann *Auvergne*, ni hon devoa græt goap anezhan ha canet dezhan soniou d'eus ar re falla. Cousket dous e oamp, pa glevjomp etro div heur goude ann hanter-noz : d'ann tân ! d'ann tân ! hag en eun taulcont, ann hostaliri d'eus ann traon d'al laë, ne oe nemet eun tantat-tân. Neuze e savas eun dispac'h spontus. O clasc tec'het e couezis d'ann douar hag e torris va gar eun tamic huelloc'h eget ufern va zroat. O velet ann tri all o vont cuit, e liviris dezho : mignoned mad, n'am dilezit ket, ho pe truez ouzin, saveteit ac'hanon !

Unan anezho a respontas ac'hanon, hanter goloet he vouez, kement a spont en devoa :

— Ann diri a so o vont da goueza en ho foul, peb unan en em savetei egis ma hello, hag ez ajont cuit ho zri.

Evidoun-me e velen ar flammou o tevi ar gambr hag ann tân o tostaat atau ouzin goassoc'h-goas. En em stleja a ris ar guella ma hellis, varzu ann nor o chouhal d'am buhez, mes ne velen nemet tân a beb tu.

Ar c'hloc'h-heuz a scoe en ilisou, ann taboulinou a c'halve d'ann tân, ann treustou o coueza a rea eun trous spontus ; chouhadennou bras a gleven er meaz, hag e velis e oa tost ar maro din.

Dija oa devet ar prenestrou a scoe var ar pors, ha petra benag ma oan savet goal huel eoc'h d'ann douar, e cleven gouscoude chouhal : Deut endro, deut 'ta ! riscla a ra hag e vo lazet ! collet eo ! peger diskiant eo ! ar bomperien ne fell ket dezho mont oc'h he heul !

Souden, setu eun den o lemel er gambr dreist moger ar prenestr o vont da raza, duet oll gant ar moget, roget he zillad hag he dâl leun a voad ; hen a sellas prim endro dezhan, hag en despet d'ar vogeden teô a leunie ar gambr, e velas va c'horf var an douar ; kemer ac'hanoun etre he zivreac'h, lacaat ac'hanoun var he scoa gleis ha nega en eur gorden a oa chomet eur penn anezhi etre he zaouarn, ann dra-ze oll a oe græt ganthan en eun taul-cont. Anavezout a ris doc'htu belec ar voitur hag e collis santimant.

Pa zeuas din va anaoudeges endro, e oan gourvezet e penn ar jardin var eun tamic plous ; eur medisin a oa em c'hichen hag eur vanden vad a dud endro din. En eun taul, e teuas sonj din deus ar pez oll a oa bet c'hoarvezet ; digorri a ris va daoulagat evit ho serra doc'htu ; mes clevout a ren mad ar pez a lavare ar re all ; cals beachourien a oa maro, cals a oa bet glazet ; evid ar belec, en devoa discuezet eur galon dreist ; gant kerdin ha poania cals, en devoa allet paca ann doen, hag eun niver bras a dud o sellet outhan gant spont, en devoa saveteet he enebour.

He gorf breman ne oa nemet eur gouli penn-da-benn ; he zivreac'h rostet hag he zaoulagat devet a roe dezhan eur poan estranch. Kerkent ha ma hellis bale ez is d'ann hospital eleac'h ma oa bet roet d'ar belec eur gambr dezhan he unan..... chomm a ris eno em za e kichen guele ann den-ze ker calonec ha ker madelezus, heb gouzout petra a aljen cavout da lavaret dezhan evid he drugarecaat. Erfin, va c'halon o ranna em c'hreis, e liviris dezhan : pardonit din, va zad, va mignonet ho devoa va dilezet, ha c'hui peus va saveteet ! ! !

Hen o tiscues din gant he sellou madelezus ar groas a oa e kichen he vele, a lavaras din ker goustad ma hellis a veac'h he glevout : « pardonit deomp hon offansou, evel ma pardonomp d'ar re ho deus hon offanset..... » Tost da hanter-cant bloas so abaoue ann nosvez spontus-ze ; guelet am eus ar veleien goapeet, injuriet, lazet ha lavaret a beb seurt droug anezho e faos ; comprenn a rit breman, me chans, autrou, perag am eus difennet ann daou Relijius-se e gar *Rambouillet* !

Hag e liviris d'ann den mad-ze, emhoc'h o paoues lavaret din histor ar Fransisien abaoue cant bloas so ; lacaat a reont ho fizians er re a zilezo anezho pa ho devezo ho zaulet en toul lagen, hag ec'h enebont ous ar re ho savetaio.

Jeneral Ambert.

Marvaillou a dreus hag a hed
Egis ma za hirio ar hed.

Eil Conferans e Callot.

Ian, gant he delefon, da lavaret eo eur c'hornboud sorset gant Boudedeo, en deus galvet tud ar gonferans. Deuet int dre nij var kesec askellec. Ar seurt kesec-se ne goustont ket ker, ha neus nemetho mui a gement a ve marc'hat mad. Ne ket frankis a vanc dezho en aotchou en dro da Gallot ; hag ouspen-ze, ambusi a hellint ho amzer epad ar gonferans en eur suna bizin, hag o sellet d'oc'h ar mor, al listri, Castel-an-Taro ha Creis-kear. Evit ar

c'hranch, leun chec eo a dud. Lez-Breis so erruet, ha soken Boudedeo. Ne vanc nemet an Hermit. Cholori a so gant an dud er c'hranch ; Boudedeo en deus c'hoari avoalc'h oc'h obër ar polis. Iann a so en he za var dorgen chapel Itron Varia Gallot ; he zaoulagat a sell en dremvel, oc'h essa gout d'oc'h pe du ec'h erruo an Hermit. Ne c'hell mui arzout : Sac'h an dien ! red eo da eun den eva eur banne skuidam, ma plantin bole em telefon ken a zaono. — A veac'h en deus taolet skuidam en he gleus, Ian a voud ker skrich, ma tregarn pevar c'horn ar bed. Goasiet he dal ha re he c'houzoug a guenv gant eun ners da derri kerden. Henvel poch eo d'oc'h Rolland e traouien Roncevaux, pa c'houeze en he olifant, ar Rolland-se ker brudet, niz da Charlemagne, cabiten en arme a drec'has ar Spagnolet, Rolland erfin prefet an Arvoris deus Breis (prefet de la côte britannique), ha credabl Breizad he unan. An dro-ma an Hermit a glev, ha kerkent hag eul luc'heden ema e kever Ian. Ha Ian dioc'htu dezhan : Pitiaoul diana ! er bez edoc'h ? — Ne voan ket da, Ian, mæs edon o tivoal va dor a enep fals alc'hueziou ar Framassounet daonet. — Mad a reac'h ; mæs ar gonferans a so ; e ma an dud o tiroll er c'hranch enouet ma'z int d'oc'h ho cortos. Allo ! seit, evet eur bannac'h skuidam, a lavaran deoc'h, ha deut, hag hastit afo. — An Hermit a lounk eul loum skuidam, ha iao d'ar c'hranch. Boudedeo ha Lez-Breis a erru d'ho digemeret. Non a lop eur *fla* hag eur *ra* var he daboulin; e triomf e treuzont ar c'hranch e creis eur sclakeres dorn, hag an ebat a ra dezho an dud, kena int savet var an teatr. Neuze Ian a laka he vis-iod d'oc'h he vuzellou clos, hag en eun taul e ren ar peoc'h.

Tudou, emezhan, eur joa vras eo d'am c'halon, guelet pegen tear e sentit ouzin pa vez menec a gonferans ; neus e guiriones netra profitaploc'h. Eun all hon deus bet brema so bloas ; troc'ha ber hon doa ranket ganthi, rag deuet oa beteg ennomp trous an houarnigou pleget o rendael er potaillou, trous spontus ar boc'hili o trasta an doriou. O clevet eur sort freus great dre Frans d'ar rumm dud ar muia chentil, gant ar Framassounet daonet, ez ajec'h a vole-vant d'ar gear, peb hini da viret he dra, na petra-ta. A veac'h ho doa diskibien Weishaupt great ho zaol caër, ma couezas caon varnomp ; hor persoun, an autrou Laot, a oe galvet gant Jesus-Christ da eur vuhez eurussoc'h eget houma. Pedet hon eus Doue da renta dezhan ar vad en deus great deomp ; kenderc'hel a raimp da bedi evithan. Hano an autrou Laot a vevo gant meuleudi en hon touez keit ha ma vezo en he za an Ilis caër meurbet savet en he amzer e Carantec er blavez 1868. Evit dont aben deus an tam labour-se, en deus implijet he oll c'hallout, ha sicouret kentra helle paressionis Carantec, en ho fenn ha mear d'an ampoent, an autrou François de Kergrist, pehini a reas he unan ar plan, hag a gassas al labour endro.

Eur baoures. — He venneien a roe deomp.

Eur paour. — Guin coz a zouge d'in dre guz pa edon clan.

Eur paour all. — M'ar doun beo en tlean d'ar banneou bouillons kic fresc a veze great din dalc'h mad dre urs an autrou persoun gant Jeff ar prespital.

Ian. — Ne dleit ket ancounec'haad ar vagadures santel en deus roet d'hoc'h eneou.

Peric. — Nag hen a brezege ardurus !

Non. — Ha pebes confessour ! Hennes eo a vouie digass an den a zivar an hent fall, hag he gonforti da bursu var an hent mad !

Jakou. — An oll eneou a garje ho beza saveteet ha ne veze morse laouennoc'h eget pa helle mont d'ar parrechou all a dost hag a bell da rei sicour evit ar missionou hag ar retrejou.

Ian. — He gomsou hag he scueriou hor reno epad ar vuhez hag hor c'hasso d'ar Barados d'he gahout. Dre he veritou eo, ec'h hellomp her c'hredi, hon deus en he leac'h eur pastor mad. Anaoudec omp a ze da Jesus-Christ, rag ar c'hras caera a ro da eur barres eo eur belec santel d'he gouarn. (Aman an dud a ziscues beza countant d'oc'h comsou Ian, ha pep hini a ra d'he amezec meuleudi ar persoun coz hag ar persoun nevez. Pa ho deus disammet ho c'halounou, Ian a ro urs da Non skei eur *ra* hag eur *fla* var he daboulin, epad ma laka hen he vis-iod var he c'hinou clos. Pa e deuet peoc'h en assamble, Ian a bursu : Brema ec'h ouzoc'h perag eo bet chommet a za hor c'honferansou. Houma a vo divar benn an aeret. Lez-Breis, Boudedeo hag an Hermit a rai anezhi.

J. M. Cléac'h

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Guelomp, emoun-me, sonjal a res eun dra benag varbenn ann trous-ze ?

— Oh ! emezhan, neus netra sclæroc'h, ann tauliou a so oll eus ar memes tu, emer o tenna var ar gear.

— Pe gear ?

— Ar gear e peleac'h ema ann tour-tân, hag æs eo did gouzout ervad ne domp mui en *Europe*, rag eno d'ar mare-man neus tam brezel ebet. En *Amerique* ne c'hoarves ket ar memes tra ; al laëron vor n'int ket goal nec'het, na gant ar brezel, na gant ar peoc'h.

— Mæs neus ket mui laëron-vor, ann dra-ze oa en amzer gueichall.

— Gres peoc'h, azen cornec, d'eus ar re-ze e caver anezho puill ha stanc er broiou tomm.

— Possubl avoalc'h, emoun-me, mæs ac'hanomp, da lavaret eo al lestr, petra a glascomp-ni en affer man ?

— Neubeut a dra m'ervad. Ni a so chomet breman d'eus dilerc'h ar mor var eur garregen pe var ann treaz, guelet avoalc'h a raimp da benn ma teuio al lano adarre.

— Guir eo, emoun-me, lavaret e ve e vemp etre diou garregen.

— N'ac'h eus ket taulet eves ive ne glever sord trous ebet mui var ar pont ?

— Nan,

— Neuze chilou mad, hag e veli neus den ebet mui var al lestr.

— Den ebet ! emoun-me en eur scrija.

— Te sonj did en dije Klootz hon dilezet !

— Sur oun, ha Peeters ive, ha Jansen, ha Cornil, eur vanden tud sod a vez renet gant ann Abraham milliget-ze. Ah ! henez, me garfe e teufe sonj din d'eus al leac'h e peleac'h am eus bet he velet. Ar vag a oa bras avoalc'h evid ho digemer oll heb ac'hanomp, ha neus ket bet falvezet gantho cass tud didalvez eveldomp, ha setu.

— Truez ! emoun-me, gant glac'har ; guir eo, historiou papa Kemper a leze atau ann traou didalvez varlerc'h.

— Ha penaus ec'h helli-te tenna ac'hanomp a-c'han ? te Corentin, mestr ann oll ?

Ar c'homsou-ze a rentas fizians din, hag e sonjis n'en devoa clasket Iann nemet sponta ac'hanoun eun tamic !

— Ma emoun-me, anat eo penaus mar deo en em dennet cuit ar vanden canailles-ze, eo ni eo a vezo ar vistri.

Eur pennad all eur veich all. A.

Evel m'eo dleet gra da zever
Ha goudeze cousk dibreder !!!

Teirvet abadenn.

ANN INTRON RECCART. — ANN AUTROU ANDRE RECCART.

Ann intron Reccart. — Ah ! c'hui ann hini eo Andre ?

Ann autrou Andre. — Ia, me va unan, avad. Gouzout a rit penaus d'ar sul me ginnig mouga etre peder moger eur gear vras evel ann hini e peleac'h emoun o chomm, hag eo red din mont da gemer ann ear vad var ar meaz.

Ann intron Reccart, — Ia, mes da genver an deis hirio !

Ann autrou Andret — Perag n'ez afenn ket hirio var ar meaz. En noz-man a so bet eur gaouad glao clouar, er mintin-man a so couezet eur c'hlizen ken caër ha glizen mis maë ; me so sur ann douser-se he deus lakeat ar boued tousseget da sevel ker stanc hag ar ieot var brajou ar stankou, hag e guirionez, va lezet d'en lavaret deoc'h, e sonj ober eur gutuilladen vad eus ar scabellou toussec-se a so ken mad da lipat, eo ez oun deut d'ober eun droïad dre'z aman.

Ann intron Reccart. — Ra viot deut mad ; mes e guiriones, hirio ann unan var'n-ugent eus ar miz, ne oan ket e sonj ac'hanoc'h aman.

Ann autrou Andre. — Hirio ann unan var'n-ugent eus ar miz... Ah ! entent a ran breman, c'hui sonje deoc'h e oan o labourat evit ar voterez, evit lacaat henvel eur c'hannad a zoare eus hor Breuriez.

Ann intron Reccart. — Feis sur da viana, ha n'oc'h-hu ket unan eus ann dud a voar ar guella pegen bras affer eo, ha pegen talvoudus, dreist oll en amzer hirio cahout eur voterez græt mad ; unan eus ann dud a stourm eus ho oll ners, eus ho oll galloud, eneb ar gouli spontus-se eus ann diegi, al lizeregez da voti, gouli a skign hirio goassoc'hgoas en hon touez evel ar c'hountamm pe ar c'hrign beo.

Ann autrou Andre. — A dra sur gueichall en em gaven enoret, hag epad pell amzer e vije fouge ganen beza galvet *postillon ar voterez*, pa vije ezomm da sicour ar c'hannadet vad a eneb ar re fall ; mes hirio em eus great evel ar re all, chommet oun heb mont da voti, nag ober talvoudegez eus va ijin evit rei scoazell da zen.

Ann intron Reccart. — Perag.

Ann autrou Andre. — Abalamour ar glao clouar-man en deus lakeat ar boued toussec da sevel dre ar meaziou, pe kentoc'h, abalamour eo bet lezet a gostez ar c'hannad hon devoa dibabet hon unan. Ho pried a dle beza lavaret deoc'h pegen souezet omp bet o velet ober eur seurt taul deomp.

Ann intron Reccart. — Lavaret en deus din e guirionez penaus so bet falvezet deoc'h lacaat henvel ann autrou Levernel, mes evel ma n'ho peus ket allet en em glevet, eo bet lezet a gostez.

Ann autrou Andre. — Pa oa re zivezat. Abalamour da ze am eus lavaret dezho : Grit ar voterez guella ma helfot hag egis ma blijo ar muia deoc'h, evidoun-me, ne gemerin pers ebet ennhi mui.

Ann intron Reccart. — Ar c'hannad a so bet dibabet gantho eta, n'ho peus fizians ebet ennhan, nag istim ebet evithan ?

Ann autrou Andre. — Eo sur, ann eil hag egile am eus evithan, mes petra fell deoc'h, n'eo ket va den, ne ket hen eo em boa dibabet. Dleour a oan a veur a anaoudegez vad d'ann autrou Levernel, be oan bet ar c'henta o lacaat he hano en araug evit beza hanvet Depute (cannad), ha sur hennez a vezo droug contant ouzin, abalamour na vezo ket deut abenn euz he daul.

Ann intron Reccart. — Eun tamic fachiri egis se a ia buhan gant ann avel.

Ann autrou Andre. — Oh ! ia, feiz, me lavar deoc'h ann dra-ze ne ra ket a gals a zroug penn

din ; ar pez a ra din ar mura poan galon eo gueled lezel ker prim all ann hini em boa dibabet dreist ar re all hag a garen kement. Abalamour da ze em eus lavaret d'ann autrounez-se heb mont a-dre ho c'heu, pa ho deus goulennet diganen mont da rer scoazel guella ma hellent d'ar c'hannad dibabet gantho ; ne chommin ket hebken heb alia den da voti ; mes va unan e chommin heb teurel eur billet ebars ar vouest. Evel cristen, na hellan ket voti evit eur Republican ; mes evel ma ne fell ket din rei va mouez d'ann hini a so bet cavet gueller'h eget ann hini em boa dibabet, me chommo heb mont e tu ebet.

Ann intron Reccart. — Eus ar guella. Ar Frans a renco gouzanv a gement-se, an Relijion a c'houzanvo, ho prassa mad en devezo da c'houzanv, ho prud vad memes a renco gouzanv ; mes petra na ze, laouen hag euruz en em gafot, abalamour ma ho pezo great eun tamic ho penn fall, ha desket d'ar re all ne ket mad chomm heb senti ouzoc'h.

Ann autrou Andre. — Eur veich en eur dremen, gouzout mad a rit penaus eur veich ne ket ato. Bezit sur penaus me n'emoun ket o sonj dougen ar re all divezatoc'h dre va c'hundu, da chom heb kemer pers er voterez ; ann dra-ze a zisplijas din a viscoas.

Ann intron Reccart. — Ha gouzout a rit tost da vad ped gueich ho pezo c'hoas ann tu da vleina pe da alia ar re all divar benn ar voterez en ho tepartamant ?

Ann autrou Andre. — Nag eur goulen iskiz a rit hu din-me aze ! Red mad a ve da vihana eun dispac'herez ruz-glao-tan evit dont abenn da lemmel diganen va guir galloud var dud ar vro-man, hag e leac'h coll, gounid eo am eus great var ann tu-ze en eur en em gundui evel am eus great. Deomp ema hiviziken ann tu a c'hounid. Emomp o sevel var gorre.

Ann intron Reccart. — Oh ! ne faziet ket ; n'omp ket c'hoas ken sur-ze e ve ann tu a c'hounit ganeomp.

Ann autrou Andre. — Va Doue, petra leverit-hu aze ! Na gomzit ket a dra sur, gant gouizieges.

Ann intron Reccart. — Eo, eo, gant gouiziegez e comzan. Ann dispac'herez a here e comsit, ar c'hemm bras ho deus lakeat evit eur mare e calonou ann darn vras eus ann dud a so dija pell, disonjet int couls lavaret, ha n'her guelit-hu ket hoc'h unan !

Ann autrou Andre. — Pell, va c'hoar, pell ! petra leverit-hu ? Mes so c'hoas dindan, ann allot eus ann derc'hen vras-se, eus ann dispac'heres spontus-se ; mes deac'h eo e oamp oll o crena eus hon oll izili, deac'h e oamp e creis hor goassa abadenn.

Ann intron Reccart. — Deac'h... a sonj deoc'h. Neuze ann deis deac'h a so dija ancounac'het.

Ann autrou Andre. — Ancounac'heat ra re ve verit ive, a gav din.

Ann intron Reccart. — Me garfe c've gaon ar pez a lavaran ; mes ho cundu'leun a lezirec'hiou breur ker ; a ziscuez din anat penaus ne ia zian ket. Red eo e ve c'hui a gomso din en dourze evit va lacaat da gredi ar pez a levirit ; ha me lavar deoc'h, mar teu al lizeregez, ken skignet hag e dre ar Frans a bez, siouas ! da c'hounid tud eus ho oad, tud tempset mad a speret eveldoc'h. Me ranco heb dale credi ar pez a lavare er mintin-ma va fried muia caret, da lavaret eo ez omp collet oll *Foutu net omp.*

Ann autrou Andre. — Charles, c'hui voar, a vel ann traou var ann tu spontussa bepred. Dalc'h mad ez eus coummoul du var ann oabl evithan.

Ann intron Reccart. — Gouzout mad a rit penaus ez omp paet stard, oll kement a so ac'hanomp evit chomm heb cridi eo splamm hag heb coummoul arneu oabl ar Gouarnamant. Ar goabron du ha tenval-se a oa ous ho sponta deac'h, mes c'hui ive ho peus cousket abaoue, ha disonjet kement-se.

Ann autrou Andre. — Bah ! bah ! c'hui so o clasc ober poan galon din ha va lacaat da chomm heb mont da gutuill boued toussec.

Ann intron Reccart. — Me, oh ! tamm ebet. Da zeis ar voterez, cutuilli scabellou tousseget, cutuilli oll bleuniou ar prajou, lakit curunennou rosguen, ros-glaz ha roz-ruz var ho penn, ma ra kement-se vad d'ho calon, mes hastit afo, ha buhan, ha buhan...., rag ar boued toussec'h hag ann oll draou all a alfe beza dastumet, evit ar bloas a zen, c'hui voar gant piou.

Ann autrou Andre (o starda he benn etre he zaouarn). — Mes c'hui vel ive, penaus ez omp en gouarnet, n'eus mui na feiz na reiz. Petra reont evit ar Frans tud ar Senat, tud ar Gambr, ar Vinistret, ar.....

Ann intron Reccart (o troc'hi he goms dezhan). — Ia, ia, ma ganeoc'h, en em gemerit eus ho toueou bihan, dreist-oll hirio, pa ne fell ket deoc'h ober ann disterra, ar c'henta, ann æssa eus ho teveriou a vir vroad.

Ann autrou Andre. — Biscoas n'em eus ho cuelet ken..... Sell, unan benag a sco evit goulen digor, a sonj din.

Ann intron Reccart. — Ia, piou kelle beza ann den-ze ? ne ket boazet eus ar seurt tresmen. Deuit, tre.

(Eur pennad all eur veich all.)

Hor soudardet en Tunisi.

Eun devez dious ann abardaez, epad mis Eost diveza, ann amzer a ioa tomm kenan e *Paris*. En *Tunisie*, hor soudardet gourvezet var ann douar a sonje dezho lounca tan. Re iaouanc d'en em voa a dious eur vro hag eun amzer ker tomm heb allout ober ann disterra, e collent, ann amzer a vije bet red dezho da gahout evid gouzanv ar scuisder hag ar poaniou a zeuie varnezho gant ann amzer. Ners calon ha c'hoant d'ober mad ho dever, netra na vanke d'ann dud iaouanc-ze a ioa bet casset dre'n heb sonjal, d'ober eur sort brezel spontus. En ho zoues en em gave eur Breizad goal c'hlazet ha dare dezhan da vervel. Ar bolod gant pehini oa bet tizet en he beultrin, n'en devoa ket allet beza saket er meaz gant ar medisin, hag an paour keas den iaouanc he unan a vele avoalc'h e rencje mervel. Beac'h ganthan o savaret, e c'houlennas ann aumonier ar belec'h ne'oa ket unan ! An paour keas soudard n'helle ket her c'hredi hag e kendalc'he o c'houlen atau startoc'h-stard eur belec. Unan eus ar soudardet all a dostaas outhan oc'h en em ruza var he zaouarn hag he zaoulin, hag e lavaras dezhan :

— Youen bez dinec'h, ann aumonier a zigouezo en abardaez-man pe varc'hoas vintin abred. Hen a sord eus costez *Hennebont*, eveldomp hag a brezego, ouzomp d'eus hon tud, hon amezeien hag hon mignonet, prezec amai ive d'eus da vam, Youen, komer couraich, bez calonec, hag heb dale ec'h hellimp mond e conje pa en devezo hen comset evidomp.

Youen ne respontas ger. He zaelou o coueza, a leas d'en em gemesc gant ar goad a rede eus he beultrin. Ann aumonier a ioa pell c'hoas, pe oa e pors Toulon o c'houlenn mont cuit evid en em gavout kentoc'h gant ar soudardet he vugale. Ann nos varlerc'h, Youen a oe clevet o tenna eun huanaden hir a lacaas ar medisin da zont d'ar red d'he gahout. Youen saouzanet a sellas parfet outhan, hag o tistrei varzu he gonsort, ne lavaras nemet eur ger : *ann aumonier*. He gamarad a begas en ho zorn hag a lavaras d'ar medisin : Len sclass eo. Ha goudeze : Paour keaz Youen ! ha setu ann oll comsou glac'harus a oe lavaret d'ar soudard iaouanc M'ho pije he volet pa guitaas dious he vro evid mont d'ann Oriant, ho pije sonjet n'en devoa nemet 16 bloas ker mistic ha ker bihan a ioa, ha gouscoude e oa o vont da achui he vloas var'n-ugent. Eul lestr a gassas anezhan beteg var douar ann Afric eleac'h m'en em gannas evel eur guir Breizad ma oa, bete ma zeuas eur volot da rogi he beultrin dezhan.

Cuitcat en devoa ti he dad, lavaret kenavo da gement a gare var ann douar bag e varve evid ar Frans. Evid kement en devoa roet d'he vro, petra c'houlenne ar paour keaz crouadur en devoa roet hen kement a oa en he c'halloud ? Ne c'houlenne nemet eur belec catolic evid he sicour var he dremenvan da vont d'ar baradoz ha da bedi var he vez.

Hag ar Frans-ze evid pehini e varve, ar Frans-ze a lac'hen etre daouarn ann oll, o c'houlenn ho buhez dranthe, ar Frans-ze ker pinvidic, mæs gouarnet breman gant tud ken dreis, ben disnac'h outhan. Setu kerent cristen petra rer d'ho pugale, ho c'hass a rer d'ar brezel eleac'h ma rencont gouzanv a beb seurt miserion, hag e rencont mervel evel chass, disnac'h a ner eur belec outho d'ho sicour da vervel evel guin gristenien.

Antronos maro Youen, he gamaradet a gavas eun tamic mons en gounch ler a zouge endro d'he zargis. Evel ne oa ket bras ann tenzor, int a lacaas etrezho ar pez a oa red ouspen evid allout prena eun arched dezhan, ha pa oa deut ar mare d'he gass d'ann douar, setu ann oll gompagunez en hent pell so, al letanant e penn. Levar soudard a zouge ar c'hort, hag eur pempet ar groas goat livet e du, a dlie beza savet var ar bez, ha var behini e oa scriveti *Youen* ha netra ken. Mont a reont gant respet varzu gueret ar vusulmaned eleac'h eur plass goloet gant dress a verke e peleac'h e dlie beza anterret ar gristenien hag ar juzevien pigouezet e kichen ann toul e chomjont a za hag e selljont ann eil ous egile egis m'o dije clasket ar pesi lec. Erfin, goude beza en em glevet etrezho, tri pe pevar soudard a dostaas ous al letanant o c'houlenn diganthan lavaret var bez Youen pedennou ann Ilis. Ann offiser souezet gant eur sort goulenn a chomm eur mareadic da sonjal ha cahout a rai en he speret ar pedennou-ze en deus gouezet guelchall. Etretant ann oll soudardet a selle parfet outhan evel ma oant boaset d'hen ober var dachen ar brezel, hag erfin, ar sonj o veza deut d'ann offiser heman a gommansas gant eur vouez creñv : *En hano ann Tad, ar Mab hag ar Speret Santel.* Ragtal ann oll soudardet en em daulas d'ann daoulin var ann douar, hag ann offiser a gendalc'has : *Pater noster*.....

A.

KELEIER ANN ESCOPTIL.

Ann autrou Kerbrat, belec iaouanc, a so hanvet cure e Locmaria-Plouzané.

Ann autrou Copy, person ann Enez-Sizun en deus lakeat he ziles.

Ann autrou Guillaudre, cure e Beuzec-Conq, a so hanvet person ann Enez-Sizun.

Ann autrou Floc'h, cure e Guilligouarc'h, a so hanvet cure e Beuzec-Conq.

Ann autrou Perhirin, belec iaouanc, a so hanvet cure e Guilligouarc'h.

Madou ann douar.

Er sizun-man ema ar c'hresc e peb leac'h, var ann oll marc'hajou e Frans evel en Americ. Dre ma caver anezhi ker stanc en oll plassou e tiscuez, penaus ne ket deut, rag ma vanke cals red er vro, mæs abalamour hebken na vije ket casset cals var ar marc'hajou. Marteze, ar pez so caus, ne ve ket daerempredet muioc'h ar marc'hajou d'ar mare man, eo breman ann dud divar ar meas dalc'het er gear gant labourou ann haderes.

Ann 200 lur guinis e New-York, a so d'oc'h 25 lur 10 guennec, pa oant varlene d'oc'h 19 lur 5 guennec.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur 15 guennec ; segal, 22 lur »» g. hey, 21 lur 5 guennec ; kerc'h, 20 lur ; ed-du, 18 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 1 a viz Here 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. »» g. — Segal 16 l. 10 g. — Hey 15 l. 10 g. — Kerc'h 15 l. »» g. — Ed-du 18 l. »» g. — Avalou-douar 6 l. »» g.

A.

Bulletin Financier.

La Bourse reprend une activité qu'elle avait perdue depuis quelque temps. Nos rentes ont un marché très animé. Le 3 0/0 fait 84,675 l'*amortissable*, ancien 86,70, le nouveau 85,35 et le 5 0[0 116,55.

Les Sociétés de Crédit donnent lieu à des transactions suivies.

La Banque hypothécaire a une excellente attitude, à la suite de demandes nombreuses d'obligations hypothécaires que cette institution de crédit délivre à ses guichets au prix de 485 fr. En ce moment où les valeurs sont capitalisées à 3 1[2 0[0, l'obligation de la Banque hypothécaire donne un revenu de plus de 4 0[0 et offre les meilleures garanties de sécurité, puisqu'elle représente des prêts sur première hypothèque.

On remarque l'excellente attitude des actions de la *Société générale de laiterie* sur le marché des valeurs industrielles Ces titres ont une tendance marquée à la hausse, et nous ne tarderons pas à les voir s'élever d'ici à peu de temps à des cours supérieurs On ne saurait s'étonner des progrès rapides qui auront lieu sur les actions de la Société générale de laiterie, si l'on se rend compte du développement qu'ont pris les opérations de cette entreprise, depuis sa fondation.

Le marché des valeurs de Chemin de fer est bien tenu. On constate des transactions très suivies sur les Actions de la Compagnie d'Alais au Rhône et à la Méditerranée, dont les cours ont progressé très-sensiblement. Cette hausse n'est que le prélude d'un mouvement plus accentué à mesure que nous allons approcher de l'ouverture complète du trafic de cette Compagnie.

Les capitalistes ont reconnu l'utilité de cette entreprise de premier ordre, qui est appelée à rendre d'immenses services dans la région qu'elle va exploiter dès le commencement de l'année prochaine.

Des traités conclus avec les grandes industries du bassin du Gard assurent déjà un trafic considérable qui permettra de donner environ 10 0[0 aux actions, après payement de l'intérêt aux obligations.

Les actions de la Compagnie *la Rentière* sont mises en vente, libérées de moitié, au prix de 375 aux guichets de la Banque universelle, 49, rue Lepelletier. Elles sont payables 175 fr. en faisant la demande, 50 fr. le 1er octobre, 50 fr. le 1er novembre, 50 fr. le 1er décembre et 50 fr. le 1er janvier 1882.

Ces actions rapportent 5 0[0 d'intérêt en dehors des dividendes à distribuer aux actionnaires. Les coupons d'intérêts se détachent les 1er janvier et 1er juillet de chaque année.

La Compagnie d'assurances *le Chômage* complète l'assurance contre l'incendie Cette dernière se borne à remplacer les immeubles ou objets détériorés ; elle verse une somme dont la destination est obligatoire, sans que l'assuré soit indemnisé des pertes causées par la non-exploitation de son industrie ou la non-location de ses immeubles. Le *Chômage* indemnise pendant l'interruption des travaux, les salaires des ouvriers et employés, la perte des loyers par les propriétaires pendant la réparation des immeubles, etc.

Correspondance spéciale, 18, rue Feydeau, Paris.

AVIS AUX ACTIONNAIRES

Les Actionnaires de la *Société générale de Laiterie*, sont informés que le coupon trimestriel de 6 fr 25, représentant un intérêt de 5 0/0, échéant le 1er Octobre, et payable dès à présent, impôts déduits, à raison de :

6 francs pour les actions nominatives,
5 fr **75** pour les actions au porteur,
A la **Banque du Midi**, 4 rue Choiseul, Paris.

N. B. — Cet intérêt de 5 0/0, payable tous les trois mois représentant 25 francs par action, est indépendant du dividende que les bénéfices de la Société permettront de distribuer à la fin de chaque exercice, y compris *l'exercice courant, expirant le 31 Décembre prochain.*

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, redigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1881 (546 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.

2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages).— *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**

3° **Premiers éléments d'Histoire de France.** (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85**. 4—4

Révolution dans l'art de se raser

RASOIR MAGIQUE AMÉRICAIN

BRÉVETÉ S. G. D. G.

Cet appareil, véritablement merveilleux, justifie son nom ; il permet à toute personne de se raser sans avoir aucune habitude, et cela sans crainte de coupure, dans n'importe quelle position, assis ou couché, aussi bien sur la terre ferme que sur un navire en marche Fut-on aveugle ou agité par un tremblement nerveux, on peut se raser d'une façon plus parfaite que ne le ferait le barbier le plus expérimenté par les procédés anciens.

Le résultat qu'on obtient par l'usage de ce nouveau rasoir est tellement extraordinaire qu'il est certain qu'il va remplacer l'ancien système ; il suffit de l'avoir essayé une fois pour ne plus vouloir se raser ni se laisser raser par d'autres procédés.

N. B. — Ne pas confondre avec les autres systèmes déjà inventés qui n'ont aucun des avantages du **Rasoir magique Américain.**

Pour le recevoir franco, envoyer 5 fr. 50 en mandat, à M. ARNAUD, 8, rue Paul-Lelong, Paris.

3—4

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou ch[t]. MERRESSON Reims

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique**, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison** radicale des Maladies de **tous les Organes** et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchod a dle beza great dal Berchen ar gazetenn d'an Aotrou DE KERANGAL, henken.

Dezhan ivez e tle beza casset bivizliken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS, est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 15 a viz Here 1881.

Ann 29 a viz Guengolo e [illegible] Anna Venet.

Eur gis coz dalc'het gant ar Breizis a bell so, eo dont beb bloas da genver gouel Sant-Mikeal, d'ann 29 a viz Guengolo d'ann ilis-veur Santes-Anna Venet, da bedi eno assambles evid ar Roue hag ar Frans, na reont nemet unan evitho.

Sul-voassoc'h eo ar stad e pehini en em gaver, sul-vuioc'h a bobl en em zastum eno. Kense, er bloas-man, petra benag ma lavar ar *Petit-Breton* gazeten ann traitour de Rhorthays. en em gave eno muioc'h tud eget biscoas, be oa eno tud a beb sort stad hag a beb sort condition, hag e heller lavaret gant guirionez en em gave eno ar bobl, paisantet, micherourien, tud eus ar stad izela evel eus ar stad huella.

Eno ive e veler groagez eus a beb sort renc, na c'houlennent nemet eun dra digant Doue, derc'hel dezho ho Feiz ha renta dezho ho Roue.

Er penn kenta, ar re-ze oll dastumet ebars en ilis-veur Santes Anna, ho deus clevet ann offern gant ar vrassa devotion, hag a veac'h mar deo achu m'en em zastumer kerkent ebars er plass merket evid ann assamble.

Ar c'homt de Monti a zalc'h evidomp plass ar Roue e Breis, a ro deomp oll da anaout ar pez en deus scrivet dezhan ann autrou de Blacas e hano ar Roue.

« Gant eur joa vras ha gant cals anaoudegez eo, ma vell ar Roue he vignonet dastumet e Santes Anna Venet, evid discuez eur veich c'hoas, er bloas-man evel er bloavechou all, ar seuer burzudus d'eus eur Feiz a ia atau var gresc, en despet d'ann trubuliou, ha d'eus eur garantez na hell netra he bihanaat; ema eno gantho evel atau, a speret hag a galon, evid kemer pers en ho fedennou, meuli ho c'halon dreist ha cahout fizians evel-dho, penaus d'eus ar brezel-ze e teuio, mar plij gant Doue, ar victor hag ar silvidigez.

Comt DE BLACAS.

Var he lerc'h, ann autrou de Lambilly, a zalc'h plass ar Roue er Morbihan, en deus discuezet dre eur brezegen gouiziec, petra oa bet ar Rouantelez evidomp, ha peger bras, peger galloudus e oa deut ar Frans dre he sicour. Re hir eo bet ar brezegen-ze ma rofen anezhi deoc'h aman hed a hed, petra benag ma eo bet meulet ha meulet cals gant ar re ho deus he chilaouet. Ne hellin ket kenneubeut rei evid hirio, nemet eun neubeudic d'eus prezegen calonec so bet græt gant ann autrou Cornely, scrivanier kenta ar gazeten *Le Clairon*, lavaret a ran evit hirio, rag er sizun kenta, mar g'hellan, e lakin anezhi e brezonec penn-da-benn evidhoc'h.

Ann autrou-ze, goulennet diganthan lavaret eun dra benag deomp, en deus gouezet gant cals speret ha skiant vad, goude ann daulen gaer discuezet deomp gant ann autrou de Lambilly d'eus ar madoberou hon devoa bet digant ar Rouane, lavaret e pe stad truezus hag estlammus e oamp coue zet abaoue n'edomp mui dindan scoasel ar Rouane, hogen, emezhan, eun dra eo hag a dle hon lacaat da gemer fizians, hon histor ann hini eo.

« Tud coz ar Roue eo ho deus græt hor mamm bro, ar re-ze oa ar Gapetianet ; tud cos ar Roue ho deus græt eur vro hebken ganthi hag he reiset, ar re-ze eo ar Valoiset ; tud coz ar Roue eo ho deus roet ar peoc'h dezhi hag he c'hresket, ar re-ze eo ar Vourbonet (meuleudiou ha strakeres da-ouarn. *Hen* eo, ia ar Roue he unan eo a rai evel m'ho deus græt he dud coz, a savetaio anezhi, a rento dezhi he gloar, he galloud, hag he renc dirag oll boblou ann Europ. (Meuleudiou hir).

Ar Jeneral de Charrette a ziscuez peu sort liberteou ho deus tennet diganeomp ar sort tud-se, n'ho deus dalc'h-mad nemet ann hano a liberte en ho ginou, hag ec'h achu dre ar c'homsou-man evel eur guir Breizad, mignon d'he vro evel ma eo.

« Ar pez a c'houlennan, ha c'hui vo a unan ganin e kement-se, eo ma rafec'h ann enor din da vale er penn kenta, ma teufe ann estren pe ar Revolution da enebi ouzomp. »

Evid achui, ann autrou de Mun a reas eur prezegennic ber, mæs calonec, eus a behini a rencan lavaret eur ger deoc'h :

« Mignonet, clevet peus ar *C'hlairon* hag ar Jeneral, breman a fell deoc'h clevout ar soudard, setu hen aman dirazhoc'h.

Kement a veuler anezhan hag e stlaker ann daouarn, ma renc ehana eun neubeut. Ne dlie ket ann autrou de Mun lavaret ger ebet, mæs evel m'ho devoa ann oll galvet anezhan, e kendalc'h :

« Evid senti ouzhoc'h oun deut aman, mes ne fell ket din lavaret nemet eun neubeut comsou, ha seit, setu e teu em sonj eun histor eus hor bro a dalvezo cals guelloc'h eget ann oll prezegennou.

« Eur Breizad calonec, marteze ez eus aman eur re benag eus he vugale, Du Couedic, var nez guelet he vatimant o voeledi, evid rei couraich d'he vartolodet a oa oll peurvuia Bretonet, ne lavare dezho nemet ar c'homsou-man :

« Bugale. discuezit emhoc'h eus ann ti ! (Braô, braô !) Ma, ar c'homsou caër ha calonec-ze e seblant din ive clevout ar Frans, anter lazet ha dare dezhi da vervel, oc'h ho lavaret ive deoc'h :

« Bugale, discuezit emhoc'h eus ann ti, ha deoc'h-hu eo e tlient beza lavaret da genta, deoc'h-hu a so fidel d'ar Roue ha d'ar pez a hello hebken savetei hor bro ; lavaret so bet deoc'h, breman souden, e renkfec'h enebi ous ann dispac'herien ; ia, guir eo, enebi a renkit, ha ne ket eur veich nag eun deves hebken, mæs bemdeis hag atau, ha dioual d'eus ann teotou faus hag ar re a garfe ho sponta. »

Hag ann oll a zisparti neuze en eur iouhal ar iouc'haden goz, *Doue hag ar Roue*, hag en eur gana cantic Santes Anna.

Devejou evelse a ro calon ha joa da eun den evid eur bloas penn-da-benn. A.

Evel m'eo dleet gra da zever
Ha goudeze cousk dibreder !!!

Pedervet abadenn.

(Ar memes re. — Jackes Barreau, eur saro c'hlaz ganthan, eur re voutou prenn, eun tamm mad a blouz endro dezho, eur fouet troet al linenn anezhan endro d'he vreac'h.)

Ann intron Reccart. — C'hui ann hini eo, va mignon Jackes, deut tre, deut tre, va den mad.

Jackes (o troi he doc dre he zaouarn). — Aoun am eus, hon intron, e savfe crogat etre va boutou prenn hag ho tapis brao.

Ann intron Reccart. — Me garfe guelet avad va zapis brao o clasc affer eus boutou-prenn eun den honest eveld'hoc'h. Deut tre pa lavaran deoc'h.

Jackes. — N'eus fors, mont a ran d'ho zenna, respet deoc'h. (Divisk a ra he voutou, hag e teu er sâl var semellennou he vazou).

Ann intron Reccart. — Penaus ema ar bed gant ho tud er gear, Jackes ?

Jackes. — Madic aoualc'h, var nouezic tre. Va mamm a so clanv atau evel kent. Mes eur galon vad ha santel a vaoues eo, ha setu egis-se e kemer ann traou egis ma tigass ann Autrou Doue anezho beteg ennhi.

Ann intron Reccart. — Goude beza labouret da vad ha lakeat en he oberou lavaraou hon tud coz :

« Neb a boanio
« Doue hen sicouro. »

Jackes. — Ha feiz ia avad, guir a leverit, hon intron.

Ann intron Reccart. — Ha penaus e tigouez emoc'h evelse en hent da sul, Jackes ?

Jackes. — N'ouzoc'h-hu ket, hon intron, penaus hirio ema deiz ar voterez ?

Ann intron Reccart (en eur sellet eus he breur caer). — Oamp gant ar gaoz pa'z oc'h digouezet. Plijadur vras a ra din guelet pegen aketus oc'h bet da zont da rei ho mouez evit hon depute, Jakes. C'hui da vihana, n'ho peus aoun na damant eus ar boan, nag eus ann diæsamant pa ve hano da seveni eun dever.

Jackes (en eur scrabat costes he benn). — Evit lavaret guir. hon intron, ni so dre-zuman commanset da vont scuis gant ar voterez, egis-se, ker alies all ; mes abaoue m'eo bet lakeat ann tângoal e Paris, ha ma'z eo bet lazet hor beleien evel loenet mud, hor gragez, gueichall ken counnaret eneb ar voterez, abalamour ma roent ann tu deomp da lippat bannouigou re stard, a crap ennomp hirio dre ar chupenn, hag hor pouls da vont da voti. Hirio ne felle ket din caër dont e kear, va mamm he deus va gourdrouzet kement abalamour d'am lezirigez hag he deus lavaret kement a draou din evit va lacaat da zont da voti, ma'z oun deut e kear.

Ann intron Reccart. — Da biou a peus roet ho mouez, Jackes ?

Jackes. — Ar goassa so, eo n'oun ket bet o voti.

Ann intron Reccart. — Penaus, n'oc'h ket bet o voti, sell aman ta, penaus ?

Jackes. — Feis nan, p'eo guir pa oan ô tont e kear, eo digouezet ganen ar postillon ; me am boa guerzet foenn dezhan, ha fidouskennic, hen en deus casset ac'hanon ganthan da beur-ober va marc'hat. Da genta, me lavare nan dezhan, abalamour ma oa ar sul, c'hui voar ervad, ha goude, abalamour ma felle din mont da voti, petra 'ta. Mes hennes so eur goal louarn. Setu hen o velet tuchentil, autrounes vras o vont da heizal da goat Halloc'h gant ho chass hag ho c'hernier-guenaër, hag hen da lavaret din : Jackes, te n'oud ket fur da vont da goll da amzer en eur vont da voti. Setu aze tud o vont d'en em zivertissa, ha ne reont foutre caër gant ar voterez. Deus ganin da eva eur picherad, ha goude ni a beur-c'hraïo hor marc'hat.

Damm parr 'zambl ! me m'eus sonjet dioustu penaus, p'eo guir ann autrounez-ze n'en em ziezent ket evit mont da voti, eun turier douar eveldonme n'en devoa ezomm ebet d'en em ziæza, na da vont da voti. Ar potr liviten en deus va stlenjet d'he heul d'ann hostaliri, great hon deus hor marc'hat etrezomp ; paët oun bet ganthan, ha setu me so deut aman da zigass ann anter eus arc'hant d'ann autrou Reccart en eur vont d'ar gear.

Ann intron Reccart. — Setu aze eun deves hag he deus bet eun divez dishenvel bras eus he fenn kenta, Jakes. Cals ho pije great guelloc'h chomm heb ober ho afferiou da sul ha mont da voti, evit ma hon divije allet cahout eur c'hannad e doare.

Jackes. — Ar postillon en deus lavaret din en em dalvezent ann eil egile.

Ann intron Reccart. — Ar postillon evel ma leverit, en deus bet ouspen eun abec da lavaret deoc'h ar pez en deus lavaret, hag en ober deoc'h da gredi ; mes ma zigouesfe deoc'h beza var bouez henvel unan benag da Vear en ho parres, mar teufenn da lavaret deoc'h-c'hui, unan eus cuzulierien ar mear evel ma'z oc'h, Jakes : « Ar reze a dal ann eil keit hag egile, » petra a lavarfec'h tu din-me ?

Jackes. — Ez eus gouscoude eun tamic kemm etre ann dud, intron ; egis-se eul luduec ne dalvez ket eul labourer, eur sclanker ne dalvez ket eun den a gundu vad.

Ann intron Reccart. — La, sellit, guelet a rit-hu, ac'hanta ! evit ar c'hannadet eo ar memes tra, me sonj. Dibab a rer ann den etre ar re vouizieca, ar re muia brudet dre ho Relijion, ho feiz hag ho lealdet. Mes hebken, caër a ve hen dibad, ma n'ez er ket goude da rei ar mouezioù dezhan, he enebour a chomm da vestr var tal ar varriken, hag ann dud vad a goll e pep fèson.

Jakes. — Guir a leverit, intron, ha guelet em eus meur a veich penaus ann dud vad n'en em ziezont ket avoalc'h en amzer hirio. Ar re a vers ho mouez evit arc'hant, evit eur picherat, evit eur veskennat, evit eul lipadenn, ar re-ze a so dalc'h-mad, beb veich ô trei endro da vouest ar voterez, redmad eo dezho, evit gliba ho gourlanchen, ha ni neuze na fell ket deomp guerza hor mouezioù, ni a chomm da feneanti, da ebata pe da gouscat.

Ann intron Reccart. — Ha n'ouffec'h ket ober falloc'h, Jakes, na dennit ket ho ialc'h, ne dalvez ket deoc'h. Me na zigemeran mui *arc'hant ar ferm* da sul, nemet red mad e ve. Evit piou emoc'h o sonj voti ?

Jackes. — Evit ann autrou Clement a so eun den ken leal, ken mad, eun den a feiz hag a Relijion, petra 'ta.

Ann intron Reccart. — Ann dra-ze a so eus ar guella. It da zibri eun tamm benag, ha deut en dro a benn eun anter heur, me rei deoc'h eur billet evit voti, ha c'hui a zistroio d'ho kear. Ann dra-ze a rei deoc'h ober eun tamic tro, mes talvezout ara ar boan.

Jackes. — Ia, hon intron, en eur zigouezout duman er gear, ne vezin ket gourdrouzet da vihana.

Ann intron Reccart. — Abalamour ma ho pezo græt ho tever. Ah ! gortozit eur boutadic ; broedet am eus eur bonnedic d'ho mab bihan. Cassit anezhan eus va fers d'ho pried, mar plij. (Astenn a ra dezhan ar bonnet).

Jackes (en eur lacaat ar bonnet var he zorn sarret). — Trugares, hon intron, set' aze eur bonnet evit va mab, eur potr ter d'he oad. Va fried a vo fouge ganthi hen discuez. Mes n'eus klippen ebet m'eus aoun !.....

Ann intron Reccart. — Eur glippen, Jackes ?

Jackes. — Ia, hon intron, ganeomp-ni ema ar gis da lacaat eur glippennic eus bonnedou ar botred.

Ann intron Reccart. — Ah ! ia, breman a deu sonj din, eur glippennic neud gloan-ru, n'eo ket ta ?

Jackes. — Dress, emoc'h ho lare, hon intron.

Ann intron Reccart. — Roit din ar bonnet endro, me hen casso deoc'h divezatoc'h, clippen hag all. Kenavezo em berr, Jackes.

Jackes. — Kenavezo ar c'henta, hon intron.

Ann intron Reccart (en eur goms eus he breur caër a so savet en he za). — Ah ! guir eo, Andre, disonjet ha peus ho scabellou tousseget ; poent eo mont d'ho c'hutuill.

Ann autrou Andre. — Mont a ran en eur rededenn, gant ho crad vad. (Mont a ra er meaz da heul Jackes).

Eur pennad all eur veich all) A.

Marvailloù a dreus hag a hed
Egis ma zô hirio ar bed.

Eil Conferans e Callot.

(Kendalc'h.)

(Ann oll a ziscues beza estonet e ve græt eur gonferans divarben an aëret.)

Mac'harit Laure. — Petra, Ian geas, sur aoualc'h eo beuzet ho skiant vad ganeoc'h er squidam.

Boudedeo. — Peoc'h, Mac'harit, hag o pe sonj ne dleer barn an amzer a rai nemet pa ve achu an deves.

Ian. — Ma raffe eun den so o commandi, van d'oc'h glabousseres an dud ne ve great netra vad. Dimè eo ordrèn, a deoc'h-c'hui eo senti, ha cuit ha pare. Lez-Breis, c'hui a so lem ho speret, it d'en em lacaat en ho sa var ar banc huel so evidoc'h e creis an assamble. C'hui eo a rai ar goulennou en hano ar bobl so ama. (Lez-Breis a zent). Mad ! Breman, c'hui Boudedeo dre ma'z oc'h habil par-

fount divar ar sklanchou natural, c'hui responto da gement a vo goulennet gant Lez-Breis divarben ann aëret. Chom a reot var an teatr, hag e kendalc'hoc'h da vanea oc'h izili pa ne hellit ket paoues. Evit an Hermit, pignat a rai var ar c'helorn so er c'hostez cleis din. Entent a rit Hermit ! C'hui a voar couls an theoloji hag ar philosophi, setu a vo eas deoc'h isplica parabolen an aëret. (An Hermit a bign var ar c'helorn). Coll a rafen eun occasion gaer da devel, ma lavarfen brema deoc'h, oll dud ar gonferans, e tleit serra ho kinou, pe da vihana derc'hel ho teod gant ho tent, digorri ho taoulagat hag ho tiouscouarn. Deoc'h-c'hui Hermit e roan ar guir da gauzeal ar c'henta.

An Hermit. — Eun deves, an dra-ma a erruas e scolach Lesneven, edomp o varvaillat, setu eur bourc'his-bihan, ne oa ket bras a vent avad ententit, rag a speret hag a galon ne gaver ket beb eil, ken huel hag hen, mad, lavaret a rea deomp : Pa velan unan benag d'eus chass kear, e goarantan divinout piou he berc'hen. — E che ! eme-ni. — Ia' fidouac'h, emezhan, rag evit ar veich, em eus aprouet e kemer ar c'hi skuer divar he vestr. Araug mont pelloc'h, va lezit da lavaret huel ar ger a so em c'halon : Doue her pardono eo ; ar beden-ze a ran da Zoue hag a reot ganen er sonj deus eun autrou a ioa d'an ampoent ganeomp, hag a gemere pers en hon divis : an autrou André, neves-maro person Sant-Thegonnec.

Ian. — Eur Breizad en he bez, couls a gorf hag a speret oa potr Guipavas. Ma c'helfen ober caeroc'h meuleudi her graffen ; crenv oa a speret, crenv oa a galon, crenv a beb feson, he varo hon laca oll glac'haret. O ! va mignon ker, gras did da veza gant Jesus er barados ! *Requiescat in pace.*

An Hermit. — Ar bourc'his eus a behini em eus contet deoc'h a so deus ar seurt tud-se a sonj hag a ro da sonjal. O compren ez eus chass clanv pere a dag ar chass all, ar re iac'h ; hag oc'h evessaat deus eur rum dud pere a so arraij en ho ene ha ne glascont nemet taga ar rum dud a so reis, e teuis da gredi a ranke beza eur simbolen benag eno. Etretant, sant Paol a lavare din : An traou ne veler ket a vez anavezet dre an traou a veler pa gomprener ennho.

Ian. — Er ger-se eo ema reolen ar guir skiant.

An Hermit. — Just, abalamour da ze eo e fell da Satan ha d'ar Framassounet daonet, he sclissen, ne ve desket nemet divar ar skianchou naturel e scoliou ar Gouarnamant, ha difen d'ar vistri ha d'ar vestrezet scol rei da speret ar vugale digor ebet var ar guirioneziou a so cuset dindan an traou a so visibl.

Ian. — Lezit-hi ; caer ho devezo clasc arreti speret an den en traou a c'hell guelet he lagat, ne vezo ket pell en devezo cleuzet eun hent a dreus ann traou sensibl, ha ma erruo e bro ar sclerijen, da lavaret eo ar guirionezou a glasker cuzet outhan oc'h hen ambusi, o contempli, o trei hag o tistrei, o voulla e mil feson kement a so corf ebken.

An Hermit. — Ia, ia, Ian, rag evel daou Aviel a so great gant an Autrou Doue : an hini so scrivet ha diouallet hag ispliket gant ar Speret-Santel dre c'hinou ann Ilis ; hag ann Aviel all, da lavaret eo, ar bed eus a behini kement tra 'a so eul lizeren, rag an Autrou Doue a gaoze deomp couls dre he oberou evel dre he gomsou.

Ian. — Sur eo ; ha pa'z e great an daou aviel gant ar memes hini e tleont accordi, e rencont en ober eo. Ha me lavar me, ne c'heller ket beza eun den a skiant gloc, ma ne c'houzer ket an daou Aviel, heb an eil ne heller ket entent mad egile. An doctoret cristen en em sicoure deus oberou Doue evit entent he gomsou.

An Hermit. — Roomp dioc'htu ar breuven. Setu eun den, me zuppos, o compren an traou a deu dirag he zaoulagat, petra sonjo divarben ar c'houenn hag ho c'hendirvi, al laou hag ar punez, petra sonjo pa en devezo great anaoudegez gant ar filippet fripon, gant ar bleizi, gant an aëret, ha cals traou all ne reont nemet stourm oc'h an den.

Ian. — E feis, lavaret a rei ne deo ket ar bedma eur barados, ha ne ma ket an traou evit ar guella.

An Hermit. — Sur eo, hag he speret ne ehano ken en devezo cavet perag ez eus kement all a draou o clasc he renta maleürus, hag hen o veza sanset ar c'henta hag ar roue er bed.

Ian. — Eno eo just, a kemense a ziscues penaus ne ket avoalc'h studia divarben an traou a velomp, ez eo red ive cahout ann isplication demeus oberou ha stad ar pez a velomp. Setu aze an aëret! mad ; me zuppos eun den o compren ennho, ne vo ket pell e clasko gouzout dre pe zoare mister ec'h en em gav e ve chatal ker fallacr.

An Hermit. — Sur eo. Ha me goude beza poagnet em beus cavet, na petra ta varlerc'h ar re all, an isplication-ma. An Autrou Doue en deus crouet Adam hag Eva evit he adori, he garet ha senti outhan. — Setu deus eur pers. — Deus eur pers all, ann autrou Doue en deus græt ar bed-ma ha kement so ennhan evit servich an den. An den a dlie regli he volontes herves hini an Autrou Doue, ha beza er feson-ze henvel d'oc'h he vestr ; er memes tra, ar chatal a ioa lakeat gant Doue da zouja d'an den ho mestr ha beza evel he imach.

Iau. — Tudou, taolit evez mad d'oc'h ar gomsse diveza, da lavaret eo : plan hor c'hrouer oa e raffe an den bolontes Doue. hag e raffe ar chatal oll herves bolontes an den ; pe sclerroc'h c'hoas, plan an Autrou oa e raffe an den he bossubl evit en em ober herves Doue, hag ar grouadurien all ho fossubl evit en em ober hervez an den.

Er frazen-ze eo ema an dalc'h evit compren sens ar gonferans compren a rit pennou leue ?

An oll en eur vouez. — Ia, ia.

Mac'harit. — Ne ket pennou leue, pennou ors eo e renkefemp beza ma ne alfemp ket entent eur goms ker sclear.

An Hermit. — Setu eta pehini oa plan an Autrou Doue ; mes dre an occasion ma en doa hor c'hrouer great Adam hag Eva libr da choas etre an droug hag ar mad, etre senti ha disenti outhan ha rei eun testeni demeus ho c'harantes, evit goudeze cahout eur recompans eternel er barados celestiel, setu Doue o lezel Satan da antreal er jardin d'ho zenti, da velet pehini a zelaoufent, a gemerfent da vestr ha da skuer. Eun aër a gavas e kichen Eva hag ec'h en em guzas ennhi.

Ian. — Divezatoc'h ez eas dindan apparans eur zantic da denti Jesus en desert.

An Hermit. — An aër a ioa fin, chentil, fistoulic ha bepret o c'hoariellat endro da Eva. Estounet e tlie beza hor mam genta, mes non pas spountet, o clevout geriou o tont d'oc'h ginou ar moumounic-se. A neuze ar merc'het keas a so curius, c'hui vel. « Sell, emezhi, houma o causeal, eun aneval mud ! Daoust pe seurt ioul a c'hell beza e penn an aër ? Allas ! ne ket d'oc'h an aër eo he doa affer, cavet oa an tu gant Satan, rag ne glaske nemet cahout Eva en he fart he unan, tostaat outhi heb na dije nag aoun na difizians, hag hen lacaat d'hen silaou trankilic, hag ober ho daou sanset eur varvailladen.

Ian. — Eun den a selaou an drouc-speret, a vez en eun taul plantet en he galon difizians a enep an Autrou Doue, ha c'hoant da vont cazal oc'h cazal gant an diaoul.

An Hermit. — Setu petra en em gavas gant Eva, couls ha ma erru ganeomp-ni.

Ian. — Tudou, selaouit pis breman adarre. Peursuet, Hermit.

An Hermit. — Adam aliet gant Eva. a zizentas ive d'he dro a enep gourc'hemen he Grouer, ha ragtal e oe eur revolution eus a behini hor re-ni ne d'int nemet eun ecleo.

Ian. — Ia, eur revolution pehini a bado keit hag ar bed-man.

An Hermit. — Beteg hen, Adam hag Eva a gemere skuer divar an Autrou Doue, mes Satan o veza deut d'en em lacaat e creis etre an Autrou Doue hag an den, setu petra c'hoarvezas : An den eleac'h caliteou Doue a gemeras vissou Satan, hag an anevalet d'ho zro, eleac'h discues en ho c'haracter hag ho manielou, caliteou mad an den, a ziscuezas egis en eur mellezour ar ioulou fall hag ar vissou a c'hrizienne e calon ho mestr.

Ian. — Dom Mikeal Nobletz, an doctor bras, ar missioner santel d'eus Tredern e Plougerne, pa ziscueze en taulennou vissou an den eat en anevalet : An ourgouil er peun, an avaristed en toussec, al luxur er bouc'h, an avi er sarpant, ar gourmandis er pen-moc'h, ar feneantis er melfeden a gonte sanset histor ar Revolution genta.

An Hermit. — Ar c'henta revolutionner d'oc'h bugale Adam a ioa Caïn ; ar c'henta d'eus bugale Noë a ioa Cam. Ho rass a gendalc'h var an douar.

Ian. — A so guir, ha breman ar re so, a heller ho henvel oll Framassounet daonet. Ho pe sonj mad, va zud, penaus m'ar de an aëret ar pez ma'z int, eo abalamour ma'z eus Framassounet daonet. da lavaret eo, enebourien Doue hag an den so d'oc'h tu Doue. An anevalet ne d'int drouc nemet dre skuer ar fallagriez so en den.

J. M. C.

Lestr ar c'hristen.

Var mor bras ar bed-man
Kez, ma lestric bihan,
Gant da voueliou digor :
Nenv ann Autrou Doue
Zo tro-var-dro d'it-te
Brassoc'h evit ar mor !

Ar c'hoummo foll ha ter
Varnoud, ma bag dister,
A lamm gant goall-c'harmo ;
Ma bagic, bez assur,
Ioul Doue zo da stur
Grenvoc'h evit ar c'hoummo.

Satan a c'houez barr-ouent
D'az tistrei dious da hent ;
Tro da vouelio guenn-canu
Ous ar c'huezaden dous
A zeu varnoud, hep trous,
Digant ar Speret glan.

A dreuz brumennou-moug
Skignet gant aun æl droug,
Heul stereden Vari ;
Hounez a leuc'h ato ;
O vont dious he golo
Biken n'en em golli.

Pa ve torret da vern
Gant avel ann ifern,
Taul da heor, ha gortos ;
E teui ann eled guenn
Divar-nij d'as tougen
Da bors ar Barados.

Rag ann Autrou Doue
En deus kemennet d'he
Da gemer en ho dorn
Gant aoun na vi taolet
Oc'h ar c'herrec calet
Gant counnar ar goalorn.

Var mor-bras ar bed-man
Kez, ma lestric bihan,
Gant da voueliou digor ;
Nenv ann Autrou Doue
Zo tro-var-dro d'id-te
Brassoc'h evit ar mor !

BARZ AR GOUET.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Ia da, anat avoalc'h eo ; mæs mistri var betra, var ludu glaou, eur bern glaou glib hag eul

loen brein ! Casset ho deus gantho beteg ann avalou-douar.

— Mond a hellomp atau var ar pont da velet ha n'oud ket bet faziet.

— Mad avoalc'h e ve ma n'ho deffe ket casset ar skeul gantho.

Eul lam a ris ragtal beteg al leac'h m'en em gave ar skeul kent, mæs ne oa mui netra.

— Oh ! ann dud digalon, emoun-me, pebes malis !

Hag en em rois neuze da chilou ar guella ma hellen en esper clevout trous eur vouez benag pe eun den o vale var ar pont, mæs netra na gleven.

— Setu, eme Iann, biscoas ne fell did cridi. Me a daul evez ous peb tra. Breman ne glever mui trous ar c'hanol, kense eo achu ann abaden. Ma vijemp bet var ar pont, hon dije allet ober sinalou. Al laëron-vor ne dint ket atau ker fall. Aveichou soken e vent mad avoalc'h goude beza lazet oll habitantet eur gear paket gantho, goazet, merc'het ha bugale.

— Te a sonj did eta ho deus kemeret ar gear ?

— D'oc'h ann dra-ze oun sur avoalc'h. Pell avoalc'h int bet o tenna varnezhi. Ar soudardet a c'houlenne herpel bete mervel, mæs Heliet ar vroze ho deus lavaret e savjent a enep ar soudardet, ma ne felle ket d'ar re-man lezel al laëron-vor da antreal e kear. C'hoarveout a ra.

— Oh ! nag ann dud digalon !

— Ah ! eme Iann, kement a galon ho deus evel ar re all, mæs pa vez distrujet eur gear a dennou canol, neuze eo revinet net ar c'honvers, ha ne hellont ket paëa pa teu ann termeniou. Evelken, ma c'hoarvesfe ganeomp en em gavout en eur gear evel hounez eleac'h ma eo bet devet ann oll staliou e savfe beac'h var ann intronezet hag ann dimezellet da velet piou a brennfe hon nadosiou hag hon neud.

— Ia da ! hini sod ! ha d'oc'h a beleac'h ho deffe arc'hant evid paëa ac'hanomp pa vije æt tout gant al laëron-vor ?

— Ne ouzoud netra ! Ann negosiantet hag int fur, ho deus atau eun toul cuzet benag evid lacaat ho arc'hantiri hag ar peb guella eus ho lianaij.

Epad ma brezege, e clevis souden eun taul crenv scoet var ann diaveaz eus al lestr. Ma n'ho peus ket hen disonjet, toul ar glaou eleac'h ma oamp sebeliet, a ioa e strad al lestr, tostic tre d'ar stur. Va c'halon a zaou-lamme em c'hreis dre m'am boa clevet ann trous-ze.

— Clevet ac'h eus, emoun-me da Iann, ann oll n'int ket æt cuit, a dra sur, eur re benag so aze er meaz.

Iann a c'hoarzas egis pa vije oc'h ober goap.

— Henez, emezhan, a dle beza eur c'hi-vor benag, ar re-ze a c'huez a bell ar re ve mad dezho da lonca, hag e ve a dreuz coat eul lestr.

Ehana a reas eun tamic hag e kendalc'has :

Guir eo ec'h alfe beza c'hoas eur pesketour perlezennou e paca histr, ha neuze e vemp e kichen *Ceylan*, d'oc'h a beleac'h e teu ar c'hoat cannell. Lod eus ann dud-ze a chomm bete teir minuten dindan ann dour heb tenna ho alan. Ann dra-zé a zescont gant ann amzer, evelken, ne vever ket coz oc'h ober ar vicher-ze.

Ma speret-me a oa d'ann neubeuta kel lemm evel fri ar c'hi-vor, rag me sonje din he velet a dreuz coat al lestr. Eur spont a ioa he velet, hag ec'h astenne he fri beteg ennoun evid c'huessa ac'hanon. Ni hon tri, me, Iann hag Isidor, a vijemp bet mern avoalc'h dezhan.

— Red eo ober eun dra benag d'en em zifenn ; mervel egis-se lonket gant eur c'hi-vor a ve re ziskiant e guirionez.

— Clasc eun dra benag neuze, eme Iann.

— Ma rafemp eur skeul all ?

— Gant petra ? duze er c'hoajou bras hon dije cavet guez iaouanc avoalc'h d'ober ar skeul-ze, mæs aman.....

— Storloker milliget, emoun-me.

— Mad eo ! neuze ne livirin ger ebet mui.

— Ma vé græt toullou er c'hoat evid sevel gant ho sicour bete var ar pont, ec'h alfemp marteze paca ar pont. Ne sonj ket did ?

Iann ne respontas gric.

— Ma rafemp eur gorden gant hon dillad ?

Ger ebet kenneubeut.

— Sell d'eus al laë emoun-me c'hoas, guelet a rer ar sclærijen dre golo ann toul-man ne ket stanket mad. De bras a so. Alo ! lavar eun dra benag eta, na ne lakes ket ac'hanon da gounnari.

— Ia, mad avoalc'h é ve ; te a garfe c'hoas m'ervad lavaret hanoiou fall din ha va laza. Me voar eur bern traou var ar broiou all, ha te ne ouzoud netra, kense, te so jalous. Ma ne lavaran ger e kinniges va heja ! Pebes penn fall.

— Ar pez a glascan diganes-te, eo ar voien da vont ac'han.

— Te a ve maro pell so panefe va *anisette*.

— Ann dra-ze oa mad evid eur moment, mæs breman e vougan adarre.

— Me ne ran ket, me so henvel ous ar pesketourien histr. Boaza a ran gant ann amzer, me meus allet e ti ann Heliet en em voaza dious ar vosen o veva assambles gant ar re-ze.

— En han' Doue, claskomp eun dra benag.

— Me so contant, mes anzav araug ne d'oud goest da gavout netra.

— Me a lavar *Feas*, ha te ?

— Me ? pell so am eus cavet ann tu.

— Ha c'hoas ne leveres ger !

— Evid lacaat ac'hanoud da fougassi e ve did an hanter eus ar pez am eus cavet ! Me da anaves a bell so.

— Iann, va mignon Iann ! lavar buhan mar plij.

Goude ma oan bet eun neubeut e trucha anezhan, e lubana dezhan, e lavaras gant he vouez mestr-scol :

— Ma vijemp bet dalc'het en eur brison benag var ann douar, ne vije bet ken d'ober nemet usa ar vein gant eun dra calet benag evid ober eun toul.

— N'ac'h eus eus cavet ken ?

— Gortos eta, ha chilou. Aman, ma rafemp eun toul el lestr, nemet kentoc'h a ze e iafemp da veuzi. Ne ket ni a alfe mont er meaz, ann dour-mor eo a deufe ebars....

— Sac'h ann dien ! emoun-me, malis avoalc'h as pezo græt din var va zremenvan !

— Gortos c'hoas, pa vezimp æt er meaz, te a boco calonec d'am daoulin.

— Ann dra-ze so serten, avad, kers atau.

— Ouspen corf al lestr a so endro deomp.

— Ia, ar speurn ? Caô ar squidam eo a so aze e kichen. Pebes talvoudeges evidomp ma ne rafemp nemet chench caô?

Eur pennad all eur veich all. A.

Madou ann douar.

Daô eo din ho lakaat da evessaat, penaus pa vez hano d'eus cresc pe distaul var ann ed, eo atau d'eus ar guinis a gomsan ha ne ket d'eus ann edou all, rag pris ar re-ze a hell beza goal dishenvel d'eus ar c'harter, eleac'h pris ar guinis a ve peurvuia peus-ingal dre ar vro.

Er sizun-man ez eus bet græt cals afferiou, hag ar prisiou a gresc atau ; epad eis deis so bet cresc 10 guennec var beb sac'hat 200 lur. Daô eo deoc'h teuler eves ive, penaus, petra benag ma gresc atau pris ar guinis en Americ, e casser gouscoude deomp eur fors net a vinis d'eus ar vro-ze, ar pez a ra d'ann dud gouiziec sonjal ne ehano ket c'hoas ar c'hresc. Evidomp-ni e credomp ive, penaus netra na hello miret ous ar prisiou da sevel, ha ne ehano ket ar c'hresc evid c'hoas.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 27 lur 11 guennec, pa oant varlene d'oc'h 20 lur 7 guennec.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 32 lur 5 guennec ; segal, 22 lur »» g. hey, 21 lur 10 guennec; kerc'h, 20 lur 5 g.; ed-du, 18 lur.

Kemper. — *Dissadorn 8 a viz Here 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 19 l. 5 g. — Segal 13 l. 10 g. — Hey 9 l. 10 g. — Kerc'h 7 l. 10 g. — Ed-du 12 l. 15 g. — Avalou-douar 4 l. »» g. A.

MARKIS PONTCALEC.

(*Kendalc'h*).

— Jenovefa, Jenovefa ! fizians em boa na pljez ket lakeat ar seurt sonjou-se en da speret... Chomm er gear, va merc'h, na guites ket maner coz Kerglas ; ar merc'hed, nemet galvet e vent gant Doue evit-se, ne ma ket ho flass var dachenn ann emgann.

— Ha Julianez Guesclen, ha Jeanne de Montfort, ha Jeanne d'Arc? petra leverit eus ar merc'hed-se neuzé ?

— Doru Doue ho mercas, ho dibabas evit beza brudet ha carget a c'hloar.

— Me na c'houlennan ket kement all....., ar pez a c'houlennan eo hebken beza o servicha ar re glanv pe c'houliet, o crenvaat ar c'halonou goal nec'het... o consoli ann dud reuzeudic... Na'z it ket da sonjal ne vezo nemedoun ho vont da heul bugale Breis d'ann emgann. A veac'h ma vezo anavezet ar pez a fell d'ann autrou markis ober, ma velfot gragez Breis-Izel, evit heulia scuer caer ho friejou, ho zud calonec, ous en em unani a vandenn hag o kerzet ker calonec hag int d'ann dachen a vrezel.

— Autrou comt, eme markis Pontcalec, ho merc'h a lavar ar viriones, goad tud calonec a red e goaziet pep hini eus a vugale Breis ; ha, credit ac'hanon hardis, nemet guelloc'h en emgannfomp pa hon devezo ann assurentes da veza eun deves meulet gant merc'het iaouanc ha calonec hor bro, pe da veza douget caonv deomp gant guerc'hezet ken iac'h ha ken herzus ho c'halon ha calonou hor guez dero bras.

Ar c'homsou-se hag eun taul lagad eus ann autrou markis a nec'has muioc'h Jenovefa eget ar pez en devoa lavaret he zad dezhi ; ober a reas eur stouic d'he fenn, a gemeras he guerzid en eur grena hag en em roas da neza. Mes ann nec'hamant a voascas startoc'h-stard var he galon, ann neudenn a dorras, hag ar verzid a pullias var al leur-zi. Clement Pontcalec her savas hag hen astennas dezhi.

Neuze é velas daou verad daëlou o coueza evel daou berlezen eus daoulagat ar plac'h iaouanc.

Heb clasc gouzout petra he lakea da vouela, heman a zantas he galon o vihanaat hag o tomma ; adalec'h ar mare-ze e seblantas dezhan beza staget dre eul liamm nerzus, misterius, cuzet, eus brassa mad hag eurusdet penneres Kerglas.

Evel ma en devije bet aoun na vije bet he gomsou eo ho devije lakeat evelse ar strafuill e calon ar plac'h iaouanc, Pontcalec a reas ar van d'he dilezel, hag a gendalc'has da goms gant he zad divarben afferiou bras meurbed. Erfin, hervez ar pez a oa en em glevet étrezho, ar markis iaouanc a dlie mont dre oll vanerioù Breis-Izel ann eil goude egile evit ober eur galv d'ann duchentiled caloneca a oa er vro hag evit lavaret dezho en em gavout unanet heb dale, da eun deis merket, er menec'h-ti coz eus a *Landreux*.

Goude anter ann abardaëz, eun diveur benag araug cuz-heol hebken, Pontcalec a gimmiadas eus he vignon bras ann autrou comt a Gerglas. Evel ma zistroas évit ober eur sellic c'hoas eus touriou diranvet ar c'hastel-coz, he zaoulagat a gouezas var prenestr bras ar sal e peleac'h Jenovefa a dremene he amzer o neza pe o vroudi ; dress d'ann ampoent e tigoueze dezhi lacaat he fennad bleo melen frizet er meaz ar prenestr evit sellet eus ann heol rus glaou-tan o vont da guzat adre ar menez. Clement Pontcalec eus he guelet a huanadas hag a lavaras :

— Ne garin mui nemet daou dra er bed-ma ; va Breis-Izel hag ar grouadures-se.

(*Eur pennad all eur veich all.*) X.

Bulletin Financier.

Les affaires sont restreintes et nos rentes sont en réaction. Le 3 0/0 est à 84.60 l'*amortissable* ancien à 86.50 le nouveau à 85.25 et le 5 0/0 à 116.50.

Les obligations de la Banque hypothécaire offrent à l'épargne et aux capitaux un placement sérieux et des plus favorables. La sécurité de ces titres est indiscutable puisqu'ils ne peuvent être émis qu'en représentation des prêts consentis sur première hypothèque sur des immeubles d'une valeur double du prêt.

Parmi les valeurs industrielles dont on s'occupe beaucoup sur le marché, nous remarquons les actions de la *Société générale de laiterie* dont les demandes au comptant sont très suivies. Les capitalistes profitent des cours actuels pour mettre ces titres en portefeuille, avec la certitude acquise, par les recettes encaissées jusqu'à ce jour, que le dividende à distribuer à la fin de l'année dépassera toutes les prévisions.

Les actions de la *Rentière*, mises en vente par la Banque universelle, 49, rue Lepelletier, à Paris, dont nous avons donné les conditions de souscription, sont appelées à atteindre des cours élevés. En effet, si l'on se rend compte des bénéfices considérables que rapporteront les opérations de rentes viagères, d'après des combinaisons toutes nouvelles inaugurées par la *Rentière*, ainsi que les assurances sur la vie, on peut prévoir l'avenir réservé aux actions de cette Société qui doit prendre place au premier rang des grandes compagnies d'assurances.

Les titres de la Compagnie de chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée sont très-recherchés sur le marché. Les actions se négocient de 495 à 500 fr. Les obligations sont demandées à 312.50.

On commence à pressentir l'importance des nombreux éléments d'avenir que la Compagnie est à la veille d'obtenir. On prévoit des cours beaucoup plus élevés sur les actions et les obligations. La hausse de ces dernières pourrait bien ne s'arrêter qu'aux environs de 390 fr., cours actuel des obligations du Paris-Lyon-Méditerranée.

Nous reviendrons prochainement sur les avantages réservés aux actionnaires qui ne peuvent que profiter d'une plus-value considérable.

La Compagnie le *Chômage* est le complément de toute assurance contre l'incendie. Les opérations du *Chômage* consistent dans l'assurance contre les dommages causés indirectement par le feu. Cette Compagnie garantit le salaire des ouvriers et des employés pendant la reconstruction de l'usine, et les loyers d'un immeuble incendié pendant sa réparation.

L'émission des obligations hypothécaires de la Compagnie des Ateliers et Chantiers du Rhône dont nous publions plus loin les conditions, est accueillie avec faveur par l'épargne.

Ces titres, qui rapportent plus de 5 0/0 sans compter la prime de remboursement, présentent tous les éléments de sécurité que le capitaliste le plus prudent puisse rechercher.

Les Ateliers et chantiers du Rhône qui ont été *fondés en 1840*, ont toujours prospéré ; ils sont fournisseurs de l'*Etat* pour lequel plus de *trois millions* de travaux sont actuellement en cours d'exécution. Les commandes pour les Compagnies de navigation s'élèvent à près de *quatre millions*.

C'est une affaire honorable que nous croyons pouvoir recommander sans réserve à nos lecteurs.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

Révolution dans l'art de se raser

RASOIR MAGIQUE AMÉRICAIN

BRÉVETÉ S. G. D. G.

Cet appareil, véritablement merveilleux, justifie son nom ; il permet à toute personne de se raser sans avoir aucune habitude, et cela sans crainte de coupure, dans n'importe quelle position, assis ou couché, aussi bien sur la terre ferme que sur un navire en marche. Fut-on aveugle ou agité par un tremblement nerveux, on peut se raser d'une façon plus parfaite que ne le ferait le barbier le plus expérimenté par les procédés anciens.

Le résultat qu'on obtient par l'usage de ce nouveau rasoir est tellement extraordinaire qu'il est certain qu'il va remplacer l'ancien système ; il suffit de l'avoir essayé une fois pour ne plus vouloir se raser ni se laisser raser par d'autres procédés.

N. B. — Ne pas confondre avec les autres systèmes déjà inventés qui n'ont aucun des avantages du **Rasoir magique Américain**.

Pour le recevoir franco, envoyer 5 fr. 50 en mandat, à M. ARNAUD, 8, rue Paul-Lelong, Paris.

4—4

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, redigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1881 (516 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.

2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages). — *Classes élémentaires*. — Prix : **1** fr. **50**

3° **Premiers éléments d'Histoire de France**. (105 pages). — *Petites classes, petits enfants*. — Prix : **0** fr. **85**. 4—4

LE CHOMAGE

Compagnie anonyme d'assurance et de réassurances

à primes fixes

Contre le chômage des capitaux, la perte des salaires, loyers, etc., résultant de l'incendie.

SIÈGE SOCIAL : 4, RUE DU QUATRE-SEPTEMBRE, PARIS

Capital social : **Cinq millions** de fr.

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou clt. MENNESSON Reims

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique**, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison** radicale des Maladies de **tous les Organes** et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, gwiriek.

Dezhan ivez e tle beza casset, hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 22 a viz Here 1881.

Dond a ra electionou adarre.

Cals tud a glevan o clemm gant ar Republic, ha piou so caus mar g'hon deus Republic ha Republic ker fall nemetho ho unan. Be ho deus bet ar voïen da daul ar Republic en traon, pe autramant, da vihana, da viret outhi d'ober kement all a zroug evel m'he deus græt, ha n'ho deus ket gouezet en em zervicha eus ar moïennou-ze, n'eus ket bet falvezet ganthо soken æssaat hen ober. Pa vez eun devez voterez, sellit endro deoc'h, hag e velfoc'h penaus d'eus ar re oll so a du gant ar Republic, ne chomo ket unan er gear, gant aoun a ve ezomm eus he vouez evid rei scoazel da Varianna, mæs d'eus ar re vad, d'eus ar re a fougass gant ho relijion, gant ho c'harantez evid Doue, e chomo atau meur a hini ne fell ket dezho kemer poan evid difenn ho Doue, ho Feiz hag ar Relijion, hag a lavar evid cahout eun digarre da chomm er gear, *petra a rai eur vouez muioc'h pe neubeutoc'h*. Petra? tud diskiant ! gant eur vouez muioc'h hebken eo bet græt ar Republic a ro deomp breman kement a drubuil, gant eur vouez muioc'h hebken, ec'h hell beza græt lezennou fall egis ma so bet græt meur a veich, ha piou vo caus nemedhoc'h, tud lezirec, n'hoc'h eus ket gouezet en em ziæza evid miret oc'h ar re fall d'ober ann droug. Evelken, petra benag m'ho deus gounezet ar Republicanet en electionou diveza, e renker c'hoas ho meuli da veza bet græt ar pez hoc'h eus græt breman da ziveza muioc'h tud so bet o voti d'eus ar re vad eget ar gueichou all, ha petra benag hon deus renket coll e meur a blass, rag n'hoc'h ket deut oll, eo dao lavaret ar virionez, commanset hoc'h da zihuna, mar g'alfec'h da benn eur veich all dihuna tre, marteze ec'h alfe beza ann tu gounis ganeomp, mæs red eo en em glevout etrezomp, hag arabad eo lavaret e ve re abred evid-se, rag a veac'h ma eo achu ann electionou hag abars ma vezo re nevez, marteze e vezo tremenet meur a vloas. Neus fors, en em glevomp eus a vreman, ha pa anavezimp var biou ec'h hellomp conta, ne vezo ket daô coll amzer da glasc piou alfe hor sicour, ni en em anavezo oll hag e vezimp cavet prest doc'htu ragtal ma vezo ezomm, hag arabat eo en em drompla, marteze e teuio ezomm kentoc'h eget n'hon deus sonj.

Da genta, abars nemeur e teuio ann electionou er bloas-man evid ar Senatourien a dle mont cuit hag e vezo red labourat evid kenderc'hel en ho flass ar re vad a so er Senat, ha mar de possubl, taul ar re fall cuit hag henvel re vad en ho flas. Mar galfemp cahout ar muia mouezіou er Senat, kement-se gounezet e ve atau hag e vemp muioc'h en assurans d'eus hor Feiz, d'eus hor buhez, d'eus hor madou. Hogen kement se ne sell ket ouzomp a gredan evid an dro-man. Hor senatourien-ni, ma ne fazian ket, ho deus c'hoas tri bloas da chomm, mes ar pez a alfe c'hoarveout eo e ve red heb dale cahout electionou nevez evid henvel Deputeet nevez e plass ar re so bet hanvet en electionou diveza rag ne hellint ket en em ober gant ar Gouarnamant a renco ho c'hass d'ar gear mar soñj dezhan ec'h alfe cahout en ho flass re all prest d'ober guelloc'h he volontez eget ar re-man. Da c'hortoz, neus fors penaus e vezo abars, pell e, teuio vann-hoc'h ann electionou evid ann tri kenta hag egis eo ar C'honseil-ze a dle henvel e peb departamant Electourien ar Senatourien, e vezo red deoc'h teuler evez hag evez mad ous ar re a lacafot er c'honseillou-ze evid ma helloc'h da vihana, kenderc'hel ho Senatourien epad nao bloas adarre. Ar re-ze a so cristenien ha goest d'ober enor d'eoc'h, da vihana ec'h hellit cahout fizians ne rafint morse gaou nag ous ho Relijion nag ous ho Feiz. En em glevit eta etrezhoc'h, ma viot prest da vont oll a unan pa vezo digouezet deves eun election benag ha bezit leun a fizians, evid c'hoas c'hui so ar brassa niver ha ganeoc'h e vezo serten ann tu gounis mar g'hoc'h eus gouezet ober ho tever. Arabad eo deoc'h en em lesel da veza touellet gant ann dud *clouar* gant ar re a garfe beza deut mad gant re ann daou du, rag ma so bet eur mare ec'h heller beza bleis ha danvad assambles, tremenet eo breman ar mare-ze ha ne heller mui beza nemet ann eil pe egile, bleiz pe danvad. Ne ket ken diæs evel ma sonjer d'anavezout petra eo e guirionez eun den : sellit oc'h he oberou. Ar re fall, o sonjal n'hellint mui coll, n'en em guzont mui evid ober ann droug, kense int æs da anaout hag evid ar re vad e guirionez, ne garfent ket ober ann disterra a alfe displijout da Zoue ha kense e vezint ive anavezet doc'htu, ne vezo ket diæs eta ober ar choas etrezho. Evid hen ober guelloc'h en em glaskit etrezhoc'h, tud vad, en em assamblit en em velit aliæs hag ar pez so bet allet hen ober e *Guipavas* grit ho possubl evid hen ober e pep

leac'h pa veloc'h hoc'h unan ne d'hoc'h mui hoc'h eun, ez eus ive ganeoc'h cals re all henvel ouzhoc'h, e viot hardissoc'h ha neuze n'ho pezo ket aoun d'ober ho tever.

Doue rai deoc'h ar gras-ze. A.

Evel m'eo dleet gra da zever
Ha goudeze cousk dibreder!!!

Pempet abadenn.

ANN INTRON RECCART (he unan).

Setu aze eta penaus e prezeger hag e tesker d'ar bobl beza lizerec, chomm heb ober van a netra ! Dre ar skuer fall. Setu aze penaus e teuer abenn d'ober ar pez a gerer outhan ! Gouzanv a ran eur guir rann-galon o velet kement-se, me gouscoude ha ne d'oun nemet eur vaouez. Mes ar Frans a so kement e riscl en em goll, ma'z eo red d'ar merc'hed kemer etre ho daouarn ann difenn eus he enor, eus he guiriou, eus he buhez, ha stourm gant ners erfin eneb ar c'hentilli a zizurs-se a zoug ann dud da glasc nemet ho mad hag ho æzamant ho unan, da lacaat ann dispac'herez e peb leac'h evit dont abenn a gement-se. Va Doue, va Doue, ni so re zister ha re zamantus ; n'ouzomp mui ober d'hor bugale senti ouzomp ; aoun hon deus da zisplijout dezho, hag evelse ho lezomp da riscla heb gouzout deomp a beb eun tammic var ar plan-ken lipous eus ann oll gustumou fall. Hag e guirionez, n'eus netra aman o enebi ouzin nemet lizeregez va bugale, lizeregez va zud. Va mab-caër ha va mab Fanchic a sonj ho daou var ann tu mad evel va fried, mes n'ho deus ket ners calon avoalc'h evit ober ann disterra tra hag a zisplijefe eun tamic dezho. Fanchic a belfe beza refuset ober plijadur din, va dever eo discuez dezhan piou eo ar mestr en ti-man, piou en deus guir d'her suja, pegement benag a boan a rei kement-se din. (Sevel a ra evit mont cuit, mes prest e couez var he c'hador-breac'h.

C'huec'hvet abadenn.

ANN INTRON RECCART. — ANN INTRON DERBOIS.

Ann intron Derbois. — Petra ho peus græt da Fanchic eta, mamm ? Kintus eo ann tamm anezhan goassoc'h eget eur pilliger.

Ann intron Reccart. — Lakeat em eus anezhan etre ann daou ; etre ober he zever ha mont d'he abadenn c'hoari ; plijadur eo ganin clevet ne fell ket dezhan soubla heb stourm. Lezel a ra he abadenn heizal a gostez ?

Ann intron Derbois. — Ne ra ket, ma o vont cuit, paret eo ar chass, siret ha spuret ar stern, ne ra nemet mont ha dont, rei a ra ursiou du-ma, du-hont, droug-ruz a so ennhan, na fell da zen tostaat outhan.

Ann intron Reccart. — Kement-se græt eo ato. Oc'h ober petra ema ho pried ?

Ann intron Derbois. — Ema ive ous en em bresta evit mont en hent, ha droug-ruz a so ennhan ive. Gourdrouzet en deus ac'hanon abalamour ar chocolat rous en devoa prenet evit he verc'h a so bet teuzet eun tamic ebars er sac'h. Kinniget em eus dezhan eur vouest evit hen lacaat, mes ne oa ket mad ar vouest evithan; breman ema o teuler hag o tisteuler ann traou dre ar gambr evit clasc eur vouest hag a blijo da Verc'hetic. Deiziou ar voterez a so e guirionez deiziou a burgator evidomp-ni.

Ann intron Reccart. — Abalamour ma tigoront gouliou cuzet, ar c'halonou ne garont nemet ho mad ho unan, hag ar seurt gouliou-se a so cals bilimmussoc'h eget ar re all.

Ann intron Derbois. — Eur vez, eur velconi eo. Feis, evidoun-me em eus lavaret da Rojer : Gra evel evit mont da oferen ar barres da sul, ha ro a galon vad evit brassa mad da vro ann neubeudic amzer a c'houlenn diganes. Ar voazet a so deut da veza ken lezirec, ken diegus, ma helfer ho gervel ier-zour, pe luduejen ; ar goassa n'eo ket hebken afferiou ar vro ho deus da c'houzanv a gement-se, ha beb eun neubeut, al leziregez-se a ziskenn en hon afferiou hon unan, ha guir, ma ne vefemp-ni ket evit miret outho, ann autrounez-se a le.se pep tra da vont e drouzivez. Tana ho c'hornbutun, lenn ho c'hazetenn, ha c'hoas eur c'hoz cazetenn divalo, mont da di ar c'hoari evit coll ho arc'hant, gourdrous ho grages, ho bugale hag ho mitienn pa deuont d'ann ti, setu aze penaus breman e tremen ann autrounez-se ho amzer. Me lavar deoc'h, mamm, ann traou-ze a ra poan galon din, eun truez, ha poan speret ive.

Ann intron Reccart. — Ha din-me ive. Mad, va merc'h, enebomp stard, ha lavaromp deomp hon unan penaus hon dever deomp-ni, merc'hed a speret hag a vouisiegez, eo ober eus hon oll galloud evit bleina ha savetei tud bro Frans. N'eus ket pell c'hoas abaoue ma'z omp bet badezet dre ar vadiziant a dân, divogedi e ra c'hoas couls lavaret ar bern ludu bröud eus ann tantad, dalc'homp sonj mad a gement-se, ha digassomp sonj dre gaër,mes gant ners, d'ar voazet, penaus ez int dalc'het ha dalc'het stris d'ober ho dever heb manc ebet. N'e ket mouez ho pried eo a glevan ? Ema o tont.....

Ann intron Derbois. — Eo, ema o tont, m'ervad da gimmiadi ouzoc'h. Me ho ped, na leverit ger dezhan, na gomzit ket dezhan eus ar voterez dreist pep tra ; ann hano hebken eus ar voterez hen laca da vont en dero.

Ann intron Reccart (en eur boueza var he gomsou). — Lavaret em eus gouscoude din va unan, penaus he lakin hirio kement hini a so dindan va galloud, ha pa n'em belfe nemet eur skeudic a vir da rei cuzul dezho, da ober ho dever evel m'eo dleet ; mes bez dinec'h, me anavez da bried, gouzout a ran n'em eus ket a vir da c'hourc'hemen netra dezhan. Me lavaro hebken ar pez a droio em penn evit hen derc'hel er gear.

Ann intron Derbois. — Fizians em eus ennhoc'h ; mes me en em den cuit, sonjal a raffe ez omp en em glevet evit en derc'hel aman, ha neuze e redfe cuit var varc'h ann tri mill. (Mont a ra er meaz eus ar sâl).

Seisvet abadenn.

ANN INTRON RECCART. — ANN AUTROU DERBOIS.

Ann intron Reccart. — Petra zougit-hu aze, Rojer ?

Ann autrou Derbois. — Va mamm, ar vouest-ze a so evit va merc'h ez an da velet evel m'oun boazet bep sizun.

Ann intron Reccart. — Ho pried a ia ganeoc'h ive ?

Ann autrou Derbois. — Va fried ne deu ket. Lakeat he deus en he fenn chomm, abalamour he zad, anter gollet he benn gant ar voterez, ne ma ket en imor vad hirio. Gouzout mad a rit, penaus Berc'hetic he deus aoun araug malvennou du ann autrou Reccart. Evidon-me a gav dies avoalc'h chomm heb gallout ober plijadur dezhan ; mes egis afferiou ar Gouarnamant na sellont ket ouzin, e cavan guelloc'h hag emzavoc'h ober da genta va afferiou va unan. Me so eun den ha ne garan tamm ar *politic*, rag-se eta, ne'z an ket da chomm heb guelet va merc'h en enor d'ar politic. Mes va fardonit mar plij, goal huel e comzan, c'hui n'hoc'h ket goall iac'h, m'eus aoun, mamm.

Ann intron Reccart. — Poan speret em eus da vad, mes clanv n'oun ket, Rojer.

Ann autrou Derbois. — Poan speret ! Perag eta ?

Ann intron Reccart. — Va mignon, eur c'helou goal divalo em eus da rei deoc'h.

Ann autrou Derbois. — Din-me ?

Ann intron Reccart. — Ia, deoc'h-hu.

Ann autrou Derbois (gant mall bras). — Petra eo, va mamm ? Leverit din buhan, me ho ped. Eus petra, divarben piou eo ar c'helou-ze ?

Ann intron Reccart. — Eus unan benag hag a garit.

Ann autrou Derbois. — En han' Doue, ne gomzit ket evelse dre zivinaden ; me ne d'oun ket mui eur bugel, hellit lavaret pep tra din. Petra so digouezet a nevez ?

Ann intron Reccart. — Va faour keas Rojer, ho mamm.....

Ann autrou Derbois (n'eur droc'hi he c'homs dezhi). — A so clanv ?

Ann intron Reccart. — Ia.

Ann autrou Derbois. — Clanv eo e guiriones?

Ann intron Reccart. — Siouas, ia ! re vir n'eo ken !

Ann autrou Derbois. — Gant he boutadou terzien-dom ?

Ann inlron Reccart. — Eur boutad terzien-dom he deus.

Ann autrou Derbois. — Ah ! va Doue !

Ann intron Reccart. — Rojer, chommit sioul, dre c'hras Doue, n'eus ezomm ebet da gahout aoun ha varvfe.

Ann autrou Derbois. — Piou a voar? ar boutad divesa a so bet ken stard, ma eo dinerzet oll! ha breman ann disterra tra a hell he lazatre! (Teuler a ra ar vouest var ann daul.) Va mamm, grit cass ar vouest-man da Verc'hetic, me so vont var eün d'ar Roc'h-Zu.

Ann intron Reccart. — Petra, n'ez-it ket da velet ho merc'h ?

Ann autrou Derbois. — Penaus e credit goulenn kement-se diganen pa'z eus eun dever ker bras ous va gervel el leac'h all. Kenavezo, mont a ran da lavaret sterna va c'hezec.

Ann intron Reccart. — Perag ne dremenfec'h-hu ket dre Santes-Anna ?

Ann autrou Derbois. — Abalamour ma cavan diskiant dale eur c'hart heur evit rei d'am merc'h traou netra, a bere ne deus ezomm ebet. Souezet oun ganeoc'h e guirionez, va mamm a so clanv, mont a ran en, eur redaden d'he c'havout, abenn eur c'hart heur aman e vezin er Roc'h-Zu. (Mont a ra a diz varzu ann nor.)

Ann intron Reccart (ous he c'hervel). — Rojer ! Rojer !...

Ann autrou Derbois (en eur zistrei). — Me ho ped, n'am zaleit ket pelloc'h.

Ann intron Reccart (en eur vousc'hoarzin). — Deut en dro, a lavaran deoc'h, deut en dro. Ho mamm a so iac'h pesk ; mes ar pez a hellit ober evithi, her grit, me ho ped, evit ar Frans, a so ive ho mamm hag a so var var da dremen. Ententit a rit ac'hanon ? Setu aman eur billet voti, it d'ar voterez.

Ann autrou Derbois (o tremen he zorn var he dal). — Ia ! entent a ran. Nag eun toullad aoun ho peus-hu græt din ! Crena ran eus va oll izili. E guirionez, n'eo ket guir ?

Ann intron Reccart. — Ne ket guir, ne ket ho mamm eo a so clanv, mes ho Mamm-bro.

Ann autrou Derbois (en eur denna eun huanaden). — Guelloc'h eo ann dra-ze evidon. Gouscoude ar guir a so a du ganeoc'h ; goude tout, red eo gouzout lezel ar blijadureziou a gostes evit ober ann dever, dao eo mont d'ar pez a so muia red. (En eur gemer eur billet voti) ! Lezel a ran Santes Anna a gostes, mes scriva rencan eur gomzic benag da Verc'hetic evit ma ne vezo ket encrezet.

Ann intron Reccart. — Ha ne zisonjet ket da lavaret dezhi ann abec'h vir ouzoc'h da vont d'he guelet. Ann dra-ze a laco anezhi da deurel evez ; rag gouzout a ra pegement a garantez ho peus evithi, hag ho scuer vad a zougo frouez mad pa deuio ann amzer. En hon amzer-ni ne ouzer ket mad avoalc'h lacaat ar vugale da gahout istim evit ho c'herent. Hogen, kement carantes ha ne deus ket ann istim evit diazez, na ve cavet nemet en hini en deus ar galloud d'en em zisonjal he unan.

Ann autrou Derbois (a gichen ann nor). —

Hag a so guir ; ho trugarecaat a ran, va mamm, en despet d'ann encres spontus ho peus græt din. Setu aman Fanchic o tont, diasezet en he votinezou, hernachet evel eun archer.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Prezegen ann autrou Cornely e Santes Anna Venèt

(29 a viz Guengolo 1881.)

Autrounez,

Eun enor bras eo evidon, eun enor ne veriten ket na ne c'hortosen ket, e vije bet goulennet diganin coms aman dirag ann assamble gaër-man e peleac'h e velan o virvi calon ar Vretounet Roïalistet ker leun a garantez evid ho Roue, ma vent prest da rei ho buhez evithan. M'ho deffe calon eun den hag he Feiz politic ezomm da veza crenveat ha renevezet, eun assamble evel houman a ve travoalc'h evid rei dezhan ners avoalc'h d'he souten a hed buhez eun den penn da benn. (Meuleudi).

Hogen, ne ket travoalc'h discuez ho carantez hag ho ioulou mad dre ho meuleudiou hag ho strakerez daouarn, red eo ive clevout mouez ar reson, a lavaro deoc'h assur hag heb aoun d'en em drompla ar pez a dle c'hoarveout serten.

Antronoz ma oa bet græt ann electionou laëret a so bet græt neus ket pell, hoc'h eus clevet eur vouez hag hi a lavare : Ann electionou ho deus roet d'ar Republic ann treac'h da viken, hag ho deus ive flastret evid atau ho fenn d'ar Roïalistet.

Hogen, autrounez, biscoas n'eus bet lavaret pe scrivet brassoc'h gevier, na biscoas, biscoas, chilaouet mad, biscoas ne de bet en em gavet ar Frans tostoc'h d'he Roue eget er mare-man.

Ne teuan ket aman da zeski deoc'h ann histor a anavezit couls ha me, mæs ho pedi a ran da deuler eves ous ann niver bloaveziou a bad abaoue pell, pe guir eo bet commanset gant ar c'hantvet man, hag a bad abaoue ma eo bet distrujet ar rouautelez gant ann dispac'herien beteg ann deves a hirio.

Guelet a rit ennhi eun neubeut bloaveziou ne dint ket bet d'ar *Revolution*, ar re-ze (15 bloas) a so hanvet ar *Restauration*, hogen, n'eus fors peger berr int bet, travoalc'h int bet d'ar Rouane Frans evid parea ar gouliou divuzul græt d'ar vro e peb feson, hag evid renta d'ar Frans ar plass a so dleat dezhi etoues oll boblou ann Europ, da lavaret eo, ar renc kenta, (la ! ia ! guir eo ! braô ! braô !)

Tennit ar 15 bloas-ze a gostes, na ne chomm netra heuzussoc'h er c'hantvet maleürus-man eget histor reuzeudic ar Frans hag ann Europ a bez.

Brezel gant ann estrenn, brezel en diabars ar vro, torfejou scrijus, cahout a rer a beb sort en histor spontus-ze. Ann den a renc bale en he voad; biscoas n'ho deus ar voaset gouzanvet kement, biscoas ar merc'het n'ho deus kement lenvet. (Guir ! guir !)

Ha pa *hello* ann histor teuler evez ous ann oll darvoudou-ze ha sellet outho gant ar veren a zastumm anezho oll en eul leac'h hebken, evid ober eun dra nemet ken anezho, evid cahout eun dra benag ous pere he gomparaichi e renco mond var he gis beteg amzer ann dud gouez.

Evid guir varzu ann amzeriou-ze emomp o vont var hor c'hiz, redec a reomp beteg ennho gant hent houarn ha d'oc'h ar sclerijen electric. Ia, e creis eur civilisation n'he deus bet morse he far, e rencomp plega dindan dorn ann dud gouez, ho deus savet en hon toues ar Gouarnamant hebken a zere outho : *Ar Republic !* Ha pa lavaran tud gouez, e lavaran re, rag n'int ket soken tud gouez, rag mar dint tud gouez ez int eus ar vouen falla, d'eus ann hini a zoug brageier guir eo, mæs ho deus taulet a gostes vertuziou kenta ho zud coz. (C'hoarzeres ha meuleudi).

E leal, e creis ar c'hoajou pa en em zastum tri den evid beva assambles, peu sort sonj ho deus ha petra a reont-hi ragtal. Kemer unan anezho da Roue, ha stoui ho glin dirag ann hini a so dreistho, eun Doue. Setu eur sosiete a veac'h er c'havel, a veac'h o commans, hag e cavomp ennhi er penn kenta ezomm cahout eur mestr da gommandi, eur Relijion da bratica. (Ia ! ia ! braô !)

Hogen, ar sonjesonou-ze, ann dud gouez ma gomsomp anezho, ho deus ho c'hollet.

Doue ! hen disnac'h a reont hag ho deus he lakeat er meaz eus ar scol hag eus ann hospital. Ar Relijion evitho a so henvel ous eur c'hlenvet lor ha danjerus, a behini e renker parea ann den adalec he vugaleaich. Egis ma laker ar vreac'h d'ar vugale int a lac anezho etre daouarn mistri scol tud ar bed. Ker soursius emaint da chasseal ann autrou Doue d'eus ar plassou eleac'h m'ho deus eun tamic galloud, penaus du-ze en Afric hor soudardet paour pa rencont mervel scuis-maro pell eus ho bro, n'ho deus ket soken eur banne dour benniget da deuler var ho c'horfou maro pa vent sebeliet er sabl.

Ar galloud ! A enep henez e reont guelloc'h eget hen disnac'h, ober a reont dezhan coll he hano mad. Kemer a reont evid lacaat dezho ar galloudze etre ho daouarn, ar re so ann neubeuta dign anezhan. Hag e ve lavaret ho deffe græt claoustre da denna digant ar Frans ar c'hoant-ze da santout eur mestr a ziscuez atau ar poblou galloudussa en eur ziscues dezho peu sort tud eo ar re ho deus ar galloud en ho zoues evel ma gustumer gueichal e Spart rei heuz hag horrol d'ar sitoïanet eus ar vesventi en eur ziscues dezho ann esclavet mezo collet. *Ann esclavet mezo*, egis ma lavarfe ar Gambetta en eur brezec eus he electourien. (C'hoarzeres).

Hogen, autrounez, eur bobl na hell ket padout pell o veva er stad-ze ; kense, sellit endro deoc'h. E peleac'h ema, petra eo deut da veza ar sonj eus ann oll traou dispar-ze ho devoa græt eus hor Frans Rouanez ar Boblou.

Evid ar c'horf hag ann ene peb tra a gouez, en em izell, a voenv, a varv. Sellet pegen izel ez omp couezet ! Neus mui netra en he blass dereat en hor bro. Ar brezel en deus casset ar Relijiuset du-man duhont, ha difennet d'ober scol d'ar re anezho a ioa professoret gouscoude, ar brezel-ze a so o vont da boueza var ar veleien, en eur viret na zeufe an dud iaouanc d'en em ober beleien, pa bouezo diskiant varnezho al lezen eus ar servich soudardet. Ar varnerien, ia, ar varnerien gallec, ker brudet, ker caret ha ken enoret, græt goab outhi, disprijet e peb fæson, ha gourdrouzet dezho ho laza, a so breman o c'hortos ho maro pa vezo distrujet al lezen a vir tenna ho flass digantho.

Ar re a c'houarn ar vro, d'oc'h adalec Presidant ar Vinistret beteg ann disterra *toc-toc* a so deut da veza etre ho daouarn egis eur vanden tud heb coustians a servich dezho d'ober ann electionou en hon toues, egis ma ra ar Brussianet d'ho soudardet mont ha dont egis corfou heb ene.

Hor soudardet, hor soudardet reuzeudic, græt dezho goassa ma oa possubl, goude dec bloas peoc'h. en em gav er stad ma eo peurvuia ar soudardet goude ma vint bet trec'het gant ho enebourien, ha caër ho deus cahout calon ha bolontez vad, kement-se oll a so casset da netra gant ar c'houpapla hag ann diskianta eus ar Vinistret.

Ha dreist kement-se oll eur Gouarnamant collet he benn, diners assambles ha terr, a daul var gein ar Frans ar goassa darvoudou, heb beza goulennet he ali, ha ne voar mui ous pe Gambr en em erbedi, pe ous hini deac'h, ne deo mui, pe ous hini varc'hoas n'he deus c'hoas tam buhez.

Ouspen, endro deomp, ar boblou en em vod neubeut ha neubeut, hag ar re so en ho fenn, en em glev etrezho en eur fæson goest d'hor sponta. En Nord, e tu ar Saô-Heaul, e tu ar C'hreisteis, e velan evel stigna eur gorden da zispartia ar Frans dious ar boblou all, egis m'ho deffe c'hoant ar reman d'hol lezel o poasa neubeut a neubeut e creis hor sottoniou hag hor sempladurez, hag ober deomp ar pez ho deus græt Americanet ar Stadou-Unanet d'ann dud gouez a brisonient en ho c'hoajou.

Hag erfin, tra spontussoc'h c'hoas, ar vro, o sonjal kenneubeut en he buhez, ar pez a sell ar muia outhi, hon deus guelet ober 507 election, heb ma vije bet goulennet digant hini ebet eus ar Republicanet petra a sonje divarbenn an Afric hag an afferiou diaveaz ar vro, da lavaret eo, var ann daou dra eus ar vrassa talvoudegez evidomp. (Guir eo ! guir eo ! braô !)

Ma ! setu ni breman, a sonj din, deut d'ar mare ma renc perissa ar c'hlenvet pe ar c'hlanvour, hag e lavaran ne hell ket ann traou padout pell en daill-ze. Tostaat a ra ann heur diveza e pehini e renco beza græt eun dra benag a vad. Heb dale e vezo daô deomp ober hor sonj, ar Republic pe ar Frans a renco mervel. Ia, hel lavaret a ran c'hoas eur veich, abars nemeur, e teuio ar mare ma renco ar Frans choas etre he Roue hag ar bez. (Meuleudiou ! strakerez daouarn dre deir gueich).

Hogen, eun dra a so hag a dle hor c'honsoli, pa teu ar sonjesonou drist da denvalaat hor speret. Tud coz ar Roue eo ho deus fontet hag evel crouet hor Mamm-bro, ar re-ze eo ar Gapetianet ; tud coz ar Roue eo ho deus he unanet hag he reizet, ar re-ze eo ar Valoiset ; tud coz ar Roue eo ho deus roet ar peoc'h dezhi hag he rentet bras, ar re-ze eo ar Vourbonet, hag hen eo ar Roue eo, ha ne vezo nemethan, pehini, herves m'ho deus græt a viscoas oll brinset eus he lignez, a savetaio anezhi, he c'hempenno a nevez, hag a rento he flass dezhi

etoues oll boblou ann Europ. Eun taul avel madelgass cuit ar goal-gredennou, ar sperejou dianket ar zistro bemdeis, e velomp hon niver ho creski bemdeis, e velomp o tont brassoc'h-bras ann niver eus ar re a gar e guirionez ho bro hag a zalc'h atau, memes d'eus etoues mez ha miserion ar vuhez, man, troet ho speret, ho daoulagat hag ho c'halon varzu ar Prins madelezus, en deus gouezet, etoues ar sosiete leun a vreignadures, discuez deomp, d'he vro ha d'ar bed assambles, ar guel burzudus eus eur Roue den honest, n'en deus ket aoun da ziscues d'ann oll he vuhez, rag ma voar ne vezo! cavet netra da reheich dezhan, hag evelse, ez eo memes evid he enebourien, egis skeuden beo ar justis hag ar guir.

Achui a ran e daou c'her, autrounez. Commanset eo devejou diveza ar Republic, al loen na hell mui chomm en he za, hag e renc Bale var benn he zaoulin. Ar Frans na hell ket mervel. Kense, ar silvidigez, da lavaret eo, ar Rouantelez, a renc dont heb dale. (Meuleudiou dispar pa achu ar brezegenze caër ha calonec).

Me garfe ho pije allet oll he c'hlevout hag he c'homprenn, entanet e vije bet ho calon o clevout comsou ken nerzus.

A.

Marvailhou a dreuz hag a hed
Egis ma za birio ar bed.

EIL CONFERANS E CALLOT.

(Kendalc'h.)

Ian. — Ha ma tistrofe an den er stad eurus demeus an innosans, hag hen sentus mad da Zoue, e vé guelet ann anevalet o tistrei da veza don evel er barados terrest araug ar Revolution commanset gant an disenti kenta. Sant Franses Assis a rente sentus outhan ar pesket, al labousset hag ar bleis he unan.

An Hermit. — Mes evit mont eünoc'h gant hor c'honferans : Sant Maur d'oc'h urs Sant Beneat, ha maro er c'huec'hvet canvet, e couent Sant Maur var-Loir en escopti Anjer, eleac'h ema hor c'hannad bras, an autrou'n Escop Freppel, (amañ a ren eur sclak dorn). Sant Maur a lavaran, pa oa bihan, a lea eun deis da gass ho merien d'an Relijiuset alli a laboure er parc gant Sant Beneat. En he hefti e tigouezas cahout eun aër. Houma a lezas tar paotric d'he c'hemeret en he davancher. Ennoet er parc a lakeat ar paner var al letoun, setu Mann o crial da Sant Beneat : Va zad, va zad, astu afouta ma veloc'h al loanic coant. Ha dre ma comze, e troe, e tistroe an aër-viber pehini a ziscueze rbeza eürus ganthan. Sant Beneat, pa oe deut tout ar Relijiuset a ioa o turkat, a lavaras, da Vaur, it, ya mab, ha kerzit da lacaat an aër-ze en andret ma o peus-hi cavet. Ar paotric a zentas var an heur ; ha pa edo dija lark, Sant Beneat a reas eun instrucsion gaër d'he venec'h. Guelit, emezhan, petra c'hoarvez ; pa dosteac'h d'oc'h an aer, e sutte hag e tiscuez he flem, eleac'h ne doa nemet chalantis evit Maur. Petra eo a ro ar c'hem-ze e manielou

eun aneval mud hag heb rezoun ? Stad an eneou eo a ra kement-se ; Maur en deus kendalc'het en he ene genet he vadiziant, eleac'h c'hui oc'h eus saotret oc'h hini dre ar valis d'eus ho polontes en andret Doue, abalamour da ze eo e tiscues ouzhoc'h ar valis ho peus discuezet ous Doue.

Ian. — Ia, ia, an aër a so eur mellezour e pehini ec'h heller guelet ar skeud demeus eneou a so. Breman Lez-Breis, commansit an interroj ; Boudedeo a responto plean, hag an Hermit a rei ar barabolen.

Mac'harit. — Poent avoalc'h oa deoc'h, an daou geas, ho lezel da varvaillat ; abaoue an amzer m'emaint var ho zreid.

Boudedeo. — Peoc'h, Mac'harit, hag ententit mad penaus ne ve morse re hir eur goms mar be deread egis houma.

Lez-Breis. — Petra eo eun aër ?

Bondedeo. — Eun aneval ien pehini a vev er broiou tom.

An Hermit. — A so guir, rag Linnée a verc eo ar sarpantet *frigida æstuantium animantia*.

Er memes tra, ar Framassounet daonet a so ken ien ho c'halon hag ar scorn ; mes avad, profita a garont d'oc'h ar vad a so græt gant an dud a so ardurus ho c'haloun, entanet ma'z eo dre garantes Jesus, pehini a so evel an eol d'an eneou santel. Eur Framassoun a rei he brofit d'oc'h madoberou Doue, madoberou ar Relijion, hag ar guir gristenien, hag a chommo sclas evit Doue, trahis en andret Jesus-Crist, ha fallacr e kenver ar re so d'oc'h tu ar Relijion.

Lez-Breis. — Ped seurt a so deus al loenet stlej ?

Boudedeo. — Daou seurt. E pen unan ema an toussec : pattou, hag egis pa lavarfen daouarn en deus. Ar guel deus an toussec hag he gonsortet bras ha bihan a so eusus.

An Hermit. — Ne ket dies caout an henveledigesa so etre manielou ha custumansou an tussegi, ar guesclevi, ar soultret, an amprevanet dour ha re an douar, ha caracter eur rum dud a so. Ene an dud ma eo a so eat an imach anezhi en anevalet-se udur.

Boudedeo. — Ar seurt all demeus an amprevanet n'ho deus na treid na dorn, hanvet int ophidianet pe serpentet, pe aëret. Eleac'h ma'z eo tous an toussec hag he genseurt, an ophidianet a so goloet a skant.

Lez-Breis. — Petra, daoust hag udur int evel an toussec hag ar batrasianet all ?

Boudedeo. — Beza so lod pere ho deus eul liou da lacaat eun den da eugi ken droug-livet ez int ; mæs an darn-vuia a so ho c'hroc'hen evel great gant aour, perles, diamanchou.

Lez-Breis. — Daoust ha plijadurus eo guelet an aeret-se ?

Boudedeo. — Neus na den nag aneval ebet a gement ne rai eur scrijaden dirag an aër, evitki da vanea en dudi dindan eur zae ker coant ha goulou deis.

Ian. — Evit en aprouv lakit eur gorden da ober evel an aer ho stleja cam-digam, hag he veloc'h o crena an anevalet ar re vrassa, ar re hardissa.

Boudedeo. — Dirag eur bleis o tont deoc'h, ho peus spount, dirag eul lorgnes, ho caloun a ginnic mancout, mes dirag ar sarpant ouspen ar spont hag an heug, e santer eun taul er galoun, hag e scorn ar goad er goaziet hag ar mel en eskern ; kement-so en deus buhez hag eur resoun pe eur skiant, a renc leusker eur c'hri ; ar sarpant, setu an enebour !

An Hermit. — Ha ne ket eun estoun pa ze guir eo enhan eo bet Satan pa en deus great ar revolution vras var an den ha var kement a so rouanteles an den. Satan eo ar c'henta muntrer, hag ar sarpant a so bet he viniou, evel ma'z eo brema ar Framassounet.

Annaic. — Petra al Lucifer a leverit ? biniou, eme c'hui ?

Ian. — Petra-ta, Annaic. Daoust ha biniou e brezounec, ne ket instrument e gallec. A ne ket da moncheu Troude, ha c'hui, moncheu Le Gonidec ? (Ho daou e savont gant dao zicsioner peb hini, hag e respontont : Ia, ia, ia, ia.)

Ian. — Ac'hanta, Annaic, caer a pezo ober din daoulagat Lucifer, na viroc'h ket na ve an aer pe ar Framassoun biniou Satan. Pursuit ar gonferans.

An Hermit. — An encres a sant peb den ha peb aneval pa erru gant eur sarpant a so misterius, rag beza so lod anezho ne reont ket an disterra droug, ha gouscoude an oll, bras ha bihan, tud a feis ha tud difeis, ar re ne anavezont ket histor ar pec'het orijinel couls hag a re a voar anezhi, ho deus strafuill dirazhan o rodella, hag e seblant e clevomp en hor c'hreis mouez hor goad o lavaret deomp : Sell e m'en aze ! hen eo atau ! ia, henes, an aneval-ze eo en deus great eur rol spontus en torfet bras so bet e penn buhez an den. Credi a rafen e ve lod doc'h an drouc-sperejou condaonet da vont en aeret, egis ma'z eas eul lejion anezho e moc'h ar Generazianet dre bermission Jesus-Crist, an diaoulou-ze araug ho fec'het, ha nije gant askellou ar seraphinet, eleac'h breman e stlejont ho c'hof d'oc'h an douar. Penn an aer pladet, a ziscues penaus eo broustet Satan hag he ziaoulou en ho ourgouill dindan seul ar Verc'hes Vari. Eun amzer so bet e kanent meuleudiou Doue dirag tron an Eternel, eleac'h breman ho mouez ne de nemet eur ronkonen, halan an den o sutal pa vez en angoni.

Ian. — Ama e ve ar plass da lavaret petra so caus e lavar ar Framassounet daonet : Relijion Jesus-Crist setu eno an enebour. Displegit ar gomsse dirazomp, mar plij, Hermit.

An Hermit. — Kenta reas an droug-speret paz eas e ginou an aer, oe lavaret d'hon tadou kenta, Doue, setu an enebour, hag eur veich ma en deus allet touelli an den, ne laca mui ar sarpant da gauzeal, rag difreoc'h ha surroc'h, e cav cauzeal dre deod an dud ho deus roet digemer dezhan en ho c'haloun. Hogen, ar goms a lavare dre an aer, a lavar abaoue dre c'hinou ar re en deus gounezet: Brezel da Zoue ! brezel da Jesus-Crist ! ar Relijion catolic, setu an enebour !

Ian. — Oh ! nag hen so trist clevet tud badezet o cauzeal evel diaoulou, ha tristoc'h c'hoas eo guelet tud vad o crena dirazho !

An Hermit. — Breman e Frans ar voazet en em lez da veza escumunuget dre ar Framassounet daonet ; crena a reont dirazho egis dirac eul lejion a sarpantet. Difen so da bedi e commun, da ober processionou, da vont d'an offissou, ha dreist pep tra, difen so da goves ha da gommunia, ispisial en articl ar maro ; hag ar voazet keis a zent ; beva a reont ha mervel egis tud escumunuget.

Lez-Breis. — E pe boent e veler ar muia aeret.

Boudedeo. — Pa vez tom.

An Hermit. — Hag ar Framassounet, pa vez ar civilisation en he guella, da lavaret eo, pa vez ar muia danvez, descadures, convers en eur vro.

Lez-Breis. — Peur e c'h ench croc'hen an aeret?

Boudedeo. — En nevez amzer beb bloas.

An Hermit. — Ar Framassounet ar memes tra a renc chench doctrin hag hano evit desseo ha coll an dud keis.

Lez-Breis. — Peur eo o deus an aeret an neubeuta a ners ?

Boudedeo. — Crac, pa chenchont croc'hen.

An Hermit. — Evel-se ar Framassounet daonet a ve diners pa vezont o tiviska eur fals doctrin uset evit guisca eur fals doctrin all mes nevez. Er moment-se eo eas dont aben anezho egis d'eus an aëret o nevezi ho c'hroc'hen. J. M. C.

Madou aun douar.

Er sizun-man ez eus bet cresc adarre var hor marc'hajou e Frans, bet so bet bete 4 real cresc var ann 200 lur e plassou. Paris s o chomet heb mont a du ebet, kentoc'h ez oa fæson distaul, eleac'h ma so bet e New-York eun distaul 24 guennec, a vezo caus m'ervad e vezo distaul er sizun a zeu. Ar c'hresc o veza æt keit ha ma helle mont e ve red cahout breman ne ve re vras ann distaul ; me chans ar verzourien a hello miret en eur zerc'hel var ho frisiou hag en eur zioual da gass re a ed assambles var ar marc'hajou.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 26 lur 7 guennec, pa oant varlene d'oc'h 26 lur 13 guennec.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 32 lur 5 guennec ; segal, 22 lur 10 g. hey, 21 lur 10 guennec; kerc'h, 20 lur 5 g.; ed-du, 18 lur.

Kemper. — *Dissadorn 15 a viz Here 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 39 l. 6 g. — Segal 26 l. 4 g. — Hey 19 l. 4 g. — Kerc'h 15 l. 6 g. — Ed-du 22 l. 8 g. — Avalou-douar 7 l. 6 g.

A.

MARKIS PONTCALEC

(Kendalc'h)

VI.

Aman ann Aer-viber a ziscues he flemm en eur c'huibanat.

Divezat mad a oa pa guitaas ann autrou markis Pontcalec maner coz he vignon bras autrou comt a Gerglasi Ann heol o vont da guzet, n'alaoure mui nemet blènchennou beg ar guez bras, he sclerijen o vihanaat bep eun neubeut, a rede en eur skirra var al lann evel solerijenn eur c'houlaouen prest da vervel ; eur fourradenn avel a strille ar blenchou balan. Ar penn-gossou deró coz, ar mogeriou anter discaret; ar reier bras a save ho fennou calet varzu ann env, en enn ger, pep tra a gemeu eul lion gris evel baro ann tad coz Noe ; c'hoas eun neubeudic, ha ne helfer mui anaout ann eil tra eus egile, euzet ma veziut dindan mantel c'hriz ar vrumeun.

D'ar mare ma oa Clement Pontcalec distroet evit kiz miadi dre eun taul lagad diveza eus maner-coz Kerglas hag eus Jenovefa, he fenn ganthi e prenestr bras ar sal, eun den, chommet beteg neuze heb floval, gouryezet var ar c'hleuns e costez ann hent, a savas en he gavazes a asezas dress var ar c'hleuns he dreid a istribil a zioc'h ar fos, hag hen en em lakeas da droc'hi da vad ar peurl gant he vizlad crog ; daouarn crog en devoa ma den. Eñ fin en em riplas var ann hent, ha kerkent ha ma velas ar markis jaouanc o sarra cloed parc ar maner, e leas he zorn astennet ganthan varzu ann dichentil jaouanc :

— Eun draic benag d'ar paour, mar plij, autrou markis?

Clement a gerze, stouet he benn, o troi hag o listroi dre he speret eun uvre meurbet dudius, pehini her chame dreist ar pez a helle da gomprenn. Ober a reas eur scrijaden pa glevas mouez skiltr ar c'hlasker boued.

— Ah ! te eo, Torcol, emezhan ; setu aze eur scoed, gra eus da oll galloud evit chench buhez.....

— Bepred madelezus ! eme paotr ar sac'h daou-bennec var eun ton ha gant eur vouez e pehini e stride mujoc'h ar voaperes eget ann anaoudegez vad. N'heller ket, emezhan, lacaat eun den var netra gant brassoc'h crisder a galon, ha rei ann alozenn dezhan goude gant eun aket bravoc'h ha dereatoc'h ; n'eo ket dies servicha ar sant divar he goust.

— Cleo eun tamic, eme ar markis, me garfe guelloc'h, evit lavaret did ar viriones, n'as guelet morse var va hent.

— Marteze ar guel ac'hanon a laca rebeichou c'huero da sevel e ene ann autrou markis ?

— Em ene-me ?

— Perag na ve ket ? n'eo ket ann autrou markis eo en deus va lakeat var netra ?

— Calon displet ma'z oud ! a lavaras ar markis.

Mes ann dichentil jaouanc a vougas buhan en he galon ar barrad counnar a oa prest da darza, hag en eur goms eus ar c'hlasker bara :

— Me fell din, emezhan, regli ar stal ganez, hag evit mad ; guelomp eun tamic gant piou ema ann tu guir hag e pe du ema ann dalc'h. Mar plij did, ar pez emoun o vont da lavaret, te rei digemer vad d'ar pez a ginnigin did, ma ne blij ket, te zougo manch ar bleud evel ma teus great beteg-hen.

— Ho chilaou a ran gant evez, eme ar samm truillou.

Eur pennad all eur veich all. X.

Bulletin Financier.

La Bourse témoigne d'une bonne tenue. Le 3 0[0 s'élève à 84.57, l'*amortissable* ancien à 85.90, le nouveau à 84.60 et le 5 0[0 à 116 90

L'épargne continue à rechercher les obligations 4 0[0 que la *Banque hypothécaire* émet à 485 francs et dont le placement lui fournit les ressources avec lesquelles elle fait face aux demandes de prêts. Ces titres offrent des garanties d'une valeur indiscutable, étant émis en représentation de prêts sur première hypothèque, sans pouvoir dépasser le montant de ces prêts, et ils donnent, en outre, un revenu rémunérateur, puisqu'ils rapportent 4 0[0, taux maximum auquel peuvent prétendre des capitaux qui s'emploient sur des valeurs de premier ordre.

Les actions de la *Société générale de fournitures militaires* donnent lieu à des demandes suivies à 560. Ce mouvement de progression nous paraît loin d'avoir dit son dernier mot, si l'on tient compte de l'excellente situation de la Société, des résultats obtenus et de ceux que lui réserve la fin de l'exercice en cours. Les communications qui ont été faites à cet égard aux actionnaires, dans l'assemblée qui s'est tenue le 12 octobre, ont été des plus favorables et elles justifient amplement les prévisions que nous avons antérieurement émises relativement à l'avenir réservée à cette Société.

Le total des recettes de la *Société générale de laiterie* s'élèvent du 3 avril au 15 octobre à 7,246,293 fr. 14 cent.

Les actions de la *Société générale de laiterie* donnent lieu à des demandes actives. La cessation de la publication hebdomadaire des recettes avait ralenti un moment la négociation de ces titres. Il a suffi de publier le total des recettes, depuis le mois d'avril jusqu'au commencement d'octobre, pour ramener les capitaux sur cette excellente valeur. Ce chiffre énorme de recettes peut à lui seul justifier la hausse considérable que l'on prévoit généralement. Les actions de cette entreprise se négocient aux environs de 620 et elles ne resteront pas longtemps à ce prix.

Si l'on examine les prix atteints par les actions des principales compagnies d'assurances sur la vie, les actions de la *Rentière* doivent inévitablement atteindre des cours bien supérieurs. Ces titres sont émis par la Banque universelle, 49, rue Lepelletier, au prix de 375 fr., libérés de moitié.

Chemin de fer d'Alais au Rhône.

La Compagnie de Chemins de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée est, sans contredit, la seule Compagnie offrant un avenir des plus brillants après nos grandes lignes de Chemins de fer. On sait que l'Etat n'a pas hésité à couvrir de son pavillon cette entreprise de premier ordre, dont les services étaient réclamés par tous les industriels du bassin du Gard.

Les obligations d'Alais au Rhône sont recherchées à 347 fr. et elles vont certainement atteindre des cours plus élevés. Comparables comme revenu et comme solidité aux obligations des grandes lignes qui valent 390 fr., les obligations d'Alais au Rhône ont donc devant elles une grande marge de hausse. Les actions se négocient à 585 fr. et n'attendent qu'un signal pour arriver beaucoup plus haut.

L'utilité de l'assurance contre le *Chômage* des capitaux dans toutes les circonstances où il peut résulter d'un incendie, de l'explosion des appareils à vapeur ou du gaz servant à l'éclairage, et de la chûte de la foudre, même non suivi d'incendie, n'est plus à démontrer. La Compagnie le *Chômage* apporte la solution tant désirée dans le monde industriel.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

LES AMUSETTES

Ce joli petit journal ne s'occupe que de jeux d'esprit, de jeux sur la littérature, l'histoire et les sciences, de divertissements en famille, de petites curiosités de tout genre. C'est le *vade-mecum* de ceux qui tiennent à ne pas rester à l'état de comparses dans une société. — Il est édité par M. Ferrand, dont les diverses publications, en particulier le *Journal des Curieux*, ont obtenu un succès si considérable.

L'abonnement aux *Amusettes* n'est que de 3 francs par an. — Adresser 3 fr. (mandat ou timbres-poste), à M. Ferrand, éditeur, à Besançon (Doubs), ou à Paris, 6, rue de Savoie.

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou clt. MENNESSON Reims

DOCTEUR CHOFFÉ
Ex-Méd. marine ✠, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique**, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison** radicale des Maladies de tous les Organes et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS
ET DES VALEURS INDUSTRIELLES
Société anonyme au capital de 1,500.000 fr,
SIÉGE SOCIAL : A PARIS, 16, RUE DU 4 SEPTEMBRE
Se charge spécial. des ordres de Bourse à terme

LE CHOMAGE
Compagnie anonyme d'assurances et de réassurances
à primes fixes
Contre le chômage des capitaux, la perte des salaires, loyers, etc., résultant de l'incendie.
SIÈGE SOCIAL : 1, RUE DU QUATRE-SEPTEMBRE, PARIS
Capital social : **Cinq millions** de fr.

AVIS SÉRIEUX Voulez-vous acheter du vrai vin de Bordeaux (Château Lauzard) dans de bonnes conditions de prix. Adressez-vous à Mme He Izard, propriétaire, 139, rue de l'Eglise Saint-Seurin. Bordeaux.

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).
COURS
D'HISTOIRE DE FRANCE
AVEC GRAVURES ET RÉCITS
Ce cours, rédigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :
1° **Histoire de France** jusqu'en 1881 (516 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.
2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages). — *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**
3° **Premiers éléments d'Histoire de France.** (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85**. 4—4

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hèbken.

Dezhan ivez e dle beza casset bizitiken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, à Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 29 a viz Here 1881.

Deac'h eo bet digorret ar Gambr nevez ! Petra rai en amzer da zont ? netra vad a dra sur, hag arabad eo beza souezet gant-se, rag a zivar eur vezen fall ne hell sevel nemet frouez fall, hag hirio ec'h heller hel lavaret gant guirionez, etoues ar Republicanet, neus ket hirio unan a ve possubl gortos eun dra vad benag diganthan. Gambetta, neus fors peger fall eo ha pegen neubeut a du gant ar Relijion, ne deo mui fall avoalc'h evid ar pez brassa anezho, evid ar re a garfe guelet ar Gommun o tont en dro, hag a so bet en em assamblet en deves all evid goulenn e ve barnet ar Vinistret hon deus breman, evit beza tennet diskiant varnomp brezel ann Tunisie, ha græt goal implij d'eus arc'hant ha soudardet ar Frans. Ar re-ze ne blij ket muioc'h dezho ar Gambetta eget ar Ferry, e plass pehini ec'h en em lacai heb dale, a leverer, evid gouarn ar vro en he hano he unan, egis m'her grea pell so dre guz. Louise Michel, eur vestres-scol oa bet casset d'ar C'haledoni, abalamour d'ar pez he devoa græt dindan ar Gommun, ha Rochefort en devoa kement insitet ar bobl dre he scridou d'en em sevel a enep ar Gouarnamant eo ar re a so ar re voassa. Heman diveza en deus gourdrouzet rei he stal da C'hambetta, mar galfe en em gavout ganthan, ha Louise Michel o coms anezhan, he deus lavaret anat avoalc'h e rencje cahout he vuhez p'he deus lavaret : Pa eo deut lard avoalc'h ar penn-moc'h e lazer anezhan. Kense, ne ket beva mui a ra ar Gambetta. Caër en deus ober ann hini n'en deus aoun rag netra, anat eo e vezo abars nemeur carget he vragou ganthan. Araug ma oa en em assamblet ar Radicalet, en he c'hazeten la *République française*, e velemp anezhan o lavaret d'ar re a ziscueze beza lakeat diæs gant ann assamble-ze :

Arabad eo deoc'h beza nec'het, ne spontit ket ! al liberte eo a sant he dent o tont dezhi ; iouhal a ra ! ma ! losket-hi da ober ! ann dra-ze a rai vad dezhi. Hogen, antronos ma oa bet dalc'het ann assamble-ze, setu ma glevemp eur son all :

Ar re so bet e kemer pers en assamble-ze ho deus hel lavaret, ma ne rit ket ar pez a vercont deoc'h, tud ar Gambr, ne vent ket pell o vont ho unan d'ho cass er meaz, egis m'ho peus græt hoc'h unan d'ar 4 a viz Guengolo, hag a so deut aoun da C'hambetta ne rafent e guirionez ar pez ho devoa lavaret, rag anavezet en deus en ho zouez ar re oa bet savet en he enep araug ann électionou er ru Sant-Bleas e *Charonne* hag a so bet savet aoun dezhan ne c'hoarvesfe dissul kenta er sal Graffard, egis ma so bet c'hoarvezet disul diveza, ne garfe ket e c'hoarvesfe eveuse unan eus ann devejou-man eur re benag d'eus ar re a zarempred ar sort assembleou-ze da glasc he laza, hag en deus kemeret aoun evithan he unan, ne ket e ve guelleat anezhan, nag e carfe dioual deomp hor buhez hor Relijion hag hon danvez, mæs spontet eo, hag eo he vuhez he unan e carfe dioual. Hag evid hen ober guelloc'h, e carfe e iafe a du ganthan ar re oll ho deus eun dra benag da zioual, da lavaret eo, ar Conservatourien, mæs en aner eo, rag n'hellomp ket disonjal, penaus n'en deus guelet pegement a c'haou a helle ar sort tud-ze ober d'ar vro, nemet abaoue ne votent mui evithan. Beteg hen, ar re-ze a oa hoc'h archerien, ho soudardet ; ho lezet hoc'h eus a gostes, ne ket eston, mar d'int savet da enebi ouzoc'h ha c'hui breman a sav en ho enep, hag e carfec'h e redefemp ragtal d'ho tifenn ! Na, penaus e sonj deoc'h e vemp ker diskiant ?

Lavaret so bet deomp e moc'h e sonj lacaat ober à beb seurt lezennou a enep hor feiz hag hor Relijion, hag e carfec'h e iafemp a du ganeoc'h ? Nan da ! Ar vro oa e peoc'h epad ma oa ar Gommunardet er C'haledoni-nevez, perag hoc'h eus-hu lakeat ober eul lezen evid ho digass endro ? Ho digasset hoc'h eus endro, hag e ia ann traou adrenv abaoue ! Piou so caus nemedhoc'h ? Be oac'h mignonet bras kent, breman hoc'h deut enebourien ar re voassa ; hann dra-ze a sell ouzhoc'h, en em glevit pe en em zrebit etrezhoc'h, ann dra-zeo sell ouzhoc'h, mæs ne ket ni a renco, me chans, lacaat ann urs vad en ho toues. Alies hon deus guelet ann hini a oa madelezus avoalc'h evid assaat lacat ar peoc'h etre daou zen oc'h en em ganaa, guelet ann daou enebour en em unani evid dond dezhan. Marteze ec'h alfe c'hoarveout ar memes tra gane-

omp ma claskefemp lacaat ar peoc'h etrezhoc'h pe rei deoc'h ann treac'h var hoc'h enebourien, en em unanet eta ha grit ho couez etrezhoc'h. —

Gant guirionez e scrivemp ar pez so huelloc'h, rag setu hirio ar *République française* a so savet eun ton all ganthi. Ar Gambetta o velet m'ervad ne alje morse touelli avoalc'h ar Gonservatourien, d'ho lacaat da vont a du ganthan, en deus grøt he sonj da velet kentoc'h ha ne vije ket bet possubl dezhan en em unani gant he gonsortet all, *sclavet mezo* Belleville ha cals plassou all, ha breman setu c'hui oll canailles ha tud difeis ha dizoue, a lavare ken huel e Tivoli-Vauxhall, penaus ne oa netra guelloc'h eget sevel a enep ar Gouarnamant pa ne blije mui deoc'h ; bezit leun a joa ha laouen, goalc'h ho calon.

Lavaret e ve e ve savet keuns gant Gambetta da veza bet scrivet en hoc'h enep ar pez en devoa scrivet deac'h. Ne d'hoc'h mui canailles mæs ælez, ne d'hoc'h mui o chomm e caoiou heuzus mes er barados ; chilaouet kentoc'h ar pez a lavar gazeten Gambetta:

Ma vije bet, m'eus aoun, emezhan, eur pissin dour benniget e kichen dor sål ann Tivoli Vauxhall da zeves ann assamble, ped etoues sense ar Radicalet fuloret-ze, gant collieroù guen ha tokeier gern huel a ioa ar brassa niver eus ar re en em gave eno, ho dije dre ann habitud soubet ho bisiet ebars ha grøt sin ar groas !

Neuze l anat eo, neus douetans ebet, ni eo ar Glericalet, ar Gatoliket, hon deus grøt ann oll droug, ni oa en em silet etoues ar re all, hag eo ni hon deus grøt ar muia droug. Mar de possubl lavaret brassoc'h gevier, ha pa sonjer e vezo cavet tud diskiant avoalc'h evit credi var goms Gambetta penaus neus netra suroc'h ! Ne ket dao cahout fizians e comsou ann Aviel, mes arabat eo disfiziout d'eus comsou Gambetta, hen eo ar mestr. Ar Pap a hell fazia, mes Gambetta ne fazi morse.

Ann dispac'herien, ann dud a zisurj, ar chouherien a c'hourdrouze Gambetta dezho, penaus d'ann disterra trous ho dije savet, e vijent bet lazet ganthan evel kellien, ar re-ze hirio ho deus grøt neubeutoc'h droug eget ann oan nevez-ganet, ha n'eus bet oc'h ober droug, ne verit beza punisset nemedomp Catoliket.

Gant aoun ho pije crédet e oamp o clasc'ho trompla o conta gevier deoc'h, ni hon deus lakeat dirag ho taoulagat al linennou diveza d'eus ar pennad scrid so bet moullet deac'h vintin en gazeten *Republique française*, divarbenn d'ann assamble dale'het e sål Tivoli-Vauxhall. Mar de permettet scriva traou ken diskiant ! Na perag ne rafent ket, pa gaver tud sod avoalc'h evid ho c'hredi? Ha n'hon deus ni ket guelet en hor c'hichen eur Prefet torret gant Gonstans, a lavare ne oa ken caus ma oa bet torret, nemet malis ha cass ar resuistet outhan.

Ha pa sonjan penaus deac'h ez oa tud a lavare, o clevout pe sort cloc'h a sone gant ar *Republique française*, penaus Gambetta oa cheinchet egis eun all en he blass ! Ia da, egis ma ve possubl digass guen neus fors gant pegement a saòn croc'hen eur morian !

Nan ? nan ! eur Gouarnamant deut dre eun hent eeun, henez en deus guir da zifenn ann dud vad hag honest, netra suroc'h, mæs eur Gouarnamant savet a zivar ann dispac'h, na hello morse beza eur Gouarnamant a urs hag a liberte guirion.

Henez na hell nemet mervel en he bec'het hag eo atau d'ar mare ma sonjer ann neubeuta, ec'h heller he velet o tistrei egis ar c'hi da lonca a nevez ar pez oa bet dislonket ganthan egis ma velomp c'hoarvezet gant ar Gambetta.

Piou en dije biscoas credet cavout ar pennad scrid hon deus lennet ann deves all er *Republique française ?*

Ma ! Er moment-ze dress eo ma oa ar Gambetta o sonjal clasc affer ouzomp catoliket.

D'al lun, ne gave ket injuriou calet avoalc'h da stlapa ous ar Radicalet ha d'ar meurs, e couezo ar samm varnomp.

Eun testeni muioc'h eo, penaus a *zivar ki ne teuio nemet ki, hag a zivar cass ne vezo memet cass.*

Ken anat eo penaus pa ne ouzeur ket dre avans petra so sonj ober ha ne labourer nemet d'oc'h ma zigouez ann traou, e cheincher santimant d'oc'h ann eil deves d'egile aliessoc'h eget na cheincher rochedou!

M'he deus ar *Republique française* gourdrouset ker goas en deves all ar re ho devoa dalc'het ann assamble so bet e Tivoli-Vauxhall, ne oa nemet rag ma oa peget ar spont en he vestr hag evel na hello morse ar spont alia den d'ober eun dra vad benag, setu ma gouez varnomp ar pennad scridman moullet antronoz.

Ni a so ker calet hor c'hein, hag e ouzeur ker braô, penaus ne ket ni ann dud a urs a zisken er ruiou da sevel dispac'h, na ne vemp morse cavet e sort assambleou evel hini so bet e Tivoli-Vauxhall.

Hogen, great eo breman ann dro ha sinet ar peoc'h var hor c'hein-ni, ne glasker ken, ha breman eo ni a renco paea ar podou torret, Gambetta hag ar Radicalet a so breman a unan, hag ar minister brás a hello dond pa garo, he hent a so merket dezhan sclær avoalc'h. Mignonet he vignonet a vezo ive he vignonet, ha ne anavezo ken enebourien nemet ar Gatoliket,

A hent all, ne zisplij ket deomp guelet sclær en hon afferiou, hag e sonj deomp penaus hivisiken hor mignonet ha mignonet hor mignonet ne vezint mui diskiant avoalc'h evid lavaret deomp eo ar Gambetta a dle hor savetei, ha neus ken nemelhan a alfe hen ober.

A.

Evel m'eo dleet grà da zever
Hà goudeze cousk dibreder!!!

Eisvet abadenn.

ANN INTRON RECCART, — FANCHIC (*guisket ganthan he viscamant caër evit mont da heïzal, he gorn guenaër en dro d'he scoaz.)*

Fanchic (o tont varzu he vamm). — Kenavèzo en dizro, mamm, roit ho pennoz din ma rin eun devez mad a venaërez.

Ann intron Reccart (en eur boueza var he c'homsou). — Var a velan, Fanchic, ne t'eus mui doujans ebet evit da vamm, hag e tlefes cahoût gouscoude.

Fanchic (o camma hag o tigamma he scourje, nec'het oll). — Petra leverit, mamm ! mui a zoujans.....

Ann intron Reccart. — Ia, ne teus mui a zoujans evidon evel ma tlefes cahout. Eur muzul a so evit pep tra, memes evit ar friantis, va mab, ha ne ket en doare-ze e tlean me gouzout ez eas d'ann abadenn chasse, pa em eus goulennet diganes he lezel a gostes evit ober plijadur din.

Fanchic. — Doaniet bras oun, va mamm, e kemerfec'h ann traou var ann tu-ze : mes gouzout mad a rit n'hellan két mancout d'ar bromessa em eus great d'am mignonet.

Ann intron Reccart. — Meur a dra all a so dleat ho ober dreist pep tra.

Fanchic (gant buhanegez). — Petra so ken redse da ober eta, egis-se ? Piou en deus eun dra benag da c'houlenn diganen-me ?...

Ann intron Reccart (en eur sevel en he za soun). — Me, Fanchic, me, hag a zalc'h c'hoas leac'h ho coustians, pa zigoues dezhi tevel ha chomm cousket dirag eun dever red bras hen ober! Me, eo a zifenn ouzit mont da heïzal kéit ha ma vezo digor bouest ar voterez. Va mab, pa ez eo bet ar Frans dindan treid ann divroïdi o voustra hag o flastra, me n'em eus ket bet ezomm da c'hourc'hemenn did mont da scuilla da voad evithi, redet out bet ac'hanout da unan etrezec ar maro. Hirio eo ar Frans a c'houlenn adarre ho polontez vad hag ho ners calon. Gueichall n'em boa ezomm obet d'ho tougenn da vont d'ar brezel : da garantez entanet evit da Vamm-bro a oa peadra evit da lacaat da nijal evit he difenn ; hirio, pa'z eo guir va c'hrouadur, guechall ken calonec, a grèn evel eur poltron dirag eur skeuden dister a ziæzamant, eo red din gourc'hemen, evel ma tère eus va dever a vamm (rag ann dever-ze a fell din ober bepred), evit ma rei va mab da vihana he zever a vir-vroad.

Fanchic (en eur rida he dâl). — Va mamm, ha coms a rit-hu gant anaoudeges ? Hag expres mad, gant guir anaoudeges eo e teuit, va lezèt d'hen lavaret deoc'h, da ober eur seurt taul enèl va *Liberte.*

Ann intron Reccart. — Da Liberte ! piou eta muioc'h egethon en deus brassoc'h aket evit ober did implija mad da frankis? Gouzout mad a ran petra a lavaran, ha petra a fell din ober, Fanchic, dà lacaat a ran etre daou hent, hent ann ebad hag hent ann disentidiges. Kemer ann hini a geri. Eur mevel a zigor ann nor hag annons ann autrou Andre Reccart).

Navet abadenn.

ANN INTRON RECCART. — ANN AUTROU ANDRE RECCART.

Ann autrou Andre. — Ac'hanta ! eil emi facha rer drez aman, m'eus aoun ia, da beleac'h eo eat Fanchic ?

Ann intron Reccart (en eul aseza). — Èt eo er meaz.

Ann autrou Andre. — Ped heur eo, dre aman ?

Ann intron Reccart. — Peder heur. Ha cavet ho peus-c'hui cals boued tousseg ?

Ann autrou Andre. — Nicun. Peb tra a fell dezhan chench kiz er bed-man, ar scabellou tousseget memes a fell dezho ober ho fenn.

Ann intron Reccart. — Ne peus ket kemeret ar boan marteze d'ho c'hlasc en andreajou guella. E ken neubeut amzer a hent all, na hellec'h ket sonjal ober eur gutuilladen a zoare! Perag ez eo'h deut ken abred en dro.

Ann autrou Andre. — Perag ho peus-hu kemeret plijadur o vrouda din va c'houstians a voter?

Ann intron Reccart. — Ah ! deut oun abenn d'he dibunia eus he c'housk morc'hedus.

Ann autrou Andre. — Lavarit eta ho peus great eur strilladen varmous dezhi. Ne ket boued tousseg eo am eus cavet, mes remorsou c'huero. Guir eo ive avad en em gunduomp evel eur vandenn goaled iaouanc ; ne ma ket mui ann amzer d'en em gemer evit eun draïc zister, na da vouzat aba-lamour na rer ket evel ma fell deomp. Penaus e Paris a so c'hoas o tivogedi, goad bugale Frans a so c'hoas o ruzia tachennou hor Mamm-bro, ha n'en em zastum en hor c'hrogenniou evel melc'hued evit mouzad, ann dra-ze a so beteg re adarre. Va c'henderv a rei evel ma caro, mes me so o vont d'ar red da rei va mouez evit he enebour ; heman, pa vezo lavaret ar viriones blean, a so eun den sur, den a vouisiegez hag a vuhez vad. Ma carient em bije allet rei cals sicour dezhan evit ar voterez eun tammic re zivezat e teuan da lavarel *dre va faot* ; n'em bezo ket gouscoude da rebeich din beza chommet heb rei va mouez. Ha guelet ho peus-hu Charles abaoue ?

Ann intron Reccart. — N'em eus ket. Ken dies oa he benn varnhan, pa en deus guelet penaus e troe ar stal gant ar voterez, ha pegen brás oa an niver eus ann dud a chomme heb mont da voti, ma'z eo eat, me sonj, da guzet en he gambr leüriou. Setu hen o tont, a grédan.

Ann autrou Andre. — Nan. Berc'hed ann hini eo.

Decvet abadenn.

AR MEMES RE. — ANN INTRON DERBOIS.

Ann intron Derbois. — Va mamm, mil ha mil meuleudi em eus d'ober deoc'h, en eun neubeudic amzer ho peus great eun den nevez eus va fried. Rojer, leun a aket entanet, a ra din breman lacaat aoza coan deomp gant va flac'h a gambr, cass a ra hor c'heginour ganthan da gear evit ober dezhan voti. Me, eun tammic dre valis, em eus græt ar penn fall. Neuze avad eo savet var he vigernou hag en deus lavaret penaus da zeis ar voteres e oa peadra cahout eur goan peus-vad

Ann autrou Andre. — Emomp o tont oll d'en em zistaga eus pep tra evit ober hon dever evel sænt.

Ann intron Derbois. — C'hui en em zistag eus eun dra benag ive, va eontr ? Pe seurt sacrifis a rit-hu da viana.

Ann autrou Andre. — Va nisez, me a lez a gostez : da genta — contit var ho piziad — da genta, eur pennadic mouzerez, rag mouzet e oan ; d'an eil, eur pladat brao a vouet tousseg eus ar guella ; d'ann drede.....

Ann intron Derbois (en eur c'hoarzin goab).— Pebeus ners calon eo red da gahout evit ober henvelep sacrifisou !...

Ann autrou Andre. — Va nizes, c'hui so iaouanc c'hoas, mes divezatoc'h c'hui velo pegen niverus eo griziennou ar goaziri e calon ann den ha ne glasc nemet he vad he unan.

Ann intron Reccart. — Petra fell deoc'h, eun enebour bras eo deomp ; ma tigoromp dezhan bras dor hor c'halon, e ra heb dale he vestr varnomp.

Ann autrou Andre. — He vestr heb he bar ; mes nag a ners calon, a aket, eo red da gahout evit miret outhan d'en em zila er galon dre eun tu benag ! Eur spont eo ar sonj a gement-se. Silaouit eta, hag hor voterien eo a so o tont aze ?

Ann intron Derbois. — Fanchic ann hini eo.

Unnecvet abadenn.

AR MEMES RE. — FANCHIC *(he zillad mont e kear ganthan).*

Fanchic. — Mamm, guelet a rit so prez vras varnoun ; mont a ran da voti en eur redaden, rag aoun em eus da zigouezout re zivezat, beza ho peus eur gevridi benag da ober e kear.

Ann intron Reccart. — Beza em eus, mes ann dra-ze so eur secret. Gant ho crad vad, Andre. Deus aman, Fanchic.

Ann autrou Andre (d'ann intron Derbois). — He c'hevridi eo... poket dezhan, n'eur he starda etre he divreac'h

Ann intron Reccart (en eur gemer Fanchic dre ann dorn). — Petra fell deoc'h, Andre, me so eur vamm eus ann eurussa.

Fanchic (en eur vousc'hoarzin). — Ha me, eur mab eus ann eurussa.

Ann autrou Andre (d'ann intron Derbois.) — Ann eur vad a zeu en eur voti. Petra eo ann trous boutou-se.

Daouzecvet abadenn.

AR MEMES RE. — ANN AUTROU DERBOIS. — JACKES.

Ann autrou Derbois. — Va mamm, me zigass Jackes d'am heul ; mes eur ger benag en deus da lavaret deoc'h.

Jackes. — E sonj goulenn ar bonnet diganeoch e oan hon intron ; du-man er gear, ar vreg a laco eur glippen ruz outhan, ha ne garfenn ket dale d'ober plijadur d'am fried a so kement a fouges ennhi pa vel he fotr bihan fichet dezhan. Dam !... eur picol potr coant eo ive avad.

Ann intron Derbois (en eur ober eun taul lagad d'he fried). — Hag a so mad da drec'hi, Jackes, beza var eves d'ober plijadur d'ar vreg evel ma leverit.

Ann intron Reccart. — Setu hen aze. Lakit anezhan en ho codel. (En eur drei varzu he mab). Penaus emoud e sonj mont e kear, Fanchic ?

Fanchic. — Lavaret em eus dippa va marc'h din.

Ann intron Reccart. — Ha c'hui, Rojer ?

Ann autrou Derbois. — Jackes ha Lois a deu ganen em c'harriolen a ziou rod.

Ann autrou Andre. — Ha me ? Me renco mont da voti var droad ? Neuze emoun e riscl digouezout re zivezat.

Ann autrou Derbois. — Bah ! ar guella so d'ober, eo lacaat sterna ann daou varc'h eus ar garriolen a beder rod, neb a garo a bigno ebars.

Ann intron Reccart. — Hag a so mad ar pez a sonjit aze. Charles a hellfe c'hoantaat mont ive ganeoc'h. Fanchic, kers da velet eta hag hen ne ma ket da dad e cambr al leoriou.

Trizecvet abadenn.

AR MEMES RE. — ANN AUTROU RECCART *(tenval ann dremm anezhan, hag o crena evel m'en dije bet ann derzienn.*

Ann intron Reccart (gant levenez). — Charles me m'eus casset ho mab d'ho clasc ; mes deut tre eta, setu aman eur vanden vras a voterien eus ho cortos.

Ann autrou Reccart. — Hag oc'h ober goab emoc'h ?

Ann oll. — Nan, nan.

Ann autrou Reccart (o sellet eus he bried). — Dont a reont oll ganen da voti, e guirionez !

Ann intron Reccart. — E guiriones ! pa lavaran deoc'h ; setu aze a rei pemp mouez muioc'h evit ann autrou Clement.

Ann autrou Andre (en eur sevel en he zao). — Ar pez ne rei ket dezhan gounid, hel lavaret a hellan deoc'h etrezoc'h.

Ann autrou Reccart (en eur boueza var he gomsou). — Nan, a dra sur, mes ar pemp mouez-se ma carjent beza comset pa oa ar mare, ho dije allet gounis pemp cant mouez all marteze. Mes, n'eus fors, autrounes, anavezout a rit mad petra lavare hon tud coz :

Evel m'eo dleet, gra da zever,
Ha goudeze, bez dibreder. X.

DIVEZ.

Marvailhou a dreus hag a hed
Egis ma za hirio ar bed.

EIL CONFERANS E CALLOT.

(Kendalc'h.)

Lez-Breis. — Peur eo ho deus ar muia ners ?

Boudedeo. — Pa vezont pare deus ar c'hlenvet a reont epad ma edont o chench.

An Hermit. — Malheur d'ar vro ma c'hellont mont d'eus ar Relijion d'ar politic, ha d'eus ar politic d'ar Relijion ! Malheur ma ho lezer var digares ober reform er Relijion hag er sosiete.

Ian. — C'hui a fell deoc'h lavaret e tagont beb eil an tron hag an auter.

An Hermit. — Ia, Ian, rag evelse hon deus guelet goude Martin Luther, o tont Maximilien Robespierre. Atau, pa ho deus dismantret ar Relijion ha mouget ar feis er c'halonou, e tispennont ar sosiete civil en eur voulvers ar famillou, ar fortuniou, hag o veuzi, pe fusuilla, pe c'hillotina, pe o tevi, pe o crouga kement den a ve en ho hent.

Ian. — Chass clanv oc'h en em zrailla an eil egile, hag o taga kement a gavont; me vell armeou aeret o flemma pobl Israël en desert.

An Hermit. — Emaint breman e tro da laeres madou ar c'houenchou, var digares al lezen emezho. Mes kement hini eus ar re a vo bet great gaou outho, a glemmo a enep ar Framassounet daonet ; petra rei neuze ar re-ma evit ma vo great peoc'h endro dezho ? Chench croc'hen, da lavaret eo, eleac'h ne reont breman nemet embann ne vezo ket troc'het ho gouzouc d'ar Relijiuset, mæs ho ialc'h ebken, neuze e scrivint er c'hazetennou, penaus eo red, evit mad ha prosperite ar vro, serra clos ho ginou da gement a glemm en deus ar Gouarnamant lammet he dra diganthan.

Ian. — Ne ket possubl beza pell laer heb mont da vuntrer.

Lez-Breis. — Petra ra an aeret pa vezont en ho ners.

Boudedeo. — Sevel ho fenn a eneb an env en eur suttal, en em rodella m'ar gellont en dro da gement en deus buhez d'he laza, hag atau sileja a rez an douar, ha suttal dre valis.

An Hermit. — Ar scuer a so roet dezho gant ar Framassounet, ken droug en andret Doue, ma lacont dre ho blasfemou, tan ar gurun da gouneza, gant ar vossen, ar brezel hag ar gernes, oll voalennou justis Doue, var digares lacaat urs vad ec'h en em weont endro da gement, sao caer so bet great er vro, hag e voaskont anezhi ken a ve lamet he vuhez. Etretant e stlejont e treit ar re huel er c'hargou, hag e reont meulendi d'al loussa loulou a so e calonn an den, en eur suttal, da lavaret eo, en eur ivenli kement droug so possubl a enep kement a so mad ha leal.

J. M.-C.

Erfin !

Dimeurs so partiet unec Seures Sant-Visant-a-Baul dre hent-houarn Lyon, evid mond d'ann *Tunisie*, da gemer carg eus ann hospitalou. Poent avoalc'h eo, ha kement-se gounezet evid sicour hor soudardet, ken ac'han ma vezo casset beleien da rei dezho ho sacramanchou ha da venniga ann douar e peleac'h e vezo taulet ho c'horfou, goude m'ho devezo renket mervel kentoc'h dre ar c'hlenvejou eget dre armou ann Arabet.

Da c'hortos, ar guel hebken eus ar Seurezet-ze, a rai hirio e kenver hor soudardet, ar pez a vras pa oa c'hoas ar c'horonel Lamoricière, e penn ar zouavet en Afric, a so travoalc'h evid guellaat hor soudardet.

Setu aman ar pez a lavar he unan :

Goude m'hon devoa renket cuitaat d'eus *Constantine*, heb beza allet gounid kear, ne oa ket achu evidomp. Epad ma renkemp tec'hel cuit ha ma vijemp bet lazet oll, panefe ar sicour a roas deomp Changarnier, e tigouesjomp e Bône. Repuet adreouv mogeriou ar gear-zé, n'hon devoa ket leac'h da gahout aoun rag ann Arabet, mæs ne oamp ket cals guelloc'h evid-se. Coueza a rea a beb seurt malcuriou varnomp ; ar guella soudardet a fallgalone, hag ar Zbuavet ia, beteg ma Zouavet paoun heb beza gouliet, heb beza taget gant clenvet all ebet, a renke perissa gant dienez ho bro. Soudardet Bro-C'hall, casset e meaz ho bro, a so cals dougetoc'h eget re ar Broiou-dall, d'ar c'hlenvet-ze a enep pehini neus ken parc nemet distrei d'ar gear. Mæs evid hor soudardet ne oa ket possubl kemer ann hent se d'ho farea, rag ne vije ket chomet, nag unan soken. An medisinet a golle fizians ; renket a oa bet creskiî ann hospital, ha sevel eur sal nevez, ha peb mintin pa zeuen d'ober va zro, ne gleven ken kelou nemet ma oa maro tud adarre. Mond a rean d'eus ann eil clanvour d'egile, o clasc rei calon d'ar re oa beo c'hoas, mæs oll ar pez a ren ha netra a oa couls, netra na dalveze, na coms dezho dre gaër nag ho gourdrous. Ar re goz evel ar re iaouanc, ar re a fesone kent beza tud difeis, evel ann dud a Relijion, ne vouient nemet lavaret gant eur vouez hanter-varo : Excusit ganin, va c'horonel, mæs anaout mad a ran n'hellin ket parea ; biken na zistroin e Frans. Ah ! ma vije bet va mam aman..... hag ann autrou person !...

Ar marechal Clausel a so brûdet evel eur galon calet, mæs e guirionez, neus den madelezussoc'h evithan ; O clevout ar pez a lavaren dezhan, heman a hejas he benn, o lavaret : Aman neus ket leac'h da c'hoarzin, red eo,poent eo teuler eves,— Neuze, emoun-me, cassit beleien deomp. — N'am eus hini ebet. — Ha ma c'houlenfec'h gant ar Ministr ? — Ar Ministr ! Hen en em ziscargefe var ar re all, ha n'ho peffe ket beleien abars c'huec'h miz ac'han. Dond a ra din eur sonj guelloc'h. Asezet aman, ha scrivet doc'htu hag en eün d'ar Rouanez (groeg Lois Filippe) he unan. Me a scrivo eun dra benag ive d'am zro var ho lizer ; ne ouzon ket ha kement-se à hello parea ho clanvourien, mes ober droug dezho ne rai ket. Goulennet ive Seurezet evid ann hospitaliou ; ho guelet am eus alies en hospitaliou hag e leac'h all. En *Allemagn* am eus ho guelet oc'h entent ous ar soudardet gouliet, memes var dachen ann emgann, ken disoursi ha ken trankil evel ma vijent bet en ho chapell o chilou ann offern ; ar re-ze so merc'het calonec hag a voar en em drei ; ar soudardet ho deus cals carantes evitho, hag a chilou mad ho c'homsou, ar re-ze a vezo eus ar re vella evid prepari peb tra da benn ma zigouezo ar veleien,

Ar marechal ne oa ket ki var ar Relijion, mæs cals skiant vad en devoa. Eun heur goude e oa scrivet va lizer, hag ar Gouarner en devoa merket he unan varnezhan e vije bet contant bras ma vije bet roet din va goulenn. Roet e oe doc'htu da gommandant eur gorveten a ioa o tistrei da *Doulon*.

Distroet da *Vône*, e oe travoalc'h din rei ar c'helou-ze d'am faour keas clanvourien evid ho guelet o kemer calon adarre. Evelken e varve cals anezho memes tra. Me a selle bemdeis var ar mor da velet ha dond a rafe eul lestr benag d'eus Frans. Daouzec'devès a ioa tremenet dija na ne teue netra. Erfin, eur vintinvez, goude eün nosvez terrubl epad pehini e oa maro eur serjant hag eur c'hlairon, é oan o sortial eus ann hospital da velet var ar c'haë ha ne oa netra neves, pa velis guardian ar *Semaphore* o tont d'ar red varzu ennoun: (hen a vouie pegement à vâl a ioa ganin guelet eul lestr benag o tigoueout). Coronel, emezhan, eul lestr a vrezel so o tont ; Seurezet so ganthan. — A veac'h em boa clevet ar c'helou, ma rois urs lavaret d'ar mestrouer lacaât va c'hoket var bare hag e redis va unan da di ar vedisinet, rag diæs bras a oa neuze lezel da antreal eul lestr benag abars beza bizitet en eur pors-brezel benag.

Va eis martolot, prest ha savet ho roenviou gantho e laë, a ioa eus va gortos. Rei a ris urs dezho da ziblass, ha ker buhan ez ajomp evel ma vije bet ar vapeur o cass ac'hanomp. Lemel a ris doc'htu var bont ar brick, hag e liviris : Alo, va Seurezet, hastit afo ; aman so hano da recouri ho buhez da eun neubeut tud vad. Be oa c'huec'h anézho, ar merc'het keas. Amzer da zisken d'ho c'hambr hag e tistrojont ker buhan, ho facadic bihan en ho dorn. Ar c'hommandant gant he gleze, a roas ar salud dezho, ar vartolodet a loscas teir iouhaden en ho enor, hag a veac'h ma oa diskennet ann offiser en traon gant ar skeul da rei ann dorn dezho da gemer plass er c'hoket, ma oant dija rentet kerkent, hag int eürus meurbet d'eus ann enoriou a renter dezho.

A veac'h ma oamp diskennet en douar, ma redjomp oll ragtal d'ann hospital, ar glanvourien a vouie e oant digouezet a ioa o c'hedal ac'hanomp, ha kerkent ha ma veljont coëffou guen ar Seurezet oc'h antreal er sâl kenta, ma loscjont kër buhan iouadennou a joa ha meuleudiou, a renker beza ho c'hlevet evid gouzout petra eo ; e oant oll en ho sa, hag e seblantent beza pare.

Kerkent ha ma oa digouezet ar Seurezet ec'h ehanas ar mervel. Antronos e tigouezas ar veleien. Eis devez goude, ar re oa bet clanv gant ann derchen a ioa pare oll, distroet e oant d'ho flass etoues ar soudardet all ha sarret ar sâl oa bet savet rag ne oa ket bras avoalc'h ann hospital ; ar re c'houliet a ioa oll var bouez parea, na ne chome mui en hospital nemet ar re oa bet renket troc'hi dezho eur re benag eus ho izili, ha c'hoas ar re-ze a oa crenv avoalc'h evid distrei e Frans.

Setu kenvrois, petra ra ar guel hebken eus ar Seurezet hag eus ar veleien. Me chans breman pa so bet casset Seurezet, heb dale e vezo casset beleien.

Mar g'alfe beza kement-man eur gentel, da vihana d'ann dud difeis a fell dezho tenna ar c'hroasiou ar Seurezet hag ar veleien eus ann hospitaliou ann dud diskiant ma'z int, sonjal a ra dezho beza distrujet Doue hag he Relijion, ha gouscoude ne dint netra soken e kenver ar marechal Clausel hag ar c'horonel Lamoricière a anaie ez oa eun Doue dreistho, hag ar re-man a sonj dezho beza dreist Doue ! Siouas dezho !

A.

HISTOR BUHZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Da genta, Isidor a chomfe en tu-man, na ne vemp ket mui diæset ganthan.

— Alo ! emoun-me, poaniomp neuze.

— D'ober petra ?

— Da deuler ar speurn en traon.

— Neuze e sutellas.

— Ne ket achu ganin. Te ne vezi morse goest da velet hirroc'h eget bec'da fri ; ha Fanchette he devoa bet eur sonj vad pa ne felle ket dezhi e vijes partiet da unan.

— Oh ! Fanchette ! Fanchette ! emoun-me, paour keaz Fanchette.

— Peoc'h ! emezhan, chilou kentoc'h. Da genta, n'ac'h eus ket binvijiri mad avoalc'h evid dispenn ar speurn a so græt gant treustou mad, ker parfet ha Klootz ha ken teô evel Abraham. Ouspen, pa vezimp æt en tu all d'ar speurn, m'eus aoun hon devezo græt ann hanter eus ann hent evid en em gavout e liberte.

— Coms eun tamic sclæroc'h.

— Red eo did anaout eur veich evid mad, peu sort kemm a so etrezomp hon daou, va faour keas Corentin, ha divezatoc'h pa savo c'hoant ganes lacaat ac'hanon re izel, dalc'h mad sonj d'eus ar pez ez an d'hel lavaret did. Me a vel sclear ha va speret a so lemm. Te sonj did penaus ar minheers e laë a so chomet heb eva banne abaoue ann deves ma oas bet meo, ha m'ho deus sarret ann nor ouzomp ?

— Oh ! nan da, ne gredan ket.

— Gouscoude n'int ket deut, nag eur veich, dre ann nor-man da garga ar pod squidam.

— Guir eo. Neuze ez eus eun hent all.

— Fur avoalc'h e comzes evid eun amziot. Pa lakeer da veg en dour, te voar eva ; eun dra benag eo atau.

Kel laouen e oan d'eus cavaden lann, ne sonjis ket facha ganthan, abalamour d'he sottoniou. Me vouie avoalc'h em boa cals muioc'h ners, cals muioc'h speret evithan.

— Na perag neuze n'ac'h eus græt netra abaoue div heur amzer ?

— Rag ma felle din beza sur ne vije ket deut ar friponet teô-ze da goueza varnomp epad ma vemp o labourat,

— Na breman ? sur oud ?

— Tost da vad. Al loenet brein-ze a sco evel tud diskiantet, mæs evid ar vagadurez int mad avoalc'h ne heller ket hen disnac'h. Biscoas n'eus manket souben deomp gantho. Eh bien ! abaoue ar mintin man ho deus disonjet cass boued deomp.

— Ia da, guir eo ; ha me am eus naon du.

— Guelet a res 'ta, tremenet eo mare lein.

— Ha ma ne fazian ket, eo erru mare mern.

— Guelet a res, eme lann eun eil gueich.

— Hag abars pell, e vezo deut mare coan ; mar kendalc'hes egis-se o chomm heb ober ann disterra. Hag al laëron-vor, ar re ho deus tennet var ar gear, a so æt pell so en ho roud, na vezo ket a goan evidomp, evel n'eus bet na lein na mern. Ha pa zeuio ann nos tenval, ne vezo den ebet ganeomp nemet ar c'hi-vor. Lavar ar pez so d'ober, hag e veli penaus e ouzon labourat.

Ne ouzon ket ha lann a oa goal sur e oa æt ann ekipaj cuit ; evidoun-me e sonje din atau e oa chomet eur re benag anezho er bours, hag ec'h astennen va scouarn da chilou ar pissa ma hellen. Hogen, en aner a oa. Abaoue ma oa achu ann emgann ne oa trous ebet, nag el lestr nag en diaveaz.

Pa lavaran trous ebet, e fell din entent trous guirion ebet, rag mar d'hoc'h ganet e Breiz, e ouzoc'h avoalc'h penaus ar re so o vont da velet a glev a beb seurt trouz.

Papa Kemper a vouie eun histor, e pehini eur martolodot collet er mor var penn eur vern da ouspen mil leô eus ann aochou, a gleve dre douez trous ann avel, ar bombard hag ar binioù o c'hoari son Youen.

Oa en he chacot
Eur mouchouer Cholet
Ha kerden scoulmet
Dindan he seulioù.

Eh bien ! ebars er prison tenval eleac'h ma oamp me gleve me a beb seurt traou. Me gleve cloier Sant-Sulpis hor parraz a vrude gueichal gloriont patron François, rag ma lavarent *dix dindons* (Dec pabor) *dix dindons !* me gleve ann treizourien o chouhal : Sant-Servan ! Sant-Servan ! evid eur guennec. Me gleve ann intanvez Hélie oc'h en em langachi gant ann oll var dreuz he dorz o tamall dezho ne oant nemet laëron ha tud disleal. Me gleve ann dimezellet Luminais o c'hourdroua lusta ar re ne chomènt ket fur, ha mama Kemper o kinnig *avansamant* d'ar re a ie da eva ebars en hostaliriou all.

(Eur pennad all eur veich all.)

A.

Madou ann douar.

E Paris, couls ha var eun neubeut marc'hajou en diabars eus ar vro hon deus en sizun man eun neubeut distaul ; ha gouscoude e caver c'hoas eun neubeut marc'hajou var bèrz ez eus cresc. Neus fors penaus eo, evid breman eo peoc'het ann traou ha petra benag ne zigasser ket cals a c'hreun var ann dachen, petra benag neus ket bet allet cahout cresc, eo diæs bras ober afferiou. Ann neubeut devejou amzer vrao hon deus bet, ho deus roet ann tu da labourerien douar kempenn ho doujaron hag ho deus miret outho darempred ar marchajou, mæs petra benag ho deus allet miret ne vel ne vras ann distaul, ne allint ket ober e teuje ar c'hresc endro. E New-York ma so fesonet evid gwir cahout cresc, eo ar varc'hadourien ar re so caus, mæs red eo deomp lavaret deoc'h, penaus ne soni ket deomp ec'h alfe padout rag neus ræson vadelet evid-se.

Ann 200 lur guinis e New-York a so doc'h 26 lur 15 guennec, pa oant varlene d'ou'h 26 lur.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 32 l. » » guennec ; segal, 22 lur 10 g. ; hey, 21 lur 15 guennec ; kerc'h, 20 lur 5 g. ; ed-du, 18 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 22 a viz Here 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. » » g. — Segal 19 l. » » g. — Hey 17 l. » » g. — Kerc'h 17 l. » » g. — Ed-du 16 l. — Avalon-douar 5 l.

A.

Bulletin Financier.

La Bourse est dans une situation troublée qui empêche le relèvement des cours de nos Rentes. Le 3 0/0 fait 84.05, l'*amortissable* ancien 85.80, le nouveau 83.84 et le 5 0/0 116,40.

Les capitaux de placement continuent à se porter avec empressement sur les obligations 4 0/0 émises par la *Banque hypothécaire* à 485 francs.

L'assemblée générale de la *Société générale de fournitures militaires* a voté une répartition de 25 fr. par titre, justifiée par l'importance des bénéfices acquis. Ce coupon sera détaché le 1er Novembre prochain.

Le total des recettes de la *Société générale de laiterie* s'élève du 3 Avril au 22 Octobre à 7,492,822 fr. 14 cent.

Les actions de la *Société générale de laiterie* ont résisté au courant de baisse dans lequel presque toutes les valeurs ont été entraînées, et sont recherchées à 630 sans trouver de contre-parties d'offres. L'importance des recettes, que nous publions chaque semaine, n'est pas étrangère à l'affluence des demandes sur le marché, et des cours bien supérieurs sont à prévoir avant peu. Il est certain que le développement toujours croissant des opérations de cette entreprise doit mener le cours des actions de la *Société générale de laiterie* à 800 francs, pour atteindre ensuite le cours de 1,000 francs.

Les actions de la *Rentière*, émises par la Banque universelle, 49, rue Lepelletier, sont susceptibles d'une large plus-value.

Malgré le désarroi qui a régné ces jours derniers sur le marché, les actions de la Compagnie de Chemin de fer et de Navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée ont conservé une grande fermeté et sont cotées entre 500 et 505 francs.

Cette attitude est amplement justifiée par l'avenir réservé à cette Compagnie.

On doit s'attendre à voir des cours beaucoup plus élevés dans un délai très prochain, car l'ouverture complète de l'exploitation est fixée au commencement de l'année prochaine, et l'on sait que des contrats signés avec les grands industriels du bassin du Gard assurent un trafic très rémunérateur, qui donnera un dividende sérieux aux actionnaires, en dehors de l'intérêt de 5 0/0 que rapportent déjà les actions.

Les obligations d'Alais au Rhône ont de nombreuses demandes à 313 francs.

La Compagnie d'assurance *le Chômage* est d'une utilité incontestable pour tous les propriétaires et les industriels. *Le Chômage* a pour objet d'assurer le revenu des immeubles brûlés, pendant leur réparation, et le salaire des employés et ouvriers pendant la reconstruction d'une usine incendiée.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

BLANC D'ARGENT PUR

POUR ARGENTER ET RÉARGENTER SOI-MÊME

D'une façon durable et instantanée

Tout objet Cuivre, Bronze, Laiton, Ruolz et Plaqué usé.

PRIX DES BOITES :

La boîte, **4** fr. **50**. — 1/2 boîte, **2** fr. **50** — 1/4 boîte, **1** fr. **50**

Exiger la signature et la marque de Fabrique. — Envoi contremandat-poste.

Chaque Boîte porte une étiquette indiquant le moyen de se servir du BLANC D'ARGENT.

Chez **M. DUFFAUD**, 59, rue des Arts, Levallois (Seine).

LES AMUSETTES

Ce joli petit journal ne s'occupe que de jeux d'esprit, de jeux sur la littérature, l'histoire et les sciences, de divertissements en famille, de petites curiosités de tout genre. C'est le *vade-mecum* de ceux qui tiennent à ne pas rester à l'état de comparses dans une société. — Il est édité par M. Ferrand, dont les diverses publications, en particulier le *Journal des Curieux*, ont obtenu un succès si considérable.

L'abonnement aux *Amusettes* n'est que de 3 francs par an. — Adresser 3 fr. (mandat ou timbres-poste), à M. Ferrand, éditeur, à Besançon (Doubs), ou à Paris, 6, rue de Savoie.

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou chr. MENNESSON Reims

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd. marine ✠, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique**, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison** radicale des Maladies de **tous les Organes** et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS

ET DES VALEURS INDUSTRIELLES

Société anonyme au capital de 1,500.000 fr.

SIÈGE SOCIAL : A PARIS, 16, RUE DU 4 SEPTEMBRE

Se charge spécial. des ordres de Bourse à terme

LE CHOMAGE

Compagnie anonyme d'assurances et de réassurances

à primes fixes

Contre le chômage des capitaux, la perte des salaires, loyers, etc., résultant de l'incendie.

SIÈGE SOCIAL : 1, RUE DU QUATRE-SEPTEMBRE, PARIS

Capital social : **Cinq millions** de fr.

AVIS SÉRIEUX Voulez-vous acheter du vrai vin de Bordeaux (Château Lauzard) dans de bonnes conditions de prix. Adressez-vous à Mme Hte Izard, propriétaire, 139, rue de l'Eglise Saint-Seurin. Bordeaux.

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, rédigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1884 (516 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.

2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages). — *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**

3° **Premiers éléments d'Histoire de France.** (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85**.

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll breamanchou a dleheza great da Perc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hedken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, a Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 5 a viz Du 1881.

Der Guener all eo bet digorret ar Gambr. Ma renkefemp, siouas ! barn anezhi d'oc'h ann trous hag ann dispac'h so bet c'hoarvezet hirio, petra na dlefemp-ni ket sonjal e c'hoarvezo en amzer da zont ? Ha ne ket ni hebken a sonj ker fall anezhi, rag clevout a ran unan eus ar Radicalet, de Douville-Maillefeu oc'h estlami hag o lavaret a vouez huel ar pez a sonje ar re all en ho fart ho unan :

— Commans a ra mad evelken ! ! !

Savet a so bet trous doc'htu etrezho, rag Guichard ar c'hossa eus ann Deputeet a ioa abalamour d'he oad, Presidant araug ar voterez, a felle dezhan e vije bet hanvet ragtal eur Presidant evid gortos bete ma vije bet lavaret e oa bet græt mad election ann hanter eus ann Deputeet, ma vije bet hanvet neuze eur Presidant evid mad. Radicalet ann tu cleis ne felle ket dezho e vije bet votet var ann affer-ze, e vije bet gortoset eun neubeut devejou ; mæs ar mestr (Gambetta), o veza lavaret e vije bet contant da veza hanvet evid gortos, Guichard, a so a du ganthan, a c'houlen ar moueziou ha ne fell ket dezhan lesel ar Radicalet da bresec, hag e sonn he gloc'h kentre ma hell. Lavaret e ve e ver var eul lestr dre dân o vont da ziblass. Pa gonter ar moueziou, ar Gambetta so hanvet da Bresidant gant 317 mouez var 350. Setu eta m'en deus bet he c'hoant, ha gouscoude, petra benag ma vezo lavaret eo bet hanvet mad, petra benag ma so travoalc'h da rebeich en he election evid lacaat torri eun dousseu electionou eus ann tu dehou neus ket bet guelet morse henvel da Bresidant eun den ha ne de ket direbeich he election.

Etretant, evid miret ne ve ket græt ker goas d'ar Vinistret pa vezo goulennet cont digantho d'eus ho oberou, setu Ministr ar brezel o cass d'ar Gambr ar c'helou deut dezhan dre ann telegraf, ponaus hor soudardet a so antreet er gear a Gaironan, ha ne oa den o viret outho.

Er Senat, eo ar Republicanet ho deus bet ann treac'h ; lavaret ho deus e vije bet votet hirio var lezen ar guerejou, a lavar ne vezo lakeat disparti ebet etre ar re varo pe vezint catoliket pe ne vezint ket, hag e renkint beza lakeat d'oc'h renc evel ma zigoueo. Eg:s ma eo bet tennet ar c'hroasiou d'eus ar scolioù ha d'eus ann hospitalioù, a vezo heb dalè gourc'hemennet tenna ve ar c'hroasiou d'eus ar guerejou. Neuze eo me chans e velloc'h peger fall eo ar Republicanet, hag ar menrion a sonj dezho oc'h hellont servicha assambles ar Republic hag ann Ilis, hag ho deus disonjet ne heller ket servicha daou vestr assambles.

Dissadorn, 29 a viz Here, e oa ann eil gueich d'ann Deputeet ha d'ar Senatourien d'en em assambli. Hirio ar Gambetta n'en deus ket lezet he blass gant Brisson, ha pa zigor ann Assamble da deir heur, setu petra lavar hen d'he genvreudeur :

Autrounez, en eur gemer et gador map blass ann autrou Guichard ar c'hossa ac hanomp ne fell ket din lavaret cals a dra gant aoun d'ho lacaat da goll hoc'h amzer. Ho trugarecaat a ran evelken d'eus ar pez hoc'h eus græt em c'henver hag e rin guella ma hellin evid en em ziscuez din eus ann eus ann enor hoc'h eus græt din, hag e sentin oc'h ar pez ho peus discuezet beza ho santimant. Neuze so bet lavaret e oa bet græt mad electionou 376 Depute, etre pere a velomp hini ann autrou de Mun hag hini ann autrou Freppel. Ha setu penaus so bet roet he c'hoant d'ann autrou de Baudry-d'Asson, petra benag ma oa bet disnac'het outhan da genta. Mar meus kement a vad guelet henvel eur Presidant evid mad d'ar Gambr, ne deo nemet rag kerkent ha ma vezo græt, ec'h hellimp gervel dirag hon tribunal ar Vinistret hag a deus tennet var ar Frans eur brezel ken diskiant.

Er Senat, goude beza disclæriet (ar pez a glaskent) en eur voti al lezen ho devoa c'hoant d'ober var ar guerejou, a lavar ne vezo mui græt disparti er guerejou, mæs e vezo anterret ann oll d'oc'h renc, a sonj dezho beza labouret travoalc'h, hag a lavaront kemer vacansou ac'han da zer Iaou.

Lennet peus hnelloc'h en devoa Facre casset der Guener ar c'helou d'ar Gambr e oa bet kemeret *Kairoudn* en *Tunisie*, mæs anat eo en deus lavaret gaou neuze evel atau. Be pa gazetennou a lavare en devoa resevet ar c'helou-ze d'ar 26, mes

ne oa bet falvezet ganthan he rei da anaout nemet d'ann 28. Ma ! setu m'en deus ann autrou de Lareinty græt d'ar Ministr Farre anzavout en unan d'eus buroiou ar Senat, penaus ar c'helou-ze e oa hen en devoa roet urs d'he gass d'ar Gambr ha d'ar Senat, ha ne oa deut e guirionez da vir nemet eun neubeut heuriou goude ma oa bet casset dre ann telegraf, mæs ne ket daô beza souezet gant-se. Ar re-ze so a bell so guir vugale Satan tad ar gaou !!! A.

Pa vez mouezerez.

Lod a lavar ez int mestr da rei ho mouez pe da chomm heb rei, pe da rei ho mouez d'an neb a garint ! Ia, evel ma'z int mestr da vont d'an ifern. Ma ve mouezerez divar benn buhez ho zad mad ? Direbech a vent da chom heb rei ho mouez pe d'he rei eneb buhez ho zad ! Piou a gredo beza direbechoc'h, pa ve tud fall ha tud mad, e mouezerez evit ar barrez, pe ar c'harter, pe ar vro ! (1) Piou a anavez an tu fall d'oc'h an tu mad, a lavarer avechou ! An autrou Doue, ha stris a renc beza speret ann den ne hell ket gouzout da biou e rafe an Autrou Doue he vouez ha da biou ne rafe biken.

An neb a zalc'h ar sac'h a so ken laër hag an neb a laca ebars. Ne ket souezus guelet trubuill en tiegeziou, ha ne zigoront ket ho daoulagat pe vent galvet da rei mouez gant ar muzul a vuzulennou a vezo muzulet deomp, Doue a renç publia ha ne hell ket beza disleal, ar seurt a hadomp a eostomp.

(1) Ar re ne roont ket ho mouez pe he ro en tu fall, ne respountont ket eus an droug a rafe an tu-ze.

(2) Piou ne voar ket eta pe ervez Doue, pe ervez ann diaoul e ro he vouez.

Hadet drog ha gortosit guinis. An Vinien.

Neus ket c'hoas cals devejou, ma velis ann tam paper guen a oa bet casset deomp gant Prefet ar Finister da genver deves ann electionou, o sonj hon lacaat da gredi n'hon devoa tam brezel gant ann Arabet, distaget gant ann avel o vont d'en em saotri etoues ar pri. Pell avoalc'h a oa chomet stag, da lacaat ann oll da anaout peger bras gevier en devoa lavaret ar Prefet, da lacaat ar Republicanet da gahout ann treac'h. Rag petra benag ma lavare ar Prefet ne oa tam brezel, hor soudardet a gendalc'he hag a gendalc'h c'hoas soken hirio ann deis da vont d'ann Afric. Kement a so bet casset anezho ma hanver eur rejimant benag n'ho deus mui soudardet avoalc'h da sevel gantho eur bataillon c'hoas (500 den) da gass d'ann Tunisie.

Scriva a rer d'eus *Marseille* d'ann 19 a viz Here:

O velet al letanant-coronel Robillard oc'h evessaat Dissul vintin evid en em ziscuez dezho evel ann hini oa carget d'ho c'hommandi, d'ann tri bataillon eus ar 120et, 87et ha 119et rejimant linen, hon devoa gouezet doc'htu n'ho dije ket daleet cals abars reseo ann urs da bartial, hag e guirionez, derc'hent deac'h goude creisteis so bet casset urs dre ann telegraf da Brefet ar pors da lacaat abars fin ann deis ar soudardet a ioa neves digouezet e kear, da ambarki e bours al listri a ioa var bare evid-se.

Etro 5 heur, ann tri bataillon a ziblasse d'eus al leac'h ma oant dindan ann telt, *camp d'eus dor ar Frans*, hag a so antreat er pors dre dor Castigneau, evid senti eus ann urs a oa bet roet dezho.

Ann teltou a chomo en ho za bete goud, ha dastumet e vezo adarre soudardet er memes plass.

Lenna a rer er *Journal d'Alençon* :

Dissadorn e lavaremp deoc'h, penaus ann daou vataillon d'eus ar 117et hag ar 115et rejimant linen ec'h en em gave e *Argenton* hag e *Mamers*, e oa bet roet urs dezho da bartial. Ma ! hirio hon deus clévet, penaus so bet roet ar memes urs d'ar soudardet eus ar rejimant a so e *Domfront*.

Lenna a rer er *Français* :

Diou vatteri d'eus ann 31et rejimant artillerien eus ar pevare arme a so he jeneral e chomm e kear ar *Mans*, a so bet casset d'ann *Tunisie*. Unan anezhan, ann 9et, a so bet diblasset pell araug heben, a ioa vardro 9 ugent den ennhi ; be oa pers eus arme ar Jeneral Correard hag en deus renket gouzanv kement, ma so clanv pe varo ouspen ann hanter anezho. Ministr ar brezel en deus lakeat scriva d'ar *Mans* evid gourc'hemenn cass d'ann Afric 41 den evid derc'hel plass ar re-ze. Hogen, n'eus ket bet allet cahout nemet 14 den a oa possubl da gass ebars er rejimant penn-da-benn.

Eun all mad da zerc'hel sonj anezhan.

Setu petra a lennomp er gazeten ann *Ocean* d'eus Brest :

Setu petra a renc ober ann hini en deus collet eul loen benag, mar fell dezhan cahout eun tam sicour benag digant ar Gouarnamant.

1° Scriva he c'houlenn d'ar Prefet var eun tam paper ordinal, de ket daô implija paper timbr.

2° Cass ive assambles ha var paper ordinal, eun testeni digant ar *medisin-loenet resevet*, en deus guelet al loen pa oa clanv.

Ann daou baper-ze a renc beza *legaliset*, sinet gant mear ar barræs.

Mear ar barræs a renco ive cass ar paperiou all so merket aman, evid discues, penaus ann hini a c'houlenn sicour, so eun den ezomec.

Merca a rei tost da vad pris al loen.

Mear commun..... a lavar :

1° Penaus, N..... en deus collet d'ann.. eul loen..... a dalveze.....

2° Penaus, al loen-ze ne oa assuret e fæson ebet.

3° Penaus, ann hini a c'houlenn sicour, en deus galvet da entent ous al loen pa oa clanv, N.....

medisin-loenet resevet.

4° Penaus, erfin, ann hini en deus collet he loen a so e guirionez eun den ezomec.

Græt..... e..... d'ann .... 18.....

Kement-se a ro deoc'h eur voien æs da veza dic'haouet d'eus ar c'holl ho peus græt, travoalc'h eo goulenn, ha cass ar paperiou ; ne rer ket alies avoalc'h, ha gouscoude e voter beb bloas eun neubeut arc'hant evid-se. A.

Tud ar bloaveziou 1867, 1872 ha 1876, a roer dezho da anaout e renkint lacaat peb hini anezho ho *livret* en Ti-kear eus ho farræs, d'oc'h adalec ann 29 eus ar miz Du-man, beteg ann 11 a viz Kerzu kenta.

Al *livreou*-ze a vezo goudeze casset da offiserien ar bureô, ma vezo merket varnezho cheinchamanchou a sello ous ann dud-se egis a vercomp aman varlerc'h.

Evid tud ar bloas 1867, e vezo merket ho deus achuet ho servich etoues ar bragou lien, hag int lakeat etoues ar reserv ar re-ze.

Evid re ar bloas 1872, int lakeat etoues ar soudardet bragou-lien ho deus diou veich eun amzer servich 13 deves da ober.

Evid re ar bloas 1876, ho deus achuet ho servich evel soudardet, hag int lakeat etoues ar re n'ho deus ken servich d'ober nemet hini soudardet ar *reserv* diou veich 28 deves epad 4 bloas.

Ann archerien a gemero al *livreou*-ze en Ti-kear haga gasso anezho da offiserien ar bureô e peb departamant, ha goude ma vezo merket egis-se ar chenchamanchou varnezho, e vezint adarre casset d'ann archerien, a rento anezho peb hini d'he berc'hen. A.

Breur, contr ha nizet.

Fanch (eur radical). — En aner eo adarre en dro-man, e vezo bet scuillet goad ar bobl, hag ann *dispac'h* a gendalc'ho c'hoas d'ober ar pez he deus græt atau beteg hen ; pinvidicaat ar Gouarnamant neus ken nemethan en deffe guir da verza ar poultr hag ar re so ho micher guerza fusuillou: hor santela guiriou a so disprijet, ne chomm mui ken liberte ganeomp nemet ann hini a gavomp scrivet var ties bras ar Gouarnamant gant ann *egalite* hag ar *fraternite*, diou lenveres all...., goassoc'hgoas e velomp ar re so e penn ar vro o rei ar plassou d'ho c'herent.

Herri (eur roialist). — Ar virionez eo a goms dre ho kinou.

Fanch. — Ne heller mui lavaret ti ar Presidant.

Herri. — Guir eo, rag lavaret a renker ann ties pe guir bemdeis e cresc ann niver d'eus ar re a brenn gant ann arc'hant a roomp dezhan.

Fanch. — Chilaouet Herri, me ne d'oun ket oc'h ober goap.

Herri. — Na me kenneubeut.

Fanch. — Hogen, lavaret a hello beza græt ke, rent ar Presidant.

Herri. — Ne lavaran ket nan !

Fanch. — Mar g'heller beza ken divergont eil ann Aljem d'he vreur !

Herri. — Eno, dress eo ma gavomp ar *fraternite*.

Fanch. — Kemer ganthan daou eus hon izili en he balæs, en *Elysée*.

Herri. — Kement-se so c'hoarvezet rag ma eo mignon bras d'ann *égalité*. Neus ket bet falvezet ganthan lacaat kemm ebet etrezho gant aoun e vijent bet jalous ann eil eus egile.

Fanch. — Rei ann oll plassou d'he gerent !

Herri. — Kement-se eo abalamour d'al *liberte*, hag hen n'e ket mestr d'ober oll ar pez a gar !

Fanch. — Re eo evelken.

Herri. — A gav deoc'h !

Fanch. — Lesit ac'hanomp da veza ar vistri !

Herri. — N'edomp ket e soni miret ouzhoc'h.

Fanch. — C'hui velo neuze !

Herri. — Petra rafoc'h-hu ?

Fanch. — Ni a rai evelthe.

Herri. — Ha neuze al liberte hag ann oll gerieu bras !

Fanch. — Ni a zalc'ho atau dezho evel gueichall nemet e lezimp anezho e peoc'h e couskaat epad eur mareadiç.

Herri. — Keit ha ma vezint len hoc'h hent o stourm ouzhoc'h evel ann difenn a rai dedoc'h al lezen da cheinch plass d'ar varnerien en despet dezho.

Fanch. — Egis-se dress !

Herri. — Hag ar bobl, petra lavaro ?

Fanch. — Ar bobl ne lavaro netra ; ne voar nemet meuli ha meuli atau kement a ve great gant ar guir Republicanet.

Herri. — Ha neuze, peleac'h ema an guir, an justis hag al lealdet ?

Fanch. — Escusit ganen, n'am eus ket cals amzer da chomm aman ganeoc'h hirio, eun deves all, p'hon devezo muioc'h amzer ec'h hellimp en em glevout var ann affer-ze.

Herri. Pa garoc'h. A.

Eur Republican ne ra droug ebet.

Lenna a reomp er gazeten *Union nationale de Montpellier*, penaus ar c'hard-chanpetr a zioual douarou ar maner bras *La Motte*, en deus cavet dilun all, 10 a viz Here, etre c'huec'h heur eus ann abardaëz, eul lampon a ioa o lacaat ann tân. Ann tân a oa bet lakeat ganthan e meur a blass pa so bet allet he baca, hag ann lân-goal en deus padet epad 5 heur ha græt cals gaou,

Al lampon-ze n'en devoa lojeis anavezet ebet a dlefe bèza bet casset dirag al les-varn, mæs pa eo bet casset antronos da *Vontpellier* da eil Procureur ar Republic, n'eus bet græt netra dezhan, hag eo bet lezet e liberte. Buhan avoalc'h e vije bet roet ar groas a enor dezhan d'he alia d'ober adarre !

Ni a garfe avoalc'h gouzout perag ne ket bet dalc'het e prison, a c'houlenn ann *Union natio nale ?* Marteze eo Framason, pe autramant a so bet græt gaou outhan gant ann Impalaër d'ann 2 a viz Kerzu ?

Neuze abars he lezel da vont cuit, ann eil da Brocureur ar Republic a dlefe beza roet dezhan eur verennad bier pe eur banne odivi devet ! ! !

Eur chapell dibotaillet ha sarret.

D'eus *Beauchêne*, e scriver d'ar gazeten *Union* d'ann 20 a viz Here.

Er mintin-man, 20 a viz Here, ar sitoïan Regnault, souprefet *Bressuire* a so deut da siella adarre doriou chapellic Beauchêne !

Be oa ganthan ar c'hommisser poliss ha teir brigaden archerien gant eur c'habiten.

Ar *proses-verbal* eus ar pez so bet græt a verc penaus n'ho deus ket allèt cahout den evid dioual ar pillou staget ous ann doriou gant siel ar Republique !

Hag hoc'h bet souezet gant-se, dibotaillerien ma'z hoc'h ! C'hui a garfe, m'ervad, e teufe ar bobl oc'h ho guelet oc'h ober dalc'h-mad traou ken iskis da garet ar Republic bepred muioc'h mui !

Lavaret a rer penaus merc'het *Beauchêne* ne oa nemetho er gear evid guelet eur veich muioc'h pegement a garit al *liberte*, pa n'hellent ket enebi ouzhoc'h, ne reant nemet lenva ha teuler peb sort malloziou varnhoc'h o lavaret ouspen :

— Ah ! m'ho dije hor goazet gouezet araug ar pez e oac'h e sonj ober !

Ann oll dud gouiziec, a drugarez Doue n'int ket tud difeis ha dizoue.

Eun deves, eur medisin brudet en eur ober he gentel, a estlammas dirag he ziskibien :

— Ah ! emezhan. mar galfenn caret Doue egis he anavezan !

Ar skiant guirion. — Ar guir skiant evid beza eürus, eo caret he zever hag en em blijout oc'h hèn ober.

Sonjesonou. — Guelloc'h eo implija hoc'h oll skianchou da c'houzanv gant pasiantet ar maleuriou a gouez varnhoc'h, eget o clasc gouzout petra a alfe c'hoarveout a fall ganeoc'h, abars ma ve deut ar mare.

Ma car eur bobl beza libr, red eo dezhan cahout Feiz ha Relijion. Mar deo difeis, e renco senti ous eur mestr fall benag.

Ober eun dra benag pa ver e coler ha fuloret, eo sortial eus ar pors ha lacaat da voel dre eun amzer arne.

Petra eo ann dra a vez hadet en eur plass hag eostet en eur plass all ? a c'houlenjeur eun deves digant Aristote, eun den fur herves ar bed. Heman a respontas kerkent :

Ann dra-ze eo ar mad a rer er bed-man, rag ne ve paet nemet goude ar maro er bed all.

Eur sonjeson vad.

Me gred, penaus ar re a lavar pedennou, a ra muioc'h eget ar re en em gann evid peoc'h ar bed, ha ma ia atau ar bed var voassaat. ne deo nemet rag ma'z eus muioc'h tud oc'h en em ganna eget tud o lavaret pedennou. Mar galfemp anaout secrejou Doue hag histor kement tra so bet c'hoarvezet var ann douar, me a sonj din e chomfemp saouzanet o velet peger bras ha peger nerzus eo ar beden, memes evid traou ar bed-man. Evid ma vezo ar peoc'h etoues an dud, eo red e ve herves m'her goar Doue, ken ingal ha ken ingal ar pedennou hag ann oberou, buhez ar guir gristen hag hini ann den a labour evid ar bed-man. Credi a ran soken, hag e credan parfet, penaus ma zigouesfe e ve eun deves pe eun heur epad pehini ec'h ehanfe ar beden da sevel a zivar ann douar da vont d'ar barados, ann deves hag ann heur-ze a ve ann deves hag ann heur diveza eus ar bed-man.

Ann Ilis ne varvo ket doc'htu. — Daou zèn a oa o causeal : unan anezho a lavare e tistrujfe an Ilis, hag egile a responte dezhan n'her rafe ket.

— Perag-'ta, a lavare ar c'henta.

— Abalamour, eme egile, ann Ilis so kempennet en henvelèp fæson, penaus ha ne chomfe mui nemet tri gabusin var ann douar evid derc'hel plass ar Pab hag ann oll beleien, daou anezho en em glèvje etrezho evid henvel egile Pab, ha ne ve netra græt. Egis a velit, en despet d'ar pez a lavar ar Radicalet' ne ket hirio na varc'hoas ec'h achuo ann Ilis.

Sant Visant-a-Baul. — Eun autrou bras, droug ennhan, a lavare dirag ar Sant bras-zè : Me garfe a teufe ann diaoul da samma ac'hanon.

— Autrou, eme ann den santel, gortosit eun neubeut, mar plij, me meus ho promettet d'ann autrou Doue.

Daou Ali. — Grit eul leo hent evid bisita ha consoli eun den clanv, ha diou leo evid lacaat ar peoc'h etre daou enebour.

A.

KELEIER.

Eun den iaouanc 17 bloas, Corentin ann Naour, labourer douar, o chomm e Cascoët (parræs Moëlan), a so bet cavet maro disul all, dious ar mintin, en eur parcat lan. En he gichen en em gave he fusuil discarget.

Credi a rer, penans Naour en devoa cuzet he fusuil etoues al land, ha pa eo deut d'he gerc'hat, en deus peget ennhan dre ar ganol, hogen, eur scourric benap o veza bet luiet en drean, en deus lakeat ar fusuil da zisvanta hag en deus he lazet.

Lenna a reomp er *Morbihannais*, penaus e *Guéméné* (Morbihan) ez eus bet c'hoarvezet eur goal zarvoud dimerc'her all. D'ar 14 a viz Here, epad ma oa ann tourmant en he goassa, eur vreg hanvet Gallo, a ioa o velc'hi dillad a so bet lazet gant eur vezen so bet torret eoc'h dezhi gant ann avel, hag a so bet couezet ann hanter anezhi var he fenn.

Ar vreg-ze he devoa 63 bloas.

Ann dra-man a c'hoarveze e miz Maë 1849 (eur mignon d'ann autrou Keller eo a scriv dezhan evid he gonsoli, rag ne ket bet hanvet Depute en dro-man). Me oa bet pedet da basseal ann abardaez e ti ann autrou Thiers ; pa en em gavis, e velis eun den harpet he gein ganthan ous ar criminal ; ann oll a ioa en em vodet endro dezhan, evidoun-me n'he anavezen ket.

He visaich a oa ru, mæs he vleo troc'het evel eur broust, a ziscueze eur soudard, tremm eun den mad a oa varnezhan. Clevout a ris he hano, ar marechal Bugeaud ann hini oa.

Eun dra caër meurbet eo, emezhan, heb c'hoarzin, voterez ann oll. Var listen conseil ann Tikear em farres, ez oa daou varechal. Eur marechal de France hag eur marechal houarner kesec. Voti so bet græt ; ann hini so bet hanvet ar c'henta var al listen, eo ar marechal houarner kesec, hag ann diveza ar marechal de France ! Evid guir, eun dra vrao, eun dra gaër eo voterez ann oll !

Ann oll nemet Bugeaud a zirollas da c'hoarzin; ma vije c'hoas beo ar marechal-ze ker brudet ha ker calonec, meus aoun a c'hoarvesfe ganthan evel ma so bet c'hoarvezet ganeoc'h, ne ve ket hanvet. Pebes tra gaër eo voterez ann oll ! Pebes tra speredus !

D'eus *Berlin* e casser ar c'helou dre ann telegraf d'ar *Morning-Post* eus ar 26 a viz Here, penaus ann impalaër Guillaume a so goal glanv.

Ann diou Gambr na hello ket chomm assamblet hirroc'h eget ann hanter a viz Du pe var dro rag eun drederen eus ar Senat a renco mont peb unan en he vro evit soursial eus he election, ha kement-se a viro ne alfe ar re all en em assambli.

Lavaret a rer, penaus ne chomo ket ann diou Gambr assamblet en dro-man ouspen 5 pe 6 sizun.

Eun drederen eus ar Senat so bet renouclet d'ar 5 a viz Kenver 1879, ar Senatourien so bet hanvet en deves-ze a gemero pers en election prochen sidant ar Republic mar g'hell achui he seis bloas, couls hag ar re a vezo hanvet d'ann eis a viz Kenver 1882, rag o veza hanvet ive evid 7 bloas, e vint c'hoas e carg d'ann 30 a viz Kenver 1886.

Evid ann trederen diveza, a so bet hanvet pa oa bet hanvet ar Senat a bez, henez so bet hanvet d'ann 30 a viz Kenver 1876, ar re-zeta renouvelet ha renouelet eta e miz Kenver 1885 eur bloas, eeun araug ma achuo carg Président ar Republic, kense n'hello ket cahout pers en election kenta Président ar Republic ma ve græt d'he mare.

Ar Gambr nevez a so digorret Dissadorn, hag a so bet hanvet evid 4 bloas, a chomo e carg betèg ann 28 a viz Here 1885. Kense n'he devezo ket pers en electionou a vezo græt d'eus eur Président all goude Jules Grevy.

Jules Grevy so bet hanvet Président ar Republic evid 7 bloas, d'ann 30 a viz Kenver 1879, kense he seis bloas ne achufint nemet d'ann 30 a viz Kenver 1886, da lavaret eo, 3 miz goude ma vezo achu he amzer gant ar Gambr en em assambl hirio.

Neuze 'ta eo ar Gambr a vezo hanvet evid derc'hel plass houman, ann hini he devezo pers en election Président ar Republic. Nemet e c'hoarvesfe eun dra benag neves ac'han d'ar mare-ze.

Setu breman ar c'helou truezus a ro deomp ar *Progrès militaire* d'eus ar 71et rejimant linen so bet casset d'eus Sant-Briec d'ann Afric.

Pa bartias d'eus Frans, e oa 498 den abaoue so bet sammet gant ann derchen tifoïd pe ann derchennon all, daou serjant, 1 caporal hag 20 soudard, 47 den evid parea d'eus ar c'hlenvejou-ze so bet casset d'ann hospital *La Goulette*. Ann autrou Moder, medisin ar c'henta class evid ar soudardet, en deus renket mervel he unan.

Ped eus ann dud paour-ze a hello distrei d'ho bro, ha c'hoas Lagrange de Langre a lavar n'eus ket brezel c'hoas ! Petra c'hoarvesfe 'ta ma ve brezel ?

A.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Aveichou e sonje din clevout ive trous eur foul vras a dud ha music ar soudardet *Sant-Malo* o c'hoari evel ma rea beb sul var dachen Duguay-Trouin.

Me voule avoalc'h ne oa ann oll traou-ze oc'h ober trous nemet ebars em fenn-me ; mæs va zeneraat a reant ha va sponta, rag ma oa bouderez ann termen diveza, egis m'hel lavare papa.

Souden e clevis eun trous guirion em c'hichen, trous eun dra benag a ioa o scrigna ebars e potail dor caô ar squidam.

— Erru eô Klootz varnomp.

— Ne ket guir, eme Iann.

— Neuze, petra eo ? Emer o clasc diboutailla ann nor.

— Ann dra-ze eo, epad ma oas oc'h huvreal d'oc'h da za, me am eus clasket digorri ann nor. Du-ze, er stal, kellies gueich ma teue ann alc'huezer, me a selle outhan hag a glaske labourat evelthan. Me a zastum kement a draou em speret evel ma ran em chacotou. Te a c'houlenne petra oa d'ober ; netra evidout a dra sur ; biscoas ne chomo ganes netra da ober keit ha ma vevin assambles ganes, mæs evidoun-me ne c'hoarvezo ket memes tra. Alo ! græt eo.... A veac'h ma achue ar c'homsou-ze, ma velis ann nor digorret dirazomp.

— Digorret ac'h eus, emoun-me, sebezet.

— Ia, emezhan, ha breman ma keres ec'h helles dont tre.

Ne zaleis ket o vont d'he heul, rag kinig a renken mouga e caô ar glaou e kichen Isidor.

Iann a scoas neuze var va scoa, o lavaret :

— Breman, me chans, e vezo lavaret trugarez d'ar c'housin Piteux !

He garet a ren eals evid guir, mes re ann hini a glaske plada ac'hanon d'en em huellaat he unan.

— Silaou, emoun-me, d'eus da oll dalantchou, henez eo ann hini em beffe ann neubeuta avi anezhan. Dibotailla doriou so ober micher al laeron.

— Me vouie, eme Iann, hag e vijen bet goal souezet ma tije discuezet ann disterra anaoudegez din. Eur veich all, me ialo cuit va unan hag a lezo ac'hanout en trapp. Setu.

Serra ann nor a ris var va lerc'h ar guella ma hellis evid miret ous ar vossen da zont da heul. Eun tamic oa sclærroc'h ar c'haô-man. D'oc'h a beleac'h e teue ar sclærijen, n'her guelen ket mad, mes sclear avoalc'h e oa evit guelet ar renkennadou barrikennou er c'haô. Clasc a ris Iann heb he gavout.

Dond a reas sonj din e oa tec'het cuit.

— E peleac'h emoud-te, cousin ; ar pez am eus lavaret did a ioa evid c'hoarzin.

— Mad ! mad ! a respontas Iann d'oc'h adreon ar barrikennou.

Eun neubeut goude e clevis anezhan o pec'hi :

— Seis mil gurun.

Egis ne oa ket custum d'ober ker bras pec'hejou, e c'houlennis diganthan petra oa c'hoarvezet.

— Petra ? emezhan : ni so paket en trapp aman. Ann or a so sarret gant eur c'hadenas, hag ar c'hadenas so en tu all, va grimandel ne dalvez mui da netra.

Ar respont-ze a reas din ar brassa plijadur, rag pell avoalc'h e oa o fougassi beza guelloc'h evidon.

Ma ve souezet eur re benag ganin, rag va buhez a oa kement var var evel he hini, e tiscuezin dezhan penaus e c'hoarie ann traou. Marteze ne hellin ket hen rei deoc'h da entent mad tre ; marteze ive ne heller ket hen ober, mæs evelken, ec'h helloc'h entent eun tam benag, rag neus gour ac'hanoc'h ha ne ve bet, mare benag, en eun benvelep stad ma renke *cridi heb cridi*.

Iann a ioa eveldon, m'ervad, panefe-ze, ne vije ket bet kement e peoc'h. Ni oa e danjer hor buhez, anat avoalc'h a ioa, mes kement a draou souesus a ioa c'hoarvezet ganeomp, ma oamp oc'h heulia hon histor hon unan egis tud o chilou eun histor ne de c'hoarvezet morse.

Aveichou en em gavemp spontet hag aveichou hon devoa fizians bras, heb goud dare perag, hag evidoun beb ann amzer, e sonje din e oan o vont da zihuna en eun toul. E guirionez, aveichou em boa annouet bete mell va eskern, pa sonjen er stad m'en em gavemp, egis pa sonjen en Hollandis o kemer ann teac'h goude ma oamp æt d'ar penses o lezel ac'hanomp e toul ar glaou e strad al lestr, a'ioa eun dra spontus, em bije allet credi e oa achu ganeomp, ha gouscoude e oan c'hoas o c'hortos eun darvoud benag.

Ar pez a c'hoarveze ganeomp a ioa eun histor, hag ann historiou peurvuia ne achuont ket e fons eun toul glaou ; red eo e chomfe eur re benag evid conta anezho d'ar re all.

Crouadur evel ma oan peun kil ha troat, goassoc'h crouadur eget Iann, egis ma clasker alc'huez ann abusetez, e clasken hebken d'oc'h a beleac'h ec'h alfe ar silvidigez dont deomp.

Guir eo, eur vinuten goude, e oa va c'halon er voaskerez hag e tirede eur c'huezen ien d'oc'h va zâl. Gant guirionez eta eo am eus scrivet ar c'homsou-ze, a seblant beza diskiant : *Credi heb credi*.

Souden, Iann a daulas he zorn var va scoa, ha dre ann dillat, e santis e oa ien hag e crene.

— Collet, emezhan, ker goustad, ma gleven a veac'h anezhan.

Hag evel m'en dije allet lenn er c'hreis ac'hanon e kendalc'has gant he vouez seac'h a roge va diouscouarn :

— Clevout a res ; collet, collet, collet ha ker collet, evel ma vemp sebeliet e beô cant troatad dindan ar veret. Te so o clasc en em drompla da unan, hag e sonjes e tle dont ar silvidigez d'eus a zivar c'horre evel deus ann traon, a zehou pe a gleis ! Ma, me eo hel lavar did : Biken na velimp mui sclærijen ann deis ; ar pez so en tu dehou eo ar maro, en tu cleis ar maro, hag ar maro adarre var c'horre ha dindan. A beb tu neus ken evidomp nemet ar maro, ar maro hag ar maro. Me da genta ne fell ket din beza o c'houzanv epad eun hantersunvez, hag ez an ragtal da dorri va fenn oc'h u-

nan eus ar barrikennou-man.

— Alo ! alo ! Iann, peoc'h, arabad eo falgaloni.

— Me meus peoc'h avoalc'h, mes ar c'hadenas a so en tu diaveas, ha ni a so aman breman egis diou raëden en trapp.

— Ne vijemp ket bet guelloc'h du-ze e laë, ma neus den var vell.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Copy, bet person ann Enez-Sizun, a so maro d'ann 30 a viz Here.

Hadou eun doue.

Neus netra cheinchet er sizun-man, ha neus ket bet græt cals a van d'eus ar pez so bet græt var marc'hat New-York, ha petra benag so bet enn tamic crèsc er sizun-man var ar plass-ze, var hor marc'hajou-ni ez eus bet 5 guennec distaul. Credi a reomp e pado pell ar stad m'ema ar priziou breman.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 22 lur 17 guennec, pa oant varlene d'oc'h 20 l. 17 g.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur 15 guennec ; segal, 22 lur 15 g. hey, 22 lur »» guennec; kerc'h, 20 lur 5 g.; ed-du, 18 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 29 a viz Here 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. »» g. — Segal 19 l. »» g. — Hey 17 l. »» g. — Kerc'h 17 l. »» g. — Ed-du 17 l. — Avalou-douar 5 l. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Breman a so tregont vloas, e teues da chomm er vro-ma... A beleac'h e teuez ? na deu morse en da speret ar sonj d'hen discleria da zen ; heb mar ebet, eur c'hourtin a dorfejou a oa bet stignet a uz da gavel... E-leac'h prena douarou da labourat evel ann oll dud fur ha leal, te viras da arc'hant, evit conversi gantho en eun doare a gavez cals talvoudussoc'h evit da ia'c'h. Heb dale ar vrud a redas dre ar vro, penaus e lakeez a goste meur a bez aour evit presta d'ar verourien geaz a oa berr en ho arc'hant, evit ar varc'hadourien prest da lacaat an alc'huez dindan ho dor, memes evit coz tuchentil, debret ho c'hazec hag ho marc'h gantho, pa deue c'hoant dezho da zerc'hel eur renc huel, d'en em sevel dreist ho stad en eun eured pe en eur fricou badiziant benag. En despet d'ar vuhez paour hag izel a gundues, da direten a vije bepred leun a aour hag arc'hant, te breste da scoejou var gampi bras hag huel, te zivize ma vije savet da arc'hant did abars hir amzer, bepred sur da chomm heb coll ann disterra rag goarantissa a reas bepred kement a brestez en eur gemer ouspen eget talvoudegez da arc'hant en eur ziazea ho dle var meubl presius eun tiad tud bet gueichal pinvidic, pe var loenet ha traou all ar verourien geaz. Pa na hellent ket paëa, te zalc'he ann aour hag ar perles, ann diamant ha kement a vije roet did e goesti hag ho guerze da Zabulon, Juzeo Kemper, evit eun dornad mad a arc'hant hag aour. Al loenet a vije guerzet ganes er foariou tro-var-dro, hag ar gounidegez a gouneze oll en da c'hodel ; gant ann dra-ze da gonvers a-ie en dro.

— Ann ed a ve guerzet, a respontas Torcol, perag ne ve ket a gonje da 'erza ann aour hag ann arc'hant.

— Cof da ialc'h a deuas egis-se da rontaat kement-ma hellis eun deis presta c'huec'h mil lur d'ann autrou du Cohêdic, mes te zivizas caffout divezatoc'h ar verouri evit mad, e ken caz ma da vije ket bet savet da arc'hant did a zindan eur bloas ; ar verouri a dalie ouspen c'huec'h mil scoet, ha ne ket c'huec'h mil lur evel ma 'poa prestet. Ne ket guir ann dra-ze ?

— Ar viriones bleun eo, eme ar c'hlasker bara.

— Heb dale ann oll da anaveze dre ar vro dindan ar leshano a Dorcol ann izuler. Mouez counnaret ann dud a oa bet tanet ha lakeat var netra ganes, a savas evel eun tars gurun en da eneb ; dout a oas da veza da gement a oa o chomm e pevar c'horn escopti Kemper goassoc'h e c'hget eun enebour, goassoc'h eget eur c'hi clany. Pa zistrois d'ann maner a Bunrallec'h ann oll a gonze din ouzid evel eus eun torfetour lail. Na d'emene deves chet a gement na deue da doul va dor eun intanves lakeat e c'heil ann dienes ar vrassa, bugale o clasc ho bouedi, tud coz o c'houlen eur c'horn distro evit tremen ann noz ur c'holl o oant bet revinet ganes ; dide eit lakat oll ho foariou hag ho dienez ! Clask a ris ha guir e oa ar pez a damallc ann dud did ; discuezet a so bet din sclear penaus ne oa nemet re vir kement-se. Ne hellen mui eu em fazia var ann implij divalo a reas eus da zanves. Da oll binvidigesiou a oa bet dastumet divar goust ann dud reuzeudic. Neuze, me, autrou, kement merouri ha kement tam douar a soer parresiou tro-var-dro, me, deut da chomm evit mad e Breis-Izel evit renta eurus kement a oa dindanhan, me, ia, me va unan, a eu em gargas da ober did lezel a gostes da vicher milliget. Da c'hervel a ris da zont d'am c'havout, henvel a ris did ann eil goude egile ar re a dud goal-gasset, revinet, lakeat var netra, taulet en dienes ar vrassa, ar spontussa, en eur ho lacaat da fall-galoni da vont en disesper, d'en em zistruja, lavaret a ris did eb eur achui, penaus ma teojes biken mui da gouezа eu eun dizurs ker bras, em bije da zisclerlet d'ann dud a lezeh, ha da zic'halvet dirag al les-varn heb damant ebet. Sonj mad e tlees cahout eus va c'homsou...

— Sonj em eus... a respontas ar c'hlasker bara.

— Eur mis goude, te rea lacaat foar var eur paour kez milliher, hag a gassas he tiad tud da glasc ho bouedi... Me gemeras neuze var va diouscoas ar garg da zifenn va sujidi, va merourien ; dougenn a'riz clemm evitho dirag ar barner, hag e c'hounezis va froses...

— Hag a so guir, eme Torcol, hag abaoue me so o tougenn manch ar bleud d'am zro...

— Just ha leal eo.

— Nan ! n'eo ket, eme Torcol ; ma ne vije bet lammet diganen nemet ar gounideges em boa great dre va c'honvers, n'em bije ket en em glemmet martèze, mes ann dud a lezen, class al les-varn, ha dispignou ar proses ho deus lipet din beteg ann ugent mil lur am boa pa zigouezis evit chomm e parres Berné.

— Ma c'helfes discues din dre destenion sclear ha gurion, penaus ann arc'hant-se ne oa ket bet laëret ganes, me ho c'hontfe did dioustu.....

— Lammet so bet diganen kement am boa, n'eus ket chommet var va hano talvoudeges ann-du eus va ivin, tout rac'h eo eat gantho neat ha cras !... a gendalc'has da lavaret ann uzuler heb respont da gomsou ar markis. N'ho deus lezet ganen na ti da loja, na bara du da zibri ... mes list da vont ! ma rencan dibri, ma venjans e cri, debret e vezo, kit atau !

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Bulletin Financier.

La Bourse est très-ferme ; nos rentes sont en progrès sensible. Le 3 0/0 s'élève à 84.75 ; l'*amortissable* ancien à 85.80 ; le nouveau à 84.35 et le 5 0/0 à 117.05.

Le total des recettes de la *Société générale de laiterie* s'élève du 3 Avril au 22 Octobre à 7,492,822 fr. 14 cent.

La grande fermeté des actions de la *Société générale de laiterie* est un indice certain d'un prochain mouvement de hausse. C'est à partir du 1er Novembre que commence le tarif d'hiver. Les recettes déjà fort belles vont encore augmenter dans de notables proportions. D'ailleurs, l'agitation du marché n'atteint nullement ces titres puisqu'ils se négocient exclusivement au comptant et par cette raison ne peuvent exposer leurs détenteurs à aucune dépréciation.

Les actions de la *Société de fournitures militaires* cotées 565 sont au-dessous de leur valeur réelle, car les bénéfices de l'entreprise sont sans cesse croissants.

Sur le marché des valeurs des Chemins de fer français, on remarque de nombreuses demandes d'actions d'Alais au Rhône aux environs de 505.

La Compagnie des Chemins de fer et de Navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée, créée avec des concours puissants, est dirigée par des personnes d'une notoriété et d'une compétence telles que la prospérité de la Compagnie n'est pas douteuse.

En ce moment où les placements exempts de tous risques et donnant un revenu rémunérateur sont très rares, l'action d'Alais au Rhône offre un revenu certain de 5 0/0 en même temps qu'une parfaite sécurité, et est appelée certainement à atteindre de très hauts cours dès l'ouverture complète de l'exploitation.

Les actions de la Compagnie d'assurances la *Rentière* sont émises, libérées de moitié, à 375 par la Banque universelle, 49 rue Lepelletier. Ces actions sont recherchées par les capitalistes qui les mettent en portefeuille, dans la certitude d'une plus-value sérieuse en raison des bénéfices que donnera la Compagnie.

Le *Chômage* est une Compagnie d'assurances à laquelle tous les industriels et tous les propriétaires d'immeubles, soucieux de leurs intérêts, doivent assurer leurs usines et leurs matériels, car le *Chômage* est le complément de l'assurance contre l'incendie.

L'émission des obligations hypothécaires de la Compagnie des *Ateliers et Chantiers du Rhône*, a été accueillie avec faveur par l'épargne.

Ces titres émis à 275 francs, rapportent 15 fr. par an et présentent tous les éléments de sécurité que le capitaliste le plus prudent puisse rechercher.

Les Ateliers et Chantiers du Rhône, qui ont été fondés en 1840, ont toujours prospéré ; ils sont *fournisseurs de l'Etat*, pour lequel plus de trois millions de travaux sont actuellement en cours d'exécution.

Enfin c'est une affaire honorable sous tous les rapports.

L'*Osservatore romano* dément que le Vatican ait accordé privilèges et protection quelconques aux banques fondées à Paris avec les titres de romaines et catholiques.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

LE CHOMAGE

Compagnie anonyme d'assurances et de réassurances

à primes fixes

Contre le chômage des capitaux, la perte des salaires, loyers, etc., résultant de l'incendie.

SIÈGE SOCIAL : 1, RUE DU QUATRE-SEPTEMBRE, PARIS

Capital social : **Cinq millions** de fr.

LES AMUSETTES

Ce joli petit journal ne s'occupe que de jeux d'esprit, de jeux sur la littérature, l'histoire et les sciences, de divertissements en famille, de petites curiosités de tout genre. C'est le *vade-mecum* de ceux qui tiennent à ne pas rester à l'état de comparses dans une société. — Il est édité par M. Ferrand, dont les diverses publications, en particulier le *Journal des Curieux*, ont obtenu un succès si considérable.

L'abonnement aux *Amusettes* n'est que de 3 francs par an. — Adresser 3 fr. (mandat ou timbres-poste), à M. Ferrand, éditeur, à Besançon (Doubs), ou à Paris, 6, rue de Savoie.

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique**, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison radicale** des Maladies de **tous les Organes** et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS
ET DES VALEURS INDUSTRIELLES
Société anonyme au capital de 1,500.000 fr,
SIÉGE SOCIAL : A PARIS, 16, RUE DU 4 SEPTEMBRE
Se charge spécial. des ordres de Bourse à terme

BLANC D'ARGENT PUR

POUR ARGENTER ET RÉARGENTER SOI-MÊME

D'une façon durable et instantanée

Tout objet Cuivre, Bronze, Laiton, Ruolz et Plaqué usé.

PRIX DES BOITES :

La boîte, **4** fr. **50**. — 1/2 boîte, **2** fr. **50** — 1/4 boîte, **1** fr. **50**

Exiger la signature et la marque de Fabrique. — Envoi contremandat-poste.

Chaque Boîte porte une étiquette indiquant le moyen de se servir du BLANC D'ARGENT.

Chez **M. DUFFAUD**, 59, rue des Arts, Levallois (Seine).

AVIS SÉRIEUX Voulez-vous acheter du vrai vin de Bordeaux (Château Lauzard) dans de bonnes conditions de prix. Adressez-vous à Mme He Izard, propriétaire, 139, rue de l'Eglise Saint-Seurin Bordeaux.

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, rédigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1884 (516 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.

2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages). — *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**

3° **Premiers éléments d'Histoire de France.** (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85**.

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan livez e dle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 12 a viz Du 1881.

Dilun, 31 a viz Here, ann Deputeet so en em assamblet da deir heur, gant Philippoteaux da Bresidant. Egis ma vezo evesseat hirio da election Gambetta, n'eus ket bet falvezet gant heman aseza evid hirio e cador-breac'h ar Presidant, na dont er sal soken. Etoues ann oll traou so bet græt hirio, ne oa evid rei eun tamic buhez d'ann Deputeet nemet ann election-ze, ha memes evid lavaret ar virionez na vignonet, nag enebourien, ne oant ket goal ne-c'het ganthi, rag ann oll a vouie ervad hag araug, petra a vije c'hoarvezet. Gouscoude, evel m'en devoa Tony-Revillon promettet d'he electourien e Belleville, en dije casset ho clemmou dirag ar Gambr, e oa red dezhan senti ous he bromessa peger diæs benag ma oa ar pez en devoa da ober.

Etro 4 heur ha cart, ar Philippoteaux, ar Presidant sucr-ze, en devoa lavaret e oa bet gréat mad 84 election. Ne oa, couls lavaret, hini ebet eus an Deputeet en ho flass, ha setu m'emaint oll en ho flass en eun taul-cont. Guelet e oa bet ann Tony-Revillon lavaret eun neubeut comsou ous Riotteau, ann hini a dlie renta cont eus election Gambetta, hag ann oll o sonjal ec'h alfe marteze sevel etrezho a ioa distroet er Gambr da chilou.

E guirionez da bedir heur hanter, ann autrou Riotteau, goude beza lavaret e renker discleria eo bet græt mad election Alan-Targe, a beg en election ar Gambetta, hag a lavar :

Ann autrou Riotteau. — Cals clemmou a enep election ann autrou Gambetta a so bet douget d'ar bureô. Int a lavar oll a so bet meur a fazi en eur gonta ar moueziou hag en eur rei anezho da heman kentoc'h eget da hen-hont. Ar bureo goude beza evesseat mad, en deus anavezet parfet ne oa netra guir e kement-se, kense oll a unan, e kinnigomp deoc'h lavaret eo bet gret mad ann election.

Tony-Revillon neuze a c'houlenn conje lavaret eur ger. Sevel a ra er gador-presec, hag e lavar ne fell ket dezhan conta ar moueziou, mæs ne hell ket chomm heb tamall dislealdet he enebourien.

Ann autrou Tony-Revillon. — Ar pez a rebeichan dreist peb tra d'ann election-man, eo ma so bet guelet re anat ennhi dorn ar Gouarnamant. Ann autrou Gambetta so deut en eun assamblé, e creis etre mear Belleville hag ann hini so cargét da sicour ar beaurien, ha breur ar mear, en deus gourdrouset unan eus ar re a serviche en he dro da denna he blass diganthan, ma ne roe ket he vouez d'ann autrou Gambetta.

Daou sort Republicanet a ioa o c'houlenn mouezziou ann electourien, eur re ne fell ket dezho senti, mæs kentoc'h commandi ous ann electourien, hag heben na c'houlenn nemet ar justis hag al liberte. Houman eo so bet var nez calhout ann tréac'h, gras da electourien Belleville, herves ma oa bet promettet dezho e 1869, mæs neus bet grætken en ho c'henver nemet lavaret a beb seurt drong anezho. Ann autrou Gambetta n'ervad, savet ken huel evel m'ema, n'en deus gréat netra disleal he unan en affer-ze, mæs he lakjen a-ho deus ket bet mez lavaret a beb seurt traou fall hag a beb seurt gevier en hon enep. Red mad e oa eta deomp, dre respet evid enor voteres ann oll, enebi ous ann traou disleal-ze.

Egis a hellit guelet ar prezegen-ze eo serten hini eun den a renc prezec memes en despet dezhan. Evid lavaret ar virionez, e tlie beza goal ziæs, rag a veac'h ma cleve aveichou eur vouez mezec benag o lavaret dezhan d'eus etoues ar Radicalet, *mad tre*, hag e tlie gouzout penaus kement a lavarfe ha netra a ve ar memes tra, hag e leal, pa oe votet var ar pez a c'houlenne ar Gommission, lavaret e oe e oa bet græt mad ann election. Ann oll Radicalet en despet d'ann oll trous ho devoa græt a enep election ar Gambetta, a savas ann dorn evithi.

Goudeze e oe votet var eun neubeut electionou all, ha pa oe lavaret e oa bet græt mad 470 election, Philippoteaux a lavaras e oa poent ehana hag he devoa ar Gambr labouret mad. Der Iaou e vezo votet piou a vezo e carg evid mad e bureô ar Gambr.

Der Iaou, 3 a viz Du, e Cambr ann Deputeet, neus bet græt ken nemet henvel ann darn vrassa eus ar bureô, varc'hoas marteze e vezo græt eun dra benag mad pe fall, guelet avoalc'h a raimp.

Er Senat, er memes deves, so bet votet evid ar veich kenta eul lezen, a verc ped heur ec'h hello ar vicherourien labourat er staliou, hag evessait mad, ne ket hebken ar vistri ne hellint ket lacaat ho micherourien da labourat ouspen 11 heur bemdez, mæs e hano al *liberte*, hag e alfe ar vicherourien cahout c'hoant da labourat muioc'h, e sonj gounis eun dra benag muioc'h, al lezen hen difen outho. Tolain, eur Radical, en deus lavaret peadra a draou diskiant en affer-ze evel ma ra atau, ha gouscoude n'ouzon ket pe abalamour d'ar pez en deus lavaret pe en despet d'eus he ziotachou, al lezen a vez votet gant eur vouez muioc'h evithi, evel evid ar Republic. Varc'hoas, casi sur, e vezo dispac'h, rag breman pa eo hanvet bureô ar Gambr, netra na viro goulenn digant ar Vinistret gant conje piou ho deus græt ar pez so bet græt en *Tunisie*.

D'ar 4 a viz Du, ann Deputeet ho deus achuet henvel ho bureô, hag e voter var eun neubeut electionou all. Erfin, achu eo, ha da 4 heur nemet cart, ar Philippoteaux, goude beza trugarekeat ar Gambr rag m'he deus he hanvet da eil d'ar Bresidant, a c'halv heman da gemer he blass. Kerkent heman, ar Brisson, ker bras enebour d'ar Relijion evel Gambetta, a deu da aseza er gadorbreac'h, ha ragtal e sav evid lavaret d'ar Gambr eun neubeut comsou trugarez en deus scrivet var eun tam paper, rag ne ket ki var ar brezec, na ne vezo ket couls evel ar Gambetta d'oc'h ann tu-ze, mar g'en deus a hent all kement a siou fall evelthan.

Goude beza achu he brezegen, gant ar memes mouez ne vezo netra goest d'he lacaat da cheinch, e lavar ez eus tri Depute ho deus c'hoant da c'houd eun dra benag digant ar Ministr var afferiou ann Tunisie en Afric, ar re-ze eo Amagat, Naquet hag ar c'homt de Roys. Ar Jules Ferry a c'houlenn neuzé lavaret eur goms, hag a lavar, penaus pe guir e renco respont var ann affer-ze, couls eo hen ober doc'htu varc'hoas, hag ann oll a assant ganthan.

Dissadorn, 5 a viz Du, eo deut dirag ar Gambr, egis m'hon devoa hel lavaret deac'h, affer ann Tunisie. Ann Deputeet peurvuia so en ho flass, hag a hent all so deut cals tud da velet ha da chilou.

Eun dra goal souezus e guirionez ! ar Ferry eo a goms da genta. Ann hini emer o clasc goulenn contchou diganthan, a voar ker mad petra a rebeicher outhan, ma fell dezhan en em zifenn abars ma vé savet den er gador da lavaret petra so c'hoant goud diganthan.

Æs eo guelet eo nec'het ha cals. Da genta, a veac'h ma glever anezhan, mes dont a ra neubeut a neubeut d'en em domma, hag en eur hardissaat, e seblant e sonj dezhan ec'h hello cahout meuleudi digant ar Gambr.

Er penn kenta e lavar n'en deus tam aoun deus lavaraou ann dud, hag eo d'ar Gambr goz e renker ober rebeichou mar so d'ober, rag hi eo he deus dre he voterez aliet ar Vinistret d'ober ar pez ho deus græt. Conta a ra, en he vod, histor brezel ann *Tunisie* hag e lavar e oa red hen ober, ann oll a oa a unan en affer-ze. Bro ann *Tunisie* abaoue ann daou vloas diveza, ne serviche nemet da repui ann dud fall a deue beb ann amzer da laeres var dud ann Aljeri a so Fransizien, pe tud ho deus fiziet ho buhez ennomp.

Dre deir gueich ar Gambr goz he devoa lavaret deomp dre he voterez e oamp var ann hent mad, hag hini ebet anezho n'en deus neuze fæsonet enebi ouzomp. Lavaret so bet deoc'h evel ma eo guir, n'hon deus morse discleriet ar brezel da Impalaër Tunis, hag hirio peus ann testeni d'oc'h kementse, pa velit he soudardet o vont d'ann emgann e kichen hor re-ni. Lod a lavar hon deus dispignet muioc'h eget ne oa bet aotret ouzomp; ne ket guir, n'hon deus ket : (Gaou penn-da-benn ! ma carfec'h credi !)

Goudeze, e fell dezhan discuez en deus bet ræson ministr ar brezel d'ober ar pez en deus græt mæs ne fell da zen assanti ganthan. Evit guir, ne gav nemet traou diskiant da lare ha setu unan anezho ; m'en deus casset Farre kement all a soudardet iaouanc d'ann Afric ne deo bet nemet evit miret outho da veza taget gant ar glenvejou !!! Neuze breman dre ann niver eus ar re ho deus renket coll ho buhez, ec'h hell guelet pegement eo bet faziet.

Aman ar Ferry so bet meulet he unan rag ma roe meuleudiou bras d'hor soudardet egis ma oa guir hen ober.

En eur achui, e lavar : Ma carit e guirionez ho pro, neus fors petra a sonjefec'h a hent all, evessait mad ous ar pez a lavaroc'h. Ann Arabet a vouio abred pe zivezat kement a vezo lavaret aman hag arabat eo rei dezho da gredi penaus e teuimp eun deves benag da scuiza hag e tilesimp ann Aljeri. Ma ! emezhan, me ho ped ne rit netra a gement a alfe ho lacaat da gahout eun henvelep sonjeson.

Er pez a rafec'h diouallit d'ober eun dra benag control d'ar Frans, diouallit d'ober netra control d'an arme.

Ar Ferry en em guze evelse a dreonv enor ar vro, ne oa ket beza calounec, mæs pe vern-ze d'ar Ferry ha d'ar vinistret all gant ma vezint saveteet ho eun ?

En despet d'he oll c'hoant, ar Ferry n'en deus ket allet cahout digant ar Gambr eur guir testeni meuleudiou : neus fors pe ger douget a oa evithan eun neubeut eus Deputeet ann tu cleiz hag eus ar c'hreis, ne hellent ket cahout mad eur brezegen ken diskiant ha ken dishenvel eus ar pez so bet c'hoarvezet ! Eurusamant evid ar Ferry, mæs ann eurusdet-ze ne bado nemet eun devez, Amagat, ann hini en deus bet conje da brezec da genta etouez ar re a oa a enep ar Vinistret en deus he saveteet. Ar re ho deus clevet Amagat ne ouzont ket caër petra da lavaret anezhan rag a veac'h mar de bet clevet, kement a c'hoarzeres, a drous hag a zispac'h so bet clevet epad he brezegen.

Epad div heur amzer, Amagat en deus kendalc'het da brezec ha ne alfemp ket merca aman caër ar pez en deus lavaret. A dra sur, en deus lavaret traou mad mæs evel m'en devoa lavaret traou goal ziskiant en eur gommans ne helle beza kemeret he brezegen penn da benn nemet evel eun dra diskiant.

Evelken en eur achui en deus prezeget gant kement a ners hag a galon ma so bet renket he chilou. Domaich eo e ve bet lavaret guirionezou ker bras ha traou ker braô gant eun den n'en deus ket gouezet redia ar Gambr d'he chilou.

Ann Aotrou Amagat. — Ar brezel zo disclæriet pe, evid prezec evel ar vinistret, setu ema ar soudardet en hent. Dond a rai re all da c'houlenn diganeoc'h penaus hoc'h eus cunduet ar brezel-ze, evidoun-me e lavaran deoc'h penaus eo dre besson hag heb goud dare deoc'h eo c'hoarvezet ganeoc'h peb tra er brezel-ze.

Ia dre zarvoud hebken hoc'h æt ann eil goude egile d'ar *Goulette*, da *Dunis*, da *Sfax*, da *Sousse*, da *C'habès* hag eun darvoud eo en deus ho casset deac'h da *Gairouan :* da beleac'h e casso hen ac'hanoc'h varc'hoas ? Den ebet ne alfe hel lavaret, mæs evelken ne de ket d'ann darvoud, deoc'h eo ma rebeich ha ma rebeicho ar vro beza sunet hor rejimanchou ha da veza hadet var douar ann Afric tud iaouanc 20 bloas ne vouient ket c'hoas eus ar brezel. (Var eun neubeut tauliou e tiscuezer beza droug contant. — Eun neubeut eus Deputeet ann tu dehou : mad tre ! mad tre ! Eno ma ar virionez.)

Ann autrou Amagat. — Deoc'h eo ma rebeich ar vro beza digasset ann derchen tifoïd etoues hor soudardet. (Clemmou en tu cleis hag er c'hreis.— En tu dehou : mad tre ! mad tre !)

Ann autrou Amagat. — Deoc'h eo e rebeich ar vro rag m'hoc'h eus dre ho tievezdet casset ar c'hlenvejou d'eus ann eil rejimant d'egile ; deoc'h eo ma rebeich ho deus renket mervel tud iaouanc a villierou gant eur c'hlenvet digasset ganeoc'h hoc'h unan en ho zoues. (Re ann tu cleis hag ar c'hreis a c'hoars oc'h ober goap anezhan, epad ma ve re ann tu dehou oc'h he veuli.)

Deoc'h eo ma damall ar vro ar vuntrerez spontus eus hor soudardet c'hoarvezet d'eus pers ar vusulmanet dichadennet ganeoc'h. (Clemmou var cals tauliou en tu cleis. — En tu dehou : mad tre ! mad tre !)

Ann autrou Amagat. — Deoc'h eo ive ma damaller beza leset hor soudardet heb dillad na magadurez, hon hospitaliou heb louzeier, heb lianaich, heb gueleou. (En tu dehou : mad tre ! mad tre !)

Ann autrou Amagat. — Erfin, c'hui eo c'hoas hoc'h eus lakeat ann oll da gounnari en hoc'h enep rag m'hoc'h eus leset ar glanvouriou o mervel heb medisinet, heb sicour, heb ann diveza consolationou a ioa dleat dezho. (Meuleudiou en tu dehou. — Clemmou en tu cleis hag er c'hreis.)

E guirionez goal boanius eo deomp hon deus bet ar c'helou e oa maro eun benag eus hon tud, er vro-ze, sonjal penaus eo bet collet evid ar vro hag evidomp rag ne oa pallen ebet da rei dezhan, pa grene ann derzien tifoïd. (Trous a gleiz.)

Setu ar virionez.

Pegement a zaëlou a lacaï da redec cunduidiskiant ar vinistret, ha pegement a valloziou a vezo stlapet varnezho !!

E guirionez ive re eo hoc'h eus græt na ne vezo ket cavet e Frans en hoc'h enep travoalc'h la gassoni, a goler hag a c'hlac'har !

En tu dehou : Ah ! ah ! breman e chilaouer ac'hanoc'h !

Ann Aotrou Amagat. — Petra hoc'h eus bet græt eus hor soudardet en Afric ? (chouhadennou ha c'hoarzeres en tu cleis, mad tre ! mad tre ! en tu dehou.) Sellit, ous ann hopital divuzul a so en he gichen eur garnel spontus : Arabad eo d'eoc'h clasc ennho ar soudard calonec eus hor bro a ia en eur redec d'ann emgann hag a chou a nir galon : *Beva ar Frans !* laouen meurbet d'allout mervel evid he vro ; Nan, ne gavoc'h ene nemet tud dare da vervel gant ann derchen tifoïd tenval ho lagat, diskiantet ho speret, dam zigor ho ginou (clemmou) na ne voar ho muzellou bronduet araog en em gloza da viken, nemet leuskel eun diveza mallos a enep ar re so caus eus ho maro didalvès. Setu petra eo ar virionez (mad tre ! mad tre en tu dehou).

Eun depute. — Breman e chilaouer ac'hanoc'h !

. . . . . .

Kenderc'hel a ra ann autrou Amagat o prezec en daill-ze hag ec'h achu o lavaret : Ar pez a c'houlennan eo e teufe aman Presidant ar Vinistret da anzavout en deus pec'het ha ma ne fell ket dezhan hen ober, varc'hoas pa renco en em denna, ann oll clemmou-ze a bere am eus prezeget deoc'h ann oll daëlou-ze eus ar gerent en deus lakeat da redec hen heulio neus fors da beleac'h ez ai da guzet he vez da lavaret dezhan penaus m'en deus casset ar Frans d'ann *Tunisie* ne ket bet e sonj ober eun dra vad, eun dra talvoudus evid ar vro.

(Mad tre ! mad tre ! en tu dehou. — Lod a veul, lod a ziscuez beza droug contant.)

Ar Presidant a lavar so bet græt travoalc'h hag e vezo kendalc'het varc'hoas; kense kenavo en sizun a zeu.

A.

Ar brud a so breman, penaus kerkent ha ma vezo bet dibabet eur rummad Ministret all, e vezo achu evit eur mareadic labour ar Gambr evid bre-

man, hag e vezo casset ann Deputeet d'ar gear. Unan eus ar gazetennou a so a du gant ar Gouarnamant en eur rei da anaout ar brud-ze, a gendalc'h evelhen :

Ma c'hoarvesfe ar pez a lavarer, e talvesfe da zaou dra assambles : Ar Gouarnamant a alfe en em starda heb cahout netra da enebi outhan d'eus pers ann diou Gambr, hag e rofe kement-se peadra amzer da baca election ar Senatourien e mis Kenver kenta.

En henvelep fæson e padefé ar vacansou ac'han d'ann 10 a viz Kenver. Evid güir ne ve ket fall en deffe ar Gambetta eun neubeut amzer d'ober he vestr, ni a alfe guelet ragtal petra hon deffe da c'hortos pe da zouja digant ar *minister bras* a deuio heb dale da gemer plass ann hini diskiant hon deus breman.

Marvaillon a dreus hag a hed
Egis ma za hirio ar bed.

CONFERANS E GRANCH CALLOT.

Lez-Breis. — Var petra eo an aëret henvel e-trezho, ha var petra int dishenvel ?

Boudedeo. — Dishenvel int dre ho ment ha dre ho liou, henvel int o veza oll ien, hag abalamour ma stlejont, ma vevont divar goust an anevalet all, ma'z int didalvez ha peurvuia cruel.

Ian. — Ne ket heb abeg o deus an dud, ar chatal hag al labousset aoun da gahout an aeret evit amezeien.

Ann oll. — Tra.

An Hermit. — Laurenti, eun den desket divar ben custumou an aeret, a lavar ive eveldoc'h eo danjerus cahout an aer da amezec. Mes eun tam mad eo danjerussoc'h da eun den cahout en he gichen an diaoul e corf eur Framassoun daonet. (eur sclac dorn). Er Framassouniach evel e voen an aeret ez eus kem, rag n'ho deus nag ar memes lidou, nag ar memes ormidou ; mæs avad, oll int ien scorn a galon, didalvez er vicher so bet desket dezho ; prim da grafa e frouez al labour græt gant ho amezeien ; cris, didruez, fallacr, barbar, cruel en andret an dud keis o deus ho c'hassoni.

Lez-Breis. — Daoust hag an oll sosieteou dre guz ec'h heller e guirionezho henvel Framassounet daonet ?

An Hermit. — Ia, rag Pi IX en deus lavaret evelhen : Oll voazennou ar sosieteou dre guz a so breman ruillet gantho ho lousdoni ebars ar varkes demeus ar Framassouniach. Setu eno ema an oll serpantet, an tousseget, ar souliret, an amprevanet, ar guesclevi. ar c'hrocodilet, ar c'haïmanet ha kement loudour ha loudouren so dre ar bed. (Ann oll a glac dorn o crial : braô ! braô !)

Lez-Breis. — Lavarit deomp, Boudedeo, daoust hag an amprevanet ne reont vad ebet ?

Boudedeo. — Vad a reont dre ma loncont an ezen bilimus a deu d'oc'h an douar, an dour hag an ear.

Non. — Daoust a mad e ve lacaat eun toussec er pod dour ?

Boudedeo. — Allas ia, ispisial er garafen (ar merc'het a ra ho mousclen).

Non. — Pa vez clan eun den gant eun derchen dom, daoust a mad eo lacaat dindan ar guele eun toussec en eur vouest evit ma lonco ar bilim demeus ar c'hlenvet ?

Boudedeo. — Sur eo. Goulennet digant ar vedisinet da c'houd.

Non. — Ha m'en deus eun den ar veskoul, daoust ha mad e ve dezho lacaat he vis clan e ginou eur guescle, ma lonco ar guescle ar bilim so er biz.

Boudedeo. — N'eus netra guelloc'h. E kemense ne ket fall ken neubeut lacaat ar biz clan en eur vi leun, pe en odevi, da lavaret eo ode ar vi (eur sclac dorn.)

Mac'harit. — Da betra an diaoul diana ec'h hell beza mad an aer viber ?

Boudedeo. — Da ober eur remed hanvet theriaque.

An Hermit. — Kement so deuet dre urs Doue a so eur vad benag ennhan ; mæs kement a deu deus dorn satan ne de ha ne c'hell beza nemet droug. Setu petra c'hoarvez gant ar Framassounet daonet, rag ne reont nemet fallagries.

Annaic. — Traou int divar Lusifer.

Nochic. — Eun tam mad eo guelloc'h eun aerviber eget eur Framassoun, rag mad eo diana da ober eur remed, e leac'h tearik e ve ober netra vad gant eur Framassoun, ne ve moien ebet en deün d'hen ober eo.

Ian. — Ar merc'het o deus diliamet avoalc'h evel-se ho c'hlanc. Kendalc'hit Lez-Breis (an oll : braô !)

Lez-Breis. — Penaus eo furm ar penn en aeret bilimus ?

Boudedeo. — E furm eur galoun.

An Hermit. — Evelse ive ar cheffou demeus ar Framasouniach daonet a so ho c'haloun sanset en ho fenn, ha ne de ket en ho c'hreis eo. A bouez penn e vezont clevet o crial : ar bobl en deus guisiou, ar bobl en deus poaniou garo, al labourerien a so re voasket, red eo kemeret interest ar bobl ; an dud oll dre ar bed a so breudeur : oll e tleer cagout guir da labourat ; cornaillen hor breudeur a droc'her, etc. Marat, ar barbar eo en deus ivantet ar goms-ma : an tirantet a ev c'huezen ar bobl ! Hag ar Robespier, araug cass dre villion an dud d'ar c'hillotin, a rea eur scrid a enep ar gondaonation evit den ebet d'ar maro, hag e lavare e scrive an

discours-se gant an dour puill o coueza deus he zaoulagat. Ho c'homsou a so calonec, mes ho oherou a so fallagr. (An oll : braô ! braô !)

Lez-Breis. — Petra dime, daoust hag an amprevanet a c'hell gouela ?

Boudedeo. — Allas nan, rag n'ho deus ket a guagrennou evit dour daelou.

An Hermit. — Evel an amprevanet ive, ar Framasonet daonet ne lenvont morse var ar maleuriou a reont. (An oll : beac'h var ar Framassounet barbar.)

Lez-Breis. — Penaos eo caloun an aër.

Boudedeo. — An aer ne deus nemet eun anter calounen.

An Hermit. — E fidouac'h, ar Framassoun daonet n'en deus caloun ebet, nemet da chencha doc'h he du, cousto pe gousto, ar pallen.

Lez-Breis. — Daoust hag eun aer divilim e c'hell trei da veza bilimus.

Boudedeo. — Oh ! ne.

An Hermit. — Mad, eur Framassoun peurvuia a vez aer divilim pa vez cahieret e lochou Satan, mes ne vez ket pell e sav ennhan eur sac'hat mad a vilim. (Eur voues : D'ann traon ar Framassouniach ! An oll : Tan var ar filippet !)

(Eur pennad all eur veich alt). J. M. C.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Gres peoc'h, ann tennou canol n'int ket deut ho unan er meaz ar peziou canol. Ma vijemp bet var ar pont, m'em bije græt sinalou..... Te a sonj did eta ne vouien ket petra d'ober ? Epad ann noz am bije enaouet goulou e leternou a beb seurt liou, epad ann deis, em bije savet pavillonou..... Laca evez en em gavomp aman var ann hent bras a ia d'eus ann *Europe* d'ann *Amerique*, marteze ez eus listri a gantchou en dro deomp o vont hag o tont.

— Neuze ar re-ze a vel ac'hanomp ?

— Nan da ! Hor c'havout ho dije great pell so m'ho dije allet hor guelet. Ma n'ho deus ket hor guelet c'hoas, eo rag ma'z omp cuzet outho. Laca evez mad da entent ar pez ez an d'hel lavaret did. Me voar avoalc'h eo egis-se eo bet c'hoarvezet. Eur voagen bras-spontus he deus savet al lestr hag he danfoueltret var ann treaz, eleac'h ma eo cuzet a beb tu gant ar c'herrec so tro-var-dro. Tremen a heller var hed 15 troatat diouzomp heb guelet a-c'hanomp. Me so re scuis o velet ann traou oc'h enebi evelse dalc'h-mad ouzomp. Ma chomes c'hoas e buhez, ne d'oud c'hoas nemet eun digalon ; evidoun-me ne chomin ken. Kense, kenavo.

— Gortos eun tamic, emoun-me, me eo a renc mond da genta, te vezo ann eil, me so Kemper-te ne d'oud nemet Piteux. Deomp dezhi. Va zro-me eo ; unan, daou, tri.

— Gortos c'hoas, eme Iann, pa oan o vond da zidalla eur varriken gant eun taul penn.

— Gortos petra ?

— Eur pec'het bras eo en em laza, hag eur voïen hon deus c'hoas da viret n'hon deffe re a boan abars mervel gant ann naon. Neus ken nemet carga hor c'hof gant ar squidam.

— Accord, emoun-me. Evomp ann anisette da genta.

Ha Iann da lacaat kerkent goug ar voutail en he c'hinou, o lavaret :

— Me vouie avoalc'h e vijes maro e croc'hen eur mesvier. Da dad oa eul lonker, ha mamà Kemper.....

— Ah ! canailles, emoun-me, te a lavar droug breman eus da vadoberourien !

Iann na viras ket ouzin d'he heja, hag e lavaras :

— Guir eo oud ker crenv hag eun azen, dispeg diouzin eta amziot. Da dad ha da vam a so va doueou ha Fanchette ive ; ma vijemp chomet beo, eo me em bije ho dic'haouet d'eus kement displijadur as pije græt dezho en amzer da zont.

Evel ma oa savet va fenn evid eva ann eil gueich, e velis eun dra benag sclær eoc'h deomp.

— Guelet am eus eur veren, emoun-me.

— Guelet ac'h eus al loar kentoc'h, eme Iann gant he c'hoarzaden-esken. Da viana, ar pez am eus contet did evid ann taul-mor en deus taulet al lestr dreist ar c'herrec, ann dra-ze oa cavet mad, rag ma oa eun tamic skiant ennhoun, mæs da veren.....

— Me so sur da veza her guelet.

— E peleac'h ema ?

— D'oc'h he glasc emoun breman.

— Iann o c'hoarzin Judas, a respontas :

— Marteze en deus nijet cuit.

— M'hen assur did ; guelet am eus eur veren du-ze e laë, ne daul ket cals sclærijen, guir eo, pa n'hellan ket he gavout mui. C'hoarvezet so ganthan evel ma c'hoarveze gueichall gant ann hini a oa en hor c'hambr e ti ann Heliet, dre ann nosvejou tenval. Hen a scoe var ann *allée*, hag e oa eun ebat vras ganeomp he glasc, goude beza græt eun dro. Te a gave atau anezhan a zehou ha me a gleiz.

— Hag evid lavaret ar virionez, eme Iann, me a oa atau ann hini a deue abenn d'he gavout.

— Te ! atau te. Neuze clasc heman ha cav anezhan doc'htu.

Pell a ioa ma oa Iann en em roet d'he glasc. Be oa d'eus ar vouen tud difeis-ze, ne fell ket dezho credi ar virionez, mæs a lonc æs avoalc'h ar gevier. Epad eur mareadic e chomjomp hon daou savet hor penn e laë, hag hon daoulagat digorret bras-spon-

tus egis ar re a dremen ann noz o sellet ous ar steret evit gounid ho buhez.

— He velet a ran, eme Iann.

— E peleac'h ?

— En tu dehou.

— Ne ket guir, rag setu hi aman en tu cleiz,

— Neuze ez eus diou.

Ober a reas eur gammat araug, hag he droat o veza stoket ous eun dra benag, e couezas.

— Petra t'eus torret c'hoas, emoun-me, rag clevet em boa trous eun tam houarn guenn.

— Ne sonjes ket kentoc'h da c'houlenn ha be meus bet droug pe n'am eus ket.

Mæs hen a lavaras ker buhan :

— Al letern eo ! saveteet omp.

Me d'am zro, a zirollas da c'hoarzin.

— Ne vanc nemet eur c'houlaouen ennhi !

— Be ma ebars.

— C'houess varnhi neuze evid he enaoui !

C'houessa a rea e guirionez egis eur vegin, hag e cleven anezhan o furcha en he chacotou leun a dachou, boutonou ha mil dra en houarn pe e coat, a zastume dalc'h-mad hag a iea bemdez var gresc.

— Sac'h ann dien ! emezhan, me voar avoalc'h gouscoude am eus tennet ar vouestad allumettes d'eús chacot minheer Haas evid he lacaat em hini.

Me oa kement a vâl ganin guelet ar sclerijen, ma liviris dezhan doc'htu :

— Mar ghelles enaoui ar goulou, me voucho did ken ac'han ma vezi mouget.

— Me n'am eus ket ezomm e teufes da vouchat kement din, rag ne domp ket græt hon daou evid beva assambles, hag ar c'henta tra a renkimp da ober goude beza æt ac'han, a vezo tenna peb hini eus he du. Ne hellan ket lacaat va dorn var ann diren, re a draou a so em chacotou.

— Neuze taul a gostes oll kement ne deo ket ann diren.

— Ia da ! ha pa vezo ezomm eus ann traou all?

— Neuze vezo græt egis ma vo possubl. C'hoant ac'h eus e iafen d'as sicour ?

— Evid brousta ann traou ! ne ket ta ! Ah ! cavet eo ann allumettes ganin.

Kemer a reas unan,ha ker buhan e velis ar sclerijen.

— Beva ann autrou Surcouf ! emoun-me, rag ne vouien ket penaus ken discues va levenez.

— Eun dra diskiant adarre, eme Iann.Da genta maro eo pell so. Ouspen, roet so bet dezhan meur a draou græt gant ar re all, na ne oa ket ker calonec evel ma so bet lavaret. Ann autrou Potier de la Houssaye, he vartolot, a ioa cals guelloc'h evithan, hag heman eo en deus paket al lestr Saoz, en deus roet kement a vrud vad d'ann autrou Surcouf.

Ne ket er moment-ze em bije caret enebi oc'h Iann, rag e oa oc'h enaou ar goulou. Eur moment goude e couezemp c'hoas eur veich ann eil e divreac'h egile.

Bras avoalc'h e oa caô ar squidam, mæs ne heljemp ket guelet peger bras a oa nemet goude ma oa bet enaouet mad ar goulou. Kerkent ha ma helljomp guelet sclear ar plass eleac'h ma oamp, Iann a estlamas :

— Ac'hanta, breman, me chans e veles ez eus eur veren !

Eleac'h lavaret eo me am boa he velet da genta, e respontis :

— Ha m'hon deus c'hoant ober tammou gant ann nor ha gant ar speuren, ne ket ar binvijiri a vanco.

Evid guir, e oamp e kichen eur varriken e oa eur micherour oc'h he dressa pa oa couezet ann tourmant varnomp. Endro deomp ne veler nemet morzoliou, kizilli, eskennou, boc'hili hag a beb seurt binvijiri ; mæs Iann na selle ket outho, savet a oa al letern ganthan varzu ar veren :

— Ar riz eo, emezhan.

— Penaus, ar riz ?

Iann, ne hellas ket respont, rag chomm a reas balc'h he c'hinou hag he zaoulagat e meaz he benn. Ann emgann var vor oa commanset adarre, ha seul-spontussoc'h a gavemp ann trous, ne oa tam trous ebet kent.

Eun ten a oe ken crenv, ma sonjas deomp e oa bet losket tre en hor c'hichen, hag al lestr a grenas beteg er strad.

D'eus ann taul-ze, Iann a gouezas var he fons, asezet, evel ma vijè bet falc'het he zivesker dindanhan.

Me, evid miret da goueza, e pegis gant va daou zorn e tâl eur varriken, hag e liviris :

— Gant na zigouezo ket ar voul canol-ze gant ar poultr, da vihana.

(Eur pennad all eur veich all.) A

Er *Journal officiel* e cavomp eur gemennadures a *verc e roer 272,080 lur* da Brefet ar Finister evid sevel scoliou-carter (potret ha merc'het) er parræsiou var ar meaz d'eus arrondissamant Kemperle. A.

Madou ann douar.

Neubeutoc'h darempredet eo bet ar marc'hajou var ann ed, hag ar priziou a so couezet adarre. Chomet er gear evid miret goueliou ann Oll-sent hag ann Anaon, ar brenourien a ioa chomet er gear, ha ne oa, couls lavaret, den ebet var ar marc'hajou, kense e oa muioc'h da verza evid ne oa a dud o clasc. Ouspen, e meur a garter eo da vouel sant Martin e renc beza paët ann douarou,

ha lod a renc guerza evid cahout arc'hant d'hen ober. Setu egis-se deut da vir ar pez hon devoa lavaret deoc'h pell so. Hogen, arabad eo sonjal e couesfe cals izeloc'h ar priziou var ann digarre e teuio abars pell var hor marc'hajou guinis ar Mor Zu hag ar mor Baltic da glasc guers assambles gant guinis ar Stadou Unanet.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 13 guennec, pa oant varlene d'oc'h 21 l.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur 5 guennec ; segal, 22 lur 15 g. hey, 21 lur 10 guennec; kerc'h, 20 lur 5 g.; ed-du, 17 lur 5 g.

KEMPER. — *Dissadorn 5 a viz Du 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. 10 g. — Segal 19 l. »» g. — Hey 16 l. 10 g. — Kerc'h 16 l. 10 g. — Ed-du 17 l. — Avalou-douar 5 l. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Araug coms a venjans hag a gassoni, a lavaras ar markis, silaou mad ar pez a lavarin did ; setu ama pe seurt ali a ran did... Te guitaio parres Berne, e peleac'h na gaves mui nemet disprijans ha cassoni ; te ielo da chomm da Gemper pe en eur gear all benag evel ma plijo ganez, ha me en em garg da baea did, keit ha ma chommi e buhez, peadra evit beva a vloavez da vloavez heb cahout ezomm da vont da glasc e neb leac'h all.....

— Entent mad a ran ar pez a fell deoc'h ! eme Torcol; clasc a rit va fellaat diouzoc'h, ar guel ac'hanon a vroud ho calon evel drein lemm ar rebech c'huero..

— Rebechou o vrouda va c'houstians ? Me n'em eus great nemet va dever en eur da gastiza, calon displet ma'z oud.

— En eur ger, diæs a ra deoc'h va guelet e Berné ?

— Tamm ebet, eme Pontcalec gant dousder ; biscoas ar guell ac'hanout n'en deus great dies din-me, Torcol. Kinnig a rean did hebken ann tu da guitaat eur vro e peleac'h e t'eus hadet ann droug, hag e peleac'h na zastumes hirio nemet cassoni ; c'hoant em boa da lezel ganes ann tu da c'hounid, en eul leac'h all benag, peadra evit beva en da eas hag herves ann honestis.

— Trugare evidhoc'h, eme Torcol, me a so boaset dre aman, hag a chomo aman. Boaza a reer da ober pep micher, memes da glasc hor boued ; hag a hent all, na lan ket da dourmanti cals a dud ; n'am c'haver ral a veich nemet etal ho tor, autrou markis, hounes a gavan digor bepred evit va digemer gant cals a vadeles ; autrou person Lignol a so ive mad tre evidon ; va choug a so breman boazet eus ar sac'h daou-bennec, desket em eus ha gouzout a ran hirio astenn va dorn evit goulenn ann aluzen. Ha pa ginnigfec'h din ann ugent mil lur am boa pa deuis da chomm da vorc'h Berne, n'ho c'hemerfenn ket diganeoc'h... Seblantout a ra din eo eun talvoudeges vras meurbet evidon chomm da veva e leac'h ma chommit hoc'h unan da dremen ho puhez...

— Pe seurt talvoudegez ? a c'houlennas ar markis.

— Ann dalvoudegez da hellout eun deis en em venji, a respontas Torcol. Me em eus eur gredenn, sellit hag eur gredenn stard, penaus ez eus er bed-man traou hag a so vertus meurbed gantho, pedennou hag ho deus ners bras meurbed. Sur oun eus eun dra : ann amprefaned a voar touelli ha dalla ann eunigou ; beza ez eus anevalet all hag a denn mallos var ann neb a gassaont. Va zi-me a so bet guerzet, ho castel bras c'hui a gouezo en he boull. C'hui hoc'h eus tennet ar mallos var va fenn, var ho penn c'hui e couezo eus he oll ners ar brassa hag ar goassa goalenn-gastis a so bet biscoas. Cuitaat, parres Berné ! ia da l... Kement-se a ve evidon divoueret al levenez vras a rei d'am c'halon, ar guel eus ho coalenngastis. Penaus, perag e viot goall-gastizet ? ann dra-ze, n'ouzon ket ; mes sur oun eus eun dra ; ann tri mallos rus am eus pedet var ho penn a zougo ho frouez... eun deis a zigouezo,hag heb dale, ma ho cuelin discaret peadra izelloc'h eget ne d'oun va unan...

— Fazia a rez, Torcol ! a lavaras markis Pontcalec gant eur vouez lent mes leun a zousder ; dont a hellan da veza eur reuzeudic eus ar re vrassa, den na hell en em ziouall mad avoalc'h, caër en deus en em voaskedi; eus taulíou darvoudus ar goall-heur, mes beza hellan lavaret a vouez huel, penaus, petra benag e vezin araug fin va buhez, eur galon dis,let a zen na vezin biken !!

Ar markis iaouanc a c'houlennas goude eur veich c'hoas gant eur vouez glac'haret :

— Egis-se te ne fell ket did digemer ar pez a ginnigan did ?

— Nan ! e mod ebet ; dalc'hit ho couestlou mad ganeoc'h.

— Kenderc'hel a res eta da gahout cassoni ouzin ?

— Deac'h n'em boa cas nemet ouzoc'h c'hui ; hirio va c'hassoni a gouez ouspen var eun all ; ho taou e viot flastret dindan ar bouez eus ma venjans.

— Piou c'hoas eta, a c'houlennas Pontcalec, nec'het maro.

Torcol a astennas he vreac'h varzu maner coz Kerglas.

— Ar plac'h bleo melen frizet he deus mousc'hoarzet ouzoc'h bremaic.

— Digor mad da zaoulagat, ha diouall-mad ! eme Pontcalec gant eur vouez raug ; mar tigouesfe did touich de viziad ous ar grouadurez-se...

— Guelet a rit mad breman, penaus ec'h hellan ôber deoc'h gouzanv poaniou criz ive d'am zro... a respontas Torcol en eur ziscordal da c'hoarzin, Bennos deoc'h, autrou markis evit ho pez scoet, ha nosvez-vad deoc'h ... c'hui baëz ho tle a dammou bihan... Bezit dinec'h! me rei deoc'h he faëa diner evit diner, list da vont.....

Ar c'hlasker bara a reas ar van da ober eur saoic d'he doc divar he bennad reun bleis, hag en em dennas cuit en eur c'hoari vaz eneb ar c'houiled gant eur picol penn bas dero a oa a istribill eus he al-dorn stag gant eur gourreen.

Ann autrou markis Pontcalec a chommas eur maread a za evel eun den beulzet.

— Deac'h, e creis al lannec, emezhan, ar Gorrigan en deus comset din eus eur goall-heur a dlie va skei..... hirio ann den fallacr-ma a goms din eus he gassoni, he venjans... Gouscoude, o va Doue ! her gouzout mad a rit, en eur he gastiza, ne sonje din ober nemet va dever.

Daoulagat ar markis iaouanc a droas eur veich c'hoas varzu maner coz Kerglas ; ar goulou a deue da chench plass, hag unan eus ar c'hamprou eus ann tour a chomme c'hoas en he za, a deuas da veza sclerijennet evel eun tour tân e creis tenvalijen ann noz.

— Pedit evidon, Jenovefa ! a lavaras Clement Pontcalec gant douster ; ann autrou Doue a silaou bepred pedden ann æledigou.

Hag egis ma vije bet pellcat dre ar sonj-se eus he spered ann envor eus profetiou ar Gorrigan hag eus gourdrouzou Torcol, ar markis a vousc'hoarzas hag a gerzas gant tiz varzu he vaner.

Eur pennad all eur veich all) X.

Bulletin Financier.

Le marché très ferme au début a faibli en clôture ; le 3 0/0 fléchit à 86.05, l'*amortissable* ancien à 86.95, le nouveau à 85.90 et le 5 0/0 à 117.30.

Le total des recettes de la *Société générale de laiterie* s'élève du 3 Avril au 29 Octobre à 7,738,460 fr. 14 cent.

Les actions de la *Société générale de laiterie* se recommandent aussi aux capitaux et à l'épargne par la solidité de cette entreprise de premier ordre et des mieux conduites. Ces titres mettent leur détenteurs à l'abri des déceptions que donnent trop souvent les valeurs ordinaires, car elles sont complètement en dehors du domaine de la spéculation. Cotées aujourd'hui 635 fr., les actions de la Société de laiterie ne tarderont pas à s'élever progressivement à des cours bien supérieurs.

Les capitalistes qui recherchent pour leurs fonds des valeurs d'une sécurité indiscutable, ne peuvent mieux faire que d'acheter des actions de la *Société générale de fournitures militaires*, dont on vient de toucher un à-compte de 20.75.

Sur le marché des Chemins de fer français, on remarque l'excellente attitude des actions de la Compagnie d'Alais au Rhône aux cours de 505.

Les capitaux de placement trouveront dans cette valeur, au nombre des meilleures qui existent en ce qui concerne leur avenir, un emploi sûr et lucratif, étranger par nature même aux causes qui affectent à certains moments le cours des titres les mieux posés.

La Compagnie de Chemin de fer et de Navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée est, dès maintenant, reliée directement au milieu même des charbonnages du Gard qui lui assurent d'avance, par des traités avec les grands industriels de ce bassin, un revenu suffisant pour payer l'intérêt aux obligations et rémunérer largement ses actionnaires.

La Rentière, Compagnie d'assurances sur la vie, grâce à son fonctionnement spécial, n'aura jamais à entamer son capital, qui n'est qu'un capital de garantie produisant intérêt au profit des actionnaires.

L'importance des opérations la Compagnie *le Chômage* prouve qu'elle a sa place marquée parmi les Compagnies d'assurances ayant le plus d'avenir. Son fonctionnement est d'une utilité incontestable.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

CREDIT DE FRANCE

Le Conseil d'Administration, dans sa séance du vendredi 4 Novembre courant, a décidé qu'il serait payé un à-compte de 15 francs par action sur le dividende de l'exercice 1881.

Cet à-compte de 15 francs sera payé à Paris, au siège social et dans les bureaux de quartiers, et en province, dans toutes les succursales de la Société, à partir du 21 courant.

LES AMUSETTES

Ce joli petit journal ne s'occupe que de jeux d'esprit, de jeux sur la littérature, l'histoire et les sciences, de divertissements en famille, de petites curiosités de tout genre. C'est le *vade-mecum* de ceux qui tiennent à ne pas rester à l'état de comparses dans une société. — Il est édité par M. Ferrand, dont les diverses publications, en particulier le *Journal des Curieux*, ont obtenu un succès si considérable.

L'abonnement aux *Amusettes* n'est que de 3 francs par an. — Adresser 3 fr. (mandat ou timbres-poste), à M. Ferrand, éditeur, à Besançon (Doubs), ou à Paris, 6, rue de Savoie.

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou ch. MENNESSON Reims

BLANC D'ARGENT PUR

POUR ARGENTER ET RÉARGENTER SOI-MÊME

D'une façon durable et instantanée

Tout objet Cuivre, Bronze, Laiton, Ruolz et Plaqué usé.

PRIX DES BOITES :

La boîte, **4** fr. **50**. — 1/2 boîte, **2** fr. **50** — 1/4 boîte, **1** fr. **50**

Exiger la signature et la marque de Fabrique. — Envoi contremandat-poste.

Chaque Boîte porte une étiquette indiquant le moyen de se servir du BLANC D'ARGENT.

Chez **M. DUFFAUD**, 59, rue des Arts, Levallois (Seine).

Librairie C. DESROSIERS, *Moulins* (Allier).

COURS

D'HISTOIRE DE FRANCE

AVEC GRAVURES ET RÉCITS

Ce cours, redigé d'après les nouveaux programmes de l'Université et dans l'esprit le plus orthodoxe, se recommande à toutes les maisons chrétiennes d'éducation. Il comprend trois ouvrages :

1° **Histoire de France** jusqu'en 1881 (346 pages). *Baccalauréat, Brevet de capacité*, — Prix : **3** fr.

2° **Petite Histoire de France** jusqu'en 1880. — (225 pages). — *Classes élémentaires.* — Prix : **1** fr. **50**

3° **Premiers éléments d'Histoire de France.** (105 pages). — *Petites classes, petits enfants.* — Prix : **0** fr. **85**.

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

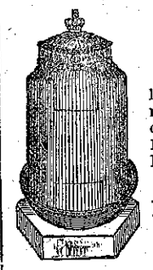

AVIS AU CLERGÉ

ET AUX COMMUNAUTÉS RELIGIEUSES

La réputation justement établie des **CALORIFÈRES GURNEY** les ont fait adopter par les Membres du Clergé et des Communautés religieuses ; nous les voyons fonctionner soit comme **poêles,** soit comme **calorifères en cave,** dans 16 cathédrales, 350 églises, 180 communautés, un nombre considérable de châteaux, écoles, hôpitaux, maisons particulières, etc.

(Se méfier des Contrefaçons)

La Maison accorde toutes facilités pour le paiement par annuités

ON ENVOIE FRANCO : NOTICE, CERTIFICATS ET TOUS RENSEIGNEMENTS

S'adresser : **33, Rue des Tournelles, 33, PARIS**

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique**, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison radicale** des Maladies de **tous les Organes** et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS

ET DES VALEURS INDUSTRIELLES

Société anonyme au capital de 1,500.000 fr.

SIÉGE SOCIAL : A PARIS, 16, RUE DU 4 SEPTEMBRE

Se charge spécial. des ordres de Bourse à terme

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister,.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all.: evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll haeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, debken.

Dezhan Ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da zankañ var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, A PARIS, est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 19 a viz Du 1881.

Dilun, 7 a viz Du, eo bet kendalc'het er Gambr affer ann Tunisie. Tro Naquet, ar Juseô teurs, eo a so deut breman. Lavaret a ra, penaus a fell d'ar Gouarnamant tamall d'ar Gambr goz ar pez en deus græt, rag houman eo he deus roet aotre d'ober ar brezel en eur voti a du ganthan. Kement-se ne de ket guir, rag tromplet hoc'h eus ar Gambr, c'hui Ministret, ha n'hoc'h eus ket credet lavaret dezhi ar virionez. Ne ket Dissadorn diveza e tlefec'h beza græt ar brezegen hoc'h eus græt, mæs d'ar 7 a viz Ebrel 1881, pa hoc'h deut da c'houlenn 4 million diganthi. (sclac dorn e peb leac'h). Mæs n'hoc'h eus ket hen græt, neus ket bet falvezet deoc'h hen ober, rag c'hui a felle deoc'h cahout ann treac'h en electionou, hag e oa deut aoun deoc'h n'ho pije ket allet cahout, m'ho pije lavaret ar virionez d'ar vro. Ma n'hoc'h eus ket gouezet oc'h ober petra e oac'h neuze, ne d'hoc'h goest d'ober netra. M'hoc'h eus gouezet, hag ho peffe, evid gounis en electionou, dispignet goad hag aour ar Frans, n'ouffen ket cavout comsou calet avoalc'h da lavaret peger fall hoc'h. Goude beza goulennet diganeoc'h perag e oac'h æt d'ober eur sort brezel, e tlefen goulenn c'hoas, penaus e fell deoc'h he achui, mæs c'hui so discaret d'ann douar hag eo digant ar re a gemero ar plass en ho coude e fell din goulenn kement-se.

Var he lerc'h, ann autrou Janvier de la Motte a dlie lavaret eun dra benag, mæs Naquet en deus hen græt guelloc'h evid ne rafe he unan, kense e lavar ne brezego ket. Prezegen ann autrou Le Faure a so deut da c'houde, a dlefe beza merket deoc'h penn-da-benn, mæs cals re hir e ve. Gouscoude, evid lavaret eur goms anezhan, e rencomp lavaret deoc'h, penaus pa oa hen e Commission ar Budjet, e vouie ervad e peu sort sonj oa ar Gommission-ze p'he deus assantet rei d'ar Ministr ann arc'hant a c'houlenne, na ne felle ket dezhi rei dezhan conje, dre ar voterez-se, d'ober ar pez a blijefe dezhan, hag ar Ministr, abars sonjal ober ar brezel da fin ar bloas-man, a dlefe beza galvet ar Gambr evid hen discleria dezhi. A hent all, ann traou so bet græt en eur fæson ken diskiant, penaus ma vije bet deut eun Gouernamant benag eus ann *Europe* da zisclæria brezel ouzomp, n'hon dije ket allet en em zifenn. Spontus eo sonjal en eun dra egisse. Ba vez achu ganthan, Farre, Ministr ar brezel, he dro a say er gador prezec o clasc en em zifenn, mæs discuezet so bet anat dezhan, n'he devon mui ar Gambr fizians ennhan. Anat eo en foutu, en despet oll d'ar pez a lavar ar c'homt de Reys evid he zifenn. Ar Ministr a felle dezhan ober, ar mad, mæs n'en deus ket allet hen ober.

Egis-se ec'h achu hirio difenn diskiant eur Ministr diskiantoc'h. Vare'hoas e vezo kendalc'het. E guirionez, antronos ar Meurs 8 a viz Du, Langlois, mignon bras d'ar Ferry, a ziscuez en hout c'hoant da lavaret ne deo netra brezel ann Tunisie, hag eo hon arme unan eus ar re grenva a hellen da gahout. Hogen, ann oll a anav re vad breman ar virionez en affer-ze, ha den ebet mui na hell beza tromplet. Evid Talandier en deus prezeget en he c'houde, henez var ann digarre ma oa bet lavaret he hang gant ar Ferry, en deus græt eur brezegen da zisclæria n'en devoa netra d'en em rebeich en affer-ze, rag hen en devoa disnac'het voti ann arc'hant a c'houlenne ar Ministr, egis m'en devoa hen græt atau hag hen rafe c'hoas.

Clemenceau d'he dro, a damall d'ar Vinistret beza græt ar brezel evid difenn interest eun neubeut marc'hadourien arc'hant, hag e tamall goude d'ar Gouarnamant beza disclæriet ha græt ar brezel, heb beza bet conje digant ann Deputeet, ar pez a oa control d'ar Vamm-lezen ; kense eo red ober eun enclasc var ann affer-ze, pa vezo achu e vezo abred avoalc'h evid guelet ha ne ve ket red gervel ar Vinistret dirag ann tribunal. Petra benag ma eo Clemenceau goal enebour d'ar Religion egis m'hen deus hen discuezet meur a veich, red eo lavaret ar virionez, ne ket eun amziot anezhan ha ker mad en dens prezeget, ma vije bet roet dezhan aun enclasc a c'houlenne, ma vije æt ann Deputeet da voti doc'htu. Hogen, ar Ferry en deus goulennet en em zifen c'hoas, mæs, evel ma renco cahout eun tam brao a amzer, he vignonet

ho deus he saveteet en eur c'houlenn, pa oa divezat, gortos ac'han da varc'hoas abars voti, hag evel ma eo breman hir amn noz, da benn varc'hoas lod a alfe beza chenchet santimant. Kense, ne ket æs goud petra a vezo graet. Ar Vinistret a-fell-dezho, da genta, lacaat ar Gambr da lavaret n'ho devoa ket ehanet da gahout he fizians mæs breman en em gavint eürus avoalc'h mar g'hellont en em denna eus ann affer heb ma ve re zigempenn ho bragou.

Setu digouezet ar Merc'her, 9 a viz Du, hag hirio erfin ec'h achuer affer ann Tunisie, en eur lavaret he deus fizians Cambr ann Deputeet er Vinistret he devezo breman. Ar Ferry a ra eur brezegen mad avoalc'h, ma ve credet dezhan, hag e tisnac'h ar pez a oa bet lavaret deac'h en he enep gant Clemenceau ; mæs heman hag eur Republican all evelthan, Ballue, a fell dezho respont pa vez achu ganthan, evel neus ket bet cals eus ann Deputeet evid meuli ar Ministr e sonj dezho ec'h hellint cahout ann treac'h varnezhan, mæs evid eur Gambr evel houman, ez eus cals kemm etre refus meuli eun dra ha tamall ar memes tra, kense, pa lavar ar Presidant e renker voti, e sav trous ha dispac'h. Ann autrou de Mun ar c'henta e sav neuze er gador evid goulenn voti evid tamall ar Vinistret ; mæs ne hell ket cahout he c'hoant, hag ar pez a ra ar Brisson dezhan, a ziscuez anat pegen neubeut a liberte da brezeg a vezo hiviziken lezet ganthan ha gant re all ann tu dehou. Var digarre m'en deus sonjet clevout, penaus ne ve ket possubl d'ar Gouarnamant Republican hon deus, da zifenn enor ar vro, pa lavar ann autrou de Mun n'en deus lavaret nemet e ve diæs bras dezhan hen ober, ar Brisson a lavar e ia da c'houlenn digant ar Gambr, ha ne ket poent lacaat ann autrou de Mun e meaz ar Gambr evid eun neubeut devechou, hag ar Gambetta a c'houlenn lavaret eur ger evid sicour ar Brisson, mæs evel ma ziscues anat ann autrou de Mun, penaus neus ket bet falvezet ganthan ober goap ous Gouarnamant ar Republic, e lavarer eo achu evid hirio, mæs kement-se a ziscuez pegen diæs e vezo da re ann tu dehou lavaret ar pez ho devezo c'hoant ha penaus e vezo chadennet ho zeot gant ar Republicanet.

Achu ann abaden, ar Gambetta a lavar ne fell ket mui dezhan prezec, rag ar Brisson en deus gouezet difenn avoalc'h enor ar Gouarnamant. Voti a renker gouscoude, mæs ne heller ket cahout a nep tu moueziou avoalc'h, na soken var ar pez a c'houlenn al Langlois evit pardoni ar Vinistret. Evelken. tremen a ra ann amzer, hag ann Deputeet a so scuis avoalc'h abaoue pevar deves emer gant ann affer-ze. Hogen, chilaouet, ar Mestr n'en deus c'hoas lavaret netra, mæs setu hen o tont, 8 heur a cart eo dija, mæs a veac'h eo bet guelet o tont, hag abars soken m'en dije goulennet conje da lavaret eun dra benag, setu ma chouher dezhan : comsit ! comsit ! Ne ket dao deoc'h chouhal kement, coms avoalc'h a rai, n'en deus ken c'hoant, ha petra benag ne dlefe ket beza roet conje dezhan da brezec, ar Brisson, he vevel (a-nat eo), a lavar e hell hen ober pa garo. Lavaret a ra.

Ne ket daô cahout truez ous ar Vinistret, petra benag am eus votet evit ho fardoni evel ma c'houlenne Langlois, mæs red eo evessaat ous eun dra : hano ar Frans, n'eus fors penaus eo, so bet lakeat ganeoc'h var ann emgleo hoc'h eüs sinet gant Impalaër Tunis, hag heb derc'hel cont d'eus netra all ebet, nag en diaveaz, nag en diabars, e c'houlennan e votefe ar Gambr evelhen :

Ar Gambr a fell dezhi derc'hel gant cals soursi d'ann emgleo he deus sinet, d'ann 13 a viz Maë 1881, hag heb lavaret ken, e kendalc'h gant he labour: en taul-man ez eus voterez, 365 mouezi a so gant Gambetta ha gant ar Vinistret hen devezo varc'hoas. Ar re hon devoa deac'h a so pladet d'ann douar ha maro ; evid-se eo so bet dispac'h epad pevar deves, ar Gambetta a voar breman e vezo 365 Depute oc'h he heul.

Der Iaou, ar Senat n'en deus graet ken, nemet henvel eur Senatour evid derc'hel er Gommission carget da evessaat ous ar pez a alfe beza graet evid ar mounis, plass ann autrou Joseph Garnier, nevez maro, hag eo ann autrou Teisserenc de Bort ann hini so bet choaset.

Evid ar pez so bet votet deac'h gant ann Deputeet var goulenn Gambetta, eo ar falla a oa possubl da voti, rag ma vir ouzomp evid ann amzer da zont da zistrei var ann hent mad, hag en deus graet d'ar Gambr nevez cahout pers en droug a oa graet en affer-ze gant ar Gambr coz, mæs ive creditourien ann Tunisie, neus fors abalamour da betra ec'h hellont couscaat e peoc'h var ho diouscouarn, ar Frans, var goulenn ar mestr nevez he deus promettet rei dezho da viken he soudardet hag he villionou.

Setu aman hanoiou ho Teputeet, ma veloc'h penaus ho deus votet gant ar Gambetta, goassa enebour ho Relijion. Arnoult, Camescasse, Caurant, Corentin Guyho, Gueguen, Hemon ha Rousseau, ho deus votet a du ganthan, kense eo dezho e vezo da damall divezatoc'h kement droug a alfe c'hoarveout ganeoc'h. Ann autrounez Freppel, de Kermenguy ha Villiers ho deus graet ho dever, a enep ar Gambetta. Kense ar re-ze a vezo divlamm, neus fors petra a alfe c'hoarveout divezatoc'h.

Der Guener, 11 a viz Du, ann Deputeet n'ho deus graet nemet lavaret e oa bet graet mad eun neubeut electionou. A heut all, egis m'ho deus lakeat ar Vinistret coz ho demission, ha ma eo bet choaset ar Gambetta gant ar Grevy evid dibab eur rummad Ministret all, e oant cals goas-

soc'h nec'het o clasc goud pere a vije choaset gant heman. Egis ma eo achu ar pez so bet graet var ann electionou ha ne vezo netra d'ober varc'hoas, e lavarer gortos. Dilun, abars en em assambli. Marteze da benn neuze, e vezo eun dra benag da ober ; marteze da benn neuze, ar Gambetta en devezo cavet ar re a flastro dindan ho zreit penn ar Gatoliket ha distruja ar Relijion gristen, rag eno ma ann enebour, herves ma lavar ar mestr. Hogen ne ket daô beza nec'het gant ar sort gourdrouzou, rag ne ket ar Framassounet, caër ho deus, a hello c'hoas dont abenn eus ann Ilis hag eus ar groas. Pell a vo e vezint æt en ho rout, hag e chomo c'hoas eur belec benag gant ar groas en he zorn evid benniga oll bugale Doue oll servichourien Jesus-Crist.

A.

Marvaillon a dreus hag a hed
Egis ma za hirio ar bed.

CONFERANS E GRANCH CALLOT.

Lez-Breis. — Penaus ive e teu da c'henel an aër-viber.

Boudedeo. — Ann dud a lavar eo en eur rogi cof he mam.

An Hermit. — Just, evelse e ia eur c'hristen da Framassoun en eur rogi caloun an Ilis e pehini eo bet consevet d'ar vuhez dreist natur dre ar vadiziant.

An oll. — Tan var ar filippet !

Lez-Breis. — Daoust ha tec pe betra eo pen eur sarpant bilimus ?

Boudedeo. — Teo eo en oll sarpantet bilimus ; ho fen a so clos egis fri an oc'h, hag ho ginou e deus eun digor ne ket possubl.

An Hermit. — An teoder deus pen an aeret bilimus a sinifi ez eo bras ha crenv speret ar chef-fou deus ar Framassouniach, ispisial speret Satan hag an diaoulou all a ren sosieteou an denvalijen. Pen an aer viber dastumet e furm fri ar penmoc'h, a so ar simbolen deus ioulou udur ar Framassounet loudour. Ginou bras ar sarpant a ro da gompren ne ket moïen contanti an naoun hag ar sec'het o deus ar Framassounet frippon pa ve kestion da ober laëronsi.

Ian. — Lavater, eun den gouiziec divarben ar simbolennou, en deus remerket, penaus ar ginaou bras a vez peurvuia ive causerien bras. (Eur gall: Bouches-du-Rhône !)

An Hermit. — Hag ez int ive blagerien bepret discuis cheffou ar Framassounet ginaouec. Atau avad eo ar memes randounen, da lavaret eo : sicourit ac'hanon da vourra va sac'h. (Eur potric : lacaat e chass bleo sac'h ar Framassoun !)

Lez-Breis. — Pa ve digor he ginou gant ann aer-viber, petra remerkit er c'harvan so var gorre.

Boudedeo. — Daou, aveichou ouspen daou groc. Beza ez int skilfou, pere a c'hell ann aer ho flega hag ho displega pa gar. Pa ho fleg, e cuz anezho en eur sac'hic croc'hen egis en eur gouin.

An Hermit. — ar gouin se a so simbolen hipocrisi ar Framassounet dre guz, pere a seblant divalis en oc'h andret, ha douget en deun evidoc'h ken ho deus cavet an tu d'ho flemma pa vezoc'h heb difizians.

Lez-Breis. — Er skilfou se, a he ket da eo e cuzet ar bilim ?

Boudedeo. — Petrata. An dant skilfec'a so, toull pen-da-ben, hag an toul d'an eac'h so harp d'oc'h eur sac'hic cuzet er c'hic dent ; abars ar sac'hic-se eo ema ar feunteun deus ar bilim a red dre ar skilf pa stard an aer he muzellou. Liou ar bilim a so guer.

An Hermit. — Aman, remerkit penaus ar bilim ne deu ive nemet deus speret cheffou ar Framassounet. Ar bilim liou guer a verc'h ho lokans lugernus. Setu Voltair ar Framassoun o tigori he c'hinou bras ; banta a ra he skilfou, starda ra he vuzellou pinset ; maleur var ar viriones celestiel a dago ! maleur var brud vad an den a dizo !

Ian. — Pa gomsit divarben Voltair, e rencan counta deoc'h e peleac'h en doa graet he bourvision bilim da ampoesouni an eneou. En e amzer, e veve eun theolojian, talvoudus e kear Charmes, e departamant ar Vojes ; Voltair a voulie edo an theolojian se, hanvet Thomas, oc'h ober eun urlou latin evit prouvi ar viriones d'eus ar Relijion, ha distruch kement gaou so bet ivantet a enep ar viriones-se. Petra reas Voltair ar c'hokin ? Mont a reas da gahout ar Relijius-se, Thomas, ha dre hipocrisi, hag o cusat he skilfou en ho gouin, fe lacaas an den mad-se da assanti prestal dezhan he gahierou a ioa varnho an brichineres so cavet ag enep ar Relijion, azalec ma so tud o chipotal kam digares ne fell ket dezho senti ous Doue. « Mes, a lavare Voltair, a zifenno e gallec ar Relijion, egis ma er refot c'hui e latin. » Mes, onedi eur Framassoun daou-deodet Voltair a lacaas er c'hontrol he oll skiant da drei ar brichineres-se deus al latin e gallec lugernus. Rag-se ann dud a gred, penaus eo Voltair en deus cavet he unan kement all a draou da lavaret a enep ar Relijion, ankekment a aparchant outhi, a ra cals re la honor dal laer aer-viber-se.

An oll. — Tan var boued ar gounnar !

Lez-Breis. — Ha teod an aer ive ta ?

Boudedeo. — He zeod a so hir ; er flippa ra pa gar pell er mæs deus he ginou ; e migorn eo graet ; ha faout eo. An aer a vane an daou dam teod-se egis daou gleze, ha ker prount ha daou flamm tan.

Eur voulez. — Egis ar flammou tan en oalad e flip hag e tiflip.

An Hermit. — Teod hir an aer a sinifi a so pell dre ar bed, ha dre an amzer comsou ar chef-

fou deus ar Framassounet ; an teod fraillet e daou dam, a so eur sin deus an daou ziscours a ve atau prest e ginou ar Framassounet herves an dud a glaskont flemma hag herves interest ar Framasouniach.

Eur vouez. — Al liberalet eo merket dre an teod-se, rag evit gounis ar gristenien da Satan, e reont an neus da veza d'oc'h costes an Ilis catholic, var ho menou, ha n'ho deus ken c'hoant nemet renta direbeich ar Relijion fountet gant Jesus-Crist, hag ive ar gristenien diskibien da Jesus.

Lez-Breis. — E peleac'h e coumans cof an aer?

Boudedeo. — E traon he ginou, harp d'oc'h he zeod.

An Hermit. — Hag ar Framassoun ne gauze nemet evid he sac'h, (sclac dorn ken a zaon), he empenn a so harp d'oc'h he dorsac'h.(Brao ! brao!)

(Eur pennad all eur veich alt). J. M. C.

Aliou.

Mar peus ann hanter eus eur c'haë-c'hlas, ec'h hellit, en eur zilezel ho loden d'ho consort, en em ziscarga d'eus kement a renker da ober evit he derc'hel e doare,ar guir-ze a chomm atau ganeoc'h, mæs ne hellit ket dilezel ho hanter-kaë heb dilezel ganthi ann douar so dindannhi, hag ouspen, eun tam d'eus ho touar d'eus eun hanter cant centimetr lec'het d'eus ho tu penn da benn gant ar c'haë,

Eur barner a beoc'h coz.

Oc'h ober petra emoc'h aze, Jeannet ann amzer goz ? Penaus ann diaoul e fell deoc'h-hu ober cafe? Penaus ! teuler a rit cafe malet da virvi en dour pe el leaz ? Eun dra diskiânt a rit ! Ma ne glaskit nemet cabout eun dra livet mad, couls eo deoc'h ober cafe chicore, guelloc'h marc'hat e vezo evidhoc'h. Hogen, mar fell deoc'h er c'hontrol cahout eun evaich blazet mad, diouallit da lacaat ho cafe da virvi, rag, ma lakit anezhan da virvi, e colloc'h ragtal ar pez a glasker en eur ober cafe. Lakit ho cafe malet en ho sil gant eun neubeut chicore m'ho peus c'hoant, guelloc'h e ve ma ne lacafec'h ket, ha taulet varnezhan dour bero, 100 gramm cafe evid eul litrad dour, setu ar pez so red ha grit ma silo buhana ma ve possubl.

Eur verourez.

Setu penaus e vezo hiviziken ar scoliou evid netra.

Cavout a reomp er *Journal officiel* eur gourc'hemenn digant Ministr ar scoliou, evit reizat stal ar re a vezo carget eus ar scoliou huella evid ar vugale.

Var he lerc'h, e velomp eur gemennadurez eus a behini ann talvoudussa pennad eo heman, a lavar, penaus ar vistri-scol hag ho eil-vistri, e vezo pevar rumm anezho, hag e vezo roet dezho d'ann neubeuta ar pez a vercomp aman.

Mistri-scol : 2,000 lur ; 2,200 ; 2,500 ; 2,800 l.
Eil-mistri : 1,200 ; 1,400 ; 1,600 ; 1,800 lur.

Setu ar goanv o tostaat a gammejou bras, ha ma renker credi ous ar pez a lavar ann dud gouiziec a so ho micher evessaat ous ann amzer, e vezo d'eus ar re voassa. D'oc'h adalec ar 15 a viz Du kenta, e kendalc'ho barrou erc'h ha grisill da goueza var ann douar, hag ann amzer fall-ze a bado, a lavarer, beteg ar penn kenta eus miz C'huevrer.

Ann dud iaouanc so breman galvet d'ober ho amzer servich, hag a so poan gant ho c'herent rag ma ouzont e casser anezho da vervel kentoc'h eget d'en em ganna.

Gueichal e vije græt eun dibab etoues ann dud iaouanc abars ober soudardet gantho, mæs breman kement hini so goest da vale a vez kemeret, hag e c'hoarvez gantho evel gant al leueou bihan ; kement leue ne ve ket cavet mad da vaga a vez casset d'ar c'higer ; ma ! kement den iaouanc neus ket guir bras da chomm er gear, a vez casset d'ann arme. Ma vije da vihana tud a skiant d'oc'h ho c'hommandi, hà ma ve talvoudus ho maro d'ar vro ; mæs ho lacaat a rer e tail da goll ho buhez hag heb talvoudegez ebed evid netra ! ! ! A.

Var ar pez a c'hoarvez en Afric.

Petra benag eo deut ar goanv, ann amzer a so c'hoas braô avoalc'h, ha Lan ar Fur gant he vignon Fanch ar Peul, a so æt da velet ar foar en eur gauseal.

Fanch ar Peul. — Neuze a lavares, Lan ar Fur, penaus en deus guelet ar Gouarnamant e oa goassoc'h affer ann Tunisie evid ne sonje dezhan da genta !

Lan-ar-Fur. — Serten eo, ha n'en deus ket renket cahout cals amzer evid anaout ne gouesfe ket ar beren d'oc'h he fenn he unan, hag e ve red evid he c'haout disc'hriennna ar vezen assambles.

Fanch-ar-Peul. — Perag eta, pa oa ken diæs ann traou n'en deus ket græt he bossubl evid cass ann traou buhanoc'h ?

Lan-ar-Fur. — E tlefe beza bet græt. Pa vez hano eus ar Maugrabinet dreist oll (henez eo hano musulmanet ann Tunisie), scoit buhan hà scoit crenv, ha n'ho pezo ket ezomm hen ober pell amzer.

Fanch-ar-Peul. — Clevet am eus dija meur a unan oc'h hel lavaret.

Lan-ar-Fur. — Kement hini so bet en Afric her goar mad tre.

Fanch-ar-Peul. — Neuze, perag.....?

Lan-ar-Fur. — Perag n'eus ket bet græt kentoc'h ?

Fanch-ar-Peul. — Ia.

Lan-ar-Fur. — Rag ma vije bet peadra evid miret ous ar bobl rei ho moueziou d'ar re oa kinniget dezhan gant ar Gouarnamant evid beza hanvet Deputeet, e miz Eost diveza.

Fanch-ar-Peul. — C'hoas da bolitic daonet ! Te a laca anezhi e peb tra.

Lan-ar-Fur. — Ar Gouarnamant eo siouas en deus he lakeat da genta, el leac'h na dlie ket beza bet lakeat biscoas.

Fanch-ar-Peul. — Penaus 'ta ?

Lan-ar-Fur (o chomm a za, hag o pega e bouton Fanch ar Peul.) — Te a sonj did e vije bet hanvet gant ann dud, ar re oa kinniget dezho gant ar gouarnamant, e meur a blass, ma vijè bet gouezet e oa bet discleriet gant ar Gouarnamant, var digarez netra, eur brezel hir, poanius ha mizus epad pehini e vije bet red laza cals tud, ha dispign arc'hant a villionou evid brassa profit eun doussen laëron benag.

Fanch-ar-Peul (oc'h ober mousclen). — Nan da! ne sonj ket din.

Lan-ar-Fur (o tispega d'eus bouton chupen Fanch). — Ar Gouarnamant kenneubeut n'en deus ket bet eur sort credèn ; lavaret en deus dezhan he unan : «Keit, ha ne vezo ket bet græt ann electionou. deomp goustad ganthi evid miret da sponta ann electourien.

Fanch-ar-Peul. — Eun dra vil eo ober traou egis-se.

Lan-ar-Fur. — Braoc'h c'hoas eo evid ar pez so bet græt da c'houde.

Fanch-ar-Peul. — Petra so bet græt da c'houde eta ?

Lan-ar-Fur. — Ne ket hebken n'en deus ket hastet ar Gouarnamant da gass ann traou da benn, neuze vije bet achu doc'htu, mæs en deus græt en henvelep fæson, m'en dije lakeat ann oll da gredi e oa ann treac'h ganëomp, ha n'ho devoa mui hor soudardet nemet distrei en dro.

Fanch-ar-Peul. — E mare ann electionou eo so bet falvezet ganthan hon lacaat da gredi kement-se.

Lan-ar-Fur. — Serten. Hen en deus græt moulla er gazetennou e tistroe d'ar gear ar soudardet a oa bet casset d'ann Afric, hag e guirionez, lod anezho so bet distroet.

Fanch-ar-Peul. — Ha guir e ve ! Hirio gouscoude e casser adarre soudardet di.

Lan-ar-Fur. — Hèn en deus græt dezho distrei araug ann electionou, hag hirio, græt ann electionou, e cass anezho endro.

Fanch-ar-Peul. — Kement-se a dle beza tennet mizou var ar vro, mont d'eus Frans d'ann Afric, distrei d'ar vro, ha mont endro goudeze.

Lan-ar-Fur. — Conta a rer, penaus ar beaichou ze *mont-dont* ho deus dija coustet cals millionou, mæs ar goassa so eo pa zistroe hor soudardet e Frans evid en em ziscuez d'ann electourien, du-ze en Afric, ar Maugrabinet a gemere cals muioc'h fizians.

Fanch-ar-Peul. — Canallles Maugrabinet ! Ar re-ze a veze bet ebat gantho, o velet ne iemp ket buhanoc'h var ho lerc'h.

Lan-ar-Fur. — Serten avoalc'h eo, ha neuze eo ho devezo en em breparet da enebi kement ouzomp, ma vezo red breman evid ho zrec'hi, laza soudardet a villierou.

Fanch-ar-Peul. — Ma ve guir ar pez a leveres, evid gounis en electionou, ar Gouarnamant en deus græt laza tud a villierou.

Lan-ar-Fur. — Kentoc'h muioc'h eget neubeutoc'h.

Fanch-ar-Peul. — Ma ve guir kement-se, e ve red lavaret eo falloc'h c'hoas hor Gouarnamant eget Maugrabinet ann Tunisie.

Lan-ar-Fur. — Peoc'h ! peoc'h en toul-se ! Prezec a rit evel ar Radicalet n'ho deus ket mez henvel ann traou dre ho hano.

Fanch-ar-Peul, — Mæs eun emgleo so bet sinet gant Impalaër Tunis.

Lan-ar-Fur. — Ia da ! græt so bet dezhan lacaat he hano var eun tam paper evid allout lavaret d'ann electourien hon devoa sinet ar peoc'h heb beza bet brezel.

Fanch-ar-Peul. — Ann emgleo-ze oa eta eun dra diskiant !

Lan-ar-Fur. — Ker diskiant evel sonj Jocrisse pa felle dezhan miret ous dour ar steir da redec en eur lacaat eur gael-houarn a dreuz ennhi.

Fanch-ar-Peul. — Ann Deputeet hag ar Senatourien, ho deus gouscoude roet ho aotre d'ann emgleo-ze.

Lan-ar-Fur. — Ann Deputeet ! ia da ! rag ma oant lakijen ar Gouarnamant, ha ma teufe heman da ziscuez dezho c'houizigellou, en eur lavaret : « Ar re-man so leternou » e respontefent ; al, leternou-ze so eus ar re vrava !

Fanch-ar-Peul. — Hag ar Senatourien ?

Lan-ar-Fur. — Ar Senatourien ho deus votet evel ann Deputeet, evid plijout d'ar Gouarnamant, mæs re ann tu dehou ho deus cavet eun dra benag da lare.

Fanch-ar-Peul. — Ah ! disonjet oan.

Lan-ar-Fur. — Egis-se eo gouscoude, peus nemet goulenn digant ar mestr-scol a zalc'h gazetennou ar *Journal officiel*, ha goulenn ann hini so bet moullet d'ann 28 a viz Mae diveza.

Fanch-ar-Peul. — Goulenn a rin diganthan.

Lan-ar-Fur. — Hag e velfot ennhi, penaus d'ar 27 a viz Maë pa oe digasset gant ar Gouarnamant d'ar Senat ann emgleo-ze, unan eus re ann tu dehou en deus en em glemmet.

Fanch-ar-Peul. — Hag en deus græt mad ; ha perag ne ket bet chilaouet ?

Lan-ar-Fur. — Rag ma oa ar Gouarnamant o lavaret he unan hag o lacaat ar re all d'hen ober

e peb leac'h, penaus e oa sinet ar peoc'h ha sinet mad, na ne vije ket bet brezel, hag e oa guelloc'h credi d'ar c'helou mad eget d'ar c'helou fall.

Fanch-ar-Peul. — Hag a so guir ! Evidoun-me, p'am beus guelet ar Brefedet o staga d'eus ar mogériou tamou paper da lavaret n'hon dije ket bet brezel goude ann electionou, e oa joa ganin.

Lan-ar-Fur. — Ha n'hoc'h eus ket credet ar pez a lavare ar *Gazette agricole*.

Fanch-ar-Peul. — Petra a lavare hi ?

Lan-ar-Fur. — Peus nemet clasc gazeten ann 21 a viz Eost, hag e cavoc'h ennhi penn-la-benn ar pez a c'hoarvez hirio.

Fanch-ar-Peul. — Me a sonje din ne scrive ann oll draou-ze, nemet evid enebi ous ar Gouarnamant.

Lan-ar-Fur. — Fazia rec'h e kement-se ha fazia cals soken, rag Lan-ar-Fur hag ar *Gazette agricole* n'ho deus ken c'hoant nemet clasc e peb tra ar mad hag ar virionez.

Fanch-ar-Peul. — Her guelet avoalc'h a ran breman, pa peus digorret din va daoulagat. A.

HISTOR BURZUDUS

ha beachou Corentin Kemper

SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

XIII.

Sevel a ra ann dud gouez er bours. — Ar pez a c'hoarvez da c'houde. — Ar Rouanez. — Ann ours. — Ar marmous. — Ar c'hilloc. — Ar voul graiss guisket gant kregin. — Ar vaboùez maro.

Marteze, etoues ar re a lenno kement-man, lod a rai goab ac'hanomp ; mæs ar re fur hag honest ho devezo truez ouzomp, daou grouadur couezet en eur stad ker spontus. Iann, eur veich couezet d'ann douar, a chomas trankil avoalc'h, ha me ne zispegis ket d'eus va barriken.

Epad eun neubeut amzer, e seblantas deomp e oa dichadennet ann Ifern en dro deomp. Tennou canol ha discarg fusuliou ne glevemp ken a beb tu, dirag hag adreon,a zehou hag a gleiz. Allet hon dije etouez evessaat e clevemp trous eur foul vras a dud o chouhal, ha pa ehane ar re-man, e clevemp trous eur vusic evel music ar soudardet. C'hui a sonj deoc'h marteze emoun aman o conta eun huvre deoc'h. Heb dale e veloc'h penaus ann oll diaoulerez-ze ne oa nemet re vir. Iann a lavaras din goustad:

— Ne ket pa en em gaver eleac'h m'emaomp breman, e renker prezec d'oc'h traou dies da glevout, mæs mad e ve did sonjal abars lavaret eun dra. Ma vije couezet eur voul-canol er Santes-Barba, en dije lakeat ann tân er poultr, hag e vemp breman eur c'hant troatad benag ac'han, stlapet en ear, gant me voar-me pegement a draou all, var bouez coueza adarre er mor. Hogen, evid c'hoas, n'eus c'hoarvezet ganeomp netra henvel.....

Eun tenn all ker spontus hag ar c'henta, a droc'has he goms dezhan, hag a stlapas ac'hanon var ar varriken e oan peg ennhi. Goude e clevjomp eur c'hri spontus ha netra mui ken.

— O va Doue ! emoun-me, discuezit ann enebour din, ha pa ve ganthan oll mindraill ann douar, ez afen araug. Mæs re ankennius eo beza egis-man o c'hortos atau ar boliji-ru a alfe hor paca deomp en toul milliget-man.

— Gres peoc'h 'ta, storloker, evid breman ne alfemp beza guelloc'h e neb leac'h. Chilou.

— En em laza ho deus græt oll, ne glevan mui ann disterra trous.

— Sac'h ann dien ! Pebes tenn, eme Iann o sevel. Me so couezet var va fons dre ar c'hrenn-douar mar deo eur menez benag dindan ar mor he deus dislonket tân, ha mar deo e guirionez eun emgann eo pa ho deus tennet hor c'hanoliou, mæs hen toui a hellan, n'am eus bet sort aoun, sevel a rafen va dorn.

— Te a sonj did eta, eo ni hon deus tennet ?

— Ni, ne ouzon ket, mæs me voar avoalc'h eo a zivar hol lestr-ni. Neus fors petra eo, abars pell e vouezimp, rag cavet am eus ann tu da vont da velet petra c'hoari var ar pont.

— Na penaus, emoun-me ?

Sevel a reas adarre al letern evid discuez ar veren din, hag e lavaras :

— Ar riz eo.

Ne oan ket goest da entent guelloc'h ar veichman eget ar veich kenta.

— Ar riz, ar riz, ar riz a gendalc'he Iann o kinnig fâcha. Me a lavar did ar riz. Penaus ! diskiantet oud gant da spont ? Collet ac'h eus ar sonj eus ar riz eleac'h oud bet clanv gant ann droug-mor ?

— Ne ket me, te eo so bet clanv.

— Me pe te ! pe vern-se ! Te so atau nec'het gant traouigou netra. Ar pez guella, eo e sco ar veren var gaô ar riz.

Guir a oa. D'oc'h sclærijen al letern e veler ar riz savet en tu all d'ar veren egis eur voger guenn. En eur c'horn eus ar veren e veler soken eun dra du, ha dre eno a oa am boa guelet ar sclærijen, rag ne oa tam riz en tu all.

— Mouget e vimp ouspen deg gueich abars beza treuzet ar bern riz-ze ; ne sonj ket did e ve guelloc'h brevi ann or pa hon deus binvijiri breman ?

Iann a hejas he benn hag e respontas :

— Ann dra-ze oa mad div heur so, mæs breman ne domp mui e creis ar mor, var eur garregen, libr d'ober trous ar pez a garjemp heb ma clevfe den. Trous ar c'hanoliou hag ann dud a ziscuez ez eus tud veo var al lestr ha vardrô. Ne sonj ket did?

— Eo a dra sur.

— Ne ket collet c'hoas da oll skiant.

— Hogen, pere eo ann dud veo-ze ?

— Morianet, dreberien tud pe tud evel minheer, Klootz, pe vern-ze deomp, pa n'hellomp ket choas anezho. Ar pez emaint, emainn, ha neus fors piou int, ma reomp trous, e clevint ac'hanomp hag e couesfint varnomp, eleac'h ma hellomp, ma ne reomp ket a drous, spia anezho hag ho laza pa hellimp, dre drubarderez, mont beteg ennho.

— Savomp eur vag plad, emoun-me.

— Nan da ! ann dra-ze a rafe re a drous. Arabad eo did clasc lacaat da sonjou e plass va re-me.

— E kement-se, ne ket me da vevel, cleo !

— Mar teus eur voien vad d'hon tenna a boan, discuez doc'htu ! Me a sento ouzid evel eur c'hi.

— Ma n'as pije ket bet c'hoant cass er vag kement a oa el lestr-man, ni vije pell ac'han breman.

— Ni ve beuzet breman. Te as pije clasket c'hoari da benn.

— Ha te da hini.

— Me n'oun ket eveldout, me voar e peleac'h e taulan va zroat.

— Te n'oud ken nemet eur fougasser.

— Ha te !.....

Meus aoun e vije savet beac'h etrezomp en droman, rag me a oa ann tân em diouscouarn, ha Iann, petra benag ma oa disliou he ziou chot, a selle ouzin heb aoun ha droug ennhan ; mæs clevout a rejomp souden trous eun neubeut tud o vale pounner en tu all d'ann nor, ha ker buhan trous eun alc'huez o tigorri eur c'hadenas. Iann a lavaras din goustad e toul va scouarn :

— Laca da vuhez e savete, hag hen a vougas ar goulou.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Hadou ann douar.

Distaul eo c'hoas ann hini a c'hoarvez er siznnman, couls e Frans evel en Americ, hag en taulman e sonj deomp ema ann traou o vont c'hoas da zistaul, rag ma gaver cals bleud da brena en Nord, er Saô-Heaul hag e cals departamanchou eus ar C'hreis hag eus ar C'huz-Heaul. Guspen, pa renker hel lavaret, anat eo en em gavomp en eur maread amzer e pehini ne vanc ket ed er marc'hajou, ha rag-se ec'h hellomp cridi e tistaulo c'hoas ann ed er miz-man. Ne ve ket goal vad e rafe gouscoude evid ar veillerien, rag fallaat atau a ra evitho, rag dindan eur miz, ar bleud so distaulet c'huezec real dre sac'hat, ha var ann ed, n'eus bet nemet eun distaul 10 guennec var beb sac'hat 200 lur.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 5 guennec, pa oant varlene d'oc'h 21 l. 12 g.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur »» guennec ; segal, 22 lur 15 g. hey, 22 lur 5 guennec; kerc'h, 20 lur 5 g.; ed-du, 17 lur 10 g.

KEMPER. — *Dissadorn 12 a viz Du 1881.* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. 10 g. — Segal 19 l. »» g. — Hey 16 l. 10 g. — Kerc'h 16 l. 10 g. — Ed-du 17 l. — Avalou-douar 5 l. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

Pa oa o vont ebars en ti, Primel, he vevel a fizians, a lavaras dezhan evel ma vije digouezet eur goal garvond benag :

— Autrou markis ! aze ez eus daou zichentil eus ho cortos.

— Piou int-hi ha n'ho anavezes-te ket v'a c'houlennas Clement Pontcalec.

Ann autrou Hervieux de Mellac, a so unan anezho, egile n'eus ket ann ear da veza eus ar vro-man.

— Mad, mad, Primel.., na leveres ger da zen.

— Ann autrou markis, a voar ervad, penaus ez oun prest da rei va buhez evit he servicha.

Clement Pontcalec a teas gant prez ebars er sâl, vras sclerijennet divalo avoalc'h gant daou gantoler bras oarget a c'houlou. Ken bras oa ar sâl ma n'en devio allet biken ar markis anavezout eus toui ann nor, ar re oa deut d'he velet, panefe en devoa lavaret Primel dezhan piou oant.

Pontcalec a gerzas varzu ennho he zorn asternet.

— Me sonje din ne oac'h ket deut c'hoas er vro-mâ, emezhan, d'ann autrou Hervieux.

— Va lezit da ginnig dirazhoc'h eur mignon nevez, ann autrou comt de Rialto.. d'ar garantez vras en deusi ann autrou cardinal Alberoni evidomp, eo e c'heomp ann heur vad d'he gavout evit unan eus ar re a so a du ganeomp.

— Eus ar Spagn e teuit eta ?

— Var eün, hag e teuan da lavaret deoc'h, petra so a nevez eno, ha da c'houlenn diganeoc'h sicour ha scoazel. C'hui voar ervad diana, penaus tud evel ann autrounes de Lambilly ha de Noyant ne vent ket arluet egis-se, heb na glaskefent cahout ann tu da rei kenc'h evit kerc'h d'ho enebourien, dreist oll pa z eo evit difenn guiriou ha galloud ar Stadou ha hirassa mad Breis-Izel. Ann autrou de Noyant a gave ann tu, dre ann anaoudegez en devoa, da veza hanterour etre kement a oa droug-contant eus gouarnamant gouard ar Roue bihan ; eus eur c'hostes all, ann autrou de Lambilly, en eur chomm e creis calon ar vro, a dlie dastum en dro dezhan ann dud calonec prest da redec d'ann emgann evit difenn hanbarou ann dukes Anna, bet Rouanez Bro-C'hall. A bell amzer so e sonjemp cahout ar Spagnolet prest da zont en tu ganeomp. Mab bihan Loïs XIV a helfe kemer leac'h ha carg ann Duc a Orleans, ha savetei evelse, piou eo voar, he vuhez d'ar Roue bihan...

— Ah ! eme ann autrou markis, c'hui ive...

— Ne damallan den... Guelit hebken ha niverit ar beziou a guz hirio relegou oll vugale, ann heritourien tosta eus ann tron.. Lambilly a ginnigas din mont dal vro ar Spagn, evit en em glevout gant ar Roue Filipp V, ha gouzout diganthan petra raje evit difenn Bro-C'hall, ha renta da Vreis-Izel he guiriou coz disnac'het outhi !

— Ac'hanta ! pe seurt respont hoc'h eus bet, a c'houlennas Clement Pontcalec.

— Ober a riz-eta herves ma guzulie va mignon din ; mont a ris, eun teir sizun benag goude, da gavout kentaministr Roue ar Spagn. Heman a lavaras din, penaus eur bagad listri-brezel a vije lakeat dindan hon urzou, hag ouspen, eun arme a vije bet savet dioustu, ha casset d'hor sicour ; evid arrezi-he bromessaou, e contas din dioustu tregont mil pez arc'hant evit halloud paea ann dispignou kenta. Eus ann tu-ze, da viana, n'e ket ar sicour a vanco deomp. Er memes amzer ganeomp-ni gun niver mad a duchentilet, a so bet casset gant ar Roue Spagn evit auza ha leuria e doare ann enebiezi emomp o vont da glasc cass da benn. Araug eur miz aman, na vezo ket eur c'hastel, eur manrer e Breis-Izel, a gement n'en defle ket guelet o vont dezhan dre guz eur c'hannad evel ann hini a zigassan deoc'h hirio, ha ne vezo ket eun dichentil a gement n'en deveso ket sinet Contrad ann Unvaniez. X.

Bulletin Financier.

Le marché est en faiblesse à l'approche de la liquidation de quinzaine. Le 3 0/0 est à 86.20 ; l'*amortissable* ancien à 87 ; le nouveau à 85.95 et le 5 0/0 à 117.15.

On peut acheter des actions de la *Société générale de fournitures militaires* à 535, avec la certitude de réaliser une plus-value.

Le total des recettes de la *Société générale de laiterie* s'élève du 3 Avril au 5 Novembre à 8,012,136 fr. 74 cent.

Les demandes sont bien supérieures aux offres sur le marché des actions de la *Société générale de laiterie ;* aussi ces titres commencent-ils à devenir rares et il est difficile de s'en procurer aux environs de 625 fr. La hausse va s'accuser vigoureusement sur les actions de la laiterie en même temps que la période des grosses recettes va se continuer. Pendant la première semaine, la Société a encaissé près de 30,000 francs de plus que pendant la semaine précédente.

Sur le marché des valeurs de Chemins de fer, les actions du chemin de fer d'Alais au Rhône progressent à 505 francs.

Ces actions se recommandent à l'épargne et aux capitaux de placement par leur garantie de sécurité en même temps que par leur revenu très rémunérateur. De plus, nous savons de source certaine que les actions de la Compagnie de chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée, vont s'élever à des cours bien supérieurs, en raison de l'augmentation du trafic et de l'extension du réseau.

Les capitalistes s'empressent de mettre ces titres en portefeuille, sachant que cette Compagnie a été créée avec des concours puissants, que l'Etat n'a pas hésité à lui donner sa sanction et qu'elle est dirigée par des hommes compétents et jouissant d'une grande notoriété.

Le *Chômage* assure aux propriétaires, les loyers, et aux industriels les salaires de leurs ouvriers, pendant la reconstruction d'un immeuble ou d'une usine incendiée.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

LE CHEMIN DE FER SUR LA MANCHE

Nous apprenons que les ministres et les membres du corps diplomatique viennent de recevoir des documents de la plus haute importance relativement à la construction du Chemin de fer sur la Manche.

M. Vérard de Sainte-Anne, dans une lettre qu'il adresse à M. le Président du Conseil, fait ressortir l'étendue et la gravité du péril qui menace nos intérêts nationaux en présence des projets de l'Allemagne, ayant pour but de déplacer la route des échanges commerciaux de l'Orient avec l'Europe occidentale et l'Amérique.

En portant de l'autre côté du Rhin le trafic entre l'Inde et l'Angleterre, la distance se trouve abrégée de plus de moitié et enlève ainsi à la France une des plus grandes sources de sa prospérité nationale. Ces voies allemandes réduisent le temps de parcours entre Londres et Bombay à 10 ou 12 jours au lieu de 25 ou 30 par la Méditerranée ; c'est donc la ruine de nos grandes Compagnies de Chemins de fer.

Pendant que l'Allemagne active ses dispositions pour amener sur son territoire la route du transit de l'Orient, il y va de notre intérêt national d'opposer aux lignes allemandes une ligne plus courte et plus avantageuse qui nous permette de conserver notre influence politique et notre prestige en Orient. Cette route est toute indiquée par la construction d'un pont sur la Manche qui reliera le Chemin de fer du Nord aux lignes anglaises.

(A suivre.)

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou ch. MENNESSON Reims

AVIS SÉRIEUX Voulez-vous acheter du vrai vin de Bordeaux (Château Lauzard) dans de bonnes conditions de prix. Adressez-vous à Mme Hte Izard, propriétaire, 139, rue de l'Église Saint-Seurin. Bordeaux.

FORTUNE POUR TOUS PAR L'ÉCONOMIE "SOL LUCET OMNIBUS"

Vente à terme et à crédit d'Obligations françaises à Lots, Ville de Lyon, de Paris et Crédit Foncier.

Versements mensuels : CINQ FRANCS pour les coupures et VINGT FRANCS pour les Obligations entières.

Les numéros des Titres sont remis au troisième versement, et, de ce jour, toutes les chances du tirage sont acquises au Souscripteur.

Pour tous renseignements, s'adresser, en joignant la réponse, au COMPTOIR FRANÇAIS DE L'ÉPARGNE 117, Rue Saint-Lazare, 117. — PARIS

AVIS AU CLERGÉ

ET AUX COMMUNAUTÉS RELIGIEUSES

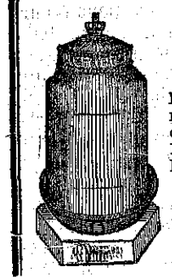

La réputation justement établie des **CALORIFÈRES GURNEY** les ont fait adopter par les Membres du clergé et des Communautés religieuses ; nous les voyons fonctionner soit comme **poëles,** soit comme **calorifères en cave,** dans 16 cathédrales, 350 églises, 180 communautés, un nombre considérable de châteaux, écoles, hôpitaux, maisons particulières, etc.

(Se méfier des Contrefaçons)

La Maison accorde toutes facilités pour le paiement par annuités

ON ENVOIE FRANCO : NOTICE, CERTIFICATS ET TOUS RENSEIGNEMENTS

S'adresser : 33, Rue des Tournelles, 33, PARIS

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son **Traité de Médecine pratique,** indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la **Guérison radicale des Maladies de tous les Organes** et des **Hernies.** — *Écrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS

ET DES VALEURS INDUSTRIELLES

Société anonyme au capital de 1,500.000 fr.

SIÉGE SOCIAL : A PARIS, 16, RUE DU 4 SEPTEMBRE

Se charge spécial. des ordres de Bourse à terme

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....,
Ar Morbihan.....,
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, ma ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 26 a viz Du 1881.

Dilun e Cambr ann Deputeet, so bet eur peoc'h eus ar re vrassa. A hent all n'int ket chomet pell assambles, rag gonde beza Invaret e oa bet græt mad eun neubeut electionou, ho deus renket dispartia. Evid c'hoas ar Gambetta n'en deus ket allet cahout tud avoalc'h evid ober Ministret gantho, da benn varc'hoas e vezo eürussoc'h a sonj dezhan. Ne ouzomp ket c'hoas peu sort lamponet à sicouro ar mestr da zistruja kement a vezo chomet c'hoas a vad en hor bro paour, mæs fall avoalc'h eo evid hen ober he unan ma ne gavje den contant d'he sicour.

Dimeurs, 15 a viz Du, ar Gambetta, cavet ganthan he Vinistret, a deu da ziscleria d'ar Gambr, petra en deus c'hoant d'ober, Cazot, Ministr ganthan evid ar Justis, her gra er Senat. D'eus ar pez a lennomp ec'h hellomp guelet ervad, penaus ne ouzont ket cœër ho unan petra ho deus c'hoant d'ober nemet distruja kement traou mad a so c'hoas chomet en ho za, ha dreist oll, discar ar Relijion, kense e lavarer evid prezec hebken eus eun dra, penaus breman e uezo tennet ann oll Seurezet ha Relijiuset d'eus ar scoliou, pe vo contant Conseil ann Ti-kear pe ne vo ket, rag ar pez a glasker breman dreist peb tra, eo ober païanêt ac'hanomp. Ar Republicanet, sclissen Gambetta, n'ho deus ket mui ezomm a Zoue, mæs fallout a ra dezho en em lacaat en he blass, hag ober d'ann dud plega ho glin dirazho, hag e rafint en henvelep fæson ne hellimp cahout mui netra nemet dre zaouarn ar Gouarnamant, *mar g'ouzomp c'hoas her goulenn en eur fæson deread diganthan.* Eur veich lennet he ziscleriadur gant ar Gambetta, evid discues anat dezhan ne hello ket atau e peoc'h gant ar Republicanet, setu eur Radical, Barodet o tont da luia ar vaz kenta etre rojou car ar Gouarnamant, hag a c'houlenn e ve renevezet ragtal ar Vamm-lezen ; goulenn a ra ouspen e ve græt ar c'henta guella. Ar Gambetta a ve contant avoalc'h he unan e ve cheinchet eun dra benag ennhi, mæs ne ket evel m'her goulenn ar Radicalet, hag a bretand ouspen e dlefe beza merket araug petra a vezo cheinchet en eur verca ne vezo ket conje d'ober ken, ar Gambetta a enep outhan, hag a lavar, herves he santimant, petra a vezo da ober, Clemenceau a respont anezhan, penaus pa vezo assamblet ann diou Gambr, netra na hello miret outho d'ober ho c'hoant, rag ne vezo galloud all ebet dreistho. Ar Gambetta a zifenn striss ne hellint ober nemet ar pez a vezo merket dezho, hag a lavar ez eus amzer avoalc'h abars evessaat ous ar pez a c'houlenn Barodet, ha pa ier da voti, hon Deputeet Republicanet-ni evel guir vevelien Gambetta ma'z int, a'ia oll a du ganthan. Ann autrounez Freppel, de Kermenguy ha Villiers, egis ma eo ho dever, a vot a enep dezhan. Goudeze e lavarer eo bet græt mad election ann autrou de Soland, en despet d'ann oll arraich eus ar Republicanet en he enep, ha siouas hini Corentin Guyho, petra benag ma oa kement da rebeich dezhan ma vije bet torret, ma vije bet unan eus ann tu dehou, pe da vihana lavaret ober eun enclasc, mæs arabad eo cass d'ar gear eur Republican ker mad. Beteg hen, ann Deputeet n'ho dens græt nemet traou netra ; der Iaou e vezo marteze commanset d'ober eun dra benag a daill.

Er Senat neus bet græt netra a gement a dallfe ar boan da brezec anezhan, ouspen lenn disclæriadur ar Vinistret nevez so bet græt gant Cazot.

Der Iaou, 17 a viz Du, e sonje d'ann oll e vije bet trous ha dispac'h er Gambr, rag Lockroy a oa en em glevet gant Gambetta evid goulenn diganthan petra e oa e sonj d'ober evel Ministr, ha rei evelse dezhan ann digarre da lavaret sclæroc'h petra a felle dezhan da ober, mæs neus bet græt netra nemet lavaret e oa græt mad eun neubeut electionou, nemet Rivière mear *Tours,* en deus clasket lacaat torri election ann autrou de Soubeyran, mæs n'en deus ket allet hag a so bet lavaret ne vije evesseat nemet der Iaou kenta ous election ann autron de Lanjuinais e Pontivy. Æs avoalc'h eo compren, penaus ar Maguet a ra defot d'ar Republicanet ar Gambr, hag ar re-ze a garfe guelloc'h he gahout eget ann autrou de Lanjuinais, mæs denved Pondivy a so bet tud hag a so c'hoas me chans, hag a vouio, m'ervad, rei adarre ho moueziou d'ann autrou de Lanjuinais ma ve torret he election gant ar Republicanet daonet-man.

Dissadorn, 19 a viz Du, ez eus bet hanvet evel Senatour d'ar vuhez, ann autrou Voisins-Lavernière. Ar Radicalet a sonje dezho ho dije allet lacaat henvel Herold Prefet ar Seine, hag a oa joa gantho. Pa ho deus clevet piou oa hanvet, neuze so bet savet droug ennho, mæs re zivezat. Gant ma vezo breman hanvet adarre evel Senatourien ar re vad a dle beza cheinchet er bloas-man, neuze eo e ialo mad avoalc'h ann traou hag ec'h hellimp cahout fizians e vezo goest c'hoas ar Senat da viret ous ar Radicalet d'ober ann oll droug a garfent.

E Cambr ann Deputeet, er memes deves, ez eus græt eun dra ha ne oamp ket boaset da velet hen ober. Pa oa bet votet evid goud ha græt e vije eun enclasc var election ann autrou de Soubeyran, e sonje d'ann oll ne oa ket bet votet ann enclasc ha kense e oa bet lavaret ragtal e oa bet græt mad he election. En daill e oar en em dromplet, hag e oa bet votet ann enclasc, petra benag ma oa bet lavaret ne oa ket bet votet.Kense e lavarer lacaat ann traou egis ma oant, rag pa oa bet votet ober eun enclasc ne helle ket ann election beza lavaret e oa bet græt mad pe fall abars ann enclasc.

Setu petra so bet græt. Biscoas ne oa bet græt eur sort tra; peurvuia, hag e vijer en em dromplet en eur rei eur voterez da anaout, kement-se ne rea ket e vije torret ar voteres, mæs talvezout a rea d'ann hini a oa ann traou a du ganthan. Ma vije bet græt evid ho Republic egis ma eo bet græt hirio d'ann autrou de Soubeyran, meus aoun, mar g'am eus sonj mad, ne vije ket bet votet, rag ne oa nemet eur vouez muioc'h a du ganthi ha meur a unan antronos a lavaras ho devoa votet a enep dezhi hag e oant bet contet evid beza votet a du ganthi. Perag eta ober hirio ar pez ne oa ket bet græt neuze, nemet rag ma oa hano en dro-man eus unan eus ann tu dehou. Evid ar memes ræson eo bet votet eun enclasc var election ann autrou comt de Lanjuinais, eur Roïalist eo, hag ar Radicalet ho deus spont rag ar skeud eur ar re-ze. Hon oll Deputeet Republicanet ho deus votet evid ann enclasc, na petra 'ta ! Gouscoude ann autrou de Lanjuinais en devoa 2,000 mouez muioc'h eget Le Maguet, mæs n'ho deus ket goulennet e vije bet torret he election doc'htu. Aoun ho deus ne ve ket hanvet Le Maguet ragtal, hag e ve hanvet c'hoas ann autrou Lanjuinais, mæs sonjal a ra dezho penaus da benn ma vezo achu ann enclasc, en devezo bet Le Maguet amzer avoalc'h evid beza hanvet dre drubarderez, egis m'en deus allet beza hanvet eur veich all dre drubarderez a enep ann autrou de Mun. Me chans ne vezo ket ker sod potret Pontivy en dro-man. A.

AR GUALENNOU A GASTE

HIRIO EN HOR BRO.

Var ton Kelven.

Ma c'halon so ankeniet. ma spered trubuillet,
Daëro so em daoulagat, n'on mui evit cousket ;
Ar gualennou a gasti so couezet var ma bro,
Dorn Doue a bouez varnhi, elec'h scuill he c'hraso.

Ar Frans en em sav bemde enep lezen Doue,
Enep ann Ilis santel, mammen ar Virione ;
Dre zotis e deus credet penaus teuje a benn
Da ziverkan en hon touez ann hano a Gristen.

Emez ann hospitaliou Doue a so laket :
Breman, evel d'ar pemde, d'ar sul ve labouret.
Devez ann autrou Doue, vid mad hon eneo,
So breman de ann disurz, devez ar pec'hejo.

Drapoio ar Frans cristen ne d'int ken binniget ;
O pebez tristidigez evid hor soudardet,
Pere zeu da scuill ho goad evid difenn hor bro,
Nerzet gant ann esperans da bignat d'ann envo !

Hol listri a ia breman da redek ar mor bras,
Heb cahout bennos Doue hag heb goulen he c'hras !
Hor bugale so varnhe, martolodet cristen,
Ha, pa savo ann arne, piou zeuio d'ho souten ?

Difennet eo da Zoue ren breman er scolio,
Ar bugelic na glevo memez ken he hano,
Mes evit hen bouzari, 'klevo ar *Marseillez*.
Evid tado ha mammo pebes tristidigez !

N'e z'euz ket pell e Paris eur c'har a zastume
Imaj ar Verc'hez santel hag ann Aotro Doue,
Pere a oa c'hoas chomet bars ar scolio cristen.
Pa sonjan e kement-se, ma bleo a sav em fenn !

Ar re dalc'h scolio santel dre-holl so agaset,
Evel eur vanden bleizi eus a douez ann denved ;
Ha, mar deuont d'en em glem, e renkont tevel mik,
Pe vo lavaret e comsont enep ar Republic.

Emez dious ho c'houencho, menec'h ha trapistet,
Divarc'het ho dorojo, a so bet harluet ;
Ha n'ho devoa gret netra, nemet pedi Doue,
Rei d'ar paour ann aluzen tro-var-dro er c'hontre.

Ar Frans ne voar ken allas ! enori mab Doue,
Nag ann Ilis hor mamm, nag ar belec ive ;
Hag hirio ez omp couezet er bazen izela.
Eur vro a ziles Jesus n'hell ken chom en he za.

Frans, merc'h hena ann Ilis, pelec'h ema da fe ?
D'as ren ec'h eus dibabet enebourien Doue ;
Rac-se n'oun mui estonet ma teu ar gualenno
Da goeza, vel ar grizil, da gastiza ma bro.

Ar merer, daoust d'he labour, n'hell paea he aotro,
Memes gant sicour he vreg hag he vugaligo.
Caer ho deus oll assambles c'huezi noz ha beure,
Biken n'hellont erruout, heb cahout scoazel Doue.

Eleis a varc'hadourien ho doa sonjet ive
Penaus rajent menaj vad, heb goulen gras Doue ;
Mes hirio, her guelont sclear, ar c'honvers na gers ken,
Ha na hellont, daoust d'ho foan, diluian ho c'huden.

Ann artisanet ive ho deus credet gevier,
Ho fri a so en avel o c'hortos c'hoari gaër ;
Mes ar re so er plasou a sonj neubeut ennhe,
Ha caër ho deveus gortos, na gresc tam ho danve.

Ar madou a so breman tre daouarn bourc'hijen,
Ha neubeut so implijet da ober aluzen.
D'ober brezel da Zoue ann arc'hant ne vanc ket ;
Er c'heriou ha var ar meaz, nag a ene guerzet !

Poent eo d'ar pinvic distrei var he giz, heb dale ;
Ha dont da rei scuer vad dre-holl en he gontre ;
Mar tro ar youl neubeut c'hoas, me gred en devo chans.
Ma na goll ket he vadou, vel guechall ann noblans.

Na gredan ket goulscoude e ve collet ma bro,
Rouanteles ar Verc'hes, donar ann oll c'hraso.
Ia, Mari, hor mam santel, sicour ar bec'herien ;
Ma teurveomp he fedi, a doro hor chaden.

Dirag ho calon, Jesus, oll hirio daoulinet,
Gant glac'har e c'houlennomp pardon ous hor pec'het.
Ni raio pinijen, beteg fin hor bue,
Ma chomo e Frans ar fe, gant carante Doue.

Peden da Galon Jesus.

Deut, m'ho ped, calon Jesus, da domma ma ene,
Ma c'hellin a denn-askel nijal varzu Doue.
Oh ! netra na garin mui, nemet calon Jesus ;
En eur veuli ma Doue, e vezin evurus.

O calon dous ha tener, sicouret ac'hanon,
Vit ma stagin eus ar groas ar vuhe so ennhon ;
Hag am beffe mil vuhe, e vefent c'hoas re ver,
Evid gounid ho crasou epad ann oll amzer.

Ma c'halon na garo mui follenteziou ar bed ;
Rag vel eo caret Doue, he servichan bepret.
Oh ! dreist pep tra e carin calon sacr ma Jesus,
Ha bemde ec'h enorin ma mestr carantezus.

Adalec hirio, m'hen lavar, me veulo hoc'h hano,
Hed ma buhe labourin da c'hounid ho craso.

Rag c'hui hebken, ma Doue, a c'hell sicour ma bro ;
Gant eur sell eus ho lagat, ar Frans a adzavo.

Ervoan HERNOT,
Kizeller e Lannion,
ha marc'hec a enor a urs Sant Gregor.

Ar pez a c'hoarvez en Afric.

Lan-ar-Fur a so o tistrei d'ar gear, goude beza tremenet eun neubeut amzer e meaz eus he di,ha pa oa o tont ec'h en em gav gant Fanch-ar-Peul, guisket gant dillad caonv o sortial eus ann Ilis, e peleac'h emer o paoues cana eur servich gant he niz nevez-maro en Afric.

Fanch-ar-Peul. — Setu te distro eta, va mignon Lan, te so digouezet eun tamic re abred, rag evid hirio ne hellan ket ebata.

Lan-ar-Fur. — Credi avoalc'h a ran, Fanch, hag ec'h hellan hen assur deoc'h, me ne d'oun ket laouen kenneubeut, rag ho niz a oa amezec mad dime. Traou egis-se a droc'h deoc'h ar c'hoant c'hoarzin couls hag ar c'hoant dribi.

Fanch-ar-Peul. — Re vir a oa ar pez a leveres din Lan, pa zigasses din da sonj, penaus bro ann Afric ne oa tamm iac'hus evid ar re ne oant ket boazet eus ar vro-ze, ha cals guiroc'h a oa c'hoas, pa leveres n'en devoa ket soursi avoalc'h ar Gouarnamant d'eus hor bugale a gass du-ze. Hogen, ar pez n'hellan ket da entent eo ne ve ket distroet d'ar gear, da viz Eost diveza, va niz paour, egis m'en devoa her scrivet deomp.

Lan-ar-Fur. — Roit din eur brisen butun da genta, Fanch, sclæroc'h a velin goudeze. *(Fanch ar-Peul a denn he dabatieren hag he astenn dezhan).* Hag e lavarec'h eta e scrive deoc'h ho niz er penn kenta a viz Eost, penaus e vije distroet he rejimant e Frans heb dale cals.

Fanch-ar-Peul. — Ia ! siouas !

Lan-ar-Fur. — Hag eun neubeut goude, en deus discrivet deoc'h ne zistrofe ket.

Fanch-ar-Peul. — Ia da ! Egis-se eo bet c'hoarvezet. *(Cloza ra he dabatieren.)*

Lan-ar-Fur. — Ha goudeze n'en deus discrivet netra mui, hag a so bet digasset deoc'h ar c'helou a oa maro ?

Fanch-ar-Peul. — Ia sur ! ha ne d'oun ket goest da gompren, penaus eo bet c'hoarvezet traou ken dishenvel.

Lan-ar-Fur. — Netra sclæroc'h gouscoude ; c'hoarvezet so bet gant ho niz evel ma so bet c'hoarvezet gant cals eus he genvreudeur ; lavaret e oa bet e vijent distroet oll da viz Eost ; hinienou soken so bet distroet, ha goudeze so bet lavaret e chomjent duze, hag ar re oa bet casset d'ar gear e Frans, so bet casset endro d'ann Afric ha neus ken caus da gement-se oll nemet ar politic.

Fanch-ar-Peul. — Peu sort politic eo 'ta,ober hirio eun dra ha varc'hoas ar c'hontrol beo ? commandi hirio ha difenn ober varc'hoas ?

Lan-ar-Fur. — Chilaouit mad ha m'hen roi deoc'h da entent. *(Fanch-ar-Peul a chomm a za hag a sell parfet ous Lan-ar-Fur.)* Peur, dre just, lavarit din, ma ouzoc'h, so bet lavaret e tistrofe ar soudardet a oa bet casset d'ann Afric.

Fanch-ar-Peul. — Er penn kenta a viz Eost.

Lan-ar-Fur. — Egis-se eo ; neuze e lavarer e oa achu ar brezel en *Tunisie*, hag e oa renket ha renket mad ann afferiou gant ann emgleo a beoc'h a oa bet sinet gant Impalaër Tunis.

Fanch-ar-Peul. — Ia ? sonj mad am eus e vije lavaret kement-se pe traou henvel.

Lan-ar-Fur. — Sonj ho peus ive d'oc'h ar pez a lavare ar gazetennou n'int ket paët gant ar Gouarnamant ha gant ar re-ze ar *Gazette agricole ?*

Fanch-ar-Peul. — Ia sur, sonj mad am eus.

Lan-ar-Fur. — Ha n'hoc'h eus ket sonj ive, penaus pa ziskennas e Marseille unan eus ar rejimanchou-ze o tont eus ann Afric, e oe eul laouenedigez vras, hag evel ne blije ket ho joa da eun neubeut Italianet, e savas trous ha dispac'h etrezho.

Fanch-ar-Peul. — Oh ! n'am eus ket hen ancounec'heat. Mæs n'em eus ket couls dalc'het sonj eus ar pez a lavare ar gazetennou, rag epad ann hanv, ne chomm ket cals amzer ganin evid lenn gazetennou goude beza græt va labour.

Lan-ar-Fur. — Int a lavare d'ann electourien beza var evez, rag ar soudardet-ze o tistrei, ar brezel achuet, kement-se oll ne oa nemet gevier roet dezho da gredi evid cahout ann treac'h en electionou.

Fanch-ar-Peul. — Guir eo, etro ar mare-ze eo ma oa græt ann electionou.

Lan-ur-Fur. — Guelet a rit sclær breman, Fanch baour ! Breman emhoc'h ganthi !

Fanch-ar-Peul. — Te a garfe marteze lavaret e vije bet ehanet ar brezel evid eur mared lacaat ar baltejen da gredi e oa sinet ar peoc'h evid mad digasset ar soudardet endro evid netra ken, nemet evid miret ous ann electourien da velet ar virionez pa vije deut mare ann electionou !

Lan-ar-Fur. — Hel lavaret a ran, rag ma eo guir, hag hel lavaret am eus soken er mare memes ma c'hoarveze. Evid-se eo ho deus kemeret ar Brefedet kement a boan evid disnac'h ar c'helou-ze e kement tam paper ho deus staget var ar mogeriou.

Fanch-ar-Peul. — Guir eo, d'ar mare-ze am eus guelet staga eun tam paper d'eus pers ar Prefet eleac'h ma gustumer ho staga !

Lan-ar-Fur (o kemer Fanch-ar-Peul dre ar breac'h, hag o cass anezhan da sellet ous eun tam paper a so staget c'hoas ous ar voger). — Sellit outhan Fanch keaz ; stag eo c'hoas ; nag ar glao, nag ar goal amzer, nag ann avel so bet abaoue, n'ho deus allet he zistaga !

Fanch-ar-Peul (o sellet ous ar paper.) — Hag e ve possubl c'hoas lenna ar pez so scrivet varnezhan.

Lan-ar-Fur. — Lennit neuze !

Fanch-ar-Peul. — Republic Frances. — Prefectur Kemper. — *Emer e clasc bruda en ho touez, o sonj gounis en electionou, keleier fauss ha goest d'ho sponta, ha me a so o ter-c'hel en ho touez plass ar Gouarnamant, n'hel-*

lan hel ho lezel da redec, heb discuez deoc'h peger bras gevier int.

Lavaret a rer dreist peb tra emer e sonj disclæria ar brezel hag e vezo savet ann oll sondardet varlerc'h ann electionou, arme Breiz da genta. Ar c'helou-ze ne d'int nemet gaou penn-da-benn, neus ket hano da sevel tam soudardet. neus ket hano da sevel arme Breis.

Anat eo evid petra eo bet lakeat ar brud-ze da redec, mæs ar pennou-tiegez a alfe beza bet spontet ganthan a hell chomm e peoc'h.

LAGRANGE DE LANGRE,
Prefet ar Finister.

Lan-ar-Fur. — Guelet a rit eta, penaus memes e miz Eost, ar re a voar eun tamic d'oc'h ann traou, ho deus gouezet mad, penaus distro ar rejimantchou ne oa nemet eun dromplerez, ha ma n'ho deus ket allet lacaat ann electourien da evessaat ne deo bet nemet rag m'ho deus achuet ar Brefedet dre ho zamigou paper, achuet touelli ar baltejen ho devoa credet dezhan p'en devoa embannet e oa achu ar brezel.

Fanch-ar-Peul. — Ha n'ho deffe ket ann oll gevier-ze noaset d'hon afferiou en Afric ?

Lan-ar-Fur. — Eo, a dra sur, hag eo abalamour da ze dreist pep tra, ma renker ober ar brezel hon deus breman a so ken tenn da ober, hag evid pehini e renker cahout kement a soudardet.

Fanch-ar-Peul. — Me ne velan ket sclær, penaus so bet allet kement-se c'hoarveout.

Lan-ar-Fur. — Netra sclæroc'h gouscoude, ma vije bet epad miziou Gouere Eost ha Guengolo casset ann traou buhan hag heb chomm da gousket, ne vije ket bet diæs dont a benn eus ann Arabet, eleac'h breman, pa so bet roet amzer dezho d'en em glevout etrezho, e cousto cals muioc'h soudardet ha cals muioc'h arc'hant evid ho zrec'hi, hag a lacai cals re all e caonv ouspen deoc'h, Fanch baour.

Fanch-ar-Peul. — Traou spontus a leveres Lan.

Lan-ar-Fur. — Ia, spontus eo ann traou-ze a enep ar re ho deus sonj lacaat ho mignonet da veza hanvet Deputeet, ho deus taulet var ar vro ar beac'h pounner d'eus eur brezel ker cri. Commanset evid lacaat eun neubeut marc'hadourien arc'hant da greski ho danvez,ehanet epad eur maread amzer evid miret na vije bet taulet a gostez en electionou eun neubeut tud, mignonet ar Gouarnamant, ar brezel-ze eus ann Tunisie, a so e guirionez eur vez evid ar Gouarnamant en deus credet hen ober.

Fanch-ar-Peul. — Da gomsou so calet, Lan, va mignon, mæs e guirionez ker fall eo bet græt ann traou, ne sonj ket din e vent re galet c'hoas.

Lan-ar-Fur. — Ne d'oun ket travoalc'h ann hini eo, rag..... Hogen, peoc'h ! me vel ar mestr-scol o tostaat. A.

KELEIER.

Erfin, Albert Grevy en deus lakeat he ziles d'eus Gouarner ann Aljeri. Redet he deus buhan ar c'helou eürus-ze dre ann oll plassou, heb ma ziscuefe den beza chalet ganthi. N'hon deus clevet den ebet clemm, nemet abalamour ma oa deut re zivezat.

Hano so, a lavarer, eo Constans a vezo hanvet en he blass. Ne ket possubl !

Ann autrou Brisson nevez hanvet Presidant ar Gambr, ne felle ket dezhan dont da chomm er Palæs-Bonrbon, c'hoant en devoa da genderc'hel da chomm eleac'h m'ema breman, mæs herves ann dail e renco dond di da chomm, rag reolen ar Gambr hel lavar sclær avoalc'h : Presidant ar Gambr a renco chomm er palæs.

Abaoue eun tachadic so, n'hon deus lavaret netra deoc'h d'eus hanoiou ar re a lavarer a vezo choaset evel Ministret, rag neus netra assur, ha ma carfemp credi ous ar pez a lavar unan eus gazetennou ar Vinistret, diæssoc'h eo cals muioc'h eget ma sonjer cahout tud avoalc'h evid ober Ministret gantho. Ar Gambetta ne alfe cahout den contant da veza Ministr assambles ganthan.

Na Presidant ar Gambr, na Presidant ar Vinistret ! Goal drist a ve dezhan.

Ar Gommission carget da evèssaat ous election ann autrou Dagorn, a so bet goal souezet o velet ne gave netra en he enep, ha gouscoude huel avoalc'h e oa bet lavaret e renkefe ann election-ze beza torret, ha gouscoude ne gavont breman netra da lavaret en he enep.

Ann autrou Vilain, eur Republican, en deus gouscoude comset a enep dezhi ; lavaret en deus, penaus abars pell en em gavje e Paris, ar Republican a c'houlenne moueziou assambles gant ann autrou Dagorn, hag e oa red he c'hortos, rag casi sur e tigasfe ganthan paperiou, a ve cavet ennho peadra evid torri ann election-ze.

Gant cals a virionez, Langlois en deus respontet dezhan, penaus ma vije bet eun dra benag a bouez a enep ann election-ze, e vije bet digasset pell so d'ar Gambr, mæs ann autrou Vilain ne felle ket dezhan guelet soutanennou er Gambr, ha setu petra so, travoalc'h eo. Kense ar Gommission he deus cheinchet santimant, hag he deus lavaret gortos. Al lealdet a c'houlenn diganeomp merca aman penaus ann autrou Langlois, evid discues ne fell ket dezhan beza disleal egis ar re all, a lavar rei he ziles evel Presidant ar Gommission.

Ann niver goulennou evid cahout scol ha dillad evid netra er scolaichou, a so bet savet er bloasman da ouspen 20,000. Hogen, herves kemennadures ann 10 a viz Here diveza, ar Gouarnamant n'en deus allet rei ho c'hoant nemet da 350 anezho, en henvelep fæson, penaus ann 19,650 all, a sonje dezho cahout ar pez a oa bet promettet dezho gant Paul Bert, ne ehanont ket cass lizer var lizer d'ar Ferry, hag heman ne ra nemet clemm, e rer dezhan coll evelse he amzer evid netra.

Ann autrou Marcaggi, eil da Brocureur ar Republic e Kemper, a so hanvet ive evel eil da Brocureur ar Republic e Bastia (Corse.)

Lavaret so bet ive, penaus Le Guay, Gilbert, so bet hanvet Prefet ar C'horse, goude beza græt ann taul caër en deus græt en eur chasseal ann Tadou Jesuistet eus ho zi, a vezo hanvet da eur plass caëroc'h er minister e Paris. Justis Doue ne vezo ket diæssoc'h dezhi he gavout e Paris eget e Ajaccio ! Pa vezo deut ar mare, e couezo varnezhan, neus fors da beleac'h e vezo æt da guzet.

Ar Ferry, o prezec Dissadorn all d'eus soudardet Tunis, en deus lavaret : ken anat eo ar soudardet-ze a du ganeomp, ma vent paet ha maget evid-se.

Hag evel m'ho devoa græt ann traou diskiant-ze d'ann oll Deputeet discordal da c'hoarzin, ar Ferry a gendalc'has : Ne ouzoun dare perag e c'hoarzit kement : « soudardet Tunis so a du ganeomp ; arme vihan Ali-Bey a ia d'ann emgann, hag e ra mad avoalc'h he dever gant hor soudardet-ni. »

Hogen deac'h diveza, ann *Temps*, journal ar Vinistret, a oa moullet varnezhan eul liser o tont eus ann *Tunisie*. hag hen a verke, e oa deut al laëron var eur vanden chanvalet (14 a oa anezho), a gasse boued d'hor soudardet so breman e Kairouan. Pemp laër a oa, hag int ho deus allet paca c'huec'h chanval ; ann nemorant so bet saveteet, abalamour d'ar galon dispar en deus discuezet ann hini oa ous ho ren, hag en deus allet he unan cass cuit ar 5 laër, mæs goal c'hlaset eo bet gantho. Ann den calonec-ze en deus allet anaout mad tre al laëroun, hag ar re-ze a so pemp soudard d'eus Tunis.

Ann *Temps* a gendalc'h : Goude eun henvelep darvoud, peu sort fizians a fell deoc'h-hu en deffe pobl ann Tunisie en he soudardet nag en ho offiserien soken.

Ar Ferry en deus anzavet, casi sur en despet pet dezhan, penaus ar 5 laër-ze a vez paët ha maget gant arc'hant ar Frans. Pebes sicour evidomp !

Etre soudardet Tunis hag ar Ministret, ez eus eun henveledigez vras ; hor Ministret a so paët ive ganeomp evel soudardet Tunis, evit hon trompla, hon lacaat d'ober traou diskiant hag hor revina.

Ann autrou Paulinier, arc'hescop Besançon, a so nevez maro.

Hano so da henvel cardinal, ann autrou Lavigerie, arc'hescop Aljer.

Mar deo bet staget minister ar Relijionou ous minister ar scoliou, ne deo nemet rag m'en deus sonj ar Gambetta da lezel al liberte da Baul Bert d'ober ar goassa ma hello evid enebi ous ar veleien.

Lavaret a rer, penaus Paul Bert en deus sonjet meur a dra evid-se, egis tenna digant ann Eskibien ann neubeut a roer c'hoas dezho evid ar seminariou bras, hag ive digant ar Chaloniet, hag e ve e sonj difenn ous beleien ar parræsiou couls hag ous ar Relijiuset dougen ar soutanen. Fall avoalc'h eo. *(Petit Moniteur universel.)*

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Le Bars, person-canton e Guipavas, a so maro d'ar 14 a viz Du.

Ann autrou Mironnet, cure en Trehou, a ia da Haïti.

Ann autrou Pasquier, cure en Drennec, a so hanvet cure en Trehou.

Ann autrou Guéguen, so hanvet cure en Drennec.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Poent a oa, rag ann nor a zigorras ragtal ; me en em zillas etre diou varriken. Pell a ioa e oa æt Iann da guzet.

Neuze ec'h antreas er c'haô..... Evid anzavout ar virionez, darvoudou avoalc'h a ioa c'hoarvezet ganeomp d'hon lacaat da ziskianti, hag en taul kenta, e sonjas din e oa collet va fenn ganin. Ne oa ket. A drugarez Doue am eus guelet peadra a zarvoudou dreist ordinal ha spontus epad va buhez, na biscoas n'oun bet var nez beza diskiantet. Ne brezegan nemet evidon, c'hui glev, rag evid Iann, meur a veich oa bet collet he damic speret ganthan.

Ar pez a antreas a ioa ken dreist ordinal, ma rencan lavaret deoc'h da genta ne ket ar squidam a vire ouzomp guelet sclær. Evet hon devoa, guir eo, mæs neubeut, ha netra na drouble ac'hanomp, nemet tauliou canol ann emgann var vor.

Hag ouspen, perag disfiout kement ?

Ma vijemp bet en *Hâvr* pe e *Cherbourg*, hon dije guelet Normantet, ne ket 'ta ? E *Brest*, Breizis, e *Londres*, Saozon, neuze pa oamp digouezet en *Huronie* en *Americ*, ne oa ket red beza souezet o velet Huronet oc'h antreal.

Be oa eta eur vanden goazet ha merc'het gouez a deue d'hor guelet guisket e peb seurt giz divalo, gant pleun labouset var ho fenn.

Ar rouanez. a oa teô egis eur varriken, a antreas da genta, o tansal gant minheer Abraham, gant he dremm Judas.

Ne ket eur vorianez a ioa, mæs he dion chot a ioa ken teô ha d'eus ar memes liou evel ar citrouilles. Ne anaien mui Abraham bleô rod. Hel lavaret a hellan, biscoas n'am boa guelet araug, na biken na velin hivisiken enn den ken c'hoarier evelthan. Cana a rea en eur drei, hag e oa ker braô,ma vije lavaret oa oll raniket ann autrou Surcouf o c'houlenn glaô oll assambles, hag o c'houessa e corn cuevr ar c'hloc'her. Mond a re ganthi eus ar guella, ker meo hag azenez ann diaoul. Na ne oan mui souezet o clasc gouzout perag en de-

voa ancounec'heat ac'hanomp Iann ha me.

Pa oa o tremen ann or, eun dra benag a lammas dreisthan hag ar Rouanez. Eur potr iaouanc a ioa a blije cals dime, petra benag ma oa d'eus gouenn ann dud gouez. Var benn henez a ioa penn eur c'hilloc gant he glipen, hag ar pleun all o coueza var he gein. Ganthan a oa al letern vras, hag eun dra a soueze cals ac'hanon, eo ma sonne gant eur vusic ton al *Larifla fla fla*, eun troat var scoa Abraham, egile var scoa ar Rouanez. Frota a ren va daoulagat ar guella ma hellen ken a oant ru-dân. Hag e oan o clasc compren, penaus ec'h helle ar potric gouez-ze anaout al *Larifla fla fla* a so gallec, ha penaus ec'h helle c'hoari toniou va bro.

Me oa en em sillet etre ar varriken diveza ha speurn toul ar glaô, hag e oan bravoic avoalc'h eno evid guelet heb beza guelet. Varlerc'h Abraham hag ar rouanez, ec'h antreas eun dimezel a gerzè var he daouarn ha ken æs, ma oa anat e oa kiz he fobl en em bourmen en doare-ze. Eur marmous bras a ioa oc'h he heul, a lammas var eur varriken, hag o veza peget e daouarn ann dimezel, e savas anezhi en eun taul cont var ann huella barriken var behini ec'h asejont da gauseal.

Gant ar marmous a oa eur gimelet ; ober a reas eun toul er varriken hag ec'h eve gant eur blouzen. Ann dimezel gouez o veza clasket eva d'he zro, ar marmous a buntas anezhi en traon, hag e couezas dress var choug Klootz, a ioa oc'h antreal cazel oc'h cazel gant eur vaouez *maro*.

Ia, lavaret a ran mad maro, rag da hounez e velen ar c'hostou, hag e scrijen gant sellet outhi nemet ken. Hi a vire ous Klootz da chomm da brezec gant eur voulic graiss guisket gant kregin a ioa a c'haolec var eun ours a fume (ann ours) eur sigaren gant eur penn plouzen.

Ann hini en deus beaichet cals, a hell lavaret gevier, a lavar ar gonchen, pa gont historiou ar broiou pell, ne garfen ket lavaret e ve guir kement a gont ar vartolodet. Hel lavaret am eus dija abars conta histor Laurans Bruant. Mæs aman ne lavaran nemet traou guir ar guira.

Lavaret a rencan deoc'h ouspen, penaus dre ann or digor, e cleven eur vusic dudius, a lake ann ekipaich da zansal e doare gant ar merc'het gouezze. Ann traou-ze am eus guelet ha clevet epad va beaich kenta, pa ne oan ket c'hoas 16 bloas, sonjet ac'hano petra a c'hoarvezas ganin pa oan cossoc'h.

Me oa souezet bras ha goal nec'het, o clasc gouzout e peleac'h e oa Iann, mæs ne vouien sort da beleac'h e oa æt da guzet.

Ar pez a velen sclær, eo oa græt ar peoc'h etre ann dud gouez hag ann ekipaij, mæs gant piou oa bet ann treac'h evid ann emgann var vor. Ann dud gouez e oa anat ne oant ket prisonerien, mæs ann Hollandis ne vije ket bet lavaret ho devoa collet. N'ho devoa mui tam droug ann eil ous egile ha caër em boa clasc roud ar goad pe vlensou, ann dud laouen-ze a oa oll iac'h-pesc.

Ne hellen ket gouscoude credi ho dije allet kement a voliji, ha ne vijent ket bet ru na tommet, kement a dennou fusuill, kement a vindraill, ho dije allet mont a biou heb ober droug ebet da zen.

Guir eo ec'h helle ann dud varo hag ar re c'houliet beza e gouelet ar mor doun pe var ar pont, rag ne oa eno nemet Klootz, Cornil, Peeters hag Abraham bleô-rod. Evid ann dud gouez, ar re a velen ne virent ket ec'h helle beza chomet var ann dachen, tud varo pe c'houliet a villierou. Ah ! Iann a rea defot din.

Da beleac'h ann diaoul e oa æt hen da guzet.

Me a sonje din e tlie beza goal nec'het en he doul gant ann oll traou-ze, rag dre ann nor digor e teue dalc'h-mad kement a dud souezus, ne gredan ket rei deoc'h ann depeign anezho ; aoun am eus e lavarfec'h e ven eur gaouier. Be oa dreistoll eur c'hi-vor (ne ket ann hini a ioa deut da c'houessa ac'hanomp en toul glaou), mæs eun den gouez gant eur penn ki-vor evid lavaret sclærroc'h a zanse gant Cornil ar potr-levier, en devoa cheinchet he viscamant evid hini eun Hollandezes.

Ne oan ket goal souezet gant ann den gouez hag he benn ki-vor, mæs gant Cornil eo e oan sabatuet hag o clasc goud perag en devoa cheinchet guiscamant.

A dra sur, Iann Piteux en dije lavaret cals traou diskiant var ann affer-ze ha var ann traou all, mæs evelken laouenoc'h vijen bet ma vije bet ganin.

Aveichou e sonje din e oa en em zillet egis eur silien dre ann nor digor hag e oa pell ac'hano gant ar varc'hadourez.

Marteze e c'houlennfoc'h da beleac'h en dije allet mond da guzet, pa oa al lestr a seac'h var eur garregen e creis ar mor bras. Me a responteFe ac'hanoc'h, penaus ne vouiemp netra d'eus ann dra-ze. Iann eo en devoa sonjet e tlie ann traou beza c'hoarvezet egis-se, mæs e guirionez ne vouiemp netra, pe guir e oamp, Doue voar abaoue peur ebars en eun toul tenval, eur c'haô doun, ne oa prenestr ebet varnezhi. Marteze ne oamp ket var eur garregen, couls ha oa ha guelloc'h soken lavaret e oamp var ar seac'h e pers ar gear gouez, e oa bet tennet varnezhi, mæs c'hui a c'houlenno d'oc'h a beleac'h e teue ar vusic ! Casi sur e oa hini eur rejimant soudardet d'eus ar Stadou-Unanet en *Amerique*.

Epad ma oan gant cals a boan o clasc esplica ann traou en daill-ze, e clevis crial : Beva ar Roue! Beva ar Roue !

Anat a oa e teue ar c'hri-ze d'eus pell, mæs cals tud a ioa o chouhal assambles. Goude tout. Rouane avoalc'h a gaver er broiou estranjour, mes ar Stadou-Unanet so eur Republic abaoue pell so.

C'hoarzin a ran ennhoun va unan, o sonjal er boblat tud gouez-se a chouhe e gallec, mes seblantout a rea din ec'h hellen en em drompla, pe guir Iann ha me hon devoa cavet ar *mer michel* e iez ar raniket Hollandes.

Ar c'hilloc a ioa o c'hoari *cou-cou* gant ar voullic graiss, guisket gant kregin, a lammas d'ar mare-man dreist ar varriken a guze ac'hanon, hag en em lezis da goueza spontet ha strafuillet a dreon eur varriken golo a ioa eno, epad ma gane ar c'hilloc eur *c'hocorico*, a lacaas eur c'houezen ien da ziredet d'eus va zâl.

Ar voul-graiss a gemeras doc'htu ar plass eleac'h ma oan kent ; Klootz a rede var he lerc'h,

poursuet he unan gant ar vaouez varo varlerc'h piou e teue ar c'hi-vor, digorret caer he c'hinou.

Ma lavarfen ne oan ket spontet e lavarfen gaou. Ar goad a scoe tauliou spontus em fenn, hag em boa aoun mervel diskiantet. A beb seurt traou burzudus am eus guelet abaoue er gear-benn eus ar Frans, me meus bet pers er re-ze, mes Paris so Paris, hog ar pez a c'hoarveze aman etre tud gouez hag Hollandis, er mor, ann *diaoul-kers-da-velet*, devez eun emgann var vor hag antronos eur pense, hen anzavout a rencoc'h ganin, peadra a oa evid lacaat nec'het eur potr iaouanc d'eus *Sant-Malo*.

Tennit a gostez ann huvre am boa bet, mar peus sonj, pa oa bet distrujet ann oll ekipaij ganen kement a vercan deoc'h en histor-man eo ar virionez penn-da-benn. Guelloc'h e ve ganin lezel lod eus ann traou a gostez kentoc'h eget lavaret ar pez ne vè ket guir, abalamour da Iann Piteux a ve ar c'henta o tamall ac'hanon ma lavarfen gevier.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Madou ann douar.

Neus ket bet cals afferiou var ann ed en sizunman, kense, ar priziou ne ieont ket cals a du ebet nag e Paris, na var ar marc'hajou all eus ar vro. En Americ er c'hontrol ez eus bet cresc ha cals; ar vellaen-ze so bet renket rei d'ann hini en deus ar muia ed da verza, a ziscues penaus ar priziou ne zistaulfint ket muioc'h hag emomp var nez guelet anezho o sevel adarre. Ne heller ket cahout distaul, ma ne ve ket digasset ar varc'hadourez, hag ar c'honvers na hello cahout ed da brena nemet ma assant rei d'ann Americanet ha d'ar Russianet ar pris huel a fell dezho da gahout. Kense e roomp c'hoas ann ali d'ar re eus hor bro ho deus c'hoas da verza, da evessaat mad abars guerza gant ann izel pris a so breman.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 18 guennec, pa oant varlene d'oc'h 21 l. 12 g.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur »» guennec ; segal, 22 lur 15 g. hey, 22 lur 5 guennec; kerc'h, 20 lur 5 g.; ed-du, 17 lur 15 g.

KEMPER. — *Dissadorn 19 a viz Du 1881*, (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. 10 g. — Segal 19 l. »» g. — Hey 16 l. 10 g. — Kerc'h 16 l. 10 g. — Ed-du 17 l. — Avalou-douar 5 l. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h).

— Red mad ve lavaret ema dorn Doue o cass ann traou-man en dro, eme markis Pontcalec, en eur boueza var he gomsou ; setu aze, deac'h, tud Berne ha tro-vardro, a so deut d'am pedi ha d'am erbedi d'en em lacaat e penn ann abaden a dle ho divec'ha eus goall-bers patret ar c'hargou, ha renta he guiriou coz d'ar vro ; en abardaez-ma, c'hui zigass din ar c'helou caër e teu bro ar Spagn d'en em lacaat a du ganeomp evit hor sicour. Mar vefenn c'hoas etre daou-benn va skiant o clasc gouzout petra da ober, va sonj a ve great dioustu, en eur vélet var be du ha pegen eün e ia ann traou gant ann hent. Eun affer reglet eo, gouscoude, gouard ar Roue bihan n'en devezo dr.....

— Bezit dinec'h, chommit e peoc'h, a lavaran deoc'h, var gement-se, eme ann autrou de Mellac, ne raimp nemet ober eun dastum dezhan, hag her c'hass evelse brao ha kempen da zibri avalou-oranjes d'ar Spagn.... Evit ar Roue bihan Lois XV, he contr-coz Filipp V, a c'houarno evithan rouantelez Bro-C'hall, ken la vezo deut ar c'hrouadur-Roue en oad.

— Va mestr, eme ann autrou comt de Rialto, na glasc ober nemet eun dra, ober ma vezo miret mennosiou diveza pe *testamant* Lois XIV penn-da-benn, hag evit-se, lemmel gouarnamant ar vro a dre daouarn duc Orleahs, da behini, heb mar ebet, ar Roue coz n'en devije roet ar garg vras-se, rag ma n'her c'have ket gouest d'ober netra vad.

— Ac'hanta ! a lavaras Pontcalec, neuze ni n'hon deus nemet en em glevout gant ann autrounes de Talhouet, du Couëdic ha de Montlouis ; eus oll duchentiled ar vro, ar re-ze ho deus dicuezet ar brassa aket evit difenn gulriou ar vro. Ma ve red, goude me a gerso da Baris.

— Me am bezo ann enor da vont di d'ho heul, autrou a lavaras ar c'homt de Rialto ; eno em eus gefridi da ober e ti ar prins de Cellamare, cannad etre ar Spagn ha Bro-C'hall.

— Ann traou-se vezo great divezatoc'h ; evit breman eme Pontcalec, me gav din ho peus ezomm dreist pep tra da ober eur pennadic discuiza, ha gant ho crad-vad, Primel a auzo eur gambr evidhoc'h.

Prest goude, ar servicher, ar mevel aketus a chilaoue urzion he vestr caret. Antronos d'abardaez, dic'halvet dre eul lizer eus ar markis iaouanc, ann duchentilet eus ar c'harter tro-var-dro, a zigoueze er maner a bep tu. Evit en em glevet divar benn ar pez a dlient ober evit cass da benn ann abadenn vras a oa o vont da sevel etre Breis-Izel ha Bro-C'hall, eo e teue ann dud-se d'en em vodenni en dro d'ar markis iaouanc.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

HERNIES

COMPLÈTEMENT GUÉRIES PAR LA MÉTHODE

B. GLASER

(Médaille d'argent.)

Nos lecteurs atteints de cette triste infirmité, seront heureux d'apprendre que **M. B. GLASER**, le célèbre curateur herniaire alsacien, en France depuis l'annexion, voit chaque jour son heureuse découverte prendre une plus grande extension, l'ayant même obligé de s'agrandir à plusieurs reprises, et ne lui permettant presque plus de s'absenter. Néanmoins, sur de nombreuses demandes, M. B. GLASER s'est encore décidé une fois à venir parmi nous, et il sera visible à *Lorient*, Grand Hôtel de France, les 28, 29 et 30 Novembre 1881 inclus ; — à *Quimper*, Hôtel de l'Épée, les 1er et 2 Décembre inclus ; — à *Brest*, Grand Hôtel Lamarque, les 3, 4 et 5 Décembre inclus ; — ensuite à *Saint-Brieuc*, Hôtel de la Croix-Blanche, les 6, 7 et 8 Décembre inclus; — puis à *Rennes*, Hôtel de France, les 9, 10, 11 et 12 décembre inclus.

Inutile d'insister sur l'efficacité de sa méthode ; les nombreuses cures, faciles à vérifier, qu'il a opérées, sont là pour prouver ce que nous avançons.

Nous dirons simplement aux personnes atteintes de hernies de ne pas confondre un homme de science, qui a consacré sa vie entière à étudier cette spécialité, avec ces prétendus guérisseurs n'ayant jamais fait aucune étude.

L'importance et la multiplicité des demandes ne permettent plus à **M. B. GLASER** de voyager ; il traitera par correspondance, en s'adressant à sa propriété « Villa de la Providence », à Villemomble, Paris. — Envoi *franco*, contre 1 franc, de la brochure explicative.

Bulletin Financier.

Le marché qui a témoigné une faiblesse assez marquée pendant la semaine dernière, est plus ferme. Le 3 0/0 est à 86.02; l'*amortissable* ancien à 86.75, le nouveau à 85.75 et le 5 0/0 à 116.40.

Les capitaux en quête d'un placement offrant toute sécurité en même temps qu'un intérêt rémunérateur semblent s'être orientés sur les actions du Crédit central de Paris, qui s'inscrivent à 550. Les résultats réalisés à ce jour et les affaires en préparation font prévoir des bénéfices importants. Il est donc permis d'entrevoir pour une époque très prochaine des cours plus élevés.

On s'occupe toujours beaucoup en Banque des actions de la Société générale de laiterie. Nous approchons du moment où, les résultats de l'exercice courant étant connus, on sera fixé sur l'importance du dividende qui sera distribué en plus de l'intérêt annuel de 25 francs par action ; la hausse prendra alors des proportions très larges, car ce dividende payé en outre de l'intérêt sera très rémunérateur. Dans ces conditions nous ne pouvons qu'approuver les achats faits en ce moment.

Les recettes sont toujours brillantes, du 3 Avril au 12 Novembre, la Société a encaissé 8,280,643 fr. 94 cent.

Nous avons de bonnes nouvelles sur le marché des affaires de la Société générale de fournitures militaires. Les actions se négocient à 535 et ce prix est avantageux pour acquérir, à cause de la plus-value qu'il permet d'entrevoir.

Les actions de la Compagnie d'Alais au Rhône sont très fermes au parquet, de 500 à 502.50. Le ministre vient de signer un arrêté concernant la concession d'un embranchement qui relie directement la ligne de Bessèges à la ligne d'Alais au Rhône. Il suffit de jeter les yeux sur une carte pour voir l'importance que va prendre la ligne d'Alais au Rhône, dont les traités de trafic garantissent déjà un tonnage qui a doublé depuis quelques mois. Nous prévoyons une hausse très importante sur ces titres en raison du classement des actions et de la prospérité de la Compagnie d'Alais au Rhône et à la Méditerranée, prospérité qui est certaine par suite de traités conclus avec les grands industriels du bassin du Gard.

Le Chômage est une Compagnie d'assurances dont les propriétaires et les industriels ne sauraient se passer, car elle leur assure les loyers et le salaire des ouvriers en cas d'incendie.

L'assemblée générale extraordinaire du Crédit foncier et agricole d'Algérie a eu lieu sous la présidence de M. Wittersheim, Directeur général de la Société.

L'assemblée a adopté à l'unanimité toutes les propositions du Conseil d'administration relatives à la modification des statuts sociaux.

Elle a entendu la lecture d'un rapport constatant la situation prospère de la Société qui, en quelques mois, a autorisé 998 prêts fonciers s'élevant ensemble à 20 millions 308.584 francs 70 cent. et 34 prêts communaux s'élevant à 5,538,677 francs. Un à-compte sur le dividende de l'exercice en cours sera distribué au 1er janvier prochain.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

CHEMIN DE FER SUR LA MANCHE

Nous pouvons annoncer de source certaine que l'organisation de la Compagnie des travaux préparatoires du Chemin de fer sur la Manche est terminée;

Que la copie de l'acte de Société vient d'être déposée à l'étude de Me Mohat Delaquerantonnais, notaire à Paris, 14, rue des Pyramides;

Enfin, que les opérations premières de cette grande entreprise, de la réalisation de laquelle dépendent, à cette heure, nos intérêts nationaux les plus graves, la prospérité ou la ruine des réseaux si riche, du Nord, de Paris-Lyon-Méditerranée et de l'Ouest, vont commencer sans retard et seront poussés avec la plus grande activité.

Des ingénieurs du plus haut mérite, de France et d'Angleterre, sont déjà attachés à l'œuvre.

MUSIQUE abonn. nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. piano ou ch.t. MENNESSON Reims

"SOL LUCET OMNIBUS"
FORTUNE POUR TOUS PAR L'ÉCONOMIE
Vente à terme et à crédit d'Obligations françaises à Lots, Ville de Lyon, de Paris et Crédit Foncier.
Versements mensuels : CINQ FRANCS pour les coupures et VINGT FRANCS pour les Obligations entières.
Les numéros des Titres sont remis au troisième versement, et, de ce jour, toutes les chances du tirage sont acquises au Souscripteur.
Pour tous renseignements, s'adresser, en joignant la réponse, au
COMPTOIR FRANÇAIS DE L'ÉPARGNE
117, Rue Saint-Lazare, 117. — PARIS

AVIS AU CLERGÉ
ET AUX COMMUNAUTÉS RELIGIEUSES
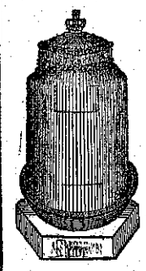
La réputation justement établie des CALORIFÈRES GURNEY les ont fait adopter par les Membres du clergé et des Communautés religieuses; nous les voyons fonctionner soit comme poêles, soit comme calorifères en cave, dans 16 cathédrales, 350 églises, 180 communautés, un nombre considérable de châteaux, écoles, hôpitaux, maisons particulières, etc.
(Se méfier des Contrefaçons)
La Maison accorde toutes facilités pour le paiement par annuités
ON ENVOIE FRANCO : NOTICE, CERTIFICATS ET TOUS RENSEIGNEMENTS
S'adresser : 33, Rue des Tournelles, 33, PARIS

DOCTEUR CHOFFÉ
Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son Traité de Médecine pratique, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la Guérison radicale des Maladies de tous les Organes et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

LA BANQUE DES FONDS PUBLICS
ET DES VALEURS INDUSTRIELLES
Société anonyme au capital de 1,500.000 fr.
SIÉGE SOCIAL : A PARIS, 16, RUE DU 4 SEPTEMBRE
Se charge spécial. des ordres de Bourse à terme

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 3 a viz Kerzu 1881.

Dilun, 21 a viz Du, e Cambr ann Deputeet, Clovis Hugues, eur Radical, a c'houlenn digant Cazot, perag en deus cheinchet kement a varnerien a beoc'h en enezen *Corse*, ma ne ket evid sicour da veza hanvet Depute eun den hanvet Arène, rag ma blij d'ar Gouarnamant, hag a lavar dezhan n'en devoa ket guir d'ober eun henvelep tra. Cazot a respont, en deus difennet d'ar varnerien a beoc'h ober ann disterra evid ann electionou ha ma iafe eur re benag a enep he lesen a torfe anezhan doc'htu ; neuze ne glever ken eus ann tu dehou nemet ar c'homsou-man : Neuze ec'h alfec'h torri oll barnerien a beoc'h eus va c'harter, rag n'ho deus ket ehanet da labourat a enep din hag a du gant an hini a c'houlenne mouezioù assambles ganin em c'harter. Cazot na respont ket, ha ma lavarfe ar virionez, e lavarfe penaus ar re-ze n'ho deus græt nemet ho dever en eur labourat evid ar Republicanet, hag eleac'h ho zamall, ma anavesfe petra ho deus græt e guirionez eo ho meuli a rafe.

Dimeurs, 25 a viz Du, ar Radicalet ho deus discuezet er Senat, penaus neus mui evitho lezen ebet, nemet ann hini a blij dezho. Al lezen a lavar, pe autramant ma n'hel lavar ket, egis-se eo bet heuliet beteg hen, penaus kelliæs gueich e ve voterez, ne ve ket contet, evid goud ann niver mouezioù eus a behini e renker cahout ann hanter evid beza hanvet evid mad, ar billejou guen so bet taulet er vouest, mæs c'hoarveout a ra penaus er voterez so bet græt d'ann 19 evid henvel eur Senatour d'ar vuhez, ma vije bet contet ar billejou-se egis ma pretand ann autrou Griffe e ve græt, ann autrou Voisins-Lavernière, n'en deffe ket bet mouezioù avoalc'h, hag e ve red mond da voti eun eil gueich ; marteze da benn neuze, Herold, ann hini en deus græt torri ar c'hroasiou hag imaichou ar Verc'hes er scoliou, a alfe beza hanvet, hag e ve eur vouez muioc'h evid assanti gant Gambetta d'ober he c'hoant. Re ann tu dehou a lavar ne ia ket ann traou egis-se, ne ket egis-se e savar al lezen, hag ouspen, n'eus ket bet græt morse, na n'ho deus morse sonjet conta evitho ar sort billejou guenn-ze. Pelletan a respont divergont kerkent : Goas a ze evidhoc'h ma n'hoc'h eus ket hen græt, e tlefec'h beza græt. Evid hirio ne ket bet diluiet ar guden-ze, da benn der Iaou e vezo græt. Ni velo neuze peger diskiant eo lod eus ann dud.

Der Iaou, 24 a viz Du, er Senat, a so bet embannet evel Senatour d'ar vuhez ann autrou Voisins-Lavernière. Ar Griffe en deus bet mez da veza enebet ous ann election-ze. Marteze en deus bet aoun ne vije bet red torri eun neubeut electionou eus ann tu cleis a ioa c'hoarvezet gantho ar mêmes tra. Neuze n'en deus græt ken nemet goulenn e ve hiviziken taulet eves ous ar billejou guen evid goud piou en dije bet ar muia mouezioù.

E Cambr ann Deputeet, er memes devez, ez eus bet lavaret ne oa ket bet græt mad election ann autrou Bocher-Delangle e Loudeac. Caër en deus bet ann autrou Freppel difenn guir ar veleien d'ober ar pez ho d'eus græt, n'en deus ket allet miret outho d'ober eur sort dislealdet, hag ez eus bet 402 a enep 93 evid lavaret e oa red torri ann election-ze. Me chans electourien Loudeac, mar dint tud, a roio c'hoas dezhan ar muia mouezioù, mæs red a vezo dezho beza mad var evez, rag clasket e vezo gant ar Republicanet ober ann dro dezho.

Dissadorn, ann Deputeet n'int ket bet pell assambles, kense ive n'ho deus ket græt cals a dra ouspen lavaret e oa bet græt mad election Gasconi evid ar Senegal. Mare benag, ann Deputeet me chans, a c'hounezo ho fæamant ! Ar pez so sur, evid c'hoas n'ho deus ket græt cals a dra.

A.

Ar pez a c'hoarvez en Afrie.

Fanch-ar-Peul d'eus ar pella ma hell guelet Lan-ar-Fur, a ia d'he gahout, hag a denn anezhan eun tamic a gostez evid goulenn enn dra benag sclæroc'h diganthan divarben d'eun dra en dcus clevet diganthan er sizun nevez tremenet.

Fanch-ar-Peul. — Eur goms nemet ken Lan

Lan-ar-Fur. — D'ho servich Fanch keaz.

Fanch-ar-Peul. — Te teus contet din er sizun diveza, penaus ar Gouarnamant en devoa tennet cuit e miz Eost hor soudardet eus ann Afric, pa oa ar muia ezomm ho lezel eno evid lacaat ann electourien da gredi e oa achu ar brezel, hag ho lacaat da voti egis ma felle d'ar Brefedet.

Lan-ar-Fur. — Ia da ! Hag en deffe eur re benag lavaret deoc'h em boa ho tromplet ?

Fanch-ar-Peul. — Nan sur, hag abalamour da za eo em beffe c'hoant clevout eun dra benag diganes.

Lan-ar-Fur. — Petra 'ta ?

Fanch-ar-Peul. — Te teus lavaret din en devoa ar Gouarnamant græt goassoc'h eget mont d'ar brezel dre interest eun neubeut marc'hadourien arc'hant, goassoc'h eget ober ann droug, goassoc'h eget coll he amzer gant Maugrabinet ann Tunisie, gant aoun da lacaat ar vro da veza nec'het ma iafe re vuhan ganthi derc'hent ann electionou, hag e teus lavaret ouspen, en devoa græt goassoc'h evid ann dra-ze !

Lan-ar-Fur. — Ia ! ha cals goassoc'h.

Fanch-ar-Peul. — Na petra 'ta ?

Lan-ar-Fur. — Beza ez eo, rag ma oa clanv eur gals eus ann dud iaouanc gant ann derzien tifoïd en hospitaliou en Afric, eleac'h ma oant bern var bern, hag e noazent ann eil ous egile, hag eleac'h ho digass e Frans, eleac'h m'ho dije allet parea, int bet leset da grevi du-ze evel chass.

Fanch-ar-Peul. — Oh ! ne hell ket beza guir.

Lan-ar Fur. — Egis-se eo.

Fanch-ar-Peul. — Neuze eo bet dre zievesdet re neubeut a soursi.

Lan-ar-Fur. — Nan.

Fanch-ar-Peul. — Rag ne oa ket reizet mad ann traou !

Lan-ar-Fur. — Nan.

Fanch-ar-Peul. — Na te as pe c'hoant lare en dens græt ar Gouarnamant gant gouiziegez eur sort torfet ? Peu sort gounidegez en dije hen bet.

Lan-ar-Fur. — Ar Gouarnamant en deus bet aoun rag ar pez a vije bet lavaret er vro ma vije bet guelet ar glanvourien-ze o tistrei derc'hent ann electionou.

Fanch-ar-Peul. — Ne ket possubl.

Lan-ar-Fur.— Me ne greden ket kenneubeut da genta, mæs.....

Fanch-ar-Peul. — Mæs petra ?

Lan-ar-Fur. — Medisinet soudardet, droug ennho o velet petra a c'hoarveze, ho deus scrivet da unan eus ho c'henvreudeur a so bet medisin soudardet er penn kenta eus he amzer, hag a so en em roet breman d'ober medisinerez etoues ann dud all, Ann docteur Lereboulet.'

Faneh-ar-Peul. — Clevet am eus dija henvel ann autrou-ze.

Lan-ar-Fur. — Clevet ho peus, rag ann autrou-ze, goude beza resevet al liziri-ze, en deus græt ho moulla er gazetennou.

Fanch-ar-Peul. — Ia da ! lakeat en deus ho moulla ! ha petra so bet lavaret ?

Lan-ar-Fur. — Cals traou a enep ar Gouarnamant, ha d'oc'h adalec neuze eo so bet guelet anat e rencje Farre en em denna.

Fanch-ar-Peul. — Ar Gouarnamant eta n'en deus cavet netra da respont d'ar sort rebeichouze ?

Lan-ar-Fur. — Eo, discuezet en deus eun neubeut paperiou abaoue devejou kenta ar brezel pa ie mad avoalc'h c'hoas ann traou, mæs evid ar pez oa bet tamallet dezhan gant ann docteur Lereboulet, neus cavet netra da lare, netra, netra!

Fanch-ar-Peul. — Na petra vezo græt breman d'ar jeneral Farre ha d'ar re all ?

Lan-ar-Fur. — Petra a fell deoc'h-hu e ve græt dezho. Int ho deus ar galloud etre ho donarn ne de ket ann Deputeet so bet hanvet da viz Eost diveza, abalamour d'ho zrubarderez, ne ket ar re-ze hen tamallo dezho.

Fanch-ar-Peul. — Hag ar Senatourien ?

Lan-ar-Fur. — Ar Senatourien ! Ar Gouarnamant a ra goassa ma hell da eun neubeut anezho ne fell ket dezho plega dezhan, hag a alje, mare henag, goulenn cont diganthan eus he fallagriez.

Fanch-ar-Peul. — Petra leveres ! Evid-se eo e velomp anezhan oc'h enebi kement ous ann autrounez Caillaux ha Vetillard er *Sarthe*, ann autrou de Raineville er *Somme* hag ann autrou Ancel er *Seine-Inferieure*.

Lan-ar-Fur. — Evid-se eo ha netra ken.

Fanch-ar-Peul. — Ar mestr-scol a lavar ne eneber outho, nemet abalamour ne dint ket e guirionez Republicanet.

Lan-ar-Fur. — Hag hoc'h eus credet dezhan, Fanch ? Ma ve lavaret deoc'h, ne votit ket evid ann hen man hen, rag ema e sonj goulenn cont eus ar pez ho deus græt digant ar re so caus d'eus maro ho niz ha kelliæs a hini all, ha ne ve ket travoalc'h d'ho lacaat deoc'h da voti evithan ?

Fanch-ar-Peul. — Eo-da, da henez eo e rofen va mouez.

Lan-ar-Fur. — Credi avoalc'h a ran ; rag-se ar Gouarnamant, ne fell ket dezhan e chomfe ken er Senat, hini ebet eus ar re na blegont ket ho glin dirazhan, a voar skigna a beb seurt gevier a enep dezho etoues ann dud, evid miret outho da veza hanvet adarre e miz Kenver kenta.

Fanch-ar-Peul. — Mad a res hel lavaret din breman, rag me ne d'oun ket evid ann dispac'h, mæs fallout a ra din e ve eur re benag goest da lavaret ar virionez d'ar Gouarnamaut.

Lan-ar-Fur. — C'hui lavar ann dra-ze hirio,

ha nens fors petra am eus lavaret deoc'h breman c'hui ve goest c'hoas da voti a du gant ar Gouarnamant ?

Fanch-ar-Peul. — Perag e comzes te evelse ?

Lan-ar-Fur. — Rag ma oa bet lavaret travoalc'h d'ann electourien da viz Eost diveza hag ho deus disprijet oll kement a oa bet lavaret dezho, ha n'ho deus bet fizians nemet er Brefedet.

Fanch-ar-Peul. — Lan baour ! Lan baour ! te velo ! eur c'haz scotet gant dour bero, en deus aoun rag ann dour ien. A.

Marvaillon a dreus hag a hed
Egis ma za hirio ar bed.

Lez-Breis. — Hag he mouez ive ta, mouez an aer ?

Boudedeo. — He mouez a so eur suttel. Krenvoc'h-crenv e ra he suttelladen herves an imor a ve en he c'horf.

Mac'harit. — Pitiaoul ! daoust hag en imor fall e kendalc'h atau ?

Boudedeo. — Ne ket eas gouzout petrà a hell beza e santimant an aer-viber, hag an oll sarpantet all ; mæs eun dra eo hag a so sur, penaus en he sutel an aer-viber neus ton ebet da rei da anaout e ve countant ha laouen.

Mac'harit. — Mad, an oll chatal all diana ho deus eun ton da ziscues emaint en imor vad, e peoc'h ; eun ton carantezus ha da ober chalantis.

Boudedeo. — Ann oll chatal han, Mac'harit ? c'hui o peus morse clevet ar pesket, an istr, ar moullet, an ormel hag ar rigadel oc'h ober moumounerez etrezho ?

Mac'harit. — Fidouac'h avad, ar moroc'het a glever.

Boudedeo. — Ia, pa zinclont an dour mor dre ho fronellou e reont egis siffoc'hellou pa vez guintet an dour dreizho, setu eno pe seurt mouez ho deus.

Mac'harit. — Pitiaoul ! diana, ar c'harp hag an tanch a gri evel raset.

Boudedeo. — Peoc'h, pe me boko deoc'h ! (braô ! braô !) ne ket an oll chatal, mæs an anevalet a vev en ear eo a ranker da lavaret, rag an dour a vir d'oc'h ar pesket a gauzefent.

Ian. — E kement se m'ervad ec'h alfe ar chatal dre vor cahout ive eun telefon da rei keleier etrezho ?

Lergnez. — Bezit disoursi, ni dre vertus ar skianchou naturel ne vezimp ket keit-se o cahout toul an telefon en istr, er pesket all eur veich ma na vezo mui er scoliou nag imaich Jesus, nag imach ar Verc'hes Vari.

An oll. — Clevit ta al Lorgnez ampoezoun !

Boudedeo. — Deomp atau. An aer evit allout suttal, a flip mibin ken a zaon he zeod. Divarben goud da biou e vo ar preiz so paket gantho, ha divarben ar parezet, eo e reont ar muia sutterez. Ho mouez scrijus ne sinifi nemet goarizi, emgan, counnar, venjans, disesper. (Eur scrijaden).

An Hermit. — D'ar re deus an assistans ma zo bet er c'hlabous e Paris.

Eur mobil. — Me so bet, me, epad sesi Paris oc'h essa goud petra reant.

Ian. — Mobil, savit a countit, e ber gomsou avad, ententit.

Ar mobil. — Fidandouac'h ! neus netra da lavaret nemet lacaat ger evit ger var gount ar Framassounet er c'hlabous, ar pez en deus lavaret Boudedeo divarben ar sarpantet, rag er c'hlabous ne oa kestion nemet divarben paca danvez an dud a c'hounit dre labourat, ha penaus lacaat e boutin an danvez-se. mes en henvelep fæsoun m'en d'ho peb Framassoun ar muia, hag ar re all anezho an neubeuta possubl pe netra dindan ar c'hri fors, ar mallochou var an dud, ar blasfemou a enep Doue, ne gaver en ho discourchou sauvach nemet an avi hag al luxur a zey ho c'halonou.

Ian. — Asezit, mobil. Eur goms vad ha caer ho peus lavaret (braô !)

An Hermit. — Ar Framassounet er c'huban, a verv ho goad defot drasta danvez ar vro evit hellout korvata hag ar rest, ha ne ve nemet epad eun dervez, hag e tlefet distruj ar Frans,ha crevi ho unan dindan an daul en hostaliriou. Setu petra a anzavent e 1848.

Eur mestr-scol franc-catolic. — An dra-ze eo ar *progres* Framassoun(eur sclac dorn), hag en deün erruout en eun taul count gant an oroul.

Eur montroulezat. — Petra eo an oroul ?

Iannic mon pip. — Clevit ta va zud ! eun den ne voar ket petra eo an oroul ! ginaouec ! an oroul eo ar voul a glasker da baca er c'hoari bas dotu.

Ar mestr-scol franc-catolic. — Dre an oroul e fell din ober ar simbolen deus ar stad da behini e fell cass ac'hanomp ar Framassounet, ar stad ha hanvont : *Etat primitif de nature.*

Ian. — An état primitif de nature a so hivisiken an den o c'henel er stad a bec'het orijinel ha dindan gallout Satan.

Ar mestr-scol franc-catolic. — Evel a livirit Ian ; setu ne ket eston e rafe Satan urs d'he venec'h, ar Framassounet poulsa cuit deus an eneou ar Feiz e Jesus-Crist, evit ma hello, hen Satan, ober he vestr var an den.

Mac'harit. — Entent avoalc'h a ran ar gallec, keit all so emaoun o verza chevretes da Vontroulezis, mes e kement-se, Hermit, e tlefec'h isplica perag e lavaront *état primitif de nature.*

An Hermit. — Ar geriou-ze gallec a sinifi ar stad e pehini emaomp da genta tout, ha dre hor ginivelez. Mæs red mad eo deoc'h, Mac'harit,hag an oll couls ha c'hui, coumpren penaus hor ginivelez ni a so dishenvel d'oc'h ginivelez Adam hag Eva, rag hi a so ganet er stad a c'hrass, eleac'h ni a deu er stad a bec'het.

Mac'harit. — Ne ket evelse avad moncheu.

An Hermit. — Petra, Mac'harit. Ma vije chomet Adam hag Eva reis ho daou, ha doujet d'an urs a roe Doue dezho evit approuv an usach e rajent d'eus ho skiant hag ho liberte, neuse ar vugale a dlie disken eus anezho a vije ganet eveltho

er stad a c'hrass ; mes abaoue ho disentidigez eo eur stad tud foutu, ar stad e pehini e vezomp dre hor ginivelez.

Ar mestr-scol franc-catolic. — Ar Framassounet ne lavaront ar ger *la nature* nemet evit poulza cuit ar ger *la grâce*, rag neus ket emezho a vuhez dreist natur.

An Hermit. — Allas ia, ho labour eo rei da gredi neus ket an disterra ezomm d'oc'h Jesus-Crist da savetei ar bed. J. M. C.

Setu en eun neubeut comsou, petra eo ar Vinistret nevez :

WALDECK-ROUSSEAU.

Mab d'ann hini so bet Depute ann *Ille-et-Vilaine* e 1848, hag hanvet Depute he unan e 1879 en deus scrivet meur a dra, a ziscuez eo unan eus ar goassa Republicanet ; var ar varnerien evid creski ho feamant, neubeutaat niver ar varnerien hag an tribunalou, ehana evid eur maread ar guir ho deus ar varnerien da veza leset en ho flass, ha rei d'ar Gouarnamant ar guir d'ho c'hass cuit ha da rei ho flass d'ann nep a garo.

Waldeck-Rousseau a so eun den speredus meurbed ha gouiziec bras, a so a leverer unan eus brassa enebourien ar veleien. Ministr nevez ann afferiou evid diabars ar vro, n'en deus nemet pevar bloas ha tregont.

ALAIN-TARGÉ.

Heman so bet ganet en Anjers er bloas 1832 ; mab da eur Procureur jeneral a chomas e plass beteg ar bloas 1848, hen he unan e oe hanvet eil da Brocureur ann Impalaër en *Anjers*, mæs evel ne hellas ket dont a benn da veza hanvet da Brocureur er memes plass, petra benag ma oa Dupin a du ganthan, hen a roas he ziles e 1864, e teuas da Baris, e peleac'h e scrivas e meur a gazeten, ann eil goude heben er *C'hourrier du Dimanche*, evid ann afferiou arc'hant, en *Avenir national*, e pehini e oa unan eus ar pennou bras hag erfin er *Revue politique* assambles gant ar Gambetta, Chalemel-Lacour, Spuller ha Brisson. E 1869, ne hellas ket beza hanvet Depute, mæs d'ar 4 a viz Guengolo, ec'h hellas beza eun dra benag er Gouarnamant nevez.

Hanvet Prefet en Anjers da genta hag e Bourdel goude, ne hellas ket gouscoude beza hanvet Depute e 1871, mæs e 1876 ec'h antreas er Gambr evel Depute ann 19et arrondissamant Paris, hag e c'houlennas ann amnistie evid ar Gommunardet. Hanvet adarre e 1877 gant ar memes arrondissamant, rag ma oa unan eus ann 363, Alain-Targe en deus en em ziscuezet er Gambr diveza evid m'en em lacafe ar Gouarnamant e penn ann oll henchou-houarn, evel m'en deus scrivet var ar memes affer meur a bennad er *Republique française* a behini n'en deus ket ehanet beza scrivanier. En electionou diveza eo bet hanvet c'hoas en 19et arrondissamant.

PAUL BERT.

Ganet e *Auxerre* e 1833 ; e 1877 e cavomp anezhan o teski ar skianchou e scolaich bras Bourdel hag e 1869, oc'h ober ar memes micher e Paris.

Goude ar 4 a vis Guengolo, secretour jeneral departament ann *Yonne*, goudeze Prefet ann Nord e lacaas he ziles pa tec'has ar Gambetta evid mont d'en em repui e Spaign e *Sant-Sebastien*, Paul Bert ne hellas ket beza hanvet Depute e 1871, mes e 1874 ec'h hellas dond a benn. Neuze e kemeras he blass etoues potret ann *Union Republicaine*, hag e commansas ober al labour divalo a anavezit evid cheinch reolen ar scoliou ha descadurez ar vugale, evid ober anezho guir Republicanet. Ann oll bugale a renco mont d'ar scoliou ; ar scoliou a vezo dizoue, ar re vras evel ar re vihan: Goude beza meulet kement-se e Cambr 1876, e kendalc'has en hini 1877, ha neus ket pell en deus græt eur gonferans vras var ar memes tra, gant Gambetta da Bresidant.

Hanvet e leac'h Claude Bernard evel Presidant eun assamble tud gouiziec, n'en deus ket allet dont a benn da veza hanvet en he blass etoues an Academisianet.

RAYNAL.

Daou ugent bloas. A so bet marc'hadour bras e Bourdel. Eno eo ma oe hanvet Depute e 1870 evid ar veich kenta. Henes a so evid cass ar Relijiuset cuit, ober soudardet gant ar c'hloer iaouanc. Goulenn a ra e ve cheinchet ar mod evid henvel ar Senatourien, ar re so d'ar vuhez evel ar re so evid eun neubeut bloaveziou hebken. Evid al labourou bras eus a bere eo hanvet ar Ministr, e fell dezhan ober ar pez a oa e sonj de Freycinet.

D'eus he eil, Lesguiller, ne ouzeur, couls lavaret netra, nemet ma eo bet e penn henchou houarn ar Gouarnamant, hag eo hen en deus fontet gant Alan-Targe, ar gazeten *Union republicaine*.

PAUL DEVES.

Depute *Beziers*, teirvet loden, ha ganet e Aurillac, ne gommansas beza anavezet nemet e 1877. Bet gueichall Presidant Republicanet ann tu cleiz, ann autrou Devès n'en deus gouezet e oa evid renevezi ar Vamm-lezen, nemet abaoue electionou ann 21 a viz Eost diveza.

Evel Ministr al labourou douar, e carfe e ve hanvet ann oll Senatourien dre voterez ann oll, ha tonlla eur foss doun etre ann Ilis hag ar vro. Henez a so dreist oll anavezet, rag m'en deus meur a veich saveteet ar Vinistret o vont da veuzi.

MAURICE ROUVIER.

Ganet e Aix e 1842. Bet, da genta den a gonvers e Marseille, e oe hanvet secretour-jeneral ar *Bouches-du-Rhône* d'ar 4 a viz Guengolo. Hanvet Depute d'ann 2 a viz Gouere 1871, e oe hanvet adarre e 1876. Neuze e kemeras c'hoas he blass e penn ann tu cleis, hag e oe hanvet secretour ar Gambr.

Eno, Rouvier ne de bet nec'het nemet gant ar pez a sell ous ann arc'hant hag ar c'hargou. Hen a so evid creski ar c'hargou var ar rentchou.

Ann oll a voar, penaus Ministr nevez ar C'honvers en deus eureujet eur vaoues a scriv leoriou dindan al lezhano Claude Vignon.

AR JENERAL CAMPENON.

62 bloas. Cabiten pa reas ann Napoleon he daul d'ann 2 a viz Kerzu, e oe prisoniet ha casset e meaz ar vro. En daill neuze eo ma'z eas d'ann *Tunisie*, hag eo hen en deus reizet arme impalaer Tunis. Distroet e Frans e servichas en Afric hag e reas brezel ann Italie. Be oa e penn division Le Grand e 1870. Paket e Metz, e oe casset e prison gant ar re all. Pa oe furmet ann arme en dro, e oe roet dezhan unan eus ar plassou huella eus ar c'henta arme e *Lille*. Jeneral brigade e 1865 ha jeneral division e 1879, e oa breman e Paris e penn ar pempet division, abars beza choaset evel Ministr ar brezel.

AR C'HABITEN GOUGEARD.

Evid ar pez a sell ous Ministr ar *Marine*, er minister bras, neus fors peger mad ec'h alfe beza, neubeut eo ar pez a ouzeur varnezhan.

Ganet e Breis, en deus 52 bloas. O veva eus he retret evel cabiten a lestr, conseiller er C'honseil-bras ha commandeur al Lejion a enor, en deus bet pers er brezel Crimée pa oa iaouanc, hag en deus redet ar bed oll abaoue ar Chin soken hag ar C'hochinchin.

E 1870, e oa e penn eun division arme al Loire hag e reas he bossubl en emgannou a c'hoarvezas endro d'ar *Mans*.

Ann dud a lavar penaus abaoue en deus kenso studia afferiou ar vro a bez, ha dreist oll ar pez a sell ous ar *Marine*.

Guelet avoalc'h a raimp heb dale, hag hen en deus desket cals,

ANTONIN PROUST.

Mab d'eun Depute coz d'eus amzer Lois Filipp, e teuas da Baris, e peleac'h en em reas scrivanier er gazetennou, hag eo hen a fontas e 1864 ar gazeten *Semaine universelle* a vije moullet e Beljique ; epad ar brezel bete Sedan, eo hen a gasse kelou ar brezel d'ar gazeten *Le Temps*. Neuze e tistroas da Baris, e peleac'h e oe hanvet secretour da Vinistr ann afferiou evid diabars ar vro; e miz Du 1871 e kemeras plass etoues scrivanerien ar *Republique française*, hag eo hen a scrive atau var ann afferiou a sell ous ann diaveaz eus ar vro.

Hanvet Depute e 1876, goude beza clasket en aner her beza meur a veich, hanvet adarre e 1877 hag en diveza electionou, Proust a rea pers da genta eus Republicanet ann tu cleis, ar pez ne vire ket e kemere ann oll anezhan evel unan eus mevelien Gambetta. Guir eo en deus abaoue choaset he blass gant potret ann *Union republicaine*.

Studiet en deus græt cals abaoue, setu perag e kemer plass Turquet.

D'eus ann daou Vinistr all, Cazot ha Cochery, neus netra da lare, ann oll ho anav re vad.

Unan dre ann droug en deus græt, egile, er c'hontrol, dre ar mad a so dleat dezhan. A.

Seoazel diveza Bro-C'hall.

'Pad ma tanveen en noz-man ann diveza eur-vad
Chomm ganeomp var ann douar : (ann eur d'ancounec'hat
Epad hon hûn hor poaniou,) bolz skedus ann Envou
A seblante din guelet gor-zigor he doriou.
Evel eun elic Doue, var va diouaskell aour,
Dreist ann oabl glaz, ar stered, douget pell, pell ! pell-mour !
Gant eur spont vras em c'halon me vele ar skeudenn
A Jesus leun a vuhez, gened Doue var he benn.
Var eun tron tân asezet. sclerijenn vras ann Heol,
E kichen skeud he lagad, na oa nemet disheol :
Guelet riz o para var he dremm ken skedus
Gloar ann Doue teir gueich bras, santel, Oll-C'halloudus.
Ann Elez, en eur grena, sioul hen adore !
En he zorn unan anezho zalc'he balans Doue.
Ennhi tro-ha-tro Jesus, habask hag e leal
Eus ann oll dud a boueze 'n oberou mad pe fall.
Dirag ar Gador varn-ze, kement a dremene,
N'eus fors pe varn a glevent, d'ho barner lavare
« Leal hoc'h, Doue santel, just hag Oll-C'halloudus ! »
Ha goude 'z eant d'ar vuhez pe d'ar maro peur-badus.
Eus oll ners va izili da grena en em lakis
Pa velis tont dirazhon eur c'hreg meurbed iskis ;
Rag anavezet em boa, dindan he mantel gaon
Bro-C'hall, va Mamm-Bro ger, varnhi liou ar vas-caon.
Hi a oa ! anter-zispag he zaë-venn stlabezet,
He fenn stouet d'ann douar, he daoulagat cuzet ;
Dre greis tre he biziat ann daëlou o coueza
Puill vel ann dour er poull-rod pa ma ar veill o vala.
En eur he guelet o vervel, va unan e varvenn.
He c'hurunenn rouanez ne oa mui var he fenn ;
He goalenn a rouanez, disprijet gant ann oll,
Evel eur c'hoz scour guezenn, torret gant avel foll,
Oa ebars er fanc astennet ; en he c'hichenn ann truillou
Eus he banniel leun a c'hoad, hag eur c'hleze a dammou.
Eus skeud he gened gueichall na chomme mui al liou :
Er bras ha killoc Bro-C'hall var eur bern atrejou,
Torret ho gouzoug dezho, oa gant hic ar maro ;
Lili caër hor Rouane, collet ho bleuny gantho,
Ho glanded hag ho gened, oa en ho c'hichenn o lenv !
Kerkent ann El a zistruj, en he zorn ganthan he glenv,
He gleze noas, ruz-glaou-tân, a bouez penn a laras :
« Deut eo ann heur diveza evid ar vro Judas !
« Neb a ziles ar guir Feiz, dle ket pelloc'h beva,
« He dislealdet he daon : red eo he distruja.
« He dibabet ho paoue en eun deis a vurzudou
« Evit heza, Doue beo ! scoazell vras ho comzou,
« Hag ho preac'h a vir gastiz ; bez' oa ho Merc'h ena,
« Muia caret ho calon ! 'Dalec ann deis kenta,
« Ho poa lakeat var he fenn, eus ann dud calonec
« Ar gurunenn meurbed caër a enor heb abec.
« Goude mil blas tremenet a verit, a enor,
« Euz al Le great d'he Doue deus collet ann envord
« Eneb deoc'h en em savet, heb mez na dismegans,
« He fobl dre bevar c'horn bro gant fae ha disprijans
« Neus bresset dindan he dreid ho tonezonou caër,
« Hag en em c'hreat abostol al leou-douet, ar gevier !
« Glaouret en deus he vilimm var ann Ilis he vamm-vad ;
« Guerzet en deus he Zoue, he Velec-bras, he Dad ;
« Hag eus ho comsou santel met c'hoarzin goab ne ra !
« Doue meurbed galloudus, brevit, cassit da netra,

« Ar bobl fall ha Judas-se, pobl digalon, displet ;
« Dougit eneb ar vro-ze barn ar broïou daonet ;
« — Countet eo bet he deiziou, pouezet he oberou,
« Netra vad neus bet cavet ! He guintomp a dammou ! — »
(Eur pennad all eur veich all.) BARZ SANT-FIACR.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Lavaret a fell din doc'htu, penaus pa vezo diluiet hag espliket ann traou a seblant beza ar muia control d'ar virionez, al lenner a renco lavaret : Evelken, ne oa netra burzudus en oll traou-ze.

Evel ar c'henta aval-douar, a chomas ann dud c'huec'h mil bloas abars gouzout en dije allet poaat etouez al ludu, ha gouscoude e oa sclær hag æs avoalc'h.

Neuze 'ta e oan dihunet mad, petra benag ne velen netra sclær e kement a c'hoarveze ganin, c'hoarveout a rea ganin ar c'hontrol beô d'eus ann deves e sonje din e oa ar virionez ganin, ha pedal e oa guir ar pez a souveze ac'hanon.

El leac'h ma oan æt da guzet breman, e oa ken tost ar voulic graiss diouzin, ma oe kignet va dorn gant he c'hregin.

Ann dud gouez hag ann Hollandis a gendalc'he oc'h en em ganna hag o redec ann eil varlerc'h egile, mæs ne brezegent ket cals. Evelken, souezet bras en em gavis pa velis Klootz o lavaret eur ger benag d'ar voulic graiss ha pa velis houman o sec'ha he fri gant eur mouchouer a oa c'houez ann dour Cologne ganthan.

Ann dra-ze a badas ken ac'han ma oe carget ar podadou squidam, e oant deut d'ho c'herc'hat.

Pa oent carget, e oe roet daou anezho da Glootz de zougen, ar c'hilloc hag ar marmous bras e oe roet ive dezho beb a zaou podad da zougen, mes int a glascas en em ziscarga eus ar beac'h, hag a lavaras : Gurun Brest, chomm a rafoc'h e peoc'h ! Sonjal a reas din clevout eur re benag henvel ann Heliet, hag e chomis ker sebezet, ne vouien mui pe veo pe varo e oan c'hoas. En em heja a ris va unan. Sac'h ann dien ! emoun-me, laca evez Corentin, te so o vont da goll da benn. Ma ne achu ket ann dra-man, te renco coueza maro-mic abars fin ann abaden.

Hag e guirionez e orjellen var va divisker, n'ho devoa ket muioc'h dalc'h eget re eur mesvier, en henvelep fæsoun ma stocas va c'hein oc'h ar speurn ha va fri oc'h ar varriken.

Ker spontet a oan, ma kinnigen coueza, ha gouscoude ne oa netra ken nemet al lestr o sevel gant al lano, rag goude an treac'h e teu al lano en oll broiou eus ar bed, couls en *Amerique* evel e *Sant-Malo*, mæs disonjet e oan, ha pa glevis em c'hichen Iann o c'hoarzin Judas adarre, e c'houlennis gant anken :

— Iann, va c'housin, te so maro te ive ?

— Roes peoc'h amziot, te vé goest lacaat hor paca deomp.

Gant ar c'homsou-ze e teuas ar peoc'h endro em speret.

Iann pe he spez a gendalc'has :

— Ne respontes ket ac'hanon ma teus c'hoant espern da vuhez, brema souden pa vezint en em dennet cuit ni gauseo.

— E peleac'h oud-te ? emoun-me.

Hen a dennas eur pinsaden d'oc'h va chot ken a rede ar goad, hag o veza savet va fenn, e velis anezhan tri meutad eoc'h din.

Hen a oa gourvezet en eur roed eleac'h m'en em gave ar bonchou hag ar c'hoar evid coara ar boutailladou squidam.

— Ah ! emoun-me goustad, joa so ganin da velet adarre.

— Me voar avoalc'h, emezhan.

Hag etre he zent e kendalc'has :

— Pa ne ven ket ganes, te a ginnig coueza peb cammad.

Me oa o vont da respont anezhan e doare, pa oe græt eun trous bras er c'haô. Procession ann dud gouez a ioa o vont cuit oc'h ober a beb seurt jestrou, egis m'he devoa græt pa oa o tont, nemet en taul-man, ann Hollandis carget evel mulet, a gasse ar podadou squidam, hag ann Indianet a rea a beb seurt traou burzudus ha dreist galloud ar pez brassa eus ann dud.

Neuze e velis adarre Abraham bleo-rod hag ann ours a oa ar re ziveza o causeal etrezho, egis ma vijent bet mignonet bras a bell so, na ne oan ket goest da gompren, penaus ho devoa græt anoudegez e ken neubeut amzer.

— Ar muia ma evint, eme Iann e toul va scouarn, ar guella ma vezo evidomp. Pegement a sonj did e rofe al lez-varn d'ann hini a lacafe etre he daouarn ar vandenn canailles-ze ?

Al lez-varn ! emoun-me, gant estlamm, be a so eul lez-varn benag dre aman ?

— Ohe ! Langourdaine, a chouhas eur re benag d'eus penn al laë ann diri.

— Mond a ra ann traou var voassaat, emoun-me. Ann hano se so eun hano d'eus *Sant-Malo* : me, da genta, ma speret a ia diganin.

— Oh ! eme Iann gant disprijans, ne vezo ket red cahout cals voituriou evid he gass cuit.

Ann ours a respontas d'ar re ho devoa galvet :

— Emomp o vont.

Hogen, eleac'h treuzi ann nor doc'htu, Abraham hag hen a zeuas endro varzu ar barrikennou en eur gauseal.

— Deg mil lur ! setu ho ger diveza, ne fell ket dezho rei eur guennec muioc'h, eme ann ours.

— Al laeron ! a respontas Abraham, a vouie ar gallec couls ha ni ; talvezout a ra deg gueich muioc'h.

— A dra-sur ! Ha c'hoas ouspen e fell dezho cahout a riz var ar pris,

— Penaus, e fell dezho cahout ar riz ive evid ar memes pris ! Abaoue ma eo crouet ar bed, n'eus ket bet cavet ker bras laeron.

— *Ia* pe *nan* eo, ha doc'htu.

D'eus penn al laë ar skeul, ar re ho devoa galvet dija, a c'halvas adarre :

— Ohe ! Langourdaine, ohe !

Abraham a buntas ann ours varzu ann nor, hag heman savet var he dreit a dreon, a sortias oc'h en em luskellat.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Madou ann douar.

Diæssoc'h-diæs eo deut ann afferiou var ann ed, pa teu pris ann ed da sevel seul-vuioc'h ma zistaul pris ar bleud. E guirionez, cals bleud a gaver e meur a blass var ar marc'hajou, hag e tigasser neubeut a ed. Ar pez so caus eo diæssoc'h ober afferiou, eo rag ma zistaul bemdeis hag anat ar priziou en Americ. E New-York ez eus 15 guennec distaul dre ann 200 lur, e Paris ha var ar marc'hajou all e Frans, ar prisiou a gendalc'h atau memes tra. Neus fors penaus eo, ne hellomp ket credi ec'h alfe ann dud credi e tistaulo cals mui, na fiout re var ar guinis a alfe dont deomp eus ar Russi.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 25 lur 3 guennec, pa oant varlene d'oc'h eur scoet eeun guelloc'h marc'hat.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans :

Guinis, 31 lur »» guennec ; segal, 22 lur 15 g. hey, 22 lur 5 guennec ; kerc'h, 20 lur »» g; ed-du, 17 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 26 a viz Du 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. 10 g. — Segal 18 l. 10 g. — Hey 17 l. »» g. — Kerc'h 17 l. — Ed-du 16 l. 10 g. — Avalou-douar 11 l. A.

MARHIS PONTCALEC.

(Kendalc'h)

Pontcalec her guele avoualc'h, ha n'oa ket evit miret da velet kement-se, ann emgleo-ze a deue da veza eur c'havaillad pe eun dispac'h evel ma leverer hirio. Mes, red mad eo hen lavaret a vouez huel, hini ebet eus ann duchentil a gemeras pers en enebiez-se, na deuas en he speret ar sonj da lacaat ann disterra dispac'heres e Gouarnamant Bro-C'hall, ha neubeutoc'h c'hoas ar sonj e hellent dre gement-se lacaat ar vro-ze d'en em zismantri ha da goueza en he foull. Hini ebet anezho na sonjas clasc ann tu da lemmel digant ar Roue bihan he virion a Roue en amzer da zont ; eun dra hebken ho devoa c'hoant da ober ; cheinch goard d'ar bugel-Roue evit he vrassa mad hag evit brassa mad Bro-C'hall couls hag hini Breis. Ann duc Filipp d'Orleans a oa barnet stard ha calet gant potret Breis-Izel.

Ann dispac'h-se, scoazellet gant bro ar Spagn, na oa ket goët, savet na meet gant eun neubeut tuchentilet podou-dizeon, mes gant ar bobl a bez, ar bobl goal-gasset ha flastret dindan treid ar valtouterien, ar bobl merzeriet o c'houlenn sicour ha scoazel digant ann noblans. Ann duchentilet a sacrifias ho danvez, ho madou hag ho buhez evit sicour ha difenn ann dud reuzeudic-se. Setu aze ar pez a ra d'ann emgleo-se cahout eur merc a santeles evel eur brezel santel ; setu aze ive perag ann dud calonec a gemeras pers en abaden-se evit difenn guiriou ar vro, a heller ho gervel a vouez huel : « Merzerien, hag ho deus roet ho buhez evit diboania ho c'henvroïs reuzeudic. »

Al lizer a scrivas Pontcalec d'he vignonet a oa great e berr-gomsou, mes gant cals a ners; ne roe ket da anaout evit pe seurt abec e tlient en em gavout unanet, mes hen lezel a rea da zivinout dre ar c'homsou doanius dreist ar c'hustum a lavare dezho.

Prest e tigouezas ann autrou Fanch du Couëdic, bet cabiten ann dragoned, marc'hec, ha me voar me, pe seurt carg n'en devoa ket bet en armé, mes he oll gradou a oa bet gounezet dre ners he gleze noas.

Starda reas calonec dorn Pontcalec en he zaouarn nerzus, goude, en eur friza he voustachou glas, hag en eur voasca stard var dornad he gleze dir teuzet, evel ma en devije mall bras da glevet trous skiltrus ha trintrenc an argad spontus, e lavaras :

— Va mignon ker, al lizer berr hoc'h eus scrivet din, a ra din da anaout cals muioc'h a draou eget ma ho pije scrivet eul lizer hirr-bras ; gant ma vezo evit clasc eun tamic crogad, evit ober eun dastum d'ann hini a so e penn gouard ar Roue bihan, me so prest. Abaoue ma'm eus crouget va c'hleze eus drantenn chiminal va c'houldri, eo croget ar mercl ennhi goassoc'h eget ann diaoul, hag ennhon eo croget ann urlou, respet deoc'h. Na zilezer ket egis-se ann arme goude eis bloas var'n-ugent servich ganac'hen, heb c'hoantaat cahout ann tu pelloch d'ober eun taul caer, eun taul a vrud..... eur veich tout, fat !...

— Chommit e peoc'h ! a lavaras Pontcalec, heb dale e cavfot ann tu da ziverca ho cleze ha da zic'hourdissa ho tivreac'h hag ho tivisker.

Eur vousc'hoars a eurusdet a ziroufennas tremm rous ann autrou du Couëdic, hag a lacaas da sevel a benn ann daou lost malard a oa dindan he fri camm.

— Ah ! ah ! setu Montloïs ! emezhan, en eur gemer dorn eun dichentil all ; n'ez it ket da gredi, autrounez, en despet d'he vleo guenn, Thomas-Simeon na vezo ket ar c'henta o fallgaloni ac'hanomp oll, ann hardissa hag ar c'haloneca ne lavaran ket. Bezit sur heman na lezo gant den all he loden a risclou e creis ann abaden, hen eo a rei ar guella taul dorn evit hon tenna eus al lagen ma couezomp ebars.

— Me vouie avoalc'h e vijec'h deut d'am forn da boazat, a lavaras Montloïs, hag abalamour da ze, me en em zalc'he var evez. Pa lavaren, breman so tri bloas, penaus abars tri bloas, ar brezel a ziscordche e Breis-Izel. ouspen unan eus va mignonet a lavare ne voan nemet eur fals profet, eur c'hos randonner, eur penn heb empenn, ha me voar me. Hirio peb hini a vel sclear, penaus n'em boa great nemet scoi just var ar viriones.

Bizaich Montloïs a ruzias evel eur gerezen ; neuze e reas eun tronsic d'he bennad bleo guen hir, ho zaulas goude displeg brao var he ziouscoas ledan, hag a asezas var eur gador e kichen ann autrou de Mellac.

Prestic goude, ann autrou de Talhouet a zigoueze er maner. A dra sur ann autrou-se a oa ann den guella tempset, ar galloudussa eus ann oll autrounez en em gave er maner d'ar mare-ze, n'eus fors pegen calonec he oant oll ha pegen prest da sacrifia kement ho devoa evit difen guiriou ar vro.

Ar Moan Talhouet, deut dija da greis he vrud, a oa eun den ha ne gare ket ar brabanseres, ar brageres na netra egis-se. Evit dezhan beza eur speret bras, eur speret lemm a zen, e oa izel a galon ha carantezus, madelezus meurbed. He speret bras a save aveichou beteg bro ar faltaziou, mes he feiz crenv, stard ha birvidic a rea outhan eur c'hristen dispar.

Evithan, guiriou ar Relijion a dle bepred trec'hi var gement interest, madou ha guiriou all a oa. A dra sur, en enebiez a oa o vont da sevel, ann den-se a labourfe muioc'h ha kentoc'h evit difen guiriou Breis-Izel evel bro gristen ha catolic eget evel bro distag eus ar broiou all, gouarnet dre he lezennou he unan.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Bulletin de l'Association financière de France.

Les bruits de conversion qui circulent sur le marché rendent les transactions très calmes et nos rentes fléchissent. Le 3 0/0 est à 85.30, l'*amortissable* ancien à 85.85, le nouveau à 85.40 et le 5 0/0 à 115.35.

Les actions du crédit central de Paris ont encore réalisé un nouveau progrès, dans le taux de leurs négociations. Elles sont, en effet, l'objet de demandes très-actives au prix de 555 francs. On prévoit avec juste raison, des cours beaucoup plus élevés.

Parmi les valeurs recommandables dont l'apparition vient d'avoir lieu sur le marché, nous citerons les actions de la Banque romaine ; la partie de ces titres cédée au public est mise en vente par le Crédit de France au prix de 700 francs, soit net à payer 450 francs. Avis aux capitalistes en quête de placements rémunérateurs.

La faiblesse de ces derniers jours n'a nullement atteint les actions de la Société générale de laiterie qui sont très bien tenues aux environs de 625 francs. La publication des recettes et la certitude d'un bon dividende font prévoir la hausse de ces titres à bref délai. Cette hausse est d'autant plus certaine que les capitalistes ont mis ces actions en portefeuille et qu'il est difficile de s'en procurer aux prix actuels.

Du 3 Avril au 18 Novembre, le total des recettes encaissées s'élève a 8,541,185 fr. 99 cent.

Les capitaux de placement recherchent aussi les actions de la Société générale de fournitures militaires sur lesquelles on prévoit des cours bien supérieurs.

Il s'est produit une hausse très-importante sur les actions du *Rio-Tinto*. Dans nos prévisions, cette hausse n'est encore qu'à son début ; on vise évidemment le cours de mille francs, qui ne peut manquer d'être atteint dans un temps peu éloigné.

Les actions d'Alais au Rhône ont une remarquable attitude à 500.

Une opération qui appelle tout particulièrement l'attention des capitalistes est la souscription publique qui va s'ouvrir les 7 et 8 Décembre prochain, aux guichets de la Société française financière, aux 17,000 actions nouvelles de la Compagnie de Chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée.

Le revenu assuré aux souscripteurs de ces actions, en effet, n'est pas inférieur à 8.93 0/0, ce qui résulte non pas de calculs prévisionnels, mais de l'importance du trafic sur lequel peut dès aujourd'hui compter la Compagnie d'Alais au Rhône, en vertu des traités de transport qu'elle a passé avec les principales industries de la région que desservent ses lignes ferrée, fluviale et maritime.

Le capital actions de la Compagnie d'Alais au Rhône, par suite des travaux actuellement effectués et de ceux qui vont être très-prochainement terminés, à sa représentation effective et un intérêt des plus rémunérateurs, près de 9 0/0, dès le mois d'Avril 1882, date à laquelle tous les services seront en pleine et entière exploitation.

Le Chômage est une Compagnie d'assurances qui rend de grands services aux industriels et aux propriétaires d'immeubles, en leur assurant le salaire des ouvriers et les loyers pendant la reconstruction des immeubles incendiés.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

Le conversion du 5 0/0.

L'*Association financière de France*, capital 1,200,000 francs, 1, rue Grange-Batelière à Paris, indique à tous les porteurs de *5 0/0* les moyens les plus sûrs et les plus simples de ne pas souffrir de la conversion qui paraît imminente.

A condition de prendre les devants, sans attendre que cette conversion soit *officiellement* décidée, les porteurs de *5 0/0* peuvent conserver un *revenu au moins égal* SANS DIMINUER LES GARANTIES NI CHANGER LA NATURE DE LEUR PLACEMENT.

Indications gratuites à toute personne qui en fera la demande au Directeur de l'*Association financière de France*, 1, rue Grange-Batelière, à Paris. (Joindre un timbre-poste pour la réponse.)

PANORAMA DE LOURDES. — Les actions du *Panorama de Lourdes* sont demandées à 165 francs. On considère que ce prix se doublera d'ici à l'ouverture qui aura lieu au mois de Mai prochain.

La note de la Société fait espérer un dividende de 40 0/0 et ce chiffre ne surprend pas ceux qui savent que les actions du *Panorama des Champs-Elysées* donnent *800 francs* de dividende et valent *10,000 francs*.

Le terrain a été acheté par le ministère de Me Barthier, notaire à Lourdes. *Il avoisine la Grotte.*

Les esquisses qui servent de base à la toile viennent d'être exposées avec le plus grand succès au *Cercle artistique de France*.

Les plans viennent d'être terminés par l'éminent architecte M. Sauffroy.

Il est du reste impossible de rien ajouter à cet hommage de M. Henri LASSERRE, l'historien si autorisé de Lourdes :

« Permettez-moi, au moment de quitter Lourdes, de « revenir sur notre causerie d'hier soir. Je porte à votre « œuvre un profond intérêt. Je la crois de nature à avoir « un immense succès, non-seulement à Lourdes, mais « dans le monde entier.

« Témoin du travail véritablement prodigieux que « vous et vos amis avez accompli en un si court espace « de temps, témoin de votre incroyable énergie au la- « beur, de la conscience admirable que vous mettez à « faire une œuvre d'art accomplie, etc., etc. »

L'*Association financière de France* se charge d'acheter au prix actuel les actions du *Panorama de Lourdes*. Les titres sont au porteur et libérés.

Adresser les ordres, en joignant le montant de 165 fr. par titre, à M. l'Administrateur délégué, 1, rue Grange-Batelière, à Paris.

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd.-marine ✠, envoie *gratuitement* son Traité de Médecine pratique, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la Guérison radicale des Maladies de tous les Organes et des Nerfs. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

"SOL LUCET OMNIBUS"

FORTUNE POUR TOUS PAR L'ÉCONOMIE

Vente **à terme et à crédit** d'Obligations françaises **à Lots, Ville de Lyon, de Paris** et **Crédit Foncier.**

Versements mensuels : **CINQ FRANCS** pour les coupures et **VINGT FRANCS** pour les Obligations entières.

Les numéros des Titres sont remis au troisième versement, et, de ce jour, toutes les chances du tirage sont acquises au Souscripteur.

Pour tous renseignements, s'adresser, en joignant la réponse, au

COMPTOIR FRANÇAIS DE L'ÉPARGNE

117, Rue Saint-Lazare, 117. — PARIS

MUSIQUE de chant, nouv. Gr. succès. 10 f. l'an dem. cond. p. pia. ou ou cel. HENNESSY frères.

Ar Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

C'HUEZECVET BLOAVEZ. (N° 30) DISSADORN 10 A GERZU 1881.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 2 lûr.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue
nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Perc'hen, ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, kéhen.

Dezhan livez e tle beza casset hiviziken, rag oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 10 a viz Kerzu 1881.

Dilun, 28 a viz Du, e oa ann Deputeet a veac'h gant election ann autrou de la Villegontier hanvet e *Fougères* (Ille-et-Vilaine). Henez a oa deut da gemer plass ar Republican hanvet Riban, er Gambr, ha rag-se oa droug bras a enep dezhan. Ar pez a damaller dezhan dreist peb tra, a oa rag lod eus ar veleien ho devoa lennet eul lizer scrivet pell so gant ann autrou'n Escop Annecy varbenn deveriou ann electourien, ha lod all ho devoa lavaret e oa red mont da voti, e oa eun dever a goustians evid ann oll. hag e renker mont ha voti evid unan mad, dindan boan a bec'het. Ar Republicanet a lavar dalc'h-mad eo digristenet ar vro, hag e ia ann oll dud d'ho heul, hag ho deus gouscoude aoun bras, rag ar pez a alfe lavaret ar veleien d'eus ar gador gristen. Int a lavar heb chan e renker ober deomp derc'hel mad d'ar C'honcordat ha d'ann articlou organiques a so bet lakeat e penn, petra benag m'en deus atau hon Tad Santel ar Pab en em glemmet e ve kemeret evel eul loden eus ar C'honcordat, ar pez ne oa bet græt nemet gant Gouarnamant ann Impalaër he unan.

Ann autrou Freppel a ziscues dezho, penaus nag ar C'honcordat, ne goms ket eus ann traou-ze nag en *articles organiques* soken, ne gaver netra a gement a alfe miret ous ar veleien da lavaret ho santimant en affer-ze, na da alia ar gristénien d'ober ho dever, rag ar pennadou 52 ha 53 a lavarer a zifenn kement-se, ne gomsont sort ebet ous ann traou-ze. Petra lavar ann daou bennad lezen-ze ?

Ar pennad 52 a lavar ne hello ket ar belec er gador tamall he bec'hejou da cur re benag, ha n'ho peus ket clevet morse, nag ho person nag ho cure oc'h hen ober. Ar pennad 53 a zifenn ive dezhan embann ann disterra tra ne sellfe ket ous ar Relijion, hag ann autrou Freppel a ziscues, penaus hini ebet eus ann daou pennad-ze ne zifenn ous belec ebet discues sclær ous ar gristenien, pere eo ho deveriou evel cristenien, ouspen, emezhan, piou a vouezo guelloc'h eget ar re ho deus græt al lezen, petra ho deus bet c'hoant d'ober ? Hogen, Portalis en eur ober al lezen-ze, a lavar e oar o clasc renta æssoc'h d'ar veleien er parræsiou en em zisober eus ar re oll a oa oc'h ho lacaat diæs, rag kement hini en devoa eun tam galloud er barræs, a glaske en em zervicha eus ar veleien evid ho lacaat da embann ar péz ho devoa c'hoant da rei da anaout d'ann dud, hag e oa evid ma vije bet æssoc'h dezho hiviziken en em zisober eus ar re-ze ma oa bet diennet en *articles organiques* na zeufent da embann netra a gement nal sellfe ket ous ar Relijion ma ne oa ket gourc'hemenhet gant mestr ar vro. Mæs ne zifenne outhoe fæson ebet rei d'ar bobl da anaout he devenion a gristen. Caër en deus ann autrou Freppel, caër en deus ann autrou le Gonidec de Traissan dis-cuez eo bet peb tra guirion en election ann autrou de la Villegontier, ar Republicanet a lavar he zorri, 879 anezho a enep 86. Ha setu al labour vrao ho deus græt en devez-se.

Antronos ho deus græt neubeutoc'h c'hoas, pa n'ho deus græt, couls lavaret nemet aseza ha mont cuit ragtal.

Er memes devez, 29 a viz Du, en Senat, ho deus votet eul lezen a verc, penaus e hello beza anavezet evel Fransisien, ar vugale ganet e Frans d'eus kerent diavezidi. Lavaret so bet ive e oa deut ar Gambetta evid trucha Senatourien ann *Union republicaine* d'ho lacaat da zisclæria e felle dezho e ve renevezet ar Vamm-lezen, hag ho devoa assantet ganthan. Eur goms brao avoalc'h so bet clevet eno ive gant unan eus ar Senatourien, hag hen a ziscuez pegen neubeut istim a so digant ann diavezidi e kenver hor Ministret. Ar Senatour-ze e oa o causeal gant unan eus Cannadet ar broiou all, hag a c'houlenne diganthan : N'ho pezo ket diæsamant o cayout politic hor Gouarnamant mad avoalc'h evidhoc'h ? Oh ! a respontas ar C'hannad-ze, eun dra a so hag a vezo diæssoc'h deomp he zigemer eget santimant ha politic ar Gouarnamant ; bez e vezo pa vezimp pedet gant ho Ministret da vont d'hosgueled'ho zi !!!

Hirio, kenta devez a viz Kerzu, e teue dirag ar Gambr affer ann arc'hant so bet dispignet evid brezel ann Tunisie, ha var ann diganre-ze, lod eus ann Deputeet ho deus lavaret e vijent bet contant

goud eur veich evid mad d'ober petra e oamp-ni æt da denna varnomp eur sort brezel, mæs neus ket bet respontet dezho, evelken, var goms ar Mestr, 400 Depute a enep 52 ho deus votet ar pez a c'houlennjeur digantho, ha kement-se a arc'hant paket eo gant ar Republicanet. Ann autrou Baudry-d'Asson en deus paket he stal soken evid beza goulennet ne vije ket ar vro he dije renket paea diotachou ar Republicanet, mæs Ferry hag he sclissen, rag egis ma oa ar virionez, ar re ho devoa græt ann droug eo a renke he repari. Egis ma hellit compren, hon oll Deputeet Republicane Arnoult, Camescasse, Caurant, Corentin Guyhot Gueguen, Hemon, Rousseau ho deus votet a du, gant ar re ho deus tennet varnomp ar brezel mezus-ze a gousto deomp buhez eur gals eus hon tud iaouanc hag eur fors arc'hant. Ann autrounez Freppel, de Kermenguy ha Villiers, evel guir gris, tenien ho deus votet a enep.

Dissadorn, 3 a viz Kerzu, ann Deputeet ho deus votet eun enclasc var election ann autrou de Ladoucette evid *Vouziers*, mæs ne vemp ket goest da c'houd abalamour da betra, nemet rag ma eo ann autrou-ze unan eus re ann tu dehou. Goudeze, tra spontus, kement a gass ho deus rag ar veleien, ma so bet lavaret torri election ann autrou Amagat evid *Saint-Flour*, rag ma oa deut da gemer plass eur Republican all cals falloc'h evithan, ha ne blije ket he election d'ar Gambetta. Tamallet so bet dezhan beza bet sicouret gant ar veleien ! Æt omp scuis o clevout dalc'h-mad rei ar memes digarre evid torri ann electionou.

Deputeet Republicanet ar Finistère ho deus votet evel atau evid ann enclasc hag evid ober eun election nevez, ha ma vije bet græt eun enclasc var ho election, e vije bet guelet peger fall e oant bet en affer-ze ha pegement a droiou-cam a oa bet græt evid ho sicour.

Er Senat n'eus bet græt netra en devez-se, rag petra benag ne reont morse cals a dra, hirio ho deus græt neubeutoc'h c'hoas. A.

Cavout a reomp er *Journal officiel*, ar gemennadurez a ia aman varlerc'h :

Pennad kenta. — Abars fin ar bloas-man, ann oll Mearion a renco ober ar gont eus ann oll dud a so en ho c'hommun.

Ne vezo ket contet, etoues ar re a servich ho niver da lodenna ar c'hargou na da verca ped Conseiller ann Ti-kear a so guir da gahout, abalamour da niver ann dud a so er Gommun ;

Nag ar soudardet, nag ar vartolodet ;

Nag ar re so dalc'het er prisoniou, evid ar re a renc beza barnet gant al lesvarn ;

Nag ar re so dalc'het en tiæs evid corrija ann dud iaouanc, nag er merourion so evid prisonia ha deski anezho ;

Nag ar re so oc'h ober ho finijen goude ho c'hondaonation ;

Nag ar re so en tiæs evid ar re ve paket o c'houlenn ann aluzen ;

Nag ar re so en tiæs evid ann dud diskiantet ;

Nag en hospitaliou ;

Nag er scolaichou bras ha bihan ;

Nag er scoliou all so dindan ar Gouarnamant ;

Nag er seminariou ;

Nag en tiæs-scol eleac'h ma chomm bugale da loja ;

Nag er c'houenchou ;

Nag ann dud estren a reseo sicour digant ar Gouarnamant ;

Nag ann diavezidi a vezo d'ar mare-ze o chomm er Gommun oc'h ober labourou bras a sell ous ar Gouarnamant.

En eur pennad scrid moullet er memes gazeten, mes araug ar gemennadurez-man, Constans ar Ministr, a lavar penaus ar pez a vezo great er bloas-man, a renco beza great ive er bloas 1885. Lavaret a ra ive, penaus e renco beza goulennet digant peb unan, kement-man nemet ken.

Hano ha lezhano beb den, he oad, lavaret ha goas eo pe vaouez, e peleac'h eo bet ganet, d'oc'h pe bro, mar de dimezet pe ne ket, peu sort micher en deus hag e peleac'h ema o chomm. A.

Gambetta hag ar Jeneral Chanzy.

Ne ouzeur ket c'hoas na piou a vezo, na piou soken a alfe beza casset evel cannadet e Berlin hag e Sant-Petersbourg, e plass ar re ho deus lakeat ho dilez. Hervez ar gazeten *La Patrie*, ann autrou Jeneral Chanzy, abars distrei da Sant-Petersbourg evid discuez al liziri a c'halve anezhan da zont d'ar gear, a so æt da velet ar Gambetta, hag ar gazeten a lavar eo c'hoarvezet ann traou evelhen etrezho.

Ar Gambetta o veza discuezet e oa goal sabatuet en deffe ar Jeneral Chanzy roet ann dilez eus he garg, heman en deus respontet anezhan evelhen :

— Disonjal a rit, autrou Presidant ar C'honseil, penaus eur C'hannad en deus daou dra d'ober. Difenn a renc enor hag interest he bobl, hag ive difenn politic Gouarnamant he vro. Æs a vezo din difenn atau interest ar Frans, mæs ne ve ket possubl din, anez disnac'h oll ar pez am eus græt beteg hen, difenn politic ar Gabinet nevez.

Ar Gambetta o veza lavaret neuze d'ar Jeneral anzavout petra er politic-ze n'helle ket beza difennet ganthan, heman a respontas :

— Ar pez emhoc'h o sonj ober d'ar Relijion.

Hag ar Gambetta a respontas :

— Alfec'h cahout ræson var ann affer-ze, rag emoun o sonj ober eus ann tu-ze goassa ma vezo possubl.

— Guelet a rit eta, a respontas ann autrou Chanzy o sevel en he za, penaus hon deus collet 25 minuten, n'am eus mui eta netra d'ober nemet goulenn adarre diganeoc'h rei din va liziri discarg.

Ar Gambetta aman a astennas ann dorn d'ann autrou Jeneral Chanzy, hag a lavaras dezhan :

— Nan, autrou Jeneral keaz, ne roin ket anezho deoc'h, rag fizians am eus e rafoc'h eur sonj all.

Sonj diveza ar Jeneral ne oa mui da ober. *La Patrie* a gendalc'h o lavaret, hag ann dra-man so talvoudus bras evid rei da anaout, perag e oa ken aheurtet ar Gambetta evid he zerc'hel e Sant-Petersbourg. «Ar re a zarempred ar Jeneral Chanzy, a sonj dezho peurvuia, penaus mar d'emer o clasc guelet ar Jeneral Chanzy kenderc'hel e Sant-Petersbourg evel Cannad ar Frans, ne ket rag ma ve eur c'heuns bras ma zilesfe he blas, mæs abalamour ma'z eus aoun bras ma zistrofe da gemer he blass er Senat, ne teufe ar re ho deus cass ous ar Gouarnamant, da gemer anezhan evel chef, ha ne alfe evelse lacaat ar Vinistret da veza diæs. »

Eur gazeten Republican o veza contet evelse ar pez a ioa c'hoarvezet etre ar Gambetta hag ann autrou Chanzy, ec'h hellomp credi h'eus netra suroc'h. Ar gazeten-ze a lavar ne ma ket ann autrou Chanzy e sonj ober er Senat netra a enep ar Vinistret, mæs herves ma lavar, goassoc'h c'hoas eo bet respont ar Gambetta, p'en deus anzavet e felle dezhan enebi ous ar Gatoliket.

Kement-se a ziscues, penaus hon devoa guir da gahout truez ous eun neubeut tud vad, ho devoa c'hoas eun neubeut fizians er Gambetta, o sonjal dezho en dije difennet ann urs hag ar Relijion eus he vella. A.

Æs eo goud e tosta ann electionou adarre (electionou ar Senatourien), rag ar gazetennou Republicanet a so commanset hâda gevier egis m'ho deus græt er penn kenta a viz Eost. Gant aoun na ve græt electionou Senatourien enep ar Gouarnamant, int a lavar penaus abars fin ar bloas, Ministr ar brezel a roio urs da eul loden eus hor soudardet da zistrei eus ann *Tunisie*.

Æs eo compren petra so caus so bet lakeat ar c'had-ze da redec, int a glaskefe rei da electourien ar Senatourien da gredi e ve achu ar brezel evid mad, mæs ar re-man na vezint ket ker diskiant, hag ho devezo sonj, penaus so bet lavaret ar memes tra araug electionou ann Deputeet d'ann 21 a viz Eost diveza. Neuze ive e oa bet digasset endro lod eus hor soudardet eus ann Afric, mæs eur veich græt ann electionou, e oa bet casset soudardet atau muioc'h-mui d'ann *Tunisie*. Ni velo hag ann electourien a vezo paket diou veich doc'htu gant ar memes trap. A.

Pa ve deut ar mare merket gant Doue, neus fors peger fall e vec'h, ne d'hoc'h ket goest da viret outhan d'ober ar pez a garo, hag e ouzomp penaus mar de bet travoalc'h cahout eur Judas nemet ken evid laza ann Autrou Doue, neus fors peger fall e oa, n'hellas ket miret outhan da sevel leun a vuhez eus ar bez. Goud e ouzomp, penaus ne ket mouget ann heaul, rag ma eo cuzet evid eur mareadic amzer. Goud e ouzomp, penaus ne varv ket ar guir evid beza trec'het eun neubeut, hag eo ar justis a vez treac'h gant ann amzer d'ann droug ha d'ar pec'het. Abalamour ma ouzomp kement-se oll, eo ma zistroomp hon daoulagat dious ar miserion hag ann traou mezus eus ar bed-man evid sellet gant fizians ous ann amzer da zont o c'hortos e teuje ann Autrou Doue da sellet a druez ouzomp ha da verca deomp ann deves e pehini ar Frans guelc'het ganthi lousdoni Gambetta hag he selissen, a gemero eur veich c'hoas ann hent mad, hent ar virionez a so ive hent al liberte. A.

Eur bourd braô avoalc'h, pe gentoc'h evid anzavout ar virionez, eur bourd fall avoalc'h græt d'an dud divar ar meaz, eo beza hanvet eur Ministr eus al labourou var ar meaz.

Beteg hen ez oa eur Ministr a vije er memes amzer Ministr al labourou var ar meaz ha Ministr ar c'honvers, ha gant eun den nemet ken e oa peadra evid qber al labour.

Hirio e renker cahout daou, ne ket evid labourat muioc'h, mæs evid cahout daou Vinistr eleac'h unan ha rei plassou æs da zaou vignon eus ar Gambetta.

Be oa gueichall eur gear eus ann Normandi ne devoa nemet henchou fall.

Ar geat-ze ne oa ket pinvidic evid guir, mæs ive goal implij a rer eus he danvez, en heuvelep fæson e oa he hentchou leun a roudou-carr hag a lagennou.

Eun devez ma oa assamblet Conseil ann Ti-kear unan eus ar Gonseillerien a c'houlennas e vije taulet muioc'h evez ous ar stad truezus-ze.

Henez a ioa eul labourer douar a ioa o chomm e meaz a gear, ha pa vije fall ann amzer, na helle na sortial eus he di nag antreal ennhan, ker fall ma oa ann hentchou.

Eur c'honseiller all a ioa ive o chomm var ar meaz, a ganas a du ganthan.

Mæs ar re all oll a ioa o chomm e kear, hiniennou var dachen ann Ti-kear hag hiniennou var dachen ann Ilis, a respontas e oa mâd avoalc'h ann hentchou egis ma oant, hag e oa guelloc'h renevezi fass diaraug ann Ti-kear.

Ar Gonseillerien ho devoa goulennet repari ann hentchou en em glemmas, hag ar C'honseil evid plijout dezho, a varnas e vije liviziken carget tri gonseiller da evessaat ous ann hentchou.

Ann tri Gonseiller a reas eur Gommission etreho

hag e oe hanvet Commission ann hentchou.

Hi a lacaas tenna ann depeign eus oll hentchou ar gommun.

Ann hini en devoa græt ann depeign-ze a rencas beza paët mad, mæs ne oe ket græt ken, ha gant ann amzer e c'hoarvezas gant ann hentchou dont da veza falloc'h eget kent. Nemet breman, pa zeue eur re benag d'en em glemm e oa re fall ann hentchou, eo d'ar Gommission e casse ar C'honseil ann affer.

Egis-se eo e c'hoarvezo gant Ministr al labourou douar. Ar minister-ze ne dalvezo da netra nemet d'ar Ministr a resevo cant mil lur evithan hag he eil, ha cant mil all evid he vevelien.

Al labour a vije græt gueichal pe ne vijé ket græt gant Ministr al labourou douar hag ar c'honvers, a vezo ker fall græt pe ne vezo ket græt muioc'h evid lod eus ann afferiou gant Ministr ar c'honvers, evid lod all gant Ministr al labourou douar.

Ne ket ann hanoiou a dlefe beza cheinchet, mes ann traou.

Hag ar c'henta tra a c'houlenn al labourerien douar, eo ne ve ket cresket ar c'hargou en eur henvel Ministret muioc'h a gousto goal ger ho faëa.

Be hon devezo daou Vinistr eleac'h unan. Paea e renkimp daou Vinistr eleac'h unan,

Mæs ann traou ne iafint ket gnelloc'h. A.

Marvaillou a dreus hag a hed
Egis ma za hirio ar bed.

Ar mestr-scol franc-catolic. — Gevier eo, emezho, e ve red he goad presius da barea ar gouli great ennomp gant Satan, pa zancas bilim e revolt a enep Doue en hon tadou kenta, an aden bilimus-se, pehini a c'hriziennas ragtal en ho ene (rag coms Satan evel coms Doue a so eun aden, pehini a ra griziou en ene), *semen est verbum.*

An Hermit. — Setu perag Tertulian a lavare e ma ennomp dre hor giniveles ar *semen* diabolic, an aden deus Satan.

Ar mestr-scol franc-catolic. — Jesus-Crist a so deut da lamet deus hon eneou an aden-ze evid lacaat he hini en he flass. Setu perag eo Satan counnaret a enep Jesus Crist. ha ma laca he sclissen da c'hoari vas, ha da ziroll neat a enep Ilis Jesus-Crist.

Ian. — Satan evit trompla gaellc'h a ze, ne fell ket dezhan an oll e ve great menec d'oc'h an dra gokin a reas deomp pa guzas e ginou en aerviber. Peoc'h eta, emezhan, divarben an affer-ze pelloc'h ; ra ne ve mui a ravoderes divarben ar pec'het orijinel, na deus ar stad a c'hrass a ioa arang, na deus ar stad a bec'het a so deut goude, na deus eur Salver Den Doue o tenna an den eus ar stad kenta a bec'het evit en sevel er stad a c'hrass, stad evel d'oc'h an hini ho doa Adam hag Eva digant Done en ho c'hreasion, hag a gendalchont ken a guitachont Doue evit soubla d'an duard, egis ma ra ar Framassounet.

Boudedeo. — Mad a rit, va zud, poencha var ar pec'het orijinel, rag hennes eo a ra ar muia drebon da gabies Satan ; o clasc en em guza doc'h an taul fallacr-se eo e ivant kement gaou a so possubl divarben an Testamant coz hag an Testamant nevez, o lavaret int fablennou.

Mac'harit. — Ne ket an autrou Morvan, chaloni e Kemper, eo en deus hi troet e brezonec ?

Ian. — Eo, Mac'harit ; hag el leor-ze ez eus ive imachou coant meurbet ken alies hag a feuillen ha reflexionou, isplicasionou, sclerder ha cuzulliou d'hor poulza var an hent mad.

An oll. — Beva an autrou Morvan d'oc'h Plabennec !

Mac'harit. — Pa teuio da velet person Carantec, me ielo d'ar c'hellen da dappa dezhan eur pladat cheuvretes (braô ! braô !)

Lez-Breis. — Moncheu Boudedeo, lavarit breman deomp penaos e treb an aëret ?

Boudedeo. — Da genta e rencan deski d'an assamble feson elgez ar sarpant. An diou c'harvan a so lec'het an eil en heben en henvelep doare ma tigoront franc var ho aelou ; ouspen-se e led goudeze peb c'havarn faoutet e daou dam ; brema n'ho peus da zeski nemet eun draic all pehini eo e hell ar sarpant poulza var araug, ha goude chassa ganthan an daou dam se deus peb garvan, an eil goude egile.

Lois mon pip. — Neuze pa vez o tribi, ar sarpant a renc ober gant he garvagnou egis pa ve pevar dorn o chencha an eil goude egile eur saill d'oc'h ar puns a bouez eur gorden. (Eur sclac dorn terrubl en henor da Lois).

Boudedeo. — Diviner ? (an oll : braô ! braô !) Lacomp en deffe ar sarpant paket eur preis, ema sanket ennhi ar rencat dent a so en tu dehou ; bon ! dioc'htu ar rencat dent a so en tu cleis a so o vont var araug ; a dre ma za var araug, ar c'hostes dehou a chench ar preis var toul ar boued. Mes ententit mad, va zud, penaus ar peder hanter deus an diou c'harvan a ra beb eil ar jasseres-se. Eur veich crog er preis, ar sarpant a gemer he amzer, hag e teu a benn evelse da loja en he gleus tamou mad a anevalet.

Annaic. — Autrou Doue ! ma ven preis eur sarpant. (Eur scrijaden).

An Hermit. — Ne ve ket goassoc'h did eget ne deo d'hor bro abaoue ma eo preis ar Framassouniach. D'an 13 a viz Here 1721 e cravas ennomp. Ian, duc de Montaign, mestr-bras al lochen-yras, deus Londres, a ioa deut da gear Dunkerk da fonta lochen an *amitié* hag ar *fraternite*, Er blaves 1725 edo dija griziennet e Paris ar Framassouniach deut deus Bra-Zaos da Vro-C'hall.

Iannic mon pip. — Digor mad da ziscouarn, Iannic, hag e clevi. Er Framassouniach ez eus daou rum labourerien evit distruj templ Jesus-Crist, ha sevel en he blass templ Salomon, egis a lavare Cromwell, rag ema an diaouskel-ma eo en deus badezet al lakipotet-se deus an hano a francsmaçons. Eur rum ne ra nemet combina planhiou, scriva uriaon, cazetennou, ober imacbou, prezeg er c'honferansou, er c'hlubou, e camprou ar C'honarnamant, er c'haffeou, en hostaliriou, e scoliou ar c'houarnamant ; ar rum all a so gantho ar bouc'hili. A enep Jesus-Crist eo e labouront, a pa ho deus ar re genta scuillet avoalc'h a valis hag a fallagries e sperejou ann dud, a ma credont eo distag avoalc'h ar galonou deus Jesus-Crist, e criont da botret ar bourc'hili : Iao ! neuze eo scrijus guelet ar re-ma o vont a lamm da æssaat pilat an Ilis catolic.

Ar c'halcul so great e lakefec'h var flot ann oll listri so er Frans ma ve gallet dastum en eur rad ar goad humen a so scuillet dre urs mistri ar Framassouniach. Pa vez echu ho labour gant potret ar bouc'hili, pa vez echu gant ar petrol, pa ve echu ar brezellou ho deus allumet etre ar boblou, neuze ar rum genta a lavar : kemerit eun tamic repos, list ac'hanomp d'hon tro da chencha ar preis ha da sanka hon dent, gaouiadet ha muntrerien ho labourat var eur vro an eil goude egile evit distruj Relijion Jesus-Crist ha kement munut vad e deus fountet er vro, trei ar gristenien a enep Jesus-Crist, persecuti, laeres, arlui, laza ar re a chomm fidel dezhan, setu petra eo ar Framassouniach. (Tân an Ifern var an aerouant ! var ar Framassouniach !) J. M. C.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

Ne chome mui er c'haô nemet Iann ha me. Me ne oan mui evid prezec ker saouzanet ma oan. Iann a selle ouzin oc'h ober goap ac'hanon.

— Penaus e c'hoarves ann traou ! emoun-me, pa hellis lavaret eur goms.

— Petra ac'h eus-te cavet, eme Iann ? Al loar ? Ne oa ket collet.

— Guelomp, emoun-me. Me voar avoalc'h, en em gavomp c'hoas en eun tu benag en Europe..... Al Langourdaine-ze ? hag hen a ve hini papa Kemper.

— Ia da ! eun den enorabl da anaout. Langourdaine ar galeour, tec'het eus ar galeou, tec'het eus ar *Belgique* ! ar c'halfât, ann hini a ioa o c'hoari ann ours gant furlukinet *Sant-Servan.*

— Abalamour da ze eo 'ta neuze ema atau croc'hen ann ours var he gein !

— Piou 'ta ?

— Langourdaine ! neuze ta !

— Langourdaine a so var he gein guiscamant laëron ann *Hollande*, eme Iann.

— Neuze ne ket ann ours ann hini eo ?

— Nan da ! emezhan, en eur zont cuit eus he roued, evid lemer var ar varriken hag ac'hano var solier ar c'haô. Me voar avoalc'h e chomfes ar rest eus da vuhez abars beza ententet petra c'hoarvez, me voar avoalc'h, ma ne rofen ket eun taul scoa dide. Evidonn-me, pell bras a so abaoue m'am eus ententet petra eo.

— Te a garfe marteze lacaat ac'hanon da gredi, penaus Langourdaine hag Abraham bleo-rod, gant pehini en em gavomp abaoue daou viz ebars el lestr-man a so ar memes den !

— Ah ! ah ! ah ! eme Iann en eur zirolla da c'hoarzin ; daou viz ! na te so sod !

Droug ennon, e pegis ennhan evid he heja, mes hen a gendalc'he atau o c'hoarziu, hag a lavare :

— Daou viz ! daou viz !

— Alo ! emoun-me, respont ac'hanon doc'htu, pe autramant ez an d'as crouga. Ann daou fallacr a oa chomet aman varlerc'h ar re all, ne lavarent ket ho devoa c'hoant guerza evitho carg al lestr ?

— Eo sur.

— Neuze en em gavomp en eul leac'h e pehini e ve græt ar c'honvers ?

— Ia da !

— Laëron so ive ?

— Eun neubeut benag.

— Na perag neuze oud-te dirollet da c'hoarzin, pa meus lavaret e oa daou viz abaoue ma oamp partiet ?

— Æs eo did her gouzout ervad, mar gouzout conta. Ni so savet er bours d'ar 25 a viz Ebrel, hag en em gavomp hirio d'ann devez kenta a viz Maë.

— Nemet pemp devez ? ne ket possubl ! neuze n'hon deus ket cuiteat ar Frans ?

— Nan da.

— A veac'h m'en em gavomp en *Hâvre*, neuze eta ?

— Te a ia ann hanter re vuhan. N'hon deus ket græt kement-se a hent evid c'hoas.

— E *Cherbourg*, marteze ?

— N'omp ket æt keit all.

— E *Granville* neuze ?

— N'omp ket c'hoas !

— Ann tour tân-ze hon deus guelet ?

— Tour tân *Frehel* eo.

— Ann oll goulou-ze ?

— *Dinard* ha *Parame.*

— Neuze e vemp c'hoas e *Sant-Malo* ?

— Ia, cousin, stag oc'h ar c'haë, etre dor *Dinan* hag ann nor vras. Mar galfes guelet peu sort tremm so varnoud, Corentin ? Te ac'h eus glac'har d'ann *Amerique.*

Me a oa counnaret kenan.

— Mæs neuze, ann dud gouez a oa aman breman souden ?

— Ar re-ze eo ar vanden furlukinet Sant-Servan eleac'h ma oa Langourdaine ours er sizun dremenet abars mont da Hollandes.

— Hag ann emgann var vor ? ann tennou canol ? ann tennou fusuil ?

— Gouel Lois Filipp eo.

O clevout ar respont-ze, e chomis nec'het bras, hag e lezis va divreac'h o coueza.

— Guir eo, emoun-me, ann devez kenta a viz Maë ! hag ho c'hlevet mad am eus o chouhal : Beva ar Roue !

XIV.

E pe stad en em gavomp breman. — Iann a fell dezhan ober he vestr varnoun. — Trec'hi pe vervel. — C'hoant Abraham.. — Torfejou ann Heliet. — Iann a zigor he c'hinou. — He finessa.

A dra sur em boa keuns d'ann *Amerique*. Ma vijemp bet æt, da vihana, beteg enezennou ar *C'hap-Vert*. Me vije bet contant gant neubeut a dra, ma vijemp bet da vihana en eun tu benag, er *Portugal* pe e *Bourdel*. Æs em bije cavet ma vijemp bet e *Londres*. Peadra vije bet evidon beza bet en *Hâvr*, mæs netra ! ne oamp ket bet æt soken bete *Jersey* !

Chommet e oamp o c'houzanv hag o cahout miser, eoc'h da zouarou ar Vern-vihan.

Mæs ar pez a lakea ac'hanoun goassoc'h nec'het e oa abalamour ne oa nemet 5 devez abaoue ma oamp partiet, pa sonje din e oa daou viz d'ann neubeuta ha marteze meur a vloas !

E kement-se oll, ne oa guir nemet ar raët hag ann tourmant cals danjerussoc'h el leac'h-ze eget ma vijemp bet er mor doun. Va beaich kenta a oa bet dirag bali ar mogeriou bihan.

Martolodet coz ar c'honvers n'ho devoa ket collet ar guel ac'hanomp, abaoue ma oamp bet, Iann ha me, o clasc goud ha be oa ann tour tan *Frehel* en *Afrique* pe en unan benag d'eus enezennou *Antilles*.

N'hellan ket lavaret deoc'h pegen souezet e oan pa sonjen e kement-se, ha Iann a rea goap ac'hanon egis ma vijen bet caus va unan d'eus ar pez a ioa c'hoarvezet.

Hen a oa gouscoude en devoa touellet ac'hanon da genta pa oa peget ann derzien ennhan e caô ann avalou-douar. Hen ive en he sottoni en devoa clasket lacaat ac'hanon da gredi e oa Klootz eun dreber tud, hen a oa c'hoas en devoa lavaret o velet ann tour-tân, e oamp digouezet en Amerique. Hen a oa en devoa sonjet en emgann var vor er gear distrujet a dennou canol, hag el lestr taulet gant eur voagen etre diou garregen.

Ma ! al lampon e oa anezhan, e selle ouzin gant eun druez goapaüs, hag he zaoulagat fall a seblante lavaret din :

— Corentin ! va faour keaz Corentin ! sottoniou avoalc'h ac'h eus lavaret epad ar pemp devez diveza-man ! Cals e ve red redec dre ar bed abars cavout eun amziot ken amziot ha te. Me, da vihana ne ket æs trompla ac'hanoun, Guelet a ran doc'htu ar pez a so evid c'hoarveout, hag e trugarecan ann Autrou Doue, rag m'en deus noet din cals muioc'h speret eget dide.

Evid lavaret ar virionez, n'en devoa ket cals a dalant, mæs henez en devoa da vihana da gemer atau ar peb guella evithan. Me a sonje din penaus ar c'henta gueich e vijen æt e beaich, n'am bije ket he gemeret assambles ganin. Scuis avoalc'h e oan æt ganthan, ha kement a zroug a ioa ennon, ne vouien ket petra a vire ouzin planta eur fustaden ganthan.

Mæs ne oa ket deut c'hoas ar mare, guelloc'h e oa ganin ober peoc'h, rag goud a vouien penaus al lampon a oa anezhan, n'en devoa ket lavaret din oll kement a vouie.

Meulet ra vezo Doue, me ne doun ket eun amziot. N'am boa ket guelet Iann abaoue ma oa deut ar furlukinet hag aon Hollandis er c'haô, hag hen a dlie beza clevet ha guelet meur a dra d'eus he guzaden. Ne oa ket possubl ne vouife netra.

— Cousin Piteux, emoun me, ni so bet faillet hon daou, hag anat eo eo dime e renker tamall ar fazi pa eo me ar *chef*.

— Petra ! petra ! emezhan, ar chef ? Eur chef braô a dra sur ; evid beza chef, e renker goud da genta penaus bale hag e peleac'h lacaat ann troat. Ne d'oud ket goest soken da c'houd, penaus aman, etre *Sant-Malo* ha *Sant-Servan*, kein al lestr el lec'het, en dro deomp eur foul vras a dud, a so en ho zoues martolodet guirion, maltouterien hag archerien, emomp goassoc'h en danjer eus hor buhez eget er mare goassa eus ann tourmant.

Neuze e troc'his crenn varnezhan, hag heb facha c'hoas, e respontis :

— Achu eo breman, travoalc'h a c'hevier, ne helli ket va zouelli en taul-man, re a gonchennou teus contet din epad ar veaich ma venn sod avoalc'h evid da gredi, pa lavares eo me am eus cavet ann oll traou diskiant a so deut d'oc'h da benn. Mar deo æt hon huvreou gant ann avel ha gantho ar sonj hon devoa da c'hounid eun dra benag var ar varc'hadoures, da vihana n'hon deus ket ezomm da grena ha da gahout aoun aman, p'emaomp en hor bro breman.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Kerloc'h, cure e Ploare, a so nevez maro.

Ann autrounez Nicot, economé ar Seminear bras ; Billon, person canton e Scaër ; Kervennic, person canton e Lesneven ; Abgrall, person canton e Lannilis ha Fave, person canton e Plougerne so bet hanvet Chaloniet a henor eus ann Ilis gatedral.

Sconzel diveza Bro-C'hall.

(Kendalc'h.)

P'en doa ann El a gastis he gomsou peur-laret
Ann El a justis ragtal, er balans oa guelet
O lacaat, en eur bladenn, ann oll oberou mad,
En heben ann torfejou, — bras a oa ar bagad ; —
En eun tu 'n oberou caër, leun a vrud hag a c'hloar,
Græt gant sent, tud vras Bro-C'hall, bet en ho raog var [ann douar ;
'N eun tu all, torfejou iud mevelien bras Lusifer,
Kement 'zo bet anezho tre Marat ha Volter,
Disprijans ann oll guiriou, ar c'hoariou dibordet
Græt gant ann dud dizoue var ar bernou atret
Eus ann Ilisou santel, freuzet, devet gantho,
Ha var beziou ar Rouanet, dre gassoni outho !...
Daoust pegen bras oa ar bern a beb seurt viltansou,
Eus aun oberou santel, eus ar sacrifisou
Græt guechall gat hon tud coz, oa ken bras ann tenzor
Ma teuas, an diou bladenn eus ar balans leun-torr,
Pouez ar garantez dinam ha pouez ar gounnar-zu
D'ober d'ar valans ingal luskellat tu-ous-tu,
Neuze ann El a zistruj evel eun tars taran
Savas he vouez : « Pobl Judas ma'z out ! ma'z eus unan !

« Petra 't-eus great eus da Dad ? Petra 't-eus græt d'as [Roue ?...
« Dizarm e t'eus ho lakeat etre daourn tud dizoue !... »
— Pardonet ho deus oll din, a lavaras Bro-C'hall,
Hag ho daëlou evidoun red hirio vel gueichall. —
— « Petra t'eus great eus da Zoue ? Al lousdoni euzus
« Eus da scridou ken'hudur vel avel bossennus
« Skign dre bevar c'horn ar bed ar c'hontam bilimussa!
« Me vel da zaë leun a c'hoad, petra c'hoas t'eus great ta
« Eus da vugale santel? » — Roet ho deus ho buhez,
Scuillet ho deus oll ho goad evit va silvidigez. —
N'oa ket evit en em zifenn guell, ha setu hi tevel.
Kerkent El-mad hor mam-bro ann arc'hel Sant-Mikel
A deuas, ha ganthan 'n he zorn eur c'halir leun a c'hoad
Hag a zaëlou : Goad santel scuillet a galon-vad
Gant bugale merzeriet gant ho mamm ar grissa
Ha daëlou ho zad marvet dre 'r rann-galon vrassa ;
E pladenn 'n oberou mad pis-ha-pis her scuillas...
O burzud a garantes ! kerkent ha ma couezas
Ann diveza beradenn eus ar c'halir er plad,
Plad ar valans a stouas... hag eur c'han a eur vad
Lacaas ann Env da dregarn... Neuze ann El a gastiz
A gassas cuit ar Maro : Collet en doa he breis !
Ragtal mouez Mab-Doue a gargas ann Envou...
'N Elet gant ho diouaskell a guzas ho zremmou
'Vit silaou he varn santel : « Cleo mad, 'mezhan, Bro- [C'hall,
« Lezel a ran ganez c'hoas eur pennad amzer all
« Evit ober pinijen eus da oll dorfejou.
« Pa'z eo guir ar goad dinam mesket gant ann daëlou
« T'eus lakeat scuilla kement, lez-vamm criz a galon,
« C'houlenn ket stard diganen, distaul dill ha pardon,
« E harpan breac'h va c'hounnar c'hoas eta eur pennad !
« Distro prest eus da Zalver, eus da Vestr, eus da Dad;
« Stard c'hoas endro da zargreis ar c'houris a vrezel ;
« Mamm sant Loïs, merc'h Charlemagn, merc'h keon [Charles-Martel,
« Eneb counnar ann dud fall, o clasc da zismantra,
« Mar teus a du ganen c'hoas, me rei did ho flastra !....
« Mes mar na zilezes prim da oll fallagries,
« Mar na gouezes d'ann daoulin d'amzaout va madelez,
« Te ha da oll vugale, dindan nerz va justis
« Vezo flastret dizamant, hag ann El a gastiz
« A vinto er pevar avel budu fall da eskern ;
« Nétra n'hello da zifenn, da zioualL da espern,
« Eneb tân-flamm va c'hounnar !.... Neuze ar broiou all
« N'eur heja ho fenn a laro : Græt eo gant Bro-C'hall ! »

Barz Sant-Fiacr.

Madou ann douar.

En taul-man, meus aoun, eo deut ann distaul evid mad, couls e Paris, evel en Americ hag en oll carteriou eus ar Frans. Hon dever eo lavaret d'hor c'henvrois labourerien douar, lacaat eves rag ann distaul a gav deomp a so achu breman. Evid guir, pa ve ker ann ed, ne implijer ket kement, mæs pa ve marc'hat mad e cresc ann ezomm, ha ker buhan e ve guerzet ann ed var ar marc'hat hag e teu da vancout var ar marc'hajou ha kense e teu he bris da greski. Arabad eo disonjal, penaus pa zistaul ann traou heb ræson na guir ebet, kement-se ne ra ken nemet lacaat ar prisiou da sevel buhan adarre.

Ann 200 lur guinis e New-York a so d'oc'h 24 lur 27 guennec, pa oant varlene d'oc'h 21 l. 15 g.

Setu aman prisiou ann 200 lur peb sort greun var marc'hajou ar Frans.

Guinis, 30 lur 15 guennec ; segal, 22 lur 15 g. hey, 22 lur 5 guennec ; kerc'h, 19 lur 15 g; ed-du, 17 lur.

Kemper. — *Dissadorn 3 a viz Kerzu 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 25 l. 10 g. — Segal 18 l. 10 g. — Hey 17 l. »» g. — Kerc'h 17 l. — Ed-du 16 l. 10 g. — Avalou-douar 11 l. Ao

MARZHIS PONTCALEC.

(Kendalc'h)

Ann autrou de Talhouet, evit eur guell, a seblanje beza kentoc'h eun den great evit rei cuzul vad d'ar re all, evit ho c'helenn, ho hentcha, eget evit dougen eur c'hleze ha c'hoari goaf var dachenn ann emgann. Anat sclear e oa pegement e oa boazet da brederia ; he dal, évithan da veza e creis he vrud, a oa goloet a rouñiennou, he visaich a gemere dija liou ar c'harn-olifant melenet ; he vleo melen hir rannet var greis, a lakea da bara var he drem livet fall, eur skeuden leun a zousder, a habaseded ; en he zaoulagad c'hlaz e pare ar sclerijen eus tan béo ar garantez hag ar vadelez a domme he galon.

Goude beza servichet en arme evel cabiten e regimant *Senneterre*, e tistroas da Vreis-Izel, e peleac'h e tremene he vuhez, e creis ar blijadur gant he diadic tud seder ha laouen. He bried a oa eur grouadurez meurbed caër ha devot evel eun eal, calonec evel eur marc'hec eus ar brezel-santel. Leun a zoujans Doue evel he fried, hi a oa ive leun a garantez hag a veuleudi evit ann tems madse a spered hag a galon eus he fenn tiegez ; rag eun den a oa hag en devije en em sacrifiet a galon vad kenta ha ma en devije cavet ann tu.

Talhouët a gare cals Pontcalec ; cavout a rea en dichentil iaouanc-se leun a dan, eur galon prest da ober ar brassa sacrifisou, eur speret lemm, eun teod eus ann helavara, difre ha sclear o tisplega, o tisluia eur strif en eur ger, meur a dra hag a vanke dezhan he unan. Ma Seblante Pontcalec beza great espres mad evit beza bepret penn kenta e kement unvaniez e kemere pers. Talhouët na helle ket miret da veza ar bleiner ar meaü diazez. Ann daou zen-se, ken dishenvel ann eil eus egile dre ann demps hag ann tu eus ho spered, en em founnussae ann eil dre egile, hag abalamour da ze en em glasket bepred hag en em garient kement en em starda dre liammou ar vignoniach. Pontcalec a zistane dezhan en eur silaou comsou, cuzulliou mad ann autrou de Talhouët, hag heman d'he dro a domme he venhosiou re ien eus tân-flamm comsou ann dichentil iaouanc evit pehini ne oa netra ziæs da ober.

Setu aze pe seurt tud oa ar pevar goas, ar pevar dichentil a dlie dougen ar bouez eus ar beac'h pounner hanvet enebiez Breis-Izel ; hi eo a dlie paea ken ker ar vadeles ho douge da rei sicour ha scoazel d'ho sujet goal-gasset, heb sellet pe seurt divez ho gortoze e penn ann ero goloet eus ho oberou mad, eus ho sacrifisou.

Eun neubeut mad a duchentilet all en em vodennas c'hoas en dro d'ann autrou de Mellac, hag autrou comt de Rialto a oa o vont da lavaret d'ann dud calonec-se a oa en em zastumet e sâl vras maner Poutcalec e pe seurt sonj a oa Roue ar Spagnolet, he vestr, pa zigoras adarre dor ar sâl a dol, ha mouez Primel a oe clevet o ligass dezho eur c'helou meurbed souezus :

— Ann autrou de Lambilly, emezhan.

Souezet bras a oa Pontcalec, mes brassoc'h e oa c'hoas he levenez. Dao mad a oa e guirionez en em gavje ann autrou de Lambilly, denchentil harluet, forbannet dre m'en devoa difennet guiriou Breis Izel, dao mad oa en em gavje eus ar re genta o cahout anaoudegez eus ann nevezentiou caër deuet eus ar Spagn, hag eus ar pez a oa bet kemennet etre difennourien ar vro.

(Eur pennad all eur veich all.) X.

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

Bulletin Financier.

Le marché des rentes est calme et la conversion pèse toujours sur les cours du 5 0/0, tandis que le marché des valeurs témoigne d'excellentes dispositions. Le 3 0/0 est à 85.90, l'amortissable ancien à 86.45, le nouveau à 86.12 et le 5 0/0 à 115.75.

Les capitaux de placement recherchent toujours avec le même soin les actions du Crédit central de Paris qui se maintiennent au cours de 560 francs sur de nombreuses demandes. La fermeté de cette excellente valeur n'est pas due à la spéculation, mais bien à l'épargne qui se porte sur elle avec une préférence marquée.

Nos prévisions sur la Banque romaine se sont pleinement réalisées.

Le Crédit de France mettait en vente 50,000 actions, il en a été demandé plus du double.

Il n'y a là rien qui doive surprendre ; les avantages qu'il y a à s'intéresser dès ses débuts, à cette nouvelle institution, sont trop importants pour qu'ils n'aient pas été compris par tous. Aussi sommes-nous convaincus que la hausse n'est qu'à ses débuts, et qu'avant peu nous verrons les actions de la Banque romaine à un prix beaucoup plus élevé que celui actuellement coté.

Les capitaux de placement recherchent, pour mettre en portefeuille, des valeurs de tout repos à l'abri des soubresauts de la spéculation, donnant un bon revenu et solidement garanties. Ces conditions sont justement réunies dans les actions de la Société générale de laiterie. Aussi les demandes sont-elles très-actives et elles le seront davantage lorsque le public connaîtra la situation très prospère de la Société, à la fin de l'exercice courant, Du 3 Avril au 26 Novembre, le total des recettes encaissées s'élève à 8,793,143 francs 89 cent.

Les actions de la Société générale de fournitures militaires se recommandent par la progression constante des opérations de cette entreprise.

Les actions du Rio-Tinto progressent de 708 à 733.

Une considération qui justifie la faveur dont les actions Rio-Tinto jouissent auprès des capitalistes, c'est la marche constamment progressive de l'entreprise. En 1879, le dividende était de 12 fr. 50, en 1880 de 20 francs ; pour 1881 il sera au moins de 30 francs.

Les titres de la Compagnie d'Alais au Rhône continuent à donner lieu à des ordres d'achat suivis aux environs de 500 francs pour les actions et de 300 francs pour les obligations.

La souscription publique aux 17,000 actions nouvelles de cette Compagnie a attiré l'attention du public sur les titres de cette entreprise française, appelée à rendre de grands services à l'industrie du Bassin du Gard et à bénéficier largement d'un trafic considérable. On sait en effet que par traités avec les grands centres industriels de la région qu'elle dessert, la Compagnie de Chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée s'est assurée le monopole d'un trafic représentant un bénéfice de 8.93 0/0 à répartir entre les actionnaires.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

Le conversion du 5 0/0.

L'*Association financière de France*, capital 1,200,000 francs, 1, rue Grange-Batelière à Paris, indique à tous les porteurs de 5 0/0, les moyens les plus sûrs et les plus simples de ne pas souffrir de la conversion qui paraît imminente.

A condition de prendre les devants sans attendre que cette conversion soit officiellement décidée, les porteurs de 5 0/0 peuvent conserver un *revenu au moins égal* SANS DIMINUER LES GARANTIES NI CHANGER LA NATURE DE LEUR PLACEMENT.

Indications gratuites à toute personne qui en fera la demande au Directeur de l'*Association financière ed France*, 1, rue Grange-Batelière, à Paris. (Joindre un timbre-poste pour la réponse.)

PANORAMA DE LOURDES. — Les actions du *Panorama de Lourdes* sont demandées à 165 francs. On considère que ce prix se doublera d'ici à l'ouverture qui aura lieu au mois de Mai prochain.

La note de la Société fait espérer un dividende de 40 0/0, et ce chiffre ne surprend pas ceux qui savent que les actions du *Panorama des Champs-Élysées* donnent 800 francs de dividende et valent 10,000 francs.

Le terrain a été acheté par le ministère de Me Barthier, notaire à Lourdes. *Il avoisine la Grotte.*

Les esquisses qui servent de base à la toile viennent d'être exposées avec le plus grand succès au *Cercle artistique de France.*

Les plans viennent d'être terminés par l'éminent architecte, M. Sauffroy.

Il est du reste impossible de rien ajouter à cet hommage de M. Henri LASSERRE, l'historien si autorisé de Lourdes:

« Permettez-moi, au moment de quitter Lourdes, de « revenir sur notre causerie d'hier au soir. Je porte à « votre œuvre un profond intérêt. Je la crois de nature « à avoir un immense succès, non seulement à Lourdes, « mais dans le monde entier.

« Témoin du travail véritablement prodigieux que « vous et vos amis avez accompli en un si court espace « de temps, témoin de votre incroyable énergie au la- « beur, de la conscience admirable que vous mettez à « faire une œuvre d'art accomplie, etc., etc. »

L'*Association financière de France* se charge d'acheter au prix actuel les actions du *Panorama de Lourdes.* Les titres sont au porteur et libérés.

Adresser les ordres, en joignant le montant de 165 fr. par titre, à M. l'Administrateur délégué, 1, rue Grange-Batelière à Paris.

LA FRANCE ET L'ALLEMAGNE

Sénateurs, députés, vice-amiraux, inspecteurs généraux des ponts-et-chaussées, officiers supérieurs du génie, ingénieurs, notables commerçants et grands entrepreneurs de travaux publics, tel était le public qui s'était donné rendez-vous à une conférence tenue le 30 Novembre dans les salons du Grand-Hôtel à Paris.

De graves et multiples intérêts avaient pu seuls provoquer une réunion si exceptionnelle. Il s'agissait tout à la fois d'un grand péril dont la France est menacée, et de l'entreprise la plus colossale que les hommes aient jamais exécutée.

Le péril qui nous menace, c'est l'Allemagne qui le prépare, qui le crée et qui le développe tous les jours pour nous ruiner en s'assurant tous les bénéfices du transit de l'Orient.

Mais à ce plan, on peut en opposer un autre ; à la ligne traversant l'Allemagne on peut substituer une ligne plus directe reliant la France elle-même et l'Angleterre à la Turquie. Tel est le projet de M. Vérard de Ste-Anne.

Ce projet a pour clé de voûte, si l'on peut ainsi parler, la construction, sur la Manche, d'un pont gigantesque donnant passage aux Chemins de fer et supprimant les frais énormes de transbordement.

Ce pont, une fois établi, tout le commerce de l'Orient et de l'Europe centrale avec l'Angleterre viendra nécessairement y aboutir, et il aura pour conséquence forcée la construction d'une ligne de Chemin de fer allant droit sur Constantinople.

C'est la victoire de la France sur l'Allemagne.

Nous venons d'indiquer le point capital de la conférence du Grand-Hôtel, faite par un homme très versé dans les intérêts solidaires de l'Europe et de l'Orient, un ancien procureur général à Pondichéry, M. des Grois.

Nous apprenons que des conférences sur le même sujet vont avoir lieu prochainement à Lille, à Roubaix et dans d'autres villes; nous nous en réjouissons, car il s'agit-là d'une question capitale qu'il faut vider le plus promptement possible, et sur laquelle le Gouvernement et les Chambres doivent porter une attention particulière.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, nn ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'ap Aotrou DE KERANGAL hebken.

Dezhan ivelse dle beza casset bliziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, RUE GRANGE-BATELIÈRE, A PARIS est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 17 a viz Kerzu 1881.

Dilun, 5 a viz Kerzu, Cambr ann Deputeet he deus votet e vije græt eun enclasc var electionou daou eus ann Deputeet eus ar Vienne, ann autrounez Gusman Serph ha Pain. Ar Gommission a anaveze ker mad ne oa græt trubarderez ebet en ho election, ma c'houlenne e vije bet lavaret e oa græt mad, mæs ar Republicanet, var ann digarre ho devoa labouret ar mariou hag ar re all so dindan ar Gouarnamant, evid ar re a c'houlenne moueziou en ho enep hag ho deus gouscoude renket coll gantho, int a lavar e renc beza græt eun enclasc var ho election, rag ma na ziscues ket ann election-ze ho deffe græt trubarderez ebet da vihana, e rai d'ann oll guelet anat ha re, ho deus græt evid egile ar re a oa dindan ar Gouarnamant. Ouspen, tamall a rer dezho ho deus labouret ar veleien a du gantho ; travoalc'h eo evid torri ho election a lavar ar Republicanet ; da vihana, red eo ober eun enclasc evid anaout guelloc'h ann traou. Evid discuez deoc'h penaus ne oa ket cals a dra da lavaret en ho enep, neus ken nemet merça deoc'h, penaus hini ebet eus hon Deputeet Republicanet n'en deus votet evid ann enclasc-ze, petra benag n'int ket goal douget evid ar Relijion.

D'ar Meurs, 6 a viz Kerzu, ann Deputeet, petra benag n'ho devoa netra d'ober, ho deus gouscoude en em assamblet, ha petra benag n'int ket chomet er sâl cuspen 20 minuten, ho deus bet evelken amzer avoalc'h evid torri election ann autrou Codet, hanvet e Rochechouart ; da lavaret eo, ar Gommission evid henez a c'houlenne e vije bet torret he election, hag ann den o c'houzout ervad petra vije bet c'hoarvezet ganthan goude eur sort goulenn, eleac'h en em zifenn a c'houlennas, araug ma vijer æt da voti, e vije lavaret kentoc'h e oa contant mont adarre dirag ann electourien, ar Gambr evelken a vot var goulenn Brisson ar Presidant, e renc beza torret he election, hag evelse ne ket travoalc'h dezhan ec'h assantefe mond da c'houlenn moueziou a nevez.

Ar Senat ive so en em assamblet er memes devez, mæs n'en deus græt netra a gement a dalvese ar boan d'her merca deoc'h.

Der Iaou, 8 a viz Kerzu, e teue dirag Cambr ann Deputeet affer ann arc'hant a c'houlennjeur evid pâea ann daou Vinistr nevez hanvet gant ar Gambetta. Ar Gommission en eur assanti ganthan evid rei dezhan ann arc'hant a c'houlenne evitho he deus lavaret e oa mad evid eun veich, mæs e rençje dioual d'ober mui, rag kement tra a dlie tenna dispignou nevez var ar vro a renke beza amprouet gant ann diou Gambr. Ar Gambetta en deus græt kentre ma helle d'ho lakaat da denna ar c'homsou-ze d'eus al labour græt gant ar Gommission var ann affer-ze, mæs n'en deus ker allet dont aben. Seblantout a rafe e villiafe he c'hasa loud var ann Deputeet ! Da genta, e comse deoc'h gont ha roc evel atau o sonjal n'en devoa ket ret he santimant da anaout d'ann Deputeet lakaat da blega doc'htu, mæs en taul-man ann traou ne ient ket evel atau, ha caër en deus bet souplaat, ho zrucha hag ho fedi soken, petra benag ma eo bet votet he arc'hant dezhan, n'en deus ket allet miret ous ann Deputeet da voti evel m'he devoa goulennet ar Gommission.

Der Guener, 9 a viz Kerzu, ann Deputeet ho deus votet, na petra ta ! ann emgleo a gonvers etre ar Frans hag ann Itali, neus fors pegement ho deus enebet outhan Deputeet ann tu dehou, o tiscuez e roe d'ann Italianet a beb sort guirïou evid antreal ho marc'hadourez en hor bro, epad ma reusont ouzomp rei d'hon traou-ni ar memes digemer evid antreal hon traou-ni en Itali. 399 a enep 75 ho deus votet ann emgleo-ze. Anat eo penaus hon Deputeet Republicanet ho deus votet oll ann emgleo-ze, a ra ar brassa gaou ous potret hor staliou-bras hag ous hol labourerien douar, gant pere n'int ket nec'het mui abaoue m'ho deus allet beza hanvet gant sicour ho moueziou. Hon Deputeet Roïalistet er c'hontrol, ann autrounez Freppel, de Kermenguy ha Villiers, ho deus votet egis atau evid brassa mad ann dud divar ar meaz.

Tenna a reomp eus ar gazeten *Independance Bretonne*, ann histor truezus a vercan deoc'h aman.

Ancounec'heat am eus breman piou eo ann den difeis en deus scrivet, penaus ar Relijion a ra kement a c'haou ous ann den, ma rent anezhan digalon en danjer ha dirag ar maro,

Ma, setu aman da vihana, eun darvoud truezus c'hoarvezet e parræs *Cesson*, hag a ziscuez anat ar c'hontrol beò.

Eun neubeut sunveziou so, en nosvez, etre al Lun hag ar Meurs, etro divheur eus ar mintin, tri pesketaer paour eus parræs Cesson, o crena dindan ann amzer, ker cri ma oa ann avel, a oa æt gant ho bag da glasc var aochou Plouha ha Lanloup, ho bara bemdeziec ! Da 8 heur, daou anezho a oa æt dirag ho Doue da renta cont eus ho buhez. Taulet e oa bet ann heaur gantho, hag e oant ho zri o pesketa, souden e sav dindannho eur voagen spontus o tont d'eus strad ar mor, hag hi o tarsa, a cheinch tu d'ar vag, hag ar pesketourien paour a so taulet er meaz. Unan anezho, tann-Vari Gillard, en em lac ker buhan var neun entramant ann douar, o chouhal d'ann daou all en eur vont cuit derc'hel mad d'ar vag.

Eur frappad mad e stourm ous eur mor fuloret, en despet d'ann tiz so var ar mor, en despet d'ar pouez pounner eus he zillad gleb, en despet d'ar voagennou a bella anezhan dious ann aod, e c'hounis beb a dammic, hag e tosta muioc'h-mui, ous ann aod, neus mui nemet eur c'hourrad evid paca dorn eur maltouter en devoa guelet ann darvoud, hag e oa en em daulet er mor evid cass sicour dezhan, astenn a rea he zorn evid pega en hini ar maltouter, ha setu eur voagen o tont da chench tu d'he veureusen mezer ha d'he zalla, hag ar reuzeudic dinerzet, ienn sclass, hanter-simplet, a voeledas kerkent, hag abaoue ne ket bet guelet ken. He gorf baour abaoue so ruliet ha diruillet gant ar mor ha ne ket bet guelet mui. He vam baour n'he devezo ket ar gonsolation da vont da lavaret eur beden var he relegou.

Er c'heit-se, mestrouer ar vag, Joseph Boulain, a stourm eus he du evid difenn he vuhez hag hini he gonsort iaouanc, François Hamon, n'en devoa c'hoas nemet 15 bloas. Allout a ra paca ar vag couezet var he ginou, mæs a veac'h ma hell he gonsort reuzeudic hanter-semplet ober evelthan, ker spontet ma eo o velet ar maro ken tost dezhan. Hamon ne de ket goest d'en em zifenn he unan.

Epad divheur amzer, divheur spontus, Joseph a gendalc'h oc'h enebi ous ar goagennou, ous ar ienijen a scorn he izili, ne fallgalon ket, ne spont ket. Great en deus eur *vœu* d'ann Intron-Varia *Cesson*, hag ar fizians en deus en he sicour, a vir outhan da goll couraich, oc'h en em velet ken tost da goll he vuhez.

Diou veich, re sammet gant corf François Hamon, e couez bete strad ar mor, tost eo dezhan beza dinerzet-tre gant pouez ar goagennou, ha n'en deus en he galon neb aoun ebet evithan, ne gren nemet evid ar paour keaz den iaouanc-ze a zalc'h etre he zivreac'h, ha ne de ket goest d'en em zifenn he unan. Ne voar ket pe beo pe varo eo ar c'horf a so etre he zivreac'h, mæs, hag e ve maro, e fell dezhan he zerc'hel atau evid he renta d'he dad. Hen gouscoude, a so tad he unan ; tri crouadur en deus en despet d'he iaouankis, hag ann oll tadou a hello anaout aman peger bras madelez a renke da gahout evid dioual d'he dad corf ann den iaouanc-ze, en dije allet miret outhan d'en em zavetei he unan.

Erfin, eur vag stlejet gant kesec, a hell, gant cals a boan beza lakeat er mor, ha tud calonec a lamm ebars. Roenvaat a reont varzu ann dud paour o vont da veuzi, ha setu int digouezet ; mæs Joseph na vell ket ar vag-se, dallet gant ann dour mor, dinerzet ha dare dezhan da vervel, e couez semplet er vag a oa deut d'he sicour, pa peger enhan evid he savetei, hen hag ar c'horf paour en devoa dalc'het keit all etre he zivreac'h, en devoa allet miret outhan da veza lonket gant ar mor, n'en devoa ket allet, siouas ! miret outhan da goll he vuhez.

D'ar Iaou varlerc'h, corf Frances Hamon a oe anterret da zeg heur, hag epad ma caner ann offis en ilis parræs *Cesson*, ann dud a ziscueze ho glac'har hag ho zristidigez, en em ziscuezas guelloc'h dre ho daëlou, pa zigassas ho ferson sonj dezho eus goal zarvoud *Brehec*.

D'ar Guener varlerc'h, Joseph Boulain a zeue dierc'hen gant oll dud he di da viret ar *vœu* en devoa græt d'ann Intron-Varia Cesson. Kerkent ha m'en deus allet guelet d'eus penn ann traon ann Ilis skeuden ar Verc'hez benniget, e clever anezhan o crial en eur zifrunca : O va mamm vad ! O va bugale paour ! Hag hen a gouez ker buhan daoulinet dirag skeuden ar Verc'hez santel, hag ann den-ze n'en devoa bet tam aoun pa oa couezet er mor, a lenve breman egis eur c'hrouadur, ha kement hini en em gave eno ganthan, a lenve ive evelthan.

Nan ! nan ! nag ar Feiz nag ar Relijion na ra d'ann den fallgaloni dirag ann danjer nag ar maro, hag ar re a lavar eun henvelep sottoni, n'ho deus guelet morse nag ar maro nag ann danjer.

A.

Eur gentel eus a histor ann Ilis.

(*Eilved pennad*)

Heuillomp atau an autrou Darras, hag evessaomp, da genta, assambles ganthan var betra ho deus clasket harpa ho santimant ar re a fell dezho na ve bet prezeget ar Feiz hag an Aviel e Bro-C'hall nemet da genver an trede canvet, Ni velo, goudeze, pegen stard eo diasezet, pegen doun eo griziennet ar santimant control da hounez, santimant hag a so evidomp ar virionez memes.

Sant Gregor Tours, vardro ar c'huec'hvet canvet, el leor kenta eus a histor ar Fransizien, chabist XXVIII, a *goms evelhen* : « *Dindan an « Impalaer Decius, brezellou stanc a savas « enep ar re a zouge ann hano a gristenien. « Na ouffer ket niveri an dud fidel a oe neuze « lazet. Babyllas, escop Antioche, gant tri bu- « gel hanvet Urban, Prilidanus hag Epolonus; « Sixte, escop ilis Rôm, Laurans he ardiagon « hag Hippolyte, a oe neuze merzeriet, abala- « mour ma covessaent hano Jesus-Crizt, (da « lavaret eo, abalamour ma anavezent ha ma « anzavent Jesus-Crist evit ho Zalver hag ho « Doue), Valentinian ha Novatian, poulzet « gant an ærouant, a shign neuze ho faziou, « ho fals credennou eneb ar feiz. Dindan ar « prins-se, seis escob a oe casset da brezeg an « Aviel e Frans, hervez ma verc deomp histor* Passion ar merzer Sant Saturnin. *Hag evit « guir eno e lennomp kement-ma* : Epad ma « oa Decius ha Gratus e penn gouarnamant Rom, « kear Toulous a resevas he Escob kenta Sant « Saturnin.

« *Setu aman eta, ar re a oe casset : da Dours « an escob Gatian, da Arles an escob Trophi- « me, da Narbonne an escob Paul, da Dou- « louse an escob Saturnin, da Baris an escob « Denis, da Glermont en Auvergne an escob « Auctremoine, da Limojes an escob Martial.* »

An tammic pennad scrid-se eus a Sant Gregor Tours hag unanic all couezet eus a bluen Sant Sulpis Sever (1), *setu eno, ha netra ken, var betra o deus clasket harpa ho santimant ar re a lavar n'eo deuet ar feiz en hor bro, nemet vardro ar bloaves 250, ha kement-se eur veich c'hoas evit ober an heg oc'h Ilis Rom, e deus atau dalc'het d'ar santimant control. Pleustromp eta piz var an daou bennad scrid-se, tremenomp anezho dre ar ridel, pe m'ar kirit dre ar c'hrouer, ha pouezomp anezho evid guelet petra dalvezont.*

Hogen, setu ragtal er peder pe bemp linen genta netra ken, eus a bennad scrid Sant Gregor Tours, e cavomp beteg pemp fazi, pemp tra control beo d'ar pez a zesc deomp histor an Ilis. Ne zalein ket ama da ziscuill, da zisplega ar pemp fazi-ze a lamm var eün gant an daoulagat. An neb a garo a hell guelet var gement-se histor an autrou Darras, pempet leor, pajennou 518 ha 519. Ne gomzan anezho aman nemet evit discuez na dleer ket fiziout re var ar pez so merket e levriou Sant Gregor. Petra ! a leverot, marteze Sant Gregor Tours a ioa eta eun azen ? Oh ! ne ! tra, tra ! ne ket ar pez a fell deomp lavaret. Nan, pell ema dious hor speret sonjal na lavaret netra dismegansus anezhan, na clasc disteraat gloar eun escob ken brudet, enoret evel sant gant an Ilis hag a so, e guirionez, tad histor hor bro, tad histor Frans.

Evelato an istim bras hon deus evithan hag ar respet a zougomp dezhan, na hellont ket miret ouzomp da anaout ha da anzao ez eo bet faziet petra benag ne voa ket tam ebet dre he faot.

Ar mancou, ar faziou-ze eus a Sant Gregor a so, a hent all, eaz da gompren ha da isplica ma taulomp evez pedavare e veve hag e scrivé ar sant. Beva rea, siouas ! en eun amzer criz ha barbar. Neubeut a zescadurez a oa neuze etoues an dud. Ar scoliou hag ar scolachou a ioa a gren dilezet. Ar bed oll d'ar mare-ze evit traou ar speret hag ar skianchou, a ioa couezet izel meurbed ha goloet gant eun denvalijen ar vrassa. Na velet dre oll nemet brezel, freuz ha dispac'h. Beb ar mare, bandennou tud divadez hag hanter gouez a zirolle a bep tu ann eil varlerc'h eben var hor bro baour, o laza, o flastra, o tevi, o tismantri pep tra dre ma'z eant. Al leoriou coz scribet divarben ar c'hantvechou kenta eus an Ilis, a ioa neubeut anezho, ha diœs bras ho c'haout, taulet ha distaulet ma vijent tu-ma, tu-hont, er meas eus ar c'houenchou gant an dud a vrezel, n'ho doa respet evit den nag evit netra. Ne ket souez eta, ma n'en deus ket allet Sant Gregor Tours anaout mad avoalc'h histor an daou c'hantvet kenta eus ann Ilis, egis ma anaveze histor ha darvoudou an amzer ma veve. Oh ! evid ar reman, avad, n'hon deus netra da lavaret ; anzao a reomp ez eo e kenver an darvoudou eus he amzer, eur mestr scrivanier hag eur c'honter dreist, daoust ma rebecher dezhan ma'z eo eun neubeut rust ha groz en he barlant. (Arabad eo clasc en amzer griz-se ar prezeg flour a so hirio etouez an dud.)

Pa goms deomp, eta, divarben an traou, an darvoudou ez eo bet test anezho, en deus guelet gant he zaoulagad, e hellomp hardis, credi d'he gomsou ha d'he lavaraou ; bez' ez int comsou ha lavaraou eun den leal ha guirion, comsou ha lavaraou eun test brudet hag eun escob santel.

Evessaomp breman, penaus e tleomp entent ha petra dal comsou Sant Gregor Tours pa barlant divarben ar mare ma'z eo deut da genta an Aviel da sclerijenna hor bro.

Aman ervad, eo ema an dalc'h ; aman eo e teu ar guden da luia, aman eo e sao c'hoari etre ni hag ar re so eneb deomp var ar poent-se. Hogen, lavaret a reomp da genta : Comsou Sant Gregor n'int ket sclear tam ebet. Ma vijent bet sclear, ne vije ket bet savet kement a dabut hag a dalabao etre ar sperejou caëra e Frans divarben an doare da gompren anezho. Harpet dister ha bresc eo eta santimant ar re n'ho deus evitho nemet autorite Sant Gregor.

F. B.

Ar scoliou evid netra e commun La Jobardière.

Schnick, hostis. — Ne gav ket deoc'h, autrou percepteur, hon deus græt eun dra talvoudus e Conseil ann Ti-kear pa hon deus vôtet ar scoliou evid netra ? Setu aze petra c'hoarvez gant guir Republicanet ha tud a gar ho breudeur ! Ann oll vugale a vezo ker gouiziec ha ker gouiziec, ar re baour evel ar re binvidic ; den ebet na baeo mui netra, ha c'hui, autrou percepteur, ne vezo ket daô deoc'h kemer ann embarras da rei deomp cuittansou evid miziou-scol hor bugale.

Ar Percepteur. — Autrou Schnick paour, eun tamic e vezo æssoc'h din evid guir, mæs evid ar gommun, evid ann oll dud, e vezo atau henvel, rag red mad e vezo atau paëa ar mestr-scol.

Schnick. — Paëa ! paëa ! Fazia a rit, autrou percepteur, peguir e lavarer ar scoliou evid netra, anat eo ne vezo *netra* da baëa. Setu me, am boa bet varlene 25 lur da baëa deoc'h evid miziou scol va fotr, egis ma eo merket var ar guittans am eus bet diganeoc'h, n'am bezo netra da rei deoc'h er bloas-man evid-se.

Ar Percepteur.— Silaouit, autrou Schnick, pegement hoc'h eus bet da baëa etre tout varlene ?

Schnick. — 215 lur, autrou percepteur, ha 25 lur ouspen evid ar miziou scol.

Ar Percepteur. — Mad tre, mæs ha n'hoc'h eus ket evesseat ho peffe er bloas-man 223 lur ha 10 guennec da baëa ?

Schnick. — Eo-da ! hag emoun c'hoas o clasc petra so caus eus ar c'hresc-ze ! Evelken, 46 lur 10 guennec eo m'am bezo da baëa neubeutoc'h. C'hui a alfe marteze lavaret din perag am eus er bloas-man ouspen 215 lur da baëa !

Ar Percepteur. — Me oa e c'hortos ar goulennze diganeoc'h, autrou Schnick paour, n'eus ket lakeat deoc'h centim ebet muioc'h da baëa na var ar fond, na var ar mobilier, na var ann doriou ha prenescher. Ar patent nag ann devejou hent n'int ket bet cresket kenneubeut ; mar g'hoc'h eus eta 8 lur 10 guennec muioc'h da baëa, ne deo nemet rag m'en deus cresket ar Prefet deoc'h eun neubeut centimou evid paëa ar mestr-scol. Henez, breman eleac'h beza paët gant kerent ar scolaerien, a vezo paët gant oll dud ar gommun, ententit mad, gant ar re soken n'ho deus ket bugale ebars er scol, pa renke kentoc'h ar re oa en ho æs paëa evid ho bugale ho unan, hag ar gommun ne chome nemet ar beaurien en he c'harg.

Schnick. — Diaoul ! n'am boa ket taulet evez ! Talvezout a rai din evelken, pe guir eleac'h creski va c'hargou d'eus 25 lur evid ar scol, ne renkin creski anezho nemet d'eus 8 lur ha 10 guennec.

Ar percepteur. — Hola ! hostis ha marc'hadour cafe meurbet enorus d'eus ar Jobardière, guelomp eun tamic. Ped bloas hoc'h eus sonj cass c'hoas ho potr iaouanc d'ar scol ?

Schnick. — Daou vloas c'hoas hag e vezo travoalc'h.

Ar Percepteur. — Ma, evid ann daou vloas-ze ho pije paët eta diou veich 25 lur, ar pez a rafe deoc'h 50 lur. Breman, gant ar scoliou evid netra, ne renkit paëa nemet 8 lur ha 10 guennec beb bloas, mæs c'hui hag ho pugale da viken, ho pezo ar re-ze da baëa beb bloas ac'han da fin ar bed, ma bad al lezen var ar scoliou evid netra ac'han da neuze, ha n'ho peffe crouadur ebet o tarempred ar scoliou. supposomp ne zimesfe ho mab nemet d'he 30 bloas ; n'en deus breman nemet 14 bloas, setu ma rencoc'h ac'han da neuze, paëa 16 gueich 8 lur 10 guennec, ar pez a rai 136 lur. Kense, eleac'h beza paët evithan diou veich 25 lur, ho pezo paët evid ho mab 86 lur 10 guennec re, evit cahout ar plijadur da lavaret ho pezo bet ar scoliou evid netra, hag ar re oll a renc paëa cargou eveldhoc'h, a c'hoarvezo ar memes tra gantho d'oc'h ma rencont paëa ar c'hargou.

Schnick. — Neuze so bet græt goab ac'hanomp eta, pa so bet lavaret deomp e vije bet hiviziken ar scoliou evid netra !

Ar Percepteur. — Egis a livirit, autrou Schnick. Mæs ne ket achu ! goassoc'h gevier eget ar re-ze a vezo roet deoc'h da lonca, ma roit scouarn d'ar Republicanet sclissen Gambetta.

A.

Marvaillon a dreus hag a hed Egis ma za hirio ar bed.

Ian. — Entent mad a reomp ar simbolen. Guelet en deus eun den an aer o trebi he freis ; kenta ra eo paca he benn, mes mall e ve ganthi eruout gant ar galoun. Daoust, Hermit, a c'hui a raffe eun isplication a gement-se ?

An Hermit, — Netra essoc'h ; en eur sosiete, an tad hag ar vam a so sanset ar pen, hag ar vugaligou eo ar galoun.

Ian. — Sac'h an dien ! brema e ententan perag goude beza bourret pennou an tadou hag ar mammou deus ar geriou liberte, egalite ha fraternite, e poulzont buhan ho c'harvagnou var ar vugale. Peb scol Framassoun a so eun dant d'an dragoun sanket e caloun keas ar vro.

Lez-Breis. — Petra ra ann aer pa ve achu he mern ?

Boudedeo. — Cousket, ha ne c'houlen nemet repos.

An Hermit. Er memes tra, eur Framassoun erruet er c'hargou a so enho sammou aour, kig ken a zaon, a garfe e padefe ato ar bed evelse ganthan, a ne c'houlen ket e ve kement-se a revolution endro dezhan.

Lez-Breis. — Hag ho daoulagat ive ta !

Boudedeo. — Ho daoulagat a so a rez ho fenn, bountet a zianveas ; lem int ; an aer a hell ho manea egis ma car. Mes eun dra eo da veza remerket, ho chencha a ra a ziabars epad ma ve o lonca.

An Hermit. — Evelse ema ive ar Framassounet. Ne sellont morse var zu an envou dre eur sell a esperans, mes avad digor mad eo ho daoulagad da furikat e kement so, oc'h essa laeres, ato ive e vezont e difizians etrezho, ra na ve eun traitour benag en ho zoues ; hag e difizians deus an dud a hanvont profan dre n'ez int ket er Framassouniach pehini senset a so santel. (Eur sclac dorn ia santel int !) Collet eo gantho ho liberte, ha e maint var aoun dirag an oll. Abaoue ma eo deut ar Framassounet en hon touez eo chenchet goubari ann dud, rag gueichall ar gristenien en eur barres, a ioa evel eur famil unanet mad, e leac'h en deis hirio e ve var an dud visachou ar c'heler tassou ar c'horbillard, pennou an ankou, dre ma vez aoun na leuscfer eur ger a re. (d'an traon ar Framassouniach !) Ar Framassoun dre ma ve o corvata hag oc'h ober he loudouriachou, goude beza laeret an arc'hant, an tiez, ar plassou mad, a seblant ive serra he zaoulagat ; var he veno n'en deus enebour ebet, caret a ra an oll heb ober van d'eus ar c'hemm a so etre ho c'hredansou, ho relijion, ho sonch divarbenn ar guella mod da c'houarn eur stad, eur vro. Ema o lounca he dorfet ; en he varados eo erfin digouezet, ha ne c'hortos ken nag en tu-ma nag en tu all d'ar ridoch.

Lez-Breis. — Ha cof an aer ive ta ?

Boudedeo. — Dre m'her c'harg e tigor.

An Hermit. — Evelse ive cof ar Framassouniach a zigor ; digori a ra evel an Ifern he abimou. Carga ha bourra, bourra ha carga a gri dre fors Satan d'an anter doussen Juzevien a so en deis hirio e penn ar Framassouniach. Satan he unan a so president visibl ho c'honseil. Ar c'honseil-se a hanvont an tabernacl santel, rag ioul Satan so bet a viscoas kemeret plass Jesus evit beza adoret en he leac'h gant an den decevet. (Pebes horror !)

Ian. — An dra-ze eo ar Republic universel, va zud.

Mac'harit. — Ann dra-ze a so mont oll gant an diaoul. (Tan ifern a batimanchou gurun var ar Framassouniach.)

Lez-Breis. — Ha pa vez achu ar boazaden boued e torsac'h an aer ?

Boudedeo. — E fidouac'h ive snr e tiforfil evel a erru gant eur mesvier pa en deus uset he gorfat skuidam, malheur d'an anevalet diners a ve a dost d'ar sarpant en deus leinet mad, rag breman nicun na hello erzel outhan kement eo crenveat gant ar c'hic, ar goad, an eskern a so troet en e sustans. Malheur dezho pa santo an naon oc'h he illigat !

An Hermit. — Aman e velan eur gentel gaër evit sanset al liberalet, tud an diou gostezen sanset, tud atau prest da sacrifia interest ar franc catoliket, e sonj contanti eur veich evit mad franc enebourien Jesus-Crist hag hor bro. Allas ! selaouit, ar Framassounet dre m'ho lardit, a sao muioc'h-mui ar c'herc'h d'ho gouzoug, ha ne ket reissaat eo a raint. Guelit penaus omp lakeat dija dre ar voterez. Framassounet a choasit evit ho couarn beb veich ma ve electionou ; këment-se a so boueta ar sarpant. Ar sarpant evit dont aben da lonca eun azen, en em ruill en dro d'he gorf, er chencha a ra neuze d'oc'h eur pez guezen. D'oc'h ar vezen-ze e stard an aneval keas ken a ve torret ha brevet ennhan he eskern bras. Er memes tra a erru gant hor bro. Al lezen sanset great gant camprou Framassounet, ha great e guirionez gant ar cheffou, eun hanter doussen Juzevien, tud heb bro ebet.

Eur vouez. — Ar Juzevien eo just goazet ar Republic universel, pa ne dint d'oc'h a neb leac'h ha ma'z int skignet dre ar bed.

Eur vouez all. — Pebes c'hoarzadennou traitour a dleont ober, c'hoarzadennou judas, pa velont diskibien Jesus, tud badezet oc'h he guitaat, o nac'h anezhan, o cranchat dre ho blasfemou var he tass divin, oc'h he verza da Satan, hag o senti outho d'oc'h ar ger, d'oc'h tud a chom er secret hag en denvalijen !

Ann oll. — Pebes truez.!

(Eur pennad all eur veich all). J. M. C.

HISTOR BURZUDUS
ha beachou Corentin Kemper
SCRIVET GANTHAN HE UNAN.

(Kendalc'h.)

— Galv anezhan neuze ta da vro, goassa'azen se bet biscoas evid guelet ha be as pezo sicour diganthan. Te anav mad tre hano al laër a fell dezhan guerza evithan he unan ar squidam hag ar riz! Langourdaine eo, mæs evid ober ar sort afferiou, neus ket travoalc'h gant unan hebken, daou a renkër beza d'ann neubeuta al laër a brenn hag al laër a verz. Te voar piou eo al laër all ?

— Me sonj din beza clevet eun dra benag....

— Clevet mad ac'h eus ; int ho deus lavaret hano ann intanvez Helie pa oant o vont cuit, rag hi a oa o paouez en em gavout var ar pont, hag e oant o vont endro evid fricoti ganthi.

— Ma ! emoun-me, pa vouio en em gavomp aman.

Iann a sellas ken drol ouzin, na hellis ket mont hirroc'h :

— A dra sur, emoun-me, goal fall eo ann hini goz-ze.

— Ne lavaran ket kement-se, eme Iann, mæs hi so er c'honvers ha setu oll.

— Erfin, te teus lavaret, neus ket pell e oa eul laërez.

— Laerez ! laerez ! a dra sur e kenver perc'hen al lestr : ne gasso ket ar riz hag ar skuidam ganthi heb paea eun dra benag da eur re..... Te n'ac'h eus morse ententet netra er c'honvers.

— Neus fors ! ann dra-ze ne vern ket. Mar deo ann intanvez Helie var ar pont !...

— Be 'ma, ha ganti patron François, Fifi Jacquet hag Helie ann niz.

— Kense, n'hon deus mui leac'h da gahout aoun ! Ar re-ze ho deus a beb seurt siou fall, be int soken laeron bras ma keres, mæs me chans n'ac'h eus ket c'hoant lavaret e vent muntrerien ha goest d'hor c'hignat e beo !

Iann na respontas ket doc'htu, hag evid lavaret ar virionez e rencan anzavout penaus pa sellen outhan e save aoun ganin,

— Me, emezhan, erfin, cuzet am eus diou vo-c'hal ha binvijiri ar c'halvez, ha ma fell dezho hon laza, ni a zifenno hor buhez d'eus ar guella.

Neuze e reas sin din da veza diners, hag e lavaras din :

— Contet ac'h eus ann tonellou ? Ar skuidam a so d'eus ar guella.

— Ia, guir eo,

— Ugent tonnell a bemp barriken ann eil dre heben a so anezho ; ar pez a ra dress cant barriken. Mama Kemper a baé eur pez scoet ar voutaillat skuidam heb conta mizou ann *Douane*, pe guir pa brène dindan ar vantel, h'he devoa ket ar re-ze da baëa. Té voar pegement a ra 300 gueich tri?

— Nao c'hant! na petra 'ta !

— Ha cant gueich nao c'hant ?

— Dec mil ha pevar ugent.

— N'oud ket tre ker sod ha ma sonje din. Kement-se a lavar ez eus eta evid dec mil lur ha pevar ugent d'eus ar skuidam. Gant aoun da gonta re, lacomp ne ve nemet evid hanter cant mil lur ! Neuze eo 500 dre gant a c'hounesfe ann Heliet d'eus ann tu-ze hebken var ho marc'hat, hag ar riz a so ouspen.

— Ia da ! guir eo, pebes taul convers, ar riz so ouspen.

— Hag epad ma oa Langourdaine hag ann ours oc'h en em glevout assambles, e lavarent e talveze ar riz kement hag ar skuidam.

— Te ac'h eus clevet anezho o causeal 'ta ?

— Me meus clevet meur a hini o causeal ; n'oun ket custum d'ober eveldout, lacaat va daoulagat ha va diouscouarn em chacotou dindan va mouchouer.

— Ah ! emoun-me, o clevout hano a vouchouer, hini Sidonie a ioa c'huez ann dour Cologne ganthan, hag e tlefen, ha ne vije bet nemet ken, beza sonjet ac'hano ne oamp ket digouezet c'hoas en *Amerique*.

— Piou a lavares-te ? Sidonie ?

— Ann hini vihan a ioa egis eur voul graiss hag a oa guisket gant kregin. Ha ma carjemp cass kelou da brocureur ar Roue ha d'ann archerien, te voar.....

— Ia ! a respontas Iann ; goud a ouzon..... meill-gafe.....

Bete vreman e oamp en em dennet ès avoalc'h d'eus ar vrassa danjerou, hag en daill e sonje din e vije c'hoarvezet ar memes tra en taul-man, rag o clevout ann hano-ze e savas ar goad em fenn, hag e liviris da Iann :

Te so ar falla eus va enebourien, ha ne ket hirio her guelan evid ar veich kenta. Te ve goest da laza ac'hanoun eur veich benag dre eun taul goarizi. Red eo e ve collet da lealdet ha da skiant ganes évid disnac'h oun treac'h did e peb fæson.

— Ola ! arabad eo did mont dreist bord egis ar souben leaz, peadra hon deus d'ober a hent all. Goal fall e ven e guirionez, ma claskefen disnac'h oud braoc'h evidoun, rag n'ac'h eus ken dreist oun. Evelken, breman n'oud ket goal vraô mui. Sell peger coant oud deut da veza !

Al letern digasset gant ar c'hillloc a ioa chomet c'hoas e kichen ann nor gant aoun m'ervad e vije bet ezomm dond da gerc'hat skuidam abars fin ar frico. Iann oc'h achui prezec, a glascas e strad he chacot eun tam d'eus ar mellezour, dirag pehini guelchal minheer Haas a droc'he he varo, hag o veza he astennet din, e sellis ker buhan ennhan e pe stad e oan. Ne oan ket goest d'en em anaout. Siouas, petra eo coantiri, mar deo goest pemp dévez tremenet e strad eul lestr, d'he lacaat er stad ma oa va hini ! Ann dua d'eus scarzerien ar chiminalou a vije bet guen em c'hichen. Al ludu-glaou he devoa grèt eur morian ac'hanon, hag etoués va bleô broustet e oa d'ann neubeuta eun hanter-lur teil, Evid ma dillad ne ouzon ket petra da lavaret anezho ; ober a reant din mez ha truez.

Goude beza sellet ouzin er milouer, e sellis ous Iann, o sonjal he gahout ken digempenn ha me ; mæs hen ne oa ket lous ; broustet a oa e chupen ganthan pe casi, dirostet a oa he vleo ha neat he visaich ; hag he fass ken disliou peurvuia a ioa ken ru breman m'ho pije lavaret e oa bet guelc'het gant dour berô.

— En han' Doue ! lavar din penaus ac'h eus allet en em gempenn ?

— Me, emezhan, e cavan atau amzer avoalc'h évid peb tra, hag e ouzon ar mod d'en em drei, biken ne vezin nec'het em buhez ! Mæs breman hon deus re a draou d'ober, hag a hent all mar deo évid gouleun eur servich digant ann dimesel Sidonie, ne ket daô mont d'he c'herc'hat, grèt eo ar peb necessera. Gouezet am eus he lacaat a du ganeomp.

Ne vec'h ket goest da gompren pegen diæs e oa beza ganthan, p'en devoa allet cahout ann tu gounis var eur re. Egis ne oa trous ebet mui ganeomp, e claskis clévout d'eus ar meaz ann trous am boa clevet kent, mæs peb tra a seblante sioul, na ne gleven gric ebet mui.

Ar mor he devoa savet al lestr hag he luskelle goustad. Pa vouien breman e peleac'h en em gavemp, ne oan mui nec'het gant-se. Iann o cheinch goms, a lavaras din : Ehanomp gant hor sottonion!

— Te ne sonj ket did m'ervad ! emer breman e laë o clasc guelet petra a vezo grèt ganeomp ? Nan sur, pe guir ne sonjes morse e netra. Ma ! neuze digor da ziouscouarn ha me hel lavaro did ; ann Heliet a so aman, rag m'ho deus cavet eun taul convers a rai dezho gounis gant honestis eun tri ugent pe pevar ugent mil lur....

— Gant honestis ! emoun-me, te so ker bras laër hag int.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Kerisit, belec iaouanc, so hanvet cure e Ploare.

Ann autrou Fermont, belec iaouanc, so hanvet cure e Lanveoc.

Madou ann douar.

Lavaret hon devoa deoc'h ne vije ket padet pell ann traou er stad ma oant, hag e guirionez, eur c'hresc a zec guennec eo a gavomp var ann ed, couls e Paris evel en Americ. Evelse eo e teu da veza guir ar pez a lavaremp deoc'h ouspen teir sizun so, pa aliemp hol lennerien da zioual credi re vuhan e kendalc'hefe ann distaul grèt gant ar varc'hadourien. Hirio, ne ket hebken eo achu ann distaul, mæs ar c'hresc eo a so deut da gemer he flass hag evel ne vezo ket kinniget deomp ac'han da bell, ed avoalc'h evid ezomou ar vro, e vezo red, mare benag, mont da gerc'hat en Americ, ar pez a vanc deomp, pe autramant paëa ar pris a c'houlenneur diganeomp.

Ann 200 lur guinis e New-York a so breman d'oc'h 25 lur 7 guennec. Varlene e oant d'oc'h 22 lur 3 guennec.

Setu breman pris ann oll edou dre ann 200 lur var oll marc'hajou ar Frans a dreus.

Guinis, 31 lur 5 guennec ; segal, 22 lur 5 g. ; hey, 20 lur 5 g. ; kerc'h, 20 lur ; ed-du, 17 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 10 a viz Kerzu 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 26 l. 10 g. — Segal 18 l. 10 g. — Hey 17 l. »» g. — Kerc'h 17 l. — Ed-du 15 l. 10 g. — Avalou-douar 11 l. A.

MARKIS PONTCALEC.

(Kendalc'h)

Den all ebet na helle renta brassoc'h na guelloc'h servich eget floc'hic coz ar Roue Lois XIV ; calonec ha dispont evel na oa guelet biscoas marc'hec, he oa ouspen leun a furnez, a finessa hag a ners evel ne gaver nemeur a varner. Eur gentel stard, vit dezhi beza marc'had mad, en devoa da rei da vouard ar Roue bihan divar he goust, pell so e claske ann tu da zistaga eur scolpenn e doare outhan ; gouzout mad a rea e oa dent da veza evel eur barbaou d'ann duc a Orleans ; breman pa gave ann tu da baëa dezhan taul dant evit taul dant, ne oa ket evit mancout da gass da benn ar pez en devoa sonjet ; hag evit lavaret guir, eus ann oll autrounez en em gave unanet en nosves-se e sâl vras maner Pontcalec, ann autrou de Lambilly a oa, a dra sur, ann hini en devoa ar speret gouestla da ober, da velet evel traou eaz tre da seveni ann traou a sonje d'ar re all beza eus ar brassa follenteziou. Mar he oa cuzulier er stadou, en devoa ar garg-se dre ma oa bet en em glevet ar re all evit hen derc'hel en ho zoues ; mes beza e oa dreist pep tra eun den great evit bleina ar re all, ho zrei d'ann tu ma carje ; he speret lemm, he finessa, he galon entanet evit ann enebiez, ha bepred o c'hoantaat cahout eun tamm dispac'h benag var ann tu-ze.

Silaou a reas gant eul levenez vras meurbet ann nevezentiou a lavare ann autrou comt de Rialte, ha, var ann divez he c'houlennas digant he vignonet :

— Pedavare e tiscleriomp-ni ar brezel? scoasellet omp gant bro Spagn, sicour e gavomp ive en arc'hant hag en traou all : var hon lerc'h, eus kement goarem lann pe parcad balann, e tilammo eur gons, eur picet potr iaouanc nerzus ha calonec, prest da laqa hen laza gant ma vezo sur d'en em zisober eus ar maltouter daonet.

— N'eus mui nemet cahout grad vad ha scoazel ann autrou duc du Maine hag hini he bried, a lavaras de Talhouet.

— Me en em garg da vont d'ho goulenn, a lavaras Pontcalec.

— Neuze, setu great ar stal, eme ann autrou de Lambilly, ne peus nemet sina ar C'hontrad a unvaniez etre oll noblans Breis Izel, a labourat pep hini eus he oll c'hallout evit brassa mad ann oll. Me gav din eo dereâd e ve lennet ar c'hontrad-se en noz-man dirag unan eus cannaded Roue ar Spagnolet, a deu hirio d'en em lacaat a du ganeomp, evit ma hello peb unan prederia kement ma blijo ganthan var ann deveriou bras a bere eo carget dre ar c'hontrad a unvaniez-se.

— Lennit ! lennit anezhan ! a lavaras a eur vouez ann autrounez du Couëdic ha de Montlois.

Ann autrou de Lambilly a zispacas eus he c'hodel eur feillen vras paper timbr, hag en em lacaas da lenn var bouezic, hag en eur boueza var he gomzou :

CONTRAD A UNVANIEZ

EVIT DIFENN FRANKIS HA GUIRIOU BREIS-IZEL.

« Ni, oll kement hon deus sinet aman varlerc'h, tu-« chentiled a urs ann noblans eus a Vreis-Izel, anaou-« dec mad eus ar guiriou ho deus lezet ganeomp hon « tadou hag eus ann deveriou da bere ez omp dalc'het « dre hor stad. O c'houzout ervad penaus unan eus hor « c'henta hag hor brassa deveriou eo ober eus hon oll « evit ma vezo dalc'het ha miret dibistig al lezennou-« mamn eus ar vro, eus hon oll galloud evit difenn ar « bobl enep ar goall-bers, evit miret dezho guiriou hag « eazamanchou hor mamm-bro, ni a anzav penaus ar « c'henta hag ar penn eus ann oll guiriou-ze eo ma vezo « kendalc'het galloud Stadou ar vro. En doare-ze heb-« ken, e guirionez, ar vro a hell harpa m'en em skigno « varnhi gallout didruez ha direiz ar Rouane. Amzavout « a-reomp ouspenn, penaus n'eus netra ken red d'ar « Stadou evit chomm en ho za-eget ar frankis, en hen-« velep doare ma hello kement ho deus guir da zont « d'ar Stadou-ze lavaret, heb beza nec'het e mod ebet, « ar pez a sonjont divar benn ar pez a c'houlenner evit « servich ar Roue ha brassa mad ar bobl. Ni a amzav « c'hoas penaus er Stadou a so tri urs, evel ma eo dleat, « urs ar Veleien, urs ann Noblans hag urs ar bobl ; am-« zav a reomp ivez ec'h ouzomp mad, penaus ar Stadou-« se ho deus ar guir da evessaat e kement a sell eus « gouarnamant ar vro-ma ; penaus na heller heb dezho « sevel cargou e mod ebet divar ar vro, ha penaus ar « rouane, pe ar brinset a ren evitho, na dleont lacaat « cargou da boueza var ar bobl nemet aotre a ve roet « dezho gant ar Stadou.

« Er bloavez 1491, ar Stadou a blijas gantho rei ho « grad vad da zemezi ann Dukes Anna gant ar Roue « Charles VIII, ia, abalamour ar Roue-ze a douas hag a « reas le da lézel gant hor bro he guiriou hag he lezen-« nou coz. Divezatoc'h, goude maro Charles VIII, ar « Roue Lois XII a reas ar memes promessaou caër hag « ar memes le ; abalamour da gement-se hebken eo e « roas ar Stadou ho grad vad evit eil demizi ann Dukes « Anna gant ar Roue-se. Erfin ne d'eo nemet var ar « memes promessaou touet, eo ho deus ar Stadou, una-« net e Guenet er bloas 1532, roet ho grad vad evit ma « vije staget Breis-Izel eus rouanteles Bro-Chall. Ann oll « guiriou-ze a so bet amzavet er c'hontrajou so bet groet « bete vreman. En despet da gement-se oll, ni hon deus « bet ar glac'har da velet dismantri hor Stadou unanet « e Dinan er bloas 1717, da velet harlui pevar eus ar « pennou brassa, hag ar pez so c'hoas goassoc'h, guelet « hor bro garet goloët gant eur strollad archerien, mal-« touterien, soudardet.

(Eur pennad all eur veich all.) X

Bulletin de l'Association financière de France.

L'attitude de nos rentes reste la même ; la conversion ne cesse de dominer sur le marché des fonds publics. Le 3 0/0 est à 85.82, l'*amortissable* ancien à 86.30, le nouveau à 86.10 et le 5 0/0 à 115.77.

Le marché de la Banque romaine est des plus animés, et cette animation augmentera encore quand les actions auront fait leur apparition à la cote officielle, ce qui est prochain. Chaque jour on enregistre une élévation des cours, et nous sommes convaincus que cette élévation se produira encore longtemps.

Les actions de la *Société générale de fournitures militaires* sont à 525 francs. On peut les acheter en toute confiance à ce prix.

La *Société générale de laiterie* est très demandée sur le marché en Banque, et les demandes suivies en raison de la prospérité de cette entreprise feront inévitablement monter ces titres à des cours bien supérieurs.

Les actionnaires ont le droit de compter sur une progression constante des bénéfices et sur des dividendes toujours plus élevés. C'est une valeur de tout repos qui peut se mettre en portefeuille en toute assurance.

Du 3 Avril au 3 Décembre, le total des recettes encaissées par la *Société générale de laiterie* s'élève à 9,049,838 fr. 04 cent.

L'opération financière qui a été votée à l'unanimité par les actionnaires de la Compagnie du Rio Tinto, a eu pour résultat de faire monter les actions dans de notables proportions, et cette hausse n'est encore qu'à son début, car la Société, tout en amortissant sa dette flottante, se constitue un capital en rapport avec la grande extension de l'entreprise.

Les titres de la Compagnie d'Alais au Rhône ont un bon courant d'affaires.

L'épargne se porte avec empressement sur les titres auxquels l'augmentation de resssources que vient de se procurer la Compagnie par l'émission couronnée d'un plein succès, de 17,000 actions nouvelles, assure une prochaine et importante plus-value.

Au cours actuel, les actions de la Compagnie de Chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée offrent un placement certain produisant un revenu sérieux. Elles sont en outre susceptibles de donner de forts dividendes aussitôt l'ouverture complète du trafic, c'est-à-dire dans les premiers mois de l'année prochaine.

Correspondance spéciale, 1, rue Grange-Batelière, Paris.

LES AMUSETTES

Ce joli petit journal ne s'occupe que de jeux d'esprit, de jeux sur la littérature, l'histoire et les sciences, de divertissements en famille, de petites curiosités de tout genre. C'est le *vade-mecum* de ceux qui tiennent à ne pas rester à l'état de comparses dans une société. — Il est édité par M. Ferrand, dont les diverses publications, en particulier le *Journal des Curieux*, ont obtenu un succès si considérable.

L'abonnement aux *Amusettes* n'est que de 3 francs par an. — Adresser 3 fr. (mandat ou timbres-poste), à M. Ferrand, éditeur, à Besançon (Doubs), ou à Paris, 6, rue de Savoie.

AVIS SÉRIEUX Voulez-vous acheter du vrai vin de Bordeaux (Château Lauzard) dans de bonnes conditions de prix. Adressez-vous à Mme Hte Izard, propriétaire, 139, rue de l'Eglise Saint-Seurin Bordeaux.

DOCTEUR CHOFFÉ
Ex-Méd. marine ✻, envoie *gratuitement* son Traité de Médecine pratique, indiquant sa méthode (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la Guérison radicale des Maladies de tous les Organes et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

"SOL LUCET OMNIBUS"

FORTUNE POUR TOUS PAR L'ÉCONOMIE

Vente **à terme** et **à crédit** d'Obligations françaises **à Lots, Ville de Lyon, de Paris** et **Crédit Foncier.**
Versements mensuels : **CINQ FRANCS** pour les Obligations entières.
et **VINGT FRANCS** pour les coupures
Les numéros des Titres sont remis au troisième versement, et, de ce jour, toutes les chances du tirage sont acquises au Souscripteur.

Pour tous renseignements, s'adresser, en joignant la réponse, au

COMPTOIR FRANÇAIS DE L'ÉPARGNE
117, Rue Saint-Lazare, 117. — PARIS

MUSIQUE [illegible]

Ar Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

AVIS AU CLERGÉ
ET AUX COMMUNAUTÉS RELIGIEUSES

La réputation justement établie des **CALORIFÈRES GURNEY** les ont fait adopter par les Membres du Clergé et des Communautés religieuses ; nous les voyons fonctionner soit comme **poëles,** soit comme **calorifères en cave,** dans 16 cathédrales, 350 églises, 180 communautés, un nombre considérable de châteaux, écoles, hôpitaux, maisons particulières, etc.

(Se méfier des Contrefaçons)

La Maison accorde toutes facilités pour le paiement par annuités

ON ENVOIE FRANCO : NOTICE, CERTIFICATS ET TOUS RENSEIGNEMENTS

S'adresser : **33, Rue des Tournelles, 33, PARIS**

COMPTOIR MONTYON
(Fondé en 1850)
CHATELAIN AINÉ & Cie
BANQUE et CHANGE
Ordres de Bourse au comptant et à terme
Escompte, Paiement de Coupons
PRÊT sur TITRES (mêmes nos rendus)
AVANCES SUR PENSIONS CIVILES ET MILITAIRES
sur Warrants et Marchandises
TRANSACTIONS FINANCIERES ET COMMERCIALES
11, Rue Montyon, PARIS

LE CHOMAGE
Compagnie anonyme d'assurances et de réassurances
à primes fixes

Contre le chômage des capitaux, la perte des salaires, loyers, etc., résultant de l'incendie.

SIÈGE SOCIAL : 1, RUE DU QUATRE-SEPTEMBRE, PARIS
Capital social : **Cinq millions** de fr.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR BRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e dle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

L'UNION DES ANNONCES DE LA PRESSE CATHOLIQUE, 1, rue Grange-Batelière, à Paris est seule chargée de recevoir les annonces.

Kemper, 24 a viz Kerzu 1881.

Dissadorn, 10 a viz Kerzu 1871, e teue dirag ar Senat, affer ann arc'hant a c'houlenne ar Gouarnamant evid paëa dispignou brezel ann Tunisie, mœs ne ket bet ken œs d'ar Gambetta lacaat ar Senatouriën da assanti ganthan evel ma oa bet œs dezhan lacaat ann Deputeet da senti. Ar Senatouriën ho deus enebet outhan a so tud a voar prezec hag a anav mad ann traou, ha ne ket ann autrounez duc de Broglie, Bocher ha Buffet ho devezo morse aoun lavaret ar virionez d'ar Gambetta. Egis ma oar e c'hortos eun tamic dispac'h er Senat var an affer-ze, cals tud a oa diredet di da chilou ar pez a vije bet lavaret, hag int ho deus clevet ann autrounez hon deus hanvet huelloc'h rebeich d'ar Born penaus ne oa kemm ebet etre ar Ministret coz hag ar re hon deus breman nemet breman hen ne hell ket disnac'h eo hen ar mestr hag a ra pe a lez ober kement a ve grœt, eleac'h kent, petra benag ne vije grœt netra nemet var he ali hen a helle disnac'h e vije grœt ann disterra gant he gonsantamant, ha kense e tlefe respont evid ann amzer tremenet evel evid ann amzer breman. Gambetta en em zifenn ar guella ma hell, mœs ne ra nemet balbousat, hag a lavar meur a dra e teuio kenns dezhan da veza ho lezet da sortial eus he c'hinou. Ker buhan e tremen ann amzer ne heller ket achui ann affer-ze, hag e lavarer e vezo kendalc'het Dilun kenta.

E Cambr ann Deputeet neus ket bet grœt cals a dra er memes devez, mœs eur veich muioc'h ho deus discuezet pegement a gassoni ho deus rag ar veleien, ha peger spontet e vent gant ar guel hebken eus ar soutanen ; torret ho deus election ann autrou Dagorne, hanvet e plass Even, eur Republican, e *Dinan* (Cotes-du-Nord). Tamallet so bet dezhan e oa ann oll beleien a du ganthan ; (ma ne vijent ket bet ive). Hogen, ne ket bet dioes d'ann autrou Provost de Launay discuez anat, penaus ne oa netra guir er pez a damaller dezhan, hag e oa er c'hontrol oll botret ar Gouarnamant o labourat ar muia ma hellent evid lacaat ann oll da rei ho moueziou da Even. Hogen, ar Republicanét a hell ober ar pez ho d'eus c'hoant, mes ar re all n'hellont ket. Abars achui, ann autrou Dufour, unan eus ann tu dehou, a c'houlenn e ve grœt eun enclasc var oll electionou ann 24 à viz Eost, mœs kément-se na seblant ket plijout cals d'ar Republicanet ! meus aoun ne vezo ket grœt. Re vras aoun ho deus ne ve anavezet ho zroiou hag ho zrubarderez. Rœson ho deus, rag ma ve grœt ann enclascze egis ma ve red dre aman, Republicanet ar Finister e ve meur a dra da lavaret a enep ho election.

Dilun, 14 a viz Kerzu, eo bet achuet gant ar Senat affer ann *Tunisie*. Ann autrou Fresneau, da genta, a ra eur brezegen nerzus e pehini e lavar en deus he unan grœt da anaout pell araug, ar pez so bet c'hoarvezet, hag a fust d'eus ar guella ar Gambetta o clasc he lacaat da respont, mæs caër en deus ne hell ket dont a benn d'hen ober, nag ann autrou de Gavardie kenneubeut a deu da brezec en he c'houde, neus fors pegement e flemm ar Presidant, na hell ket he lacaat da sevel a zivar he gador. Neuze e voter var ar pez a c'houlenne ann autrou Fresneau, distaul d'eus 25,000 ar pez a c'houlenneur a arc'hant evid ann Tunisie. Pa oar o vont da voti en ho fart ho unan, peb unan eus pennadou al lezen, ann autrou de Kerdrel a lenn eun discleriadur digant Senatouriën ann tu dehou evid lavaret perag ne fell ket d'ar re ann tu dehou refus voti ann arc'hant a c'houlenneur digantho, petra benag m'ho deus c'hoant lavaret araug, petra so caus e vije bet guelloc'h ne vije ket bet grœt ann oll dispignou-ze gant ar Gouarnamant heb beza goulennet aotre ann dion Gambr. En taul-man, ar Gambetta a lamm er gador prezec, o sonjal respont, mæs ne lavar nemet traou diskiant evel heman : « Perag ? ma sonje deoc'h e ie fall ann traou n'hoc'h eus-hu ket lavaret d'ar vro a zivar ar gador-man oc'h ober petra e sonje deoc'h e oa ar Gouarnamant. » Hogen, ann autrou de Kerdrel a respont dezhan gant ræson :

« N'hon deus ket allet hen ober, rag ne oamp ket aman, rag evid miret ouzomp ne aljemp lavaret ger, ho poa hor c'hasset d'ar gear. »

Ar Gambetta a sav er gador evid ann eil gueich, hag a lavar neus ket da damall ann disterra d'hor

Jeneralet,rag biscoas neus bet soursiet kement eus ar soudardet na brezel cunduet ker mad. Ann autrou de Kerdrél a zifen madeles ar Gambetta oc'h en em garg he unan evid difenn Farre, hag a hent all egis ma lavar, biscoas n'en deus sonjet tamall hor Jeneralet, mæs hebken Ministr ar brezel.

Ar marechal Canrobert ive, droug ennhan, a sav er gador da lavaret d'ar Gambetta en em gav goal souezet o clevout ar Ministr o lavaret, penaus biscoas n'her bet soursiussoc'h da veilla var ar soudardet, hag a lavar, penaus he vignonet Bugeaud, Lamoricière ha Cavaignac a vouie couls cass ann traou evel ma rer breman.

Ar Gambetta a lavar eo bet faziet, hag heb sonjal er pez a lavar, e kendalc'h :

« Soudardet coz Bugeaud, Cavaignac ha Lamoricière, ne oa ket daô pourvei kement a draou dezho, ar re-ze oa crenvoc'h da c'houzanv ar poaniou, ar scuisder hag ann amzer. »

Ha piou so caus ma n'hon deus ket mui soudardet coz? Piou en deus torret lezen 1832 nemet Gambetta hag he sclissen,ar Republicanet diskiant.

Mond a rer goudeze da voti, ha kement hini a ro he vouez a vot a du gant ar Gouarnamant. Neus ken nemet eun neubeut eus re ann tu dehou a chomm heb voti, ne fell ket dezho mont a enep ho c'houstians na samma re ar vro.

Dimeurs, 13 a viz Kerzu, e Cambr ann Deputeet Clovis Hugues, eur Radical d'eus *Marseille* en deus tamallet d'ar Ministr ar brezél nevez beza choaset evid rei ar guella plassou dezho, tud ha ne oant tam ebet douget evid ar Republic. Ar Ministr a respont : Me am eus cavet ann disurj e peb tra, ha pa oa red rencat ann traou a nevez, a so sonjet din e oa ar re-ze ar re gapapla d'hen ober ; kense am eus ho galvet da zont hag int ho deus sentet.

Neuze, eme Clovis Hugues, hervez ho sonj, ne ve offiserien gouiziec nemet etoues tud enebourien d'ar Republic ! Ar Ministr ne respont ket, mæs anat eo, eo henes he santimant, ha ne ket travoalc'h evithan egis ma oa da Farre, beza Republican evid goud d'oc'h peb tra.

Er Senat so bet votet eun neubeut arc'hant evid ann Aljeri ha peadra evid ober dispignou ar Vinistret nevez, mæs ar Senatourien en dro-man so bet crenerien. Ann Deputeet ho devoa votet ann arc'hant, mæs tamallet a oa bet gantho ar Gouarnamant da veza græt anezho heb ho aotre ; ar Senatourien n'ho deus ket credet ober eur c'hement all. Re ann tu dehou a ioa er Gommission a c'houlenne e vije bet grœt, mœs re ann tu cleis a ioa ann niver brassa, ho deus goulennet ne vije ket comset d'eus traou egis-se, hag a so bet sentet outho.

D'ar Merc'her, 14 a viz Kerzu, ann Deputeet ho deus votet heb teuler cals eyes egis ma c'hoarvez peurvuia, egis ma rer, pa ouzont e vezint heb dale casset d'ar gear, ho deus votet ann arc'hant so bet goulennet digantho, ha der Iaou, 15 eus ar miz, ar Senatourien ho deus grœt eveltho. Varc'hoas der Guener, e vezo casset urs dezho da zispartia, hag e renkint hen ober ac'han d'ann 10 a viz Kenver eus ar bloas a zeu, hag e guirionez, d'ar Guener e lenner dezho al lizer a lavar dezho eo achu ho labour. Evid ar pez ho deus grœt ne ket re abred mont d'ar gear, rag n'ho d'eus grœt nemet traou divalo ha didalvez evidomp, pe guir n'ho deus grœt nemet assanti gant ar Gambetta, tenna brassoc'h cargou varnomp. Mœs evelken, ne oa ket fall ho guelet assamblet, rag nemet ar sonj e oant eno, e oa travoalc'h da viret d'ar Gambetta ha d'he sclissen ober re a draou diskiant, ha breman ec'h hellint ober ar pez a blijo gantho. A.

Pegement a gouste deomp ann tri Ministr nevez.

Lan-ar-Fur. — Oh ! la, Fanch-ar-Peul ! goulennet hoc'h eus ann devejou-man digant ho mignon ar mestr-scol, ho lesel da lenn ar *Journal officiel?*

Fanch-ar-Peul. — Nan da ! Hogen, hag ann oll ho deffe ar guir da vont di da lenn ar gazetenze ?

Lan-ar-Fur. — Ia da ! var hor c'houst-ni eo e ve paët ar marc'hat d'he c'haout, ha leal eo, me chans, e alfe kement hini a baës cargou mont da lenn anezhan.

Panch-ar-Peul. — Ha petra em bije me cavet ennhi ker caer ?

Lan-ar-Fur. — Ennhi ho pije cavet ar gont d'eus ann neubeut eus ann dispignon a vezo grœt breman evid paëa ann tri Ministr nevez hag ho mevelien.

Fanch-ar-Peul. — Pebes dispign ! Paeamant ar Ministr ?

Lan-ar-Fur. — Da genta, peb hini eus Ministret nevez en devezo ugent mil scoet, heb conta ar pez en devezo evel Depute ; hogen, e kichen ar Ministr e vezo eun eil dezhan, eun den a fizians, eun den mad d'ober peb tra.

Fanch-ar-Peul. — Henes, m'ervad, a vezo eur re benag eus he vignonet a vezo contant bras d'he sicour, abalamour ma hello tenna profit diganthan keit ha ma vezo Ministr.

Lan-ar-Fur. — E guirionez, ar Ministr na renc paea netra pa ia d'ann theatr, ne baes netra evid beaichi var ann hent houarn, rei a ra pe lacaat da rei croasiou ha plassou mad da gement hini en deus servichet pe a servich dezhan, hag ec'h hellit cridi, penaus he eil, m'en deus unan, e vezo ar memes galloud ganthan.

Fanch-ar-Peul. — Me chans, neuze, ann eil-ze na gousto netra d'ar vro ?

Lan-ar-Fur. — Fazia a rit, ha fazia cals ; herves al lezen so bet casset d'ar Gambr, ma rofe ann Deputeet ho aotre dezhi, hag ec'h helloc'h lenn al lezen-ze hoc'h unan er *Journal officiel*, secretour ar Ministr, pe autramant egis a lavarer, rener he vureo a vezo roet 8,000 lur dezhan.

Fanch-ar-Peul. — Peb bloas ! me ne c'hounezan ket kement-se, mæs deomp atau ; me chans ne vo grœt dispign all ebet mui ?

Lan-ar-Fur (o c'hoarzin). — Oh ! eo.

Fanch-ar-Peul. — Petra so c'hoas eta !

Lan-ar-Fur. — Be so c'hoas ar *secretour jeneral.*

Fanch-ar-Peul. — Petra eo henes ?

Lan-ar-Fur. — Sense egis eun eil d'ar Ministr.

Fanch-ar-Peul. — Hag henes a vez paet cals ?

Lan-ar-Fur. — 20,000 lur.

Fanch-ar-Peul. — Oh ! la, la, ha petra ra henes evid gounis he 20,000 lur ?

Lan-ar-Fur. — Digemer ann dud a deu da c'houlenn ar Ministr.

Fanch-ar-Peul. — Kense, ma teufe c'hoant din da vont da velet ar Ministr, eo ous ar secretour jeneral-ze e renkefen cahout affer da genta?

Lan-ar-Fur (o c'hoarzin). — Nan, nan, ne ia ket ann traou ker buhan-ze ; ma iafec'h da di ar Ministr, e renkefec'h da genta cahout affer ous ar prrzier. Ar porzier-ze da genta, arabad eo he gemer evid ann diveza eus ann dud ; henez en deus ouspen d'he lojeis, ar c'heuneut, ar goulon hag ar praticou a ia da gals. Da henez e ve grœt beb bloas 2 pe 3 mil lur.

Goulenn a rit ar Ministr diganthan, hag hen a lavar deoc'h goulenn digant unan eus mevelien ar bureo. Henes en deus 1,800 lur pe 2,000 lur gant ar praticou. Henes a sell pis ouzhoc'h da velet ha guisket hoc'h brao, siret mad ho poutou ha dougen ha rit-hu manigou hag eur gravaten. Ma vanc deoc'h sort pe sort eus ar re-ze, ha ne vec'h guisket nemet evel eun den paour, henes a ziscuezo ar meaz deoc'h. Mar plijit dezhan er c'hontrol, ma cav ac'hanoc'h guisket brao avoalc'h d'he santimant, dreist-oll mar g'ouzoc'h lacaat eur pez eis real dezhan en he zorn, e c'halv eun hurcher da gemer carg ac'hanoc'h. Ann hurcher-ze en deus eur gravaten venn hag eur chupen lost-pic, hag a zoug eur chaden arc'hant var he zillad. Henez d'he dro a rai ar revu varnhoc'h da velet, ha seblantout a rit dezhan beza guisket kempenn avoalc'h. Ma gav dezhan hoc'h guisket re baour, henez a rebeicho d'ar mevel beza grœt digemer deoc'h, hag a roio urs d'ho lacaat er meaz. Arabat eo deoc'h sonjal kinnig eur pez 8 real da henes. N'hoc'h ket evid kinnig dezhan neubeutoc'h eget 20 real.

Fanch-ar-Peul. — Penaus ! 8 real da vevel ar bureo, 20 real d'ann hurcher, da dud a ve a hent all paet ha paet mad var goust ar re a renc paëa ar c'hargou !

Lan-ar-Fur. — Egis-se eo !

Fanch-ar-Peul. — Hogen, evid ar pris-ze ec'h hellin guelet ar Ministr ?

Lan-ar-Fur. — Var bouez ! var bouez ! Guelet a rafoc'h mevel ar secretour jeneral ; henes a so eun autrou ne doucho ket arc'hant diganeoc'h,mes c'huec'h gueich var eis, e lavaro deoc'h ne helloc'h ket guelet ar secretour jeneral hag a vezo red deoc'h dont en dro.

Fanch-ar-Peul. — Ha rei beveich ma zistroin 8 real da vevel ar bureo hag 20 real d'ann hurcher ?

Lan-arFur. — Oh ! nan, ne vezo ket red hen ober beveich, mœs diou veich var pemp d'ann neubeuta.

Fanch-ar-Peul. — Guelloc'h marc'hat eo cals mont da sellet ous ar chatal var ann dachen foar.

Lan-ar-Fur. — Gortosit c'hoas, ne ket achu ! ar c'huec'hvet pe seisvet gueich ec'h helloc'h guelet ar secretour jeneral ann hini a vez roet dezhan 20,000 lur beb bloas.

Fanch-ar-Peul. — Hogen, ma ve roet 20,000 lur dezhan beb bloas evid digemer ann dud hag ober dezho guelet ar Ministr, e tlefe, da vihana, beza prest atau da zigemer ar re a zeufe d'he gerc'hat.

Lan-ar-Fur. — Sur avoalc'h ! mœs henez a so eun den a renc huel ! Ne deu er meas eus he vele nemet da zeg heur ; da eun heur goude creisteis e teu d'ar bureo evid mont cuit da deir heur ha ma rofe digemer doc'htu d'ar veich kenta da gement hini a zeufe d'he gerc'hat en deffe re ann oll da ober.

Fanch-arPeul. — Me chans, ar secretour jeneral a rai din breman heb dale ken, hag heb dispign netra mui guelet ar Ministr.

Lan-ar-Fur. — Oh ! ne rai ket ! Clevout mad a rit paour keaz Fanch-ar-Peul, penaus eur Ministr a douich beb bloas 20,000 scoet evel Ministr ha 10,000 all evel Depute, a fell dezhan kemer he blijadur ar muia ma hello. Ar re-ze a renc cahout voituriou, eur voitur dizolo evid ann devejou amzer vrao, eur voitur goloet evid an devejou glao. Ar re-ze ho deus bemdeis leinou bras ; goude ho lein ez eont d'ann theatr, varlerc'h ann theatr, ar re anezho so tud renket a zistro d'ho zi hag a ia da gousket etro 2 pe 3 heur eus ar mintin. Ma savjent da 10 heur, ho deffe droug penn. Neuze e vezo red mond da bourmen pe kemer eun ebat all benag. Gant m'ho devezo ouspen eun neubeut mignonet da velet pe da reseo, causeal gant ho marc'hadour kirri, ho rener kesec pe eur marc'hadour benag, pe gant ho c'hemener pe ho c'here ec'h hellit comprenn n'ho devezo ket amzer avoalc'h da entent ous eur paour keaz den eveldhoc'h, Fanch-ar-Peul,ne alfe prezec dezho nemet eus he afferiou, hag ar sonj hebken d'eus ar pez a lavarfec'h dezho ho laca scuis-maro. M'ho deus amzer avoalc'h, eo

red dezho mont d'ar Gambr pe d'ar Senat evid en em glevout gant ar re so d'eus ar memes tu gantho.

Fanch-ar-Peul. — Guelet avoalc'h a ran, penaus eur Ministr a so eun den ne ra ket cals a dra hag a zispign cals a dra deomp.

Lan-ar-Fur. — Ne ket guir tre ar sonj-ze Fanch-ar-Peul, va mignon, be so bet Ministret a so bet brudet evel labourerien mad hag a laboure e guirionez. Pa oa ar marechal Mac-Mahon, Presidant ar Republic, hon deus bet eun neubeut benag eus ar re-ze ne laërent ket arc'hant ar vro m'hen assur deoc'h.

Fanch-ar-Peul. — Ha neuze, m'eus aoun ne oa nemet nao Minist.

Lan-ar-Fur. — Eleac'h breman, abaoue m'en deus kemeret ar Gambetta ar Gouarnamant, ez eus dija 12 anezho. E kement-man evel en oll traou all, ar Gonservatourien a oa e penn ar Gouarnamant a glaskent muia ma hellent, dispign ann neubeuta ma oa possubl evid ober afferiou ar vro, epad n'ho deus grœt ar re so deut var ho lerc'h, nemet creski evid ho frofit ho unan ha profit ho mignonet, dispignou ar vro en eur fœson spontus, hag ann dispignou-ze a ia atau var gresc. A.

Derc'hent Nedelec.

Be oa etro c'huec'h heur eus ann noz, var eun deurgenn eus ar *Judee*, e kichen tre da vorc'h *Bethleem*, ez oa c'hoas diou pe teir vanden denvet o peuri var ar meaz. Hogen, eur messaër o c'hervel anezho evid ho c'hass d'ar gear, a ziscueze e oa ann noz o tont.

Neubeut ha neubeut, ann denvet en em zastumas, hag oc'h en em bunta ann eil heben, ne zalejont ket d'en em gavout closet en eur c'hraouic vihan. Ar mesaër a ioa bet ous ho gervel a ioa oc'h ho heul. Henez e oa he hano Eliacim, var dreusou dor ar c'hraou ez oa eun den all d'eus ar memes oad ganthan (ho daou e seblantent cahout eun tregont bloas benag), hag henez a gonte ann denved dre ma dremenent dirazhan. Pa oe antreet ann danvad diveza er c'hraou, ann daou zen iaouanc en em gavas ann eil e kichen egile, hag Eliacim a lacaas gant teneredigez he zorn var scoa Addi (hano egile a ioa), hag a sellas truezus outhan o lavaret :

— Glac'har bras em bezo atau, breur, rag n'ac'h eus ket guelet ann traou-ze.

Hag int ho daou neuze o tostaat ous ann oalet. Digouezet eno e kichen e stoujont ho fenn. Eun den coz a ioa eno o tomma, a reas sin dezho da aseza. Eur mesaër coz a ioa, ar santela hag unan eus ar re gossa eus ar vro. Hiniennou soken, a gemere anezhan evel eur profet, ha d'eus dec leô benag tro-var-dro. e teujer d'he chilou o prezec var ar scrituriou sacr. He hano a ioa Eliezer hag hen oa dall.

Pa glevas mouez ann daou zen iaouanc, e savas eur penn d'eûs ann tam mezer a c'holoe e visaich hag e c'halvas Noemi. He verc'h a ioa. Neuze e teuas eur plac'hic 13 bloas, o tigass ganthi peadra da auza coan. Noemi a ioa brassoc'h eget he oad.

N'he devoa ket bevet a viscoas gant ar bastoret. Consacret da servich Doue adalec he bugaleaich ha savet gant he gonsorteset en templ a Jerusalem ne oa distroet davad he zad nemet abaoue eun neubeut devejou. He mam a ioa maro, hag ar verc'h vertuzus e oa bet roet conje dezhi da zont endro d'ar meneziou evid sicour he zad en he gosni. Tremen hag astremen a rea evid servicha pred ar voazet, henveloc'h ous eun æl eget ous eur verc'h eus ann douar, ha goude beza roet he lod da beb unan, e teuas da aseza etal treit ann Eliezer coz.

Neuze Addi a brezegas : — Ne ouzoun ket perag e oan æt diouzhoc'h en noz-man, p'en deus ann autrou Doue discuezet deoc'h he c'hloar, nemet abalamour ma'z oun marteze re vras pec'her, ne veritan ket guelet madelez Doue, rag ne blijan ket travoalc'h dezhan. Hogen, pa n'am eus na guelet, na clevet ar burzudou so bet grœt dirazhoc'h, evid va dic'haoui, lavaret din petra so c'hoarvezet, Eliezer, petra sonj deoc'h d'eus ann oll traou-ze ?

Eliezer. — D'eus Doue e teuont, va mab, ha ker braô e oant, m'en dije ar brassa eus ar Brofedet c'hoanteat ho guelet. Sec'h da zaëlou evelken ha ni da zic'haouo o lavaret did oberou Doue, ha ne ancounac'hes ket, penaus oll dud ann douar ho dije caret guelet ar burzudou-ze, ha n'ho deus ket ho guelet. Did eo breman, Eliacim, lavaret da Addi ar pez so bet c'hoarveset en noz-man.

Eliacim. — Penaus ec'h hellin-me, va zad, lavaret oberon Doue ! Gouscoude, pe guir her gourc'hemennit ouzin e sentin ouzhoc'h. Teus nemet sonjal Addi. Ann denved a ioa deut d'ar gear egis en abardaez-man, ha Noemi he devoa servichet coan deomp. Goude beza drebet, e chomjomp étro eun heur heb lavaret ger, o c'hortos e lavarfe Eliezer eun dra benag, mes hen a dave, na ne lavare ket, evel custum, ar pedennou dious ann noz. Souden e scrijas hag a c'halvas Noemi a ioa cousket. Pega a reas en he dorn, hag e lavaras : Ma merc'h me so o vont da vervel, pe autramant ann autrou Done so var nez d'ober eur bnrzud bras, rag va ene so ankenniet bete mervel.

Oll e savjomp hag e redjomp varzu ennhan. Hen a savas en he za evel eun den iaouanc, pega a reas en hon daouarn, sevel a reas he zaoulagat entrezec ann Eê, ha dre he hirvoudou e commansas profesi Isaï. Evidomp o velet e oa speret Doue ganthan, e couesjomp d'ann daoulin dirazhan oc'h he souten gant hon divreac'h astennet, hag o tastum he gomsou doussoc'h d'hor c'halon eget al leaz hag ar mel. Mæs hen digouezet gant ar c'homsou-man eus ar Profet : — « O Envou, roit deomp ho cliz ; o

goabrou, lezit ar Just da zisken ; o douar, digor da lezel divoana da Salver, » e tavas, ha souden, setu ann Envou o tigorri, hag eur sclerijen, ken dous evel hini eun deis hanv o tarza, a baras var hor meneziou. O tad ! n'hellan mui lavaret ken, rag penaus ec'h alfen-me conta gloar ann Oll-Galloudec. Mes c'hui, tad, ann autrou Doue so ganeoc'h, contit eta d'ho tro.

Eliezer. — Va mab, dirag ann autrou Doue n'eus oad ebet, hag ann den coz pa fell dezhan lavaret he c'hloar, ne ra nemet besteodi egis eur c'hrouadur. Ni eta, Addi, o clevout mouez ann autrou Doue a zeue beteg ennomp e oamp couezet d'ann douar spontet oll, mæs neuze ann ælez a ioa endro deomp. Unan anezho a lavaras deomp : Savit en ho sa. Neuze e savjomp, hag ann Oll-Galloudec a rentas din souden ar guelet evid anaout he c'hloar. Hag e oa en Env egis eur sclærijen vras goest d'hon dalla, rag ann oabl penn-da-benn a ioa ker skedus hag ann heaul, mæs ann heaulze a veve, a brezege hag a gane, rag keit ha ken don ha ma hellen guelet, e velen bandennadou ælez hag int beuz er joa ar vrassa. Gouscoude e oe grœt eur peoc'h vras, hag unan eus ann ælezse ker caër, ma oa anat ez oa unan d'eus prinset ar Barados, en em ziscuezas deomp, hag e lavaras: N'ho pezit ket aoun, rag setu e cassan deoc'h eur c'helou a vezo eul laouenedigez vras evid ann oll bobl. Hirio so ganet deoc'h eur Salver pehini eo ann Autrou ar C'hrist e kear David, ha setu evidhoc'h penaus ec'h helloc'h he anaout. Cahout a rafot eur c'hrouadur mailluret ha gourvezet var eun tamic plous, gant eun neo evid cavel.

A veac'h ma oa achu prezec, ha setu ker buhan henvel ous trous ar mor pe ous eun avel vras var nez, commans da c'houeza eur vusic ken dous hag ar barados o sevel d'eus etoues ann oll æles-ze, ha ken dous a ioa, ne sponte tam ebet hor c'halon, ha ken crenv gouscoude ma grene ann douar ganthi. Oll bannou gloar Doue en em zastumas en eul leac'h hag ann oll æles en em roas da gana assambles, hag ho mouez henvel ous mouez ann autrou Doue, a lavare : *Gloar da Zoue var lein ann Envou, ha var ann douar peoc'h d'ann dud a volontez vad.* Hag e tregarne oll meneziou tro-var-dro gant ar c'han dudius-se ha gloar ann autrou Doue a ioa, pell a ioa, distroet d'ar Barados, pa vije clevet c'hoas ann ecleo o cana : Gloar da Zoue var lein ann Envou, ha var ann douar peoc'h d'an dud a volontez vad !

O ! va autrou Doue Israël ! petra alfen renta deoc'h evid ar pez oll peus roet din ! Gortoset am eus ho Crist ; credet am eus ennhan, guelet am eus eus ar c'hrouadur adoret. Rentet peus din sclærijen va daoulagat epad pell avoalc'h ma aljen guelet va Salver. Goudeze, ne c'houlennen guelet netra all var ann douar, hag hoc'h eus rentet din va zenvalijen ; breman, va Doue, n'hoc'h eus mui ken d'ober nemet gervel ho servicher davadhoc'h, o va Doue, rag m'ho deus guelet va daoulagat ar silvidigez, hoc'h eus preparet dirag fass ann douar, ar sclærijen a rai anaout ho carantez d'ann oll boblou, hag hi a vezo gloar Israël. O Eliacim, mancout a ra va mouez din ha va ners a ia diganin. Prezec breman, va mab, ha lavar ann nemorant d'eus madelez ann autrou Doue.

Eliacim — Prezec a rin, va zad, p'her gourc'hemennet ouzin. A veac'h ma oa deut adarre ann noz sioul ha tenval, goude eun henvelep burzud, ma teuas d'hor c'haout hon amezeien, oll pastoret divardro, o c'houlenn ha ni hon devoa guelet ha clevet ive, rag gloar ann autrou Doue a ioa en em ziscuezet dezho oll. Bodet endro da Eliezer, e c'houlennent diganthan petra oa d'ober. Hen a respontas : — Deomp da Vethleem da velet ar pez so bet lavaret deomp gant Doue.

Mont a rejomp eta oll assambles. Hor joa a roe dionaskel deomp, hag e neubeutoc'h eget eun heur e tigoueschomp e kear.

Addi. — Na penaus ec'h aljec'h-hu cavout al leac'h e pehini oa ar c'hrouadur ? rag ne vouiec'h ket.

Eliacim. — Noemi eo a henche ac'hanomp ; nijal a rea kentoc'h arauzomp eget na valee hag e lavare, penaus he c'halon ann hini a zeske ann hent dezhi. Hag evid guir, Noemi ne oa ket faziet rag kerkent ha m'en em gavjomp dirag ties Bethleem eleac'h mont e kear, e troas a zivar ann hent hag o tiscuez deomp gant he biz eun tamic craou hanter distrujet, e c'hoarzas egis eun æl, hag e lavaras deomp : Aman 'ma. Eur bann sclærijen deus ar sclœrijen-ze beo ha guen hon devoa guelet pa oa en em ziscuezet deomp gloar ann autrou Doue, hag a oa cals henveloc'h ous sclœrijen ar steret eget ous sclœrijen ar goulou, eur bann eus ar sclœrijen-ze a deue beteg ennomp dre ann nor digor. En em gavet e oamp oll etal ann nor, mœs spontet evel ma oamp, ne grede gour ac'hanomp mont tre. Noemi hi ne devoa ket aoun, ha ker scaon evel eun heizes, e reas eul lamm a gassas anezhi tre bete kichen treit ar c'hrouadur. O Noemi ! ar c'hrouadur en deus discuezet madelez deomp oll, mœs me a sonj din en devoa cals muioc'h carantez ha teneredigez evidout-te eget evid ar re all oll assambles. Coms eta d'as tro, ha lavar d'hor breur Addi, madelez dispar ann autrou Doue.

(Eur pennad all eur veich all.) A.

Eun offern hanter-noz e creis ar c'hoajou e 1793.

Me oa goal iaouanc neuze, mæs sonj mad am eus, penaus pa'z eamp aveichon da zul da zansal e pors ar maner, ann intronezet en em gave eno, a zeue ive da zansal assambles ganeomp. D'ar mareze den ebet ne sonje er brezel, ne oa ken sonj nemet ebata. Va zri breur,a ioa brassic dija, ho de-

voa ann enor da vont da chasseal gant kerent ha mignonet ann autrou markis de Lescure. Er chasse eo ho deus desket da genta tenna mad ha senti.

Pa blije gant va mam ha va zad cass ac'hanon d'ar maner, neuze eo ma oa joa ganin ker mad e ven digemeret. Ar vistri ne oant ket tud rok. Prezec a reant deomp d'oc'h kement a selle ouzomp hag ar pez a reant evidomp, hen ober a reant ive evid ar re all oll, kense e oant caret dreist.

Neubeut ha neubeut e oe danset ha chasseet neubeutoc'h. Lavaret a rea lod, penaus heb dale e vije bet ar bobl eürussoc'h, hag ar muia ma vije lavaret kement-se, ann neubeuta m'hon devoa a joa hag a eürusdet.

Stanc ha stanc e velemp diavezidi o tont beteg ennomp. Ar re-ze a lavare deomp dioual dious ann *noblans*, rag ma oant hor brassa enebourien ; e oant en em glevet gant ar veleien evid ober esclavet ac'hanomp, (hirio e 1881 e lavarer adarre ar memes gevier), mæs en hor bro-ni, den ebet na grede ar pez a lavarent. Eun neubeut bourc'hizien er c'heariou bihan a lavare ive ar memes tra, na ne gredemp ket muioc'h ar pez a lavarent, rag anat a oa evidomp n'her greant nemet dre voarizi.

Sonj am eus, penaus eur sulvez va zad ha va breudeur a oa diblasset mintin mad evid mond d'ann Ilis ; va mam a oa clanv hag e oan chomet er gear evid lenn ann offern dezhi. Ne oa ket c'hoas divheur abaoue ma oa partiet va zad d'eus ar verouri pa zistroas. He glevout a reamp o prezec goal huel e kichen ann ti, hag e oa cals tud oc'h he heul. Va mam a lavaras din :

— Kea da velet petra so a nevez.

Digorri a ris ann nor hag e velis va zad ; ru a oa he benn ha droug bras ennhan. He zaoulagat a lugerne evel tamou glaou ru-tân. Dond a reas tre hag e neubeut amzer e oe leuniet ar gambr gant ar re oa oc'h he heul.

— Setu ni distro, emezhan, d'am mam, ha distro heb beza clevet ann offern. Hor person-ni neus ket bet falvezet ganthan touet, hag en noz-man eo deut ar re C'hlaz d'he denna er meaz eus ar presbital. Ar beorien hag ar re goz en devoa kement a sonrsi outho, a so breman o lenva, mæs ni so tud hag e rentimp he liberte dezhan.

O lavaret ar c'homsou-ze gant ners, va zad a gemeras eur groas a oa e stribill ous ar voger, hag oc'h astenn he vreac'h varnezhan, e touas :

— Va mignonet, touomp var imaich Jesus-Crist e raimp hor possubl evid dilivra he vinistr.

— Toui a reomp ! toui a reomp ! eme ann oll goazet o tostaat ous ann daul hag oc'h astenn ho dorn var ar groas.

— Done ho chilou hag ho pennigo, eme va mam.

Eun den coz e lavaras neuze :

— Bugale, n'hon deus ket allet cahout ann offern hirio, pedomp assambles ; hag hen o tenna he chapelet, ha kerkent ann oll o taoulina hag o lavaret assambles ar beden gaër-ze.

Ne oa ket c'hoas achu ar chapelet, pa glevjomp eun trous bras e kichen hon ti.

— D'ann armou ! d'ann armou !

Ker buhan va zad a lamm var he fusuil ha va breudeur a ra evelthan. Araug sortial eus an ti, va zad hag ar re all, ho devoa lakeat ho chapelet en dro d'ho goug. Ar potr Guillou, a ioa va den iaouanc, a dostaas neuze ouzin, hag e lavaras din ;

— Mari, me n'am eus chapelet ebet, roet din hoc'h hini.

Mond a reas var he zaoulin epad ma lakean va chapelet dezhan endro d'he c'houg, hag imaich ar Galon sacr var he galon.

— Na breman, emezhan, e peleac'h e cavin-me eur fusuil ?

— Deus aman, emoun-me ; hag ez is da gerc'hat dezhan unan a ioa en eur gampric vihan e kichen.

He velet a ris o redec a dreus ar parkeier evid paca va zad. Distrei a reas varzu ennhan o crial : *Beva ar Roue.* C'hoant em boa da respont anezhan, mæs ne hellis ket hen ober, kement a renkis lenva. Ma mam a dostaas ouzin, hag o pega e va dorn, e rebeichas din va glac'har.

— Penaus ! emezhi, ne gares ket anezhan eta. Lenva a res pa ia d'ober he zever. Mond a ra d'en em ganna evid he Zoue hag he Roue. Te garfe marteze guelloc'h e vije chomet aman ganeomp varlerc'h ar re all !

— Oh ! nan da ! va mam, a respontis-me ; guelloc'h eo ganin e rafe he zever, mes evelken, aoun am eus.

— Teus ket ezomm da gahout, eme va mam, *ann Autrou Doue so ganthan.* Sec'ha a ris va daëlou, lacaat a rejomp neuze ann urs vad en ti, mes peb ann amzer e vouien mont var dreuzou an nor da chilou. Erfin, etro ann abardaez e sonjas din clevout eun doare trous benag, egis trous eur c'havalier o taoulammi hag o tont varzu ennomp. Sortial a rejomp neuze, hag ec'h anais neuze ar iaouanca d'eus va breudeur.

Kerkent ha m'hor guelas, e chouhas deomp.

— Ema deomp ! ema deomp ! Allet hon deus tenna ann autrou person d'eus etre daouarn ar re C'hlaz. Evid ar re-ze, ker buhan ho deus kemeret ann teac'h gant kement a dis varnezhan, ne ouffen ket lavaret e peleac'h emaint breman, m'ho deus kendalc'het redec abaoue. Ni hon deus oll græt hon dever va mamm hag hon tad a so contant a-c'hanomp.

Me oa o vont da lare, ha Guillou ?

— En em gannet eo d'eus he vella, hag a drugarez Doue neo bet tizet gant hini ebet d'eus ar boliji à goueze varnomp evel casac'h.

Ne oa nemet euz penn devez abaoue m'em boa lenvet gant glac'har ha breman eo gant joa her grean.

Va breur a gontas deomp buhan, penaus e kichen *Maucontant* e oant en em gavet gant tud ouspen daou ugent parres all gant ann autrou d'Asson ous ho c'hommandi, penaus e tlient antronos clasc paca *Chatillon*, penaus va zad a roe urs deomp da vont ragtal d'he gahout, rag ma tlier epad ann noz dont d'hor prisonia en hon ti eleac'h ma lavare ar re C'hlaz, m'en em zastume noblans ha beleien a verniou.

— Alo ! eme va mam, red eo senti. Setu ann devejou trubuil o vont da gommans. O va bugale, red eo deomp cuitaat dious hon ti ! Piou voar peur ec'h hellimp distrei ennhan.

— Ra vezo græt bolontez Doue, emonn-me, hag e sonjen e Guillou ez ean d'he velet adarre, e va zad hag e va breudeur ec'h en em gavjen gantho.

Goude beza kemeret ganeomp ar peb guella oa en hon arbeliou hag hon archedou, e cusjomp ar pez ne hellemp ket da gass ganeomp, ha ma mam ha me e savjomp var varc'h, va breur a valee en hor c'hichen.

Ma mam a droe he fenn beb ann amzer da sellet eur veich c'hoas ous he zi. Me er c'hontrol. a selle atau var araug o clasc guelet ar Roïalistet ar c'henta ma alfen. E oant o paoues arreti ebars en eur c'hoat evid tremen ann noz, pa zigouesjomp ganthe. Ne veler ket, mæs clevout a rer a bell ar foul vras-se a dud a ioa o vont hag o tont, o causeal hag o c'hoarzin assambles. Clevout a rer ive eun neubeut moueziou dreist ar re all. Ar re-ze oa moueziou ar pennou-bras o rei ursou. Abars antreal er c'hoat, e oe red deomp beza anavezet mad gant ar soudardet oa bet lakeat da zioual na deuje den dianavezet ebet er plas-se.

Mond a rejomp doc'htu da gemer hor plass etoues eur vanden vras a verc'het ho devoa bet eveldomp aoun rag ar re C'hlaz.

Eur moment goude, va zad, va breudeur ha Guillou a ioa en em gavet ganeomp.

— Setu ni oll assambles, eme va zad. Alo mignonet, emezhan, ni so oll aman dindan dorn Doue; e mare brezel ez eus poaniou evid ann oll. Groagez ar Roïalistet a renc beza ker calonec evel ho friejou.

Guillou a roas he vantel d'am mam hag he astennas evithi var eur bern deliou seac'h. Ma mam a rentas trugarez dezhan en eur vousc'hoarzin hag o veza galvet ac'hanon, e lavaras :

— Me chans e vezo plass evid diou ? ne ket guir va mignon.

— E guirionez, a respontas eur vaouez en hor c'hichen ; lavaret e ve ho peffe c'hoant cousket, n'ho pezo ket amzer. Ann offern hon deus da gahout doc'htu goude ann hanter-noz, red eo deomp eta sevel ha kempenn ann auter, rag hirio p'ho deus ar re fall lakeat ho dorn var hon Ilisou, n'hon deus mui nemet ar c'hoajou evid pedi. Hogen, red eo cahout fizians ; dond a rai devez ar justis, hag e vezo rentet da beb unan hervez he oberou.

Derc'hent Nedelec a ioa.

Eur pennad all eur veich all) A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Larhantec, cure en Eskibien, a renc en em denna, abalamour d'he iec'het.

Ann autrou Daniel, belec iaouanc, so hanvet cure en Eskibien.

ALI.

Gant ar brassa glac'har eo ma renc Rener ann *Apostolach eus ar beden* rei kelou d'ar re ho devoa digemeret mad he sonj, ne hello ket moulla e brezonec, egis m'en devoa c'hoant d'hen ober, ar *C'hannadic ar Galon sacr a Vari,* a vez moullet e gallec.

Ar Vered.

N'oun ket coz ha gouscoude,
Piou a sonj en ennoun-me !
Den !... en dro din pa sellan,
O clasc ar re a garan
Etoues ar re eus va oad,
An daëlou em daoulagat,
Oc'h ar vered e troan ! X.

Madou ann douar.

Cresc eo so atau e Paris evel var ar marc'hajou all eus ar vro hag en Americ. A hent all, diœs bras eo ar stal. Ar veillerien ne fell ket dezho lacaat ar pris a c'houlen al labourerien douar digantho ha ne brenont nemet dre m'ho deus ezomm, ha cals anezho so chomet a za dre ma gavont re ger ann ed, hag ouspen dre m'ho deus aoun ma c'houlenfent re da brena, lacaat sevel eur c'hresc nevez. Sonjal a ra deomp eta o velet kement-se, hag ive pegen neubeut a ed a gasser var ar marc'hajou eo ehanet ann distaul hag eo ar c'hresc a so o tont adarre.

Ann 200 lur guinis e New-York a so breman d'oc'h 26 lur 5 guennec. Varlene e oant d'oc'h 21 lur 15 guennec.

Setu breman pris ann oll edou dre ann 200 lur var oll marc'hajou ar Frans a dreus.

Guinis, 31 lur 13 guennec ; segal, 22 lur 5 g. ; hey, 22 lur 15 g. ; kerc'h, 20 lur ; ed-du, 16 lur.

KEMPER. — *Dissadorn 17 a viz Kerzu 1881,* (dre ann 200 lur.)

Guinis 26 l. »» g. — Segal 18 l. 10 g. — Hey 16 l. 10 g. — Kerc'h 1 6 l. — Ed-du 16 l. 10 g. — Avalou-douar 11 l. A.

Bulletin de l'Association financière de France.

Le comptant reste à l'écart et n'achète plus de Rentes en face d'une faiblesse qui ne fait que s'accentuer de jour en jour. Il se porte plus volontiers sur les valeurs, lesquelles lui offrent des plus-values quelquefois considérables, qu'il ne saurait trouver dans nos fonds d'Etat. Le 3 0/0 fait 84.30, l'amortissable ancien 85.40, le nouveau 85.15 et le 5 0/0 115 fr.

Les actions de la Banque romaine, récemment admises à la cote officielle, s'inscrivent à 760. On sait que cette institution de crédit doit réaliser de très gros bénéfices par ses opérations et par les établissements qu'elle va fonder de concert avec le Crédit de France sur les grandes places européennes.

Les actions de la Société générale de laiterie sont rares à 625 fr. Les recettes publiées et l'approche de la fin de l'année font rechercher cette excellente valeur, qui est loin d'être à son prix et sur laquelle il faut s'attendre à une hausse prochaine et considérable.

Les recettes de la Société générale de laiterie du 3 Avril au 10 Décembre, s'élèvent à 9,306,538 fr. 59 cent.

Les capitalistes recherchent en ce moment les actions de la Société générale de fournitures militaires comme un placement sûr et rémunérateur.

La faveur du public s'attache de plus en plus à l'action de Rio-Tinto. Ce titre est arrivé à un parfait classement parce que personne n'ignore plus quel grand avenir est réservé à cette magnifique exploitation.

Les actions de la Compagnie de Chemin de fer et de navigation d'Alais au Rhône et à la Méditerranée se négocient, avec un bon courant de demandes, aux environs de 500 fr., prix en rapport avec l'intérêt fixe assuré aux actionnaires pendant la période d'organisation des services de cette importante entreprise de transports.

Mais ces services vont être en complet fonctionnement dans les premiers mois de l'année 1882, et le trafic considérable sur lequel peut dès maintenant compter la Compagnie, lui garantissant des bénéfices nets de près de 9 0/0 de son capital-actions, il est hors de doute que le cours actuel de 500 fr. ne tardera pas à être largement dépassé, pour se fixer à des prix proportionnés à l'élévation du chiffre des dividendes.

Correspondance spéciale, 4, rue Grange-Batelière, Paris.

Rachat des Chemins de fer.

Quelle serait la situation des actionnaires et obligataires des grandes Compagnies de Chemins de fer en cas de rachat par l'Etat ?

Quelles mesures doivent prendre les porteurs de titres devant l'éventualité du rachat ?

L'*Association financière de France* (1, rue Grange-Batelière à Paris), répond à ces questions. (Joindre simplement un timbre-poste pour la réponse).

CHEMIN DE FER SUR LA MANCHE

Aux Conférences qui ont été faites à Paris et Roubaix au sujet du Chemin de fer à ciel ouvert sur la Manche, et qui ont produit une impression si vive sur l'opinion publique ; d'autres Conférences sur le même objet doivent succéder prochainement.

Nous croyons savoir que celle provoquée et organisée par la Société géographique d'Arras aura lieu dans cette ville le 22 courant.

LES AMUSETTES

Ce joli petit journal ne s'occupe que de jeux d'esprit, de jeux sur la littérature, l'histoire et les sciences, de divertissements en famille, de petites curiosités de tout genre. C'est le *vade-mecum* de ceux qui tiennent à ne pas rester à l'état de comparses dans une société. — Il est édité par M. Ferrand, dont les diverses publications, en particulier le *Journal des Curieux*, ont obtenu un succès si considérable.

L'abonnement aux *Amusettes* n'est que de 3 francs par an. — Adresser 3 fr. (mandat ou timbres-poste), à M. Ferrand, éditeur, à Besançon (Doubs), ou à Paris, 6, rue de Savoie.

DOCTEUR CHOFFÉ

Ex-Méd.-major de marine, ancien chef de service de Médecine, professeur, lauréat de la Faculté de Médecine de Paris, etc., etc.

Traitement spécial et gratuit par correspondance (10 années de succès dans les hôpitaux) pour la Guérison radicale des Maladies de tous les Organes et des Hernies. — *Ecrire quai Saint-Michel, 27, Paris.*

MUSIQUE Chants, nouv. Gr. succès 10 f. l'un dem. cond. p. pian. no on ch. REMISSION (Eure).

FORTUNE POUR TOUS PAR L'ÉCONOMIE

"SOL LUCET OMNIBUS"

Vente à terme et à crédit d'Obligations françaises à Lots, Ville de Lyon, de Paris et Crédit Foncier.

Versements mensuels : CINQ FRANCS pour les Obligations et VINGT FRANCS pour les Titres.

Les numéros des Titres sont remis au troisième versement, et, de ce jour, toutes les chances du tirage sont acquises au Souscripteur.

Pour tous renseignements, s'adresser, en joignant la réponse, au

COMPTOIR FRANÇAIS DE L'ÉPARGNE

117, Rue Saint-Lazare, 117. — PARIS

Ar Perc'hen-Merer : Ar. De Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. De Kerangal.

AVIS AU CLERGÉ

ET AUX COMMUNAUTÉS RELIGIEUSES

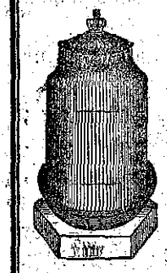

La réputation justement établie des **CALORIFÈRES GURNEY** les ont fait adopter par les Membres du clergé et des Communautés religieuses ; nous les voyons fonctionner soit comme **poêles,** soit comme **calorifères en cave,** dans 16 cathédrales, 350 églises, 180 communautés, un nombre considérable de châteaux, écoles, hôpitaux, maisons particulières, etc.

(Se méfier des Contrefaçons)

La Maison accorde toutes facilités pour le paiement par annuités

ON ENVOIE FRANCO : NOTICE, CERTIFICATS ET TOUS RENSEIGNEMENTS

S'adresser : **33, Rue des Tournelles, 33, PARIS**

COMPTOIR MONTYON

(Fondé en 1850)

CHATELAIN AINÉ & Cie

BANQUE et CHANGE

Ordres de Bourse au comptant et à terme

Escompte, Paiement de Coupons

PRÊT sur TITRES (mêmes non rendus)

AVANCES SUR PENSIONS CIVILES ET MILITAIRES

sur Warrants et Marchandises

TRANSACTIONS FINANCIÈRES ET COMMERCIALES

11, Rue Montyon, PARIS

FINISTÈRE ÉGLISE CATHOLIQUE

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé

Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011